Te dominum confitemur
Te eternum patrem: omnis
terra veneratur. Ti[bi]

Biblioteca Capitolare
A

118

COMPENDIVM TEMPORVM ET HISTORIARVM ECCLESIASTICArum ab aſcenſione Chriſti vſque ad noſtra tempora, ex ſacratis & probatis eccleſiaſticis ſcriptoribus deſumptum.

Authore fratre Iohanne Rioche, ordinis Minorum, prouinciæ Britanniæ: aliàs miniſtro prouinciali, ac gardiano ſancti Brioci.

Bib. del Collegio de la Comp.ª de Jesus de Granada.

PARISIIS,
Apud Guilielmum Iulianum, ſub ſigno Amicitiæ, propè Collegium Cameracenſe.
1576.
CVM GRATIA ET PRIVILEGIO.

EXTRAIT DV PRIVILEGE.

PAr grace & priuilege du Roy, Il eſt permis à Guillaume Iuliam, Libraire Iuré en l'vniuerſité de Paris, d'imprimer & expoſer en vente, Ce preſent liure intitulé *Compendium ſeu Collectarium temporum, & Hiſtoriarum eccleſiaſticarum, ab aſcenſione Chriſti vſquè ad noſtra tempora, ex ſacris & probatis ſcriptoribus Eccleſiaſticis deſumptum & coadunatum, ſub diſtinctis & correſpondentibus quatuor cathalogis authore. F. I. Rioche ordinis minorum.*

Et eſt fait deffenſes a tous autres libraires & imprimeurs de noz Royaulmes pais terres & ſeigneuries de noſtre obeiſſance, de n'imprimer ou faire imprimer & mettre en vente cedit preſent liure, ſans le vouloir & conſentement dudit Iulliam, ſur peine de Mil liures d'amende, & de confiſcatiõ deſdis liures contre les contreuenans: Et cependant le temps & terme de ſix ans prochains & conſecutifz à commencer du Iour & date de ces preſentes. Dõné a Paris le huitieſme Iour de May, Mil cinq cens ſoixante & quinze, & de noſtre regne le deuxieſme. Signè par le Roy en ſon Conſeil.

GASSOT.

PIO LECTORI.

QVANTVM in omni ſcientia vtilis ſit (pie lector) & neceſſaria temporum diſtinctio, ac virorum & actorum nominatorum cõſeruatio, reor nemo ãbigit. Eapropter preſens compendium non ſine labore coegimus ex probatis ſcriptoribus eccleſiaſticis, Hieronimo, Auguſtino, & alijs, vt ſuis patebit locis, ac diſtinctis quatuor cathalogis, eiſdem prope folijs correſpondentibus, ne opus ſit longius diſcurrere, qui diſtinctè legi poſſunt, aut ſimul concorditer.

Et cùm ſepius vnius materia ſuperet materiã alterius, cõdona ſi non eiſdẽ omnino folijs cõcurrunt, cum nec ab initio intendiſſem vt vnquam prelo darentur. Ita & ſi rudi ſtilo pateat, æquo fer animo ac ſuſcipe, prout dominus quinque rudes & hordeaceos panes ex manu ſimplicis pueri ad conſolabilem omnium refectionẽ ſuſcepit & ampliauit. Simul & viduæ pauperis oblationẽ duorum minutorum commendauit. Condona pariter ſi quæ ſint incorrectiones, omiſſiones aut huiuſmodi cum ob ſenectam & debilitatem non potuerim aſſiſtere impreſſioni aut tranſcriptioni, & difficile eſt mentem authoris abſentis in omnibus ſemper referre.

Bene vale.

ELENCHVS TOTIVS Operis.

Liber primus, à Chriſto Ieſu & beato Petro, primo Papa & pontifice, atquè à Iuliano Cæſare etiam primo Imperatore, & terminatur in beato Silueſtro Papa. 34. ac Conſtantino 44. Imperatore, circa annum domini.330. quibus annis eccleſia penè continuè fuit agitata ſub tyrannis ydolatris.

Secundus liber eſt de tempore, quo eccleſia fuit ſub imperio Græcorum, à Marco primo Papa 35.& à filijs Conſtantini Imperatoribus, ac terminatur in Adriano primo Papa 36. & finit in Conſtantino 60. & Helena matre eiuſdem, ad annum domini 800. & circa, quibus annis eccleſia impugnata fuit ab Arrianis & alijs hæreticis per annos penè 480.

Tertius liber à tempore Leonis tertij Papę 98.& Caroli magni imperatoris.81. à tranſlato imperio à Græcis, ad eũdem & poſteros ipſius. Et hic liber tribus partibus eſt diuiſus. Priori pro tempore ſui imperij, ac filiorum eius Regũ Franciæ. Secũda, à tempore quo imperium fuit ſub filijs dicti Caroli germanici, ſi quidem per Ludouicum Germanicum filium Ludouici Pii. Tertia qua ſub Imperatoribus germanicis ante inſtitutum modum eligendi, qui non fuerunt ex parte præmiſſi Caroli, & finit hic liber in Ioanne 19. Papa 178. & Othone tertio Imperatore. 95. circa annum domini 1002. per annos ducendos aut circa. Quo tempore eccleſia fuit afflicta a ſectatoribus Mahumeti, & multis illuſionibus Faunorum, Satyrorũ, Lutinorum & huiuſmodi.

Liber quartus incipit à Sergio quarto, papa 149.& Henrico ſecundo, Imperatore 96. primo per electionem, anno domini. 1003. Ac finit in Celeſtino quinto, Papa. 198. et in Adulpho imperatore. 112. circa 1292. atquè ita continet tempus penè. 290. annorum quibus annis multæ fuerunt commotiones in eccleſia, ſchiſmatum ac huiuſmodi, veluti Guelphorum, Gibellinorum, Albigiorum, fuit & conquiſitio terræ ſanctæ per Godifredum: Et commotio ſuper regnis Apulie & Sicilie.

Quintus liber, à tempore imperatorum domus Auſtriæ, & incipit a Bonifacio 8. Papa 199. et ab Alberto primo Auſtriæ duce, Imperatore 113. circa annum domini. 1298. terminaturquè in Gregorio.13. Papa 223. ac in Maximiliano ſecundo Imperatore. 225. et in Henrico tertio ac Chriſtianiſſimo rege Frãciæ & Poloniæ, quos dominus in ſua protectione conſeruet.

Fluxit eo tempore vſquè ad hunc annum. 1575. ſpatium 273. annorum aut circa, quo quidem tempore, nauicula Petri agitata eſt innumeris flatibus valdenſium, Vvicleffiſtarum, Huſſitarum, Lutheranorum, & huiuſmodi: aduerſus quos fuerunt celebrata concilia, Cõſtantienſe, Baſilienſe ac Tridentinum, & alia quædam.

REVERENDO

ATQVE PRECLARISSIMO IN CHRISTO PATRI ET DOMINO, DOMINO NICOLAO LANGELIER, vtriuſquè iuris Doctori Regenti, & Eccleſiæ ac Dioceſis Briocencis Epiſcopo vigilantiſſimo, Frater Ioannes Rioche minorita, ſuæ dictæ ciuitatis pridem Guardianus, & prouinciæ Britaniæ miniſter prouincialis humilem ſalutem.

QVODDAM (præſtantiſſime preſul) Compendium temporum, & hiſtoriarum eccleſiaſticarum, ex ſcriptoribus eccleſiaſticis ſelegimus, et quadruplici coegimus catalogo, etſi ſermone inculto, ſpero nihilominus non aſpernandam aut inutilem ſententiam: Idquè peregi animatus Zelo ſanctæ veſtræ doctrinæ ac continuò veſtro ſtudio vetuſtiſſimorum doctorum. Et quod non niſi pro particulari exercitio colligere ſperabam, à multis ſtimulatus. Id opus doctiſſimæ & Reuerendæ veſtræ paternitati offero probandum, & examinandum, an dignum ſit, vt ſub veſtra protectione dedicandum, prodeat in lucem: Exorans altiſſimum, vt eam Reuerendam paternitatem conſeruet incolumen, ac dirigat, amen. Ex præfato veſtro conuentu Briocenſi duodecima aprilis anno domini. 1574.

Teſtimonium eiuſdem Reuerendi domini epiſcopi.

CRonicon Ioannis Rioche ſodalis Franciſcani, ſimplici ac nudo conſcriptum ſermone, commendat multiplex rerum geſtarum varietas, ſumma fide, magna diligentia, bonoque ordine perſcripta. Itaquè opus magno vſui ſtudioſis omnibus futurum, dignum eſſe, quod in lucem prodeat, meritò cenſemus.

N. Angelius Epiſ. Briocen. 1574.

EX HIERONYMO IN EPIST. AD Dextrum de ſcriptoribus eccleſiaſt. Tomo. 1.

Cap. 1.

CHriſtus Dominus legiſlator euangelicus. Petrus eiuſdem vicarius 37. annis à chriſto paſſo verbo dei intẽtus præfuit in officio quinque nẽpe annis circa Iudęam & in Cilicia, ſeptem in Antiochia deinde pergit Romã expugnaturus Symonem magum & deo inſpirante elegit illic ſuam ſedem in qua præfuit 25. annis. Duas epiſtolas compoſuit quę dicuntur catholicæ. Iuſſu Neronis cruci affigitur & obijt martyr anno 14. & vltimo eiuſdem Neronis, à natiuitate autem Chriſti anno. 70. & a paſſione. 37

CAP.

EX PLATINA DE VITIS pontificum ac ex Hyſtorijs Eccleſiaſt.

Cap. 1.

IEſus chriſtus Epiſcopus n animarum noſtrarum ſupremus pontifex ſecundum ordinem melchiſedech. 1. Petri 2. ad hebræos 5.

Petrus apoſtolus prius Symon dictus à domino vocatus Petrus, dicente ipſo Chriſto, tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam ac pollicente tibi dabo claues regni celorum. Quod & adimpleuit poſt reſurrectionem dicens illi præcæteris. Paſce oues meas Et hinc tractũ eſt quod ſummi pontifices in eorum conſecratione communius ſua mutant nomina.

CAP.

CAP. 1.

IEſus Chriſtus, rex regum, & dominus dominantium, ait. Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari. Lucæ. 25.

Ex Euſebio in hyſt. eccleſiaſt. & alijs hiſt. Caius Iulius Cæſar, filius Lucij Iulij Cæſaris, (vt habet ſuis in commẽtariis) primus Romanorum Imperator, poſt multas victorias, & triumphos pro Romanis, primus vſurpauit Imperium, ante chriſti incarnationem, circiter quadraginta ſex annos: & in eo vix quadriennio imperauit: Nam dolo Bruti, & Craſſi fuit occiſus.

Cap. 2.

Octauius auguſtus, Cæſar, ſecundus Imperator, præmiſſo Iulio ex ſorore nepos, & ex patre Caio octauio. Hic fuit princeps pacificus, & iuſtus: vt ſub ipſo locus chriſto pararetur:

nam

CAP. 1.

Hij prodierunt ex nobis, ſed non erant ex nobis nam ſi fuiſſent permãſiſſent nobiſcum primæ iohannis ſecundo, hos de uita cum pugnis verborum ſuorum ad titum tertio.

Hæreſis per beatũ Auguſtinum, (vt patet de conſecratione, diſtinctione ſecunda) fuit chriſto præſente in Capharnaum, vbi de ſacra euchariſtia dixerunt, durus eſt hic ſermo, & abierunt retro: inter quos erat iudas ſed hij propriè infideles erant non credentes ex Auguſtino tomo ſexto ad quod vult deum.

CAP. 2.

Simoniani à ſimone mago, doſentes deteſtandam turpitudinem vtendi fœminis indifferẽter: vt & eo tempore Nicolaus diaconus, Floriani, ac multo poſt Adamitæ, & Valdenſes. Hic etiam Simon

magus

CAP. 2.

Hic & in ſequẽtibus notandum quod & ſi in annorum numeris quędam occurat difficultas inter hiſtoriographos nõ multo curandum eſt cum in rei ſubſtantia conueniũt Nam diuerſis reſpectibus numerationes inchoari finiriq́ue poſſunt, vnde oritur diuerſitas quę non multum facit ad fidem. Verbi gratia. De petro poteſt eſſe quod viam cœperit ex Antiochia ad Romã. 2. Claudij anno ſecundum Hieronymũ, Euſebium & alios. Eſto illuc nõ peruenerit ſaltem quod fuerit notũ vſque ad. 4. annum eiuſdem ſecundum magiſtrũ hiſtoriarum act. 81. vnde Hieronimus ait quod ſecundo Claudij anno Romam pergit.

CAP.

CAP. 2.

*Vnde hic fuit primus chriſti vicarius & totius eccleſiæ caput aiente domino tu vocaberis Cephas ſedem tamen Romanã (vt ait ſanctus Marcellus) ſibi elegit inſtinctu ſpiritusſancti. Nam & decebat vbi erat caput mundi ibi totius eccleſiæ caput ſedem habere. Quod iſdem Petrus in Romana ſede ſteterit fuit ſemper eccleſiæ totius conſenſus. Id autem teſtificantur Dionyſius, Ignatius, Clemẽs Romanus, Hegeſipus, * Athanaſius, b Epiphanius Chriſoſtomus & græci antiqui inſuper lex imperialis trium imperatorum vt Iuſtinianus citat l. 1. Cod. de ſumma trinitate. Hi vero inter cæteros id poterant ſcire & impugnare ſi fuiſſet impugnandum.*

CAP.

nam quadrageſimo ſecundo ſui Imperij anno, in Bethlæem Iudæ naſcitur. Regnauit ſexaginta ſex annis: & ab eo Imperatores dicuntur Auguſti: vt Cæſares à ſuo pręceſſore Cæſare.

CAP. 3.

Tiberius tertius Imperator, præmiſſi octauii priuignus, & gener, cœpit regnare anno ſextodecimo à chriſto nato: & imperauit triginta tribus annis. Cuius anno decimo octauo, Chriſtus pro omniũ ſalute paſſus eſt: Reſpondit præſidibus, boni paſtoris eſſe pecus tondere non deglubere.

CAP. 4.

Gayus calligula, quartus imperator imperare cœpit circa annũ à chriſto nato quadrageſimũ. Herodem agripã ex carcere liberans, iudeis regem conſtituit. Herodẽ verò Antipã apud Lugdunum

magus docuit deum non feciſſe mundum, & negabat reſurrectionem, & aſſerebat ſe eſſe chriſtum & ſpiritum ſanctum: & Iouem ſuam imaginem, & ſuæ meretricis Salenæ, faciebat adorare: & aiebat nec chriſtum veniſſe, nec quicquam à Iudæis pertuliſſe hunc vt habet Auguſtinus, & etiam Hieronimus, petrus in vrbe Roma dei virtute extinxit.

CAP. 3.

Menandriani, à Menandro dicti, Simonis diſcipulo: qui mundum aſſerebat, ab angelis, & non à deo: nec ait à quot, aut quibus.

CAP. 4.

Saturniani, à Saturnino: qui eam infamem turpitudinem abuſus fœminarum, abundãtius quàm Simoniani prædicauerunt & vltra Menandrum, dicebant mundum à ſeptem angelis factum eſſe,

preter

CAP. 3.

Paulus, de quo ſuffi-cientiſſimè in actibus apoſtolorum, à chriſto promiſſus beato Petro, quod illic eſſet venturus in eius conſolationẽ, & adiutorium: vigeſimo quinto anno à paſſione chriſti: qui ſecũdo Neronis anno (vt ait Hieronymus) poſt apellationẽ, Romã vinctus mittitur: & biẽnio in libera cuſtodia aduerſus Iudæos, de chriſti aduẽtu diſputauit Scripſit epiſtolas ad ſeptem eccleſias, quæ leguntur. Hic quartodecimo ac vltimo Neronis anno, Romæ capite trũcatus obijt: eo die & eadem ciuitate qua beatus petr⁹ (vt ſuo decreto Gelaſius teſtatur) fuit crucifixus. Et cũ ſecũdo anno Neronis, venerit Romã, ac quartodecimo & vltimo eiuſdẽ paſſus fuit, euidens eſt ipſũ manſiſſe duodecĩ annis in Roma.

CAP.

CAP. 3.

Linus primus poſt Petrum tenuit ſedem annis 12. & menſibus tribus martyrio coronatur, fuit autem tempore Neronis, Galbæ, Othonis, Vitellij & Veſpaſiani.

CAP. 4.

Cletus 3. adhortante Clemente inuitus onus pontificatus ſuſcepit, fertur ſtetiſſe tempore Titi & Veſpaſiani annis vndecim.

Alij habẽt ſeptem, ſed in his numeris facilis eſt error, ex diuerſis impreſſionibus: martyrio coronatur. Hic primus in ſuis literis præmiſit ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Et inſtituit peregrinationem ad limina beatorum apoſtolorum Petri & Pauli.

CAP. 5.

Hic notandum quandam eſſe dubitatonem inter eccleſiaſticos ſcriptores, ex eo quod Clemens in

epiſtola

dunum perpetuo dannat exilio. Fuit ſceleratiſſimus, vnde & à ſuis necatur, ſui imperij anno tertio, menſe decimo, hic fuit filius Germanici filij Druſi, qui Druſus erat frater Tiberij.

CAP. 5.

Claudius quintus imperator, patruus Gaij nẽpe frater germanici filij Druſi, anno chriſti quadrageſimo tertio. Hic primus ſibi ſubiecit Britanniam, quæ nunc Anglia dicitur. Nullius pœnè fuit memoriæ: nam vxorem probri conuictam, & eius iuſſu merito interfectam: paulo poſt accerſiri eam ad ſe iubebat Is claudius vino deditiſſimus, referunt Euſebius & Martinus ipſum fuiſſe meditatum edictum, & legem ſtatuere, qua veniam daret emittenti flatum, aut ſtrepitum vẽtris, etiam in conuiuio: cum ex continentia præ

pudore

præter patris cognitionem.

CAP. 5.

Baſilidiani à Baſilide, ſpurcitiam approbante, præcedentium: & vltra ponebat trecentos ſexaginta quinque cœlos: & eis nomina angelica imponebat: & aiebat, mundum, & hominem, non à deo, ſed ab vltimo cœlorum factum fuiſſe: & negabat chriſtum fuiſſe paſſũ à Iudæis ſed Simon Cyrenenſem pro eo: negabat etiam futuram reſurrectionem, ſecundum Tertulianum, vtebatur incognitis nominibus, ad terrorem: vt barrabam, & marcob, ſummũ deum vocabat Abraxas.

CAP. 6.

Nicolaitæ, à Nicolao diacono, qui docuit communitatem, & indifferentem vſum fœminarum: & cum idolatris in cibis communicabat: & barbaricis nominibus, nec

creaturam

CAP. 3.

Lucas euangeliſta, comes peregrinatiõis Pauli, vt Clemẽs Petri, ſcripſit euangelium. Item & actus apoſtolorum vrbe Roma fertur paſſus in Bithynia: qua morte non legi: fertur obijſſe trigeſimo à paſſione chriſti anno, quod fuit poſſibile. Nam biennio Romæ cum paulo mãſit, vt hyſtoria actuum extenditur. Et non dubium quin ab eo receſſerit, miſſus pro miniſterio verbi dei: & ſic quinquennio poſt receſſum à paulo (qui paſſus fuit trigeſimo ſeptimo) obijſſet, & ſeptennio ante paulum, ac Neronis anno ſeptimo, qui fuit trigeſimus à paſſione chriſti. Nota qui paſſi ſunt priores, hic citantur prius: demptis petro & Paulo dignitate prioribus.

CAP.

epiſtola ad Iacobum, ait illi fuiſſe impoſitum onus ſummi pontificatus à beato petro: de mandato domini, & Euſebius id teſtatur. Item beatus Hieronimus libro illuſtrium virorum de Cleto nullam facit mentionem Ignatius nec Euſebius hiſtoriæ eccleſiaſticæ l.3. Et poſt Linum ponunt Anacletum: dehinc Clementem. Super his tamen communis eſt conſenſus, beatum Clementem vt nomine, ita & natura clementem, & humilem prouidè timuiſſe ſi pontifices ſibi ſucceſſores inſtituiſſent: eos quandoq; velle quaſi hæreditate poſsidere ſanctuarium dei ideo dictæ inſtitutioni ceſſit, & præmiſſos Linum & Cletum ſucceſsiuè ordinari procurauit: & ipſe poſt eoſdem, compulſus eſt officium ſuſcipere.

Anen-

pudore quẽdem periclitatum reperiſſet: tandem tamen eam legem dimiſit: examinandam induciarum tempore.

CAP. 6.

Beatus Petrus tempore huius venit Romam anno ſecundo, hic imperauit annis tredecim mẽſibus nouem Agripinam ſui fratris filiam duxit vxorem contra ius & ab ea cum veneno fuit intoxicatus.

Nero ſextus imperator anno chriſti quinquageſimo ſeptimo gener dicti Claudij, hic inter cęteros fuit crudeliſſimus & vita abominabilis interfecit propriam matrẽ, fratrem, ſororem, vxorem, & magiſtrum Senecam, vrbémque Romanam, pro ſua voluptate, iſdem Nero fecit incendi: & dum ob id, Romanis eſſet odioſus: illud crimen, per falſum teſtimonium, impoſuit chriſtianis. Et

ipſe

creaturam deo attribuebat: ſed poteſtatibus quibuſdam. Philaſter ait, hũc fuiſſe authorem Cnoſticorum: qui ab Euſebio appellatur caſtus Hyſtoriæ eccleſiaſticæ.

CAP. 7.

Cnoſtici, qui propter excellentiam ſcientiæ, ſic debere vocari gloriantur: & ab alijs dicebantur barbritæ, id eſt ſcenoſi: qui omnem turpitudinem amplius quàm præcedentes operabantur: multa fabuloſa de deo, & creaturis ponentes, diebant animas eſſe de natura dei: & eas in corporibus peccata committi, & tandem reuerti in deum immaculatus: & ponebant deum bonum, & malum Ireneus aſſerit Carpocratem horum authorem. Alphonſus ex Philaſtro ait eos poſuiſſe beſtias intellectiuas.

CAP.

Sacri Doctores.

CAP. 5.

Iacobus cognomento iuſtus, filius Alphei, fratris Ioſeph ſponſi beatæ marię, ac mariæ cleophæ ſororis eiuſdẽ beatæ virginis: & ſic cognatus, & agnatus Chiſti, vnde etiam vltra quod corpore ſimilis erat chriſto: dicitur frater domini: ſicut & ſui fratres puta Simon, Iudas, & Ioſeph iuſtus, ſtatim poſt paſſionẽ chriſti ordinatꝰ ab apoſtolis, primus epiſcopus Hieroſolimitanus ſcripſit vnam epiſtolam: quæ prima eſt ex catholicis. Fuit ſanctiſſimæ vitæ, etiam teſte Ioſepho iudæo, triginta annis rexit eccleſiã Hieruſalem: iuxta quam à iudeis occiditur martyr: & ſepelitur ſeptimo Neronis anno: vnde & trigeſimo à paſſione Chriſti.

CAP.

Summi Pontifices.

A nonnullis etiam dicti Linus & Cletus dicũtur non fuiſſe ſummi pontifices, ſed Petri coadiutores: qui dum viueret cupiens orationi & verbo dei inſtare, eos ordinauerat præsbyteros, & coadiutores: vnum in vrbe, et alterum extra vrbem: & ſic Clemens reipſa eſſet primus poſt petrum, ſed & illi vt coadiutores: & inuicem deferentes etiam nomen Epiſcoporũ habuiſſent.

Et Iohannes papa tertius in epiſtola ad Germanos, & Alexander primus in decretali prima ad orthodoxos.

Et is qui ſummam conſiliorum coëgit: huius ſunt voti, vnde & nicolaus papa, quintadecima, queſtione ſexta, capite, auctoritate ait Alexandrum fuiſſe quintum à petro: & inde eſt diſcordia ab initio in cõmemoratione pontificum: vt Clemens numeretur

Imperatores.

ipſe primã, ac generalem perſecutionẽ intulit chriſtianis. Sub eo paſſi ſunt Petrus & Paulus, & alij innumeri. Tandem dum a populo in eum cõcitato inſequeretur: vt vinctus ſub furca flagellis, vſque ad necem cederetur: & in tyberim proijceretur: fugiens ſeipſum interfecit, imperij ſui quartodecimo.

CAP. 7.

Galba ſeptimus Imperator, anno chriſti ſeptuageſimo primo, in Hyſpania creatus, Romam cõfeſtim veniens, auaritia cunctos offẽdebat: vnde inſidiis Ottonis iugulatus, ſeptimo menſe ſui imperij. Otto

Hæretici.

CAP. 8.

Carpocratiani, à quodam Carpocrate, in Aſia qui docebat omnem turpem operationem: & adinuentionem peccati, vt placeret demonibus, & angelis: alioquin non poſſe in cœlum a aſcendere: aſſeruit chriſtum ſolum hominem, ex viro & muliere genitum: ſed cum anima ſcienti ſuperna negabat reſurrectionẽ, cum lege & mundum eſſe à deo: ſed à quibuſdam virtutibus, eius ſocia marcellina habebat ymagines Ieſu, pauli, homeri, & Pitagoræ adorando cum incenſo.

CAP.

CAP. 6.

Marcus euangeliſta, dictus Iohãnes, diſcipulꝰ & interpres petri, breue ſcripſit euangelium Romæ, vt audierat à petro: miſſus in Ægiptum, & primus apud Alexandriam annũciauit Chriſtum: & fundauit ecclæſiam, cum tantæ vitæ & doctrinæ continentia, vt omnes cogeret ad exemplum ſui: vt de & Philo multa in eius laude ſcripſit: ibidem martyriſatus octauo Neronis anno & trigeſimo primo à chriſto paſſo. Quidam computauit inchoatum annũ pro completo, dicunt quod trigeſimo ſecũdo: & de Iacobo quod trigeſimo primo, ita & de alijs: vnde rarum eſt curandum de tali differentia, ſed inſequimur Hieronimum.

CAP.

meretur ſecundus: & de hinc Anacletus, qui quintus, dicatur tertius.

CAP. 6.

Et inſuper Irenæus, & Euſebius, ac hieronimus eſto ponant Linum: non tamen Cletum ſed Anacletum eius loco, & Clementem, Euariſtum, ſed cum eccleſia omnes iſtos celebret: ſub nomine ſummorum pontificum: eum ordinem ſecuti ſumus: cum Damaſo, Platina & Martino.

Clemens quartus, vel ſecundus, obijt martir tertio Traiani anno: à chriſto paſſo ſeptuageſimo.

CAP. 7.

Anacletus, quintus, papa, circa annum ſeptuageſimum à chriſto paſſo: ex Athenis, patre Anthioco, ſedit annis nouem, menſibus duobus, temporibus Domitiani, Neruæ & Traiani, ſub quo obijt martir. De ipſo vide notata, ante Clementem, multa

Otto Imperator octauus, inter tumultus inuaſit imperium: ſed à Vitellio ſuperatur: vnde deſperatꝰ ſe interemit: tertio menſe imperij.

CAP. 11.

Vitellius nouus Imperator, potitus imperio, in omnem ſęuitiam & ingluuiem prolabitur: vnde Veſpaſianis obſidens Ieruſalem pro Romanis, creatur Imperator: qui dictum Vitellium occidit: & in Tyberim proiecit, octauo ſui imperii mẽſe.

CAP. 12.

Veſpaſianus, decimus imperator, cœpit imperare anno domini, circiter ſeptuageſimo quinto: & imperauit annis nouem, humanus fuit & bonus: ac morte iuſta te ſe erexit, aiens, decet Imperatorem ex terris diſcedere.

CAP.

CAP. 9.

Cherintiani, à Cherinto, & Merintiani, a Merinto, ex Iudæis, mundum ab angelis factum eſſe dicentes, & carne incircunciſum circuncidi debere, & legem obſeruare Ieſum hominem tantum fuiſſe, nec ſurrexiſſe, ſed ſurrecturum, aſſerentes mille annos poſt reſurrectionem, in terreno regno dicti Cherintiani ponebãt ſecundum carnales ventris & voluptatis futuros: vnde dicebantur Chiliaſtæ.

CAP. 10.

Nazaræi, confitentes chriſtum nazaræum, filium dei, & legem veterem literaliter ſeruandam.

Ebionei, à Ebione, eadem cum Cherintis aſſerentes: vnde nec ab iſidoro citantur: poſuerunt Chriſtum ex Ioſeph, ex Maria natum: & ſolum fuiſſe hominem: Symachus interpres

CAP. 7.

Mathæus, primus ſcripſit euangelium hebręo ſermone : euangelizauit in Iudæa, & Macedonia: deinde ad æthiopiam, & Perſidam pergit: vbi & ipſe beatus Mathæus regeni, & regnum conuertit ad chriſtum & ſedem ſuam tenuit illic triginta tribus annis : patitur martyrium circa trigeſimum quartum annum à chriſto paſſo. Notandum Hieronimum tantum ſcriptores ponere : ſed quia ſinguli apoſtolorum, ſua doctrina fidem plantauerunt, hic omnes citabuntur.

CAP. 8.

Andræas, frater Petri primus chriſti diſcipulus prędicauit ſcithis, ſogdianis, & ſaccis, & vſque ad interiores æthiopes: crucifigitur apud Patras ciuitatem Achaiæ, ab Ægea prefecto edeſſenorũ vbi prius conuerterat ad fidem

multa probè ordinauit.

CAP. 8.

Euariſtus græcus, papa ſextus, ſedit annis nouem & menſibus decem : vt aiunt quidam, ſub vltimo Traiani anno coronatur martyrio : aut melius ſub Adriano. Hic ordinauit matrimonium, cum debita ſolennitate debere fieri, & non clandeſtinè: & biduo, aut triduo poſt incõtinentia orationi vacandum, vt fœlicius proles ſuccedat.

CAP. 9.

Alexander primus Romanus, ſeptimus à chriſto, ſedit annis decem, menſibus ſeptem, temporibus Traiani, & Adriani: obijt martyr, circa annum à chriſto, cẽteſimum vndecimum : & eum eo Euentius, & Theodolus. Appoſuit in miſſa, qui pridie, &c. vſque hoc eſt corpus meum : inſtituit vſum aquæ benedictæ.

CAP.

CAP. II.

Titus, vndecimus Imperator, filius veſpaſiani, cœpit imperare circa octogeſimum quintum annũ à Chriſto imperauit vix annis tribus: maxime humanus victoriam potitus eſt de Iudęis : tantæ fuit libertatis quod nulli quidquam denegabat: aiens, nullũ debere recedere triſtem ab imperatore.

CAP. 12.

Domitianus, duodecimꝰ Imperator, filius Veſpaſiani, & frater Titi, in omnibus illis diſſimilis. Hic exercuit ſecundam perſecutionem in chriſtianos poſt Neronẽ : Iohanem euãgeliſtam, iuſſit mergi in dolium olei feruentis: deinde miſit in exilium in Pathmos, fuit circa annum domini octauum: Imperauit autẽ tredecim, aut quindecim annis, occiſus à ſuis in ſuo palatio.

Nerua

pres fuit huius erroris.

Cenſei, & Elceſei, à Damaſceno iunguntur : ponentes chriſtum, & ſpiritum ſanctum, in cœlo creatos: & chriſtum venientem in Adam, & rurſum ſecundum tempus ipſum exuentem, & quanquam Iudæi, Euangelio vtuntur : abominantur vſum carnium: & fidem ſufficere corde, tempore tribulationis.

CAP. 12.

Valentiniani, à Valentino, negantes carnis reſurrectionẽ, & vetus teſtamẽtum, ponũt triginta fabuloſas eonas, vel ſecula omniũ cauſas, chriſtum aiunt à patre, id eſt profundo miſſum: & corpus cœleſte attuliſſe, nihilquè aſſumpſiſſe de virgine maria : ſed per eam, vt per canale, aut fiſtulam tranſiſſe : aiunt de trigeſima eonade, diabolum eſſe genitum : & mundum à diabolo natum, & ideo malitiam

dem Maximillã vxorem eius: quæ ſuſtulit corpus apoſtoli: & dedit ſepulturę.

CAP. 9.

Iacobus, filius zebedęi, frater Iohannis, prædicauit euangelium tribubus Iudæorum diſperſis per Iudęam, & Samariam: & poſt modum idem Iacobus tranſit ad Hyſpanias, illuc prędicaturus: vbi tantummodo nouē diſcipulos acquiſiuit: quorum duos ibidem cauſa prædicationis dimiſit: alios ſeptem ſecũ ducens, reuerſus eſt in Iudæam vbi incitatione Abiatar pontificis, iuſſu Herodis Agripæ decolatus eſt: vt actuum narrat Hiſtoria: & præfati diſcipuli nocte corpus eius ſumẽtes, nauiſiue regimine impoſuerunt: ſed ductu angeli in Galliciã Hyſpanię ad reginam Luppam peruenerunt: vbi tandẽ cum multis miraculis

Sixtus primus, Romanus pontifex, octauus à chriſto, circà annum domini centeſimum vigeſimum primum fuit tempore Adriani imperatoris martyrio coronatur ordinauit, vt ſanctus caneretur in miſſa: & ne ſacra vaſa tangerentur à laicis.

CAP. 10.

Theleleſpus, nonus à chriſto, græcus, tempore Antonini pij, ſub quo ſuſtinuit martyrium, ſtatuit quod clerici abſtineant à carnibus, & delicijs à quinquageſima: vbi ſeculares à dominica quadrageſimæ ieiunabant vt patet diſtinctione tertia ſtatuimus & capitulo ſequenti dicitur hoc nõ habuiſſe vim: vnde ſolam eã hebdomadam adiecit quod ad clericos: nam antea (vt refert Martinus capitulo de baptiſmo chriſti & antiqui doctores) Petrus inſtituerat ieiunium quadrageſimæ, & aduentus.

CAP.

CAP. 12.

Nerua hyſpanus, decimus tertius Imperator circa annum domini cẽteſimum: imperauit tantum anno vno, menſibus quatuor ex ſentẽtia ſenatus reuocauit omnia quæ Domitianus ordinauerat. Iohannes euangeliſta ſub eo redijt Epheſum. Hic etiam fuit cognominatus pertinax vt Helius: nam Hieronymus habet, quod etiã Iohannes ſub pertinace redijt Epheſum. CAP. 13.

Traianus, quartus decimus Imperator, circa annum domini, centeſimum primum: fuit filius adoptiuus Neruæ, multum humanus, & bonus ad ſubditos. Incitatus tamen à Tarquinio, principe ſacrorum, & Mammertino, tertiam perſecutionem mouit in chriſtianos. Vnde ſub eo paſſi ſunt Ignatius, & Euſtachius, vuariſtus & Simon

Tertia perſecutio.

malitiam naturæ mundi illi attribuendam: de his Irenæus. Item & chriſtum animam tantum ſaluaſſe, ſequentes vero idem cum Valentinianis cenſcrunt, paucis ſuper additis videlicet Secodiani, Ptolomei, Collobarzei, & Heracleomitæ qui ponunt duo principia: redimunt mortuos oleo & balſamo.

Secudiani. Ptolomei. Collobarzei, Heracleonitæ.

CAP. 13.

Orpheitæ, qui ſerpentem colunt, & nutriunt, quo illudũtur, quod lambat oblata: & eum qui decepit Adam arbitrantur eſſe chriſtum.

Fuit & quidam baſſus, negans ſperandum eſſe in chriſto, vt Aballardus diu poſt: & aiens chriſtum non liberaſſe hominem à diabolo.

Baſſus. Aballardus.

Diotrephes negauit humanitatem exibẽdam peregrinis catholicis 3. Ioh. cap. 9.

Diotrephes

CAP.

raculis fuit ſepultus: & ſolennis eccleſia illic ædificata: vbi vſque nunc mirabilia operantur à domino. Et hic fuit primus martyr ex apoſtolis, antequã Petrus Romam veniſſet.

Iacobus primus apoſtolorum paſſus eſt.

CAP. 10.

Philippus, prędicauit euãgelium gentibus per Syriam, deinde in Aſia: & extinxit errorem Ebionitarum, vbi iſdem Phlipp⁹ cunctis pro fide benè inſtructis, tent⁹ ab infidelibus, in Gerapali crucifix⁹, & lapidat⁹ fuit; circa trigeſimum annum à Chriſto paſſo.

Anni Chriſti 3.

CAP. 11.

Bartholomęus, per Licaoniam, & apud Indos prædicauit euangelium, ſecundum Mathæum: & tranſtulit in eorum linguam, ad vltimũ in Albanopoli maioris Armeniæ, viuens à Barbar is eſt excoriatus, & decolatus.

CAP.

CAP. 11.

Higinius, decimus poſt chriſtum, Athenienſis, ſub Antonino pio, circa annum centeſimum quadrageſimum quartum, ordinauit multa de dedicatione templorum, de patrino, & matrina in baptiſmo, martyrio coronatur.

Pius primus, vndecimus à chriſto, Italus attigit tempore Antonini, & Commodi: martyrio coronatur, ordinauit paſcha celebrari in dominica.

CAP. 12.

Anicetus duodecimus, natione Syrus, tempore etiam Antonini veri, & Commodi: martyrio coronatur, tempore Seueri, circa annum centeſimum quinquageſimum nonum.

Soter tertiuſdecimus, Campanus, circa annum centeſimum ſexageſimum ſextum, quo tempore hæreſis cathaphrigarum inſurre-

Simon, in Hieruſalem: ſuaſione Plinij modeſtior fuit effectus: & ordinauit chriſtianos nõ per quiri, ſed oblatos puniri, fuit multũ victorioſus, obijt fluxu ventris, imperauerat nouemdecim annis.

CAP. 17.

Adrianus helius, quintuſdecimus, circa annũ domini centeſimum & vigeſimum, fuit nepos Traiani, ex cõſobrina, rebelles iudęos ſubiugauit expellẽs eos extra Hieruſalem, quam reędificauit: includẽs in ea ſepulchrum chriſti, & tunc teſte Supplicio nullus illic erat epiſcopus ex chriſtianis, ſed tantum ex iudæis: vnde eos expellẽdo arbitrabatur etiã expellere chriſtianos: quorum lex ortum habet ex lege moſaica, ſed deus vertit ad appoſitum. Nam eſto ab initio perſecutus ſit eos, contemplans tamen pietatem

CAP. 13.

Himenæus, & Philetus dixerunt reſurrectionem iam factam 2. Tim. item Himenæus & Alexander. 1. tim. 1. & 2. 4. de Alexandro ærario, Phigell⁹ & Hermogenes auerſi à veritate 2. tim. 1. *Hymenius Alexã. Phigellus Hermogenes*

Caiani qui ea inhonorant & dicuntur Caldæi à Tertuliano. Item Iudam ditorem Chore, Datham, & Abirõ, ac Sodomitas ſanctificant, blaſphemant legem, & deum eius auctorem: ac reſurrectionem negant. *Caiani vel Caldei præſcriptionib. aduer.*

CAP. 14.

Sethiani, qui Seth fabuloſa & hæretica vanitate honorant: quaſi diuinum ſemen ex ſuperno patre, & ſuperna matre.

Archontici, aſſerentes mũdũ factũ à principatibus archangelis, carnis reſurrectionem negant, & nouum teſtamentum, veteri vtentes ad ſuum intellectum.

CAP.

CAP. 12.

Tomas Partis, Medis, Perſis, Hircanis, & Bragmanis, apud quos Alexander non potuit trãſire, prædicauit euangelium: & dormiuit in ciuitate Calamina Indiæ ſed poſtmodum corpus eius tranſlatum fuit in E deſſem.

CAP. 13.

Simó chananæus, qui & Zelotes, ac iudas thadæus, frater eiuſdem apoſtoli & fratres Iacobi minoris, per reuelationem ingreſſi ſunt Perſidẽ: vbi multi miraculis, Arphaxat & Zaroem magis fugatis, & confuſis, rex. Xerſes, & vera dach campi ductor ad fidem conuertuntur, cum eorum familijs, & eorum ſupplicatione: apoſtoli aliquot ãnis mãſerunt in Babilone, inſtituentes Abdien: qui cum eiſdem ex iudæa venerat eius loci epiſcopũ qui dominum viderat & ordinatis

ſurrexit: martyrio coronatur, ſub Commodo, vel Seuero.

CAP. 13.

Eleutherius græcus, quartuſdecimus à chriſto, circa centeſimum ſeptuageſimum ſeptimum, ſub quo Britania maior, quæ nunc Anglia dicitur, fidem ſuſcepit: habitata tunc à Britonibus: ſed poſtmodum à Saxonibus paganis, qui fidem ſuſceperunt tempore Gregorij. Hic fuit ſub Antonino vero & Commodo, martyrio coronatur.

CAP. 14.

Victor Affer, quintuſdecimus à chriſto, circa annum centeſimum nonageſimum ſecũdum, ſub hoc fuit difficultas. Nam orientales volebant celebrare cum Iudæis, luna quartadecima, quacunque die veniſſet: occidentales vero, pro reuerentia reſurrectionis die dominico volebant celebrare: prout fuerat

pietatem religionis eorum, fuit eis benignus, & beneficus: obijt in cãpania ſui imperij anno. 21.

CAP. 18.

Antoninus pius. 16. Imperator, gener & filius adoptiuus Adriani, imperauit cum filijs Aure
140 lio & Lucio annis. 22. circa annũ domini 140. oĩbus fuit adeo benignus & humanus: vt pij cognomen adeptus ſit etiam apud chriſtianos. Galenus medicus, & Ptolomeus, ſuo tempore floruerunt. Ita fuit pius ad ſubditos, quod dixit, malo, exemplo Scipionis vnum ciuem ſeruare, quàm mille hoſtes occidere.

CAP. 19.

Marcus Antoninus ve
163. rus. 17. Imperator, circa 163. à Chriſto, imperauit cum fratre ſuo Lucio Aurelio Cõmodo annis 19. qui primi inter ſe diuiſerunt

CAP. 16.

Cerdoniani, à Cerdone. Romam veniens, poſuit duo principia aduerſa, Deum legis, & Prophetarum, non patrem chriſti nec bonum, ſed iuſtum: ponit chriſtum ex bono patre deo: non tamen natũ ex fœmina, nec habuiſſe carnem, nec verè mortuũ aut quicquam paſſum: negat reſurrectionem, & vetus teſtamentum. Venit tẽpore Higinij Papæ. Irenæus de eo ſcripſit libro primo. cap. 28. ſimiliter Euſebius Ceſarienſis.

CAP. 17.

Martionitæ, à Martione dicti, oriundo ex pontho. Is teſte Damaſceno fuit filius Epiſcopi: & ob ſtuprum cuiuſdam virginis, fuit à proprio patre expulſus ab eccleſia, dehincque tempore Higinij papæ, & Antonij pij, Romam aſcendens pœnitẽtiam petijt, nec fuit auditus, vt reſtitueretur in integrũ:

ordinatis præſbiteris,& diaconibus,egreſſi ſunt per alias regiones:fugãtes iterum eoſdem, qui nihilominus concitarunt Pontifices Idolorũ aduerſ⁹ apoſtolos vt cõpellerentur adorare deos ſolis,& lunæ:& interrogati ab angelo an mallent totam cohortem ipſis ſaluis interimi: aut ſoli martyriũ ſufferre: elegerunt mori: vt remanentes poſſent cõuerti. Dúmque ita compellerẽtur demones qui in dolis eorum iuſſu dola cumminuerant:apparantes in forma duorum Anthiopum,vnde Pontifices & Sacerdotes in iracundia eos trucidarunt:cum Senne eorum hoſpite. Et ſtatim facta fulguratione, templum tripharie ſcinditur: & Magi ictu fulguris vertũtur in carbones, rexque Xerſes poſt tres mẽſes, miſit qui punirent Pontifices

Idolorũ templum ſcinditur

fuerat reuelatum beato Hermæ: & ob id fuerunt in occidente multa concilia prouincialia ſimul: quæ id conformiter ordinarũt: & hic victor in quodam concilio apud Alexandriam Paleſtinæ(vt quidam aiunt)ordinauit paſcha debere celebrari à 14. primi menſis vſque 21. in prima dominica ſequẽti, & nunquam in ea vt patet de conſe. d. 3. celebritatem, ſedit annos. 10. temporibus Commodi, & Thelij pertinacis martyrio coronatur, ordinauit omnes chriſtianos in paſchate debere communicare.

CAP. 15.

Zepherinus 16. Romanus ſub Antonino Aurelio & Seuero ſedit annis 9. menſibus 7. martyrio coronatur. Ordinauit omnes chriſtianos in paſchate debere communicare.

Calixtus

uiſerunt imperium, & æquo iure adminiſtrarunt annis.19. non tamẽ multo poſt mortuo Cõmodo,hic ſolus imperauit laudatúrque in benignitate, & æquitate: ſic quod merito veri cognomen habuit. Nec quis mœrore vel gaudio vidit eius vultum mutatum. Propria vaſa aurea,& cætera monilia vxoris vendidit, ne pro ſtipendio militum grauaret prouincias. Sed heu qui in ſe bon⁹,permiſit quartã & crudeliſſimam perſecutionem, à ſuis in chriſtianos exerceri,in qua paſſi ſunt Policarpus cum multis, & in galijs Iuſt⁹ & Photinus eſpiſcopi vulnen. & lugdunen. & Epagathus, ſanctus Maturus, Attal⁹, & Blandina,qui ibidem ſunt paſſi. Qui ſcire voluerit legat 4. lib. Hyſto.eccleſiaſticæ. Et mirum cur eccleſia Romana

integrum quã ꝑpter aduerſus fidẽ eleuat⁹, tria dogmatizauit principia: bonum, iuſtum, & prauum: (vt referunt Epiphanius, & Damaſcenus) aut duo cõtraria principia, vt credo, deum bonum, & deum iuſtum: vt illi tribuunt, Iſidorus & Hieronimus. Nam primo Auguſtinus non reſoluit. Aiebat item nouum teſtamentum alienum à veteri, & alloquente in ipſo: negabat reſurrectionem. Duo aut tria baptiſmata poſt lapſum, ordinabat, pro mortuis, cathecumenis. Alij apud ipſos baptizabantur: per Damaſcenũ & Chryſoſtomum 1. cor. 15. ſuper eo. quid facient pro mortuis baptiſatur? ita Theophilactus, nec obſtat quod Alphonſus Auguſtino id illi non tribuere dicat. Nam & ſinguli aliquid eidem tribuunt, quod non alij, Irenæus enim vltra præmiſſos ait.cap.29. li.1. ipſum

Epipha. lib.1. to.3. Her. 42.

pontifices , & corpora ſanctorũ ad ſuam tranſferent ciuitatem , præclaro illis ædificato templ o. Abdias l. 6. Præmiſſus Abdias hæc ita refert lib. 6. de certamine apoſtolico: & proſa C æli ſolemad dem canit. Thomam Iudi Iudam Perſæ: Simonémque &c. Hicque Iudas teſte Hieronymo, epiſtolam canonicã ſcripſit: quæ ipſius nomine legitur. Iudas qui à beato Thoma miſſus fuit ad regẽ, vtile fuerat promiſſum per epiſtolã ſalutaris non, fuit hic Iudas apoſtolus ſed alius Euſeb. l. 1. c.12 Nic. l.2. cap. 40. Nicep. l.3. cap. 2. et 25. ex.72.diſcipulis vt clarè patet ſecun. eccleſiaſticæ donec Hieronim⁹ id illi tribuit, Symeon verò de quo. 3. eccleſiaſticæ 2.&.25.filius cleophæ fratris Ioſeph fuit vt illic dicitur vnde vt Chriſti conſobrinus eligitur epiſcopus Iheroſolimitanus poſt Iacobum

Calixtus 17. & primus huius nominis, circa annum 217. tempore Seueri & Alexandri, martyrio vitam finiuit: cum ſediſſet annis 5. hic determinauit ieiunium 4. temporum ſecundum 4. partes anni, quod prius per tres erat: fecit ordinationes de gradibus conſanguinitatis: de matrimonio ſuo tempore Origenes & Tertulianus.

CAP. 17.

Vrbanus primus à chriſto 18. circa annum 222. temporibus Aurelij, Antonini & Alexandri, ſub quo patitur: cum ſediſſet annis. 8. plurimos conuertit ad fidem, vt ſponſum ſanctæ Ceciliæ. Hic ordinauit quo prædia quæ vendebantur à conuerſis ad fidem, & primum dabatur ad pedes apoſtolorum, vtilius conferẽtibus matricibus eccleſijs: & prouentus diſtribuerentur eccleſijs, & pauperibus

Romana hos non celebrat. Euſebius eodem lib.5.ait cap.1.quod iſdẽ Marcus reſcripto mandauit apud lugdunen. chriſtiãos perſiſtẽtes puniri, negantes dimitti: ſed inſanum vulgus decuplo auget mandatum.

CAP. 17.

Lucius, Antonin⁹, Commodus, filius marci Antonini veri.18. imperator, circa annum domini 182. fuit oĩno patri diſſi- 182 milis: & in crudelitate Neroni ſimilimus. Vnde ad oppoſitum ſẽſum vocatus fuit. Cõmodus Theodation Theodation interpres eius temporibus floruit dum imperaſſet annis 13. à propria vxore veneno intoxicatur, & tãdem in propria domo vaſtali ſtrangulatur.

CAP. SI

Helius pertinax.19.Imperator, ſic dictus quia contra eius voluntatem, ſententia ſenatus, fuit creatus

ipſum nullum recepiſſe euangelium, præterquam Lucæ, idque circunciſum, & mutilatum: nam cùm negaret veram chriſti carnem, omnia quæ ſunt de chriſto generaliter abſtulit. Item & epiſtolas pauli, vbi illi aduerſantur, abſcindebat, prout Hieronymus prohæmio ad Titũ aſſerit: prout & hæretici communiter. Aiebat item ſolas animas per chriſtum ſaluari, & non terrena corpora. Item maiori blaſphemia aſſerebat, cum Cayanis, animas Caym, Chore Sodomitarum & ſimilium ſolas à chriſto ſaluatas dum deſcendit ad inferos, quia & eidem accurerũt Abel vero & Enoch ac Abrahã & qui circa ipſum & Prophetarum, quoniam ſciebant deum tentantem ipſos, credentes adhuc tẽtari ab ipſo, non crediderunt nec accurerunt & propterea remanſerunt apud inferos ſolus

bum & pro fide ſub Traiano ab Attico cruci adiudicatur cũ.120.eſſet ãnorum, nec fuit apoſtolus ſed etiam ex.72. Hic enim fuit filius Cleophę & ali⁹ Alphei vt Marci. 3. Et hic Hieroſolimis paſſus, alius autem in Perſide: veriſimile tunc quod patres eorum fratres fuerint. Iſidorus & Beda in cronicis & Euſebius ita manifeſtãt, & martyrologium & qui lectiones de feſto colegit fuit deceptus ex ſimilitudine nominũ quod iuſtè fuit correctum in breuiario nouo, Abdias diſcipulus Symonis & Iudæ apoſtolorum & ab eiſdẽ cõſecrat⁹ eſpiſcopus Babilonen illorum & aliorum apoſtolorũ certamina conſcripſit hebraicè, quæ poſt modũ ab Eutropio filio eiuſdem regis Perſarum in græcum & ab Aphricano in latinum ſunt tranſlata

Marci. 3. Symeon Hieroſolimitanus paſſus Euſebius. lib. 3. cap. Abdias Babilo. epiſcopus.

pauperibus 12. q. 1. videntes.

CAP. 17.

Pontianus 19. à chriſto, temporibus Alexandri & Maximini, et ſub iſto deportatur exul in Sardiniam, & moritur cum ſediſſet annis 5. Quidam ferũt, quod ſub eo presbyteri Romanæ eccleſiæ prius dicti ſunt Cardinales. Iuſsit pſalmos decantari in eccleſia noctu & die: & confiteor in miſſa dici. Ciriacus qui. 19. poſt Petrum, ſed 20. à chriſto, qui ex Britania erat: relicta ſede, cum in ea ſediſſet anno vno, & menſibus tribus: receſsit in ſocietate vndecim millium virginum: & tulit martyriũ cum illis in Colonia Agripina, Clerus tamen ægretulit: & deleuerunt eum ex cathalogo Pontificum (vt Sigisbertus refert) etiam Martinus, & Platina (cum tamen paſſæ ſint, frendente perſecutione

Cyriacus.

creatus imperator: omnibus fuit æquus nec vindicta vſus eſt. Aiunt tamen eum fuiſſe illiberalem, adeo quod dimidias lactucas, & Cardos conuiuijs dictus pertinax apponeret: noluit quod eius vxor Auguſta vocaretur, nec filius eius Cæſar, aiens ſufficere, quod ipſe ad id fuit coactus. Occiditur in proprio Palatio à Didio Saluio Iuliano. 6. ſui imperij menſe. Didius Iulianus prefatus fuit. 20. Imperator, circa annũ domini. 195. qui & ipſe ſeptimo menſe ſui imperij etiam fuit occiſus. Seuerus pertinax. 21. Imperator ac primus & vltimus ex Aphrica primo aduocatus procurator & per gradus aſcendit ad Imperium circa annum domini. 196. doctus fuit & victorioſus. Quintam perſecutionem exercuit in chriſtianos, paſſi ſunt Irenæus

ſolus Irenæus quem viderim id illi tribuit at potuit cum dementia proteruire vt & Cayani ſui temporis Euſebius 4. eccleſiaſticæ 13. citat Policarpum eidem interrogati an ipſum agnoſceret reſpondiſſe agnoſco primogenitum ſathanæ.

Lucianus fuit quidam diſcipulus Marcionis & paris doctrinæ.

CAP. 18.

Marcitæ à Marco mago baptizabant in nomine ignoti patris omnium & veritatis omnium matris, item aiebant Chriſtum nõ fuiſſe paſſum aut crucifixum niſi putatiuè reſurrectionem negabant et ponebant duo principia 4. eccleſiaſticæ. cap. 10.

CAP. 11.

Appelliani qui ab appelle qui deos duos poſuit vnum bonum et alterum malum ſed bonum vnum omnium principium & ab eo factum fuiſſe, alium deum

Abdiacos ſepultus aũpus corpo. b. p. & Pol. tranſlata, hic vt citat interfuit paſſioni beati Andreæ quæ & ab eo fuit conſcripta, quieuit in pace apud corpora beatorum apoſtolorum ſepultus.

CAP. 13.

Mathias per Iudæam & Galileam cõſtanter prædicans euangelium tentus & ductus ad annam põtificem qui poſt multa ipſum fecit lapidare & *Hiero. in catal. ſcri. eccle.* more Romano ſecuri percuti.

CAP. 14.

Barnabas qui & Ioſeph *Barnabas, dictus Ioſeph cyp.* ciprus: cũ Paulo ad prædicandum gentibus miſſus & ab eo propter Marcum ſeparatus compoſuit vnam epiſtolam quę non recipitur ſecundum Hieronymum, officium prędicationis exercuit etiam in ciuitate Romana *Euſ. l. c. 1 & l. 5. c. 11.* ante Petrum vt Clemẽs ait qui & Clemẽs per eũ fuit conuerſus. Dobotheus etiam aſſerit quod fuit

cutione Attilij: tempore Leonis papæ, circa 444. & Pontianus fuit tempore Alexandri circa 224. Rõ. temporis id non permittit.

CAP. 19.

Anterus græcus 20. à chriſto efficitur martyr ſub Maximino circa annum domini 139. iuſſit conſcribi hyſtorias martyrum & ne propria vtilitate epiſcopus ex vna ſede tranſeat in aliam: ſed ob neceſſitatem eccleſiæ cum authoritate papæ vt citatur 7. q. 1. Mutationes.

CAP. 19.

Fabianus 21. Romanus circa annum 240. ſub gordiano duobus philippis & Decio imperatoribus ſub quo Decio martyrium patitur & ſimiliter collitur cum ſancto Sebaſtiano huius tempore nouatus præsbiter eccleſiæ Romanæ ſuſcitauit hæreſim Nouatianorũ propter quod congregatum

reneus &c. obijt in Britania in ciuitate Eboraci. 18. anno ſui imperij.

CAP. 21.

Baſſianus Antonin⁹ caracala filius Seueri, natus in Britania & rex eiuſdẽ Antoninus nomine ſũpto caracala à modo veſtis datæ dictus impera-
213. tor. 22. ãno à Chriſto. 213 patre aſperior & intemperatior capitali pœna affecit eos qui pro tertianis aut quartanis remedia collo geſtarent aut qui contra ſtatuas minxiſſent, & ipſe dum meieret in edeſſa occiditur ab hoſtibus, 7. ſui imperij anno. Boëtius de conſolatione refert quod à militibus occidi fecerit Papinianum iuriſconſultum.

CAP. 22.

Macrinus. 23. cum filio Duademeno & Albinus voraciſſimus tam breui tempore ſteterunt quod nõ cõputantur niſi quod vno, tantum anno imperarunt

deum in malum qui in ſua malitia fecit mundum ferunt quod & poſuerit chriſtum habuiſſe carnem ex elementis & aſcendiſſe in cœlum ſine carne Hieronymus. gal. 1. inuehit in ipſum ex Tertuliano quod quandam tranſlationem angelicam in quadam philumena poſuerit. *De preſc. aduer. he.*

CAP. 20.

Seueriani à Seuero vinum non bibebant fabuloſè aſſerentes vitem ex ſathana & terra germinaſſe, reſurrectionem & vetus teſtamentum negabant mulierem & ipſe renuit, dicens eam eſſe ſiniſtræ potentiæ, diuinationes fatuas ex quadam philumena puella ad prænuncianda futura dicebat habere.

CAP. 21.

Tatiani à Tatiano qui & Ancratitæ dicuntur fuit circa tempora Antonini veri & ſoteris. Nuptias vt fornicationem damnabant

fuit præſul Mediolanenſis & tãdem in Ciprũ reuerſus cũ Marco prædicans & miraculis coruſcans à iudeis noctu fune ad eius collum ligato extrahitur & dilaceratur, eius corpus extra portam comburentes.

CAP. 16.

Hieronimus. Catal. Euſebius. lib. 3. c. 4. Nicephor. l. 2. c. 34

Thimoteus Pauli diſcipulus gentilis ſecundum Hieronimũ fuit ordinat⁹ ab eo Paulo epiſcop⁹ Epheſiorum Titus condiſcipulus & epiſcopus Cretẽſis illic prædicauit euãgelium & obdormiuit in Domino.

Creſcens in galijs prędicauit ibidem ſepultus Hermas Pauli diſcipulus de quo meminit ad Romanos.

CAP. 17.

Seneca paulo familiaris cui reciprocè ſcripſit Philo Iudæus & Ioſeph⁹ hij de Chriſti & noſtrorum laude ſcripſerunt circa hæc tempora & Iuſtus

gregatum fuit conſilium Romæ. 60. epiſcoporũ & totidẽ præsbiterorum vbi dicta hæreſis fuit cõdemnata & acta concilij ad orientales per Cornelium miſſa fuerunt vniformiter recepta, vide Euſebium. lib. 6. hyſtoriæ. cap. 32. & eiuſdem. cap. 22. quomodo iſte fuit electus diuinitus per inditium columbæ.

CAP. 20.

Cornelius 22. Romanus circa annum domini 254. martyrizatur ſub Decio & collitur vnà cum beato Cipriano, huius tempore fuit celebrata prima Synodus in Aphrica, in qua Ciprianus cum alijs multis ordinarunt baptizandos in quo errauerunt & reuocatũ fuit à Stephano & Cornelio ſed conſilium illud potuit errare quia particulare & non vniuerſale fuit.

CAP.

imperarunt, occiduntur aũt ab his à quibus fuerant inſtituti.

CAP. 23.

Aurellius Antonin⁹ Heliogobal⁹. 24. Imperator anno chriſti. 221. ſumpſit nomẽ Heliogobali à ſole, cui⁹ erat ſacerdos fuit in omnibus flagitioſus admonitus amicis cauere ne redigerẽtur ad inopiam: reſpõdit quid melius quam mihi hæres ſũ & vxori meæ? faciebat multas inſanias, vnde tumultu militari ipſe cum matre necatur .4. anno imperij.

CAP. 24.

Alexander. 25. Imperator circa annum domini .224. dignus laude adiutorem habuit Vulpianũ quantum ad iuſtitiam ſic quod de ipſo nullus vnquam eſt cõqueſtus, mater eius Mammea ad ſe vocauit Origenem quẽ cum reuerẽtia audiuit fide ſuſcepta quæ ſupplicauit

bant & omnẽ eſum carnium aiebant Adam damnatum & alia Martionis dogmata inſequebantur Calixtion fuit diſcipulus eius dictus fatianus concreuit Iuſtino martiri eius diſcipulus & fuit ſub eo fidelis & multa vtilia compoſuit ſed poſtmodum tumidus decidit in errores vt poſt eum Berdaſenes, Origenes & Tertulianus, vnde notandum ꝙ nullus debet de ſe preſumere aut ſuo ſenſu abundare: ſed potius cum dei timore cauere ne cadat.

Nec valet quod quidam de quibuſdam doctis aiũt qui pariter ceciderunt non poſſunt errare cum præfati multo doctiores errauerint.

CAP. 22.

Cataphriges aut Montani quia in Phrigia vixerunt, eorum authores fuerunt Montanus tanquam paracletus & duæ prophetiſſæ

ſtus Tiberiẽſis Hiſtoric⁹ etiam Iudæus ſabbatum non ſuſceperũt.

CAP. 17.

Dioniſi⁹ Ariopagita, certo fuit pauli diſcipul⁹ & fertur miſſ⁹ à beato Clemente ſub Domitiano & paſſus apud Lutetiam pariſeorum circa annum à Chriſto paſſo. 62. compoſuit libros de cœleſti hierarchia & diuinis nominibus, nec mirum ſi Hieronimus & Euſebius de eis non fecerunt mentionem, quia nondum erãt publicati, circa enim annum domini. 855. fuerunt miſſi & preſentati, Ludouico regi filio charoli magni ab Imperatore cõſtãtinopolitano.

Paſſus eſt dio. Apud Lutetiã anno. 62. Opera diony. Deo ao nõn faciũt hec mẽtionem Hiero. & Euſeb. & quare.

CAP. 18.

Iohannes apoſtolus & euangeliſta vltimus omnium apoſtolorum obijt poſt deſtructionem Hieruſalem ætatis ſuæ anno. 99. & à Chriſto nato 100 vnde patet quod Chriſtus

CAP. 21.

Lucius 23. Romanus circa annum domini 256. fuit, Stephanus decolatur ſub Valeriano tempore quo beatus Ciprianus 3. annis fuit.

CAP. 22.

Stephanus 24. Romanus circa annum 259. hic inhibuit ne miniſtri veſtibus extra myſterium eccleſiæ vtantur, ne laici ſacra vaſa tangant cùm multos gentiles conuertiſſet ad fidem, iuſſu Galieni obtruncatione martir efficitur, declarauit non rebaptiZandos baptiZatos ab hereticis vt ante ipſum Cornelius.

CAP. 23.

Sixtus 2. à chriſto 25. circa annum. 262. græcus ſtatuit miſſam tantùm debere ſuper altari celebrari quod antea nõ ſemper obſeruabatur, hic noluit ſacrificare Idolis, capite truncatur ſub Valeriano & Galieno qui galienus

cauit filio vt benignè erga chriſtianos ageret, promiſit & qui vocatur beata Martina, ſub eo patitur & Calixtus papa, permiſit tamen multas perſecutiones, voluit ædificare templũ Chriſto, occiditur. 13. imperij anno tumultu militari.

CAP. 25.

Maximinus. 26. Imperator circa annum domini. 237. fuit ſine authoritate ſenatus, in ſtatura excedebat. 8. pedes & ob magnitudinem pedis ſui & tibiarum exijt adagiũ de longis & ineptis hominibus Maximini calligã requirit, amphoram vini in cęna bibebat, ſextam mouit perſecutionẽ in chriſtianos, preſertim in eos qui præerant, vnde Origenes ad Ambroſium ſcripſit librum de martyrio & 3. anno ſui imperij a pupienno Aquileię interfectus cum filio perſecutioni & vitæ finem impoſuit

phetiſſæ creſca et maximilla aiẽbant ſpiritum ſanctũ in ſe ipſos potius quàm in apoſtolos deſc.nliſſe. Secundas nuptias condemnabant & aſſerebant permiſſas, ex parte perhibentur habere funeſta ſacrata de infantis anniculi ſanguine extorto ex toto corpore minutis punctionibus miſcentes farinæ, & panem facientes quaſi Euchariſtiam: & ſi puer moritur dicitur magnus ſacerdos inſurrexerunt ſub Sothere Pontifice et Commodo imperatore ſicut Tatianus et Seuerus, is etiam Hieronimus. 2. lib. contra Iouinianum tribuit, quia reis omnem pœnitentiam & miſericordiam negauerint vt & Nouatiani poſt modum.

CAP. 23.

PepuZiani à quadam deſerta ciuitate intermedia Gallatiæ, Phrigiæ & Capadociæ quã à ſe ipſis aut Montano qui in ea vixit vocata

ſtus, vno tãtum anno ante ipſum eſt natus nouiſſimus, ſcripſit euangelium rogatus ab epiſcopis Aſiæ aduerſus Cherintũ & Hebionem, tempore Domitiani relegatur exilio in Pathmos & interfecto Domitiano & actis eiuſdem reſciſſis ſedijt Epheſum ſub Nerua ſucceſſore qui fuit cognominatus Pertinax, ſub quo perſeuerans vſque ad Traianum vocatus à domino. 65. poſt paſſionẽ obdormiuit in domino.

CAP. 19.

Iohannes preſbiter à quibuſdam refertur eiuſdem temporibus fuiſſe in Epheſo & ibi ſepult⁹ qui & fuerit auctor duarum epiſtolarum quæ dicuntur Iohannis, hæc citat Hieronimus de Iohanne & Papia tractans.

CAP.

Galienus etiam Decius dicebatur, & poſt triduum etiam beatus Laurentius paſſus eſt, quidam varietatem inducunt ſumentes iſtum pro 1. Sixto qui ordinauit cãtari ſanctus & Gloria in excelſis in miſſa, ſimiliter & hunc Galienum Decium pro priori Decio & hoc etiam clarum eſt ex 6. hyſto. eccleſiaſticæ & tempore eiuſdem ſixti inſurrexit error Nepotianorum à Nepote Epiſcopo in Ægypto, error ſimilis Cherinthianis.

CAP. 24.

Dyoniſius 26. à Chriſto circa 266. fuit 1. ex Monachis, Eccleſias & cimiteria presbiteris in vrbe Roma diuiſit, Parochias & dioceſes foris diſtribuit quod quiſque ſuis limitibus eſſet contentus in c. Eccleſias 13. Quæſt. 1. ſuo tempore paulus Samoſetanus Hæreticus inſurrexit, quam obrem

fuit beata Barbara ſub eo.

CAP. 26.

Gordianus ſenior. 27. circa annum domini. 240. vno tamen anno. 3. mẽſibus ſex diebus Imperauit.

Pupienus. 28. cum Balbino poſt annum fuerunt occiſi.

Gordianus minor ex filia Gordiani. 29. Imperator circa annum Chriſti 241. rediens de victoria cõtra Perſas à Philippis necatur. 6. anno ſui imperij.

CAP. 27.

Philippus 30. Imperator circa annum domini. 247. primus Imperator Chriſtianus baptizatus à ſancto Fabiano cum filio Phillippo. 5. annis Imperauit, refert Euſebius. 6. lib. cap. 27. Dũ in vigilijs paſchę ſe offerret intereſſe & cõmunicare myſteriis, monitus ab epiſcopo eum debere pri⁹ cõfiteri peccata

vocata Hieruſalem principatum mulieribus & ſacerdotium dicentium Chriſtum ibi apparuiſſe inſpecie fœminæ Quintillæ & Priſcillæ, vnde dicuntur Quintiliani, feruntur facere Euchariam de ſanguine pueri vt Cataphrigæ.

CAP. 24.

Ærthaterithæ panem & caſeum offerebant in ſacrificio more veterum Æquarij ſolam aquam offerebant in calice.

Teſſaræſcedecaditæ qui aſſerunt non licite Paſcha celebrari niſi. 14. luna quacunque die ſit & ſi etiam die dominico acciderit aiunt eſſe ieiunandum & vigilandum.

Ælograni ſeu Ællogij verbum dei negantes, et ob hoc etiam Euangelium Iohannis & Æpocalipſim Elceſei & Sempſei cum Ebionitis ſupra.

CAP.

CAP. 20.

Clemens Petri diſcipulus vnam ſcripſit epiſtolam ad Corinthios & Itineratiũ Petri, obijt. martyr. 3. Traiani ãno circiter 70 à chriſto paſſo & à nato. 103. huius corpus Cyrilus Flauorum apoſtolus reperiens in mari iuxta Cerſonam Romam reportauit tempore Nicolaij primi. Ignatius. 3. poſt Petrum Anthiochenſis epiſcopus diſcipulus Iohannis multas vtiles ſcripſit epiſtolas, patitur circa vltimum traiani annũ & à Chriſto paſſo. 78.

CAP. 22.

Policarpus etiam diſcipulus Iohannis epiſcopus ſmirenſis, venit Romam tempore Aniceti, vbi & obuianti martioni & interroganti ſi eum agnoſceret: Reſpondit agnoſcere primogenitum ſathanę obiit martyr igni traditus in mirna ſub imperatore Cõmodo cùm ſcripſit

Primo genitus ſathanas

obrem congregatum fuit concilium Prouinciale in Antiochia, cui propter ſenium Dyoniſius non potuit intereſſe ſed latè reſcripſit, in quo fuit dictus Paulus depoſitus de ſede Antiochenſi & Dyoniſius electus pro eo & ex eo conſilio Antiochenſi dirigitur Epiſtola ad Dyoniſium Papam & ad cæteros Epiſcopos contra dictum Paulum Samoſetanum, & ſuper dicti Pauli rebellione. Aurelianus Imperator iuſſit quod is eſſet pontifex de quo Epiſcopus Romanus ſcripſiſſet. Ex hoc conſtat quantum ab initio defferebatur pontifici Romano, etiam ab Orientalibus & Græcis, hic Dyoniſius efficitur Martyr cùm ſediſſet 6. aut 9. annis.

CAP.

peccata ſua & ſtare inter pœnitentes id libentiſſimè ſuſcepit & adimpleuit vnꝰ mileſimus annus ab vrbe condita ſub eo eſt completus. Hij occiſi fuerunt ab excercitu Decij vt hoſtes vnꝰ Veronæ & alter Romæ fraude eiuſdem Decij.

CAP. 28.

Decius cãpanus. 31. Imperator circa annũ Chriſti. 253. ſub eo & ab ipſo commota eſt ſeptima & vniuerſalis perſecutio in qua paſſi ſunt Fabianus Cornelius, Appollonia & ſanctus Iulianus de boüente, cuiꝰ corpus eſt in Britania minore vt in cronica lib. 1. fol. 21. Et cum biẽnio dictus Decius imperaſſet cum filio Cæſare, à Barbaris eſt occiſus & corpus nũquam repertum aut à ſeipſo vt alijs placet, de his. 7. Eccleſiaſticæ. c. 1.

CAP.

CAP. 25.

Adamiani nudi incedebant & orabant nec nubebant, dicentes quod Adam nec nupſit aut nupſiſſet in paradiſo: vnde dicunt ſuam eccleſiam eſſe paradiſum.

Theodotiani à Theodoto Coriario, Biſantio, qui effectus græcus & ſibi ſapiens in perſecutione & examine lapſus à fide, ſolus negauit Chriſtum, ſed ne magnũ quid videretur dogmatizauit non niſi purum hominẽ eſſe.

CAP. 26.

Bardezaniſtæ à bardeſane qui prius inſignis in doctrina Chriſti poſtea in Valentini hæreſim omnino lapſus eſt, addẽs de ſuo vt fato aſcriberet conuerſationem hominum. Hieronimus ait quod fuit primò Valentini ſectator, deinde confutator nouam hæreſim condidit vt etiam habet Euſebius. 4. lib.

ſcripſit epiſtolan vnam vtilem.

CAP. 23.

Papias epiſcopus Hieropolitanus etiam Iohānis auditor multa ſcripſit volumina ſancta & Catholica. Hieronimus hoc paſſu & Euſebius .3. eccleſiaſticæ.cap. vltimo referunt dictum papiam quadam ſimplicitate incidiſſe in eam fabuloſam opinionem quod poſt reſurrectionem futuri ſint mille anni quibus regnū Chriſti ſit corporaliter in terra, beatus tamē Auguſtinus eum non taxat de hæreſi quanquam C. de Hæreticis Ariani cenſētur papianiſtæ hæretici

CAP. 24.

Quadratus diſcipulus apoſtolorum Arriſtides Philoſophus aggrippa Caſtor & Egyptus multa pro fide compoſuerunt his tempo ribus: tempore videlicet Adriani imperatoris circa annum domini.

CAP. 25.

Felix I. à Chriſto 27. circa annum Chriſti 272. Romanus: hic Ordinauit feſta Martyrum celebrari quotannis, & non niſi in ſacro loco miſſa celebrari: citra tamen neceſſitatem quod ſi templū neſcitur conſecratum ob vetuſtatem aut alias, denuo conſecretur quia non iteratur quod neſcitur factum. Manichæi ſuo tempore inſurrexerunt, hic cùm ſediſſet quinque aut quatuor annis efficitur Martyr penultima maij ſub Claudio flamio vel Aureliano.

CAP. 26.

Eutichianus Tuſchus, 28. à Chriſto circa annum. 276. fuit tempore Aureliani inſtituit benedictionem fieri fructuū ſedit anno vno & menſe, Martyrio coronatur.

CAP.

CAP. 29.

Gallus Hoſtilius cum Voluſiano filio. 32. imperaror, anno Chriſti.. 254. annis tamen duobus imperarunt: Nam in ciuili bello contra Emilianum necantur, qui & ipſe poſt tertium menſem occiditur.

CAP. 30

Licinius Valerianus cū Galieno filio .33. Imperator, anno Chriſti. 256. ab initio benignꝰ fuit Chriſtianis, ſed deprauatus à quodam Magiſtro mago octauā perſecutionē illis intulit. Quid fideles in ea perſecutione ſint paſſi ex 7. eccleſiaſticæ poteſt videri. Hic Valerianus in Meſopotania à Sapore rege Perſarū victꝰ execatus & in perpetuā ſeruitutem ſic redactus eſt quod is rex & eius ſucceſſor equos ſuos aſcenſuri, eo vterentur & ſcabello ſex annis imperauit cum filio, & ſub eiſdem paſſi ſunt Sixtus papa & beatus Laurentius

CAP.

4. lib. Eccleſiaſticæ. cap. 28. Melchiſedeciani qui non hominem ſed dei virtutem fuiſſe Melchiſedech.

Notiani à quodam Noëto Smirne qui aſſeruit chriſtum patrem eſſe & ſpiritum ſanctum & ſeipſum dixit Moyſem & proprium fratrem dixit Aaron: vnde ſecundum Iſidorum dicuntur Patripaſtiani cum confuſione perſonarum ponentes patrem paſſum.

Valeſij ex Arabia ſe ipſos caſtrabant & ſuos Hoſpites exiſtimantes placere Deo: vnde malū Hoſpitium cum illis dicuntur & alia turpiſſima docuiſſe quæ neſciuntur, nihil mali eſt.

Sanctus Auguſtinus poſuit Tertulianos quaſi extremos, certum eſt tamen ipſum præceſſiſſe & Origenem & Nouatianum, quamquam aliquo tempore

domini.88.
Iuſtinus Philoſophus de Neapoli.multos edidit libros cõtra hæreticos, maximè contra Martionem tẽporibꝰ Antonini pij & Commodi, Romæ, obijt martyr accuſatus à Cinico quem pro veritate redarguebatfuit temporibus Pij & Aniceti.Melito epiſcopus ſardenſis tempore Antonini veri cõpoſuit.

CAP.24.

Theophilus.36.poſt Petrum Atiochen. Antiochi epiſcopus ſub Antonino vero multa contra Martionem & Hermogenẽ ſcripſit. Appollinarius Epiſcopus Hieropolitanus ſub Antonino floruit, edidit inſigne volumen aduerſus gentes & Hæreticos maximè Cathaphrigas.

CAP. 25.

Dioniſius corinthiorũ epiſcopus multæ eloquẽtiæ erudiuit epiſcopos multarum ciuitatum: floruit

CAP. 27.

Gayus 29. à Chriſto Dalmatus ex genere Diocletiani anno chriſti 277. Hic diſtinxit Ordines quibus aſcendatur ad Epiſcopatum vt prius ſit Hoſtiarius, lector, ſubdyaconus, Dyaconus & presbyter conſtituit quod laicus non poſsit accuſare aut vocare in iudicium aliquem ſacris initiatum ſedit annis 11. aut 15. ſub Aureliano vſque ad Dyocletianum ſub quo obijt martyr vt bono conſanguineo.

CAP. 28.

Marcellinus Papa 30. circa 288. tempore Dyocletiani & Maximiani quo tempore in tanta perſecutione compellitur ſacrificare Idolis ſed pœnitentia ductus in Synodo. 190. Epiſcoporum apud Campaniam, cilicio indutus ac cinere aſperſus veniam ac pœnitentiam pro peccato petijt, quibus reſpondenti-

CAP. 31.

Galienus qui & Decius poſt patrem.34. Imperator circa .261.continuauit octauam perſecutionem ſed audita miſeria patris fuit benignior, occiſus fuit fraude Ducis Aurelij poſt.9.annum ſui imperij poſt patrem.

Communi opinione Hic Galienus etiam Deciꝰ dicebatur, ſub quo & Valeriano patre beatus Sixtus & beatꝰ Laurẽtius ſunt paſſi, nihilominus oritur difficultas, vt quid diceret de patre, de beato Laurẽtio, ſi hic nõ extinguitur, non eſt præclarus adiutor, patrem coadiutorẽ nũcupando. Vnde & aiunt quidam dictum non fuiſſe Valerianũ non fuiſſe patrem ſed quendam, pręfectum eiuſdem nominis.

Aliter ait Martinus ſuper eo Valeriano, quia ſuo & Galieni tempore quidam Decius in Cæſarem

tempore coeſtiterint, vnde ordine temporis.

CAP. 28.

Tertuliani à Tertuliano qui poſt ſanam doctrinam decidit in multos errores, aſſeruit animam immortalem eſſe corpus effigiatum & deum pariter corporeum & ſi non effigiatum, quãquam ſecundum Auguſtinum hæc poſsint exponi ſed clarè dicitur hæreticus quia tranſijt ad Cataphrygas, Montanos, quos ante expugnauerat: item ſecundas nuptias damnando, item & poſuit animas malas poſt mortem in demones verti, & animæ ſtatum per traducem propagari, in ſumma Hieronymus Tomo. 2. aduerſus Heluidium ſcripſit, de Tertuliano nil dico niſi quam eccleſiæ hominem non fuiſſe. Et ſi dictus Tertulianus inuidia quorundam

fuit ſub Antonino ve-
ro & Commodo circa
annos domini à 140. vſ-
que.163.

Pinitus Gnoſciæ epi-
ſcopus elegantem epi-
ſtolam ſcripſit eidem
Dioniſio ſub eiſdem Im-
peratoribus. Tacianus
Egregius doctor maxi-
mè in rethorica ſectator
Iuſtini martyris de quo
ſupra in cathalogo Hæ-
reticorum.

Muſanus aduerſus eũ &
ſuos ſcripſit.

CAP. 27.

Philippus epiſcopus
Gortynæ & modeſtus
eo tempore contra Mar-
cionem ſcripſit

Berdazenes ardentis in-
genij in diſputatiõe mul-
ta ſcripſit contra Hære-
ticos ſui tẽporis, & poſt-
modum ipſe in errorem
lapſus eſt ſub Marco
Antonino circa.166.

Ex

*reſpondentibus ipſum à
nemine iudicari debere,
ſicut nec Petrus ait, pro-
prio ore me iudico depo-
nendum & Anathe-
matiſo eum qui corpus
meum dabit ſepulturæ et
rediens ad Dyocletianum
in vera confeſſione mar-
tyr efficitur & reuelan-
te Petro ſepelitur, colitur
cum Cleto.*

*Et non multo poſt di-
ctum Marcellinum fuit
celebratum conſiliũ An-
cyranum ſub quo princi-
pe non bene conſtat inti-
tulatur fuiſſe anno 304.
& ſic ante Nicenum cõ-
tinet. 24. canones maxi-
mè de his qui inuiti Thu-
rificant Idolis receptum
fuit in 6. Synodo, multa
de illo citantur à Gratia-
no.*

CAP. 29.

*Marcellinus 31. Papa
circa annum 297. hic di-
miſit Titulos 25. in vrbe
Roma*

rem creatus eſt qui non
fuit imperator ſed dictus
eſt Decius minor & ab
iſto beatus Laurentius &
beatus Sixtus martyrium
ſubſtinuerunt.

CAP. 32.

Claudius Flauius Dal-
271 matus.33.Imperator circa
271. hic à ſenatu factus
fuit imperator ad diri-
gẽdum imperium, quem
poſt mortem Galieni à
multis fuerat occupatum
& ipſum breui tempore
reparauit, is habita vi-
ctoria contra Gotthos
morbo correptus, obijt
in Smyrnio nondum cõ-
pleto biennio ſui tempo-
ris fœlix primus.

CAP.33.

Quintilius frater eiuſ-
dem ab exercitu electus
36. imperator. 17. die in-
terficitur.

CAP.

*rundam fuerit ſtimula-
tus, hoc taxat inuidos ſed
ipſum non excuſat, ſicut
nec quod inuidia Dyaboli
mors intrauit in orbem
terrarum, priores noſtros
excuſauit: conſtat etiam
dictum Tertulianum de-
traxiſſe virginitati mariæ
ſecundũ allegationẽ Hel-
uidij & ſolutionem Hie-
ronimi, nolebat etiam reci-
pere Chriſtianos pœniten-
tes vt Hieronimum ad
Damaſum de filio pro-
digo.3.*

CAP. 29.

*Origeniani ab Origene
Adamantino, hi ſecundũ
Epiphanium negãt reſur-
rectionẽ Chriſtum dicunt
creaturam, & ſpiritum-
ſanctum paradiſum, &
cœlos non dicunt, niſi à
allegoricè, Athanaſius
tantum aſſerit ipſum po-
ſuiſſe patrem, filium &
ſpiritumſanctum: coëter-
nos & conſuſtantiales
vt.10.*

Ex nunc citantur anni à Chriſto nato

CAP. 28.

Victor de quo in ordine Pōtificum primus ex latinis: Hic ſcripſit de communione paſchæ & alia opuſcula, ac obijt martyr ſub Pertinace circa annū. 196.

Rhodon diſcipulus Tatiani ſcripſit aduerſus Cataphrygas & vſque ad tempus Seueri.

CAP. 29

Hyrenęus epiſcopus lugdunē. diſcipulus Policarpi multa egregia ſcripſit maximè aduerſus hæreſes, floruit ſub Cōmodo Helio, & Seuero, ſub quo obijt martir & ſeuero ſub quo obijt martyr circa annum domini. 196.

CAP. 30.

Panthenus Philoſophus ſummę eruditionis in Alexandria & etiam apud Indos vbi reperit beatū Bartholomęum prędicantem euangelium ſecundum

Roma quaſi dioceſes pro commoditate ſacramentorum qui ſunt Tituli Cardinalium, condemnatur à Maximino ad cuſtodiam animalium in ſtabulo domus Lucinæ, in quo obijt cū ſediſſet annis ferè 6.

CAP. 30.

Euſebius Græcus 32. à Chriſto circa 303. tempore Maxantij & Conſtātini, eius tempore crux Chriſti fuit inuenta à beata Helena, & feſtum ab eo inſtitutum; obijt martyr cùm ſediſſet annis 6. vel. 5.

CAP. 31.

Melchiades Apher circa Chriſti annum 309. ipſe ſuis decretis diſtinguit inter baptiſmū & confirmationem, quia primum ſacramētum ſit maioris effectus & neceſſitatis ſecundum maioris dignitatis à miniſtro & dat gratiam corroboratiuam viuis, Martyriſatur ſub

CAP. 34.

Aurelianus etiam dictus Valerius. 37. Imperator à Chriſto. 273. Gothos ſuperat & Tyramos vt Odenacum, & Tetricum, vnde Gallias recuperat & ciuitatem Aurelianenſem prius dictā genabum ſuo nomini dedicat, initio mitis & æquus fuit ad Chriſtianos & Paulum Samoſetanū iudicauit debere ſententiæ Romani Pontifices obedire, prauo tamen conſilio vſus, nonam perſecutionem excercuit apud Gallias preſertim. Cum circa Heracleam extendiſſet manum ad ſeruandum mandatum contra eoſdem Chriſtianos ictu fulminis percutitur cúm. 6. annis imperaſſet.

Nona perſecutio.

CAP.

Tripart. c. ait tamen angelus, &c. & Hieronymus contra Rufinum & alia ſæpe prout, &c. in canone ſancta Romana 15. diſt. ipſum multa docuiſſe inexcuſabilia, vt quod hi qui vitam &c. in flagitijs & criminibus finiunt poſt longa tempora purgantur & etiam diabolus, & liberati Epiſcopi, &c. diaboli luci reſtituuntur ſecundum ipſum Origenem, ac poſt longa tempora iterum in peccata & miſeriam relabuntur. Item quod filius dei ſanctis comparatus ſit, veritas, ſed patri colatus mendacium, vnde nec orandus cum patre, quia tantummodo ſupplicator eſt. Multi alij errores huius condemnantur in 5. Synodo & exprimuntur infra lib. 2. c. 59. 4. Catalogo.

CAP.

dum Matthæum quod ſecum retulitplu s profuit viua voce quàm ſcriptis docuit ſub Seuero& Caracalla.

Clemns Præſbeyter Eccleſię Alexandrinę auditor præfati Panteni & Magiſter Origenis fuit huius temporis circa hæc tempora à 100. ad 200.in fœlici vbertate florentis eccleſiæ, verbo & opere floruerunt.

Modeſtus, Myltiades, Appollonius, Serapion, Appolini9 ſenator,Theophilus epiſcop9 Cæſareæ Paleſtinæ,Bacchilus,Polycrates,Heraclius, Maximus, Candidus, Appyon, Sextus, Brabian9 & Iudas,qui multa ęgregia ſcripſerũt quę vix habentur:quamorbem eos ſimul recẽſuimus.Hic vltimus Iudas notatus fuit erroris quod aduentum Antichriſti propter abũdantiam iniquitatis dixerit eum ſui temporis.

CAP.

ſub Conſtãtino antequam eſſet Chriſtianus, conſilium Neoceſarenſe fuit ſub eo,ſedit annis.4.

CAP. 32.

Silueſter primus Romanus à Chriſto 34. circa annum eiuſdem 314. ſub Conſtantino Imperatore ſub quo & moritur cùm 23. ſediſſet annis.

Ab initio temporis eiuſdem Conſtantini antequam eſſet Chriſtianus ſnb eo paſſus eſt Melchiades Papa præceſſor & hic aut exul, ſecundum aliquos, aut fugiens perſecutionem in monte Serapti,latebras fouebatcum ſuo Clero,hymnis diuinis & ſacræ lectioni continuè vacans,interim Deo diſponente Conſtantinus lepra incurabili corripitur à Deo,vt ſuis requiem daret & curatur per baptiſmum,vt habet legenda & tunc eccleſias erexit, etiam in proprio palatio,& imperium occidentale

CAP. 30.

Nouatiani ſeu Cathari à Nouato presbitero eccleſiæ Romanæ qui tempore Cornelij & Decij ex magna ſuperbia,etiam dignè pœnitẽtibus omnem ſpem ſalutis denegabat, nolens eos recipi, ſecundas nuptias, &c. damnabat, ſe Catharos, mundos ob id vocabant.

CAP. 31.

Sabelliani à Sabellio diſcipulo præfati Noëti, qui cum Noëtis confundebant perſonas diuinas,dicentes vnam tantum tribus dicatam nominibus: vnde dicebant realiter patrem paſſum,quamquam niterẽtur negare ſed ex eo errore rogebantur fateri vnde ſub horum nomine magis fuit hic error nominatus,fuerunt & dicti Praxeani à Praxea, et Hermogeniani ab Hermogene in Aphrica eadem ſentientes.Cœpit tempore Hellyogobati, vt habet Martinus

CAP. 30.

Tertulianus præſbiter
ecclesię Cartaginẽ.mul-
ta egregia volumina ſcri
pſit quæ ſuperſunt pro
bona parte,floruit ſub tẽ
pore Seueri Caracallę cir
ca.213.à Chriſto.

CAP. 31.

Origenes Adamãtinꝰ,
patre Leonide ſub per-
tinace coronato cum ſex
fratribus & matre vidua
pauper relinquitur circi-
ter annũ.17.ętatis ſuę de-
inde à Demetrio ſuffectꝰ
in locum Clementis eius
magiſtri illic vſque me-
diam ætatem floruit. Et
tanti fuit nominis & do-
ctrinæ vt ab epiſcopis a-
liarum eccleſiarum pro
eruditione aduocaretur
etiam à Mammea matre
Alexandri imperatoris,&
ad Phillipum imperato-
rem & eius matrem ſcri-
pſit,is Origenes acceptiſ-
ſimus,omnes ſciẽtias hu-
manas didiſcerat,ob qua
rum interpretationẽ mi-
rum

Origenes ſcientias humanas didiſcit

*dentale eidem Silueſtro
& ſuis ſucceſſoribus con
tulit, ſuam ſedem apud
BiZantinum collocans &
nouam Romam aut ſuo no
mine, Conſtantinopolim
nuncupans, item & co-
ronam ex auro & gem-
mis volui imponere, ob
reuerentiam ſancti Petri
is tamen ſanctus pater ſil
ueſter ex humilitate non
acceptauit coronam aure-
am vel ex gemmis,ſed tã
tum Phrygiatam candi-
do nitore in figuram do
minicæ reſurrectionis vt
pontificalis dignitas vileſ
cat. Hæc plenè habẽtur in
c. Conſtanti, diſtincti.
96. & in legenda beati
Silueſtri quæ citatur in c.
ſancta Romana Eccleſia.
15. Diſt.*

CAP. 33.

*Super his & alijs ex
longitudine temporum
aut alias multæ ſunt ortæ
difficultates pro tempore
huius Pontificis Silueſtri
idque facile fuit ob ni-
miam*

CAP. 35.

Tacitus Annius 38. im-
perator occiditur.7.mẽſe
ſui Imperij. Florianus
eiuſdem ſucceſſor.39.30.
menſe ſui imperij occidi-
tur, Probus qui &
Aurelius 409. Impera-
tor Himgarus circa an-
279 num Chriſti 279.Fuit vi-
ctorioſus,apud ſmyrniũ
tamen occiditur 6. anno
ſui imperii. CAP. 36.
285 Carus vel Marcus Au-
relius Narbonẽſis anno
Chriſti 285.cum filijs ca-
rino & Mineriano 419.
Imperator 20.menſe ſui
imperij Ictu Fulminis cõ
cidit. Numerianus verò
(ſubquo paſſi ſunt Criſã-
tus& darina) Apri ſoce-
ris ſui Fraude necatur.

Floria-nus, Probi.

CAP. 37.

Carinꝰ Imperator om-
nibus probris cõtamina-
tus difficilli bello in Dal-
matia à Dyocletiano vi-
ctus perimirur, hi tres
annis tribus Imperaue-
runt. Nicepho.lib.6.c.33.
Dyoclecianus

*Martinus & tempore
Sixti 2. circa annum do-
mini.226. Angelici qui
dem colentes angelos,&
apoſtolici nil proprium ha
bentes: nec etiam vxores.*

CAP. 32.

*Pauliniſtæ à Paulo ſa-
moſetano & eorum He-
reſijs primò à quodã Ar-
temonio & poſtea confir-
mata à Photino. Hi affir-
bant Chriſtum hominem
tantum & quandoque
non exiſtẽtem ſed habuiſ
ſe initium ex quo de viro
& maria matre natus
eſt, Concilium Nycenum
cõſtituit eos rebaptiſandos
cum cataphrygis dum ad
eccleſiam reuertuntur.
Marcellus quidem fuit
huius erroris de quo.3.li.
c.9. Triparti. SoZoni.
Photiniani Pariter hu-
ius fuerunt erroris, fuit
tempore Aureliani.*

CAP.

rum concurſum ad ſe admitebat, vt eo Intuitu ipſos in fide audiret:de quoEuſebiꝰ.6. Eccl .hi. Hyeronimus reſſertſe legiſſeſex milia voluminũ eius, conuertit verillum ad fidem & plures alios. Ait Martinus ipſum non dormiſſe in lecto,nec induiſſecaleos,aut carnes manducaſſe vel bibiſſe vinum. Obijt apud Tyrũ ſub Voluſiano vel Galieno circa.256.

CAP. 33.

Amonius quidam eo tempore compoſuit de conſonantia Chriſti & Moyſi,Item & ſacros canones euangelicos quos Euſebius ſequutus eſt, Porphirius ipſum falsò acuſat quòd fidẽ reliquit

CAP.31.

Ambroſius primum Marcyonites correctꝰab Origene,cuiusſumptu & induſtria multa poſtmodũ ſcripſit,obijt ante ipſum Origenẽ, & reprehẽditur ꝙ vir locuplex animi egeni & pauperis nõ &c.

miam affectionem ex vna aut altera parte vt nunc poßit eſſe,quod ob id deprauẽtur impreßionesaut ex ſimilitudine nominum quod vnum pro altero ſumatur, vt de multis Conſtantinis,de decijs, Sixtis Symone et Simeone & ſimilibus.

CAP. 38.

Dyocletianus Dalmaticus.42. Imperator, circa annũ à Chriſto.288. Conſortem imperij & auguſtum fecit Maximianum Herculem, Cæſares verò Maximianum Galerium & Conſtantium creauit, non tamen Auguſto,qui ſimul omnes paccatum reddiderunt Imperium: deindè ſe armarũt ad delendum chriſti nomen.

Dyocletianus in oriente & Herculeus in occidente exercentes decimã perſequutionem ceteris duriorem & prolixiorẽ, ſic quod intra 30.dies.17. millia coronarentur, ex quibus Marcellinus Papa, Agnes, Anaſtaſia, Barbara Sebaſtianꝰ Agatha & infiniti alij vel melius ſub Maximiano, Nã Origenes ante hos obierat:decem annis cõtinuis durauit hęc perſecutio cũ varijs edictis,Ita quod iuberentur oẽs libri legis exuri & plura huiuſmodi

CAP. 33.

Manichei infames, à quodam qui perſica lingua dicebatur mannin inſanus, vndè ob confuſionem nominis dixerunt man & Manichei quaſi manna fundentes:fuit tẽpore Dyoclatiani. Hij poſuerunt duo principia eterna, & duas naturas boni & mali, & ſicut Gnoſtici dicunt deum bonum à quo omnia bona, & malum à quo mala vt omnis eccleſia illis attribuit, eſto Auguſt.aliquo modo aliter. Vetus teſtamentum aiunt fuiſſe a Deo malo & nouum a deo bono qui & pater chriſti fuit. De morte huius Necypho. lib. 6.c. 31. & 32.

Lunam & ſolem venerantur, & aiunt quod ſint naues omnia in cœlum defferentes. Itẽ aiunt omnia vegetabilia eſſe ſẽſibilia et dolere, vndè dicũt nephandum etiam vepres extirpare,

Sequẽtes pro parte fuerunt auditores Ipſius Origenis & cõpoſuerunt ſed vix habẽtur opera eorum.

CAP. 35.

Tryphon, mimilius Felix cauſidicus, Cayus, Girillus qui Chriſtum negabat ante Mariã & quod haberet propriam deitatis ſubſiſtentiã ſed quod prima deitas in eo habitaret 6. eccl. 23. Vt Cherintus correptus ab Origene. Berillus multa Catolice ſcripſit ſub Alexandro, Hypolitus Epiſcop⁹ capadociæ poſt Egregia ſcripta paſs⁹ eſt ſub decio, Et Babylas eo tempore, Iulius Aphricanus ſcriptor tempore ſub Marco Aurelio Geminus Florenes ſub Alexandro, Theodoſius poſtmodum dictus, Gregorius Epiſcopus Ceſarienſis, qui cum fratre Athenodoro ex capadocia tranſijt ad Origenem a quo

Ex diuina tamen Clemẽtia Dyocletianus & Ma-
307 ximianus abdicarunt ſe
Imperio in eorum locis ſubſtituẽtes in Auguſtos & Cæſares Conſtantium & Maximinum Galleri-
um, qui inter ſe partiti
309 ſunt Imperium vt Conſtantius Gallijs & hyſpanijs ſit contentus, Gallerius verò Illyricum & orientem ſit ſortitus.

Qui in ſui ſubſidium duos Cæſares inſtituit, Maximum qui orienti & Seuerum in Italia præeſſent, Illiricum ſeu partes Venetiarum ſibi retinens vt hoſtibus obuiaret, &, Interim prætoriani quodam tumultu, Maxantium Filium Herculei auguſtum nuncupant. Et licilius communi ſententia nuncupatur Auguſtus, vndè commotus Maximinus qui tantum Cæſar, in oriente ſolum dicebatur, vi nomẽ ſibi Auguſti aſſumit.

Sed

extirpare, & terram colere, hic quæ inſani Manichei affirmabant ſerpentem (de quo ait ſcriptura) eſſe chriſtum à quo dicunt oculos fuiſſe illuminatos ad videndum bonum & malum. Item & chriſtum veniſſe nouiſſimis temporibus tantum ad liberandas animas & non corpora.

CAP. 34.

Nec Chriſtum ipſum hi inſani Manichei fatebantur veniſſe in vera carne ſed ſimulantes ad ludificandum ſenſus, vndè nec mortuum fuiſſe nec ſurrexiſſe.

Item aiunt baptiſmum nullius efficatiæ item peccata non libero attribuunt arbitrio ſed ſubſtantiæ gẽtis aduerſæ, nuptias damnant, vinum non bibunt dicentes eſſe fel principis tenebrarum qui veſtitur botris animas eorum qui non ſunt de ſuis auditoribus in pecora redire putant

a quo Doct⁹ multa ſcripſit & claruit miraculis, hi autem paulò antè vel poſt Origenem obierūt.

CAP. 36.

Cornelius Papa multis multa ſcripſit, ſancta & orthodoxa. Et Cyprianus multa ad ipſū·Hieronim⁹ ipſum fert ſub Gallo & voluſio, Damaſ⁹ & Eccleſia tenent paſſum ſub decio, circa dictum annum.256.

CAP.37.

Cyprianus apher epiſcopus chatagenſis primū retoricus de hinc per Cecilium preſbiterum ad fidem conuerſus multa ꝑ fide cōpoſuit, patitur ſub valeriano Galieno eo die quò Cornelius ſed nō eo āno: Errauit cū multis de rebaptiſandis. Hæreticis ſedantemartyrium rediit ad opinionen eccleſiæ vt platina in vita Lucij Papæhabet.

Pontius

Sed ſuper his Hercule⁹ ſpe recuperandi imperiū, relicta ſolitudine Lucaniæ Romā venit, ad idem adhortās Dyocletianum. & Gallerus qui in illirico erat, Seuerum contra hos tumultus Romam mittit, qui tamē fraude militum Maxentij occiditur, & Herculeus primùm cogitur fugere ad generum Conſtantinum, & illi tādē inſidias moliēs deprehenſ⁹ apud Maſſiliā morti adiudicatur. CAP. 39.

Maxantius verò & Maximinus delegatus Cæſar in Oriente à Gallerio, re ipſa contentebant quis eſſet crudelior in Chriſtianos, aut in ſe ſceleratior. vt in 8 hiſt. eccle. ca. 27. Euſebius.

Gallerius tamen a deo mirabili infirmitate correptus poſt infinitas perſecutiones ad ſe rediit, edictis precedentia emendans, vt in c.28 & 20 lib.8 Euſe. ac Niceph. li.7.c.22.

Maximianus

tant, & mirandum quod Auguſt. quandóque his inſanijs conſenſerit vt fatetur.

CAP. 35.

Hij etiam Manichei dicebaut Iohannem baptiſtam damnatum quia incredulus.

Cùm eiſdem adhærebant aliqui dicti Apocaritæ, brachitæ, decaritæ, Taſcodrogitæ, Ceſſalitæ, Tedite, & andia fœlix quidem dicebat terram deo coeternam.

Hierachitæ etiam à quodam Hyerarcha ægiptio, hi carnis reſurrectionem negant, nuptias, probibent exeuntes ſolitarij, non niſi virgines aut continentes vel monachos recipiunt.

CAP. 36.

Aientes dicti Hierarchitæ eos ſolos continentes poſſe ſaluari. Item aiunt paruulos qui non certarunt, non poſſe venire ad regnum cælorum.

Arrians

Pontius Diaconus Cypriani, eum ſemper committatus reliquit volumen ſuæ paſſionis.

CAP. 38.

Dyoniſius epiſcopus Alexandriæ auditor Origenis conſenſit cum Cipriano de rebaptiſando Hæreticis, multas ſcripſit Epiſtolas canonicas, vt ad Sixtum & Dyoniſium, Epiſcopos Romanos, Ferè & aduerſus omnes Hæreticos ſui temporis, preſertin contra Samoſetanũ, paulò antequàm moretur, obijt. 12 Galieni anno. vnũ circa. 272. de ipſo plenè in Hiſtoria Eccleſiaſtica. lib. 6. c. 28. 33. 34. 37. 38. lib. 7. c. 4. 6. 6. 10. 15, 19. 22.

CAP. 39.

Martialis diſcipulus domini & eiuſdem apoſtolus apud Tholo nos & burdegalenſes ſcripſit Epiſtolas quæ habentur, fertur fuiſſe is puer qui

CAP. 34.

Prior difficultas circa tempora beati Siluestri de prefata donatione & vſu occidentalis imperij Certum eſt Romanos Pontifices non plene fuiſſe vſos tali pietate, partim ex humilitate & etiam ob perſequutiones infidelium, Schiſmaticorum, Tyrannorum & Hæreticorum. Alio tamen adhæc iure in eo gaudent imperio, nam conſtat quod tempore Leonis Pape 3. circa annum domini 798. imperantibus Cõſtantino & Irene matre eius, ac eccleſiam negligenter protegentibus. Tempore Leonis Pape 3. circa annum domini 798. imperium occidentale tranſlatum fuit ad Carolum magnum Chriſtianiſsimum regem Franciæ, & ſucceſſores imperatores ea lege quòd eam Authoritatem & coronationem ſuſcipiant de manu & ſub fide ſummi Pontificis

Maximinus autem ab eo legatus mandatis ſimulauit obtemperare ſed ad tempus.

CAP. 40.

Nam is Maximinus citò pòſt, commoda perſecutione cepit chriſtianos inquietare, & publicis edictis, Ita vt in columnis aereis ad perpetuitatem incidi fecerit. Aſt Dominus ſuorum miſeratus tantam famen & peſtem in ipſum & ſuos inmitit: vt conſpulſi fuerint auxilium & præces Chriſtianorum Implorare vt in 9. lib. Eccle. Hiſto. qui ea plaga Deo conſeruante non affligebantur Euſebius 5. 8. capitibus primioribus. 9. libr.

CAP. 41.

Conſtantinus Imperator 43. & Maximinus Gallerius poſt abdicationem & ſubſtitutionem Dyocletiani & Herculei Imperarũt circa Domini annum. 307. Gallerius in oriente

Arriani ab Arrio presbitero Alexandrino, & Meletiani à Meletio eis Iuncti.

Hæc fuit Hereſis communis & infeſtiſsima toti eccleſiæ, vſque 644. vt in Martino primo.

Hij negabant perſonas Trinitatis eſſe æquales & conſubſtantiales aut coeternas. Sed filium dei hi Arriani dicebant creaturam & minorem ac poſteriorem patre, & ſpiritum ſanctum aiebant filij creaturam. Item & dictum filium carnem ſine anima ſumpſiſſe vt quidem ferunt, de his plenè in lib. 10. Eccleſiaſticæ. hiſt. Et prio. 3. partit. c. 3. Socrat. & 1. lib. c. 1. Authore Rufino errores eiuſdem Arrij expreſsiùs habentur 13. cap. 1. Trip. Ita Non ſemper deus pater fuit ſed fuit quando non fuit pater quia ſecundum eos dum non haberet filium dei autem verbum ex non

qui habebat quinque panes ordaceos. Pierinus preſbiter tẽporibus Cari & Dyocletiani, ob eloquentiam dictus Origenes Iunior, poſt perſecutionem Romæ verſatus.

CAP. 40

Nonatianus Romanæ eccleſiæ preſbiter & beati Cypriani fertur multa vtilia ſcipſiſſe, cum ex noſtris erat, quod ſuſcepit eccleſia, recipiatur, vt de ſimilibus: certum eſt ipſum fuiſſe tẽpore Cornelij Papæ.

Malchion preſbiter Antiochenſis ſub Claudio & Aureliano. Archelaus Epiſcopus meſopotaniæ ſub Probo Imperatore aduerſus Manicheũ ſcripſit.

Alabolius epiſcopus Laodicię Sirię ſub probo Cato floruit. Victorinꝰ Epiſcopꝰ Petabionẽ grecè compoſuit, ſit martir.

Pamphilius

Pontificis, cum enim christus vtrumque officium diſtinxerit vt in antiqua lege Rex, & ſummus Pontifex. Ita nec decet ſummum Pontificem cui dictum eſt Pone gladium in vaginam, id exercere officium.

CAP. 35.

Hic primùm cœpit eccleſia terrenam obtinere decimationem, non tamen prouentus aut redditus habere, prout omni lege miniſtri dei ſeruitio deputati pro ſufficienti alimento & decenti ſtatus manutenantia habere debent. hoc figurauit Abraham qui decimas dedit Melchiſedech ſacerdoti altiſſimi dei.

Et in lege Moyſi plenius ſcribitur & figuratur, ꝙ decimæ pro myſterio altaris dabantur Leuitis & pars in ſacrificijs & oblationibus illis ordinabatur, ſummo, &c. Pontifici decima decimæ.

erat

oriente, & Conſtantinus in occidente. Hic fuit nobilis ſenator ex filia claudij filius, qui miſſus in Grætiam contra rebelles imperii, triumphauit & eam patriam titulo regio pro Romanis obtinuit, deindè rex Cypri in perſi de eius virtute & modeſtia agnita: ſuam vnicam filiam illi in matrimonio dedit. Ex qua genuit filium Coſtũ patrem beatæ Catharinæ.

CAP. 42.

Sed poſtmodum dictus Conſtantius euocatus à Romanis contra rebelles Hyſpanos mittitur, quos cũ ſubiugaſſet, miſſus etiã fuit in Britanniã ꝙ nũc & Anglia, vbi cum pace pro indè cũctis diſpoſitis moritur rex Coſtus relicta vnica decora & prudentiſſima filia nomine Helena, quæ timore dicti Cõſtantij à nutrice abſconditur ſub plebeio habitu apud quendam ruralem.

vnde

ex non exiſtentibus factum eſt, quapropter & fuit aliquando, quando non fuit. Creatura enim eſt & factura filius, nec ſimilis patri ſecundum ſubſtantiam nec verum verbum patris, ſed vnus creaturarum vndè & mutabilis & conuertibilis per naturam, ſicut & diabolus nec perfectè aũt nouit patrem, neque cum perfectè videre poteſt, propter nos enim factus eſt, vt nos per eum deus crearet, tanquam per inſtrumentum & nequaquam ſubſtitiſſet niſi nos deus facere voluiſſet. hæc in epiſtola Alexandri cum validis impugnationibus eorum eodem c. 13. primi Tripartitæ ex Socrate.

Hic

CAP. 41.

Pamphilius preſbiter Euſebio Ita charꝰ & neceſſariꝰ quã huic dictꝰ Euſebius Panphilio, Multa ſcripſit ex operibus Origenis preſertim quæ pro magno Hyeronimo conſeruabat. Patitur ſub Maximino Ceſare & non ſub primo, circa annum domini 300 Eſichinus, Phileas, Pachominus, Theodorus Petrus Alexandrinus, Namphilus, Siluanus, Zenobius, Lucianꝰ, Anthimus, Incliti martyres Epiſcopi, & S. Doctores Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. 7 lib. c. 16. Nicepho.

CAP. 42.

Arnorbiꝰ ſub Dyocletiano apud Aphricam rethoricam docuit & aduerſus gentes Firmianus Lactantius eius diſcipulus cœpit ſub Dyocletiano cũ Flauio Gramatico multa compoſuit, & extrema ſenectute fuit

Erat ordinata & multa alia pro eo ſtatu ſupra alios. Chriſtus &c. dominus ait quod dignus ſit operarius ſua mercede ſubiungens quod ciuitates eos tenerentur recipere, &c. ſuis Auro & Argento alioquin remiſſius erit in iudicio Sodome & gomore quam illi ciuitati Mat. & Lucæ. 10.

Id idem & beatus Paulus 1. Ro. 9. & 1. ad timoth. 5. quis militat ſuis ſtipendijs vnquam neſciat is ait quoniam qui in ſacrario operantur que de ſacrario ſunt edunt, et qui altari deſeruiunt cũ altari participant. Et conſtat teſtimonio Hiſtoricorum tempore vrbani Pape primi, conſenſu fidelium ordinatum fuiſſe, quod ea predia quæ in primitiua eccleſia vendebantur à conuerſis ad fidem tempore ſancti vrbani primi, fuerunt ordinata vt pro vtiliori & ſecuriori prouiſione

vnde à beato Ambroſio dicitur ſtabularia, Conſtantius agnita eius gratia eam primo vt Concubinam ad tempus ſuſcepit, ſed poſtmodum. iſdem Conſtantius ſentiens Beatam Helenam eſſe filiam Regis, & ſuam vxorem matrem Coſti iã obiſſe eam deſponſauit in vxorem, & ex ea genuit Conſtantinum magnum.

CAP. 43.

Poſt hæc vocatus ad partem Imperij cum Galiero, in fauorem fuit illi data Theodora Filia Maximiani vxor aut Hælena repudiata vel quia vt Pagani plures ſumebant vxores & altera filia Maximiani data fuit Conſtantino filio vxor, ex qua Theodora Conſtantem & Dalmatium Conſtens Gallum & Iulianũ Apoſtatam, Iulianũ igitur & Gallum genuit Conſtans filius Conſtantini

Hic infelix Arrius fuit presbiter eccleſiæ Alexãdrinæ qui dolens & indignãs Alexandrum virum ſanctum in dignitate epiſcopali illi fuiſſe prelatum, non volens laudabibilem eius conuerſationem cõmaculare aduerſus eius doctrinam, ſe armauit præmiſſos errores aſſerendo.

CAP. 37.

Vnde ſanctus ille Alexander epiſcopus à fidelibus incitatus eundem Arrium audiri iuſſit in diſputatione, ſed indè nil niſi maior conturbatio.

Ex quo ipſum charitate monitum nec reſipiſcentem ex ordine Sacerdotali remouit, vndè ipſe timens maiori furore ſua dogmata publicauit, multorum &c. epiſcopis ſcribens & nonnullos ſeduxit & cõtra Rodanũ Alexandrũ coepiſcopos de veritate formabat & animabat, & etiam imperatorem Conſtantinum

fuit magiſter Criſpi filij cōſtātini Imperatoris Euſebius epiſcopus ceſareæ Paleſtinæ ſtudioſiſſimus in ſcripturis diuinis, in quibus plurima cōpoſuit cum panphilo martire ſortitus eſt cognomē pamphili floruit pontiſſimū ſub cōſtātino, & habuit orationē in concilio Nyceno de laudibus ei9. Hic Sanctus doctor primumfuit ſectæ arrianæ & eā protexit vt conſtat ex Theodorito.hiſto.tripart. lib.2.c.7.Vnde & in cōcilio Niceno 2.quod fuit.7.vniuerſale actione 6.tomi.5.Epiphanius reſpondit de ipſo ſynodo reſpondens obiectionibus Hæreticorum, quoniam datus in reprobum Senſum placitus Arrij conſenſit vt cōſtat ex ſuis Hiſtoricis libellis in quibus filium dei vocat creaturam & ſecundò adorandum.

Vt

uiſione fidelium conferrentur matricibus eccleſijs idque diu antè ſilueſtrum & Cōſtantinum.Ex quo conſtat eccleſiam prædia & redditus habuiſſe ante Conſtantinum vnde enim potuiſſent tot viduæ,totquè miniſtri & presbiteri (de quibus Paulus ſæpe ait) ſuſtentari?

Et in decretis Pontificum vt Cornelij 6. Eccleſiaſti. c. 32. Deus in eccleſia alebat presbiteros 46. Dyacones 7. ſubdyacones 7. accoli 94. viduas 1500. quomodo enim aliter poſſent adminiſtrare iuſtitiam, vigiles eſſe & continui in adminiſtratione ſacrorum & verbi dei & alijs neceſſarijs.

CAP. 36.

Verùm certum eſt abuſum ex bonis eccleſie meritò culpandum & primendum fore, et qui inde aut Symonis imitatores fuerunt, bona crucifixi & pauperum dilapidentes,

cum

tii & Dalmatius alium Dalmatium. Dictus Cōſtantinus victorioſus fuit & Clemens etiam chriſtianis quamquam chriſtianus non fuerit & partes occidentales tenuit in pace.ca.7. lib.1.tripat.legitur de ipſo quod volēs probare Chriſtiānos qui erant in ſuo palatio,euocās vniuerſos dixit, quod ſoli veniētes ad ſacrificādū & colēdū Deos ſuos in ſuo cingulo iuxta eū permanerent, vndè in vtroquè apparuerunt & Cōſtantes & deſertores,ſed per oppoſitum deſertores abiecit aiens ſibi non fore fideles qui ſuo Deo infideles eſſent.

CAP 44.

Hic Conſtantius moritur in maiori Britannia apud Eboracum 3. anno ſui imperij, eſto vt Cæſar decem annis adminiſtraſſet. Quæ de ipſo adnotauimus [illegible]o maiori parte deſumpſimus ex cronicis

Conſtentinū qui vtroſquè reprehēdebat, monēs ad pacem.

CAP. 38.

Super his feruor principis ex ſententia facere dolum excitauit vt congregaretur epiſcopale concilium apud Niceam 318.epiſcoporum de qua ſolemni congregatione habetur lib 8 5 14.Eccleſiaſticæ & vltimo primi tripar. Socrat. In quo ſepius audito premiſſo Arrio & eius cauſa magno libranime examinata cunctorū ore fertur ſententia, debere filiū dei ſcribi, & dici homouſion ſeu conſubſtantialē patri & coeterum: cui omnes preteri 17.conſenſerunt Epiſcopi.

Delata ſententia Niceni conlcij ad Imperatorē, eam vt deo prolatam veneratur, proteſtando acturum in exilium qui obniti tentaret vndè quinquè ſolum cum Arrio perſtiterunt vedelicet Euſebius

Nicomedienſis

Vt quę Trapezuntius in prefatione ſuper libro de preparatione Euangelica habet dictus Euſebius iuſſu patrum, Niceni Concilij Symbolum eiuſdem Concilij compoſuit & recollegit ita vt nec inuentioni eiuſdem quidquā addidiſſe aut ſubſtraxiſſe patres dicantur niſi id ſolum Deum verum de Deo vero. Nam & genitum eſſe à patre non factum conſubſtātialemque Deo patri filium ſufficerent ad Hæreticorum confutationem, quia tamen Deum filium patrem verò Deum verum Arriani diſtinguentes prædicabāt ne quando Deum de Deo dixit anſem captarent Deū verum de deo vero interiecerunt Item ex Theodorito ac Socrate Hyſt. triparti. lib.2.c.24.& 25. Renuit Euſebius ipſe epiſcopatum

tum

cum eiſdem eſſe condemnandos & rationem domino reddituros.

Quidam tamen ſibi nimis iuſti & aſpernantes cæteros indifferenter de omnibus iudicant, & animo nocendi omnes taxant, non Zelo iuſtitiæ, ſed vt potius quæ alijs illicita aſſerunt ſibi vſurpent, quæſito colore vt Iulianus Apoſtata inferebat, Deus verò dicit niſi qui renunciauerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.

CAP. 37.

Alia difficultas occurit de eodem Conſtantino, an inciderit in Hæreſim adeò vt ferunt quod rebatiZatus fuerit ab Euſebio Nicomedienſi, id tamen teſte Platina horrendum eſt audire de tam fideli principe. Nam vt 12. lib. Tripar. ipſo viuente Arriani [illegible]æretici diſcerni nō po[illegible] quia eorum conuenticula etiam

ti dicit

cis vtriuſque Britaniæ quæ ſolicitius hæc notarunt.

CAP. 45.

Conſtantinus iam ſepius memoratus. 44. Imperator electus imperator exiſtens in maiori Britania circa. 309. domini annum Qualiter ad fidem conuerſus & Baptizatus a beato Siluestro vt iam in eodem Silueſtro dictum eſt & ipſe in ſuo edicto ante cōcilium Nicenum plenè citat.

Tempore ſui Imperij Maxentius & Maximinus tantam tyrannidem exercebant maximè in Chriſtianos quod neſciebatur cui in hoc palma danda eſſet vnde aduerſus Maxentium bellum parat Conſtantinus Quiquidem Conſtantinus & ſi tunc noſtræ ſidei fautor eſſet non tātum acceperat ſignum dominicæ paſſionis vt

eſt

Nicomedienſis præſul Theognius, Niccus, Maris, Calcedonenſis, Theonas, Marmaricenus, & ſecundus Ptholomaidis. Qui iuſſu imperatoris fuerunt in exilium deportati, Euſebius tamen & Theonius, ficte dederunt libellos pœnitentiæ & fuerūt recepti vt ex 10. cap. 2. lib. Trip.

CAP. 40.

Poſt mortem verò Helenæ matris Conſtantini, Conſtantia ſoror eiuſdem Conſtantini relicta Licinij decepta ex falſa ſuggeſtione & caſuali familiaritate cuiuſdam ſacerdotis Arriani quod per inuidiam fuiſſet Arrius exulatus, illa ad mortem decubans popoſcit à fratre vt eum in familiarem ſuſcepiſſet vndè illi dans aurem reuocauit Arrium de exilio vt 11. c. 1. Eccleſiaſti. Sed & quinto menſe poſt Nicenum Concilium

obijt

tum Antiochenum poſt Euſtachij expulſionem. Vnde & Conſtantinus aſſerebat ipſum Dignum nō vt vnius ciuitatis decerneretur Epiſcopus ſed totius orbis, moritur ſub eodem Conſtantino vt refert Sozomenus.hiſt tripar.ib. 4. c.3. Cuius feſtum colitur Per Martyrologiū.11. Calendas Iulij. CAP. 47.

His etiam temporibus floruerunt Hæticius epiſcopus Auguſtudunenſis, Methodyus epiſcopus Tyri, Iuuēcus Hiſpanus preſbiter nobiliſſimi generis, qui Euāgelia in Hexametris verſibꝰ perſtrinxit Hyeronimus Math.2.hūc citat. Marcellus epiſcopus Ancyranus qui multa ſcripſit etiam aduerſus arrianos, Et ſi Hylarius & Alij ipſum aliquantulum notarent de Hæreſi ſabelliana is tamen proteſtatus eſt ſe communionen habere Iulij Romane eccl. & Athanaſij Alexadrine potificū. fuerunt

ti dicit quod lætabatur de fide Nycena. Et ſi deceptus aut præuentus ab hæreticis vt Dauid à Syba 2.Reg.c.16. & 19.

CAP. 38.

Et ſi igitur Conſtantinus aut deceptus vel præuentus, Athanaſium exilio damnarit in extremo tamen vitæ circa Nichomediam præfatum Athanaſium in Alexandriam reuerti iuſſit renitente eodem Euſebio, quòd & factum fuit vt ca.12. li.3. Tripart. & 3. c. quomodo ſuſceptus, quin græci vt etiam citat Martinus, feſtum de eodem Conſtantino celebrant : præmiſſa tamen propter nominis ſimilitudinem, quæ de Conſtantino filio eius verè dicuntur potuerunt patri etiam attribui cum errore. Nicephorus To.7.c.35. abhorret quòd illi ab hæreticis impoſitū ſit et aſſerit eum à Silueſtro baptiʒatum cum Criſpo eius filio.

eſt ſolemne noſtris initiare & cum anxius in cælū oculos ad diuinum auxilium leuaret vidit ad partem Orientis ſignum dn̄i cę crucis & angelos dicētes Conſtantine in hoc ſigno vinces hæc Euſebius de vita. Conſtantini libro.1.ca.22. Nicepho.libro 7.cap.47. & libro 8. capite.3.

CAP. 46.

Vnde Conſtantinus lætus & confidens de victoria in armis ſuis militaribus illud ſignum depingi iubet exorans ne curore aut populi ſanguine vinceret. Quod illi dominus donauit. Nam ſuæ decipulæ oblitus Maxantius aſcendens in pontem per eum ſtratum nauibus ſubmerſus in fluuium in foueam quam parauerat incidit. vnde poſt modum Conſtantinus cum Licinio conregnans cōi lege deū fatētur autorem

obijt ſanctæ memoriæ Alexander Alexandriæ Epiſcopus cui in pœnis et meritis ſucceſſit Athanaſius non ex Arrianorum voto vt 14. Eccle. lib.1. & quarto 3. Tripart. Ruf fin. Theodorit.

CAP. 41.

Euſebius Nicomedienſis qui ficte libellum pœnitentiæ obtulerat nacta occaſione ex familiaritate prefati præsbyteri tantum egit apud principes vt reuocatus Arrius ficta fidè oblata per quoſdam fautores in concilio quodam Hieroſolimitano reciperetur & recipi mandaretur in Alexandria tamen vbi dolus eius plenius agnoſcebatur numquam receptus fuit vndè iſdem Euſebius iterum egit vt imperialibus edictis conuocaretur concilium apud Conſtantinopolim quo fautores & ipſe Arrius conuenerunt.

CAP.

CAP. 44.

Fuerunt & his temporib⁹ diuini verbi deffenſores & fidei columnæ.

Petrus Alexandrinus poſt ſanctiſſimũ Theonenſem, cuius quidem Petri colitur feſtum 26 nouembris, martyr ſub Diocletiano & Maximiano vt primi tripartitæ 12.

Hic Arrium primus à communione fidelium ſciunxit quamquam rogatus à fidelibus eundem denuo miniſtrare permiſerit Achille ſucceſſori, & Alexandro deprecatoribus reſpõdit Chriſtũ in veſte deciſſa apparuiſſe quam Arrius deciderat prædicens eos ſibi ſucceſſores, & iniungẽs ne illi communicarent.

Alexander Epiſcopus Cõſtantinopolitanus cuius etiam tempore perfidus Arrius inſurrexit vt iã ſuper premiſſo Arrio notandũ eſt Et eam ob rem ex principis feruore congregatũ fuit illud ſolemne concilium

rem Is enim Licinius cõiunctus erat Conſtantiæ ſorori eiuſdem Conſtantini necdum in dementiam venerat in quam incidit poſtmodum.

CAP. 47.

Paria quoque mandata mittit ad maximium qui tim ẽs acquieſcere finxit. Tandem tamen in eundẽ Liciniũ inſurrexit à quo turpiter fugatus eſt & victus in vindicem infirmitatem incidit. Vbi primũ luminibus priuatus viuendi finem fecit & ſtatim occiſis eius filiis & fauentibus per dictum Liciniũ pax reddita fuit eccleſię, Cui tamen diabolus continuo inuidit.

CAP. 48.

Nam is Licinius qui ab ipſo aſcitus fuerat, & ad propinquitatem & ſocietatem regni, beneficiorũ immemor & gratitudinis, inuidia ſtimulatus inſidias per miniſtros ſuos in eum molitur.

CAP.

CAP. 47.

Euſebius cum ſuis, minis et terroribus aggreſſus eſt Alexandrum Epiſcopum Conſtantinopolitanum vt Arrium, ſuſciperet aut & ipſe ſuo loco cederet. Qui tamen conſtans nocte ante diem ſtatutam ſub altari iacens in oratione & lachrymis domino ſupplicabat vt iudicaret inter eum & Euſebij minas ac Arrij vim vndè in craſtinum cum faſtuoſe & proterue incederent Arrius magna ſtipatus comitiua Epiſcoporum in eccleſiam pergens Euſebius cum ſuis belli Hæretici ſignifer domum Arrij aſcendit Proteſtans Alexandrũ loco cedere niſi Arrium ſuſcepiſſet.

CAP. 43.

Vnde Arrius egreſſus ex imperiali aula permediam ciuitatẽ perſpicuus incedebat. Cumque perueniſſet ad locum publicum

lium apud Nicæam Bythyniæ circa annum domini.324.In quo iſdem princeps paratis ſedibus in regali domo in minori ſedere voluit & ſibi concedi iuſſu epiſcoporum popoſcit vt 2.tripar. capite.5.

In eo vero Concilio Nyceno vt ex eiuſdem præfatione liquidum eſt vice Romani pontificis Silueſtri iam ſenis præfuerunt Victor & Vincētius Romanæ ſedis preſbiteri.

Primumque in præfatione declaratum eccleſiam Romanam iure diuino & verbis domini omnibus prẹferendam,& cẹterarum eccleſiarum ordo taxatus fuit Hieroſolimitana vero quamquā inter cæteras veneranda non tamen eſt dicta prima ſecundum patrum priorum difinitionem ne ab infidelibus aut ſimplicib⁹ dñi Ieſu chriſti ſedes quæ

CAP. 39.

De Baptiſmo tamē eiuſdem Conſtantini multi ſancti Doctores refferunt eum diſtuliſſe Baptiſmum ex deuotione cupiens in Iordane BaptiZari vndè ex Conſtantinopoli ob ægritudinem ægrediens quaſi ad aquas calidas, in ſuburbano Nicomediæ grauatus,nec ignorans incertum vitæ gratiam Baptiſmatis ſuſcepit vt refferunt Theodoritus & SoZomenus c.12.l.3 Trip. Ambroſius de obitu Theodoſij & Hiero.in Chronica etiam aiunt ipſum in fine babtiZatum vt & in officio inuentionis ſanctæ crucis poſt victoriam de Maxentio legimus Conſtantinum ab aduocato per eum ſancto Silueſtro fuiſſe Cathechiſatum & inſtructum, quod ſi in fine teneretur Baptiſatus,quæ de Silueſtro leguntur intelligerentur de illa ſolemni CatheZiſatione.

In

Et tandem apertum bellum indicit & inauditam crudelitatem in chriſtianos mouet eos ſtimulatus quod non exorarent pro eo vt pro conſtantino, quibus flagitijs obuians Conſtantinus ſtatim ipſum deiecit & manſit in inperio vnicus cum filijs qui obijt vt præmiſſum eſt in ſuburbio Nicomedienſi ætatis ſuæ anno.65. & imperij 31.22. maij vt vltimo tertij tripar.

Quoniam mors peccatorum peſſima ita & tiranni imperatores premiſſi leguntur Infelici morte omnes obiiſſe vt ſummi pontifices eorum cōtemporanei qui vſque ad Silueſtrum fuerunt 33. ſub eis paſſi ſunt martirium.

cum terror eum ſubito ex ſecreto conſcientiæ conſtrinxit, & cum formidine ſecuta eſt ventris effuſio & ad ſeceſſum publicum declinans vbi cum ſederet inteſtina eius & omnia viſcera in ſeceſſus cuniculum defluxere & tali loco dignam mortem blaſphemiæ et fœtidæ mentis exoluit. Ruf fi. lib. 1. c. 13.

CAP. 45.

Qui Arriani & ſi paululum pudoris habuerint mentis tamen obſtinatione excæcati inter ſe conuenientes veriti ne res ſicut geſta eſt ad imperatorem peruenisſet & non ſolum ab eorum perfidia qua erat irretitus abſcederet verum & in auctores deceptionis Seuerius decerneret componunt per enuchos ſua perfidia deceptos vt imperator nihil de dei vindicta propter communem mortem.

Preſciret

quæ in celo eſt in terra eſſe putaretur Symbolum fidei illic contextum, & multi canones fuerunt ordinati.

CAP. 45.

Alexander autem Conſtātinopolitanus epiſcopus qualiter ſuis vicerit lachrymis Arrium ſuper dicti Arrij fine vidēdum eſt. Athanaſius Poſt mortem vero Alexandri Epiſcopi Alexādrini Athanaſi9 virmirandæ ſanctitatis & virtutis in officium, & onus illi ſucceſſit. Vnde Arriani infenſi qui eiuſdem Zelum & ſufficientiam etiam nouerant in Cōcilio Niceno dum adeſſet illic Diaconus dicti Alexandri in eum vndequaque prelium parant.

CAP. 46.

Arriani igitur nacta occaſionecontra Athanaſium quod in eum indignatus eſſet imperator quia Arrium non recepiſſet, eundē apud ipſum inſimulare & accuſare

In edicto tamen eius ſuper concilio nicæno fatetur ſuſcepiſſe Baptiſmum à beato Silueſtro Papa. Tempore huius Silueſtri ſtatim poſt concilium nicænum fuit cælebratum Romæ concilium 284. Epiſcoporum per eum aſtante etiam Conſtantino quo confirmatum fuit nicænum concilium, & multa de ordine eccleſiæ & miniſtrorum ordinata. Tempore eiuſdem ſancti Silueſtri fuit celebratum concilium Elibertinum in Hiſpania quod fuit prouinciale. Oſius Epiſcopus cordubenſis qui affuerat in nicæno ſubſcripſit & alij multi. Item & primum concilium Arelatenēſe etiam prouinciale ex eius tamen authoritate & confirmatione fuit celebratum. Item & ſecundum concilium Arelatenenſe. Item & concilium Gaugrenenſe in Paphlagonia circa annum 324.

contra

CAP. I.

Ex præcedentibus conſtat Conſtantinum patrem Conſtantini ex Theodora maximiani filia genuiſſe Conſtantem & Dalmatium qui Conſtans Gallum genuit & Iulianum apoſtatam & Dalmatius alium Dalmatium Conſtantinus vero ex alia filia dicti Maximiani vt in vltimo 3. tripart. tres habuit filios quos per decē ānos Cæſaræs & principes Imperij conſtituit Conſtantinum ſui nomīs heſperiarum in decennali fecit principem 2. aui nomine id eſt Conſtantium in vicenalibus Cæſarem in Oriente conſtituit & cōſtantem minorem in trecenalibus ordinauit.

Criſpus enim eius primogenitus & diſcipulus lactantij Iam fuerat occiſus vnde formidabat conſcientiam in fine per teſtamentum eos

tres

Preſciret & hoc per 10. & 11. c. 3. Tripar. videtur contigiſſe ante mortē Conſtantini ex 11. tamen 1. lib. Eccleſiaſticæ Melius videtur quod tempore Conſtantij mortuo Iam patre. Conſtat de Hæreticis precedentibus eos pro parte fuiſſe condiſcipulos apoſtolorum vel eorundem diſcipulorum & contemporaneos eiſdem qualiterque eorum nequitia non obſtantibus tantis exemplis tantóque feruore euanuerunt in cogitationibus turpiſſimis & obſcænis quòd nec moderni quidquid cauſentur minus faciunt aut facerent, væ, tamen homini per quem ſcandalum venit. Math. 26. Marc. 14. Luc. 17.

CAP.

accuſare de multis fal-
ſis aggrediuntur vnde
& in eorum quodam con
cilio apud Tyrum eun-
dem infinitis machina-
tionibus detulerunt &
excomunicarunt , vnde
vix ad imperatorem auf-
fugit Conſtantinopolin
Quem poſt modum ſe-
cuti nouis armati calum-
nijs in illum adeo conci-
tauerint Imperatorem ,
vt eum in Treueri Gal-
liæ exilio deportari Iu-
beret idquè (Vt aiunt)
fecit vt per eius abſen-
tiam eccleſiæ vnirentur
aut deceptus & preuen-
tut vt Dauid per Si-
bam.

CA. 4.

Per multiplicia igiturlo-
corum interualla Duci-
tur Treuerin ſanctus epi-
ſcopus Athanaſius quem
Maximinus eiuſdem lo-
ci Epiſcopus hono-
rificè

*contra Euſtachium nup-
tias damnant probatur in
6. ſynodo. Item & con-
cilium Aphricanum pri-
mum videtur etiam ſu
temporis.*

tres conſtituit hæredes.
Imperij voluit etiā filios
& ſuorum Germanorum
vocari ad partem Impe-
rij maximè Dalmatium
domiquè deceſſit omnes
eius filij abſentes erant
vndè ſecreto ſuū teſtamē
tum dedit illi preſbitero
quē Diximus ei cōmenda
tum a conſtantia Sorore
atteſtatus ſub Sacramen
to ne vlli niſi Conſtan-
tio dum veniſſet qui &
minus diſtabat ei dediſſet
in manus qui & cingenu-
chijs arte egit quod nil
de morte Imperatoris per
ciperetur vſque ad eius
auentum Cum vero af-
fuit Conſtantius preſbi-
ter præmiſſus depoſitum
illi dedit ex quo eidem ita
Deuinctus eſt vt equani-
miniter pateretur ſibi ab
illo imperari quamquám
imperij cupidus , ita poſt
mortem patris illi tres
partiti ſunt imperium
& non multo poſt, Dum
Conſtantinus nititur in-
uadere

CAP. I.

*Poſt mortem Chriſtia-
niſſimi principis Conſtini
Conſtius vt partibus ori-
entis imperabat adeò fa-
miliaritate cōiunctus preſ
bytero Arriano qui illi
paternum teſtamentum
dederat vt videretur &
ipſe imperare, vnde Eu-
ſebius & allij fautores
Arrij per eum ceperunt
diffinitionibus Niceny cō
cilij palam contradicere
ſat tamen eſſe putantes ſi
Athanaſium reuerti pro-
hiberent et alteri ſuæ diœ-
ceſis ius darent nichilomi
nus Conſtantius filius
maior ipſum cum ſuis li-
teris ad ſuam remiſit ec-
cleſiam pro vt pater ordi
nauerat & lætanter re-
cipitur.*

*Præfatus Euſebius cum
ſuis ſua inſtantia 9. aut
10. prophana concilia pro-
curauit celebrari contra
Athanaſium & fidem
Niceni concilij primum in
Hieruſalem viuente ad
ſue*

rificè ſuſcepit , & ſancto maximino adfuit ſolatio in ea relegatione Ea fœlix & inſignis ciuitas aliquo tempore etiam recepit beatum Hyeronimum Donec illi dñs ſemper in fide tantorum hoſpitum perſeuerare interim per Alexandriam , Egiptum, & Libyam debachabatur peſtis Arriana vinque patiebatur vera religio Lupus oues rapiebat & diſpergebat.

CAP. 48.

Ex præcedentibus vidimus qualiter his. 300. annis quibus ſub tirannis & Idolatris Sanctæ illæ columnæ ecleſiæ fuerunt diuerſis & continuis flatibus agitata fuit nauicula Petri materquè illa ſanctiſſimà eccleſia primitiua. Et quamquam à principibus illis idolatris in fide & religione turbarentur quantum tamen ad Iuſtitiam illis fauebant vt patet de Aureliano qui

deſpoſitionem

CAP. I.

Marcus I. à Chriſto 35. ſucceßit Silueſtro ſub tempore Conſtãtini circa 338. non tamen in priori libro ponitur quia non fuit ſub tyrannis idolatris. vt fuit Silueſter aliquo tempore hic & ſi non martyr colitur tamen ſanctus confeſſor 7. Octobris ordinauit epiſcopum Hoſtienſem pallio vti debere & vrbis Epiſcopos conſecrare. Item quod Nicenum ſymbolum ſollenniter in miſſa cantaretur. Sedit annis 2. & menſibus 8. Exemplaria Nicænæ Synodi miſit Athanaſio & Epiſcopis Egypti ſub 7. canonibus.

CAP. 2.

Iulius I. etiam Romanus vt Marcus 36. a chriſto circa 339. fuit tempore Conſtantij & fratrum ſuorum. Damnatus fuit exilio per Conſtantinum filium Conſtantini vt reor in quo exilio ſe-

cundum

inuadere partes fratris Cõſtantis circa Aquileiam cõgreſſione millitum peremptus eſt & etiam Dalmatius a militibus Conſtantij occiditur eo non prohibente vt 4. trip. 4. & 35. vnde ſolus Conſtãs in occidente tunc imperauit & Conſtantius in oriente.

CAP. 2.

Conſtantius. 2. cum fratribus Conſtantino & Conſtante. 45. Imperator circa annum domini 340. ſimul vt eſt præmiſſum imperarunt, & dalmatius eorum fratruelis in aliqua parte tamen fuit occiſus, & qui ipſe conſtantinus vt dictum eſt, ſed & 16. anno poſt obitum patris, & 4. a concilio ſardinenſi conſtans etiã dolo Magnentij tiranni circa gallias perimitur, vnde tunc ſolus conſtantius imperauit, qui & de Magnentio tyranno habuit victoriam vnde ipſe

ſe

huc Conſtantino vbi mandarunt Arrium recipi I. Eccleſiaſticæ II. ſecundum tirenum adhuc eo etiam viuente vt videtur in quo vix ereptus Athanaſius fugit ad imperatorem quos & conuocauit in Heliam vbi ad eorum importunitatem ipſum in treuerim relegauit vt 3. Tripart. 5. Tertium Conſtantinopoli vt compellerent Alexandrum ſuſcipere Arrium qui tamen omnia inteſtina in ſeceſſum miſit vt 3. Trip. 10. quartum aliud tirenum ſub Conſtantio in quo accuſant Athanaſium adulterio & magia propter brachium Arcenij exciſum vbi palam confunduntur vix tamen effugit & latuit ſexennio in ciſterna I. Eccleſi. 16. & 17. Ruffin. Quintum aliud Conſtantinopolitanum contra achatium 50. Epiſcoporum qui depoſuerunt Eccium et Muntanũ

ſeuantes

depoſitionẽ Samoſitani, & exilium approbauit volens eum eſſe pontificem quem ordinaſſet Romanus epiſcopus. In eo etiã cõcilio Niceno affuit vir fide & vita Inſignis Oſius epiſcopus Corduben ſis cum commiſſione Papæ & imperatoris. Et in conſilio ſardinenſi & in Smirnio prophano, exul Paphuntius etiam epiſcopus ægipti' miraculis clarus. Spiridion Ciprius epiſcopus clariſſimus. Euſtachius epiſcopus etiam antiochenus qui primã orationem habuit de laudibus principis quem falſis calumnijs adulterij iniuſte accuſantes arriani. depoſuerunt, vt. 2. Trip- 25. Qui & obijt in exilio apud Traianapolim.

cundũ Platinam ſtetit per 10. menſes & audita morte eiuſdem Conſtantini circa aquileyam Romam reuertitur Is reprehendit epiſcopos orientales non abs re qui præter eius licentiam Anthiochiæ concilium indixerant & Athanaſiũ iniuſtè condemnarent Qui cum ironia reſponderunt vt 4. Tripart 16. & in decretis eiuſdem vnde iſtud comcilium prophanum & reprobatum eſt nec eſtillud cuius acta habẽtur & probantur in 5. Sinodo Nec pariter poteſt dici illud Concilium Antiochenum cuius acta probantur de quo Ecclaſiaſticæ. 7. cap. contra Samoſetanum Nã priori canone illius probati Concilium Nicænũ citatur & probaturquod diu ſecutum eſt. Vnde non plene conſtat quo tempore illud celebratũ ſit Et ſi in eo citetur aliquis Euſebius non tamen ille.

Sozõ.

Euſeb.

ſe ꝓpria manu interimit habuit etiã de britanniõne 4. tripart. 37 Sozõ. Cõſtatinus vero tũc gallum eius fratruelem & fratrem Iuliani, Ceſarem & coad iutorem in oriente ordinauit quem non multo poſt occidi Iuſſit propter tyrannidem eius. Qui & ſeductus per preſbiterum de quo meminimus vt perfidus arrianus tyranidem toto ſuo Imperio In fideles exercuit. 11. & vniuerſalem in eos monens perſequentionem. 5. tripar. 5. Socrat.

Iulianus ob mortem ſui fratris metuens ne ſuſpicaretur ambire Imperiũ, monaſticã vitã ſuſcepit & ordinem ac officium lectoriatus in eccleſiæ. Nichome dienſi ſexto tripart. 1. Iulianus ipſe tandem & ab eo ordine & a fide apoſtatauit magos & ydolatras ſequutus cõtra tamen intentionem Conſtãtij per quos demon illi dedit

Fauentes Conſtantio & firmarunt Arriminũ con cra Sed iſtud fuit poſt illud Arriminũ 5. tripar 36, Soſõ Sexto Anthiochenũ 90. epiſcoporũ s. anno conſtantij ſine licẽtia Iulij vt ſupra, vbi condemnarunt Athanaſium qui fugit ad Iulliũ & transformarũt ſymbolum Nyccnum 4. tripart.

CAP. 35.

Philippolinẽſe concilium in Tracia etiam prophanũ fuit ab arrianis celebratum Durante Sardinenſi concilio in quo condemnarunt verbum conſubſtantialitatis 4. triparr, 23. Solentianum aliud fuit ſimile ab eis Sirinium alliud fuit per eos concilium iuſſu conſtantii vbi qui in Sardinenſi prefuerat comparere & ſubſcribere vi compulerunt cõdamnarunt photinum negãtem natiuitatem chriſti eternam ſed tantũ ex Maria fecerunt duo ſymbola vnum græcum & aliud latinum

Hic.2.liber Deo donante erit de tempore quo Imperium fuit apud Orientales poſt mortem Conſtantini à 340.vſque. 80r. quo fuit tranſlatum ad Carolum magnum & Alemanos quod fuit ſpatium 460.annorum.

CAP. I.

Athanaſius autem poſt mortem Conſtantini remittitur Alexandriam cũ commendatijs litteris Cõſtantini filij maioris & hilariter recipitur vt quarti Tripart. ca.2. Qui & ſtatin ſuis exhortationibus & ſcriptis nõ tantum per Egiptũ ſed etiam per Syriam Ciliciam Phœnicẽ & Harabiam cunctos ad christi fidem animauit Statim tamen Euſebius Nicomedieñſis cum ſuis ſuſcitarunt Imperatorẽ cõtra Athanaſium quod arripuiſſet eccleſiam ſine conſilio & auctoritate epiſcoporum inſtantes vt pelleretur & non multo poſt

Nicomedienſis ſed Paleſtinenſis vt vult Beda 16 diſt. c. prima. Concilium Romanum 116. Epiſcoporum præſidente hoc Iulio 4.Conſtantij & Conſtantis anno celebratum eſt in quo fidem & Symbolum Nicæni Concilij denuò confirmarunt condemnantes Arrium cum fautoribus ſuis vt in decretis eiuſdem Iulij Epiſtola. I.

CAP. 3.

Sub etiam præfato Iulio celebrata fuit Synodus Colonienſis in qua condemnarunt quendam Euphratem blaſphemum aſſerentem chriſtum eſſe damnatum qui fuit priuatus Epiſcopatu iſdem etiam Iulius in reſcripto ad orientales Epiſcopos inſerit 21. canones Nicæni concilij vltra illos 20. qui nunc in eo leguntur. Tempore etiam ipſius anno II. imperij Conſtantij & Conſtantis fratris eorum mandato fuit per eum aſſignatum

dedit reſponſum eum Imperatorem futurum ſi ſidei chriſtiane renonciaret quod & fecit. Conſtantius vero circa Orientem occupatus contra Perſas eum in occidente Ceſarem & gubernatorem reliquit, qui deinceps Barbaros circa Rhenum militibus & iudicibus gratus eos mouere cepit in Conſtãtinũ 5.tripart 50.Sozomen publicè ac repentè Iullianus religione mutata, ſe ſe Pontificem idolorum inſtituit, & nomen Auguſti deſumens, per Illyricum perrexit contra Conſtantium, qua via, vinea iam collecta vuas de nouo protulit, & imber deſcendens in eius, & ſuorum veſtes, ſignacula crucis impreſſit: quibus tamen ſignis abutitur cum idolatris, & Cõſtantius illi obuians, circa Capadocas, apoplexiæ paſſione defunctus eſt,

latinum quod tamen occultare voluerunt ſed in Arrimino valens & Vrſatius Epiſcopi oſtenderunt 5. Tripart. 6. Mediolanenſe aliud prophanum concilium fecit Conſtantius volens compellere occidentales (qui 300. erant) ad ſectam Arrianam & condemnationem Athanaſij & ex eis reclamantibus precipue Oſio Euſebio vercelleñſi. Dyoniſio Mediolanenſi, Hylario, Liberio Papa Paulino ſanctis Epiſcopis, nil pro tunc potuit concludere, ſed eos per diuerſa loca miſit in exilium I. Eccle. 20.c.h. Tripar.15.Sozom. Arriminum aliud concilium prophanum per eundem Conſtantium cupientem vt aiebat orientales & occidentales concordare eos in occidentem conuocabat. Sed propter itineris difficultatem aliud cõcilium in Seleucia ordinauit, & aliud in Arrimino pro

pôſt moritur Conſtantinus vnde ſolus Conſtans in occidente imperat.

CAP. 2.

Eo tempore obijt Euſebius Cæſarieñſis de quo ſupra.

Agapius verò eius diſcipulus illi ſucceſſit qui & multos compoſuit libros maximè de vita ſui doctoris vt quarti Tripart.ca.3. Anthonius etiã ſanctiſſim⁹ monachus relicta eremo rogatus ab epiſcopis deſcendit Alexandriam etiam quia Ariani mentientes ſuadebant populo ipſum eſſe ex eorum ſecta. Sed is vt ipſe reffert Athanaſius in eius vita tanto Zelo feruore & ſanctitate fidem annunciabat quod oĩs etas & ſexus etiam ſacerdotes idolorum conuolabant dicentes eamus ad hominem Dei cupientes

gnatum Concilium generale Catholicum.300. epiſcoporum celebratum in Sardicæ Ciuitate illirici In quo Sardinenſi concilio præſidebant Protegenes epiſcopus Sardinenſis & Oſius Cordubẽſis 4. tripar.21.c.Ex iſto Athanaſius cum actibus concilij rediit ad ſuam eccleſiã & tranſiens per Hieruſalem conuocatis epiſcopis etiam illic ſanctum concilium celebrarunt præſide Maximo epiſcopo hieroſolimitano in quo fuit receptus Athanaſius vt 4. Triparti.34.

Hæc de Iulio & conciliis ſui temporis.

Circa 363. Nicomedia funditus terræmotu euertitur & Nicea in qua fuerat concilium circa.372 vt citat Hieronimus in Chronica.

CAP.

eſt, ſui imperij anno.25.& ſimul cum patre, 45. Hic continuè Arrianus.9.vel 10.prophana concilia coegit contra Catholicos, vt cum Hæreticis eſt dictum.

CAP.. 37.

Iulianus dictus apoſtata ratione qua ſupra, 46. imperator circa domini annum 364. Is ad idolatriam & magiam declinans, eſto illi multa ſigna dederit deus ad ipſum diuertendum, vt in Sex Tripart. (qui totus eſt de illo) Maximo tamen odio Chriſtianos abhorruit, ita vt in eos duodecima exercuerit ꝑſecutiõe. Ab initio verò non vi aut terrorib⁹, primo ſed premij honoribus & blãditijs omnes cœpit ad idolatriam allicere. Vetuit ne Chriſtiani ſcolas adirent, vel docerent authorum gentilium, neue militare cingulum, aut procurationes primitiarum eis darentur

no pro occidentalibus & vtrumque fuit diuiſum vt 5. Tripart. 16. & 1. Eccle. 21. cap. Ruffini. In eo Arrimino callidi orientales verſuti circunuenerunt ſimplices occidentales proponentes an mallent chriſtum adorare an homouſion neſcientes vim greci nominis aiunt chriſtum, tuncque Valens & Vrſatius protulerunt ſymbolum quod in ſmirnio occultauerunt nomen conſubſtantialitatis abrogantes fideles tamen melius ſapientes eos compellebant, vt nominibus omiſſis Arrianam hæreſim anathematiſaſſent, ſi verè cum eis ſentiebant: qui renuerunt. Alij tamen conſentientes, roborauerunt, fidem Nicenam condẽnentes Valentem, et Vrſatium. Qui tamen à Cõſtantio efficatius ſunt ſuccepti quam legati concilij, Hieronimus aduerſus luciferianos. Illud etiam quod fuit in Seleutia,

pientes etiam fimbriam ſui veſtimenti tangere.

CAP. 3.

Vnde ſtatim totam penè turbam ipſe Anthonius conuocauit ad fidem. Is vt ait Hieronimus multas epiſtolas apoſtolici ſenſus ſcripſit ad diuerſa monaſteria Egipti floruit ſub Conſtantino & eius filijs & vixit annos 105. de Athanaſio quot calumnias ſit paſſus quot exilia & quot remiſſus & ſuſceptus per literas ſummi pontificis & Conſtãtis imperatoris ſed ſtatim maioribus odijs perſecutus tribuni & exercitus vndique mittuntur cum pollicitatione præmij ei qui ſaltem caput eius afferret: vnde nullus in mundo eidem Athanaſio tutus loc⁹ preſertim poſt mortem Cõſtantis adeo quod per ſexennium lateret in ciſterna ſine luce. Eius loco Tyrannum Georgium inſtituerunt ſæniorem

CAP. 4.

Liberius etiam Romanus 37. à Chriſto temporibus Conſtantij & Conſtantis circa 355. hic mortuo Conſtante cum nollet in condemnationem Athanaſij & concilij Nicæni ſubſcribere, iuſſu Conſtantij deportatur exilio in Beriam thraciæ 5. Trip. 17. continetur egregius dialogus inter ipſum & Cõſtantium dum illi pro expenſis mitterentur pecuniæ reſpondit redde imperatori vt det ſuis militibus vel Auxentio & Epictico qui erant Ariani & Euſebius hæreticus eidem etiam obtulit. Vade (ait) prius diſce eſſe chriſtianus, nihil quod accepit.

Is itaque liberius annis tribus degit in exilio Hieronimus lib. Illuſtrium citat Fortunatiæ tuũepiſcopum aquillenenſi tunc ipſum ſolicitaſſe vt in hereſim liberetur ibidemque (ait)

rentur. Is Iulianus ab initio, vt acta Conſtantij rep̄baret, quos dãnauerat, Epiſcopos exilio ipſe relaxauit. Vnde & Alexandria ſuum ſuſcepit triumphatorem Athanaſiũ maximo cũ fructu. Hinc ſtatin ipſe à magicis & idolatris ſtimulatus, contra ipſum miſit exercitũ, vt ſup eo præmiſimus. Gallia etiã Hilariũ amplexata, & Itallia Euſebiũ vercelẽ. Hic Iulian⁹ ſuã tyrãnidẽ teſtimonio Euãgelij colorabat, aiens De⁹ veſter dixit, niſi quis renunciauerit omnibus quæ poſſidet, non eſt diſcipulus. Sicut & Tyranni huius temporis. De bonis eccleſiæ modo tamen ea poſſideant, dicunt eſſe iuſta ex 6. Tripart. chapitu. lo32. Iulianus apoſtata, vaſa ſacra eccleſiarum, iuſſit fiſco ærario applicari. quod Iullianus eius præfectus, & Helpidius id in

tentauerunt celebrare in Nicæa, ſed Deo volente terræ motus eos prohibuit vt quinto tripert. 16. ca. ſed & maximè in Seleucia fuerunt diuiſi vt 34. cap. eiuſdem libri quinti Sozome.

CAP. 3.

Audiani vel Vadiani ſeu Anthromorphitæ fingebant Deum in imagine corruptibilis hominis, & ſeparabant ſe ab epiſcoporum communione, maxime diuitum, & celebrãt cum Iudæis, Auguſt. & ſeptimo Tripart. ca. 11. dicuntur ab Audente. Tum etiam contigit. (vt ex 25. lib. ca. 5. Eccleſia.) ſectam Arrij in tres diuidi (vt hæreticis aſſueta eſt diuiſio) quippe in Eunomianos, Aerianos, & Macedonianos. Fuerunt et alij Audiani Manichæi. 36. cap. primi libri.

CAP.

ſæuiorem in fideles ſupra omnes tyrannos vt.5,tri. 3. Qui tandem tamen ab infidelibus fuit occiſus. Mortuo Iulio in prophano Concilio mediolanẽſi iterũ ipſum Athanaſiũ condemnare volentes reclamantibus Paulino diacono mediolanẽſi & vercellenenſi nil omnino valuerunt, ſed & ipſi in exilium mittuntur & etiã Liberius Papa nolens id aſſentire. Conſtantius tãdem armis Iuliano obuians moritur in via quinti Tripart.50.

CAP. 4.

Iulianus igitur mortuo Conſtantino ſolus imperauit & in initio quaſi acta Conſtantij arguẽs epiſcopos iubet exilio relaxari vnde vt ait Hieroni. Ægyptus iterum ſuũ triũphatorem ſuſcepit Athanaſium & Euſebius vercellenenſẽ cum Lucifero Caralitano

(ait) Achatium epiſcopũ Ceſariennenſis Paleſtinæ, tantum ſub Conſtantio potuiſſe vt conſtituerit. Felicem loco Liberij cuius erat archidiaconus. Tempore eiuſdem Liberij fuit celebratum concilium Laodiciennenſe prouinciale. Sed receptum in 6.5. Synodo de quo multa in decreto circa 364. cõſtat.7. Tripa.25. hunc non approbaſſe concilium Arriminiũ & ex ſuis decretis ante exilium fuiſſe ſemper Catholicum.

CAP. 5.

Fœlix 2. à chriſto 38. lib. relegato ab hæreticis tãq hæreticus vt quidã aiunt in eius locũ fuit ſuffectus quamquã Martinus, Platina & alij id negant vt rei exitus eum probauit vere Catholicum & 5. trip. 18. dicitur innocaſſe & fidem Niceni concilij tenuiſſe ſed eius corruptoribus ſine diſcretiõe cõmunicaſſe, vndè fideles nolebãt intrare Baſilicã. &c. Reffertur

in Daphnes impleuerint, ſed & Iulianus ipſe in contumeliam minxit cõtra altare, & Fœlix quidam videns vaſa ait, ecce quibus miniſtratur filio Mariæ. At Iulianus prefectus repente viſceribus putrefactis interiit, adeò miſer, vt antè mortem, fimum ſuum, non per meatus, ſed per os blaphenum emitteret: Felix verò repente ſanguine tota die, ac nocte, ex ore fuſo, venis corporis euacuatis extinctus eſt.

Is Iulianus apoſtata (ex capitulo 10, eiuſdem libri 6. tripartit) cũ omnes eccleſias clauſiſſet, & effugaſſet clericos eccleſiæ Anthiochenſis, ſacra vaſa & palia collegit, & ea in terram coniiciens cũ cõtumeliis ſuper ea ſedit, mox que verenda illius, ferrerentur eſſe percuſſa

CAP. 4.

Macedoniani à Macedonio, qui relegato & tandem ſuffocato Paulo ſancto epiſcopo Conſtantinopolitano cum nece plusquam, 3150. hominum in eius locum fuit intruſus, vt 4. lib. Tripart. 18. ca. Sentiebant patrem & filium in diuinis eſſe eiuſdem eſſentiæ, ſed non ſpiritum ſanctũ, ipſum creaturam dicentes, vt ſemiarriani & in concilio Cõſtantinopolitano fuerunt condemnati ſub Theodoſio maiore. Semiariani dixerunt filium & patrem ſimilis eſſe eſſentiæ, ſentientes tamen cum Eunominianis.

Aeriani à quodam Aerio dicti, a Pontho, qui dolens quòd non potuit in epiſcopum ordinari, dogmatiſauit, epiſcopum nihil à præbiſtero differre, & in hæreſim Arrij lapſus, addidit non opportere pro mortuis orare, vel offerre oblationem, nec

Caralitano redeũtes per Alexandriam congregato confeſſorum concilio multa pro ſtatu eccleſiæ ſanatę ordinarunt ſtatuentes fidem Niceni cilij eſſe tenẽdam tres ſubſiſtentes in diuinis confitentes vt in Cantico &c. Et Euſebius & Hilarius hinc reuertentes orientem & Italiam lumine fidei illuſtrabant. Magiſque Athanaſius partes Alexandriæ informabat adeò quod etiam pagani conuertebantur. Quod ſentiens Iulianus ydolatra duces & exercitum mittit ad comprehendẽdum Athanaſium prout Nicepho.libr.9.c. 34. 10. cap.19. ob id nauicula per nilum auffugit & dux miſſus hoc cognito inſequitur quod audiens Athanaſius conuerſa nauicula illi venit obuiam ei reſpondens ſe vidiſſe Athanaſiũ nõ longe (vt verum erat) Is feſtinans pro perabat

Reſſertur comminiter ſacerdotes congregata ſinodom in locum eiuſdem Libery & eius conſenſu (vt ait Martinus) hunc Fœlicẽ elegiſſe. Qui quid eũ fælix ſtatim cõgregato concilio 48. epiſcoporum Vrſatium & Valẽtem præſbiteros (qui prius libellũ pænitentiæ Iulio papæ dederant) conſentientes Cõſtantio in hæreſi arriana condemnauit eos ab eccleſia ſeparans, & declarauit Conſtantium rebaptizatum ab Euſebio hæreticum. Vnde hi ſimulati ab eadem Cõſtantio imperarunt vt liberius reuocaretur quod tamen 5. trip. 18. atribuitur dominationibus Romanis ſed id potuit eſſe ſupplicatione omniũ ſimul, & tunc Felix deponitur & poſt modũ coronatur martirio circa 37. cum 15. menſibus ſediſſet & colitur 29. Iulij cum Simplicio fauſtino &c.

Cum

ſa ad putredinem, & vermes, applicataq; illi medicamenta, ad ſuperficiẽ prouocabãt, &in profundo ebulientes, viuas ſerpebant carnes, & donec moreretur ,non fuit ab hac paſſio neſecurus.

CAP. 4.

Is etiam Iulianus multis ſcriptis fidem Catholicam impugnauit.

Cui Cyrillus particulari libro reſpondit. Vt Chriſtianos intentius irritaſſet, licentiam Iudęis dedit reſtituendi tẽplum Hieroſolimitanum, quod amplioribus expenſis in coeperunt, quam prius fuerat ſed terręmotu omni corruit, multos opprimens, & ſequenti die ignis diuinitus miſſus, etiam ferramenta incendio conſumpſit. Vnde etiam multi ex Iudæis cõuerſi ſunt ad fidem. Non legitur habuiſſe vxorem. Sub eodem Iuliano fuit duodecimus

ſtatuta ieiunia eſſe celebranda, niſi cum quis voluerit, ne ſit ſub lege. Ferunt quod & ſolos continentes admittebant, & expropriatos , & erant multum diuiſi. ex his quidam fuit Euſtachius, de quo in conſilio haugrienſi.

CAP. 6.

Euſtachius ille cum præfato Aerio in parte conueniebat, & damnabat etiam nuptias, venerationem & inuocationem ſanctorum, loca ſanctorum et preces ſanctorum ibi factas contemnebat, & ieiunia eccleſiæ, etiam eſum carnium illicitum aiebat. & diuites non renuncian tes omnibus, aiebat non habere ſpem in domino. Item multi aiebant ſe nulli eſſe ſubditos, negantes omnem ſuperioritatem. Hæc patent & condemnantur in concilio haugrenſi. Patet quòd ab initio eccleſiæ, ſemper computati ſunt in

ter

perabat ipſũ capere quẽ
ãñ oculos nõ poterat a-
gnoſcere& hincAthanaſꝰ
vſq; in finẽ ꝑſecutiõis la
titauit in alexãdria. Inte-
rim tñ vt poſt dicetur Iu-
liꝰ 2.ſui Imperij anno dei
nutu occiditur. Et Iouinia
nꝰ chriſtianiſſimꝰ Impera
tor iſtituitur qui ſtatim a
thenaſiũ honorifice man-
dat, vt ab ipſo formã fidei
ſuſcipiat & ſtatum eccle-
ſiæ. Sed poſt.8.ſui imperij
menſem obijt. Cuius lo-
co valentinianus chriſtia
niſſimꝰ auguratur, ſumus
valentem fratrem cõſor-
tem Imperij, qui ab arria
na vxore ſeductus Ca-
tholicos cæpit perturba-
re, vnde in alexãdria fuit
maxima cõmotio plebis,
quod metuẽs Athanaſius
4.menſibus ſe abſcondit
in ſepulchro paterno ta-
mẽ metuẽs ſeditiõẽ popu
li Ægiptũ in pace dimiſit
Valens igitur timẽs ſedi-
tionem in populo ſi a-
thanaſiũ inquietaſſet ip-
ipſum cum ſua eccleſia re
liquit

CAP. 6.

*Cum igitur ſanctus fæ
lix decepiſſet Arrianos
ſi ab eis, poſitus vt vigi-
lus inſtitutus poſt Silue-
rium decepit imperatri-
cem hæreſi conſtanter re-
ſiſtendo. Et Liberius, vt
habet in cronica Hieroni-
mus, tædio victus exilij
conſenſiſſet in hæreſim
Arrianam, quod etiam
legenda beati Euſebij
præbiſteri, & dicti Fe-
licis teſtatur. eſto antè exi
lium conſtantiſſimus fuiſ
ſet, & multa ſancta de-
creta edidiſſet. Nonnulli
tamen eum deffendunt,
vt 1. Eccleſiaſt. 27. Poſt
reditum dicti Liberij fa-
cta maxima perſecutio in
clero. vnde per martinum
& Platinam, is dicitur
inter pontifices primus in
ſanus. ob eius errorem, an
teq̃ omnes eius præceſſores
martires aut cõfeſſores ſũt
canoniſati. Et Anaſtaſius
ſecũdus pari ratione erro
ris dicitur ſecũdus. Aliqui
ferunt hunc ſediſſe annis.*

duodecima perſecutio v-
niuerſalis Chriſtianorũ.
Sub eo paſſi ſunt Ioannes
& Paulꝰ, donatꝰ, Quiria-
cꝰ, Blaiſius, Iuliana, & alij
inumeri. Cũ proceſſiſſet
contra Perſas ad bellan-
dum, tranſiens per capa-
dociam Baſilium Epiſco-
pum & Chriſtianos mul-
ltis opprobris & commi-
nibus pro reditu effecit,
vnde Epiſcopꝰ, ieiunians
& orans cumplebe vidit
beatam virginem precipi
entẽ beato Mercurio mi-
iti dudum ſepulto, vt ſe
& ſuum filium vindicaſ-
ſet de Iuliano, quod fa-
ctum eſt.
Nã reditur apud Teſim-
phõtem ſagitta ex incerto
miſſa eſt, transfixus cum
eſſet inermis fidens deo-
rum ſuorum reſponſis,
Iſque Iulianus vt in
vita blaſphemus ait ex
pirans eleuata manu,
ſanguinem ſpargens
blaphemando ait, vic,

*ter hæreticos, qui venera-
tionem & præces ſancto-
rum, obedientiam, ieiunia
eccleſiæ, & ſuffragia pro
deffunctis condemnabant.*

CAP. 7.

*Aetiani, ab Aetio Cili-
ciæ Diacono, tyranni Geor
gij epiſcopi, Alexandri-
ni dicti. Dicuntur etiam
Eunomiani, ab Ennomio
Aetij diſcipulo, nomine
communiori, cum quibus
& Endoxius, qui Ar-
rianiſauit, modo quodam
diſsimili. Ille Chriſtum,
& ſpiritum ſanctum, aba
lienatum a deo patre, &
creatum, nec vllam ſimi-
litudinem habere dicunt.
Rebaptiſant ad ſe venien-
tes, etiam Arrianos, ſur-
ſum pedes baptizatorum
vertentes. Aiunt nullum
obſiſtere peccatum alicui,
modo in fide perſiſtat, vt
& nunc Lutherani.*

Poſt

reliquit in pace, id qua poſt ſudores & agones in numeros quieuit 4. anno Imperij Valentiniam, ſub Damaſo Papa cum 46. annis per inſuita pericula ſedem epiſcopalem rexiſſet circa annum domini. 79. tripart. 8. 36. & inter has procellas multa docta opuſcula & epiſtolas de fide.

CAP. 5.

Ircobus ſapiens Niſibinenſis Eccleſiæ epiſcopus, vnus ex cõfeſſoribus ſub Maximiano, qui & affluit fidelis in concilio Niceno, Ihieron⁹ in chronica. magnæ virtutis cum nomina eſto: non recitet ipſum in lib. illuſtri. Ipſe multa & docta compoſuit. Moritur tempore Cõtanſeij. Ciuitatem Niſibinenſem quæ eſt in cõfinio Perſarum, & aliter dicitur. Anthiochia Mygdonenſis miraculoſè ab infidelibus ſaluauit, vt 5. Tripart. 45. cap. & etiam Scemadius

6. Alij. 10. Alij. 17. & c. ſed hij vt Hieronimus & Martinus computant tempus à ſua electione ante exilium, & tres, quo in exillio. Nam Hieronimus non annuerat fœlicem, & ſex qui poſt exilium. Nõ ſic alij tempus, quo in, & poſt exilium fuit.

CAP. 7.

Damaſcenus primus Hiſpanus 39. a Chriſto ſanctus doctus & elegans, circa annum Domini 371 multa illi ſcripſit Hieronimus, & ipſe eidem illius ſupplicationi inſtituit, vt gloria patri in fine pſalmorũ caneretur. cõſtituit quod pſalmi die nocteque alternis Horis cãtarẽtur in Eccleſia. Quod Fl aman⁹ & Diodorus, iam in Anthiochia cœperant. Vt 5. Tri. 32. is primus tranſlationẽ Hieronimi approbauit, cũ tranſlatio ſeptuaginta legeretur.

illi Galilee hæc Martinus clarè citat, & Hieronimus in bona parte. In eo tota progenies ſeniorum Conſtantij ceſſauit, ſaltem in imperio, cum vno anno aut duobus vel tribus & aliquot menſibus ſuprà minus imperaſſet.

CAP. 5.

Iouinianus Imperator. 47. circa annum domini. 366. tempore Iuliani maliciæ maluit cedere quam fidei. Poſt mortem Iuliani ab exercitu eligitur, nec pri⁹ acquieſcere voluit niſi quia pari voto oẽs conclamauerunt Chriſtiani ſumus, & in ſummis periculis cum exercitu exiſtenti ei adfuit ſtatim clemẽtia diuina. Nam barbari pacem illi offerunt, & neceſſaria, quã pacem, eſto in gloriam pro Romanis, compelluntur ſumere, amiſſa Syria, & Niſibim, propter furorem in cautũ Iuliani

Poſt hos etiam fauerunt Arrio Achatius (de quo 24. q. 5. Achatius) Varmandus, Maximinus, fœlicianus, & Paſentius. contra quos ſcripſit Auguſt. durauit hæc Arrij ſecta per annos plus 300. Nam vſque ad Richardum Hyſpaniæ regem, vt citat beatus Gregorius ca. 31. 3. lib. dialogo. de quo amplius ſupra leandro c. 83. dicetur. Sed & vſque ad tempus Heraclij imperatoris, & Theodori ac Martini Pontificum Rotaris lombardorum in qualibet regni ſui ciuitate epiſcopum Arrianum inſtituit pari authoritate cum Catholico.

CAP. 8.

Apolinariſtæ ab Apolinari epiſcopo Lardiciæ vt q. Tripart. 3. vel ſolum præsbitero, & ab eius filio etiam Apolinari lectore 5. Trip. 44. hi ſicut Arriani dixerunt Chriſtum carnem ſumpſiſſe ſuis

Scemadius. circa annum domini.341. Vnde ad tuitionem dictæ ciuitatis.

Neſibinenſis, Conſtantinus dum viuebat iuſſerat dictum Iacobum ſepeliendum intra vrbem dũ obiijſſet, (Cum tunc omnes extra vrbes tumularentur) & Iulianus apoſtata eius fidei inuidens, iuſſit eius reliquias efferri extra. Vnde ciuitas nõ multò pòſt tradita eſt Barbaris circa annum.347.

Theodorns Heracliæ Traciorum epiſcopus, & Euſebius Emiſſanus epiſcopus multa eleganter de hiſtorijs, & ſacra ſcriptura ediderunt ſub Cõſtantio.

CAP. 6.

Triphilus epiſcopus Cipri ledrenſis eo tunc etiam claruit.

Lucifer epiſcopus Caralitanus, pro fide, à Conſtantio, in exilium relegatus

Tempore igitur huius Damaſij biblia Ihieronimi cepit legi, & pſalmi per ipſum traducti ex hebreo potiſſimum in gallia, vbi priùs incompoſitè legebantur, & hinc dicitur pſalterium gallicannm, nam eſt aliud Romanum. Ordinauit, vt in miſſæ principio diceretur confiteor, vt modò fit. Celebrauit quoddam concilium Romæ nonaginta nouem epiſcoporum ex Italia, & gallia in quo fidem, Niceni concilij firmarunt reprobantes Arrium, & condemnantes errores illius temporis & preſertim eum qui aſſerebat ſpiritum ſanctum a filio factum. hic etiam eondemnauit coepiſcopos qui ferè vt ſuffraganei erant vt in concilio Cneoceſarrienſi, & Anthiocheno.

CAP.

Iuliani qui oneratas naues combuſſerat.

CAP. 6.

Iouinianus cum exercitu ex Perſide reuerſus, ſtatin omnes Epiſcopos ab exilio reuocat, ſcribens Athanaſio, vt illi fidei dogmata reſcribat. Qui coacto concilio Epiſcoporum, fidem Nicæni concilij, cum Eccleſiaſticis diſciplinis illi tranſmiſerunt, vt.7.Tripart.3. &.2 Eccleſiaſt.1.& Athanaſius etiam apud Anthiochiam acceſſit vt illi exponeret: quæ recta pro fide videbantur.

Quem & reſiſtentibus Hæreticis remiſit Egiptum, diſpoſiturum de neceſſarijs Eccleſiæ. Corpus Iuliani quod attulerat, honorificè apud Tarſum ſepeliuit, & obijt in via ad Conſtantinopolim cum ſeptem, aut nouem menſibus tantum imperaſſet.

CAP.

ſine anima rationali, & intelectuali, & quod verbũ eam partem ſupplebat, adeò vt caro & verbum eſſent eiuſdem eſſentiæ cum eſſet caro factũ & aliquid, verbi in carnẽ mutatũ & non de carne virginis ſũptum. Hic eiam Dimeritæ dicuntur cum precedentibus vſque Arrium condemnantur, in concilio Cõſtantinopolitano ſecundo generali. CAP. 9.

Pſaliani vel euchitæ ſeu orantes & ita dicti ſecundum Auguſtinum qui aiunt continuè eſſe orandũ nec licere etiam pro vitæ neceſſitate quid operari, maxime monachiis, propter dictum Saluatoris, oportet ſemper orare Luc.18.& beati Pauli, ſine intermiſsione orate 1.Theſſalo.5.quod ſane intelligendum ait Auguſt. quod nulla die intermitantur certa tempora orandi, in ſola oratione ſalutem ponebant & meritum, vnde nec in baptiſmate

relegatus, cum Hilario & Euſebio eſpiſcopo Vercellenſi feruens ad martirium, ſcripſit eidem Conſtantio. Tempore Iuliani ab exilio reuerſus, cum premiſſis voluerint viſitare Athanaſiū apud Alexandriam. vbi & ſacrum conſilium Alexandrinum celebrarunt. Hic tamen aliquo modo ſe retraxit ab eis. vndè dicitur ſchiſma Luciferianorum. 10. Eccleſiaſti. 14. & 6. triparti. 23.

CAP. 7.

Euſebius Sardus vercellenſis epiſcopus, ob fidem etiam in exilium relegatus, reuerſus ſub Iuliano commentarios Euſebij tranſtulit. moritur ſub Valeriano.

Serapiō diſcipulus Anthonij magni epiſcopus ob elegantiam ingenij cognomēto ſcholaſticus edidit aduerſus Manichæum. Clarus ſub Conſtātio fuit.

Serapion

CAP. 8.

Sub hoc celebratum fuit vniuerſale concilium ſecundum poſt Nicenum in Conſtātinopoli mille quingentorum epiſcoporum, temporibus Gratiani & Theodoſij imperatorum contra Macedonium negantem ſpiritum ſanctum deum eſſe. Sub eo etiam fuit concilium Valētinum in gallia prouinciale ſub eo etiam, aut ſub Liberio, poſt reuocationem Exilij tempore Valentiniani fuit aliud concilium in Hierico, vt 7. Tripar. 9. & ſi ita conſtaret dictum Liberium non continuaſſe in hæreſim. Sub eo etiam fuit concilium Acquilienſe, preſente Ambroſio vbi Paladius, & Secundianus fuerunt condemnati. Hic Damaſus cum ſediſſet annis 19. obijt. ſanctus confeſſor, cuius feſtum colitur 11 decembris. Multa ſuo tempore compoſuit, cōtexuit ordinem ſuorum

predeceſſorum

CAP. 7.

Valentinianus. 48. Imperator circa annum 367. Hungarus vt Iouinianus, propter fidem etiam Tribuni officio ceſſerat, poſt mortem Iouiniani ab exercitu eligitur vir Catholicus.

Valentem fratrem ſuum bona intentione, & malo fine conſortem fecit imperij Aſiam & ægiptum illi committens, & ſibi retinens Europam. Auxentius Mediolanenſis Epiſcopus Arrianus ſub eo tempere obijt.

Et de alterius prouiſione ſe intromittere noluit Valentinianus, ſed prouiſionem Epiſcopis conceſſit, vbi Diuinitus fuit Ambroſius electus, ſuo initio concilium in Illirico iuſſit celebrari, quo fidem Nicenam firmarunt, & declararunt, & is.

Valentinianus acta concilij Illirici, miſit ad Orientales

mate nec in ieiunio vllam credebant vtilitatem quærendam. Fabuloſa aſſerebant de purgatione hominis, porcani videlicet.

Cum porcellis videri exire de ore hominis dum purgatur. eorum duces fuerunt dadoës, Sabas, Aocolphius, Bernas, & Simeones, fueruntque tēpore Valentiniani & Valentis. Et hij ſecundum Damaſcenum & ex 7. Tripar. 11. dicuntur Maſſaliani: ratione nominis ab eis non indicata, & etiam ſecundum Epiphanium, dicuntur Euphemytæ, Martiriani, & Sathaniani, aientes Sathanam interna operatione in eos intrare, quam arbitrantur præſentiam ſpiritus ſancti, ſomnia dicunt, prophetas, & infinita alia ndigna relatu.

CAP.

Serapion alius Alexandrimus tempore Decij, & Dioniſij Epiſcopi Alexandrini. De quo recitat is Dionifius, vt ſexto eccleſiaſticę.36 capitulo, quàm primus lapſus in hereſim, pœnitens ſæpius ſuſcipi rogauit, & in extremis reſpirans, petijt pærſbiterum, quem puer noctu adiens, etiam præſbiterum infirmum reperit, qui & particulam Euchariſtiæ puero tradidit infirmo dandam, qui reuellatione diuina id ſciuit, antè aduentum pueri, & petiit ſibi adminiſtrari, qua ſuccepta hilarite deceſſit, Et hæc contigerunt circa 253 à Chriſto vt ſupra de tempore Decij. vnde conſtat quòd ab initio Euchariſtia morbo laborãtibus dabatur & conſeruabatur.

CAP.

predeceſſorum Pontificum quem ſecuti ſumus: cum eo, per contentionem Vrſinus fuit promotus, ſed non multo poſt concilio cleri, & populi, fuit miſſus in Neapolim. hic & falſo criminatus fuit adulterij, & purgatus, calumniatoribus damnatis, obijt octogenarius ſub Theodoſio. Ferunt ſub eo Burgundos fuiſſe baptiſatos.

CAP. 9.

Syricius Romanus 40. à Chriſto circa 389. tẽpore Valentiniani et Valentis, hic cẽſuit monachos vitæ probatæ poſſe ſacris imitiari vſque ad epiſcopatum, itẽ & ordines dari per interualla, q̃ poſt nõ fuit reuocatũ, ſed nunc in cõcilio Niceno pro parte reſumptum hic inhibuit Manichæos recipi, niſi ad monaſticam vitam, vetuit etiã bigamos ordinari, ſub eo fuit celebratum concilium Telenenſe prouinciale, ſed probatum eius authoritate contra Iouinianum, &

rientales Epiſcopos, & ad fratem Valentem: vt 7 Tripart 9 .quod videtur fuiſſe ad huc ſub Liberio reuocato. Habuit vxorem nomine Seueram ex qua antè Imperium gratianum filium habuit, quem ſecum conſtituit Imperatorem 7. Tripart. 22. hanc maculam, in gloria ſua poſuit, quod ſimul cum Seuera Iuſtinianus ſumpſit vxorem, inſtigatus, ab eadam Seuera quæ decorem Iuſtinæ illi commendabat, & in operimentum, legem ſtatuit, quod cunctis liberet duas habere vxores.

CAP. 8.

Et Valentinianus ex eadem Iuſtina habuit Valentin ianum filium, & filiam Gallam, poſtmodùm Theodoſij vxorem, & ipſa ſupra dicta iuſtina

CAP. 10.

Seleuciani vel Hermiani à Seleuco vel Hermia authoribus, ponentes materiam de qua factus eſt mundus, non a Deo factam, ſei illi coeternam. Item animas dicunt ab Angelis creatas de igne & ſpiritu. Malum dicũt eſſe aliquando a Deo, aliquando à materia. Negant ſaluatorem in carne ſedere ad dexteram patris, ſed ea ſe exuiſſe perhibent, & poſuiſſe ad ſolem, ſecundum pſalmiſtam, in ſole poſuit &c. reſurrectionem aiunt in generatione fieri quotidie: nullamque aliam futuram. Negant quoque baptiſimum in qua & paradiſum.

CAP. II.

Proclianitæ fatui, ſicut Seleuciani, & addiderunt Chriſtum non veniſſe in carnem.

Patriciani,

CAP. 8.

Hilarius Epiſcopus Pictauienſis vera ſidei columna tempore Conſtantij fuit in Phrigia relegatus,& liberatus in aduentu Iuliani,plurima de ſacrarum ſcripturarum , & Eccleſiaſticis rebus ſcripſit Martinus in vita Iulij Pappæ. Ait non poſſe ſtare quod aſſerit, ei dictum a Leone Papa,tu es Gallus ſed non Gallina ,cui contrà , tu es leo , ſed non de tribu Iuda , & in concilio nullo ei permiſſo loco,ſedit in terrã quę in cathedram ſe erexit,& Pappa prout hic predixerat,Expirauit.Nullus eñ fuit Papa tempore Hillarij,qui Leo nuncupa retur,quod ſi certe a proprietate dixerit Liberũ Leonem cum hiſtoria Eccleſiaſtica Tripar. & beatus Hieronimus,qui toto affectu extolebat Hilarium nullam,de tanta hiſtoria, & tanti ponderis, mentionem

eius conſortes. Extãt eius literæ ad dictum conciliũ & reſcriptum ad eundem.Sub Syricio fuit etiã concilium Carthaginenſe, ſecundum quod probatur in ſexta ſynodo, & tertium etiam Cartaginenſe,& forte etiam quartum , cui interfuit ſanctus Auguſtinus.Nã quod ait Gratianus de Zozino , non poteſt ſtare niſi quod de ſexto loquatur. Iſtud quartum fuit ducentorum quatuor decim epiſcoporum. Concilium etiam Taurinenſe, ſub eo fuit , de quo pauca ſuper ſunt.hic ſedit annis 15. menſibus 11.

CAP. 10.

Anaſtaſius primus Romanus 41. à Chriſto circa 404. tempore Gratiani, conſtituit ſtandum eſſe, dum legitur Euangelium,& ne corpore vitiatus ordinetur,neue peregrinus tranſmarinus ordinetur, niſi ſub chyrograph

Iuſtina Arriana fouit,eo tamen viuente , ſuum venenum ſupreſſit : ſed beatũ Ambroſium,quantum potuit, infeſtauit. 2. Eccleſia.15.Pręmiſſus Valentinianus poſt multas victorias fluxu ſanguinis anno.11.ſui imperij obijt. Poſt eius mortem , milites Valentinianum puerum ad imperium erexerunt. quem tandem Valens & Gratianus acceptauerunt , dificulter tamen.8. Trip.11.

CAP. 9.

Valens.46. imperator. 11.annis cum Valentiniano fratre imperauit , & poſt eius obitum.4. cum filijs Gratiano & Valentiniano, circa. 379. primùm fidelis,pòſtmodum Arrianus, ſeductus à propria vxore,vt Adam,hæc nuncupabatur Dominica dum enim voluit ſacrum ſuſcipere baptiſmum, illa perſuaſit , vt ab Arriano Endoxio, qui in baptiſmo,

Patriciani, a quodam Patricio,qui dicunt ſubſtantiam humanæ carnis non à Deo , ſed à diabolo eſſe conditam , vndè quidam carnem propriam adeò deteſtantur vt ſe ipſos perimant , quatenus ſic carne careant. Paterniani his poſteriores partes , inferiores corporis opinantur eſſe a diabolo , licentiam impuriſsimam illis tribuentes. Epiphanius,id etiã tribuit Seuero lib.1. to. 3. Hiero.45.

Aſcitæ,ore aperto debacchantes quaſi , vt aiunt, habentes ventrem plenum euangelio,velut vino nouo. Pathalorinchitæ ex neceſsitate aiunt ſilentium omnino obſeruandũ etiam narium compreſsione digitorum.

Coluthiani à Colutho,aſſerentes deum nullum facere malum , etiam, pœnæ : contra illud , ego dominus , creans malum. Iſaias. 45.

Floriani

namaiunt, nec de illo cõcilio nullum haber colorem hic ſanctus doctor, paſtorque vigilantiſſim⁹, obijt Pictauis, ſub Valentiniano, circa annum 342 fuit Aquitanus origine, pro tempore beato Martino contemporaneus.

CAP. 5.

Victorinus apher romæ ſub conſtantio Rethoricam docuit, & circa ſenectutem ſcripſit aduerſus Arrium, & commentarios in Paulum Titus Boſtinus Epiſcopus tempore Iuliani, & Iouiniani, ſcrip ſit aduerſus Manichæum, & moritur ſnb Valente.

Damaſus hic merito numeratur a Hieronimo, ſed iter Præſules ſuo loco ſit amplior memoria.

Appolinarius Loadicenæ Syriæ Epiſcopus Baſilio fidelis, & Patianus Barcilenſis Epiſcopus contra hæreticos ſcripſerũt: & obierunt ſub Theodoſio.

CAP.

rographo quinque epiſcoporum idque propter Manichæos, qui ex Afrrica ſuos ad corrupendum fidem quoquouerſum mittebant. Sub eo fuit concilium Carthaginenſe. 8. 73. epiſcoporum, item & primum Toletanum, probatum a Leone Pappa fuit maximè contra Priſcilianiſtas.

Beatus Hieronimus in epitaphio Marcellæ, ad principium To. 1. de isto Anaſtaſio ſcribit, quod ſuo tempore, hiëroſolimis & Romæ exorta ſit maxima turbatio, ab Origeniſtis quibuſdam, quæ opera & factione eiuſdẽ Marcellæ Romæ extincta fuit, & addit non multum tempus in Medis ſuccedit in pontificatum vir inſignis Anastaſius, quẽ diu Roma habere non meruit, ne orbis terræ caput, ſub tali pontifice triũcaretur, immo rapt⁹ eſt ne ſemel latam ſententiã pre

cibus

ab eo, ſub iurreiurãdo, exegit, quod nunquàm a dogmate Arriano, diſcederet, & contrarios õnes expelleret. vnde. 13. cõtra fideles exercuit perſecutionem. 7. Trip. 13. ferè enim is Valens omnes Orientales Epiſcopos dãnauit exilio. Diuina tamẽ virtus Baſilium Magnum protexit, & Gregorium Naziãzenum. Athanaſius ſub eius initio, propter ipſius timorem, 4 annis latitauit in ſepulchro patris ſui in pace, eum tamen ex reuerantia dimiſit in pace, cum tota Ægipto. Hic Valens, nec dum ſoli hęreſi deditus fuit, ſed omni vitio. Et quo domino permitente, Gothi primùm contra ipſum inſurrexerunt, cum maxima plaga imperii.

Ex

Floriani contrà, aſſerentes omne malum eſſe à Deo, etiam malum culpæ, & creaturas à Deo creatas malas, contra illud vidit eſſe valde bona: Hy à Glorino.

CAP. 13.

Hæreſis alia fuit, ſine nomine, quæ poſuit mundum permanſurum poſt reſurrectionem, in quo nunc eſt.

Blaſcus etiam fuit huius erroris, vt patet 4. eccleſiaſti. 21.

Nudipedum alia fuit hæreſis, aſſerentium ex præcepto Dei ad Moyſem. Solue calciamentum &c. nec dum ad macerationem carnis, ſed diuino præcepto, vniuerſaliter eſſe nudis pedibus ambulandum.

CAP. 14.

Donatiſtæ priùs fecerunt ſchiſma propter Cecilianum, contra eorum voluntatem, ordinatum

epiſcopatũ

CAP. 10.

Gregorius Bethicus Epiſcopus Iliberi, & Serbadius Agenui Galliæ tempore beati Hieronimi, adhuc ſcribebant.

Didimus Alexandrinus a parua ætate cœcus miraculoſe tamen Dialecticam, & Giometriam, quæ maximè viſu indiget perfecte didiſcit, ſcripſit ad Hieronimum in Ozee & Zacariam, qui & eius librũ de ſpiritu ſancto in latinum vertit

Optatus apher mileuitanus Epiſcopus & Aquileius ſeuerus hiſpanus ſcripſerunt tempore Valentiniani.

CAP. II

Cyrillus Epiiſcopus Hieroſolimitanus, ſæpè pulſus & receptus ſub Theodoſio tamen octo annis Epiſcopatum tenuit.

CAP.

cibus ſuis flectere conaretur, dicente domino, ne oraueris pro populo iſto, & id de vrbis euerſione, quæ facta eſt per Gottos quarti Innocentij ſucceſſoris tempore. ſedit annis tribus, & diebus. 10.

CAP. II.

Innocentius primus albanus 42. à Chriſto, circa annum domini 407. *hic quodam tempore fuit ſub Theodoſio ſancto imperatore, ſub quo inſtituit ſabbato eſſe ieiunandum, quod multo tempore fuit obſeruatum. In miſſa iuſſit pacis oſculum dari. Hæreticos Cathaphrigas, & Pellagianos ſui temporis condemnauit, cum eorum erroribus. de quibus ſuis locis agetur, & ob id vltra eius ſanctiſſima decreta. ſub eo fuit concilium Mileuitanum, temporibus Archadij & Honorij Auguſtorum. In quo concilio præſedit Aurelius Carthaginenſis epiſcopus*

Ex præfatis Gothis ſecundum Martinum quatuor ſunt gentes in Sythia, ſolo nomine differentes, nam vnius ſunt linguæ, videlicet Gothi, Ypogothi, Gripides, & Vandali ſiti vltra Damubium, ſeu Iſtrum. Hi inter ſe ciuilli bello diuiſi, vnius partis erat Fridigerius, & alterius Atalarius Fridigerius a Valente auxilium petit, & obtinet, quo præualet in Athalarium. Vndè gratus Valenti ſectam Arrianam amplexatus eſt, cum ſuis, eos inſtruente Eudoxio, & reſiſtẽte Vulphila ſancto epiſcopo Gothorum & Bertramnone præſule Scythæ. 8. Trip. 13. qui nec epiſcopi Gothi paternam fidem immitari volebant. Eò tamen multis factionibus deducti ſunt, vt exceſſerint, & tenuerunt patrem filio maiorem, ſed nõ creaturam, vt Arriani 8. Tripart. 13. Tandẽ tamen

epiſcopum Carthaginenſem, & cùm, ab obiectis in eum falſitatis criminibus, rei eſſent deprehenſi, pro defenſione verterunt chiſma in hæreſim, aſſerentes nullibi eſſe dei Ecclesiam, quàm cum epiſcopis. Et ideò rebaptiſabant omnes etiam Catholicos. Donatus dicitur fuiſſe eorum author, veniens de Numedia, & Maiorinus epiſcopus Carthaginenſis ab eo ordinatus, & quidam alius Donatus, qui ſua eloquentia, hanc firmauit hæreſim. Hic Donatus fertur de Trinitate malè ſenſiſſe, & crediſſe, puta, minorem patre filium, & filio ſpiritum ſanctum. Montenſes iſti apud Romam nuncupantur. Et ex Africa ad eos mittebant epiſcopos, vel ſaltem ſi Romani aliqui aſſumebantur, pergebant pro confirmatione ad Aphros, & in ea Africa multum diuiſi fuerunt,

CVP. II.

Euzoius adoleſcens,cũ Gregorio Nazianzeno Cæſareæ eruditus , eiuſdem vrbis epiſcopus ordinatur:multo labore bibliotecam Origenis reſtaurauit , & ad extremũ ab eccleſia ſub Theodoſio pulſus eſt.

Epyphanius Cypri Salaminæ epiſcopus amicus Hieronimi , etiam ſenex eo viuẽte,14.anno Theodoſij , cudebat varia opera , vſque ad vndecimum Valentiniani & valentis annum & Gratiani 7.præſertim contra hereſes,quam Auguſtinus ſequitur , ſeductus fuit a Theopilo.4 contra Chriſoſtomum, claruit miraculis.6.Tripart.48. obijt ſub Archadio.

CAP.

copus, & affuit Quintus Auguſtinus Hyponenſis. Hic Innocentius excommunicauit Archadiũ imperatorem, qui in fauorem Endoxiæ imperatricis, conſenſit in exilium beati iohannis Chriſoſtomi, qui eam a ſcandaloſis & idolatris diſſolutionibus reprehendebat. 10. Trip. 15. vndè & martirium patitur:cum ſediſſet annis 5. & menſibus 2. cuius feſtum colitur. 28. Iulij cum Nazario, ſuo etiam tempore fuit quoddam concilium burdegalenſe contra dogma Priſciliani, in epiſto. ad Exopem Tholoſanum epiſcopum citat. qui libri ſunt de canone.

CAP. 12.

Zozinus græcus 43. à Chriſto circa 424. ſub Theodoſio minore, & prius ſub Honorio, hic conſtituit nullum ſeruum debere ordinari, nec Clerum potum vendere,

tamen inter ſe paccati a Hunis vexabantur a quibus expulſi , Valens eos ſuſcepit,& terras Traciarum eis conceſſit, ſperans milites expeditos , ſuis ſpretis & deſtitutis , habere.

Quos verè habuit, ſed contra ſe ipſum. Nam ſtatim prouincias Romanorum vaſtarunt : Dumque contra eos apud Boſphomorum commouiſſet infirmitatem agnoſcens a fratre Valentiniano auxilium poſtulat. Valentinianus autem dicto fratri Valenti his verbis,reſpondit , non eſſe religioſum , talem iuuare,qui Deo rebellis exiſtat , nec ob id tamem ab impietate ceſſauit, quamquam a multis ægreijs correptus, ſed tandem Gothi vſque ſuburbana Conſtontinopolitana vaſtabant, vndè irriticiues , arma ſua poſtulabant

fuerunt, vt aſſuetum eſt hæreticis. Nam ex eis erant quidam Rogatiani, & alij Circum celliones vel Circuitores, genus hominum agreſte, & magnæ audaciæ, ne dum in alios tantum.

CAP. 15.

Circumcelliones illi ſibi etiam ipſis mortem variam inferebant, præcipitio igne,aqua, ſe interficientes, & alios etiam vi ad illud inducentes. Fuit & quidam dictus Petulianus qui aiebat,eſſe martirium,ſi quis pro ſuo peccato ſe interimeret.

Priſcilianiſtæ à Priſciliano Hyſpano, qui dogma Gnoſticorum & Manicheorum, permixtum ſectabantur, quamuis ex alijs hæreſibus tanquam in ſantinam horribili confuſione, confluxerint.

CAP.

CAP. 12.

Ephrem Diaconus Eccleſiæ ediſſenæ,multa ſcripſit,quæ etiam in eccleſijs recitantur, fuit ſanctus heremita magna deuotione coniunctꝰ Baſilio magno,deceſſit ſub Valente. Baſilius magnus epiſcopꝰ Cæſareæ Capadociæ,quæ priꝰ vocabatur Mazacha, Egregios libros,& epiſtolas plurimas ſcripſit, & vnam ſpecialiter ad Iulianum Apoſtatam, quæ in odium cultus diuini, qui ea in ciuitate erat,prohibuit,ne Cæſarea vocaretur.

CAP.13.

Dictum nomen Cæſarenſis obtinuerat dicta ciuitas à Claudio Imperatore 4.cap.Tripart, lib.6 Conſtat igitur præfatum Baſilium fuiſſe ſub Conſtantio & Iuliano,ſed per amplius ſub Valente .De eodem Iuliano refert Martinus,qui dum tranſiſſet per eam ciuitatem,pergẽs ad

vendere, aut in taberna potare, à quo Gratianus ea deſumpſit mandata, benedictionem cerei paſcalis ipſe etiam ordinauit fertur miſiſſe ad ſextum concilium Carthaginenſe Fauſtinum epiſcopum, et duos præsbiteros vrbis Romæ,aiens eos nihil poſſe ſine aſſenſu Eccleſiæ Romanæ. Sedit anno vno, vel duobus menſibus, tribus. & diebus. 12.

CAP. 13.

Bonifacius primus à Chriſto 44. circa 425. tempore Honorij imperatoris, fuit quedam contentio contra ipſum, pro quodam Eulalio,ſed tandem hic ſolus retinetur, et ipſe Eulalius, poſt eius mortem, reuocatus, contempſit redire. ſed huius tempore, fuit concilium Carthaginenſe. ſedit annis tribus, & menſibus octo.

Chronica Hieronimi hic ſinit.

CAP.

labant, quæ vt reor, ab eis abſtulerat, quia videbantur fauiſſe Procepio, & ipſe ciuitatem aratro vertere minabatur: & præmiſſo exercitu contra Barbaros victoriam ſuſtinens,in quodam vico,illi igne emiſſo, ipſum cum vico concremauerunt. 8. Triparti. 15.

Gratianus filius Valentiniani patre defuncto,illi in Europa ſucceſſit, & Valente eius patruo, ſine ſobole fuit. 50.imperator in toto imperio cũ fratre Valẽtiniano,circa annum domini.382.Hic initia ſui imperij Deo dedicauit,lège præcipiens, expulſi paſtores remearent & ſuæ eccleſiæ illis redderentur: qui communionem haberent Damaſij Papæ Miſſoque Sabore principe militiæ, per eum Arrianos prædicatores, velut beſtias iuſſit expelli. Tunc tum ſecta Apolinarij, & alia incommoda euenerunt

CAP. 6.

Priſsiliani ad operiundas ſuas turpitudines, habent hæc verba, Iura, periura. ſecretum prodere noli, dicebant animos eſſe de ſubſtantia Dei, & ad agonẽ voluntarium deſcendere in terris gratim, per ſeptem cælos, & quoſdam principatus, ac in malignũ incurrere, aquo aiunt iſtum mũdum factum fuiſſe, & ab eodem maligno aiunt eas per diuerſa corpora ſeminari. Aſſerebant fatalibus ſtellis homines alligatos, & corpus noſtrum ſecundum 12. ſigna cæli eſſe compoſitum conſtituentes in capite Arietem.

Hij Priſciliani, carnes vt immundas eſcas deuitant Diſiungunt, vbi poſſunt, coniuges, & etiam altera parte nolente. Aiunt enim opera carnis introducta à malignis angelis. Vltra Manicheos totam ſcripuramr ecipiunt, ſed etiã apochripha,

ad bellum perſicum, Baſilius iniuncto plebi ieiunio cum oratione ſolemni, vt ab eius minis liberentur, qui nocte Sequenti vidit beatam virginem præcipientem Mercurio militi, vt ſe & filium de illo vindicaret, qui non multò antè fuerat non longe ab eo loco ſepultus.

Valens ſciens nomen dicti Baſilij, eum per ſuum prȩfectum honoribus, & præmijs allicere voluit, & cum inflexibilem audiſſet, perſeipſum veniens diuina plaga, eius filius ad mortem infirmatur, & eius vxor paſſionibus miris moleſtatur, quòd ſentiens deprecatur Baſilium vt veniens ſuccurrat, qui tum ait, baptiſetur a fideli, & ſanabitur: propter tamen datum iuſiurandum, ſtatuto errore eum iuſſit ab Arriano baptiſari, & ſtatin poſt baptiſmum obiit.

CAP. 7.

Celeſtinus primus Romanus 45. à chriſto, circa annum. 428. tempore Theodoſii Iunioris, hic conſtituit, vt pſalmi ante ſacrificium cum antiphonis, canerentur vbi prius ſola Epiſtola cum euangelio legebatur, adiecit igitur, introitum, gradus, tractus ex phalterio. Suo tempore Vãdali & Gothi Affricam & Italiam crudeliter vaſtarunt, ſectam Arrianam multiplicantes, legitur tum miſiſſe ſanctum Patricium beati Martini ex ſorore mepotem ad Hiber berniam conuertandã & beatum Cermanũ ad Burgundiones etiam huius Celeſtini Papeæ tempore, à Hunis vaſtati & afflicti alicui deorum voluerunt ſe deuouere, opem eius poſtulanſtes, & audientes Deum.

Romanorum,

nerũt, ut 9. Tripar. 3. Gratianus hic Chriſti auxilio. 30. milia gallorum apud Argentinam, cum minimo ſuorum incommodo, interemit. Dehinc in Phœnicem perexit cõtra Barbaros, Traciam vaſtantes, aduocans Theodoſium fidelem, & nominatiſſimum, quapropter inuidos, apud Hiſpaniam, natale ſolum, morabatur, eumque magiſtrum militum inſtituens, contra Barbaros deſtinauit, qui fide munitus, eos debito ordine agreſſus, plurimis interẽptis, ceteros in fugam vertirt: ſuiſque diſperſis militibus, per præſidia, primus fuit ſuorum triumphorum nuncius apud imperatorem.

CAP. 12

Veritate igitur cõperta Gratianus dictũ Theodoſium inſtituit imperatorem, partem Valentis illi commitens apud Oriẽtem,

apochripha, omnia tamen alegoriſantes. quidquid eis contra eorum errorem, de chriſto, cum Sabellio, tenent ipſum confuſè patrẽ, & filium, & ſpiritum ſanctum eſſe.

CAP. 17.

Non manducantium ſectam (ſaltem coram hominibus) hic citat Auguſtinus, qui & opinabantur ſpiritũ ſanctũ creaturam.

Rethoriorum item ſectã aſſerantium omnes hæreticos vera dicere, quamquam contrariente modo hæretici ſint.

Item & aliam hæreſim aſſerentem diuinitatem doluiſſe, & paſſam fuiſſe in cruce. Item aliam diuidentem perſonas, & diuinitatem, itaquod quælibet perſona, ſuam habeat partem diuiſam.

Item alia dixit aquam Deo coeternam, nec ab ipſo creatam.

CAP.

CAP. 14.

Valens vero metuens,& pœnitentia ductus, vocatum:& auditum Baſilium de diuinis dogmatibus reueretur. Vbi Demoſtenes, quod Sciolus præfectus ferculorum,doctorem mundi culpans, Barbariſimum fecit, vnde Baſilius ſubridens,ait, vidimus Demoſtenem ſine literis, & cum illi minaretur,ait,tuum eſt de pulmentis iudicare , & non diuina dogmata decoquere, Tuncquè imperator plurimum dilexit , ita vt templum ingreſſus , altari obtulerit dona ſolemnia, & prædia , ac largas elemoſinas , pro Chriſti pauperibus & miniſtris Eccleſiæ. Sed Valens poſt ea reuerſus,& ſeductus , cùm nec tunc Baſilius flecteretur mãdato,propriæ manus exilio eum donare voluit,& fracto priori.2. & 3. calamo iterum contendens,eius dextram

Romanorum,ſuos fortiter iuuare ad Chriſti fidẽ confugiunt, & ſacrum baptiſma cũ deuotione & præparatione multa ſuſcipiũt Eos nec fefellit opinio, nã ſtatim cum paucis fidentibus ſuos diuicerũt aduerſarios, vt 12.Tripart.12 Huius etiam tempore Neſtorius epiſcopus Conſtantinopolitanus vir eloquẽs, & bonæ vocis,putans ſe doctum, dedignatus antiquorum interpretum libris incumbere,tumens decidit in Hereſim. Neſtorius ille igitur in hereſim decidit ſoluens Ieſum,contra dictum beati Iohannis in epiſtola canonica, eum purum hominem aſſerens, & negans beatam virginem eſſe,aut dici debere Dei genitricem. Ex quo, iuſsione Theodoſij iunioris ſub hoc Sceleſtino coactum fuit conſilium Epheſinum 200. epiſcoporum : quod fuit tertium generale, ex quatuor pricipalibus. In quo

tem , fuit, qui minorem hanc Britanniam cõqueſiuit,& eam Comano Meriodoco dedit. Maximuſque quidam Britanus,eidem,Gratiano laboranti, contra Alemanos,bellum intulit,ſuiſq; dux exercitus Andragatius,opinionem miſit in vulgus,quia vxor Gratiani,illi in Lugduno occuret,quod & ipſe credidit, qui nuper eam acceperat,& neſciens inſidias acceſſit quaſi ad vehiculum vxoris,& Andragatius exilliens , eum interemit, ſui imperij anno 15.

CAP. 13.

Iuſtina verò Arriana mater Valentiniani valde pueri veniens Mediolanum Ambroſio Epiſcopo plurimum fuit infecta , adeò vteum exilio iuberet dari,ſed illi fauente populo, fuit retardata. Et poſt mortem Gratiani Valentinianus compulſus fuit imperio Maximi aſſentire, qui

CAP. 18.

Alia hæreſis aſſeruit corpus hominis , & non animam , Dei eſſe imaginem. Alia innumerabiles mundos poſuit. Alia ſceleratorum animas conuerti in demones dicit, & in animalia ſuis meritis congrua, quod Auguſtinus , de Tertuliano & Manicheo aſſeruit. Alia aſſeruit Chiſto decendente ad inferos , omnes credidiſſe & ſaluatos. Alia poſuit filium Dei æternum fuiſſe cum patre , ſed non fuiſſe filium , niſi cum temporaliter ab eo natus eſt. Hæ ſine nomine ex Philaſtro citantur ab Auguſtino.

CAP. 16.

Luciferiani , à Lucifero Carolitano epiſcopo, apud Auguſtinum ſchiſmatici potiùs quàm hæretici dicuntur : & breue fuit ſchiſma. Nec ſunt illi de quibus Hieronimus contra Luciferianos. Hieronimus

tram ſubitus tremor inuaſit,quo territus ambabus manibus mādatum fregit, & abiens ipſum dimiſit in pace.Hic Baſilius monaſticam vitam ducens, regulā monachorum edidit, quæ prior eſt,ex approbatis ab eccleſia hic quatuor. habuit fratres Gregoriū Nicenū,Epiſcopum & Petrū etiam Epiſcopum, & duos monachos obiit anno. 6. Valentis.

Gregorius Nicenus Epiſcopus frater Baſilij Magni legit Hieronymo,& Gregorio Nazianzeno, quæ contra Eunomium ſcripſerat, vt narrat is Hieronimus,& multa alia ſcripſit.

CAP. 15.

Baſilius quidam alius preſbiter Ancyranæ Eccleſiæ ſacris fuit dogmatis, qui & Arrianis conſtanter reſtitit. Vndè ab Eudoxio fuit depoſitus, & tempore Iuliani, verbo & opere bono Conſtanter

Ydolatriæ

quo vice Celeſtini Papæ,præſedit Cyrillus Alexandrinus, & Iuuenalis epiſcopus hieroſolimitanus. Extat epiſtola huius Celeſtini ad epiſcopos Galliæ, condemnans Pellagium,ſedit annis octo.

CAP. 15.

Sixtus 3. Romanus 46. à Chriſto circa annum domini 437. peruenit vſque ad tempus Valentiniani 3. & Placidiæ eius matris. Hic falſo fuit accuſatus à quodam Boſſo, ita vt Auguſtus cum populo, ab eius communione abſtineret, & ſe volens purgare, fecit vt Auguſtus congregaret ſynodum in Eccleſia beati Petri, vbi purgatus fuit à 56. epiſcopis, & condemnatus Boſſus priuatur communione præterquam in articulo mortis: & ab imperatore damnatur exilio, vbi poſt tres menſes obijt:

quem

qui eſto tyrannus eſſet fidelior tamen quam Valētinianus apparuit. Nam ſtatim illi comminatoriè ſcripſit,vt ceſſet a perſecutione ſācti epiſcopi, & cum exercitu Mediolanū properat,quod agnoſcēs.

Valentinianus fugit ad Theodoſium quem caritatiuè correptum,recepit. 9.Trip.21.Socra.& Theodori.

CAP. 14.

Theodoſius hiſpanus imperator ſāctiſſimæ memoriæ, poſt mortē Gratiani,circa annum domini.388.ſolus imperat cum Valētiniano minore. Hic promotus ad imperium, ſtatim animum dedit extirpationi hæreſiū in Oriente.Nam & ſuperatis & fuderatis Barbaris,baptiſmum ſuſcepit ab epiſcopo Theſſalonicenſi catholico, & ſtatim cōciliū Conſtantinopolitanum, aggregari iuſſit. In quo

affuerunt

nimus ipſum taxat quod proprias oues dimiſerit incurſioni Luporum, de his eccle. 30. & ſuprà 5.in ordine doctorum & Hieronimus aduerſus Luciferianos to.2.f.52.

Iouinianiſtæ à Iouiniano quodam monacho.De qua hæreſi beatus Hieronimus ſpeciali lib.tract.to.1.et 2.

CAP. 20.

Hic Iouinianus omnia peccata paria eſſe dicebat, nec hominem baptiſatum peccare poſſe aiebat nil prodeſſe ieiunia, vel abſtinentiam a cibis, dicebat virginem Mariam in pariendo eſſe corruptam, quamquam Hieronimus id illi non tribuat, virginitatem, & cœlibatum ex deuotione æquabat meritis caſtorum coniugum, nolebat tamen habere vxorem, ſed ad vitandas moleſtias coniugales. Hic error non multum viguit, nec prouenit vſq; ad deceptionem

aliquorum

Ydolatrię reſiſtebat, vnde poſt multa torméta, martirio eſt coronatus vt 6. Tripart. 4. Nec hic eſt Baſilius Epiſcopus Ancyrianus, quem Hieronimus dicit fuiſſe principem Macedonianæ partis, circa tempus Anthonini, qué ſcienter, in eo loco obmiſi, vt nonnullos alios, qui notam hæreſeos obtinuerunt, quod ſcripſerint, omiſimus.

CAP. 16.

Gregorius primùm Saſanorum, deindè Nazianzenus Epiſcopus, poſt patrẽ ſuum vir eloquenſimus, præceptor beati Hieronimi, Colega Magni Baſilii, quem & coniecta manu & ſcolis perduxit ad monaſteriũ. Vbi tredecim annis ſolis ſacris litteris Dederunt operam: Dein- Diuina diſpentione vocati ad inbuendos populos vt veræ fidei columnæ, ſuos firmarunt. Et hic ab eodem Baſilio cognominatur

quem proprijs manibus idem Sixtus ſolemniter ſepeleuit.

Præfatus Sixtus, in quadam epiſtola ad orientales epiſcopos ordinauit, quod illi, quorum vita non eſt probata, aut fides, & libertas neſcitur, non poſſent ſacerdotes accuſare. Item quod liceat appellare ab diuerſo iudice. Item quod accuſator inſcribat, & deficiens in probationibus pœna talionis multetur. Sub eo fuit concilium prouinciale Regienſe & Agathanenſe in Gallia. Hic ædificauit eccleſiam beatæ Mariæ maioris ſeu ad præſepe, & alias plurimas. ſedit annis octo, & diebus 19.

CAP. 16.

Leo Pappa primus huius nominis 47. à Chriſto, Tuſcus natione circa annum domini 444. vir doctrina, & vita præſtãtiſſimus. His temporibus duo

aſſuerunt. 150. epiſcopi, ſub Damaſo Papa vt ſuprà.c.8. & ſecundum generale, poſt Nicenum, vbi tractarunt de ordine eccleſiarum, & inſtituerunt Patryarchas. Romæ etiam, non multo poſt, a Damaſo fuit aliud concilium, de quo. 9. Tripart. 16. Theodoſius hic (vt. 8. Trip. 11. citatur) priorem habuit vxorem. Gallam nomine, filiam Valentiniani, & Iuſtinæ ex qua habuit filiam Placidam dictam, aliam pòſtmodũ habuit vxorem Placellã nũcupatã (ex qua Archadium & honorium habuit) ſanctiſſimam vtiquè. Is præfatum Archadium ſecum deſignauit Auguſtum, iliquè nũciata morte Gratiani. & Valentiniano. 2. ad epiſcopũ, fugiente, beneficiorum Gratiani memor, parat exercitum, cõtra Maximum tyrãnum, Mediolanum tendens.

Et dum

aliquorum ſacerdotum, à Siricio Pappa, in concilio Romano fuit condemnatus. Et Auxentius, Gemalis, Geminator, Fœlix Plotinus, Martianus, Ianuarius, & Iumoſus huius hæreſis accertores.

CAP. 22.

Secundum Euſebium lib. 6. fuerunt Arrabici quidam hæretici, ponentes animas ſimul cum corporibus morituras, & vtrumque in fine ſimul reſurgere, ſed ab Origene citò fuerunt correpti.

Heludiani à Heludio dicti, aiebant beatam virginem, poſt Chriſtum natum, fuiſſe a Ioſeph matrimonialiter cognitam, & ex ea habuiſſe, filios qui dicebantur fratres domini. Et hi aliter ſecundum Auguſtinum dicebantur Antidiomaritæ. Hieronimus contra hunc ſcripſit, quem tamen in carne non vidit, vt ad Cteſiphontem ait.

Abellonij

natur Theologus,hic Gregorius poſt mortem Valētis,Conſtantinopolim, ad Eccleſiam docendam, exoratus ſe tranſtulit. Vbi populum hæreſi infectū ſtatim verbo & opere inſtruxit,ac ſi tūc de nouo Chriſtianum. Senſit ſub quodam ex inuidia oriri contentionem, vt eo, ad ſuam eccleſiam,remeante alius ordinaretur Epiſcopꝰ vbi tum ait, Abſit,vt propter me,aliqua ſimultas oriatur,& ad ſuam rediit Eccleſiam. Viuoquè ſe,Epiſcopum ſuo loco ordinans ruri monachicam vitam exercuit: & deceſſit circa 11. Theodoſij annum 384. Hæc ex Hieronimo & 14. eccl. cap.39,eius ſcripta ab eodem Hieromino narrantur.

CAP. 17.

Diodorus Tarſenſis epiſcopus primus preſbiter Anthiochenus,& Matronianus Hiſpanus, his temporibus

duo fuerunt Theodoſij imperatores & duo Leones ſummi Pontifices, viri nunquam ſatis laudati, dulcis eorum memoria. Circa & hæc tempora Atilla, & Blenda frater eius, Hunorum reges Pannonias & Traciam occupant. At Attilla, quo ſolus regnaret, occiſo fratre, imperium occidentale inuadit, & deuaſtat, Aiens, ſe Dei eſſe flagellum: vbi apud Altiſsiodorum beatus Lupus reſpondic. Ego ſum Lupus, dimitte oues, & me flagella. Tunc Decius Patricius Romanus fœderata pace, cum occidentalibus, illi concorditer opem præbentibus, in campis Catalaunenſibus, tali cum conflictu inuadit, quod vltra centum octoginta milia hominum vtrinque cæſi ſint.

Vndè

Et dum Theodoſius dictū tyrannum agrederetur, eius milites ſuſtinere nō valentes, dictum maximū Theodoſium obtulerūt, qui ſtatim peremptꝰ fuit, & Andragatius occiſor Gratiani, ſemetipſum in fluuim proijciens ſubmerſus: vt.9.Trip.23. Pòſtmo dùm Grammaticus Antigraphus Valentiniani.ſecum aſſumpto Argabaſto Gallo, ſua factione, Valentiniannm dormientem ſuffocarūt,& dictus Grāmaticus Eugenius imperio Heſperiæ potitur. Vndè Theodoſius,ad ſecūda certamina, properat, Honorio filio deſignato imperatore, & Eugeniū miraculoſè deuicit, eius capite cæſo, & Argobaſtus ſe peremit.9.Tripar. 45. ex Socrat. Sozo. & Theodo.

CAP.

CAP. 23.

Abellioni, tempore & patria Auguſtini, fuerunt, qui & ſi communicabant vxoribus, conuiuendo tamen non eis miſcebantur, ſed adoptabant puerum et puellam & non niſi duos diſparis ſexus, qui poſt, mortem illorum, ipſis ſuccedebant, nec illis deffuerunt, vnde adoptarēt vicinis libenter adoptantibus Pelagiani a Pelagio monacho britanno ex maiori, Britania, in oriente tamen ſua venena effudit, vt patet per beatum Hieronimum.

CAP. 24.

Celeſtinus, à quo Celeſtiani, & Iulianus epiſcopus capuanus, hunc Pelagium ſecuti ſunt. Hi aſſerebant, nos ſine Dei gratia, poſſe adimplere omnia mandata. Et fingens correctionem, aut gratiam requiri, vt facilius agamus, & ſic non neceſſariam, ſed ex libero arbitrio, & proprijs

temporibus claruerunt, Ambroſius epiſcopus Mediolanenſis, tempore, Valentiniani primi imperatoris Criſtianiſſimi à Probo præfacto miſſus conſul ad regendam Liguriam, & Emiliã prouincias, poſt mortẽ Auxentij Arriani, diuinitus eligitur Epiſcopus Mediolanẽſis, & renitens cõfirmatur: cõtra tamen voluntatem Iuſtinæ imperatricis, quæ illi fuit ſemper infeſta, prout Diabolus per ſimiles aſſueuit fideles impugnare, cum enim ſanctus Ambroſius iſſet Auẽnium, ex officio epiſcopum ordinaturus, dicta Iuſtina cum ſuis, volens vi intrudere vnum Arrianum, Ambroſius imperteritus perſtitit & quædam diſſoluta, ex Reginæ mulieribus, tribunal conſcẽdẽs, manu apprehenſo eius veſtimento ipſum inter mulieres voluit attrahere, vt ab eiſdẽ cæderetur, qui poſt alia, ipſe

Vndè is fugiens in Pannonias, comparatis iterum magnis copijs Italiam inuadit, & deuaſtat, pergentique romam, Leo Papa illi obuiauit, & monitoriè perſuadet, vt reuertatur: qui territus, quorundem, apparitione circa Pappam, eidem comminantium: Hic leo Attilæ Pannonias redit, vbi propter nimiam ebrietatem, profluuio ſanguinis moritur.

CAP. 17.

Hic Leo vt citat Martin⁹ manum ſibi amputauit, eo quod tentationem, & ſcãdalum propter oſculum illius à quadam muliere, in die Paſchæ incurriſſet, que illi precibus beate virginis fuit reſtituta: Ad ſedandum populi tumultũ qui exſurgebat, eo non celebrãte. Hic fuit inſignis declamator homeliarum. Eutiches preſbiter Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, ſuo tempore hereſim ſuſcitauit,

CAP. 15.

Theodoſius tunc ſolus cum filijs manſit imperator, qui & ſi tyrannorum pugnas, & inſidias vicecerit, non tamen maligni hoſtis, & paſſionũ, quin quoquè in crudelitatem inciderit. Dum enim in Theſſalonia, quidam ſui iudices ſeditiſi, fuiſſent à populo lapidati, indignatus iuſſit euaginatis gladiis omnes indiferenter interimi: Vndè abſque iudicio occiſi fuerunt ſeptem milia hominum. Dumquè Mediolanum veniſſet, volens templum intrare, Ambroſius illi occurens inhibuit, eidem penitentiam ſolemnen iniungendo. 9. Trip. 30. & eccleſiaſti. libro. 2. cap. 18. Theodoſius verò iniunctam penitentiam, per octo menſes ſuſtinuit prohibitus ab ingreſſu templi, & communione, & humiliter petiit abſolutionem, quã obtinuit, hac conditione

proprijs meritis, diebant nos poſſe ſaluari. Orationes quæ fiebãt in Eccleſia, pro quibuſcumque, omninò damnabant, vt ſuperfluas: cum omnia a nobis obtineri per eos poſſent. Is Pelagianus timens condemnari in concilio Anthioceno, ſeu Paleſtino, id recantauit. Sed pertinaciùs pòſtmodùm tenuit. Aiebat & peccatũ Adæ nulli nocuiſſe, niſi committenti, & omnes infantes naſci inſontes, ſic Adam formatus a Deo, nec eos baptiſandos, ad delendum peccatum, ſed in adoptionem, & ſi non baptiſarentur, nil minus eos dicebat ſaluendos, ſed non in regno Dei, Ponebat virum iuſtum nunquam peccare & Adam etiam ſine peccato moriturum. Pelagius premiſſus condemnatus fuit, à Zozimo Pappa, in concilio Carthaginenſi, inſtante potiſſimum beato Auguſtino,

ipſe ait,debes vereri Dei iudicium, ne aliquid eueniat:quod Dictum rei exitus comprobauit cum armorũ tremore, Nam Die ſequenti,eam ad ſepulchrũ conduxit,& redijt Epiſcopo ordinato.

Eadem Iuſtina pollicitacitationibus ſingulos prouocabat contra beatum Ambroſium,& præcipuè quẽdam Euthenium, qui currum fabricauit, quo Ambroſium defferret in exilium:In quo tamẽ,vice verſa deo diſponente ipſe in exilium conductus fuit,recognoſcẽs Dei iudiciũ. Vndè ipſa cum ſuis maiori accenſi dementia,exercitu armatorum circumdari fecit eccleſiam,vt nemo ingrederetur. Sed deus eorũ corda conuertit,vt prohiberẽt,ne quis egrederet̃ corpora ſãctorũ Geruaſij & ꝓtaſij,eidẽ eo tẽpore,ſe reuelatibus,trãſlata fuerũt, cũ miraculis. Miram potentiã habuit præfatus Ambroſius

tauit, aiens Chriſtum non fuiſſe verum hominem: Flauianus eius epiſcopus ipſum communione priuauit, qui appellauit ad ſedem apoſtolicam, fictæ correctioni ſe ſubmittens.

CAP. 18.

Leo verò facta debita informatione dictum Eutichem monuit, & Theodoſius iunior, ea cauſa concilium apud Epheſum indicit, in quo Leonem pontificem conuocauit. Cui & reſcripſit aſsignatum terminum nimis breuem:nihilominus ſuos legatos,cum debita authoricate, & mendatis miſit. Quos Dioſcorus epiſcopus Alexandrinus præſidens audire noluit, aut quod eius mandata legerentur, & quos voluit intromiſit,alios expellens vndè Flauianũ condemnarũt approbantes Eutichẽ.

Flauianus autem appellauit. Vndè & Leo Pappa ſcripſit, imperatori,

conditione,quod triginta dies lege vniuerſali, in ſententijs,aut preſcriptis ante eorũ executionem, darẽtur,vt interim expectetur iudicium rationis: Et in Anthiochia id contigit, ipſe enim habuerat ſanctiſſimam vxorẽ placella dictam cuius monita, is deuotus ſuſcipebat, vt dum vellet videre Eumoniũ,de quo ſuprà cap. 7.hereticorum,ne eius eloquentia caperetur, ſuis precibus retinuit.9.Trip. 11.ex Sozom.

Is Thedoſius poſt mortem dictæ Placellæ continuatione bellorum compulſus nouũ quoddã vectigal eidẽ ciuitati impoſuit,ob quod vulgus per ſeditionẽ, imaginã dictæ placellæ deponẽs per oẽm ciuitatẽ traxit. Vndè ipſe indignatus,abſtulit ab ea ciuitate oĩa priuilegia, & minabatur eã incẽdere,& oĩno euertere: & a ſuis ꝙdã ex ciuitae fuerũt necati & cum poſt triginta dies

ſtino, & antea ab Innocentio,& in concilio Mileuitano. Tandem in Angliam reuerſus, eam infecit ſuis erroribus,ſed vt ait Beda, ſancti epiſcopi Germanus & Lupus eã expurgarunt, vocati ab eiſdem Angelis.

Pictages,ſeu ſomnolenti, hic ponuntur ab Iſidoro, qui vigilias ad orationem condemnabant, & hi, vt reor,erant qui ſequũtur.

CAP. 25.

Vigilantiani aut melius dormitantiani, à Vigilantio Gallo presbitero eccleſiæ Barcillonenſis in Hyſpania, contra quem Hieronimus ſcripſit to. 2. & ait ipſum fuiſſe primum monſtrum ex Gallijs. Hic martirum ſepulchra negabat eſſe veneranda, & eorum reliquias, omnes vigilias ad orationem damnabat, quæ tunc ſolemniter obſeruabantur in eccleſia.

Aieba

ſuis contra Demones.

Et vbi abinimicis illuſioni tribuebatur, demones compellebantur ,oppoſitum confiteri : Et quod quot contra ſanctum,aut detractione,vel malignitate īſurgebāt,ſtatin Dei iudicio puniebātur: & etiam Iuſtina motitur cum filijs& hæc ſunt diuina ſecreta. Nam quoſdam plurima conſtanter tollerari permitit,ad exemplum patientiæ,& fortitudinis,vt de Paulo,oſtendam, ait, quanta oportebat , eum, pro nomine meo, pati. Alios vero ab inſidiis liberat , vt ſupra, quatenus in eis pateat ſignum ſuæ virtutis,& bonitatis , vt de beatto Ioanne dixit ,ſi eum volo manere , & ad Petrum,tu me ſequere.

Euagrius Epiſcopus Anthiochiæ,acris īgenii preſbiter,fuit lector beati Hieronimi, tranſtulir vitam Athanaſii in latinum ,

imperatori,irritans ſententiam, & iubens ſingula ſuo ſtatu remanere vſquè ad concilium generalle,liberum.& canonicum : q fuit apudCalcedoniā,iā,de fūcto Theo doſio,ſub Martino, & Valentiniano. 3. & fuit 630. epi ſcoporū Initio dicti concilii;Martianus & Auguſta pul cherima dicta affuerunt non ad oſtendēdā virtutem ſed ad confirmendam fidē exemplo Conſtantini, fuit dictum concilium anno domini.454.

CAP. 19.

In eo Calcedonenſi concilio condemnantur Entiches, & Dioſcorus etiā Neſtorius: & decernitur duas in Chriſto naturas fuiſſe, vt idem credatur deus & homo. In omnibus deffertur Leoni pontifici, & ſedi apoſtolicæ, receptis legatis eiuſdem, & id fuit 4. concilium ex quatuor precipuis : epiſtolæ eiuſdem Leonis,

& acta

ſecundum legem datam veniſſent,Magiſter militum, & magiſter officiorum , minas defferentes cum voluntate & autoritate exercendi , Macedonias vir ſāctus & pauper heremita , occurrit illis intrepidè& confidenter, Aiens,O amici dicite imperatori,quod etiam homo ſit,nec velit dei imaginem,crudeliter neci tradere , facile namquè illi pro vna imagine ęrea plurimas preparare,ſed nec poſſe etiam capilum peremptorum reſtituere,quibus verbis omnem flamā iracundiæ extinxit:Aiens tantum eos,in eum peccantem potius debuiſſe inſurgere,quam in mulierem tanto dignam fauore, ingemiſcens de perēptis,omnia ill is indulxir.

CAP. 16.

Hic Theodoſius templa idolum deſtrui iuſſit. Vndè in Alexandria Theofilus templum Separapis

ſubuertit,

Aiebat nunquam cantādū Alleluya niſi in paſcate,continentiam dicebat hereſim , & pudicitiam, ſeminarium libidinis , ex mente Iouiniani renaſcens impugnabat virginitatem & pudiciam. Declamabat vigilantiam in conuiuijs contra ieiunia, & non niſi inter epulas pſalmos decantabat. Affirmabat elemoſi nam non debere mitti ad pauperes in Hieruſalem. Fuit ipſe tēpore Archadij:quidam epiſcopi ab eo ſeducti (ſi epiſcopi nominari debeant)nullos diaconos ordinabant, niſi prius vxores duxiſſent. Aiebat ſanctos dum viuebant,poſſe pro nobis orare, poſt mortem autem nullius audiendam eſſe orationem. Euſtachius quidā tempore Conſtantini magni fuit huius erroris,& ob id , condemnatus in concilio gaugranſi.

Neſtoriani

Ambroſius Epiſcopus Alexandrinus auditor Didinij ſcripſit tempore Hieronimi.

Maximus epiſcopus Cõſtantinopolitanus ſcripſit contra Arrianos, tempore Gratiani

CAP.19.

Ioannes Anthiochenus qui & Chriſoſtomus, primum preſbiter Eccleſię Anthiocenę, & maximus predicator, quæ quidem tempore ſcripſit in Matheum, Vt ex eodem ſcripto manifeſtum eſt. Fuit ipſe ſectator Euſebij, & Diodori, & auditor impij Libani Sophiſtæ, vt Iulianus apoſtata, & Andragathij philoſophi.

Sed Melitius epiſcopus Anthiocenus, ipſũ Chriſoſtomũ, in ſacris litteris inſtruxit, baptiſauit & ſuæ eccl. lectorẽ ordinauit. cuidã tamẽ ſeni p quadriẽniũ cedit & biẽnio īter mõtes īcluſ⁹ vt vitã ſolitariam, auſteritatem & continentiam,

&

& acta dicti concilii hæc manifeſtant, refert Martinus hunc ſanctum Leonem, ſcripſiſſe Epiſtolam ad concilium cõtra Euticẽ & eandam appoſuiſſe ſuper altari Beati Petri per dies quadraginta, ieiunijs & orationibus inſiſtens, ipſum deprecãdo, vt quid pro veritate fidei eſſet ex ea emendendum id corrigere dignaretur: & in fine horum dierum, reuelente beato petro, epiſtola reperitur emendata occaſione tamen huius ſancti concilij inſurrexerunt multi ſciſmatici, Vt inter hæreticos narrabitur diſcorus.

In eo concilio accuſatus fuit de homicilio de blaſphenia, de incendio, quod Leonem Papam tentaſſet excomunicare, & vocatus, pertinaciter renuit comparere: Vnde voce legatorum, & concilii Deponitur.

Sub

ſubuertit, & Mitriũ purgauit, vbi ſigna crucis apparuerunt. 9. Trip. 29. & quod Valens cuiquè cõceſcerat, ſuam religionẽ pro libito colore radicitus euulſit pro vnione eccleſiæ facienda, prælegit veterum doctorum expoſitiones, quàm diſputationes 9. Tripar. 19. Hic tandem multis laboribus fatigat⁹ cũ 16. annis inperaſſet, obijt apud Mediolanum, ſexageſimo ſuæ vitæ anno vbi beatus Ambroſius eam ſolemnẽ orationem habuit, quæ legitur de obitu Theodoſij preſente Honorio filio, poſt annum tranfertur corpus Coſtantinopolim

CAP.13.

Arcadius imperator .52. poſt morte patris Theodoſij imperauit cũ fratre Honorio, is in Oriẽte, & hic in Occidente, circa annum Domini. 399. His adoleſcentibus pater tres duces, aut gubernatores reliquerat,

CAP. 26.

Neſtoriani à Neſtorio Patriarcha Conſtantinopolitano, à ciuibus Conſtantinopolitanis, ex Antiochia vocato, dicentibus ſuos eſſe nimis arrogantes, qui tandem propter eloquentiam & bonam vocem, arroganter intumuit contra fidem. vt. 12. Tripar. 4. Vt inciderunt in id, quod ex preſumptuoſo iudicio, de ſuis iucabant. Hic dogmatiſauit Chriſtum hominem tantum, & non Deum, (nõ tamen pari modo, vt Samoſetanus & Photinus) nec deum hominem conceptum fuiſſe, in vtero Virginis, ſed poſt ea deum fuiſſe, homini permixtum, nec deum hominem paſſum & ſepultum, nec verbum cum homine, fuiſſe vnam perſonam, in vtero virginis, & quod nec deus homo pro nobis ſit paſſus. Vndè pertinaciter ipſe, cum quo dam

& diuinā philoſophiam ediſceret. Poſtmodum, ab eodem Meletio, ordinatur Diaconus: In quo officio per quinquennium ſeruiui, & ab Flauio ſucceſſore ordinatur præſbiter in ſtudio iuuentutis: fuit ſodalis Baſilio. Deſtinatus fuit Chriſoſtomus cauſis forēſibus, ſeu officio patrocinādi, quod tamen ob eiuſdem officij moleſtias & pericula omitens, ad pietatem ſe conuertit, exemplo Euagri, & ad id &iam ſuo exemplo Theodorum & Maximū epiſcopos pertraxit. Poſt mortem autē ſancti Nectarij epiſcopi, Conſtantinopolitani imperiali iuſſione Archadij, accitus fuit, & conſenſu epiſcoporum cōſecratus, fuit eiuſdē ſucceſſor, remittente tamen Theofilo epiſcopo Alexādrino, qui ob gratiā cuiuſdā ſibi impēſi fauoris, cupiebat quēdā Iſidorū illic ordinari.

Sub hoc ſanctiſſimo Leone, fuit celebratum concilium Aranſanicum Item & concilium Valentinienſe, in quo precipuè constituitur, quod canatur in miſſis Kyrie, & Sanctus. Item & concilium Carpentoractenenſe. Item & Arelatenſe 3. ſub Martiniano: In quo excubiæ mortuorum iniungūtur cum deuotione celebrari. Item quoddam prouinciale concilium Veneticum. Item quoddam Turonenſe. Leo hic ſedit annis 21. & menſe cum diebus 13. Vndè ex ſuis epiſtolis constat ipſum extitiſſe à Theodoſio iuniore vſque ad Leonem imperatorem, ad quem extant eius epiſtolæ.

CAP. 21.

Eo tempore fertur Mā mertum epiſcopum Viennenſem inſtituiſſe lethanias, ob frequentes terræ motus, qui Gallias tum

reliquerit, Ruſinum qui orientem, Stileonem qui occidentem, & Gildonē qui Affricam, regerent Qui & ſpretis paruulis, regnum occupare, ſūt conati. Vnde Gildo a proprio fratre melceger deuincitur, & Ruffinus ab Archadio, Stilco verò dux Romani exercitus, Radagaſum regem Gottorum vicit, & Allaricum ſucceſſorem fouit, quem facile vincit : vndè poſt modum ſenſit hoſtem acerrimum, vt qui vrbem Romam poſt obſidionē cœpit, cohibens tamen effuſionē ſanguinis quātum potuit, & fugientibus ad baſilicas petri & Pauli, conceſſit inmunitatem, ac tertio die receſſit ſine magno grauamine, proficiſcens in Lucanos & Bracos vbi & moritur. Cuius loco Attaulphus eius affinis eligitur, qui ſtatim Romam rediens, eam re & nomi-

dā Anaſtaſio præsbitero negabat Mariam debere dici dei genitricē, aut dei matrē. Vndè hic depoſitus fuit ſub Theodoſio iuniore, in concilio Epheſino. Hæc ex Augustino ad quod vult deum, & 12. Tripar. 4. & ſequentibus capitulis, Nicephorus tomi. 4. & 14. cap. 36. citat. Neſtorium migraſſe, lingua eius à vermibus coroſa.

CAP. 27.

Eutichiani, ab Eutiche præsbitero Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, qui volens præfatum Nestorium refutari (tempore Leonis Pappæ) in Apolinarem & Manichæū tranſiuit, aiens Christum nō fuiſſe, verū hominem, & omnia ſacramenta noſtræ ſalutis, diuinæ eſſe eſſentiæ, tantum attribuebat. Contra hunc & Dioſcorum fuit concilium Calcedonenſe. Hylarium quendam beatus Augu-

In quo quidem officio zelantiſſimè, ſe habuit, arguendo, obſecrando, & increpando, vndè plurimorum incurrit odium, epiſcoporum & ſacerdotum, ac Eudoxiæ vxoris Archadii imperatoris, quorum machi machinationibus, vi fuit miſſus in exilium: ſed reuocatus animoſior perſiſtens, tandem coacto inuidorum concilio, fauore inperatoris, condemnatur, & in Cucuſſum Armeniæ oppidulum deportatur.

In quo permanens exul per annum ſua doctrina omnes informabat acceptiſſimus, ex quo ad huc loco, quo magis vexaretur ab inuidis in Arabiſmum detruditur, vbi tanquam lucerna ardens magis inclareſcebat.

CAP.

vexabant; vt & malè citatur infra c. 72. prioris catologi.

Hilarius natione ſardus. 48. à Chriſto circa annum domini 465. tempore Leonis imperatoris, in quodam concilio Romano hic à Pontificibus ſingulis abrogauit poteſtatem ſubſtituendi ſucceſſores, & laicis inueſtiendi contra epiſcopum Barchinonenſem, qui quaſi hereditario iure quemdã Irenæum voluit ſubſtituere, & alia ſancta inſtituit, vt in cap. Plerique 8. q. 5.

CAP. 22.

Richemer quidam Patricius vrbem Romam vexare parat, at Hilarius in tanta perturbatione, rem diuinam non intermittit peragens quæ ſpectant ad optimum pontificem, in extruendis & ornandis templis, docendo, caſtigando, et vbi opus fuit elemoſinas præbẽdo. Sunt

ne delere pretendebat, & ſuo nomini dedicare, niſi quod Galla Placidia ſoror Archadij paterna, nam ex Galla matre filia Valentiniani (is ex ſanctiſſima Placella,) vxor dicti Attaulphi eius animum auertit, & fœdus inter ipſum & Theodoſium & Honorium compoſuit. Vndè fuit dicta Placidia plurimum vtilis republicæ.

Hic Archadius vt iam præmimiſſum eſt, conſenſit in exilium Chriſoſtomi fauore Eudoxiæ vxoris Arrianæ propter quod fuit ex communicatus ab Innocentio Papa & matre: obijt Archadius cum imperaſſet annis. 13. cum fratre Honorio.

Honorius imperator poſt fratrem Archadium cœpit imperare cum Theodoſio iuniòre filio

ſtinus 2. retract. cap. 11. citat, qui omnem cantum Eccleſiæ deridebat.

Hicfinit Catalogus beati Auguſtini ad quod vult deum tomo. 6.

CAP. 28.

Auguſtinus, in hoc Euticheo finiens, ait, de præmiſsis ſuperfluò quæritur, quid, contra iſta, ſentiat Eccleſia, eam propter hoc ſcire ſufficiat, eam cõtra iſta ſentire, nec aliquid horum in fidem debere recipere.

Occaſione huius Calcedonienſis concilij, de quo ſupra in Leone Pappa, inſurrexerunt quidam ſchiſmatici Egiptiaci coadiutores, Dioſcoro, & Euthicis confingentes infinitas vituperationes.

Quorum duces fuerunt Theodoſeus Alexandreus, à quo Theodoſiani: Iacobus Syrus, à quo Iacobitæ

CAP. 21.

Vnde dicti Chriſoſtomi inimici inuidia diabolica dirupti, reſcripto atrocio ciori ipſum in deſertum Pytienutem dictum , crudeliſſimis Barbaris finitimum deportari & detinere procurabant & in tali vexatione & exilio, obijt, re ipſa, verꝰ martir: Reuelata priùs die ſuæ mortis, a Baſilico martire in Cumanis, vbi & iuxta quem fuit ſepultus. 10. Trip.15, Iam ſuprà cap.10. põtifi. cum habetur, quod Innocetius excommunicauit Archadium conſentientem in eius exilium.

Vnde epiſcopi Æuropæ & Illirici noluerunt cum Orientalibus communicare quo iuſquè dictus ſãctus in albo epiſcoporũ conſtantinopolitanorum inſcriberetur. Nec vnquã dignati ſunt alloqui Arſatium in eius loco ſubſtitutum: quamquã alioquim dignum. Vndè patet ex eo

Sunt qui ſcribunt Germanum & Lupum epiſcopos ſuo tempore fuiſſe, & Arturium britannũ Sedit annis ſex, menſibus tribus, & diebus decem.

Aduertendum.

Quamquàm numerus Pontificum excedat numerum imperatorum: Amplior tamen materia ſe offert tractanda, circa imperatores quàm erga Pontifices. Nam ſtatus Eccleſiæ illius temporis maximè attenditur, ſecundum regna, & geſta imperatorum, & ex ea cauſa, hic retardabimus annumerationem Pontificum, pro conformitate.

CAP. 23.

Super his quæ ſupra in Leone citata ſunt de ſecundo concilio Epheſino prophano, in quo fidelis condemnatur Flauianus: Notandum poſt ſanctiſſimum Proclum Patriarcham Conſtantinopolitanum, in quo finit hiſtoria Tripa.

filo dicti Archatij circa annum 411. hic auo Theodoſio ſimilis Remp. pacificatam reliquit & ſi multa bella inſurrexerunt, vt Gottorum & aliorum.

CAP. 18.

Eius tamen Clementia Chriſtiani pauco ſanguiſunt ſedati , dum enim illi diceretur, cur reb elles non occideret, reſpõdebat, vtinã poſſem potius mortuos reuocare. Pacem & fœdus iniuit cũ Vallia rege Gottorum, qui Placidiam ſororem Archadij vxorem defuncti regis Attaulphi illi reddit, quam dedit Conſtantio ab eo , Cæſari ordinato vxorem , ex quibus oritur Valentinianus tertius, obijt Romæ abſquè prole cum imperaſſet annis.15.

CAP. 19.

Theodoſius minor filius Archadij imperatoris.54. fuit tantum octẽnis in morte patris, poſt mortem

Vigilius epiſcopus Tridentinus ſcripſit contra hunc Entichirium.

CAP. 29.

Seuerus corruptor Anthiocenorum & Iohannes Tritextes, negantes miſterium ſalutis communis: & multa perditis perditè ſui ipſorum poſuerunt ſcandala.

Accephali omnium horũ fautores, ita dicti, quia ſine capite, auctore, vel cerebro, concilium ipſum reprobant, impietatẽ duarum ſubſtantiarũ in Chriſto negantes: & vnam tantum perſonam & naturam in eo prædicantes.

CAP. 30.

Gayani à Gayano Alexandrino. Qui cùm Seuero & Theodoſio, reſpuentes concilium Calcedonienſe, ex duabus naturis in Chriſto, vnam tantum ponebant: Sed Theodoſius corruptam, & Gayani incorruptam contendentes.

Aquoytæ

eo tempere græcos orientales nõdum eſſe à cõmunione Occidentaliũ ſeiũctos, vt fuerũt poſtmodũ. Reliquiæ eiuſdẽ à Theodoſio filio Archadij, poſt modũ cũ miraculis & ſolẽnitate tẽpore Proculi patriarchæ cõſtãtinopolitani trãſlatæ & cõditæ fuerũt in ea vrbe Regia cum ingenti populi aſſenſu & cũ miraculis vt citat Nicep. to.14 c.43. eiꝰ eñ tumulus moueri nõ potuit, quò vſ ꝗ litteræ ĩpatoris quibꝰ eũ vt viuẽtem deprecabatur quatenꝰ veniã daret pœnitẽtibꝰ & ſe ipſũ rederet illis cũ multis alijs deuotiſimis verbis, fuerũt appoſitæ ſuper pectus eius, & dũ aplicuerũt nũcii cũ corpore ad opoſitũ litꝰ calcedonienſe, Imperator, cũ ſenatu, & populo, ꝑ fretũ ĩ mari, quaſi ꝑ cõtinẽtẽ vadãtes, ad ꝓpõtidem Boſpori, ĩperatoria triremis ſacrũ tumulum, excepit, ac ſtatĩ Dei nutu ꝓcella ĩſurgens omnes naues diſpſit

Tripart. Flauianus (vt narrat Nicephorus 14. tomi. c. 47.) illi Proculo ſucceſsit, vita celeſti præclarus. Et poſt ſanctum Cyrillum Dioſcorus, apud Alexandriam inſtituitur, inimiciſsimus eidem Cyrillo & Flauiano. Vndè & decreta 3. ſynodi generalis Epheſini, in qua is Cyrillus fuerat, preſes non recepit. Et dictus Dioſcorus totis viribus Euticheti fauebat, & Flauiano aduerſabatur, fuit & quidam Chriſaphius primarius cubiculariorum imperatoris, plurimum valens, apud eundem, qui conſecrationem Flauiani, quod abſque eius opinione fuerat, minus gratam habuit : vndè plurimas quæſiuit in eum occaſiones, quibus imperatori eum redderet odibilem, & ex ſede deturbaret, cum

mortem Honorij patrui cœpit imperare ſolus circa annum Domini. 429. ſtatinquè Valentinianum auitæ ſuæ Placidiæ & Conſtantij filium Cæſarem creat, imperium occidentale illi committens. Reliquias ſancti Chriſoſtomi afferri cum deuotione, & recondi fecit, vt in alio catalogo. Hic fuit vir rectus & timens Deum, vt & ipſum in omnibus habuit adiutorẽ, vt contra Scythas fulminibus eorum exercitum concremando, & Perſas precibus Damonij deuincendo. 10. Tripar. 27. & eoſdem cum Saracenis. 11. Tripar. 15. ex Socrate,

Is Theodoſius habuit vxorem eruditam Sophiſtæ Athenienſis ab Attico epiſcopo baptiſatã & nuncupatam etiam Eudoxiam, a qua procuratum inſtantiſſimè fuit

Aquoytæ quidam, & Temeſtiani a Themeſio dicti, Aquoytæ, ab ignorantia: quia aiunt Chriſtum ignorare diem iudicij, & in Chriſto honorant naturam compoſitam vt Theodotiani.

Tritoite, aſſerentes in trinitate tres eſſentias, & tres deos, ſicut tres perſonas.

Hic finit Iſidorus in ca. quidam 24.q.3.

CAP. 31. *ex Damaſ.*

Garlamuſitæ qui & ſemidalitæ cum Theodotianio & Gayanis, ſapientes & vltra quandam oblationem fatuam ex Symila ponebant communicantes Dioſcoro.

Icetæ qui & Aſcetæ cõgregati cum aſtreis mulieribus etiam in monaſterijs offerebant deo hymnos cum choreis & ſaltationibus vt & nunc à multis de pſalmis dauidicis.

Gnoſymach

& triremis, qua ſacrũ pignus vehebatur, ruptis funibus & gubernaculo, applicuerunt ad agrum viduæ ſanctæ, à qua per exilium fuerat ablatus, clarè oſtendens id iniuſtè fuiſſe. Poſt huius ſancti mortem Dominus manifeſtauit iudicia iræ ſuæ, in multis plagis, & patiſſimè circa Cõſtãtinopolim. Nam & omnes inuidi, & eius inimici in his procellis obierunt, Eudoxia primum, De hinc Thofilus, Arſatius, Cyrinus, Anthiocus, Seuerianus, & poſt triennium Archadius. Et ea ſolemni receptione dũ Proclus Patriarcha cum populo, ipſum recondendo dicerent, Recipe Patronum tuum, reſpondit circundãtibus, pax vobis Reliquiæ igitur ſãcti Doctoris Chriſoſtomi cum ſumma exultatione, tranſlatæ, & reconditæ fuerũt 27. Ianuarij: quo die feſtũ eius colitur, & nõ die exaltationis

cum tamen Pulcheria ſoror Theodoſij, de qua, in eodem ſcripſimus, rerum adminiſtrationem haberet qua ſic adminiſtrante, nil ſe poſſe agere ſciebat, tentauit eam curam ab ea adimere, idque conciliendo, Endoxiam (quam Pulcheriæ concilio) Theodoſius acceperat vxorem, vndè bene dicebatur eius mater, vt præpoſitum rebus imperij, Pulcheriæ parentem, ac obedientem, ad ſe vocaret, & conſequenter eam curam haberet, & ea Endoxia alioquin docta, in hoc tamen minus prudens, illi adhæſit, tentans animam imparatoris, ſed fruſtrà, nam cùm ſciret ſororem in imperio genitam, & educatam & quàm optimè rempubl. adminiſtrantem perſuaſus non eſt, omnino refellẽs petitionem Endoxiæ: Vndè is Chriſaphius ille moleſtꝰ, inſtigauit, vt ab imperatore abſtineret. Quatenus

fuit vt feſtũ Petri ad vincula celebraretur. Fertur compoſuiſſe plurima de victorijs principis coniugis heroico verſu. & Sectonas Virgilij habuit Theodoſius, & ſororem Anguſtam Pulcheriam nomine omnis decoris & prudentiæ ornamentum, quæ cum ſuis ſororibus perpetuæ virginitati ſeſe dicarunt: vt amplior pax apud Deum & in aula regia obſeruaretur & hanc, ob eius prudentiam fratri elegit vxorem

CAP. 20.

Hic ſanctus princeps, ieiunabat quarta feria, & ſexta: cum ſanctis ſororibus, matutinas laudes canebat: & eius regalia videbantur monaſterium, Sacros codices, & interpretes congregabat. Clementiſſimus fuit, victor iræ, & libidinis. Interogatus cur eum lœdentes, morte non puniret: reſpondit, vt patruus Honorius

Gnoſimachi qui aiunt ſuperfluum eſſe, quid agnoſcere ex ſcripturis ſacris, Chriſtus aiunt non exquirat, niſi actiones bonas, vt nunc Lutherani, ſolam fidem & cognitionem aiunt ſufficere condẽnẽtes opera, & illi omnes quanquàm oppoſita aſſerant, dicunt ſe in ſpiritu ſancto loqui: vt & diuerſæ ſecte, que nunc ſunt, puta Anabaſtitarum. Huiuſmodi quantumque oppoſitæ ſint aiunt ex illuſtratione ſpiritus loqui & ex ſenſu ſacræ ſcripturæ, quaſi in illo ſancto ſpiritu ſit, eſt, & non, quibus igitur credendum niſi eis quos probat eccleſia?

Helio tropitæ venerentes Herbam Heliotropij, ſeu ſolſequij, cuius flores radios ſolis imitãtur credentes in ea virtutem diuinam in eſſe, non a natura inditam, vnde more ſolis circulantur

exaltationis ſanctæ crucis in qua mortuus eſt, obijt ante Hieronimum & Auguſtinum. Ceriles aliquã difficultatem fecit, de eiuſdem inſcriptione, inter preceſſores Epiſcopos, ſed correptus ſatisfecit, vt ſuper eos dicetur.

CAP. 23.

Hieronim⁹ ſãctiſſim⁹ Doctor ĩ Panonia, ſeu Hungaria ſub Cõſtãtino nat⁹ Romę tamẽ baptiſatus: & in primis litteris inſtructus, habitũ & vitam probatiſſimorum monachorum imitatur: Dehinc preſbiter Eccl. Romanę ordinatur Cardinalis tituli. S. Anaſtaſiæ, vt Martinus ſub Damaſo citat, quanquàm nõ fuerit epiſcopus, vt eius ſcripta ad Ioannẽ Hieroſolimitanum, & alibi, teſtantur ac manifeſtant.

Sub eodem Damaſo, ipſe, (vt teſtatur) ſolertè ĩcẽdebat rebus, & archiuis Eccleſie, adeò vt ab omnibus decerneretur dignus ſomno

Quatenus ſecreto vocatus, Flauianus ipſe Pulcheriam diaconiſſam legeret & ordinaret. Quòd frequenti ſuggeſtione vt aqua quæ guttatim cauat lapidem, ab imperatore mitiſſimo obtinuit. Vndè Flauianus annuens imperatori, verbis, litteris, tamen ſecretè Pulcherriæ indicauit: vt nequaquam in cõſpectu veniret ne aliquid ſibi ipſis nõ gratum compelleretur agere. Quæ ſtatim intelligens, præpoſitum miſit ad Eudoxiã, & ex vrbe egreſſa ad locum dictũ ſeptimum, pru datam agens vitam ſe tranſtulit: & indignata fuit indè contra Eudoxiã Imperator tamen & Andoxia, deinceps Flauiano ſuccenſuerũt, quod Arcanũ propalaſſet. Reſpublica verò per manus Eudoxiæ adminiſtrabatur. Eo quoque tempore Euſebius Epiſcopus dorileus, tum familiarius ex coloquio animaduertens.

norius vtinam poſſem mortuos reuocare, & facile hominem mori, difficile reſurgere, etiam ad pœnitentiam: quia à ſolo Deo non fit: de laudibus eius. 11. Triparti. 17.

Quidam Iohannes eius imperium inuaſit: & ab eo petijt ipſũ imperium. Artaburius verò magiſter militũ, vẽto aduerſo, eius Ioãnis incidit in manus. Sed oratione imperatoris Angelus in habitu paſtoris Aſdaram filium dicti principis militum, cum exercitu, per paludes Rauennæ conducens via inuadibili, & imſperata: & apertas reperientes ianuas Tyrannum detinuerunt: ob quod non triumphos, ſed gratiarum actiones egit. Iuſſu eiuſdẽ congregatum fuit, & celebratum concilium Epheſinum tertium generale in quo errores Neſtorij damnentur de quo in Celeſtino Papa iam dictum

CAP. 22.

Tanatopſichitæ ponentes animam hominum ſimilem eſſe animæ pecudum, id eſt, ſolum ſenſitiuam & mortalem cũ corpore.

Agoniclitæ, qui ſtantes ſolum modò volunt orare, & nunquam genua flectunt, & proteruè deffendunt ea non debere flecti: alioqui non eſſent hæretici.

Tercathagnoſtæ, qui ore blaſphemo audent in quibuſdam ſignificationibus reprehendere deum & ſanctos ac diuinas ſcripturas.

ſummo ſacerdotio: Vndè incurrit odium multorũ clericorum, & monacorũ contra quorum vitia ſcripſerat.

Sed dictorum clericorum maliciæ cedés, pergit, Hieroſolimam Domino militaturus: & primũ ad Gregorium Nazianzenum, tùm Epiſcopum Conſtantinopolitanum (quãquam poſtmodùm ferè ceſſerit, vt ſupra habitum eſt) dehinc in Syriam, ad Euagrium epiſcopum: & multis annis ſolitarius, per deſerta loca Syriæ: ac poſtremò in bethleem conſtructis locellis & monaſterio pro diſcipulis, quos erudiebat, & alio monaſterio poſt modùm pro Paula & Euſtachio eius filia, alijſquè Quæ ex Roma magna deuotione, illuc etiã perrexerunt. Hic ſanctus Doctor ſuis ſcriptis totũ illuminauit mundum, & adhuc mortuus loquetur: Multaquè de illo in precedentibus

Euthicem non rectè ſentire: libellum de ea re Flauiniano Patriarchæ obtulit. Qui coacto concilio. 40. epiſcoporum Eutichem citauit, qui & coactus aduenit, & in medio conceſſu, profeſſus eſt dominum Chriſtum ante vnionem, genitum eſſe in duabus naturis: poſt vnionem verò, eius eſſe vnam naturam & corpus diuinum, non nobis conſubſtantiale, aut eiſdem perpeſſionibus obnoxium eſſe nobiſcum: eam ob cauſam, ſynodus ipſum, vt impœnitentem, omni dignitate adempta reiecit. Super qua re, ipſe Eutiches Imperatorem adijt, diens, omnia fuiſſe confuſa, à Flauiano. Vndè obtinuit, quòd iuſſu principis alia ſynodus, in ſuburbanis Conſtantinopolitanis ageretur epiſcoporum, & multorum ex ſenatu.

At dum

dictum eſt. cap. 14. hic lachrimis potius quàm armis ſemper vicit vt de Barbaris, quos ignis de cœlo conſumpſit 12. Tripart. 12. Illi Theodoſio fuit vnica filia, etiam nomine Eudoxia, quam Valentinianus eius conſobrinus ab eo factus Cæſar petijt, & habuit vxorem: Deniquè Conſtantinopolim pro nuptijs, reuerſus eſt cum vxore. Vndè Theodoſius gratias agens Endoxiam vxorem, ex voto miſit Hieroſolimam: Quæ & ibi multis annis ſtetit, plurimis tẽplis per eam conſtructis & exornatis, aut forſam pluries ea loca viſitauit. Nicephorus aliam cum iſta citat rationem ſuæ peregrinationis, quæ citatur in oppoſito ordine pontificum de concilio Epheſino, prædatorio, & Calcedonienſi. Tempore dicti principis, ſeptem dormientes excitantur: qui

CAP. 33.

Chriſtolitæ aſſerentes Criſtum in ſola diuinitate aſcendiſſe in cœlum, & animatum corpus deorſum reliquiſſe hi, vt reor, ſunt Saleúciani de quibus iam ſupra capite. 10. *Et Noprhones, qui conſuetudines gentium inſequuntur, inducentes generationem caſum, fortunam, aſtronomiam & aſtrologiam, diuinationem, & in auibus intentionem, vultibus carminationibus, & incantationibus ac feſtiuitatibus, gentium dies obſeruantes & annos. Donatiſtas hic ponit Damaſcenus, quanquàm longè ante eos poſuerit Auguſtinus, reor tamen nullos ex precedentibus eos præceſſiſſe.*

CAP. 34.

Etiſmocoptæ, qui dicunt in multis bonum, malum & malũ, bonum. Patermenitæ, qui capita veteris et noui teſtamenti prauè interpretantes,

Sanctiſſimus hic Hieronimus vitam contemplatiuam, & ſolitariam dilexit cum Maria: & loca amica mœroribus, ſcriptis enituit, & pro fide, erga plurimos accerrime cōcertauit nō tātā tamē curā, aut concertationē ſuſtinuit, quā Ambroſiꝰ, Athanaſius, atq; Chriſoſtomꝰ: hic obijt etatis ſuę.91. & Chriſti nati anno.422. ſub Honorio & Theodoſio iuniore, ac Cōſtantio Ceſare Marito Placidiæ Gallæ patre Valentiniani.3.

CAP.24.

Gelaſius Epiſcopus Cæſareæ Paleſtinæ, & Thothinus Epiſcopus Scythiæ, eo tempore ſcripſerunt.

Dexter filius Paciani hiſtoriam omnimodum ad Hieronimum ſcripſit.

Amphhilochius

At dum probaret omnia vt canonica, Chriſaphius in maiorem iram exarſit, aduerſus Flauianum & Dioſcoro ſuper omnibus placitis, iudicauit ſe illi gratiſſicaturum, ſi Euthicem deffenderet, & Flauianum, ac Euſebium Dorilenum oppugnaret.

qui a.200. annis a tempore Decij dormierant incluſi.

CAP. 21.

Is Theodoſius apertus & natura ſinplex (vt citat Nicephorus tom. 14. cap.23, omnibus benignè facere cupiebat, & ſæpe etiā litteris quibus minimè oportuit ſententia nō inſpecta ſub ſcripſit Pulcheria eius ſanctiſſima & prouida ſoror. arte prudēti, & iucunda eum correxit. Ipſa enim ſingrapham aut quod aiunt contractū inter eum & ſe ipſam venditæ coniugis ei raptim propoſuit, & is ſcripturæ neſciens confeſtin ſuo ſigno firmauit, at poſtridie coniugem ad ſe vocauit, & ſoror negat ſe eum rediturum libellum, in teſtē proponēs. Hic Theodoſius aliquantulam maculam contraxit, nimium fauorem præbens Diſcoro in celebratione nephādi cōcilij Epheſini: Quòd

poſt

terpretantes, contentioſè contra omnes, ſuam traductionem volunt ſtatuere.

Lampetiani à Lampetio quodam ſic appellati, qui nolentibus in communi, obedientia, in cænobijs viuere, concedunt qualem voluerint, & aprobauerint conuerſationem pertranſire, aut figuram, vel habitum quem maluerint, induere, concedūt hi Lampetiani paſſionibus locum dare, nec debere reſiſtere.

CAP. 35.

Monothelitæ, qui à Cyro Alexandriæ, principium ſumpſerunt, confirmati tamen à Sergio, Conſtantinopolitano. Hi in Chriſto duas honorant naturas, & vnam hypoſtaſim, & ſanè, modò vnica adoratione id faciant: ſed vnam voluntatem & operationem in eo dogmatiſant, & malè.

Damaſcenus

Amphilochius etiam ad eundem ſcripſit de ſpiritu ſancto.
Sophronius etiam eo tempore multa compoſuit, vt vitam Hilaronis, & opera Hieronimi tranſtulit in græcum.

Ex hic finit Hieronimus librum illuſtrium virorũ

CAP. 24.

Et is Chyſophius etiam Endoxiam in Flauianum excitauit, quod Pulcheriæ propalaſſet ſecretum. Vndè ambo Theodoſium permonent, vt alteram Epheſi ſynodum celebrari iubeat, cui præſit Dioſcorus: & milites mittat pro executione ſententiæ quòd ordinauit hac conditione, quòd qui prius iudices extiterant Eutichetis, poſſent tantum adeſſe non iudicando. Et is Dioſcorus omnibus notarijs reiectis, ſuos tantum adhibuit. Vbi & Eutiches palam, vt prius, ſuũ errorem profeſſus eſt: & illi cum eodem condemnantes Flauianum, & Euſebium: At locum tenentes Leonis Pontificis, petierunt litteras eiuſdem, ad Synodum, legi quod Dioſcorus omnino reiecit, vndè & illi ſtatim ad Leonem redeunt. Sed & ſanctiſſimum Flauianum

poſtmodum tamen correxit, vt appoſito cathalogo pontificum.

Attilla ſuo tẽpore multa intulit grauamina, de quo in Leone Pontifice. Hic obitu inminente Epheſum adijt, deprecaturus Diuum Iohannem, vt edoceretur, qui illi in imperio ſuccere deberet, & reuelatione de Martiano, Conſtantinopolin rediens: & equo delapſus lęditur, non multò poſt, & reuelationem ſorori pandit. dehinc obijt cum imperaſſet 41. annis cum Honorio et Valẽtiniano.

CAP. 22.

Valentinianus tertius Conſtatiij & Gallæ Placidiæ filius auitæ Theodoſij, & relictæ Attaulphi regis Gottorum, gener fuit dicti Theodoſij, & ab eo inſtitutus imperator, per ſe tamen non numeratur, ſed cum dicto Theodoſio & Martiniano. Suo & dicti Theodoſij

Damaſcenus hic finit.

CAP. 36.

Ex actibus conciliorum.

Macarius etiam epiſcopus Anthiocenus fuit author huius erroris, & quidam dictus monachus fuitquè condemnatus in 6. ſynodo Conſtantinopolitana, ſub Agathone.

CAP.

CAP. 25.

Nicephorus tom. 14. cap. 53. multos citat illuſtres & ſactiſſimos ſcriptores, qui tempore dicti Theodoſij fuerunt.

Iſidorus monachus, qui maximè laudauit & defendit Chriſoſtomum.

Nylus ex præfecto Conſtãtinopolitano effectus monacus & Marcus alius monachus.

Symeondes vir admirãdæ & angelicæ ſanctitatis cap. 51. Nicephorus.

Theodoritus etiam Syrus inmitator Chriſoſtomi Niceph. lib. 14. cap. 54.

Syneſſius epiſcopus, philoſoph⁹, platonicus: qui quãdoque reſurrectionem nõ credidit, egregia etiã ſcripſit cap, 55.

CAP. 26.

Cyrillus Theophili epiſcopi Alexandrini ex fratre nepos, poſt eius mortem, inſtituitur eius ſucceſſor in ea ſede, cum contententione tamẽ contra Timotheum, idquè

uianum poſt condemnationem, Dioſcorus cum ſuis, turbulenter eyciunt, impulſionibus, & ictibus calcium: & Dioſcorus, in ventrem eius calcibus inſiliuit, vndè tertio die obyt verus martir. Et poſtridiè fideles epiſcopos vi compellunt, in eius condemnationem ſubſcribere & donnius ſucceſſor eius in Anthiocena ſede compellitur, qui tamen ſolemniter reclamauit, etiam in aula imperiali.

Verùm ea de cauſa ſynodus ab eodem danno, & alys multis catholicis epiſcopis omnem dignitatem abſtulit. Vndè & dicta ſynodus merito nuncupata eſt prædatoria.

Cumq; Leoni Pappæ eius mandatary expoſuiſſent, lachrimabundus Valentinianum imperatorem (qui tunc Romæ imperabat) & Eudoxiam Theodoſij filiam adyt, & ab eiſdem petyt, vt per litteras

odoſij tẽpore, effera gens Vvandalorum, & Gothorũ ab Hiſpania Ganſerico rege duce in Aſtriam eunt, eamque vaſtant & arriana impietate fœdant, exilio pulſis multis epiſcopis catholicis: & beatus Auguſtinus. 5. mẽſe obſidionis eorũ obiit ea etiam tempeſtate, Britanni auxilio Romonorũ deſtituti, Anglos ſeu ſaxonos auxiliares ſibi aduocãt, quos poti⁹ hoſtes Habuerũt: nã ab eis tãdẽ oppreſſi nomẽ & patriam amiſerũt. Præfatus autem valẽtinianus pacẽ iniens cũ dicto Gauſerico, partẽ Africæ eis dedit incolẽdã Conſtantinopolim adiẽs, pro nuptijs Eudoxiæ filię Theodoſij, vt dictum eſt Interim tamẽ dicti Vvãdoli Carthaginem iterũ capiunt, & deripiunt. Sub eo & Martiano imperatóre celebratũ fuit quartum vniuerſale concilium Calcedonenſe. In eo Valentiniano

CAP. 37.

Petrus Gnapheus Anthiocenus epiſcopus, addidit triſagio. Qui crucifixus es pro nobis, quaſi ponens ſpiritum ſanctum, vel patrem paßibiles. Condemnatur in quinta ſynodo, tempore Iuſtiniani. Hic primùm præsbiter eccleſiæ Calcedonenſis, & Zenones genero Leonis imperatoris iuuante, intruditur epiſcopus Anthiocenus, expulſo Martirio, qui illic præerat, per concilium Calcedonenſe. Cui concilio hic aduerſabatur, & excommunicabat eos, qui non crederent deum paſſum & crucifixum. Leo tamen eo depoſito, ipſum in exilium relegauit. Nicep. 28. c. 15.

CAP. 38.

Seuerus Zoaras Petrus Apamiarus, & Antymus qui Euthicis. Neſtory, & aliorum tuebantur errores. In Cilicia; aut Cæſareæ Palæſtinæ.

Porphirius

idque, 5. Theodoſij anno, vt 11. Trip. 7. multa preclara ſcripſit, quæ magno precio habentur: & in. 6. ſinodo Conſtantinopolitana actiones 3. his verbis probantur Si quis non ſuſcipit ſcripta ſancti Cirilli, & maximè quæ ſunt contra Theodorum, & Theodoritum, Andreamque, & Neſtorium: & qui ſimilia eis vniuſue eorum ſenſuerint, aut ſentiunt anathema ſit. Sanctus hic Cyrillus præſedit in concilio tertio generali Epheſino, in quo condemnantur. Neſtorius, Theodorus, Theodoritus, & ſimiles aſſerentes beatam virginem non debere dici Dei matrem, aut genitricem. Inter eum & Ioannem Epiſcopũ Anthiochenum quedam orta eſt diſcordia, poſt paululum tamen, ad gratiam ſunt reuerſi, approbantes, & confirmantes decreta concilij. 12. Tripart. 6. Hic ſanctꝰ Doctor, humana affectio-

ne

ras patri ſupplicaret: vt libera & vniuerſalis alia ſynodus cogeretur, in qua ſingula emendarentur: Qui tamen filiæ reſcripſit Flauinianum diuino iudicio fuiſſe ſublatum, vt eccleſiarum contentio quieſceret. De hinc tamen re ſecum perpenſa, ſe Chryſaphij aſtutia deceptum, comperit, & impietatem in Fleuianum, & epiſcopos, perpetratem, ægrè tulit, dictũque Cryſaphium dignitate, & ſubſtantia priuatum, in quandam inſulam relegauit: Coniugem verò Eudoxiam (quæ priùs Athanais dicebatur) vt huius mali cauſam, & etiam eiectionis ſororis ſuæ Pulcheriæ & quorundam aliorum, obiurgat. Vndè concilij dubia magnum in metum coniecta eſt, & petijt, ſibi liceret, Hieruſalem pro voto adire: quòd & fecit: pro reſiduo vitæ ſuæ hîc moratur.

Tum

Valētiniano, & Pulcheria, proles Valentiniani magni & Theodoſij defecit ab imperio, & hic a ſuis interimitur.

CAP. 23.

Martinianus. 55. imperator poſt mortem Theodoſii in Conſtantinopoli, circa 453. à Chriſto, modo ſequenti præficitur.

Is Theodoſius ſentiens ſe morti proximum ſorori Pulcheriæ clam indicauit ex reuelatione habita in Epheſo, gratum eſſe Deo, vt Martianus vir prudentia, ſenio & grauitate clarus, poſt ſe Romanam adminiſtraret dictionem. Vndè ſtatim illa, cum eodem habito conſilio, de ſucceſſione imperij, ſub hac lege cum eodem contraxit, quod eius virginitati, (quam ab adoleſcentia Deo cõſecrarat) non niſidiaretur: vt Ioſeph & Beata virgo contraxerant.

Dum

Porphirius qui (vt ex 6. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ certum eſt) Originem præceſſit, aut ſaltem comitatus fuit. Hic quòd à quibuſdam Chriſtianis cæſus iracundia Chriſtianitatem deſeruit, ſuis ſcriptis blaſphemando in deũ, Moiſem, legem & euangelium vt 7. Tripart. 2. ſimiliter & Iullianus, Apoſtata, ſed quia in purum paganiſmum tranſierunt, nõ cenſentur inter hæreticos, ſed inter idolatras.

CAP. 39.

Quanquàm concilium illud Calcedonienſe, inter omnia fuit celeberrimum, nempe in numero patrum in duplo exceſſit concilium Nicenum, fuit enim 660. epiſcoporum: diuinis etiam miraculis fuit probatum, & ex correctis litteris beati Leonis Pappæ vt citat Nicephorus tomi. 15. cap. 5. etiam ex approbatione

diuina.

ad patrum Theofilum & in
diſcreta emulatione ductꝰ
noluit conſentire in reſcri
ptionē Chriſoſtomi in-
ter epiſcopos in hoc atti-
co & alijs repugnans, Do-
minus tamen non ꝑmiſit
virum preſtātē claudicare,
quin per Iſidorum peluſio
tam multis cohortationi-
bꝰ, et reprehenſionibns ip-
ſum monuit, vt in gratiam
tanti viri deffuncti concili
aretur: & arcana quadam
reuelatione: videbatur enī
illi ſe ipſū ſacris ædibus ex
pulſum a Iohanne comita
tu diuino, qui circa ipſum
erat: & matrem pro ipſo
deprecantem. Ex qua vi-
ſione ſe ipſum damnauit,
pœnitēs quòd in ſanctum
inuectus eſſet. Et coacta
ſynodo entiſtitum nomen
eius in ſacro albo repoſue
runt. Nicepho. hæc citat
lib. 14. ca. 28.

Tum Theodoſius ſororem
(quæ in ſeptimo ſeptimū
iam annum egerat) cum
magno apparatu, in impe-
rialem aulam reuocat: &
corpus beati Flauiani, ex
Epheſo, in regiam ciuita-
tem, cum deuota & cele-
bri pōpa tranſtulit. Et ita
Gabades rex Perſarum
voluit committere Coſroe
Iuſtiniano vt infrà ca. 45.
Theodoſius ille orphanus
à patre octennis relinqui-
tur, & tremulus à ma-
tre: Quem pater Archa-
dius in teſtamento Iſdi-
gerdem regem perſarum
in curatorem pueri inſti-
tuerit, qui miranda fide-
litate, pace cum Romanis
inita, curam illius ſuſce-
pit & eius imperium con
ſeruauit, mittens illi quen
dam virum præclarum
Anthiocum veluti tuto-
rem & pedagogum, cum
litteris, ne quis puero
ſtrueret inſidias. Qui cun
dem, vt decet imperato-
rem, educauit, & ma-
gnificentia

Dum igitur Martianus
ita conſentit ab Anatha-
lio ſucceſſore flauiani, &
ſenatu ſtatim in impera-
torem creatus eſt.
Hic quinquè annis cum
Valentiniano imperauit
quo tempore celebratum
fuit ſacrum cōcilium Cal
cedonenſe & duobus, ſo-
lus. Maximus tyirannus
mortuo Valentiniano im
perium occupat, & Eudo
xiam eius vxorem violen
tis nuptiis rapit. Hāc obrē
Vuandali, qui tunc om-
nes penè precipuas galliæ
ciuitates deſtruxerant, ex
Affrica, duce Gauſerico
aduocantur & in greſſi vr
bem, Maximum in Thibe
rim proiunciunt, ac com-
burentes ciuitatem, tem-
pla & ſacraria ſpolientes
ſpretis precibus Leonis
Pappæ, in Affricam reuer
tūtur, fidē Eudoxiæ fran
gentes: Nam contra pro-
miſſa eam ſecum cumdua
bus filiabus Eudoxia capti
uas

diuina. Nam in ea Eccle-
ſia iacet corpus ſanctiſſimi
martiris Euphemiæ, mul-
tis fulgens miraculis, &
placuit omnibus decretū
fidei, libello deſcribi, &
Orthodoxorum, & illis
oppoſitorum, & vtrum
que reponi ad pedes ſancti
martiris, controuerſiæ iu-
dicium illi committendo.
Noctè autem precationi-
bus conſumpta, poſtridiè
operculo monumenti amo
to, miro ſpectaculo conſpe-
xerunt libellū Orthodoxo
rum, inter manus ſancti
martiris, reuerenter con-
ſtrictum: aliorum autem
tāquam vile quid ad eius
pedes proiectum, in eorum
opprobrium. Nihilominus
diabolus ſeminator Ziza-
niæ, per ſuos egit, vt indè
multa ſchiſmata orirerem-
tur, & diuerſæ contur-
bationes. Nam dum deli-
to examine, data fuit
ſententia contra Dioſco-
rum, qui depoſitus,
&

CAP. 27.

Hic ſanctus Cyrillus præſedit in concilio Epheſino circa annum domini. 42· ſaltem penultimo anno Celeſtini Pappæ : poſt quem in Alexandrino Epiſcopatu ſucceſſit impius Diſcorus, cum Cyrillus 32. annis ſediſſet. In calcedonienſi eius etiam confirmantur Epiſtolæ ad Neſtorium & Orientales.

Proclus iuſſu Theodoſij, & Celeſtini Pappæ intronisatur epiſcopus Conſtantinopolitanus, preceſſore Maximiniano nondum tumulato.

Fuit vir ſanctæ doctinæ, miræ manſuetudinis, qua omnes, etiam inimicos, extra certamina euincebat.

Fuit & Clarus miraculis. Primum lector, dehinc præſbiter, exceptor ſermonũ Attici epiſcopi. 12. Tri. 11.

CAP.

gnificentia imperiali, & re militari, dehinc poſt quadriennium, ab eo receßit: & rerum adminiſtratio commiſſa fuit Anthenio præfecto. Eo quoquè tempore, ratione etiã dictæ tutellæ, frequens erat legatio ad perſas, (li. 11. *Trip.* 8. *) ob quòd Maruthas epiſcopus mittitur apud regem Iſdigerdem, qui ipſum in magno pretio habuit. Nam & ipſe fraudem magorum illi detexit, & filiam eius à demonio liberauit. Vndè & iſdem Iſdigerdis Rex Perſarum fauore dicti ſancti Maruthæ religionem Chriſtianam magnis fauoribus in ſuo regno donauit: ſed tandem penè Chriſtianus obijt: cui ſucceßit eius filius, & ſtatim pacta cum Romanis ſunt ſoluta. Hæc habet Nicephorus to.* 14. *cap.* 1. *&* 18.

CAP.

uas abduxerunt: & Eudoxiam filiam cuidam Honorichio Arriano matrimonio dederunt, Placidiam prius Oliborio deſponſatam (qui ante Gauzericum Biſantium auſfugerat) & matrem Eudoxiam, Martiano propter promiſſa honorificè remiſit, vt ipſũ placaret.

CAP. 24.

Cauſa vero promiſſionis inter Gauzericum & Martianum fuit, vt ait Nicepho. 1. capite. tomi. 15. Dum Martianus ante imperium militaret ſub Aſpare contra Vvandalos, ab eis fuit captiuus, dumquè eorum dux Gauzericus delectatus aſpiceret captiuos, eiuſdem iuſſu vinculis ſolutos, vidit Martianum in ardore ſolis obdormientem, & ſtatim comſpexit aquilam aduolantem ſupra ipſum, & ſuis allis ſoli ſubmiſſis quaſi imbrem refrigeratiuam illi facientem. Quare

& in gaugrem Capadociæ relegatus fuit.

Similiter condemnantur Iuuenalis epiſcopus Hieroſolimitanus, Thalaſius epiſcopus Cæſaree Capadociæ, Euſebius Ancyræ Euſtachius Beryti, & Baſilius Seleuciæ Iſauriæ: qui principatum tenuerunt in concilio Epheſino prædatorio, poſt modùm tamen pœnitentes fuerũt recepti, ſed Dioſcorus vt contumax eiectus & Eutiches. Quidam epiſcopi Illyrici, & Paleſtini, dubitauerunt de aliquo de litteris Leonis Pappæ, qui tum informati ab eius legatis eas receperunt & confirmarunt: vt in quarta actione eiuſdem cõcilij.

CAP. 40.

Dicti tamen Illiriciani intercesſerunt, vt omnibus venia daretur, etiã Dioſcoro ſed exclamarunt oriẽtales, & clerus Conſtantinopolitanus, Aegiptĳ, Dioſcorum in exilium.

Deus

CAP 28.

Auguſtinus epiſcopus,Ec-
leſiæ ſacræ doctor eximius
prout Poſſidius eius con-
diſcipulus ſcripſit ex Affri
ca,Chriſtianis parentibus
fuit ꝓgenitus , Gramaticã
in ſua ciuitate Thagaſtẽſi
didiſcit , & perſe Rhetori-
cã,quã,poſt modũ in Car-
thagine docuit:in qua ado
leſcens,& antebaptiſmum
vt videtur errore Maniche
orum ſeducitur , & ex eo-
rum auditoribus(vt ipſe a-
it)efficitur. Dehinc in vr-
be Roma,& apud Medio-
lanum etiam docuit , eum
ſubſequente & exortante
ſanctiſſima eius matre Mo
nica , Tempore Igitur
Valentiniani iunioris,ſan-
ctiſſimo Ambroſio epiſco-
patum adminiſtrante. Cu-
ius quidẽ Ambroſij ſãctis
exhortationibꝰ,diſputatio
nibus,ac fletibꝰ, & lachri-
mis , beatæ matris Moni-
cæ ductus conuẽrtitur:& a
dicto Ambroſio baptiſa-
tur.

CAP. 25.

*Defuncto igitur Theodo-
ſio Martianus fideliciſſi-
mus , & Pulcheria eius
vxor,ac ſoror Theodoſij,
in oriente imperabant:Ro
mæ verò Valentinianus.
3. cùm eius vxore Eudo
xia filia Theodoſij , &
alterius Eudoxiæ.*

*Leo ſanctiſſimus Pap-
pa , ſuis litteris excita-
uit ,Martianum & Pul-
cheriam , vt ſancta ſyno-
dus cogeretur, in qua de
iniurijs ,ab Euticbe &
Dioſcoro , Flauiano &
alijs Catholicis illatis per
quireretur & de eorum
hæreſi , Euſebius epiſco-
pus dorileus , & alij af-
fecti eorum contumelijs,
id ſimul inſtanter pete-
bant. Earum igitur re-
rum gratia , litteris im-
peratorum congregata eſt
ſynodus, & primũ apud
Nicæam, vt citat Niceph.
ca. 3.15.ſed indè tranſlata
apud Calcedonẽ Bithiniæ
ꝙ imperator adeſſe vellet
Sed*

re Gauzericus eum futu-
rum imperatorem conie-
ſci t & eo vocato:pro fu-
turo fœdus pepegerunt.

CAP. 25.

Eudoxia vxor Theo-
doſij adhuc in Paleſtina
degebat,in maximam au-
xietatem coniecta , ſuper
filiæ & filiarum eius ca-
ptiuitate per Gauſericũ:
& egit per generum Oli-
brium, quod Pulcheriæ
Anguſtæ ſit reconciliata:
Quo medio Eudoxiam
filiam , & Plaucidiam
Gauſericus (vt præmiſ-
ſum eſt) remiſit. Sed Eu-
doxia iunior.16. annis cũ
marito Honoricho, apud
Affricam manſit,quia ta-
men Arrianus erat , ma-
nus eius arte elapſa,apud
auiam Eudoxiam , Pala-
ſtinam & loco ſancto cõ-
ceſſit:vbi & tandem mo-
rirur.

At Eudoxia relicta Theo-
doſij apud Paleſtinã,ma-
gna adhuc fulgens au-
thoritate

*Deus eum ex authorauit,
& ſequenti ceſſione ea
ſententia confirmatur de
hinc decem epiſcopi Æe-
gipti renuerunt epiſtolis
Leonis ſub ſcribere,et Eu-
tichem Anathematiſare,
ante quam ſaltem Archi
epiſcopum haberent,quòd
difficulter & illis con-
ceſſum : et Proteruius vir
ſanctus , poſt Dioſcorum,
aſſignatus fuit epiſcopus
Alexandrinus.*

CAP. 41.

*Diabolus ſua ZiZania ſe-
rere non deſiuit. Nam diũ
diuus Proteruius per cõ-
cilium ordinatns,in Ale
xandrina ſede eueheretur
maxima fit plebis commo
tio , & fortior pars eum
defendebat,at poſt modũ,
qui contendebãt pro Dioſ
coro , telis & lapidibus
populum & magiſtratus
in templum Serapis fuge
re coegit , vbi & viuos
apprehenſos ipſa pars eoſ-
dem concremauit. Vndè
Martianus miſſo exercitu
miſerandis*

Vnde & ſpiritu ſācto afflati, alternatim cecinerunt, & compoſuerunt notum illud canticum Te deū laudamus vt citat Ambroſius tom.3.ſermonem.92. & ex tunc ſpreto mūdo, cum pōpis, & concupiſcentijs ipſius, ſeruire deo ſucundum conſilium Euagelicum. Si vis perfectus eſſe, vade, & vende, & c. diſpoſuit: & & patre Patrinio iam defuncto, & matre ſuper hoc exulente, mōdo renuntiauit, cum trigenta eſſet annorum: & cum deo ſeruientibus apud Affricam adhæſit ieiunijs, orationibus multis.

CAP. 29

Poſt triennum comperta ſancti Auguſtini Valerius Epiſcopus Hiponēſis Græcus, & non aptè populum docere valens, ſuplicatione populi, eū inſtituit præſbiterum, ſtatin monaſterium in ea Ecleſia inſtituit viuens cum ſeruis dei, ſecundum regulam ſub ſanctis

Sed quomodò id ſtet, vide, cùm Hieronimus in Chronica referat Nicæam diu antè funditus euerſam? niſi forte tum eſſet reedificata. Circa igitur annum 457. coactum fuit illud concilium apud Calcedonem. 30. anno poſt ſacrum Epheſinum conciliū in æde ſacra B. Euphemiæ glorioſiſſimæ martiris.

CAP. 26.

Cum igitur ea quæ Euthices Conſtantinopoli, et Dioſcorus Epheſi, nouēdarum rerum deſignauerant, producta eſſent in medium, Dioſcorus ea negabat, & ad ſententiam concilij referrebat: quòd canonicum tentabat aſſerere. Sed qui concilio aſſuerant, dolum eius & vim ſibi illatam, per minas imperiales, oſtenderint, idque epiſcopi orientales maximè: & qui violentia illi fauerant, petita venia ſunt recepti, nominatim verò, Iuuenalis epiſcopus

thoritate, ſeducta fuit per Theodoſium monachum Hæreticū, qui eius fauore, nephandiſſima multa, & crudeliſſima peregit apud Paleſtinam & Hieruſalem: & ipſa omnino recuſauit ſuſcipere acta concilij Calcedonenſis. Sed Pulcheria poſteaquā ipſam in gratiam ſuſcepit ipſam ſuis litteris hortata eſt, vt crebras ad eam daret litteras, quibus Euthicetis & Dioſcori opinionem deſciſceret, & ſanctę catholicæ Eccleſiæ communionē emplecteretur: quod & ſanctus Baſſa ei continuè ingerebat. Illa tamen Eudoxia in conſcientia metuens, ad diuinos patres vt ab eis edoceretur, miſit: prę ſertim verò ad. S. & angelicum virum Symeonem Stylitem (de quo iam ſuprà) ſcripſerat, per Anaſtaſium epiſcopum. Qui ſanctus eidem reſcripſit ſe mirari, quod longius aquam

miſerandis ærumnis eos merito afflixit: & cum quadam compoſitione reliquit: & hæc initio dolorum.

CAP. 42.

Nam & in Paleſtina, ſeu iudea monachi quidam Diabolici, qui ſinodo inter fuerant, & merito fuerant repulſi, Iuuenalem Hieroſolimitanum epiſcopiſcopum qui in ſuum thronum per conciliū fuerit reſtitutus, compellere voluerunt, vt acta ſynodi aboleret. Vndè is vrbem Conſtantinopolin cōceſit. Theodoſius quidam monachus, cuius ordinis, præter quam diaboli, non bene ſcitur, Dux & ſignifer, Eudoxia in Paleſtina adhuc ſuperſtite per eūdem ſeducta & illi fauente, cùm ſodalicio petulantiū monachorū, abſente epiſcopo Hieroſolimitano ſedem eandem occupauit. Et is Theodoſius, cum nec alij epiſcopi

apoſtolis conſtitutā: vt oīa eis eſſent cōmunia, vndé & canonicarum regularumordo habuit ortum. Et extunc fuit ſicut lucerna lucens, ſuper candelabrū Cuius exēplo alij Epiſcopi cōtra morem inſtituerunt preſbiteros qui predicarēt corā ipſis. Quidā fortūat⁹ Doctor Manicheorū in ea vrbe tūm ſuum conabatur ſerere errorem, ſed rogatu populi, ab Auguſtino cōuict⁹ expellit: & dehīc ſicera fides, permanſit in eadem, Sed & contra Donatiſtas, Manicheos, & Pelagianos qui totā penè Affricam infecerunt coniunctis prædicationibus, libris, & tractibus reſiſtebat: in tantum vt preclara ipſius doctrina vera fides eluſceret, & tota letaretur Eccleſia.

CAP. 17.

Valerius epiſcopus Hiſpanenſis, iam ſenex, metuens ne iſdē ſanct⁹ doctor Auguſtinus, ſibi ab alia Eccleſia auferetur, quod iam fuiſſet

Dioſcorus autem, cum veniam obtinere non poſset, in concilium venire ſuper ſedit. Vnde contra dictum Dioſcorum canonice vocatum contumacem & multis conuictum ſynodus, communi aſſenſu, ſententiam tulit preſente imperatore, qua cum ſimul cum Euthiche depoſuit, & anathemate iugulauit: ac tandem apud Gauram Paphlagoniæ in exilium mititur Eo cōcilio ſacra concilia Nicænum videlicet, Conſtantinopolitanum, & Epheſinum primum quod tertium, generale. Item epiſtolæ Leonis, ac B. Cirilli reperiuntur, & cōfirmātur: Et iubemur vnum Chriſtum cōfiteri in vnica ſubſtantia aut perſona, cum vera natura diuina, & vero humana, ſine confuſione aut mixtione, ſed perfecta vnione.

Item

aquam hauriendam peteret, apud ſe fontem habens diuinum videlicet virum Euthenium: huius (ait) doctrinam ſequere, & ſalua eris. Euthenio igitur aduocato, & exhortāte, vt fidem, ſecundum ſācta cōcilia, & etiam Calcedonenſe amplecteretur relicta communione dioſcori & Theodoſij, ipſa in vera fide adhuc biennio vixit.

CAP. 26.

Celeberrima verá Pulcheria Auguſta multis præclaris pauperum domiciliis & eccleſijs eius expēſis, conſtructis, tres præcipuè. B. Virgini dedicauit. In priori Zonam dictæ virginis contulit. In ſecundo, eius imaginem a B. Luca depictam. In tertio, cui Blachernæ cognomen, momentum B. virginis cum eius ſudarijs a Iuuenali epiſcopo illi miſſum repoſuit vt 14. cap. 15. to. vbi & multa dè aſſumptionē

pi reuerſi fuiſſet a ſynodo per ciuitates miſit, et reſiſtentes diris ſupplicijs terruit, vt quendam Athanaſium Diaconum: & in ſancta vrbe, nolentes cum eo cūmunicare, igne, ferro. & tormentis, more predonis ſanguinarij, ita excruciauit: vt vrbs capta videretur a Barbaris, & illi fauēte Eudoxia, quæ (vt dictum eſt) poſtea pænituit. Martianus re intellecta, miſſis copijs dum comprehendere non potuit, ſed fugauit et Iuuenalem ſua ſede reſtituit.

CAP. 43.

De illo tamen Theodoſio monachorum, Odo ſcripſit eum vt maleficum, ſuo monaſterio expulſum, & aliis multis criminibus prius deprehenſum. Super his (vt capi. 10, 15. tomi.) tanta fames & peſtis in aliis partibus eſt graſſata vt patens eſſet diuinæ vindictæ iudicium. Et in occidente.

fuiſſet expertus, niſi quia eũdem abſentare fecerãt egit cũ Archiepiſcopo Cartagenſi, vt eo viuẽte, ĩ ſuo loco ordinaretur epiſcop⁹, contra tamẽ eius volũtatẽ De qua in decreto. In eo officio, quã ſtrenuè ſe geſſerit, quot pugnas, & inſidias ab Hereticis, maximè Circũcellionibus, Donatiſtis, paſſus fuerit, a quibus eum Dominus liberauerit & contra quos ſcripſit, manifeſtant eius opera.

Quæ quidem opera Diui Auguſtini tot & tanta ſunt vt vix ab aliquo omnia legi queãt: Vndè magis mirandum quomodo tot cõponere valuerit. Tandem Dum à Vuandalis & Gottis Ciuitas Hipponenſis eſſet obſeſſa, is mẽſe. 5. obſidionis morit̃ & ætatis ſuæ 76. ac ſui clericatus & epiſcopatus 40. ſub Theodoſio iuniore, & Valentiniano eiuſdem genero, ante concilium Calcedonenſe circa annum Chriſti 433. &

Item & in eo cõcilio cum maxima reuerẽtia, fuit in omnibus delatũ Leoni Papæ, & ſedi Romanæ, quod ea ſit apoſtolica: & ter beatiſſimus Leo verus ſucceſſor in primatu Petri, & vniuerſalis Archiepiſcopus: vt in actione. 3. & in voce & clamore totius cõcilii dicitur inmediatus iudex poſt deum. Item in eadem 3. actione, poſtulãt ab eodem, vt ipſe qui ſpiritu preſens erat, & in ſuis vicariis loquebatur, ſuis decretis probaret eorum epiſtolam quæ incipit, repletum eſt gaudio os noſtrũ.

CAP. 30.

Ex his conſtat quantum erroneè garriunt, qui aiunt Petrum Romam non fuiſſe nec ibi ſedem habuiſſe. Itẽ qui aiunt Pappam Chriſti vicarium non eſſe, Petri que ſucceſſorem. & vniverſalis Eccleſiæ paſtorem. Item & qui aiunt ita eccleſiam in omnibus eſſe ſupr-

aſſumptione eiuſdẽ virginis. Tandem. 5. pulcheria ſexto imperij Martiani anno cum integra virginitate obijt, cum omnia pauperibus & tẽplis dedicaſſet, & Martian⁹ poſt biennium, cum pace & laude eam ſecutus eſt.

CAP. 27.

Leo primus huius nominis Thrax ſeu ex Tracia. 55. imperator poſt obitum Martiani qui omnibus diſtributis ſecundum volũtatem Pulcheriæ vxoris, relicta republica in maxima pace fuit a ſuis vt fertur) peremptus. Prius hic Tribunicius exiſtens, cõmuni ordinatione ſenatus ſalutatur perator, & ab Anathολio Patriarcha coronatur circa annum Chriſti. 460 hic ſtatim filium etiã Leonem in Auguſtum creat, vt (ait Platina) non tamen multo ſtatim.

Nam is natus fuit ex ſecundis nuptijs Ariadnæ filiæ

occidente Valentinianus ſtatim vt alterius thori ſtuprator, per maximum perimitur: quod ſcelus multa alia ſecuta ſunt. Priores igitur ſchiſmatici poſt concilium fuerunt infœlix Theodoſius, à quo Theodotiani (vt ſupra dictum eſt) Barſumas Thimoteus, Aelurus Dorotheus, Petrus mennie, Euſebius Pelluſianus.

Fuerunt etiam & Acephali & Gayani negantes acta huius concilij, & quidam alij, de quibus iam ſupra dictum eſt, ſecundum abreuiationem Damaſceni, ſed de aliquibus pro pleniori intelligentia, & concordia materiarum ſpecialior erit declaratio. Hi enim ſecundum Niceph. cap. 45. to. 18. in. 12. ſectas diſſecti ſunt, & de his magis explicitè ſecundum recollectionem Nicephori agetur cap. 65. & deinceps.

CAP.

& affuit in concilio Milenitano tempore Innocentii, in Cartaginenſi 4. circa tempus Cyricii. Et mirũ quod nec hic. B. Auguſtinꝰ, nec Ambroſiꝰ, aut Hieronimꝰ leguũtur iter fuiſſe cõcilio Conſtanti. aut Epheſino, nõ mirum de Calcedonenſi, quia iã obierant. Nec de Niceno quia necdum florebant. Legitur Ambroſius inter fuiſſe cõcilio Aquileienſi tempore Damaſi, & de Auguſtino, vt ſuprà, de Heironimo rarò. Cõſtat hunc patrem Auguſtinnm & Hieronimum, ac Ambroſium, quamquàm ex Chriſtianis parentibꝰ eſſe baptiſatos cum iã eſſet grãdeui quod quoddã (vt reor) arcanũ fuit illius Eccleſiæ, ob maiorem ſolemnitatem & reuerentiam. Nam certũ eſt, etiam ex ſua, & doctoris huius doctrina ſancti, de paruulorũ bapſtimo licitè & debitè eos baptiſari.

CAP.

prà Pappam, quòd nec in concilio ſit opus authoritate, vel confirmatione: Cum hi ſancti Patres totius mundi, & in fonte greciæ ita clarè cenſuerint, ſuis factis oppoſitum confirmauerint, potiſſimum dum Pappa catholicus eſt. In eo etiam concilio, Theodoritus, Ibas, & quidam alij, qui hæreſis fuerunt notati, facta debita ſatisfactione, & confeſſione recepti ſunt. Quidam Pſendo Archimandritæ, prout in actione 4. libellos, & peticiones inſtanter obtulerunt aſſerentes Dioſcorum cum ſuis iniuſtè damnatum, poſtulantes, vt reſtituetur. Et hi ſecundum Nicephorum erant monachi, inter quos fuit quidam Barſumas, vnus ex eis, qui Flauianum ingularunt & quidam Dorotheus fautor Eutichetis, qui & ita proceruè inſtabant, vt aſſererent à communione

filiæ ſuæ, qui & paruulus erat, dum Leo in. 17. anno imperij obijt. CAP. 27.

Statimquè Martiani obitu cognito plebs Alexandrina ad ſeditiones prompta, & procliuis cũ primoribus quibuſdam addictis Dioſcoro, impetu demonico, quẽdam Thimotheum Ælurum cognomine alias monachum, & contra concilium proteruè ſentientem, ad epiſcopalem dignitatem eiecto Proterio euehere conſtituerunt: qui id mirificè expectens noctu cum cellas monachorũ obambulãs, & calamo excauato nominatim eos vocitabat, aies ſe angelum miſſum a Deo iniungens, vt a cõmunione Proterij diſcederent, & Thimotheum Ælurum colocarent epiſcopũ Nice. c. 9. to. 15. vndè infida, & tumultuoſa plebs cũ faucibus Proteriũ extra ſedem èijciunt, & Thimotheum Ælurum eius loco deſignarunt.

CAP. 44.

Armeni primùm veram fidem ſuſceperant, de quibus multa in hiſtoria Eccleſiaſtica, & conijcitur, quod occaſione dicti concilij Calcedonenſis ſe ſe ab Eccleſia ſepararint, cum Euthici faueant, & Dioſcoro, hi à meridie habent Aſſirios, à ſemptentrione Colchos Hyberos & Alanos, ab occidente Capadociã, vſque mare Gaſpium, Georgijs intermedijs, et eſt Armenia maior & minor. Hi aiunt Adã & Euam ſi perſtitiſſent, nunquam fuiſſe coituros, nec propagaſſe genus humanum per cõmiſtionem. Item hi Armeni habent Primatem, quem dicunt Catholicum, & Pappam non cognoſcunt. In concilio tamen florentino ſub Eugenio 4. comparuerunt: vt & Valachi, Rutheni, & Greci, & fidem Romanæ Eccleſiæ ſuſceperunt.

Gratiam

CAP. 24.

Hic beatus Auguſtinus fuit vitæ monaſticæ, vt & b. Hieronimus Baſilius, Gregorius, & Cyrillus, qui fuit ex congregatione montis Carmeli. Vndè & hic pater Auguſtinus, regulam edidit approbatam ab eccleſia, ſub qua militant deo multæ religiones ſub diſtinctis habitibus, & conſtitutionibus, non tamen a ſuo tempore omnes approbatæ ſunt, vt conſtat de prędicatoribus diù poſt ab Innocentio 3. & de Heremitis Auguſt. qui proprium nomen religionis Auguſtinenſes obtinuerũt, approbatis circa tempus concilij lugdunenſis. Vt in 6. de domibus religioſis:

Vnde & quatuor regulæ leguntur approbatæ ab eccleſia, vt Silueſter & Canoniſtæ citãt. Prior eſt. b. Baſilij, ſub qua militant omnes Orientales monachi:

munione epiſcoporum receſſuros niſi id fieret.

Dumque legerentur eorum libelli, epiſcopi acclamauerũt Anathema Dioſcoro, Chriſtus eum depoſuit: iſtos foras mitte, non decet eos audire, nec licet eum nominare epiſcopum.

Tuncque per Aetium Archidiaconum legitur cano. 22. Quo illis vagabundis monachis, (ex quibus erant aliqui monachi excommunicati) iniungebatur vt exirent à ciuitate regia, ad propria remeantes.

Nec mirùm quòd illi in hos monachos plurima ſtatuta ſunt. Nam & illi eam contentionem cum Theodoſio mouerunt: de qua propè dictum eſt. Precipuus autem inter eos erat quidam Fauſtus & Dorotheus.

CAP.

Quem conſecrarunt duo epiſcopi extranei, & aliàs à Proterio, depoſiti, videlicet Euſebius Peluſij & Petrus Mainie aliàs epiſcopi. Qui quidẽ Thimoteus adeò plebem in Proterium irritauit vt eũdem in ſacro bapriſterio, ferro in eius viſcera adacto contrucidarint, & fune cadauer ipſius furibundi per viam publicam conſtraxerunt inſultantes, etiam priùs ex crudis eius viſceribus guſtantes, cadauer combuſſerunt, puluere per ærem ſparſo, & ſex alij cũ eo obierũt tali certamine.

CAP. 29.

Super his pijſſimus imperator Leo de his per litteras epiſcoporum Ægipti certior factus non duxit iterum cogere ſynodum, ſed circularibus litteris ad Leonem Pappam & cunctos epiſcopos, & ad quoſdam ſanctos monachos, ad Symeonẽ ſanctiſſimum

gratiam conferri virtute baptiſmi, aut ſacramentorum negant. Aiunt non niſi cum eis eſſe eccleſiã, vndè rebaptiſant non baptiſatos ab eis, & aſſerunt baptiſmum non valere niſi ſimul detur Euchariſtia, & vnctio Chriſmatis, negant paruulos contrahere peccatum originale, & ipſum in baptiſmo, negant Armeni, peccatum originale deleri, vt Pelagiani negant beatos videre eſſentiam diuinam, ſed quandam claritatem eius: & negant aliquos eſſe beatos ante diem iudicij. Aiunt ſpiritum ſanctum à ſolo patre procedere: vt greci dicunt etiam (vt Guido Carmelita illis imponit) deum fuiſſe mendacem, cum dixerit Cayn non occidendum. Conficiunt in fermentato, & negant in calice aquam eſſe apponendam: & aiunt hoc ſacramentum animis nihil prodeſſe.

Carmelitæ, niſi quia ſub
Innocētio.4.āno dñi 1247
aliqua fuerunt addita il-
lis, & mitigata. Quod ve
ro feruntur eſſe ab Eliſęo
non ſtat, niſi ratione mō
tis Carmeli, in quo is ha
bitauit: & ipſi poſt modū
eumdem incoluerunt, in
eo ſumpſerunt nomen &
initium. Nam & ipſe ex
circunſione erat, vt cer-
tum eſt. Albertus Hiero-
ſolimitanus Epiſcopus e-
orum regulam edidit pro
batam ab Innocentio 3.
vt ait Trithenius.

Secunda regula, vt alij di
cunt, eſt b. Auguſtini. b.
Benedicti. Certum eſt,
D. Auguſtinum tempore
preceſſiſſe. D. Benedictū.
Sed cuius regula ſit pri-
or approbata, ipſi ex co-
rum priuilegijs melius a-
gnoſcunt.

Tertia regula eſt. B. Bene
dicti, ſub qua militāt deo
monachi nigri, de quib⁹
in Clementina, de ſtatu
monachorū, & multi or-
dines diſtincti ſub habiti
bus diſtinctis. Nam

In fine & concluſione
dicti concilij legati Pappæ
ſeu vicarij, ſuper eo quòd
die præcedenti illis abſen-
tibus fuiſſet decretum:
Eccleſiam Conſtantinopo
litanam æquis frui priui-
legijs ſenioris Romæ: &
eam habere mageſtatem
in negotijs his, quæ
ſunt de Ponto Aſia, &c.
& ſecūdam exiſtere poſt
Romanam. Quoniam hæc
deprimere authoritatem
Romanæ Eccleſiæ vide-
rentur, ex ſpeciali com-
miſsione & authoritate
Pappæ opponebant, ale-
gantes contra patrum in-
ſtitutionem eſſe, et pro ſe
canonem 6. Nicæni cōcilij
adducebant, in quo non
niſi de Alexādrina, &
Antiochena ſit mentio.
Item & 2. canonem Cō-
ſtantinopolitani concilij,
vbi de illis ſolis, vt in Ni
ceno. Ex parte aliorum
alegabant ſanctum cano-
nem cōcilij Conſtantinopo
litani

ctiſſimum maximè, ſcri-
pſit, vt illis reſcriberēt an
in conſtitutionibus cōci-
lij Calcedonenſis, & in
conſecrationem Aleurij
conſentirēr, Illi verò quā
quàm magna intercape-
dine ſeiuncti, & ſupra mile
eſſent omnes (dēpto quo
dā Amphilochio qui in
ſynodum non conſenſit)
concilium litteris ſuis cō-
probarūt, & Thimotheū
Æleurum depoſuerunt,
& excommunicarunt, qui
& in Gaugrem poſt ma-
giſtrum dioſcorū exulat.

CAP. 30.

Hic Leo vxorem habuit
nōe Verinā, quę & fratrē
germanū etiā habuit Ba-
ſilicū noīę, & ex Verina
habuit Leo filiam nūcu-
patam Ariadnā Gauſeric⁹
Rex Vvandalorū ditionē
Romanorū tū plurimū af
flixit. Vndè Leo cōparatis
& cōiūctis multis copijs
claſſen magnā mittit cō-
tra Gauſericū duce præfa
cto Baſiliſco illi fratre,
affinitate

deſſe. Negant matrimo-
nium eſſe ſacramentum:
& aiunt ipſum eſſe diſ-
ſolubile, ad arbitrium con
iugum. Fatentur baptiſ-
mum eſſe neceſſarium ad
vitam æternam, ſed non
pro deletione originalis
peccati quod negant. Et
paruulos fidelium non
baptiſatos, aiunt dum
moriuntur, ire ad pa-
radiſum terreſtrem:
& infidelium ad infer-
num cum parentibus.
Aſſerunt omnes homines
ante paſsionem fuiſſe dam
natos in inferno propter
actuale peccatum Adæ.
Item aiunt nullum eſſe
peccatum, a libero arbitrio
ſed à ſola tentatione dia-
boli dicunt eſſe peccatum
& ſine qua (vt aiunt)
nullum eſſet. Item aſſe-
runt aliqua peccata eſſe
irremiſsibilia abſolutè in
hoc mundo. Negant ali-
quem eſſe locum purga-
torij.

Aiunt

Nam vt infra patebit, tẽpore Siluerij, B. Benedictus: a Gallis fuit vocatus, vt in debito ordine religionis eos inſtrueret Qui venerabilem Maurum illis miſit. Ex tunc multi ordines qui ſub allio nomine militant, ſub diſtinctis nominibus, & habitibus militantes ſub reformatiõe dicti. B. Mauri, ſe ſe regulæ B. Benedicti ſubmiſerunt: Vt hi qui ſubnomine. B. Geldaſij qui ſanctũ Benedictũ preceſſit nunc dicuntur. Benedictini

Quarta regula b. Franciſci per Innocentium .3. approbata, & ab Honorio confirmata, ac ſequẽtibus generalib⁹ conciliis Extant Carthuſienſes approbati ſub conſtitutionibus, & regula. b, Claræ Item & Minimorum.

Et nunc ſocietas Ieſuatarum ſub propriis conſtitutionibus. Et hæc de regulis

litani, quo decernitur epiſcopum Conſtantinopolitanum habere primatus honorem, poſt Romanam, cum ſit noua Roma. Vndè iudices concludunt, omnem quidem primatum, & honorem precipuum, ſecundum canones Archiepiſcopo antiquæ Romæ conſeruari debere, et Archiepiſcopo Conſtantinopolitano poſt eum in Aſiana, Pontõ, &c. Cui adhuc contradixerunt legati & eorum contradictionem petierunt geſtis concilij adiungi, quod ab omnibus fuit approbatum & Leo in epiſtola 46. Ad Iuuenalem & epiſcopos, qui ſynodo Calcedonenſi totum confirmat & aprobat concilium ſecundum eorum petitionem, eo articulo dempto, hæc ex 2. verſione actoris concilij eiuſdem.

CAP.

tum fugauit, poſtmodum autem imperiũ ambiens Aſparum & Ardaburium ſibi conciliauit, qui illi polliciti ſunt, imperium contradere, modo victoriam concederet Gauſerico. Vndè proditor Baſilicus poſt colloquium cum Gauſerico, militibus ſumno ſopitis, totam illã claſſem, inmiſſo igne incendit. Vvandalis comptis perimentibus omnes prefugientes incendium, & is cũ paucis confugit Biſantium, Dehinc per ſororẽ liberatus Perinthum Traciæ, vt ibi degeret mittitur. Aſparum & Ardaburium Leo aduocans vt ex ea opinione abduceret, filiam ſuam Ariadnam, filio Aſparis cõſulit, & Patricio in matrimonium dedit qui nec ob id dolos in Leonem texere Deſierunt.

Vnde nunquam aut rarò in proditore fidendũ. Dolos tamen eorum Cõſtantinopolitani

Aiunt Chriſtum ſurrexiſſe, die ſabbati à Paraſceue: & omnes inſurrexuros in ſexu virili. Alphonſus hoc citat de ipſis ex Guydone Carmelita. Eugenius 4. in decreto vnionis Armeniorum, in cõcilio florentino, quòd fuit anno 1439. Reffert ex confeſſione eorundem in eodem concilio, eos tantum modo tria concilia generalia recepiſſe, Nicenum videlicet, Conſtantinopolitanum & Epheſinum.

Calcedonenſe verò concilium Armeni vt atteſtati ſunt in eo florentino concilio, id circò non receperunt, quia illis ſubiectum fuiſſet (licet falſo) dictam ſynodum, & Leonem Pappam feciſſe diffinitionem, ſecundum dam natam hereſim Neſtorij. In eo concilio ſe ſubmiſerunt Eccleſiæ Romanæ, & fidei ac communioni eiuſdem, ſed non creduntur per-

gulis ſufficiant. Dignitas autem & perfectio cuiuſlibet ordinis in vera regulæ abſeruantia cõſiſtit Quidam(vt is qui compoſuit Catalogũ gloriæ mũdi) aſſignant dignitatem, & ãteceſſionẽ,ab eorũ fũdatoribus qualitercũquè viuant ipſi. Sed antéceſſio ipſa potius videtur eſſe, & obſeruatur ſecundum receptionem & approbationem ab eccleſia, perfectio autem in perſectiori obſeruantia ſuæ regulæ. Verum regula ipſa eſt perfectior, quę conformior vitæ Chriſti,& perfectio ni ac conſilijs euangelicis:& in ea perfectiòres ſunt qui eadem perfectius obſeruant. Quid enim gloriendum: ſi templum Domini,& non ſanctificare ipſum nõne publicani precedent tales in regno cœlorum?

C A P.

C A P. 19.

Mirùm Sathanas Zizaniæ ſeminator pacis oſor, & humani generis inimicus, quanto ſalubriores actus precipit, tanto plus ad oppoſitum animatur. Vndè contra hanc, inter cunctas, ſolemnem ſinodũ diuerſas nationes, perſonas & ſectas incitauit: quarum nonnullæ ad hãc vſque diem, permanent obſtinatæ: Vt fuerunt vltra citatos in alijs cathologis Armeni, Iacobitæ, Georgiani, Neſtoriani, & alij plurimi.

C A P. 30.

Prout igitur citat Nicephorus 2. c. to.15. Ignauia, & inſolentia Zenonis, Baſiliſcus frater Varinæ Auguſtæ, imperiũ vſurpauit, & Gnapheũ ac Eleurum ſuis ſedibus reſtituit: ſtatinque ab eiſdem deceptus litteras circulares (quia circulatim ad oẽs epiſcopos) trãſmiſit oppoſitas circulatorijs

Leonis

ſtatinopolitani cognoſcẽtes eos cõuitijs affecerũt & tandem metu calcedonenſi fugientes, Zeno Iſaurius iuſſu Leonis imperatoris caput illis amputauit: eo quod Leo fuit dictꝰ Macelles, quia prę-fatꝰ Aſpard dux militiæ & Arraburius dicti Aſparis patereũ ad imperiũ erexerant: ſed ſua proditione interierũt, hæc Nicephorus.27.tom.15. Vndè & ſecundum eundem, Leo filium Aſparis Patricium ſeiunctũ, per repudium, a filia Ariadna, miſit in exilium: & filiã Zenoni coniugẽ, mutato eiꝰ nomine in Zenonem: cũ prius Aricinerius diceretur.

C A P. 31.

Dictus Zeno fauit Petro Gnapheo qui contra cõcilium colcedonẽſe agebat: Vt ſupra. Vnde Leo ipſum, quod in religionẽ variaret, nũquã dignatus eſt legere aut cõſtituere ĩperatorẽ: Sed bene Leonẽ

minorem

tur perſeueraſſe. Vndè e fugati à Scythis & Tartaris: ac eorum rex fugitiuus acceſſit Romam.

C A P. 45.

Xenaias ſeu Polixenus, Perſa miniſter Sathanæ, cùm ſeruus eſſet dominum ſuum fugiens eccleſiam acceſſit, aſſerens ſe clericum eſſe. Quod dum Caladion epiſcopus ſenſit, eum ex eccleſia proſcripſit. Dumque poſt exilium Callandionis Gnapheus loco reſtitutus eſſet, Xenaiam conſecrauit Hierapoli epiſcopum aiens id illi ſufficere pro baptiſmo: & eum nominauit tunc Polixenum Qui ita promotus, prima voce euomit imagines Chriſti, & ſanctorum non eſſe venerandas idque tempore Anaſtaſij imperatoris. Vndè hic Xenaias fuit vnus ex primis, qui contra imagines prædicauit.

Item

In precedentibus eos pre cipuè citauimus ſacros doctores, quos Hieronimus lib. illuſtrium virorum reſenſuit, & etiam ſacrum doctorem Auguſtinum, quem quia ſuo tem pore incipiebat florere non communerauit: Sicut de Ambroſio, Chriſomo, & Cirillo, ea ratione pauca ſcripſit. Nunc vero eos, quos Gemadius Maſſilienſis epiſcopus, tempore Symmachi Papæ (vt citat Platina) pari libro ſcriſit recitabimus & alios etiã, quos à probatis alegatos repe riemus.

CAP. 33.

Oroſius preſbiter hyſpanus multa potiſſimum de hiſtoris eccleſiaſticis ſcripſit. Ab Auguſtino mittitur ad Hieronimum: Et reliquias beati Stephani attulit: De quibus multa ſcribit idem Auguſtinus.

Poſſidonus

Leonis: Nempe per eaſdẽ, & ſi fidem Niceni concilij, conſtantinopolitani, & Epheſini probaret, quare nec Arrianus erat aut Neſtorianus, vel Macedonianus: acta tamen Calcedonenſis concilij, ſub Anathemate, & omni pœna prohibeat: & epiſtolas Leonis Pappæ. Vndè euidente Baſiliſcus Eutychianus erat, & Dioſcoranus. Anaſtaſius Hieroſolimitanus epiſcopus poſt Iuuenalem etiam facilimè ſubſcripſit, & alij epiſcopi non pauciores quingentis. Similiter & monachi plurimi accurentes Eleuro fauebant. Vndè & ipſe ſtatim Epheſum Paulum epiſcopum alias depoſitum reſtituit, ſimul & ius Patriarchatus quod illi in Calcedone fuerat ademptum: & rediens in Alexandriam totũ concilium ſub Anathemate prohibuit. Nonnulli tamen zelo diuino

accenſi,

minorem eius filiũ. Vnde reor Martinum propter ſimilitudinem nominis Deceptum: vt quod de Leone. 3. Iſaurio verè dicitur, qui ſanctorum cõbuſerit imagines, is ſolus huic Leoni id etiam tribuit. Hic enim deuotus fuit & religioſus, multa ſancta Loca, in Dei honorem, & eius genetricis, etiam cum micaculis conſtruxit. Suo tempore terræ motus totã pene Anthiochiam ſubuertit: & incendium totam fere Conſtantinopolim conſumpſit. Hic Leo tempore Leonis pappæ, & Hillarij eius ſucceſſoris: Quorum tempore Rechimer, & alij quidam tyrãni imperium inuaſerunt. Tandem morbo oppreſſus obijt apud Bizantium cum imperaſſet annis. 17. poſt quẽ Zeno vt gener purpuram ſumpſit, quod Verina ſocrus ſocium Leoni tenero aſciuerit eundẽ.

Leo

Item iſte multis ex genere Syrorum, & aliorum cum magna multitudine proteruorum monachorũ Anthiochiam cum magno tumultu peruenit et flauiano vin intulit: vt ſynodum calcedonenſem ac tomum Leonis damnaret: qui nolens, monachi ẽ contra eminebant.

At populus id ſentiẽs ſtatim inſurrexit, & cedẽ multorum monachorum fecit tantam, vt pro ſepultura, corpora in flumium proiicirentur.

Idem etiam accidit dum ex Cale Syria quædam turba monachorum iuxta quos & flauianus monaſticam duxerat vitam: vndè illi addicti erant, & Antiochiam anteceſſerunt, & ipſum deffenſuri: vbi nõ minor fuit accepta clades: Propter igitur caſus, fraude quadam abductus fuit flauianus in exilium in quendam locum præruptum, & pe-

troſum

Poſſedonius etiam.B.Au
guſtini diſcipulis,ei⁹ vitã
& plurima alia ſcripſit:
Quo circa eos cum eodẽ
Auguſtino reſe nſuimus:
quãquam ex ſequentibus
multi eos preceſſerunt .
Primaſiusetiam Auguſti
ni diſcipulus,in Paulum
ſcripſit nonnulla alia.

CAP.34.

Heliodo rus preſbiter li-
brũ de .1 .& vnico rerum
prĩcipio ſcripſit .Pacuui⁹
monacus,fũdator cœno-
biorũ Ægipti:De quo B
Hieronimus in vitis pa-
trũ præſcripſit.Hic regu
lã monachorũ,& epiſto-
las vtiliſsimas etiam ſcri-
pſit. Theodorus preſbi-
ter ſucceſſor gratiæ , &
prepoſiturę dicti Pacuuij
multas epiſtolas de ſacris
ſcripturis ſcripſit,
Oreſieſis monachus, am
borum diſcipulus vtilia
pariter ſcripſit.

CAP.

accenſi reſtiterunt , vt
Theodotus.
Vt etiam Baſiliſcus Ar-
catium epiſcopum Cõſtan
tinopolitanum qui vt re-
or Gemadio ſucceſſerat cõ
pellere cœpit, vt litteras
reciperet, & ſynodum a-
nathenati daret:cum tres
Metropolitanæ ſedes id
feciſſent: Alexandrina
quidem, Epheſina, & Hi
eroſolimitana. Qui conuo
cata plebe, & ordine mo
nachorum, inuocato diui
no auxilio tirãno reſtitit
& Daniel S. Monacus,
ſucceſſor ſanctiſsimi Syme
onis Stilite, qui in alta e-
ius columna morabatur,
deſcendit: & facto conuẽ
tu, vna cum Epiſcopo &
plebe, tyrannum accedẽs ,
de ſacris dogmatibus diſ-
ſeruit. Tyrannus vero me-
tuens commotionem , eas,
circulares litteras reuocat
vt ſubrepticias , & con
trarias per orbem miſit ,
Euthichẽ

CAP. 32.

Leo minor filius Zeno-
mis,ex Ariadna filia ma-
ioris Leonis. 57. impera-
tor inſtitutus ab eodem
Leone:ſed cum minus a-
ptus eſſet , obinfirmitatẽ
patri Zenoni imperium
deſignauit: & poſt annũ
deceſſit, 476. aut circa.

CAP. 33.

Zeno igitur Iſauricus,
filio defuncto fuit ſolus
imperator,& 58.circa an-
num domini.477.tempo-
re Sinplicis & fœlicis ſũ-
morum Põtificũ,& Clo-
douei primi Chriſtiani re
gum Frãciæ. Multas le-
ges edidit,quæ citãtur in
codice:non tamen multũ
fœliciter imperauit. Ni-
cep.to.16. Zeno hic volu
ptati & flagitiis deditus
fuit: Proinde dum male
adminiſtraret rempubli-
Saraceni ſeu Agareni to-
tam Meſopotaniam va-
ſtarunt:& Huni ſeu Meſ-
ſagetæ Traciam, obſiſtẽ-
te meme. Sed Baſiliſcus
& frater

troſum Paleſtinæ. Hæc ex
Nicephoro tom. cap, 27.

CAP. 45.

Seuerus impius, Eutiche
tis & diſcori dogma ſe-
ſecutus, ſacro concilio Cal
cedonienſi aduerſabatur ,
nõ niſi naturam diuinam
ex quo verbum caro fa-
ctũ eſt in Chriſto admitẽs
& is poſt exilium Fla-
uiani, ſubſtituitur epiſco-
pus Anthiochenus &
maximã in Eccleſia per-
turbationẽ cõmouit per im
peratorũ Anaſtaſiũ: Vn
dè & multi epiſcopi.or-
thodoxi exilio pulſi ſunt
cum multi ſanguinis effu
ſione. Nicepho.16.tom c.
29. Helias epiſcopus Hie-
roſolimitanus, cũ ſanctis
monachis Eutenio Theoti-
ſco Theodoſio & Saba cõ-
ſtanter pro fide reſtiterũt
Vnde & exilio depulſi
fuerunt. Cui quidem he-
lie Ioannes ſubſtituitur,
qui cum Seuero communi
cabat: perſuaſione tamen
ſanctiſsimi Pappæ ab eo
diœſsit

CAP 35.

Macharius monachus Ægiptius, Doctrina & virtutibus clarus fuit, vt Hieronimus etiam præclare de illo pariter ſcribit.

Euagrius monachus, dicti Macharii diſcipulus multa vtilia etiam compoſuit.

Sedulius preſbiter ſcotus preclara ſcripſit in epiſtolas Pauli: & multa alia in Francia, Aſia, & Roma & doctrina claruit: ac tandẽ ordinatus fuit epiſcopus, vt ait Sigiſbertus multa etiam compoſuit. Sub Theodoſio potiſſimũ floruit circa. 430.

Quapropter ante hunc infra cap 74.

CAP. 36.

Theodorꝰ præſbiter Anthiochẽſis, Diſertus, ſcri ſit aduerſꝰ Apolinariſtas & alia multa

Prudentius ſeculari litteratura eruditus multa de nouo & veteri teſtamẽto compoſuit.

Euthichen condemando, ac reſiſtendo imperanti vrbi primatũ, quẽ prout poterat, abſtulerat.

Palam tamen fuit omnibus, ipſum ſuis libellis cõtra fidẽ attentaſſe: Vnde odium omnium incurrit: idque ſentiẽtes, hi qui Zenonis obſidendi prouinciã habebant: fide illi data, reconciliati ſunt, & ipſum redire Conſtantinopolim contenderunt: protut illi b. Tecla martir in viſione retulerat. Vndè Baſilicus harmatium ducem, cũ copiis miſit qui Zenonis progreſſũ impediuiſſet. Qui apud Niceam fidem illi datam mutauit hac policitatione, quod eius filiũ Baſiliſcum Ceſarem crearet ipſe Zeno. At Baſiliſcus recognita tyrannus ad baptiſteriũ, ſeu Eccleſiã, cũ Zenonida vxore depoſita corona confugit. Et poſt quam per. 20. menſes tyranus fuiſſet, miſſus eſt in Capadociam moriturus, vbi

& frater Verinæ Auguſtæ aduerſus eum inſurrexit. Vnde is deſperato & effœminato animo, dolum Seruiæ metuẽs, cum Ariadna coniuge eius filia, & ſuis in Iſaurum fugit. Vndè Baſiliſcꝰ imperio tanquam ſpolio potitur, & ſine ſanguine diadema ſibi impoſuit: & Marcum filiũ, Cæſarem creauit, exercitum mittẽs apud Iſauros qui Zenonem obſiderent. Vnde is Baſiliſcus tuto ſibi cõſiſtere putans, a coniuge dicta Zenone incitatus, aduerſus fidem bellũ parauit. Nam ſtatim Timotheũ Eleurum, qui in exilio. 18. annis fuerat, reuocauit, ſimiliter & Petrum Gnapheum, ſedem alexandrinam illi & huic Anthiocenam reſtituens pulſis Tymotheo alio, qui Proterio ſucceſſerat, & Caladione, qui Stephano ſucceſſori Gnaphei fuerat inſtitutus ſucceſſor Zeloſus,

diſceſſit, effectus 4. ſynodi conſtans deffenſor, ſed breui tempore ſuper vixit. Cui petrus fideliter ſucceſſit. Helias verò non logẽ à Conſtantinopoli, cum ſanctiſſimo Sabba colloquutus, diem & horam mortis Anaſtaſij illi prædixit.

CAP. 47.

Eo tempore Alamundarus Philarchus Sarracenorum, & quidam Zarethas dux Perſarum, impetum fecerunt in fines Paleſtinæ, ſed à Romanis victi, facta pace quieuerunt: & Alamundarus Chriſtianus efficitur. Dũquè id Seuerus ſenſit duos ex ſuis epiſcopis, ad eum miſit: qui ſua contagione ipſum infeciſſent. Vndè deus principem iam benè inſtructum præuenit, adeò vt inſtinctu diuino, illis ſuadentibus, fabulam confixit eiſdem aſſerens ſe litteras recepiſſe, quibus certò aſſeritur,

compoſuit.

Audentius epiſcopus hiſpanus ſcripſit aduerſus manicheos, Sabellianos, Arianos, Photianos, qui Bonoſiaci Dicebantur. Commodianus libros ſacros legens cum ſecularibus litteris, cõuertitur ad fidem. Vndè ad laudẽ Chriſti quædam contra Paganos ſcripſit.

CAP. 37.

Fauſtinus preſbiter ſcripſit aduerſus Arrianos, & Macedonianos. Itẽ & librum aduerſ᷒ Valẽtinianũ, Theodoſiũ, & Archadiũ ĩperatores. Vndè cõiicitur fuiſſe tẽpore illorũ, vt & precedẽtes. Ruffin᷒ preſbiter eccle. Aquileiẽſis multa ex græco in latinũ vertit: & nõnulla Origenis opera, ex quib᷒ ꝑ parre taxatur à Hieronimo, & ab Eccl, vt in canone ſãcta Romana diſt. 15. fuit comes dilectiſſi. b. Hieroni. vt ad eundẽ ſcribit, to. 1. Zelus tamen fi- [illegible] preſti-

Vbi cum vxore, & liberis interfectus eſt: filius verò Baſiliſcus ſecundum promiſſa, creatur Cæſar, & poſt modum pontifex Cyzicenus: pater vero eius Hermatius, vt proditor ingulatur.

CAP. 31.

Zeno itaque reſtitutus, eas circulares litteras reuocat, & condemnat. Aſiani etiam epiſcopi, miſſis ad Achatium, libellis gratiam expoſtulant, quod vi ſubſcripſiſſent, iuramento firmantes ſe ſynodo Calcedonenſi credere, & aſſentire Niceph. cap. 10. 16. Vndè et iſdem Zeno, Petrum Gnapheum antiochia expulit: & ſedem Calendioni reſtituit: qui neminem ad communionem admittebat qui non amathematiſaret Gnapheum, & circulares Baliſci. Is etiam Zeno, paulum epheſo exegit, & cuncta debito ordine redegit.

Reliquias

Zeloſus, deffẽſor Cõcilij &. S. Triſagij: Statinquè Gnaphe᷒, & Eleur᷒ cõtra cõciliũſe armarũt perſuadẽtes Baſiliſco, vt litteras circulatorias ad oẽs epiſcopos cõtra cõciliũ mitteret: oppoſitas circulatorijs, Leonis imperatoris.

CAP. 34

Tandem tamen (vt in catologo Pontificum enaratum eſt) eam ob cauilationem Baſiliſcus in exilio vitam finiuit. Poſt mortẽ autẽ Tymothei Eleuri, Alexandrini, multum ipſo deteriorem elegerunt, Petrum cognomẽto, Mogũ ob quod Zeno electores morte multauit: & Tymotheum Salophaciolum ſucceſſorem Proterij (quem Baſiliſcus reuocato Eleure expulerat ĩ ſuã ſedẽ reſtituit, expulſo Mogo. Alexandrini poſtmodũ quodã conſilio quendam Iohãnẽ tabeneſiotẽ præſbiterum, in legationem ad Zenonem

tur, Sanctum Michaelem vita eſſe deffũctum. Cumque illi affirmarent id fieri non poſſe, ſubintulit ipſe: Quomodo igitur purus deus (Chriſtum enim deũ ſolum & non hominem aſſerebant) in cruce mori potuit, ſi angelus non poſſit? Vndè illi confuſi abierunt. Nicep. to. 17. c. 2.

Hic autem Seuerus, dum ſuis ſynodalibus ad multos contra ſanctam ſynodum inueheret, quaſi quotidie imperator Iuſtinus, primo ſui imperij anno, vt pœnas meritas panderet, linguam eius radicitus excindere iuſſit, aut per Irenæum vel Vitalianum. Is ſaltem poſt hæc expulſus ſucceſſorem Paulum habuit, etiam in concilio Lateranenſi occultè tamen, qui non diu vixit: cui et Catholicus Euphraſius ſucceſſit.

Hic

na multum eos diſſociauit, adeo quod nec Auguſtin⁹ ſuis litteris reunire potuerit eoſdem.

CAP. 38.

Tichonius Apher, diuinis litteris erudit⁹, libros & epiſtolas, de eiſdem edidit. Octo regulas etiã ad intelligentiã ſacræ ſcripturæ compoſuit plurimũ vtiles: quæ & ab expoſitoribus ſæpius citantur. Fuit cõtemporaneus præmiſsi Ruffini, & conſequenter Hieronimi ſub Theodoſio & filijs eius.

Seuerus preſbiter, cognomento Sulpicius, Aquitanus, vir genere literiſq; nobilis, virtutum amator Sãctis viris Martino Turonenſi & Paulino Nolenſi, epiſcopis charus fuit: quibus non contemnẽda opuſcula ſcripſit, & epiſtolas, & Chronica quædam, legendam, beati Martini, à qua deſumitur, quidquid de ipſo, in

Reliquias etiam diui Euſtachy qui apud Macedones in exilio vitam finierat cum multa reuerentia fecit dictus Zeno Anthiochiam reduci, vndè iam qui à centum annis ab Eccleſia diſceſſerant eidem vniti ſunt. Et iſdem Zeno propoſuerat Eleurum eijcere, ſed ob ſenectutem ipſum permiſit liberè ire ad infernum Et poſt ipſius mortem vt 34. c. imperatorum. Nunc verò ad ordinem Pontificum à quo ob conformitatem Paulo digreſſi ſumus, redeundum eſt. Hilarius igitur ſucceſſor Leonis fuit 48. à Chriſto, tempore Leonis imperatoris circa 465. De quo iam ſupra.

CAP. 32.

Simplicius Tiburtinus à Chriſto 49. circa annum eiuſdem 481. tempore Zenonis imperator quo tempore. Odoacer totam Italiam plurimum infeſtauit,

in iſerũt: per eundem Iohannem ſupplicantes, vt poſt diceſſum ſeu mortẽ Thimothei epiſcopi, eis quem voluiſſent, licuiſſet eligere qui ſtatim ambitionem Iohannis ſentiens ab eo ſub iuramento exegit, quod eum thronum nec recipere velet. Vndé reuerſus eſt ſub hac conſtitutione, quod clerus Alexãdrinus poſt Timothei obitum, quencũquè voluiſsét, potuiſſent, eligere, prefato Iohanne dempto. Qui tamen ſuper hoc dolens, per pecuniã, vt ait quidam Zacharias ad dictũ epiſcopatum conſcendit. Vbi id Zeno ſciuit: ipſum reiici iuſſit.

CAP. 35.

Zeno tunc temporis, quoddam decretum Henoticum ſeu conciliatorium dedit quo iniungebat, & ſectatores Proterii & moggi in Alexandria recipi & reconciliari, in vna

Hic Seuerus non fuit Seuerianus, à quo Seueriani (vt ſupra) ſed imitator Euthicetis, & Dioſcori, corruptor Anthiocenorum: vt ſuprà ex Damaſceno. Inſtante tamen perſuaſione Theodoræ vxoris Iuſtiniani Conſtantinopolim reuocatur: & ſuis epiſtolis, perniciem ſuam communicauit Anthonio & Theodoſio epiſcopis, quos Iuſtinianus depoſuit, & Seuerum cum illi addictis anathemate ferit: vndè cum pace ſchiſma ceſſauit to. 17. cap. 8. Nicephorus.

ÇAP. 48.

Et hic Seuerus cum Anthymo Petro & Zoara Monacho Syriæ in quinta ſynodo Conſtantinopolitana condemnati fuerunt ipſe Seuerus ex Sozopoli Bithinniæ ortus (vt ait Niceph. lib. 16. ca. 29.) Berenti legum ſcientiæ et forenſibus actionibus operam dedit, & poſt modũ fuit

in officio diuino legitur. Hic ſenectute deceptus fuit à Pelagianis: Vndè agnoſcẽs loquacitatis vitium vſquè ad mortem ſilentium obſeruauit Vt tacendo, emandaret, quod loquendo contraxerat.

CAP. 40.

Antioch⁹ epiſcopus, Seuerianus Gabatenſis, Nicias & Olympi⁹ etiã epiſcopi, Baniarius, Sabbatius epiſcopus Gallicanæ prouinciæ, Iſaac quidem Vrſinus monachus, Macharius alius, monachus, Heliodorus presbiter Anthiocęnus Iohannes epiſcopus Hieroſolimitan⁹. & Paulus quidam epiſcopus: hi omnes hoc tempore multa de ſacris litteris & de fide contra hericos ſcripſeruut opera quæ vix habentur.

Theofilus Epiſcopus Alexaudrinus, quædam contra Griginem, & Antropomorphitas, &

infeſtauit, & Zeno contra eundem Theodoricum regem cum ſuis Gotthis ex Thracia in Italiam miſit: vndè Gotthi poſtmodùm eam diu tenuerunt. hic nichilominus in tantis perturbationibus non deſtitit officium boni paſtoris exercere, tum in conſtruendis, & dedicandis templis, tum in inſtituendis præsbiteris, & per regiones & titulos in vrbe diuidendis qui continuè incubuiſſent in adminiſtrandis ſacramentis, & recipiendis fidelibus. Prohibuit clericos poſſeſſionem beneficij à laico recipere: vt poſtmodùm etiam Gregorius, & alij Pontifices.

Sedem Romanam, etiam omnium ſupremam eſſe declarauit. Iohannes Tabenneſius ex Alexandria, mandato Zenonis pulſus Romam adijt, inſtans apud Simplicium, ſe pul

vna fide ſacrorum conciliorum condemnatis erroribus Neſtorij Eutychiani: & aliorum, Concilium tamẽ Calcedonẽſe nec appertè ꝓbabat, nec reprobabat, At Acacius epiſcopus Conſtantinopolitanus ſub ea conditione ſedẽ ſuã Petro Moggo reſtituit: modo ſectatores Proterij ſuſciperet, & quintam ſynodũ qui ficte ſub ſcripſit: & cum plauſu populi fuit ſuſcept⁹ tũquẽ Iohãnes Tabẽneſiota Romam adierat. Porro Calãdiõ epiſcopus Antiochen⁹ ſuper his ad Acaciũ Zenonẽ ſcripſit, culpãdo dictũ Mogũ, mœchũ ipſũ nũcupãdo certis rationib⁹, qui tamẽ ob id & alias quaſdã ſuſpiciones miſſ⁹ fuit in exiliũ: & Petr⁹ Guaphe⁹ fraude in eã ſedem itetũ induct⁹ eſt cũ prius henotico edicto ſubſcripſiſſet. Mogg⁹ verò ſtatim Anathematiſauit cõciliũ Calcedonẽſe, &

fuit vitæ monaſticæ, cùm Nephalio Eutychiano conſentiens concilium Calcedonenſe tutatus. Vndè ex concilio ab eodem eijcitur, & die quo conſecrari debuit, iuramentum inſcriptum imperatori Anaſtaſio obtulit, ſe concilium Calcedonenſe haud anathematiſaturum. Et tamen eo die ambo, & ſuis epiſtolis anathematiſauit poſtmodùm.

CAP. 49.

Flauitas poſt mortẽ Acacij epiſcopi Conſtantinopolitani, mira ſictione & mendacio, inſtituitur epiſcopus vt Nicep. li. 16. ca. 18. citat: Zeno enim cartã puram in ſacro repoſuerat altari deo, vt per manum nomẽ eius inſcriberet, quẽ vellet in ea ſede preſici: et ob id ieiunium 40. dierũ indixit. Hæc vt ſciuit flauitas, multo auro cuſtodem templi principem cubiculariorum corrupit: Vndè in charta nomem flauitæ

& quædam alia compoſuit tempore Theodoſij: quia tamen ſua aſtucia, & dolo machinatus eſt in Chriſoſtomum, parui ſũt momenti, nec iſte eſt, qui ſuper euangelia ſepius citatur.

CAP. 41.

Euſebius quædam etiam de miſterio crucis, & conſtantia apoſtolorum.

Simplicianus epiſcopus, multis Epiſto. adhuc preſbiter, hortatus. B. Auguſtinũ ſcribere de difficultatibus plurimis ſcripturæ Vnde multoties ad eũ ſcribit Auguſtinus..

Virgilius etiam Epiſcopus quædam eo tempore ſcripſit.

Auguſtinus hic citatur à Genmadio, quem tamen cum ſuis diſcipulis, quatenus ſacris doctoribus contemporaneis propior eſſet iam premiſſimus.

CAP.

ſe pulſum, quia Zelaſſet pro concilio Calcedonenſi, & fide. Vndè Simplicius Zenoni reſcripſit, eum propter periurium eiectum: de quo, in Zenone. De his Nicephorus. 15. & 16. cap. tom. 16. Sed & Platina ſatis conformia citat Acacium ſcripſiſſe Simplicio, Petrum Alexandrinum cognomento Moggum (qui loco dicti Iohannis reintruſus fuerat) infectum eſſe & Eutychiana hæreſi, et merito damnandum quã quàm poſt modum cum eodem conſenſerit. Sed et fœlix ſucceſſor hanc litteram in eum retorquebat: Vndè & Simplicius dictum Petrum damnarat, dato tamen tempore pœnitendi. Hic obijt cum 15. annis & menſe ſediſſet. Illud Acacij ſcriptum habetur conciliorum, iuxta Simpliciani decreta.

CAP.

nenſe, & oſſa Thimotei præceſſoris extumulauit: quod tamẽ negauit, ſcribens Acacio ob id in eum commoto.

CAP. 36.

Contra præfatum Zenonem quidam Theudericus Scyta ſe erexit: qui & tandem ſub ſuo æquo cadens, lœſus interimitur. Martianus etiam quidam, filius Euthemij, qui Leontiam ſororem Ariadnæ vxoris Zenonis habebat vxorem durante imperio Leonis patris ipſius genitam, & Ariadnæ ante imperium: Vnde ſub tali fuco, Zenonen in imperiali palatio inuaſit ob tenta victoria: & in Craſtinum diſtulit, palatium occupare: ſed tandem a ſuis derelictus mittitur in exilium, & ſocrus vtriuſquè Varina: vbi & moritur.

CAP.

flauitæ annotauit, & ſigillo obſignauit ac poſt ieiunij tempus nomen flauitæ quaſi diuinitus inſcriptum reperitur. Vndè ingenti gloria is flauita thronum conſcendit, & in eo quatuor tantum mẽſibus ſedit. Epiſtolas ad Petrum & alios contra concilium, & fidem deſtinabat, & ad Pappam fœlicem, pro concilio vt bilinguis, qui & ante quatuor menſes expletos repentina morte obijt. Cuius mendacium ita innotuit, eam pecuniam mutuo ab argentarijs ceperat, quam dederat, præfato cuſtodi nec mediam partem eo breui tempore conquirere poterat. Vndè & argentarij coram imperatore ab heredibus pecuniam reddi exegerunt.

Herodes

CAP. 42.

Maximus Epiſcopus taurinenſis diuinis ſcripturis intentus, multos tractatus, & Homelias in laudem apoſtolorum, & martyrum compoſuit: quarum multæ in officio diuino leguntur. Item & de natali domini, Theophania, paſcate, Penteco ſte & c.

Item de ieiunio quadrageſimæ, & quomodo ieiunandum: multaquè alia quæ fiunt in eccleſia. Hic moritur imperantibus Honorio, & Theodoſio iuniore: circa annũ Domini. 412.

CAP. 43.

Petronius Bononienſis Epiſcopus, ſãctitate vitę, & monachorum ſtudijs ab adoleſcẽtia exercitatꝰ putatur ſcripſiſſe vitas patrum ſaltem pro parte: partam nanq; Hieronimus ſcripſit, prout viderat: & partẽ trãſtulit ex alii Aliqua opera elegantia ſub eius nomine

CAP. 33.

Fœlix tertius Romanus. 50. à Chriſto circa annum eiuſdem 486. tempore Edoacris regis, (qui 14. annis regnauit in Italia) & Zenone imperatore. Hic fœlix fuit atauus B. Gregorij (vt ipſe narrat) homilia 38. Iohannes Tabenneſius, qui fugatus à Petro Alexandrino, ſeu Moggo, Romam tempore Simplicij ierat (vt præmiſſum eſt) non minus apud fœlicem inſtabat. Vndè is, prout Niceph. 16. c. 16. to. citat, & lectiones, quæ de ipſo fœlice in diuino officio leguntur. 29. Iulij, pro parte idem ſonant. Eundem videlicet fœlicem, ſuper reclamatione quæ ex græcia venerat Petrum Moggum ſeu Alexandrinum priùs propter hæreſim damnatum fuiſſe, ab Acacio Patriarcha Conſtantinopolitano reuocatum.

Vndè

CAP. 37.

Hoc quoquè tempore, per Italiam, vt citat Leonardus Aretinus, multæ copiæ gentium externarũ vagabantur: quæ vocatæ fuerant contra Attillam & Vvandalos: quæ & vbi inminutum imperium perceperunt, ſub quodã puero Auguſtulo imperatore, filio Horeſtis Patricij, duce Odoacro petierunt tertiam partem agrorum, ſibi per Italiam dari: & renitentem Horeſtem occiderunt & Auguſtulum deponentes: atquè Odoacer 14. annis, eo iure per Italiam regnauit.

Verum Zeno ſuſpectam habens poteſtatẽ Theodorichi & ſuorum Gothorum quo ſe ac regiones finitimas eorum metu liberaret Theodorico ſuaſit, vt in Italiam tranſiret, & miniſtros occupatores expelleret. Quãobrem ex Tracia cũ ſuis Gothis in Italiã Theodoricꝰ pergit: & poſt multas

Heredes verò, cùm non ſupereſſent, vndè ſolueret imperatori ſecretum pandũt, ſupplicantes à creditoribus abſolui, qui ſuprà modùm abſtupuit: et Eunuchum officio tolli iuſſit: et proſcribi: ac pecuniam ex ſua ſubſtantia ſolui. Et alium epiſcopum, ab epiſcopis, & clero iuſſit eligi: qui præclarum Euphemiũ elegerunt.

CAP. 50.

Timotheus Aeleurus poſt Martiani obitum à ſeditioſa plebe Alexandrina per eundem mira fraude decepta (vt ſupra iam in 28. c. imperatorum) & in ſanctum Proterium Alexandrinũ epiſcopum concitata eoque per eam crudeliſſimè, & inhumaniter occiſo conſtitutus fuit epiſcopus Alexandrinus epiſcopus dictus Thymoteus, Euticheti, & Dioſcoro, per

omnia

leguntur: quæ coniiciuntur eſſe Patronij patris eiuſdẽ hic obiit ſub Thedoſio & Valentiniano 3. circa igitur annum Domini. 420.

Pelagius & Celeſtinus, hic citantur, propter quædam docta ab eiſdem conſcripta: ſunt & vigilantius, & Heluidius: ſed cum hęreticis videntur.

CAP. 44.

Lucianus preſbiter ſanctus cui dominus reuelauit locum ſepulchri beati Stephani prothomartyris ſeptimo anno imperij honorij imperatoris, quam reuelationem ipſe ſcripſit.

Anitus preſbiter hyſpanus, eam reuelationem Luciani tranſtulit in latinum: & Epiſtolam ſimul edidit ad Oriſium.

Paulinus epiſcopus Nolanus in Campania, plurima ſcripſit vtilia, maximè de pœnitentia. Item himnarium, & Sacramẽtarium

Valèis fœlix defenſorem miſit, cum conſilio ſedis apoſtolicæ: qui & damnaret Acacium cum Petro. Nicephorus clarius exprimit rem (vt ait) ſibi certo compertam, Fœlicem equidem miſiſſe ad Zenonem, Vitalium, & Suuinum, ſeu Vitalem, & Meſenum epiſcopos, cum mandato, vt Calcedonenſis ſynodus vim haberet: & Petrus ex Alexandria eijceretur: qui non ſanam coleret doctrinam, & religionem. Acatius autem Romam mitteret aliquos qui in cauſa contra Iohannem, rationem redderent. Interim ſuperuenit quidam Cyrillus, præfectus monachorum, inſomnium aſſerens, ex mora cauſam fidei periclitari. Vndè fœlix Meſeno & Vitali ſcripſit, vt in omnibus dictum Cyrillum conſuluiſſent. Scripſit & ad Zenonem imperatorem, admonens

victorias & pugnas fatigatus cũ cõpoſitione cõregnauerunt. Theodorichus tamen Odoacrum ad cenam inuitatum occidit, & in particione prę miſſa ſolus cum ſuis permanſit in Italia quam ſibi ſubegit, & eam cum ſuis tenuit: vſque ad tempora Iuſtiniani.

CAP. 38.

Zeno multos habens liberos, ex Niceph. lib. 16. cap. 24, circa finem vitæ quẽdam Maurianum diuinum fertur interogaſſe quis poſt eum regnaturus eſſet, qui reſpondit, quendam ex ſilentiarijs nedum eiꝰ imperium ſolum ſed & vxorem Ariadnam tecepturum. Ob quã ſuperſtitionem, quendam Pelagium & alios inſontes fecit necari & fruſtra. Nam cum odium dictæ vxoris incurriſſet, epilepſię morbo diſtentus, aut vt aliis placet, ebrietate ſpeciem deffuncti preberet

omnia fauens, & Gnapheo aſſentiens, contra cõcilium. Leo tamen imperator, circularijs litteris aſpiſcoporum: eo depoſito, eundem dioſcorũ in Gaugram relegauit.

CAP. 25.

Succedente Leoni Zenone, eius ignauia Baſiliſcus tyrannus imperium vſurpauit: & Gnapheum, cum Æleuro, ſuis ſedibus reſtituit: quem & ſtatim contra conciliũ Calcedonen. animarunt: vt 30. c. Pontificum. Zeno tamen reſtitutus acta Baſiliſci dãnauit: Gnapheumquè ex Anthiochia Callandione reuocato, expellit. Sed Æleurum ob ſenectam dimiſit vt ſupra. c. 31. Pontificũ: qui & tandem mortuus eſt In. 33. cap. Imperatorũ planius hæc habentur.

CAP.

tarium: & ad Theodoſi-
um de victoria tiranno-
rum. Claruit temporibus
eiuſdem Theodoſii, &
Honorii.

CAP 45.

Eutropius præſbiter, &
Euagrius, alius a pręcedē-
ti: Vigilius Diaconus &
Atticus Conſtantinopo-
litanus quædã ſcripſerũt
circa tempora Arcadij &
Theodoſij filij eius.
Theodorus Ancyranus e-
piſcopus Galatiæ, & faſti
dius quidã britann⁹ epi-
copus, ac Thymothe⁹ epi
copus quædã Deo digna
his tẽporibus ſcripſerũt.
hic tamẽ putauit Chriſtũ
in Epiphania natum.
Leporinus monach⁹ pre
ſbiter primum errore Pe
lagij infectus à doctori-
bus Gallæ admonitus &
ab Auguſtino emendatus
ſcripſit emendationis li-
bellum.

CAP.

*admonẽs eundem de ob-
ſeruatione Calcedonenſis
Concilii, & de ſæua per
ſecutione, quã Honoricus
maritus Eudoxiæ exerce
bat in Catholicos, in Af-
frica: ob quod ipſa ab eo
aufugit.*

CAP. 34.

*Scripſit etiam felix ad
Acatium, eum monendo
ſuper his, qui & videba
tur cauſam eorum dediſ-
ſe. Zeno tamen iterum reſ
cripſit, Ioannem non niſi
ob ſimoniam, & periuriũ
repulſum & petrum nõ
receptum, niſi cum inqui-
ſitione debita, & ſub ſcri
ptione, cum iuramento co
lendi ſanctam ſynodum.
Veruntamen ſuper his re-
bus certa teſtimonia epi-
ſcoporum Egipti, ac cleri-
corum & monacorum,
ad felicem ſuperuenerunt
contra petrum, & eos,
qui cum eo communica-
bant, veluti hereticos: &
Vitulem & Miſſenum,*

Cum

ret, ea iubẽte tumulo in-
cluditur adhuc viuens:
nec, ea nolente, reclamés
auditur. Vndè cũ .17. an-
nis imperaſſet ita mori-
tur incluſus.

CAP. 39.

Anaſtaſius dioſcorus 59.
imperator circa annũ do-
mini 492, hic dum adhuc
eſſet in ſcola ſilentiariorũ
ab Ariadna vxore Zeno-
nis cum ordine ſenatorũ
imperatoriã ſuſcepit co-
ronam, & ſuſcepto Diade
mate ſtatim contraxit cũ
eadem Ariadna & Lon-
ginum fratrem Zenonis
qui ad imperium aſpira-
bat in Seleuciam patriam
relegauit, & eiecit totum
genus Iſaurorum.

Is natura pacificus, trã-
quilitatem in eccleſia, ſu-
blatis nouitatibus, & diſ-
ſidijs, ac diſputationibus,
cupiuit. Concilium Cal-
cedonẽſe, nec ſuis edictis
approbauit, nec reproba-
uit. Sed & quietem, non
tamen bonam pacem vt
multi ignaui & negligẽ-

CAP. 52.

*Petrus cognomento Mog-
gus poſt mortem Aeleu-
ri, ab Alexandrinis eli-
gitur, multo adhuc dete-
rior Aeleuro: quem Zeno
ſtatim cùm tantum 36.
diebus ſediſſet, remouit:
multatis morte, qui ipſũ
elegerant: & Thimotheũ
Salophaciolum ſanctum
Proterij ſucceſſorem, ex
Canopo reuocatum ſedi
reſtituit. Vt Niceph. 16.
tomo. c. 11. Poſt cuius obi-
tum Alexandrini Io-
hannem Tabcnneſiotam,
elegerunt. Quòd vt illi
imponunt acceptauit, con
tra fidem ab eo datam:
quamquam eccleſia Ro-
mana eum Catholicum
veneretur.*

CAP. 53.

*Tum contigit Zenonem,
edictum quoddam heno-
ticum, aut pacificatorium
condere: quo ſectatores
Proterij, & Moggi, re-
cipi, & reconciliari man
dauit, fide ſacrorum con-*

ciliorũ

CAP.46.

Victorinus Rhetor maſſilienſis & non ille apher de quo iam ſuprà cap. 9. ſecundum Hieronimum filio Eutherio ſcripſit quædam cómentaria in Geneſin, magis tamen in ſecularibus litteris quā diuinis fuit exercitatus moritur imperantibus Thedoſio & Valantiniano. Remigi⁹ epiſcop⁹ Remēſis qui Clodoueum Regem baptiſauit fuit ex tēpore Zenonis de ipſo tamen infra cap.72.

CAP.47

Caſſianus ſcytha Diaconus Conſtantinopolitanus poſt modùm presbiter apud Maſſilian & nō is de quo infra, qui fuit Carmelitani ordinis. Hic ſcripſit res neceſſarias profeſſioni monachorū potiſſime apud Ægiptu m tribus libris, reor quod is ſit liber qui dicūtur Collationes patrum, Et multa alia de vitiis & virtutibus

cum Acacio & Petro habere commercium: eū denique Petrū, a duobus hæreticis & depoſitis conſecratum:

Qui etiam a Biſantio veniebant certo ferebant Acatium ſua Authoritate cum Petro communicare & ad id alios cogere. Similiter & Vitalem ac Meſenum, nec cum orthodoxis colloqui. Vndè & ſimpliciores ſeducti aiebāt Petrum receptum à Romana ſede: Cum ipſi potius recognita eos iterum damnare debuiſſent, niſi offerrent libellum pænitentiæ. Sed illi correpti pecunia à Zenone vt ait Martinus non fecerunt ſecundum preceptum Romanæ ſedis

CAP. 35.

Venientes igitur Romam Vitalis & Meſenus fœlix Pappa facta ſynodo & debita diſquiſitione, eos corruptos reperit & eiecit eoſdem a communione & dignitate ſacerdotali Similiterr

tes paſtores) deſiderabat Vndè multis diſsidijs, ecclesia omnis ſciſſa fuit: & in Oriente, & in Occidente: Dum pro libito quilibet ſuā partē rueretur, Demū cum cuncta proniora ſint ad malū tanto apud eum, preualuerunt Hæretici, vt pudēter ſactā ſynodū depredicaret, & anathematiſaret ac epiſcopos ex trōis ſuis deiiceret, & preſertī Euphemiū Cōſtantinopoli. obtēdēs quod res nouas indiceret: ſed Euphemio multa ficta, & irationabilia īponebat, & ſignāter quod ſequitur. Dū Anaſt. ad imperiū ꝓmoueretur Euphemius Antiſtes forti animo, perſtetit ſe nō facturū ceremonias requiſitas priuſquā ille, ſub iuramēto, ſub ſigno relatocōfirmaſſet, ſe fidē īuiolatā ſeruaturū: nec quidquam noui in Eccleſia illaturum: & ſe ſucceptorum concilium Calcedonēſe cum

ciliorum: Calcedonenſe tamen, nec apertè probabat, vel reprobabat: vt eodem cap. 11. & 12. 16. tom. Niceph. Aſt Acacius epiſcopo Conſtantinopolitano, ſub ea conditione ſedem Maggo reſtituit: qui & fictè ſubſcripſit in 4. ſynodum: & tum Iohannes ad Simplicium Pappam aufugit. Callandion contra id, Acatio ſcripſit: qui ratione, & ſuſpicionibus alijs exulat: & Gnapheus ſuo loco reſtituitur.

CAP. 54.

Is Moggus reintruſus, ſtatim concilium calcedonenſe anathematiſauit: & oſſa Thimotei præceſſoris extumulauit. Is tamen verſipellis nunc ea negabat. Tum fœlix Pappa 3. certus, quòd Acacius dictum Petrum recepiſſet, quem tamē priùs ſuis litteris ad Simplicium, hereticum declarat & iſdem Simplicius, ex conſilio

& ad extremũ rogatus a Leone pòſtmodùm Póti-ſice Romão,ſcripſit cótra Neſto riũ,de incarnatiõe domini: Obiit apud Maſſilianũ,imperãtib⁹ Theodoſio & Valentiniano Proſpero tamen ſpeciali libro reprehenditur de quibuſdam,quæ in ea colatiouem libro,de gratia dixit.

CAP. 48.

Philipus preſbiter,auditor Hieronimi quædam cómentaria in Iob edidit & epiſtola exortatorias ad tolerantiam:ac moritur,ſub Martiano imperatore.

Eucherius Lugdonẽſis Epiſcop⁹ multa docta ſcriſit: & quedam opuſcula premiſſi Caſſiani ſub cõpẽdio reſtrinxit. Et in Geneſum,moritur & etiam imperantibus Valentiniano & Martiano.

militer & Petrum, vt hæreticum ab hereticis conſecratum: & Arcatium pariter condemnauit, quia ei, quem prius ſcripſerat, & condemnarat hæreticum, communicaret, nec Vitalem Zenoni intimaſſet, & multis alijs cauſis, quæ plenius continentur in epiſtola decretali eiuſdem fœlicis ad eundem Acatium in volumine conciliorum. Is verò Acacius nuncios fœlicis ac læſit & alios incluſit nec eius mandata accepit, ſed Pappæ nomen ex ſacro albo exemit, & ita corpore ac animo vinctus cum ab initio fidelis fuiſſet non perſeuerauit ſed breui poſt infœliciter obijt. Cui flauitas mira fictione & mendacio ſucceſſit, & 4. menſe repente moritur ac Euphemius Orthodoxus a Clero eligitur.

Contra

rũ cõcilium Calcedonẽ. cum tribus,perſequentib⁹: quod inſcriptũ retulerat Anaſtaſius Sed nõ multo poſt id ab Euphemiore petiit Qui dũ nollet reddere:ea cauſa ipſũ miſit in exiliũ: ꝙ populus ægrè tulit:adq; renuebat Euphemius: Cũ ſciret Anaſtaſium Manicheis fauere:ſicut & mater ipſius. Itẽ & Clearchus illi⁹ frater Arrianus Vnde etiã ipſi Eutichianiſmo adebat

CAP.40.

Macedoniũ autẽ,cui Euphemius ſimgraphã crediderat,eius loco inſtituit. At & dum ab eodem dictam ſingrapham repeteret,cõſtantius & ipſe recuſauit.

Sed & colecto hereticorũ cõuẽtu,per vim eundẽ cõpelle voluit vt ſynodũ calcedonẽſẽ dãnaret. Sed is aptè exclãmauit,martirij tẽpus ad eſſe:& in feruore,Impatorẽ manicheum nuncupauit, indignũ imperio.

conſilio apoſtolicæ ſedis legatos miſit, qui petrum Alexandria eijcerent: Acacium Romam mitterent: qui tamen corupti pecunia fuerunt: vt de his ſuper ipſo felice 3. eſt iam declaaatum.

CAP.

CAP. 49.

Vincentius Lirinẽſis præſbiter natione gallus, in ſacris litteris eruditus, cõpoſuit diſputationem aduerſus hereticos, librum quem ſub ſupreſſo nomine, peregrinum aduerſus hæreticos, intitulauit: qui & citatur ac a gelaſio Papa approbatur .15. Diſtin. Sancta Romana Eccleſia Nunc opus circunfertur, eo titulo, Vincentii Lirinenſis pro fidei antiquitate & vniuerſitate aduerſus nouationes hereſeon & in eo fatetur ſe monachum. Moritur etiam ſub Theodoſio & & valentiniano.

CAP. 50.

Siagrius contra quoſdã hæreticos confuſos ſcripſit qui aiebant patrem in diuinis non debere patrẽ dici: ſed benequidẽ ingenitum

Iſaacus

contra quem contendens ipſe Petrus Moggus, qui nec litteris apoſtolicis paruerat infœliciter etiam in Alexandria moritur. Cui Athanaſius ſucceſſit. Et non multò poſt Petrus Gnapheus Antiochiæ & Palladium ſucceſſorem habuit.

CAP. 36.

Tempore huius fœlicis celebratum fuit concilium taraſconenſe prouinciale de quo multa citantur in decretis vt quo clericis interdicatur, conuerſatio inter fœminas. Item & negotiatio, & vſura hic multis, extructis, & edificatis eccleſijs obijt: cum penè ſediſſet annis 9. An martir? non legi. Lectiones ſaltem de ipſo leguntur, in officio 29. Iulij cum felice 2. martire, & Simplicio, ac fauſtino et c. Et non coluntur ſimul plures confeſſores, vbi et martires multi coluntur.

CAP.

imperio. Vnde metuens Anaſtaſius, placabiliorẽ ſe prohibuit. Verum poſt modũ animi imꝓbitate falſo conductis accuſatoribus, ipſum de impudica cõuerſatiõe culpauit: qui ſtatim oſtendit ſe virilibꝰ carere Aliam etiam in eũ calumniã impoſuit, quod in fide: & cõtra priora cõcilia erraſſet: & quod henotico Zenonis ſubſcripſiſſet. Et ſub tali colore, eundẽ miſit in exiliũ, apud Euchaitã quod grauiter tulit populus cum his a Sennadio edoctus fuiſſet, cuius erat ex fratre nepos Vndè & eius ſanctitatem, ac ſinceritatem doctrinæ admirabatur

Tãdem dũ timore Hunorum, ex eo loco, fuiſſet apud Gaugrã: dum cognouiſſet Anaſta. miſit percuſſores, qui eũ occiderũt: qui & innumeris miraculis claruit. Ea quoq; de cauſa relegauit flauianum Anthiochenũ, & Hieroſolimitanum

CAP. 55.

Fœlix igitur multis modis informatus, Romæ coacta ſynodo epiſcoporum, eundem petrum hæreticum, iam antè declaratum & ab hereticis conſecratum, depoſitum & anathematiſatum, id confirmauit: & Acacium vt illi fauentem etiam depoſuit: quod diſsidium (vt 17. cap. tom. 16. habet Nicephorus) Acacius tollere, & vnionem inducere nixus eſt: ſcribens epiſcopis Aegipti & eidem Petro. Qui quidem Petrus ad oppoſitum quibuſdam epiſcopis & Archimandritis perſuaſit, vt acta concilij, & epiſtolas Leonis non reciperent: Anathematiſans eos, qui non reciperent acta Dioſcori, & Aeleuri. Et eos qui non parebant illi, monaſterijs ſuis exegit iſdem Moggus. Atque dum in contentione eſſet, contra Euphemium

Iſaacus preſbiter Anthiocenus plurima contra Neſtorianos & Eutichianos ſcripſit: & ruinã anthiochenam carmine planxit. Et Ephrem Nicomedienſis moritur ſub Leone primo.

CAP 51.

Saluianus præſbiter Maſſilienſis diuina & humana litteratura apprimè inſtructus: de virginitate, & iudicio, in finem Ecclaſtes, & in principium Geneſeos, libros multos edidit, & homelias plurimas de Sacramentis.

Petrus Chriſologus archiepiſcopus Rauennas ſanctiſſimus, & fulgens miraculis: ſermones & epiſtolas doctiſſimè ſcripſit, & declamauit.
Item & epiſtolam ad Eutichem quæ lecta fuit in concilio Calcedonenſi. floruit maxime tempore Martiani circa 453. affuit in concilio Rauenenſi & Romano tempore theoporici Regis.

CAP. 37.

Gelaſius apher 51 à Chriſto tempore Zenonis Auguſti & Theodorici regis circa annum domini 494 hic Manicheos in vrbe deprehenſos exilio damnat & eorum libros publicè comburit: Et inſtante ſynodo Meſenum cum debita ſatisfactione pœnitentem, eccleſiæ ſuæ reſtituit vtriuſque teſtamenti, ac doctorũ ſcripta: quæ anbigua eſſent, aut approbãda declarauit vt in c. ſancta Romana Eccleſia diſt. 15. Statuit beatus Calixtus primus ordinationes fieri, quibuſlibet ſabbatis. 4. temporum: quæ non niſi in decembri priùs dabantur. Canonẽ et præfationem miſſæ, proſas, & hymnos vt Ambroſius compoſuit. Multos etiam libros, contta Arrium, Neſtorium & Eutichem ac alia multa compoſuit.

ſolimitanum, & Iohann ẽ Alexãd. At ſtatĩ Anaſtaſiꝰ libellũ, quẽ Macedonius in ſãctiore acha depoſuerar: p quẽdã Calopediũ, furtim ſublatũ cõbuſſit: & loco Macedonij, Thimoteum preſbiterũ ſuũ pręfecit: & ei in oĩbus cõtra fidẽ fauit Sicut & Seuero Helias Hieroſolimitanus Epiſcopus, ſanctique Monachi, Sabas, & Theodoſius cõnſtanter illi reſtiterunt: quos & tandem exulauit Longinus frater Zenõis, bello ipſũ vexauit: cui tadem caput obtrumcatur: & aliꝰ lõginꝰ captiuatur. Et quidã Vitalianus ex Tracis, illi etiam bellũ mouit & fugatur.

CAP. 41

Dictus Anaſtius id dignum laude egit, quod quoddam tributũ, quod in fauorem rerum turpiũ antiquitus intromiſſũ, & exactum fuerat, cum magna reſiſtentia ſuorum, ipſe

mium flauitæ ſucceſſorem propter concilium Calcedonenſe, quod Mogus nõ recipiebat dictus Moggus Alexandriæ è vita exceſſit: & Athanaſius Celetes illi, in thronũ Alexandriæ ſucceſſit.

CAP. 56.

Acacius epiſcopus Cõſtãtinopolitanus initio fidelis & cõſtans, Zelator pro fide comunctus tamẽ quod præfato Moggo in hæreſi conſentiret, et eidẽ faueret: quem Simplicio Pappæ ſcribens declarauerat hereticum. Vndè à fælice tertio in ſynodo Romana condẽnatur cum Petro et deponitur quod illi per quoſdam fideles intimatũ fuit. Qui à ſuis ſectatoribus, aut læſi, occiſi, vel incluſi fuerunt & ipſe condemnationẽ nolens aſpicere, mente et ſenſu captus nomẽ Pappæ ex ſacro albo exemit: et ita vinctus in breui poſt ſinẽ viuendi fecit vt plenius ſupra in fælice 3. & 16. to. Nice. c. 17.

CAP. 52.

Hilarius epiſcopus Arelatenſis, & non is qui Pictauienſis, de quo ſupra, in ſacris ſcripturis doct⁹, paupertatis amator, manibus etiam laborans, vt egentibus ſubueniret, in docendo, & caſtigando, ſine acceptione gratiam habuit: quædam vtilia & neceſſaria ſcripſit. Reperiuntur quædam decreta pontificum ad eundem. Moritur ſub Valentiniano 3. & Martiano imperatoribus.

CAP. 53.

Euthinius qui & Deucomenius celebris monacus, apud Paleſtinã greciæ. Miraculis clarus tempore Martiani imperatoris.

Symondes Stillicus de quo iam ſuprà. Eudoxiã relictam Theodoſii, ad eum remiſit pro debita fidei informatione, & 4. ſynodi Calcedonenſis, eidem ſcribens, ſe mirari, quod

Ferunt quidam ipſum ex communicaſſe Anaſtaſium Imperatorem: qui Euticbio, Acatio, & hereticis fauebat. Item & honorichium VVandalorum regem Arrianum: qui ſæuiens in Catholicos, vltra 4965. exilio relegauit: & eccleſiarum bona dedit Arrianis. Iohannes Tanneſius epiſcopus Alexandrinus nomine ſaltem de quo in Zenone prefati ſumus qui (aiunt) Catholicus & legitimè promotus quidquid alij nugati fuerint. is Iohannes à Oelaſio perbenignè ſucceptus eſt. Suo tempore (ait Martinus) B. Michael ſuo nomini locum Garganæ dedicauit, vt iampridem Michaeliũ circa Cõſtantinopolim elegerat. Concilium Epamenenſe fuit ſub eo celebratum. Peregit multa ſacta decreta & epiſtolas, qui bus multa continentur. Obijt cum ſediſſet annis 4. menſibus 8.

ipſe penitus ſuſtulit. Sed & aliundè mundinationibus vectigaliũ populũ grauauit. Suo tẽpore Traſamundus Rex Vvandalotum in Aphrica cũ eſſet Arrian⁹, epiſcopos catholicos in Sardimiam relegauit vltra. 220. Quorum nonnuli iam ab Honoricho fuerant relegati: & poſt liberati ab Hulderico filio eius, & eudoxiæ vt creditur.

Poſtremo dum Seuerus adhuc monacus, in eius aula verſaretur, omnibus viribus cũ quodam Sotherico calumnias Macedonio parabat: quorũ per ſuaſione imperator etiam illi inſidiatus, congregatis qui a Macedonio receſſerant, & die dominico, templum Sãcti Angeli, cum baculis iuſſu imperatoris ingreſſi, cecinere triſagium, cum erronea additione, qui crucifixus es & c. quaſi diuinitas ipſa paſſa fuerit. Vndè populus

Betrus Gnapheus, de quo item ſuprà ca. 37. ſepius expulſus, & reuocatus, tandem in errore perſiſtens infœliciter obijt, tẽpore Zenonis: & habuit Palladium ſucceſſorem in ſede Antiochena vt citat Niceph. cap. 20. to. 16.

CAP. 57.

Theodoricus primus Rex Gothorum, in Italia permiſſu Zenonis, vt premiſſum eſt. Hic fuit Arrianus: in multis tamen moraliter bonus. Retinuit ſibi tertiam agrorum partẽ vt Odoacer. Cæterum ciuitates per ſe ipſas gubernari permiſit. Humanus fuit, & liberalis. Et quã quàm Arrianus, plurimũ tamen laborauit pro pace eccleſiæ: vt in cogendis multis ſynodis, tempore Symmachi & aliorum pontificum. Cuidam miniſtro ſuo, quo impudice abutebatur (qui illi placere intendens ad Arriniſmum tranſijt, deſciſcens

quod lógius aquam hauriendam peteret, apud ſe habés fontem diuinum Euthymium, huius ait doctrinam ſequere, & ſalua eris ꝙ & fecit: vt in Martiano iam premiſſũ eſt. hic Euthimi⁹ fuit preſbiter, Magn⁹ ille Sabbas ad huc adoleſcens ad eum vena: quem præuidit futurum magnum.

Natus ſub Valentè vixit vſquè ad Leonem primũ annis. 97. Hæc Niceph. tomo. 15. cap. 13. 14. tomo. cap. 25. Et de illo Symonide ſuprà. 25. huius libri. hic creditur Euthymius qui preclaros commentarios edidit ſuper quatuor Euangelia: in quorum titulo dicitur Euthymius. Zigabonus.

CAP.

pulus Flagranti Zelo eos turpiter expulit. At poſtea transfugis quibuſdã monachis cum quibus, quidam Iullianus, & iſdẽ Seuerus, precepit imperator, vt cõtumelias in epiſcopum conijcerent: qui cũ multa cęde repulſi ſũt quod epicopos imponebant his falſis calumniis dictũ Macedóiũ vt dictũ eſt, exulauit, & interfici fecit. Poſt modum pertinacius premiſſam additionem palam iuſſit decantari. Vndè populus, fremens, in dictum Anaſtaſium, & magiſtratus inſiliuit: adeò vt omnes maximo periculo coniecti fuerunt & multa ædificia incenſa: & caput cuiuſdem monachi abſciſum, & coma eleuatum proclamando hic hoſtis ſanctę trinitatis: quia pręmiſſorũ ſuaſor. Vndè & imperator tãto permotus periculo, depoſita corona, atq̃ habitu imperiali,

cens à ſua fide caput iuſſit abſcidi: aiens ſi deo fidem non ſeruaſti, quomodo mihi ſanam conſcientiã præſtabis? Quo regnum ſuum ſtabiliret Clodouei Regis franciæ filiam duxit vxorem: ſororem Honoricho Regi VVandalorũ in matrimonium dedit. Sed ipſe Eudoxiam Valentiniani filiam habuit. Nec potuit eſſe Amaleſanuta: nam eam potius dicunt Traſmundo nuptam: aut melius, Euchario patri Atalarici. Et aliam filiarum ſuarum Alaricho vice Gothorum Regi, & alterã Gundebaldo dedit vxorem. Dumque Clodoueus ſocer illius Allarichum bello interfeciſſet: & Vaſconiam occupaſſet Theodoricus ſuperatis frãcis, Vaſconiam recepit, pro nepote Almarico, & gubernauit donec puer adoleſceret: & plurima ſuo Regno adiecit.

Suo

Leo primus ab eodem citatur, & merito: iam tamen de ipſo in ordine pōtificum ſufficiēter ſimus loquuti.

Moſchinus preſbiter, apud Alexandriam, ſcripſit ad Euthicem.

Thimotheus Aleurꝰ hic etiam citatur a Gemadio: ſed indignus vt numeretur, niſi inter hereticos, & ſchiſmaticos fuit ut ſupra in Leone.

CAP. 55.

Aſclapius Apher epūs baiēſis ſcripſit aduerſus Arrianos, & Donatiſtas.

Petrꝰ Edeſſenæ eccleſiæ preſbiter varios tractatus & pſalmos metricè: Vt Ephrem Diaconus.

Paulus preſbiter Pannonius, ſeu hūgarus; de virginitate, De contemptu mundi, & inſtitutione vitæ ſcripſit aduerſus Iouiniſtas.

CAP. 38.

Anaſtaſius 2. Romanus 52. à Chriſto circa annum domini 499. temporibus Anaſtaſij imperatoris, & Theodorici Regis. Quo etiam tempore, Traſamundus Rex VVandalorum, multos Catholicos proſcripſit. Diſtinct. 19. Anaſtaſius. Ferunt nonnulli ipſum excommunicaſſe Anaſtaſium imperatorem, vt fautorem Acacij hæretici: Qui & dum ipſum clam reuocare mitteretur, ab eodem ſeducitur, qui etiam communicauit Photyno Dracono Arriano. Vndè Clerus ab eius communione ſe ſubſtraxit: & ipſe (aiunt) diuino nutu, in latrinam effudit inteſtina, cùm annis penè duobus ſediſſet & dicitur ſecundus infamis hereticus.

CAP.

li, aufugit: per preconē denuncians ſe paratū cedere imperio: & quod ſucceſſor alius inſtitueretur. Ex quo populus permotꝰ animum mutauit, eidē imperatori ſupplicans: vt coronā reſumeret: & pollicitus ſe quieturum, & ſe ditionem deinceps ſoluturum per breui tamen tē pore poſtmodùm vixit: (vt adiunt) ictu fulminis interiit: cum imperaſſet. 27. annis & menſibus tribus.

Suo initio fuerat fidelis: vndè & Clodoueo frācorū regi, qui vicegotos arrianos expugnarat, precioſa munera deſtinauit: Tandem tamen in hæreſin Eutychianā, & etiam Arrianam lapſus, nec propter legatos Symmachi Pappæ, diuertere ſe voluit, ab eiſdem hæreticis Niceph. to. 16. c. 37.

Tempore dicti Anaſtaſij, corpus. B. Barnabæ, inuentum fuit in Cypro, & ſuper

Suo extremo tempore nota credulitatis fuit infamatus: dum preſtantes viros Symmachum & Boetium proſcripſit: & tandem necauit. Similiter Iohannem Pappam & Symmachum, ac Patricium cuſtodia mancipatos mori compulit: vt dicetur in Iohanne. Sed diebus 98. ſubita morte interijt cum 37. annis in Italia regnaſſet. Et ex his inter hæreticos merito annumeratur. Quod & multum conducit ad hiſtoriam eccleſiaſticam comprehendendam. Hæc deſumuntur ex Leonardo Aretino de bello Gothorum & Nicephoro. Gregorius 4. dialogorum. cap. 30. narrat fuiſſe cuidam viro ſancto oſtenſum hunc poſt mortem iniectum fuiſſe in ollam Vulcani.

CAP.

paſtor epiſcopus, paruum libellum vtilem admodũ ſymboli compoſuit: & nonnulla aduerſus Priſcilianos.

CAP. 56

Victor Epũs. Cartẽnæ, in Mauritania: lib. ſcripſit aduerſus Arrianos quẽ Gẽzerico obtulit legendũ. Scripſit & multa alia. i Voſcouius Caſtellan, etiam Mauritania: ſcripſit aduerſus inimicos eccleſiæ: & volumen de ſacramentis.

Muſeus preſbiter eccleſię Maſſilienſis Lectiones ex ſacris ſcripturis, & reſpõſaria & c. apta diebus feſtiuis excerpſit.

Item & volumen de ſacramentis & Homelias. moritur, Leone & Maiorano imperantibus. Qui Mauranus puto fuit Leo iunior filius Zenonis, & Ariadnæ filię Leonis ſenioris Aut põtius fuit is, de quo Nicepho. 15. to. 11. c. qui bienio tenuerit ĩperium tandẽ a Reciero Cęſus

CAP. 39.

Symachus ſardus 53. à Chriſto, inſtituitur circa annum domini 500. fuit tempore Anaſtaſij imperatoris, & Theodorici Regis contigerat ſub Anaſtaſio præceſſore, quendã fauſtum Patricium Romanum in legationem mitti ad Anaſtaſium imperatorem, pro Romanis: Qui fauſtus negotio perfecto ſupplicauit, vt Conſtantinopoli, beatorum Petri et Pauli memoria celebraretur quod facilius obtinuit. Vndè ex tunc conſtitutione promulgata illic magna celebritas in honorem apoſtolorũ fuit frequentata vt habet Nicepho. 16. to. cap. 35. Vndè præmiſſus fauſtus ſecretè imperatori retulit ſe facile adducere Anaſtaſium Pappam vt henotico aſſentiret, & ſuſcriberet. Attamen dum Romam redijt, conperit

ſuper eius pectore euãgelium Mathei, manibus dicti Barnabæ ſcriptum: & ea de cauſa Cyprij nomẽ metropolis habere ceperũt: cum prius eſſent ſub Anthiochia. Quod ius amplius illis confirmauit Iuſtinian⁹ propter Theodorem vxorem: quæ erat ex Cypro. Imeres ab extremis auſtri, qui cum regina venerant audire ſapientiam Salomonis, cõuerſi ad fidem, epiſcopũ & miniſtros ab imperatore habuerunt: qui & olim Iudei erant: ſed longuo tempore Ethnici facti.

CAP. 42.

Iuſtinus primus Trax. 60. imperator, creatur circa annum Domini. 518. tẽpore Hormiſdæ. Cum ipſe aulicorum Anaſtaſij dux eſſet, à cuſtodib⁹ corporis Anaſtaſij præficitur contra omnium ſpem, at pecuniarum largitione, omnium excubitorũ beneuolẽtiam atrraxit: eoſquè

CAP. 58.

Amaleſamutha vt alijs placet ſoror Theodorichi, alijs, filia, alijs, vxor ſed hæc de eadem poſſunt eſſe vera vt de multis Eudoxijs verius tamen creditur filia ſecundum Aretinum. Et ipſa Theoderico ſine virili prole deffuncto, in Regno Gothorum ſucceſſit, cum puero Atalaricho, quem et marito Euchario habuerat: vt habet Platina in Iohannem primum. Hæc ſupra ſexũ magna enituit: & vſa eſt, prudentia, & virtute: nec quid ſiniſtrum de ipſa legitur. Hæc tamen peopter hiſtoriam, ponitur poſt patrem. Hæc ita litteris græcis & latinis fuit inbuta: vt cum quouis docto agredi auderet: omniumque barbarorum linguas ſic calebat: quod ſine interpretè, cum omnibus loqueretur. Malè decreta à patre, emendauit vt filijs Boetij, & Symmachi

CAP. 57.

Vincentius præſbiter na
tione Gallus commenta-
tus in pſalmos.

Samuel preſbiter eccle-
ſiæ Ediſſene, ſcripſit po-
tiſſimũ aduerſus Neſtori-
anos: oſtendens Deum in
homine, non purum ho-
minem ex virgine natũ.
Et aduerſus Euticianos,
oſtendens veram homi-
nis carnem a Deo aſſum-
ptam: & non de celo ex-
hibitam: nec craſſi æris
ſuſtantiam in carne for-
matam. Et Thimothe-
anis, aut Æleurianis: oſtẽ
densita verbum carnem
factum, vt manente ver-
bo in ſua ſubſtantia, &
homine in natura: ſocie-
tate ncn immixtione, in
vnam filij Dei perſonam

CAP. 58.

Proſper Aquitanus, do-
ctor ſanctus & proba-
tus: multa docte compo-
ſuit, & cronica potiſſimũ
a prima hominis cõditio-
ne vſquè ad obitum Va-
len-

*comperit ipſum deſſiſſe,
quadam tamen ſimulatio
ne, vt perſiceret promiſſa,
cum quibuſdam pecunia
corruptis egit, vt quen-
dam Laurentium in Pon-
tificem ſummum eligeret
Sed multitudo hunc Sym
machum elegit. Vndè ad
triennium fuit ſeditio,
nec abſque cædibus At
Theodoricus, coacto conci-
lio Symmachum recepit,
Laurentio Nurſiæ ordi-
nato dum tamen ſeditio-
nem concitat deponitur à
Symacho & exulat. At
iuuantibus fauſto et Pro-
bino, dictus Laureus re-
uocatur. Vndè Rex indi-
gnatus, Petrum Alati-
nium epiſcopum miſit:
qui pulſo vtroque ſedem
teneret. Verum Symma-
chus habita ſynodo 170.
epiſcoporum, obiecta di-
luit, & omnium ſen-
tentijs vterque relega-
tur, vbi magna ſeditio
Romæ oritur. Clodoueus
tum Lutcciam Regni ca-
put*

què qui de cognatione
Anaſtaſij erant, vt quidã
Amantius, & Theocritus
aut qui aliàs id imperiũ a
pti eſſent: occidit. Vitalia
num Tracem ad præe-
minentiam & conſulatũ
vocat: vt eundem ſic oc-
cidi faciat: quod & dolo
egit.

CAP. 43.

Hic Iuſtinus .1. anno ſui
imperij, linguam Seuero
radicitus excidi fecit: &
exilio deportari vt habet
Nicepho. 17. tom. cap. 2.
Statĩ etiam à ſua creatio
ne, vt orthodoxe fidei a-
mator nuncios ad Hor
miſdam Pappam miſit:
qui & ſedis apoſtolicæ
authoritatem confirma-
rent, & pacem Eccleſiis
exquirerent: quantum
per religionem concede-
retur. At Pappa ſuis nun
ciis permotus, ſolemnes
legatos, annuente Rege
Theodorico, ad eundem
mittit: quos cum omni
reuerẽtia & honore ſuſ-
cepit

*Symmachi paterna bona
reſtituendo.
Theodatum conſobrinum
qui multa Tuſcorum præ
dia tyrannice occuparat:
ea reſtituere compulit.
Puerum Athalaricum
litteris & moribus in-
ſtruendum curauit: gra-
uiſsimos & compoſitos
ex ſenioribus illi aſsignan
do. Et interim ipſa ſeuerè
regnum gubernabat: pro-
hibens iniurias omnes.
Vndè quoſdam ex Go-
this, habuit inimicos: qui
& in eam conſpirantes,
eidem intulêre, non pla-
cere Gothis, nec decere,
vt eorum Rex ſub ſenio-
ribus eſſet, ſed potius ex-
ercitio armorum cum iu-
uenibus ne effæminatus,
& mollis reddatur. Qui
hinc breui tempore, ad
laſciuiam, & ſcorta, ac
libidines tranſuectus eſt,
& matri repugnans, vt
nec eam alloqui dignare-
tur. Vndè ipſa viriliter
agens, tres præcipuos Go
thorum*

lentiani tertij vndè deſumptũ fuit complementum Chronicorũ Euſebij poſt Hieronimum. Itẽ & quendã librum aduerſus quædã opuſcula Caſſiani vbi de gratia Dei, & de libero arbitrior, ipſum reprehendit. Fuit epiſcopus Rheginenſis & notarius Leonis pappæ.1. Vndè & creditur Epiſtolã Leonis ad concilium Calcedonenſe dictaſſe

CAP.59.

Claudianus Eccl. Viennẽſis presbiter, quædã opuſcula cõpoſuit de ſubſtãtia animæ oſtendens eam eſſe incorpoream.

CAP. 60.

Fauſtus primũ Abbas Lyrinenſis indè epiſcopus in Gallia, tempore Anaſtaſij Pappæ, plurima copioſè, & ordinatè ſcripſit. Et potiſſimùm contrà Arianos oſtendens trinitatem eſſe eſſentialem.

Item & contra eos ſcriſit qui dicunt,

In

put conſtituit. Symmachus Manicheos repertos ex vrbe pellit, conbuſtis eorum libris. Pius fuit in extruendis, & reparandis Eccleſijs, & pauperum habitaculis: & ne quid pro victu illis deeſſet. Proſcriptis à Traſamũdo, epiſcopis in Sardiniam de victu & veſtitu ſubueniebat. Conſtituit, vt die dominico, & martirum feſtis, gloria in excelſis caneretur. Suo tempore & Regis Theodorici Romæ ſex ſynodi congregantur: quibus multa ſtatuuntur quæ crebrius in decretis citantur. Item & concilium Merdenſe. Item & Valentinum in Hiſpania. Enodius tum eruditum librum egit pro tuitione 4. & 5. ſynodorum illarum: qui probatus eſt. Hic fœliciter obijt, cùm ſediſſet annis. 15. & diebus. 28.

CAP.

cepit cum Clero, & populo. Et qui Acatio cõſenſerant aduentũ horũ legatorũ veriti, templo munito ſe incluſerũt: & nũcios ad imperatorem mittunt, aſſerentes ſe in ſedis apoſtolicę ſententiã non venturos: niſi eiſdem redderetur ratio: cur Acacius dãnatus fuiſſet. Vndè & Iuſtinus hos omnes ex templo expulit & vrbe. huius Iuſtini. 7. ãno terręmotus ſimul & incendiũ totã penè Anthiochiam ſubruit: Vbi Euphraſinus fidellis Epiſcopus. interijt: Sed diuina ꝓuidentia, ei⁹ loco Euphemius eligitur.

Et cũ poſt. 30. mẽſes terræ motus grauiſſimus erũnis rurſus ciuitatẽ incuteret, Iuſtin⁹ ex oraculo cuiuſdã deuoti viri, iuſſit nomem domini prę foribus cuiuſlibet domus ſcribi: In hęc verba Chriſtus nobiſcum ſtate. Et eomodo terræmotum repulit: vnde ex tunc dicta eſt Thepolis, Anthiochia ciuitas.

thorum horum ſuaſores clam occidi fecit: & pueri curam reſumpſit. Sed is ex ſuperiori laſciuia, in ægrotationes prolapſus 18. anno ætatis ſuæ defũctus eſt: poſt quàm decem annis cum matre regnaſſet. At Regina commodius agere putans, Theodatum præfectum eius cõſobrinum, Regni conſortem aſſumpſit. Qui litteris eruditus erat: ſed inconſtans & vitioſus.

CAP. 59.

Theodatus Rex Gothorũ, ab Amalaſuntha aſſumptus, ſtatim beneficio ingratus, cum inimicis dictæ Reginæ conſpirans, captam in inſulam Vulſinij relegauit: & non multo pòſt vt occideretur permiſit, quod multos Gothorũ perturbauit: vt à ſeditione non longè abeſſent. Is Theodatus tyrannus fuit, & Catholicis aduerſarius: Tandem tamen à ſuis deponitur, ſuffecto

Vitigi

in creatis aliquid eſſet in corporeũ:hoſtẽdens ſolum deum eſſe incorporeum. Quod de materia aut corpore metaphiſico intelligendum :deus ſolus incompoſitus ſit, & incomponibilis de phiſica autẽ conſtat animam, & angelum incorporeos eſſe. Scripſit & is Fauſtus ad quendam gratum Diaconum , Neſtorianũ effectum, oſtendens. B. Mariã non purum hominem, genuiſſe: Sed deum verum & hominem Item & ad quendam fœlicem Patricium & prefectum exhortatoriam ad timorem Dei.

CAP. 61.

Seruus dei re & nomine cuius diœceſis, aut ciuitatis epiſcopus, aut cuius nationis non citat Gennadius. Sed quidem eum ſcripſiſſe, cõtra illos qui aſſerebant Chriſtum nõ verum deum & hominẽ ab inſtanti conceptione fuiſſe deniquè ſem-

CAP. 40.

Hormiſda Campanus 54. *à Chriſto, temporibus* A*naſtaſij, & Theodorici regis circa* 514. *Et ſub initio Iuſtini. hic adhortante Theodorico vt ait Platina ſynodum in vrbe coegit in qua Eutychianos iam damnatos , iterum damnauit: & Iohannem epiſcopum Conſtantinopolitan. litteris adhortatur, vt ab illa hereſi deſiſtat, confitendo in Criſto, diuinam & humanam naturam. Qui parere noluit , fauore Anaſtaſij fretus: qui legatos Hormiſdæ contra ius gentiũ & diuinum, magna contumelia, à ſe naui rimoſa iuſſit nauigare, vt recta in Italiam rediſſent , ita vt nullum greciæ portum illis applicare licuiſſet: ſignificans imperatoris eſſe proprium imperare: & non cuiuſuis etiam Pontificis, imperata ſuſcipere.*

Sed

Quo circa nõ vanum aut inutile eſſe conſtat, nomen Domini ſignũ crucis au ſãctã imaginẽ affigere vt ſanguis agni poſtibus hoſtiorũ in Ægipto quo fugabatur exterminator & idem de ſerpente æneo ſuſpenſo per moyſem. Iuſtinus oẽs hereticos, ex pelli iuſſit, & eorũ Eccl. Catholicis reddi. Quã obrẽ Theodoricus Arrianus, ita feruidus, propoſitis comminatorijs , Iohãnem Papã, in legationem ad eundem miſit : vt in eodam Iohanne ſtatim dicetur Etcumdictus Iuſtinus annum. 10. in imperio attigiſſet ſenecte, ac morbo ſe minus, tanto aptũ imperio perciperet Iuſtinianum Patriciũ ſuæ ſororis filium, imperii ſociũ legit: & ſolis quatuor menſibus cum eo imperauit: ac. 11. ſui imperii anno, vitæ finem dedit.

CAP.

Vitigi eius loco: à cuius ſatellibus fugiens occiditur.

CAP. 60.

Vndè his Gothis finem facientes patuit ſub Valente cap. 9. *&* 10. *qualiter venerint & fuerint infecti hæreſi Arrianorum, non ſic tamen quod crediderint filium dei creaturam eſſe, ſed benè minorẽ patre nec ideò fuerũt crudeles in Catholicos, vt VVandali, vti de his ſuper Iuſtiniano, durante Romana obſidione per eos, ſacerdotes & Clerici nil minus ſolemniter celebrabant in eccleſijs B. Petri & B. Pauli extra vrbem & in hos Gothos in Italia contra Theodatum in parte commotus Iuſtinianus imperator propter necem Amalaſunthæ mouet bellũ duce Beliſario: & Theodatus vt ineptus à ſuis deponitur. Cuius loco Vitigis Rex eligitur ſtrenuus*

per vidiſſe, & cognouiſſe.

Victorius Aquitanicus inuitatus ab Hilario Pappa curſum Paſcalem compoſuit, poſt Euſebiũ Theofilum & Proſperum

CAP. 62.

Theodoretus Cyrię Ciuitatis epiſcopus in Syria multa ſcripſit, potiſſimũ cõtra Eutychẽ, & Dioſcorũ. Item & decem Ecclſiaſticę hiſtoriæ libros: incipiens à fine hiſtoriæ Euſebij vſque ad tempus Leonis ſenioris, ſub quo moritur: à quo & Caſſiodorus partem hiſtorię tripartitæ deſumpſit.

CAP. 63.

Gẽmadius epiſcopus Cõſtãtinopolitanꝰ in Danielem commantatus: & homelias multas compoſuit Vir ſactus ſub Leone imperatore morirur.
hic ſucceſſit Anatholio, & fuit ſucceſſor Acacij;

Sed dei iudicio, non multo poſt ictu fulminis interijt.

Iuſtinus fidei amator, initio ſui imperij, nuncios ad eum miſit: & Hormiſda legatos ad eundem: quos omni cum reuerentia ſuſcepit.

Hic ſtatuit, vt nullus occultas nuptias faciat ſed publicè, ſub benedictione ſacerdotis: Concilium Aurelianenſe ſub eodem, & Clodoueo celebratum fuit De quo Aurelianen. concilio, multa in decretis citantur.

Item concilium Gernudenſe prouinciale, & Cæſarauguſtanenſe fuit ſub eodem Hormiſda. Qui fœliciter obijt cum ſediſſet annis 9. et diebus 18.

Hic etiam Hormiſda Manichæos ex vrbe, vt Symmachus pariter eiecit.

CAP.

CAP. 44.

Iuſtinianus. 61. Imperator circa annum domini. 528. fuit ex ſorore Iuſtini nepos, & ab eo inſtitutus Imperator. Zelans fuit & Catholicus pro fide ſtrenuus & victorioſus in bello: ac cũ tãtis curis ſtudioſꝰ in cõponẽdis ac redigẽdis legibꝰ. Leges enim Romanas, ſparſas, ac incõpoſitas miro ordĩe & multa vtilitate recolegit: nec dubium, quin conſilio iuriſperitorum fidelium, & opera eorũ. Leges enim ab vrbe condita, Diſtinctis libris coaceruauit Quorũ quidem librorum, alios, digeſta, pãdecta, inſtituta & codicem dicunt.

Qui ne dum ciuillem omnẽ doctrinam continent, ſed & miſteria fidei nr̃æ, cultum diuinũ, ac res eccleſiaſticas adeò dilucidè planant, & inſtituũt: vt ipſe merito inter doctores eccleſiæ debeat annumerari.

nus, à Beliſario tamẽ ducitur captiuus Conſtantinopolim Ildouadus poſt eum præficitur, & ab vno ſuorum occiditur. Allarichus poſt eundem eligitur, & quinto menſe proptet ineptam gubernationem, etiam à ſuis occiditur.

Totilas poſt Allaricum eligitur ſtrenuus et ſtudioſus, qui Romam reſumpſit, & eam deſtruxit, & etiam Neapolim. Vndè dicitur flagellum dei. Sed à Beliſario ipſa reſumitur & pro parte reparatur. Sed poſt ſuum receſſum iterum à Totilla ſumitur & ab eo tunc libera reſtituitur. Et in aduentu Narſeutis occiditur in bello iuxta Rauennem. Vndè loco eius vltimus Rex Theyas eligitur, qui & ſtudioſe in bello occiditur: & tunc defecerunt Gothi in Italia non tamẽ in Hiſpania.

CAP.

Claruit miraculis. Nullũ ſacerdotem conſecrauit, qui non prius pſalterium memoriter iciuiſſet Niceph.15.to.c.23.

Magiſter ſentẽtiarum eundem citat.8.diſtinct.2. ſen.

CAP. 64.

Theodorus preſbiter, in Coelè Cyria, multa ſcripſit: ſed potiſſimè de conſonentia ſacræ ſcripturæ veteris & nouj teſtamẽti quod vnus ſit deus in vtroquè: moritur ſub Zenone.

Ioãnes preſbiter Anthiocenæ cuiuſdã parrœchiæ quędam vtilia ſcripſit: & quædam minus. Hic tempore adhuc Symmachi. Vndè nec putetur eſſe Ioannes Chriſoſtomus.

CAP. 65

Honoratus epiſcopus Cõſtantinæ in Aphrica, ſcriſit Epiſtolam exhortatoriam Archadio cuidam exuli pro fide Catholica quod meritum martirij

hinc

CAP. 41.

Iohannes primus 55. à Chriſto, temporibus Iuſtiniani imperatoris & Theodorichi Regis circa annum domini. 531.

Is Iuſtinus Zelo fidei, vt hæreticorum nomen extingueret, ſtatuerat Eccleſias Arrianis auferri, & Catholicis reddi.

Vndè Rex Theodorichus Arrianus eundem Iohannem Pappam, in legationem miſit, ad Iuſtinum, cum importuno, & Agapito: rogans vt eccleſiæ Arrianis redderentur: aut ipſe qui toti Italiæ dominabatur omnes Catholicorum eccleſias vaſtaret, & deſtrueret. Quem imperator cum populo, in maxima reuerentia ſuſceperunt & in conſpectu omnium premiſſus Iohannes ſuis precibus vnum cæcum illuminauit. Hic vt ait Niceph. 17. tomo. 9. cap. Dum inuitaretur ad parem ceſ-

ſionem

Hic vt ait Niceph.17.to.c 7 & .8. habuit vxorẽ Theodoram nomine, qui fortè ex cõpoſito opiniones diuiſerant. Nam is verã fidem profitebatur, & protegebat ſecundũ conciliũ Calcedonenſe. Illa autem Theodora aduerſæ parti adicta erat: ſuis plurimũ fauẽs, noſtros non negligendo. Quæ & ſæpius Iuſtinianum aggreſſa, illi tãdem ſuaſit: vt Seuerus Conſtantinopolim euocaretur. Qui ſtatim ſuis epiſtolis perniciẽ ſuam cõmunicauit Antimo, & Theodoſio epiſcopis. Quia tamẽ iuſſionibus Iuſtiniani cõtra venirẽt nec reciperẽt cõciliũ Calcedonẽſe. Ipſè cum Agapio Papa, eoſdẽ ex ſuis ſedibus deturbauit loco eorũ Zoilum in Alexãdria Mẽnam in Conſtãtinopoli ſuſtituẽtes. Seuerum autem Anamatiſatũ ꝓmulgauit. Et qui non cõplexerentur ſentetiam cõ

cilij

CAP. 61.

VVandali eo penè tempore, & ex eiſdem partibus ſeſe tyrannice per Allemenias, franciam Hiſpaniam effuderunt, vndè & pars quæ iuxta Sybilem, aut hiſpolim vſquè nunc ab eis dicitur VVandaliſia. Et tandem tempore Valentiniani tertij & Theodoſij Affricam penè occuparunt: Et Genſerichus eorum Rex vocatus ab Eudoxia relicta Valenteniani, Romam vaſtauit contra fidem datam & eam cum filiabus Endocia, & Placidia, captiuas duxerunt illi VVandali: et Eudoxiam filiam dedit Genſerichus ſuo filio Honorico vxorem, de quo ſtatim.

CAP. 62.

Honoricus Rex VVandalorum & Allanorum maximus & crudeliſſimus propugnator pro hæreſi Arriana, intantum vt Diocletianum ſæuicia

ſuperauerit,

hinc conſequatur.

Cerealis epiſcopus apher natione, libellum edidit probatum noſtræ fidei, cum copioſis auctoritatibus ſacræ ſcripturæ, & vtriuſquè teſtamenti ſine argumentatione.

CAP. 66.

Eugenius Cartaginenſis epiſcopus tẽpore Honorichi Regis. Vvandalorum arriani qui Eudoxiam filiam Valentiniani & Eudoxiæ habuit vxorem: multa pro fide paſſus eſt, & compoſuit ipſe Eugenius puta, compoſitionem fidei: de conſubſtantialitate filij Dei acceptã ab omnibus epiſcopis.

Item epiſtolas exortatorias ad conſtantiam fidei ſuis omnibus reliquit, dum in exilium depottaretur & plura alia & ad Regẽ & ad plebem ſcripſit. In exilio id idem pene infinita paſſus eſt.

Premiſſus enim Eugenius miſſus fuit in exilium

ſionem, cum Antiſtite Conſtantinopolitano, non ſuſtinuit prerogatiuam ſedis apoſtolicæ deſerere quàm ſupra Epiphanium in throno collocaretur: et Epiſcopum Alexandrinum Theodoſium ad communionem non admiſit: ſed cæteros omnes.

CAP. 42.

Theodoricus tamen doleos ſuſcipiens, ægretulit quod fide, & moribus, cum Inſtino conueniſſent. Vndè cos apud Rauenam concluſit: vbi inedia & foetore Iohannes moritur martir, & colitur 27. Maij. Symachum etiam & Boetiã eos tunc Theodoſius necare fecit. Sed & 98. die ſubita morte interijt. Cuius animam quidam deuotus ſpiritu vidit in ollam Vulcani demergi B. Benedictus, & B. Brigida tum claruerunt.

Galli

cilij grauibus pœnis ſubiicit quo timore omnes eccleſiæ idem ſentiebant.

CAP. 45.

Nicephorus.17.to.c.10. Is citat bellum inter Perſas & Romanos tum accidiſſe eò in parte, quod Gabades Rex Perſarum Coſroe iuniori filio, regnum relinquere volens eum in adoptione Iuſtiniano Dare ſtatuerit, quo iuueni Regnum firmius eſſet: vt ad opoſitum de iuniore Thedoſio, per Archadium Iſdigerdi commendato vt ſupra cathologo Pontificũ.c.24. Quidam tamen Proclus, quæſtor officio apud Iuſtinianum id impediuit. Vnde bellum dictum ortum eſt eos enim Iuſtinianus Duce Beliſario ſtatim vicit: & etiam populum Conſtantinopolitanũ rebellãtem.

CAP.

ſuperauerit, Catholicos enim innumeris & crudeliſſimis affecit ſupplicijs, igne aqua vitam eis tollens, & omnium tormẽtorum generibus, multis, linguas, ferro, reſcidit, qui nihil minus intelligibiliter loquebantur. Duo tamen ex eis lubricitate cum mulieribus lapſi, id donum amiſerunt, proſcriptione ſæuiſſima per decreta ſterilia & crudelia, vt & frigore perirent ex plebe, & ex epiſcopis condemnauit innumeros, vt in Nicep.16. tom. cap.16. citatur, ab eodem plus quàm trecenti triginta epiſcopi exilio pulſi ſunt. Et ſi tot ſimul epiſcopi non eſſent in Africa, dic ſucceſſiue & inter eos fuit egregius ille Eugenius epiſcopus Carthaginenſis, de quo ſuo loco meminimus.

Item

exilium iuſſu Honorici per manum Anthonij Epiſcopi Arriani in deſertum ita ſterille vt compelleretur ſuper nudam humũ accubare vili ſacco copertus. Qui tamen mortuo Honoricho per Gundauum fuit reuocatus & ſolemniter a populo Cartaginenſi receptus in benedictione ſolemni fontium ipſe illuminauit vnum cœcum.

CAP. 67.

Pomerius Maurus in Gallis tamẽ preſbiter ordinatus multa de ſubſtantia & conditionibus animæ ſcripſit.

Item de contemptu mundi, de vitijs & virtutibus &c. vixit vſquè ad tempora Symmachi, & Anaſtaſii imperatorum.

Honoratus epiſcopus Maſſilienſis eloquens & magnus declamator, in eccleſia vtiles Homelias cõpoſuit ad rationem fidei.

Gelaſius Pappa ſua ſcripta

Galli fidem ſuſceperunt. Obijt hic martir, cum ſediſſet annis 2. & menſibus 8.

CAP. 43.

Fœlix 4. Samius 56. à Chriſto, temporibus Iuſtiniani & Theodorici circa annum domini 525. multa decreuit, & loca ſancta extruxit. Patriarcham Conſtantinopolitanum Petrum Anthymũ declinantem à fide excommunicauit & epiſtolam doctiſſimam, ad eundem ſcripſit, quæ citatur in ſumma conciliorum ſuper quinta ſynodo. ferunt ſuo tempore floruiſſe Caſſidiorum, & Priſcianum, ac Arratorem &c. Obijt fœlix cum ſedit annis 4. et penè mẽſibus tribus.

CAP. 44.

Bonifacius ſecundus Romanus 57. à Chriſto temporibus Iuſtiniani & Arbalarici Regis circa annum 830. hic cũ Dioſcoro

CAP. 46.

Iuſtinianus etiam miſeratus pauperes Chriſtianos diu crudeliſſime afflictos ſub Vvandalis, Arrianis, honoricho Traſamundo, & alijs: ac tunc ſub Gelimero in affrica: exercitum contra eoſdem miſit, duce preſato Beliſario Patricio, cum ſolẽni oratione Epiphanij, ac populi ingreſſu: eum etiã ad id exhortante B. Cypriano per reuelationem: Qui quidem Beliſari⁹ de eiſdem triumphauit, recuperata Carthagine, & Eccleſijs reſtitutis Chriſtianis: omnia etiã vaſa (quæ Gauſerichus ex Roma abſtulerat) conquiſiuit & retulit: quorũ multa ex templo Salomonis fuerant per Titum allata: quæ Inſtinianus Hieroſolimis reddi iuſſit.

Et Biſantium reddijt præfatus Beliſarius cum multitudine captiuorum inter quos & Rex Gelimer

Idem Niceph. 17. to. c. I. & Vincentius hiſtori. 3. voluminus lib. 21. ex procopio defflenda citant. Ex epiſcopis enim ſacerdotibus, Leuitis, & communi plebe ad numerum. 4976. cæſos promiſcui ſexus debilium & languidorum, mulierum & paruulorum exilio aſperrimo ſimul relegauit, adeòquè exiliò aſpero, vt ſimul agrecatim more pecudum in ſtercoribus ſuis cum horrenda infectione accubarent. Nichilominus fideles ibant cum gaudio & exultatione, conſtantes in fide, ex quibus fuerunt innumeri confeſſores & martires ex quibus Eugenius Carthaginenſis epiſcopus ſanctiſſima Dioniſia nobilis domina, fœlix epiſcopus, S. Maioranus, S. Victorianus, cum duobus ſuis fratribus, S. Mauricius, Diaconus. Et mirabile exemplum de Conſtantia duodecim

ſcripta probauit. Scripſit vitas patrum,& potiſſimè Hilarii Arelactenſis ſui nutritoris.

CAP. 68

Gennadius Maſſilienſis epiſcopus vt Platina ſuper Symmacho citat tempore dicti Symmachi & Anaſtaſii imperatoris ſcripſit librum de dogmatibꝰ imitator.B. Auguſtini. Item & Illuſtriū virorum imitatus .B. Hieronimum qui in precedenti facit.

CAP. 69.

Sanctus Benedictus,prout de eius preclaris geſtis. B.Gregorius.2.libro dialogorum ſcripſit,regulam monachorum,diſcretione præcipuam & ſermone luculentā edidit: & obſeruauit.Hic claruit dono prophetiæ Totilæ enim Regi Gothorum prænūtiauit quæ ad decennium acturus eſſet: & tum moriturus ac eum increpauit

coro ſub contentione ordinatur. Sub eodem Maurus diſcipulus Benedicti, et Dioniſius Abbas (qui computum calendarij inſtituit) floruerūt. Conſtituit, vt populus à Clero ſecerneretur in celebratione miſſæ: & ne quiſpiam in epiſcopatu ſibi ſucceſſorem deligeret: & quod tertia die, dum fuerit poſſibile, ſucceſſor epiſcopi ſufficiatur. Sedit. hic annis 2. & diebus 25.

CAP. 45.

Iohannes ſecundus Romanus. 52. à Chriſto, temporibus eorundem Iuſtiniani, & Athalarici Regis circa annum domini 533. hic recepit proteſtationem fidei Iuſtiniani imperatoris per epiſcopos & demetrium, atquè etiam Iohannis Patriarchæ Conſtantinopolitani, ſuæque eccleſiæ, qua ſedem Romanam venerabantur vt primam,

&

mer: qui humi proiectus coram Cæſare, ait, vanitas vanitatum. Sed de his Vvandalis ſub honoricho,& Traſamūdo, amplius dicetur in catalogo hæreticorum: Nam ſupra cunctos etiam tyrannos, crudeliſſimi fuerunt, aduerſus catholicos.

CAP. 47.

Nuncquè de bello Gothorum dum Theodatus ab Amaleſuntha matre Alarici Regis Gothorum deffuncto filio aſſumptus fuit ad conſortium regni, & is ingratus eam proſcripſit & necari permiſit Hinc Iuſtinianus cōmotus dū & ſenſit ob id penè ad ſeditionem Gothos perturbatos,ea opportunitate animum cōuertit, ad liberandam Italiam ex detentione Gothorum, & præmiſſum Beliſairum cum ingenti copia in Italiam miſit,qui ſtatim recuperata Cecilia & Neapoli,Rommā etiam, ſuadente

dente

duodecim iuuenum puerorum in Cartagine.

Et ex ciuitate Mauritaniæ dicta Theoſis, omnes incolæ relictis omnibus, in hiſpaniam aufugerunt & ex reſiduis debilibus, Epiſcopus Arrianus reſiduos debiles, nunc blandimentis, nunc minis & terroribus attrahere cæpit. Qui etiam æquanimiter minas, & terrores Conſtantiūs ſpreuerunt, quibus dextras manus, & linguas abſcindi fecit et nihilominus etiā coram omnibus intelligibiliter loquebantur.

Sanctus Adrianus, & quidam puer ſeptennis cum miro ſpectaculo paſſi ſunt: & Liberitus cum eius vxore. Tandem manus Domini immiſſa, peſtilentia & fame, & ipſe Honoricus ſcaturientibus conſumptus eſt vermibus.

CAP.

increpauit. Vndè ex tunc mitior fuit vt 5: cap. dialogorum.

Benedictus etiam quẽdam ruſticum, à Gothis loris ligatum, ſolo viſu abſoluit. Habuit ſanctiſimam ſororem Scolaſticam, cepit florere ſub Iohanne.1. Pappa & tempore Anaſtaſij, Iuſtini, & Iuſtiniani imperatornm Cyprinus epiſcopus hyſpanus, eo tẽpore ſcripſit in Apocalipſim.

CAP. 70.

Hegeſipus, temporibus Anaſtaſij Pappæ.2. & Anaſtaſij imperatoris: Regulam monachorum edidit: ſancti. Seuerini vitã deſcripſit.

Fulgentius epiſcopus Rupẽſis in Aphrica, primùm monachus & tota vita vir mirandæ ſanctitatis, abſtinentiæ. Fuit tẽpore, Anaſtaſij Pappæ.2. & Anaſtaſij imperatoris circa igitur annum domini.499.

Fulgentius

& agnoſcebant ſupremã omnes hæreticos Anathematiſabant etiam Arrium, Neſtorium, Vtichẽ & ſimiles: quatuor quoque concilia ex quibus Calcedonenſe 4. ſuſcipiebant propria ſignatura imperatoris, ſupplicantes eorum fidem confirmari; et approbari, per ſedem apoſtolicam. Is tamen libellus fuit à Iohanne factus. tempore Iuſtini: vt in decretis hormiſdæ patet. Vndè Iohãnes Pappa ſanctiſſimus, eorum fidem recepit, & approbauit: vt in lege inter claras. Cod. de ſumma Trinitate & fide Catholica & de præfata proteſtatione l. nos reddentes. Idque fuit initio ſui imperij. Nam ille Patriarcha Iohannes Epiphanium precesſit & Anthymum. Hic Pappa Iohannes ait Platina ſtatim vbi Pontificatum inijt damnauit Anthymum quod in hæreſim

dente Silueriò Pappa vt in Niceph.17 to cap.13 ab ſquè certamine Romanis ſe ſe dedẽtib⁹, & Gothis fugentibus in deditionẽ imperatoris recepit quę tamen poſtmodùm per Regem Vitigẽ & Gotthos diu acriter fuit obſeſſa, & in ea obſidione, Beliſarius prout Nicephorus & Aretinus citant ex procopio habens Silueri um ſuſpectum quod ſentiret cum Gothis. Eo depoſito, & Vigilio eius loco ſubſtituto, cum in exilium miſit apud inſulam Pontinianum. Sed id potius de eodem Silueriò contigit, vt eius legenda que eſt.20 .Iunii Cum is nollet Antymum hæreticum fauore Theodoræ Auguſtinæ reuocare: Id illi per ſalſos teſtes imponitur, & iuſſione eiuſdẽ Auguſtæ deponitur: per Anthemium patricium. cõtra tamem conſcientiã Beliſarii, & Vigilius eius loco

CAP. 63.

Hic Honoricus, vt habet Niceph. 17. tom. cap. 11. filius Genſerici, aut ex Eudoxia, aut ex duabus vxoribus habuit filios Gundanum & Hulderichum.

Gundanus Rex VVandalorum poſt Honoricum patrem 12. annnis regnauit, etiam crudelis in Catholicos, reuocauit tamen Eugenium epiſcopũ Carthaginenſem ab exilio.

Traſamundus poſt Gundanum tyrannicè 27. annis regnauit, adeò in Catholicos crudelis: vt eorum eccleſias omnes claudi, & interdici fecerit.

CAP. 64.

Tranſamundus iſte B. Fulgentium epiſcopum & vltra 4000. milia Chriſtinianorum proſcripſit, & relegauit in inſulam Sardiniã quos Gelaſius Pappa alebat ibidem contra eundem, vt de eo 11. ca. to. 17. citat Nicephorus.

Fulgentius is miſſus fuit in exilũ,in Sardiniam inſulam, cum aliis multis, per Traſamundum Regẽ Vvandalorum: Qui nihil tamen omiſit,quod ad veram Chriſti fidem pertineret docendo, & prędicando,& ſcribendo multos libros etiam ad eũdẽ Regem: vt de Trinitate, de libero arbitrio, de regulis fidei. Item cõtra Pelagianos: & elegantes orationes ad populos.

CAP 72.

Mammertus Epiſcopus viẽnẽſis inſtitutor Litaniarum, præceſſit hæc tempora: Nam fuit tempore Leonis Pappæ.1.& Theodoſii iunioris, vt iam ſupra c.21.catal.2.

Petrus Rauenenſis plurima docte ſcripſit, & forſam ante fulgentium, alter tamen africanus fuit, alter Italus Remigius epicopus Remenſis B.Benedicto fuit contemporaneus.

reſim Eutychianam incidiſſet tẽpore tamen huius præceſſerant Epiphanius & Iohannes. Antè hunc Anthymum fuit concilium Toletanum ſecundum: ſedit annis 2. & menſibus 4. Vndè iam obierat dictus Iohannes.

CAP. 46.

Agapethus ſeu Agapius Romanus 59. à Chriſto circa annum domini. 531. *Is à Theodato rege mittitur ad Iuſtinianum illi adeò infeſſum, quòd Amalaſumtam matrem Alarichi interfici, & relegari iuſſiſſet, vt ob id Theodato inferre bellum minaretur.*

At Iuſtinianus eundem Pappam honorificè & benignè ſuſcepit cum pace ſaltem pro tunc.

Nam vt citat Platina illi poſtmodùm ſuaſit, vt Euthychianã opinionem confirmaret, et dum ipſum

loco ſubſtituitur, qui tamen pœnitens quid quid promiſiſſet noluit Arthemiũ reuocare. Vnde iuſſu euiuſdẽ Auguſti, cum multis opprobriis & afflictionibus martiriſatur. Tandẽ tamen præmiſſus Beliſarius, & Narſes Gothos ex Italia penitus profligarunt. Qui Gothi & ſi Ariani eſſent non tamẽ crudeles extiterãt in Chriſtianos, Vt Vvandali in affrica qui durante obſidione Romana, ſacerdotes & Clerici nil minus diuinum officium celebrabant ſolemniter in eccleſiis. B.Petri, &.B. Pauli quæ ſunt extra vrbem.

CAP. 48

Poſt tantas victorias de Vvandalis & Gothis, vt citat Nicephorus 17.tomo c.14.ex his Coſroes Rex Perſarum inuidia mouetur cõtra Iuſtinianum: eo etiam fortaſſis, quia ipſius curam non ſuſciperet.

Nicephorus. Gabaones dux Maurorũ (qui erãt circa Tripolim) dum ſenſit eum contra ſe venturum, plebem omnem iuſſit ad deum reclamare, cum ieiunio, pœnitentia & oratione, & cum tanta caſtitate, vt etiam mulieres ſeorſum includi fecerit, & vbi per exploratores didiſcit VVandalos, miniſtros dei & loca ſacra venientes prophanaſſe repurgari, & reuereri fecit. Dehinc fide conſtans dictus Gabaones cum ſuis parcioribus obuiam ſe VVandalis præbuit: & in agreſſu penè omnes deleuit. Et Tranſamundus, non multò poſt, (nimis tamen tarde) obijt.

Platina, Palmerius, & alij nonnulli videntur aſſerere, hunc eundem cum honorico, ſed opinio, Nicephori videtur conformior.

CAP.

us Clodoueum Regẽ Frã corum circa tempora Zenonis Baptiſauit. Doctrina & miraculis clarus fuit.

CAP 73.

Boetius cognomento Seuerinus, cuius hegeſip⁹ vitam ſcripſit. Is boetius ſenator fuit preclarus, qui à Theodorico Rege Gothorum Arriano propter ſuſpitionem affe ctatæ libertatis & vt verſimilius pro tuenda fide Catholica mittitur in exillium, & poſt carceri mancipatur. Vbi plura ſcrbit, vt de cõſolatione Philoſophica: ſcripſit etiam de trinitate cõtra heręſes, vt non illis fauere videretur ſecundũ Vincentium. Boetius is cum Symmacho eius genero iuſſu dicti Theodorici interficitur in carcere: tempore Iuſtini imperatoris, & Ioannis Pappę primi circa annum Domini. 527.

CAP.

ipſum id abhorrere conſpiceret & minas addidit.

Cui Pappa Agapethus conſtanter ait, ad Iuſtinianum venire optaui: ſed reperi Diocletianum. Hoc citat Platina. Et ſi ita euenerit: hoc illi ratione Theodoræ vxoris tribuitur, vt de Silueria dicetur. Nam conſtat ipſum Iuſtinianum ex proprio voto condemnaſſe errorem Eutychij vt Cod. de ſumma Trinitate & fide Catholica L. nos & in actibus quintæ ſynodi ſæpe. Mirum tamen tantum virum ſuaſione mulieris tantam maculam ſuæ gloriæ in miſcuiſſe. Vndè aiunt ipſum in tali reſponſo, proprio nutu diuino fidem Catholicam fuiſſe complexum.

CAP. 47.

At Agapius tum facta diſquiſitione de Anthymo ſeu Arthemio ex multis oblatis libellis aduerſus 4. ſynodum

Et fingens pacem violatam a Romanis magno coacto exercitu Beioram Anthiochiã, & alias ciuitates deuaſtauit deniq; apud Apameã populo cum ſancto epiſcopo Thoma ad Deum reclamẽte, & .S. Crucem deferente, ab hoſte miraculoſè, protegun tur. Et in Edeſſa pariter cum defertur imago & litteræ ſaluatoris miſſæ ad Abagarum. Item & Sergiolis precibus, & meritis beati Sergii, ſuas reliquias protegẽtis, hoſtis miraculoſè repellitur. Vndè iſdem Coſroes timore correptus, & admiratus vin diuinam, is in ſuam Ditionem eſt reuerſus, & fama obtinuit cum antè obitum baptiſatum fuiſſe Alia de ipſo ſupra Iuſtinum ſecundum dicatur cap. 54. Miranda vniuerſalis peſtis per 5. annos tunc fuit: qualis nunquã fuerat audita. Hęc Nicep. 15. c. vſq,. 18. to 17. c. refert.

CAP. 65.

Huldericus honorici, ex Eudoxia filius, aſſenſu huius Tranſamundi poſt eundem regnauit, quem tamen cum ad Catholicos beneuolum percepiſſet eundem in fine adiurauit ne illis faueret is nihilominus ex pietate materna illis mitis fuit, proſcriptos reuocauit: & quem libet in ſuo inſtituto viuere permiſit. Gelimer tamẽ illi propinquus genere, cum ſeptem annis regnaſſet, ipſum regno exuit.

CAP. 66.

Gelimer vltimus Rex VVandalorum in Affrica tyrannicè vt honoricus & Tranſamundus regnauit. Vndè Iuſtinianus (vt cap. 12. to. 17. citat Nicephorus) Chriſtianos, qui illic affligebantur, miſeratus, exercitum contra eos Vandalos, duce Beliſario miſit, qui etiam Regem Gelimerum ſecum captiuum

CAP.74

Caſſiodorus primum ſenator, & Theodorici Regis cancellarius, poſtmodùm monachus deuotus hic collegit hiſtoriã tripartitam commẽtatus eſt ſuper pſalterium, & epiſtolas multas compoſuit, fuit ſub Fœlice.4. vſque ad Pelagium.

CAP.75.

Priſcianus tempore fœlicis 4. & Iuſtiniani fertur librum inſignẽ gramaticę compoſuiſſe: Et alii ferunt quod tempore Iulliani apoſtatæ.

Sedulus Scotus ſeu hybernẽſis diſcipulus hildeberthi Scotorum archiepiſcopi. Et epiſcopus. eccleſiæ eiuſdem vt habet Sigibertus Franciam, & Aſiã, ac Italiam perluſtrauit, & Romæ doctrina clarus effulſit: multa metro & ſoluta oratione compoſuit In epiſtolas Pauli pręſertim Item ſcripſit &

4. ſynodo cum Eutyche, & contra edicta Iuſtiniani veniret epiſcopatũ illi abrogauit, ac eius loco Menam ſeruum dei conſtituit vt in legenda beati Siluerij 20. Iuny quòd etiam Petrus epiſcopus Hieroſolimitanus præfecti eccleſiarum, & modaſteria Palæſtinæ comprobarunt, & dictum Menam Agapetus (ait Platina) conſecrauit, vel Agathon vt Nicepho. placet ſed non poteſt ſtare ſecundum cathalogũm eccleſiæ Latinæ.

Ait deniquè Nicephorus id antea non contigiſſe, vt epiſcopus Conſtantinopolita. à Romano conſecraretur conſtat tamen ſatis per eundem, vt de Iohanne I. ſuprà Epiphanium tempore Iuſtini & multis alijs ſedem Conſtantinopolitanam Romanæ fuiſſe ſubiectã

CAP.49.

Euagrius hunc Iuſtinianum auariciæ nimis notat certũ tamẽ eſt, eundẽ fuiſſe pium, in ædificãdis ſacris locis: vt patet de admirando Sophiæ templo & aliis multis. Culpatur quod ſuſtinuerit quandã populi factionem contra omnem legem. c. 21.

Suo tempore viri floruerunt excellentes Sancti, videlicet, Barſamphius, Symeones, qui ſe demẽtẽ ſimulabat propter Deum Thomas quidam monachus & Sabbas, ac Theodoſius præſides eremi.

Miraculum inſigne de ſacra Euchariſtia. Vt cap. 15 Ni. to. 17. Sub S. Menna epiſcopo Coſtantinopolitano. Conſuetudo fuit in ea ciuitate, cum pluſculum de partibus ĩmaculati corporis Dñi reliquum eſſet ſacerdotes pueros ĩcorruptos, ex ſcolaribus ieiunos aſſumebãt, qui reliquias ederẽt. Contigit

captiuum duxit, eccleſijs reſtitutis, vt in Iuſtiniano c. 36. & tunc deſijt in Affrica Regnum VVãdalorum.

CAP. 67.

Anthymus aut Arthemius epiſcopus Trapeſuntinenſis poſt mortem Epiphany tranſlatus Conſtantinopolim epiſcapatũ adminiſtrabat, & Alexandriæ poſt Dioſcorum, Theodoſius qui vnam tantum naturam in Christo ponebant poſt vnionem cum Eutiche Niceph. cap. 8. to. 17. Tnm contingit Theodoram vxorem Iuſtiniani illi errori maximè addictam, frequenti aggreſſu, eidem perſuaſiſſe, vt Seuerus Conſtantinopolim reuocaretur, qui ſuis epiſtolis ad Theodoſium gloriabatur ſe Anthymium in ſuam adduxiſſe ſententiam.

Qui

& librum vnum ad Theodoſium. Item in maius volumen Priſciani, & multa alia, & fuit (vt habet Tritenius) ſub Theodoſio circa annum Domini 430. ex quo verius videtur Priſcianum fuiſſe tempore Iuliani, & vtrunquè antè hæc tempora. Nam ſuprà ſub.cap.35.

Arator ſubdiaconus Romanæ eccléſiæ. Iuſtinianus epiſcopus Valentinæ vtilia ſcripſerũt circa hæc tempora.

CAP. 75.

Dionifius Abbas Romæ calculum calendarij & circuli paſchæ compoſuit tempore Bonifacii.2.

Victor tamen Epiſcopus campanus, & Albertus pichius eum de inſufficientia taxant

Martinus quidam ſueſſionum gentem predicatione & ſcriptis ab hereſi Arriana traduxit

CAP. 76.

Eulogius epiſcopus Alexandrinus multe confir-

ſubiectam & etiam per legem Iuſtiniani & Iohannis Conſtantinopolitani epiſcopi L. nos reddentes. Cod. de ſum. Trini. & fide catho. Hinc liquet multa quæ in quinta ſynodo citantur fuiſſe huius tempore Agapeti. hic de conſ. diſtinct. I. *Agapetus dicitur vas catholicum eſſe. Is Conſtantinopolin moritur, cuius corpus Romam transfertur: cum menſibus tantum* II. *& diebus* 18. *ſediſſet.*

CAP. 48.

Siluerius natione campanus 69. *à Chriſto tempore Iuſtiniani imperatoris circa annum domini* 536. *fuit filius Hormiſdæ Pappæ ex nuptijs ante Papatum. Nullum enim Pappam legimus habuiſſe vxorem ſiue græcum ſiue hebreum hic Siluerius Theodato Rege Gothorum corupto pecunia, iubente creatur Pontifex ſine*

cum eiſdem puerum cuiuſdem iudei vitriarij aggregari: Qui reuerſus patri interoganti rem pandit. At pater ira ſuccenſus arreptum puerum in fornacem candẽtem, in quo vitra decoquebant, coniecit. Mater eũ diu quæſiuit, & tertia die in officina mariti plorans, & puerum aduocans: agnita voce materna, reſpõſum ex furno dedit: qui ſtatim fracto hoſtio ipſũ in medijs prunis incolumen reperit, vt nec capillum flama læſiſſet. Qui & reſpõdit quandam illuſtrem dominam purpura indutam ad eum veniſſe: & aquam infudiſſe propinquam extinguendo flammam: ac cibum illi præbuiſſe: quã fuiſſe deiparem virginẽ ſinguli dixerunt & mater cum filio, iuſſu imperatoris baptiſati fuerũt: pater incredulus vt parcida, fuit crucifixus in arbore ficu.

CAP.

Qui verò dum contra iuſſiones imperatoris quæ maximè habentur l. nos reddentes. Cod. de ſumma trinita. venirent non recipientes Cõcilium Calcedonenſe: vtrumque exauthorauit: Anthymum quippè & Theodoſium, illis ſubſtituens Zoilum in Alexandria, & Mennam in Conſtantinopoli. Quem Agapitus Pappa tum aſsiſtens conſecrauit & ordinauit, qui tum illuc miſſus fuerat à Theodolo Rege, nec antè vt ait Nicephorus græcus, conſuetum erat quod à Pappa conſecraretur epiſcopus Cõſtantinopolitanus.

CAP. 68.

In quinta autem ſynodo Anthymus exhortatur dare libellum pœnitentiæ & proprium epiſcopatum Trapeſuntæ recipere, qui tandem aut timens aut nolens non comparuit Vndè ab vtraque ſede deponitur, & proſcribitur cum

matiua ſacri concilij ſcripſit. Anaſtaſius ſynaytes epiſcopus Anthiocenus, multa contra Acephalos, & alios hæreticos ſcripſit. vt Nicephorus. 17. to.c.30. hic peritus in ſcripturis, & tantæ morum integritatis : vt etiam in leuiculis ad diuinum pertinentibus numen, moderationem adhiberet. Attẽtiſſimus fuit in audiendo: & diſertiſſimus ſtatim ſoluendo. Otioſa preſtãtius ſilencio, quã ſermone reprimebat.

CAP. 77.

Iuſtiniano eum agredienti, in hereſim Apthardocitarum eſſentiret, reſtitit vt petra ac cæteros confirmauit: ſcriptiſq; doctiſſimis monachos Syriæ, & populos Anthiochenos in fide ſtabiliuit : & virillius reſiſtebat. Dum exilium illi parabatur. Dũq; Iuſtinianus libellũ exilii, in eũ dictaret: inuiſibili amẽtia pcutitur: & non

ſine decreto imperatoris, quód non erat conſuetum fuit enim cum conſenſu Cleri ſed moetu extorto is Theodatus fuit, quem Amalaſuntha filia Theoderici ad conſortium regni ſuſceperat, quem tamen exilio necari iuſſit. Vndè pro parte Iuſtinianus commotus miſit Beliſarium Patricium contra Gothos, vt cumquè habens Siluerium ſuſpectum eo tamen intercedente, Romani libere ſe ſe Beliſario dederunt. Habuit Vigilium diaconum ciuẽ Romanum Apochryſarium Auguſtæ Theodoræ competitorem vt conſtat ex epiſtola eiuſdem ad dictum Vigilium. Conſtat Itidem ex Nicephoro. 17. tomo. cap. 8. dictam Theodoram fuiſſe addictam errori Vtichetis, vnam tantùm naturam, puta, diuinam fatendo in Chriſto, &

CAP. 50.

Eo tempore vt habet Nicephop. 17. to. c. 32. Anxumita Rex indorũ ex voto fidem & baptiſmum ſuſcepit, cum ſuo populo, ob victoriam obtentã de Homeritis auxiliãte Chriſto. quibus Iuſtinianus ſãctum epiſcopũ miſit. Cõtigit tum ob rerũ inopiã & famen apud Biſantium increbuiſſe. Vndè Iuſtinianus ſecundæ hebdomadę ieiunij ſeu quadrageſimæ carmes in foro venales, ponendas promulgauit, quo vi peracto, populus ob pietatẽ & deuotionẽ ſectãdã, nec emebat nec edebat, mortẽ potius ſufferens quam quidquam de patrijs moribus mutare aut trãſgredi. & idẽ legitur de imperatore: pene etiam ſimile in 1. tri. c. 10 de S. Spiridione qui in ieiunio inſtantis quadrageſimæ nil habente præter carnes ſalſas : quas is iuſſit apponi coram peregrino

cum ſeuero à quacunquè ciuitate Imperij per imperatorem Iuſtinianum. Condemnati etiam fuerunt Theodorus epiſcopus mopſtueſtenſis Theodoretus, Ibas, tuentes errores Arrij & Neſtorij. Item & præfatus Gnapheus qui tryſagio addiderat, qui crucifixus es, & Seuerus de quo ſuprà, & Zoaras monachus ſciſmaticus, & ſeditióſus etiam Eutychianus iam defuncti vt præmiſſum eſt. Et Petrus apamyarum epiſcopus blaſphemus, Impudicus & hæreticus, deponitur & proſcribitur. Theodorus aſcydas epiſcopus Ceſaræ Capodociæ, præmiſſorum & origeniſcorum deffenſor.

CAP. 69.

Dogmata ſeu errores origenis condemnantur: in 11. Can. eiuſdem Concilij & Nicepho. 17. to. cap. 28. ea expreſſius ita narrat.

Antè

non multò poſt, ex hac vita diceſſit.

Iuſtinus.2.ſucceſſor,conficta occaſione,eum officio deſtituit: potiſſimè quia pecunias illi non dabat: eiuſquè loco Doctiſſimum Gregorium inſtituit.cap.36.tom.17.

Hic tamen poſt mortem Gregorii.reſtitutus fuit: tempore Mauricii Imperatoris,& Gregorii Pappæ. Nicepho.18.tom.cap. 26.

Et quodam tumultu, in Anthiochia,Iudęe eundē fune pedibus aligato, traxerunt per vrbem: & pudenda illi abſciſſa,in os eius proiecerunt: & tandē ipſum igni concreuarunt quod factum eſt tempore Phocę Imperatoris:vt 44 c.to.18.Arbitror hunc eſſe Aniſtaſium:qui actione.to.6.ſynodi ſuſcipitur & probatur.

CAP.

& Anthymium ſeu Anthemium epiſcopum Conſtantinopolitanum ob eum errorem depoſitum fuiſſe à Sancto Agapeto preceſſore Siluerij & eius loco Mennam fuiſſe præfectum ſuper quo Theodora doluit. Et per conſilium dicti Vigilij ad Silueriū ſcribit vt aut Anthemium reuocet, aut ad eandem pergat. qui quidem Siluerius ingemiſcens, lectis litteris,in domino tamen confidens, reſpondit ſe non reuocaturum hominem in ſua nequitia damnatum. Vndè ipſa indignata,ſcripſit ad Beliſarium, per eundem Vigilium, vt quibuſdam perquiſitis occaſionibus eum deponat,aut ad ipſam tranſmittat:aiēs Vigilium ſibi pollicitum quòd Anthemyum reuocaret. Qui quidem Beliſarius rei militari deditus (nam tum Roma erat à Gothis obſeſſa) negotiū commiſit

grino, inuitans cum eo vt manducaret,quia omnia munda mundis.

Ex his manifeſtū eſt ieiunium & abſtinentiam quadrageſimalem ab eis tēporibus & antea fuiſſè in vſum omni plebi:& cū delectu ciborum, quod tamen in caſu neceſſitatis non abſtringeret, vt nec nunc abſtringit ex declaratione eccleſiæ de obſeruatione ieiunorum, c.cōcilium nec etiam infirm⁹. Et ex verbis Saluatoris cap.12. Matthei de diſcipulis confricantibus ſpicas in ſabato propter eſuriem.nec erat neceſſitas extrema ſed ad eam tendens.

CAP. 51.

Eo tēpore multi in Paleſtina inſurrexerunt renouantes, & profitentes errores Origenis, quos Euſtochius Epiſcop⁹ hieroſolimitanus,ex eorum laura,ſeu mandra, vel heremitorio abegit, at illi diſperſi

Ante corporis animationem anima eſt in cœlo, et ſatiatur contemplatione diuina,ſed in ea refrigeſcit, & peccat: ob quod immititur in corpus.

Cœlum, ſolem, Lunam, ſtellas & aquas,quæ ſupra cælos ſunt, animatas, et quaſdem virtutes materiales eſſe: reſurrectio corporum hominum erit in figura rotunda, & orbiculari. Omnium hominum impiorum, & etiam demonum tormenta finem habebunt.

Impij, & demones in priorem ſtatum & ordinem reſtituentur.

Pro demonibus oportet Chriſtum crucifigi: & futuris ſeculis ſepius pati à ſpiritibus malignis qui ſunt in cœleſtib⁹ anima Chriſti antè incarnationem, & natiuitatem ex virgine, præextitit vnita deo verbo.

Corpus

CAP.78

Brãdanus abbas Scotus, vir excellentis ſanctitatis inſtructor B.Maclouii,& nutritor.

Mactouius,4 ſeu Machutꝰ primꝰ epiſcopus.Maclouien. quę tum dicebatur Allecti: & ab eo nomen Maclouienſe accepit: fuit vir mire ſanctitatis multis fulgens miraculis,qui ex hibernia, in hanc menorem Britanniam aduenientes, fidem irrigarũt & plantarunt in parte.

Is Maclouius fuit tempore Pellagii Pappæ.1.& Iuſtiniani Imperatoris.

Sampſon primus epiſcopus dolenenſis,floruit circa tempora Iuſtini:Et Maglorius eius ſucceſſor,qui ex duobus fratribus erant fratruelles:Sanctus etiam Paulus Leonenſis Epiſcopus, & S. Leonarius, ac Sulianus ex illis partibus venientes, & Colũbanus lumine fidei has partes illuſtrarunt: Vndè

cõmiſit Anthoniæ vxori, ſexui his fraudibus addictiſſimo. Vndè ſtatim ſubornatis falſis teſtibus, depoſuerunt ipſum fuiſſe Gothis pollicitum ſe eis traditurum ciuitatem. Et eum coegerunt ſe pontificatu abdicare: & cucullam monaſticam aſſumere: eumquè miſerunt in exilium in Pontianas vbi & moritur domini martir, illic ſepultus, & fulgens miraculis: cùm anno vno tantùm ſediſſet, & menſibus 5. ac diebus 11. Cuius feſtum colitur 20. Iunij.

CAP. 49.

Vigilius ſecundum Platinam & Latinos Romanus 61. à Chriſto, circa annum domini 538. Hic (vt in Siluerio præmiſſum eſt) inſtãte Theodora Auguſta pontifex creatur, pollicitus ſe reuocaturum Anthymium Patriarcham, deſtituendo Mennam.

Vndè

diſperſi perquirerunt qui illis auxilium præberent, quibus potiſſimùm Theodocus aſcydas eſpiſcopus Cæſaree Capadocũ qui egit apud imperatorem vt cauſa apud ciuitatem imperantem conuocaretur. Vndè ea cauſa & ob errores Petri Gnaphei, Seueri, & zoaras Euthichianorum quinta ſynadus vniuerſalis a Iuſtiniano cogitur. Iuſtinianus igitur anno.27.ſui imperij quintam ſynodum apud Conſtantinopolim aſſignauit & conuocauit, & ea aſſignatio videtur fuiſſe ſub Vigilio Pappa, quã quam multa in eadem citata fuerint ſub Agapito & Syluerio & nonnũla ſub Fœlice. Initio dicti cõcilij præſedit Mẽnas Partiarcha forſam adhuc detento Vigilio illiſquè diebus deffũcto Menna Euthichius eius loco inſtituitur: cui Vigilius noluit aſſidere : vt citat Niphorus,

Corpus Chriſti fuit formatum in vtero virginis & deinceps vnitum illi dei verbum, & anima quæ priùs extiterat: vndè virgo non fuiſſet mater dei. Dei verbum aſſimilatum eſt omnibus cœleſtibus ordinibus vt Cherubin, factum ſit Cherubin: Serrphin factum ſit Seraphin: & ita omnibus ordinibus exæquatum. Dei virtus terminata eſt in oratione & in ea tantum condidit. Qui hæc ſentit, aut aſſerit (ait concilium) Anathema ſit. Anathema ſit Origeni: qui & Adamantinus dictus eſt: & hæc prouulgauit: vnà cum eius execrandis, & deteſtandis dogmatibus, et omni homini, qui hæc ſentit, aut aſſerit: aut aliqua ex parte audet defſendere.

CAP.

& non longe à Sácto Maclouio eſt parrœchia.ſácti Columbani,iuxta mare in qua creditur primum deſcendiſſe. ſuit ſub Iuſtiniano 538.ánteS. Maclouium.

CAP.79

Sanctus Briocus, indigena Regionis Corythianæ,ei⁹ forſam quę a Corrineo dicta eſt Corrinea, ex parentibus infidelibus ortus,piis tamen, diuina admonitione mittitur Pariſiús, inſtruendus a B.Germano illius loci epiſcopo a quo inſtructus, & præſbiter ordinatus ad ſuos reuerſus,eos ad fidẽ conuertit.Et poſtmodum littora Armoricæ Britanniæ applicuit:vbi in multis fidem plantauit:& irrigauit.Monaſterium cõſtruxit,Vbi nunc Domus epiſcopalis quod ex Chroni. Britanniæ fo.52. conſtat fuiſſe erectum in epiſcopatum. In parœchia noſtra natiua de Ploaſne diocesis Maclouienſis cohibuit

Vndè inſtat Theodora vt Conſtantinopolim proficiſcatur,promiſſa completurus. Quod conſtanter denegauit : aiens quod malè promiſsis non ſit ſtádum: quam obrem irrata Theodora, ipſum in iudicio accuſat:quòd ſuis fraudibus Siluerius iuſſe t in in exilium, & quidam iuuenis eo iubente ceſus ad necem. Vndè & quendam Anthemium ipſa mittit Romam cum mandatis, vt Vigilium recuſantem vi ad ſe perducat quem ex B. Ceciliæ eccleſia die natalis domini, ſacra facientem prehenſum extrahit : nauiquè impoſitum per Tiberim Conſtantinopolim perduxit:cum execratione populi Romani,aientis,malè meritus es de Romanis, mala tibi eueniant. Ex Cicilia nihilominus Valentinum epiſcopum, & Ampliatum præsbiterũ Romam miſit : qui interim

rus ſcriptis tamen conueniebant a tempore enim Theodoſij ſenioris ſedes Cõſtantinopolitana erecta fuit ad Patriarchatum in concilio Conſtantinopol. Vbi antea Alexãdrina prior erat, & etiam Anthiocena ex tũc voluit contendere pariter cum Romana quod Leo papa in concilio calcedonẽ. impugnauit:poſt modũ Agapitus,Ioannes, & Vigilius.& tempore B.Gregorij Ioannes Ieiunator Cõſtantinopolitanus epiſcopus ſe vniuerſalem intitulauit põtificem & tempore Pelagij,ſine tamen fũdamento,eo enim ſolo titulo quod ſedes eſſet imperialis.De adem ſynodo expreſſius ſuper vigillio citatur.

Poſt ſynodum Iuſtinianus canticum compoſuit, & pſallendum Eccleſiæ tradidit, quod ſequitur, & dicitur troparium. Vnigenitus filius & verbũ dei

CAP. 70.

Triſagij de quo frequenter meminimus : huius fuit tenor & ratio : vt citat Nicephorus tomo. 14.cap. 46. & Damaſcenus 3. lib. c. 10. & in epiſtola de Triſagio.

Tempore Theodoſij imperatoris, & Proclij Patriarchæ fuit admirandus terræ motus, ſex continuis menſibus, fere per orbem vniuerſum : & etiam in mari. Vndè & epiſcopi perterriti exierunt ex vrbe Conſtantinopolitana cum litanijs, & ſuplicationibus,diuinum auxilium implorantes tum præter omnium opinionem contigit miraculum : Subito namque cunctis expectantibus vi quadam diuina puer in aera tractus adeò ſublimis vt non appareret diuinam vocem, quá mos eſt angelis laudare deum audiuit:qua percepta dũ deſcendiſſet retulit ſe audiuiſſe

hibuit aduentum maris, a ponte Orſonis, ad eum vſq; locum, vt patres noſtri nunciarunt: & multis locis patent indicia maris, in arenoſo ſabulo, ac teſtudinibus piſcium maritimorm. Obiit in loco S. Brioci: eius tamen reliquiæ tranſlatæ fuerũt ad S. Sergium Andegauẽſẽ: quadã parte capitis, poſtmodum relata.

CAP. 80.

Gregorius anthiochenus epũs, poſt exilium Anaſtaſij, de quo ſuprà habet Niceph. 17. to. c. 36. à primis capillis in vita monaſtica, & ſtudiis exercitatus I. in monaſterio Cõſtantinopolitano Præfuit. Tũ iubente Iuſtino paſtor in monte Syon extitit: vbi à barbaris periculoſè obſeſſus, eo tamen authore & ſuaſore paçem inierunt. Demũ cũ res magnas peregiſſet ad epiſcopalem promouetur dignitatẽ in qua ipſe: preſul digniſſimè

riam eccleſiam gubernarent.

CAP. 50.

Iuſtinianus cum populi comitatu præmiſſo Vigilio reuerenter obuiauit & ſolemniter eduxit in templum S. Sophiæ. At Theodora tentat vt pollicita præſtet. Qui reſpondit, ſe potius quoduis ſupliciumpati. Vndè minis inſtanti, reſpondit ſe ad Diocletianum veniſſe nec tamen illi profuit: vt Agapito. Fugit in templum S. Euphemiæ à quo vi extrahitur: & colo fune ligatus per vrbem trahitur, ad veſperum vſque: & carceri includitur, in panè & aqua; patienter tamen ferens aiebat ſe peiora meritum. Clericiquè eiuſdem Vigilij partim in exilium, & partim ad metalla excudenda ſunt deportati.

Poſt

dei qui cũ immortalis eſſes, dignatꝰ es propter ſalutẽ noſtram incarnari, ex ſancta dei genitrice, & ſẽper virgine Maria, & inmutabili ratione homo factus, & crucifixus, Criſte Deus, morte mortem proculcaſti, & qui vnius es ſancte Trinitatis, & cũ glorificaris cum Patre & ſpiritu ſancto, ſalua nos. Nicephorus tom. 17. c. 28.

CAP. 52.

Zelo huius ſancti principis quæcunquè belluæ hæreticorum, ad ſua latibula ſe contulerunt: potiſſimũ poſt illã. 5. ſynodũ. Et non multò poſt ſator Zizaniorum Diabolus, tranquillum eccleſiæ ſtatum ferre non potuit: ſed iterum praua dogmata ſeuit: errorem nempè Seueri, & Cayetanide quibus iam ſuprà, cap. 30. Heretycorum.

Qui cum quodam Iulliano Halicarnaceo, naturam humanã in Criſto ponebant:

diuiſſe canticum illud: Sanctus deus, Sanctus fortis, ſanctus & immortalis miſere nobis. Id vt Proclus intellexit ſanccivit dictum canticum in eccleſia cantari, & ſtatim conquieuit terræ motus, & deffunctus eſt puer: qua propter imperator Martianus, & Pulcheria Augusta, decreuerunt canticum illud initio cuiuſlibet carminis decantari quòd ex eò tempore eccleſia diu accepit, in cõcilio Calcedonenſi & gnapheus adiecit quoſdam verſiculos, quorum vnus fuit: qui crucifixus es pro nobis miſere nobis quaſi diuinitas ſit paſſa, aut quòd ponatur quaternitas, vt Damaſcenus deduxit amplè.

Dicitur autem triſagium quod ter agios in græco contineat, in deſignationem trium hypoſtaſeon ſeu perſonarum, quòd

mè atq; diligentiſſimè ſe geſſit. erat ſi quidem in rebus omnibus cùm animo tum concilio optimo, auſteritatis & reuerentiæ tẽperatæ vti alter Gregorius Theologus liberalis fuit & magnificus, vndè q aliis impoſſibile fuerat, milites Mauricio imperatori infenſos hac ſua magnificẽtia obſequentes reddidit. Tandem tamen accuſatur a quodam Aſterio præfecto Orientis, adeò vt in eum commouerint principes ciuitatis. In ea cauſa quidam Ioannes nomine, vir nõ ſatis idoneus delegatur qui & aduerſus Gregorium accuſationes audiuit.

Sed Gregorius ad imperatorem & concilium prouocauit, cauſamq; dicturus Conſtantinopolim acceſſit. vbi Patriarchæ Cõſtantinopolitani preſides eccleſiarum ſua ſpõtè, vel acciti affuerunt. Vbi condemnatur Aſterius, & cœditur

Poſtmodùm pœnitentibus & ſupplicantibus Romanis cum Narſe Vigilius cum exulibus relaxantur Ipſe tamen in via apud Siracuſas calculo moritur & eius corpus Romam deffertur, ac ſepellitur apud S. Marcellum ita eharrat Platina; & Latini quòd creditur verius Suo tempore fuit quinta generalis ſynodus Conſtantinopolitana. Item et concilium Aurelianenſe ſecundum. Item & tertium. Item & concilium Aruernenſe diſsimiliter tamen.

CAP. 51.

Nicephorus 17. tom. cap. 26. Narrat, ait enim Vigilium Roma per Gothos ſub Totilia reſumpta Conſtantinopolim confugiſſe, & magnificè à Iuſtiniano acceptum ac pollicitum ſe eccleſiam ad vnionem rediturum, & tria aduerſantia capitula iugulaturum, nihilominus eò dementiæ

ponebant: ſed incoruptibilẽ, & inpaſſibilem, ante reſurrectionem vt poſt eandem. Hæc hæreſis autem, dicebatur Aphthar o docitarum: qua multi viri illuſtres infecti fuerunt: & etiam imperator, quadam compaſſione, & amore ad Chriſtum, vt Petrus cum dixit: abſit a te domine, Et huic opinioni, ipſe imperator ſine diſcutione, volens inſiſtere, ac Eccleſiam in ſuã ſententiam adducere, edictum ſcripſit: quo corpus domini incorruptibile, vt poſt reſurrectionem, ita & ante aſſeruit: compellens cunctos, ex oriente & occidente in eam ſententiam, cui ſancti epiſcopi reſtiterunt.

CAP. 53.

Euthychius Conſtantinopolitanus epiſcopus (quem tamen inſtituerat epiſcopum) eidem conſtanter reſtitit: quemobrem ipſum depoſuit. Vigilium

quod greci his verbis exprimunt Hagyos ô theos, Hagyos iſchyros Hagyos Athanatos eleiſon ymas. Et eccleſia ſub his verbis raro vtitur, puta in die paraſceues. Sed potius deſumpſit ex Iſaiæ 6. & apoca. 4. cap. vt dicatur canticum ſanctus, ſanctus ſanctus dominus deus etc. Multò antè Sixtus primus ordinarat ipſum in miſſa decantari. Et in cõcilio Valenſi, tempore Leonis primi ordinatur vt in omnibus miſsis decantetur, & quòd nomen Pappæ in omnibus eccleſijs recitetur.

CAP. 61.

Eutychius epiſcopus Conſtantinopolitanus à Iuſtiniano ob conſtantiam fidei eiectus, per eius tamen teſtamentum à Iuſtino reuocatus tandem in errorem decidit, ac compoſuit librum de reſurrectione, quo aſſerebat corpus noſtrum vento ſubtilius reſurrecturum

ditur neruis bubali, & in
ſuam ſedem Gregorius
eſt reuerſus.
Eam tamen ſynodū Pela-
gius Pappa reprobauit: &
poſtmodū Gregorius nō
ob ſententiā iuſte datam
ſed quia ſine authoritate
apoſtolica: & quia Ioan-
nes Ieiunator epiſcopus
Conſtantinopolitanus, ſe
vniuerſalē, & œcuminicū
intitulauit. A reditu vero
apud Anthiochiam, quæ
tū Teopolis dicebatur ra
tione qua ſuprà in Iuſti-
no c. 33. tantus terræ mo-
tus, concuſſio & ebulitio
circa tertiam noctis hora
exoritur, vt euulſa fuerūt
edificia, & multitudo rui
nis opreſſa circiter. 60. mi
lia hominū. Vbi & Gre-
gorius cū podagra labora
ret nutu diuino vna cū li
cto a ſuis fune dimittitur
& cum admiratiōe ſerua-
tur, vbi & Aſterius in-
terius multa loca prout
potuit peragrans dogma-
ta Seueri, extermina-
uit, & eccleſiæ diſcipli-

dementiæ progreſſum, vt
Mennam 4. menſibus à
communione excluſerit,
& idem Menas aduer-
ſus eum egit. Vndè Iu-
ſtinianus commotus miſit
qui eum comprehenderēt
& ex templo B. Sergÿ
quò auffugerat extrahi-
tur, ſed pœnitente Iuſti-
niano, & Theodaro inter
cedente ſuſcipitur, qui et
Mennam etiam ad com-
munionem admiſit, qui
eo anno obÿt. Et Euthy-
chius per Iuſtinianū eius
loco ſufficitur, equidem
eo munere dignus, nam
non is à quo Eutychiani.
At tunc in nichoato
quinta ſynodo Vigilius
Eutychio rſsidere noluit,
ſcripto tamen interue-
niente cum eo conuenie-
bat & finita ſynodo Ro-
mam reuertitur, diſ-
ſentiens errori in quem

gilium etiam ante ſuum
reditum, plurimum ſuper
hoc tentauit, ſed in vanū.
Anaſtaſium etiam epiſco-
pum Anthiocenū in quē
cœteri aculos cōiecerant
omni arte egreditur vt cū
eo conſentiat. At vir ſan-
ctus ſemper vt petra cō-
ſtans in fide ſubſtitit: Vn-
dè & cœteri epiſcopi ei-
dem ſirmiter adhæſerunt
& eam ob cauſam, exili-
um imperator illi medi-
tabatur: ſed eò conſtan-
tius illi reſiſtebat Anaſta-
ſius: Porro etiam domi-
nus aliter diſpoſuit. Nā cū
dictaret libellos exilij e-
iuſdem ſacerdotum: inui-
ſibili plaga, in amentiam
vertitur & nō multo poſt
ex hac vita exceſſit. Luci-
do tamē interualo, in te-
ſtamēto Euthichii reſtitu
tionem Iuſtino ſucceſſori
mādauit: quod fuit ſignū
ipſum nō obiiſſe in eo er-
rore. Vndè & multi eum
ſanctum proclamant, pro
pter egregia illius facta re-
ligionemquè

ſurrecturum: Sed fuit cō
iunctus a B. Gregorio il-
luc miſſo à Telagio 2. qua
re imperator librum eius
palam exuri fecit.

CAP. 62.

Iohannes Ieiunator poſt
præfatum Eutychum, ec-
cleſiæ Conſtantinopolita-
næ præfuit, temporibus
Tyberÿ & Mauricÿ im-
peratorum. Qui ob abſti-
nentinm dictus eſt Ieiu-
nator, & à quibuſdam
elemoſinarins ob libera-
litatem: vt Iohannes A-
lexandrinus. Vndè ex
ſuis bonis poſt eius obitū,
nihil præterquam lectu-
lum ligneum cum amictu
laneo repertum eſt. vt
videre licet apud Nice-
phorum 18. to. cap. 34.
Platina quoque in vita
Benedicti primi, ait eum
ſua doctrina Eccleſiam o-
rientalem in fide conti-
tinuiſſe.

CAP.

nam adduxit. qui & obiit tempore Gregorii Pappę Et poſt eum Anaſtaſius , in eam ſedem eſt reſtitutꝰ.

CAP. 81

Gregorius Turonenſis epiſcopus paulo antè hæc tempora, quia ſub Iuſtino 2. floruit miraculis, doctrina, & ſcriptis. multa enim de laude ſanctorum, & potiſſimum B. Martini: Et de hiſtoriis Regum Franciæ. videtur fuiſſe in aliquo cō temporaneus B. Gregorii & præfati Gregorij Antiocheni . Eius eum hiſtoria vſque ad Mauriciū & dictum Gregorium. Paternius notarius beati Gregorii quoſdam libros doctos edidit elucidatu cidaturos ſcriptorum. B. Gregorii

CAP. 82.

B. Gregorius Sanctæ Eccleſię doctor, De quo hic proxime in ordine pontificum, ſtatin a ſua creatione in pontificem, reprehē ſus à Ioanne epiſcopo Ranenſi.

Iuſtinianus inciderat, ſed in itinere mortuus eſt , cui ſucceſſit Iohannes Cattilinus , ex cap. 29. Ecclcſia tamen Romana ponit Pelagium primum, poſt dictum Vigilius Romæ et alibi ſedit annis 17 menſibus ſex diebus 20.

CAP. 52.

Cauſis in parte iam citacis de erroribus Gnaphei & cæterum Eutychianorum, & nonorum Origeniſtarum quinta generalis ſynodus apud Conſtantinopolim, a Iuſtinia- primùm, conuocatur, initio cuius Mennas præſcdit: Vigilio adhuc vt conycitur detento.

Menna deffuncto Eutychius Mennæ ſucceſſor cū Vigilio præponebatur cui Vigilius aſſidere noluit, ex causa iam Narrata: ſcripto tamen communicbat cum Eutychio initio concilij dum proponerentur errores Origenis, Didimij & Euagarij, longè antè deffunctorum:

ligionemq; ſine innouatione more ſolito colere recepit. In rebus cæteris nil dignum egit. Nam intemperanter, & diſſolutè voluptatibus vacabat, auaritiæ & turpi lucro inhiabat. Adeò vt ſacerdotia venalia exponeret Iuſtinum cognatum ſuū virū ſtrenuum inſtinctu Sophię vxoris proditioſe occidi fecit.

CAP. 55.

Conficta quadam occaſione Anaſtaſium ex ſede Anthiochena deturbauit Sophia dicti imperatoris Iuſtini vxor, inſtigantibus quibuſdam delatoribus , partim Romanis qui Narſetem oderant eum ab Italia reuocauit probroſè dicēs, vt ipſe eunucus ad lanam & penſa rediret. Quod indigne ferens, reſpondit ſe eam telam orſurum que eius inimicis in extricabiles errores preſtaret, quod & fecit. Nam Albonium Regem

Contigit autem pro cauſa Gregorij Anthiocheni, ſynodum vt ſupra dictū apud Conſtantinopolim cogi, ac celebrari in qua hic Iohannes æcumenicum & vniuerſalem Patriarcham ſe inſcripſit. Et ſcribens ad Pelagium, de quodam Iohanne præsbitero, cuius cauſam B. Gregorius terminauit , poſt Pelagij obitum , ad omnem penè verſum ſe vniuerſalem nuncupauit vndè Pelagius id illi prohibuit , & acta concilij caſſauit. Beatus etiam Gregorius Pelagij prædicti ſucceſſor, pariter egit, vti recitat 4. lib. regiſtri ad Mauricium , & ad eundem Iohannem ſcribens. Qui & Mauricius , nec dum verba hæc non repreſſit, ſed mandauit Gregorio, vt cum præfato Iohāne pacem haberet quòd ægretulit. B. Gregorius conſtanter aiens id eſſe cōtra euangelium & contra

nenſi quod vir idoneus auffugiſſet paſtorale officium, Librum, paſtoralis compoſuit: quo oſtendit quanta ſit cura paſtorum Item & librum moralium edidit inſtantia Leandri Hiſpalenſis epiſcopi, qui Diuino nutu reperitur Romæ.

Item Homelias in Ezechi alem & Euangelia ſuper cantica, & libros dialogorum. & epiſtolas innumeras. Mirumquè inter tantas curas & continuas infirmitates, tanta potuerit.

CAP. 83.

Leander epiſcopus hiſpalen. quæ nunc ſibilia dicitur, multa ſcripſit, & egit pro deffentione fidei & cōtra Vvandalos Arrianos, qui ex Affrica in hiſpaniam fugati fuerūt a Beliſario.

Dictus ſanctus vt citat Gregorius tertii Dialogorum.

deffunctorum & Aſcydas pro tuitione ſuorum Theodorici epiſcopi Mepſueſtienſis, Theodoriti, et Ibæ etiam deffunctorum opinines petduceret primò eſt quæſitum an iam olim deffunctos Anathemate ferire liceat.

Cui reſpondit inter cæteros premiſſijs Eutychius Ioſiam non tantum viuentes ydolorum ſacerdotes ingulaſſe, ſed etiam effodiſſa ſepulchra priùs mortuorum pro quo reſponſo Eutichius loco Mennæ preficitur promouetur epiſcopus, predictiquè Theodorus, Thedoritus, Ibas, qui iam eiecti & condemnati fuerant tuentes errores Neſtorij, aut Arrij, & contra Cyrilli capita ſcribentes denuò condemnantur deffuncti. Similiter Petrus Gnapheus etiam deffunctus, Anthymus, Seuerus Zoaras, & Betrus Apamienſis.

Qui

Regem longobardorum cum ſuis hunis ex pannomia in Italiam vocat, qui tandem eam vi occupant: & tum Italia ab eis multas clades paſſa eſt.

Quod & prodigia, acies ignæe in cœlo apparentes antea portenderant: Quarum Gregorius meminit in eum euangelij contextum: erunt ſigna in ſole & luna, & ſtelis. Et demum Narſes cū eis exiſtens apud Neapolim mortuus eſt. Paulus tamen Patriarcha Aquilerinſis, & Fœlix epiſcopus Taruiſinus Albonium Paulo mitiorē reddiderunt. Sed ex tunc excuſſo iugo Conſtantinopolitano Romani per patricios regebantur. Et Longobardi toti Italiæ (Roma dempta) dominati ſunt vſquè ad primum & Carolum magnum. Vndè & Sophia nōn ſapienter, ſecundum ſuum nomē egit.

tra Chriſtū, qui Petrò dedit claues regni celorū in ſuper & quandoq; dictū imperatorē monuit, quòd contra deum quaſdem leges ſtatuiſſet ex quibus indignationem ipſius incurrit vt ſuper eodē Mauricio dicetur. Vincentius l.23.c.17. volumine quarti ſpeculi hiſtorialis, ait dictum Iohānem repentina morte initeriſſe, et mirum quod tantus vir tantnm ſchiſma mouerit, aut ſuſtinuerit, quòd nullus predeceſſorū attemptarat, ſe ſupremum & vni uerſalem praedicando. Nam et in Calcedonenſe concilio in quo de nouo contendebant, eam ſedē ex concilio Conſtātinopolitano æquis priuilegijs ſenioris Romæ frui & ſecundā poſt Romanā dici. Leo Pappa & omnes alij ſequentes id oppoſuernnt, propterea contendiſſe de paritate cum Romana: quæ eſt ſedes B. Petri & locus imperij ac caput mundi.

cap.31. Ermigildum filliũ Lenugildi Regis vigothorum in hiſpania ex Arriana hereſi ad fidem cõuertit: quem pater minis vinculis & arrianorũ ſuaſionibus diuertere nõ potuit. Et ea propter ipſum ſecuri occidi fecit in carcere. Sed noctibus ſequentibus eo loco cantus angelorum audiebãtur, & lampades apparebãt adeò vt pater Lenugildus rex commotus penitẽtia hoc feciſſe doluit timore tamen ſuæ gentis conuertit pertimuit. In extremis tamen filium ſuum Richardum fratrem dicti Ermigildi Leãdro epiſcopo commẽdauit, vt eum inſtrueret, vt fratrẽ inſtruxerat, & ita eſt defunctus tis autem Richardus fratrem martirem imitatus ab arriano errore conuerſus totam gentem Viſi gothorum ad veram fidem perduxit nec quidquam admitebat in

Qui & authoritate Iuſtiniani proſcribuntur de Anthymo ſupra 97. cap.

Altera ceſſione libelli ſanctorum Monachorum Eulogiæ, Canonis, Cyriaci, & Pancratij & alij directi Vigilio contra dogmata Originis proponuntur: & ſeriatim omnia dogmata Anathemantiſantur: & ipſe Origines qui primus hæc promulgauit: & horum materiam Zizaniorum præbuit. Maneti Sabelio, Ario, & Eumonio: vt in II. *cano. eiuſdem concilij Illiuſquè errores expreſſiùs ſpecificãtur à Niceph. in actibus concilij: qui ſupra ſecundum Auguſtinum fuerunt notati.*

Vndè & iterum eos citabimus in cathologo hæreticorum huic oppoſito. hæc ſynodus fuit 165. *epiſcoporum.*

CAP.

egit. Nam & is Narſes pijſſimus fuit, & deuotus de republica optimè meritus ex Platina ſuper Iohannem tertium.

CAP. 56.

Perſameni ſeu incolæ maioris Armeniæ, per Gordianum & Philipum imperatores, in ditionem Perſarum quadam compoſitione venẽrãt, vt minor rãtum Armenia ſubdita Romanis permanſerit. Et illi Chriſtiani grauiter a Perſis contra legem Chriſti affligebantur, quapropter clam ad Iuſtinum miſerunt precantes vt in ditionem Romanorum ſuſciperentur ſecundum ritũ Chriſtianæ legis: Et interim omnes magiſtrat9 & gubernatores eis datos à Perſis interfecerunt. Et Iuſtinus ſuper his luxui vacabat, nec ſe ad bellum inſtruebat.

Sed &

CAP. 63.

Lõgobardi gens ſcilicet vicina Gothis VVãdalis, et partibus illis tartareis prodierunt & poſt multa bella cum illis Gothis, in pannonia regnarunt. Narſes verò Patricius miſſus in Italiam ad expugnandos Gothos, quinque milia hominum pugnaciſſimorum ex eis aſſumpſit Albryno rege eorum id concedente, quod fuit initium amicitiæ inter eos. Et dicti ſunt Longobardi à modo protenſæ barbæ, & Cæſarium. Narſes cũ Gothos ex Italia expuliſſet, & poſt Iuſtinianum Iuſtinus imperaret Sophia dicti Iuſtini vxor vt ſuper eo præmiſſum cap. 45. *Narſetem cum oprobo euocauit ex Italia diens quòd ipſe Enuchus ad Lanam & penſa rediret. Ex quo Narſes indignatus Albrynum regẽ Longuobardorũ cum ſuis in Italiam euocauit, qui eam*

Ioannes patriarcha Ale-
xandrinus fuit eo tempo-
re, & reor eum fuiſſe qui
dictus eſt elemoſinarius
de quo in vitas patrum
Sed de ſuo tempore vbi
non conſtat, nec totus is
lib er eſt Hieronimi. alio-
qui multo antè tempore
præfuiſſet. De virgine ait
ipſum fuiſſe tēpora Pho-
cæ imperatoris circa. 600
fuit & alius Ioannes Ieiu
nator Conſtantinopolita
nus etiam dictus elemoſi
narius de quo ſuprà &
infra.

CAP. 85.

Fortunatus epiſcopus Pi
ctauienſis vir in diuinis
ſcripturis doctus; ſancti
tate vitæ & ſciētia & eru
ditionis clar⁹ plurima do
ctè ſcripſit, & ad multos
de laude potiſſimè. B mar
tini. cuius ſuffragiis dolo
re oculorum fuerat illu-
minatus. Item & venera-
bilis epiſcopi Leontii.

*Fuit amiciſſimus Narſe-
tis, & eum ex Neapoli
in vrbem reuocauit. ex-
tat eius decretalis epiſto-
la, ad omnes epiſcopos
Galliæ. Suo tempore Ar-
meni fidem ſuſceperunt.
Sub eo Maurus i Abbas
in Gallijs deceſſi. Sedit
annis ferè 13.*

CAP. 55.

Benedictus I. *Romanus
64. à Chriſto, tempo-
ribus Iuſtini 2. & Ti-
berij circa annum domi-
ni 576. vir ſanctiſſimus
ſuo tempore Italia perſe-
cutione Longobardorum
inedia oppreſſa fuit.
Vndè in tanta ſolicitudi-
ne & dolore mortuus eſt
extat eius decretalis epi-
ſtola ad Dauid epiſco-
pum de fide ſanctiſſimæ
Trinitatis. Sedit annis.
4. & menſibus penè
duobus.*

miſit ad Coſroem in lega
tionem caſum & errum-
nam mariti ſignificans, &
perturbatæ republicæ: ad
dens indecorum mulieri
viduæ principi iacenti &
reipublicæ turbatæ inſul
tare. Tunc ipſum aliquan
do egrotantem id illi eue
niſſe, vbi preclariſſimos
medicos ex Romana di-
tione ad eum miſiſſent:
qua legatione flexus tri-
ennales inducias conceſ-
ſit. Partibus Orientis in
Armeniam tamem bellū
mouit. Iuſtinus tādem in
preclaro interualo, inſtin
ctu Sophiæ vxoris decla-
re Tiberium in Ceſarem
inſtituit, cum ſolemni &
docta exortatione vt in
Niceph. 17. to. cap. vltimo
Et cum ſolus imperaſſet
annis. 12. ac menſibus de
cem cum dimidio. Cum
Tiberio autem tribus &
in toto. 15. vel ferè. 16. vi-
ta exceſſit.

*Pappæ, & Eraclij vt ci-
tat Platina in eundem
Iohannem, & in ſequen-
tibus, à quo inſtingatus
non legi. Nam videbatur
ea hæreſis in Rothardo re
ge Vviſigothorum, qui
concilio Toletano 3. fini-
uiſſe, vt ſuprà in Lean-
dro præmiſſum eſt. ca. 85.
Et certum eſt, hunc Ro-
thardum ita illis fauiſſe,
quòd in qualibet ciuitate
ſui regni inſtituerit epiſ-
copum Arrianum pari
authoritate cum Catho-
lico, & id toto ſuo tem-
pore, quidquid Theodo-
rus, Pappa, & Martinus
ſucceſſor, temtauerint im
pedire. Vndè tempore Cō
ſtantij 3. & Martini
Pappæ, inſtante Theodoro
& Italiæ Herarcho, bel-
lum eiſdem indicitur. In
quo tamen iſdem Theodo
rus vincitur & fuga-
tur. Vndè Rhotarus om-
nem Liguriam ſtatim in
ſuam ditionem redegit.
Ea propter Conſtantius*

Leontius ipſe prius monachus libros contra Philoponum hæreticum ſcripſit. Ipſe fortunatus ſub Iuſtino iuniore claruit circa. 570.

CAP. 86

Nunc poſt Hieronimum Gemadium Platinam & Vincentium inſequor & Tritennium, hoc dempto quod ex Tritennio ſuam etiam ſupputationem poſteriores ſepius prioribus anteponit.

Seuerus eiuſdem latiniani, aut Liciniani familiaris & Collega episcopus vrbis malacitanę vir eruditus, ſcripſit contra vincentium Cæſarauguſtanum epiſcopū arrianum & multa alia. Fertur obiiſſe ſub Mauricio imperatore, vt Latunanᵒ parum abfuit, inter ipſum & Phocam.

CAP.

Pelagius 29. Romanus Pontifex à Chriſto 65. ſub fine Tiberij, & initio Mauricij imperatorum circa annum domini 580. creatus eccleſiæ præfuit. Is abſquè iuſſu & decreto imperatorum creatus fuit Pontifex. Cum ob ciuitatem diu obſeſſam à Longobardis, tum innundationem imbrium nullus extra eam poſſet emitti, eo tempore nulla fiebat electio Pappæ à Clero quàm priùs imperator non approbaſſet: quàm obrem miſſus fuit Gregorius tunc Diaconus Cardinalis ad placandum imperatorem vbi cum omnia ex Pontificis ſententia perfeciſſet, Eutychium epiſcopū, qui aiebat corpus in reſurrectione inpalpabile, & vẽto ſubtilius. Ita coram imperatore conuicit, vt id coactus fuerit reuocare.

Hic

Patricius Romanus primus exharchus in Italia, qui ſecundū Gregorium crudelius vaxabat populum quàm hoſtes.

CAP. 56.

Thiberius 2. trax. 63. imperator circa annū domini. 582. hunc Iuſtinus adoptauit prius in Cæſarem & conſortem imperij, cū quo tribus annis adminiſtrauit imperium & circa finem auguſtum eum creauit. Cum vir eſſet omnino dignus imperio, De quo & dici poſſet illud ſapientię, beatus vir qui inuentus eſt ſine macula, & qui poſt aurum non abijt &c. munificus enim fuit ad ſuos, pius & liberalis ad ſubditos, & pauperes, ſtrenuus & fortis in bello. ſtatim eum a ſua creatione coacto præclaro exercitu, de Perſis triumphauit

Et

Theodoro reiecto Olympium Hierarcum in Italiam mittit. Qui vt mala malis addentur, etiam hæreſim Monothelitarum per omnem Italiam ſpargerent. Martinum Pappam inſuper aut interficeret vel perduceret ad eundem: quod tamen dominus non permiſit cap. 71. vt ſuper eo Conſtantio & Martino dicetur. cap. 70.

CAP. 85.

Quanquam in ſuperioribus ob ortas ſectas cum earum authoribus Calcedonenſe concilium præmiſerimus in bona parte ſecundum Damaſcenum et alios. Eas tamen pro manifeſtiori declaratione & conformitate ſecundū recapitulationem Niceph. à 45. capi. vſq. ad 55. to. 18. eas hic explicabimus. Vndè ex obortis ſectis ab eo cõcilio fuerunt. Euthichianiſtæ, Acephali Chriteitæ Agnoetæ Theopachitæ, Iacobitæ, Seueritæ, Armeni,

CAP. 87.

Martinus epiſcopus Eunimenſis & prius abbas ex Oriente veniens in Galliam populum Suenorum doctrina ab arriana impietate conuertit: Regulas fidei conſtituit: monaſteria condidit ac multa docta ſcripſit, vt de virtutibus cardinalibꝰ, epiſtolas morales & alia nõ nulla. Claruit ſub Iuſtino Auguſtino circa annum. 540.

CAP. 88.

Ioannes epiſcopus Conſtantinopolitanus tantæ fuit abſtinentiæ, vt diceretur ieiunator, & tantæ pietatis ad pauperes vt cognominaretur Elemoſinarius. Vndè & Mauricius Imperator ex regia vrbe omnes pauperes emendicantes, qui ad eleemoſinas dicti patris confluebant, voluit compellere Zelo auaritiæ, vt aiunt, Scripſit græco ſermone ad Leandrum epi-

ſcopum

Hic Pelagius ſcripſit epiſtolam decretalem qua diffinit ſine authorite ſedis apoſtolicæ concilium non poſſe celebrari. Vndè & abrogauit, quæ in quadam ſynodo Conſtantinopolitana inſtituerant. Vt de his habetur diſtinctione 17. Multi denuò. Idem ſcripſit & ſecundum in qua declarat epiſcopum poſſe mutari ex vna ciuitate in aliam: quando id maiorum concilio, & eccleſiæ vtilitate aut neceſſitate, & non cauſa auaritiæ, vel ambitionis, aut propria voluntate fit. Vt habetur 7. queſtione 1. cano. Scias frater. idem & tertiam ſcripſit: in qua ordinem & numernm præfationum tradidit, quas cantat eccleſia vt refertur de conſecratione diſtinctione. 1.

Sub

& eos cum magna præda fugauit Duce Iuſtiniano Frē Iuſtini, prius a Iuſtino Imperatore occiſus adeò vt Rex Choſroæ ingenti dolore confectus, cum de decore vitam amiſerit.

Cui filius eius Hormiſda ſucceſſit. De his amplè habet Niceph. initio. 18. to. Cum eundem Tiberium vxor eius Auguſta argueret quod theſauros reipublicæ diſſiparet, reſpondit confidedo in domino nil de futurum, Si elemoſinis in cœlo theſauriſauimus.

CAP. 57.

Vndè cum in quodam palatio regali cerneret crucem Marmoream in pauimento, ex reuerentia eam crucem iuſſit auſſerri, ne pedibus conculcaretur, ſub qua & aliæ duæ repertæ ſūt: ſub quibus maximum Theſaurū auri & argenti reperit & ex theſauris Narſeris, & ex pteda Perſarum innu-

meri

Monophiſitæ, Aphtartodocitæ, Eutychianiſtæ, ſpeciales vltra premiſſos fuerunt, qui Euthichianum & Dioſcorum ſuſceperunt. Achephali duce Seuero Anthiocheno vnam verbi & carnis naturam malè predicantes. Henoticū Zenonis, quòd concilium Calcedonenſe expreſſe non anathematiſaret, reſpuerunt. Ideò dicti Acephali quia ſub epiſcopis non fuerint, aut quia ſine authore vel cerebrò. Apud eos nunquam baptiſmus ſecundū eccleſiæ ritum adminiſtratur. Nec ablatio nec diuina officia, vt mos eſt, celebrantur. Communionem verò plurimo tempore aſſignatam habentes ferijs Paſchalibus in minutiſſimas inciſam partes conuenientibus hominibus dabant. Thritheitæ ſiue Tritoitæ quorū dux & protector fuit Iohannes Tryteites ſeu Philo-

ſopomus

ſcopum & de ſacramento baptiſimi. Claruit ſub eo dem Mauricio circa annum domini 600. Et de eo iam ſuprà.c. 62.quarti cathalogi.

CAP. 89.

Eutropius epiſcop⁹ Valentinæ abbas quondam Surbitani ordinis ſancti Banedicti quo tempare multas epiſtolas ad eundem ſcripſit. Latinianus, ſeu Lacimainus, & ipſe claruit temporibus dicti Mauricij circa annum domini.600.
Is doctrina & ſancto exemplo hiſpanos in fide continuit.

CAP 90.

Iohannes epiſcopus Gernudẽſis ex monacho ſancti Benedicti Gothus in Portugalia natus,adoleſcens ſtudio diſcendi petijt cõſtãtinopolin. Vnde græco ſermone fuit peritus, ac poſt ſeptennium ad Hiſpanias reuerſus, ſtatim arrianam hæreſim

Sub eius Licentia celebratum fuit Hiſpalenſe concilium præſidente Leandro epiſcopo. Item & Toletanum trium epiſcoporum Hiſpaniæ inſtantia & Richardi regis Viſigothorum & Hiſpaniæ Nam ab eiſdem Reges Hiſpaniæ deſcenderunt. Item & concilium Matiſconẽſe primum & ſecundum prouincilia ſub eo etiam celebantur. In quibus plurima ſanctiſſima ordinantur. Beatus Gregorius obtenta eius benedictione, viam arripuerat in Angliam, vt Anglos ſeu Saxones qui eam incoluerãt expulſis Britannis iam Chriſtianis à tempore Eleutherij ad veram fidem adduceret, conclamante tamen populo Romano ipſum in vrbem reuocauit, qui & fuit eius ſucceſſor. Sub tempore tãtæ fuerunt pluuiæ, vt crederetur diluuium.

Vndè

meri theſauri, cum viginti elephantis ad eundem relati ſunt quibus ad ampliorem liberalitatem vſus. Cum agnoſcit Iuſtinianum ducem & prefectum Orientis, non fortuna eadem qua prius rẽ gerere aduerſus barbaros Mauricium in præfectum Ducem Orientis ordinauit, qui obtenta victoria, cum ampliſſimis theſauris reuerſus eſt, omnium ore celebratus. Vndè cum & Tiberius, vitæ finem ſibi adeſſe conſpiceret propriam filiam in vxorem & imperium loco dotis dicto Mauricio dedit quem cum maxima ſolemnitate per Ioannem epiſcopum Contantinopolitanum inſignijs imperialibus inueſtiri fecit ſanctiſſima atquè etiam doctiſſima exhortatione prius illi facta nomen. Tiberij illi imponens:& filiæ nomine impoſito Qui cum tribus annis,

cum

ſoponus vt cap. 47. to. 18. *Niceph. poſuerunt naturam diuinam communem tantum, vt humanitatem indifferenter in ſe conſideratam & non vt in indiuiduis.*

CAP. 66.

At in indiuidius alia humanitas eſt huius & alia illius totquè naturæ realiter quòd indiuiduæ, & ita tres naturas diuinas ac tres ponebant deos ex hoc inferentes errores naturam Chriſti diuinam eſſe verbi & communem atque ſic Chriſtum alium à patre deum aſſerebant ac etiam non verè hominẽ cum ſit perſonna verbi. Iohannes is Triteites aut Philoponus Alexandrinus ſummus Philoſophus fuit in probationibus & demonſtrationibus Ariſtotelicis maximiè Argutus, & de his reliquit enarrationes quæ adhuc extant.

Iuſſu

reſim confutauit. Vndè
a Lenugildo Rege duro
exilio apud Barchumen
relegatur, ac poſt decēni-
um a Richardo Rege re-
uocatur. Vbi Monaſteri-
um condidit, & religionē
Chriſti ſua doctrina &
ſcriptis vndiquè edocuit.
Clauruit ſub Mauricio &
Phoca & Bonifacio quar
to circa annum Domini
600,

CAP. 91

Iſidorus germanus Lean-
dri, illi nanquè ex ſorore
nepos ac ſucceſſit in Ar-
chiepiſcopatu hiſpalenſi.
Sed & plus in ſanctitate
& Doctrina. fuit Iſidorus
epiſcopus Cordubenſis
cuius comparatione iſte
dicitur iunior, qui plu
rima opera conſcripſit. &
penè ſuper totam bibli-
am, libros ethimologia-
rum & plures alios. Flo
ruit tempore Deuſdedit,
& Heraclij circa annum
Domini. 620.

Sanctus

*Vndè & Tiberis innunda-
uit ſuper muros vrbis et
regionem occupauit, mul
titudinem ſerpentum &
drachonum trahens quo-
rum corruptione oritur
mortalitas, in qua obijt
cum annis ferè II. ſediſſet.*

CAP. 57.

*Gregorius primus ſeu
magnus 66. à Chriſto,
tempore Maurici impera-
toris circa annum domini
591. fælix 3. fuit eius
Attauus & Gordianus
ſenator eius pater. Ex no
bilibus ciuibus Romanis.
Poſt parentum obitum,
omnibus propter deum di
ſtractis, pietatis opera ex-
ercuit. Nam ſex mona-
ſteria proprijs ſumptibus
in Cicilia fundauit, &
dotauit & ſeptimum in
vrbe Roma ex propria do
mo, in quo & monaſti-
cam vitam aſſumpſit ſub
abbate. Et poſtmodùm
elegitur abbas. Et conij-
citur ſub regula B. Bene-
dicti, cuius vitam multò
ſtudio*

cūm Iuſtino imperaſſet, &
ſolus quatuor, tempora-
lem vitā in æternam cō-
mutauit, qui & breui
conſummatus, expleuit
tempora multa. Eundem
Mauricius cum lachri-
mante populo in ſepul-
chris imperatorum ſolē-
niter repoſuit.

CAP. 58.

Mauricius Capadox.
64. imperator ex infimo
ſtatu, nam ex notario,
propter eius virtutes gra
datim ad imperium pro-
mouetur per Tiberium
data illi propria filia in v-
xorem cum imperio cir-
ca annum domini. 586. Pi-
us fuit etiam in hoſtes &
reos Philipicum ſororiū
aut generum ducem co-
piarum inſtituit, qui con-
tra Perſas ſtrenuè egit.

Sed & priſcum & Ger-
manum etiam inſtituit v-
bi magnæ emotiones tum
euenerunt inter milites
quas tamen ſedauit Gre-
gorius Anthiochenus e-
piſcopus.

*Iuſſu Sergij Conſtanti-
nopolita. epiſcopi librum
acutiſſimum compoſuit
dè huiuſmodi hæreſi, qui
dicitur Arbiter.
Item & alium ad græ-
cos rationibus philoſophi-
cis, cui Conon reſpondit
de quo ſtatim Nicepho.
cap. 47. tom. 18. ſubti-
litatem eius attolit. Sed
Damaſcenus de hereſibus
eum vocat Iohannem va
ne laborantem. Fuit tem-
pore Phocæ imperatoris.*

CAP. 67.

*Monophyſitæ duas in
Chriſto naturas ponunt ſi
per ſe diſcernantur, ſed
vt vnitæ vnam tantum
compoſitam quæ ſit ver-
bi. Vndè & hi non ſunt
Monothelitæ, eſto, illi
extis conſequentiam de-
ſumant. Iſti autem verè
ſunt Eutichiani, qui oc-
caſioni concilij ſe abſcide-
runt ab eccleſia. Et quia
in Egipto ceperunt, à di-
uo Damaſceno Aegiptia
ci, à Theodoſio Theodo-
tiani,*

ſtudio recoligit. Cum quā ta mentis quietudine , quanto feruore contenpla tioni & mundi contem- ptui in monaſterio ſit con uerſatus ipſe cum deſide rio in prohemio libri dia- logorum ad Petrum Nar rat ad Leandrum. Nam Pelagius Pappa ob eius ſufficientiam & eccleſiæ neceſſitatem eum à mo- naſterio abſtraxit & ad ſui adiutorium Diaco- num ordinauit. Videlicet cardinalem. Non dubium enim quin fuiſſet iam Dia conus: nomen tamen car- dinalis non adeò tum fre- quens, & celebre fuit vt inte nos. Præsbiteri enim & Diaconi Cardinales non ſunt epiſcopi niſi ſe- dem habeant epiſcopalem vt etiam in beato Hiero- nimo patuit. Nec multò poſt Pappa hunc Grego- rium in legationem miſit Conſtantinopolin ad im- eratorem Tiberium,

vbi

piſcopus. Et duce eo Phi- lipico & Conuentiolo Martyropolin cū multo certamine a quodam Scy tha Perſis proditoriè da- tam , eiſdem deuictis re- cuperarunt.

Notandum hic de Perſis quorū Rex Hormiſda fili us Coſroe & Veranū du cem exercitus inſtituerat aduerſus Romanum qui Veranus antea de Tur- cis triumpharat, & ab eo- dem Romano vincitur.

CAP. 59.

Vndè & hormiſdas indi- gnatus dignitatem Vera- no ademit , & ei mulie- brem ſtolam miſit, & mi litibus capitale ſuppliciū minatur. Ex quo Vera- nus commotus populum cōmouet Tyranidem ex actionē & crudelitatē Hor miſdę illis inſinuans. Vn- dè omnes data fide con- uenerunt & conſpira- runt cōtra Regem & ipſū ſimul egrediuntur , ac

ex

tiani, à Seuero, Seueri, à Iacobo, Iacobitæ, cum qui buſdam differentijs. Ho- rum impugnatores Seue- rus & Philoponus , de quibus iam diximus.

Fuerunt & alij dicti Cō tobablitæ qui nullos reci- piebant epiſcopos Theodo- ſium priùs ſectantes ſed poſtmodùm excommuni- cati diſperſi ſunt.

CAP. 68.

Seueritarum multiplex fuit differentia. Seueri ſimpliciter tantum Seue- rum recipientes.

Secundi, ſimul Theodo- ſium & Paulum nigrum Anglitæ ſeu Tetraditæ, tertij à quodam loco Ale xandriæ Angeli nomen habentis, & hij in diui- nis quaternitatem ponere videntur: quia quandam eſſentiam communem ex- tra perſonas. Vndè dice- bantur Tetraditæ. hi An gelitæ dicti ſunt etiam Damianitæ, à Damiano eorum epiſcopo.

Petritæ

Sanctus hic Iſidorus debuit retardari vt circa Eracleum poneretur.

Faciculator temporum ſuper eo ait, ſuo tempore Mahumeticum veniſſe in hiſpaniam & Hiſidorus ipſum iuſſit capi, ſed monitus a diabolo auffugit. Recolegit acta conciliorum gentium, & epiſcopus potificum, ex quibus deſumpſit decretum.

CAP.

Vbi errorem Eutichij epiſcopi inſurgentem extinxit. Ibidem etiam vidit & agnouit beatum Leandrum Archiepiſcopum Hiſpalenſem. qui & in legationem pro rege Viſigothorum venerat. à quo maxima charitate cōpulſus eſt vt librum moralium ederet fuit etiam maxima familiarite coniunctus Mauricio adminiſtratori imperij. Nam eius filium de ſacro fonte leuauit.

CAP. 58.

Reuerſus autem Gregorius aliquo interiecto tempore peſte graſſante in populo Pelagius etiam eo morbo interijt. Vndè communi voce totius acclamantis populi Gregorius in Pappam eligitur. qui & omni via qua potuit, renituit: miſit enim ad imperatorē tunc Mauricium rogans ne in eius inſtitutionem conſentiat, ſed deo volente preuenitur

ex throno deturbant, cōiugem, & vnum filiorum in eius conſpectu iugulantes & eum regem effoſſis oculis in cuſtodiam coniiciunt: alterum filiorum eius nomine Coſroe ſiue Coſdroe Regem Perſarum cōſtitutunt qui ad tempus benignū patri ſe prebuit. Sed dum patreeū cōtumeliis affecit, ipſū filius ruſticis fuſtib⁹ interimi iuſſit. Vnde & Perſę in eum indignati exercitum mouerunt eodem duce Verano, cui quoquè multi ex militibus Regis fauerunt. Quare & rex apud Cyrteum profugit cum vxore & filiis ac quibuſdā nobibus deū ſeruatorem inuocans iſdem Coſdroe & illi ſe commitens vt dirigatur ad imperatorē oratores mittit, qui Regē ſupplicem per humanè ſuſcepit cum coniuge.

Sed & datis illi copiis duce Commentiolo, aliiſquè pręclaris viris cum theſauris

Petritæ dicuntur alij à Petro eorum epiſcopo: qui Paulum & damianum non recipiunt, ſed tantùm Seuerum ac Theodoſium, qui 4. ſynodum non admittebant.

Cononitæ alij dicti à Conone eorum epiſcopo qui dicunt in diuinis tres eſſentias adeò ſimiles vt vnam naturam ac vnam deitatem & trinitatem non numero ſed ſimilitudine nec tres admittunt deos ſed tres ſubſtantias ſimiles.

CAP. 69.

Aguretæ, alij Seueritæ, qui & olim duce Themiſtio fuerant ſub Valente, ſed ſectam extinctam. Seuerus eam produxit: dicūt verbum omnia noſſe, humanitatem verò vnitam multa ignorare vt diem iudicij ſunt iam ſuprà. cap. 30.

Theopaſchitæ,

CAP 92.

Rupertus epiſcopus Vangioné.circa annũ.612.ducem Bauaiorum ad Chriſti fidem conuertit ſub Bonifacio.4. Bauaria ait Buchingerꝰ dicta ab Abauoribus,de quibus ſuper Mauricio diximus eas duce Chagano ipſas terras incoluiſſe in quibus nomen Bauariæ vſquè nunc permanſit,ſimul & Chriſti fides.

tur quòd nihil iucundius poſſet nunciari imperatori. Vndè ſolemnibus nuncijs ipſum mandat confirmandum & compellandum: fuga tamen accepta dum in tenebris latitaret lux de cœlo ipſum manifeſtauit.

Vndè & ordinatus populum exhortatur, & monet in tanta calamitate ad penitentiam lamantationes & humiles ſupplicationes cõfugiendum vbi litanias & ſupplicationes maiores & ſeptiformes inſtituit. Ideò ita dicti, quia prori loco omnis Clerus precederet. ſecundo Abbates cum monachis 3. Abbatiſſæ cum ſuis cogregationibus 4. infantes 5. laici 6. viduæ 7. omnes coniugati, vbi dominus exaudiuit plebem ſuam.

CAP.

theſauris multis in Regnũ remiſit, reſtituit fugato Verano. Narſes itaquè quidã Romanis pręfectus copijs, palàm ait Regi. Rex te conſiderare oportebit, quod Romani tibi Regnũ Perſarum dono dant. Vndè & Coſdroe beneficij memor, Crucem & alia vaſa precioſa (quæ Coſroe eius auus ex B. Sergij templo abſtulerat) ſimul & diſcũ argenteum in gratiarum actionem miſit, inſcribẽs ſe eius ſuffragijs obtinuiſſe prolem in eius vxore Syra Chriſtiana, qua inſcriptione ſe regem regũ nominabat. Quo etiam tempore Nàamanes dux Senitarum peruerſus nutu tamen dei conuertitur ad fidem. Sancta Gelinduch martir diu ſine capite vixit .c.25. Niceph.l.18.

Notanda miracula de vnguento, ex B. Euphemię tumulo, manente quod Mauricius probauit

Theopaſchitæ, qui deum paſſum & crucifixum poſuerunt vt Gnapheus antè ipſos & adhuc Armenij.

CAP. 70.

Iacobitæ à Iacobo quodam Syro nullius gloriæ vndè fuit dictus Zanzalus: hij propriè Eutychetem & Gnapheum imitantur. Sed dictus Iacobus ſimul hæreſes Theodoſij, Petri, & Mnophiſitarum apud Syros ſparſit. Vndè contra Catholicos (quos Melchitas vocauit) diſsidiũ habuit. Fuit etiam dux hæreſis Armeniorum, quæ multiplex eſt, vt ſupra de ijs dictum eſt.

CAP. 71.

Chazinzarij dicti ſunt quidam ex illis Armenijs & Staucrolatræ qui crucem tantum adorabant, duas perſonas in Chriſto ponunt: Ita tamen quòd tempore paſſionis altera tantum ſit paſſa. Altera verò ſeparata ſeorſum ſpectatrix

CAP. 93.

Alnuphus Metenſis epiſcopus, Amandus & primus epiſcopus Argentoranenſis, tempore Martini. Dagebertum Regem in fide continuerunt.

Ephrenius epiſcopus Antiochenſis multa, eaquè docta ſcripſit, de quibuſdam tamen recuſatur. in 6. ſynodo ſancta, actione. 10.

DE FRACORVM ORIGINE.

CAP. 59.

Stationes in vrbe celebrandas in remiſsionem & indulgentiam peccatorum ordinauit, & præſertim in quadrageſima. Statuit Kyrie eleyſon in miſſa nouies decantari, et Alleluya quòd prius à Damaſo fuerat ordinatū ſed inter miſſam in canone addidit dies & actus noſtros &c. Item et poſt communionem. Vndè conſtat nec totum canonem miſſæ ab eo fuiſſe conditum nec miſſam priùs ab eo inſtitutam. Officium etiam horarum ſeu breuiarij, & cantum eiuſdem ordinauit vt in magna parte obſeruat eccleſia, etiam quod ad modū & ordinem. Nam in ſubſtantia vſus fuit ab initio Chriſtianæ eccleſiæ pſallendi, & deum laudandi per horas canononicas & alternatis choris vt ſuperius eſt præmiſſum quin & B. Petrus & Iohannes

uit Nicep. cap. 3. & admirandę Gliſteriæ cap. 32. & de gentili, dei matrem, blaſphemante. Quæ illi in ſomnis apparens eius genua vimine notauit ac ſomno excuſſo, ea, reliquo corpore, diſcuſſa reperit, recēti ſanguine profluente. cap. 33. to. 18.

CAP. 61.

Bellum etiā habuit aduerſus Caganum ducem Abararum vbi in 30. cap tom. 15. Niceph. Multa de his Abaris & Turcis. Sed cum eodē Chagano pacem arte quadam inijt, quam fregit Petrum fratrem præficiens qui cum exercitu in eum contenderet, ac ex indignatione ſuos milites retineret, ex quo ipſi indignati ſūt. Tādem Chaganus in Macedoniam progreſſus infinitam captiuorum multitudinem duxit & prope Conſtantinopolin acceſſit, offerens aureo vno vel duobus virum quenquè

ctatrix paſsionis, obſeruant ſuperſtitioſa ieiunia dicti Arziburi ex ſuperſtioſa ratione. Ordinaria autem ieiunia obmittunt, & modò etiam multi ſuperſtitioſa quadam deuotione.

CAP. 72.

Aphtartadocitæ hæretici de quibus Niceph. cap. 29. to. 17. Vt ſuper Iuſtinianum premiſimus ex Iuliano Halicarnaceo, & Seueritis progreſſi ſunt, pretextu cuiuſdam pietatis dicentes. Chriſtum non doluiſſe, nec paſſum quid fuiſſe, ſed ex virgine carnem aſſumpſiſſe, eamquè antè reſurrectionem impaſsibilem vt poſt reſurrectionem. Iuſtinianus quoquè in hanc decidit hereſim.

CAP.

Vndè Turingi cupientes habere francos medios inter eos & Suanos terram mediam dederunt. Francis habitandam quã & Clodomerus fratri Genelbado dedit, qui eandẽ cum populo ſuo inhabitauit ex quo dicta ſuit franconia.

Filii dicti Clodomeri vſquè Marcomirum regnarunt. Poſtquam alius Dagobertus, & Genebaldus alius filius dicti Dagorti ſub nomine ducum regnarunt ac regnum gubernarunt per.25.annos, quibus fuerunt ſine Rege.

CAP. 95

Alius Marcomirus Dux Franconię pater Pharamundi qui a priori Genebaldo deſcenderat cũ magna cũ copia Rhenũ trãſit & capta Treueri galliã belgicã vſq; Secanã cum populo ſuo percurrit, vbi primum inhabitare cœperunt. Nam & ſi

Barterus

nes dicuntur deſcendiſſe ad horam orationis nonã, actuum 3. Et in antiqua lege ſuperordinatum numerum ſacrificandi, & orandi datum a domino. Dauid pſalmodiam adiecit & numerum ac ordinem ſacerdotũ eorumque viciſſitudines. Quid igitur mirum ſi in eo ſpiritu noſtri preceſſores nonnulla ad dei laudem diſpoſuerunt in officio diuino.

Hic Gregorius prior ſe ſeruum ſeruorum inſcripſit. Is etiam cum in quadrageſima a prima dominica vſque Paſcha 42. dies ſint ex quibus ſex dies dominicæ ſubſtrahuntur. Vndè vt ſacer numerus quadrageſimæ quẽ dominus ſuo ieiunio conſecrauit, compleatur quatuor dies precedentis hebdomatæ adiunxit, videlicet à quarta feria cinerum vt in cap. quadrageſima de conſecratiene diſtinct. 5.

CAP.

què redimendum: Quod renuit Mauriciꝰ: eò forſã quod aliàs captiuos illi donauerat omnes.

Non tamen Chaganus gratitudinis memor tot donauit, ſed omnes enſe concidit.

Hincquè Mauricius Deum & populum in ſe concitauit. Vndè & in ſomnis Chriſtus illi reuelauit, eum Phocæ traditum. Hic, vt citat Platina in Gregorium, & Gregorius ipſe in regi. libro tertio epiſtola. 61, legem dedit, vt quiſquis adminiſtrationibus publicis implicatus fuerit, illi ad officium eccleſiaſticum venire non liceat, Quod laudat Gregorius: qui talis ad officia feſtinans, vult ſeculum multare non relinquere.

Sed vltra ſtatuit nulli militiæ aſcripto licere niſi ea finita, aut quia

mauricius

CAP. 74.

Mahometus Memed cognominatus circa hæc tempora oritur Arbs, vt ferunt, ex nobili genere ſed idola colente, qui verſutia & ſimulatione ſua ſe meſſiam magnum prophetam, & dei nuncium ſimulans, conficta & data voluptatis lege, Regna populoſque paulatin ſibi ſubdidit: ac tantum incẽdium in populum Chriſtianũ excitauit, vt penè nomen eius extinxerit.

Hic adeò

Barther.[9] Dagoberti proauus incurſiones per omnes Gallias feciſſet circa annum.252. tamen inhabitauit.

Faramundus dux Franconiæ poſt patrem Marcomirum communi Francorum aſſenſu inſtituitur primus Rex Franciæ cui & nomen illud Franci dederunt(cum Gallia prius diceretur)quanquam nomina ſe pius confondantur, vt in Britania aliiſq; multis locis ita quod vnum pro alio ſumatur.

Cæpit itaque ſolus regnare in Francia cum prius multi eſſent reges circa annũ Dñi 420. Temporibus Zozimi, & Celeſtini ac Honorii, & Theodoſii. Hic Rex Faramundus legem(quam dicunt ſalicã) inſtituit, qua ſanxit Coronam Franciæ a fillia obtineri non poſſe.

Clodionus Meroneus. & Childericus filii & ſucceſſores eiuſdem totas pene Gallias cõquiſierũt, &

CAP. 60.

Gregorius hic ſanctus concilium 24. epiſcoporum apud S. Petrum coegit quo multa nocitura ſummonit, & profutura edidit, in eo precipuè quatuor priora concilia, ac ſi quatuor euangelia, ſuſcepit & approbauit, & quintum veneratus eſt, vt in c. ſicut ſancti euangelij diſt. 5. Vetuit Bigamos ordinari & monaſteria monialium introire & vltimam voluntatem iuſsit impleri vt 3. q. 1. vltima.

Hic ſanctiſsimos viros Auguſtum Melitum & Iohannem & monachos probatæ vitæ miſit in Angliam qui ſuis exhortationibus populum gentilem ydolatram ex Saxonibus nuper fugatis Britannis illic inhabitatem ad ſidem Chriſti conuerterunt quã viam & ipſe ante pontificatum arripuerat reuocatus à Pelagio

mancus eſſet, vel debilis in monaſterium conuerti, vt refert Gregorius ea in epiſtola. 61. eundem admonens ne eius religionem inpugnet, cuius gratia ex infima ſorte ſũmum ad gradum peruenerit. Nã ex notario, Comes excubitorum factus, ex comite, Cæſar, ex Cæſare imperator. Dum & Iohannes epiſcopus Cõſtantinopolita ſe vniuerſalem & œcumenicũ inſcriberet & Mauricius Gregorio mandaret cum Iohanne pacẽ haberet, Gregorius conſtàter aſſeruit id contra Chriſtum, euãgelium & canones eſſe, ſuper quibus commotus Mauricius ſuis militibus reuocatis ad hortatur Lõbardos, vt cõtra inita fœdera Romanos inuadant. Vndè Agulphus Rex eorum Romam anno integro obſedit, nec tamen deuicit: vt citat Platina, & alij. Sed & Gregorio mortem

Hic adeò fuit iliteratus vt nec nomen ſciret ſcribere. Primeua ætate mercimonium exercuit. Vndè apud Aegiptum ac Paleſtinam cum camelis iens rediensque ſicuti Iſmaelitæ ſui & Arabes conſueuerunt per tranſeuntes latrocinari, vt et modò, ac Ioſeph tempore quibus venditus fuit.

Tandem ipſe cum Iudeis & Chriſtianis conuerſatur, tum aliqua de veteri ac nouo teſtamento didiſcit cum etiam (vt aiunt) magus eſſet ſuis deceptionibus ex vtriſquè plurimos coaceruauit.

Dumquè eorum comitatu ita valleretur, quædam matrona diues & prouinciæ Coroʒamæ domina, quandam in eo majeſtatem latere credens, in maritum accepit. Cui et ſuggeſſit ipſe ſe magnum eſſe prophetam ac Meſsiam. Cumquè epileutico morbo ſæpe caderet, & id illa plurimum

commixtos Gallos bar-
bam aut capillos geſtare
non ſinebant in ſignum
ſeruitutis, ſed Francis id
iniungebit. Vndè Clo-
dionus cognominatus eſt
capilloſus. Inter hos om-
nes etiam Gallos nulla
erat aut fuerat de fide
Chriſti mentio, niſi qui-
buſdam in locis, erant e-
nim dolatrę.

CAP. 96.

Glodoueus verò filius
præfati Childerici quin-
tus Rex á Pharamundo
cœpit regnare circa an-
num Domini, 484. Initio
ſui regni Siagrium Gil-
lonis filium ciuitatem-
què Sueſſionum & Re-
migenſem conquiſiuit,
in quibus adhuc paganus
multas fecit inſolentias,
eccleſias conburendo.

Is Clodoueus Croto-
ditam filiam vnicam Re
gis Burgundiæ habuit v-
xorē chriſtianā & deuo-
tam quæ omni via poſ-
ſibili baptiſmum & le-
gem Chriſtianā ſuſcipere

*gio Pappa ſua etiam ope-
ra, & ſanctiſſimi Lean-
dri epiſcopi hiſpalenſis,
Gothi ad vnionem eccle-
ſiæ redierunt.*

*Pius maximè fuit Gre-
gorius ad pauperes, &
inter calamitates & af-
flictiones Longobardorum
eos recepit, ac neceſſaria
adminiſtrauit etiam lon-
gè diſtantibus in monte
Sinay: Ita vt cunctos in
hoc præcelluerit. Hic Mau
ricium imperatorem con-
ſtanter arguit, quòd legē
iniquam conſtituiſſet: vt
in eo Mauricio ſtatim di-
cetur. Item et Iohannem
Patriarcham Conſtanti-
nopilitanum quòd ſe œcu
menicum & vniuerſa-
lem intitularet, redarguit
per Sabianum Archi-
diaconum, qui fuit eius
ſucceſſor, vt 4. lib. re-
giſtri cap. 18. & epiſto-
la 82. ad Mauricium im-
peratorem, deduxit ex
Euangelio totius eccle-
ſiæ curam.*

Petro

mortem intantat ac mina
tur, vbi triuiale prouer-
bium veriſſimum eſſe pro
batur.

Et ſi compater canis fue
ris nil minus baculum fe-
ras tandem tamen penitē
tia ductus cum Cregorio
mitius egit non omnino
ſponte.

CAP. 62.

Sed cum intelexiſſet virū
quendā ſolitarium & ſan
ctum ſtrictum gladium
manu tenentem in foro
Conſtantinopolitano cla
maſſe vſque ad imperato
ris aulā Mauricium breui
moriturum. Et ipſe in ſō
nis ſe vxorem & liberos
cœdi vidit, multaquè pro
digia tum contigerunt.

Vndè & Niceph. 18. to.
cap. 42. citat Mauricium
antè mortē ex cōſcientia
metuentem, quod capti-
uos a Chagano non rede
miſſet, & forte quod ini-
quas leges ſtatuiſſet, ac
cōtra Gregoriū perperā
egiſſet

*plurimū abhorceret, perſua
ſit, id illi contingere quia
ſplēdorem Gabriellis ei ap
parētis et loquentis ferre
non valens, & in ſe def-
ficiens tabeſcebat. Quod
illa credidit.*

CAP. 65.

*Vndè & iſdem diuitijs
locupletatus regnum am
bire cœpit, ſed vi domi-
nari non valens, verſu-
tijs & deceptionibus ma
gnum dei nuncium &
prophetam ſe proclama-
uit. Et inſtructione cuiuſ
dam Sergij monachi Ne-
ſtoriani & heretici, qui
forſitam ex Theodoſij re-
liquijs, nam ex illis par-
tibus fuit, legem edidit,
quam in Alchoranno deſ
cribi fecit. Ait Damaſ-
cenus, qui illi ferè con-
temporaneus & vicinus
fuit, & citat quæ de le-
ge eius citantur.*

Is Theodoſiani

illis perſuadebat. Qui tantum id contulit in corde ſuo ad regni ſui annum vſquè decimum quintũ, quo videſ ſuos quodam prælio contra Alemanos deficere: vouit ſe fidem Chriſti ſuſcepturum, modo illi victoria daretur, quod contra ſpem illi cõceſſum eſt. Nam ſtatim vincuntur Alemani & eorum Rex occiditur.

Clodoueus itaq; memor promiſſi ciuitatem Remenſem accedens fidem & baptiſmum miniſterio B. Remigi Archiepiſcopi ſuſcepit, inter cuius manus quędam phiala è cælo per columbam fuit alata palam plena odoriferis liquoribus, quibus ipſe cũ ſuis ſucceſſoribus inungeretur & ſacraretur, idquè circa annum Chriſti. 499.

Ferunt & tres flores lilii aureos in aureo campo eidem miſſos, quibus pro interſigniis vteretur

Item

Petro fuiſſe ſubmiſſam et datam illi poteſtatem ligandi & ſoluendi, nec tamen fuit vocatus vniuerſalis epiſcopus. Et vt ſi in Calcedonienſi concilio is titulus ſit Romanis Pontificibus oblatus, nullus tamen ob charitatem & humilitatem eo vſus eſt, ſed potius ſe ſeruos ſeruorum dei & epiſcoporum confrequens inſcribunt. Nec tamen ex dictis B. Gregorij poteſt inferri Romanã eccleſiam non eſſe ſupremam & vniuerſalem. Nam & totus eius proceſſus eam ſupremam eſſe pretendit, ſecundum euangelium et canones & id exequitur dictum Patriarcham canonicis ſanctionibus monendo & corrigendo. Dum igitur ait diabolicum eſſe nomen preſumere, & alij derogare. Verùm eis qui ius non habẽt vt ſedes Conſtantinopolitana, quæ nec ſedes fuit

alicuius

iſſet, per preſtãtiores dominum exoraſſe, vt ſuorum actorum punitionẽ in hoc mundo reciperet. & reſponſum habuit, ſe exauditum. Permiſſione igitur diuiã ſui etiã milites, & Cõſtãtinopolitani in eũ cõſpirantes, cõmuni voce Phocam eligunt, cũ ipſe nollet filiũ ſuũ ad id tradere aut in eũ cõſẽtire, Cumquè perciperet oẽs in eum cõmotos deſperãs media nocte priuata veſte cum coniuge, ac liberis in Orientem auffugit. At cum non longe abeſſet podagra impeditus filium, Thodoſium ad Coſdroem Regem perſarum miſit, diſcrimen illi manifeſtans, & opem ab eo expetens, vt in pari ſubuenerat. Is tamen Theodoſius a Germano eius ſocero fuit retractus, & ita Phocas in vrbem receptus fuit & coronatus. Sequenti vero die Mauricium cum vxore & liberis

Is Theodoſiam dei venerationem ſimulans diuulgauit eam legem ita ſcriptam ad ſe à deo miſſam, è cœlo, eamquè dormiens accepiſſe. Atquè dicti Sergij (vt aiunt) fraude columbam in eius aure grano ſumere aſſuetam ad eum emiſerunt quæ ſtatim ſuper eius humerum aduolauit in eius aure grana depaſcens, ob id proclamauit ſpiritum ſanctum tali ſpecie apparuiſſe, & omnia ei reuelaſſe, aliiſque ſimilibus fictionibus populum ita ſeduxit.

CAP. 76.

Lex illa voluptatem & carnis concupiſcentiam ad quam proni ſumus (ab adoleſcentia) admittit omnem, quare à populo facilimè recepta fuit tum ob nouitatem, prout humana curioſitas libentius noua ſectatur. In ipſa lege quàm plura inſeruit adeò obſcœna, vt miran-

dum

Item & quoddam vexillum auri flameum, quod in bello contra infideles, ſub magna Dei protectione deportarent. Gothos Arrianos ex Aquitania ipſe fugauit, & fœliciter obiit cum. 30. Regnaſſet annis filiis & ſucceſſorib⁹ hæreditatem Domini, a c Christianę fidei relinquẽs ſepultus apud Sanctam Genouefam, quam in honorem Petri & Pauli fundauerat.

Præmiſſa: circa tempora Zenonis imperatoris ac Simplicii Pappæ, eueniſſe coniiciuntur.

CAP. 97.

Succeſſores dicti Clodouei filij Christiani effecti regnarunt in Francia vſquè Childericum tertiũ Regem. 21. a Pharamundo: Et ſub finem illi multum alienati a magnanimitate & virtute ſuorũ maiorum

alicuius apoſtoli, & ab initio Alexandrina, & Anthiochena, eam precedebant, vt & hieroſolima potius prior dici deberet, niſi quia aliter in Petro inſtituit Christus. Nec, vt ſuprà eſt dictum ſi Hieroſolima prior diceretur à ſimplicibus poſſet credi, Chriſti ſedes eſſet in terra. Ex titulo etiã imperij Conſtantinopolitana ius non habet: Nam potiſſima imperij ſedes eſt Romana cum ſit ab initio imperator Romanorum, & Conſtantinopolitanus per ſe dicebatur imperator Romanorum.

Beatus hic Gregorius miraculis multis etiam in vita enituit, ita vt ſanctitate vitæ, diligentia in rebus agendis doctrina & ſcriptis parem ex ſucceſſoribus non habuerit: Commune tamen eſt virtuti æmulos habere.

Tota

ris ad portum Eutropi iuxta Calcedoniam traduxit liberos: occidens eos in conſpectu patris.

Qui quidem patre perſingulos ait iuſtus es Domin e & rectum iudicium tuũ. Mirabile dictu dum nutrix & vnum ex imperialibus pueris ſubſtraxiſſet, & ſuum lactantem eius loco obtuliſſet. Mauricius id paſſus non eſt, ſed proprium ferienti bus indicauit, qui percuſſus lac pro ſanguine fudit. Et Mauricius etiam poſt liberos capite truncatur. Conſtantinam etiam imperatricem cum filiabus tandem Phocas interemit & Petrum Cõmentiolum, alioſquè duces cum Cadauerum ludibrio. Occiditur Mauricius ætatis ſuæ anno. 63. & imperii. 21.

CAP.

dum ſit quomodò quis ita dementatus fuerit qui credat illis. Nonnulla etiam ex lege Moiſis, & Euangeliö deſumpſit vt vtroſque ſibi conciliaret. Ex Moiſe namque carnem porcinam tanquam immundam ex friuola ratione prohibuit, circunciſionem item iniunxit. Dicit vnum deum factorem omnium: quo circa non ſunt propriè idolatra qua de re inter hæreticos à Damaſceno numerantur. Alludens Euangelio Chriſtum ait verbum eſſe Dei, & ſpiritum ipſius, ſed creaturam & ſeruum. Et quoniam ex Maria ſorore Moiſi ſine ſemine natus ſit, quia dicit ſpiritus dei intrauit in eam & genuit prophetam ſeruum dei & Iudei tranſgredientes ipſum crucifigere voluerunt, ſed tantum eius vmbram cruci affixerũt.

Neque

maiorum voluptati & otio ſe dederunt: qua propter regnum tranſlatum fuit ad Pipinum patrem Caroli Magni.

Huius Pipini maiores a Dagaberto primo (vt prę fatum eſt) Originem habuerunt,& vltra Rhenū manſerunt,ac de ipſis ſola ferè nomina narrantur ad Anſelbertum ſenatorem vſquè. Quem & Iuſtinianum inſtituit ſacri imperii marchionem hereditarium. Qui Blitildem vxorem Regis Clotarii primi filiam, habuit. Ex qua Anſigiſes, & Arnulphus inter ſanctos communeratus,ac alius Anſigiſes,huius Arnulphi filius Beggam filiam Pipini primi Ducis Brabantiæ Auſtriæ inferioris & principis Palatii Franciæ habuit vxorem Ex qua quidē Begga Pipinum 2. genuit,qui fuit pater Caroli Martelli , qui & omnibus his dominationibus ſucceſſit

Tota vita aſsiduas ſuſtinuit infirmitates,eam maximè (quàm Græci ſyncopum vocant) & infirmato ſtomacho adeò cruciabatur vt propinguus mortis ſepius eſſet. Vndè quòd à quibuſdam de eius oratione pro Troiano damnato , fertur quòd in punitionem eam infirmitatem paſſus fuerit ſuis non conuenit dictis quòd tota vita aſsiduas habuiſſet , nec ea hiſtoria certa , vel autentica cenſetur. Iohannes ſtella in eius vita.

Sed mirum inter tantas moleſtias , ac debilitates, quàm glorioſiſsimè continuis laboribus eccleſiam rexerit annis 13. menſibus 6. diebus 10. Ex hac vita ad æternam tranſlatus anno 2. Phocæ imperatoris,circa igitur annum domini. 908.

CAP.

CAP. 63.

Phocas imperator 65. circa annum domini 604. vel 7. quonam pacto ad imperium peruenerit , in Mauricium præmiſſum eſt.Is quinto menſe ab inito imperio literas ad Coſdroem Perſarum regem,vt conſuetum erat, miſit per Lilium eius familiarem,qui Mauricium occiderat. quibus ſe ad imperialem conſcendiſſe dignitatem ſignificabat. At Coſdroe Mauricij necem perſentiens,ira concitus,in vindictam fracta cum Romanis pace bellum eis imponit & ſtatim Syriam,Phœnicē & Paleſtinam ſubegit & tandē Hieroſolimā depredatur redien s cum multitudine captiuorum : Zachariam etiā patriarcham ducens, & ſacrum dominicæ crucis lignum ſecum portans eccleſijs vſquè quaquè diruptis ac profanatis. Alia quoquè parte Chananus cum

Nequè mortuus eſt , ait, Chriſtus ipſe , ſed deus aſſumpſit eum , & interogauit, Ieſu,Ieſu,te dixiſti filium dei? reſpondit propitius eſto , domine quia non dixi : cui deus, ſcio quia non dixiſti. Et Iudeos, ait , nos odio habentes perhibuerunt Chriſtum deum per prophetas vt nos deciperent:dicunt nos idolatras venerantes crucem , quendam tamen lapidem quē dicunt Chabocam multò plus venerantur , ob id,inquiunt, quia Abaham in eo concubuit, cum alijs friuolis multis.

CAP. 77.

Permiſit quēlibet vxores legitimas . 4 accipere poſſe concubinas autem ſeu empticias quotquot ſubiectas retinere poteſt. Et dum voluerit eas emittere , tum etiam proprias, dum libuerit, & emittere ac reſumere , aliuſquè emiſſam ſuſcipere, quòd finxit

ſucceſſit, ac pater Pipini 3. patris Caroli magni extitit de quibus antè tertii libri initium agetur.

Iſidorus, de quo iam ſuprà cap. 91. Heraclii videlicet tempore floruit.

CAP. 98.

Galli a Samothe filio Iaphet primo eorum Rege dicti ſunt Samothei qui & cognominatur dis. Succeſſiuè Iupiter Celta, à quo Gallia Celtica nonus Rex vnicam filiam habuit Galatea nomine quę cõiuncta fuit magno Herculi libano ex qua genuit Galatheum. 12. Regẽ Galliȩ, & à quo dicti fuerunt Galli. Multo tempore ſub vnico Rege perſtiterunt, quorum Paris. 18. Pariſienſem ciuitatem fundauit. Et Nannes Nanietenſem. Tandem ſub duodecim Regibus & regnis ſunt diuiſi.

CAP. 61.

Sabianus Pappa 67. circa annum domini 608. priùs Archidiaconus Gregorij & legatus nihilominus eius pijs operibus inuidit, & pauperibus reſpondebat Gregorium ad hominum laudem eccleſiæ patrimonium dilapidaſſe, & parum abſuit quin eius inuidia libri Grogorij comburerentur niſi quia ſecretarius, qui per foramen in eo velo interpoſito columbam viderat eius ori verba imſpirantem, & adiuratus, ne in eius vita reuelaret, eo tunc mortuo miſterium pandit.

Hoc vnum laude dignum egit quòd conſtituerit horas dici per eccleſias, pulſari & cantari. Citant Martinus ac Vincentius hunc in viſu monitum a B. Gregorio, vt ab obtrectationibus ceſſaret & quarto cum ſe corrigere nollet, in capite percuſſum.

cum ſuis Abaribus & hunis Europam percurunt maxima cum cœde. Vndè ab eis vſquè nunc in Bauaria dicti ſunt Bauari. Phocas verò domi Tyranidẽ in nobiles exercuit. Quare vbiquè turbabantur omnia.

CAP. 64.

Hęc duo fertur Phocas Eccleſiæ beneficia cõntuliſſe.

Primum tempore Bonifacii. 3. inſtituit contentioſè eccleſia Conſtantinopolitana reſiſtente Romanam omnium eſſe caput.

Secundum Bonifatio 4. cõceſſit templum quod patheon dicebatur, vndè feſtum omnium ſanctorum In vltramontanis tamen non niſi Gregorij. 4. 834. Phocas filiam Priſco duci dedit vxorem Cui tamen & omnibus nobilibus ac præclaris mortem meditabatur. Sed & vxorem Phodini clariſſimi, multaquè

finxit è cœlo ſibi miſſum, vt compeſceret murmur populi, cum cuiuſdam Zee emiſſam ſuccepiſſet. Vinum prohibuit ſimpliciter omnibus ſuæ legi ſubditis, huius variæ & friuolæ rationes aſsignantur. Illud etiam obſeruãt, quandoquè inſtituit & iniunxit ieiunium vnius menſis, qua ratione non benè conſtat. Attamen in tempore illius ieiunij de die a crepuſculo, vſquè ſolis occaſum ieiunant vt bubo, tota verò noctè continuis vaccant epulis. De paradiſo, tria aſſerunt flumina lactis, mellis & vini, omneſquè delicias etiã in vxoribus innumera alia, in ea lege mandat, adeò apertè friuola, & mendoſa, vt indigna ſint aliqua relatione hæc quæ de lege eiuſdem retulimus, ex Damaſceno potiſsimum deſumpſimus. Qui eidem Mahumeto ferè fuit contemporaneus, &

Leguntur fuiſſe gens crudeliſſima, perfida, & omni vitio dedita. Apud eos miſſus fuit. B. Clarus a. B. Lino Pappa anno Chriſti 72. qui fuit primus epiſcopus Nannetenſis. Item. B. Dioniſius à Clemente Pappa anno 92. cum ſuis apud Luteriam pariſiorũ martir effectus. Itẽ Martinus Ireneus, Hilarius, Iulianus Canonẽſis viriq; alii prçſtantiſſimi, fuerũt epiſcopales ſedes deſignatæ, & monaſteria plurima, multiquè viri per celebres in ea fuerũt. Quos Hieronimus ad Vigilantianum ita preſtantiſſimos aſſerebat, quod Gallia monſtra diuerſarum hereſeum non genuiſſet Atque vtinam talem titulum ſemper retinuiſſet. Ipſi in communi, aut eorum pricipes fidem Chriſti non ſuſceperunt. An cum Francis manſerint per mixti, aut aliò fugati fuerint, non legi ſaltem

percuſſum: cuius ictu vexatus expirauit, cum anno vno & ferè dimidio ſediſſet.

CAP. 62.

Bonifacius 3. Romanus Pappa 68. circa annum domini 609. Obtinuit à Phoca Cæſare, vt Romana eccleſia, ſedes B. Petri ab omnibꝰ eccleſijs haberetur ſuprema opponente Conſtãtinopolitana vt in Gregorio ſatis eſt dictum. Is ſtatuit in ſynodo 72. epiſcoporũ & 30. præſbiterorum &c. Ne quis ſub Anathemate, in locum demortui pontificis ſubrogetur niſi à 3. die poſt eius obitum, & id idem, ne per ſimoniam. Item vt epiſcopi fiat electio à Clero & populo vtquè cum ſummo pontifice princeps ciuitatis eam electionem ratam habeat. Sedit hic anno vno vel circa in hoc enim controuerſia eſt.

CAP.

imultaſquè alias cõſtuprauit. Vndè & ipſi clam Heraclium filium Heraclii Ducis copiarum in Affrica conuocant, qui eos a tyranide liberaret. Iſquè proſperis velis adueniens tyrannum prçlio vicit: & manus ac pedes eidem reſecari, tum etiam pudenda abſcindi (cum vim coniugibus intuliſſet) iuſſit. Poſtremo quoquè omnium caput ãputari, & corpꝰ incinerari, extincto omni eius genere cũ eo. Et hic eius finis cum octo annis imperiũ vſurpaſſet idquè anno domini 611. Et hic finis librorum impreſſorũ Nicephori.

CAP. 65.

Heraclius filius Heraclij præfecti Affricæ. 66. imperator circa annum Domini. 612. vir ſtrenuus. Suo tempore Coſdroes Rex Perſarum aduerſus Chriſtianos bellum, vt contra Phocam cœperat, continué geſſit, nec voluit

& vicinus, continuamquè cum ſuis ſectatoribus diſceptationem habuit.

CAP. 78.

Cum verò plurimos eo modo ſeduxiſſet, Arabes maximè contribules, ipſe taliter fretus circa annũ. 12. Heraclij & primum Honorij Pappæ patenter inſurrexit, & armis occupauit Arabiam, Aegiptum, Syriam, & penè totam Affricam ac Iudeam. Certum eſt, enim Arabiam, per B. Paulum, coniunctam ac finitimam eſſe, ei quæ Iudæa & Hieruſalem. Et ex hiſtoria Geneſeos, notum eſt Agar concubinam Abrahæ cum Iſmaele filio eam Arabiam adijſſe, à quo dicti ſunt Iſmaelitæ. Mahumetus tamen eiſdem perſuaſit, omnes benedictiones, & promiſſiones factas Abrahæ et ſemini eius per Sarram in eis debere compleri. Vndè Saracenos ſe ſe nũcuparũt quamquam

tem quod vniuerſaliter.
Ex hac tamen Britannia Armorica in aduentu Britonum mares paucis forſam demptis, aut occiſi vel expulſi ſũt:& fœminarum linguæ abſciſſe, vt idioma britanicum ſereretur prout inciuſdem Britanniæ Chronicis. 2. lib.initio. Libro illuſtationum Galliæde horum Regno per amplius. Sed hæc nobis ſufficiant.

De britonibus ſuo loco tractabimus.

CAP. 99.

Ceſarius monacus lirinẽſis & tandem Epiſcopus Arelatenſis, ſanctiſſimæ couerſationis, & doctrinæ, temporibus filiorum Heraclij circa.660.

Andoen⁹ ſeu Dado epiſcopus Rothomagẽſis Docta quædam ſcripſit circa hęc tempora: potiſſimum vitam B.Eligii.

CAP.

CAP. 63.

Bonifacius 4. natione Marſus Pappa 69. circa annum domini 610. obtinuit à Phoca imperatore, templum Pantheon, quod Thebetæ matri deorum ac Neptuni omnibus què dijs commune erat, maximis cum illuſionibus diaboli. Quod ab idolorum fecibus purgauit ac ſolemniter dedicauit in B. Virginis honorem, & omnium martirum Calendis nouembris. Sed nunc in omnium ſanctorum reuerentiam, templumque Mariæ rotundæ dicitur.

Blondus lib. 9. ait quendam cæcum eo in templo circa hæc tempora, eam antiphonam, Gaude Maria, edidiſſe. Hic multò mirandum, cum à Conſtantini tempore ad Phocam vſque 300. fere anni fluxerint nec quis, tamen imperatorum, dempto Iuliano, breui tempor

por

luit deſiſtere Heraclio monẽte. Quãobrẽ Heraclius in eũ præpotentẽ parat exercitũ, cum iam tamen is Coſdroes obtinuiſſet Ægiptum, Alexandriam, Libiam & Carthaginem.

Idquè Heraclii anno. 6. Sed primùm Heraclius filium Cõſtantinum in Cæſarem præfecit, & fugientem Coſdroem inſequitur, & deuicit: Tranſiens Eufratem, quemdam Gigãtem Perſam ſuper pontem lancea perforauit, ac potentem ducem Saymã, precibus beatæ virginis (cuius ſacrum cingulum detulerat) cum ſuo exercitu miraculoſa ſuperat tempeſtate è celo eo in exercitu miſſa noſtris ſaluis. Hæc vincentius ex Sigiberto citat lib.24.c.1. 11.& 12.volumine.4.

CAP. 66.

Similiter & alium ducem Razantem magno cõflictu etiã deuicit. Reuerſuſquè eſt multis cum captiuis

uis

quamquam à Græcis merito dicantur Agareni & Iſmaelitæ. Damaſcenus aliam dat rationem.

Is moritur circa 26. Heraclij, & 2. annum Seuerini Pappæ. Poſtea Calipha principatum inijt Iude à Achali, quo expulſo ab Aegiptijs Hali nouum Calipham crearũt & conſequenter ſoldanos, qui Arabiæ, Syriæ, Iudææ, Aegipto, & toti pene Aphricæ dominabantur. Dicebãtur autem Soldani Babiloniæ non à Babilone Aſsiriorum, ſed ab alia iuxta Aegiptum & Nilum, qui Chriſtianiſmum continuò afflixerunt. Perſæ tamen in ea diuiſione alium regem ordinarunt. Nam Soldani nõ ſunt Perſis dominati.

CAP. 79.

Iam in Saracenos præualuerunt Turcæ ſub eadem tamen lege, & Soldano ſuperato, eiſdem ac maiori orbis parti dominãtur vt de ipſis ſuo loco dicetur.

CAP. 100.

Britones a Bruto denominati à Troianis pariter duxerunt originem. Nempè Æneas poſt bellum troianum in Italiam nauigio adueniens ſuſceptus á Latino Rege Lauiniã eiuſdem Regis filiam a demptus eſt ſimul,& regnum Latinorum. Ex qua Lauinia Aſcaniũ genuit, qui Siluij pater fuit. Siluius autem ex vxore nepte Lauimanæ Brutum hunc hahuit :in cuius puerperio mater moritur.

Qui & grandeuus dum in venatione eſſet cum patre, telum in ceruum dirigens patrem ſub pectore percuſſit,& occidit. ob quod á cõſanguineis indignantibus expellitur ab Italia. Et hinc patet Britanos,& Italos pro parte ex eadẽ ſtirpe Æneæ prodijſſe, prout & Iulliꝰ Cæſar allegabat Britannis.

Brutus autem exulans Græciam adiuit, vbi repertis

pore idolatra fuerit, quo modo templum hoc, aliaquè, multa cum ſuperſtitione permitebantur: Niſi forſam quia Romani veterum ediſſiciorum conſeruandorum zeloſi erãt. Vndè & Sabianus ac nõ nulli alij in beatum Gregorium impingebãt, quòd ſuo mandato, veterum ædificia fuerint dirupta, nec peregrini aduenientes poſthabitis locis ſacris, monumẽta veterum cum admiratione inſpicerent. Inſtituit & is Bonifacius eo die ſolemnitatem omnium ſanctorum cum corporis Chriſti communione ſicut in die natalis domini. Poſtmodum etiam ex reuelatione fuit ſtatum feſtum commemorationis deffunctorum ſequenti die celebrandum.

Eo tempore Coſdroe Rex Perſarum in Romanorum & Chriſtinorum prouincias irrupit, vt ſuper Phocha dicetur. Hic Bonifaciꝰ domum

uis ac ſpoliis. Circa verò ãnum.12.ſui imperii Coſroe ſuo phano reſidens, ſilio regnum tradidit.

Qui potenti exercitu iuxta Danubium contra heraclium contendit,& tandem duello prolixo dimicantes, ſuprà pontem virtute. S.crucis ab Heraclio occiditur.

Et eius exercitus fidei & poteſtati Heraclij ſe ſubuendit. vnde Heraclius ad thronum Coſdroe perueniens, cùm nec fidem vellet ſuſcipere, ab eo occiditur, Dato eius regno vnico filio ipſius quem ex ſacro fonte leuauit,& reuertitur lignum ſanctæ Crucis ſecum apportans, reliquiaſq; & ſacra vaſa, quę Coſdroe abſtulerat, cum maximis alijs ſpolijs ad reſtaurationem eccleſiarũ, quas tyrannus ſpoliarat. Volenſq; cũ triũpho,& imperiali aparatu, intrare per eam

Hi autem omnes, & ſi non purè ſint idolatræ, ſunt tamen veri infideles ſoluentes & negantes Ieſum dei filium. Nec Mahumetus ſua lege nominatur deus ſed magnus dei nuncius & propheta.

CAP. 80.

Cum his afflictionibus præmiſſis Mahumeti, vt inimicus iterum mala malis adderet, Monothelitarum ſectam ſuſcitauit, vt foris & intus pugnæ eſſent. Monothelitæ illi, vt iam ſuprà cap. 35. in Chriſto negabãt eſſe duas voluntates, puta, diuinam & humanam, ſed vnam tantum cum quadam dei virili operatione, hæc verò rectè infertur ex hæreſi Eutichiana ac Monophiſitarum. Nam ſi ſecundum eoſdem.

Vna

pertis multis Troianis ex progenie Heleni filij priani ſub Paudraſo Rege captiuis, ipſis eidem adhetentibus prudẽtia armorũm poſt multa eos ex captiuitate liberat, Regẽquè cum fratre detinet captiuum. Et pacifica cõcordia pro liberatione regis cõueniunt quod Brutus Igurgen primogenitã regis haberet vxorẽ, aurumquè ac frumentum cum onerarijs nauibus, & victualibus ac libera exundi facultate, quo ſors illis dediſſet, quibus exhibitis & conceſſis per Thirenum mare nauigant vſque Herculis columnas eòque perueniunt. Vbi & alios Troianos, qui fugam Antenoris fuerant comitati, reperiunt, quorum dux Corineus tantæ fuit virtutis, & audaciæ vt cum Gigante, æquè liberè vt cum puero certaſſet.

&

domum paternam in Monaſterium redegit, & fundos ſuos, in monachorum vſus aſcripſit. Nec multo poſt cum ſediſſet annos 6. cum 8. menſibus fæliciter obijt.

CAP. 64.

Deuſdedit Romanus Pappa 70. circa annum domini 616. tempore Heraclij imperatoris tantæ fuit ſanctitatis, vt leproſum ſuo oſculo mundauerit. Inhibuit ne filius patrini è ſacro fonte leuatam haberet vxorem, vt de cognatione ſpiritali. Sub eo fuit ſolemne concilium Antidiorenſe prouinciale tamen, cuius canones in tomo ſunt conciliorum moritur cum ſediſſet annis tribus vel 4.

CAP. 65.

Bonifacius 5. Campanus Pappa 71. circa annũ domini 617. tempore Heraclij imperatoris quo tempore Mahumetus ortus eſt Bonifacius hic fuit vir ſingularis humanitatis

eam portam qua Chriſtus exiuit cum cruce, vterq; murus portæ coniunctus eſt, & Angelus apparens ait Regem Regum dominum non cum tali triumpho Crucem portaſſe.

Vndè humiliatus imperator & nudis pedibus incedens porta ſe apperiente ingreſſus crucẽ ſuo loco reſtituit canens illam antiphonam O crux ſplendidior cunctis & c. vbi tũ mortuus reſurgit, cœci illuminantur, leproſi mundãtur, in quorum memoriam feſtum exaltationis Sanctæ crucis inſtituitur cummunis eſt hiſtoria.

Reuerſus verò Conſtantinopolim Heraclius Aſtrologiæ, & otio ſe dedit, & ſororis filiã cõtra phas in vxorem accepit quæ creditur fuiſſe Martina mater Heracleonis.

CAP.

Vna tantum natura ſit in Chriſto, puta, diuina, & conſequenter vna perſona, ſtatim ſequitur, quod nec niſi vna operatio, & voluntas. Hi tamen videbantur ponere in Chriſto duas naturas. Hæc ſecta ortum habuit à Cyro epiſcopo Alexandrino, & à Sergio, Paulo Pyrrho & Petro epiſcopis Conſtantinopolitanis, et Theodoro epiſcopo prophano, vt patet ex 6. ſancta ſynodo actione prima. Sedes etenim Conſtantinopolitana ab antiquo fuit fœcunda parens in hereſiarchis & ſchiſmaticis, quæ vtinam ſterilis fuiſſet, & pacifica. Ex ea enim Macedonius, Neſtorius Acatius, Anthymus cum præcedentibus, et alijs plurimis prodierunt.

CAP. 81.

Poſt mortem etenim ieiunatoris, qui et ſi non hæreſim, ſaltem ſchiſma mouit & tempore Pelagij & Gregorij

& agnita veterum originis proſapia Corrineum cum ſuo populo Brutus ſibi ſociauit, & cuius; nomine populus eius cornubienſis populus dictus & terra ab eiſdem inhabitata in Anglia, vſquè nūc dicitur Cornubia, & in Britannia Armorica. eſt etiam diocœſis dicta cornubia, ſed diſtinctius dicitus Coriſopitenſis.

CAP. 101.

Hi tandem ad litora ciuitatis Nanetēſis applicuerunt ſeſe per clauſum de Rays ad Pictauos, & Acquitanos effundentes: vbi Rex Groffarius eos inuadit, ſed Brutꝰ adiutorio Corinei eos in fugam vertit. poſtmodum per Ligerim aſcendentes caſtrum & ciuitatē Turonenſem conſtruxerūt, pro præſidio. Ibiquè adhuc difficili cōmiſſo prælio iterum inimicos fugant, cum ſuorum tamen ſtrage Turni potiſſimum nepotis

& clementiæ nec quid prætermiſit quod ſpectaret bonum paſtorem. Inſtituit ne vi aufferentur ad inmunitatem eccleſiæ refugientes. Et ne acoliti reliquias martirum attrectent, ſed præsbiteri & ſubdiaconi. Vtquè ſacrilegi anathematiſentur. Et teſtamentum iuſſu principis editum vndiquè valeat. Gallus B. Columbani diſcipulus eo temporis floruit. Et Euſtachius Abbas, & S. Aurea diſcipula B. Eligij. Cui & monaſterium apud Lutetiam erexit. Qui & moritur Clotario Francorum Rege, cum ſediſſet annis 5, diebus decem.

CAP. 66.

Honorius I. *etiam Campanus Pappa* 72. *circa annum domini* 622. *cuius anno* 2. *Mahumetus cum ſuis arma ſumpſit aduerſus Heraclium & ſtatim reddit infœlicem. Pyrus & Cyrus epiſcopi Conſtantinopolitanus*

CAP. 67.

Heraclius vt ſepe contigit, ſcelus ſceleri addens in hereſim Euthichianonum, & Monothelitarū decidit a Pirrhō Patriarcha Cōſtātinopolitano, & Cyro Alexdrināo. Quos tamen tempore, & ſuggeſtione Honorii Pappæ exilio relegauit. Anno eius. 12. Mahumetus inſurgit cum Arabum exercitu, quos ab initio premiis continuit.

Sed inſtans vt Iudei baptiſarentur in ea conturbatione, Duces Heraclii ſuperantur. Aſianoſquè ac Aphricanos ſeducunt. Capta Alexandria, Syriæ quoquè & Ciciliæ plurimis vrbibus, vt parum ab fuerit quin imperij nomen ſit deletum: hominemquè primo fœliciſſimum, infœlicem reddūt.

Nam & tandem peruagati

Gregorij, Papparum, ac Mauricij imperatoris. Cyriacus inſtitutus fuit epiſcopus Canſtantinopolitanus, Mauricio tamen differente & inquirente cōcilium à Gregorio Pappa facta eius confirmatione, vt patet ex 60. *lib. regiſt. eiuſdem Gregorij cap.* 170. *& cap. ſequenti, quod plurimum laudauit Gregorius, & premiſſum Cyriacum laudat ac probat. Vndè & conſtat Mauricium non vſque in finem contendiſſe cum Gregorio.*

Thomas Syriaco ſucceſſit qui ambo in pace vixerunt & quidam Conſtantinus vt in actione 13. *Sergius autem poſt. Thomam inſtituitur, qui originem habuit ex Syris et Iacobitis, & ipſe cum Pirro, Paulo, & Petro, ſucceſſoribns hunc errorem cum ſchiſmate ieiunatoris pertinaciter tenuerunt. Vndè in eodem concilio*

nepotis Bruti in in eo loco ſepulti. A quo eadem ciuitas denominata eſt Turonenſis. Cum tamen ex oraculo Deorum ſecundum ſuperſtitionem temporis illius albeon inſulam petere deberent, numeruſquè eorum dinumeretur naues ſuas cunctis ſpolijs & diuitijs repletas aſcenderunt, & proſperis ventis eam inſulam applicuerũt & cõquiſierunt, quibuſdam gigantibus, qui eam detinebant, occiſis. Eamquè inſulam Brutus cum ſuo populo iure regio poſedit, & cuius nomine dicta eſt Britania. Idq; circa tẽpus quo Heli ſacerdos iudicabat in Iſrael, & Arca dei á Philiſteis fuit aſſumpta. Succeſſione temporis regnante Ibidem Lucio. 24. Rege à Bruto & Euleutherio. 14. a Chriſto, aut. 12. ſedem Romanam tenentè, circa annũ domini. 182.

Idem

ſtantinopolitanus et Alexandrinus Heraclium in hæreſim Monothelitarum vnam ſolam voluntatem, & operationem in Chriſto ponentium inducunt, quos tamen poſtmodum hortante Honorio exilio relegauit. Ex quo non videtur Heraclius in eo errore deceßiſſe nec honorius de quo iterum ſub Iohanne 5. cap. 79.

Honorius ſua doctrina omnem clerum propè renouauit, multas eccleſias ſuis ſumptibus etiam reparauit, vt habet Platina. Suo tempore, & Syſebuti Regis Hyſpaniæ cõcilium Hiſpalenſe 2. celebratur prouinciale.

Item & concilium Toletanum 4. ſub Chiciliano Rege. Item & 5. Toletanum 6. ſub eodem rege. Item Bracarenſe 1. & 2. ſub Ariamiro rege. Honorius moritur tempore Dagoberti Regis cũ annis ferè 13. ſediſſet.

Ex

uagati Ægiptum & Syriã etiam vi capiunt Anthiochiam. Item Hormiſdam Perſarũ regẽ ĩterficiũt, detento eius Regno. quare & Heraclius veritus ne & Hieroſolimam, vt euenit occuparẽt, crucem domini tranſtulit Conſtantinopoli: Cuiꝰ & magna pars tempore. B. Ludouici Pariſius eſt tranſlata. Suo tempore, & tempore Ioannis Pappæ. 4. Rotharis Rex Lombardorũ, quanquam alioqui iuſtus in errorem Arriani decidit, & ita eiſdem fauit, vt in qualibet ciuitate ſui regni epiſcopum Arrianum ſimul cum Catholico, & pari authoritate eſſe iuberet & exequeretur. Vndè Arriana ſecta adhuc diu manſit, poſt Rechardum & Gregorium.

CAP. 68

Sed & Mahumetus moritur circa 26. annum Heraclii. Cui ſucceſſit Calipha, & tandem Hali.

Siſibutus

cilio anathematiſantur, quamquam deffuncti. Itẽ & Cyrus primus epiſcopus Phaſydis, & poſtmodũ Alexandrinus precipuus auctor ſectæ et Honorius Pappa etiã deffuncti.

CAP. 82.

Georgius aut Gregorius epiſcopus Conſtantinopolitanus toti concilio aſtitit, & in initio erat ſectæ Monothelitarum cum Macario Anthiocheno epiſcopo: auditis tamen rationibus Agathonis et cõcilij Romani abnegato errore veritati cõtinuè adhæſit.

CAP. 83.

Macharius Anthiochenus epiſcopus cum ſuo diſcipulo Stephano præſbitero monacho pertinaciter vſquè in finem permanſit in errore, proteſtans, quòd & ſi menbratim deberet incidi, et proijci in mare, nil aliud fateretur: vndè anathematiſati, & depoſiti fuerunt ſine ſpe reſtitutionis etiam ſi peniteret.

Idem Lucius, exemplis, miraculis, & doctrina multorum virorum vitæ & integritatis teſtimonio probatorum (qui fidem Chriſti maximo Zelo diuulgabant) commotus epiſtolas ad Eleutherium Papam mittit petēs vt ab ipſo Chriſtianiſmum reciperet, prout etiam Proſper recitat, & dicti S. Eutherii legenda, ac eiuſdem decretales epiſtolæ, Qui miſſus ad eũ ſanctis doctoribus Fagano & Damiano eorum inſtructione Rex cum populo ſuo fidem & batiſmum ſuſcepit.

Vbi autem prius erãt tres Archiflamines pro idolorum cultu, tres Archiepiſcos: & vbi 28. flammines epiſcopos totidem conſtituerũt: ac diſtinctas parœchias omniumqué confirmationem a ſede apoſtolica reportarunt.

Fidem

Ex actibus 6. ſynodi.

Hic Honorius quandoquè ſcripſit Sergio epiſcopo Conſtantinopolitano quædam in quibus cum eo in errorem Monothelitarum vnam tantum operationem & voluntatem in Chriſto ponentium conſentiebat. Vndè in eadem ſynodo 6. actione 13. & 4. habentur hæc, cum Sergio, Pyrrho &c. ſimul proyci à S. dei eccleſia, & anatemathiſari præuidimus Honorium, qui fuerat Pappa antiquæ Romæ, eo quod inuenimus per eius ſcripta ad Sergium, quod in omnibus eius mentem ſit ſecutus & impia dogmata confirmauit.

Macarius epiſcopus anthiochenus in eo concilio ſcriptis dicti honoryj innixus ſuum tuebatur errorem. Et fuit ſacta informatio, de eiſdem ſcriptis, ſuper qua, data eſt præmiſſa ſententia: quia

littera

Siſibutus Rex Gothorum in hiſpania qui Iudeos in ſuo Regno compulerat ad fidem, & ciuitates quę a Romanis defecerant, receperat, a Romano ſuſtulit imperio ac totam hiſpaniam.

Heraclius tãdem cum. 30. annis imperaſſet moritur hydropiſi.

CAP. 69

Conſtantinus filius Heraclii. 67. imperator, quē & ſecum pater inſtituerat in Cæſarem, Is patre mortuo cœpit ſolus imperare circa annũ Domini 641. Quarto autem mē ſe ab imperio ſuccepto inſidiis Martinæ nouercæ eiuſdē filiæ (vt creditur) ſororis eiuſdem Heraclii (quam contra ius ſuſceperat vxorem (vt ſuper eo dictum eſt, ſimul & Heraclionis filii ſui fratris paterni dicti Conſtantini & Pirrhi epũi Alexandrini, aiunt, inſtigatione,

veneno

Cuius loco quidam Theophanius vir ſanctus electus fuit epiſcopus, qui concluſionibus concilyj aſtitit, & ſubſcripſit.

CAP. 84.

Polic ronius quidam etiã fatuus & delirus, ſenex monachus ac ſacerdos in ea 6. ſynodo obtulit ad probandam Monothelitarum fidem in mortui ſuſcitatione aiens ſibi à domino apparente reuelatum quod tenorem ſuæ fidei in cartula conſcriptam ſupra mortui corpus apparuiſſe in ea fide ſuſcitaretur. Quod ſi non, omni pœnæ, ad illorum ad arbitrium, ſe ſubmittebat, quod loco publico tentauit. Nam coram ſynodo & populo cartula ſuæ fidei mortuo appoſita manſit quandiu voluit eo aſtante, ac ſuſurrante. Qui tandem faſſus eſt ſe non poſſe eum ſuſcitare: inſuper attamen in pertinacia ſtetit. Quò circa anathemetiſatus

Fidem igitur Chriſti Regnum Britāniæ vnum ex primis Europæ ſuſcepit vniuerſè & 300. annis antè babtiſmum Clodouei, ac Francorū. Nec a fide Britanni excederunt quanquā tempore Diocletiani Chriſtianorum penè innumeri fuerunt martiriſati, minori etiam Britannia Canonus Mereadoc⁹ cū ſuo populo iam Chriſtianus habitauit per 100. annos añ baptiſmū eiuſdē Clodouei. Vbi completur dictum Saluatoris venient ab occidente & recubēt cum Abraham &c. & Ezaię. 42 Legē in ſale expectabunt, & Heremyæ. 31. ex inſulis quæ procul ſunt, diſcite congregabit eum &c. Mirū enim opus Dei fuit quod Regnum magis extremū & ſecluſi toto vrbe Britanni dei legem ſuſceperint.

multo

littera ſcripta manet, & ſecundum eādem indicatur. Veruntamen non creditur in eo errore deceſſiſſe cum ſua exortatione, vt habet Platina, dicti hæretici fuerunt ab Heraclio relegati in exilium.

CAP. 67.

Seuerinus Romanus Pappa 73. circa annum domini 635. nulla tamen erat Pontificis electio niſi ab imperatore, aut eius hexarco, confirmaretur: At Iſatius hexarcus miſſus fuit ad hunc confirmandum qui pro mercede, quibuſdam Romanis adiuuantibus, ſacrarium lateranenſis eccleſiæ ſpoliat et reſiſtentes clericos mittit in exilium. Hic Seuerinus religionis & pauperum fuit amator benignus & munificus, in templis reparandis. Obijt temporibus Heraclij, & Dagoberti regis Franciæ cum ſediſſet anno vno.

Bonifacium

Veneno perimitur. Hic igitur ſolis 4. mēſibus imperat. Vincentius lib. 24. cap. 79. volumin. 4.

CAP. 70

Heraclio igitur. 68. imperator circa annum Domini. 642.

Hic cum matre poſt fratris mortem imperium vſurpauit annis penè duobus, & in errorem Acephalorum, ac Monothelitarum incidit, Sergij & Pirrhi aliàs epiſcopi Cōſtantinopolitani ſuggeſtione: Quamobrem ab exilio reuerſus a ſenatu Cōſtantinopolitano interficitur, Paulo in eius loco ſubrogato.

& lingua. Martinæ, ac naſus Heraclioni abcindiditur vtroquè miſſo in exilium.

CAP. 71.

Conſtantius 3 aut Conſtans vel Conſtantinus filius premiſſi Conſtantini poſt Heraclionem patricium a ſenatu Conſtantinopolitano

thematiſatus fuit, & depoſitus, acclamante populo. Alterum Symonem magum expellit.

Simile ferè egit Lutherus apud Vvitembergum de ſuo amico ſubmerſo et Caluinus de ficto mortuo, quem in ſua fide potuit occidere, ſed non reſuſcitare.

Quoniam reſpondens hæreticorum materies hic ab alijs ſuperatur (quod vtinam vbique ſemper ita eſſet) id circo locus iam vacuus dimititur.

CAP. 102.

Multo poſt tempore cum Conſtantius & Conſtantinus eius filius ibidem regnaſſent: Traherus quidam auunculus beatę Helenæ illuc miſſus à Conſtantino Regnauit, ſed ab Octauio duce Vviceorũ vincitur & occiditur. qui & eius Regnum vſquè ad tempora Gratiani & Valẽriniani tenuit. Cumquè Octauius prolem nõ haberet, niſi vnicam filiã ſenio confectus iniit conſilium cum proceribus de prouiſione regni, quorũ multi per cenſebant Conanum Meriadocum nepotem Regis eo inſigniendum. Alii, filiam alicui nobili Romanorum ſimul cum regno maritandam. Romæ tum erat Maximianus ſeu Maximus ſenator qui pro parte imperii contendebat cũ Gratiano, Iſquè Maximianus paterna linea ex Lœlino fratre dicti Thraheri, & auũculo

Bonifacium 6. quidam vt Palmerius, hic citant qui ſederit annis quatuor communiter tamen non annumeratur: cauſa ipſius nihilominus variatur ſupputatio annorum Chriſti inter hæreticos.

CAP. 68.

Iohannes 4. Dalmatius Pappa 74. cicca annum domini 635. tempore adhuc Heraclij. Pius fuit ad pauperes & captiuos, eos etiam ex eccleſiæ theſauris redimens. Suo tempore floruerunt viri excellentis ſanctitatis, vt Iudocus filius Iudicaelis Armoricæ Britanniæ Regis, quæ tunc regium obtinebat titulum. Multa de eius ſanctitate in dictæ Britanniæ Chronicis habentur. Sedit hic Iohannes anno vno, & menſibus 9. temporibus Heraclij ac Dagoberti regis.

CAP.

nopolitano creatur Imperator 69. circa annum Domini 644. Nam cognito Martini, & filii ſcelere, ſenatus eos miſit in exiliũ vt præmiſſium eſt, Pirrhoquè interfecto paulus eius loco ſubrogatur. Qui etiam fidei normam, brachio Conſtantii etiam hæretici ſuffultus nolens ſuſcipere a Theodoſio Pappa dignitate priuatur.

Cui quidem Theodoro Martinus ſucceſſit. Qui & eundem Paulum hortatur vt deſiſtat. Is tamen inſurrexit in Pontificem, & legatos eius & quendam typum profeſſionis ſuæ fidei obtulit imperatori, & perſuaſit vt omnes epiſcopos occidentales in eum typum etiam ſubſcribere ac conſentire compelleret. Quo & præſertim interdiceret perquirere ne vna, aut duæ, in Chriſto ſint voluntates. Quod & Pappa Honorius inhibuerat, iam vt

V

culo. B. Helenæ proceſſerat, & materna ex quadam regiæ ſtirpis Romanorum, Cordacius verò Cornubiæ dux cum filio ſuo hũc Maximianum aſſiſcit, ſuoqué medio is conano ſuperato regno & filia Regis potitur. Poſt quinquenniũ tamẽ cõueniunt, & regnũ Armoricũ bello conquirunt. Voléſquè maximus alia regna Galliarum, & etiam imperium conquirere, Regnum Armoricum ratione iuris in Britãnia ab eo pretenſi, Conano dedit, Iubalto Rege perempto, & fugatis aut occiſis gallis. Indigenis vt quæ eſſet alia Britania & genere ac ydiomate ipſum viris ex Britania aduocatis popularunt abſciſſis linguis mulierum Gallarum & Maximus ad cætera conquirenda, & contra Gratianum progreditur Conano ad protectionẽ Armoricæ

CAP. 69.

Theodorus græcus 75. Pappa circa annum domini 636. quæ bonum paſtorem, ad pauperes maximè exercuit omnia. Suo tempore obijt Heraclius, cui Conſtantinus filius ſucceſſit, 4. tantum menſibus, veneno infectus inſtigatione Pirrhi epiſcopi Conſtantinopolitani. Qui & audita Heraclij morte ex Affrica, vbi exulabat, Romam veniens, ab erratis ficte veniam petit, ac quandam à Theodoro viuendi formam recepit. Non tamen priorem dignitatem obtinuit, quin potius deprehenſo eius ſcelere ſenatus Conſtantinopolitanus dictum Pirrhum, ex fuga retractum interficit, eius que loco Paulum ſuffecit epiſcopum. Quem et Theodor⁹ Pappa quia fidei normam non ſuſciperet, dignitate priuauit. At Conſtantius imperator ſucceſſor Heraclionis

vt ſopita eſſet huius rei cõtẽtio. ob id Martinus concilium Romæ coegit 200 ferè epiſcoporum, vbi anathematiſati ſunt Sergius, Cyrus & Paulus.

CAP. 72.

Super his Thedorus hexarchus fracta pace cũ lõgobardis eis bellum indicit vbi Rex Rhotaris in eum præualuit & totam liguriam ſtatim ſibi ſubegit. Conſtantius verò vt fortunam cum duce mutaret, Olimpium alium hexarchum in Italiam mitit, qui & Monothelitarum ſectam ſpargeret, & ſingulos compelleret ſubſcribere in typum a Paulo Datum, Martinunquè põtificem interficeret aut ad ſe captum perduceret quod ; Deo protegente Martinum, nequiuit. Interim Sarraceni his cõmotionibus animati ex Alexandria Rhodum perrerunt: vbi Coloſſũ & infinita alia demoliti ſunt & depredati

Armoricæ remanente. An
dragatius huius Maximi
ductor exercitus dolo Gra
tianum occidit,& Valen-
tinianus eundem maximũ
ad partem Imperii admit
tere compellitur: à quo ta
men fugatur. ob id maxi
mè quia Beatum Ambroſi
um contra fidem inſeque
retur. Valãtinianus enim
cum matre arrianus erat,
& Maximus ſemper Ca-
tholicus fuit. Auguſt. lib.
confeſſionum multa de
his narrat, vt qui preſens
fuit

Theodoſius magn⁹, quẽ
Gratianus inſtituerat im-
peratorem, hunc tandem
Maximum a ſuis illi tra-
ditum occidit,& Andra-
gatius ſe in fluuium pro
iecit, vt ſuprà eodem Gra
tiano & Theodoſio pre-
miſimus. cap. 10. 11. & 14.

CAP. 103

Et ſuper his Britannicum
regnum plurimum deſti
tutum fuit militibus, &
protectoribus, dumquè

*Heracleonis in eam prola-
pſus hæreſim tempore
Martini Pappæ Paulum
hunc in omnibus deffen-
dit, & tuetur. Hic Theo-
dorus multis ſanctorum
oratorijs ornatis, & ex-
tructis obijt, cum annis
6. ac ferè dimidio ſediſ-
ſet. Sub eo fuit concilium
Totelanum 7.*

CAP. 70.

*Martinus I. Tridentinus
Pappa 76. circa annum
domini 643. Hic fuit tẽ-
pore Conſtantij 3. qui
fuit ſeductus per Paulum
Patriarcham Conſtanti-
nopolitanum ad hereſim
Monothelitarum, vnam
tantum voluntatem &
operationem in Chriſto
ponentium, ſimul cum
ſchiſmate Iohannis ieiu-
natoris. Vndè ſanctus hic
Pater ſtatim à ſuſcepto
officio, actis fidei intentus
legatos Conſtantinopolim
mittit, qui Paulum hor-
tarenrur callem ingredi
veritatis.*

depredati: & tandem in
Ciciliam nauigantes: infi
nita mala intulere Chri-
ſtianis. Vbi eos Olimpius
ſupplicatione Martini e-
greditur,& ex inſula fu-
gat cum tamen maiori ia-
ctura ſuorum, & tandem
ibi moritur.

Conſtantius verò obſti-
natior in flagellis vt Pha
rao Theodorum Callio-
pam hexarcum in Ita-
liam mittit vt Martinum
Pappam primo tempore
ad ſe vinctũ mitteret dãs
ei ſocium Paulum Pella-
rium: Qui Theodorus
per benignè a populo ſuſ
ceptus ſimulans ſalutare
Pappam Martinum cathe
nas illi inecit & eum mit-
tit Conſtãtinopolim, aut
duxit, qui nec ſic a conſtã
tia fidei declinens mitti-
tur in exillium in Cherſo
neſum Ponti, ſeu Cerſo-
nem vbi beatus Clemens
fuerat exul.

a Pictauis, Hunis, Danis, aliiſquè infeſtarentur, Saxones auxilliares aduocant, tempore Celeſtini & Thodoſij, vt ſuprà cap 22. cathalogi. 3. Quos tamen deſtitutores habuerunt, cum & ydolatræ eſſent. Quanquã enim Vterpandragon & Arturus magnus ab eo fauore & preſtigij vatis Merlini genitus, & alii eos ad tempus repulerint Illi tamẽ ab incepto nõ deſiſterunt donec a Regno & nomine eiuſdem Britones fugauerint.

Arturus enim triũphator citatur Iſlandiam, Hiberniam, Horcades, Scotiam Nouergiam & Daciam ſibi ſubiugaſſe circa tempora Simpliciani Pappæ & Leonis primi Imperatoris. 490. Et gallias conquiſiuiſſe Flolone Tribuno Romano ab eo miro duello occiſo, dei genitricis ope in eo loco (vbi nunc

Is tamen Conſtantij brachio ſuffultus, ne dum non obtemperauit, ſed & legatos à communione et ſacrificio prohibuit, ſacrũ altare apoſtolicum ſubuertens, & eoſdem, cum alijs orthodoxis diuerſis cuſtodijs aut verberibus, aut exilio ſubmiſit. Inſuper, & quendam typum imperatori perſuaſit vt ipſum contra fidem vi compelleret, ab omnibus approbari & confirmari, vt ſuper eodem Conſtantio narratur.

CAP. 71.

Super quibus ſanctiſſimus Pappa ſynodum 150. *epiſcoporum coegit iuxta epiſcopium Lateranenſe, vbi cõdemnarunt. Cyrum epiſcopum Alexandrinũ precipuum illius hæreſis auctorem. Item Sergium, Pirrhũ et Paulum epiſcopos Conſtantinopolitanos huiuſmodi nouitatum præſumptores. Et exemplaria tranſmiſit per Orientem, & Occidentem etiam ad*

CAP. 73.

Tempore huius Conſtãtii cæſarea Regina per ſidis Cõſtantinopolin acceſſit, perbenignè recepta, & baptiſata. Quæ & nuncijs regis coniugis reſpondit ſe non reuerſurã ad eũ, niſi & ipſe Chriſtianus efficeretur. Quod rex annuit accedens ipſe cum viginti milibus honorifice ſuſceptus & baptiſatus cum ſuis (vt ait Platina in vita Vitaliani Pappæ) hi Perſides ſæpè leguntur conuerſi & rarò perſeuerantes.

CAP. 74.

Cõſtantius is plurimos orthodoxos hereſi aſsentire nolẽtes verberibus & exilio dãnauit. Vndè oĩb⁹ exoſus fuit. eapropter dimiſſo filio in partẽ imperij Cõſtantino filicet in Italiam nauigauit, volens eam è manibus Grimoaldi regis longobardorũ eripere, & ibidẽ quieſcere. At longe aliter euenit, nam ab eis multa ſuſtulit

nunc eccleſia cathedralis pariſienſis. Ob quod in eius honorem eccleſiam cõſtruxit illic. Accerrimum quoquè prelium contra Ramanos, ac Lucium eorũ procuratorem habuit: quòs tandem vicit, occiſo Lucio. Cuius ſtatim corpus ad Romanos tranſmittit loco tributi Interĩ Modredus eius nepos, & eius in regno locumtenẽs, Diadema eiuſdem regni proditoriè ſibi aſſumit, Vndè remeans Arturius multis prælijs in eum commiſſis Modredus tandem occiditur cum ſuis, & Arthurꝰ lethaliter vulneratus. Quare & Conſtantino cognato ſuo Cadoris Ducis Cornubiæ filio diadema conceſſit circa annum Chriſti 542. Succeſſores vero Conſtãtini vſquè Canaladium regnarunt. Qui & cum 12. annis pacifice regnaſſet, orto ciuilli diſſidio, tantaquè peſte premitur, vt ip-

ſe

Sigisbertum Regẽ Franciæ, vt in decretali epiſtola dicti Martini.

Nihilominus inimici malicia Conſtantium imperatorem incitauit, qui Olimpium exarchum miſit, vt cunctos ad eam ſectam cogeret manu armata, & Martinum Pontificem ad ſe mitteret, aut iugularet. Attamen ope diuina prohibitus, vbi per ſuum armigerum, ſub colore præſtandæ illi communionis, Pontificem interimere voluit, ex cœcatus armiger nec ipſum videre potuit. Vndè Olimpius dei protectionem agnoſcens in Siciliam contra Sarracenos adijt. Vbi tamen maior interitus fuit contra Romanos. Sed hinc Conſtantius obſtinatior, vt Pharao, Theodorum alium exarchum miſit cum alio Theodoro Cubiculario, qui Pontificem, coſdem reuerenter ſuſcipientem ac ſalutantem ca-

thenis

incommoda, & Romam fugiens, cũ ſui a Grimoaldo eſſent ſuperati, quinta die ad vrbis direptionem conuertitur & omnes ſtatuas ex ære, marmore & c. ac eccleſiarũ ornamenmenta diripit, atquè in Tyberim vexit vt ea Cõſtantinopolim tranſferet, tegulaſquè æreas quibꝰ tẽplũ Pantheõ operiebatur. diceſſit aũt cũ ornamẽtorum vbis maiore direptione quàm barbari. 200 annis intuliſſent. A ſuis tandem Syracuſis, cum in quodã balneo luxuriaretur occiditur dum imperaſſet. 27. annis. Ipſius loco milites Mezantiũ (cuius fraude necatꝰ fuerat) imperatorem crearunt.

CAP. 75.

Conſtantius. 4. filius præfati Conſtantij. 70. imperator circa annum Domini 670. hic poſt mortem patris, venit Ciciliam, & purpuram ſuſcepit Mezãtiumquè cum ſui patris interfectoribus

ſe compulſus ſit Britanniam deſerere, & hanc armoricam cum fletu & lachrimis aplicare Vbi ab Alano rege cum ſuis honorifice ſuſceptus eſt.
Romam deniquè monitu angelico ad Sergium Pappam acceſsit, ſpretis mundialibus. Vbi & tandem obiit circa tempora Iuſtiniani ſecundi, aut Leontii, & Chriſti 690, qui fuit vltimus Rex Britonum. Saxones autem hoc percipientes & populum abiiſſe, ſtatim & ſine prelio vicuntur Britanniam occuparunt, ſub vno rege ſe ſe ſubmitentes. Vbi & ipſi prius fuerant diuiſi. Nam & ex eis multi pro regibus ſe gerebant & inſula ex tunc nomen Britanniæ amiſit. & dicta eſt Anglia, & fides Chriſti ex eodem pulſa fuit.
Sed per ſanctos a. B. Gregorio illuc miſſos, etiam poſt plenam expulſionem Britonum

thenis alligantes & Conſtantinopolim perducunt. Vbi nec ſic à veritate flexus eſt. Vndè miſus fuit in exilium in locum Cerſona, & vitam ibidem finiuit verus martir cuius feſtum 12. *Nouembris celebratur. Sub eo celebratum fuit concilium Toletanum* 8. *Item nonum. Item &* 10. *In quo feſtum annunciationis mandatur cum octauis celebrari. Sedit Martinus hic annis* 6. *menſibus* 8. *& in exilio ſcribens exercebat officium, (vt olim Marcellus) vndè poſt eum ſedes vacauit* 14. *menſibus. Quia Romæ nihil certi de eius obitu habebatur.*

CAP. 72.

Eugenius primus Pappa Romanus inſtitutus 77. *poſt Martinum circa annum domini* 651. *quo tempore, aut circa: mortuo Paulo hæretico epiſcopo Conſtantinopolitano Petrus*

interfectoribus turpiſſima morte damnauit. At ſuperueniẽtes Sarraceni, tota Sycilia ab eiſdẽ aucupatur, ac præda onuſti Alexandriam repetunt, cum ijs quæ Conſtantius pater, ex vrbe ſpoliarat. Hic Cõſtãtius heraclium & Tiberium fratres ſuos ad partẽ imperij vocauit.
Conſtantius hic animũ dedit ad pacificãdam eccleſiam & extirpãdas hęreſes, & ad Eccleſias reparandas, quas ſui præſſores diſruperant. Pacem primum firmare voluit, cui & Deus aſtitit. Nam Saracenos fugauit, & tributarios imperio Romano reddidit, vt ait Platin. Quidam tamen oppoſitũ pactum aſſerunt, ſaltem cum eis pacem iniit. Grimoaldus Rex eo tempore obijt. Bulgari ex Scythia, ex paludibus Meothydis veniẽtes, Traciã, pãnoniã, & miſſiã magna vi inuadũt, eo tẽpore & Conſtantinum

Britonum iterum fuit illic plantata fides.

Sacri Doctores.

CAP.104.

Theodorus primũ monachus fuit ſancti Benedicti vir ſanctæ conuerſationis & doctrinæ nati one grecus lat no tamen ſermone eruditiſſimus à Vitaliano, tempore Coſtantii.3. in Anglam mittitur cum Hadriano.5. qui Anglos in fide continerent. Et is Theodorus ab eodem Vitaliano inſtituitur Archiepiſcopus Cantuarienſis, qui habita ſynodo Anglicanæ Eccleſiæ compoſuit librum penitentialem, de quo multa in decreto. De eiuſdem penitentiali citãtur, vt & Martinus in Vitaliano habet, quanquam ut ait Platina, quidam id Theodoro Pappę tribuãt Veruntamem eiuſdẽ titulus ſonat oppoſitum: citatur a Scotho di.6.q 8.4 Moritur

Petrus in eius loco ſufficitur qui aliquanto de fide melius ſenſit, quàm Paulus. Non tamen perfectam normam fidei tenuit, vt prædicat eccleſia Romana, nam ſuis litteris miſſis ad Pappam duas voluntates in Chriſto negauit. Vndè clerus non permiſit Pontificem in Maria maiori celebrare niſi prius eas litteras eieciſſet. Fuit hic Eugenius vir eximiæ pietatis, & manſuetudinis. Suo tempore fuit concilium gabilonenſe. Moritur ſub Conſtantio, cum ſediſſet annis penè duobus.

CAP. 73.

Vitalianus Campanus Pappa 78. *circa annum domini* 653. *adhuc tempore Conſtantij imperatoris. Is cantum eccleſiæ ordinauit, cum organorum conſonantia. Certum autem ab antiqua lege viſum fuiſſe laudandi deum in organis & cimbalis ac ceteris*

Conſtantinum ſuperant. quamobrem neceſſe fuit illiscõcedere Pannoniam ſeu hungariã incolendam quam vſquè nunc inhabitant, effecti tamen fideles & accerrimi pugnatores pro fide. Hic igitur Conſtantinus vndiquè firmata pace, & nacta oportunitate eam doctiſſimam & ſanctã epiſtolã quæ legitur in fronte. 5. ſanctæ ſynodi, ſcripſit.

CAP. 76.

Scripſit eam epiſtolam, & direxit Domino vniuerſali Pappæ Romæ. ob eius tamen obitum Agatoni ſucceſſori fuit data, qua eundem hortebatur pro pace eccleſiæ dirigere, tres, aut quot eidem placuiſſet ex parte ſuæ eccleſiæ perſonas idoneas in perſona Apoſtolicæ ſedis & duodedecim metropolitas epiſcopos ex concillio Romæ celebrato ac de 4. monaſteriis: ex quolibet 4. monachos, vt perfectam congregatio-

Moritur vt ait Tritemnius ſub Iuſtiniano.2.anno Chriſti.690.
Leo.2.Hic citatur. ſed de ipſis iam in ordine Pontificum capite.77.

CAP. 105.

A damamnus abbas hueſis in Scotia monaſterij edificati a B.Colūbano & Benedictus abbas in Britānia Tritem. Ædelinus epiſeopus ſaxonum ſcotus,hij ex ordine.S.Bñdicti viri deuoti nõnulla docte ſcripſerunt. Teolfridus abbas ſucceſſor prefati Benedicti præceptor & nutritor Bedæ,ſcripſit de obſeruatione paſchæ circa tempora Iuſtiniani. 2.circa 680.Tritem.

CAP. 106.

Sophroni⁹ patriarcha Cōſtātinopolitanus ſynodoticā epiſtolam ad Sergiū patriarchā miſit, quæ inſtāte Georgio preſbitero in 6. ſancta ſynodo lecta fuit plena miſerijs noſtræ fidei, & inſerta ac probata actone. 13. Damianus

ceteris huius modi. hic Theodorum Archi epiſcopum Cantuarienſem,et Adriaticum Abbatem viros doctiſſimos miſit in Angliam,qui eos in fide continerent.
Vitalianus hic Conſtantium 3. cum ſolemnitate Cleri, & populi recepit, qui tamen ingratus 12. die ex Vrbe egreſſus,cum ſpolijs et ornamentis eiuſdem,rediensque per Siciliam à Mezantio & ſuis interficitur. Qui & aliquo tempore imperiū detinens ad Vitalianū nuncios deſtinat. Qui & euāgelia aureis deſcripta literis, ac multis ornata gemmis beato Petro condonarent qui tamen mutauit ſententiam, vt ne dijs & hominibus parceret, ſed à filio Conſtantij digna morte damnatur. Sub eodē Vitaliano fuit conciliū Toletanum 11. & Bracarenſe 3. Obijt autē cum ſediſſet annis 14. cum dimidio.

CAP.

nem celebrare valerent, & omnia pro expenſis & commeatu ſupeditauit. Georgio inſuper Cōſtātinopolitano epiſcopo& Machario Anthiocheno iniunxit vt ſuos Metropolitanos congregaſſent, & ita coacta eſt ſynodus ſolemnis penè.289. Epiſcoporum legati ex perſona Agathonis Pappæ Theodorus & Georgius preſbiteri & Ioannes Diaconus ex perſona concilii Romani ſub Martino celebrati, Ioannes epiſcopus portuenſis Abundantius epiſcopus paratennēſis & Ioannes epiſcopus Regitanus omnes viri per celebres.ex partè Eccleſiæ Conſtinopolitanæ & Anthiochenæ Macharius epicopus Anthiochenæ Macharius epiſcopus Anthiochenus, & Stepanus preſbiter eius diſcipulus Petrus epiſcopus Nicomedienſis & Salomom Epiſcopus Clauanenſis ſi ſcitantibus

& Manſuetus Mediolanenſis, ſuis epiſtolis, in ea ſynodo plurimum valuerunt. Platina.

CAP. 107.

Felix patruus Flauiani tempore Conſtantini. 4. & Ioannis Pappę 5. Doctrina & ſanctitate floruit. Item Ioannes bergomatus, Gilbertus epiſcopus britannus vir integræ & inſignis doctinæ tempore Iuſtinani. 2. Item & Leodegarius martir epiſcop⁹ Auguſtudunenſis, & Andoenus Epiſcopus Rhotomagenſis, ac Egidius etiam monachus Sãcti Benedicti medicus his temporibus floruerunt. circa annum Domini. 700. Platina Tritem.

CAP. 108.

Ioannes. Damaſcenus monachus & preſbiter doctiſſimus.

Sunt

CAP. 74.

Adeodatus Romanus Pappa 79. inſtituitur circa annum domini 668. ex monacho creatur Pontifex, vir omni manſuetudine, & comitate preditus, miſericors & munificus ad ſacra loca. Contra portenta ſui temporis & prodigia, ſupplicationes frequentes habuit. Suo tempore Grimoaldus Rex Longobardorum, & Lupus feroiulianus dux pro Regno dimicant, multaque eueniunt. Obijt hic ſanctus pater cum ſediſſet annis 4. & menſibus 2. tempore Conſtantini 4.

CAP. 75.

Domnus Romanus Pappa 80. circa annum domini 672. vir prudens et pius eccleſiam Rauennatum à Romana iam pridem ſegregatam ob arrogantiam regalis ſedis Gothorum & Longobardorum, vt benè creditur. Vndè ipſa

Aliocephalus

ſcitantibus, & proponantibus apoſtolicis legatis. Vndé à. 46. eſſet in ea ſe de orta, nouitas vocum introducentium vnam tantum volunlatem & operationem in diſpenſatione incarnationis Domini Noſtri Ieſu Chriſti Reſponderunt ſe nouitates non edidiſſe, ſed deſũpſiſſe quę tenebant à ſanctis vniuerſalibus ſynodis.

Et à Preſulibus dictæ vrbis nec non a Siro Alexãdrino epiſcopo, & ab Honorio Pappa, quod parati eſſent oſtendere. Vndè eorum inſtantia libri ſynodorum ex Patriarchia exhibentur, & leguntur quibus nil probarunt, ſed potius oppoſitum, in multis eoſdem falſarant & addiderant, vt per eoſdem fuerunt conuicti. 5. ſynodo tres quaterniones, ex quo iuſſi fuerũt ſua dicta probare, per veterũ doctorum teſtimonia, vt in

Sunt qui hunc tempore Felicis 3 & Zenonis, vt Platina, Alii tẽpore Thedoſij ſenioris vt Tritennius. Alii verius. vt puto tempore Leonis. 3. Iſauri Icomachi de quo infra c. 87.

Ioannes Hieroſolimitanus, qui eius vitam deſcripſit, & Oecolanpadius qui, adhuc fidelis, eam tranſtulit, ita ſentiunt, idq; hunc conſtat, quia libro de hæreſibus, hæreſim Monothelitarum & Agarenorum ſeu Mahumeti deſcripſit, quæ duo ſecuti ſunt

Duo fuerunt huius nominis Damaſcenus, hic, & Damaſcenus, Groſoras, qui his temporibus diſtinctis floruerunt.

Vndè illic multa Sanctus hic ex Damaſcena ciuitate parẽtibus Catholicis, quanquam ſub captiuitate Agarenorum

eſſent

Aliocephalus dicebatur. Hic tamen ſua prudentia & ſanctitate eam ſedi apoſtolicæ reddidit obtemperantem Theodoro epiſcopo eiuſdem ſedis, in eam opinionem deſcendens Cõſtantinus 4. imperator ad hunc dominum epiſtolas tranſmiſit pro congregatione ſanctæ 6. ſynodi: quia tamen interim obijt anno penè 5. cum dimidio ſui Pontificatus, Agatoni ſucceſſori porriguntur, & habentur in fronte eiuſdem concilij. Aiunt quidam hunc tribus annis ſediſſe, Alij vno ſolo.

CAP. 76.

Agatho ſiculus Pappa 81. ex monacho Pontifex creatur circa annum domini 677. Vir tantæ ſanctitatis vt leproſũ ſuo oſculo mundauerit, adeoq; manſuetus fuit, vt neminem, à ſe, triſtem emiſerit. Fuit tempore Conſtantini, 4. qui nec moribus fuerunt diſſimiles, pari Zelo laborarunt pro

4. actione. Et interim epiſtolæ Agatonis & concilii leguntur, quibus Gregorius epiſcopus Conſtã tinopolitanus adheſit cõ tinuè.

CAP. 77.

In. 5. & 6. actione. Macharius & Sthephanus obtulerunt duos codices, ex auctoritatibus ſanctorũ multilatis & deprauatis per eoſdem, ſecundũ morem hæreticorum, prout Domini legati patenter demonſtrauerunt, & validiſſimas pro veritate obtulerunt. Vndè actione 8. preſidente eodem piiſſimo imperatore ſinguli epiſcopi, veritatem agnocentes, præter Macharium, eum errorẽ deteſtati ſunt profitentes & defi[illegible]ientes pro veritate. At Macharius pertinax, & Stephanus Preſbiter eius diſcipulus eorum auditis rationibus, expelluntur vt heretici, & omni ſacerdotali dignitate & miniſterio

eſſent, & ortus eis potius gloriam dedit, quam ab eis acceperit. Pius pater quamquam inter gentes eundem baptiſari fecit, & ſumma erat illi cura, vt in fide & lege Chriſti inſtrueretur, a cuius voto pio, Deus non defuit. Nam tum contingit Sarracenos, qui in Damaſco Dominabantur, per incurſionẽ plurimos Chriſtianos in prædam cæpiſſe & expoſuiſſe venales: inter quos fuit quidam monachus ſanctus Coſinas nomine Italus, vir decẽtis aſpectus & grauitatis. Ad hunc Coſinam cum ex comcaptiuis, quidam ad necẽ, alij ad vincula raperentur, ſinguli ad pedes eius procidebant, vt pro eiſdem altiſſimum oraret, iſquè continuè plorabat. Ad quem & pater Iohannis vitam & habitum monachalem in eo, cum chriſtiãnus eſſet, cognoſcens, ait tu cum

pro congregatione 6. generalis concilij ad extirpationem Monothelitarum vt ſuper eo Conſtantino conſtat. Hic ſub fine dicti concilij, obijt cum duobus annis & dimidio ſediſſet.

CAP. 77.

Leo 2. etiam Siculus Pappa 82. inſtituitur poſt Agathonem, tempore Conſtantini 4. & 6. ſanctæ ſynodi circa annum domini 682. vir & latinè & grecè eloquentiſſimus in muſica peritus. Vnde pſalmodiam & hymnos ad meliorem concentum redegit. Inſtituit vt pax poſt, agnus dei, in miſſa daretur 6. ſanctam Synodum cum quinquè generalibus præcedentibus probauit & confirmauit, & eos quos ſancta ſynodus damnauit & anathematiſauit, ita & ipſe. Hic Leo eccleſiam rauenatis reſtituit, ita vt electus ab eis epiſcopus a ſede

ſterio deponuntur actione. 9. Et qui eiſdem prius fuerunt annumerati libellos veræ fidei cum iure iurando dederunt actione. 10. Fuit facta plena informatio de libris & epiſtolis Hereticorum Sergii &c.c.& etiam Honorii Papæ, qui reprobati & combuſti fuerunt, Sophronij verò epiſcopi Hieroſolimitani epiſtolę ad Syrum leguntur & probantur à 12. actione. vſquè ad. 15. Polychronis etiam Fatuus & delitꝰ pertinax actione 15. condennatur, vt in ordine hereticorum eſt premiſſum: Et alius pertinax Conſtantinus preſbiter eccleſiæ Apanienſis act. 16. in 18 act. Imperator ab. 11. actione intereſſe non poterat preſedit. Vbi diffinitio & concluſio cõcilij legitur, & ab eo acceptatur, ac publicis edictis probatur & confirmatur, & in ſignun perfectę vnionis eccleſię epicopus Pertuenſis aſtante imperatore

cum ex habitu Iam mortu us ſis mũdo, vt quid ami ſſionem ita defles? ad quẽ ait, verè non vitę amiſſio nem deploro, cum vtiq; vt, ais, iam mundo mor tuus ſum, id tamen deplo ro quod inbutus omni ge nere ſcientiarum, earum etiam quibus videtur, & contemplatur Deus, diſcipulum nõ genui. At pater Ioannis qui talem the zaurum deſiderabat, ſtatim ait, Beate pater, fer æ quo animo Dñs petitiones tui cordis tibi dabit. qui & ſtatim principem Saracenorum adiit illum què Coſinam petiit, & obtinuit, quem & ſtatim conſolatur, aiens tu a mo do liber eris, ſed & ſocius domus meæ & particeps modo illum filium meũ & tuum vt tu ipſum inſtruas. Ad quæ verba, is ac ſi equs ruptis vinculis diſcurrens, aut Ceruus ſitibundus ad aquas laxatus

ſede Romana ſit ordinandus, & confirmandus: quod prius hexarcorum potentia freti non admittebant, quaſi Romanis pares fuiſſent. Inſtituit vt nil pro vſu Palij aut alijs officijs eccleſiæ perſoluatur: Pauperum, & omnium bonorum operum amator fuit. Vndè merito eius feſtum, ab eccleſia collitur 28. Iunij. qui et decem menſibus tantum ſedit quibus breui expleuit tempora multa. Tempore huius Leonis fuit celebratum Tolètanum concilium 12. In quo canone 2. decernitur notandum quod infirmi fructum pœnitentiæ deſiderantes ſi nimietate ægritudinis interim loquendi, & ſentiendi vſum amiſerunt, vltimum tamen illis tribuatur viaticum. hic eſt de quo fit feſtũ in Iunio.

CAP.

imperatore cum concilio miſſam latinè decantauit in eccleſia Sãcte Sophię: Sub fine concilii ſanctiſſimus Agato Pappa obiit. Cui Leo. 2. ſuccedens, ſuo mandato concilium recepit, confirmauit, & approbauit. hic igitur Conſtãtinus. 4. deo inſpiratus, non minorem laudem ad vtilitatem eccleſiæ in hoc concilio promeruit, quã Conſtantinus primus in Niceno, ſanctionem dedit Benedicto. 2. vt electꝰ Pappa ſtatim cẽſeatur cõ firmatus, & tempore Ioannis Pappæ cum irepręhenſibiliter imperaſſet annis. 17. Conſtantino poli moritur & ſepelitur fuit dictus pogonatus cognomento barbatus.

CAP. 78.

Iuſtinianus. 2. filius præmiſſi Conſtantini. 4. imperator. 71. circa annum domini. 687. ait Vincentius hunc

laxatus geſtiuit. Is Coſinas curam paruulorum ſuſcepit, ſtatinquè inſtruit omni genere ſcientiarum, & patrem pueri adijt, aiens, tuis deſideris ſatiſfactum eſt, pueri me antecellunt, permitte a modo vt veſtitus ad monaſterium redeam: quibus ægrè conceſſis ad deſertum Sabe commigrauit, vbi & vitæ finem fecit. & pater Iohannis non multò pòſt.

Qui & Iohannes ad prefecturam, & maiora officia, quam pater, quanquã renitẽs, ſublimatur. Tãdẽ Leo Imperator cõtra ſanctorum imagines rugit & debachatur, Ioannes ſuis ſcriptis occurit: Leo fremit. Leo igitur fremens falſatis litteris Ioannem apud Regem Damaſci, proditionis Regni & ciuitatis accuſat. ob quod nulla audita ratione manus eius dextera abſcinditur: & palam ſuſpenditur.

CAP. 78.

Benedictus 2. Romanus Pappa 83. circa annum domini 684. Vir ab ineunte ætate deo militans & rebus diuinis ſingulariter exercitatus, virtutibus adeò ornatus, vt omnium ſuffragijs in locum Leonis ſubrogaretur. Ad hunc ſpeciali gratia Cõſtantinus 4. eius ſanctitate permotus, ac plus pio Zelo, quo dei eccleſiam dilexit, ſanctionem miſit vt deinceps eum quẽ Clerus, populus & exercitus Romanus in Pontificem elegiſſet, ſtatim eum dei vicarium crederent omnes, nulla expectata principis auctoritate, vel hexarchi, quod prius non erat, niſi ex imperatoris, vel eius vices gerentis licentia. Nec mirum ſi populo & exercitui in hoc dabat vocem. Nam & imperator ac reges maximè Franciæ vocem in ſuffectione Pappæ habent electiuam.

hunc iuuenem: 16. annorum iuueniliter infregiſſe pacem initam a patre cum Saracenis & bulgaribus. Vndè illi ſtatim Lybiam & Affricam inuaſerunt, & paruo labore occuparunt Attamen Iuſtinianus. cõfirmato ſuo imperio, & coacto exercitu magno, Abimelech eorum admiraldo tantum incuſſit terrorem, vt pacẽ petierit, & Affricam reſtituerit, cum grauibus tributis (vt aiũt) hic Iuſtinianus. 2. ſui imperii anno ſynodum coegit patriarcharum, & metropolitanorum epiſcoporum & multorum aliorum, cum Apochriſario Ioannis Pappæ in qua ſuſceperunt & firmarunt acta 6. ſanctæ ſynodi, vt conſtat in exẽplari iuſſionis miſſę ad Ioannem Pappam in fine dictæ ſynodi, quamquam poſtmodum is mutauerit propoſitum, & in ea ſynodo, etiam in loco Truli ediderunt canones 102. qui inſequenti

tur. Quã & tyrãni furore
frigeſcẽte, poſtulat ſibi
reddi, ſed a B. virgine per
fectius eidẽ reſtituitur. nã
pleniſſimè ſanatur: ita vt
non niſi quędam ſciſſura
pateret. Hinc mira exul-
tatio & gratiarum actio.
Rex ĩiuſtitiã agnoſcit ve-
niã precatur, omnéq; dat
libertatẽ; quẽ liberè mun
do abrenunciet precatur
Iohannes. Statimque oĩa
diſtribuit & monaſteriũ
B. Sabbe perrexit, ſub eo-
dẽ beatiſſimo Coſina at-
que cũ ad eiuſdẽ pedes a-
lẽdus & ſuſcipiẽdus pro-
uolueretur, tũ ſinguli tãti
curã viri ſumere formida
rẽt, cuidam ſeni probo li-
bẽtiſſimè ſe dedit, qui eũ
in cellã recepit, cũ mãda-
tis & cõditionibus illi in-
iũctis: potiſſimum ne ali-
quã miſiſſet epiſtolã: ſilẽ-
tiũ exerceret: & cetera hu
iuſmodi, quẽ & probauit
multo obediẽtię exerci-
tio. Sed & rogatus ad cõ-
ſolationem cuiuſdam fr̃is
deſolati, ob mortẽ fratris

*electiuam. Protharis Rex
Longobardorum, & Rho
dolinea eius vxor ipſius
deuotione permoti Pappiæ
& Ticinio, præclara ex
truxerãt templa. hic vno
tantum ſedit anno.*

CAP. 79.

*Iohannes 5. natione Sy-
rus patria Antiochenus
Pappa 84. inſtituitur cir
ca annum domini 685.
quo tempore obijt Chri-
ſtianiſſimus princeps Con
ſtantinus. Iohannes fuit
ſingularis deuotionis,
& manſuetudinis, vn-
dè omnium conſenſu crea
tur Pontifex in eccle-
ſia ſaluatoris, & con-
ſecratur, vt (deinceps
eſt obſeruatum) ab epiſ-
copis hoſtienſi, Portuen-
ſi, & veliternio, prout
& Leo ante ipſum com-
poſuit libellum de digni-
tate & vſu pallij, ſedit
anno etiam vno tantum.*

Notandum

in ſequenti concilio citã-
tur, & a Gratiano ſæpè.
Qui & citantur in ſum-
ma conciliorum.

CAP. 79

Iuſtinianus hic denuò fra
cta pace cum Saracenis &
Bulgaribus eos adoritur
a quibus plus incomodi
accepit, quàm intulit, &
Conſtãtinopolim rediẽs,
cun ſui pręfecti ſæuitiam
non compeſcuiſſet, omni
bus efficitur odioſus. Ite-
rumq; ſynodum habuit,
in qua ſextam ſynodum,
quam ꝓbauerat, nititur in
firmare, in qua ſubſcrip-
ſit Sergii Pappæ Apochri
ſarius, & quendam Zaca
riam mittit Iuſtinianus ad
Sergiũ, vt acta ꝓbet, aut
ad ſe eundem Sergium
vinctum perducat: milites
tamen Italici fideles id ſẽ
tientes, raptis armis, ne-
dum pontificem tutati ſũt
ſed & parum ab fuit, quin
Zacarias occideretur.

Quem

ſui, quendam verſiculum conſolatoriũ ſuper morte fratrris, huius tenoris: Omnia vanitas quę humana edidit. Cuius modulationem ſenex audiẽs eum vt inobedientem è cella eiecit equidem implacabiliter. Qui memor inobedientiæ primorum parentum patienter ſuffert. Quid tamẽ ultra. Interceſſores pro ſe apud ſe nẽ mittit, qui hac ſola cõditione pro ſua inobediẽtia exaudiuntur: ſi vellet omnium fratrum latrinas expugare. Interceſſores autẽ erubeſcebãt, deformen conditionẽ enarrare. quã tamẽ dũ ſenſit, illi iucũdiꝰ nichil, conquiſitiſquè & acceptis ſcopis, manibus propriis nõ abſque maxima omniũ admiratione, latrinas mundauit. Sed & ſenex poſtmodũ vocẽ dei audiuit vt ne fontem dei obturaret, quapropter eũ non abs re amplius non prohibuit, qui & in vita monaſtica

Notandum circa eam 6. ſynodum.

Honnorius primus, de quo in ea ſynodo ſuis ſcriptis eò videbatur tendere, vt noua, quam dicebat illa vox vnius aut duarum voluntatem in Chriſto ab vtraque parte abraderetur, & tantum diceretur vnus Chriſtus volens aut operans in duabus naturis: quia tamen Cyro videbatur fauere condemnatur etiam ab Agatone & Leone ſummis Pontificibus. Mirum tamen quod omnes hiſtorici eccleſiaſtici nihil de eo niſi laude dignum recitant. Quin aiunt Pyrrhum aut Cyrum eius hæreſis authores exhortatione dicti Honorij ab Heraclio fuiſſe proſcriptos exilio. Ex quo videtur non in ea opinione perſtetiſſe: vt nec Heraclius. Nec eo tempore quid definitum ſuper id de eodem Honorio ſuprà ca. 66. In generali 8. concilio

quem tamen Pappa in ſuo cabiculo conſeruauit, & clam remiſit. dumque hæc Romæ agebãtur Leõtius quidam patricius annuente Gallanico Patriarcha pleben Conſtantinopolitanam iam commotã ex citat ad arma, & refractis omnibus cuſtodiis Iuſtinianum præfatus Leontius deiecit imperio; ac truncis naribus exulatũ miſit in Cherſoneſum põti anno ſui imperii 10. Circa hæc tempora Codualadrus maioris Britanniæ Rex bello ſaxonum ac peſte & fame compulſus, Britanniam cum populo ſuo deſeruit, ĩ minorem britanniam ſe tranſferens: & tandem Romam apud Sergium Pappam. Extunc autem Britannia dicta Anglia, & ipſe vltimus Rex Britanniæ Plat. & Vincen. lib. 14. c. 34. & 35. volum. 4.

CAP.

monaſtica ſanctiſſimè cõuerſatus eſt. multaque cõpoſuit quæ nunc habentur. Coſinas vt reor eius Abbas & ſpiritalis confrater (nõ ille primus inſtructor qui iam obierat) fuit eidem Damaſeno ſocius exercitationis & ſtudij Qui & Coſinas a Patriacha hieroſolimitano inſtituitur & ordinatur epiſcopus Maiumanus, Ioanneſquè preſbiter ordinatur: nihilominus mox ad ſpeluncam. B. Sabbæ vt aquila ad nidum euolauit ibique in humilitate & contemplatione vitam finiuit circa annũ a Chriſto 730. Cuius ſcripta in eccleſia fulgent vt ſtellę in cœlo.

CAP. 109.

Beda monachus. & preſbyter beatorum Petri & Pauli in Anglia, ordinis Sancti Benedicti, vir in ſcripturis diuinis eruditiſſimus ac omnis ſcientiæ

peritus

concilio ſub Adriano 2. & Baſilio imperatore actione 7. dicitur licuiſſe in Honorium dare ſententiam, quia de hæreſi accuſaretur, & ſummi Pontificis haberetur cõſenſus.

CAP. 80.

Conon aut Zenon trax Pappa 85. poſt Iohannem 5. inſtituitur circa annum domini 686. hunc Martinus ipſum Zenonem nũcupauit. Cæteri tamen hunc referunt electum et creatum Pontificem, dum Romani Petrum quẽdam Archiepiſcopum, & exercitus quendam Theodorum præsbiterum ſufficere conarentur. Nutu tamen diuino omnes in hunc conuenerunt, & ſimul acclamarunt, vt omni qualitate dignum: cũ eiſdem etiam eũ poſtulauit Theodorus Hexarchus Rauennas: quanquam epiſcopus non eſſet, per ſanctionem Conſtantini.

Is

CAP. 80.

Leõtius. 71 imperator aut potius Tyrannus cum eieciſſet Iuſtinianum imperare cœpit circa annum Domini. 697. quo etiam tempore fuit quidam Leo Pappa intruſus, vt in alia parte. Abimelech admiraldus Sarracenorum hæc ſentiens Affricam inuadit contra quẽ Leontius Ioannem patricium cum multis copijs mittit, qui eoſdem primum expulit, at ipſi reſumptis viribus iterum reuertũtur. ex quo Ioannes rediit Conſtantinopolim adiutorium poſtulaturus. Seditio interim inter milites exoritur in qua quandẽ Tiberium ciuem Cõſtantinopolitanum creant. qui cõfeſtin cum exercitu illuc ad nauigans Leontinum capit, & naribus eidem vt Iuſtiniano abſciſſis in carcerẽ coniicit, ac cum ludibrio detinuit cũ annis. 3. detinuiſſet imperiũ Plat.

&

peritus, etiam & græci ſermonis, quodquè maiꝰ eſt ſanctitate vitæ percelebris. A ſeptennio quippè ætatis, cura ꝓpĩquorũ datus fuit educandus & inſtruandus B. Benedicto Abbati prefati monaſterij, & Geolfrido eius ſucceſſori, qui & tempus vitę ſuę in meditandis ſacris ſcripturis, regulariq; obſeruantia dedicauit.

Dulce illi fuit ſemper in Eccleſia cãtare docere diſcere aut ſcribere Anno ętatis ſuæ 19. Diaconus ordinatur & 30 preſbiter.

Super tota penè Biblia compoſuit & alia quàm plura opuſcula doctiſſima vt Chronicam de geſtis Anglorum ac etiam Britonum maiorumſuorum, Quam dicit reportatam potiſſimùm ex ratione. B. Albini Abbatis inſtituti a Theodoro Cantuarien. Archiepiſcopo & Neothelmi preſbiteri Londonen.

Illa

Is ſtatim a ſuſcepto pontificatu, decidit in valetudinem. Vndè quidam Paſchalis Archipræsbiter eius theſaurarius Iohannem Platinam Hexarchum qui nomen ſolo noſtri Platini dedit, pecunia ſollicitat vt eius ſuffragijs, poſt mortem Cononis pontificatus ſibi decerneretur, qui tantum pecuniam accepit, & ita omnibus ſymoniacis eueniat. Conon hic menſe vndecimo ſui pontificatus obijt.

CAP. 81.

Sergius primus Syrus Pappa 86. circa annum domini 687. ob ſuam deuotionem gradatim commotus poſt Cononem ſufficitur: Cum aliqua tamen concertatione inter Paſchalem et quendam Theodorum. At princeps ciuitatis & militiæ vtroque repulſo hunc deligunt & in eum theodorus ſponte conſentit, Paſ-

chalis

& Vincen. vbi ſuprà.

CAP. 81.

Tiberius. 3. imperator 73. circa annum domini. 700 Theofilatium hexarchũ ſtatim in Italiam miſit tẽpore Ioannis Pappæ. 6. quamobrem a mulitibus Italicis in eum fit commotio a Ioanne tamen Papa protegitur.

Pipinus Auſtriæ dux tum prima fundamenta occupandi Regnum Francię iecit ſuperaro Theodorico Rege & fugato Bertario ignobili Gubernatore factaquè pace cum Rege efficitur magnus mage. Dum verò Iuſtinianꝰ exularet in loco Cherſone & populo publicè aſſereret ſe imperium reſumpturum Zelo imperatoris eum interficere aut detinere populus decreuit. Quod ipſe ſẽtiẽs ad Chaganum Turcharum ſeu Bauarie auffugit Cui & ſororem dedit vxorem. Sed adhuc merito nichi-

lo

Illa autem Chronica ſiniuit Beda Anno Chriſti.731. Et 285. aduentus Anglorum in britãniam. Hic a Sergio Papa ꝑ rebus arduis eccleſiæ inuitatus & conuocatus fuit ac ſuo abbati iniunctũ vt ipſũ tranſmiſiſſet: qui tamen libere eſſet reuerſurus. Ex eius ſcriptis attamẽ puta in ꝓlogo Chronicorũ coniicitur nõ iuiſſe ſed Poti⁹ ei⁹ loco Neotelmus preſbiter Lõdon. de quo ſupra proximè. Haymo & Strabo fratres fuerunt huius Bedæ, viri excellentes non arbitror tamen eos fuiſſe quorum ſcripta habentur. Platina in Ioannem.6 dicit alterum homelias, alterum autem in Geneſim ſcripſiſſe ferunt ipſum expoſuiſſe Euangelium Ioannis in vulgari ãglico. Nũcquè eiuſdẽ Bedæ nomine quædã expoſitio latina in eũdẽ Ioanẽ habetur. que in multis vbi eã contuli cũ Auguſtino eſt penit⁹ eadẽ

chalis autem vi. qui & in Sergium moliens ſortilegij & magicis conuictus deponitur. Sergius hic relegato Iuſtiniano, pace & quiete vſus, eccleſias deuote extruxit, & reparauit, B. Leonis corpus celebratiori loco repoſuit. Eccleſiam Aquileienſem, quæ ſe contra ſextam ſynodum pretextu alterius ſynodi cuiuſdam erexerat cum magno ſchiſmate, ad vnionem, ipſe reduxit. Ordinauit, agnus dei, ter in miſſa decantari. Obijt & ſepelitur cunctis collachrimantibus, tempore Iuſtiniani. 2. cum ſediſſet annis pene.14.

CAP. 82.

Leo quidam hic citatur, ab aliquibus., qui duobus annis ſederit. quia tamen ſola voluntate & patrocinio Romanorum fuit creatus, non numeratur, quanquam de illo nichil feratur indignum.

Quidam

Iomin⁹ timens Regẽ Bulgareũ adiit cuius auxilio Imperiũ reſũpſit. Eoq; tẽpore Sarraceni hiſpanias oẽs preter Aſtures & Cãtabros occuparũt qui quidem Aſtures & Cãtabri cõmuniter fuerũt vltimi deuicti ex Hiſpanis. At vero dicti Sarraceni ex tũc detinuerunt Regnũ Granatę ſeu bethicæ in hyſpania vſq; ad annum.1490. Tum demum Iuſtinianus reſumpto Imperio Leontium & Tyberium interfici iuſſit ſpectante populo & Gallaticum e cęcatum miſit in exilium Cyrũq; in eius loca inſtituit. Tyberius occiditur cum 7. annis imperaſſet Plati. Vincent. lib 24.c.36.volu. 4. ex Sigiſberto

CAP. 82.

Iuſtinianus Imperio reſtitutus, id tantum a priori cõuerſatione immutauit, quod eccleſiam Romanam & apoſtolicam maiori reuerentia tutatus eſt.

Nam

eius opera etiam eo viuẽ-
te tantæ ſunt authoritatis
habita vt in eccleſijs au-
thoritate preſulũ publicè
legerẽtur ſub nomine ve-
nerabilis Bedæ, ait Trithe
mius, ob id quia eo viuẽ-
te ſanctum nominaſſent.
Alia a multis vulgatur ra
tio quia cum a iuuẽtute a-
iunt, eſſet cœcus & à quo
dã indeuoto prædicatio-
nis cauſa circunduceretur
preuius is de lapidum a-
ceruo ait magnam adeſſe
turbam quod credẽs fer-
uẽter illis prędicauit, qui
ſecundum dictum Salua-
toris clamauerunt bene-
dixiſti venerabilis Beda,
quod nomen non abs re
permanſit. Alij tamen vt
Trithemius & quamplu-
res aſſerũt eum non fuiſ-
ſe cæcum nec poſſe ex a-
liquo colligi. Moritur vt
aiunt ſub Leone.3. Impe-
tatore circa annum domi
ni.733.

Multa de homelijs ipſi-
us leguntur in officio ſe-
cundum

*Quidam vero dicũt, eum
fauiſſe Arrianis, qui pau
ci tum erant, ac ob id tur-
pi morte obijſſe, quod ta-
mẽ creditur imaginatum.
Palmerius non niſi decem
annos Sergio tribuit, alij
autem ferunt* 14. *Nam
tempus huius Leonis ab
eo eximit, & cæteri am-
bos pro vno computant.*

CAP. 83.

*Iohannes 6. Græcus Pap-
pa* 87. *circa annum domi
ni* 701. *tempore Tiberij* 3.
*dũ Iuſtinianus erat exul.
Suo tempore Theophila-
tius Hexarchus aduenit,
& milites ex aliquo tem
pore pontifici fauentes ti-
muerunt ne quid mali
portenderet, ex quo eum
interficere conſtituerant,
niſi quia id pontifex com
peſcuit. Quamobrem Theo
philatius Rauennam pro-
ficiſcitur, at in his tumulti
bus Giſulphus dux Bene
uentanus Campaniam ac
multas terras inuadit &
occupat. A Pontifice Io-
hanne*

Nam ipſe adeò vindictã
appetiit, vt claſſem cum
pręfectis miſerit in Cher
ſoneſum Ponti in quo e-
xulauerat, qui omnes pre
ter pueros interfecerunt
in odium forſan quia Ty
berii fauore ipſum volue
rant interficere. Et quo
ties gutam ſanguinis ex
abſciſco naſo defluere ſen
ſit aliquẽ ex inimicis iuſ-
ſit interfici. Fœlicem epiſ-
copum Rauenatem ec-
cleſiæ Romanæ parere
nolentẽ ea ciuitate deui-
uicta Chathenns vinctũ
& Conſtãtinopolim miſ-
ſum excœcatis eius arte
oculis in ponthum rele-
gauit. quãquam Papa Cõ
ſtantius eius penitentiam
potius optaret. Vndè &
poſt modum eius aſſenſu
liberatur. Iuſtinianus ad
modum cupidus videndi
pontificis Conſtãtini, ro-
gat vt ad ſe proficiſcatur,
premiſſa illi claſſe pro tu
to nauigio Plat. Vincent.
lib.24.c.27.

CAP.

ſecundũ vſum Roma. vndè cõſtat aliqua fuiſſe addita poſt inſtitutionẽ à B. Gregorio factã: qui iam multo añ defunctus erat.

CAP. 110.

Bonifacius primus archiepiſcopus Mogũtinus & Germanorum Apoſtolus: Fuit primũ monachus. S. Benedicti ſcotus tempore Gregorij. 2. annoque ſexto Leonis. 3. Imperatoris fidem dedit ſummo Pontifici. Hic vt in decretis ſũmorũ Põtificũ ab infãtia ſacras literas didiſcit. presbiter ordinatus verbum dei annũciauit infidelib⁹ per Alemaniam Quod vt cõſtitit Gregorio Papę. 12 ipſũ epiſcopũ conſecrauit & remiſit in Alemaniã cũ auctoritate: vbi ſtatim cũ maximo fructu verbũ dei predicauit. Sup quo Gregori⁹ eũ in Archiepiſcopũ inſtituit vt epiſcopos vbi eſſet op⁹ poſſet ordinare. Defũcto Gregorio ſucceſſit illi Gregorius. 3. Bonifacius tũ ex deuotione

hanne is Giſalphus monitus & prohibitus Beneuentum reuertitur. Captiuos autem ex aerario eccleſiæ Pappa Iohannes quantum potuit redemit. Saraceni tum Granatam ſeu Bethicam vi capiunt. Ferunt hunc Iohannem Pappam fuiſſe martirem cum ſediſſet annis tribus menſibuſque totidem.

CAP. 84.

Iohannes 7. græcus Pappa 88. circa annum domini 704. tempore Tiberij 3. & Iuſtiniani ſecundi, citat Platina, Iuſtinianum poſt ſuam reuerſionem ab exilio ad eũ miſiſſe legatos, vt ipſe coacta ſynodo crederet et ſubſcriberet ſicut orientales, de homouſio, prout ſub Sergio iuſſerat ante exilium: quibus ait Iohannes reſponſum non dedi. Sed nec vt par erat, errores cenſuris & interdictis non compeſcuit.

Iſta-

CAP. 103

Conſtantinus Papa regię vrbi apropinquans, eidem occurrit ad octauũ lapidem Tyberius filius Imperatoris cũ clero, & populo, & Cyro patriarcha, & pari ſolẽnitate in Nichomedia ſuſcipitur. Vbi aduenicns Iuſtinianus ex Nicea etiam pedes pontificis deoſculatus eſt & poſt colloquia, decreta põtificũ cõfirmauit. Oẽs hyſtoriæ hæc conformiter narrant circa hæc tempora ferunt templum in monte Tũba reuelatione beati Michaelis extructum, prudenter adhortatur & conſulitur a ſummo pontifice ne mortem machinaretur Pilippico qui Tyberio fauerat & a quo tamẽ ob ſuſpitionẽ fuerat relegatus in Cherſoneſum. At abeunte pontifice Impetator ne dum non obtemperauit bene monẽti ſed & claſſẽ iterũ

miſit

limina B. Petri acceſſit & ſummo Pōtifici ſe repreſentauit: Qui eundem adhuc cum ampliori cōmiſſione remiſit. Succedente Zacaria Bonifaciuus eūdem ſuis literis ſupliciter ſalutauit nonnulla ab eo poſtulans.

Primo vt ſcriptis ſuæ auctoritatis confirmaſſet trium ſedium epiſcopaliū aſſignationem à ſe factam videlicet dimozaburgen. Buraburgen. & Erperfrio den. quod obtinuit.

Item vt ad Caroli magni Regis Frācorum fratris Pipini inſtantiam ſynodum pro reformatione eccleſiæ in Gallia celebraret epiſcopos preſbiteros &c. adulteros concubinarios vxoratos ſanguinem fundentes in bello à miſterijs diuinis prohibendo, quod conceſsū & iniunctū fuit ac factū. Item vt ſecūdum Gregorij conceſſionem eidem licuiſſet ſucceſſorē inſtituere

Is tamen ſolus quem viderim hæc citat, reorquē impreſſionem Platini hic & ſub Sergio fuiſſe deprauatam: Nam multi aiunt Iuſtinianum errori Arrij, vel Neſtorij conceſſiſſe, ſed equidem Monothelitarum contra 6. ſynodum, quam prius probauerat, ac poſt reſumptū imperium ferunt ipſum fidem catholicam ſemper fuiſſe amplexatum. Hic Iohannes fuit multæ eloquentiæ, pius ad ſacra loca exornanda, & extruēda. Obijt cum ſediſſet annis duobus, & menſibus. 8.

CAP. 85.

Siſinius, aut Zozinus ſyrus Pappa 89. circa annum domini 707. hic podagra & chiragra laborans, nil tamen omiſit, quod bonum Pontificem deceret. eo enim primo tempore materiam parauit, qua mœnia vrbis vetuſtate colapſa, & templa

miſit quę, & Philippicum & pueros reſeruatos interfeciſſet Militibus tamen Philippico potius ad herentibus, ea claſſe vſus Iuſtiniano & Tyberio filio occurens eos occidit, cum Iuſtinianus decē & de hinc. 6. annis Imperaſſet plat. & Vincen.

CAP. 84.

Philipicus Imperator 74 circa domini annum. 713. Hic (vt opinor) fuit Nicephori Patricii filius, qui plurimum fauit Tiberio, in Imperii adeptione Cum tamem ſuis riualibus narraſſet (vt Platina ſuper Sergio citat) ſe Aquilam vidiſſe eius caput obtegentem, veritus ne Imperium adoleſcēti portenderetur (vt prius in Martiano fuerat expertum) eum in exiliū miſit. At Iuſtinianus vt iam eſt prefatum claſſem inconſultè contra eum direxit. Quæ quidem Claſſis Philippico potius adheſit & ea

tuere Archiepiſcopum, quod denegatur, illo viuēte, Sed quidē ob ſenectutē & ex gratia illi ſoli, (quod tamē pro alijs ampliant) coceditur coadiutorē ſumere, quē poſſet inſtituere ſucceſſorem vt in. capite petiſti. 7. queſtione. I.

Eundem Papa Zacharias redarguit quod iudicaſſet rebaptizandū eum qui per ſimplicitatem ſui fſet baptizatus in nomine patria & filias vt. c. retulerunt de conſec. diſtin. 4 Retulerunt.

CAP. III

Eidem etiam conceſſit vt in neceſſitate poſſet in 25. anno preſbyteros ordinare quod priſcis canonibus non licebat vſque ad 30. hoc autem citatur 30 diſtinctio. Si triginta, nunc verò per pro vniuerſali regula per Clementinam generalem de ætate & qualitate ordinādorū Sed & alia multa docta ſancta

pla eiuſdem vrbis reſtituerentur. Verum ſubitò morte preuenitur cū 20. tantum diebus ſediſſet.

CAP. 86.

Quidam diſertius nomine ſchiſma contra Siſinium mouit, quod & continuauit contra Bonifacium vt papatuum detinens, vndè is diſcotius, & Bonifacius non numerantur in Catholico pontificum cum nec viderentur verè Petri ſucceſſores.

CAP. 87.

Conſtantinus primus, natione Syrus Pappa 90. circa annum domini 707. cum Zozinus annum non compleuerit et pauca fuit vacatio. hic tamen ſupprimuntur anni diſcotij, & Bonifacij, ſicut & numerus. Suo initio Romæ per triennium laboratum fame fuit, qua ita pauperes iuuit, vt crederetur à deo miſſus.

A Iuſtiniano.

ea vſus Iuſtinianum cum filio interfecit atq; Imperio omnium aſſenſu potitus eſt. Qui & ſtatim contra fidem ac Pontificē Cōſtātinū ſeductione Ioannis hęreſiarchæ ſe erexit, veneratione & vſum imaginū prohibēdo, cui Cōſtantin⁹ cōſtanter occurrit vt ſuper eo eſt predictum. Aſt Anaſtaſius Artenius ſumptis armis ipſum oculis priuatum imperio deiecit cū anno & dimidio imperaſſet vincent. lib. 24. c. 38.

CAP. 85.

Anaſtaſius Arthenius 75. imperator circa annum Dñi 714. litteras ad conſtantinum Papam mittit, quibus ſe fidei Catholicę deſſenſorē pollicetur. Verum triennio ſui imperij a militibus deiicitur. Cuius loco Theodoxius ſuffectus eū ſacros ordines ſuſcipere compulit, & Imperium addicare Plat. vincēt. lib. 24. c. 39.

Theodoxius

ẽta in eorum & ipſius epiſtolis continentur quæ in priori Conciliorum tomo habentur.

Scripſit hic ſanctus pater multas doctas ac ſanctas epiſtolas ad diuerſos etiã Regi ſuo Angliæ cõſtanter de datis per eum ſcandalis increpando.

Item & vitas quorumdam ſanctorum. Qui & continuè verbum dei annuncians in friſia martyrio coronatur: tempore Pipini Regis quem conſecrarat & Stephani papæ quem. B . Lullus eius ſucceſſor honorificè ſepeliuit in fuldenſi monaſterio circa annum domini. 755.

A Iuſtiniano 2. incitatus Conſtãtinopolim adijt honorifice ſuſceptus, vt ſuper eo Iuſtiniano citatur. Conſtãtinus Iuſtinianum imperatorem adhortatur ne mortem Philipico machinetur agnoſcens illius aſtucias. qui Philipicus nihilominus ad imperium peruenit. Cyrum Patriarcham ſtatim in Pontum relegauit, quod bene cum Pappa ſentiret. Et Iohannem hereſiarcham in eius locum ſuffecit. cuius inſtinctu & dogmate prohibuit ne ſanctorum imagines haberentur, aut venerarentur, et eorum precipuè qui ſacris concilijs aſſiterant.

At conſtans & ſtudioſus Pontifex habita ſynodo, & eum errorem reprobat, ac ſimiles ymagines Romæ in porticu. B. Petri depinxi fecit. Conſtituit etiam ne nomen Imperatoris publicis ſcriptis, aut priuatis ære vel argento

CAP. 86

Theodoxius. 3 Imperator 76 . circa annum Domini 717. ab excercitu Imperare iuſſus, Anaſtaſium imperio deiecit, & ordines ſacros ſuſcipere coegit, nec illi amplius aſpirare ad Imperium liceret, fuit Catholicus & benignus Immagines, ac a Philippico malè demolita reſtitui mandauit.

Leo potentiſſimus eum eiecit & pariter compulit ſacerdotium ſuſciperet, in quo vixit pacificé cum vno tantum anno imperaſſet.

Saraceni ex Aphrica per totam hiſpaniam irruunt Quos Carollus Martellus princeps Palatii Franciȩ fugauit. Et dehinc ſuo regno eos ſubiecit. Vincẽtius c. 44. lib. 24.

CAP. 87.

Leo. 3. Iſaurius Iconomachus dictus, ob impugnationem imaginum. 77. Imperator depoſito Theodoxio, vt ſuprà dictũeſt, aſſumpſit

CAP. 112.

Iohannes Damaſcenus monachus, & preſbiter cognométo Chriſoras alius, vt aiunt, à Damaſceno precedéte Trithenius fol. 110. refert & citat hũc fuiſſe qui exhortatione Gregorij papæ. 3. contra Leonem Iconomachum ſcripſit. Qui & cõſequẽter de hereſibus & Agarenis de Triſagio & cęteris huiuſmodi quæ euidentiſſimè patent fuiſſe poſt Theodoſij tempora. Sed hinc diuerſitas & cõfuſio inter ſcriptores ꝙ omnia vni tribuant vt in operibus eiuſdem Damaſceni patet: hec autem æquiuocatio aut multiplicitas ; diſcordiam ſepiſſimè parit inter ſcriptores.

Multa de precedenti enarrauim⁹ quę huic ſunt tribuẽda vt totus proceſſus vitę ipſius enarratus à Iohanne hieroſolimitano iſti tribuendus eſt.

Trithenius priori Damaſceno tãtum attribuit

argento reciperetur. Iſque Philipicus tandem ab Anaſtaſio Arthenno interficitur. qui quidem Anaſtaſius ſuis litteris ad Conſtantinum proteſtatus eſt, ſe fore fidei, & 6. ſactæ ſynodi defenſorem. Qui & non multò poſt à Theodoxio interficitur. Qui Theodoxius imagines, & malè demolita reſtituit. Quo & tempore fœlix epiſcopus Rauennatis fuit reſtitutus, non tamen illuminatus. Definitum etiam fuit per eum in ea ſynodo, epiſcopum Ticenenſem ſedi Romanæ & non Mediolanen. fore ſubditum. Vndè lis inter eos finem habuit.

Hic Conſtantinus omniũ dſiederio moritur: cum ſediſſet annis 7. & 20. diebus.

Concilium Toletanum 13. fuit his temporibus.

Gregorius

aſſumpſit imperium circa annnm domini. 718.

Huius anno priori Richardus Rex friſonum ex hortatione. b. Bufranii epiſcopi Senon. ad Baptiſmum acceſſit. Dumquè vnum pedem iam in lauachro haberet retraxit inquirens vbi plures eſſent in paradiſo aut in Infeno.

Et audiens dictus Rex plures eſſe in infeno ait. Lætius eſt plures inſequi quam pauciores & ludificatus ac deceptus a Diabolo longiorem illi vitam policente tertia die ſubita morte extĩquitur. Vincẽtius multa miracula ſuper his enarrat & de ſancto Duallo qui de his ad multos ſcripſit. Initio temporis huius Leonis Sarraceni ex ſepta Aphce irruerunt in Hyſpanias quas omnes deuaſtant dempta Granata quam iam poſſidebãt qui fugantur a Catolo Martello

hyſtoriam Balaam ac Ioſaphat, quibus tempus non repuguat. Nam Auenuir Rex pater Ioſaphat á Martino & hyſtoricis fertur fuiſſe circa tempora Damaſi & Theodoſij. Cætera autem opera huic aptius tribuuntur ſicut & vetus impreſſio nihil vltra illi Damaſceno tribuebat. Is qui Tritenhenico adiecit appẽdicẽ in priorem Damaſcenum in 39. fol. (Nam aliter non diſtinxit opus illud Coloniæ impreſſum 1546) non ſufficienter contulit poſteriora primis aut hunc Damaſcenum priori cõparauit. Nam omnia opera indiſtinctè vni dat. Libro tamen tertio orthodoxæ fidei cap. 10. dat rationem triſſagij vt c. 60. 2. Cathalogi, ſupra premiſimus. F. Hem. Granius epiſtola ſuper eodem Damaſceno vnum tantum fuiſſe probat.

CAP.

CAP. 88.

Gregorius. 2. Roma. Pappa 91. circa annum domini 714. Hic ſub Sergio Pontifice ſacris initiatus, Bibliotecchæ et ſacellis prefuit, ac poſteà diaconus Conſtantinopolim profectus, cum Conſtantino de rebus fidei ita acutè reſpondit, vt omnibus admirationem ſuæ doctrinæ inijceret. Inito pontificatu mœnia vrbis collapſa, & Baſilicas ſtatim reſtituit eiuſque laudabili opera, Germani fidem ſuſceperunt, ſancti bonifacij miniſterio. De quo & ad quem in decretis pontificum multæ ſunt decretales epiſtolæ.

Ipſe contra admirandam Tyberis inundantiam alia què multa portẽnta frequentes fecit ſuplicationes. Tum Longobardi arcem Cumanem dolo occuparunt, fedèra pacis frangentes: nec admoniti reſtituere voluerunt.

Vndè

tello & poſt modũ ex Galliis vt iam in Gregorio eſt præſatum.

Hinc indignati dicti Sarraceni Cõſtantinopolim adeunt & ciuitatem trienio ob ſident Conſtantinopolitani autem ieiuni & fletibus ad deum exclamarunt imaginem B. Virginis a B. Luca depictam in ſuplicationibus deſſerentes quos quidem deus exaudit ignea grandine peſte ac frigore eos ac eorum naues conſummãmando adeò vt ex tanta multitudine vix quinquè euaſerint & abierunt ſoluta obſidione.

In Italia Longobardi Duce Luitfrando Rauennã & Tycinium capiunt ac diripiunt. Sed reliquias B Auguſtini ex Sardinia ne a Sarracenis violarentur deuotè & reuerenter tranſtulerunt

Hic

CAP. 85.

Britonum quidam error fuit de celebratione Paſchæ contra quos ſcripſit epiſcopus Saxonum Adelmus ac Beda in Chronicis id tangit: ſed nec citat qualis error is fuerit, ſed per eum conſtat id fuiſſe de Britonibus reſiduis in Anglia. Qui & pèr ipſum & alios conijciuntur vt cumquè contendiſſe cõtra ſanctos viros a B. Gregorio miſſos: prout ex amica veritate comprehendere queo.

CAP. 113.

Verus epiſcopus hyſpalen. claruit & quędã ſcripſit tempore Pipini circa 760.

Vvalaſtridus abbas ſancti Galli pater multorum monachorum Germanus floruit & ſcripſit circa tẽpus Tiberij anno. 700.

Gregorius. 2. & 3. quidam què alij Papæ qui aliqua docta ſcripſerunt ſuo ordine inter pontifices reſcencẽtur plat. & Trithẽ.

CAP. 114.

Sancta ſinodus Nicena. 2. ſub Hadriano Papa & Conſtantino. 6. actionibus 7. eſt abſoluta adiunctis canonibus. 22.

Actione priori.

Tres epiſcopi ex conciliabulo epheſino à Theodoſio falſo epiſcopo ſedis dictæ celebrato in dictum concilium

Vndè Pontifex Neapolitanos premio conductos in eos mouet, qui vix arcem recipiunt ceſis aut captiuis, qui erant in præſidio. Iterumque prefatus Carolus contra Sarracenos, quos Eudo dux Aquitaniæ reuocarat, proficiſcitur: & ex eis fines Turoniæ 340. milia interemit: mille tantum et 150. ex ſuis interemptis. Qua de re indignati in Cõſtantinopolitanos vertuntur, & Ciuitatem triennio cũ clade obſident: ſed nutu diuino compelluntur abire. Seditio Romæ in Gregorium commouetur, per quoſdam Baſileum, Iohannem, Lurion, & Marinum præfectum vice imperatoris.

Qui et Paulum Exarchũ etiam in eum incitant. Sed Romani ſumptis armis pro pontifice Iohannem interficiunt et reliquos diſſipant Baſileum verò in monaſterium includunt.

Cæterum

Hic Leo a quodã apoſtata ſeductus omnes imagines ſanctorum deſtrui & exuri iuſſit. Cui Gregorius. 2. & etiam. 3. cum Longobardis cõſtanter reſtiterunt. Tẽpore huius Leonis apud Conſtantinopolim peſte obierunt vltra 300. milia hominum. Cũ hic Leo ſemper petinax perſiſteret iuſſu Pontificis illi denegantur tributa. Ioannes Damaſcenus plura contra eius errores ſcripſit qui tũ in Damaſco habitabat vnus ex conſiliariis Regis Sarraceni apud quem Leo falſatis literis eundem de proditione Regis & Regni deſtinatis falſis literis ſub eius nomine ad præfatum Regem ſententia ei uſdẽ cõdemnatur & fuit illi abſciſſa manus dextera ſed precibus. B. virginis eidè reſtituta.

Hic

concilium comparant reſipiſcentes, pœnitentiæ, ſuæquè confeſſionis fidei libellos offerentes, ac legentes. Hi autem fuerunt Baſilius Ancyræ epiſcopus, Theodorus, Cyrus epiſcopus, Mirō & Theodoſius epiſcopus Amorij.

Qui iuxta conciliorum decreta, ſanctorumquè doctorum, recepti ſunt, per manuum impoſitionem, & reſtituti.

CCAP. 115.

Actione. 2.

Epiſtolæ Hadriani Pappæ ad Conſtantinum & Hyrenem, leguntur, recipiuntur, probantur ac a Patriarcho Conſtantinopolitano totoqué concilio. In quibus hiſtoria Conſtantini & Silueſtri, de ſuæ lepræ mundatione in baptiſmo, tumquè de imaginibus beatorū Petri & Pauli, citatur ex præfatione concilij Nice.

Quanquam Platina ſepius replicet nihil de præ fata

Cæterum exarchus mortem ſanctiſſimo Pontifici intentat ex mandato imperatoris quod ab eo inhiberetur vectigalia exigere. At Longobardi cum Romanis ſumptis armis id cohibuerunt.

CAP. 89.

Leo itaque Imperator prohibitus Edicto publico mādat omnes imagines ſanctorum raddi & exuri. Gregorius tantæ impietati occurrens cunctos fideles admonet ne cum eo in errorem labantur.

Ex quo Itali potiſſimum adeò animati fuerunt vt parum abfuerit quin alium imperatorem deligerent niſi Gregorius moderaſſet & ſuper his tanta Rauennæ oritur ſeditio vt Paulus exarchus cum filio occideretur. poſt quē imperator Eutychium exarchum mittit qui Longobardos pollicitationibus ā ſocietate Pappæ diſiungeret fruſtra tamen nam illi

Hic leo. 2. anno ſui imperii filium Conſtantinum ad imperium coaſſumpſit Iſquè cum 24. annis imperaſſet in ſua hæreſi ac pertinacia defunctus eſt.

CAP. 88.

Conſtantinus. 5. filius præfati Leonis imperator. 742. cœpit imperare ſolus. Hic toto tempore vitæ ſuæ eccleſiam & bonas leges perſecutus eſt magicis ac maleficis artibus deſeruiens: luxuriæ dedit operam.

Exoratus a Stephano Papa. 2. vt illi opem ferret contra Aiſtulphum Regē gem Longobardorum nō exauditur vndè Papa Pipinū Franciæ regem compellitur adire, Qui præpotenti exercitu Alpes tranſiens pontifici omnia ablata reſtituit, Et multa addidit Pipinus adeò vt nomen hexarcatus deleuerit. Eſto Gregorius quidam Prothoſecretarius Romani Imperatoris exoraſſet

CAP. 86.

Iconoclaſtræ ſeu imaginum fractores. Hunc errorem ante eccleſiæ determinationem pro opinione nonnulli docti tenuerunt vti Epiphanius epiſcopus Cypri in quadam epiſtola ad Iohannem epiſcopum Hieroſolimitanum quanquam ipſa dubia ſit nam alterius nomine reperitur ſcripta & in ea opinione non fuit receptus à ſanctis patribus ſui temporis vt ipſe fatebatur prout infra narrabitur. Idque eidem Epiphanio ex alijs ſuis ſcriptis ab hereticis tribuebatur vt in Concilio Niceno 2. citatur. Illud autem reijcitur tanquam illi falſo impoſitum vt & B. Gregorio quia idola iuſſerit vniuerſaliter deſtrui &c. ſimul ſanctonrum imagines.

Sed

ſata lepra fuiſſe. Probat Hadrianus magiſter non vſum, etiam per ſacros doctores Gregorium Niſſenum, Baſilium magnum, Chriſoſtomum, Cyrillũ, Anaſtaſium, Ambroſium Hieronimum, & Stephanum epiſcopum Boſtrorum. Et epiſtola ad Taraſium Patriarchã probat per. 6. ſynodum de. B. Ioãnis Baptiſtæ, cum oſtenſo agno, imagine. Aſtruit etiam ſupremam Summni pontificis authoritatem quæ ab eodã Parriarcha toto què concilio probatur & acceptatur. Ex his & præcedentibus liquido patet, ex tunc græcos non fuiſſe ſchiſmaticos, aut à Romana eccleſia fuiſſe diuiſos.

In actione. 3.

Gregorius epiſcop⁹ Gheoceſaræ ex hæreſi rediens recipitur, & reſtituitur

illi adheſerunt. Vndè Pontifex liberatus paci in Italia componendæ & pijs locis reparandis animum dedit. At leo imperator phanatico ſpiritu iterum incitatus mandat cunctas imagines ſanctorum ad ſe deferri & coram comburi. Germanum Patriarcham id improbantem in exilium mittit. Cuius locò Anaſtaſium cum eo ſentientem ſuffecit quam Gregorius habita ſynodo monitum niſi reuerteretur ad ſidem ab officio diuino ſemouit. Reor tamen id Gregorio ſucceſſori tribuendum ſed hic certo admonuit canonicè imperatorem vt ab errore deſiſteret. Huius tempore B. Egidius ex Græcia in Gallias aduenit & Bonifacius ex Anglia.

Hic Gregorius cum annis 16. & menſibus 9. ac diebus 11. ſediſſet obdormauit in domino.

exoraſſet ne pontifici aut Romanis daretur eo tempore Turcæ è ſuis ſedib⁹ Scyticis ac Tartareis egreſſi Alanos primo mox Colchos & Armenios minoris Aſiæ populos poſtremo Perſas & Sarracenos deuincunt tamẽ ꝙ in Perſide Sarraceni dicerentur & non Turchę. vincen. lib. 21. c. 75.

Qui & cum multa peſtilẽtia affligerentur, ſuaſi a Chriſtianis, in modum crucis ſunt attonſi: & peſtis ceſſauit, Qnem ritum vt aiunt, vſque nunc in Perſide obſeruant. Solennes legatos ad Pipinum regem Franciæ, apud Cõpendium agentem, miſit Conſtantinus: qui organa miri operis! Imperatorio nomine illi dederunt Nec leguntur aliud quã eius gratiam expetiuiſſe, vt, Guaguinus ait lib. 3. Sub

Sed Serenus Maſſilien. epiſcopus tempore dicti S. Gregorij cum errorem tenuit prout in c. perlatum de conſec. diſt. 3. ex regiſtro lib. 7. c. 109. Item Zenayas inſtitutus à Gnapheo epiſcopus hierapoli nec dum baptiZatus primam vocẽ euomuit imagines non eſſe venerandas vt habet Nibephorus to. 16. c. 27.

Precipui tamen huius erroris protectores fuerunt imperrtores Philippicus, Leo. 3. Iconoclaſtra & Conſtantinus. 5. eius filius vt ſuper eiſdem premiſimus. Hoc autem vna fuit ex precipuis cauſſa quare Latini defecerunt à Græcis.

In Concilio Nicæno. 2. ſub Conſtantino. 6. & hirene matre eiuſdem præſidentibus legatis Adriani. 1. circa annum Chriſti. 781. fuit hic error condemnatus & anathematiZatus vt infra

tuitur , vt Georgius,in ſexta ſinodo : qui & pariter ſanctè perſeuerauit. Synodica epiſtola Taraſij,& epiſcoporum oriẽtalium legitur,& probatur,qua,ſex priora concilia recipiunt, particularia,& ſanctas traditiones apoſtolicas reuerebantur vſumquè imaginum humanitatis Chriſti,& non inuiſibilis diuinitatis,dei paræ virginis & omnium ſanctorum,vt ad prototypum, & non materiam venerabantur: vt & eorũ reliquias verè probatas, vt què qui noſtri ſint patroni,& dei amici.

Actione. 4.

Penè innumera teſtimonia ſacræ ſcripturę,& ſanctorum doctorum citantur pro imaginum vſu, vt potè ex Exodo de Cherubin , ac propitiatorio. Ex Ezeh. de ingreſſu in tẽplo &c. Quæ & a.B. Paulo citantur hebreo.9. Chriſoſtomus quoquè tabulam habuit

CAP. 90.

Gregorius 3. Syrus Papa 93. inſtituitur omniũ conſenſu circa annum domini 731. Vir omni ſufficientia dignus verbo , & opere potens in defenſione fidei nulli cedẽs pauperum amator, adeoquè omni virtute preditus, vt omnium parens & paſtor merito diceretur. Hic ſtatim ab inito pontificatu ſuper contumacia Leonis imperatoris ſynodum penè mille epiſcoporum Romæ coegit qua ipſum communione fidelium & imperio priuat quod imagines ſanctorum abraſiſſet, & errori Arij videretur aſſentire.r

Luitphrandus Rex Longobardorum Romam tum obſedit imperandi cupiditate, & Gregorius à Leone imperatore auxilium vt erat conſuetum non popoſcit ob cauſſas memoratas & quia contra Sarracenos eſſet occupatus. Sed

Sub eo & Shephano 2. moritur Pipinus Rex, & Carolus a geſtis dictus magnus illi ſucceſſit.

CAP. 89,

Hic Conſtantinus ſanctorum imagines vbique demolitus eſt more patris Leonis. Sed & Conſtantinum epiſcopum Conſtãtino. reſiſtẽtẽ verberibus necauit. Oncetamq; ſpadonem ſui ſacrilegii conſcium in eius locum ſuffecit. At & Paulus Papa legatos ad eum mittit qui ipſum ad pietatem & ſatiſfactionem etiã comminationibus anathematis hortarentur. Nihilominus pertinax omnia cõtempſit. Sed & Bulgarorum Regem quia cum eo paris impietatis in demoliendis imaginibus eſſet in gratiam recipit, qui acri bello prius inſequebatur: Leonem filium ad Imperii conſortium aſciuit. Cui hyrenem Athenienſem

infra circa dictum Conſtantinum: fuit autem illud concilium 350. epiſcoporum. ſub eo etiam Adriano & Carolo magno fuit vniuerſalis ſynodus eccleſiarum occidẽtalium preſidentibus Theophilato epiſcopo & Stephano præclariſſimis in qua & is error iterum condemnatur eaque ſynodus fuit in frrancfordia ciuitate franconiæ. Vndè & dictus Carolus poſtmodum afficiebatur nimirum in erigendis Crucibus deuotis & magno numero vt adhuc patent in vijs per quas tranſibat maximè in partibus Britanniæ.

Porro error ille condemnatus fuit ſub nomine erroris cuiuſdam felicis à quo ſunt feliciani qui etiã (vt ait vicentius) quaſi duos filios in Chriſto ponebant naturalem in diuinitate & adoptiuum in humanitate.

CAP.

habuit continentem pi-
cturam cœdis Aſſiriorũ,
Gregorius Nicenus, pi-
cturam in qua immolatio
Iſaac a patre deſignatur.
Ait eã ſine lachrimis trã-
ſire nõ poſſe, cum ob ocu
los tam efficaciter pone
ret hiſtoriam. Vbi patres
aiunt, ſi tanto doctori pe
perit vtilitatem, & lacri-
mas, quanto magis rudi-
bus hominib⁹ vtilis erit?
Et quanto ad huc magis
imago Cruci fixi per Iſa-
ac figurari. Citatur & Cy
rillus, ac Anaſtaſius de
Chriſti imagine in Beri-
to, de qua recitat mira-
culum, quod ex ea deriſo
riè a Iudeo percuſſa, exi-
uit ſanguis & aqua.
Multa etiam fuerunt alia
allegata: prohibitũq; ne
tẽpla nugacibus & vanis
picturis ornentur:

ſed

Sed & Carolum Martel
lum Principem Pallatij
franciæ nauigio cum alio-
qui non liceret obſecrat in
auxilium eccleſiæ.
Martellus autem fideliter
parens ad Luitphrandum
affinitate ſpiritali coniun
ctum ſcribit ne Vrbẽ aut
Pontificem Vexet Cui et
ſtatim Luitphrandus ob-
temperauit.
Viennem Gregorius ad
Archiepiſcopatum erexit
que Vt ait Martinus Viẽ-
na dicitur quia biennio
conſtructa.
Gregorius adepta pace ec
cleſias et monaſteria mul
ta reparauit conſtruxit et
dotauit. Inſtituit præsby-
teros & monachos qui
ſine interuallo diuina of-
ficia in eccleſia B. Petri
decantarent & apparent,
aduc eorum edificia fuiſſe
eccleſiæ coniuncta.
Hic cum annis 10. *&*
menſibus ferè 9. *ſediſ-*
ſet

nienſem omnium mulie-
rum pulcherrimam iam
dederat vxorem.
Fœdus inijt cum Sarra-
cenis ſtomachum factu-
rus orrhodoxis Chriſtia-
nis, In ſua hæreſi tot fide-
les ſunt ab ipſo paſſi vt
tãta fuerit perſecutio ſub
eo atque ſub Nerone, om
nes enim qui religioſe vi-
uerent beatam virginem
aut ſanctos venerarentur
aut imagines, exhereda-
bat & penis affligebat in-
finitis monacos item &
religioſas is compellebat
contrahere, 14. anno ſui
imperij ſinodum 303. e-
piſcoporum Conſtanti-
nopolim cœgit. Qua ſta-
tuit imagines ſanctorum
eſſe delendas. Ea tamen
ſinodus vt acephala ſub
Stephano in lateranenſi
Concilio caſſatur. Vndè
ſub dicto Cãſtantino mi-
randa portenta euenerũt

Tantus

CAP. 87.

Hi pro tuitione ſui erro-
ris allegabant Epiphaniũ
epiſcopũ Cypri Vbi taxat
in hæreſi. Antidicomaria
nitarum quoſdã qui ima-
ginẽ Deiparæ Virginis cir
cũtulerunt eidem Collyri
dem ſacrificantes & ſyna
xim eius nomine faciẽtes
mulieres ſacrificabãt. Sed
ideò eas carpebat quia. B.
Virginẽ pro deo introdu-
cere ſtuduerint quod ad
hæræſim aut potius idola
triam ſpectat Vt Verba
eius clara ſunt ſed non
propter imaginis Vſum ta
xat eos. Itẽ citabant quoſ
dam libros eiuſdẽ quibus
aiebant eum ſcripſiſſe hæc
Verba. Memores eſtote di
lecti fily ne in eccleſiam
imagines inferatis nec in
ſanctorũ Cæmeterijs eas
ſtatuatis ſed perpetuò cir
cũferte deum in cordibus
Veſtris quin etiã nec in do
mo cõmuni toleretur. Nõ
enim eſt fas Chriſtianum
oculis teneri ſuſpenſũ ſed
per occupationem mentis.

ſed ſanctorum,&c. vtriuſquè teſtamenti hiſtoriarum. Item & ex canonibus.6. ſinodi comprobatur & illic aprobatur, & ſuper hac diffinitione omnes ſubſcripſerunt.

Fuit lectus liber quidam, beati Iohannis epiſcopi Theſſalonicenſis, vbi de vſu imaginum, reſpondet cuidam gētili interrogāti, cur depingūtur Angeli á nobis, ſub forma humana, cum ſint incorporei: ad quod reſpondet, quod non certū ſit, ſi ſimpliciter ſint incorporei: ſaltē quāquā homines nō ſint quia ſic aparuerunt, ex miniſterio ſibi iniuncto, vt conſtat in multis locis. Et ad repreſentatio nem huius miniſterij ita depingūtur. Ideq; poteſt de ſpiritu ſancto dici, in forma colūbæ. Illic omnino reprobatur quidā ridiculus liber, itinerarij apoſtolorum. Legitur & probatur alius liber, ſuper

ſediſſet obijt & ſepelitur cunctis collachrymantibus.

CAP. 91.

Zacharias Græcus Pappa 93. circa annum domini 742. hic fuit vir omni laude dignus pauperum amator tardus ad iram et ad clementiam promptiſſimus ita vt etiam prius æmulos beneficijs atque clementia affecerit.

Cum Italia initio ſui pontificatus in bellis arderet legatos ad Luitphrandum Regem de pace componenda mittit & ipſe tandem perſonaliter cū clero proficiſcitur cui Rex octauo milliario occurrit et equo deſcendens in vrbem conduxit.

Sequenti verò die Rex Luitphrandus eiuſdem Zachariæ eleganti oratione inter miſſarum ſolennia commotus in qua pandit quid Chriſtianum Regem deceat an pacem vel bella gerere adeò eſt permotus

Tantus fuit tremor terrę vt ciuitatesquædam mōtanæ diuiſis mōtibus trāſlatæ fuerint adſex milia ria abſquè earum fractione In meſopotania terra diſrupta eſt ad duo miliaria. Animal muluum de ſub terra ortum loquitur voce humana.

Cinis & ſtellæ celo ceciderunt hic infelis Elephātiæ ſeu lepræ morbo percutitur & inflammatur igne diuino clamāſquè Igni in extinguibili, Sum traditus ex halauit ſpiritum: cum 25. annum imperaſſet.

CAP. 74.

Leo.4. poſt Conſtantinum patrem imperat ſolus.79. Imperator circa annū Domini.777. Adeò gēmis delectatus fuit aut cupidus earum vt direpto ſanctę Sophię ſacrario coronam magni pōderis ac precii a Martiano & Pulcheria vt arbitior datam ſibi cōſtituerit. qua ita

Quibus voce concilij per alterum Epiphanium reſponſum fuit 6. act. to.5.

Quoniam decet omnem Chriſtianum libros adulterinos reſpuere vt inter epiſtolas Pauli eam que fertur eius nomine ad Lao dicenſes tanquam alienam reprobarunt.

Item & euangeliū quod Manichæi ſecundum Thomam inuexerunt illud ecclesia tanquam impium ſemper eiecit. Ita & libros ſub nomine præfati Patris ab eis citatos ſimpliciter negarunt eſſe iſtius patris prout negarunt ſācti doctores qui ſuo tempore floruerunt nec illius vnquam fuerunt ſed manicheacæ factionis.

Quadam tamen epiſtola ad Iohannem Epiſcopum Hieroſolimitanū ab Hieronymo vt aiunt in latinum verſā de qua iam ſupra ſua opinione videtur reprobaſſe vſum imaginum dei maximè contra Antropomor-

per illiud Exodi, nō facies tibi ydolum aut ſimilitudinē: vbi ait, facimus ſimilitudinem hominum, nō ſanctorum, vt adorentur velut dij, ſed vt eas vidētes irritentur ad eorum imitationē, & per eas ſurſum volent. Silitudinem autem, non dicimus deū vt gentiles: ſed per eam deum agnoſcimus.

Actione. 6.

In eadem actione proponuntur, & diſcutiūtur dicta hæreticorum contra vſum imaginum; quæ & proponūtur, per Gregorium epiſcopum Neoceſarienſem. qui factionis eorum affuerat prophano & acephalo concilio epheſino: eaque materia per ſex tomos tractatur, probaturque vſus licitus imaginum, ex traditione appoſtorū: prout in canone dicitur. 6. ſynodi.

Item & per alias ſinodos, & authoritates ſanctorū, Epiphanius vero locū Thomę epiſcopi Sardinię

motus vt omne arbitrium componendæ pacis ei commiſerit. Quod & ita pactum compoſitum ſatisfactumquè eſt & captiui liberati vt pax integra fuerit & firma ac Pontifex Regem cum omni comitate in conuiuium gratiamque receperit. Qui quidem Rex paccato animo abiens non multo poſt moritur qui fuit vir tanto dignus Regno. Huius Zachariæ initio Bonifacius Germanis predicans multa ad eundem pro fide & ſuorum ſalute ſcripſit. Cui etiam hic ſuis ſcriptis ſatiſfecit doctiſſimè vt ſuper eodem Bonifacio eſt prefatum. eius authoritate Bonifacius celebrauit Concilium epiſcoporum Galliæ ſub Carolo magno fratre Pipini.

Laſchiſius Rex Longobardorum primo Romanis infeſtus exhortatione huius ſanctiſſimi pōtificis omnia begniniſſimè illi conceſſit ita quod & 4. Regni

ita frequenter vtebatur vt ob pondus lapillorūue frigiditatem ſubito morbo corrept⁹ ſit, aut vt ait Vincentius, quod carbones ex ea ceciderint, ex quibus febre cotreptus Leo obijt, cū. 5. annis imperaſſet. Et in ea tempeſtate imperium orientale multum fuit diminutum à Turcis in oriente, & á Romauis, qui ad francos iam declinabant.

CAP. 91.

Conſtantinus. 6. præfafati Leonis filius. 80. imperator, vna cum matre Hyrene imperare cæpit circa annum domini. 781. Huius Cōſtantini āno primo lamina aurea apud Conſtantinopolim quodam ſepulcro inuenta eſt, in qua ſcriptū erat, Chriſtus naſcitur de virgine Maria, & Credo in eum: Sub Conſtantino & Hyrene ſol iterum me videbis. Sub iſto imperatore, & eius matre Hyrene coacta

Antropomorphitas illius temporis qui credebant deum corporeum. Quadā enim epiſtola quam in eo Concilio vt ab eodem ſcripta ad Theodoſium imperatorem propoſuerunt ea deligenter lecta & examinata probata eſt circa finem hanc ſuorum verborum continere emphaſim ſepe cum fratribus meis de imaginum ablatione egi ſed ab eis non receptus ſum neque vel in paucis vocem meam audire ſuſtinuerunt.

Aſt qui fuerunt ſui fratres illius temporis niſi glorioſi illi doctores tuta munimenta & luminaria eccleſiæ Baſilius magnus Gregorius Theologus Gregorius Niſſenus Iohannes Chriſoſtomus Ambroſius Amphilochius Cyrillus Hieroſolimitanus epiſcopus & dilectiſſimus ab eo Hieronymus qui ait nec in minimo ſuper hoc ipſum audire

pro concilio per ſingula
reſpondet ſuffi.ientiſſimè
vt quod ſententias ſacræ
ſcriturę & doctorũ corrũ
punt & alienant aut per-
peram allegãt vt mos hæ
reticis eſt. Vnde in actio-
ne.7. datur & confimar
tur ſententia voce omni-
um & Anathemata cõtra
ſic preſumptores, conſti-
tnuntur Canon es.22. &
inchoata fuit anno Chri-
ſti.781.ita & primo Con-
ſtantini vt patet ex actibꝰ
eiuſdem cõcilii quidquid
alii dicant.

CAP. 116.

Martinus & alii qũã plu-
res dicunt fuiſſe deffinitũ
& terminatum in hoc cõ
cilio ſpiritum ſanctum ſi-
mul a patre & filio proce
dere quaquam in actibus
eiuſdem concilii nullta fit
mentio ſed non habemus
eos integros.ad hæc apud
A quiſgranum vt in ãnali
bus francię folio.50. di-
certatio inter ecleſias ori
entales & occidentales
ſeu

*ſui anno vitam monaſti-
cam emplectitur relicto re
gno Aiſtulpho fratri ſuo
Pipinum Regem franciæ
inſtituit Childerico Rege
attonſo & monaſterio de
putato. Iſque cum Stepha
no eum Romanum Patri-
cium inſtituerunt non ta-
men imperatorem vt c.
Venerabilem de electio-
ne & electi poteſtate.
ſed bene Carolum eius fi-
lium Leo imperatorem in
ſtituit. Librum dialogorũ
B. Gregorij tranſtulit in
græcum pro deuotione
grecorum multiſque exor
natis & extructis tem-
plis ac peractis quæ tan-
tum decebant officium.*

*Cum ſediſſet annis 10. ac
menſibus tribus feliciter
obijt.*

CAP.

coacta eſt. 2. ſinodus Ni-
cæna 350. epiſcoporũ ſub
Hadriano Papa, quam.7.
generalem greci dicunt.
Aſtantibus Petro Roma.
Eccleſiæ Archiptęſbitero
& Petro monacho vica-
rijs Romanæ ſedis, & Ta
raſio Archiepiſcopo Cõ-
ſtantinopolitano ad annũ
chriſti. 781. anno itaquè
ſui imperij primo in qua
condemnantur perperam
decreta in prophano cõ-
cilio Epheſino, ac in con-
ciliabulo Conſtantino-
politano ſub Leone he-
retico, de tollandis ſan-
ctorum imaginibus.

Quedam dicti conci-
lij recollectio in doctorũ
cathologo, huic, ad læuã
poſito, narrabitur. Gran-
deuus tamen effectus pa-
tris flagitia ſequutus ſua-
ſuquè improborum quo
rundam, non multo poſt,
concilio eidem abrogauit
& matri imperii admini-
ſtrationẽ penitus abſtulit:
excœcatis quibuſdam no
noblibus

*dire ſuſtinuerũt? Vt quid
igitur ea contra eccleſiæ
difinitionem probare &
defendere conantur qui
nec ſunt digni vt prædi-
ctorum patrum vocentur
diſcipuli? Nequaquam ta-
men aiebant patres Con-
cilij. B. Epiphanio aduer
ſamur ſed agnoſcimus ſan
ctum eccleſiæ doctorem
commentatium. verò illi
impoſitũ reijcimus prout
patres in 4. ſynodo vni-
uerſali epiſtolam nomine
Ibæ ad Marim epiſcopum
Edeſſæ ſcriptam condem-
narunt non ipſum Ibam
cum non conſtaret eam
eſſe Ibæ.*

*Ita nec falſo aſcripta Epi
phanio contra imaginum
vſum, illius fuerũt quod
etiam ſuis & ſuorum diſ.
cipulorum ſcriptis ac fa-
ctis conſtat.*

*Cum etenim inſigne opus
aduerſus omnes hæreſes
ſcripſerit & annumera-
uerit. 80. in nullo eam
commemorat pro hæreſi
aut*

ſeu grecos & latinos ſuper eo articulo Carolus magnus Imperator coegit eam ſynodum.

CAP. 117.

Alcuinus ſeu Albinus Anglicus ſancti venerabilis Bedę auditor in diuinis & humanis ſcripturis eruditiſſimꝰ, de Anglia a Carolo magno vocatus in omnibus fuit eius inſtructor acceptiſſimꝰ. Vnde in Retorica & aliis actis eiuſdem Caroli eos actus ad ipſũ dirigebat: ſcripſit plurima, præclaraquè volumina de ſacra ſcriptura, & rebus eccleſiaſticis. Homeliarium doctorum collegit, fuitquè ex precipuis fundatoribus vniuerſitatis Pariſienſis, vt ſuo loco dicetur. Is autem poſt iam premiſſam, inſtructionem monachorum eccleſiiæ Sancti Martini Turone. vt iam ſuper Paulo. primo cap. 95. eiuſdem.

monaſterij

CAP. 62.

Stephanus 2. Romanus Pappa 94. inſtituitur circa annum domini 752. defuncto tamen Zacharia. Populus quidem Stephanum præsbyterum in Pontificem creauit qui tertia die Apoplexiæ morbo moritur ex quo non numeratur. Sed hic omnium conſenſu poſt ipſum creatur vir omni prebitate et pietate tanto dignus officio conſtans in rebus agendis nec tamen pertinax. Aiſtulphum Regem Longobardorum fratrem præfati Lachiſij bello Italiam vexantem verbis & muneribus placare tentat ſed in vanum. Ex quo à Conſtantino imperatore opem poſtulat ſed fruſtra. Vndè & ipſe in perſona Pipinum regem franciæ adijt. Qui et cum fines regni attigiſſet Carolus Pipini filius ad centeſimum lapidẽ honoris cauſa illi fit obuiã et Pipinus 3. lapide ab vrbe qui

nobilibus quos dicebat matri fauiſſe, aitquè Faſciculator. Cum Græci percepiſſent Hyrenẽ velle cum Carolo magno contra here, eam intra monaſterium incluſerũt. Inſuper is Conſtantinus repudiata vxore, Theodoram eius ancillam traduxit, & corona imperij inſigniuit. Duces etiam quos adhuc habebat in Italia, contra finitimos commonet: quem tamen Carolus magnus, qui poſt patrem Pipinum regnabat eo tempore Cõſtantini. 5. & contra Hunos, Sclauoſquè tum difficilli bello pugnabat, quos & merito domauit: ſuo nuncio Conſtantinum compeſcuit.

Hyrene vero mater Conſtantini ſtimulata rãcore (cũ is ſolus annis. 5. imperaſſet) vt ait Platina flagitia filij non ferens, &

pellentibus

aut errore de his qui ſanctorum imagines habent aut venerantur.

Item & ipſius diſcipuli dum obijſſet templum eius nomini dedicarũt. In quo cum multis picturis eius quoque imaginem collocauerunt. Quod ſi imaginũ vſum execratus fuiſſet in id audaciæ eius diſcipuli non ita ſtatim erupiſſent.

Hæc ex actis 2. concilij Nicæni ſecundum verſionem Gentiani Herueti vt in ſumma Cõciliorum & ex verſione Giſeberti Longolij prout narrat Euchardus Billich in defenſione iudicij vniuerſitatis Colonienſes de imaginibus in Concilio etiam Lateranenſi ſub Stephano. 2. & Carolo magno adhuc Rege ſolummodo probatur ſanctarum vſus imaginum & reprobatur concilium acephalum ſub Conſtantino. 5.

Iohannes

monaſterii abas inſtituitur quod ſecundum debitam inſtructionē reformauit. Is aut Rabanus, aut Ambo ſimul feruntur compilaſſe gloſam ordinariam ſuper totam bibliam. Floruit ſub eodem adhuc rege, & poſt modum imperatore qui cœpit regnare circa annū domini. 768. & imperare circa. 801.

CAP. 118.

Iſuardus manachus. S. benedicti gallus in diuinis & humanis ſcripturis eruditus, iuſſu Caroli magni poſt Euſebium, Hieroni. & Bedam paſſiones & hyſtorias ſanctorū martyrū Confeſſorū & virginum recollegit in martyrologii volumine, quo in officio diuino poſt primam vtimur. Cumquè reperiſſent qualibet die memoriā occurere vltra 50. ſanctorum in generali cōcluſione addiderunt, & aliorum plurimorum ſanctorum martirum Confeſſorum

qui & equo deſcendens etiā pedes Pontificis deoſculatus eſt pedeſquè freno equi ad locum diuerſorij conduxit. Stephanus verò Pipinum iam per Bonifacium inunctum benedixit & confirmauit ac eius poſteritatem dū verò ſe Pipinius pararet, Pontifex apud ſanctum Dyoniſium diuerſatus eſt Pipinum autem in Romanum patricium & eccleſiæ protectorem inſtituit non tamen in imperatorem vt quidam aberrant. Aiſtulphus verò Rex metuens ne quid mali Stephanus illi moliretur Carolum magnum monachum ad ad fratrem Pipinum mittit. Qui eundem hortaretur ne Stephani gratia in eum bella moueret. Qui nedum fratri ſolum non obtemperat ſed & in viēnam monaſterium continuit vbi ægritudine contracta defunctus eſt.

Pipinus

pellentibus quibuſdam ciuibus, Conſtantinopolim reuertitur, & captum filium oculis priuat, ac in carcerem cōijcit, vbi vitam finiuit. Ipſa verò ſola adhuc. 4. annis imperauit. Dicit autem Martinus eam ex pura malitia etiā filios ſui filij excœcaſſe, ne ſibi nocuiſſent: & in talium (vt aiunt) horrorem ſol 17. diebus obtenebratus eſt. Hyrene autem Cōſtantinopolitana imperatrix miſſis legatis ad Carolum magnum iam inſtitutum Romanorum imperatorem per Leonem. 3. & populum Romanū, pacem cum eo & fœdus iniit imperium dimiſit, vt Hyrene ea parte Italiæ potiretur, quæ ad deſteram, Neapoli, & ſiniſtrū, Siponto, quæ & mari clauditur, vna cum Cecilia, relictaquè pars Italiæ Carolo obtigit, demptis locis, quæ eccleſiaſticæ erant ditionis.

At

Iohannes item Damaſcenus de ortodoxa fide cap. 16. & 17. probat ſanctos venerandos & eorum reliquias ac imagines prout citat vltra hyſtoriam eccleſiaſticam de imagine faciei Chriſti impreſſa veſti pictoris miſſi ab Abagaro Rege vt domini ſimilem pingeret imaginem, idquè non valente ob faciei eiuſdem claritatem reſplendentem Chriſtus veſtimento ſuæ diuinæ faciei applicato, eius veſti ſuam impreſſit imaginē. Quodquè Lutherani in dieta Magdeburgenſi falſo citant, ex vita B. Gregorij quòd ad vitandam idolatriam imaginibus ſāctorum capita & membra vniuerſè iuſſit abſcindi, patet euidenter falſum: cum in ea vita ſcribatur idolorum imaginibus, & non ſanctorum. Apparetquè ex mente ipſius, de conſec. diſt. 3. perlatum.

CAP.

feſſorum atquè virginum

CAP. 119.

Conſtantinus primus Imperator, prout citat Hiero. Epiſtola ad Chromatium & Heliodorum cum Hiſtoria Eccleſiaſtica, Dū Ceſaream applicuſſet vbi Euſebius preſidebat epiſcopus ex omnibus oblatis ab eodem chriſtianiſſimo principe popoſcit, vt quidquid erga ſanctos dei martires aut confeſſores vbiquè in Republica Romana geſtum fuit iudicibus ſuccedētibus ſolicita perſcrutatiōe perquireretur & redigeretur publicis monumentis vt qui martires, à quo iudice, qua ciuitate, qua paſſione & perſeuerentia palmam optinuerint: quod ſolicite fuit completum. Hierony. poſt modum ſuplicatione epiſcoporum Chromatii & Heliodori ex archiuis eiuſdem Euſebii feſta & memorias eorumdem ſanctorum per qui ſiuit &

Pipinus Aiſtulphum monet res ablatas reſtituere & cum nollet, Alpes tranſcendit & Aiſtulphum intra Papiam obſidet ac oppugnat.

At Stephani ſupplicatione ad conditionē pacis recipitur modo ablata reſtituat quod & plura quā peterentur ſub iureiurando promiſit.

CAP. 93.

Pipino tamen in franciam reuerſo, Is tumultuario exercitu Pontificem & Varenum ſubſtitutum Pipini, inſequitur, Romam obſidione cingens, ac omnia ſuburbana incendit, maiori damno quàm à 344. annis ſuſtinuiſſent. Rogatus denuò Pipinus à Pontifice Aiſtulphum in Papia obſidet, & eum eccleſiæ omnia reſtituere compellit, etiam hexarcham Rauenatem: nec prius alpes tranſcendit, quàm intellexerit.

Aiſtulphum

At Nicephorus patricius, ægreferens Hyrenes mulieris imperium, ſimul & Græci quodiam eſt præmiſſum conijcientes, eam velle cum Carolo nubere, dolo captàm in inſulam. Liſbum exulare faciunt, cteato Nicephoro Conſtantinopolitano imperatore.

Cum igitur ipſa cum filio. 10. annis Imperaſſet, iſquè ſolus. 5. Illa verò poſt modum. 4. finem vitæ & imperio dedit.

CAP. 92.

Nicephorus itaquè à Græcis promotus, nichil eis profuit. Nam ſua auaricia, multos læſit, eorumquè imperium penè ad nihilum redactum eſt, Romanis vnanimiter Carolo parentibus.

Michael poſt eum imperauit, vir pius & Catholicus, inimicis fidei aduerſarius, omnes quos læſerat Nicephorus, conſolatur.

Tempore

CAP. 88.

Græci a multo tempore vt certò conſtat, ſchiſmati ſunt ab Eccleſia Romana, & diuiſi. a quo tamen tempore, aut qua ex cauſa, non ita liquet. Certum eſt enim priores illos, & ſanctiſſimos doctores, eccleſiæ luminaria, Alexādrum Alexandriæ, & Alexandrum Conſtantinopolitanum epiſcopos, Itemquè Baſilium Anaſtaſium, Gregorium Epiphanium, Chriſoſtomum & cæteros habuiſſe communionem Eccleſiæ Romanæ: & ex vno ouilli fuiſſe, patreſquè in generalibus concilius apud græcos eiuſdem pariter fuerunt communionis, vt conſtat de ſingulis epilogando.

Nicenum enim concilium vt ex præfatione eiuſdem patet, celebratum fuit, mediantibus Victore & Vincentio praeſbiteris

recolegit Sed quoniã per ſingulos dies ex iam precedentibns qualibet die recéſebantur quimgenti & eo amplius: preterquã prima Ianuarij, in qua tyrannij & Iudices feriabãt. Hieronimus propter faſtidium vnum aut aliquos de pluribus inſeruit cum generali concluſione vt premiſſum eſt. Beda itidẽ circa feſtiuitates & memorias ſanctorum ad noſtrã excitationem vt eos imitemur & eorum precibus adiuuemur, etiam laborauit non quia vt ait eos inuocemus, latriaquè adoremus vt deos, nec eiſdem quid taliter offeram⁹ aut ſacrificemus, ſed equidẽ inuocamus vt dei famulos & amicos.

Iſuardus autem vt premiſſum eſt, iuſſu Caroli magni eam breuitatem ſuppleuit, cumque multi ſancti a precedentibus ſecuti eſſent multa addidit & reformauit, cuius editionem tenet

Aiſtulphum venando ex equo lapſum obyſſe.

CAP. 94.

Deſiderius Hetruriæ *dux tum regnum inuadit Longobardorum. Ita & Lachiſius frater Aiſtulphi monachus effectus. Veruntamen Deſiderius Põtifici, Romaniſquè multa policens, eos in ſuam trahit ſententiam. Qui & Lachiſio mandant, vt ab Arrianis deſiſtat, & deſiſtat, & deſiderio obperet, qui id annuit: & deditionem, quam Aiſtulphus, non compleuerat, deſiderius perfecit. Nam fauentiam ferrariã & exarchatum eccleſiæ reſtituit. Stephanus habita ſynodo, omnia reſcenſet, ac diſponit, quæ decebant opificium & eccleſiæ bonum ordinem. Tandem verò de omnibus benè meritus moritur, cum ſediſſet. 5. annis & mẽſe.*

CAP.

Tempore huius fuit Nicephorus ſcriptor eccleſiſticus. De imperatoribus Conſtantinopolitanis, cũ imperium Romanum à tempore Conſtantini, & Hyrenæ tranſlatum ſit ad Carolum magnum & eius ſucceſſores: eorum imperium parum conducit pro noſtris eccleſiaſticis hiſtoriis. Qua propter illis obmiſſis ex nunc Originem Caroli præfati declarabimus.

CAP. 93.

Pipinus primus Auſtriæ Dux & princeps palatii Franciæ, quidem Iordan⁹ canonicus tractans de imperio, ait, dictum palatium Domum regiam Treuerẽſem fuiſſe, a quo & nunc dicuntur Comites Palatini: Paterna lignea a Dagoberto 1. Rege Francorum, & materna à ducibus Brabantiæ deſcendit, vt iam de ipſo in origine Francorum eſt dictũ, & ſuper Tiberio. 3. Hic genuit Carolum

præsbiteris Romanæ ſedis. Vbi & ea ſedes declaratur euangelica voce, & domini Saluatoris, prima tum obtinuiſſè, vbi Petro dixit. Tu es Petrus & ſuper hanc petram edificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues regni cœlorũ. Vndè & eodem concilio Eccleſia Romana dicitur prima ſedes, Chriſti beneficio, & ſanguine beatorum Petri & Pauli ſanguine dedicata: ſecunda, Alexandrina, beati Petri nomine a B. Marco eius diſcipulo conſecrata: Tertia Anthiochena, ab eodem. B. Petro, priuſquam Romam veniret, conſecrata. quarta Hieroſolimitana, in qua primũ ſedit. B. Iacobus, ab apoſtolis ordinatus. Et ideò non dicitur prima, ne infideles putent nos conſtituere ſedem dei in terris. De ſede verò Conſtantinopolitana, nulla tum quæſtio erat, quantum ad primatum

tenet communiter eccleſia. Poſtremo quidem frater minor dictū opus correxit & auxit ex memoriis plurimorum ſāctorum quę in diſtinctis dyœceſibus & ordinibus ſuperuenerunt. Idquè merito in eccleſiis collegialibus legitur poſt primā vbi proteſtatio & Laus ſanctorum ſtatim pronunciatur cū dicitur precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum, & additur inuocatio beate Mariæ vt omnes ſancti intercedant ad dominū Ieſum &c. & de ſācto in particulari de quo feſtum celebratur dicitur abſolutio.

CAP. 120

Paulus monachus cœnobii beati Benedicti in ſacris & humanis literis eruditiſſimus & eloquens primum exiſtans diaconus eccleſiæ Aquilienſis fuit Cācelarius Deſiderij qui fuit vltimus Rex.

Longobardorum

CAP. 9.

Paulus I. Romanus, Stephani 2. frater germanus, Pappa, 95. Mores & doctrinam eccleſiaſticam perdidiſcit ſub Gregorio, & Zacaria Pōtificibus, à quo cum fratre ordinatur diaconus: quo fratre mortuo, nōnulli Theofilachum quēdam archidiaconum proponebant. Paulus ob vitæ et doctrinæ integritatem omnium ſuffragijs Pontifex creatur, temporibus Conſtantini & Leonis circa annum domini 757. vir omnibus pius, & iuſtus. Conſtantinum imperatorem ſub pœna anathematis admonuit, vt infractione ſanctarum imaginum obſtinuiſſet. Qui quidem Conſtantinus cum pertinacia recuſauit.

Paulus hic fæliciter obijt cum ſediſſet annis 10. & menſe vno. Eo tempore quid horrendum euenit.

Nam

lum Martellū: de quo hiſtorię eccleſiaſticæ multa enarrant, ea propter de ipſis videndum eſt.

CAP. 94.

Carolus Martellus filius Pipini Ducis Auſtriæ, Brabantiæ, & Principis palatii Franciæ, patri ſucceſſit quod tum ſummum erat officium, poſt regem, Curaquè & adminiſtratio regni illi incunbebat. Hic Carolus Regnum Bulgariæ ſibi acquiſiuit, ſed & Suanos, Saxones, & Bauaros ſibi ſubiecit. Eudo dux Aquitaniæ, in eum inſurgit, & ſtatim contra ipſum, expeditionem parat. Cuius aduentū Dux Eudo non ſuſtinens ſe abdidit. Sed non multò pōſt, in vindictam ꝓfectus ad hiſpanos Abidiam Regem Sarracenorum, ſpe victoriæ, & perpetuæ māſionis in Galliam allicit.

Vnde

matum. quippè quæ nec titulum regium, aut præeminentiam, ante Conſtantinum habuerat. In Conſtantinopolitano autem concilio ſub Theodoſio ſeniore & Damaſo Pappa aduerſus Macedonium, qui ſpiritum deum eſſe negabat.

Ea ſedes Conſtantinopolitana ad primatum primum fuit erecta, ſub his verbis, vt in Canone. 5. Conſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopum habere oportet primatus honorem poſt Romanum epiſcopum: propter quod ſit noua Roma.

In hoc autem deferebatur Romanæ eccleſiæ; Theodoſiuſquè compellebat ſingulos tenere fidem Damaſci Pappæ, & Gratianus eius anteceſſor.

Colore tamen huius canonis, quidam epiſcopi, ſeu patriarchæ Conſtantinopolitani, contenderunt

de

longobardorum & cum eodem rege captus in galliam ductus & poſt modũ monachus effectus multa egregia opera compoſuit, precipue vitam beati Gregorij. Item beatorum Arnulphi epiſcopi & Benedicti, geſta Longobardorum, hymnos plurimos & iuſſu Caroli hiſtorias ac lectiones per totum annũ feſtiuitatibus cõgruentes. Claruit circa 780.

CAP. 121.

Ruggandus epiſcopus meten. Pipini Regis ex ſorore nepos cum multa vixit ſanctitate Clerum & populum commiſſum verbo & exemplo ad iuſtitiam inſtruxit, Regulam Canonicorum ſue eccleſiæ valde vtilem ſcripſit & quædam alia.

Corpora Gorgonii Naboris & Nazarii in Franciã tranſtulit. Claruit ſub eodem Pipino Rege.

CAP.

Non monachi eccleſiæ ſancti Martini Turonenſis, delicijs & pomis vacantes omnes, vno dempto, ab Angelo percuſſi, & ſuffocati fuerunt. B. Martino, digito percutiendos, oſtendente. Monachus autem dictus. Ither ſtudens in Paulo, ſalutatus eſt: cũ propoſita e.n nlatione, angelum, ne ſibi noceret, adiuraſſet. Et quia tum Paulum ſtudebat, fuit Pauli dictus filius à B. Martino. Hæc ex Martino ſuper Hadriano, & ex faſciculo temporum, Vincentio, volu. 4. atquè analibus franciæ Quod maximum fuit exemplum, & fortè interceſſione. B. Martini, propter eorum inſolentiam, & abuſum: ſicut & dominus dixit Reginam Saba inſurrecturam in iudicio aduerſus generationem in credulam, & nec minus ante iudicium. Super quibus ne dicamus templum domini,

Vnde grandi coacto exercitu cum vxoribus & liberis, & vniuerſo populo & fortunis is Rex progreditur, Burdegalenſes expugnat: Direptis & inſenſis templis. Ita & Pictauos, direpta Diui Hilarii ęde, dehinc & Turonum adoritur. Cui Martellus occurrens commiſſo prelio trecenta octoginta quinque milia hoſtium interfecit, cum ex ſuis tantum cecide rint 1500. Cuius victoriæ cauſa ferunt Martellum cognominatum.

Eudo poſt modum in gratiam Caroli reuertitur, & magnam cladem in reſiduos hoſtes fecit, ac non multo poſt moritur.

Vndè Martellus vaſconiam recepit: Burgundoſq; & friſones rebelles idolatras Domauit.

At ſedente Gregorio. 3. Luitfrandus Rex Longobardorum Romã obſedit, Martellum protectiorem eccleſiæ inuocat.

Qui

de parilitate cum Romana in concilio Calcedonenſi: qui repreſſi fuerunt in Epheſino concilio contra Neſtorium. qui negabat, B. Mariam debere dici dei genitricem, aut matrem: aiens purum tantum hominem in ea natum. Id fuit ſub Theodoſio iuniore, preſidente. B. Cyrillo vice Celeſtini Papæ. quòd etiam Iohannes Conſtantinopolitanus epiſcopus citat in libello ad Hormiſdã Pappam & ſupra ca. 14. cathologo Pontificum: ex quo in perfecta communione conueniebant. Lantfrancus citat quod in eo concilio cõdemnati etiam fuerint duo errores contra ſacro ſanctam Euchariſtiam. In Calcedonenſi autem, ſub Martino & Leone Papa primo, aduerſus Eutichem & Dioſcorum qui in Chriſto poſt humanam naturam aſſumptam diuinam ſolum aſſerebãt. eo concilio amplius quàm alio,

CAP. 122.

Claudius epiſcopus Taurinen. vel Altiſſiodoren. Scotus monachus. S. Benenedicti quondam Bedę diſcipulus collega Alchuini ſeu Albini vnus ex quatuor qui ex Bedę ſcola vocati fundauerunt vniuerſitatem Pariſien. vir in diuinis ſcripturis eruditus nec doctrinæ ſecularis ignatus multa docta compoſuit In libros iudicum Moyſi Ruth in Matheũ & ad Galatas Claruit ſub Carolo magno circa 800 annum a Chriſto.

CAP. 123.

Ioannes Scotus monachꝰ Sancti Beuedicti Bedæ etiam diſcipulus vnꝰ ex fũdatoribus vniuerſatis Pariſien. præclara opuſcula edidit In Matheum, de diuiſiõe naturæ & alia quædã: In magno fuit precio apud Carolum magnum circa annum domini. 801

Carolus

mini, aut filij Abrohæ ſumus, vel Moſis, niſi opera eorum, fecerimus. Nam eo caſu ex dicto Saluatoris. Iohan. 5. Eſt qui occuſat vos Moſes in quo ſperatis.

Conſtantinus 2. Laicus intruditur Pappa, poſt Paulum, vim inferente Deſiderio Rege: qui vno anno ſedit. Sed non numeratur. Nam & Gregorio epiſcopo Preneſtino, qui eum inuitus ſacrauit, manus ita exaruit, vt nec eam poſſit ori applicauit.

CAP. 96.

Stephanus 3. ſiculus Pappa 96. inſtituitur circa annum 768. ſuppreſſo Conſtantino, vt præmiſſum eſt. Hic ſtrenuus in rebus agendis potiſſimum eccleſiaſticis. Is à teneris annis Romam veniens tempore Gregorij. 3. in monaſterio ſancti Griſogoni vitam duxit monaſticam.

Qui ſtatim ad Luitfrã dũ ſcribit, ob quod ſoluta eſt obſidio, & pax per Italiã data. Lugdunũ, Arelatenſem, & Maſſiliam à Viſgotiis eripit. qui, conuocato Anthymo Sarracenorum Rege Auinionem vi capiunt, ſed ſtatin per Carolum, ab eiſdem eripitur & Anthymus ad Narbonã perſequitur & fugatur. Amoreus autẽ alius Rex Sarracenus, cum magna copia adueniens in loco certamiis occiditur Et ſui cum difficili & laborioſo certamine fugantur.

Et ex tũc Sarraceni inter Pireneos montes ſe continuerunr. viſigoti autem in Gallia poteſtati Caroli ſe dediderunt. Cũquè in tot bellis pecuniis eſſet extenuatus: Decimas, quæ diuino iure, cleri eranr: proceribꝰ in hoſtes Chriſtianę fidei demicantibus. pro ſtipendiis percipiendas attribuit, per ſancta iurans vt citat Gaguinus

ſę

alio, quocumquè ſedi Ramanæ, & Leoni Pappæ deferebant. In 3. etenim actione aſſeritur quòd ſit apoſtolica ſedes: & B. Leo, ter acclamatur, verus ſucceſſor. B. Petri, & vniuerſalis archiepiſcopus Et in 3. eadem actione poſtularunt ab eodem Pappa Leone, vt ipſe qui ſpiritu preſens, in vicarÿs ſuis lequebatur, ſuis decretis probaret, & confirmaret eorum iudicium & 8. actione, totius concilÿ voce dicitur Leo Pappa inmediatus iudex, poſt deum.

CAP.

Carolus Imperator hunc Papiam miſit. Nonnulli decipiunttur qui putāt eum fuiſſuiſſe Ioannem Duns doctorem ſubtilem etiam Scotum, ſed hic multo ipſum preceſſit.

CAP. 124.

Rabanus Maurus Theutonicus natione, Ordinis ſancti Benedicti & tāden Abbas monaſterii fulden. Et primum auditor Albini ſeu Alchuini anglici Bedediſcipuli de quo iam ſuprà, eſtquè vt aiūt ex quatuor fundatoribus vniuerſitatis & ſcolę Pariſien. Vir diuinis & humanis litteris eruditiſſimus & quod laudabile eſt vel maiori laude dignū, probitate & ſanctitate vitæ preclarus: In magnam bibliorum partem ſcripſit & quam plura de Doctrina eccleſiaſtica In humanis etiam ſcientiis nobiliter fuit doctus

monaſticam. Vocatus dehinc propter eius probitatem à Zacaria Pontifice in patriarchatu Lateranēſi, efficitur præsbiter Cardinalis ſanctæ Ceciliæ. quē tamen Zacarias, Stephanus, ac Paulus nunquam dimiſerūnt propter eius prudentiam, in relus agēdis, quem et quidem Paulum Vſque ad Vltimum ſpiritum ſemper eſt comitatus.

Deſiderius Rex, Vt premiſſum eſt, quendam Conſtantinum Vi intrudi fecit, & nonnulli quendam Philipicum, qui tamen à magiſtratu ſtatim eſt repulſus.

Conſtantinus Verò per annum pertinaciter officium exercuit, ſed à populo Romano in eum propter indignitatem commoto deycitur. Hicquè Stephanus omnium ſuffragijs eligitur.

Conſtantinus

ſe omnia & multo maiora ſacerdotibus repenſurum: quod nec fecit.

Ex quo alienata manēt ab eccleſia. Vndè citant Vincentius 24. lib. ca. 50. Martinus ſuper Cōſtantino .5. Gaguinus ſuper eodem Martello: & faſciculus temporum, ipſum per quietem viſum fuiſſe ab Eutherio Arelatenſi epiſcopo, in inferno pœnas ſacrilegii ſuffere: & aiunt ad hoc in eius ſepulcro nil repertum fuiſſe preter magnum ſerpētem: quod vndiquè diuulgatum fuit. Super quibus circa eadem tempora, & Zacariæ Pappæ, ex his forſam territi, vt ait faciculator temporum, tres incliti reges, relictis regnis terrenis, elegerunt domino militare, prior Carolus magnus filius huius Caroli & frater Pipini. 2. ſecūdus Lachiſius Rex lōgobardorum. tertius Chidericus Rex frāciæ

CAP. 89.

Poſt tamen prefatum concilium, nonnulli epiſcopi Conſtantinopolitani ceperunt contendere aduerſus Romanum Pontificem & quàm plures cum eiſdem hæreſes condemnatas potiſſimè Eutichianorum proternè tueri, Vt Accatius tempore felicis 2. & Zenonis, & quidam Iohannes temporibus Hormiſdæ Pappæ, & Anaſtaſij imperatoris.

Tempore tamen Iuſtini. 1. dictus Iohannes cum ſua eccleſia, fidem & Vnionem Hormiſdæ complectens, & deteſtans omnem hereſim, & autenticum libellum etiam nomine ſui cleri perſolemnes legatos ad Hormiſdam Pappam trāmiſit: qui quidam libellus cum decretis eiuſdem Hormiſdæ inſeritur to. 1. conciliorum. Epiphanius item ſucceſſor dicti Iohannis, eam communionem & fidem Romanæ

Quidam huic Rabano tribunt ꝙ gloſam ordinariam cōpilauerit Alij Alcuino prefato. Alij Strabo Rabani auditori. Potuit autem ex omniū doctrina recoligi cùm eiuſdem ſcolæ & animi fuerint .Hic Rabanus fuldē. abbas improbitate ſuorum offenſus clamentium eundem ſcripturis nimis intentum eorum tēporalia negligere, eos deſeruit ac ad imperatorē Ludouicum tranſmigrauit, cum quo permanſit nec ad penitentes monachos voluit redire,& tandem poſt mortem Otgarii præfectus fuit & ſuffectus Archiepiſcopus Moguntinen. vbi annis 9.preſedit & habita ſynodo multa ad vtilitatem fidelium conſtituit. Qui & moritur ſub Ludouico & Lothario circa annum Domini 855.cum opinione ſanctitatis.

CAP.

Conſtantinus verò in baſilicam ſaluatoris perductus, depoſito pontificali habitu abrenunciauit officio, & in monaſterio vitam priuatam ducere iuſſus. Et Stephanus à tribus ſacratur epiſcopis. qui ſtatim adiecit animum ad corrigendos labefactatos mores, & indicto concilio, Carolum Regem adhortatur, vt epiſcopos doctos & idoneos Romam mittat. Et id idem ceteris principibus Chriſtianis. Quibus conuenientibus in baſilica lateranenſi concilium celebrant. primùm Conſtantinum ad ſe perduci iubent. ad ſedendam commotionem, quam Deſiderius Rex cum quodam Paulo Aphiarto fraude imperatoris, animos Romanorum, à Paulo, ad imperatorem reuocare niterentur, (vt ait Platina) commouerat.

Verùm

ciæ de quibus ſupra. Et ſi ita ſit, verè poſſemus admirari, & exclamare cū B.Paulo, quàm incomprehenſibilia iudicia dei, & inueſtigabiles viȩ eius.

Sed ſi fidelis hic princeps qui tanta pro fide & eccleſia dei victorioſè egit, in inferno patietur propterea quia aſſumpſit pro ſtipendiariis neceſſariis. Aliud tamen eſt aſſumere pro neceſſitate preſenti, & aliud perpetuò alienare, & eiuſdem rei cȩteris occaſionem prebere. Aliud item pro neceſſitate occurrente, quid nunquam expetere, & aliud vt tributum perpetuum inſtituere.

Omni enim rationi conſentaneum eſt vt cum pro rebus fidei, & eccleſiæ princeps militat, eccleſia in ea neceſſitate ſecundum ſuam qualitatem ſuccurrat.

At

manæ eccleſiæ tenuit: vt in eiuſdem decretis de reconciliatione Romanæ, et Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, & Iuſtinianus imperator miro fidei zelo, & feruore ſuæ majeſtatis ſolemnibus legatis ad eundem Hormiſdam mittit, quibus ſinceriſſimè fidem apoſtolicam amplectitur: Idquè ex nomine prefati Iohannis & Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, communi conſenſu conſcriptum aſſerit, vt conſtat, ante libellum Iohannis.

CAP. 104.

Altera etiam epiſtola ſuæ maieſtatis is Iuſtinus ad eundem Hormiſdam ſupplicationem & perfectiſſimè proteſtationem fidei ad ſe directam ex parte eccleſiarum Hieroſolimitanæ Anthiochene ſecundæ Syriæ prouinciæ

CAP. 89.

Vniuerſitas ſiue ſcola ex athenis Romam & ex Roma apud Pariſios trā ſlata hoc habuit initium prout guaguinus ſuper Carolo magno & annales Franciæ tradit. quibus vincentius & hiſtorici aſſentiunt Delati naue ex Scotia Claudius & Ioannes ſcotus Rabanus & Alcuinus de quibus ſupra per ſingulos meminimus qui ex ſcola fuerant venerabilis Bedenec quicquam preter bonas diſciplinas exportaſſent. Conſtantes nihilominus conclamabant ſe ſe ſapientiam & mercimonias exquiſitas abtuliſſe cūq; nil exponerent putabantur fatui. res Carolo regi, dubiūnā adhuc Imperatori, innotuit. eos ad ſe vocatos audit & intelecta ingenua hominum mēte perquirit quid vellent quibus reſpondent quod loca commoda amictum

Verum populus Romanus in Conſtantinum indignatus, quia propter eum multi fuiſſent interfecti, ipſum, vt horum malorum cauſam, oculis priuat. Renitente tamen Stephano quantum potuit, ſed non facille eſt, populum furioſum refrenare, maximè dum preualent. Conſtantinus ita accuſatus, reſpondit ſe à populo compulſum, alias non attemptaſſe, & veniam pronus poſtulat. Vndè cauſa in craſtinum differtur, ſed comparans mutata opinione, ſuam ex factis ſimilibus nititur deffendere ſententiam ex quo ab omnibus, cum indignatione expellitur. Dehinc inſtituitur ne ſub anathemate, quis laicus ad pontificatum aſcendat, niſi per gradus eccleſiaſticos promotus.

Item

At quid de his qui ſine titulo, labore aut debita adminiſtratione, beneficiares, ſpiritales, aut eiſdem annexas detinent, aut quibus nullo iure cōpelit. quidam ex eis & ſimilibus cauſantur aientes indiſtinctè de eccleſiaſticis omnibus, quod abutantur bonis eccleſiæ, nec debite adminiſtrant, vbi ipſi incapaces, nec miniſtrare valētes, aut nolētes vt pro eccleſiaſticis ad dominationē percurrāt: vi & fraude ea detinēt. Verū non niſi dignis, & non cū tanta pluritate conferri debent, & omnes ad debitam adminiſtrationē cōpelli. Is Carolus in morbum decidit, vbi bene admonitus, & monitionem acceptans, prudenter ſuæ domui diſpoſuit, quod raro contingit. Nam pauci (de maioribus potiſſimū) qui de præparatiuis ad mortem quid velint audire.

prouincie ſyrie qua omnem hereſim anathematizant & eius auctores fidem que ſecundnm deffinitionem quatuor generalium conciliorum profitebantur tranſmiſit initio tamen dicta Epiſtole ad id reſpondet quod Hormiſda poſtulauerat nomina hereticorum ex ſacris Dypticis aufferenda & ſi a multis eſſet acceptum quamplures tamen orientales nec minis flecti potuerūt vt nomina eorum antiſtitum tollerent quorum apud eos floruit opinio. Quapropter inſtat apud Hormiſdam vt pro pace ſua leuitate eos permittat. Ita tamen vt nomina Accatij vtriuſque petri & dioſcorij abradantur. Is etiam Iuſtinus cum clero & populo Conſtantinopoli Iohannē papam primum ſolempniter recepit & ab eodem fuit coronatus vt ſuper eiſdem eſt premiſſum cap. 14. ca-

ctũ & victũ ingẽioſos ſtu
dentes ,rex petitis ãnuit
cum maximis priuilegijs
vniuerſitas Igitur pariſi-
enſis literarũ ac doctorũ
mater & alumna colum-
naque fidei tale habuit
exordium: ab his ſacris
doctoribus & Zelantiſſi
mo ac,ſtudioſoquè Impe
ratore Carolo quæ & ſi
ſcola Bononiẽ.quę à The
odoſio habuit initium &
alię nonnullę,annis eam
p̄cedant Collegiorum
tamen doctorum què vi
rorum numero a longe
ſequntur.ſicut & ſacroli
terarum exercitio.

CAP.

*Item & promoti epiſco-
pi à Conſtantino depo-
nuntur, & ſi ob ſanam
doctrinam reſtituuntur,
iterum ſint conſecrati.
Idem & de præsbiteris
ac diaconibus. Item &
omnia ſacrata ab eo irri-
tantur præter baptiſmum
& Chriſma.*

*Poſtremò ſynodus acepha
la ſub Conſtantino 5. in
Conſtantinopoli, qua ſa-
cræ imagines fuerant con
demnatæ, reijcitur.*

*Letaniæ ſolemnes in gra-
tiarum actiones fiunt,
& proceſſio ex Late-
rano ad beatum Petrum,
eunte pontifice & po-
pulo nudis pedibus, ob-
ſecrantes vt ira dei pla-
caretur; longè abeſt,
vt nunc ita deuotè fiant.*

*At Sergio Rauenatum
archiepiſcopo defuncto,
Michael quidam multis
ſacris initiatus adiuuan-
tibus*

dire.Cũ enim tres filios
habuerit Carolũ magnũ
& Pipinum vterinos &
Griffonẽ ex alia vxore,
Carolo auſtraſiam ſue-
uiam Alemaniam & Tu
ringiam aſſignauit Pipi-
no Franciã . Brabantiam
Burgundiam dedit , de
Griffone autem nullam
fecit mentionẽ. Vndè ſi-
cut appriate ob rapacita
tatem ita dictus nulla
pacis ratione contentus
bellum cõtinuum fratri-
bus intulit & tandem oc
ciditur.Carolus martel-
lus etiam 25.ãno ſuæ ad
miniſtrationis moritur
& ſepelitur apud ſanctũ
Dioniſiũ cuius ſepulcrũ
ex albaſtro, Iuxta aram
ſingulis adhuc patet.

CAP. 95.

Pipinus autem inertiã
& ineptitudinem Chil-
derici Regis Francię Za
charię pape per Ruchar-
dum Archiepiſcopum Bi
turienſem & Furadum
proponit , vter admini-
ſtratione

*14. cathal. 2. & 42.
cathal. 3.*

*A tempore concilij Con-
ſtantinopolitani , Calce-
donenſis 6. ſynodi, &
etiam 8. Conſtantinopo-
litana ſedes tenet ſecun-
dum locum poſt Roma-
nam 3. Dehinc Anthio-
chena, & Hieroſolimi-
tana vt 11. diſtinct. Re-
nouantes & deffinimus.*

*Iuſtinianus verò præ-
miſſi Iuſtini ex ſorore
nepos eſt ſucceſſor , ean-
dem fidei profeſſionem
Iohanni Pappæ ſecundo
tranſmiſit, vna cum pro-
feſſione eiuſdem Iohan-
nis, & ſui Cleri in præ-
miſſo libello.*

*Nam tum Iohannes ipſe
obierat, & habuerat ſuc-
ceſſores, Epiphaniũ et An
thymum. Huius Iuſtinia-
ni profeſſio clarè & apo-
ſtolicè inſeritur Codici
de ſumma.*

Trinitate

Liber 3. a translato Imperio a grecis ad Carolum magnum & ad poſteros eiuſdem.

CAP. I.

Sub Imperio & regnis huius principis Chriſtianiſſimi Caroli, Floruerunt viri excellentes, vt Rabanus. Alchuinus Ioãnes Scotus, Claudius & alij diſcipuli venerabilis Bæde fundatores vniuerſitatis pariſiẽ., & alii quã plurimi, de quibus Iam in precedenti volumine, & ex quibus nonnulli vſquè ad tempus Ludouici pii perſtiterunt, Item & alij plurimi in dei Meſſe laborarunt.

CAP. 2.

Ignatius patriarcha conſtantinopolitanus, plurima de ſpiritu ſancto & de alijs ſeptem ſynodis, ſcripſit, qui & fuit depoſitus a Photio, & Michaële Imperatore

adiuuantibus Deſiderio Rege & Mauricio duce corruptis ſedem occupat. Qui & nititur Stephanum Pappam innumeris muneribus allicere. At econtra iubet ſub anathemate vt ſedem relinquat Michael. Qui tamen vi eam tenuit, quandiu habuit quod Deſiderio largiretur. Inſtante verò Pappa Stephano cum oratoribus Caroli magni Michael eijcitur, & Leo ab initio poſtulatus confirmatur. Caroluſquè multis bellis commotus, & præpeditus commonet Deſiderium pacem Pontifici Stephano dare. qui & Pontifex quieuit verus Chriſti & apoſtolorum imitator, ac pauperum amator, cum ſediſſet annis 14. penè cum dimidio.

CAP

niſtratione magis eſſet idoneus is qui otio tempus conterit an is qui reipublicæ intentus ſingula negotia regni debitè adminiſtrat. Cui papa reſpõdit eum digniorem qui ſua prudentia rempublicam diligenter componit & moderatur. Super quo reſpoſo proceres pro ſententia pontificis Pipinum ſibi regem deligũt & confirmant. Quem & ſanctus Bonifacius apud Sueſſionẽ more regio unxitcirca annum domini 752. Hec omnia citat Guaguinꝰ & alii hiſtorici. Gratianus refert .15. q. quinta. Alius Zachariam francigenas tunc abſoluiſſe à iuramẽto rẽgi preſtito. Sed quod ſint verba Gelaſij ad Anaſtaſium non poteſt ſtare cum illi hos preceſſerint ferè per 300 annos. Verba tamen Gelaſij in eam fermè ſententiã conueniunt vt in decretis eiuſdem Gelaſij to. primo conſiliorum

Trinitate & fide catholica. l. inter clarat, & l. nos reddentes vbi ſedem Romanam agnoſcunt.

CAP. 91.

In 5. autem generali ſynodo apud Conſtantinopolim, Iuſſu eadem Iuſtiniani circa annum domini 540. Mennas initio præsbiter Vigilio Pappa detento, & Euthemius Menna deffuncto, cui Vigilius aſſide noluit, ſcriptis tamen & fide, eiuſdem erant communionis: & ad eundem Vigilium proponenda, in concilio dirigebantur.

In eo 5. concilio condemnantur Theodorus, Theodoricus & Ibas, ſaltem eius epiſtola ad Marium epiſcopum.

Qui tuebantur errores neſtorij & Arrij. Item petrus Gnapheus corruptor triſagij Zoaras & Eutichianus tam deffuncti ex opinione eiuſdem Eutichij exemplo Ioſue qui non tantum

peratore, ſed reſtitutus
in 8. ſynodo ab Adriano
Papa, & Baſiliſco Ceſa-
re Conſtantinopolitano
Id nihilominus fuit cir-
ca tempus. Ludouici. 2.
dequo Infra.

CAP. 3.

Haymo Epiſcopus hal-
bertenſis in ſaxonis an-
tea abbas tertius hirz.
feldenſis ordinis ſancti
Benedicti natione Teu-
thonicus, ex quo non cre
ditur eum fuiſſe qui fuit
frater Bedæ ſicut & ſtra-
bo, quamquam fuerunt
contemporanei. nam &
Hic etiam auditor fuit Al
cuini & monacus fulden
ſis monaſterij cum Ra-
bano: de quo Iā ſupra ſe-
cundi libri capite centeſi
mo vigeſimo quarto. ſcri
pſit penè ſuper totam bi
bliam. Item & diuerſos
tractatus Sermones &
epiſtolas ad multos: obi-
it ſub Ludouico pio an
no octingenteſimo trige
ſimo quarto.

CAP.

CAP. 97.

*Adrianus I. Romanus.
97. circa annum domini.
771. inſtituitur, vir ex-
cellentis nobilitatis, ma-
gnitudine animi, conſilio
& ſanctitate vitæ cuius
incomparabilis. Deſide-
rius Rex Longobardo-
rum amplitudinem eius
veritus per legatos ami-
citiam & pacem ab eo
popoſcit. Verum agnita
eiuſdem perfidia Adria-
nus diſtulit.*

*Nicolaus Egidius in ana-
libus franciæ ait Bertam
filiam heraclij imperatoris
Pipini vxorem, poſt mor-
tem eiuſdem Romam ex
deuotione adiſſe ſed &
redeuntem expetiuiſſe et
adduxiſſe vnam filiarum
Deſiderij regis quàm fi-
lio ſuo Carolo magno de-
dit vxorem circa annum
chriſti 770. Cūq; Carolus
magnus filius etiam Pipi
ni & dictæ Bertæ ordina
tione procerū franciæ diui
ſo regno in vna pte. ſimul
cum Carolo magno fratre*

neſcitur an libenter cura
uit is rex religioſè vt per
Remigium epiſcopum
Rothomagē. emendati-
ora facere quæ antea ru
dia & inculta cantaban-
tur in officio eccleſiæ.

CAP. 97.

Stephanus Papa. 2. ſuc-
ceſſor Zachariæ ad ipſū
apud Cariſiacū ſe tran-
ſtulit opem & protectio
nem contra Aiſtulphum
Longobardorum regem
poſtulaturus, qui & di-
ctum regem manibus ꝓ-
priis ſacrauit & impatri
tiū Romanū & eccleſiæ
protectorē Inſtituit, qua
propter quidā eū Impe-
ratorem nuncupant: rex
vero bis alpes trāſit hac
de re, pontificemque &
eccleſiā libertate dona-
uit, omnia reſtitui fecit
vt ſub eodem Stephano
dictum eſt c. 92.

Conſtantinus. 5. Impera
tor qui lepra obiit; ad
eum ſolemnes legatos
deſtinauit cum dono &
numere

*tantum viuos idolatras
iugulauit ſed & ſepul-
chra effodit mortuorum.*

*Item petrus Apamiorum
Epiſcopus blaſphemus con
demnatur.*

*Item Antymus cum nol
let libellum penitentiæ da
re & ad primum epiſco-
patum trapeſuntem redi-
re deponitur cum ſeuero
& per Iuſtinianum à
quacunque ciuitate impe
rij proſcribuntur. Item cō
demnatur Thomas Aſcy-
das epiſcopus Ceſaræ Ca
padociæ cum erroribus Ori
genis quos renauabat. Io-
hannes verò Ieiunator
ſucceſſor Eutichij tempo-
ribus beati Gregorij &
Mauricij imperatoris ſe
vniuerſalem & œcume-
nicum intitulauit vt præ
miſſum eſt in prefato Gre
gorio & aliqui alij epiſ-
copi Conſtantinopolitani
contenderant de primatu
cum ſede Romana ſed id
erat ſciſma particulare
nec vniuerſale.*

Phoca

CAP. 4.

Treculphus epiſcopus lexonienſis in prouincia Rothomagenſi Ordinis Sancti Benedicti circa hæc tempora multa præclara ſcripſit.

CAP. 5.

Tiuardus & Huildinus etiam ordinis ſancti benedicti tum preclara quędam ſcripſerunt. Haimarius pariter eiuſdem ordinis & poſtmodum Archiepiſcopus Remenſis.

CAP. 6.

Theophilactus archiepiſcopus Bulgariæ nõ dubium quin fuerit Græcꝰ pro vt & Bulgaria quæ fidem ſuſcepit tempore Nicolai Pappæ primi.

Quamquam in ſynodo octaua ſub Adriano Pappa & baſilio Imperatore Conſtantinopolitano ac Ludouico ſecundo adiudicati fuerint ditionis eccleſiæ Romanæ datis illis epiſcopis & doctoribus probatis latinis. At e græcis

regnaſſet non multo poſt obijt relicta vxore & liberis: ex quo Carolus vt primo genitus toti regno ſucceſſit. vnicam relictam verò præmiſſi Carolimagni cum ſuis liberis quidam Gallus Andrarius aut Anthonius nomine ad Deſiderium regem conduxit et praſentauit. ideò vt veriſimile eſt quatenus eius medio & fauore filij patri ſuccedere poſſent. Quos Deſiderius benignè ſuſcepit ſperans ait platina fouorem francorum per eos obtinere contra Carolum ſi quid contra eum moliretur, vtquè id efficatius obtineret Adrianum Pappam exorat vt eoſdem liberos in reges inũgat, qua ex cauſa & alijs nonnullis Carolus vxorem filiam Deſiderij emiſit & aliam hildegrandem nomine ex genere ſcenenſi conduxit. Cumque Adrianus prefatos liberos inũgere noluiſſet

munere organorum miri operis illi ob eius amicitiam gratulari optans.

Taſſillo rex Bauarię cũ procerum commitiua ad eum venit fidem illi facturus. Saxones ipſũ ad eos proficiſcentẽ aditu intercludere ſunt conati quos vicit & annua trecentorum equorum penſione mulctauit. Cumquè vix a ſaxonibus redijſſet Gayfirus dux aquitaniæ deſertur ſacerdotum prouentus ſibi vſurpaſſe & monitus a Pipino, nec ablata reſtituit nec ab inceptis ceſſauit. Quocirca rex in eum caſtra mouet quod Gayfirus ſentiens miſſis ad Pipinum obſidibus reſarciturũ ſe omnia promiſit & rex in frãcia reuertitur. ac Gayfirus fracta fide gabilionẽ Burgundiæ vrbem cum adiacentibus agris depopulatur. Cognita perfidia Gayfiri Pipinus contra ipſum pergit cum pluribus

Phoca etiam imperator et Mauricij ſucceſſor inſtantia Bonifacij 3. Romanam eccleſiam ſupremam & vniuerſalem declarauit.

CAP. 92.

In 6. aut autem ſynodo ſub Conſtantino 4. & Agatone vt in eo Conſtantino cap. 76. circa annum domini 608. contra monothelitas vnam tantum voluntatem in Chriſto aſſerentes erant greci in perfectiſſima communione Romane eccleſie eidem per omnia defferentes qui & confirmationem ſuorum actorum petierunt & obtinuerũt ab Agatone Pappa & poſtmodum à Leone 2. et Iuſtinianus 2. ſucceſſor recepit eam ſynodum.

CAP. 93.

In 7. generati ſynodo que niceua 2. ſub Conſtantino 6. & hyrene matre eiuſdem aduerſus yconoclaſtras circa 781. aſtantibus vicarijs Romane ſedis

grecis perſuaſi eoſdem pulſis latinis ſuſceperũt quod primũ fuit ſeminarium diſſentionis .Inter latinos &grecos Indubiè hic doctor cõ mendatur quod vtilia & docta cõpoſuerit ſuper euangelia, Itẽ & ſuper Paulum & ſi ſub nomine Athanaſii quandoque fuerunt inſcripta. verum de ſuo tẽpore nõ ita cõſtat. ferũt enim nõnulli quod fuerit poſt trecentos annos a Chriſti paſſione.id què non conſtat nã Hieronimus Gennadius de eodẽ mentionẽ feciſſent. Tũ quia fuit bulgariæ archiepiſcopus & e a Bulgaria non ni ſi ſub Nicolao primo fidem recepit circa annum domini octingenteſimum quĩquageſimum nonum. Hic Inſuper videtur fuiſſe ante concilium lateranẽſe & lugdunenſe. nam poſt eccleſiæ diffinitionẽ quod ſpiritus

ſanctus

luiſſet Deſiderius in eum commotus & conuerſus Rauennam & multas ciuitates ditionis eccleſiæ vi capit, & minatur ſe breui Romam obſeſſurum. Adrianus de illatis dãpno et iniurijs Carolũ ſupplex informat, qui deſiderium monet ablata reſtituere : quo renuente vtrimquè ſtatim parantur exercitus Carolus alpes tranſcendit & Deſiderium obſiſtentem cum maximo incomodo fugat. & obſidente in ciuitate Papia auditaquè eius calamitate ſpoletini & alij quamplures ſe & ſua fidei Pontificis ſubmittunt.

CAP.

ribus Caſtellis eiuſdem diruptis Borbonium Cãthelam & Claromontem recepit:ſed & tandem excuſa Aquitania à ſuis apud Petragoras neccatur. Gayfirus Pipinus autem contracta infirmitate deceſſit elatus fimbri pompa & communi omnium luctu in monumentum diui Dioniſij ęde coſtructum ſepelitur anno domini.768 hęc Guaguinus lib.3.

næ ſedis vt ſupra in eo Conſtant cap.89. & cat. doctorum oppoſito communionem eccleſiæ Romanæ amplexabantur vt in actione 2. Lectis Adriani literis quibus vſum imaginum & ſupremam ſummi Pontificis authoritatem probabat Taraſius tota cum ſynodo ſic credere & tenere reſpondit.

Ferunt Martinus & non nulli fuiſſe in ea ſynodo declaratum quòd ſpirituſſanctus à patre & filio procedat vt ab vno principio. Tuncquè Romanum imperium diuiſum fuit à Conſtantinopolitano & tranſlatum ad Carolum magnum & quadam ſynodo ſub eo Carolo id fuit determinatum de proceſſione ſpirituſſancti. quamquam greci illius temporis non acceptarent vt patet de Teophilacto. concedunt equidem Greci ſpiritum ſanctum eſſe ſpiritum patris & filij ait

&

ſanctus a patre & filio proce..at prout etiã Anaſtaſius græcus quod aſſerit ſit a patre & filio non factus nec genitus ſed procedens: non creditur quod oppoſitum Ita pertinaciter tenuiſſet vt in eo paſſu Ioannis tertio , non enim dat deus ſpiritum ad menſuram procaciter deffendit. A nonnullis igitur veriſimilius aſſeritur is Theophilactus fuiſſe circa tempora Caroli magni Adriani primi Papę circa ãnum Chriſti ſexcẽteſimum aut ſeptingẽteſimum & veriſimile quod fuerit is qui concilio Frãfordiẽſi preſedit cũ Stephano epiſcopo clariſſimo eiuſdem Adriani tẽporę. cui hec aſſertio non placet alium illi locum quærat.

CAP.

CAP. 98.

Tum Carolus firma obſidione Papiam cingens veronem proficiſcitur, quæ.ĩ ſuam partem ſtatim inclinatur cum vxore & liberis Carolimagni fratris ſui quos & ſecum duxit & ſemper in honore habuit. Aldegiſius verò filius Deſidery ad imperatorem Conſtantinopolitanum confugit et poſtmodum ad infideles qui cum eiſdem Infeliciter obyt vel à militibus Caroli interficitur. Dehinc Carolus acceptis in deditionem omnibus fermè trãſpadanæ Italiæ vrbibus romam petit feſtum reſurrectionis celebraturus. Qui & axcipitur cũ omni reuerentia ac merito nec enim Adrianus continere potuit quominus pedes eius oſcularetur in gradibus ſancti Petri ad cuius altare peruenientes mutuo iurauerunt ſe perpetuam amicitiam ſeruaturos.

CAP. I.

Carolus à geſtis dictus magnus filius Pipini cum triginta tribus annis regnaſſet in francia & pro tuitione eccleſiæ reiquè publcę chriſtiane Infinitos labores ſubiiſſet, ac triumphos retuliſſet: vt iam ſuper Adriano & Leone tertio enarratum eſt. dum pro reſtitutione dicti Leonis Romam adiiſſet, Romanis Hyrenæe Imperatricis imperium dedignantibus , & pontifex eidem gratificaturus ſacerdotum habito concilio eundem Auguſtum & Romanorum Imperatorem appellat, iiungit, ac diademate inſigniuit: populo Romano ter acclamante, Carolo Auguſto à Deo coronato imperatori vita, & victoria. ita Inſtituitur octogeſimus ſecundus Imperator anno octingenteſimo primo , primus

ita ab vtroque procedere nec videtur differentia niſi verbaliter vt magiſter II. diſt. c. I. & doctores verè citant & antiqui doctores grecorum. Anaſtaſius didimus Cirillus & Chriſoſt. aſſeruerunt quòd à patre ſit & filio non factus & c. ſed procedens. Beatus Bonauentura in II. primi ait ad eam determinationem græcos vocatos non fuiſſe vndè conqueruntur.

Quod creditur eſſe de determinatione ſub Caro lo magno & Adriano I. apud Aquenſẽ ſeu Aquiſgranum. Nam in concilio Lugdunenſi ſub Gregorio 10. quo affuit is Bonouentura & fuit prefatus articulus determinatus vt patet in 6. de ſumma Trinitate & fide catholica. Greci aderãt vt ex ipſius legenda conſtat. Conſtat item Græcos ante conciliũ Lateranẽſe in quo affuerunt ſub innocentio 3. ſe

Cc

CAP. 7.

Hincmarus ordinis ſancti benedicti archiepiſcopus Remenſis: Hannilarius eiuſdem ordinis dictus etiã fortũatus archiepiſcopus Treuirenſis & eccleſiæ Romanę Cardinalis, vir eloquentiſſimus ſepius miſſus a Carolo imperatore Cõſtantinopolim ad Michaelem imperatorem, & eloquentia mirabili, pacem inter eos firmauit.

CAP. 8

Angelonius monachus Luxonienſis in diuinis ſcripturis eruditus iuſſu Dragonis epi. Metẽſis filii Caroli magni, ſcripſit ſuper libros Regum & alia nonnulla preclara, qui & moritur circa annum octingenteſimũ trigeſimum ſub Lohtario.

CAP.

turos Vrbes itidem quas Deſiderius ab eccleſia abſtulerat Carolus reſtituit & omnia quæ pater Pipinius Gregorio 3. dederat ipſe cum amplioribus priuilegijs confirmauit poſtmodum prout citabit diſtinct. 63. cap.

Adrianus. Carolus reuerſus Papiam cepit & deſiderium regem quem regno ſpoliatũ apud Lugdunum vel Leodium in exilium miſit cum vxore & liberis & ſic fuit finis Longobardorum Indeque Carolus reuerſus Romam, Conſtituit ibi ſynodum 153. epiſcoporum cum Adriano Pappain eccleſiã Lateranenſi vbi Adrianus cum vniuerſa ſynodo tradiderunt Charolo ius & poteſtatem eligendi pontificem & ordinandi apoſtolicam ſedem dignitatem etiam

primus ex francis, eo nihilominus id nõ optãte Is ſtatim facta diſquiſitione, reos cõiurationis in pontificem, cenſet capite plectendos: pontifex tamem obtinuit, vt tantum relegarentur in exilium.

Hyrena vero imperatrix conſtantinopolitana, vt platina citat miſſis, in Italiam legatis, ad Carolum pacem iniit cum eo, & Imperium terminis diuiſit, vt ea pars Italiæ eidẽ optingeret, quæ a Neapoli & Cecilia, reliqua vero Carolus potiretur, exceptis quæ ditionis eccleſiaſticæ eſſent. Nicephorus tamen dictam hyrenam dolo captam miſit in exilium, & conſtantinopolitanum imperium detinuit pace per ſuos legatos renouata cum Carolo: ſed in quodam conflictu graui cum

3. ſe ſubtraxiſſe ab obedientia Romanæ eccleſiæ. vt liquidum eſt ex ca. Licet de baptiſmo & eius effectu.

Vbi quamquam reconciliati adhuc intantum abhorrebant latinos vt rebaptizarent ab eis baptizatos & abluebant altaria in quibus latini celebraſſent quod illis ſub anathemate interdicitur.

CAP.

CAP. 9.

Turpinus Archiepiſcopus Remenſis Charoli magni ſecretarius fidelis, diuinis & humanis litteris eruditus, pauperum aduocatus, & deo dilectus eidem Carolo in expugnatione Sarracenorum ſemper affuit & geſta eiuſdem eleganter cōſcripſit, ac ſub Ludouico eius filio adhuc floruit, circa annum octingenteſimum trigeſimum.

CAP. 10.

Euſegiſus Abbas Lobinēſis cœnobii leges Caroli Magni, & Ludouici filij ſcripſit.

Famulus epiſcopus Lugdunēſis hebraica lingua atq; etiam latina clarus opuſcula non contemnēda ſcripſit ad Carolum.

Gelator preſbiter, Stratus monachus vt reor Bedæ frater.

Lupus Seruatus preſbiter, & Ioannes, Erigena monachus,

ètiam patriciatus ei conceſſerat. hæc igitur eidem conceſſit vt regi franciæ nondum enim erat imperator. Inſuper Archiepiſcopos & epiſcopos per ſingulas prouincias vt inueſtiendi vt quis niſi à rege laudaretur inueſteri poſſit & quicunquè contra hoc agerent anathematis vinculo nodauit: & eius bona publicari precepit. hæc ex verbis dicti capituli Adrianus quæ intitulatur ex hyſtoria eccleſiaſt. et forſā ex hiſt. Bibliotecarij cuius Gaguinus & platina ſepiſſime citant ſcriptorem.

Ludouicus tamen Rex et imperatar præfati Caroli filius huic priuilegio libere ceſſit prout capitulo. Ego Ludouicus eadē diſt. 63. liquido patet. Dum hæc agerentur Conſtantinus 5. imperabat qui & Elephantiæ morbo fuit correptus Cui Leo 4. eius filius pauco tempore ſucceſſit.

cum rege Bulgarorum iſdē Necephorus vincitur, capite illi abſciſſo cuius filius per annum ſolūmodo Imperat poſt eum : & Micael gener dicti Necephori ſucceſſit eidem qui quidē Michael miſſis legatis ad Carolum, inita prius fœdera confirmarunt, & redeuntes eorundem etiam confiamationem obtinuerunt à ſommo Pontifice. Cum iſdem Carolus egreferentibus conſtantinopolitanis quod nomen Romani Imperij ab eis obſtuliſſet quoad vixit habuit pacem cum illis. Iſdem Carolus ſaxones, ſenenſes qui vltra albanum fluuium habitabant, rebelles & à fide multoties deficientes cū omni familia & liberis in franciam migrare cōpulit, conceſſo eis habitationis loco in flandria & Brabātia, & cum prius

CAP. 94.

Et in eo Concilio Lateranenſi fuit approbatus antiquus ordo eccleſiarum vt Romana ſit omnium prima. Dehinc Conſtantinopolitana poſtmodum Alexandrina Antiochena & Hieroſolimitana cum fide & obedientia ad Romanam prout conſtat de priuileg. & exceſ. priuil. c. antiqua. In 8. item ſynodo generali Conſtantinopolitana ſub Adriano 2. Pappa & Baſileo imperatore per cōmiſſarios Adriani deponitur Photius, & reſtituitur Ignatius cum perfectiſſima communione.

Hoc vnum certum eſt quod multo tempore ipſi ſchiſmatici fuerunt nec vnquam perfectè ad gremium eccleſiæ reuerſi.

Sed & multis hereſibus obuoluti ſunt vt quòd perperam tenent ſpiritum ſanctum à patre & filio non procedere vt vno principio

monachus, qui tranſtulit hierarchiam, & libros diui Dioniſij ſub Lothario circa hęc tempora ſcripſerunt.

Bertranus

ſucceßit. Et huic Conſtantinus 6. cum matre Hyrene. Qui ſub hoc Adriano habuerunt concilium Nicænum 2. epiſcoporum 350. Quo vſus imaginum probatur vt ſuo loco iam eſt præmiſſum. Et ſub eiſdem tranſlatum fuit imperium Romanum ad Carolum magnum. Item ſub eodem Adriano præfatus Rex Carolus magnus ſynodum etiam habuit apud francfordiam francorum & Germanorum epiſcoporum præſidentibus. Theophilacto & Stephano præclaris epiſcopis. In qua rurſus condemnantur imaginum infractores iſque Adrianus cum nichil pretermiſiſſet ad bonum ſpectans paſtorem feliciter obijt ſui Pontificatus anno circiter 24.

prius Dicerētur Abrodicienſes illi flamingi adhuc nōnunquā dicuntur brodenſes vt habent annales franciæ. CAP. 2

Quot bella geſſerit hic chriſtianiſſimus princeps pro eccleſiæ & fidei tuitione aduerſus Infideles antè & poſt adeptum Imperium, hiſtorici enarrāt vt aduerſus ſaxones atque etiā cōtra Aquitanos Infideles, & in hiſpanijs monitione beati Iacobi, ex quibus eoſdem fugauit. Ita & de ciuitate hieruſalem dum adhuc ſolummodo rex eſſet tēpore Conſtantini quinti Imperatoris, & ex aliis locis Innumeris, prout & ſui ꝓgenitores & ſucceſſores ex quo non immerito reges Franciæ Chriſtianiſſimi dicūtur. a potentiſſimis etiam regibus perſarum & aliarum nationum legationibus & muneribus,

ob

principio. Item quod non conficitur niſi in fermentato, & non baptizatur niſi in eorum forma baptizetur ſeruus chriſti etc. & proteruè ſemper hos tenuerunt errores.

CAP. 12.

Bertranus preſbiter monachus erudita quædam compoſuit:

Anaſtaſius cuſtos bibliotechæ apoſtolicæ, græco & latino eloquio peritus plura trãſtulit in latinũ, iubente Nicolao primo: potiſſimùm vitam Ioannis elemoſinarii, Hierarchiam. S. Dioniſii, & ſeptimam ſynodum vniuerſalem fecit latinam, & alia quàm plura.

Claruit adhuc ſub Ludouico ſecundo, & Iohanne Pappa octauo circa annum octingenteſimũ ſexageſimum.

CAP. 23.

Facille crediderim Anaſtaſiũ hunc eum eſſe qui dicitur bibliotecharius.

Iohannes Diaconus Romanæ eccleſiæ qui poſtmodum Ioannes Pappa octauus ſcripſit illuſtri ſtillo ad Ioannẽ Pappam ſeptimum vitam beati Gregorii.

Almarius

ob ſui nominis famam eius amicitia expetebatur, vt a ſalomone, quos fauoribus etiam contibat vt chriſtianis ſuarũ ditionum eſſent propitii. Qui & ſi bellis continuè implicitus in ſacro tamen ſtudio cultu diuino, ſanctiſque legibus vix vnquam illo ſoliciti or vllus. Medio enim Alcuini preceptoris & aliorum propriis ſumptibus vniuerſitatem pariſien. rexit vt Iam ſupra libro ſecundo Qui & ipſe ſtudioſiſſimus fuit & eloquentiſſimus.

Clerum & ſacerdotes maximè venerabatur & Zelabat vt patuit ĩ multis ſynodis eius mandato celebratis & potiſſimum apud Aquiſgranũ vbi de proceſſione ſpiritus ſancti a patre & filio fuit definitum anno 812. vt in annalibus Franciæ fo. 3. Item & apud francfordiam aliud conſilium

Et in c. quidem de penitentia diſtin. 1. refertur quod negãt confeſſionem. Guido Carmelite & alij alios errores illis tribuunt vt qui negant purgatorium & ſuffragia pro deffunctis & authoritatem Pappæ. item quod aſſerunt ſimplicem fornicationem non eſſe peccatũ & nullam animam antè iudicium eſſet beatam aut dampnatam & extremã vnctionem non prodeſſe nec reſtitutionem eſſe neceſſariam aut vſuram eſſe peccatum & aquam non ponendam in calice & ſub vtraque ſpecie eſſe communicandũ & aiunt ſola die cenæ domini ſit conſecrandum & contemnunt manducantes prohibita in lege moyſi et quòd ſit licitum decipere inimicum etiam cum periurio & mendatio. Item & quod damnant ſecundas nuptias & aiunt matrimonium pro arbitrio coniugum

CAP. 99.

Aduertendum in hyſtorijs eccleſiaſticis tres ex proſapia francorum fuiſſe qui dicti ſunt Caroli magni, cum quidem diſtinctione equidem viri inſignes, quod conturbationem ac confuſionem nonnumquam parit in hyſtorijs ni prudenter diſcernantur: primus fuit Carolus magnus frater Pipini patruus Charoli imperatoris qui cum eodem Pipino regnauit & aduocauit Bonifacium ſub Zaccaria Pappa pro celebratione concilij in gallia & tandem mūdo abrenuncians habitum & profeſſionem religionis aſſumpſit, vt ſuper eodem Pipino premiſimus qui & apud viennam moritur vt ſub Stephano 2. ca. 92.

Secundus

cilium coegit aduerſus Iconaclaſtras ſeu fractores imaginum & in quamplurimis alijs locis. Quantum ad officium eccleſiaſticum curauit ſicut pater Pipinus vt emendatius caneretur lectioneſque ſanctorum probatæ colligerentur ac legerētur: idque per Paulum Diaconū de quo ſupra capite centeſimo vigeſimo libri ſecundi. Item vt martirologiū & ſanctorū memoriæ recolligerentur per Iſnardū monachum de quo ſuperius libri ſecundi capite centeſimo decimo octauo. Item, vt officiū Gregorianum legeretur & apud mediolanū, Ambroſianum. Ita & ipſe de nocte ſemper vnum nocturnum pſalterij ad minus dicebat etiam ſi in bello eſſet. cap. 3. Innumeras eccleſias & loca ſancta per Italiam & hyſpaniam extruxit

coniugum diſſolubile vix tamen creditur quod vniuerſaliter hæc omnia tenuerint at de tribus primis certum eſt.

CAP. 95.

In concilio tamen florentino conuenerant 1439. cum armenis Rutheis valachis & hyberis & poſt diſputationes ſeſe fidei Romanæ ſubmiſerunt nec tamen diu perſtiterunt, & in his diuiſionibus preoccupati ſunt à Turcis dem ptis paucis Candia & Cypro quòd de chriſtiniſſimo multo pertimeſcendū eſt ex pari ratione ſciſmatis & diuiſionis, & forſam ne in atheiſmum quòd deterius eſt incidamus.

Almarius Diaconus decreta apud Aquiſgranum, in formam debitam peritiſſimè redegit.

CAP.

Secundus fuit Charolus magnus filius Pipini & frater Charoli imperatoris qui & ordinatione procerum franciæ partito regno ſimul regnarunt, ſed eo deffuncto Carolus ſolus ſucceſſit de quo ſuper Adriano 5. c. 973. fuit Carolus imperator à magnis geſtis etiam agnominatus magnus qui cœpit regnare tempore Stephani 2. & Conſtantini 5. imperatoris circa annum 768. vt ſuper eo Conſtantino cap. 88. de ipſius imperio agitur initio libri ſequentis.

deuotus in crucibus erigendis in Chriſti paſſionis memoriam & ipſius dei probatis etiam legibus, plurima de Imperio & frãciæ regno cõſtituit. In eo enim regno Duodecim pares ſelegit ex Francorum nobilitate. Qui regi in coronatione & bellis ac conſiliis pariter aſſiſterent, nulli obnoxii niſi tantum parlamẽti ſupremi iudicio. Quorum tres archiepiſcopi ſunt & Duces nempe remenſis, Laudunenſis, atque Lingonienſis. Treſque epiſcopi & Comites Bellouacus, Nouionenſis, & Cathalonenſis, ex eccleſiaſticis. è ſeculi autem principibus. duces Burgundus, Normanus, & Aquitanꝰ, Comites Flandrenſis, Tholoſanus, & Campanus, Stauit ipſe Charolus legem, qua cõcedebat, vt epiſcopi per electionem Cleri & populi ſecundũ ſtatuta

CAP.14.

Theodulph⁹ epiſcopus Aurelianenſis & primus Abbas floriciacenſis ordinis.S.Benedicti: tempore Ludouici pii ſcripſit quendam librũ hymnorum, & eum canticũ compoſuit qui citatur in Ramis palmarum: Gloria laus & honor & c.3. Quẽ cum eũdem cecinisſet, ob aliquam ſuſpicionem innocens incarceratus, tranſeunte imperatore Ludouico iuxta carcerem, ita placuit, vt ſtatim liberum abire permiteret, & canticum in eccleſia canendũ ſtatueret.

CAP.

ſtatuta canonum de propria diœceſi, remota omni munerũ ac perſonarũ acceptione, debitè ob vitæ meritum, & ſapientię donum eligantur. Quæ quidem lex a patribus eccleſię acceptatur, vt in capitulo Sacrorũ deſtinctione.63.

Multi probiſſimi ac victorioſiſſimi milites cũ eo fuerunt. Quorum deuota geſta, ab Eccleſiaſticis commendantur, vt Rollandus, Oliuerius Æmilius ac Amicus, qui ꝓ fidei deffenſione occubuerũt. Ogerius dux Dãmarchus, quem temporum faſciculator, & alij citant, partes tranſmarinas Hieruſalem vſquè ſolis ordores, Deo cum eis miraculoſè operante feliciter conquiſiuiſſe, & in ſuperiori india, imperium ordinaſſe, Cui imperio pręfecit Ioannem filium

CAP. 15

Nogerius epiſcopus Leodienſis, & primus abbas Sancti Galli ordinis Sancti Benedicti, Theutonicus, ſcientia & ſanctitate clarus, volumen ſequentiarum, aut, vt aiunt, proſarum ſcripſit, quem & Nicolaus primus approbauit, & ad miſſas decantari precepit. Multaquè alia compoſuit, & obiit ſub Lhotario circa annum. 850.

CAP. 16

Chriſtianus, ſeu Druthmarius preſbiter, & Vuādebertus Diaconus ſub Lhotario ſcripſerūt.

lium regis Friſonum dictū Priſteioham, a quo eius ſucceſſores ſunt de nominati: & illi ſubiecit quatuor decim Barones ſuæ cognationis, vt ſic chriſtiana religio illic permaneret. Fuerunt & alij ſtrenui, vt Hugo burdegalenſis, quatuor Haymonis filii: de quibus ſingulis plurima fabuloſa, aut hyperbolica referuntur.

Sepulturæ huius imperatoris Chriſtianiſſimi ſecundum Vincentium affuit Leo Papa tertius cum principibus Romanis, ducibus, & multis archiepiſcopis eumquè veſtitū & imperiali pōpa coronatum, ſuper aurea Cathedra ſedentem nobiliter incluſerunt. Vndè creditur plebis error eueniſſe, quod non ſit mortuus, ſed in tranſitu, aut extaſi, quodq; ſit venturus, vt cuncta bella finiat.

CAP.

CAP. I.

H*uius Chriſtianiſſimi imperatoris tempore non leguntur de nouo hæreſes obortæ, ſed bene quidem continuatæ puta Iconoclaſtrarum ſeu fractorum imaginum, aduerſus quos ſynodum coegit apud frācfordiam ſub Adriano primo vt iam de Iconoclaſtris ſuperius dictum eſt. Item & ſub Stephano ſecundo apud Lateranum. Sciſma etiam Græcorum fuit continuatum habuit tamen Charolus pacem dū eiſdem. Sed noua hæreſi firmarunt ſpiritum ſanctum non procedere à patre & filio, vndè & eiuſdem Adriani tempore celebratum fuit aliud concilium apud Aquiſgrauum vbi dictu error condemnatus fuit.*

Secta

Lib. 3.

CAP. I.

Leo 3. Romanus, Pappa. 98. creatur pontifex circa aunum domini 795. qui & à Martino dicitur Leo quartus qui numerat quędam Leonem tertium poſt Sergium primum, qui ab alijs non numeratur vt ſupra 82. c. 2. lib. Hic vir ab ineunte ætate eruditus diſciplina eccleſiaſtica, caſtus fuit & integer doctorum virorum amator; cum quibus delectabatur conuerſari, pius liberalis, ad ægrotos & pauperes, peculiare ei fuit eos viſere, & hortari, prædicationibus etiam incumbere ac pijs operibus, & vniuerſaliter vir omni virtute ditatus, vndè omnium conſenſu & applauſu creatur pontifex die beati Stephani: Nihilo minus quidam Paſchalis primicerius, & Camplus præsbiter maligno ſpiritu moti,

CAP. 4.

Hic Chriſtianiſſimus princeps circa liberos educandos curam habuit, vt mares bonis diſciplinis, fœminæ in lanificio erudirentur. Denique conceſſa fuit illi quies à bellis, triennio ante mortem. Teſtamẽtũ condidit duabus partibus prætioſæ ſupellectilis præſulibus maiorum ciuitatum relictis ad reſarcienda templa, inopeſque leuandos.

Tertiam quoque partem liberis & nepotib⁹ ac familiæ pro vniuſcuiuſq; ratione attribuit. Erant in ſuis theſauris tres menſæ argenteæ, quarum priorem, quæ continebat effigien vrbis Conſtantinopolitanæ templo Diui Petri Romæ dedit. Secũdam quę Romanæ ciuitatis Rauenatenſi eccleſiæ. Tertia quæ totius orbis imaginem continebat.

Secta etiam Mahumetiſtarum ſeu infidelitas vel hæreſis ſecundum Dmaſcenum à tempore Heraclij imperatoris aui materni huius Charoli viguit & preualuit penè toti orbi niſi quia repreſſa per hũc Chriſtianiſſimum imperatorem & progenitores ac ſucceſſores eiuſdem.

CAP.

CAP. 17.

Nicephorus Calixtus
græcus hiſtoricus, quem
& ſepius in hoc opere ſe
cuti ſumus ſcripſit potiſ
ſimùm ſub Andronico
maiore, cui & ſuã dedica
uit hiſtoriam. Ac ſub Mi
chaele eius filio & iuni
ori Andronico cogno-
minatis palleologis im-
peratoribus Conſtanti-
nopolitanis, Gallis iam
eiectis, cum annis, 60. in
eo imperaſſent imperio.
Fuit circa tempora Al-
exandrini 4. Papæ, vac-
cante imperio occiden-
tali, ſub anno Chriſti
1259. Qui & ſcripſit vſ-
què ad tempora Ludoui-
ci. 2. imperatoris, ac A-
driani. 2. Pontificis, &
ad octauam ſynodũ ge-
neralem vſquè.
Et ſi non ſingula ipſius
opera ſint prælaudata.
Res eccleſiaſticas vtili-
ter ampleque deduxit.
Videtur

*moti, dum litanias pera-
geret cum clero & popu
lo, apud ædem beati Sil-
ueſtri, ſuis fraudibus ip-
ſum detineri, amictu pon-
tificali priuari, verberi-
bus affici, linquamque illi
abſcindi & oculos euelli
fecerunt, & in vinculis
conyci, ipſum de multis
incriminantes. Vbi mira-
culoſè vſus illi reſtitui-
tur & ſermo, Ac Al-
bini, & ducis ſpolteni
ſuffragijs ereptus, ad Cha
rolum magnum, qui in
bello aduerſus ſaxones
erat auffugit, qui & ip-
ſum cum ægregio comita
tu Romam remiſit, vbi
honorificè ſuſcipitur, &
cum apud imperatorem à
præfatis accuſaretur, ipſe
pro huius rei compoſitio-
ne Romam aduenit, at re-
clamãtibus ſingulis quòd
à nemine laico pontifex
debeat iudicari, iſdem pon
tifex in ſugeſtum con-
ſcendens ſuper ſacro ſan-
ctis euan gelys, cum iure-
iur ando,*

bat. Et quarta aurea ad
filios peruenit, aut hæc
tertia fuit aurea.
Filium Ludouicum
natu minorẽ Aquitaniæ
Regem tumquè vnicũ
(nã Pipinus Italiæ Rex
obierat) imperii ſucceſſo
rem & Benardum Pipi-
ni filium regem Italiæ
declarauit, mandans, vt,
Ludouico in omnibus
optẽperetur. Rebuſquè
ita compoſitis dum A-
quiſgrani cauſa valetu-
dinis, propter aquas cali
lidas quæ ibi ſcaturiũt
veniſſet, febre laterum
què dolore moritur, re
gni ſui anno quadrageſi
mo ſeptimo, imperii au
temdecimo quarto. 10.
Calendas februarias, an
no octingẽteſimo quin
todecimo, Sepultus om
ni cum honore in eccle-
ſia beatæ Virginis: quã
magnis ſumptibus extru
xerat.
CAP.

CAP. 2.

*Eo tempore etiam vigue
runt ſuperſtitiones plu-
rimæ & illuſiones equi-
dem faunorum ſatirorum
lutinorum & ſortilegio
rum, cum quibus & ad-
mixtæ hæreſes erant &
quidem reliquiæ ydola-
trarum, faunos ſatyros et
incubos beatus Hieroni-
mus tomo primo in vita
beati Pauli heremitæ, &
Auguſtinus decimo quin
to de Ciuitate dei Capite
vigeſimo tertio memorãt
& pro eiſdem ſumunt.
Hieronimus quidem de
fauno apparente beato
Antonio eius verba citat
qui diebat mortalis ego
ſum vnus ex accolis he-
remi, quos vario deluſa
errore gentilitas faunos
ſatyroſque & incubos
vocans colit, & Augu-
ſtinus ait ex celeberrima
fama quoſdã eſſe ſiluanos
& faunos quos vulgus
incubos vocat & quoſ-
dam*

Videtur fuiſſe ſchiſmati Græcorum, de proceſſione ſpiritusſancti à ſole patre.

iurando, ab obiectis ſe purgauit.

CAP. 2.

Paulò antè Hyrena mater Conſtantini ſexti prius per eum expulſa ab imperio, fauore Conſtantinopolitanorum quorundam ipſum, ſuiquè filij filios oculis priuat, eunquè in carcerem includit: vbi & moritur. Cum his perturbationibus rempublicam eccleſiæ, & totius Italiæ, negligentar adminiſtraret: Romani commoti Charolum magnum Auguſtum & imperatorem acclamant.

Quem & Leo Pappa vt benè meritum, in imperatorem diſcernit. Inunxit & coronauit, ac Pipinum eius filinm in Regem Italiæ. Charolus igitur in imperij poteſtate, conſpiratores in pontificem morte plectendos decernit.

Verùm Pontifex ſua benignitate obtinuit, vt tantummodo

CAP. 5.

Ludouicus pius a benignitate ſic cognominatus, imperator octogeſimus tertius, Caroli magni filius, inſtituitur Auguſtus & imperator à patre, circa annū domini octingenteſimum quintum decimum. Nā in Imperio Romano ab eiuſdem Caroli magni tempore vſque Henricum ſecundum, imperatores ſucceſſiuè paternaué inſtitutione, vt pridem apud Græcos, & non per electionem inſtituebantur.

CAP. 6.

Carolus magnus huius pater plurimos habuit filios, Carolotū népè de quo quædam pauca narrat Hiſtoria. Qui & obiit ante patrem Pipinum. Qui vt iam p refatū eſt, à Leone.3. & patre rex Italiæ, Longobardiæ fuit inſtitutus. Et hunc Ludouicum

dam eſſe demones quos druſios Galli noncupant nec Auguſtinus audet deffinire demones ne habeant corpora aerea prout in ſeptima ſynodo quæ Nicena ſecunda fuit relinquitur ſub dubio.

Item Euſebius Cæſarienſis de preparatione euangelica Libro quinto capite nono ait citando plutarcum in inſula quadam Aegipti quæ paxas dicitur proclamatum quòd magnus Pan obijſſet, & in inſulis vltra Angliam quaſdam ex eis eſſe dedicatas demonibus & heroibus vbi quidam ex relatione vicinorum quandoquè moriuntur & tūc grandines & nymbos ſuſcitant ſed viuentes ſereni ſunt. Et in his corporibus poſſent dici incubi. Sed alia eſt fides noſtra cum ſint immortales ſpiritus nec valentes nubere aut generare.

Quod

CAP.124.

Miſſo cœnobii ſancti Amandi, ſub Carolo Caluo, Hubaldus cœnobii cluonēſis Benedicti, eo tempore preclarè ſcripſerunt.

Remigius quidam epiſcopus Rhotomagenſis ſanctitate floruit, tempore Conſtantini.5.at nil de ipſi⁹ ſcriptis legerim. Remigius quidam alius citatur a Lyrano geneſeos 45. qui librum interpretationum compoſuerit, in quo (vt ait) ſæpius reprehēditur a Hieronymo, &, ex quo ipſū preceſſit. Mirum tamen quod nil de ipſo dicit libro illuſtrium virorum, nec Genadius aut Trithenius.

C A P.

tantummodo in franciam exilio relegarentur.

Cumque a multis perſuaderetur, Longobardos ex Italia expellendos, Charolus cum pontifice prudentius cenſuerunt agendum, cum multis ex Italia ſanguinitate & affinitate eſſent coniuncti: et ita eorum nomen remanſurum, vbi ſedem prius habuiſſent. Cum etiam Charolus imperio, & rebus Italicis debitè adminiſtratis & compoſitis, rediſſet in franciam regno Italiæ in manu filij Pipini commiſſo: Leo iterum ſeditionibus vexabatur. Ex quo rurſus ab vrbe diſcedens Mantuam proficiſcitur, ad videndum christi ſanguinem, qui tū miraculis in magno erat precio. Quo ob frequentiam miraculorum approbato, ad Charolum iterum reffugit, vt de veritate & rebus componendis

uicum, qui ad huc in iuuenali ætate, regnum Aquitaniæ dederat, ꝙ hic in ea natus eſſet. Huncquè pater in cunabulis Romam ſecum deportari fecit, & a ſummo pontiſice coronari in Regem.

C A P. 7.

Pipinus autem Rex Italiæ, Mediolani antè patrem obiit. Vndè & Carolus iam ſenio grauis vt is intellexit Pipinum mortuum, hunc Ludouicum minorem natu Regni & imperii ſucceſſorē inſtituit, Bernardum verò Pipini ſilium Regem Italiæ declarauit: Mandans, vt in omnibus Ludouico obtēperetur. Hic Ludouicus a Stephano Papa 4. coronatus fuit apud Aurelianū, & conſecratus in imperatorem, exactiones ſingulas maxima benignite amouit.

C A P.

Quod ſi tamen videatur id fit ex transſfuſo & conſeruato virili ſemine ſecundum doctores vt in ſecundo ſententiarum diſtinctione octaua.

C A P. 3.

Faunos crediderim eſſe eos, quos vulgus, ad patrum noſtrorum vſque tempora, vocabat Fées: habitantes, aiebant, in palatijs ſubterraneis per Aera volantes, deſtinationemque & bonam fortunam compromittentes & donantes, vt demon olim per idola. Idque ex fabuloſis libris temporis huius imperatoris citatur vt de Huone Burdegalenſi, de rege. Oberone et alijs quamplurimis. Et hæc in multis non tantum ſuperſtitionem & errorem ſapiunt, ſed etiam hæreſim. Vt quia id quòd Oberon ſolum ſolo iuſſu præciperet ſtatim adimpleretur, abſque alio miniſterio, ac ſi deus, dixit

&

CAP. 12.

Remigius monacus altiſſiodorenſis , & poſt modum eiuſdem loci antiſtes , vir in diuinis & humanis ſcientiis eruditus,fuit preceptor Odonis primùm abbatis cluniacenſis, præclara edidit opuſcula in Matheum, in pſalterium. , & in cantica canticorum , & alia nonnulla ſub Carolo Caluo circa. 880. ex Triten.

CAP. 18.

Ambroſius Auſbertus preſbiter, Paſcaſi' Rhatherus abbas Corbenſis, Tricus Altiſſiodorus Offridius vuiſenbergenſis omnes ordinis BenedictiniSub Ludouico,Lhotario & Carolo imperatoribus præclara ſcripſerunt.

Arnoldus,qui & Albertus floriaſencis cœnobii Odo primus abbas Cluniacenſis,Remigii Altiſſidorenſis,auditor hoc tempore floruerunt.

nendis colloquerentur , à quo quidem Charolo & ciuitatibus Remigienſi et Cariſtenſi honorificè ſuſcipitur. Rediens ab imperatore in Italiam , cum mandatis ad filium regem Pipinum,eo adiuuante de ſeditioſis cum clementia ſupplicium ſumpſit. At non multo poſt iſdem Pipinus Rex Italiæ rebus victorioſè adminiſtratis obijt apud Mediolanum adhuc viuente patre.

CAP. 3.

Sub dicto Leone iuſſione Charoli imperatoris congregatum fuit Concilium maguntiacum epiſcoporum præsbyterorum & monachorum ac etiam laicorum. Nam ab initio vt plenius tractarent de ſtatu religionis & Chriſtianæ plebis profectu tres ſtatuerunt turmas aut ſeſſiones. In priori fuerunt epiſcopi cum notarijs legentes euangelia et Canones ſanctorum patrum, paſtoralē Gregorij

CAP. 8.

Hic Ludouicus victorioſus fuit, nam Sarracenos , & vaſcones vltra Garrunciam ſæpius deuicit. Tarraſconam Barcellonemquè, & plurimas ciuitates, ab eiſdem detentas cōquiſiuit. Bernardus verò illi ex fratre nepos, inſtigantibus quibuſdam ſeditioſis , ex quibus fuerunt epiſcopi Mediolanēſis Cremonenſis,& Aurielianenſis, defecit ab imperio, & coegit quaſdam ciuitates in ſua verba iurare. ex ea commotione Ludouicus non abs re concitatus, prefectos cum valida manu aduerſus eum mittens ipſum cum ſuis in alpibus ſuperat. Aut vt in annalibus franciæ , eundem cū valido exercitu progreſſum, vſque ciuitatem Catalaunenſem in Campania illic à Ludouico

& facta ſunt , & idem de alijs quamplurimis.

Lutinos verò vocabant quoſdam qui tunc in diuerſas animalium ſpecies ſe traformabant, vt equi phalerati , vituli aut huiuſmodi & multas faciebant illuſiones in plebe.

Verum hæc omnia credun tur fuiſſe potius ex illuſione diabolica, deo permitente, et demon forſam ab his deſtitit, vt nos ad peiora tentet. Nec illa apparitio non niſi illuſoria erat. Nā re ipſa demon, nec per ſe, aut ſortilegos , poſſet perfectā ſpeciem in aliam tranſmutare niſi ſpecie tenus, cum præſtigio, aut aliqua tranſmutatione, vel commutatione ſecundum Auguſtinum decimo octauo de ciuitate dei cap. 17. vti narrat iſdem Auguſtinus eodem li. cap. 18. de quadā Iphigenia Regis Agamenonis filia , quæ videbatur in ceruū tranſformata , & alibi viua repert

Libri.3.pars 3.

CAP·I.

pars præcedens fuit de imperato ribus Gallis ex origine Caroli magni. Sequens vero de poſteris eiuſdem Germanicis aut Alemanis, per Ludouicum Germanicum filium Ludouici pii filii eiuſdem Caroli qui Germanicus: & ſi impius ad pium patrem fuerit, ſicut & ſui fratres, in patris morte reconciliatus ad pietatem cõuerſus eſt. qui plura ſan ctitatis loca extruxit. Bohemos ad fidem compulit & adduxit. ſecundum Vincentium viſus fuit in pœna, poſt mortem ſed propè liberandus.

CAP. 2.

Almanus altuillarenſis cœnobii, citatur a Trithennio, docta quædam ſcripſiſſe, huius tẽpore Caroli.

Gregorij cum alijs ſanctis dogmatibus perquirentes qualiter ſtatum eccleſiæ perfectum conſeruare poſſent. In ſecunda conſederunt abblates & probati monachi legẽtes regulam beati Benedicti & tractantes de meliori monachorum ſtatu.

In tertia ſederunt iudices & comites in mundanis legibus decertantes vulgi perquirentes iuſtitias ibi de omni ſtatu eccleſiaſtico obſeruatione ieiunorum feſtorum ſolemnitatum lytaniarum et de cuiuſlibet ſtatus eccleſiaſtici reformatione plurima ſtatuerunt.

Fuit & Concilium vuormacenſe ſub eodem de quibus in actibus & Summa conciliorum Leo hic pontifex reſtitutis ac extructis pluribus ſacris locis Letanijſque & ſupplicationibus iterum ordinatis moritur primo ac vigeſimo ſui pontificatus anno cum

uico capitur, Regno priuatur, & excœcatur cum ſuis vita ſalua. Dũquè impatienter hic ferret tandem capite plectitur: epiſcopi vero exaugurãtur, & in monaſterium detrudũtur.

Ludouicus ex priore vxore Armenia tres habuit filios Lotharium, Pipinum, & Ludouicũ. Cumque rediiſſet victor ex Britania, per Andegarium præfata Armenia illic decubans obiit.

CAP. 9.

Ludouicus igitur ex Andegauis Rothomagũ abiens apud Aquiſgranum deuenit vbi coacta procerum & prælatorum ſinodo eorum aſſenſu Lotharium cõſortem imperij Pipinũ Aquitaniæ Regem, & Ludouicum Bauarię & Germanię præfecit, vt iam ſuper Paſcali præmiſſum eſt.

Ea

reperta eſt, vndè vera cerua fuerat in eius loco appoſita: & ipſa miniſterio demonis alium in locum tranſportata, & ita de diomedis auibus.

De imperfectis autem ſpeciebus vt aquarum in ſanguinem, aut ranas conſtat ex cap. 8. Exodi, quod poſſit etiam per magos.

cum odore ſanctitatis dignus vt cum duobus præcedentibus Leonibus inter ſanctos referatur, affuit ſepulturæ imperatoris, quem coronauerat, vndè conſtat ipſum ſolum ſedisſe in Petri ſede toto ſu imperio.

De ſummis pontificibus conſtat quia tempore totius imperij Charoli Leo tertius ſedit nec quis alius quamquam tempore regnorum ſuorum alij præfuerunt.

CAP. 4.

Stephanus 4. huius nominis Pappa nonageſimus ſextus, inſtituitur circa annum domini octingenteſimum quintum decimum, vir Romanus ex nobili genere, præclaræ doctrinæ, ac integritatis. Quippè qui ſub Adriano et Leone in Eccleſiaſticis educatus, rationē benè viuēdi didiſcerat. Hic tertio menſe ſui pontificatus in Gallias ad Ludouicum Pium proficiſcitur, forſam

Ea ſinodus creditur ſub eodē Paſcali fuiſſe circa Chriſti nati annum octingenteſimum decimū nonum. eſto conuocatio fuerit forſitam approbante Stephano 4. priuſquàm obijſſet.

Plurima de ſtatu & cermoniis eccleſiæ in ea fuerunt ordinata, & debitam in formam per Almariū Diaconum redacta. In ea ſinodo, profuſi ſuperbique faſtus quorundam eccleſiaſticorum pariter reformati fuerunt. Illic pius imperator legatos Sarracenorum ex Cæſarauguſta, & Barcilonia cū pace ſuſcepit. Vtquè ſuper Eugenio. 2. teſtis eſt Platina. ac annales franciæ. Tum Ludouicus legatos æquè Michaelis imperatoris Conſtantinopolitani audit ad reconciliandam, & continuendam pacem prius initam. Item vt eundem

CAP.3.

Adrenaldus qui & Albertus cœnobii floriẽſis Odo primus abbas cluniacenſis Remigii Altiſiodorenſis auditor.

Et Rathbodus 4. epiſcopus Traiectẽſis ordinis ſancti Benedicti, floruerunt & ſcripſerunt tempore huius Arnulphi imperatoris anno 910. vt habet Tritennius.

Regino item Abbas pruníenſis diœceſis Treuerienſis.

aiunt cauſa vitandæ ſeditionis Campulianæ, quæ Leone mortuo inualeſcebat. Quem & Ludouicus in Aurelianis omni cum honore reuerentiaquè ſuſcepit, & ex equo deſcendens, ipſum ſuſtentando, in vrbem introduxit, precedente & canente clero, ac mutuis conuiuijs ſæpius de italicis rebus collocuti ſunt. A quo et Ludouicus corona & imperialibus titulis eſt inſignitus.

Ludouicus

dem conſuleret, quid de ſacris imaginibus cenſeret faciendum, abolẽdæ ne, an reſtituendę viderentur . quos ſuper hoc ſummum ad pontificem remiſit, cuius inerat maximè ea de rę decernere. Quod & iam ſub Conſtantino quinto in 7. ſinodo , & ſub Carolo magno , apud Francfordiam , eas obſeruandas eſſe, ac venerandas , determinatum fuerat. Inſuper &. b. Dioniſii libros de cœleſti hierachia propria manu eiuſdem ſcriptos , ad eum tranſmiſit : quod Grate recepit, & pro magno munere apud. S. Dioniſium , eiſdem tranſmiſit, & obtulit.

CAP. 10.

Eo tempore cum is Ludouicus vxorem nõ haberet procerum ſupplicatione, & cõcilio, quã dam Comitis Balduini filiam ex qua habuit filium

Ee

CAP. 4

Stephanus epiſcopus Leodicienſis, tempore Ludouici 4. præclara ſcripſit.

CAP. 5.

Ludouicus ſuper his, grauibus bellis in Vaſcones et Britones implicitus, à Pontifice deſcendens, ſuplicatione eiuſdem exules omnes, & captiuos, quos pater Carolus propter ſcelera in Iohannē Pappam capite mulctauerat, libertate donauit, et crucem magni pretij eidem obtulit, in ædem diui Petri offerendam. Hæc ex Platina, Sabellico, Martino, & annalibus hiſtorijs liquidò patent, vt ea quæ ad hyſtoriam ſpectant, nec quid ex noſtris appoſuimus.

CAP. 6.

Paſcalis Romanus Pappa centeſimus creatur pontifex circa octingenteſimum decimum ſextum à Chriſto nato, compulſus à clero, & populo Romano abſquè vlla auctoritate imperatoris. Quo circa ſtatim legatos ad Ludouicum miſit, qui

um cognomento Carolum caluum, qui poſt modum imperator, & rex franciæ fuit, circa annum, vt aiunt. 822. Quidā Lindemurus inferioris Pannoniæ dux ab imperio defecit, quē imperator præpotenti exercitu fugauit qui ad quendā Dalmatię principem fugit, & eundem proditorié occidit, & eius terram detinuit.

CAP. II.

Eo etiam anno Ludouicus quendam Cadragum Regem Abrodicienum expulit reſtituto priori rege Seclomaro, qui fidem & baptiſmum ſuſcepit. prodigia plurima apud Saxones & in Gallia tunc euenerunt: ignis enim de cælo cadens cum fulgure, & lapidib9. 23. villas apud Saxones combuſſit, & ſecuta eſt, mortalitas maxima. In territorio Toullenſi, puella poſt ſacram

3.pars lib. 3.

CAP. I.

Ratheri⁹ epiſcop⁹ veronenſis præclara ſcripſit ſub Henrico imperatore. Tandem pro veritate in exilio moritur.

Radulphus monachus flauiacenſis, & Smaradus abbas Sancti Michaelis tum etiã floruerũt.

CAP. 2.

Vindichinus monachus Corbeyẽſis, Andradus Diaconus abbas floriacẽſis, ſcripſerũt, & floruerunt ſub Othone imperatore.

CAP. 3.

Rupertus ſeu Robertus Rex Franciæ filius Hugonis Capeti, vir omni gratia clarus, adeò vt merito à Tritennio, & aliis, inter eccleſiaſticos ſcriptores computetur. Compoſuit enim proſam de ſpiritu ſancto. Veni ſancte ſpiritus, aut vt Gaguino placet, ſancti ſpiritus adſit nobis gratia

qui eius innocentiam manifeſtarent: ſatiſfactionem Ludouicus admiſit, & accepit cum monitione, vt in futurum à ſimilibus abſtineant. Is cum ex vxore Armenia, tres haberet filios Lotharium, Pipinum & Ludouicum. In quodam conuentu procerum apud Aquiſgranum, eorum aſſenſu Lotharium Italiæ Regem, et ſocium ac imperij ſucceſſorem ſibi elegit. Pipinum autem Aquitaniæ Regem Ludouicus inſtituit, & Ludouicum Bauariæ & Germaniæ. Vtquè firmum eſſet, & ſingulis notum, eundem Latharium ad Paſcalem Pontificem tranſmiſit, aut vt alijs placet, Rogatus à Paſcali ad eum acceſſit. Quem honorificè receptũ eundem in die ſancto Paſchæ, in Regem Italiæ, & Augustum inunxit. Nihilominus rebus nouis tumultuante Italia, opem &

ſacram communionem acceptam à pane poſt decem menſes abſtinuit & dehinc per tres annos, ab omni cibo & potu, ac poſt modum vita communi vixit.

In ſolſtitio æſtiuali, cecidit glacies. 15. pedum lõgitudinis, & duorũ ſpiſcitudinis, tuncquè obiit Paſcalis Pappa circa annum octingenteſimum vigeſimum tertium.

Anno circiter. 825. Rex Dacię cum vxore, & ſuorum ingenti multitudine baptiſmum, & fidem ſuſcepit apud. Maguntiam.

Corpus beati ſebaſtiani conceditur ab Eugenio apud Sueſſionem tranſferi interceſſione eiuſdem Ludouici, cum maximis miraculis, & anno ſequenti corpus. B. Gregorii fertur illic trãſlatum, aut notabilem eorum corporum partẽ.

CAP.

gratia,& reſponſorium, vigiliæ natiuitatis domini. O Iuda & Hiruſalẽ. Item O Cõſtantia Martirum. Reſponſorium Cornelius Centurio, ꝙ obſtulit in offertorio, Papa celebrante in altari Sancti Petri. Tunc què miniſtri ſcedulam ſcriptam, & notatam reperientes, ingenium & deuotionẽ, principis admirantes, obtinuerunt, vt publicè in eccleſia cãtarentur. Compoſuit & alia quàm plurima, fuit enim peritus, & deuotus muſicus, ita vt & horas canonicas cum clericis decantaret & foris apud ſe legeret cum ſuis. Tantæ fuit pietatis ad pauperes, vt ſuis ſe veſtimentis non nunquam ſpolians, eos veſtiret. Liber ex manibus eiuſdem Domini

Regis

& fauorem poſtulaturus ad patrẽ acceſſit, protinus Italiam repetiturus.

CAP. 7.

At interim Theodorus primicerius & Leo nomẽclator Lothario fideles, per quandam ſeditionem, in lateranenſi palatio luminibus priuantur & interficiuntur. Fuere qui tantum crimen in Paſcalem reijcerent: & ipſe in ſynodo triginta epiſcoporum, coniecturis rationibus & iuramento à tanto crimine ſe liberauit. Quam quidem ſatisfactionem Ludouicus accepit. Vtquè ſeditio de re incerta deinceps non oriretur, citat bibliothecarius quòd clarius c. Ego Ludouicus 63. diſtinct. continetur.

Ego Ludouicus imperator ſtatuo & concedo per hoc pactum noſtræ confirmationis tibi beato Petro & pro te vicario tuo Domino Paſchali, & tuis ſucceſſoribus in perpetuum,

CAP. 12.

Azo quidam ex Curia eiuſdem Ludouici fugitiuus ad Sarracenos abiit, & eos in Hiſpaniã, aduerſus imperatorem conuocauit. qui Pipinũ filium Aquitaniæ Regẽ cum exercitu eis obuiã miſit. At negligẽtia capitaneorum, Barcilonã. & Girundam, ante eorum aduentum, iam cœperat.

Qua ex cauſa indignatus imperator, eos honore & officio deſtituit: ac ſequenti anno Lhotarium cum fratre Pipino aduerſus eos miſit, qui redierunt, dum eos fugiſse, ſciuerunt. Tum Theodolphus epiſcopus Aurelianẽſis andegauis incarceratus cum aliis ob comſpirationẽ, cum inperatoris nepote Bernardo, cum die palmarũ imperator in proceſſionem iiſſet, aperta feneſtra, ex carcere eum canticum cecinit,

Regis nō recedebat, ita vt pro tribunali ſedēs, in ſinu haberet pſalterium apertum. Vndè & poſt mortē legitur miraculis corruſcaſſe. Obiit, plurimis templis per eum extructis, circa annum Domini. 1030. vt citat Guaguinus. Regnauit in parte, tempore othonis ſecundi: Nam. 34. annorum fuit ſui regni tempus. Platina ſuper Iohannem. 20. citat iſdum in obſidione cuiuſdam oppidi, horas perſolueret, hoſtiū mœnia diuinitus corruerūt & ſtatim ſui ſūt ingreſſi.

CAP.

perpetuum, ſicut vſquè nunc tenuiſtis, & veſtri præceſſores in poteſtate veſtra & ditione Romana, ciuitatem cum ducatu ſuo & ſuburbanis, atquè viliculis & territorij eius montanis, & maritimis littoribus, & portubus ſeu cunctis ciuitatibus, caſtellis opidis ac villis in Tuſciæ partibus.

Item & eo capite. Ego Ludouicus 63. diſtinctio. ipſe cedens priuilegio. Ludouicus itaquè vt ex eo capitulo, cedens priuilegio per Adrianum conceſſo, liberam dedit poteſtatem eligendi & conſecrandi ſummum Pontificem canonico more, ita quod ipſo conſecrato legati ſtatim ad franciā mittantur: qui charitatem et pacem inter eos cōſocient. Paſcalis plurimis locis conſtructis ſacris & exornatis cum ſanctæ religionis, & pietatis exemplo moritur, cum 7. annis et

menſibus

Gloria, laus, & honor. quo delectatus imperator, ipſum libertati dedit. & canticum cōſtituit, in eccleſia canendum.

CAP. 13.

Circa vero annum. 829. Nonnulli ex Capitaneis, qui fuerant deſtituti cōſpirarunt in eum, per ſuadētes Pipino eius filio Regi Acquitaniȩ plurima de Iudich nouerca & imperatrice, quā cū oprobriis in monaſterium incluſerunt, Imperatorem deſtituentes ab imperii adminiſtratione. Qui tamen poſtmodum, in quodam ſenatu apud Maguntiam, reſtitutus fuit. Circa verò annum. 832. pater voluit Carolo minori natu qui illi ex Iudich natus erat fuitquè dictus Caluus, Regni portionem aſſignare. At Lhotarius Rex Italiæ, ægreferens quod ipſum illi præferret, ea de cauſe cōmotus

ipſe

CAP. 4

Ammonius Gallus monacus Floriacenſis, Herigerius abbas Lobiēſis flaualdus monachus Remenſis, Albertus abbas gemblacenſis, pręclara quędam ſcripſerunt, circa hęc tempora: fuerunt ordinis ſācti Benedicti. Item Burchardus epiſcopus Vuormatienſis, auditor pręfati Alberti Abbatis.

menſibus penè 4. ſediſſet. anno ultimo reperit corpus. B. Ceciliæ, & Valerij, ipſa ſe reuelante, & tranſtulit in eorum eccleſiam. Vincen. & Pla.

Eugenius ſecundus Romanus Pappa 101. *tantæ ſanctitatis, & elegantis doctrinæ, ut omnium conſenſu pontifex crearetur circa* 823. *Eſto initio ſui pontificatus, prout faſciculator temporum, & alij quidam citant, fuerit ſchiſmator, inter eundem & Siſinium ex eligentium diſcordia, diſcordi tamen voto, Eugenius præualuit. Suo tempore Lotharius Rex Italiæ, magiſtratum Romanus indicit. Hic fuit mundi contemptor, & ſpretor cupiditatum, pauperum, pupillorumquè pater, etiam antè pontificatum. multa pietatis loca extruxit ac ornauit.*

Siconem

ipſe Lotharius cum ſuis fratribus, in quodam procerum ac antiſtitum connentu, quibuſcum, vt aiunt Gregorius Pappa aſſēſit, patrem ab imperio deponunt, & monachalē habitum ſumere compellunt, inter ſe imperium partiētes, ſed nobilium moderamine, fauoreq; deſtitut⁹ fuit.

CAP. 14.

Circa igitur annum Domini 834. inſtantibus potiſſimū Guillelmo coneſtabili, & alijs, ex antiqua Imperatoris familia proceres imperij, ad imperatoris liberationem commonent. vndé Lotharius compulſus, patrem apud S. Dioniſium liberum dimiſit, abiens in Burgundiam. cœterū dignitatem reſumere noluit, donec eorum concilio patrum purgaretur: nec vxorem recipere voluit, quin prius ſibi impoſitorum pro

Sicone m Beneuentanum ducem ſingulis et medijs legitimis monuit, vt à Neapolitanorum obſidione deſiſteret, & in Sarracenos, qui Panormum obſidebant, caſtrat verteret. Cum itaquè tribus annis in pontificatu vixiſſet, moritur, vt ait Platina, omnibus collachrimiãtibus. At faſciculator, & Chronica Cronicorum à laicis quibuſdam Romanis, eum prius excecatum dehinc martyrio coronatum referunt.

CAP. 9.

Valentinus Romanus Pappa 102. circa annum 826. inſtituitur, tantæ fuit ſanctitatis, & virtutis vt necdum præsbiter, ſed Diaconus ad pontificatum ſublimaretur. Qui & apud Paſcalem ac Eugenium, rationem benè viuendi, ſimul & doctrinam didiſcerat. tantæ fuit eloquẽtiæ, vt facilè, quòd vellet, ſuaderet, vel diſſuaderet.

diret immunis reſtitut⁹, primum Eccleſias, & in debitè acta reparauit.

CAP. 15.

Ludouicus Lhotario filio ſtatim mandat, vt ab eccleſiæ Romanę abſtineat opreſſione. Quã ſub iureiurando, ſua in coronatione, tueri pollicitus fuerat. qui obtemperans promiſit ſe ſingula reſtituturum. Supplicatione Item Reginę Iudich, ac procerum Carolus pupillus Rex Frãciæ, Burgundiæ ac Normani à patre inſtituitur Et conuocato, ac reconciliato Lhotario primo genito Rege Italiæ, pupilli fratris illi cura cõmittitur, & ab eo acceptatur.

Ea lege vt inter eos bipartitum eſſet imperiũ. Ita vt Auſtraſia. vſquè hungaros, dempta Bauaria cui Ludouicus iam erat prefectus Lothario: & pars quæ ad occidu-

um

Liber hic quartus erit de hiſtoriis eccleſiaſticis, tempore electitionis Imperatorum, inſtitutæ a Gregorio. 5. & Othone. 3.

CAP. I.

Berno abbas conſtãtien. diœceſis. Oſbertus monachus cantuarienſis, Adelbodus epiſcopus traiecten. Odito abbas clunlacenſis, ſcripſerunt & claruerunt circa hæc tempora. Item Fulbertus epiſcop⁹ Carnoten. Bruno epiſcopus herbipolen. Aribo moguntius archiepiſcopus Rupertus abbas caſſinenſis.

CAP. 2.

Guido abbas de Cruce ſancti Eufredini præmiſſi ordinis ſancti benedicti, floruerunt & ſcripſerũt circa. 1030. &. 1040.

Citatur in chronicis Britãniæ folio. 74. quod præfatus epiſcopus fulbertus tria compoſuerit reſponſoria

ſuaderet. & nil niſi ſanum, pietate & liberalitate, & ac omni virtute enituit, & quo dignus non erat mundus, 40. ſui pontificatus die migrauit.

Sicardus dux Beneuentanus, deuſdedit Abbatem montis Caſcini, in carcerem, vbi moritur coniecit.

CAP. 10.

Gregorius 4. Romanus Pappa 103. inſtituitur circa annum domini 827. Ludouici pij tempore, quo Sarraceni Aſiam & terram ſanctam, aditusquè in eam intercluſere. Sed & Mauri, claſſe in Siciliam delati, eam deuaſtarunt occupato Panorino. Veneti rogati à Michaele Conſtantinopolitano imperatore, eoſdem prohibere, & arcere tentantes nequiuerunt.

Gregorius

um Carolo contingeret. Iã enim Pipinus Acquitanicus occubuerat, Relicto Pipino filio cũ fratre ex eo progenitis. Ob id Ludouicus Bauarię Rex inſurgit in patrem per Germaniam, & a patre fugatur. Tandem dolore & ſenio in tantam deuenit pater ægritudinem, apud Maguntiam, vt per dies 4. aut 40. nullum alimentum præter quàm Dominici corporis accepe-perit. Ad quem venit Lotharius vocatus, quem corona ſua & en ſe donauit: commendata illi cura pupilli fratris, & matris. Ludouico Bauaro rogatus indulſit. Continuèq; fide plenus ridenti ſimilis expirauit & ſepellitur Metis apud Matrẽ Hildegradem Lugubri põpa, anno Chriſti. 840. Cum imperaſſet annis 25. Et nõ multo poſt ſub

ſecutus

reſpóſoria in honorem beatæ virginis, quæ in eccleſia canũtur. Stirps Ieſſe. Solem Iuſtitiæ Et chorus nouę Hierusalem.

Gregorius ſuis legatis Ludouicum et Lhotarium ſilium rogat, ut Siculis opem ferant. Qui ut aiũt, tergiuerſantes reſponderunt id bellum ad Michaelem imperatorem potius ſpectare, ſe tamen paratos impenſa copijſquè communibus rem gerere. Qui nõ omnino extra rationem. Nam partitione, etiam cum Carolo magno, Sicilia ad Græcos ſpectabat. Interim nihilominus dominus Boniſacium comitem Corſiæ, cum fratre Bertario ſuſcitauit, quibuſdam Hetruriæ populis. Qui claſſe ex aduerſo in Affricam delati quater cum hoſtibus congreſſi preualuerunt, maxima cum hoſtium cæde. Ita ut coacti Mauri fuerint, ſuis auxilium laturi, patriam repetere, & ſic à Barbarorum incurſu liberata eſt Sicilia, ac Bonifacius comes uictrice cum claſſe, ingentiquè præda in Corſicam

25. non multo poſt ſubſecutus eſt Gregorius. Vincentius, & annalles citant ipſum Ludouici germanici filio, vt eidẽ ſuccurreet, apparuiſſe.

CAP. 61.

Lotharius primus imperator 84. circa annum Domini. 840, hic defuncto patre Ludouico, quicquid fuiſſet policitus totum arripuit imperium. Et quem ad modũ nec, filii cum patre pacem, habuerũt ita, Deo permitente, nec inter ſe obſeruarunt. Nam vt aiunt*, Pipino Acquitanico iam deffuncto, Ludouicus Bauarus, & Carolus Caluus aduerſus fratrem Lotharium pro imperio contendunt. Aut, prout veriſimilius Guaguino placet, Lotharius & Ludouicus fratres vterini aduerſus Carolum inſurgũt, quẽ nobiliore paternę hereditatis parte inſtitutum hęredem dolebant. Qui

CAP. 3.

Engelnotus epiſcopus Cantuariẽſis, Adelmanꝰ Epiſcopus Brixienſis auditor præfati Fulberti, hoc tempore contra Berengarium, & alia quædam ſcripſerunt.

Hermanus contractus monachus. S. Galli, multa eccleſiaſtica ſcripſit, proſas ſiquidem, & antiphonas, Maria Dulciſſima, Salue Regna, Alma redẽptoris mater, & plurima alia. In ſcientijs humanis, etiam ex gręco & arabico peritꝰ floruit tẽpore Henrici 3 hæc ex Triten.

In. 3. libro Chronicorũ Britannię folio. 74. citatur ex Martino, ꝙ Petrꝰ Archiepiſcopus Cõpoſtellę cõpoſuit eam antiphonã, Salue Regina &c. & cantum eiuſdem.

Et eo loco Chronicorũ citatur quia tum Guido Aretinus excellens philoſophus, ac muſicus, cõpoſuit regulã muſices

ſicam redijt. Hic Platina refert Venetos ex Venetijs originem habuiſſe à Venetis, tempore Attilæ, cuius ſæuitiam fugientes, ſe ſe in eis paludibus concluſerunt, et contra vim hoſtium munierunt. Quos oriundos ferunt, ex Ciuitate Venetenſi in Britannia minori, aduerſus quã Cæſar in Commentarijs duplicem conflictum habuiſſe teſtatur.

CAP. II.

Gregorius ſua admonitione & conſenſu epiſcoporũ egit apud imperatorẽ, vt feſtum omnium ſanctorum per totam franciã germaniamq; celebraretur quẽadmodum et apud Romanos iuſſu Bonifacij. 4. Gaguinus ex Iohanne le Maire in illuſtrationibus Galliæ citat hunc Gregorium imperatorijs filijs plurimum fauiſſe. qua propter & alijs de cauſis imperator imperium abdicare compulſus eſt, ac monacalem habitum ſuſcipere,

poſterior natus ac ex eo rum nouerca illis odioſa. Hi Itaquè circiter annũ dni. 843. tantã pugnã & cõflictũ in dñicę aſcẽſionis die habuerũt Lotario inuadẽte, & Carolo ob feſtũ differẽte, tãtiq; eo in exercitu circa altiſſiodorum ex vtraquè parte ceciderũt quã apud Francos vnquã ſit lectũ. Eaquè cędes fuit vt à victo nõ diſſimilis victor eſſe putaretur. Carolus nihilominꝰ ſuperior fratribus fugiẽtibus euaſit, & Lotarium Aquiſgranũ vſque inſequitur. dehinc lugdunũ & Viẽnã: vbi plurimis intercedẽtibꝰ, & cõſulẽtibꝰ, in cõcordiã venerũt fratres, ea forma, vt Lothario Italia oĩs cum Auſtraſia, Lotharingia (à quo eã ferũt denominatã) cũ imperii diademate cõtingeret. Ludouico autem Germania & Bauaria, Carolo Frãciæ Regnũ à Britanico

quam gammam vocat.

CAP. 4.

Alphanus epiſcopus Salernitanus, Helpericus monachus cœnobii ſancti Galli, Bertorius monachus, Alcherius, & Albertus Metenſis, omnes Benedictini quędam Catholica ſcripſerunt circa hec tempora.

Hunbertus monachus tulenſis diuinis & humanis litteris peritus a Leone Pappa Conſtantinopolim miſſus, ad confutendas græcorum hæręſes, quendam Nicetam pectoratum monachum coram Conſtantino imperatore deuicit. Et eam diſceptationem more dialogorũ cõſcripſit. ſub Henrico circa 1050.

Anſelmus monachus remenſis eo fermè anno, vno volumine collegit acta præclara prefati Leonis. 9.

Lant francus archiepiſcopus Cantuarienſis, Italiæ

arcta ſub cuſtodia, in Sancti Medardi Sueſsionenſis monaſterio. Reginaquè Iudich apud Tortonem Italiæ.

Nicolaus in Annalibus, ita & Martinus, Gregorio tribuunt, quod filijs fauerit. Verùm de Iohanne le Maire, quia ex affectione nimia, aduerſus Eccleſiam in multis exclamat. propter bellum Iullij 2. non tanto differendum. Corpus beati Marci ex Alexandria à mercatoribus Venetis in eorum deffertur patriam, vbi nunc religioſe colitur. Hic doctrina & pietatis diligentia clarus multis ſanctis locis per eum extructis, ac reſtitutis moritur ſui pontificatus anno 16.

CAP.

octauo moſam vſquè.

Ex tunc Germania a francia eſt ſeiuncta.

CAP. 17.

Horum vires fratrum in tanto conflictu, adeò ſunt diminutæ, vt nec inimicis reſiſtere valerét, qui & id ſentientes, ex omni parte terras eorũ inuadebant. ex Affrica Sarraceni, Normani Britones Saxones, ac huiuſmodi, & multo fuit inminuta Francorũ gloria: vt qui prius aliis opem ferebant, nec ſibi ſuccurerè valerent. Lotharius hic tres hahuit filios, Ludouicum quippe Lotharium & Carolum, ſed cum per decem annos imperaſſet, Ludouicum imperij conſortẽ fecit: qui & ſimul per quinquè annos imperarunt circa annum Domini. 850.

CAP.

Italiæ nichilominus, ac ordinis Sancti Benedicti, præclara ſcripſit, in Paulum & pſalterium, & maximè aduerſus Berengarium, pluſq; vocali diſceptatione publica in eum Berengariũ præualuit, concilijs & conſiſtoriis publicis ſub victore Leone, Nicolao, Alexandrino, & Gregorio. 7.

CAP. 5.

Petrus Damiani ex monaco ſancti Benedicti effectus epiſcopus hoſtiẽſis, & Cardinalis ſanctę eccleſiæ Romane, vir ſtudioſus & eruditus, ſed & conuerſatione inſignis, exẽplo tamẽ Gregorij Naziãzeni, amore ſolitudinis epiſcopatum deſeruit, ad cœnobium reuerſus. Dumq; a Nicolao 2. & Gregorio. 7. & Alexandro. 2. ſuper hoc taxaretur, apologeticum ſatisfactoriũ ad eoſdem edidit.

quo

CAP. 12.

Sergius 2. Romanus Pappa 104. ordinatur circa annum domini 843. Ferunt nonnulli, pro maximo monumento (quamquam nil certi ſuper hoc) quòd priùs os porci nominaretur, quòd vix credendum de proprio nomine, & aiunt, ob eiuſdem nominis turpitudinem, quòd prior nomen mutauerit. De Petro nihilominus certum eſt, cum diceretur Symon, dictum eſt ei, tu es Petrus, et tu vocaberis Cæphas, quòd eſt Petrus. Hic ex illuſtri familia ſub Leone 3. Stephano 4. Eugenio 2. & Gregorio. 4. conuerſatus eorum moribus, tum doctrina ita vixit, vt poſt Gregorium vnicus, tanto dignus officio, decerneretur, idquè tempore Lotharij.

Dumquè inter filios Ludouici pij bellum eſſet crudeliſſimum, miſit Georgium

CAP. 18.

Hic iã ſenex hæreditatẽ inter filios partitus eſt, Ludouico natu maiori Italiã cum imperio cõceſſit, Lotario Auſtraſiam, & Carolo prouinciam cũ Burgundiæ parte, at dehinc monachus efficitur apud Pruniã: vbi & deceſſit, cum annis. 25. Imperaſſet. In cuius morte, vt aiũt Vincẽtius, Mattinus, & faſciculator, fuit inter angelos, & demones ſenſibilis concertatio, petẽtibus angelis animam monachi, demonibus verò imperatoris animã: qui prçcibus aſtãtiũ fugãtur. Nec ea concertatio, inter Angelos & demones incredibilis eſt, cũ ſanctus Michael, qui ſtat pro aĩabus iuſtis, in epiſtola Iudæ, diſceptationem habuerit cũ demone, de Moyſi corpore, cui nec maladicens ait, imperat tibi Deus

quo fuerũt paccati. Mul ta docta, & deuota com poſuit opuſcula, ſub Hẽ rico. 3. circa 1050.

CAP. 6.

Bruno Archiepiſcopus Ruthenorũ, ex monaco ſancti Benedicti, Zeloſus declamator euange liorum, qui & cõmẽ taria in Geneſim edidit, & tandem poſt pedum & manuum abſciſſionẽ, capitis obtruncatione, martirium pro Chriſti fide cõpleuit circa 1008. Erhardus, Benedictus, Bernoldus presbiter ec cleſiæ Conſtantiẽſis in Sueuia, & Narbodus e piſcopus Redenẽſis ſcri pſerunt circa. 1060.

CAP. 7

Marianus monachus fuldẽſis, Venericus. The doricus monachus ſan. Benedicti, Adam abbas Perſena, ſcripſerunt cir ca 1088.

CAP.

gium rauenatenſem Archiepiſcopum pro componenda inter eoſdem pace. Lotharius tandem imperium obtinuit vnicus cum Italiæ Regno.

CAP. 13.

Et is Lotharius filium Ludouicum in Regni ſocium aſciuit, & ingenti cum exercitu Romam miſit. Qui adoleſcens elatus rapinis & cædibus vaſtabat omnia. In vrbem nichilominus ſolemniter receptus, & ad S. Petrum deductus, vbi & Pontificem offendens, data ſalute mutua, argenteas ad portas clauſas quidem peruenere, vbi ait Pontifex, ſi paccato & non hoſtili animo veniſti, atquè ad vtilitatem reipublicæ Chriſtianæ, & non ad voluptatem predæ, iuſſu meo ingredere: ſin aliter, fores ne tetigeris. Nam ſupra caput enſem habes ſcelerum omnium vltorem.

Qui

ne facias hoc.

CAP. 19.

Ludouicus. 2. qui cum annis quinque ſimul cũ patre Lothario imperaſſet Imperauit ſolus, patre in monaſterio profeſſo circa annũ dñi 855. Imperator. 85. hic & pater Lotharius merito cũ Imperatoribus Francis connumeratur, quoniam ex Carolo, magno per Ludouicum pium originem habuerunt. Tempore huius præfue runt ſedi Romanæ Benedictus. 3. Nicolaus. 2. & hic, vt iam eſt premiſſum, fratres habuit Lotharium Auſtraſiæ Regem, & Carolum Prouinciæ, ac Burgundiæ. Rex, contra omnem legem duas voluit vxores habere, & pertiaciter. Cuius errori, Duo pontifices videlicet, Tẽgaldus Treuerenſis, & Guintanus colonienſis fauebãt: vt in cap. Tengaldum

Villeranus abbas meſburgenſis, Benardus mo monachus ſancti Benedicti & Bernardus corbenenſis floruerunt circa.1070.

CAP. 8.

Yuo epiſcopus Carnutẽſis ordinis canonicorum regularium, ſcripturis diuinis & canonicis exercitatus, ſui ordinis reformator ſcripſit poſt Buchardum epiſcopum Vvormatienſem compẽdioſum decretum ex canonibus ſanctorum, quo iuriſtæ vtebantur ante tempora Gratiani, claruit ſub Henrico. 4. circa.1090.

Hildebertus epiſcopus Cenomanenſis, & poſt modũ Turonen. archiepiſcopus, diuinis & ſecularibus litteris eruditiſſimus, Berengarij quondam diſcipulus, ſed perſecutor erroris, qui & pro fide, & eccleſiæ libertate

Qui reſpondens bono animo eſſe, iuſſu pontificis fores patuerunt. & dehinc gratias agentes deo & principi apoſtolorum, octauo poſt die eundem Ludouicum in Italiæ regem inungit, & corona donat, ac honeſta quæquè conceſſit, quo citius ab vrbe diſcederet. Vndè Romani metu liberati Pontificem patriæ patrem, et parentem predicant.

Sergius multis & inſtauratis, & exſtructis ſanctis locis, reque eccleſiaſtica, ab eo integrè gubernata 3. ſui pontificatus anno moritur.

CAP. 14.

Leo 4. Romanus Pappa 105. inſtituitur circa annum domini 846. vir ſiquidem omni gratia & virtute inſignis ob cuius famam Sergius eundem præsbiterum Cardinalem ſanctorum quatuor creauerat. Eoquè defuncto, apud

galdum.11.q.3. & c. Ita proprerquod à pontifice Nicolao Depoſiti, & dignitate priuati ſũt. vt c. prçcipuè.11.q.3. At Lotharius ſub Anathemate comminatus Reginã, Tebergam reſumpſit, acnon multopòſt reſumpta pellice, illi incorrigibiliter adhęſit.

CAP. 20.

Lhotarius is Romam adiens, tẽpore Adriani 2. voluit purgari ſuper poſito crimine, Iſquè cũ ſui Regni maioribꝰ eius innocentiã, cũ ſacri corporis Chriſti perceptione proteſtati ſunt: & ipſe rediens demens & mutus effectꝰ. apud Placentiam moritur. Huius Ludouici tempore mirabilis apud Coloniam, tempeſtas & fulgur, in modum Draconis, in eccleſia multos occidit.

Item

libertate, carcerem & exilium ſuſtinuit, ſcripſit ſub Henrico .4.

CAP.9

Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis ex abbate monaſterii Beccenſis in Normania, ordinis ſancti Benedicti, diſcipulus Lantfranci, omni virtute, & gratia fuit ornatus, ſcripſit innumera doctiſſima, quę communiter habentur. Claruit ſub Henrico 4. circa.1080.& merito inter ſanctos ab eccleſia colitur, & ānumeratur.

CAP.10.

Fuerunt & alii huius nominis Anſelmi, viri excellentes diſtinctis tamen temporibus: Anſelmus ſiquidem monachus Remenſis de quo iam ſuprà dictum eſt tēpore Leonis Pappæ 9. Anſelmus epiſcopus Lucenſis Gregorii Papæ .7. cooperator, & defenſor cōtra Henricum 4.

apud baſilicam lateranenſem pontifex colocatur ac ſalutatur. Hic fuit vir exemplaris ſanctitatis fulgens miraculis, quippè qui arbitratur ſuis orationibus Sarracenos cōpeſcuiſſe qui nauali prælio Theodoxium ducem Michaelis Conſtantinopolitani, iam viciſſent. Italiam item nemine reſiſtente deuaſtaſſent, deo volente, in mare ſunt demerſi. Item & Baſilicam ſeu regulū ex formice ſanctæ Luciæ expulit. Incendium quod totam Longobardiam vſque baſilicam beati Petri fuerat vagatum, extinxit, Octaua aſſumptionis beatæ Virginis. Vnde eam octauam celebrandam. Et ſecundo dum Eccleſiarum reparationi eſſet intentus, nunciatur illi magnam Sarracenorum claſſem aduentare, vrbis diripiendæ cauſa. Qui cōuocatis copijs obuians ſuos ad communionem hortatur, & orationem

Item teſte vincentio, & circa Maguntiam, malignus enim ſpiritus per triennium Diuina permiſſione, innumera plebi mala intulit, Domos demoliendo, & nō nunquam funditus comburendo. Qui & cum lapidibus multos læſit, ſegetes combuſſit, ac diſcordias inter vicinos comouit, qui cū Litaniis, precibus, & aqua benedicta fugatur, & recēs cū vlulatu, ait id illi permiſſum, ob vnius ſacerdotis fornicationem.

CAP. 21.

Anno.8.huius Ludouici Carolus iunior Rex Burgundię, Lugduni abſquè liberis moritur. qua propter Ludouicus Prouinciā obtinuit, ac Lotharius Burgundiam. Cumquè Lhotarius circa annum.15.huius Ludouici obiſſet apud Placentiam, vt premiſſum eſt, Carolus Caluus Frāciæ

4.& Gilbertum Antipapam, qui ſcripſit circa. 1080. Anſelmus item clericus Laudinenſis, qui gloſam inter linearam & marginalem ex patrum ſcriptis ſuper vtroquè teſtamento edidit, & commētaria quædam in pſalterium vt ferunt, claruit ſub Henrico 4. circa. 1110. aut potius ſub Henrico. 5.

CAP. II.

Guillemus abbas hirſāgienſis Spiranſis diœceſis, ad quem Anſelmus, ſœpius ſcripſit, vir eruditiſſimus, & ſanctiſſimæ conuerſationis, vt fulſerit miraculis plura ſcripſit ſub Henrico. 4. circa 1091.

Tiſelbertus diſcipulus eiuſdem Anſelmi, & Ourcterus monachi ſācti benedicti ſcripſerūt. ſub Henrico. 4. Et Theodoricus abbas ſancti Trudonis.

CAP.

tionem ad deum habuit: Deus cuius dextera beatum Petrum &c. ſignoquè crucis facto pugnandi copiam fecit. Vndè & ſui confidenter, ac alacriter nauali prælio pugnantes, de hoſtibus victoriam obtinent.

Vrbem quàm dicunt ſuo nomine Leoninam in vaticano muris cinxit, & muniuit pro eccleſiæ beati Petri tuitione, cum orationibus deuotis in marmore cæſis, in eiuſdem tribus partis. Accuſatur apud Lotharium, quod grecis imperium dare vellet, cui & ſatiſfecit. Rex Angliæ Aidulphus ſuo tempore Romam adueniens Regnum ſuum eccleſiæ fecit tributarium qualibet ex domo nummo argenteo. Cum ſediſſet annis 8. & menſibus tribus moritur.

CAP.

ciæ Rex patruus eiuſdem, audita ipſius morte, metim contendit, & in Regem Auſtraſiæ, ſeu Lotharingię inungitur. Ludouicus vero germanicus inſtat, ac per legatos Pappæ ſub anathemate incolis inhibet, ne Carolo pareant, fuitquè inter eos armorum commotio: Attamen conuenientes regnum partiti ſunt. ex parte tamen Ludouici imperatoris fratris deffuncti Lotharij, iuſſu Adriani Pappæ, vbiquè iniungitur, vt eo in regno cedant imperatori, prout æquum erat, cum eſſet hæres & deffuncti frater. quibus mādatis, ait Guaquinus, Ludouicus paruit. Carolus autem ſuos nuncios, cū legatis pontificis miſit. atquè interim dū Normanos, adiutore Salomone britannico rege, ex Andegauis expuliſſet,

CAP. 12.

Petrus Alphonſus ex Iudeo cõuerſus, prius Moiſes noncupatus, quem Rex Alphõſus, ex ſacro fonte leuauit, aquo ſortitus eſt cognomen, vir doctus & ſincerę fidei quædam doctè ſcripſit tempore Henrici. 4. circa 1100.

CAP. 13

Sigiſbertus monachus gemblacenſis. S. Benedicti, Gallus peritiſſimus, reprehenditur tamen, quod Henrico imperatori eccleſiam perſequéti adherens contra Gregorium ſcripſerit. plurima ſcripſit docta & vtilia, hiſtoriam maximè poſt Euzebiũ, quæ protenditur vſqué. 1111. fuit ſub eodem Henrico. 4.

CAP. 14.

Honorius præſbiter eccleſiæ Auguſtinenſis, in ſcripturis eruditus multa præclara opuſcula cóposuit ſub Henrico. 5.

CAP. 15.

Iohannes Anglicus (quem quidam dicunt Iohannem octauum) circa 854. qui mentitus fœmineum ſexum in habitu virilli, vt aiunt, Athenis ſtuduit, cum quodam amatore, ac dehinc Romæ, etiam litteris ſacris: Ita vt nec pares haberet, tantaquè beneuolentia, ac auctoritate fulſit, vt ab omnibus pontifex crearetur. quam in publica proceßione peperiſſe, & obijſſe tradunt. Quod tamen Platina & ſumma conciliorum minus credendum aſſerunt: tota, id, nihilominus eccleſia aſſerit. nec inter pontifices numeratur: quanquam in habitu virili 2. annis, totidemque menſibus, Lotharij tempore ſederit. Nec multò mirandum hac de Iohanniſſa, ſi decepit eccleſiam: Nam in facto decipi poteſt, vt Iſaac quanuis propheta, Iacob pro Eſau ſumendo.

ſet, ijſſetquè cũ Richete vxore Arduenam venatum, Carolus dum venatum iiſſet Arduenam Ludouici nepotis imperatoris mortem audiuit. Quapropter. filiũ in ſuã Auſtraſiæ partem miſit, & ipſe in Lombardiam contendit. Saraceni, tẽpore huius Ludouici, ex Affrica magna claſſe in Italiam delati, Beneuentanorum fines agrediũtur, & Ludouicus terrore percitus, Lotharium fratrem adhuc ſuper ſtitem conuocauit, qui ob aëris intemperiem compulſus rediit in Gallia: ſed Ludouicus hoſtes fideliter repreſſit.

CAP. 22.

Huius Ludouici tempore poſt Adriani mortem in Brixia Italiæ tribus diebus pluit.

Carolus filius Ludouici germanici patrui huius Ludouici per tres dies in patris præſentia à dæmo-

5.circa.1120.

Stephanus ſeu Herannus epiſcopus halbertenſis monachus ſancti Benedicti vir eruditus, ſcripſit ad opoſitum Sigiſberti deffenſorium Pappæ, & plures epiſtolas: moritur ſub Henrico .5. circa.1107.

ſumendo. Et hanc numerando confuſiones in eccleſiaſticis numeris oriuntur plurimæ. Vt quòd Iohannes 23. qui ab omnibus in concilio Conſtantienſi, ſic dicitur, eſſet tamen 24. & Iohannes. 22. qui extrauagantes edidit, eſſet 23. De his amplius ſuper Iohanne 21.

CAP. 16.

Benedictus 3. Romanus Pappa 106. inſtituitur circiter annũ domini 856. equidem inuitus & cum lachrimis reclamans ſe indignum, triduò ieiunijs, & orationibus vaccauit, rogans vt ſibi eccleſiam dei ſanctè & integrè gubernare liceret, & maxima cum reuerentia ſuſcipitur, à toto populo. Confirmatur per legatos à Ludouico 2. imperatore. Ferunt nonnulli magnas aduenisſe contentiones, ob eius electionem: quas Lotharius ſedauit.

Rex

à demonio vexatur: In ea vexatione faſſus id illi, quod in patrem conſpiraſſet, accidiſſe. Michael etiam Conſtantinopolitanus, in amentiã vertitur, ita vt familiares occidere vellet. Vndè à Baſilio fuit interẽptus, qui. 27. annis poſt eum imperauit. Tum etiam & Carolus Caluus in filiis affligitur.

Nam & Carolus magnus, qui in Diaconum erat ordinatus ab ordine apoſtatauit, via qua potuit patris regnũ perturbãs, & eccleſias, quibus prę erat. Vndè a patre captus excœcatur. Iulianus alter filius, eundẽ etiam quantum potuit, perturbauit. Carolus alius dum fortitudinem experiri vellet, inſultans in quendam militem à tergo ab eo incautè occiditur circa. 874. Hic poſt patrem imperauit, 21. annis, & in Italia

Rex igitur Auſtraſiæ. Citat Platina quod Rodaldi portuenſis epiſcopi factione quendã alium ignotum, ſeu Anaſtaſium, à Leone pontificatu eiectum quidam hunc Benedictum preferre vellent, qui nihilominus veniam petentes in hunc toto cum clero populoquè, vt in ſanctiſſimum conſenſerunt. Qui ſicut nomine Benedictus, ita & vixit, pius enim ad pauperes &c. Ordinauit, vt funebribus epiſcopi põtifex cum præſbiteris adeſſet, & clero, idquè obſeruauit: obijt ſui pontificatus anno 2. menſe 6. die nono.

CAP. 17.

Nicolaus primus Romanus Pappa 107. primum à Sergio in ſub diaconum, & à Leone in diaconum conſecratus Benedicti corpus, non ſine lachrimis, tumulo colocauit. peractoquè funere, vt decuit, ieiunijs & orationibus inſtabant

lia moritur.

CAP. 23.

Carolus Caluus eiuſdem Ludouici patruus, quippè qui filius Ludouici pii imperatoris. 86. circa annũ domini. 876. Hic cum iam in francia regnaſſet annis. 31. audita morte Ludouici imperatoris, eius ex fratre nepotis, in Lõbardiam ſuperatis Alpibus conſcẽdit. Cuius frater Ludouicus germanicus, vtrunquè filium ſucceſſiuè mittit, qui viam illi præcluderet. At vterq; patrui potentiam veriti, ad patrem reuertuntur. quibus quidem filiis receptis per abſcentiã Caroli, Franciam diris incuſionibus Ludouicus vexat. Demum Carolus à magnatibus Lombardiæ rex recipitur ac Romã deducitur. vbi à Iohanne. 8. Pappa cõuocatur, & coronatur in Auguſtum cum imperiali dignitate

CAP. 15.

Godifredus Bellionenſis, inter protectores & fundatores fidei, quam quã nõ legatur quodſcripſerit, merito annumeretur. Conquiſiuit etenim terrã ſanctã annis. 400. amplius detentam a tempore Mahumeti ab infidelibus cũ maxima tyrãnide fidelium. Idquè cõmunione & Zelo cuiuſdem Petri, re & nomine heremitę, diœceſis damianenſis: vt liquidum eſt, & itinerario dictæ conquiſitionis, & omnibus penè hiſtoricis eccleſiaſticis. Is deuotus heremita, terram ſanctam ex deuotione viſitauit circa annum Domini. 1096. Et miſerias quibus pauperes Chriſtiani affligebantur intellexit, tempore vrbani Pappæ. 2.

&

inſtabant ad deum, vt talem conſequerentur, qualem amiſerant. & hunc dei nutu, vnanimi conſenſu, crearunt renitentem ac fugientem, & conſecrarunt, aſtante Ludouico Auguſto, maxima cum reuerentia circiter 859. hic legatos à Michaele imperatore, cum muneribus habuit: quos & honorificè remiſit. Poſtmodùm nihilominus ſuper ignatij patriarchæ Conſtantinopolita. depoſitione à quibuſdam epiſcopis ſubintonſo Photio milite ſeculari, fauente Michaele: dum à Nicolao culpatur iniurijs et blaſphemijs afficitur ab eodem Michaele. Cui per epiſtolã dei vicario dignã Romani pontificis præeminantiam oſtendens ſatiſfecit. Vndè in 8. ſynodo reſtitutus fuit Ignatius. Sãctiſſima decreta conſtituit quæ in ſumma cõciliorum ſub diſtinctis titulis, ex Gratiani volumine ſunt redacta.

CAP.

dignitate. Diſgredians hinc per Papiam ſenatum coegit, & Roſimõ Richentis imperatricis fratrem Italiæ præfecit, cui & neptem ſuam, Bilchidem Ludouici filiam deſpondet, dato eidem Roſimoni Prouinciæ regno. quod ægretulerũt Carolus, & Carlomagnus Belchidæ fratres. & dehinc Carolus in franciam reuertitur. eoquè reuerſo Ludouicus frater eiuſdem Germanię Rex vita deceſſit, ęgreferens fratrem eius, eo non vocato, totum aſſumpſiſſe imperiũ. Obiitquè tribus relictis filiis Carolo, Ludouico, ac Carlomagno. Hic verò de fratris obitu minimè triſtis, paratum aduerſus nepotes exercitum dirigit.

CAP.

& Henrici. 4. imperato
ris. & obtinuit litteras
a Patriarcha Hieroſo-
limitano ad ſummum
pontificem , & princi-
pes Chriſtianos ſuppli-
catorias , vt in nomine
Chriſti eis ſubueniſſent
& terram ſuo ſanguine
irrigatam , ex faucibus
infidelium eripuiſſent.

CAP. 16.

Eo tempore vrbanus
Pappa ſubortis conten-
tionibus inter Rogeri-
um & Boëmumdum
fratrem ſuum, non fidēs
in Romanis , melphim
ſe contulerat. At inuale-
ſcente contētione, dum
is etiā Rogerius. 30000
conduxiſſet Sarraceno-
rum aduerſus fratrem
ſuum dimicās, vrbanus
receptis querimoniis
& ſupplicationibus Pa-
triarchæ Simonis (qui
& a Sarracenis cum lu-
dibrio erat detentus, ſe
cundum Guaguinum ſu
per Philippo primo) &
populi

CAP. 18.

*Iohannem epiſcopum Ra-
uenenſem recuſantem ad
ſedem apoſtolicam venire
reſponſurus ad obiecta, de
poſuit. Verum cum litteris
commendaticijs imperato-
ris, datur illi libera & tu
ta audientia. Vbi coram
Pontifice, & ſynodo re-
cipitur , ac reſtituitur :
modo ab hæreſi ſe purget,
& de futuro, ſe paritu-
rum eccleſiæ ſubiureiuran
do atteſtetur. quod &
policitus eſt , ac promiſit:
Rex Bulgariæ , (Vndè
theofilactus) cum populo
ſuo litteris & admoni-
tionibus Nicolai fidē Chri
ſti recepit : datis illi epiſ-
copis , & præsbiteris ab
eodem. qui Neophitas con
firmarēt. Qui quidem Bul
gariæ Rex & ipſe confir-
matus in fide, dato in ma-
nu filij regno , ipſe mona-
chus efficitur. Dumquè
ſenſit filium ad gentilita-
tem redire, reſumptis ar-
mis eum in carcerem re-
truſit,*

CAP. 24.

Carolus igitur in nepo
tes tela mittit, at Ludo-
uicus, magna , & dele-
cta Saxonum , Tuhrin-
gorumquè manu, nū-
cios ad patrem deſtinat,
pacem & amicitiam ora
tum, quo non imperato
Carolus dolo & pacis ſi
mulatiōe, ſiniſtrè & no-
ctu, tranſito Rheno ca-
ſtra nepotis, intercipere
tātat, ac fraude detecta ,
Ludouicus inſtructa a-
ciè irruentem in ſe frā-
cum tanta vi excipit, vt
imperatorem cum ſuis
cedere, & fugere com-
pulerit , maxima cum
ſtrage ſuorum, & pręda
tumquè in franciam re
uertitur, aduerſus Nor
manos Regnum tueri
compulſus , anno , qui
fuit. 876. Primo igitur
anno imperij, ciuitatem
Compendienſem ad in
ſtar Conſtantinopolita
næ cœpit inſtaurare, &
ſuo nomine Cariopo-
lim

populi Chriſtiani terræ ſanctę, In gallias ſe tranſtulit, & habito concilio apud Claromontem, ſeu aſcenſum Aluerniæ, & Turonis, poſtmodũ principes totius Galliæ, ac totius pene occidentis animauit cum præmiſſo Petro, ad conquiſitionẽ terrę ſanctę, adeò vt cruce conſignarint ſe Chriſti milites. 300. milia hominum & amplius proquè conſecratione, & directione huius ſanctiſſimi prelii, ſtatutum fuit, vt quotidie dicerentur horę beatę virginis. & officium ſolemne die ſabbati, & faſciculator dicat id fuiſſe reuelatũ fratribus, qui de nouo erant in Carthuſia.
Inſigniores huius ſanctiſſimi exercitus fuerunt, primus præfatus ſanctus hæremita, hic Godifredus Dux Lotharingiæ & Comes Buillionis cũ ſuis

truſit, dato regno iuniori fratri.
Nicolaus igitur omni genere virtutis exemplar, obijt cum 9. annis ſediſſet in pontificatu, vt ait Platina, vel minus, vt alijs placet.

CAP. 19.

Adrianus ſecundus Romanus Pappa 108. inſtituitur circa annum 867. fuerat Sergio Pappæ familiaris, adeò omni virtute clarus, vt omnes certatim vnicum Adrianum expeterent, & inuitum crearent, nulla imperatoris Ludouici, aut legati expectata preſentia, vel auctoritate, cui ſatiſfactũ fuit, quia tumultus populi nõ potuit moderari. Ex quo de more pontificem ſalutarunt: & Ludouicus ſuis litteris electionem commendauit, quod tantum virum elegiſſent.
Sub hoc Adriano, & Baſilio imperatore Conſtantinopolita-

lim appelauit.

CAP. 25.

Eo etiam anno aut non multò poſt Rex Britanniæ Salomum inuidorũ æmulatione peremptus, cum propter Chriſtum ſeculo renunciaſſet miraculis fulſit. Vndè ab Anaſtaſio Pappa numero ſanctorum fuit aſcriptus martir, vt Britaniæ chronica teſtãtur lib. 2. fo6. vltioquè diuina poſt hæc ſubſecuta eſt. Tum etiã irruentibus per Italiam Sarracenis imperator a Ioanne Papa aduocatur opem eccleſię laturus. Qui quidem Pappa eidem imperatori obuiam venit vſquè Papiã. Dum què de rebus agendis cõferrent, certi de aduentu Caroli filii Ludouici cũ magnis coppiis a Papia abſceſſerũt. At cõtra nũciatur Carolo, quod Papa & imperator ad ipſũ maxima vi properarent, via qua venerat auffugit.

ſuis fratribus Euſtachio & Balduino Commitibus Calabriæ, vel Galatiæ, Podieſis epiſcopus, Hugo magnꝰ frater Philippi Regis Francorum Comes viromūdorum, (vt Guaguinus ait) Raymondus Comes, Robertus Comes Normaniæ, & Robertus Comes Flādriæ, & Stephanus Comes Carnoti, & Hugo comes. S. Pauli qui cōmuni aſſenſu elegerunt prefatū Godifredū in principē & ductorē ſanctiſſimi exercitus.

CAP. 17.

Iſquè Godifredus, vt in itinerario terrę ſanctæ citatur, pro expeditione, & huius ſācte expedionis expenſis, vendit ducatum Bullionenſem epiſcopo legienſi, pro ſextario pariſienſi florinorum, & ciuitatē Metenſem, pretio ſumpto, à ciuibus, liberam fecit, qua libertate, vſquè

Conſtantinopolitano, habita eſt 8. *ſynodus vniuerſalis Conſtantinopolitani qua Photius, qui ſub Michaele fuerat intruſus, deponitur, & reſtituitur Ignatius. In omnibus ea in ſynodo pontifici Romano & eius eccleſiæ defertur: vſus & veneratio imaginum iterum approbatur, vt in Nicena* 2. *Bulgari, qui ſub Nicolao fidem ſuſceperant, iudicantur ſedi Romanæ ſubditi, & non Conſtantinopolitanæ, renitente Baſilio. Mittunturquè eiſdem Bulgaris ab Adriano tres doctiſſimi ſumma cum auctoritate. qui eoſdem in fide, & diuino cultu inſtruerent. Sylueſter nempe ſubdiaconus, Leopardus anconitanus, & dominicanus Tarniſinus, qui rem breui compoſuere. At non multò poſt à Conſtantinopolitanis muneribus & pollicitationibus corrupti, pulſis latinis*

CAP 26.

Rebus igitur, quarū gratia Carolus aduenerat, abſolutis, acri febre afficitur. & quidam medidicus Iudeus nomine Sedechias, potionem illi dedit, qua ex hauſta, mēbris inualidus redditur, & 12. die Mantuæ interijt. ad quem Regina Richetis acceſſit, corpus ipſius eò per reuelationem iubente ac mandate filio ſuo delatum fuit apud Sanctum Dioniſium. 7. anno, Quem locū auxerat plurimū: fuit enim pius in extruendis ſacris locis: obiit cum 37. annis & ſex menſibus imperaſſet.

CAP. 29.

Ludouicus Balbus dicti Caroli filius imperator. 87. inſtituitur circa annum Domini 882. per teſtamentum patris atteſtante Richente imperatrice apud Compēdium, Ioannes 8. hunc delegit

què ad tempus Henrici Regis franciæ, gauiſa eſt Cumq; tantus numerus militum, eadem via ſuſtineri non potuiſſet, Petrus præmiſſus cum Raynaldo duce Alemanorum per germaniam & Pannonias ſunt progreſſi. Qui & Conſtantinopolim præuenientes, milites, ciuibus plures oppreſſiones afferebãt, inuito Petro, adeò vt omnibus eſſent exoſi. Quapropter Alexius imperator ante aliorum aduentum coegit exire.

Qui primum Nicomediam applicuerunt poſita obſidione, & a Sarracenis oppreſſi, compulſi fuerunt ad fugam. Et præfatus Raynaldus dux Alemanorum Chriſti fide abnegata, cũ aliquot militibus fecit deditionem. Super quibus Petrus heremita ſolus rediit Conſtantinopolim, &

latinis præsbiteris, græcos ſuſceperunt. Quod magnæ diſſentionis, inter Græcos, & latinos ſeminarium fuit Adrianus cùm in omnibus viriliter egiſſet, moritur, ſui pontificatus anno 5. ac menſe 9. & diebus 12.

CAP. 20.

Iohannes octauus quem quidem nonum dicunt cõputata Iohanniſſa (quæ nullius eſt numeri) Romanus Pappa 109. inſtituitur circa annum domini 873. Hic Carolum Caluum Regem franciæ in Auguſtum Cæſarem coronauit. qui & dum obiiſſet omnibus viribus adnitebatur, vt Ludouicus Balbus eius filius etiã decerneretur imperator. Cui proceres Romani, Carolo germano fauentes. obſtiterũt, & tandem in vincula coniiciunt. Sed quibuſdam amicis Ludouici, iuuantibus, eripitur. Iſquè

delegit imperatorem, & coronauit apud Trecas, vt iam premiſſum eſt ſuper eo Ioãne. Sed Romã reuerſus, pro pace etiam Carolum groſſum coronauit. vndè & per biennium ſimul imperauit in pace. fœliciter militauit cum Normanis occiſis vno conflictu. 500. Cumquè regnum ſtrenue gubernaſſet obiit. 2. anno ſui imperij.

CAP. I.

Carolus. 3. filius Ludouici Regis germanici, imperator 88 cognomẽto groſſus. hic a Romanis poſtulatus fuit in imperatorem. Qui & cum fratre Carolo magno iã Italiæ partem detinebãt & eam a Sarracenis liberauerãt. vndè etiam a Ioanne octauo coronatur, qui & imperauit biennio cum ludouico Balbo Hunc credo Carolum, qui ob conſpirationem in patrem aliquot horis, fuit a demone vexatus,

& de hinc Alexius lœtebatur, ſperans chriſtianos omiſſuros expeditionem.

CAP. 18

Similiter & Henricus imperator, qui precedere debuiſſet potius, remanſit eccleſiam conturbans. Nam, vt platina citat, tum Robertum Comitem Flandriæ bello laceſſit, quo eum a ſācta expeditione auerteret, Verum, Domino aſpirante, hi ſancti principes vno ſpiritu per Italiam & Romā progreſſi ſunt, & Bohemundus Rex Apuleiæ, qui prius cum fratre Regerio cōtendebat, relicta melphieis iungitur cum 12000. electorum Italorum. Et Rogerius poſitis armis filium Tancredum cum fratre miſit. Alexius Cōſtantinopolitanus imperator tantauit eos impediret. Nichilominus cōuenerunt, vt iter tutum per

Iſquè in franciam confugit, vti per annum immoratus, Regem in imperatorem apud Sueſſionem inunxit, & quaſdam controuerſias inter eccleſiaſticos ſuſtulit.

Item & apud Trecas concilium habuit, vbi plurima fidem concernantia inſtituit. Flandris, qui tum ax francia ſaltuarijs ad Comitatum erecti fuerant, primùm epiſcopum dedit. Et cum à Sarracenis Italia vexaretur, reuocatus, atquè à principibus Chriſtianis adiutus, magnam eorum partem expulit.

CAP. 21.

Inſtituta eodem in Treuerenſi concilio aduerſus duos Italiæ Comites Lambertum, & Helbarum, qui pleraquè ditionis eccleſiæ loca rapuerant: In quos Iohannes excommunicationem promulgarat, & aduerſum quendam frotarium epiſcopum, qui ſua

vt eius ſpiritus ſaluus fieret.

Suo tempore in francia Rex Ludouicus fayneant ita dictus, qui ainers & Sardanapalus. quo etiam tempore, Dani Seu Normani iterum franciam inuadunt, & Lutetiam obſident: quā Goſſelin⁹ abbas S. Germani, & Eudo Comes pariſienſis, poſtea Rex franciæ, meritis & intercesſione beatæ mariæ & & beatę Eugeniæ Marcelli, aliorumq; ſanctorum, eoſdem ita deuaſtāt vt nec vnus euaſerit cum iam tamen multa loca ſancta cōbuſiſſent.

CAP. 2.

Cumq; franci poſtmodū ab eiſdem Danis ſeu Normanis opprimerentur. vt qui iam ferro, & igne deuaſtaſſēt Columniam, Leodiū, Ambianū Treuerim & alias Ciuitates. Carolum hunc groſſum dictum, vt cura

per ſuum imperium pre buiſſet, & commeatum ac ſupleméta, ita vt quid quid a Sarracenis caperetur ſubiiceretur e-ius imperio dempta Hieroſolima.

Eo igitur feruore hi ſáctiſſimi duces, ne dum ſolam Hieroſolimã & Iudeam, cum diſpendio ꝓprii ſanguinis cóqui ſierunt: ſed & Ciciliam ſeu minorem Aſiam, Nycomediam, Iconium Heracleam, Tarſum, Edeſſem, Nyceam, Nico niſſeam, Cæſaream Capadociæ, & cum maiori labore Anthiochiam.

CAP. 9.

Ea enim Anthiochia primũm dicta fuit Rablata vt 4. Regum. 25. & Hiere. 39. ab Anthioco (aiunt) qui eamdem auxit dicta eſt Anthiochia. In ea primum fuit ſedes beati Petri. & in ea primum fuerunt fideles dicti

ſua relicta, ad aliam tranſicrat eccleſiam. quem iuxta concilij ſardicenſis, & africani ſanctiones ad primam redire iubet. Ludouicum imperiali diademate coronat, & appellat Auguſtum: Reginam vero matrem Richentem coronatam non vult. Citat Nicolaus Egidius: quia cum Ludouicus ex ſorore regis Angliæ eius vxore filios haberet nullos, eidem pontifici ſuplicauerit, vt quos ex pellice habuerat, Ludouicum quippè & Carolomagnum, in reges coronaret, quod renuit, prout Gaguinus, & iſdẽ Nicolaus exprimunt. Hic Iohannes adhuc diaconus B. Gregorij vitam conſcripſit ad Iohannem. 7. vt ſupra. Et cum omni laude annis 10. ſediſſet in pontificatu moritur.

Tempore

ram aſſumat Regni, orant, Quod quidem Regnum per quinquè annos tenuit.

Vt in annalibus eiuſdẽ habetur. Ipſumq́; ſtrenuè protexit aduerſus hos Normanos, ita vt, inuitis Treugis abirent cũpulſi ab eo fidem ſuſcipere. Quibus poſtmodum Neuſtriam colendã, ſub tributo cóceſſit.

CAP. 3.

Eodem tempore Huni gens Scitica in Pãnoniam imferiorem, ad conſanguineos francos deſcendentes, pulſis inde Gypidis & Auaribus ipſam occupant. Et hinc in Germaniã hoſtiliter mouẽtes, vſquè Galliã belgicã peruenerũt, ferro, & igni omnia vaſtãtes. Ex quorũ aduentu Carolus imperator ex cógreſſu animo & corpore debilitatus, & inualidatus eſt. Vndè & ad priuatum ſe redegit modum in imperio,

dicti Chriſtiani,ſanctus Lucas in ea natus. Ita & Chriſoſtomus illic ſacerdos.1000. annis floruerat ſub imperio christiano. Patriarcha eiuſdem.160.epiſcopis preerat, in ea legũtur.360. eccleſiæ fuiſſe.fuit circũ ſepta duplici muro, & circunquaquè protecta. 460. turibus. præmiſſa mirida hiſtorici deſcribunt de ipſa ciuitate, & deflendum quod iterum ſit redacta inter manus inſidelium.Hæc ope cuiuſdem Pirri ciuis Anthiocheni data fuit eo cõmercio,quod Boemundus frater Rogerii ſolus illi præeſſet, quod tandem fuit, & ſi cum difficultate propter cõuentionem cum Alexio imperatore: multò plus ob aduentum exercitus Perſarum, ex quibus Bohemundus triũphauit,10000.occiſis.Platina ſuper Paſcali, 2. Tandem

Tempore adhuc huius Iohannis,poſt Ludouici Balbi mortem: fuit pro ſucceſore in Regno tumultus, ſed tandem illi adoleſcentes, qui ex Ludouico & pelice nati erant, coronati fuerunt, ſtrenueque regnarunt: ac poſt eoſdem Ludouicus iners fayneant.

Iohannes 8. toto huius Ludouici tempore crexiſtit, & etiam ſuperuixit.

ſponte, vel procerum ordinatiõe, ſubſtituens Arnulphum illi ex fratre Carolomagno nepotẽ ea conditione, vt ab eo aleretur, vt decebat, quod & fecit. Is poſt modum inter manus epiſcopi vercellenſis ab vxore, vt creditur deuotione, diſſociatur & ipſa monaſterium eſt ingreſſa, vterq; proteſtãs, quod vitam cœlibam in poſterum duceret.

Eodem tempore Laudoubtus ob imperatorũ inualetudinem, Rauenã in Italia, & imperiũ obtinuit.

Vincentius.4.vol.lib. 25.cap 49. citat ex ſcriptis cuiuſdam Guillelmi hiſtorici, quod Carolus viſionem mirabilem ante mortem habuit. & ſub ſcriptis autenticis ipſe ad memoriam reliquit hoc modo.

CAP.

dem

dem & Hieroſolymā oppugnarunt,ac vi cœpeperunt anno Domini. 1099.annoq; 490. poſtquā ab imperatore Heraclio fuerat à Sarracenis occupata.
Hieroſolima igitur capta fuit tempore Paſcalis Pappæ, & Henrici. 4. qui potius in ea conquiſitione nocuit, quàm iuuerit.
Et Godifredus dux omnium conſenſu promotus in Regem, qui auream coronam abiecit, aiens indignum hominē aureo diademate vti, vbi Rex regum ſpineam coronam tuliſſet, pro redemptione generis humani. Et poſt glorioſos triumphos anno ſequēti moritur. Cui ſucceſſit frater Balduinus,& alij ſucceſſores,& iterum amiſſa fuit ſub Guydone Luſigniano Rege.9. Cū eam Chriſtiani per annos 85.tenuiſſent.

Is

Libri tertij 2. pars.

CAP. I.

Martinus 2. Gallus, aut Marinus (vt alijs placet) Papa 110. *inſtituitur circa annum domini* 883. *ferunt nonnulli hunc adeptum fuiſſe pontificatum malis artibus, & quam plurimum fauiſſe: vt Iohannes eius predeceſſor, ita ſeditionibus agitaretur. Obijt abſque celebri memoria.*

CAP. 2.

Adrianus 3. *Romanus Pappa ordinatur circa annum domini* 885. *non perquiſito cōſenſu imperatoris Caroli, qui tunc in franciam aduerſus rebellantes Normanos ierat. Eo tempore Guillelmus dux Aquitaniæ cluniacenſe monaſterium fundauit, ei præferens Bernonem ſanctum abbatem. Hic Adrianus cum magno populi deſiderio obijt cum vno tantum anno,*

&

CAP.4.

Quadam die dominica, hic ex matutinali officio rediens, quadam voce terribili ſuit vocatus, & ſpiritu raptus deductuſq;ad profunda loca tormentorum dato illi a conductore angelo (vt creditur) globo fili luminoſi aligādi ad deſtrum eius policē, vidit plures ibidem ex ſuis predeceſſoribus, & mallis conſultoribus ad bella,& exactiones: qui cauſas tormētornm ſuorum p anderunt illi.
Item animam patris eius in tormentis tamen diminutis. prout ipſe retulit, per preces. B. Petri & Remigii. Exorat vt & ipſe illi ſuccurriſſet: Narrās Lotharium fratrem,ac filium Ludouicum, iam hinc liberatos ſeq; prope liberandum oſtendit ,& pœnas ipſi preparatas ſi non pœniteret.

Poſt

Is Godifredus inſigne ac memorandum facinus armorum fecit in obſidione præmemoratæ ciuitatis anthiochenæ, vt citatur in itinerario .S.terrę Dũ enim infideles qui exierant ad expugnandũ fideles qui cum victualibus in adiutorium fidelium aduenerant,& nihilominus cõpulſi ciuitatem reintroire cœperant, godifredus quendam Turcum equitem armatum vno ictu per mendium corporis ſecuit, ita vt pars ſuperior in terram ceciderit, & inferiorem equus retulerit in ciuitatem cum omnium horrore & timore.

CAP. 20.

Circa hæc tẽpora floruerunt viri per celebres. ſi quidem tres aut 4. nominis Anſelmi. Item & Sigiſbertus de quibus ſupra & alii qui ſequntur

& menſibus duobus ſediſſet, ſepultus apud B. Petrum, omnibus collachrimantibus.

CAP. 3.

Stephanus quintus Romanus Pappa 112. *circa annum domini* 886. *ordinatur. Cuius tempore corpus beati Martini, præ furore Normanorum ex Turonis Antiſsiodorum deportatur, iuxta beati germani venerandas reliquias, religioſè collocatur. Vbi tanquam ad hoſpitium præclaris miraculis agnoſcitur, & poſtmodum ad locum proprium reportatur. Sedit autem Stephanus annis ſex diebus vndecim.*

CAP. 4.

Formoſus Portuenſis epiſcopus Pappa 113. *inſtituitur anno domini* 892. *hic apud Iohannem octauum ſuſpectus, quod in eum conſpiraſſet, hic illius ſeueritatem veritus, epiſcopatum deſerens fugit in*

Poſtmodum ductus ad amœna paradiſi loca, Lotharium patruum agnouit cum filio Ludouico: qui & eundem agnouerunt, referentes, poſt reditum parum in imperio permaneret.

Qui poſtea rediit ab extaſi: viſionemquè ſcriptis ad memoriam reliquit. Vincentius, aliiq; hæc narrant. Quæ Guaguinus Carolo Caluo, ſed non conuenienter tribuit. Et ſi non enim certum ſit, nec tamen minus inconuenit, quod ſit raptus ad pœnas videndas, quàm Paulus ad tertium cœlum. Ab ipſa autem viſione, vix per biennium vixit, ſubſtituto nepote Arnulpho,& obiit cum an. 12. imperaſſet.

CAP. 5.

Arnulphus filius Caroli magni fratris Caroli groſſi, Dux Bauariæ & franconiæ, per ſubſtitutionem

Gallias. Et reuocatus, redire abnuens, excommucatur à Iohanne, ac tandem priuatur & degradatur. Qua contumelia motus diſcedens iurauit ſe nunquam ad epiſcopatum reuerſurum, necad ciuitatem Romanam rediturum. At per Martinum iuramento ſoluitur, & in priſtinam reſtituitur dignitatem. Qui non multò pòſt largitione(vt aiunt) potiùs quam virtute, ad papatum nonnullis contradicentibus aſſumitur. Quidem Sergius à quibuſdam cum ſchiſmate ſimul electus non preualuit, ſed à Formoſo fuit expulſus, tempore Arnulphi, vel Caroli groſsi imperatorum ſimul Regnantium. Cùm autem nō multum fœliciter Formoſus ſediſſet, quinto ſui pontificatus anno, ac menſe ſexto moritur.

CAP.

tutionem ipſius Caroli patrui ſui imperator ordinatur. 89 an. Domini 892. qui vocatus Romā in auxilium formoſi Papæ, primò illi negatur ingreſſus in vrbem, ex quo ait vincentius eam obſedit. Cumquè lepuſculus, caſu per acien tranſiſſet, vna voce exclamarunt: Quo tumultu perterriti Romani, ſe ſe per murum præcipites dabant, & fugiebāt & ita libere ingreſſus eſt imperator: & de conſpiratoribus in Pontificem, ſumit vindictam. Vndè & ab eodem pontifice fuit coronatus. Platina, & Martinus, aiunt Arnulphum Normanos rebelles, magnis cladib⁹ perdomuiſſe, & compuliſſe ad profeſſionem fidei. Aiunt inſuper (& ſi non allij) ipſum ſuper his tanta contumacia elatum,

&

CAP. 21

Bernardus .1. abbas fūdator clareualenſis, & ordinis ciſtertienſis, vir nobilis, ſáctus & doctiſſimus, natione Burgundus, at ſpreto mundo religionem ingreſſus eſt cum fratribus ſuis & ſorore. Multa doctiſſima ſcripſit, quæ non abs re multo apreciantur. Claruit ſub Paſcali Papa. 2. vſquè Eugenium. 3. qui eius diſcipulus, & ſilius in chriſto fuit.

CAP. 22

In eo ſchimate, quo Petrus Leonis Antipapa inſurrexit etiam armis aduerſus Innocentium. 2. adeò vt compulſus fuerit, ad partes galliarum aufugere. Tumquè cōuocato concilio apud Stampas, vt decerneretur quis recipiendus eſſet. Beatus hic Bernardus a Rege franciæ Philippo primo, aut melius Ludouico groſſo eius

CAP. 5.

Bonifacius 6. Tuſcus Pappa 114. circa annum domini 898. Cum hiſtoriæ (teſte Platina) paruam aut nullam mentionem de ipſo faciant, creditur pauco tempore ſediſſe, vtquè communior eſt vox, tantum diebus ſex & viginti.

CAP. 6.

Stephanus 6. Romanus Pappa 115. circa annum domini 898. creatur, primus creatus pontifex anaguignus à Formoſo (vt aiunt) nihilominus in eū ingratus, aduerſus conceſſiones & decreta eiuſdem concilium conuocauit. In cuius præſentia delatum cadauer Formoſi pontificalibus exuit inſignibus. Dehinc illud dilanians, manus eiuſdem aut ſaltem digitos proycit in Tiberim aiens, quia contra iuramentum fuiſſet promotus.

Hæc

& potiſſimum in eccleſiaſticos, vt dei iudicio, longa infirmitate tabeſcens, nulla medicorū arte iuuari potuerit, quin à pediculis coroſus breui conſummaretur. Vincentius volater. 4. ſub dubio citat hunc à quodam Rege Ruydone inſecutum, & eius dolo intoxicatum, & tā dem necatum cum imperaſſet annis 12,

CAP. 6

Ludouicus filius preceſſoris Arnulphi imperator. 90. inſtituitur circa annum Domini. 905. Quidam hunc tertium Ludouicum computant nolentes annumerare Ludouicum Balbum. Poſt mortem Arnulphi Italis anbiātibus imperium tranſlatum ad Germanos nec, ipſi Pontifices aliquos tranſalpinos voluerunt armis, titulis imperalibus decorare, vndè iſte nullā coronam

eius filio. lib. 6 f. 59. Guaguinus: & à precipuis pōtificibus fuit accerſitus ſuper quo tremebūdus acceſſit ſciens pondus negotij, at viſione quādā in via cōſolatus fuit ſuper concordia facienda. Dumq; ſimul conueniſſent celebrato prius ieiunio, & precibus fuſis ad dominum, omnium ſententia & cōſenſu negotium Dei famulo Bernardo imponitur, vt ex eius ore cauſa tota penderet, quod timens & tremens, cum teuerētia acceptauit, electioniſq; ordinem, electorū merita, vitamq; & famam prioris electi proſecutus, in ſpiritu domini apperuit os ſuū, & Innocentium pontificem nunciauit, quod omnes pariter ratum eſſe, proclamarunt, &

Hæc controuerſia, (ait Platina) cum cæteris fuit nequiſſimi exempli, Nam longo tempore fuit obſeruata conſuetudo. Vt acta priorum pontificum ſequentes infringerent, ita vt ait faſciculator breui tempore perdurarunt, vt facile eſt deducere. Interim ſub his contentionibus imperator Conſtantinopolitanus Beneuentum in ſuam poteſtatem mox armis ſubegit. Verum anno 3. Guido Longobardus ipſam pulſis Græcis recuperauit. Sedit Stephanus anno vno menſibus 3.

CAP. 7.

Romanus Pappa 116. creatur circa annum domini 899. Aiunt quòd acta Stephani infirmauit. Sedit tātum menſibus 3.

CAP.

ronam ſuſcepit: at potius quidam Berangarius Longobardus imperium. 4. annis vſurpauit. Cauſantur Itali id ideo eueniſſe, quia nō ꝓtegerentur a Tranſalpinis aduerſus longobardos, verùm eos liberè ſuſcipiebant, Ludouicus multas oppreſſiones ſuſcepit à Hungaris, vt & tota Italia, Germania, & Francia, & nōnumquam præualuit, præfatum Berengarium quandoquè vicit, tandem nihilominus ab eo vincitur, & excœcatur, & ita imperandi finem fecit, cum ſeptē aut decem annis imperaſſet.

CAP. 7.

Conradus primus dux franconię prefati Ludouici ex fratre nepos, imperator. 91. vltimus ex proſapia Caroli Magni, circa annum Domini. 913. inſtituitur. Et cum non imperarir in Italia ſed

& ſubſcripſerunt.

CAP. 23.

Tumquè Innocentius Papa à plurimis in Tuſcia, Piſis & aliis prouinciis rite diſpoſitis, Burgundiam, Aurelianum peruenit vbi occurrentibus epiſcopis, Rege Ludouico groſſo honorifice ſuſceptus eſt. Et inde a Gaufredo epiſcopo carnotenſi, carnotũ deductus. Interim ſanctus hic abbas Bernardus ad Henricum Anglorum Regem, qui tũ Normaniæ dominabatur miſſus, eum regem quamquam a ſuis epiſ-epiſcopis diſſuaſũ, perſuaſit vt Innocentium recepiſſet, & eidẽ apud Carnotum cum epiſcoporum, & procerum comitiua occurriſſet.

CAP.

CAP. 8.

Theodorus ſecundus Papa 117. anno 899. hic pariter acta Formoſi probauit, reprobans Stephanum ſedit tantum diebus 20. tẽpore adhũc Arnulphi.

CAP. 9.

Iohannes nonus, Iohanniſſa non computata, Papa 118. circa annum domini 900. adhuc tempore Arnulphi. Aiunt quod ſtatim coacto concilio apud Rauennam acta Formoſi etiam aprobauit, & Stephani decreta declarauit inualida. Nigligentia Principum Afri Alemaniam inuaſerunt, ac cæperunt. Dumquè Conſtantiam obſiderent, rex eorum ictu fulminis moritur, & ita fugientes ad ſuos redeunt, domino pro ſuis pugnante. Sedit hic anno vno aut duobus abſquè celebri memoria.

CAP.

ſed Berengarius, nõ numeratur ab eiſdẽ Italis, peruenit ad imperiũ in hũc modũ vt Cario citat. Cũ Ludouico nõ ſupereſſet filius, Franci & Saxones contendebant pro imperio, & Otho dux Saxoniæ a maiori parte poſtulabatur. Is nihilominus generoſo animo noluit, vt ea dignitas ex inclita domo Caroli Magni poſt tantos triumphos ſubſtolleretur, & liberè ceſſit, ac ſuo egit conſilio, vt hic Conradus ordinaretur, & toto fuit illi ſidelis aduerſus inimicos. Verũ poſt eiuſdam Othonis obitum timuit Conradus, ne eius filius Henricus falconarius ex donis elargitis patri per eũdem potentior nimis cõtra ipſum efficeretur, voluit ad ſe, elargita patri, retinere: ſuper quo ortũ eſt bellum, in quo potẽtior

CAP.24.

Itidem & legati miſſi ad Lotharium Regem Romanorum, reuertuntur cum litteris deprecatorijs ad Papam Innocentium, vt ſuam etiam pręſentiam eidẽ exhiberet, qui & eundẽ pariter recipiebant. Dilectione tamen eccleſię Gallicanæ retardatus, Remis concilium conuocauit, vbi & Ludouicum viuente patre Philippo (quem iam ad Regni conſortium acceperat) coronauit. Et in omnibus his Dominus Papa huius ſãcti Bernardi conſortio & conſilio vtebatur, ac in omnibus aſſidebat cum Cardinalibus.

CAP.25.

Soluto cõcilio Remẽſi papa apud Leodiũ Regi romanorum occurit honorifice ſuſceptus. Sed ſtatim obumbilata fuit ſerenitas, dum Rex ĩportunè

CAP. 10.

Benedictus 4. Pappa. 119. circa annum 902. Vir grauis moribus: annis tantum 3. ſedit, aut circa.

CAP. 11.

Leo quintus Papa 120. circa annum domini 905. Aretinus, ex cronica cronicorum. Platina autem ait ipſum fuiſſe ignotæ patriæ. Noſtri vero Britanni diœceſis Trecorenſis, ex ſuis ſcriptis aiunt hunc fuiſſe beatum Pabulum præmiſſi loci epiſcopum, qui miro miniſterio, & reuelatione, fuit Romam delatus, vt Abachuth ad Danielem.

A quodam præsbitero ſuo Chriſtophoro, ambitione dominandi in quadã turri includitur, vbi & mœrore moritur, cum tantum 40. diebus ſediſſet.

Trecoria autem in vulgari ſermone dicitur Lantriguer.

CAP.

tior erat Henricus. Contigit autem Conradum infirmari ad mortem, ꝙ agnoſcens, vocato ad ſe, fratre Eberardo Duce, ſufficientiam dicti Henrici ad imperium, gratitudinem & fidelitatem patris Othonis, ac ſuorum debilitatem ſuggeſſit, & perſuaſit, vt coronam imperialem ad eum deferret: quod & fecit. Et hinc pax ſecuta eſt finiſquè fuit imperii ex parte Caroli.

Non enim multo poſt videlicet ãno domini 987. Corona Franciæ ex prole & domo Caroli magni fuit ablata, & tranſlatum fuit ſceptrum ad Hugonem Capetũ, poſt mortem Ludouici quinti, qui quidem Hugo deſcenderat à Roberto comite Andegauenſi & pariſienſi. fuit (vt aiunt) dictus

Capetus

nè petijt episcoporum inueſtituras ſibi reſtitui, quas Henricus.4.&.5. eius filius vſurparant, & maximis periculis & laboribus eccleſia Romana eas vendicarat, ſuper quo verbo pontifex cum ſuis arbitrati ſunt grauius periculum incidiſſe quàm Romæ declinaſſent. At hic ſanctus abbas murum ſe opposuit in tanta difficultate, audacter regi reſiſtens, & mira libertate redarguens eundem cōpeſcuit, adeo vt ſub ſacramento ſit pollicitus ſummo pontifici, ſe cum exercitu Italiam ſtatim ingreſſurum, vt eundem vſquè lateranum perduceret, quod & fecit Petro aut papa non comparante. Verum poſt eius diceſſum adeò inſurrexit vt Innocētium cōpulerit Piſas iterum reuerti. Vbi magno habito cōcilio hoc patre adhuc

CAP. 12.

Chriſtoforus Pappa 121. circa annum domini 905. ex domo Leonis, in quo verum fuit dictum Theocriti enutrio Lupos, qui te commendant. contentionibus, & malis artibus, peruenit ad papatum, vndè & ſeptimo menſe (ait Martinus) eijcitur, & recluditur in monaſteriū, per Sergium, qui ad Gallos auffugerat, at poſtmodum, iuſſu eiuſdem extractus ex monaſterio, perpetuis vinculis detinetur, & 7. menſibus tantum ſedit, & merito.

CAP. 13.

Sergius 3. Romanus Pappa 122. circa annum domini 906. conſecratus Diaconus per Formoſum, inter eos ſchiſma fuit. Cum in electione Formoſi hic à multis expeleretur: vndè à metu eius in Galliam fugit. Poſtmodùm fauore Lotharij Regis Lōgobardorum, aut francorum,

Capetus, quia iunior capetos omnium quibus tū vtebantur, proiic iebat. Poſteritas Caroli Magni. 120.annis ſub imperatoribus decem, tenuit imperium.

Pars.3.de imperatoribus germanicis ante modum electionis inſtitutæ, qui non fuerunt ex prole Caroli.

CAP.18.

Henricus primus imperator. 92. inſtituitur circa annum Domini. 920.Iam premiſſum eſt, in Conrado qualiter eidem miſerit coronā per fratrem Eberardum, & conſenſu procerum fuit acceptus. Non obtinuit coronam a ſummo pontifice nec in Italiā ſe tranſtulit, alii contendentibus pro imperio: ſed Alemanis rebus quietandis laudabiliter ſtuit. Arnulphum Bauariæ ducē pro imperio

huc conuocato, & cum omnium reuerentia ſuſceſpto. Eo concilio Petrus cum fautoribus ex communicatus, & perpetuò eiectus denunciatur.

CAP 26.

Abſoluto autem concilio Mediolanenſes multis ſupplicationibus ſanctum hunc Abbatem ex petierunt ad eos recōciliandos ſuper chiſmate in ea vrbe per Anſelmū imiſſo, quem ad eos dominus Papa deſtinauit, cum domio Matheo epicopo albanenſi a latere, & domino Guydone piſano, adiuncto etiam domino Godefredo epiſcopo Carnotenſi. Ibiquè tāta deuotione & ſolemnitate ſuſcipitur ſāctus Bernardus, tantiſq; miraculis fulſit, etiam apud Papiam quod cum breuitate compendii nequeunt enarrari. Recepto igitur apud Mediolanum, S. abbate ac eidem & dominis parato

rum, Romam rediens, Chriſtophorum ipſum eiecit à Papali dignitate, & eum perpetuis incluſit carceribus, ac meritò. Omnia acta Formoſi improbauit, & corpus ex ſepulchro tractum fecit decopitari, & caput in Tiberim proijci. Quod quidem caput à quibuſdam piſcatoribus repertum ad Baſilicam diui Petri, iuxta ſanctorum imagines colocatur. Et ab eiſdem cum inclinatione reueretur. Stephanus cum iſto crudele ſpectaculum aduerſus hunc præbuerunt. Sedit Sergius hic 7. annis & menſibus penè duobus hoc inſigne egit, quòd eccleſiam Lateranenſem, quæ ante corruerat, reparauit.

CAP. 14.

Anaſtaſius 3. Romanus Pappa 123. circa annum domini 913. hic modeſtè quieuit. obijtquè anno 2. à ſua ordinatione.

CAP.

imperio contendentem, armis & rationibus euicit. Hungaros & Gallos ex germania & imperio, cum voto, quia hereſin ſimonicam, expelleret, eoſdem miraculoſè vicit, & fugauit. fuit cognominatus falconarius, Germaniam reddidit pacificam. Ex ſanctiſſima vxore mathilde, (quæ in vulgari ďta fuit Mahieut aut mahault, & ſecundum Britaniæ chronica lib. 3. fo. 77. fuit filia Henrici patris regis Angliæ) habuit Othonen, Henricum, & Sanctū Brinonem epiſcopum Colunien. is imperator fuit cognominatus Hēricus ſanctæ vitæ: imperauit in Germania annis. 18. & Othonem primogenitum ſucceſſorem inſtituit. Fertur quod ex Alemania abierit, neſcitur quorſum, nec vnquam aparuit.

Vincentius

rato hoſpitio. Dum proſequuntur tractatum de negotio ſchiſmatis, ob quod aduenerant. Ciuitas ſuæ fortitudinis oblita, omni ferocitate depoſita exhortationi ſancti patris inherendo ſub perfectiſſima matris obedientia eſt reconciliata. At poſt modum aut ad Dei gloriam, aut propter præteritorum demerita permiſſione diuina demon multorum corpora inſiliens debachabatur. Verum ſancti viri precibus curantur, & liberantur omnes.

CAP. 27.

A reditu autem ſancti viri ex alpibus & Mediolano tota Burdegalenſis prouincia oppreſſionibus ſchiſmaticorũ laborabat, nec erat qui principi indurato poſſet reſiſtere. Eumquè inſtigabat Girardus epiſcopus Angoliſmenſis ob amiſſam legationẽ qua prius

CAP. 15.

Lando ſeu Landus Romanns Papa 124. circa annum domini 915. laborauit pro pace, prout potuit. ſedit tantum menſibus 7. & diebus 21.

CAP. 16.

Iohannes decimus filius vt aiunt, Sergij pontificis Papa 125. circa annum domini 916. dicitur vndecimus ab his qui Iohanniſſam computant. Hic deditus fuit rei militari & pooſperè. Nam opè Alberici Marchionis Hetruriæ, Sarracenos, qui Italiam deuaſtabant, cum triumpho fugauit, & ſi diabolica poſtmodùm contentio orta ſit, inter ipſum & prefatum Marchionem, quia Hungaros cum magno detrimento vocauit. Iohannes hic à militibus cuiuſdam Guidonis Comitis captus, conijcitur in vincula, & cum ceruicali ſuffocatur, cum annis 13. ſediſſet, et menſe. Quidam

Vincentius volu. 4. lib. 25. ait quod in quodam monte ſepultus fuerit, & circa eius ſepulcrum viſæ ſint flammę ignis.

CAP. 2.

Odo primus filius pręfati Henrici ducis ſaxoniæ poſt patrem, & eius inſtitutione imperator Romanorum ordinatur & ſacratur. 93. circa annũ 937. hic fœlix fuit & victorioſus, ac verus eccleſiæ protector. Tria precipuè accerrima prælia habuit, & vicit prout citat Caryo. Nam & in Italia etiam imperauit, & obtinuit benedictionem & coronam papalem. primum prelium per ſex annos aduerſus quendam Oberardũ, & Gilbertum principẽ Lothariæ, qui inſurgebant in eum inualido cruore, quos vicit, priore occiſo, & altero, in Rhenum fugiendo, ſub merſo.

Secundum

prius gaudebat, cum quę ſtu & exactione maxima: Adeò vt qui ſuſceptioni Petri Leonis non ſubſcribebāt, aut ꝓſcriptionibus multabantur, vel a propriis ſedibus exulare erāt compulſi. Itaq; Girardus fide data obtinuit legationem in eam prouinciam a Petro Leonis, qui & Gilonem quendam Tuſculanum Cardinalem etiam dilegauit. Tuncq; Girardus cornua reſumens publice mitratus procedebat, & pręfatum principem burdegalenſem venenatis perſuaſionibus ſtatim ſeduxit. Vndè & Guillelmum epiſcopum Pictauienſem virum probum & Zeloſũa ciuitate & diœceſi expellunt, ſuo loco inſtitutētes & execrātes quēdam ambitioſum degenerem a fide.

Similiter

Quidam alius Iohannes Vndecimus vi fuit intruſus & ſtatim iectus, ideò non numeratur.

Libri 3. pars tertia.

CAP. I.

Leo ſextus Romanus Pappa 126. creatur circa annum domini 929. modeſtæ vitæ fuit, & ſtuduit paccare diſcordias. At menſe ſeptimo & die 25. ſui pontificatus moritur, omnium cum deſiderio.

CAP. 2.

Stephanus 7. Papa 127. ordinatur circa annũm domini 930. Suo tempore princeps Lotaringiæ, & dux Bohemiæ floruerunt, & dux titulum regni obtinuit. Stephanus manſuetiſſimus fuit, & duobus annis ac menſe et 12. diebuc tantum ſedit.

Secundũ prælium habuit cum fratre ſuo Hērico, & epiſcopo Maienſi, quos & vicit, ac cũ miſericordia recepit, dato fratri ducatu Bauariæ.

Tertium aduerſus proprium filium Ludouicum ei natum ex priore vxore Edith Regina Angliæ, qua deffuncta, dum Adalindam filiam Lotharij defuncti à Berengario liberaſſet, eam coniugem cœpit.

Vndè hic commotus in patrem conſpirat, & ab eo euincitur, & cum miſericordia ſuſcipitur.

De Othone. I.

Contigit initio ſui imperii, Spirendum ducem Bohemiæ fidem ſuſcepiſſe, & eius filium vinceslaum deuotionis paternæ imitatorem ab infideli fratre Bolſao fuiſſe occiſum, & eiꝰ regnũ

occupatum

Similieter & in Lemouienſi eccleſia quendam Radulphum intruſerũt qui diuina vltione præcipitio repentè poſt modum expirauit . Sed & is princeps ſe ab eis infẽſum alia ex cauſa cõque rebatur. Burdegalenſem pariter archiepiſcopatũ Girardus occupabat.

Super his Gaufredus Carnotenſis epiſcopus cui legatio Aquitaniæ ab Innocentio erat commendata, ſuccurere periclitãti eccleſiæ ſtatim decreuit obſecrãs hunc S. Abbatẽ vt ſuccurrat qui & aſſenſit faciendum, peracta & conducta congregatione monachorũ in Britanniam Nanetum in locum a Comitiſſa Ermengardi paratũ. Reorquè ea ex cauſa, id fuiſſe, ut eam pro monaſterio domum cum ſuis fratribus recepiſſet. Illuc ſimul is dominus legatus cum Domino abbate Nanetum

CAP. 3.

Iohannes II *filius etiã Sergij, vt aiunt, 128. circa 933. ſedit annis 4. & menſe cum dimidio.*

CAP. 4.

Leo 7. Pappa 129. ordinatur circa annum domini 937. imperantibus Hugone & Lothario filio ducis Burgundiæ, qui aduerſus Berangarium fuerat in Italiam conuocatus. De hoc Leone pauca narrantur. ſedit annis tribus cum dimidio.

CAP. 5.

Stephanus 8. germanicus Papa 130. circa 940. hic natura benignus. At tanta populi Romani ſeditione vexatus & mutilatus ac læſus, vt nec in publicum prodire auderet. Hugo & Lotharius & Otho occupati ſcelus vlciſci nequiuerunt. Sedit tantum annis tribus.

CAP.

occupatum : ita & poſt martyrium miraculis fulſiſſe, prout & regem Dacię á ſuo fratre Abel. Et Otho Zelo fidei hunc Boſlaum bello aggreditur fere per. 14. annos, & deuicit cũ Bohemia.

CAP. 8

Otho Gallos, Bohemos, & hungaros, ſubiugauit. Euocatus ab Italis aduerſus Berengarium, eũ vicit, & recepit ſub iuramẽto fidelitatis qui poſt modum tyranide inſurrexit, vndè imperator iterum exoratus, eundẽ regno pellit, & captiuũ duxit in Alemaniam.

Filius eius Albericus in Conſtantinopolim mittitur exul. Et hic eſt finis Regni Berengariorum. Liberata igitur Italia a tyranis per Othonem, ipſe Romam ingreditur & cum triumpho ab omnibus ſuſcipitur. Item & a Ioanne Papa. 12. coronatur: primus ex Alemanis:

Nanetum aduenerunt nec in vanum fuit eorũ aduentus. In ea enim regione miſera quædam mulier erat, quæ a quodam Incubo demone vexabatur (quod horrendũ eſt audire) impuriſſimuſquè adulter, quodam forſam interueniente cõmercio eam inpetebat, ea arte, vt nec in eo lecto à marito perciperrtur aut per ſex annos ab ea detegeretur.

CAP. 28.

Res mira, infœlix mulier ſeptimo anno crimẽ confitetur, pœnitentiam in ieiuniis elemoſinis, peregrinationibus & oratione implet, nec liberatur, aduentũq; viri ſãcti Incubus predicens, eidẽ mitatur, ſi eundem adierit, ſe ab eius receſſu, ex amatore fieri perſecutorẽ. Ipſa nihilominus ſupplex rem ſancto viro pãdit, opem implorans, qui & eam conſolatur, dans illi proprium

baculũ

CAP. 6.

Martinus 3. Romanus Pappa 131. circa annum domini 943. benignitatem Stephani imitatus paci intendit. Othonem & Lotharium ad magna certamina paratos cum graui plebis iactura reddidit paccatos, & tandem moritur anno et dimidio ſui pontificatus.

CAP. 7.

Agapitus 2. Romanus Pappa 132. circa annum domini 946. eligitur, bello Hungarum per Italiam furente, dum & per Hericum Bauariæ ducem vincuntur, verùm ob Berengarij aduentum, eo in Auſtriam recedente, Berengarius cum filio Alberico Italiam & eccleſiam vi opprimunt, coniecta in carcerem Adalinda, ne propriam vrbem dotalem repeteret. Verùm Agapitus cum proceribus Othonem imperatorem ad uocauit, qui malè acta reſtauret.

Et

nis: qui nõ ex prole Caroli magni. Ita & primus iuramentum fidelitatis pontifici ſummo præſtitit, vt in c. Tibi domino Iohanni 63. diſtinct. In quo iuramento pollicetur quod ſi Romam venerit ſe eccleſiam & põtificem, pro poſſe, exaltaturum, & ſuo concilio in omnibus ſupportabit. item nec placitum in vrbe faciet, de his, quę ad ipſum aut Romanos ſpectant, ſine eorum concilio. Item & ſi quid, de terra ſancti Petri obtinuerit reddet. Itẽ & quẽcũquè ad regendã Italiam miſerit, eum ſub iuramento aſtringet, & confirmabit, quod erit adiutor pro deffenſione terrę eccleſiæ. Hæc clara ſunt ex eo capitulo Tibi domino Iohãni. 63. diſt.

Otho, tertiò Romam aduocatur ad corigendos mores ſcandaloſos iohãnis Papæ: qui duobus

baculum lecto inponendum, quem ſigno crucis munita appoſuit, nec ea nocte apropiare eſt auſus, ſed a longè minabatur.

Quid plura? dominica dies interuenit. S. pater cum dominis epiſcopis & etiam epiſcopo Nanetenſi eccleſiam conueniunt, ſolenniter conuocato populo. Vir dei pulpitium aſcendit, nequitiãquè & fraudes adulterini ſpiritus detexit, à fidelium, qui aderãt, ſubſcriptione anatematiſat, accenſis candellis in manibus ciuium ſingulorum, & ſolemniter auctoritate Chriſti, maligno ſpiritui inter dixit, ne ex tunc eam aut aliam ita vexet, & extinctis candelis, virtus diaboli ita fuit extincta, vt ab ea poſt confeſſionẽ & communionem irregreſſibiliter aufugerit.

CAP.

Et adueniens Berengariũ cum filio vicit, & cum miſericordia recepit, Adalidamquè liberat & accepit vxorem: ex qua genuit Othonem 2. Super quo Ludolphus ex alia vxore indignatur. Interim moritur Agapitus cum ſediſſet annis nouem, menſibus 7. diebus 10.

CAP. 8.

Iohannes 12. *Papa* 133. *ordinatur aut potius intruditur circa annum domini* 955. *citat Martinus hunc inductione patris fuiſſe promotum, cum ab adoleſcentia eſſet venator lubricus & adulter. ob quem Otho conuocatus à populo Romano, eo primùm correcto & ſpernente, coacto epiſcoporum concilio, deponitur: & in eius locum Leo* 8. *ſufficitur quem tamen affines Iohannis expulerunt, & pro pace, permiſſo Iohanne, ab imperatore: Iohannes autem à marito adul-*

teræ

bus cardinalibus eum mouẽtibus vni manum, & alteri naſum abſciderat: qui & benignè correctus ſpreuit, vt iam ſuper eodẽ Iohanne. 12.

CAP. 4.

Otho igitur Iohannẽ ſpernẽtem in epiſcoporum concilio deponi fecit, & Leonem ſuo pręfecit loco. Nihilominus ad vitanda ſcandala maiora, Iohãnem miniſtrare permiſit. quo miſerabiliter in adulterio, aut morte repentina, ſublato, adhuc Benedictum quendam eligunt, quem Otho in Alemaniam ſecum duxit, vbi & moritur.

Qui Otho poſtremò in Italiam reuerſus Sarracenos fugauit, ducens filium Othonem, quem conſtituit conſortem in imperio, & ſucceſſorem, quem & fecit coronari cum vxore, filia imperatoris Conſtantinopolitani,

tani,

kx

CAP. 29.

Dominus igitur legatus cum ſancto patre ex Nanetis Burdegalēſem ciuitatem ſimul adeunt: interim Gerardus aſſenſu Comitis archiepiſcopatum ſimul & Angouliſmenſem diœceſim detinebat, & contra fidem prius Innocentio datam declamabat. Et Petro non parentes, acephalos & erroneos predicabat. S. Abbas antèquàm propalata eſſet eorum perfidia ſacrificium in eccleſia domino obtulerat, verum eiuſdem eccleſiæ Decanus, poſt Sancti Diceſſum, altare, in quo celebrarat cōfregit, ſed non impunè. poſt enim breue tempus percuſſus a Deo domum vidit plenam demonibus, & a quodam ſe iugulari clamitans, cul tellum poſtulabat demens quem ſuo

teræ concubentis vel repētina morte interijt cum 9. annis ſediſſet.

CAP. 9.

Benedictus 3. Romanus Pappa 134. ex diacono præficitur ad pontificatum, à fautoribus Iohannis ægreferentibus. Leonem ab imperatore Iohanni antelatum 962. Verum imperator meritò indignatus, eos armis Leonem ſuſcipere compulit, & ſub iureiurando abſtrinxit ſe nihil immutaturos eorum, quæ conſtituiſſet. Eundem igitur Leonem reſtituit, & abiens in Alemaniam, Benedictum ſecum duxit. qui non multò pòſt dolore animi moritur exul, cum ſediſſet tantum menſibus ſex, & diebus 5.

CAP. 10.

Leo octauus Pappa 135. in deſtitutione Iohannis. 12. eligitur à clero & populo & ab imperatore confirmatur. Nihilominus Iohannis

tani, & obiit cum fœliciter imperaſset annis 6. & 20. diebus

CAP. 5.

Otho. 2. dux Sayoniæ, & filius Othonis primi, imperator. 94. Iam coronatus, aſsēſu patris, poſt cuius mortem ſolus imperauit, circa annum domini. 974. hic, adhuc viuente patre, bellum habuit cum Gręcis, Nicephoro, pactam vxorem illi denegante, quē vicit, & eo deſtituto, Iohannem fratrem Theofaniæ vxoris, inſtituit imperatorem Conſtantinopolitanum, & ipſe cum eadē vxore fuit coronatus à Iohanne. 13. viuente patre. Otho habuit fratres Henricum &. S. brunonem: Hēricus in eum inſurrexit, quo victo, & reconciliato, otho ducatum Bauariæ deficiente herede illi dedit. qui & per. 15. annos mortuus fuit ante imperatorem.

ſuo gutturi immergeret, vt extracto demone viueret. ſed inter hęc, diabolꝰ cui datus erat, extinxit eūdē. Ita archipræſbiter fautor inuaſoris Pictauienſis. dum ſuę perfidię ſinodum proclamaret, fuit etiam à diabolo correptus, & quam plures alii alius perfidiæ diuina vltione percuſſi ſunt. Et tunc Gerardus mox conuentus, & colloquia publica declamabat

CAP. 30.

Comes tandem ſeu dux Aquitānus & ſi defficulter perſuaſus eſt, vt cum ſancto viro, ac domino legato in colloquia con ueniret. Nihilominus apud Partiniacum conueniunt, vbi de diuiſione eccleſi & ſciſſuræ obſtinatione, quæ citra alpes in ſola Aquitania cóſiſtebat, eſt collatū, plurimaq; teſtimonia ſuper ſchiſmaticis deducta ſ[illegible]t.

Tandem

Iohannis fautores poſt imperatoris diceſſum, Iohannem reuocant, & hunc repellunt. Sed imperator ad vitanda maiora ſchiſmata, patienter tulit cum Leone: vſquè ad mortem Iohannis, de qua iam ſuper eodem. Iterum & Romani in morte Iohannis, adhuc promouerunt præfatum Benedictum, vt ſuper eo præmiſſum eſt. quo, in exilio, mortuo, hic reſtitutus, conſtituit non poſſe papam eligi, niſi imperatoris aſſenſu, & eius priuilegia confirmauit: ſedit anno vno & 4. menſibus.

CAP. II.

Iohannes 13. *Naruienſis Papa* 136. *inſtituitur circa* 964. *qui à ſeditioſis Romanis etiam fatigatur, & includitur in molem Adriani medio Iophidi Campagniæ, qui & à Iohāne principe Campagniæ occiditur cum filio, & ab exilio, quo fuerat Iohannes*

peratorem. habuit filiū Henricum, qui etiam in hunc ſe erexit, & ſtatim fuit reprę̄ſſus.

Ita & Galli, verum Saracenis & Grecis deuaſtantibus Apuleiam, dū is eos agreditur, fuit deuictus & fugatus, deo tamē & beato Petro iuuante ſaluatus. Romam Otho reuerſus, comparato exercitu conſtituit in Romanos & Beneuētanos animaduertere, qui initium fugæ prębuerant: & vrbem Beneuētum vi cæpit, & incēdit, ac corpus Beati Bartholomei hinc trāſtulit. Dicitur obiiſſe ſub Benedicto 7. aquo fuerat iterū coronatus, Romæ ſepultus, cum poſt mortem patris imperaſſet annis 10. aut circa, relicto filio pupillo circiter duodecim annorum.

CAP. 6.

Otho. 3. filius Othonis. 2 ducis ſaxoniæ imperator

Tandem eo deuenit, vt obedientiam Innocentio Papę pręſtaret, & reſtitutioni epiſcoporum, qui, vt aiebat, ipſum inculpabiliter offenderāt, nunquam contra iuramentum ſuum conſentiret. Intrarunt eccleſiam & Comes præforibus ſuſtinebat. Celebratis diuinis, & pace data in populum, vir dei in ſpiritu corpus Domini ſuper patinam deſſumit, & cum feruore ducem agreſſus ait, rogauimus te, & ſpreuiſti, ſupplicaui tibi, & cōuentus ſeruorum dei contempſiſti Ecce ad te proceſſit filius virginis iudex tuus quem tu perſequeris, ipſum ne ſpernes, ſicut & ſeruos cōtēnis. lachrimabantur vniuerſi qui aderant orationibus multi, & quid diuinum expectabant. Mirū Comes videns abbatē in ſpiritu vehementi ꝓcedentē cū

nes miſſus, redijt Romam, & Otho de conſpiratoribus dignam, & exemplarem fecit vindictam. Sclaui noui Chriſtiani, et Sueropili Sarracenos è monte gargano eiecerunt, & Otho ſecundus facilè eos expulit. Iohannes, Othone patre annuente, Othonem filium cum vxore coronauit. Iohannes hic poſt eundem Othonem 6. ſui pontificatus anno & menſe 11. obijt.

CAP. 12.

Benedictus 6. Romanus Pappa 137. circa annum domini 972. ſucceſſit Iohanni, etiam in calamitatibus: Nam & ſeditioſi Romani, eundem in molem Adriani, ſeu ſancti Angeli arcem incluſerunt: vbi aut ſtrangulatur, vel fame moritur, cum vno tantum anno, ac dimidio ſediſſet. Vnde alius fuit Benedictus ab eo, qui ab Othone fuit in Alemaniam ductus. Nam nec ille

95. ordinatur circa annū dñi. 984. in obitu patris tātū. 12. annorum fuit. & hinc orta eſt difficultas, quibuſdā Creſcētiū poſtulātibus, & alijs Hēricū Bauariæ, & Germanis hūc Othonē: quibus aquieuit Benedictus. 7. Pręfatus Henricus eius cōſequineus, hunc Romam miſit, pro cuſtodia interin adminiſtrabat imperiū. Dūq; Romani cōtēderēt pro Creſcentio, Othonē Germani reuocant, & annuāte Bñdicto, in imperatorē deligūt, Otho hic. 3. efficitur qui Gallos Lotharingię ducatum occupare tentantes, fugauit & deuicit. Procurauit vt Bruno eius cōſanguineus promoueretur in Pontificē qui & dictus fuit Gregorius quintus. qui fuit (aiunt) filius Othonis: non igitur ille Sāctus bruno filius Henrici epiſcopus Coloniēſis. Is hūc Othonē in imperatorē coro-

corpore, expauit & diriguit, ac tremebundus ſolo prouoluitur vt Demens, & a militibus eleuatus in faciem ruit, nemini loquens, aut intendens, & ſaliuis per barbam effluentibus, profūdis efflens gemitibus epileuticus videbatur. Tū vir dei accedēs pede ſpulſat acliuem, & ſtare iubet ac diuinam audire ſententiam, aiens, preſēs eſt epiſcopus Pictauienſis quem contra ius tu expuliſti, reconſiliare eidem in oſculo pacis, & ad ſedem reducito, & diuiſos ad vnitatem reuoca, ſubdere Innocentio vt eccleſia vniuerſa. Super his Comes auctoritate ſpiritus ſancti, & preſentia ſanctiſſimi ſacramenti victus nec audebat aut poterat reſpondere. At ſtatim cum omnium exultatione recepit epiſcopum in oſculo pacis, & ad propriam ſedem

ille numeratur inter pontifices, nec de illis vlla legitur facta iuſticia.

CAP. 13.

Dominus 2. Papa 136. circa annum domini 974. fuit magnæ modeſtiæ: vndè nec vlla iniuria affectus. Sedit anno cum dimidio. Floruerunt ſuo tēpore viri percelebres.

CAP. 14.

Bonifacius 7. Papa 139. circa annum domini 975. hic malè adeptus pontificatum, malè etiam amiſit dictat enim Martinus & faſciculator, Romanos poſt ſuffocationem Benedicti hunc propria auctoritate elegiſſe, & ſi Domnus dicatur poſt Benedictum: id potuit eſſe, dum iſte erat fugitiuus. Bionis eū conſpirantibus in eum compulſus fuit vrbem relinquere. ſed quæque pretioſa ex Baſilica ſancti Petri furatus, confugit Conſtantinopolim, & illic ſtetit, quouſquè ex ſacrilegio

nauit, fuitquè fugatus a Creſcentio, quidam Ioannes eius loco intruſus, Vt ſuper eodē Gregorio.

CAP. 7.

Super his Otho meritò commotus potenti exercitu Romā ingreditur, Creſcentius verò & Ioannes, in Sancti Angeli arcem ſe protegunt. qui tamen poſt modum veniā ab imperatore poſtulaturi, egredientes intercipiūtur Ioanneſq; mutilatus & oculis priuatus a populo necatur. Creſcentius autē iumēto ſuper poſitus facie verſa ad clunes cum flagellis per vrbem ducitur, & tādem ſuſpenditur

CAP. 8

De Othone. 3

Super his & precedentibus Otho cum Gregorio ſummo Pontifice, & concilio, ſtatuit vt ex tunc imperatores per

dé reduxit, & deinceps fidem ac dogmata ſancti patris eſt amplexatus Girardus autem in deterius procedens, adueniente ira dei, in domo propria extinctus eſt, & corpus a nepotibus honorifice ſepultum, extra ctum & eiectum fuit à legato apoſtolico diſquitione facta, finis illorum mors eſt.

CAP. 31.

Paccata itaquè Aquitania ſanctus Bernardus Clareualenſis cum ſuorum fratrũ maximo gaudio, reuertitur & ſuſcipitur. Et quietem nactus omnino contemplationi ſolitariæ vaccauit: vbi ſuper cãtica canticorũ quaſi pet epitalamiũ, aut coloquium ſpõſi & ſpõſæ, fercula ſpiritualiũ nuptiarũ contexuit.

CAP.

gio vin pecuniarum comparauerat, & Romam reuerſus, largitione multos corrupit. Quendam Iohannem diaconum renitentem oculis priuat, at non multò poſt infœliciter fuit extinctus, cum à ſuo reditu ſediſſet tantum menſibus 7. & diebus 5.

CAP. 15.

Benedictus 7. Romanus Pappa 140. circa 976.

Ferunt Othonem 2. etiam ab eo coronatum, qui & Romæ moritur, tempore huius. Tumquè quæſtio fuit, pro nouo imperatore quibuſdam poſcentibus ducem Bauariæ, & Italis Creſcentium. Verum Germani Othonem adoleſcentem filium Othonis 2. poſtulabant, quod ſæpius, Benedictus conſulere vtilitati reipub. Chriſtianæ, qua etiam ex cauſa in Othonem conſenſit. & moritur ſui pontificatus anno 8. cum dimidio.

CAP.

per principes alemaniæ eligerẽtur & nõ per ſucceſſionem generis eſſent inſtituendi, & confirmarentur a ſummo Pontifice: vt ſtabilior maneret eorũ inſtitutio apud Alemanos. qui & eligendi modus hucvſquè tenuit. Electores verò ſunt qui ſequũtur. Ex his igitur electoribus tres ſunt archiepiſcopi quippè Magũtinenſis præſes in electione Germaniæ Cancellarius, Treuerẽſis Galliæ cãcelarius, Colõniẽſis Italiæ.

Cum his fuerunt Domini temporales adiuncti ſiquidem Comes Palatinus Rheni Dapifer ab electione facta. Dux Saxoniæ portitor ẽſis, Marchio Brandeburgẽſis prępoſitus Camerę, & Boemus Rex pincerna, vt in his verſibus,

Naguntinenſis, Treuerenſis, Colonnienſis

Quilibet

CAP. 32.

Interea litteræ apoſtolicæ eum vocant & domini cardinales ſuplicant, vt adſit laboranti eccleſiæ. Nam Romę & ſi maior pars fidelium Innocentium ſequerentur: quã plurimi nihilominus largitione, & timore, carnali affectiõe pertinaciter, & contentioſè Petrum ſequebantur. Ex quo ſancta exhortatione data ſuis fratribus, Romam obediẽs pergit, & vbiquè cũ maxima reuerentia ſuſcipitur, Romæ præſertim: vbi tanto feruore & ꝓfunditate ſingulos exortatur, vt pars Petri penè tabeſceret, & deficeret.

CAP. 33.

Dumquè vnum veh abiit, ſuperuenit aliud veh, Nã Rogerius Rex aut Comes Siciliæ, de quo iam ſuper Vrbano 2. Premiſſum, quòd Capuam, Melphin, & alias terras

CAP. 16.

Iohannes 14. Romanus Pappa 141. circa annum domini 983. hic menſe tertio à pontificatu inito à quibuſdam Romanis, et forſam Ferrutio patre Bonifacij, quia filio iuſte ſit aduerſatus, capitur. vbi aut pedore carceris, vel inedia moritur, & ſepelitur apud beatum Petrũ cum octo tantum menſibus ſediſſet.

CAP. 17.

Iohannes 15. etiam Romanus circa annum 984. hic toto ſtudio ſingula ſuis elargiebatur poſtpoſito dei honore, vndè Clero & populo fuit exoſus. ſedit etiam menſibus 8. diſsimiliter tamen.

CAP. 18.

Iohannes 16. Papa 143. inijt pontificatum Othone needum coronato circa 984. fuit ſanctæ vitæ et doctrinæ. Creſcentius aſpirãs imperium, eũ ita perſecutus eſt vt in Hetruriam

Quilibet imperij ſit cancelarius horum, Et Palatinus dapifer dux portitor enſis,

Marchio prępoſitus canerę, Pincerna Bohemus, hi ſtatunt dominũ cũctis per ſecula ſummũ

Ferunt quidam quia Bohemus non ſit ordinarius, ſed pro concordia. Verũ in bula aurea. Caroli 4. & poſtmodũ ſemper fuit connumeratus. Cur dux Bauariæ nõ fuerit ãnumerat⁹ & alii nõ nulli admirationi dimitto cũ Caryone, cauſam enim nõ reperi nec legi.

De Othone. 3.

Ferunt nonnulli quia Otho habuerit vxorem filiam regis Arragonũ plurimum incontinentẽ & ob eam cauſam eam interfecit. Martinus & Vincentius citant, quia Romæ palatium ædificauerit, in loco vbi Iulianus habitarat, & illic cõmoratus, inquiſiuit a Romanis

terras eccleſiæ cœpiſſet, & in Caſſinanſi & Beneuentana prouincia, ſperans per priuilegium ea a Romanis pontificibus vt propria obtinere, Antipapæ Petri illi fauẽtis partes tenebat, fingens nihilominus ſe velle agnoſcere veritatẽ & eã inſequi. Petiit ab Innocentio, vt Dominum abbatem Bernardum ad ſe mitteret, & a Petro, vt Petrum Piſanum à lattere delegaret, ſperans ꝙ hic ſua eloquẽtia, ſimplicitatẽ Bernardi obruiſſet Atq; interim parat exercitum aduerſus eccleſiam, & Radulphum ducẽ & tutorẽ eccleſię, conueniunt ex vtraquè parte Salernum.

Conuenerat beatus Bernardus vicinas acies, multis diebus, ne bellum inirent annuncians Regi, quia ſi

riam tanquam exul abire compulerit. At Iohannis cognita indignatione, qua Othonem aduerſus ipſum & ſuis vocaret, timentes obedire diſpoſuerunt. Vndè & Creſcentius amicos pontificis ad eundem rogatum mittit, vt in Vrbe redeat, qui pro pace reuerſus, ab omnibus petita venia, ſucceptus eſt cum pace, qui & moritur ſui pontificatus anno 6. diebus 10.

CAP. 19.

Gregorius 5. Pappa. 144. *Saxo (vt aiunt) patre Othone, Bruno antea vocatus, nec creditur quod fuerit Bruno ille 5. epiſcopus Colonienſis filius Henrici, credtur pontifex fauore Othonis tertia circa 993. diſcedente nihilominus imperatore, ſeditioſi Romani adeò eum exagitant, vt compulſus ſit ad imperatorẽm recurrere, & hinc Creſcentius elatus Iohannem*

Romanis, ſi quid; refor mandũ eſſet in ſtatu eccleſiæ vel imperii, qui nõ cupientes reformari, in eum inſurrexerunt: & per induſtriam Henrici ducis Bauarię liberatur & Roma exiit.

CAP. 9.

Aiunt item vxorẽ Creſcentii, aut in vindictam mortis mariti, aut quia ſperabat eundem Othonem in ſui amorem traxiſſe, vndè ex eius diſceſſu dolens, fraude toxicã ad eundem miſit, quo moritur circa annum 1003. cum imperiũ ſtrenuè, & laudabiliter tenuiſſer per annos. 19. In hoc Othone eſt finis inſtitutionis ad imperium per ſucceſſionem: Nam ab eo per electionem inſtituuntur. Hique. 4. ex domo Saxonum, nempè Hẽricus. 1. ac Othones. 1. 2. & 3. laudabiliter, ac vt veri eccleſię, & imperii protectores ſe geſſerunt.

ſi conflictum inieris, victus & confuſus abibis: ducem autem & acien Catholicorum adhortans, illis victoriam vt & Regi fugam prenonciauit: Rex in multitudine confidens agreditur, & cõfuſibiliter cum ſuorum maximo interitu & damno fugatur. Nec ob eam plagam cœlitus inflictam animus Regis correctus eſt, ſed ſuis reuerſis, & adunatis, prout potuit, ſimulans alacritatē, Regio ſtipatus ornatu vtranquè partē iuſſit accerſiri, iuſſitquè Piſano cum multis promiſſis, vt de ſuæ cauſæ rationibus peroraret: qui electionem domini ſui canonicam legum & canonum aſſertionibus cõtendit. At Beatus Bernardus in virtute dei eloquens, & ſi agreſtes, ait ſimus, & legionibus potiùs quàm declamationibus aſſueti, ſi cauſa fidei

nem Placentinum epiſcopum doctum & pecunioſum promouit, græcum natione, quem quidam numerant Iohannem decimū ſeptimum, & inmeritò. Verùm Otho Romam ingreſſus dignam vindictā de vtroquè fecit, vt ſuper eodem premiſſum eſt. Gregorius igitur per Othonum reſtitutus fuit menſe vndecimo à ſua expulſione. quo tempore prefatus Iohannes ſedem tenuit intruſus. Hic Gregorius eundem imperatorem coronauit, & meritò Initoquè concilio cum eodem & alijs proceribus ſtatuerunt à cætero quo ſtabilior & rectior eſſet imperatorum inſtitutio, eam fieri debere per electionem principum Alemaniæ, & non per ſanguinis ſucceſſionem, prout prius obſeruabatur, ita etiam vt fide data à ſummo pontifice confirmaretur. Ferunt Gallos ægretuliſſe:

runt. Nuncq; imperatores per electionē ſequntur. Carolus. 4. Luxēburgenſis, ac Boemiæ Rex, fecit bullam auream de forma & ordine electionis circa annum Domini. 1348.

A tempore electionis imperatorū germaniȩ

CAP. I

Henricus. 2. imperator 96. primus per electionem inſtitutus circa annum Domini 1003. eo anno quo deceſſit Otho. 3. fuit dux Bauariæ. 2. ſub nomine Henrici, meritò numerato priori Henrico. Et ſi nonnulli Itali propter Berengarios non numerent eumdem. Fuit hic Henricus 2. ſanctiſſimus princeps fœlix & victorioſus, aduerſus inimicos imperii Bohemos & Vvadalos reddidit tributarios, Lotharim

CAP. I.

Berengarius gallus eccleſiæ ſancti Mauricij Andegauenſis diaconus, negauit verum chriſti corpus contineri in Euchariſtia ſacra: ſed equidem benè eſſe ſacramentum, aut ſacrum rei ſignum, ſed non cum verò Chriſti corpore. Hic primo à Leone Papa 9. circa 1049. in concilio Vercellenſi aſcitus, non comparuit. Vndè & perpetuo anathemate damnatus fuit niſi reſipiſceret. Sed Leone mortuo venenum ſuum per totas Gallias effudit. Vndè & is Berengarius à Victore 2. ſucceſſore Leonis in Concilio Turonenſi per Hildebrandum Cardinalem legatum & per Lancfrancum archiepiſcopum Canthuariēſem, fuit conuictus, ſed non emendatus. Iurauit ſe crediturum ſicut eccleſia, vt habet Lancfrancus. Vndè et à Nicolao 2. circa 1057. in

dei non vrgeret ſilentiū potius teneremus Tantoquè feruore ſpiritus Petrū alloquitur, quod vna debeat eſſe fides, vnus deus &c. vna archa eccleſiæ, in qua ſit ſalus & tunica dñi quæ ſcindi non debeat, quod ſi ea archa ſola ſit in Scicilia, oīa alia regna in baratrū demergūtur. Ad hec verba & alia quā plura præſentes cum lachrimis obiminati ſunt vitam & cauſam antipapæ: & Bernardus manū Piſani tenēs adhortatur, vt cū eo adiens fuerit reconciliatus Innocentio papæ, & Rex in cupiditate obſtinatus. Rex itaque ex cupiditate obſtinatus permanſit, & etiam ſub vrbano, Calixto & aliis ditionem eccleſiaſticā cōturbauit, at de ipſo agetur inter chiſmaticos. tu etiam apud Salernū quidā nobilis cui nullo medicamine ſubueniri poterat, fide plenus ex le-

tuliſſe: Verum Capetus nonus Rex permiſit. Obijt Gregorius anno 2. & menſe 5. ſui pontificatus.

CAP. 20.

Iohannes 17. epiſcopus Placentinus Pappa 145. ſi Papa dici debeat, intruſus enim per Creſcentium cum quo infœliciter obijt, cum 10. menſibus ſedem occupaſſet.

CAP. 21.

Silueſter 2. Pappa 146. inſtitutus circa 998. prius dictus fuit Gilbertus Gallus adoleſcens monachus in abbatia floriacenſi, & diſcendi cupidus Toletum hiſpalim, & Hiſpaniam adijt, vbi & artem magicam etiam didicit, ſeque diabolo dedicauit, vt per eius medium promoueretur, qui (vt aiunt) magnus præfector effectus habuit diſcipulos hunc Othonem 3. & Robertum poſtmodum Regem franciæ, & quendam nobilem Lotharium. Non tamen

taringiamq; & Flandriam ſubiugauit. At interim Sarraceni Capuam, Barrum & alias oras Italiæ obſiderunt, ſimul & terram ſanctam: a Venetis tamen ad tempus prępediti ſunt. Verum Henricus, rebus germaniæ compoſitis, Romam trāſiēs, a Benedicto 8. accepta corona, eſodem & Bubaganum Gręcorum ducē ex finibus Italię fugauit, Henricus hic ſanctiſsimam habuit vxorem Sinegundam nomine, & ambo ita ſanctè, & caſtè vixerunt, immò vt aiunt, cœlibes, velut Martianꝰ & Pulcheria, adeò vt miraculis claruerūt. Henricus epiſcopatū fūdauit. Sororē etiā Stepano regi Hungarorum dedit vxorē, cuius opera Rex ipſe ſubditos in fide ſtabiliuit: antè mortem, vt Cario citat, denunciauit ſucceſſorem, & conſenſu electorum.

in concilio 114. epiſcoporum Romæ fuit correctus, & recātauit palinodiam, vt in cap. ego Berengarius de conſ. diſt. 2. Quodquè illic profitetur, quia ſenſibiliter corpus Chriſti tangatur, frangatur, & fidelium dentibus atteratur, quia etiam ſub partibus ſpecierum fractis, verum & integrum corpus ſumatur, & quia nō in ſe frangatur, aut atteratur. In eo concilio, vt citat Lancfrācus ſpeciali libro contra ipſum. Is Berengarius poſtulat à Nicolao Pappa, & concilio, quatenus fidem, quam teneri oporteret, verbis illi traderet, et ſcriptura confirmaret. Et huius rei cauſa inumcta fuit Hunberto epiſcopo cardinali, qui & verba comprehenſa in eo capitulo. Ego Berengarius ſcripſit, & omnium conſenſu Berengario legenda, & confitenda tradidit: qui & ea liberè accepit,

tura manuum. S. viri per reuelationem petiit, & ex ea bibit ac ſtatin conualuit. Quod diuulgatū ab omnibus, prçterquam à Rege infœlice, cū deuotione exaltabatur.

CAP. 34.

Completa tandem Petri Leonis iniquitate, lecto biduò procunbit, & in peccato ſuo moritur deſperatus, cuius corpus à ſuis grandi pompa deffertur, ſepelitur tamē in latebris, ita vt eius fouea Catholicis fuerit ignota. Pars ipſius nihilominus alterum aut papam pro ipſo elegerunt, non ex pertinacia ſchiſmatis, ſed potius vt morem inportuniorem pro reconciliatione haberēt. Quæ nec protelata eſt. Nam is ridiculus pontifex, noctu ad dei virum ſe contulit quem & nudatum omnibus inſigniis pontificalibus ad pedes Innocētii adduxit, & ita finis ſchiſmatis

men in ea arte, vel vſu eiuſdem. Primo fuit archiepiſcopus Remenſis & dehinc Rauenatenſis medio imperatoris, & tandem Pappa, adiutorio diaboli, ea pollicitatione, quòd non obiſſet quouſquè celebraſſet in Hieruſalem: At deceptor & callidus hoſtis de eccleſia ſanctæ crucis in Hieruſalē apūd quàm fiunt ſtationes Romæ loquebatur: & ſentiēs Silueſter ſe deceptum prorupit ad lachrimas.

CAP. 22.

Silueſter ſentiens ſe à diabolo deceptum populum deuotè monuit, vt ambitionem, & fraudes diaboli, faſſuſquè peccatum iuſſit vt membris ſui corporis diſciſsis & feris ac auibus proiectis, truncum ſui corporis bigæ ſupponeretur, & illic ſepultus eſſet, quò ſponte deferretur ab æquis, qui & tandem defertur apud baſilicam lateranem tumulandus.

electorum. Obiit cum imperium laudabiliter Rexiſſet annis. 20. aut 22. ſepultus in eccleſia Brandebergenſi, quam fundauerat.

CAP. 2

Conradus. 2. imperator 97. viuente Henrico inſtitutus conſenſu electorum, nihilominus Zenone quodam duce contēdēte pro imperio prorogatur electio, & vacat imperium per biēnium: qui & tandem inſtituitur circa. 1024. ac coronatur per archiepiſcopū Colonienſem in eccleſia Aquenſi. Verum & Romam poſtmodum ingreſſus coronatur per Ioannem Papam. 20. circa. 1026. hunc Conradū (ait Patina) fuiſſe Sueuū, alii francum, ſiue ex Frāconia, vel Francia, aut ſecundum Vincentium, quia ſemper liber & frācus nec ſubditus. Cumquè biennio vacaſſet, plurimę

accepit, legit, confeſſus eſt ita credere, iureiurando firmauit, & manu propria ſubſcripſit, vt ea etiā verba ſonant.

CAP. 2.

Quid quid nihilominus iuraſſet, aut profeſſus eſſet in illo concilio Romano id fictè fuit: prout opus dicti Lanfranci manifeſtat, cū dictum opus in ipſum militet, quia eam profeſsionem calumniaret vt datā & ſcriptam à Burgundo deſpectiuè eum Hunbertum Burgundum nuncupando, quanquàm eſſet Lotharingus. Item & quod omnino ab ea profeſſione reſiliret tanquam periurus 2.

Veruntamen, prout citat iſdem Lantfrancus poſt annos circiter 12. tempore Gregorij 7. Dum in templo ſaluatoris de his ſermo haberetur, Berengarius ſui ſimilium ſtipatus agmine, errorum magiſter perſeuerabat ante templum

ſchiſmatis fuit. Tum tota ciuitas, & mundus totus dominum Innocentium, vt verum paſtoré agnouit, & reuerenter ſuſcepit. Dominus Abbas ab omnibus mira reuerentia & exultatione, auctor pacis & pater patriæ proclamatur. At omnibus ſedatis, & compoſitis per 5. dies detineri potuit, qui ſeptem annis pro ſciſſura eccleſiæ reſarcienda deſudauit. Eo Roma exeunte a clero & vniuerſo populo deducitur, ita vt in ſingulis ciuitatibus, & ad Clareualum reuertitur: geminum ſingulis gaudiũ exhibens: quippe ſuæ preſentiæ, & reſtauratæ pacis. Hæc ex vita i elmo recollecta à Guill abbate.

CAP.

landus. vbi (vt aiunt) ex eius ſepulchro ex colliſione oßium, & ſudore ſepulchri colliguntur iudicia morituri pontificis, & ſigna miſericordiæ ad pœnitentes ſedit annis 4. *& menſe.*

CAP. 23.

Iohannes 18. *Papa* 147. *circa annum domini* 1001 *Cum parum ſederit pauca de ipſo narrantur. Aiunt quod ſuo tempore commemoratio omnium deffunctorum, in craſtino omnium ſanctorum, per reuelationem ordinata ſit celebrari. ſedit ſolum menſibus* 4. *& diebus* 20.

CAP. 24.

Iohannes 19. *Romanus* 148. *circa etiam* 1001. *hic penè otio deditus, pauca ad memoriam reliquit, quanquam ſederit annis* 4. *& menſibus* 8. *adhuc tempore Othonis* 3.

CAP.

ciuitates per Italiam ab eccleſia & imperio defecerunt. At Conradus in re militari expertus, quippè qui dux fuerat copiarum Henrici imperatoris, eaſdem manu valida inuaſit, & primo Mediolanenſẽ, ac cõbuſtis ſuburbiis, illi minabatur incendiũ, verũ apparitione B. Ambroſij abſceſsit. Dehinc Romã proficiſcens accepta imperii corona a Ioãne. 20 põtifice, & in Sclauios & Hungaros conuertitur, qui Italis rebellantibus, auxilia præſtiterant eos breui perdomuit.

CAP. 3

Domuit item Conradus Rudolphum burgundiorũ ducem, &, vt aiunt, ex tunc regnum diuiſum in ducatũ & Comitatum. Item & Erneſtum ducem Suauiæ iterum rebellantem vicit, & eũ inſequitur vſquè ad

templum illud. Romæ eſſet an alibi non exprimit. Subiungit tamen ſtatim. Tum cœleſtis patris ſpiritu in animum inſtilante reuerſus, ſperatam veniam apoſtolica miſeratione conſecutus eſt. iurans ea quæ ſequntur.

CAP. 3.

Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, panem & vinum quæ ponuntur in altari per ſanctum miſterium ſacræ orationis, & verba noſtri redemptoris ſubſtantialiter conuerti in veram & propriam viuificatricem carnem & ſanguinem domini noſtri Ieſu Chriſti, & poſt conſecrationem eſſe verum corpus Chriſti quod natum eſt de virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit, & quod ſedet ad dexteram patris, & verum Chriſti ſanguinem qui de latere effuſus eſt. Non

CAP. 35.

Tempore verò Lucii papę. 2. Conradi. 3. imperatoris, & Ludouici iunioris Regis franciæ ab Hieroſolimis ad eundem Ludouicum regem aduenerunt nuncii cladem à Turcis in eis partibus inflictam, Chriſtianis, & aliquas ciuitates ab eis occupatas, & præcipuè Edeſſem, quæ fuit Abagari regis. Super quibus, prout citat Guaguinus, is Ludouicus cõtracto concilio Vezelaii Burgundiæ oppido, vt patefactis Chriſtianæ pietatis incõmodis, concluſum eſt vt eiſdẽ ſuccurratur, curaquè id populo denunciandi cõmittitur b. Bernardo, & litteris apoſtolicis, id illi fuit iniunctũ. Sed & datæ litteræ vniuerſaliter ad omnes, quam bullam dicũt. Quod prędicauit domino ſequentibus ſignis confirmante. In ea enim de

CAP. I.

Sergius 4. Pappa 149. circa domini annũ 1006. ordinatus, fuit vir ſanctiſſimæ vitæ, & omni virtute decoratus principes ſua prudentia, compoſito fœdere, aduerſus Sarracenos animauit, & potiſſimum Guillelmum ferebachs filium, (ait Platina) Tancredi ducis Normaniæ. Qui quidem Guillermus, tum in Italia moratus, aſſumpto Melocho, Michaelis imperatoris Cõſtantinopolitani, copiarum duce, Sarracenos eoſdem fugauit. At cum Melochus non fideliter ſpolia diuideret diſſimulat Guillermus vſquè aduentum 40. millium pugnatorum Normaniæ, qui ex terra ſancta reuertebantur, quibus aſſumptis Malochum & Græcos vicit, & ex Apulia reijcit, ac extunc Regnum Apuliæ tranſit ad Normanos, & Reges ab eiſdem originem habuerunt

ad mortẽ donato Ducatu ſuo fratri Hermano. Multas leges perutiles tulit quæ vſquè nũc habentur, precipuè qui pacẽ turbaret, ſentẽtia capitali eſſet plectẽdus. In quam offendit Comes quidam Germaniæ Lampuldus, qui velut incenſor & turbator quietis ab eo inſequitur. Vndè & prefatus Lampuldus cum vxore fugiẽs in vaſtam ſolitudinem, vitam ſolitariam multo tempore tenuit incognitus. ad quẽ imperator Cõradus in venatione errans deuenit & per noctauit, eaq; nocte vxor Comitis filiũ peperit, vocẽq; audiuit imperator in ſõnis, quia puer, ſuus gener, & ſucceſſor eſſet futurus: qua propter quibuſdem ex ſuis mandat, vt occidant illũ: quẽ in ſiluam expoſuerunt, & caſu a quodam duce repertus datur vxori ſterili,

Non tamen per ſignum et virtutem ſacramenti, ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ ſicut in hoc breui continetur, & ego legi & vos intellexiſtis. Sic credo, nec contra fidem vlterius docebo, ſic me deus adiuuet & ſacra euangelia. Tumquè pontifex Gregorius 7. eidem auctoritate dei & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli precepit vt de ſacro corpore & ſanguine domini noſtri Ieſu Chriſti amplius cum aliquo non preſumeret diſputare niſi ad conuerſionem eorum quos ſeduxerat. Vndè & fertur quia penè deſperabat quod non poſſet ſatiſfacere omnibus, quos à ſide diuerterat. Citatquè Martinus ſuper Henrico 1. imperatore quod poſtmodum ſanctiſſimè vixit, ac finem ſuæ vitæ ſciuit, & predixit.

CAP.

tractum & orationẽ plurimos ex vteris matrum cœcos videre, claudos ambulare, aridos conualeſcere, ſurdos audire, & mutos loqui fecit, adeò què feruenter excitauit, vt imperator Conradus 3. crucis inſigni cũ 70. milibus ex ſuis ſe aſcripſerit, Ita & Rex Ludouicꝰ cũ plurimis ex nobilibus Franciæ, quem & comitata eſt eius vxor Alionora domĩa Aquitaniæ Et ſi magno feruore iuerint, quodam dei Iudicio fortuna non fuit illis in omnibꝰ pſpera, vt ſuper Córado iã premiſſum eſt, ſuper quibus in Gallias accidit quidã lamẽtabilis rumor, & querimonia, etiã ſuper viro dei, malebat nihilominꝰ vt in eum murmur oriretur quĩ in Deũ. Tunc quidã cœcus infans viro dei à patre cum ſupplicatione importuna fuit oblatus, vt illuminaretur. Cui

buerunt. Reuertentibus nihilominus inimicis, opus fuit Normanis Henrici imperatoris auxilio. Sergius hic ſui pontificatus anno 3. necdum completo obijt, ſepultus apud ſanctum Petrum.

CAP. 2.

Benedictus 8. Papa 150. circa annũ domini 1009. Tuſculanus Henricum imperij corona donauit. Verum poſt mortem eiuſdem Henrici, quo, vt protectore, vtebatur, per ſeditionem pellitur, alio, in eius locum, ſuffecto. Nihilominus poſtmodum inita concordia cum inimicis, pulſo adulterino Pontifice, ad priorem dignitatem redijt. quis fuerit ille intruſus ſchiſmaticus, non legi. At Benedictus 11. ſui pontificatus anno, et mẽſe vno, dieque 14. moritur. Platina ac Martinus ex Petro Damiſceno citant, hunc poſt mortem cuidam epiſcopo apparuiſſe, equo nigro

rili, & ſuppoſitus vice filij veri, & nutritus ab eodem. Puerquè ita nutritus poſtmodum agnoſcitur ab imperatore, quem vt ſibi aſtaret, retinuit, eumquè poſtea cum litteris miſit ad vxorem, vt eundem ſuffocare ea die feciſſet. quæ litteræ Dei nutu ſecretè & illo inſcio illis verbis abraſis a quodam præſbitero, qui curioſè. curioſè eiſdem litteris clam ſumptis & apertis, dum dormiret, eorum loco appoſuit, ea die mea filia illi detur vxor, quod factum fuit cum admiratione. in legenda beati Pelagii. 2. citantur nuptiæ celebratæ apud Aquiſgrannm. Et is fuit Héricus. 3. ſucceſſor Cõradi, qui ſimiliter loco ſuæ natiuitatis monaſterium conſtruxiſſe dicitur

CAP.

CAP. 4.

Baillardus philoſophus citatur à Platina ſuper Lucio Papa 2. quòd fuerit peripateticus multæ doctrinæ, non bene tamen in quibuſdam ſentiens de fide noſtra: & quadam ſynodo apud Galliam celebrata authoritate eiuſdem Lucij, preſente Ludouico Rege, rationibus victus, non modo ſententiam mutauit, verum etiã monaſticam vitam induit & deinceps cum quibuſdam diſcipulis, in deſerto loco vixit ſolitarius. Reor nihilominus quod non ſit alius à Petro Abaillardo ſequenti.

CAP. 5.

Petrus Abaillardus gallus arrogantia tumens inſurrexit in omnes, aſſerendo deum non videri à beatis per eſſentiam.

Item quod filius dei non aſſumpſit carnem pro liberatione hominis.

Item quod in eo non fuit

Cui vir dei manum imponés,orauit ad dominum, vt ſi eius predicatio ab eo fuerit,& in eius ſpiritu locutus id oſtendere dignaretur, in illuminatione huius cœci, qui ſtatim viſum recepit.

CAP.36

Aliud cõtigit,ſuper quo non nulli mirantur de ſancto viro, Rex enim Ludouicus iunior filius Ludouici groſſi cõtraxit cũ Aleonora filia Guillelmi ducis Aquitaniæ, vndè domina fuit Aquitaniæ, Vaſconiæ, & Pictauię,& ea vt eſt premiſſum, Regẽ in ea expeditione comitata eſt. Contigit dum ad portũ Symeonis applicuerũt cognito regis aduentu, Raymondum principẽ Anthiochię illi obuiam acceſſiſſe,& magno apparatu ab eo intra ciuitatem excipi, ſperans ꝙ potentia Regis quaſdã

ciuitates

nigro inſidentem,ac iniungens vt Iohannem ſucceſſorem adijſſet.

Benedictus igitur hic cuidam epiſcopo, poſt mortem, iniunxit, vt Iohannem Papam 20. ſucceſſorem adijſſet, indicando locum quo pecunias abſcõderat, mandans, vt ſuo nomine pauperibus erogaret. Nam quæ antea pro eo fuerant elargitæ:erant partæ ex rapinis.Vndè nec illi profuerant.Fecit epiſcopus mandatum, ac ipſe ſtatim abdicato epiſcopatu, monaſticam vitam amplectitur.

CAP. 3.

Iohannes 20. Papa 151. circa domini annum 1021 Conradum 2. coronauit imperatorem. fuit Romanus, ac vitæ laudabilis, ſui Pontificatus anno 11. & die nono moritur.

CAP.4.

Cumq; Conradus ſenſit eũ eſſe filiũ Comitis mitigauit dolorẽ,quo preſens obſtupuerat ſuper eo facto.Et ne ĩ ſua abſẽtia eſſet diſturbium,initio imperij filium(vt ait Caryo)in conſortẽ fecit eligi,at de quo filio neſcitur.Nam Henricus illi ſucceſſit. habuit vxorem Geldeſiam Reginã Burgundiæ ex proſopia Caroli, ex qua habuit prefatos Harneſtum & Hermanium,ait Cario, tum primo archiducatũ Auſtriæ erectum, cum eum ex Suauia eſſet. Obiit Conradus cum laudabiliter imperaſſet annis.20.aut minus.

CAP.5

Henricus.3.imperator 98.inſtitutus poſt mortem Conradi circa annum domini.1040. hic dicitur filius Conradi & viuente patre habuiſſe vxorem filiam Cuni-

ti

fuit ſpiritus timoris domini. Item poſuit perſonas trinitatis inæquales, & ſpiritum ſanctum eſſe animam mundi, & non eſſe de ſubſtantia patris. Item apropriata in diuinis, vt potentia ſapientia & c. eſſe propria. Item quod nihil ſit credendum excedens capacitatẽ noſtri intellectus. Item quod omnia eueniunt ex neceſſitate abſoluta. Et ſic aiebat aliter non poſſe à deo fieri quàm ſint. Ex quo inferebat ſuperfluas & inanes eſſe orationes & omnia ſuffragia. Item aſſerebat demonem non tentare niſi per lapides & herbas. Et quod nullus erit dei timor in alio ſeculo: fuit tempore Innocentij 2. circa 1130.

Beatus Bernadus vſquè ciuitatem Senonas Remẽſem acceſſit aduerſus eum pugnaturꝰ vt citat epiſt. 189. & 190. ſed alius timens euinci,noluit agre-

di:

ciuitares vicinas, eidem
inimicas conquiſiſſet.
Rex prius ex voto Hie-
roſolimam voluit pro-
ficiſci. Vndè ſuper Re-
gis reſpóſo Raymódus,
is fuit filius Ducis Au-
ſtriæ, & filiæ Bohemon-
di, vt ait Platina, indi-
gnatus reginā Aleonorā
ſuā ex patre nepté illexit
aiens illicitum Ludoui-
co iungi qui quarto gra
du conſenguinei eſſent
proin dè illa ab eo cupi-
uit ſepapari. & abeunte
Rege ipſa pertinaciter
cum Raymondo reman
ſit: quod Rex egrè tulit,
quia arctiſſimè eā ama-
ret. Regreſſo verò Rege
in gallias eādem emiſit
Reginam petulentam
fœminam, vt citat Gua
guinus ſuper eodem Lu
douico: & non nuli aiūt
id feciſſe concilio beati
Bernardi fretus , ꝙ vix
creditur; Cum ex matri
monio duas ſuſcepiſſet
filias, & tantum. quarto
gra du

CAP. 4.

Benedictus 9. Papa cir-
ca annum domini 1032.
ordinatur. Aiunt quod
fuerit nepos Iohannis 2.
Vixit vita brutali, quo
circa fertur poſt eius mor
tem apparuiſſe in forma
monſtri brutalis, Cumquè
Romani hunc ignauum et
nullius precij cōperiſſent,
ab eiſdem peroſus eijcitur
& in eius locum ſuffici-
tur Iohannes epiſcopus ſa
binenſis quem Silueſtrum
4. vocant, qui & poſt
49. dies expellitur reſti-
tuto Benedicto, Benedi-
ctus nihilominus ſimilia
diſcrimina timens Iohan-
ni archidiacono munus pō
tificium libere ceſsit, aut
vendidit. qui fuit dictus
Gregorius 6. & Bene-
dictus per interualla ſe-
dem annis decem & 4.
menſibus occupauit.

CAP.

ti Regis Angliæ vt Pla-
tina citat, quę & poſtmo
dum de adulterio falſo
accuſata & purgata, nun
quam voluit cum impe
ratore morari, & ingreſ-
ſa religionem, non mul-
tò pòſt moritur, vt citāt
ex Nau clero. Vndè im-
perator Agnetem filiam
ducis Pictauienſis ſum
pſit vxoré. Verū Marti-
nꝰ Vincētius, & faſcicu-
lator aliter narrāt, quod
fuerit gener Conradi ,
& verus filius Comitis
Lupoldi, vt ſuper codē
Conrado, iam enar-
ratum eſt. hic Henricus
triumphauit de Bohe-
mis, Hungaris. & Lotha
ringiis. Tres aut quatu-
or contendentes pro
papatu ſub mouit. habi-
to concilio, Clementem
3. eorum loco conſtituit
à quo fuit coronatus .
Dicebatur Henricus
niger. Cuno dux Baua-
rię conſpirat in eum fre
tus ope Hungarorum,
quem

di: quanquam prius peti-
uiſſet, vt ad cōcilium Ber-
nardus vocaretur qui ſuis
libris detrahebat, cui &
reſponderet.
Item Bernardus epiſtola
190. ſuos errores expreſ-
ſius citat, & inpugnat,
cum præſertim quo aſſe-
ruit ſpiritum ſanctum nō
eſſe de ſubſtantia patris.
Qui & comparuit Seno-
nis in concilio: vbi erant
epiſcopi, abbate, magiſtri
plurimi & rex: vt in ea
epiſtola 189. Et producta
ſunt quædam capitula ex
ſuis libris, & nolens au-
dire, exiuit appellans ad
ſummum pontificem In-
nocentium 2. omnem ſub-
terfugiens correctionem
& conferentiam. Et poſt
modum fatebatur ſe ipſa
hora amiſiſſe omnem ſen-
ſum. Vndè dicit Bernar-
dus ead. epiſt. 190. Olim
inquit, in arte dialectica
luſit, & nunc in ſacris
litteris inſanit. Eo confeſ-
ſu eius doctrina fuit con-
demnata

gradu eſſent coniuncti, nec tamen diſpenſatione vt creditur. Et fuit initium totius belli cum Anglis. Henricus enim dux Normaniæ eãdem Aleonoram deſponſauit, & per eam toti aquitaniç, Vaſconiæ, & Pictauiæ dominatus eſt, & per ſe Angliæ & Normanię, & poſt mortem patris Comitatui Andegauenſi, Turonenſi, & Cenomanenſi. Ferũtq; illud diuortiũ fuiſſe ab Eugenio. 3. apud Stampas, hęc chronica Britanniæ. f. 58. Hic ſanctus pater ſcripſit regulam templariorum ſeu militum templi, quæ cõtinetur ſub 13. capitulis in ſuis operibus fo. 95. hæcq; ad longum deſſipſimus ex vita ipſius in fronte ſuorum, operum & ex epiſtolis & per ordinem eccleſiarum deſcripſimus, ne ſuper aliis opus ſit replicare eadẽ.

CAP.

CAP. 5.

Silueſter 3. eſſet 153. Papa ſi numerari deberet. tempore non multò curandum. Nam hi tres aut 4. vel 5. ſimul fuerunt pro parte, tempore Conradi, vel Henrici, hic vt premiſſum eſt, fuit vi intruſus à populo Romano, aut ſymonia, ambitione, vel odio in Benedictum. Vndè & tantum 49. diebus ſedit, reſtituto Benedicto, expellitur.

CAP. 6.

Gregorius 6. quiſquè numerandus, 154. eſſet. Aiunt (vt iam ſuper Benedicto) eundem à præfato Benedicto) aut per ceſſionem, vel venditionem, ſedem obtinuiſſe, & hi tres ſimul in ſchiſmate conniuebant in ſcãdalum: Martinus nihilominus citat ex Gilbertho hunc ſanctum ac eccleſiæ vtilem. quippè qui predatores peregrinorum, & oblationum eccleſiæ ac poſſeſſionem

quem deuicit: & tota vita miſit in exilium apud eoſdem.

CAP. 6.

Tempore huius Henrici. 3. obſidetur Capua à Sarracenis ſuper quo finitimę ciuitates expaueſcunt. At Robertus guiſtardi qui iam cum exercitu ex Galliis aduenerat. & fugatis Grçcis & Aphris Apuleyam occupauerat, reperto theſauro ſub capite vmbræ cuiuſdem ſtatuæ, vt ſuper iſto Martinus citat, & Platina & ſuper Leo 9. & victore. Hicq; Robertꝰ. ſumptis armis Sarracenos ex Capua, & Campania fugat. Berengarius hoc tempore, ſed de ipſo ſuo iam loco. Hẽricus timens, ne eo mortuo, contentio per electionem orireretur, filium ſuum eligi & coronari fecit, apud Aquiſgranum cum tantum eſſet. 5. annorum: 17. annis imperauit

demnata: & ſummus põtifex tandem eadem ſententia eius ſcripta ſilentio, & ſcriptorem incendio condemnauit. Hæc ex vita beati Bernardi in frõte ſui libri, & in epiſtolis eiuſdem.

CAP. 6.

Albanenſes vndè aut à quo dicti, vel cuius temporis non diſtinctè reperi, certum tamen eſt eos preceſſiſſe Albigenſes, qui eoſdem imitati ſunt in multis. Et arbitror quod à monte Albano dicti ſunt non multò longè ab Albigio hij aſſeruerunt animas hominũ poſt mortem tranſire ad alia corpora vegetanda & animanda. Item baptiſmum nullius eſſe virtutis aut efficaciæ. Item duos poſuerunt deos, vt Gnoſtici & Manichei. Item nullam aliam pœnam inferni eſſe à pœnis huius mundi. Item aiebant non eſſe futurum iudicium generale Item

CAP.37

Et ſi in ablatione ſchi-
matum hic ſanctus plu-
rimum inſudauerit, non
minus pro tollendis he-
reſibus maximè Petri
Abailardi, Gilberti Por
retani, Henrici cuiuſdã
Tholoſani monachi, &
Arnoldi de Brixia: de
quibus ſuis locis ſuprà.
Electus fuit pro epiſco-
po Lingonenſi, Catha-
launenſi, Iaunẽſi, Me-
diolanenſi, & Remenſi,
nec acceptauit. ſanctiſſi-
mus hic primus Abbas
Clarenalenſis, & 160.
cœnobiorum pater, an-
no ſuæ ætatis. 34. obdor
miuit in domino. Ana-
ſtaſio poſt Eugenium. 3.
ſedente, imperante Fre-
derico, 1. & regnãte Lu-
douico minori in fran-
cia.

*num eiuſdem, primò cen-
ſuris, dehinc vi armata
compeſcuit, multis rapto-
ribus occiſis: multa præ-
dia, & oppida eccleſiæ
recuperauit. Et omnes
etiam Cardinales acclama
bant eum ſanguinarium,
nec dignum in eccleſia
ſancti Petri ſepeliri, qui
ad mortem infirmus, ſug-
gilantibus reſumpto ſpi-
ritu, ait eos ſtulte locutos
& ab Ezechiele culpatos
quia non ſe exponerent
murum pro domo iſrael:
& ſubdit, cum mortuus
fuero, corpus meum ante
fores eccleſiæ obſeratas ſi-
ſtite, ſi dei voluntate ape
riuntur, corpus inſerte, ſi
non, facite quod vultis,
quibus obſeruatis, ipſæ
portæ cum magno fragore
deſſeruntur vſquè ad pa
rietem. Hæc ex Gilberto
& Martino. Iſquè Mar-
tinus ſuper Benedicto 9.
ait quia Gregorius cum
eſſet & illiteratus vel
forſam illis bellis dedi-
tus*

imperauit. Cum igitur
Henricus 17. annis victo
rioſè & laudabiliter im-
peraſſet, moritur reli-
cto pupillo filio ſub tu-
tellamatris Agnetis quę
in eadem tutella lauda-
biliter ſe habuit, vt ſu-
per Hẽrico 4. videbitur.

CAP.7

Henricus. 4. filius Hen-
rici. 3. imperator. 99. cir-
ca annum domini. 1055.
pio patre adhunc viuen
te, vt premiſſum eſt, ele-
ctus fuit & coronatus,
cum ſolum. 5. eſſet anno
rum: ac ſub tutella ma-
tris Agnetis, aſſumpto
gubernatore eiuſdum
filii Gilberto Parmenſi
adminiſtratur imperiũ.
Eaquè Agnes mater lau
dabiliter toto regemini
ſe habuit: Henricus ve-
ro ſuus filius toto ſuo
imperio fuit eccleſiæ
perſecutor ſub Nicolao
2 Alexandro 2. Gregorio
7

*Item aiebant nunquam
eſſe licitum iuramentum.
Item nullum hominis libe
rum arbitrum. Item mun
dum non eſſe finiendum.
Item & paruulos non
naſi cum peccato originali.
Item quod deus non preſ-
cit aliquod malum, niſi
per demonem. Item reſur
rectionem carnis non eſſe
futuram. Item reyciunt
vetus teſtamentum vt à
malo principio cum Ma-
nicheis.*

CAP. 7.

*Gilbertus porretanus
epiſcopus Pictauienſis quã
quam doctus & eruditus
fertur, vt conſtat ex vi-
ta beati Bernardi & epiſ
tolis ipſius, ſcripſiſſe quæ-
dam erronea de vnitate
ſanctiſſimæ trinitatis, &
de ſimplicitate deitatis. et
propoſuiſſe quaſdam fur-
tiuas aquas, & abſcondi-
tos panes, ſub confuſa opi-
nione. Tmiuit enim dum
Petrus Baillardus de quo
ſupra in concilio apud Se-
nonas eidẽ dixiſſe fertur.*

deditus alterum Papam ad vices eccleſiaſtici officij exercendi ſecum conſecrauit, eum forte quem quidam dicunt Gratianum, & aiunt quod adhuc tertius intruditur, & ita duo contra duos, & duo contra vnum. Nam mortuo Gregorio Henricus 3. Romam veniens duobus depoſitis, Clementem 2. inſtituit, et ab eo ſuſcepit coronam.

CAP. 7.

Clemens 2. Pappa 155. circa domini annũ 1047. fuit epiſcopus Berembergenſis, & priùs dictus Sindegerus. Nam Henri*cus 3. Romam adijt, ad componendas diſcor dias, & coacto concilio, alij aut ſponte, aut compulſi cederunt, & hic clemens, Hẽrico cogente, creatur, & Henricus coronatur ab eodem. Promiſerunt Iuraruntquè Romani, ad vitanda hæc incommoda, ſe non inter futuros ad electionem*

7. Victore.3. & Vrbano.2.

CAP. 8.

De Henrico.4.

Henricus.3.pater huius heroici Romanos ob iurat, ne, non niſi auctoritate imperatoris, ſummum pontificem delegiſſent. quod ſummi pontifices, & Romani poſtmodùm impugnarunt, Stepanus.9.primum.ſed potiſſimùm Gregorius.7. Aiunt quod Otho archiepiſcopus Colonienſis, iuuenem hunc principem, cum eſſet.12. annorum, ſecretè acceperit, & ſub eo colore, imperii gubernacula, & eum Iuuenem ſatis male tractauit. Epiſcopi Lõbardi expetiuerunt ab hoc imperatore, alium Papã habere, qui eſſet ex eorum territorio, & eã licentiam obtinuerunt fauore eiuſdem gilberti Parmenſis

Tua res agitur paries cum proximus ardet, hoc dum eius doctrina condemnaretur ne & ſua pariter eſſet condemnata. Scandalo & murmure ſuper ſua doctrina inualeſcente vocatus fuit, & librum tradere iuſſus eſt, quo blaſphemias ſub inuolucro verborum euomuerat, ac in concilio Remenſi per dominum Papam Eugenium eo inuolucro occultato ſanctus Bernardus patefecit, & ſanctorum teſtimonijs biduana diſputatione redarguit. & pro concluſione per iudices gallos ſua petitione deputatos ſpeciali ſymbolo condemnatur, & auctoritate demum apoſtolica & vniuerſalis eccleſiæ, cui condemnationi & ipſe conſenſit, quemadmodum ab initio ſe, & ſua correctioni ſubmiſerat.

CAP.

ctionem pontificis, niſi iuſſu imperatoris. hincquè imperator rebus benè compoſitis, ac conductis militibus, qui Sarracenis reſiſterent in capua, Roma iter facit in Germaniam. Verum abeunte Henrico, Romani (vt aiunt) Clementem toxico interfecerunt, pontificatus ſui menſe 9. & ferunt illud toxicum paratum à ſucceſſore Damaſo.

CAP. 8.

Damaſus 2. Papa 156. Bauarus, cognomento pepon, per vin abſquè Cleri & populi conſenſu pontificatum occupat, circa annum domini 1048. at domino diſponente non niſi per 23. dies morte preuentus in eo ſedit.

CAP. 9.

Leo 9. Papa 157. promouetur circa annum. 1049. petentibus Romanis ab imperatore Henrico 3. vt dignum pontificem

Parmenſis: ac vi & armis, Alexandrum & vrbem inuaſerunt: Sed a Romanis. & copiis Gothi fredi, ac Mothalditis repelluntur. Cadolus verò datis. 300. argenti libris, licentiam fugiendi ſolùm obtinuit.

CAP. 9.

De Henrico 4.

Ferunt nonnulli hunc a NIcolao. 2. fuiſſe coronatum, totoquè tempore ſui pontificatus ob acceptum beneficium, nil contra eccleſiaſticos molitum eſſe. Vndè pauca de ipſo Henrico narrantur, ſub ipſo ſuo tẽpore.

CAP. 10

De eodem Henrico 4. & concilio Mãtuano.

Tempore huius Henrici, & eo aſtante ſub Alexandro. 2. etiam preſente, celebratum fuit cõciliũ Mantuanũ, de quo hæc

CAP. 8.

Henricus quidam Monachus apoſtata in partibus Tholoſanis, tempore etiam beati Bernardi peruerſa dogmata ſparſit, derogans ſacramentis, & eccleſiæ miniſtris, per eundem vt citat is S. Barnardus ad principem Tholoſanum epiſt. 240. Ridebantur orationes, oblationes pro mortuis, ſanctorum inuocationes, ſacerdotum excommunicationes fidelium peregrinationes, baſilicarum edifficationes, obſeruationes feſtorum, Chriſmatis & olei benedictiones, & vniuerſaliter omnes inſtitutiones eccleſiaſticæ. Adeò vt initium & præambulum valdenſibus vuicleffiſtis & Luteranis eſſet. Is pater Bernardus ab eccleſia regionis illius ſæpè vocatus, & ab Alberico epiſcopo legato vnanimiter ſuſceptus, tantoquè feruore & efficacia in ciuitate

ficem adminiſtraret non Teutonicum. cui quidem hunc Bannomem noncupatum, epiſcopum Tulenſem virum magnæ ſanctitatis, & ſinplicitatis eorundem legatus obtulit ac compulit renitentem. Is audierat angelos canentes, cogito cogitationes pacis dicit dominus. Dumq; pontificio habitu Romam ingrederetur, Ildebrandus Abbas Cluniacenſis eidem obuians, Rogauit & perſuaſit, vt Zelo eiuſdem pacis ingrederetur non eo habitu, qui coram Clero & populo, ſe nullum ius prætendere proteſtatus eſt, ſed cogitare pacis cogitationes. Ea propter Clerus & populus, vnanimiter eum elegerunt, qui mutato nomine, dictus eſt Leo. & præfatum Ildebrandum diaconum cardinalem inſtituit & eius conſilio, in omnibus vtebatur. Gratia hoſpitalitatis, & liberalitatis

hæc citatur in decretis. Primò nullus audiat miſſam præſbiteri concubinarii, qui publicè, & notariè tenet concubinam, aut ſuper introductam mulierem .32. diſt. c. propter hoc. Nec itidem Diaconus, aut ſub-Diaconus, quibus non licet ſub anathemathe exercere officium, aut partem in eccleſia habere. Et concludit in fine, idquè vt præfati concubinarii ruborę facilius ad pœnitentiam prouocentur, & quod non ad miniſtrent vera ſacramenta. Secundo filii ſacerdotum non promoueantur ad clerum, niſi in cœnobiis ſe religioſè gerant diſt. 56. apoſtolica. Tertiò, qui ſcienter a ſimoniaco ordinatur, expellatur, & depoñatur á clero. 1. q. 1. de cœtero. Quarto ne monachi ſancti Benedicti clauſtrales officia clericorum

in ciuitate Toloſa, & locis quibus miſer ille venena ſparſerat prædicauit ſimplices inſtruens, nutantes roborans, errantes reuocans, ſubuerſores & obſtinatos tanta auctoritate reprimens, vt nec aſſiſtere aut apparere preſumerent. Et ſi tunc infœlix ille fugerit, & latuerit, ita tamen via illius et ſemitæ circumſeptæ ſunt, tandem captus & cathenatus epiſcopo traderetur. Multiſquè miraculis is ſanctus doctrinam ſuam firmauit.

CAP. 9.

Arnauldus de Brixia Italus deffenſor Petri Abaillardi, & ſuorum errorum cum pertinacia & potiſſimum de beatitudine, accuſatus de ſchiſmate peſſimo apud ſummum pontificem Innocentium 2. fuit exul á proprio ſolo, & á regno franciæ, at vagus infinitos ſpargebat errores, inſurgebat

tis ita enituit, vt domus eius pateret omnibus. Leproſum quendam habuit obuiam in porta, quem ſuo lecto iuſſit colocari, & manè apertis hoſtijs non comparuit. In concilio vercellenſi Berengarium condemnauit. Moritur cum ſediſſet annis 5. & menſibus ſex aut duobus.

CAP. 10.

De premiſſo Leone narrat Platina, cum Henricus 3. fundaſſet eccleſiam Barbergenſem, & etiam in cathedralem conſecrari cuperet imperator, annuente Benedicto 8. quotannis, cenſus nomine ea durante eccleſia, centum marchas argenti cum albo equo Phalerato conſtituit ſummo pontifici ſoluendas. Poſtmodum tamen Beneuentum ciuitatem Apuliæ pro eo cenſu commutauit, & eam eccleſiæ dedit.

Verùm

corum administrãt 16. q. 1. Iuxta Calcedonenſe. Quintò nullus clericus a laico eccleſiam obtineat, aut habeat duas eccleſias 15. q. 7. per laicos. Sextò quod dignis & doctis dentur beneficia, nõ per ſimoniam aut contractum, ſub pœna priuationis. & depoſitionis. 1. q. 3. ex multis. Septimò quod excommunicatus non poteſt alium ex cõmunicare 24. q. 1. audiuimus. Hæc reuera continentur locis citatis in decretis, & quod ſint ab Alexandro 2. non tamen citatur, quod ſint ex concilio, priori dempto.

Quidam Ioannes de Henaulæ clar⁹ Chriſti fid ei⁹ aduerſarius hos canones citat ex Ioanne le maire in illuſtationibus Galliæ.

Item

gebat in Clerum & epiſcopos, & deſæuiebat in omnem ordinem eccleſiaſticum. fuit vir magnæ auſteritatis, veniens in veſtimento ouium, & habens formam pietatis virtutem illius abnegans. At Henricus præmiſſus è contra vorator, lubricus & inceſtuoſus, B. Bernardus multò plura de ipſo citat epiſt. 195. & 196. ab eo diducuntur Arnaldiſtæ qui excommunicantur in cena domini.

Nec ipſe eſt Arnaldus de quo Florentius titulo 21. c. 2. 5. 8. qui predicabat aduentum Antichriſti. Nam is ex prouincia erat, & tempore Clementis. 5. circa 1305. hic autẽ 1130. Conſtat ex Platina ſuper Vrbano 4. quod Romam ſe contulerit, vbi graues fautores habuit. Verum inſtante Vrbano Romani tandem a vrbe ipſum pepulerunt.

CAP.

Verum cū Gemilſulphus Normanus, Regnum poſt fratrem tenuiſſet, eam etiam detinuit ciuitatem Leo autem copijs Henrici 3. fretus bellum in Giſulphum mouit, à quo ſuperatus, captus fuit & detentus. At non multò pòſt remiſſus cum honore. Ferunt et præmiſſum Robertum Guiſgardum gallum, aut Normanum, fugatis Græcis & Afris Apuliam occupaſſe.

CAP. II.

Victor Pappa 158. *poſt mortem Leonis, Romani verentes potentiam Henrici 3. quem antea in nouis creandis pontificibus læſerant, hunc victorem dictum Glebaldum Alemanum ex Bauaria, proponunt imperatori per Hildebrādum legatum, vndè omnium conſenſu creatur circa annum domini* 1053. *Is magnam ſynodum annuante imperatore coegit apud Florenciam, qua plurimos*

Item. & 8. quod alleluia non cantaretur a 70. vſquè paſcha.

Henricus hic multo tēpore tenuit imperium, & aduerſus ſummos pōtifices rebelis fuit & ſeditioſus, vt iam premiſſum eſt, ſuper Alexandro. 2. Sed maximè aduerſus Gregorium 7. ſeu Hildebrandum, quamquam á nonnulis cupla in cū Gregorium reiiciatur., & a pluribus in imperatorem, cuius rei magnum prebuit iudicium quia omnibus ſui temporis ſit aduerſatus.

CAP. II.

Gregorius hunc Henricum primo monuit, ne beneficia conferri procurraret, per ſimoniam ſuper qua re Gregorius fuit ſemper Zeloſus etiā ante papatum. Et hunc, Henricus indignatus etiam matrem Agnetem bene admonentem pepulit, quæ & Romam adiens

CAP. 10.

Rogerius Comes Siciliæ, aut Rex ex ſua præſumptione, ſchiſmaticus fuit pertinaciter pro Petro Leone, aduerſus Innocentium 2. vt infra ſuper B. Bernardo, qui & tyranicè eccleſiam plurimum vexauit & apud Capuam Caſsinam & Beneuentanam prouincias plurima detinuit quæ ditionis eccleſiæ erant, & adherebat Petro, fauore cuius, nomen regium vſurpabat. At quia ſæpius de Regno Siciliæ, & Neapolitano, ac de eorum regibus in hiſtorijs eccleſiaſticis ſit mentio de eiſdem nūc agetur.

CAP. II.

De hoc Regno Siciliæ & Apuliæ ſeu Neapolitano frequens eſt memoria in eccleſiaſticis hiſtorijs. Vtrumquè enim illorum regnorum multoties fuit à Sarracenis occupatum à quibus & nonnumquam fugabātur. Tempore enim

ergo

rimos ſymoniæ, & fornicationis cauſa epiſcopata priuauit, clerumque victor admonuit, quod ad ſe pertineret, propoſita pœna tranſgreſſoribus legum canonicarum. Et cum laudabiliter eccleſiam rexiſſet, obijt 2. ſui pontificatus anno, & menſe 4.

CAP. 12.

Stephenus nonus Papa 159. Lothoringus abbas montis Caßini criatur circa annum 1055. *Curauit vt eccleſia Mediolanenſis, quæ à Romana* 200. *fermè annis ſe ſubſtraxerat, eidem rurſus, vt matri pareret. Septimo autem menſe & die* 8. *ſui pontificatus moritur apud Florentiam, quò & ſepelitur. Henricus* 3. *pariter eo tempore obijt.*

CAP.

ens non multo poſt animi anxietate moritur. Ad tẽpus nihilominus pax inter eos cõponitur. At Henricus in bono lenis & pertinax in malitia ſimoniam non omiſit. Ex quo ſœpemonitus in quodam concilio Lateranenſi ex communicatur a pontifice, ſimul & alii ſimoniaci. Itidem & Gilbertus parmenſis & quidam Hugo cardinalis, ob ſeditionem in pontificem interrogati dignitate priuantur, & notantur anathemate. Et dum hæc Romę agerentur Henricus elatus de quadam victoria aduerſus Saxones, habito conuentu apud Vvormatiam Sigifredo archi epiſcopo Maguntio procurãte interdictum omnibus ne pontifici Romano obtemperarent. Et Henrici mãdato quidem Romandulus clericus Parmenſis Romam aduenīens

Sergij 4. *& Henrici* 2. *imperatoris circa* 1003. *prout ſuper his citat Platina, principes Italiæ conſilio & monitione eiuſdem Sergij Papæ inierunt conſilium paribus annonis & copijs pellendi eoſdem ex omni Italia. Et tum in eadem Italia erant plerique filij magni Tancredi ducis Normaniæ, & ſignanter Guillelmus ferebach, qui tanti fuit animi, vt aſſumpto in ſocietatem Malocho duce copiarum Michaelis imperatoris Cõſtantinopolitani, eos breui ex Sicilia expulerit, adiuuantibus etiam Campano & Salernitano principibus. Verum cum Malochus poſtmodum prædam malignè diuideret, Guillelmus ratus ad tempus diſsimulandum vſque ad reditum* 40000. *Normanorum qui ex Hieroſolima expeditione redierant.*

CAP.

CAP. 13.

Benedictus 10. *Campanus Papa* 160. *ante nuncupatus Mitius, creatur factione quorundam nobilium circa* 1057. *Nicolaus contra fidem preſtitã Hildebrando proficiſcenti Florentiam in legationem qua & iurarent ſe nullum electuros pontificem priuſquam reuerteretur, Rediens itaquè Hildebrandus cum Girardo epiſcopo Florentino, electionem oppoſuit ut non canonicam. Vndè poſt magnam contentionem Benedictus eijcitur; & præfatus Gerardus tanto munere dignus pontifex creatur, qui fuit Nicolaus* 2. *Iſquè Benedictus nonus menſe & die* 20. *Viterbras exulatum abijt. Hæc ex Platina, ſicut & in alijs, ubi alius auctor non exprimitur.*

CAP.

adueniens Gregorio inter dicit, ne quid ageret ſpectans ad officium põtificis, & cardinalibus, vt ad ſe properãt aliũ habituri pontificem. Super qua iniuria Gregorius Sigifredum,& alios clericos ſentiẽtes cũ Henrico beneficiis priuauit,& Henricum anathemate,& Regia dignitate priuatum notauit. Cuius formulam Platitina,in qua ſignanter,& aliis ſub ſequẽtibus Gregorius proteſtatur corã deo,ſe nunquam obtaſſe eam dignitatem, aut malo animo procedere. Imperator Henricus de actis a pontifice cunquęritur cum ſuis,& Gregorius pontifex rationem reddit,adeò vt per Alemaniam multi defecerint ab imperio. Ob quod principes Alemani verriti ne peiora naſcerentur habito couẽtu deſcernũt, vt Gregorius

CAP. 12.

Guillelmus in eorum aduentu Apuleiam (priùs Græcis obtemperantem) occupauit,et fugauit Malochum ad Melphiam illi occurentem. Et ex tunc virtute huius Guillelmi Regnum Apuleiæ tranſijt ad Normanos. Poſtmodum mortuo eodem Guillelmo ſine prole Drogus frater illi ſucceſſit, & Hunfredus iunior eidem Drogo, à quo poſtmodum Robertus Guiſcardi, & Rogerius frater habuerunt originem.

At poſtmodum irruentibus Sarracenis denuò in Italiam circa 1008. *Henricus* 2. *imperator eos ex Capua repulit: & Bubaganum græcorum ducem (qui et Mauris fauebat) fugauit ex Troya finium Apuleiæ. Ac poſtmodum tempore Iohannis* 21. *Greci & Normani pro eo Regno concertarunt: & Cõradus* 2. *Henrici ſucceſſor vtriſq;*

CAP. 14.

Nicolaus 2. Pappa 161.

Allobrogus Gerardus ante vocatus epiſcopus Florentinus, eiecto Benedicto, vt præmiſſum eſt, creatur circa 1059. hic ſtatim apud Sutrium concilium Cleri & procerum congregauit: In quo Benedictus pontificio & habitu eiuſdem ſe abdicare cogitur, & Viletras exulatum abire. hincque Romã profiſcens Nicolaus aliud concilium habuit, apud Lateranum, quo ſancitum eſt, vt ſi quis pecunia, populari gratia, & ſine concordi & canonica electione Cardinalium in throno Petri fuerit collocatus: Is non apoſtolicus ſed apoſtaticus merito vocetur, & a Cardinalibus poſſit excommunicari. eo autẽ concilio Berengarius prius à Leone 9. condemnatus, nec emendatus, inſtante & vrgente eodem Nicolao pontifice, &

rius Alemaniam pergat, & Henricus errati veniam poſtulet, quod iuramento pollicitus eſt. Gregorius autem annuẽs vſquè Verſellas eſt progreſſus, vbi ab epiſcopo de Henrico citiſſimè cum exercitu ad aduenturo, omiſſo itinere, per Canoſſum Maltidi ſubiectũ ſe recepit.

CAP. 12

Henricus verò ſimulatoriè ſubſequitur pontificem cum copijs, & depoſito regali ornamento nudis pedibus, quanquam eſſet hyens rigida, appropinquans portæ ciuitatis ſuppliciter intromitti petebat, ſimulans æquo ferre animo, triduò moratur veniam petens, quod obtinuit rogatu Maltidis & aliorũ, ac introductꝰ reconciliatur, & abſoluitur, ſub iuramento pollicens ſe põtifici & eccleſiæ pariturum. Sed mox fœdera pacis abrupit:

vtriſquè mandat, vt ab armis diſcedant. Tempore autem Leonis papæ Robertus Guiſcardi eoſdẽ Græcos & Afros fugauit ex Apuleia, & tempore Victoris ſucceſſoris, Saracenos ex Capua.

CAP. 13.

Dum autem Nicolaus ſecundus Romæ concilium haberet & hic Robertus quiſcardus Calabriam & Apuleiam eccleſiæ prouincias occupauit, ſimul & Troiam, quæ ſummis pontificibus parare ſolebat forte dono Henrici qui eandem conquiſierat ſuper quo pontifex indignatus nonnihil Roberto ſuccenſuit. Verum a Roberto exoratus profectus eſt in Apuleiam, & omnia recepit, quæ de eccleſiæ amiſerat. Et eam ob rem Robertum in gratiam recepit, adeò vt ipſum ducem & vectigalem eccleſiæ creauerit, ac

& albrico diacono, malè aſſerta recantauit cum iureiurando, data illi forma à Hunberto epiſcopo Cardinali, vt in cap. ego Berengarius de conſecratione diſtin. 2. prout ſuper eo Berengario iam deductum eſt.

CAP. 15.

Dumque Nicolaus Romæ concilium haberet, Robertus quiſcardus Calabriam & Apuliam eccleſiæ prouincias occupauit, adiecta Troya, quæ ſummis pontificibus, ex collatione igitur, parere conſueuerant Henrici 2. tempore.

Quamobrem Pontifex indignatus nonnihil Roberto ſuccenſuit. Verum ab eo exoratus in Apuleiam proficiſcens recepit omnia quæ de eccleſia amiſerat. Ea propter Robertum in gratiam recepit, adeò vt ipſum ducem & vectigalem eccleſiæ creauerit: & ſuo medio rebelles eccleſiæ,

alemanos principes adeò commouit vt, eo poſt abito, Rudolphum Saxoniæ ducem Regem Prouinciæ decernerent & crearent· petiit tũ Hẽricus a pontifice vt Eudolphum ſub anathemate repelleret, quo non impetrato, ſub incerta victoria dimicatum eſt: Rogantquè pontificem vterquè, vt pro ſua parte decernat. Verum pontifex tunc vtriquè iniunxit, vt ab armis dicedant. At Henricus, quanquam Rudolphus pacem expeteret, audire noluit. At vehementius expetiit, vt eum Papa anathemate feriat. quo renitente, omnibus viribus in eum êxarſit. Henricuſq; Romam rediens vi ingreditur, & præfatum Gilbertũ intrudit & cum ſuis complicibus epiſcopis eum coronat in Laterano ſub nomine Clementis Papę 2· qui &

ac ſuo medio rebelles eccleſiæ etiam Girardum Comitem perdomuit.

CAP. 14.

Tempore autem Gregorij 7. circa 1072. Michael cum filio Andronico deiectus ab imperio Conſtantinopolitano per Nicephorum Buchamor, ad Gregorium confugit, qui Nicephorum excommunicauit. Et Rocherio feudatorio eccleſiæ dedit negotium Michaelem reſtituendi ad imperium. Ex quo Rogerius comparata claſſe ex mandato pontificis aſſumpto Bohemundo filio, & minore Rogerio altero filio in Italiam dimiſſo, Didrachium et alia loca adnauigat. Vbi à Venetis cum Nyccphoro ſentientibus repellitur. Verum non multo poſt is Nycephorus ab Alexio ſuarum copiarum duce interceptus & imperio priuatus, compulſus fuit ſub habitu monachali vitam finire.

cleſiæ, etiam & Girardum comitem perdomuit. Sunt qui ſcribunt hunc Nicolaum, Henricum 4. coronaſſe, & ea propter, toto ipſius tempore, nihil aduerſus eccleſiam fuiſſe molitum. Nicolaus vir probatæ vitæ 3. ſui pontificatus anno & menſe penè ſeptimo moritur.

CAP. 16.

Alexãder 2. Papa 162. Anſelmus antè dictus, epiſcopus Lucenſis, mortuo Nicolao, Pontifex abſens creatur circa 1062. At epiſcopi Lombardi contenderunt papam, non niſi ex paradiſo Italiæ ſeu eorum prouincia debere eligi. vt citat Martinus, pariter & Platina. quod obtinuerunt ab Henrico 4. reclamante Agnete matre eiuſdem, & fauente Gilberto Parmenſi. Qui igitur Conſtituerunt Cadolum epiſcopum Parmenſem, ac vi & armis Alexrndrum, & vrbem

& tandem obiit repentina morte ſub Paſcali. Tunquè Gregorius in molem Adriani ſe cũ preſidio recepit & protexit.

At Henricus Guiſcardi Regis Apuliæ formidans aduentum aufugit cum ſuo Clemente, qui & nonquam fuit numeratus inter ſummos pontifices. de hoc Henrico, ſi Italis, Platinę, Martino, faſciculatori & cœteris credam, vt eſt veriſimilius, tyrannicè & proteruè proceſſit aduerſus Gregorium, & is Gregorius ex ſancto Zelo, qui & ſanctus fuit clarus miraculis: ſi verò Alemanis, Senoni quippè & Caryoni & cœteris credatur Gregorius indiſcretius egit: Hericus malum de ſe dedit iudicium & argumentum

quia

finire. Dumquè Henricus 4. Romam vi eſſet ingreſſus, & Gregorius in molem Adriani ſe retuliſſet Guiſcardus vectigalis eccleſiæ, ac dux Apuliæ hæc ſentiens paret ſe in copijs aduenturum, vt põtificem liberet, quod Henricus audiens aufugit. Et Guiſcardus Romam ingreſſus, partem vrbis incendio conſumpſit, capitolium ſolo penè æquat, & detinet, ac militibus donat in prædam cum tota vrbe: Liberatumque pontificem ſecum Caſſinum & Salernum ducit, vbi non multò pòſt piè moritur. Succedente autem Victore 1085. Guiſcardus ſuperatis Græcis fatis etiã conceſſit. Et Bohemundus vt iam ſuprà, cum Rogerio patre inerat in Græciam. Vndè eo abſente Rogerius minor in ducatu Apuleiæ ſucceſſit. Moritur & victor, cui ſucceſſit Vrbanus 2. circa 1086.

CAP.

Vrbem bis inuadunt, ſed à Romanis & copijs Godifredi & Maltidis repelluntur. Cadoluſquè datis 300. argenti libris licentiam fugiendi ſolus obtinuit.

Aiunt quia Alexander tum apud Lucam ierat: Vndè eorum eccleſiam magnis priuilegijs dotauit. Sed & ſecundo is Cadolus aggreſſor à præmiſſis fugatur. Super his Otto epiſcopus Colonienſis (de quo iam ſuper Henrico. 4.) accepta poteſtate componendæ eccleſiæ Romam adueniens, Alexandrum increpauit, & ſedem Romanam, quòd iniuſſu Cæſaris eam occupaſſet. At Hildebrandus tutatus partem Alexandri, aiens ad Clerum electionem pertinere iure & antiqua conſuetudine, Othonem facile in ſuam traxit ſententiam.

CAP.

quia nullo cum pontifice ſui temporis pacem habuit.

Iſdem Henricus ſuccedente Victore.3.circa. 1085.qui cũ partes Gregorii predeceſſoris tueretus,eumdem etiam inſequitur,adeò,vt aiunt, veneno in calicem iniecto dum celebraret, ſit necatus.Tumquè dimicans aduerſus Saxones 4.milia ex ſuis amiſit, & cœpit tum eccleſiam minus vexare.

Eo tempore aues domeſticæ factæ ſunt ſilueſtres,& corpus B.Nicolai fuit tranſlatum in Barrum.

CAP.13

Tempore huius Henrici Vrbanus Papa qui in ſubortis cõtentionibus Melphin ſe contulerat. Et interim Rogerio fratre Bohemundi dimicante aduerſus Sarracenos in Sicilia,Is boemundus furto Melphim detinuit &

CAP. 15.

Tumquè Rogerius, de quo hic agitur, Capuam & terras quaſdam eccleſiæ vi cæpit. Vrbanuſquè ſuper concilium habiturus ſe Melphin contulit, & Bohemundo, qui tum aduenerat, ac Rogerio, pro ducatu Apuliæ contendentibus, imperat ab armis recedere, ea conditione, vt Bohemundo Apuliæ parte permiſſa, reliquam patris ditionem Rogerius haberet. Dum igitur Rogerius in Sicilia aduerſus Sarracenos bellum ageret Bohemũdus Melphim furto occupat. Vndè & Rogerius ex Sicilia cum 20000. Saracenorum cõductis, fratrem obſidet, & ei repugnatur.

CAP. 16.

Interuenit lachrimoſa ſupplicatio pauperũ Chriſtianorum in terra ſancta ad ſummum pontificem Vrbanum. Qui coacto concilio apud Claromontem, adeò

CAP. 17.

De Alexandro 2.

Henricus ad ſe rediens pontificem rogat, vt in concilium apud Mantuam veniat, vbi res cum pace fuerint compoſitæ, et Alexander precibus imperatoris Cadolo facile veniã dedit. Et Gilbertum (peiora timens) inuitus Rauennatum archiepiſcopum creat. Eo concilio Mantuano ſub hoc Alexandro et Henrico 4. multa fuerũt ſanctiſsimè ordinata, quæ citantur in decretis quæ in oppoſito cathologo ſub Henrico 4. ad loci repletionem ſunt reportata. Ex Mantua Alexãder tandẽ per Lucam Romã reuerſus eſt. Hildebrandus interim cum copijs Gothifredi mariti Malthidis in Apuleia tumultus ſedauit. Reuerſus vero Alexander moritur, ſui pontificatus anno 11. *& menſe* 6.

CAP.

& Rogerius conductis 20000. Sarracenorum eandem obſedit. Super quibus commotionibus Vrbanus ſe in Gallias tranſtulit, & habito cõcilio apud Claromontẽ ſuper relatione pauperis heremitę Petri, qui terram ſanctam ex deuotione viſitauerat, & miſerias nouerat, quibus pauperes fideles illic affligebantur. Circa igitur domini annum 1413. penè omnes principes occidentis ſe cruce conſignarunt in militiam Chriſti, eodem animo aduerſus infideles. Et hic Henricus in ea ſancta expeditione potius nocuit, quàm in aliquo iuuerit, vt iam ſuper Gotifredo eſt deductum. Eamquè ſanctam terram cum proprii ſui ſanguinis effuſione & periculo victorioſiſſimè conquiſierunt

adeò principes totius penè occidentis animauit, vt ſe cruce conſignarunt, ad eam ſanctam expeditionẽ. Bohemundus verò ex deuotione & animi gloria relicta obſidione Melphi ſe cum 12000. *delectorum inuentis Italiæ pariter adiunxit. Cuius animi preſtantia Rogerium fratrem ita permonit, vt poſtis armis, dixerit ſe deinceps omnia fore cum fratre communia. Et ſtatim is Rogerius Tancredum filium bellandi cupidum pugnæ comitem fratri Bohemundo tradidit. hicquè Bohemundus, is eſt qui fuit primus princeps Antiochenſis, cui & poſtmodum ſucceſsit Tancredus Nepos: pius et fidelis patrino Bohemundo. Nam eundem (vt Platina citat ſuper Paſcali 2.) triennio ab inimicis detentum magni vi auri precio redemit, & Anthiochiæ principatum reſtituit eidem.*

Iſquè

CAP. 18.

Gregorius 7. Papa 163. Hildebrandus antè nuncupatus, de quo iam multoties habita eſt mentio, à Clero & populo Romano vnanimiter electus aſquè imperio, aut conſenſu imperatoris, poſt Alexandrum 2. circa 1072. hic fuit Cardinalis archidiaconus ſancti Pauli inſtitutus à Leone 9. & dehinc magno ſemper pretio habitus, à nonnullis taxatur propter contentiones cum imperatore, ab alijs verè commendatur, vt Zeloſus in ſpiritu domini de eodem enim Gregorio referūt faſciculator, Martinus & Vincentius, quia dum in minoribus legatus eſſet aduerſus ſimoniacos, epiſcopus Obredunenſis inflammatus de ſcelere corrupit teſtes precio dato. Et ſuper his legatus ait, humanum iudicium, cùm de dono ſpiritus ſancti ſit queſtio non habet. Si nihil horum

conquiſierunt.

Hic Henricus procurauit, vt eo viuente filius eiuſdem eligeretur & crearetur imperator. qui poſt modum aliquo ſpiritu inſurrexit in patrem, prout pater in matrem eccleſiam inſurrexerat, Et nonnulis infinitis preliis & obſidionibus pater apud Leodium ſuperatur, & captiuatur cum imperaſſet annis .50. Et quia fuerat excommunicatus per Gregorium.7. menſit inſepultus per 5. annos: quoſquè obtenta fuit obſolutio.

Henricus .5. filius premiſſi Henrici ducis Bauariæ imperator.100. inſtitutus circa annum domini. 1108. electus perſuaſione patris, quem tamen in cacere mori coegit. hic Romā veniēs vt coronaretur miſſis legatis policetur cum iureiurando ſe paccato agmi ne

Iſquè a ſua liberatione in Galliam ad ijt ſua cura Nepoti data, & accepit Conſtantiā filiam Philippi francorum regis vxorem ex qua alium Bohemundum genuit.

CAP. 17.

Nunc de Rogerio, pro quo, ab initio eſt ſermo deſumptus. Is, mortuo Bohemundo fratre, in vltra marinis dominatus eſt, in Sicilia, & Apulia. Qui ab initio fidelis fuit, & Eccleſiæ, vt verus vectigalis, & feudatarius. Nam Paſcali 2. aliquot turmas adiutrices aduerſus Gilbertum antipapam & mile auri vncias miſit, & eo adiutore terras eccleſiæ occupatas conquiſiuit.

CAP. 18.

Tempore autem Gelaſij 2. Henricus 5. Romam atquè Italiam hoſtili manu agreditur, & Gelaſius fuga ſaluatur, & cum periculo Cajetam adnaui gat,

horum feciſti, dic gloria patri, & filio, & ſpiritu ſancto, & nunquam potuit proferre & ſpiritui ſancto, quanquam depoſitus poſtmodum facilimè protulerit. Is imperatorem ſtatim monuit, ne epiſcopatus aut beneficia per largitionem aut ſimoniam conferret, aliter in eum & delinquentes vteretur cenſuris, & non modo ſolum non obtemparauit ſed & matrem bene monentem expulit, vt ſuper eo iam eſt premiſſum multis tandem legationibus ad pacem & in gratiam redierunt. Et imperator more aſſueto Papæ electionem probauit.

CAP. 19.

Hic Gregorius ſolicitatione Gilberti epiſcopi Rauenatenſis, de quo iam ſuper Henrico, à Cyncio præfecti filio capitur, et detinetur, at per populũ ſubuerſa turri, ĩ qua detinebatur liberè

ne vrbem ingredi. & coacturum ſuos epiſcopos qui vi aut legatione, vel largitione per eum eſſēt promoti. ex quo liberè apertis portis ingreditur & ſuſcipitur cum maxima ſolemnitate, & oſculis datis introducitur in Eccleſiam. S. Petri per ſummum Pontificem Paſcalem: Tunquè facta oratione coram altari, poſtulat cõfirmationē ſuorũ epiſcoporũ cõtra datũ iuramētum, & pontifice rennuēte ſigno dato ſuis militibus eundem cum cardinalibus capit & ſpoliat, & poſtmodum includit & detinet, & vrbem multis incurſionibus vexauit.

Quare pontifex his incõmodis cummotus epiſcopos confirmauit, & captiuis liter atis, ab eo coronatur, & voti compos reuertitur in Germaniam.

gat, vbi per benignè ſuſcipitur. Et illic Guillelmus dux Apuliæ, filius Guiſcardi, & Robertus Campanus princeps, ac Richardus Aquitanus conuenere, pollicentes ſe in eius poteſtate futuros, & vt veri vectigales, & potenti exercitu cum domino Gelaſio ſe munierunt, vt Henrico occuriſſent. Quod ſentiens Henricus Italia ceſſit cum rapinis.

CAP. 19.

Subſequente autem Calixto 2. qui ex Roma Beneuentum adijt. hic Guillelmus dux cum alijs proceribus illuc conuenerunt ſalutandi cauſa, & iurarunt ſe in pontificis poteſtate ſemper futuros.

Similiter & cum Henrico pacem firmarunt. At Rogerius qui dicebatur Siciliæ Comes pacem turbauit dum Guillelmus poſt pacem preſtitam, pontifici commendata illi ſua terra, ierat Conſtantinopolin ducturus

liberè exiuit, aufugiente Cyncio. Vndè Gregorius Gilbertum & conſentientes ferit anathemate. Super quibus imperator inito conuentu Vvormatiæ deſcernit, & iniūgit; ne qui pontifici obtemperarent, & pontifex ad oppoſitum in imperatorem cum excommunicatione. Ab ea nihilominus excōmunicatione Hēricus ſupplex poſt multa, quæ ſuper eo deducuntur, veniam poſtulans cum promiſsione ſub iuramento abſoluitur, ſimulatoriè iurans quia pro futuro paruiſſet. vtque putabatur rebus paccatis reuertitur in Alemaniam, & Cyneius ea via moritur. Sed & commotis ab eo Henrico principibus Alemaniæ Rudolphum ſaxonem creant imperatorem. Poſtulat Henricus Gregorium inſtanter, vt eum Rodolphum anathemate feriat, qui cum non obtinuiſſet

Germaniam. Nec pacem habuit cum eodem Paſcali, nec cum Gelaſio: quāquā cū Calixto aliquam dederit pacem.

CAP. 15

Ac dum paſcalis reuocaſſet ea quæ vi cōceſſerat, ſuper inueſtitura & promotione epiſcoporum, Henricus putauit ſe dignitate priuatum, quanquam aliter eſſet. Vndè cum magna poteſtate venit in Italiam in omnium terrorem, & Paſcalis tum apud Apuliam concilium habebat. Et Henricus putās ſe priuatum, iterum à Baccarenſi epiſcopo exule coronatur, & hinc reuertitur in patriam. Paſcalis autem abſoluto conuentu in Apuleia rediens, multa opida occupata ab hoſtibus, recepit.

CAP.

ducturus in vxorem filiam imperatoris. Et eo abſente Rogerius Calabriā & Apuliam occupauit, nec deſtitit prohibente pontifice. Dumquè pontifex Calixtus pararet arma aduerſus Rogerium febre correptus, compulſus fuit redire in vrbem. Et ita Rogerius Apulia & Calabria potitur nemine reſiſtente. Vndè & Guillelmus vxore & principatu priuatus ſine hæredibus moritur. Et tū Rogerius ſe Italiæ regem nuncupat. Et Honorius 2. eum in gratiam recepit, vt Martinus citat, & faciculator Innocentius 2. eum armis repulit, & obſedit in Galuio. At Guillelmus filius eiuſdem Rogerij adueniens patrem obſidione liberat, et pontificem cum ſuis detinet captiuum.

CAP.

tinuiſſet, iterato inſurrexit in eum.

Gregorius autem pontifex legatos miſit, qui de iure vtriuſquè per quirerent, vt ſuper inquiſitiones iudicaret. Et eos Henricus non recepit, at potius quoſdam occidit, & alios afflixit. Vndè & ſuper his Gregorius ſententiam excommunicationis mox in eum & complices epiſcopos reiterat, ac imperio priuat, colata dignitate Rodolpho Saxoniæ duci. inter quos maximi conflictus interuenerunt: Rudolphus tamen inſciſſa manu in morbum incidit, quo & moritur.

CAP. 20.

Vtquè ſeditionibus nil deeſſet Michael imperator Conſtantinopolitanus cum Andronico filio ab imperio per Nicephorum Buchamor deiectꝰ ad Gregoriũ refugit, à quo Gregorio Nicephorus excommunicatur, & mandatur

CAP. 16.

Hic Henricus tempore Gelaſii, neſcitur quo ſpiritu ſtimulante cum furore Italiam ingreſſus eam deuaſtauit, & vrbem ſtatim hoſtili animo ingreſſurus.

Gelaſius ſuper his per hoſtia tiberii dilabitur, & à militibus eiuſdem Henrici proſequitur, & tandem cum maxima difficultate & paucis fidelibus fuga ſaluatur, ac poſt multa Caietem adnauigat, vbi per benigne receptus fuit. Ad quem cõuenerunt Guilielmus dux Apuliæ & Robertus Comes Campanus, & richardus Aquitanns, policentes ſe in eius poteſtatem ſẽper affuturos. Guilelmus igitur Dux Apuliȩ cum aliis ad Gelaſium conueniunt policentes ſe in eius poteſtatẽ ſemper affuturos vt vectigales eccleſiȩ. Dũ igitur Henricus

CAP. 20.

Rogerius nihilominus mira modeſtia non multò pôſt eos liberauit. Et deinceps obtinuit à pontifice quod voluit, præter Regni titulum, quem premijs contendebat impetrare.

Verum ſuper his Petrus Antipapa tantis factionibus inſurrexit in pontificem vt eundem apud Piſas, & in Franciam abire compulerit: & Rogerius illi adhærens, Rex ab eo creatur.

Lotharius autem imperator 2. in auxilium pontificis petijt Italiam, & cum Piſanorum claſſe breui ſeditiones oppreſſit, precibus. B. Bernardi, vt aiebat. Et ita Lotharius Rogerium terra & mari oppugnatum in Siciliam pepulit. & B. Bernardus (vt in legenda eiuſdem) eundem Rogeriũm cum magnis miraculis conuenit, et Piſanum oratorem Innocentio

tur inſequi, qui & tandem in templo Sophiæ deprehenſus retruditur in monaſterium.

Mortuo igitur Rudolpho Henricus Romam adiens coacta quadam ſynodo ſuorum epiſcoporum, ſententias Gregorij præſumunt inualidare, & in eum fulminare ſententias excommunicationis: Quin & eundem Gregorium præſumpſerunt deponere, & Gilbertum Rauennatenſem archiepiſcopum eligere & inſtituere in Pontificem eundem Clementem 2. nuncupãtes, quem potius Clementem 3. potius dicere debuere, cum ante Damaſum prefuiſſet Clemens 2. Sed verius hic dici debuit Clemens nullus.

Henricus tandem Roma obſeſſa & deuicta, vi ipſum intrudit, & Gregorius cum ſuis in molem Adriani ſe recepit, protectus ab his qui erant in præſidio.

Henricus ſenſit exercitum contra ſe parari Mauricium Bracarenſem archiepiſcopum antipapam creat, Benedictũ m nuncupans, & fregepanum familiæ commendauit. Huncquè abiens per Italiam more hoſtili omnia diſrupit & capit. Dumquè turriculũ opugnaret, audiens aduentum Gelaſii cũ proceribus Apuliæ & magno exercitu, motis caſtris Italię ceſſit.

CAP. 17.

Dum igitur Henricus in Alemaniam rediſſet, Romæ reiecto antipapa Bracarenſi & dedicto cum tuitione fregapanum, ii continuis ſeditionibus Gelaſium inquietant. Ea propter vt irę locum daret, peiora timens in Galliam cum decenti cardinalium comitatu abiens, non multò pòſt apud Cluniacũ monaſterium honoriſicé

Innocentio reconliauit, Rogerio ex cupiditate obſtinato, Tempore autem Lucij 2. & Conradi tertij quæ ex Apulia & Calabria amiſerat nemine reſiſtente recuperauit: & Regem Teniſi in Africa fecit tributarium. Tempore verò Eugenij 3. Dum Rex Franciæ adiſſet in terram ſanctam, hic Rogerius quaſdam inſulas aduerſus Emanuelem conquiſiuit, & eum Regem liberauit à Sarracenis.

CAP. 21.

Tempore verò Adriani 4. Is Rogerius moritur, cui & ſucceſſit Guillelmus eius filius de quo iam ſupra. Qui & tãdem ab eodem Adriano fide data inſtituitur Rex vtriuſque Siciliæ & Apuliæ. Qui & moritur ſub Clemente 3. & abſquè prole. Vndè ad eccleſiam ſpectabat, proceres tamen Regni quendam Tancredum

præſidio. Interim Guiſcardus Apuliæ Rex Catholicus venit cum copijs magnis in auxilium pontificis. Idquè Henricus ſentiens dolo epiſcopum Cluniacenſem ad Gregorium miſit, qui diceret ſe in Alemaniam reuerſurū ſi ab eodem Gregorio in Laterano coronaretur. cui Gregorius annuit, modo errata corrigeret & veniam peteret, quod & recuſauit, ac Clementem Antipapam coronari fecit. Verum ſentiens Guiſcardi aduentum aufugit cum ſuo Clemente. Guiſcardus verò Romam ingreſſus partem vrbis incendit, & capitolium penè ſolo æquat, & totam vrbem vi detinuit, & militibus dedit in prædam, pontificemquè obſeſſum ex mole Adriani liberauit: & ſecum perduxit Caſſinum & Salernum. vbi non multò poſt ſanctè & piè moritur

cé ſuſceptus moritur & ſe pelitur.

Poſt quem Calixtus. 2. fuit electus in pōtificē: Is fuit filius (vt aiunt) ducis Burgundiæ ex ſāguine Regum Franciæ ſub quo Henricus, aut timore vel amore non legitur inquietaſſe eccleſiā. hicHēricus multo tēpore imperauit, nam cū annis. 20. vt citant nonnulli: fuit igitur tempore ſummorum pontificum multorum, Nempe Paſcalis, Gelaſii & calixti. Vndè & quia multa circa ipſos occurrūt tractanda, narratio ſuper eoſdem ſuperat alteram

CAP. 18

Cario ſuper iſto Hērico iniuſtitiam tribuit ſummis pōtificibus, & huic innocentiam, prout farina Lutherica aſſueuit. Reuera Martinus & alii nonnulli tenent quod redierit tandem ad

dum ex Rogerio & quadam pellice genitum, rudem quidem & ſtolidum promouerunt.

CAP. 22.

Mortuo itaque Guillelmo Rege Siculo abſque prole cum grandi detrimento Chriſtianiſſimi, vt qui de annona pro commeatu in terram ſanctam prouidebat. Idquè temre Clemntis 3. ex quo Regni prouiſio ſpectabat ad Eccleſiam, quanquam proceres quendam Tācredum ex Rogerio & Margarita quadam pellice genitum promouerint. Verum ſuperueniente morte Frederici primi imperatoris ſubmerſi in terra ſancta, maxima orta eſt commotio: ſuper qua Clemens omiſſo Tancredo ad reformandos eccleſiæ mores animum dedit.

CAP.

tur cum ſediſſet annis 12. *& menſe vno miraculis clarus.*

CAP. 21.

Victor 3. *Papa* 164. *Deſiderius prius nuncupatus abbas montis Caßini creatur pontifex circa* 1085. *Qui & præceſſoris Gregorij, ac eccleſiæ iura ſuſcipiens, tandem (vt aiunt) fraude Henrici toxico calici celebrantis iniecto interijt anno* 2. *ſui pontificatus.*

CAP. 22.

Vrbanus 2. *prius Odo, vel Otho dictus, Monachus primum Ebomacenſis, & dehinc cardinalis hoſtienſis Papa* 165. *poſt quintum menſem à morte Victoris creatur circa annum* 1086. *Rogerius Rex Apuleiæ tempore huius Capuam & terram eccleſiæ vi cœpit. Quapropter Vrbanus non fidens in Romanis, Melphim ſe contulit concilium habiturus.*

Qui

ad cor, & obierit in bona pace cum eccleſia. Citat etiam is Caryo ꝙ Lotharius dux Saxoniȩ & poſt modum imperator catholicus, qui multis preliis cum iſto Henrico & patre eiuſdem contenderat, ad hunc ſuppliciter acceßit veniam petiturus, quod & obtinuit.

CAP. 19.

Circa igitur dñi annum 1119. Calixtus. 2. filius ducis Burgundiȩ & ex proſapia Regum Franciæ, Vienenſis archiepiſcopus, fuit electus, vt ſtatim ſuper ipſo, qui pacem cupiens, vt pauperibus Chriſtianis in terra ſancta ſubueniri poſſet, miſſis inſignibus legatis ad eumdem imperatorem, & ab eo ſucceptis, pacem inierunt, quȩ in tabellis ſcripta & appenſa in baſilica lateranenſi, ac publicata fuit cum maxima exulta

tione

CAP. 23.

Celeſtinus 3. *ſubſequens ægretulit, præfatum Tancredum eo Regno potiri indignè. Ea propter Conſtantiam Rogerij Regis filiam legitimam & vnicam, ex monaſterio Panormitano eduxit, & Henrico Frederici filio diſpenſatione Apoſtolica dedit vxorem, prout pater viuens expetiuerat. Quæ & ſi quinquagenaria eſſet, habuit tamen ex Henrico filium, qui fuit Fredericus* 2. *& ea conditione illi data fuit, vt Regnum Siciliæ vltra Pharum dotis nomine expeteret, reſeruato cenſu, qui feudario iure quotannis pontifici ſolueretur. Qui & tandem Regnum obtinuerunt deuicto & occiſo Tancredo. Et ita fuit finis Regni Normanorum in Sicilia & Apuleia, in quibus annis circiter* 170. *ſatis laudabiliter regnarunt.*

Quippè

Qui & Rogerio ac Bohemundo fratri, pro Regno contendentibus imperat ab armis recedere, ea conditione, vt Bohemundus partem Regni obtineat. Tumquè vrbanus pontifex ſedatis rebus Italiæ, prout potuit, Troieam aut Trecas adijt correcturus quoſdam errores Cleri. Habito etiam cōcilio apud Claromontem principes Galliæ, & penè totius occidentis animauit ad recuperandam Hieruſalem & terram ſanctam ſuper relatione Petri ſancti Heremitæ, qui iam plurimos intinctu piatatis animauerat, vt ſubuenirent miſeriæ pauperum Chriſtianorum, & ſuaſione huius ſanctiſſimi pontificis ſe cruce conſignarunt in militiam Chriſti vltra trecenta milia, vt iam ſuper Gotifredo.

Eo

tione omnium: quamquam Rogerius Comes Siciliæ eam turbauerit.

CAP. 20.

Super his antipapa Bracarenſis qui prius Burdinus dicebatur, & poſtmodum Gregorius aut Benedictus per Henricū inſtitutus Sutrii ſe continens quorumdam tyrannorum fauore incurſionibus Romam vexabat, & peregrinos ad eandem. Quapropter Calixtus coactis copiis & comparatis eum agreditur cum Ioanne Cremenſi. Eoquè apud Sutrinum capto Romam ſuper poſitum Camelo, verſa facie ad caudam pro freno, ad modum triumphi introducitur: quem nihilominus vita donatum, Canenſi monaſterio incluſit.

CAP. 21.

Calixtus habuit concilium apud Lateranum 900.

epiſcoporum,

Quippè à Sergio 4. 1003. vſquè Celeſtinum 3. circa 1191. Et fœlicius forſam quàm hic in eorum patria. Schiſma enim quod Rogerius mouit non fuit detrimenti perpetui.

CAP. 25.

Regum igitur Siciliæ à Normanis ad Germanos fuit tranſlatum ſub Celeſtino 3. Et Herico 6. qui diſpenſatione eiuſdem Celeſtini contraxit cum Conſtantia filia Rogerij, & deficiente prole virili legitima ex parte Normanorum per eam eidem Regno ſucceſſit circa 1191. ac poſt eundem Fredericus 2. eius filius: Conradus verò eiuſdem Frederici filius ex yole vxore filia Regis Hieroſolimitani, Regnabat & reſidebat in Alemania iuſſu eiuſdem. Vndè & Manfredus illi ex concubina natus cum eo

ſolus

Eo concilio Claromontano ſtatutum fuit, vt pro directione illius ſanctiſsimi prelij quotidiè dicerentur horæ beatæ virginis, & officium Sabatinum. Et id fuit reuelatum fratribus qui de nouo erant in Carthuſia, vt citat Faſciculator. Habuit Vrbanus aliud concilium apud Turonum: in quo plurima de feudis eccleſiæ fuerunt ordinata. hic conceſsit epiſcopo Mediolanenſi, & etiam Toletano vti pallio. Dum opus fuit miſericordia ſimul & iuſticia vſus eſt. Ciſtercienſem ordinem in Burgundia confirmauit, aiunt quod & Cartuſienſem, aut Victor 3. obijt 12. ſui pontificatus ac menſe penè 5.

CAP. 23.

Paſcalis 2. 166. Reinerius antea dictus, monachus ſanctæ vitæ ſolitariam vitam optans communi conſenſu eligitur, & coronatur nolens & inuitus

epiſcoporum, quo deliberatum eſt, vt primo tempore ſupplementa militię miniſtrantibus, qua ſpe Balduinus Rex Hieroſolimitanus, Gaſium quendam Regem Turcarum capit & detinet. Item & Damaſti Regem fugat, multis militibus ex ſuis cœſis aut captis. At à Balæc Rege Partorum is Balduinus eundem cũ paucis agreſſus (prò dolor) capitur cum multis proceribus, & in vincula coniicitur. Qui precio redemptus, Hieroſolimis rediens publicam rem Chriſtianam labentem vtcumquè ſubſtituit.

CAP. 22

Henricus tandem pro vt citant Martinus & Cario (eſto Platina non id animaduerterit) ad cor rediens, inueſtiturã epiſcoporum & aliorũ prelatorum, videlicet annullum

eo ſolus erat, dum in infirmitatem decidit, quem & ſuffocauit, ne rouocaret prius illi data.

Conradus tum ex Germania in Siciliam et Apuliam acceſsit, & ſpurius Manfredus fingens eius partes tueri, veneno eundem intoxicauit, Conradumque Conradi filium tentauit intoxicare. Iſquè cum eodem Conradino eccleſiam tirannicè vexauit et regnũ ipſum detinuit. Et tandem Vrbanus 4. & Clemens etiam 4. Carolum ducem Andegauiæ, & Prouinciæ dictæ Marſiliæ Comitem & dominum, fratrem Sancti Ludouici, pro tuitione eccleſiæ aduerſus Manfredum conuocarunt, titulum regni Siciliæ & Hieruſalem ac Apuliæ eidem conferentes.

CAP.

inuit⁹ anno domini 1100. *Eo tempore Godrifredus rex victorioſiſſimus moritur, cui ſucceſſit Balduinus frater.*

Bohemundus princeps Antiochenſis captus biennio detinetur, & à Nepote Tancredo magno precio fuit redemptus, & reuerſus in Galliam, cura Antiochiæ data Nepoti Conſtantiam Philipi regis Francorum filiam accepit vxorem, & cum nouis copijs reuerſus hoſtes nouo triumpho ſuperat. Gilbertus antipapa qui à Hẽrico intruſus dicebatur Clemens 2. *aut mellius nullus. Ipſe omnium malorum caput, adhuc ſeditiones commouit. quapropter Paſcalis à religione ad arma tranſire compellitur, & eundem aggredi. Cui & Rogerius Comes Siciliæ aliquot turmas adiutrices, & mile auri vncias miſit.*

Clemens

annullum & baculum, pro quibus cum Paſcali plurimũ contẽderat, Calixto libere reſignauit: cõcedens etiam per omne imperium in omnibus eccleſijs canonicam fieri electionem, poſſeſſioneſquè ac regalia B. Petri quę per diſcordias fuerant alienatæ ab eccleſia, Romanę eccleſiæ reſtituit. Item & aliarum poſſeſſiones reſtitui diſpoſuit. faſciculus & Martinus aiũt ipſum 15. annis imperaſſe: alii 20. Certum quod obierit ſine prole, vt qui proprium patrem perſecutus fuerit ad mortem.

CAP. 23.

Lotharius. 2. dux Saxoniæ poſt mortem Hẽrici fuit electus imperator. 101. & 5. ex Saxonia circa annum Domini 1127. vere catholicus fuit. ſtudiiquè & legum reſtaurator. fuit. igitur tempore

CAP. 26.

Carolus igitur dux Andegauenſis titulum Regnĩ Siciliæ &c. ſuſcepit ea conditione vt feudi nomine 40000. *nummorum Aureorum quotannis eccleſiæ Romanæ perſolueret: prout Platina. Qui & tandem prefatum Manfredum bello iſto vicit. & ocidit, & poſtmodum Conradinum & Henricum ſenatorem circa* 1268. *& ita finis Regni germanorum in Sicilia cum regnant illic pœnè* 70. *aut circiter vel* 80.

CAP. 27.

Cum ob diſſidium principum Chriſtianorum in terra ſancta, precipuè Guidonis Luſigniani Regis Hieroſolimitani, ac Comitis Tripolitani et aliorum quorundã: pauperes Chriſtiani omnia pene amiſiſſẽt quæ principes Godefredus & Alij conquiſierant in terra ſancta, & precipuè ciuitatem Hieroſolimitanã,

Clemens verò in albo Marſorum degens cum copiis Richardi Campani, non fidens tamen aufugit & non multò poſt repentina morte interiit.

CAP. 24.

De Paſcali 2. ſchiſmate.

Poſt mortem vero nephandi Clementis ſeu Gilberti non defuerunt alij ſchiſmatici. Nam Richardus Campanus qui eidem fauerat, quendam albertum in locum demortui ſuffert, qui à benè ſentientibus expellitur. Canenſes item agri preneſtini Theodoricum quendam creauere pontificem. At ſtatim pœnitentia ducti eundem eiectum compulerunt vitam ducere priuatam. Magingulſus inſuper Romanus apud Rauennam titulum pontificis rapere præſumpſit, qui à Romanis & rauenatibus ſtatim fuit expulſus.

CAP.

tempore Honorii.2.ſed non leguntur in multis communicaſſe, Ideo-

Forſam quia(vt citat Martinus & faſciculus) Dum is Honorius in Aquileiam a Baronibus eſſet vocatus, aduerſus Rogerium Siculũ, percepta eorum infidelitate eundem recepta fidelitate inueſtiuit ipſum de ducatu Apuliæ.

CAP. 24.

Lotharius hic fidelis & catholicus, dum Innocentius.2.ſuo tempore agittaretur a Petro Leone antipapa Romanis eidem Petro fauentibus Ita vt in Franciam venire ſit compulſus: vbi & mediis precipuè B. Benardi a Rege Angliæ fuit honorificè ſuſceptus,vt plenius iam ſuper.beato Bernardo).Et de hinc in Lotharingiã deflectens a Lotario nono imperatore etiam reuerenter ſuſcipitur:etiã ſub

roſolimitanam, quam poſſederant annis 88. ſub 7. regibus. quæ omnia vi detinuit Saladinus cum ſuis Turcis, vnde Vrbanus.3. circa.1187. omnibus viribus laborans vt Chriſtianos ad eius conquiſitionẽ animaret dolore animi moritur in via.

CAP. 28.

Gregorius. 8. ſucceſſor in ea etiam expeditione cum tantum 57.diebus ſediſſet moritur. Clemens verò 3. ſucceſſor ſtatim à ſua creatione adeò cunctos animauit. vt penè omnes principes conuenerint, & ſe ſe conſignarint ad eam ſanctam expeditionem. Quippè fredericus primus Imperator Philippus & Richardus Reges franciæ & Angliæ, cum aliis innumeris, qui plurima conquiſierũt in ea ſancta terra, ſed Domino permittẽte fredericus illic ſubmergitur. Et ſequenti anno aliud diſſidium oritur inter

CAP. 25.

Paccata igitur eccleſia Paſcalis adiutore Rogerio terras eccleſiæ occupatas conquiſiuit. Quidam epiſcopus Florentinus affectu nouitatis aſſeruit antichriſtum natum. Paſcalis ſingulis rite ordinatis, & munitis: reformationibus cleri eccleſiæ animũ dedit.

Item & habito concilio apud Lateranum reuocauit quæ compulſus conceſſerat de inueſtitura epiſcoporum. fœliciter obijt cum ſediſſet annis. 18. Recepit oratores cato Iohannis imperatoris Conſtantinopolitani dans mandata vt ſuo nomine eorum dominum aduerſus Sarra enos animaret.

CAP. 26.

Gelaſius. 2. Iannes antea; vocatus, papa. 167. qui in monte Caſſimo ſub Odriſio ſanctiſſimo abbate perfecto eruditus, eam ob rem ab

vrbano

ſub pollicitatione & ſacramento quod ex peditionem paraſſet, qua tute reduceretur in vrbem quod & impleuit.

Vndè & non immerito ab eodem Innocentio fuit coronatus.

CAP. 25.

Et ſuper his imperator adhibita debita prouiſione pro tuitione pōtificis in Germaniam reuertitur ad compeſcendos Leuticorum motus. Dum tamen ſummus pontifex, Piſis pro republica & fide Chriſtiana concilium haberet, Rurſus antipapa, quem in eo concilio condemnarat adiuuante Rogerio, qui in antipatu vtriuſq; Siciliæ, eum in Regem confirmaſſet: Iteratò in pontificem inſurrexit.

Quare & Lotharius imperator, iterum cum exercitu, ſuperatis Leuticis, in Italiam

pergit

ter Regem Franciæ & Angliæ pro Dominio ſanctæ ciuitatis Hieruſalem nec dum conquiſitæ. Vndè & Rex Franciæ abſceſſit, cauſa tamen recuperandæ ſanitatis maiori parte ſuorum dimiſſa pro ſubſidio vt in itinerario terræ ſanctæ. At Richardus Rex Anglus nō minus animatus cum Guidone Rege conuenit, vt iura Hieroſolimitani Regni illi cederet & permitteret, quo titulo Anglici Reges vtuntur ſub eo colore. Hícque Richardus animo auctus Hieroſolimam obſidendam properabat, & in via vexatur à Saladino loco incōmodo, in eum tamen preualuit, et ratione hyemis & quia commeatus ex Ægipto ad Chriſtianos intercipiebatur, relicta obſidione Aſcalonem tendit & Gazam & eas reſtaurauit.

CAP.

Vrbano 2. accitus in precio habitus eſt. Vnde & præfatius Gelaſius Vrbanum quandóque ſolus in ſuis afflictionibus eſt comitatus. Stilúmque curiæ ob eius elegantiam iuſſu pōtificis in meliorem & ornatiorem formam redegit. Mortuóque Vrbano, Paſcalis memor meritorum eiuſdem in diaconum eundem cardinalem elegit & ordinauit Paſcalique mortuo, Cardinales vno conſenſu ipſum creāt ſummum pontificem intra ædes Leonis & Cincyfregepanis circa. 1118.

CAP. 27.

Iſque Cincius cum alterum poſtularet eligendum in monaſterium Palladij cum ſatellibus armatis irrumpēs obuium quēque percutit & pontificem obtorto collo in terram calcibus conterit, & in vincula conijcit. Id tamen populus Romanus nō tulit. Nam ad fores eiuſdem

pergit, & Piſanicum eodem claſſem potentiſſimam in auxilum pōtificis educunt. quibus copiis, & Romę ſeditionem breui opreſſère, ac Rogerium terra mariq; oppugnatum amiſſis rebus omnibus ex Italia in Siciliam pepulère, Et ne idem Rogerius in Apuliam redire tantaret, Comitem Rauénatem, qui copiis eiuſdem imperatoris præerat, dictus imperator commiſſione Domini Papę in Apulię ducem creauit, prout citat faſciculator quamquam poſt Lotharii mortem, Guillelmus filius Rogerii eam obtinuerit.

CAP. 26.

Lotharius magna deuotione ferebatur in Beatum Bernardum: Vndè & aiebat non niſi ex ipſius & deuotarum perſonarū precibus de Rogerio obtinuiſſe victoriam

CAP. 29.

Dūq; verno tēpore Richardus proponeret obſidere Hieroſolimam, ei nunciatur Regem Franciæ iam acri dello Normandiam vexare, & in Angliam tendere. Vndè mutata ſententia conuenit cum Saladino vt ſibi omnia preter Tyrum & Ptolomaidam haberet, & reliqua quæ in Chriſtianorū eſſent poteſtate, nequaquā vexaret, & ita in Europam reuertitur. Sed rediens per Germaniam detinetur captiuus à Duce Auſtriæ pro magno auri pretio.

CAP. 30.

Non multo poſt etiam moritur & Saladinus, Celeſtinus verò inceſſanter ad illud bellum incitabat. Ita vt Henricus magnas illic miſeric copias nempè, maguntium epiſcopum & ducem Saxoniæ. Itidem & Rex Frāciæ miſiſ-

dem armatus concurit, & compulit reddere incolumem Gelaſum cum oſculo pedum. Vndè et ſolemniter deducitur in lateranum & illic coronatur.

Balduinus Rex Hieruſalem tum moritur, & Balduinus eius frater & ſucceſſor à Gelaſio hortatur ſufferre imperiū Barbarorum vſqué quo noua ſupplementa mitterentur. Tum Balduinus Rex Tancredum Rogery filiū (qui mortuo adoleſcente Bohemūdo princeps fuit Anthiochenſis mandat et cōtra ipſius mentem, is Balduinus cū paucitate Chriſtianorū hoſtes agreditur, et ipſe cū paucis vix Hieroſolimam ſe recepit, & Tancredus Anthiochiam. (Interrim vt iā eſt premiſſum ſuper Hērico) is Hēricus vrbem hoſtili manu agreditur, & Gelaſius vix fuga ſaluatur.

Guillemus dux Apuliæ

riam. Aduerſus eundē Lotharium magnus inſultus cū ſeditionibus inſurrexit per Alemaniā: Nam Suaui & frāconii dolentes de amiſſo imperio cōtendebant pro ipſo cum eodem.

Item & Conradus nepos Henrici .5. & eius dono Dux Franconiæ multiplici colore contendebat, & princeps Palatinus fauebat eidē. Lothario verò dux Bauariȩ gener eiuſdem Lotharii fauebat.

Conradus vt Lotharium preueniret, ingreſſus Italiam, Lombardiam occupat, vbi & corona ferrea fuit inſignit⁹ At Lotharius interim cautior precipuas Alemaniæ & imperii ciuitates capit & ſibi conciliat: & de hinc per Italiam Cōradū inſequitur, qui videns fauorem per

cia miſiſſet, niſi quia prædeditus à Sarracenis per Hiſpanias. Et interim etiam moritur Celeſtinus cum grandi damno. Saladinus ante mortem plurima reſtituit & dedit Chriſtianis, & penè fuit conuerſus, vt in itinerario terra ſancta.

CAP. 31.

Henricus 6. Imperator Panormi moritur. Vnde ſuper his mutationibus Innocentius 3. qui Celeſtino ſucceſſit, Germanos qui in ea terra ſancta pro præſidio remanſerant, nullis premiis aut pollicitationibus potuit cōtinere, quin ad propria reuerterentur, vnde & pauperes Christiani ius omne quod in Siria poſſidebant, amiſerunt: Interfectis etiā ſingulis Ioppēſibus et ciuitate euerſa.

CAP. 32.

Vndè & ſuper his, vt tantæ miſeriæ occureretur, Innocentius inſtan-

cum proceribus tanquam veri Eccleſiæ vectigales ſe pontifici obtulerunt cum exercitu poteti, quod ſentiens Henricus abiit in Alemniam: inſtituto antipapa Mauricio Bracarenſi, vt ſuper eo Henrico.

CAP. 28.

Gelaſius putans omnia paccata propter receſſum imperatoris, remiſſis proceribus Apuliæ Romam venit. Et dum intellexit Antipapam fretũ auxilio fregepanum Romæ manſiſſe, Veritus apud amicos quoſdam delituit. Sæpius tamen agreſſus à ſchiſmaticis, à Normanis & Corſiis familiis ac Creſcentio nepote deffendentibus eripitur. Et habito Cardinalium conuentu, vt iræ & vltionibus locum daret, diſcedere ab vrbe inſtituit, commiſſáque Eccleſia Romana in ſpiritualibus Petro Portuenſi Epiſcopo, & Beneuentana Hugoni Cardina-

Germaniam ſibi defeciſſe, omiſſa Italia medio .B. Bernardi reconciliatur.

Conradus igitur ceſſit imperio & B. Bernardo mediante fuit Lothario recõciliatus, qui & poſt mortem Lotharii eidẽ in imperio ſucceſſit: hęc ſpecialiter Caryo citat. Lotharius ipſe commẽdatur ne dum ob ipſius virtutem in armis qua Italiam & Germaniam ad perfectiſſimam tranquilitatem reduxerat.

Sed & quia leges Romanas penè deletas inueteratas & oblitas, per doctiſſimos viros reparari fecit, & ab omnibus obſeruari, adeò vt eius inſtuſtria in priorem nitorem leges Chriſti refloruerint. Vndè & exẽplo legiſtarum, plurimi monachi, & clerici maiori ſtudio exercere cœperũt. Tartari gẽs miſera circa hæc tempora feruntur

ter incitabat, & Domino diſponente pax facta eſt inter Regem Franciæ & Angliæ. Verum Regi, Saraceni per hiſpanias duce Miramolino bellum intentabãt. Qui & penè eas deuaſtarunt omnes. Tandem tamen vſque Granatam fuerunt repulſi, et ſi Rex ea de cauſa ire aut mittere nequiuerit. Incitati ſunt nihilominus ad bellum illud Aſiaticum Bonifacius marchio montisferrati, Balduinus Comes Flandriæ, Henricus Comes S. Pauli, Ludouicus princeps ſabaudiæ. Item Bleſenſis & Meete & alij. Præmiſſi itaque cruce ſignati vnanimes viam per Venetias arripiunt, diffidebant enim ire per Conſtantinopolim, ob veterem ac inatam Græcorum proditionem, & cõiunctis copiis cum venetis, Tergeſtinos ex mari Adriatico compeſcunt. Itẽ Iadderenſes defficientes à Hungaris

dinali Piſas cum quibuſdam cardinalibus adnauigat. Dominus Gelaſius tandem in Burgundiam deuenit: vbi ab abbate Cluniensi & monachis deuotiſsimé & reuerenter ſuſcipitur ac deducitur vſqué in monaſterium, multis eccleſijs dedicatis in via, vbi & tandem pleresi moritur, & ſepelitur cum tantum ſediſſet anno vno & diebus. 5.

Templarij feruntur ſuo tempore habuiſſe initium.

CAP. 26.

Calixtus. 2. papa. 168. filius (aiunt) ducis Burgundiæ, ex proſapia Regum Frãciæ archiepiſcopus Viennenſis, creatur pontifex ab his cardinalibus qui cũ Gelaſio Cluniaci aderant circa annum domini. 1119. Verum aquieſcere noluit quouſque intellexit ſe ab his cardinalibus confirmari qui Romæ & in Italia remanſerunt. qui & ab

runtur ex ſuis latibulis & miſeriis exiuiſſe, & abſque armis, ſed pelliceis ac baculis penè dominaſſe uniuerſis. Lotharius tandem cũ Laudabiliter. 11. annis imperaſſet, iter faciens in patriã verone moritur.

CAP. 27.

Conradus. 3. imperator 102. Dux Suauiæ ex his qui vulgo dicuntur Lanſquanetz & dono auunculi Henrici. 5. dux etiam Franconiæ, preſificitur circa annum domini 1138. Henricus dux Saxoniæ & Bauariȩ gener Lotharii imperium affectans hunc Conradum inuaſit & obſedit, ab ipſo tamen victus fuit, ob quod Conradus ducatum Bauariæ Comiti Auſtriæ dedit: Et is Henricus nõ multò pòſt moritur.

Quidem

Hungaris obſidione capiunt. Florentinus 3. parte tit. 19. c. 2. expreſsius quàm Platina citat.

Quia dum Alexius filius Iſaac imperatoris Cõſtantinopolitani ex carcere elapſus, quo à patruo Alexio detinebatur cum patre, quem etiam oculis priuarat ad Innocentium confugit, & dehinc, ad Philippum ſuæ ſorori cõiunctũ, auxiliũ implorãs.

PAP. 33.

Alexius igitur cõmendatias & celebres nuncios accepit à Philippo ad principes Chriſtianos, à quibus opem lachrimabiliter implorabat. Qui & promiſit modo illi ſubuerent, quod & ipſe in ſubſidiũ terræ ſanctæ ſe exponeret, & de expẽſis reſpõderet, ac etiã ꝑ naulo venetis promitebat 33000. marcharum argenti. Itẽ et reſpõdebat Grecorũ eccleſiam Romanæ ſubdere & vnire. Et his cõpromiſsis

ſubiuramen-

ab eiſdem, vt à toto populo Romano, & principibus Italiæ confirmatur & recipitur cum maxima omnium exultarione, merito ſperantes authorem pacis futurum & quietis. Qui & principes Italiæ potiſsimum Guillelmus dux Apuliæ fidem illi dederunt. Ipſe potiſsimum ſperabat ſubuenire pauperibus Chriſtianis in terra ſancta. Ea propter legatos miſit ad Hẽricum Imperatorem pacem poſtulaturos, qua cõpoſita & tabellis deſcripta publicatur, & apẽditur in baſilica Lateranenſi cum omniũ exultione. Verum Rogerius Siciliæ Comes eam vertit in mœrorem. Nam abſcẽte Guillelmo Apuliæ duce, qui poſt fidem pontifici preſtitam commendata illi ſua terra Conſtantinopolin adierat ducturus in vxorem filiam Imperatoris. Et is Rogerius tum

Quidam princeps Catulus contendit aduerſus hunc Conradum, & ducem Bauarię à quibus fuit victus, per Fridericũ tamen ſucceſſorem reconciliatus. Ioannes de temporibus obiit ſuo tẽpore qui dicitur vixiſſe 361. annis. Cõradus hic B. Bernadi exhortatione cruce ſignatus magna vi in terram ſanctã aduerſus infideles progreſſus eſt.

Simul & ingens multitudo in francia, Lotharingia & Anglia cum ducentis pene nauibus. Cui & Ludouicus Francorum Rex adiungitur per Hungariam cum maxima multitudine, qui & Conſtantinopolim pertranſeuntes vſquè Iconium: nequaquam cõfidẽtes in policitis ab Emanuele imperatore pollicente ſe neceſſaria miſſurum. Qui & potius gipſum farinę Croyę &

ſub iuramento ab vtráque parte ex conſenſu etiam approbatione ſummi pontificis mutata via tendunt Conſtantinopolim, ſed & Cretam ſeu Candiam præterlabuntur, quam Alexius in deditionem accepit, ſed eandem Bonifacio montiſſerrato, duci Chriſtiani exercitus, & affinitate, aut cognatione cõiuncto donauit. Qui quidem Bonifacius poſtmodum pecuniis indigens ob cõquiſitum regnum Theſſaliæ, accepta magni auri quantitate à Venetis eandem illis dedit. Quam extunc vt coloniam armis reductam ab anno 1218. Veneti ipſi tenent. Et eo precio is Bonifacius plurima conquiſiuit circa Siriã & Hadrianopolim.

CAP. 34.

Poſtmodum Chriſtiani principes ſimul cum Alexio Cõſtantinopolim proſperè veniunt. At Tirãnus patruus Alexij multo illis

rius tum inuaſit Calabriã & Apuliam, monituſquè à pontifice, acrius inſtabat ante Guillelmi aduentum. Pontifex ſuper his in eum Rogerium arma parabat, attamen febre correptus compellitur in vrbẽ cum ſenatoribus redire, & ita Rogerius nemine reſiſtente Calabria & Apulia potitur. Et Guillelmus vxore et principatu priuatus, apud Salernitanum principem degens breui ſine prole moritur.

At ex tunc Rogerius ſe Regem Italiæ nuncupat quamquam per Lotharium poſtmodum fuerit expulſus. hicquè Calixtus multis templis extructis mouet in antipapam Burdinum apud Sutrium cuncta ſpoliantem, & eo capto deducitur in vrbem vt iam ſuper Henrico.

Calixtus in omnibus bene meritus an. 5. ac menſe 10. et die 6. ſui põtificatus moritur

& calcæ viuę mixtum cum ſint eiuſdem coloris. Vndè ex cõfectis panibus perierũt innumeri, & tandem compulſi ſunt redire in Traciam re non completa.

CAP. 29

Inſuper infœlix imperator Conſtantinopolitanus conductores ex ſuis dederat Conrado, qui per Siriam eos direxiſſent. Dumquè ſimul conquiſiſſent Iconium, & quedam loca, ob ſuorum multitudinem Rex & imperator ſe ſeperarũt at cõductores Imperatorẽ per loca ſterilia periculoſaq; deduxerũt Quod præſentiens Soldanus in his anguſtiis magna vi coſdẽ taliter inuaſit, & preualuit, vt imperator cumpulſus ſit fuga vitam ſaluare.

At non multò poſt à Rege Franciæ tranſuadante Turci vincuntur & fugantur, diuiſo tamen

potentior eiſdem armatus occurrit, qui & omnium Græcorum mentes armauerat in Latinos: Ita vt nec Alexium filium Imperatoris etiam in minimum audire vellent. Et 8. die is tyrannus proceſſit in Latinos cum 60. milibus armatorum, ab eiſdẽ nihilominus ita conſtanter repulſus, vt ignominioſe cum ſuis ſe in vrbẽ retrudere, ſit compulſus.

CAP. 35.

Sequenti vero die, is tyrannus relicta vrbe, vxore, ac prole aufugit. Super quo proceres Alexium filium cum gaudio receperunt, eundem coronantes in templo ſanctæ Sophiæ.

Qui etiam promiſſa denuo confirmauit & cum patre reſtituto ad eius inſtantiam Latini ne rixæ commixtim orirentur, egrediuntur vrbem. At eiſdem egreſsis fidefragus ille innato odio in eoſdem

moritur in Domino.

CAP. 30.

Hic etiam calixtus ne reliqui Chriſtiani amiſſo rege opprimerentur Venetos permouit, Vt magna claſſe cum Patriarcha Hieroſolimitano progrederentur in hoſtem, qui ad opẽ delati ſuperatis Barbaris obſidionem ſoluunt.

Itm & cum magna cæde cæperunt Tirum. At Emanuel Imperator Conſtantinopolitanus; Venetis mandat, inuidus de Victoria Latinorum, Vt præfectum ſuæ claſſis reuocent, qui & obtemperans, chium, Saniũ, Mitilenem, & alia loca Imperatoris diripuit ira merito ſuccenſus. Hic fecit Eccleſiam S. Iacobi Archiepiſcopalem: & Lucanam conceſſit pallio Vti.

CAP. 31.

Honorius 2. Epiſcopus Hoſtienſis Lambertus nũcupatus. Papa 169. circa annum 1124. eligitur, Vir tanto

tamen exercitu ex imprudentia conductoris prioris aciei. Soldanus id ſentiens in ea ſeparatione ingreſſus acies diſiunctas, eas adeò profligat, vt niſi nox interueniſſet vix vnus eſſet ſaluus. Tandem tamen deuenit Anthiochiam, & honorificè recipitur à principe Raymundo. Cuius tamen ſuaſione Alienora vxor regis ab eodem ſe ſeparat vt infra ſuper Bernardo.

CAP. 36.

Dehinc imperator cũ rege ex deuotione Hieroſolimam peruenerũt, honorificè recepti à Rege Balduino: qui & tandem ſimul concordi cõſilio vi armorum Damaſcum obſiderunt, vt citat Guaguinus, lib. 6. ſuper Ludouico iuniori, & hoſtes repugnantes compulerunt fugere Damaſcum: vbi ab imperatore commiſſum fuit facinus

dem machinatur, & armis inſurrexit, in ipſius tamen confuſionem.

CAP. 36.

Vndè & Greci Domino permitente Marculfum quendam Alexio ſanguine proximum præficiunt, qui eundem carceri mancipauit, multiſque præliis aduerſus Latinos inſurrexit, & ſemper abiit confuſus, nec in minimo tamen Voluit rationi conquieſcere aut promiſſis ſtare. Sed & Dominũ Alexium in carcere ſuffocauit, patre iam ex morbo deffuncto. Vnde & tota hyeme exercitus Latinus ciuitatem obſedit, & 2. idus Aprilis eãdem Victorioſè ingrediũtur cum magna depredatione, fugiente Marculpho cum ſuis Græcis.

CAP. 37.

Franci igitur cum Venetis obtenta Victoria Deo gratias agentes conueniũt pro electione noui Imperatoris,

tanto magiſtratu dignus: quamquam eius ingreſſus nõ laudetur, ob cautellam Leonis fregepanis qui fictione eius promotionem obtinuit, eo forſam inſcio. Sed & tandem omnium conſenſu recipitur & ſalutatur. Cardinales inſignes et meritiſſimos creauit, et eorum opera in rebus arduis vtebatur. delectabatur ex familiaritate præclarorum & doctorũ virorum, vt Hugonis de ſancto victore &c. Citat Martinus quia Rogerium receperit & inueſtierit Apuliæ ducatu. Quem tamen Innocentius ſequens repulit. Hic an. 5. ac menſe. 2. ſui poncificatus moritur & ſepelitur ſingulis cellachrimantibus.

CAP.

cinꝰ ęgregiũ armorum. Cum enim pedes prelio ĩtereſſet Sarracenus quipiam, eum colo apprehendit, & imperator valido ictu inter collum & armum ſiniſtrũ in dextrã percutiẽs eũdẽ in duas partes ſecuit. A quibuſdam nihilominus proditioſis Chriſtianis decepti obſidionẽ mutarunt, & tanta ex hoc incõmoditate & difficultate ĩpliciti ſunt, vt cõpulſi fuerint obſidionẽ omnino ſoluere. Et Cõradꝰ vale dato Chriſtianiſſimo regi nauigio reuertitur in Germaniã. Rex vero adhuc per annũ in ea ſancta terra moratus Aſcalonẽ cõquiſiuit. Et rediens fuit captus a grecis, ſed ereptus a Rogerio Rege Sicilię. Et ita domino volente hi duo dilectiſſimi exercitus ludibrio inimicis fuere. Cõradus verò moritur, cũ imperaſſet

ratoris, ea forma, vt deputati fuerint electores ab eiſdem venerabiles epiſcopi Sueſſionenſis, Trecenſis & Bithiliminanus & cum eis Acconenſis electus & abbas Lucedij vna cum ſex nobilibus Venetorum, qui præmiſſa oratione, ac inuocata gratia ſpiritusſancti, Saleniũ Comitem flandriæ vnanimiter elegerunt qui & maxima deuotione coronatus fuit dominica qua cantatur Iubilate.

CAP. 38.

Et quẽ Veneti participes eſſent honoris vt laboris cõmuni etiam aſſẽſu quẽdam ſubdiaconum ſummi pontificis venetum in patriarcham deligunt. Cuius confirmationem Innocentius primum negauit quia electio eſſet facta à laicis pro parte & a clericis qui nõ ſuæ erant eccleſiæ. Supplicatione tamen imperatoris eundem confirmauit.

CAP.

CAP. 32.

Innocentius. 2. Romanus papa. 170. inſtituitur circa annum domini 1129. hic ſtatim inito pontificatu in Rogerium Rogerij filium, qui mortuo Guillelmo Apuliæ duce, in quo deffecit proles Guiſcardi, Apuliam occupare nittebatur caſtra mouet, & eundem obſidet, quanquam receptꝰ fuiſſet a preceſſore Hõnorio. Verum Guillelmus Calabriæ dux eiuſdem rogerij filius adueniens, nec dum ſolùm ab obſidione liberat, ſed & pontificem cum cardinalibus vndecim detinuit captiuos. At tamen pater Rogerius mira modeſtia vſus, nõ multo poſt eos cum pontifice libertati donat.

CAP. 33.

Vndé et deinceps, quidquid et Rogerius obtinuit a Põtifice præter regni titulum, quem premijs contendebat impetrare. Præmiſſus autem ducatus ſiue regnum

annis. 15. ſanctè quidem & catholicè circa. 1152. Nec tamen coronã obtinuit a ſummo pontifice, non ſe donante opoportunitatè vt benè creditur, nam dicitur mortuus antè Eugenium. Et fertur Rogerium multa conquiſiuiſſe in Affrica & aduerſus Emanuelem in vindictã ſuæ proditionis.

CAP. 37.

Fredericus. cognomento barberouſſa ex Domo Suaniȩ, aut ex Suetia, ſaltem Conradi nepos ex fratre: imperator 103. inſtituitur circa annum. 1152. Initio imperii (prout citat Carius) pacem reſtituit inter Bauariam & Auſtriam, dũ Henrico Catulo duci Saxoniæ Ducatum Bauariȩ reddidit: & Henrico conſanguineo Comitatum Auſtriȩ. Et ex tunc fuit in ducatum erectus, & prius vt aiũt à

CAP. 39.

Iſque Rex Balduinus imperium tenuit annis quinque. Henricus eius frater an. 11. qui obiit ſine prole. Petrus Comes Altiodorenſis, electus primo anno Honorij, & ab eo coronatus ſecundum Florentinum. tit. 19. Et dehinc succeſſit vſque Michaelem Poleologum grecum cum Franci 56. annis imperaſſent. Non igitur mirandum ſi in Concilio Lateranẽſi Imperator Cõſtantinopolitanus & Patriarcha leguntur interfuiſſe cum & ipſi eſſent Latini, & de Eccleſia Romana. Fuit & alius Imperator Balduinus. 2. fidelis Eccleſiæ, vt infra ſub Gregorio 9. & ſub Celeſtino 4. quod reuerſus ex Aſia obtinuit à Frederico 2 quatenus Cardinales detenti ab ipſo liberi eſſent. Et ſub Alexandro 4. quomodo ipſe auxilio Genuenſium fuit deuictus

regnum fuerat conceſſus in feudum Eccleſiæ Guiſcordo & ſucceſſoribus. Qua ex cauſa pontifex ipſum tuebatur ſub fide & obſeruantia Eccleſiæ. Interim Petrus Leonis à ſeditioſis quibuſdam & ſceleſtiſſimis fuit Creatus Romæ antipapa. Qui & ſpoliatis templis vrbis multam pecuniam conflauit, vt largitionibus plurimos ad ſe aliceret.

Vnde rediens, dum eam ſeditionem videt ſponte per Piſas, & Genuam, quas in Archiepiſcopatus erexerat, peruenit in Franciam. Interim præfatus Petrus Leonis dictus Anacletus cunctos vt potuit concilians, etiam in Siciliam deſcendit, & Rogerium, vt eundem ad ſe alliceret, vtriuſque Siciliæ Regem creauit.

Innocentius autem habito Concilio apud Claromontem Petrum condemnauit.

à Suanis conquiſitus ex Pannoniis. Verum non multo poſt Catulus in Italia, omiſſa parte Friderici, ſeditionẽ per Alemaniã in eũ mouit, & ea propter repulſus fuit ab eo ducatu Bauariæ. Qui & per imperatorẽ datꝰ fuit Othoni de Vvetelſbach, a quo deſcenderunt duces Bauariæ, & prĩcipes Palatini qui nũc ſũt. At is Catulꝰ ſaxo fugit in Angliã, rediens reconciliatur, cui fuit datus Ducatus de Brũſuig.

CAP. 38

Hic què Fridericus, Dertonem, in Lõbardianõ obtẽperatẽ imperio, ob ceſſum vi cœpit. Tũq; Adrianus papa in Viterbio agebat ciuitates muniẽdo. Cui Fridericꝰ obuians ex equo deſcẽdit ſalutãs eundẽ, Vt Chriſti vicarium, ac compoſita pace, in vrbem veniunt & imperator per pontificem in eccleſia.

B.

ctus & fugatus à Michaele Paleologo circa 1259. et fuit vltimus ex Gallis, & ex hoc periit tum ſpes terræ ſanctæ cõquirendæ.

CAP. 40.

Baiolenſes quos etiam Catharos & Cozocenſes ferunt nuncupari. Cuius temporis aut à quo dicti non legi. aſſerebant iuramentum nullo caſu, aut tempore eſſe licitum, vt pſeudoapoſtoli, & Albanenſes.

CAP. 41.

Almaricus hic cum ſuis erroribus cõdemnatur extra de ſumma tr. & fide catho. c. Damnamus, nec citatur qui fuerint ipſius errores. Verum Forentinus citans Iohannem de colationibus, & vincentius ſpeculator vol. 5. lib. 3. Aiunt quia tẽpore Philippi Auguſti Regis Frãciæ, fauore & amœnitate

lcci

demnauit. Et debinc apud Aurelium à Rege Philippo perbenignè ſuſcipitur.

Debinc apud Carnotum in Belgia regi Angliæ occurit, & eundem ad expeditionem in Sarracenos exhortatur.

Et debinc in Lotharingiam ad imperatorem perrexit, & ab eodem benigne fuit, ſuſceptus cum pollicitatione ſub propria fide, quod in ſuam ſedem reſtituiſſet, quod & impleuit.

Nam is Lotharius ſecundum promiſſa ïens in Italiam cum manu Valida eundem in ciuitatem & Lateranum reduxit diſparente antipapa. Vndè & meritò eundem Imperatorem creauit. Qui & ſtatim in Germaniam reuertitur aduerſus Leuticos. At poſtmodum dum pontifex Concilium Piſis celebrat, antipapa Rogerij auxilio fretus iterum in pontificem inſurgit. Vndè & Latha

B. Petri coronatur.

Dumquè hæc Romæ agerentur populus Romanus clauſis portis ne tumultus exercitus excitaretur, vi per pontem Adriani erumpens Teutonicos inſcio pontifice paſſim cœdit. ex tumultu exercitus imperator intromiſſo exercitu, qui in pratis Neronianis erat Romanos in vrbem retrudit, multis cœſis & captiuatis, qui nihilominus precibus pontificis liberãtur dũque ituri eſſent ex more, apud Lateranũ propter tumultuantem plebem mutata via, per põtem Lucanum ierunt ſolemnia ſolita ſoluentes

CAP. 33.

Inita igitur pace cũ Adriano Fredericus in Germaniã eſt reuerſus. At pòſt modùm pontifex recepit in fidẽ Guillermum regem pro regno Apuliæ, Fredericus aduerſus

loci Pariſiẽſis: quidẽ Almericus de territorio Carnotenſi ſtudebat in artibus et ſacrafaculata ſemper ſingularis & ſeparatus in ſua opinione. Vnde nil boni vnquam hic auſus fuit affirmare, quia quilibet tenetur credere ſe eſſe membrũ Chriſti vt ex articulo fidei. Item quod realiter omnes paſſi ſumus in Chriſto vt realia membra, & nil vltra ei tribuit, niſi quia pertinaciter id aſſerebat. & vniuerſitate cõtradicente cõpellitur coram Innocentio 3. id recantare, ob quod indignatus lecto decubans breui deceſſit. Martimus ſuper eo Innocentio, dit quod fuerit combuſtus cũ ſuis & ſequentes errores omnes illi tribuit, vt & Alphonſus à Caſtro.

CAP. 43.

Poſt mortem eiuſdem, quidam, eius venenoſa doctrina, infecti, inauditos errores confinxerunt. Vt quod

& Lotharius cum potentiſsima claſſe Piſanorum & grandi exercitu breui ſeditionem ſedauit, Rogeriúmque terra & mari fugat in Siciliam. Nihilominus tempore Lucij & Conradi, & negligentia pontificum nemine reſiſtente, is Rogerius cuncta amiſſa recuperauit. Dúmque Ioannes Conſtantinopolitanus Imperator eidem Rogerio aduerſarius, hæc audiens Legatos ad Innocentium miſit de ſuperato hoſte gratulaturus. E quorum numero quidam philoſophus, nitebatur diſputationibus oſtendere, Latinam Eccleſiam errare quæ Concilio Niceno vti de ſancto Spiritu ait, qui ex patre procedit, perperam addidit, filióque.

Tum Petrus Diaconus doct⁹ doctè replicat, multò magis Grecos damnandos, qui addiderint quod

ex ſolo

aduerſus eum indignatur & hinc orta eſt ſeditio. Citat Caryo, quod papa incitauerit Lombardos in eum, & eum excómunicauerit nullā tamen cauſam nec authorem citat.

Vndé & mortuo Adriano. 4 illi ſucceſſit Alexāder 3. cuius temporibus longe maior diſſentio fuit cum Frederico pro iure eccleſię, electione ſummorum pontificum & inueſtitura. Nam & cum eodem Alexandro fuit electus quidā Octauianus à tribus cardinalibus, dictus victor 3. cū magno chiſmate contendens pro pontificatu.

Verum Alexander per legatos rogauit Fredericum, vt imperiali auctoritate ſeditionem ſedaret, qui vtrumquè apud Papiam in concilium conuocat,

verum

quod patris poteſtas durauit quandiu lex Moyſi viguit. Item quia nouis ſuperuenientibus vetera eſſent proiicienda. Aiebāt ſacramenta omnia veteris teſtamenti abſoluta, vſquè ad illud tēpus quo prædicabant talia. Et tunc aiebant etiam noua ſacramenta finem habere, & adeſſe tempus ſpiritus ſancti. quo circa aſſerebant baptiſmum, confeſſionem, Euchariſtiam, & alia ſacramenta non habere locum, ſed tantum per gratiam ſpiritus ſancti poſſe ſaluari, & per interiorem aſpirationem abſquè opere exteriori. Item aiebant eū, qui gratiam haberet, non poſſe peccare, & quidquid in ea charitate fieret, non eſſe peccatum. quapropter adulteria, ſtupra, & cæteras corporis voluptates in nomine charitatis perpetrabant. vt & nunc multi ex noua religione. Item poſuit Ideas in deo

creare

ex ſolo patre: Cũ in cõcilio ſolũ dicatur: qui ex patre procedit, & ea dictio fuit occaſio omnium errorum.

Túmque Philoſophus confuſus tacuit. Itemque & põtifex ne iterato Rogerius in Apuliam redire tentare Rameonem Comitem quem cum cohortibus Lotharius ad tuitionem Apuliæ reliquerat, ducem eiuſdem creat: vt iam ſuper Lothario. Sed iam mortuo antipapa, Romæ alia cõmotio orta eſt vnde põtifex habuit cõciliũ apud lateranũ ex quo illud capitulum, ſiquis ſuadente. 17. q. 4. & deceſſit anno 14. pontificatus ſui, ac menſe. 7.

CAP. 34.

Celeſtinus 2. Papa 171. poſt Innocẽtiũ inſtituitur circa an. 1143. Circa hæc tempora mortuo Balduino falco, eius gener Comes Andegauenſis fuit 4. Rex Hieroſolimitanus. Hic Perſas ab incurſione Anthiochiæ

verum pontifex noluit conuenire, vbi non aſſi gnarat concilium.

CAP. 39

Fredericus tempore Alexandri. 3. & ſchiſmata mouit ad concilia conuocans apud Papiã Dionem &c. c. &. rebellãtes Mediolanenſes attriuit de quibus ſuper eodem Alexandro. Dumquè in Europa hęc agerẽtur, mortuo apud Hieruſalem Balduino Almaricus eius frater regnum accepit. Et mouẽs in ægiptios Alexandriã obſidet, & adeò eos detinuit vt compulſi fuerint cum eo Almarico pro certo precio conuenire, quatenus liberi ſub poteſtate Soldani permanerent, at fidem promiſſam non obſeruarint. Vndè & Almericus Carcas vrbem ſeu Cairum obſidet & eam obſidionem poſt modum accepta grandi pecunia

creare & creari. Item quod Deus ita ſit finis omnium, vt omnia in ſubſtantiam Dei reuertantur & ſint Deus.

Aſſerebãt itẽ, vt Abaillardus, quia Deus non videtur ab Angelis aut beatis niſi in ſuis creaturis: Item quod in ſtatu innocentiæ non fuiſſet diſcretio ſexuum, nec conſequẽter copula aut generatio: At quia multiplicati vt Angeli extitiſſent: & ita erunt poſt reſurrectionem, et fuit primus homo creatus, & etiam Chriſtus poſt reſurrectionem. Item aiebant nullum eſſe infernum, & nullam eſſe reſurrectionem, vt Martinus & Alphonſus eiſdem tribuunt. Plures ex eis per concilium fuerunt condemnati, & combuſti & oſſa eiuſdem exhumata, & etiam combuſta.

CAP. 44.

Ioachin abbas Floriacẽſis aiebat contra magiſtrũ ſenten-

thiochiæ ſtrenuè fugauit. At Rex Alaph Turcus cum Babilonis ciuitatem Edeſſem diſrupit occiſis omnibus fidelibus & ſtupratis multis matronis ſuper altari. Fulco vero in venatione caſu equi moritur: Cui ſucceßit Balduinus tertius filius eiuſdē. Celeſtinus anno quinto ſui pontificatus moritur.

CAP. 35.

Lucius 2. Bononienſis Papa 172. inſtitutus fuit circa annum Domini 1144. ſuo tempore ſuperuenerunt noua de ſubuerſione Edeſſæ ex qua Rex Abagarus. Tum beatus Bernardus Plorens omnes penè animauit ad arma pro tuitione fidei. Cuius perſuaſione, etiam Cōradus Imperator ſe conſignauit, & magnus exercitus in Frācia & Germania. Is tamen Conradus deceptus fuit

pecunia ſoluit. Romani tum creatis nouis cōſulibus amicis Alexandro eum ex Francia reuocant, qui benignè ab eidem ſuſcipitur. In cuius aduentu populi Ciſalpinæ galliæ ſpe liberatis erecti arma ſumunt in Fredericum nimis ſęuè imperatorem, & eius præſidia ex quibuſdam arcibus deiiciunt.

CAP. 40

Fredericus verò magno exercitu in Italiam reuerſus ſuprimit impremeditatos, & ſuas copias partitur, partem in Lucam pro tuitione antipapę. Iſquè cum reliquo exercitu Anconam obſedit, & in ſuam redegit poteſtatem. Verū ſociæ ciuitates Mediolanū reſtitunt, & muniūt, & Laudenſem ſuſcipiunt, in ſocietatē quò facilius Frederico reſiſtant. At peſtis ſuperueniens eum coegit abſcedere, & ſociæ

ſententiarum, vnam & eandem eſſentiam diuinā realiter & eſſentialiter non communicari tribus perſonis diuinis. Item aſſerebat Apoſtolos Chriſti non prædicaſſe Euangelium Chriſti niſi ſecūdum litteram. Item & de Prophetis, aut diuinationibus fatuè nec ſemper verè ſe ingerebat. Fuit eius error contra Magiſtrum condemnatus in Concilio Lateranenſi: prout extra de ſumma trinit. Damnamus. Non tamē ipſe, cum ſe correctioni Eccleſiæ ſubmiſerit in omnibus.

CAP. 45.

Hic Ioachin poſtmodum habuit quoſdam fautores ac imitatores, quorum vnus Loannes Caſſianus (non is qui colationes patrum collegit, et aduerſus quem Proſper ſcripſit (ſed quidam alius, qui (vt citat Alphonſus) fertur ſub nomine eiuſdē abbatis Ioachim aſſeruiſſe licitum

fuit ab Emanuele Imperatore Conſtantinopolitano, vt ſtatim ſuper eodem Conrado. Baillardus quidã peripateticꝰ à Platina refertur ſub eo códemnatus in quadam ſynodo gallicana vt malè ſentiens de fide, quanquam correctus in ſancta ſolitudine poſtmodum vixerit. Reor tamen eundem fuiſſe cum Petro Abaillardo de quo iam ſupra. Et ſub B. Bernardo tempore Innocentij Lucius hic vndecimo mẽſe & die 4. ſui pontificatus moritur & ſepelitur in laterano. De ipſo Abaillardo citat Vincentius. 5. voluminis lib. 28. cap. 82. quod ipſe obierit in ſancto Marcello apud Cathaloniam ſeu Chaalons pluſque ca. 17. et de Gauffrido Altiſiodorenſi eius diſcipulo.

CAP. 36.

Eugenius 3. Papa 173. Piſis oriundus Bernardus ante dictus, abbas ſancti Anaſta-

ciæ ciuitates acri certamin e e idem obuiantes cõpulerũt redire in Germaniam. Eo quod, Frederico in Germaniã abeũte, prefatę ſocię ciuiuitates communi impẽſa ciuitatem condũt apud Roretum de nomine Alexandri Alexandriam nuncupatam. Et ex omnibus ciuitatibus 15. milia hominum ad incolendum mitunt, diuiſis agris & partitis locis ad edificandum eamquè fredericus ex Germania in Italiam reuerſus obſedit, quæ. eidem viriliter reſiſtit. Vndè & ab Alexandro erecta eſt in epiſcopalem.

Hic Fredericus multoties ex Germania in Italiam eſt reuerſus omnia conturbans, & nonnunquam a Mediolanenſibus & ſocijs ita attritus vt parũ abfuerit, quin ſub foſſo equo ſubmergeretur in flumine, pro ut

licitum eſſe mentiri, pro tuenda vita hominis, aut alio magno beneficio, & etiam per humilitatem ad contegendum virtutem.

CAP. 46.

Petrus Iohannis fuit etiam ſectator dicti Iohachimi, & doctrina eiuſdem condemnata fuit ſub Clemente 5. in concilio Viennenſi vt Clem. vnica de ſum. trinit. Eſto illic non aſſeratur quod fuerit huiꝰ Iohãnis. Aſſeruit (aiunt) Chriſtum ante mortem fuiſſe lancea vulneratum. Item animam non eſſe formam corporis quatenus rationalis. Hæ duæ opiniones condemnantur vt hereticæ eo capitulo. Item apoſtolos prædicaſſe euangelium tantum ſecundum literam, & quod ipſe cũ ſuis ſecundum ſpiritum. Item & virtutes theologicas non infundi in baptiſmo Florentinus tit. 24. c. 8. ait quod erat ordinis minorum & generalis bona

Anaſtaſij filius ſpiritualis ſancti Bernardi ex Clareualo, diuino nutu & ex inſperato concorditer electus cum yſſet ad eccleſiam beati Cæſary, prout citant Martinus & faſciculus. Idq́ circa 1145. Et ſi primum ſimplex & ineloquens, diuinitus mira fuit eloquentia perfuſus. B. Bernardus eundem miſerat pro inſtauratione dicti monaſtery. Vndè & ſpeciali libro ac capitulis eum inſtruebat, & is vt diſcipulus gratulabatur. Timore ſenatorum, qui inuito Innocentio fuerant creati ad forbenſe ſeu farſcnſe monaſterium cum cardinalibus ſe transtulit: vbi & ſacratur. Adeò nihilominus minas Romanorum ſpreuit, vt ſenatores compulerit petita pace ſe magiſtratu abdicare. Verum dum ſenſit eos non animo ſed fraude conueniſſe,

Veritus

ut pôſt modùm fuit ſubmerſus in Syria, & ſuper his infortuniis à ſuis etiam proceribus arbitrantibus id ex vitio accidere eundem reliquerunt. Super quo compulſus fuit paci intendere, cum etiam dux Saxoniæ eum reliquiſſet.

CAP. 41.

Tum imperator Emanuel Conſtantinopolitanus miſſis legatis ad Alexandrum Papam obtulit orientalem eccleſiam cum occidētali rëuniandam, & plurimas copias aduerſus Fredericum: modo Papà patenter imperium Romanum antè Diuiſum in vnum redigat.

Et tandem ſuper repetitis legationibus & promiſſis, Papa tandem reſpondit, ſe nole coniūgere quod ſui maiores ex induſtria coniūxiſſent.

Aiunt

na gratia. Florentinus igitur citat noſtrum generalem minorum, bona gratia vocatum, (qui pro conuertendis Tartaris iuerat cum Hieronimo de eſculo, qui fuit Nicolaus 4.) communicaſſe Ricardo de media villa, & alijs ſex examen doctrinæ huius Iohannis, qui & eam condemnarunt, & ipſe eandem reuocauit: ex quo non hæreticus cenſendus. Legi quod is Petrus ſcripſerit, ſuper totam bibliam & ſuper ſententias, nec in ea Clementina dicitur, quod illi errores eſſent iſtius Iohannis.

Et inſuper vbi dicebatur quod virtutes non infunderentur paruulis in baptiſmate, id dubium erat, vt clarum eſt per Cap. Maiores, extra de baptiſmo & eius affectu, nec in ea clementina

condemnatur

veritus inſidias Tibur dilabitur, & ab eiſdem telis & ſagitis inſequitur. De hinc Piſas profectus à Ludouico Regem francorum vocatus in franciam contendit, eumquè Regem animauit in Turcas & cruce ſignauit.

CAP. 37.

Dumquè Romæ interim ſe ſe comederent & conſumerent is expectauit in pace donec fatigati & afflicti eius optarent preſentiam. Et eo tempore Claram valem humiliter viſitauit, celebrato prius concilio Rèmis. Nil autenticum legi de concluſione in hac ſynodo, præterquàm de condemnatione Gilberti porretani de Henault, citat quædam decreta in ea, ſed ex ſolo ſuo capite. In ea ſuorum fratrum viſitatione mirabantur omnes, & ſancta conuerſatione, quia in excellenti culmine eidem ſociata eſſet humilitas immobilis, vt pro

Aiunt id pollicitũ poſt mortem guillelmi regis (Siciliæ futuram ergo) Nam ſub Clemente. 3. moritur.

Vndè & fredericus ira ſuccenſus Romam iterum obſedit. Alexander maximo fauore a Venetis ſuſcipitur: Ideò potiſſimum qui renuiſſet vnionem imperii cum Græcis, vndè ad Venetos confugit. Fredericus Othonem filium cum claſſe aduerſus eundem & Venetos mittit, qui primo concurſu ab eis ſuperatur & capitur: Ex quo imperator illuc ſe conferens genibus flexis ante portam veniã à põtifice popoſcit, prout citat Caryo. At facta pace, aut cõcordato vel ex deuotione ſe ad viã in terram ſanctam cum magno apparatu preparauit.

CAP.

condemnatur vt hæretica opinio, ſed alia, vt verior aprobatur. de nullo altero eiuſdem ordinis legi, qui fuerit hæreſiarcha, & dubium eſt de iſto. Florentinus etiam citat quod is Hieronimus tunc miniſter generalis condemnauit errorem cuiuſdam Rogerij Bathonij Angli, at quis error fuerit, non exprimitur. à quibuſdam dicitur quod eſſet nigromanticus.

CAP. 47.

Albigenſes dicti à comitatu Albigenſi non longè à Tholoſa, vndè orti fuerunt. Vt què reor hi ſunt qui dicuntur Gazari & Paccareni in capi. ſicut. De Hæreticis. Hi pòſt Albanenſes poſuerunt animas hominum tranſire poſt mortem in alia corpora. Item baptiſmum omninò reſpuunt. Item & cum Manicheis duos poſuerunt deos, aut duo principia. Item & reſurrectionem

pro officio exterius ſplendeat, & pro virtute interius non inaneſcat. adhærebat carni eius lanea tunica, & diebus & noctibus cucula veſtitus ſic ibat & cubabat, intus monachi habitum retinens, extra ſe pontificem moribus & veſtibus exhibebat. Segmenta ei circumferebantur puluinaria, lectus ei palleis opertus cortina purpurea ambiebatur ſed ſi inuolueres operimenta inuenires ſuperiectis laneis conploſa ſtramina, & palleas conglobatas, vt qui bona coram deo & hominibus prouidebat. Et hinc abiens alloquitur fratres non abſquè lachrimis at cum auulſis ex corde ſuſpirijs, ſe conſocium & confratrem præbens non dominum. Hæc ex legenda beati Bernardi lib. 2.

Qui

CAP. 42.

Circa hæc tempora Almericus Rex Hieroſolimitanus accepta ingenti pecunia obſidionem ex Cayro ſoluit, & in Domũ reuerſus non multò pòſt moritur, & Balduino filio Regnum reliquit. qui vehementi lepra infectus ex morſu vt aiunt, vnius ſociorum in brachio dum eſſent ſimul in ſcola. Attamen regnum prudentiſſimè gubernauit.

Item & mortuo Noradino ſoldano Saladinus eidem ſucceſſit, qui ſtatim Syriam & Ægiptũ conquiſiuit, ac Emanuelem Conſtantinopolitanum vicit.

Verum domino protegẽte, non tanta potitus fortuna: eſt in Chriſtianos terram ſanctam inhabitantes. Nam a Balduino Rege fuit deuictus apud Aſcalonem & Tiberiadum.

Hæc

nem iam factam nec futuram, ex Guaguino. Item non eſſe licitum eſum carnium. Item & infamem turpitudinem carnis abſquè diſcretione, & nuptias damnabant, & diuam Mariam. quo tempore exurrexerint, aut quo conductore non planè legi. Nihilominus tamen tempore Ludouici Regis franciæ, patris ſancti Ludouici etiam franciæ Regis maximè inſurrexerunt circa 1200. Et ab eo Ludouico patre primo fuerant debellati, vt in legenda eiuſdem ſancti Ludouici: Guaguinus ſuper Philippo Auguſto, ait, horum errores ſuo tempore non fuiſſe expreſſos, & quoſdam exprimit, nec indicat, vndè aut à quo deſumpſerit. Alphonſus à caſtro citat iam præmiſſos ex Bernardo de Luxemburgo in cathologo hæreticorum & ex alijs quibuſdam.

CAP.

Qui & Romam reuerſus cum exultatione ab omnibus ſuſcipitur, concinnantibus, benedictus qui venit, & ſingulis paccatis Tibur conceßit, vbi & moritur anno 8. & menſe penè 5. ſui pontificatus clarens miraculis.

CAP. 38.

Anaſtaſius 4. Romanus papa 174. creatur circa 1152. eo tempore Alphonſus Rex Hiſpaniæ ab expugnatione terræ ſanctæ rediens moritur. Cui ſucceßit filius Sanctius, & pòſt modùm Ferdinandus, qui etiam in Arabia bellando pro fide interijt. Cui & alter Alphonſus ſucceßit. Anaſtaſius multa donaria obtulit eccleſijs: & fuit pius ad pauperes. Ricardus de S. Victore ſuo tempore floruit. Anaſtaſius vno tantum anno ſedit & menſibus 5.

CAP.

Hæc nihilominus noua circa terram ſanctam ex poſcebant adiutoria. Et his temporibus, duo nobiles ſtrenui ex Galia ſuperuenerunt in ſubſcidium terrę ſanctæ Odo fredus ſiquidem Martellus frater ducis Andegauenſis, Guido Luſignianus, qui multa probè & victorioſè geſſerunt aduerſus Norandinum Saladinum.

Et eo non multò pòſt, mortuo eidem ſucceſſit Saladinus vir bellicoſus & humanus, qui plurimos ſua humanitate attraxit, & cœpit initium dolorum ſub ſpecie boni. Nam Rex Balduinus prole carens ſororem Sibillam Conſtantiam relictam Guillelmi Marchionis montiſferrati, ex quo filium etiam Balduinum habebat Guidoni Luſigniano dedit Vxorem.

CAP.

CAP. 48.

Hic fuit proceſſus hoꝛum Albigenſium vt Florentinus & Vincentius enarrant, & alij hyſtorici. Innocentius. 3. miſit legatum Petrum de caſtro nouo ad Comitem Tholoſanum fautorem premiſſorum Albigenſium, qui eundem Comitem excommunicauit. Dumquè abijſſet ex villa ſancti Aegidij inſequitur à duobus Comitibus armigerijs, quorum vnus lanceam in latus illi infixit, qui & moriens ait, parcat tibi deus. Et ſuper his Innocentius Gualonem cardinalem legiſperitum & Zelatorem deſtinauit in franciam legatum exhortaturum regem Philipum Auguſtum auum ſancti Ludouici Regis, & cunctos principes, quatenus vt viri Catholici, & fidei deffenſores terras theoloſatium, Albigenſium & Narbonenſium, & alia loca ab eiſdem

CAP. 39.

Adrianus 4. Anglicus (& vnicus forſam) Papa 175. epiſcopus Albanenſis ab Eugenio creatus cardinalis, & in Nouergiam in legationẽ cauſa prædicationis miſſus, eam ad fidem conuertit, et mortuo Anaſtaſio creatur Papa circa 1152. creatus pontifex, precibus & minis tentatur à Romanis vt conſulibus adminiſtrationem vrbis relinquat. Id conſtantiſſimè renuit. Item quia vrbs tota ab Eugenio, aut ab ipſo ob vnius cardinalis læſionem fuerat interdicta, qua propter, ea de cauſa, ipſe primus manſit in vrbe veteri. Vndè & inſtanter pulſabatur à clero vt iſſet in lateranum cauſa faciendæ reconſiliationis., Qui nec acquieuit niſi primum Arnolphus Brixianus hereticus ab Eugenio damnatus, ex vrbe pelleretur.

At

CAP. 43.

Nam ea conſtantia ſeu Sibilla ea lege data fuit vxor Guidoni, vt rege mortuo, is Regnum adminiſtraret ſub adoleſcẽtia & tutella nepotis. Multi proceres id ægrètulerunt: & ſignanter Tripolitanus Comes qui id ambiebat. Contigit quod & puer. 8. menſe pòſt obierit. Et ea Sibilla, vt proxima coronatur Regina, & etiam Guido arte eiuſdem Rex coronatur. Vndè præfatus comes ex ira Treugas fugit & multa commouit: & in his tribulationib⁹ Saladinus accepta commoditate bellandi penè omnia breui conquiſiuit. quæ noſtri maxima cum labore conquiſierant: Cum maxima tamen Templariorum reſiſtentia.

Comes

dem detenta in remiſſionem peccatorum inuaderent, & expugnarent. Miſit item Innocentius 12. abbates ordinis Ciſterſienſis qui tum ſcientia ac ſanctitate florebant, indulgentias cruciatè in eos Albigenſes prædicaturos cum quibus & Didacus exouienſis epiſcopus occurrit, & cum eodem ſanctus Dominicus fundator prædicatorum, quorum conſilio omni ſuppellectili omiſſa humiliter peditantes (vt fictam eorum hereſim confunderent) verbum dei viriliter ſeminauerint. Item ex francia, & alijs prouincijs quàm plurimi cruce ſignati, progrediuntur. Et Comes ipſe Tholoſanus cõuerſus & abſolutus iungitur cum eiſdem: qui & pòſtmodùm in priorem errorem eſt reuerſus. Qui priori concurſu Biturim ab eis detentam, vi capiũt, occiſis ex hæreticis 17. milibus.

Et

Æt interim populus ægrè ferens Cardinalem ſanctæ prudentianæ ad eum proficiſcentem vulneribus afficiunt. Et eam ob rem maiori execratione eoſdem proſecutus eſt. Verum pòſtmodùm mutata ſententia Arnoldum pepulere & conſulis ſe magiſtratu abdicare coegerunt.

Relicta igitur pontifici adminiſtrandæ vrbis libera poteſtate Guillelmus Rex Siciliæ patre Rogerio mortuo Beneuentana ſuburbia, Campanum & alia loca eccleſiæ detinet. Ex quo indignatus pontifex eum grandi notat anathemate. Et populum à iure iurando illi præſtito liberat. Tiburtini pariter imperatori Frederico ſe ſe donant. Verum agnita veritate eos reſtituit eccleſiæ: Cum iam à pontifice fuiſſet coronatus & pax inita. Iſquè Adrianus à proceribus Apuliæ rogatus Beneuentum ſe contulit,

Comes tamen in gratiã Guidonis reuertitur, ſed tardè. Nam is Guido rex apud Ptolomandam Saladino occurrit, & imcommoditate loci vincitur & capitur cum magiſtro templariorum: Dehinc Saladinus Acconem Beritum & alia loca cœpit Chriſtianis tamen amiſſis liberis.

CAP. 44.

Is etiam Saladinus obſedit Aſcalonem decem diebus, qui & ſpe humanitatis ſe dederunt, ea conditione obſeruata quod Guido Rex & Magiſter templariorũ eis redderẽtur. Id tamẽ conceſſit formidans claſſem Guillelmi Siculi & Cõſtãtinopolitanorum citò venturam. Turci nihilominus hac victoria Saladini moti agros Antiochenos inuadunt. Vbi tamen maiora incommoda à Chriſtianis ſuſcipiunt, quàm Chriſtiani

Et pòſtmodùm Carcaſſonam, Rogerio eorum capite detento. quibus expugnatis maiores exercitus ad propria remearunt. Et eorum conſenſu Symon Comes Montiſſortis acquiſitorum & acquirẽdorum ac totius exercitus dux præficitur. Eumquè Comitatum reor eſſe qui dicitur Montfort Lamaury, ex quo fuit Petrus montiſſortis dux Britanniæ, Comeſquè præmiſſus continuè & ſtrenuè in eo opere cum patribus premiſſis deſudauit. Deuicit Minerbram, captiuis 180. eis optione illis data, vt ab hæreſi diſcederent, qui & pertinacia obſtinati potius comburi præelegerũt. Guaguinus mirabiliter citat tum accidiſſe. Nam quidam Girauldus præfectus Albigenſis ſæuus admodum quendam ſacerdotem cum alys 50. proditoriè incluſit quodam ergaſtulo, in quem etiam is Giraulaus

tulit, & ſua preſentia
maiorem Regni partem à
Guillelmo abſtulit.

CAP. 37.

Et ad eundem Adria-
num, Paleologus orator
Emanuelis Conſtantino-
politani imperatoris illic
acceßit, offerens ſe fuga-
turum Guillelmum, mo-
dò tres vrbes maritimæ
illis finitimæ darentur.
Dumquè is Guillelmus
reſtituit miſericordiam ã
pontifice poſtulat, offerens
ſe non modò cuncta eccle-
ſiæ reſtiturum ſed et mul
ta daturum modò cum pa
ce titulo vtriuſquè regni
inſigniretur. At nonnulli
Cardinales id totis niſi-
bus impediuere. Vndè
Guillelmus inſtructa acie
ferro & flamma cuncta
in Apulia conſumit. Et
ita Rex Guillelmus Græ-
cos & Apulos facilè ſu-
perauit, & obtinuit. Ex
quo Papa infenſus in eos
Cardinales

ſtiani ab eiſdem ſuſcepiſ
ſent. Super his Saladi-
nus precipuos ex Hi-
eroſolimis vocauit in,
colloquium exhortans,
vt ſuæ ſe ſe darent po-
teſtati, cui nec reſiſtere
poſſent. Et eidem reſpõ
derunt eam ciuitatem
eſſe domini dei ſui, &
ob eam rem eos eandẽ
deffenſuros vſquè ad
mortem. plurima eiſdẽ
obtulit ſi vltro ſe ſe de-
diſſent, nempe quia vſ-
què terram chriſtiano-
rũ deduci feciſſet cũ bo-
nis eorũ. Cui nõ acquie
uerũt, vndè & Saladin⁹
iurauit ſe non introitu
rum, niſi vi & armis.

Et tum maxima fuit
obſcuritas vltrà quàm
in ecclipſi. Iiquè Saladi-
nus obſedit caſtrum mõ
tis regalis adeò vt fame
compulſi ſint vxores &
pueros vendere, & ta-
men ſe reddere eius po-
teſtati. Quos vt vidit
virtuoſus vitam eis v-
xores

rauldus ignem immiſit,
& in eo triduo perman-
ſerunt illeſi.

CAP. 49.

Via etiam diſceptationis
cum eiſdem proceſſerunt,
qui & ſi verè conuicti
eſſent, Nihilominus calli-
ditate diabolica elabeban-
tur. Vndè communi de-
creto profeßio fidei vtriuſ
què partis libellis inſcri-
bitur, & in ignem proij-
citur interna aſpiratione,
at Libellus beati Dominici
ter illæſus exiuit, libellis
hæreticorum ſtatim com-
buſtis.

CAP. 50.

Præfatus verò Comes
bella domini gerens, mul-
tis obtentis victorijs. Ad
vltimum Rex Aragonũ,
Comiteſquè Foxi ſeu de
foex & ſancti Eligij ſeu
Egidij, eundem intra ca-
ſtrum Marcellum obſidẽt:
vbi videns defectu vi-
ctualium ſe non poſſe diu
reſiſtere, ſacra comunione
& confeßione prius facta
(Vt

Cardinales qui ſe paci obiecerunt, Guillelmum recepit in gratiam colato illi vtriuſque regni titulo, & recepta fide, quod nunquam quid aduerſus Romanam eccleſiam moliretur. Adrianus rebus compoſitis per Caßinatos, Marſutos & c. iter faciens Adornetum peruenit, & primus ex Romanis pontificibus eam inhabitauit & reddidit cultiorem.

Tum à Romanis pulſabatur vt in vrbem rediſſet, & vexabatur à Conſulibus, vt libertatem eiſdem reſtitueret. Qua ex cauſa Anaguiam petijt, vbi non multò pòſt moritur cum ſediſſet annis 4. & menſibus 10. ſepultus in Vaticano apud beatum Petrum.

Auxit eccleſiam Romanam in multis ditionibus & fortalicijs. Et fertur hiſtoriam ſuorum temporum eleganter ſcripſiſſe.

CAP.

xores & pueros cum multis bonis conceſſit, & ad terram Chriſtianorum deduci fecit.

Oppugnauit etiam ciuitatem Hieruſalem pollicens, vt captiuis preciũ ſoluentibus vnicuiquè daretur de ſuis bonis quantum ipſi ſuis humeris poſſent deferre, & deducerentur vſquè ad terram Chriſtianorum.

CAP. 45.

Et nihilominus ſacra loca is detinuit & prophnauit. Retinuit tamẽ tributarios quoſdam ex diuerſis ſectis & nationibus, nempe Aſiaticos, Suriacos, Armenios, Iacobitas, Georgianos, gręcos. Latini poſtmodum recepti fuerũt, prout vſq; nunc inhabitarunt fratres minores. 4. locis: procuratione Roberti Regis Siciliæ fratris beati Ludouici epiſcopi, prout çitat abbas Tenadus

(Vt citat iſdem Guaguinus) is cum 260. milibus & 500. peditibus armatis in domino confidẽs ex caſtro egreſſus 18. milia ex eis occiderunt: vbi tantum octo ceciderunt ex ſuis. Philippus Auguſtus Rex franciæ auus ſancti Ludouici, ex teſtamento eidem Montiſforti Comiti legauit centum millia librarum pariſienſium pro pugna aduerſus hos Albigenſes, vt Guaguinus citat ſuper eodem Philippo. Is victorioſiſsimus pugil, tandem in obſidione Tholoſona petrario lapide percuſſus interijt anno 1218. Et Guido filius eiuſdem ſtrenuè illi ſuccedens dolo Comitis S. AEgidij occiditur anno 1220. Florentinus titulo 19. ca. 3.

CAP. 51.

Poſt mortem eiuſdem incliti principis Comitis Mõtiſfortis, & filij eiuſdem, hi multo obſtinatiores, & pertinaciores

CAP. 38.

Hugo de ſancto victore Pariſienſis canonicus regularis ordinis ſancti Auguſtini, in ſcripturis diuinis eruditiſſimus, & conuerſatione inſignis ſcripſit penè infinita, quæ magno habẽtur pretio. Claruit ſub Henrico 5. & Honorio 2. contemporaneus beato Bernardo, vt eorum ſcripta indicant.

CAP. 39

Rupertus abbas Tuilienſis iuxta Coloniã Agripinã ordinis S. Benedicti, vir ſacris litteris eruditiſſimus, & a iuuẽtute adeò ſtudioſus, vt nec dormiens à meditãdis illis videretur quieſcere, dum eius labia & & lingua moueri viderentur. Scripſit penè ſuper vtrunquè teſtamentum, & quàm plura edidit opuſcula, quæ magno precio habentur. Claruit multa

anctitate

CAP. 39.

Alaxander 3. ſenenſis Papa 176. mortuo Vrbano eligitur à 22. Cardinalibus & creatur pontifex circa 1159. Tempore huius fuit ſchiſma multo tempore, ſubſequentibus 4. antipapis primus fuit Octauianus Cardinalis S. Clementis, electus à tribus ſolis, & Victor nuncupatus. Tumquè Alexander Fredericum obſidentem Cremonem per legatos rogat, vt auctoritate imperiali tollat ſeditionem. Qui vtrumquè pontificem Papiam conuocat, quò eorum cauſam poſſet audire. Alexander potius Ananguiam ſe contulit. Imperator indignatus duos epiſcopos ad eum miſit & deſtinauit, qui eundem vt cardinalem citaſſent ad cõcilium, quos nec audiuit. At illi Octauium Papiam perducunt, vbi à Frederico in Alexandrum commoto confirmatur.

Et

Tenadus in ſuo itenerario.

Tempore autem Clementis 3. hic fredericus, Philipus Rex franciæ, & Richardus Angliæ ſe cruce cõſignarunt cũ plurimis principibus Chriſtianis, proficiſcentes in redemptionem eiuſdem terræ ſanctæ, & ſuos præmiſerunt exercitus.

Hic fredericus per Panonias, qui cum in Siria plurima conquiſiuiſſet & minorem Armeniam, pararetquè vt Hieruſalem, & alia loca conquireret, circa partes Anthiochiæ & Bitu niæ agens, & ad refrigerium ob calorem & æſtum cũ equo ſub mergitur.

Citat Martinus filium huius frederici, quem ſecum duxerat, corpus ipſius cum difficultate repertum ſolemni põpa inhumaſſe

pertinaciores efficiuntur. Vndè Gregorius 9. Ludouicum Regem patrem beati Ludouici hortatur per legatum, vt ipſe cum ſuis crucem ſumat aduerſus hos hæreticos. Qui habito concilio cũ ſuis cruce ſignatur an 1229. Qui & Auinionem difficili prælio deuicit cum legato apoſtolico. Ordinato illic Petro Corbio epiſcopo viro erudito ex Cluniacenſi cænobio. hæc Guaguinus ſuper eo Ludouico Rege.

Qui & Ludouicus acquiſita Auinione, & vſquè Tholoſam peruadens cœpit deſiderium reuiſendi franciam, & viam ad eam cœpit data cura rerum Imberto de boloſco, qui ipſum genere attingebat. At primo tempore apud Monpenſerium moratus ægrotauit, et defunctus eſt. Hæc pariter citat Florentinus titu. 19. c. 3. 5. 6.

CAP.

ſanctitate & doctrina, coruſcans miraculis, qui & moritur ſub Hērico. 5. & Lothario. 3. circa.1124.

CAP. 40.

Rupertus alius eiuſdē ordinis, doctrina & cōuerſatione inſignis abbas Limpergenſis.

Rudolphus abbas ſācti Trudonis, & Frāco abbas haſligemenſis, docta quędam his etiam temporibus ſcripſerūt.

Gilbertus Poretanus quædā vtilia ſcripſit in pſalterium. Ioannem, & Paulum & c. ſed in multis notatus fuit hęreſi à beato Bernardo, & Eugenio. 3. vt iā ſupra.

Lucas abbas Sancti Cornelii, Vuibertus epiſcopus Cameracenſis & Emundus monachus cantuarienſis auditor Anſelmi floruerunt circa.1120.

CAP.

Et Alexander indignatus vtrumquè anathemate ferit, & principibus Chriſtianis ſcripſit ſe id meritò feciſſe. Dehinc Alexander Romam rediēs an. 2. cum iam Fredericus ſuo exercitu omnem eccleſiæ ditionem præter vrbem veterem occupaſſet, & Agnaniam: & eſſent penè omnes in eum commoti.

CAP. 40.

Adhortātē Philippo Rege francorum, & Guillelmo Rege Siciliæ adminiſtrante nauigium Alexāder in franciam contendit & habito concilio in Claromonte imperatorem & victorem excommunicatos denunciat. Fredericus vero Italiam ingreſſus direpta Dertona Mediolanū etiam ſolo æquat, & Cremonenſes, vexat. Vnde Veneti & c. metuentes in eum conſpirant, ex quo Papiam retroceſſit. Vbi litteris hortatur regem franciæ vt Alexādrum apud Diuionem

inhumaſſe apud Tyrū. Et eius Exercit⁹ per Anthiochenos agros diffuſus morbo parti ac fuga dilabitur. Aiunt nonnulli quod id fuerit tēpore Adriani. 4. Et alii, vt verius, tempore Clemētis. 3. Nam & exercitus pręmiſſorū principum nō ſimul peruenerunt in terram ſanctam. Et videtur Fredericus iam ſubmerſus antè aduentum aliorum principum Nam exercitus Regis Francię ad Ptolomādam directè peruenit: & Regis Anglię in Cyprum. Et tandem etiam Ptolomaidam, vbi animos Chriſtianorū multò auxerunt. Nam & cū eiſdem erant Odo dux Burgundiæ, Veneti & Piſani cū multis archiepiſcopis, & penè omnes Chriſtiani conuenerant in eam ſanctam terram ſolicitatione potiſſimū Clementis. 3.

CAP.

CAP. 52.

Succedente S. Ludouico, patre deffuncto, cum præfati hæretici & is Comes iuramentum quod fecerāt Honorio pontifici 3. infringentes ad vomitum redierunt. Ex quo hic ſanctus Rex aduerſus eos magnā deſtinauit militiam, dumque is Comes cum ſuis videret ſe non poſſe reſiſtere denuò iurauit ſtare mandatis eccleſiæ & ditioni Regis parere, at fidefragus adhuc inſurrexit. Florentinus ita habet.

Vndè beatus Ludouicus franciæ Rex eoſdem rebelles & periuros duce Iohanne Bellomontenſi, breui domauit, & debitis pœnis eoſdem afflixit.

CAP. 53.

Valdenſes, qui & pauperes de Lugduno aliter dicti, prout Guido Carmelita, Alphonſus de caſtro & Guaguinus, ſuper Ludouico iuniore Rege franciæ citant, ita ſunt nuncupati

CAP.41.

Adelphus Abbas ordinis ſancti benedicti,

Guillelmus abbas ſancti Theodorici Ciſterſienſis ordinis, ſcripſit vitam beati Bernardi, quã tamen Arnoldus abbas bonæ valis eidem Bernardo familiaris cõpleuit. Florueunt hi circa 1140. tempore Conradi 3. Conradus quidam monachus in Sueuia, & Ricardus Cluniacenſis tum etiam ſcripſerunt.

CAP.42.

Gratianus monachus bononienſis ordinis ſancti Benedicti patria (quidam aiunt) hetruſcus, vir doctiſſimus & conuerſatione inſignis ſcripſit poſt Iuonem carnotenſem volumen decretorum, quo & nunc canonici vtuntur. Et dicitur ab Eugenio tertio

vtrunquè

Diuionem ad conciliũ ducat quo cum victore, & Regibus Scotiæ & Bohemiæ conuenit.

Alexander vero accedere recuſauit ad concilium, quod non indixiſſet cum & iam aliud Turonenſe incoaſſet. Fridericus iræ et minarum plenus victorem in Italiam miſit. Qui victor apud Lucam moritur. At eius loco Guidonem quendam antipapam ſubrogauerunt Calixtum 3. nuncupantes, Quo mortuo quendam Iohannẽ de furto infamatum ſubſtituunt & alios duos Fridericus inſtituit Calixtum & Innocentium, qui omnes infœliciter interierunt.

CAP. 40.

Romani ſuper his creatis conſulibus Alexandro amicis eundem ex francia euocant. qui & per Siciliam nauigio Romam delatus omnibus congratulãtibus benignè ſuſpicitur

in

CAP.46

Premiſſique principes dum opugnaſſent Ptolomandã a Turcis multipliciter infeſtabantut defficiente illis annona & victualibus. Nam & ſuper his Guillelmus Rex Siciliæ, qui eiſdem de annona & cõmeatu prouidebat moritur abſquè prole: & ſuper eo caſu Regnum Siciliæ ad eccleſiam ſpectabat.

CAP. 47.

Fredericus hic multo tẽpore imperauit annis nẽpe 37. temporibus Anaſtaſij. 4. Adriani 4. Alexandri. 3. Lucii. 3. vrbani. 3. Gregorii. 8. & Clementis. 3. Sub quo moritur fuit perturbator eccleſiæ & ſchiſmaticus maximè tempore Alexandri. 3.

non

pati à quodam Valdone Lugdunenſi, qui exiſtens diues omnia diſtribuit, prætẽdens ſe ſeruaturum paupertatem euangelicam & cum eſſet idiota fecit ſibi conſcribi quoſdam libros linqua materna cum quibuſdam teſtimonijs ſanctorum. quos nec intelligens vſurpauit officium predicatores, & multos errores ſeminauit apud ſui ſimiles: aiebat enim cleum ſacrum nullo facto in ſancto baptiſmate miſcẽdum. Item omnes benedictiones eccleſiæ & exorciſmos eſſe ſuperuacaneas & dsriſorias. Ita de cantu eccleſiæ. Item nullum eſſe delectum ciborum in quadrageſima, aut alio tempore. Citat etiam Guido eiſdem aſſeruiſſe, vrente carne omnem coitum eſſe licitum, etiam contra naturam, quod horrendum eſt audire. Item negabant confeſſionem eſſe neceſſariam, at potius derogantem.

miſericordiæ

vtrumquè approbatum. Certum nihilominus, vt eſt communis vox, quòd non probantur vt decretales, & eam habet auctoritatem quam decretum, aut doctor ab eo citatus. Compoſuit quædam alia, claruit ſub Henrico. 4. circa. 1120.

CAP. 43.

Hugo quidam monachus corbienſis quędam religioſè eo tempore ſcripſit.

Richardus de ſancto voctore pariſienſis canonicus regularis ſancti Auguſtini, vir omni ſcientia eruditiſſimus moribuſq; & vita præcipuus, multa docta de fide & ſacris ſcripturis ac ſtatu religionis ſcripſit circa præfati Conradi. 3.

in cuius aduentu ciuitates Galliæ Ciſalpinæ erectæ in ſpem libertatis arma in Fredericum ſumunt fidem ad uerſus eundem compromitentes. Quin & Alexandriam apud Roretum de nomine pontificis condunt, quam poſtmodum erexit in diœceſanam. Fredericus ex his & ſuccepta legatione ab Emanuele Conſtantinopolitano imperatore iratus Romam iterum obſedit, papa aufugit Beneuentum, ſed repellitur Fredericus. At Veneti Pontifici fauentes eo potiſſimum quia renuiſſet vnionem imperij, non receptis Neapolitanis, quorum & ipſi legatum obcæcarunt. Alexāder quò tutior eſſet ad eos cum triremibus confugit. Citat Cario Fredericum Romam agreſſum, & dum non reperiſſet pontificem, armaſſe claſſem aduerſus Venetos, cui & præfecit Othonem filium ad eum repoſcendum,

non tamen vſquè in finem. Proceresquè Siciliȩ Guillelmo corā Rege deffūcto abſquè prole promouerunt quendam filium Rogerii ex pellice, ſtolidum & rudem, hinc tamen orta eſt conturbatio.

CAP. 48.

Henricus. 6. aut 5. ſecundum Italos imperator 104. filius Frederici precedentis, adhucquè patre viuente aſſumptꝰ ad conſortium imperii conſenſu electorum. Patrequè in terra S. deffuncto, Celeſtinus ſacratus die ſancto Paſchæ hunc coronauit: die ſequenti ex diſpenſatione eiuſdam Celeſtini Conſtantiam deo dicatam in monaſterio Panormitano, iam quinquagenariam, filiam Rogerii Regis Siciliȩ & Apuliæ habuit vxorem. Et per eam Regno Apuliæ & Siciliæ ſucceſſit, reſeruato cenſu

miſericordiæ diuinæ. Item negabant confirmationem eſſe ſacramentum, ita & extremā vnctionem. Omnem auctoritatem & obedientiā eccleſiæ negabant, & totius iuris canonici. Item aiebant, vt multò antè Valdiani, ſacerdotes nil poſſe poſſidere ſed quia ex ſola mendicatione & elemoſina viuere deberet. Et quod nec epiſcopus ſuperior eſſet ſimplici ſacerdote. Item nullum peccatorem & iniuſtum poſſe eſſe epiſcopum. Item nec obſeruabant formam euangelij & eccleſiæ circa eucharistiam. Item quia ſola die cenæ licitè cōſecratur. Item in horis cantandis fruſtra tempus conteritur. Item ieiunium nullius meriti apud deum. Negabant etiam vſum imaginū, & indulgentias ſummi pontificis aſſerebant nullius eſſe virtutis. Item & nullum iudicem poſſe aliquem iudicare ad vllam pœnam. Aiebant

Guido.5.prior Cartuſię vtilia quædam ſcripſit, & epiſtolas Hieronimi corruptas emendauit ac reportauit in vnum. Moritur ſub Lothario circa.1130.

CAP.44.

Petrus Lombardus epiſcopus pariſienſis in diuinis ſcientiis, & doctorum ſententiis ſtudioſiſſimus & exercitatus, recollegit inſigne opus ſententiarum eorūdem, & precipuè Damaſceni, Vndè & dicitur Magiſter ſententiarum, & ita in ſcolis nuncupatur, & acceptatur. Scripſit etiam in pſalterium & epiſtolas Pauli, & nonnulla alia. Claruit ſub conrado. 3. circa 1140.

CAP.

poſcendum, verum primò cōcurſu capitur ab eiſdem.

CAP. 42.

Citat Platina, quia Alexander Venetias componendæ Italiæ cauſa conuerat, & eò Fredericus accedens, in veſtibulo ſancti Marci pedes pontificis exoſculatur: Simul deindè imperator ad altare maius profecti accepta & data ſalute, de fœderibus pacis diu collocuti ſunt, & die ſequenti confecta eſt. Et hinc abiēs Fredericus cum pontificis venia Dertonum eccleſiæ reſtituit. Et hinc pontifex & imperator cum bona pace diſceſſerunt liberato filio Othone, cōductuſquè pontifex triremibus Guillelmi Siculi, & Venetorum poſt alia Tuſculanum peruenit. Vbi fuit quæſtio de abolendis Conſulibus, non facile tamen res per 50. annos agitata componi poteſt. Eo nihilominus pacto

ſu annuali feudatorio ſummo pontifici. Ob quod Henricus Tuſculanum reſtituit, & Tancredum vſurpatorem bello vicit, & necauit, & in eo finis Regni Normanorum in Apulia.

CAP.49.

Ex ea vero Conſtantia filium Henricus habuit, qui fuit Fredericus 2. patris ſucceſſor poſt Philippum & Othonē. Et poſt diſſentionem & receſſum franciæ & Angliæ ex terra. S. Celeſtinus mortuo Saladino cōtinuè Henricum hortatur ad recuperationem terrę .S. potiſſimum cum Regnū Siciliæ mortuo & deuicto Tācredo pacificè obtineret. Verum Henricus abire nō valens in perſona, Maguntinum tamen epiſcopum

Aiebant item nunquam eſſet iuramentum licitum. Item nec virum perfectū debere laborare corporaliter. Item nec vllum eſſe verum miraculum in eccleſia. Item aſſerebant religiones mendicantium inuentas à diabolo. Item quod nec obediendum ſit ſummo pontifici, aut alicui prælato. Item quod nec ſententia vel auctoritate iudicis licet homini hominem occidere. Item nullum capitale peccatum eſſe tollerandum, etiam ſi ad maiora vitanda. Item omnes presbiteros eſſe pares nec vllum eſſe alio ſuperiorem. Item nulli eſſe parendum, qui reus eſſet mortalis culpæ. Item liceat cuiquè prædicare etiam prohibēte ſuperiore. Item aiebant poſt mortem nullum eſſe purgatorium. Item ſacerdotem non poſſe conſicere, qui mortale peccatum commiſerit.

Item & ſanctos non eſſe à nobis

CAP. 45.

Petrus dictus Commeſtor præſbiter eccleſiæ Trecenſis ſtudioſus & eruditus in ſentẽtiis ſacre ſcriturę, in eis ita habũdãs, vt ob id dict⁹ ſit Commeſtor, ac ſi in vẽtrẽ memoriæ eas mãduducaſſet. Scripſit hiſtoriam ſcolaſticã & alia laude digna. Claruit ſub Frederico. I. circa 1160.

Vndè Gratianus, Petrus Lombardus, & hic Cõmeſtor, non videntur cõtẽporanei aut eiuſdẽ nationis vt queant dici fratres, prout fertur à nonnullis in vita eiuſdem Gratiani in fine eiuſdem decreti.

CAP. 46.

Gauffridus Altiſſiodorenſis monachus Ciſtertienſis auditor Aballardi, verum agnito eius errore ſancto Bernardo ad hærens eiuſdem Aballardi

pacto concordatum, quod conſules electi, non prius magiſtratum inirent, quã in verba pontificis iurarẽt ſe eccleſiæ Romanæ fore fideliſſimos, nec vnquam aliquid quod pontifici obeſſet molituros.

CAP. 43.

Sed & quidam Comes Haymo, dominium Tuſculanorũ Alexandro donauit, quem receperunt, nec antipapam. Rex Angliæ oratores ad hunc Alexãdrum deſtinauit aſſerentes Regem falſo inculpari de morte beati Thomæ Cãtuarienſis, & eam ob rem papa duos Cardinales cum plena poteſtate miſit, qui rem diligenter inquirerẽt. Quibus Rex cum honore vſque in Normandiam occurit. Et re diſcuſſa ſub iuramento ſe purgauit quod inſons eſſet & inſcius necis eiuſdẽ ſanctiſſimi viri. Quanquàm de facto vix ſe potuiſſet purgare, quin ſimulatè, & odio præbuiſſet

epiſcopum & ducẽ Saxoniæ cum magnis copiis properè miſit. Idẽquè feciſſet Rex Francię niſi quia Sarraceni per hiſpaniam bellum illi inferre minabantur. Et Germani in Aſiam deueniẽtes Berintũ muniunt, & Ioppam liberant, Hieroſolimam tãdentes, dum Celeſtinus in magnum detrimentũ Chriſtianiſmi moritur.

CAP. 50

Martinus citat hunc Henricũ duxiſſe Tancredũ & matrem Margaritam pellicem, quemdamquè alium Regem ſecum captiuos in Alemaniam. Certum ſaltem eſt quia eos deuicit. Obtinuit (prout citat Caryo) ab electoribus, vt eius filius Fredericus ad huc puer eligeretur ad imperium & eorum ſigilis firmaretur.

Verum

nobis colendos, venerãdos aut exorandos. Item quod nil differt quo loco quis ſepelitur. Item quod ſuffragia pro deffunctis nil eis proſunt. VVicleffitæ, & Luterani hos penè errores renouarũt ſingulos.

CAP. 54.

Marſilius paduanus ſenſit cum eiſdem Valdenſibus, de ecclaſiaſticis quod nil poſſent habere propriũ, & de epiſcopis, ſummo pontifice, & ſimplici ſacerdote, quod ſint pares, & nullus ſuperior alio.

CAP. 55.

Bugaurius de monte fulcone in Chatalonia docuit nullum eſſe opus bonum niſi fiat ex puro corde & amore ſincero, quacumquè ex cauſa fiat, etiam ſi ſpe æternæ mercedis. Clouidius Taurinenſis epiſcopus aſſeruit (vt citat Thomas Valdẽſis) crucem Chriſti nullo pacto adorandam: et tamen baptiſmum nullum eſſe niſi crux fronti baptiſandi imprimatur.

baillardi fuit pugil expugnator, vt amplè deducit Vincentius hiſtorialis. Floruit tempore Frederici primi circa. 1160.

CAP. 47.

Petrus de Riga clericus Remenſis plura docta ſuper penè totam bibliam ſcripſit.

CAP. 48.

Ioachim abbas florenſis ordinis ſancti Benedicti Calaber, multa ſcripſit valdè confuſè, vt in Apoca. Ihieremiam & c. ait Tritennius, quia cum modo prophetandi aut potius ſumniandi vt de Frederico primo quòd futurus eſſet hoſtis eccleſiæ qui maximè fuit fidelis. Clarùm tamen quod maximus ſchiſmaticus, quanquam pœnituerit Fredericus ipſe. Is Ioachimus abbas quendam tractatum fecit contra Petrum Lombardum, qui

buiſſet occaſionem necis eiuſdem. Vndè aiunt quod in pænitentia pollicitus fuerit ſe per annum miſſurum 200. milites ſuis impenſis in ſubſcidium terræ ſanctæ. Vtquè cum quãto poſſet exercitu triennio bellum gereret contra barbaros, quod & fecit. Item & libertatem eccleſiaſticam in regno tueretur, et appellantes ad ſedem Romanam permitteret. Item ipſe & ſucceſſores heredes cõfirmarentur in Regnum Papa annuente.

CAP. 44.

Alexander rebus debitè compoſitis Romam reuerſus lætanter & cum honnore ſuſcipitur. Mores curiæ labefactos reformauit. Inhibuit ne quis ferrũ aut arma infidelibus defferat. Emanuel imperator Conſtantinopolita. moritur cui filius Alexiꝰ minor annis ſucceſſit, tutella data Andromico, qui debitè adminiſtrauit, & eius cõſenſu Philippus

Verum ante mortẽ ob infimam ętatem Frederici, eius tutellam & adminiſtrationem imperij dedit fratri ſuo Philippo. Refertur in vocabulario iuris vtriuſquè ſuper verbum digeſtum quia mater eius antiquiſſima, ne ſuſpicaretur partum eſſe ſuppoſitũ in medio Palatii peperit. Hẽricus (ait Martinus) moritur Panormi familiari veneno. Aiunt quidã, quòd in terra ſancta cũ imperaſſet annis. 10. aut 9. fidelis & Catholicus. Poſt cuius mortem fuit maxima Contentio pro imperio. vndè & Germani qui erant in terra ſancta nec premiis aut pollicitationibus potuerunt ab Innocio. 3. retineri. Et redierũt in Europam cum deſtitutione pauperum Chriſtianorum, qui deſtituti omnia amiſerunt quæ poſſederant. Et Ioppenſes vi

CAP. 56.

Iohannes Caſſianus fertur ſub nomine abbatis Ioachim aſſeruiſſe quod licitum ſit mentiri pro tuenda vita hominis aut alio magno beneficio, etiam per humilitatem ad contegendam virtutem. Alphonſus hæc citat. hic tamen Caſſianus non fuit qui cõpoſuit collationes patrum, & quem proſper ſpeciali lib. reprehendit, quod perperam ſenſerit de gratia dei. Nam is multo præceſſit etiam ante Ioachimum. Nam & fuit ante tempora Gelaſij.

qui condemnatur, extra de ſumma tri. & fide catholica. c Dãnamus. Nõ tamen author ipſius qui ſe ſemper ſubmiſit correctioni eccleſię. Scripſit ex mandato Lucij Papæ, vt in bulla Clementis ſuper eius apoc.

CAP. 49.

Rupertus monachus cœnobii ſancti Remigij,

Dudechinus prę́ſbiter com itatus Conradum in bello contra Sarracenos, Hi quaſdam texuerũt hiſtorias, & alia opera.

Rupertus item epiſcopus Lingonenſis ſuper libros Dionſii, & aliis multis, compoſuit.

CAP. 50.

Ioannes Carnotenſis epiſcopus ſcripſit de beato Thoma Cantuarienſi & aliis.

Petrus

Philippus Rex franciæ Agnetem filiam adoleſcenti in matrimonio dedit. Interim Alexander poſt longos & aſsiduos labores, anno ſui pontificatus 21. & die. 19. Romæ moritur ſublatis prius 4. antipapis ſchiſmaticis eccleſiæ plurimum infeſtis.

CAP. 45.

Lucius 3. Tuſcus Papa 177. inſtituitur circa annum domini 1181. *Eo tempore Andronicus Græcus Alexium pupillum (cuius tutor erat) & præcipuos proceres imperij vi necat, vt gaudeat imperio. Auctoritate & cõcilio huius pontificis, & Balduini Regis Sibilla relicta Guillelmi longeſpale & ſoror Balduini Regis datur Guidoni Luſigniano, vt iam ſuper Frederico. Tum etiã Lucius dum nomen conſulum Romanorum nittere- tur abolere ex vrbe deijcitur effocis oculis quibuſdam ſuorum. Iſquè Veronã pro-*

vi capti, & interfecti ſũt omnes, & ciuitas a fundamentis euerſa.

CA. 51.

Philippus frater precedentis Henrici. 6. dux Suanię imperator · 105. circa annum Domini. 1200. Maximum fuit diſſidiũ in Germania pro huius electione. Nam pars electorum Othonem ducem Saxoniæ, imperatorẽ elegerunt & nonnulli hunc Philippum, quem Henric9 inſtituerat tutorẽ filii. Verum Innocẽtius Othonem vt verius electum confirmat, & eo libentius quo Philippi ſucceſſores quippe Henricus, Fredericus & c. ecceleſiam turbauerãt. Et hic etiam Philippus dum eſſet gubernator in Italia. Ac etiam quia à tempore Celeſtini, dictus Philippus captiuũ detinebat epiſcopũ Salernitanum

Petrus bleſenſis huius Ioannis familiaris præclara ſcripſerunt, tempore Frederici primi circa 1160.&.1140.
Chriſolanus epiſcopus Mediolanenſis, Hugo Etherian⁹ Tuſcus Chriſtianus archicancellarius Frederici primi, Leo Tuſcus interpres Emanuelis imperatoris, & Ioannes quidam archidiaconus ſcripſerunt aduerſus hęreſes Grecorū

CAP 54

Godifredus vuiterbienſis præſbiter quodam volumine doctor pāthe om ſcripſit Vrbano.3.& alia quœdam. Eckerbectus abbas ſancti Florini Tremerenſis, frater Sanctæ Eliſabeth abbatiſſæ Schonangienſis multa præclara ſcripſit, & etiam prefata
Eliſabeth

nam profectus habito concilio Romanos damnat. Et Chriſtianos adhortatur, ut laborantibus pro fide ſuccurrăt. Nam Heraclius patriarcha Hieroſolimitanus acceſſerat illuc poſtulaturus opem, etiam ad Regem frāciæ. Interim Guillelmus Rex Siciliæ mouit bellum aduerſus Græcos, quod à pontifice ſedari nō potuit. Vndè ea turbatio commeatum impediuit. Et dum hæc agerentur Lucius Veronæ moritur anno 4. ſui pontificatus menſe penè 3. cum omnium deſiderio. habuit pacem cum Frederico, & obtinuit priuilegia ſuis lucenſibus.

CAP. 46.

*Vrbanus 3. Mediolanenſis ex gente Cribella papa 178. inſtituitur circa annum domini 1186. Tumq; omnia penè conturbata erant ob diſsidium inter principes in terra ſancta, quos concordare nequiuit.
Vndè*

lernitanū,& ob eā cauſam (vt citat Florentin⁹) fuerat excōmunicatus à Celeſtino, Se, nihilominus fecit inungi & coronari ab epiſcopo Taratenſi, non apud Aquiſgranum, ſed Magūtię. Et citat Cario quod etiam fuerit excommunicatus ab Innocentio ſed tandem abſolutus.

CAP. 52.

Tandem Philipus armis in Othonem pręualuit & coegit fugere in Angliam. Ac per decennium imperium tenuit. At cum de nullo diffiſus ſtaret in camera ſua, per quendem Othonem de Vvilteſpac, aut per principem Palatinū inſciēs petitus necatur, Et iſdem Otho nō multò pòſt ſecundum demerita etiā occiditur.
Hic Philippus fuit ſororius Alexii. Cōſtantinopolitani Imperatoris qui & ad ipſū confugit.

CAP.

Elezabet ſub Frederico primo circa 1160.

Hildegardis abbatiſſa ſancti Ruperti Moguntinenſis diœceſis plurima per reuelationem ſcripſit ꝓbata (vt aiunt) ab Eugenio. 3. in concilio treuerenſi, preſente beato Bernardo, & ſi latini ſermonis ignara latinè tamen congruè dictauit.

CAP. 52.

Albertus patryarcha Hieroſolimitan⁹ vir doctus & ſanctus, Carmelitis in terra .S. degentibus dedit regulā, quā nūc in Europa conſtituti profitentur, approbatam & modificatam ab Innocentio. 3. Claruit ſub Henrico. 6. circa. 1190. Innocentius terti⁹ vir doctiſſimus & verè Theologus & canoniſta præclara ſcripſit & claruit circa 1200. Verū quia de eodem, & Adriano & ſimilibus, qui cum

Vndè & Saladinus & Turci nacta oportunitate omnia ferè quæ Chriſtiani conquiſierant multo labore, bello adepti ſunt, & ciuitatē ſanctam Hieruſalem quam Chriſtiani poſſederant 88. annis ſub 8. Regibus.

CAP. 47.

Retinuit tamen Saladinus tributarios Chriſtianis ex diuerſis ſectis & nationibus. Vrbanus qui omnibus viribus pro eadem ciuitate ſancta laborauerat Venetias ſe contulit ad comparandā claſſē in auxilium Chriſtianorum, verū animi dolore in via apud Ferrariam moritur cum ſediſſet annis penè duobus. Nec hunc legimus contendiſſe cum Frederico, aut econtra. Nam & eſt præmiſſum, quia & cum Alexondro conueniſſet Fredericus.

CAP.

CAP. 53.

Otho. 4. filius ducis, & dux Bruſienſis imperator. 106. mortuo Henrico. 6. inſtituitur circa 1209. & eo anno Romæ coronatur ab innocentio, cui & præſtitit iuramentum ſe deffenſurum tota vita patrimonium beati Petri. Verum non multò pòſt terras eccleſię plurimas inuaſit & detinuit, & is potiſſimùm (ait Martinus) intrauit & abſtulit regnū Apuliæ à Frederico rege cuius tutellam papa ſuſceperat, nec admonitus voluit reſtituere, ex quo papa communi conſilio prelatorum eundem Othonem vt periurum, ac eccleſię perſecutorem excommunicauit & depoſuit, abſoluens principes Alemanię à fidelitate illi preſtita. Vndè & 4. ſui imperii anno, principes præfatum Fredericum elegerunt.

cum officio pontifica-
tus ſcripſerunt, in eorũ
dem ordine narrabitur,
pauca hic ſufficiant.

CAP.53

Guillelmus epiſcopus
altiſſiodorenſis diuinis
& humanis ſcripturis
eruditiſſimus longo tẽ-
pore in vniuerſitate pa
riſienſi clarus emicuit.
hic primus per queſtio
nes ad vtranquè partem
compoſuit, Edidit com
mentaria in Paulum, &
ſummam Theologiæ.
Cirillus monachus mõ
tis Carmeli, Græcus,
ſpiritu prophetico illu-
ſtratus, multa docta ſcri
pſit, vt de oraculo an-
gelico ad abbatem Ioa
chim & alia nonnulla,
ſub Philippo & Otho-
ne circa 1200. ex Tri-
tennio.

CAP.

CAP. 48.

*Saladinus igitur prout
in altero cathalogo ſuper
Frederico retinuit Chri-
ſtianos tributarios ex di-
uerſis ſectis & nationi-
bus, vt citat Platina ſuper
Vrbano 3. & expreſſius
in opuſculo de origine vr
bis & imperij Romani, et
Abbas Tenauldus in ſuo
itinerario: Græci illic ha-
bitant cum ſuis Calogeris
& monachis, de quorum
erroribus & ſchiſmate
iam notatum eſt lib.2.cap.
102. 4. cathalogi.
Aſiatici ſeu, (vt reor)
Indiani ex terra præsbite
ri Iohannes, qui & ſi non
conueniant cum eccleſia
Romana in omnibus non
multò tamen diſcrepant.
Siriani aut potius Suria-
ni, a Sur ciuitate Aſſiriæ
vtuntur lingua græcia in
officio diuino, & greco-
rum errores ſequuntur,
cum quibus & Samari-
tani.*

Armeni

elegerũt. At Otho maio
ri vi qua potuit reſtitit.
Verum.5.anno a depoſi
tione eiuſdem Othonis
Philippus Auguſtus Frã
corum Rex, auus ſancti
Ludouici Regis, eundẽ
cum ſancta ſuorum com
militonum exhortatio-
ne euicit in prelio, eo oc
ciſo, ſuiſquè omnibus
penè occiſis aut fugiti-
uis. Et relicta inperato-
ria Aquila, que Draco-
nis ſimulachro altè ſu-
per poſita curru vehe-
batur hęc Guaguinus,
de eodem Rege Philip
po, & de magnificis le-
gatis, eiuſdem ad Hiero
ſolimitanos, & pro fide
certantes

CAP.54.

Fredericus.2.filius Hen
rici.6.imperator. 107.
qui, vt Caryo citat, po-
ſtulatione patris fuit e-
lectus ab imperii electo
ribus adhuc puer & vi-
uente patre. Verum
quia pupilllus,

vt

CAP. 54.

Helimandus monachus frigidi montis hiſtoriã ab initio mundi contexuit, & alia quàm plura Gilbertus monach⁹ Ciſterſienſis, abbas cuiuſdam cœnobii, compleuit commentaria Bernardi in cantica canticorum & alia nonnulla.

Adilredus eiuſdam ordinis etiam abbas deuota quædam ſcripſit. Mauricius Item epiſcopus pariſienſis multis annis docuit, magnus declamator ad populũ, ſermones & quædam alia compoſuit, hi tempore Henrici. 6. qui ſtatim ſequitur.

Ioannes beleth doctor pariſienſis varios ſermones ſcripſit, & ſummam de diuinis officijs, & alia quædam.

CAP.

Armeni in proprio ydiomate cantant officium, quadrageſimam ieiunant ſine piſcibus & vino, & die veneris manducant carnes, de his & eorum erroribus vide multa lib. 2. c. 44. cathologi 4.

CAP. 49.

Iacobitæ dicti à Iacobo quodom Syro, errores tenent Eutichianorum & Monophiſitarum de quibus iam lib. 2. c. 7. hi magnam partem Aſiæ habitabant. Neſtoriani de quibus iam lib. 2. cap. 26. viri huius ſectæ habitabant in Tartaria & maiori India. Georgiani quia (vt aiũt) beatum Georgium aduocant patronum, habitant in partibus orientis iuxta Medos & Perſas, vtuntur ſacramento more Græcorum. habent pileos altos per cubitum, vt nunc noſtri, Sarraceni eos timent: Vndè ingrediuntur Hieruſalem & ſanctum ſepulchrum vexillo erecto abſq;

vt Florentinus & alii citant, ordinatione patris manſit ſub Philippi patrui adminiſtratione, ordinatione patris eiuſdẽ, & depoſitione Othonis fuit inſtitutus imperator circa annum domini. 1212, Conſtatquè ex præmiſſis quia natus ſit ex matre Conſtantia iã quinquagenaria, quę ex ea cauſa in aula publica parturire voluit.

CAP. 55

Philippo mortuo ſub cuius tutella & adminiſtratione erat Fredericus Marchualdus quidam expulſus à domino Marchiæ, Regnũ huius frederici nittebatur occupare. At Conſtantia mater prohibuit, qui dum in extremis ageret domi num Innocentium papam inſtituit pueri & Regni Siciliæ tutorem & protectorem, prout de iure ad illum ſpectabat vt ad precipuum domi num

CAP. 55.

Theodoricus abbas, Petrus abbas Cluniacẽſis, Petrus cantor epiſcopus pariſienſis, Stephanus Anglicus, qui primus ſcripturam ſacrã moraliter, & medulitus exponere cœpit, & quædam præclara compoſuit. Petrus Archiepiſcopus ſenonenſis, hi floruerunt & ſcripſerunt tempore præfati Henrici.

CAP. 56.

Fanciſcus aſſiſinas pater & inſtitutor ordinis minorum. Regulam domino inſpirante conſcripſit. quam Dominus Innocentius 3. approbauit 1206. Et Dominus Honorius ſucceſſor aprobatam confirmauit anno 5. ſui põtificatus, & ſuo ſcripto communiuit. Scripſit & ipſe ſanctus breue & ſpirituale teſtamentum

abſquè tributo, eorum fœminæ armis vtuntur vt viri.

CAP. 50.

Moronitæ à quodam Morone hæretico, vnum intellectum & vnam voluntatem ponentes in Chriſto, vt Monoſophiſitæ Eutichiani cap. 67. vel vt vt Monophiſitæ c. 8. hi habitant Lybiam in prouincia Phœnicis circa montem Carmeli. Campanis & mitris ac baculis paſtoralibus vtuntur more latinorum. Eorum Patriarcha affuit lateranenſi concilio, & ſe quandoquè ſubmiſerunt eccleſiæ Romanæ. Iterum tamen reuerſi ſunt ad ſuum errorem.

Eſt alia ſecta quorundam qui dicuntur Mozorabes in partibus Affricæ & Hiſpaniæ. At quia non multò diſcrepant a Latinis hæc ſufficiant.

CAP.

num. Vndè poſt mortẽ Cõſtantię matris, Innocentius curam ac tutellã pueri ſuſcepit: de negotiis Regni diſponens ac eundem fideliter protexit contra Othonem & prefatum Marchualdum, ſpretis quibuſcunquè comminatoriis & promiſſis eorundem. Iſquè (vt Martinus citat Dicitur ab infantia educatus ab Eccleſia, vt à matre, & promotus ad imperium: Nec eam vt matrem fouit at potius vt nouercam, aut velut viperam.

CAP. 56.

Is Sicilia Romam enauigans acceſſit coronam poſtulaturus ab Innocentio, quam attamẽ non obtinuit, quapropter Germaniam profectus ſuperato Othone Regni

diadema

teſtamentum. Obijt anno domini. 1226. die ſabati. Gregorius .9. qui ipſius ſanctitatem familiariter agnouerat, facta diligenti examinatione perſonaliter Aſsiſsium adiens, ſanctorum catholago aſcripſit anno.1228. biennio à tranſitu ipſius 17. kal. Augusti die dominco.

Anno vero Domini. 1230. couenientibus fratribus ad generale capitulum apud Aſſiſium, corpus eiuſdem ſancti patris tranſlatum fuit de eccleſia ſancti Georgii ad Baſilicam eius nomini dicatã. In qua Dominus papa Gregorius primum lapidem fundamenti poſuerat, & ab omni iuriſdictione ſuorum inferiorum exemerat: & nunc eſt in manu fratrum conuentualium.

CAP

CAP. 51.

Gregorius 8. Beneuentanus papa 179. creatur omnium conſenſu circa 1187. Creatus ſtatim omni via principes Chriſtianos adhortatur ſecum profecturos, vt terram ſanctam & Hieroſolimam recuperarent: & ad Piſas ſe contulit vt eoſdem cum Genuenſibus in pace conueniret & concitaret ad eam ſanctam expeditionem. At in ea ſancta cura Piſis moritur cum tãtum ſediſſet 57. diebus.

CAP. 52.

Clemens 3. Romanus papa 180. inſtituitur circa annum 1187. & à ſua erectione principes Chriſtianos ad bellum in Saracenos animauit, cum Saladinus pœnè omnes ciuitates è manibus Chriſtianorum eripuiſſet, Anthiochiam potiſsimùm & Hieruſalem, vt iam ſuper Frederico. Et tum Guillelmus Rex Siciliæ moritur abſq; prole,

Diadema à Maguntino archiepiſcopo accepit iniens amicicias cum Ludouico Rege francorũ vtq; fretus eſſet authoritate Papæ vexillum ſuſtulit laturus opem (vt aiebat) in Aſia dimicantibus. Et vt gratũ animũ præ ſe ferret Fundamũ Comitatum eccleſiæ dedit, aut potius (vt ait Platina) antea vſurpatum reddidit.

CAP. 57.

Fredericus hic (vt iam ſuper Henrico eius patre) fuit ex Conſtantia filia Rogerii, iam quinquagenaria natus, quã ob cauſam, ne crederetur ſupoſitus, mater publicè & in medio palatij parturire voluit, vt citatur in vocabulario vtriuſquè iuris, ſuper verbo digeſtum, his nõ obſtantibus, Marcualdus iam premiſſus voluit coram Innocentio probare quod eſſet ſuppoſitus,

CAP. 57.

Cæſarius ciſtertienſis, Gullielmus monachus ſancti Dioniſii pariſienſis, Iacobus de vitriaco epiſcopus Aconẽſis, multa docta & deuota ſcripſerunt circa 1220. tempore Frederici. 2.

Anthonius de padua ordinis Beati Frãciſci Portugalenſis, conuerſatus nihilominus in Padua & Italia. Fuit feruentiſſimus declamator verbi Dei. Claruit miraculis viuus & mortuus. Deuotos ſcripſit ſermones de tempore, & de ſanctis. Floruit adhuc viuẽte beato Franciſco Obijt 1231. & an. ſequẽti ciuicate Spoleti die Pentecoſtes à gregorio 9. ſãctorum cathologo aſcribitur. Is etiam Gregorius. 9. aſcripſit beatum dominicum predicatorum

prole, cùm detrimento Chriſtiani excercitus. Et eo caſu regnum ipſum Siciliæ ad eccleſiam ſpectabat. Vndè et Clemens ſua iura repetiturus eò copias miſit, & reſiſtente Tancredo cuncta ſunt rapinis repleta & orta eſt commotio ex morte Frederici ſuperueniente. Super quibus Clemens, omiſſo Tancredo vſque fortunam meliorem, ad reformandum clericorum quorundã mores animum dedit, ac poſt multa pia opera, ſui pontificatus anno 3. & mẽſe 5. moritur magna deuotione ſepultus apud Lateranũ.

CAP. 53.

Celeſtinus 3. Romanus papa 1181. ſacratur die ſãcto paſchæ circa 1191. et die ſequenti Henricũ 6. corona imperij donauit. Adeptus ægrè ferens Tancredum potiri Regno Siciliæ, Conſtantiam filiam Rogerij ex monaſterio eduxit, Henrico 6. dedit vxorem prout pater Fredericus viuens

poſitus, & maximis pollicitationibus precatur obtinere Regnũ ipſius ab Eccleſia, cui nec in minimo pontifex voluit acquieſcere. Vndè & clarè patet huius Frederici ingratitudò ad Eccleſiam. hęc Florẽtinus. Aiunt hunc Fredericũ linguis plurimis peritũ, & in Lucẽ ſcientias humanas Aſtronomię, puta Almageſtum Ptolomei reduxiſſe autenticas. Vndè & vocabulũ digeſtorum, quanquam non terminetur aut inicietur per F. nihilominꝰ nomine huius Frederici, & alterius deſcribitur per duplicem. ff. quę ſimul ita ſonant vt digeſtis. Hic mortua matre Conſtantia quæ eũdem in officio continebat, Romam veniens, contra ius quodcumquè, ditionem pontificiam ingratus vexauit ob quod honorius eundem

predicatorum inſtituto rem Cathalogo ſanctorum, & beatam Eliſabet Turingiæ.

CAP. 58

Iordanus Dominicanus magiſter generalis poſt eundem ſanctum Dominicum, ſcientia clarus, qui & docta quę dam ſcripſit, floruit circa. 1220.

CAP. 59

Ioannes de abbatiſvilla cardinalis, Archiepiſcopus Biſuntinus gallus, multis annis in ſtudio pariſienſi cum laude docuit, ſcripſit ſermones vtiles.

CAP. 60.

Raymundus de penna forti dominicanus &.3. Magiſter generalis eiuſdem ordinis in diuinis & canonicis ſcripturis eruditus plurima cũ laude ſcripſit, & coaceruauit, puta, decretales iuris iuſſu Gregorij .9. ſũ

mam

petierat, & ea conditione, vt Regnum Siciliæ dotis nomine repeteret et cenſum debitum quotannis pontifici ſolueret. Vndè Henricus & Conſtantia Neapolim obſederunt, peſte tamen coguntur abire. Nichilominus obtinuerunt Regnum victo & occiſo Tancredo. Tumquè Chriſtiani à multo tempore Ptolomaidem obſidentes deditione, recipiunt eandem, & ita Saladinus deſperans ſe poſſe reliqua tueri, mœnia quarundam vrbium eſt demolitus.

Et cogitabat de Hieroſolima Chriſtianis reddenda niſi ob diſcordiam, quam ſenſit inter Philippum et Richardum de principatu contendentium, & Philippus morbo ſimulato (vt aiunt) relicto Richardo abſceſſit.

CAP.

dem anathemate notat & dignitate priuat.

CAP. 58.

Soldanus autem informatꝰ de inimicitia inter Papam & imperatorem maiorem exercitum aduerſus Chriſtianos parat, ſperans quod vltrà non compararent. Eidẽ nihilominus Chriſtiani ſuadente Ioanne columna cardinali obuiam eunt, qui & multò ſimulans, excreſcentiam Nili expectauit, qui inundas, quouis loco exercitus per cubitum & vltrà excedebat. Vndè & compulſi Chriſtiani Damieta relicta, & captiuis vtrinquè dimiſſis, ac reddito à barbaris crucis ſanctæ ligno, Acconem & Tyrũ redierunt, tum tartari inſurrexerũt vt ſuper Honorio. Principeſquè ac Duces Chriſtiani nil in Aſia proficientes obſtã tibus inimicis in Italiã

cum

Sacri Doctores.

mam de caſibus, quæ dicitur ſumma Raymondi, & alia quędam. Floruit ſub Frederico.2.circa.1230.

CAP.61.

Ioannes Teutonicus epiſcopus boſſinenſis Dominicanus, epiſcopatum deſerens ad ſuum ordinē eſt reuerſus. Et fuit magiſter ordinis poſt Raymondum præmiſſum. Scripſit ſummā confeſſorū & alia quædam, clarus fuit etiam miraculis ſub Frederico ſecundo

Innocentius. 4. ſcripſit de poteſtate eccleſiaſtica, & alia nonnulla. Bernard⁹ Cōpoſtellan⁹ prębiter Capellanus eiuſdem Innocentii, preclara ſcripſit ſuper decretalibus, caſus decretalium & alia nonnulla circa 1250.

CAP

Summi Ponti.

CAP. 54.

At Ricardus Rex Angliæ nō minus ad bellū animatus conuenit cnm Guidone Luſigniano vt illi Regni Hieroſolimitani iura permitteret: quo & titulo Reges poſtmodū vti voluerūt. Vndè Ricardus anglus auctus animo Hieroſolimā obſidendam properabat, dū in itinere à Saladino loco incōmodo vexatur in quem tamen preualuit, Cumq; commeatus ex Aegipto ad chriſtianos interciperetur. Ricardus relicta obſidione Aſcalonen & Gazā tendit & prius demolitas inſtaurauit. Piſani claſſe marina Polam in mari adriatico capiunt & detinent: à Venetis tamen eijciuntur vrbe direpta. Celeſtinus eos ad pacem attraxit. Ricardus autem verno tempore inſtituerat obſidere Hieroſolimam dum nunciatur Regem franciæ iam vexare Normandiam acribello et Angliam tendere. Ea

Imperatores.

cum Ioanne Columna redierūt. Quos & ſubſequutus eſt Iohannes Rex Hieroſolimitanus, qui honorificè ab Honorio Romæ ſuſceptus eſt. Qui quidem Rex filiam in matrimonium dedit frederico imperatori ſimul & nomine dotis omne ius quod ſibi hereditario titulo in regno Hieroſolimitano competebat. Et hinc Reges Siciliæ & Neapolitani ius regni Hieroſolimitani verbo ſaltem ſibi vendicant. Verum & is Iohannes Rex recepto ex teſtamēto Philippi Regis franciæ plurimo millionum numero, ſanctum Iacobū ex deuotione adiit, & Berengariam Regis hiſpanię ſororem accepit, & poſtmodùm ad regnum proprium eſt reuerſus.

CAP.

CAP. 62.

Bartholoniens Brixianus profeſſor iuris canoni & interpres, preclara circa hæc tempora ſcripſit, ſi quidem repertorium iuris ſeu decreti, chronicam, & alia nonnulla.

CAP. 63.

Hugo Cardinalis præſbiter tituli. S. Sabinæ, dominicanus conuerſatione, ſcientia & religione clarus, inſigne opus ſuper bibliam edidit & claruit circa. 1240.

Dauid ordinis minorũ, docta quædam ſcripſit non longè à tempore beati patris Franciſci.

Humbertus ordinis prædicatorum quintus generalis magiſter, auditor Hugonis cardinalis, qui & eundẽ doctorem Hugonem ad ordinem pertraxit, docta ſcripſit & claruit circa. 1250.

CAP.

Ea propter mutata ſententia conuenit cum Saladino, ea conditione quód ſibi omnia preter Tyrum & Ptolomaidam haberet: Reliqua autem, quæ eſſent in Chriſtianorum poteſtate, nequaquam vexaret. Et inito eo fœdere Ricardus in Europam reuertitur, & rediens capitur a duce Auſtriæ, & magno precio liberatur pugnaturus cum rege franciæ. Tumquè moritur Saladinus, (& aiunt) quòd in fine etiam chriſtianis multa reſtituit Et Celeſtinus in ea opportunitate cunctos incitabat ad bellãdum bella domini. Super quo & Henricus copias multas illic tranſmiſit. Sed contigit, & etiam Celeſtinum mori, cũ multa loca ſancta conſtruxiſſet. Viterbium enim erexit in epiſcopatum. Sedit annis ſex & menſibus 7.

CAP.

CAP. 59.

Fredericuis iſte monit⁹ a Gregorio maximã multitudinem cruce ſignatorum in armis conuocauit apud Brunduſium profecturus ad bellum Aſiaticum. Ex quibus Lãtgrauius haſſcię Germanus illic moritur cũ magna parte militum. At Fredericus egritudinem ſimulans in Sicilia cognita morte eiuſdem Lantgrauii eò celerimè adnauigat, & omnem eius ſupellectilem diſrupit. Verum iterum parauit in Aſiam pertranſire. Ea fama Ioannes Rex Hieroſolimitanus percitus Bononiam ad preſentiam ſummi pontificis cum vxore Berengaria ſe tranſtulit, Venetorum nauigio in Aſiam traiecturus.

Verum

AP.64.

Vincentius hiſtorialis Burgundus ordinis prædicatorum peritus & doctiſſimus inſigne opus edidit mandato & ſumptibus Regis Franciæ, quod dicitur ſpeculũ hiſtoriale, á quo pluradeſũpſimus, & quàm plura alia docta compoſuit, ac claruit circa annum domini.1240.

CAP.46

Alexander de hales Anglicus, doctor pariſienſis irrefragabilis, ſpreto mundo totum ſe diuinæ philoſophiæ dedicauit. multo tempore in vniuerſitate pariſienſi docuit, & verbum dei diſſemninauit. Tum ordo minorũ ſeu beati Franciſci ſui initio magno deuotionis & humilitatis feruore florebat. At nullus in eo inſignia magiſterij aut doctoratꝰ

habuerat

CAP. 55.

Innocentius 3.papa 182. Aguaguinus aut Campanus creatur omnium conſenſu circa 1198. Vir doctrina inſignis. Non potuit quibuſcunq; pollicitationibus continere germanos, quin ex terra ſancta redierint cum fidelium deſtitutione. Oriturque nõ parua ſeditio in ea germania pro electione imperatoris: dum vna pars Othonẽ ſaxoniæ ducẽ cuperent, cui fauebat Rex franciæ, alia pars Philippum, quẽ Henricus filij tutorem inſtituerat, cui fauebat Anglus. Innocẽtius Othonẽ vt verius electum confirmat. Verũ Philippus in hetruria Italiæ, & Sueuia germaniæ, & Conſtãtia fratris vxor in Apulia & Sicilia fortiſſimis præſidijs cõcorditer ſe muniũt aduerſus Othonẽ. Nec his obſtantibus Innocentius hortatur ad bellum Aſiaticum. Ad quod incitauit Marchionem Montiſſerrati, Balduinum &

Verum pontifex agnita fraude Frederici eundem retinuit in regimine exarchatus Rauennatis. Et Fredericus tandem Cyprum nauigans vires explorat.

CAP.60.

At interim eius præfectus Raynaldus quẽ in Sicilia dimiſerat mouens in pontificẽ multa Picentini agri detinuit oppida, & alii ſatellites eiuſdem fulgineum & alia plura loca Qui nihilominus à Iohanne columna deuincuntur & fugantur, ac etiam Sarraceni ab eiſdem conducti. Vndè & Fredericus Brunduſium rediens, pacem & abſolutionem à pontificè poſtulat, quod illi promittitur ſi damna illata reſarciſſet.

vt què

habuerat. Et doctores Theologi cõmuni ſententia eis non licere cõtendebant. Et eam compeſcendo ſententiam iã doctor eundem ingreditur ordinem & profitetur. In eoq; ordine ſanctus doctor maximo feruore in humilitate conuerſatus eſt, vt inter minores minimus. Suaquè eruditione & ſanctitate totam eccleſiam illuſtrauit. Scripſit iubẽte Innocentio. 4. ſummã Theologię per. 4. partes & per articulos diſtinctam, quam ſcribendi modum nullus attigerat. At beatus Thomas ipſius auditor, eundem eſt imitatus. Beatus Bonauentura precipuus ex ſuis diſcipulis fuit, de quo & teſtificatur quia Adam videbatur in eo non peccaſſe. Aiũt ipſum compoſuiſſe ſuper totam bibliam. Hic Alexander Regulam B. Franciſci

Henricum, Comites Flandriæ & ſancti Pauli, & Ludouicum comitem Sabaudiæ, qui & coniunctis copijs cum Venetis Tergeſtinos ex adriatico conpeſcunt, & Iadrenſes obſidione capiunt.

CAP. 56.

In aduentu verò horum principum Alexius adoleſcens filius Yſaac imperatoris Conſtantinopolitani ex fuga in horum caſtra perueniens opem ab eiſdem poſtulauit aduerſus patruum tyrannum etiam Alexium. Qui fratrem imperatorem excæcatum in vincula coniecerat. Cui cum conditionibus & iuramentis appoſitis ſubuenientes Cretam ſeu Candiam in eius ditionem reddunt. Quam & redonauit Bonifacio Montiſſerrato Chriſtiani excercitus duci cognatione coniuncto eidem Alexio.

CAP.

Vt què patuit non niſi cum fraude agebat. Inſurgentibus etenim Romanis & ditionem eccleſiæ vexantibus Reate ſe Gregorius contulit quò Fredericus, qui & collocuti conuenerunt, vt primo tempore coniuncti Romanos adorirentur. At Fredericus fraude potiùs adiit Germaniam, ſuis mandans, vt Romanis obtemperarent, eos nihilominus Gregoris mercede conductos habuit auxiliares & victores aduerſus eoſdem Romanos. Tumquè pontifex miſſis fratribus predicatoribus & minoribus per Europam, magnum exercitum animauit aduerſus Sarracenos, qui aduerſam potius habuit fortunam.

CAP.

Franciſci explanauit, ex mandato fratris Hamonis Anglici miniſtri generalis in capitulo generali Bononienſi. 1242. deputatis cum ipſo fratre Iohanne de rupella, fratre Godefredo cuſtode pariſienſi, & fratre Roberto de baſſia, vndè dicitur expoſitio. 4. magiſtrorum. Quam in ſequenti capitulo generali trāſmiſerunt. Obijt hic ſanctus doctor anno domini 1245. 12. kalendas ſeptembris, ſepultus ante crucifixum eccleſiæ pariſienſis conuentus.

CAP. 66.

Iohannes de rupella etiam doctor pariſienſis excellētiſſimus, eundem etiam ordinem magna deuotione ingreſſus excellenti doctrina & ſanctitate floruit. In eo regulam Beati Frāciſci cum præfato.

Alexandro

CAP. 57.

De eo Alexio reſtituto, & conquiſitione imperij Conſtātinopolitani iam ſupra in 4. cathologo. Hic dominus Innocentius Philippum Imperatorem & eccleſiæ perturbatorem excōmunicauit vt aiunt. Certum ſaltem eſt quia fauit Othoni aduerſus eundem. Eumque Othonē mortuo Philippo coronauit in eccleſia beati Petri, ſuſcepto iuramento ab eodem, quod fidelis eccleſiæ eſſet protector, & cum promiſſis contraueniſſet terras eccleſiæ & Apuliam inuadens nec monitus vellet deſiſtere ab eodem etiam ex communicatur & deponitur.

CAP. 58.

Depoſito igitur Othone, Fredericus 2. Rex apuliæ ſubtutela Innocentij inſtituitur imperator, vt iam viuente patre electores conſenſerant. Tempore huius Innocentij oritur hæreſis Albigentium circa

CAP. 61.

Fredericus iterum patrimonium eccleſiæ per Petrum fregepanum, & per Encelmum, Trāſpadanas ciuitates occupat, ipſe Mediolanum & ſocias ciuitates trucidat. Et pontifex Gregorius à Petro Capotio ſuſcipitur, Vt iam ſuper eo Gregorio. Dehinc cum eidē Frederico non ſibi conſtaret qui ſuas partes ſaquerentur, ciuitates per Italiam in duas factiones diuiſit, vt qui pontifici fauebāt Guelphi, & qui imperatori Gibellini ſint appellati, quæ factiones maximam perniciem in eccleſia concitarunt.

CAP. 62.

His enim factionibus Gibellinorū oēs penè ciuitates Italię fuerunt ad diuiſiones concitatæ. Iſque ad vrbis mœnia hoſtilli agmine peruenit, bene-

Alexandro declarauit, vt ſuper eo iam premiſſum eſt, Compoſuit ſuper ſententias, & alia multa, Floruit ſub Frederico.2.circa.1250.

CAP. 67.

Alexander de villa dei multa compoſuit, ſi quidem de computo Eccleſiaſtico, de ſphera, doctrinale puerorum, an.domini 1090. vt in fine eiuſdem. Item ſermones & epiſtolas, & alia quędam dicitur compoſuiſſe. & ordinem Beati Franciſci profeſſus in eo cum magna religione & doctrina fulſit vſquè ad tempora Frederici.2.

CAP. 68.

Euſtachius qui & B. Bonauentura de balneo Regio Italus, doctor ſeraphicus propter ardorem ſuæ doctrinæ dictus. Miniſter generalis minorum per.18. annos fuit auditor magiſtri Alexandri

circa Tholoſam aduerſus quos cunctos fideles animauit, conceßis indulgentijs cruciatè dimicantibus, vt contra infideles, prout de eiſdem in 4. cathologo. Iſdem Innocētius ſumma affectione zelauit pro conquiſitione terræ ſanctæ, & ea cauſa ex precipuis coegit ſolemnißimum concilium apud Lateranum anno domini 1215. à quo illa ſolemnis decretalis, omnis vtriuſque ſexus, de pœn. & re. &c. Cui quidem interfuerunt Patriarcha Conſtantinopolitanus & Hieroſolimitanus, Metropolitani, 70. epiſcopi 400. abbates, 12. priores 80. legatique Græci & Romani imperij, nec mirum, nam tum erant Latini. & de Romana eccleſia, affuerunt & oratores Regum, &c.

CAP.

Beneuentū diſrupit, & rediens ad vrbem, Caſſinum monaſterium eiectis monachis ſpoliauit. Item Soram & bona templariornm de prędauit, Sarracenos inſuper adeò dilexit, vt eorum opera in bellis & aliis vteretur. Quibus vrbem Nuceriæ in Italia & eius magiſtratū conceſſit. Vndè & multo tēpore dicta eſt Niceria Saracenorum. Fratrem Item Regis Tuneſii deterruit ne baptiſmū Panormi ſuſciperet. Itē & tempore Gregorii (prout Florentinus & Palmerius citant) is quadā ſimulatione & fraude nauigauit in Syriam: habitaq; conuentione cum Soldano, ingreſſus eſt Hieruſalem, & conſenſu Soldani coronatus cum conditionibus Chriſtianiſmo indecoris, vna ſi 'qnidem vt Soldanus templum retineret

Alexādri de hales, prout 23. diſt. 2. q. vltima citat. Qui quidem ipſius puritatem admirans aiebat quia non videretur Adam in eo peccaſſe. huius doctrina profunda & deuota fuit ac ceraphica. Compoſuit excelentiſſimum opus ſuper ſententiis, in .2. ſingulariter.

Item & alia penè infinita opuſcula. Is & beatus Thomas de Aquino primi ex ordinibus minorum ſuſceperunt inſignia doctoratus in vniuerſitate Pariſienſi, & eandem vt luminaria ardentia illuminarūt. Hic moritur in cōcilio Lugdunenſi, in quo vice Gregorij. 10. præfuerat iam effectus cardinalis Albanenſis, poſt legatum albanenſem, vt conijcitur, qui obijt apud Tuniſium cum beato Ludouico Rege circa. 1283. In legē da

CAP. 59.

Eo concilio Lateranenſi condemnatur libellus abbatis Ioachin contra Petrum Lombardum, & nō ipſe qui ſe ſubmiſit correctioni. Item & Almericus cum ſectatoribus vt ſuper eiſdem ſuis locis ac de ſumma trinit. & fide. Damnamus. Item vt ſaltem ſemel in anno quilibet confiteatur ſtatuit, non quia de nouo tunc ſit inſtituta confeſſio, ſed prius feſtiuitatibus præcipuis quibuſque confitebatur, et forſam indifferenter cuicunque.

CAP. 60.

Item declarauit verba conſecrationis eſſe ex verbo chriſti, aut apoſtolorum vel verbaliter aut ſcriptis tradita ab eiſdem, aut quia ex alijs locis deſumi queāt prout capitulū, cum Marthæ de celeb. miſſarum. Et alia quàmplurima de ſacramentis et rebus eccleſiaſticis ſunt eo cōcilio ordinata. Hic

retineret pro cultu Machometi, reclamantibus, Templariis & cunctis Chriſtianis, idq; circa 1235.

CAP. 63.

Dumquè ſedes vacaſſet poſt Celeſtinum. 22. menſibus, Fredericus agrum Picennium Bononiam & fautores eccleſię plurimum aflixit, at ſupplicatione Balduini imperatoris detentos cardinales liberauit, & tum Innocētius eligitur: Apud quem non niſi cum fraude etiam ſe habuit. Ex quo Innocētius Lugdunum Gallię adiens indicto illic concilio Fredericum litteris & pręconibus citat qui nō niſi dilationes quęſiuit, ea propter dato illi termino omnium conſenſu imperio & regnis priuatur. Vndè effrenis ex rabie innumera damna fautoribus pontificis intulit, Damna etiam meritò

da ipſius dicitur anno. 1274. die dominica quæ 13. Iulii, ætatis ſuæ anno 53. Is beatus Bonauentura miraculis continuè fulgens aſcriptus catha logo ſanctorum per Sixtum. 4. 1482.

CAP. 69.

Philippus Cancellarius pariſienſis ſcripſit ſermones elgantes de ſingulis pſalmis, & ſummam Theologiæ.

CAP. 70

Albertus dictus magnus dominicanus & tādem epiſcopus Ratiſponenſis, in diuinis ſcientiis, & ſeculari philoſophia nulli ſuo tempore ſecundus, conuerſatione deuotus. Pariſiis, & pòſt modùm Coloniç docuit, vbi Thomā de Aquino habuit diſcipulum ęgregium. Cumquè Ratiſponenſem aliquot annis gubernaſſet, amore ſtudii ſalutaris, ipſum deſeruit ad conuentum

Hic Innocentius ordines prædicatorum & minorū ſub beato dominico & beato Franciſco approbauit: & in tantis tumultibus plurima loca ſacra erexit inter tantas mundi tenebras plurima ſcripſit, vt ſummam quandam decretalium, de ſacramento Euchariſtiæ, de ſacramento baptiſmi & alia quàm plurima, Taxatur nichilominus à quibuſdam hæreticis huius temporis, vt & alij ſummi pontifices præcipuè ſi fuerint Zelatores. At ſcandaloſi & perſecutores eccleſiæ commendantur ab eiſdem cuiuſcunque vitæ fuerint. Cum ob bellum inter Piſanos & Genuenſes nil poſſet concludi pro commeatu terræ ſanctæ, hic ſanctus pater eò proficiſcitur tollendæ diſcordiæ cauſa, ſed in via apud Peruſium moritur ſui pontificatus anno 18. menſe etiam 8. Cuius vita ac doctrina adeò

meritò quamdoquè recępit, ita vt eius imperialis corona & alia vaſa aurea fuerint à Parmēſibus conquiſita. Et de hinc ſe omni voluptati etiam cum ſpadonibus dedicauit. Et credens Innocentius ipſum voluptatib' quietatum, inſtat apud Ludouicum Regem franciæ vt iiſſet pro conquiſitione terræ ſanctæ: Et hic impediuit ſuccurſum quantò potuit, vt ſuper Innocentio. Tandem. 6. anno à ſua depoſitione moritur. Refert Florentinus, quia ſugiens intrare Florentiam ob quendam conceptum augurum quia illic deberet mori: deceptus ęquiuocatione nominis, adiit in ciuitatē fireſiola dictam vbi moritur.

CAP.

conuentum Coloniæ reuerſus. Vbi docendo, & ſcribendo plurima compoſuit. Summam quidem Theologiæ, ac penè ſuper totam bibliam. Item multa philoſophica, & a nugacibus fuit notatus, de Nigromātia. Moritur ſub Rudolpho imperatore. 1280.

CAP. 56.

Thomas. 5. ex Comitibus de Aquino Italus ordinis fratrum predicatorum, auditor prefati Alberti magni, & etiam nonnunquam Alexandri halenſis, vir eloquentia ac ſanctitate doctrinæ clarus: Vndè & meritò dicitur doctor angelicus. Is cum B. Bonauentura primus fuit ex mendicantibus religioſisqui inſignia & gradū doctoratus habuit, non ſine iniurioſa cōcertatione Guillelmi de ſancto amore, maxima affectione & ſanctitate coniunctus fuit bea-

deò fuit probata, vt poſt mortem ipſius de ſcriptis, aut ab eo ordinatis (teſte platina) & veritate nil ſit immutatum.

CAP. 61.

Honorius 3. Romanus ex Agnania Campaniæ papa 183. omnium ſuffragijs creatur poſt Innocentium circa 1216. dictus antè Vgolinus, hic coronauit petrum comitem Altiſſiodorēſem imperatorem Conſtantinopolitanum, ſucceſſorem Henrici & Balduini, Item & Fredericum 2. Romanum imperatorem, quem poſtmodum depoſuit & excommunicauit tanquam continuum hoſtem ac eccleſiæ perſecutorem. Hic ſtatim inſtituit legatum Iohannem columna cardinalem, qui ad cōponendas res Aſiæ proficiſceretur cum copijs, quas Innocentius ad eam rem colegerat, cum quo et beatus Franciſcus adijt, qui vt reuelante illi domino prædixit

CAP 64.

Iſque fredericus primogenitum ſuum Henricum, qui de ipſius tyranide dolebat fecerat detineri in carcere cum liberis, & illic moritur. conradum autem qui illi ex Yole filia Regis Hieroſolimitani fuerat natus, miſerat in Alemaniam, vt illic regnaret. Vndè Manfredus ab eo ex concubina genitus, cum eodem ſolus erat, cui & plura oppida teſtamento legauerat, qui & timens ne pater ſuperuiuens reuocaret conuenit cum Camerario & patrem cum ſeruicali ſuffocauit ac ſolemniter, quanquam eſſet excommunicatus, ſepeliuit.

Hic Fredericus, à Manfredo ſpurio filio fuit extinctus cum imperaſſet annis. 33. Quod ſentiens Conradus,

Apuliam

to Bonauēturæ,& ſancto Regi Ludouico , quem quidem Regem ſanctum, ſancti ſæpius comitabantur. Tot tātaquè ſcripſit volumina ſuper ſacrā ſcripturam ,ſententias,de Rebus eccleſiaſticis, de fide & ſcientiis humanis , vt vix habeat parem , Scripſit officium de euchariſtię ſacramēto,& cōpoſuit iubente Vrbano 4. quod nunc canitur in eccleſia dēpta proſa Lauda Sion, quam conpoſuit beatus Bonauentura, vt in ipſius legēda.moritur ſub Rudolpho imperatore. 1274. & fuit canoniſatus à Iohanne.22.

CAP.72.

Petrus de Tarentaſia, ordinis prædicatorum, effectus cardinalis Hoſtienſis , habuit ſermonem in obſequiis beati Bonauenturæ,propoſito themate doleo ſuper

te

prædixit , & ſi primum Damietam ſeu Heliopolim conquiſiſſent nichilominus orta diſſentione inter legatum & Regem Hieroſolimitanum fuit maior interitus in excercitu chriſtianorum. Nam pro ſuorum nobilium redemptione qui captiui erant , & redditione ligni ſanctæ crucis à Barbaris compulſi ſunt eandem Damietam reddere infidelibus , die natalis domini, quæ die purificationis beatæ mariæ fuerat inhabitata 1221. *Hic ſummus pontifex Regulam beati Franciſci confirmauit* 8. *ſui pontificatus anno cum ſecūdum verba eiuſdem iam ab Innocentio eſſet approbata. Confirmauit & ordinem beati dominici ſub quo Iſdem ſanctus moritur & beatus Franciſcus pariter.*

CAP.

Apuliam & Siciliam acceſſit, & Manfredus eius partes tueri ſimulauit.Et hinc Conradus cœpit more ſui patris affligere eccleſiam. At leni detentus infirmitate veneno in cliſtere poſito à Manfredo intoxicatur, relicto paruo filio Conradino.

CAP.65.

A depoſitione autem Frederici & à morte eiuſdem circa. 1244. ferunt imperium vacaſſe annis.28.prout Palmerius & alii nonnuli , nō ſimpliciter,ſed quia nulli ſint coronati . Henricus etenim.7.Lantegrauius ſeu princeps Thuringiæ maritus beatę Eliſabeth fuit electus à depoſitione Ferderici & fuit imperator.108. Et is prout Cario citat victoriam obtinuit aduerſus Conradum,& eum ex Alemania fugauit,qui & 5.annis imperauit

te mi frater Ionatha. Hicquè poſt Gregoriũ 10. fuit papa Innocentius quintus.docta plurima cõpoſuit in Paulum,in ſententias , pſalmos &c.ſub eodem Rudolpho circa.1275

CAP 73.

Hieronimus de eſculo ordinis minorum 9.generalis miniſter poſt beatum Bonauenturã , & pòſt modũ preneſtin⁹ & tandẽ Nicolaus papa.4. vir in diuinis ſcripturis eruditus & ægregius declamator miſſus à Gregorio. 10. Conſtantinopolim (cum fratre bona gratia dalmata qui poſt eundem fuit generalis miniſter) ad Gręcos,eos perſuaſit venire ad obedientiam eccleſiæ & ad concilium Lugdunenſe . Item & ad Tartaros qui baptiſati fuerũt.Et hi patres reuerſi

CAP. 62.

Eo anno Tartari ex ſcythia aut ex montibus Indiæ digreſſi , Parthiam, Mediam, Perſam , Aſſiriam & Armeniam deuaſtarunt & per Sarmatas iuxta paludes Meothidis ſedes poſuerunt, hicque Honorius tandem rebus externis vtcunque quietis plurimas eccleſias reſtituit, & quaſdam ædificauit. Cumquè ea quæ bonum decet paſtorẽ ſtrenuè eſſet executus, moritur anno ſui põtificatus 10.*menſe 7. pœnè in dimidio*.

CAP. 63.

Gregorius 9. natione Cãpanus ſeu Hernicus papa 184. *nepos Innocentij 3. ex familia comitũ Agnaniæ ordinatur 1226. hic ſtatim Fredericum monet ſub anathemate, vt primo tempore in Aſiã proficiſcatur cum exercitu recuperandæ Hieroſolimæ cauſa. Qui cum fraude ſimulauit ire vt ſuper eo dicetur.*

Gregorius

rauit & ſagita percuſſus in obſidione vlmæ obiit

CAP.66.

Guillelmus Comes Holandiæ imperator. 109. fuit electus circa. 1249. & cum benignè annis 7.imperaſſet, interfect⁹ fuit à Friſonibus.

CAP.67.

Alphoſus Rex Caſtiliç, & Ricardus Comes Cornubiæ , frater Regis Angliç, cum diuiſione fuerunt electi circa.1252. Aitquè Platina ſuper Clemente. 4. magnam contentionem ortam inter ipſos pro imperio.Nam Rex Caſtellæ armis & largitione id quærebat & electores nõ facile aſpiciebant ad Ricardum. Cario autem narrat Alphõſum potius vt literarum amatorem non acceptaſſe , & quia Richardus receptus

uerſi ab ei ſdem mirãda narrarũt de ipſis coram toto cõcilio. hic ſermones vtiles compoſuit de ſctis, et alia circa. 1270.

CAP. 74.

Haymo anglicus ordinis minorum generalis miniſter. 5. electus 1259. præſente & vota recipiente Gregorio. 9. & ab eodem confirmatus, fuit vir ſacris ſcripturis, vita & doctrina clarus. Breuiariũ correxit iuſſu Alexandri 4. & rubricas adiecit. Scripſit ſuper ſententias, & alia quædam, claruit vſquè. 1270.

CAP. 75.

Simon de Tornaco præſbiter doctor pariſiẽſis docuit & ſcripſit ſuper ſententias & ſinbolum Athanaſii. At ferũt quod Ariſtotelem nimium ſecutus in quibuſdam errauerit.

Aldaricus de Argentina, dominicanus ægregia

Gregorius hic volumen decretalium ex multis in vnum compillauit per pœnitentiarium ſuum dominum Raymundum prædicatorij ordinis Beatus Frãciſcus dum in humanis ageret hunc adhuc cardinalem in patrem & protectorem prælegerat, & ſpiritu prophetico prædixerat papam futurum. Hic 2. anno ſui pontificatus ex Peruſio aſſiſium petijt, vt myracula quæ de beato Franciſco ex communi fama audiuerat probaret, et comperta veritate eũdem in numero retulit magno habito chriſtianorum conuentu. Dumquè Fredericus ſimulaſſet ire verſus terram ſanctam & Raynaldum præfectum dimiſiſſet cum alijs ſatellitibus qui terras & oppida eccleſiæ peruaſtaſſent: hic ſanctus pater manus ad fortia miſit & eoſdem deiicit ac fugauit. Studuitquè peruſinos exulibus cõturbatos

receptus non fuerit. Vndè ſuper his vacauit imperium annis. 17.

CAP. 68.

In ea autem vacatione imperii plurima euenerunt. Rex enim Daciæ Henricus à proprio fratre Abel fuit ſubmerſus & non multò pòſt etiam iſdem Abel per friſones. Rex Hungariæ pro terminis & terris cõterminalibus tanta multitudine bellum mouit aduerſus Regem Bohemiæ, qui & tãta vi reſtitit vt ex puluere commoto, ſeſe clara die agnoſſcere non poſſent, attamen Bohemus preualuit. Carolus item Andegauenſis conuocatus fuit ab Vrbano 4. qui repreſſiſſet tyranidem Manfredi, & Regnis Siciliæ Ihieruſalẽ & Apuliæ inſigniret, abſquè aſpiratione ad imperium, ne hinc forſam ſchiſma

gia etiam ſcripſit.

Otho etiam Frigienſis epiſcopus ſcripſit opus hiſtoriarum:

Guillelmus epiſcopus pariſienſis Aluernꝰ multa docta opuſcula etiam compoſuit, tẽpore Frederici 2. circa 1230.

CAP. 76.

Guillelmus duranti epiſcopus mimatenſis cõpoſuit repertorium iuris, Rationale diuinorum & alia quędam circa 1286

Guillelmus epiſcopus Lugdunẽſis etiam dominicanus Docta compoſuit in ſententias.

Ioãnes valeix aliàs galenſis ſeu vt reor, de gallandia anglicus ordinis minorum multa preclara ſcripſit circa. 1270, tempore Rudolphi imperatoris.

CAP.

turbatos quietare eò profectus.

CAP. 64.

Interim Romæ à quodam Hannibale ex Hãnibalibus cõcitatur populi ſeditio ac coniuratio, & quorũdam ſacerdotũ hæreſis: quos diuina vltio conpeſcuit inũdatione tyberis, ac tanta peſte vt vix decimus ſuper fugerit. At pontifex Romam aduenieus ſumma clementia populo ignouit pulſoq; Hannibale ordine ſenatorio, ſacerdotes hæreſim faſſos benignè correxit.

CAP. 65.

Tumquè (vt aiunt) Reate ob valetudiuem ſe conferens beatum dominicum cathologo ſanctorum aſcripſit patrem dominicanorum ac Spoleti beatum Anthonium de padua ordinis beati Franciſci. Item & poſtmodum beatam Eliſabetam filiam Regis Hungariæ, vxorem Lantgrauij Thuringiæ imperatoris.

Hicquè

ſchiſma oriretur inter Alphonſũ & Ricardũ.

Quiquidem Carolus cum fratris adiutorio, ſancti ſiquidem Ludouici Regis Franciæ, dicta Regna obtinuit, deuictis Manfredo & Cõradino. At de hac Regni tranſlatione, expreſſior erit mentio cathologo priori.

CAP. 69.

Sanctus verò Ludouicus Francię Rex prioribus laboribus & expenſis non perterritus iteratò pro conquiſitione terræ ſanctæ iter cũ duobus filiis, & Theobaldo Rege Nauarræ ac Edoardo Rege Angliæ, & alijs quàm plurimis aſſũpſit, qui ex conſilio per Tuniſium ſunt agreſſi, vt eo regno detento, quod in medio conſiſtens, magnam transfretantibus præſtabat impedimentum, facilius alia terra cõquireretur Vrbem Cartha-

CAP. 77.

Gualterius epiſcopus Pictauiéſis ordinis minorum ſermones vtiles ſcripſit iubente Alexandro. 4. Itẽ & ſuper ſententias ſcripſit. De ipſo citat florentinus titu. 24. 3. partis, quia cũ fuiſſet cõpulſus ad epiſcopatum Pictauienſem, & pro iure eiuſdem eccleſiæ habuit litẽ cũ Cleméte. 5. qui in Auinionem reſidebat, quapropter ipſe Clemens eum depoſuit, & remiſit ad clauſtrum. At ipſe in extremis fecit litterã qua appellabat à ſententia eiuſdem Clementis, & ea in manu dextra incluſa ſepultus eſt.

Mirum, nam biennio à morte eiuſdem ſancti patris, curioſè voluit Clemens experiri an ita eſſet, & tumulo aperto aſpicere, qui nec manũ ipſius apperire potuit, niſi facta promiſione, quòd

Hicque ob Frederici perſecutionem in vrbem ſe recipiens, & ſi à Iohanne Cincyo ſenatore vrbis prohiberetur, Nihilominus à Iacobo capotio honorifice ſuſceptus & protectus quieuit. Ac Fredericum ita perturbantem continuè iterum anathemate ferit. Suſcipiens item legatos beneuentum, & Venetorũ, confederauit vtroſquè ſimul & cum imperatore Conſtantinopolitano Balduino 2. & eoſdem eccleſiæ tutores conquiſiuit. quibus is Fredericus infœlix innumeras oppreſſiones intulit, ita & pontifici, Vnde ſuper his Gregorius concilium apud Lateranum indixit vt ratio de his haberetur. Attamẽ Fredericus terra & mari vias præcluſit, ac quoſdam cardinales & prælatos iuuantibus Piſanis in carcerem coniecit, qua ex re Gregorius ob conceptum dolorem non diu ſuperuixit

Carthaginem cum caſtro de la goulette manu potenti conquiſierunt. Verum eo anno peſtilentia tanta in eorum exerciiu prçualuit, vt obierint Ioannes filius Regis, & dominus legatus pappe Cardinalis Albanenſis, cuius loco ſanctus Bonauetura fuit ſuffectus. Item & non multò pòſt iſdem Chriſtianiſſimus primceps beatus Ludouicus, & quàm plurimi Barones & Comites. Qui quidem Rex conſueta oratione pro populo ſuo intercedebat, aiens. Fac domine quçſumus nos proſpera mũdi deſpicere, & nulla eius aduerſa formidare, & pro ſuis orabat, Eſto domine plebi tuæ ſanctificator & cuſtos &c. obdormiuit in domino, aiens, Introibo in domũ tuam domine. At Carolus frater obtenta victoria de

quòd litteram illi reſtitueret, prout fecit.

CAP. 78.

Guillelmus Varro Anglicus, profeſſione minor, preceptor Ioannis Ducis ſcoti docta ſuper ſententias ſcripſit quæ ſemper non probat ſcotus ſcripſit tẽpore Rudolphi imperatoris circa. 1270.

Geraldus monachus ſãcti Quintini ſcripſit de tranſlatione ſanctę cruccis à beato Ludouico & de miraculis ipſius & beatæ Eliſabeth.

CAP. 79

Guillelmus lamarenſis franciſcanus additiones in beatum bonauẽturam ſcripſit, & in ſententias 1280.

Richardus etiam eiuſdem ordinis Remenſis archiepiſcopus, docta ſcripſit circ a. 1270.

Guillelmus itidem de Samuto Carmelita,

Egidius

xit ſed moritur ſui pontificatus anno 14. et mẽſe 3. Ante cuius obitũ inaſſueta ſolis eclipſis præceßit.

CAP. 67.

Celeſtinus. 4. mediolanenſis ex familia Caſtilionum papa 185. eligitur circa annum domini 1240. iam ſenex & valetudinarius inſignis & ſanæ doctrinæ, vndè et 18. die ſui pontificatus moritur relicto ſui maximo deſiderio quo ſperaßet omnes ſe ſub eius pontificatu futuros fœlices. Vacat tum ſedes ante alterius electionẽ 22. menſibus oppinione maiorũ eccleſiæ, vſque quo cardinales detẽti à Frederico eſſent liberi et interim patrimonium eccleſiæ et eius ꝓtectores Frederic⁹ prout potuit detinuit & afflixit. Balduinus 2. imperator Conſtantinopolitanus, in his commotionibus omiſſa ſpe rei benè agendæ in Aſia reuerſus cum Raymũdo comite Tholoſano 2.

precibus

ria de Manfredo & Cõradino, Regno ſuo debitè inſtituto, iuxta promiſſa Tuniſium acceſſit, ea penè hora qua frater Rex emiſerat ſpiritum, & obuiantes primorib⁹ exercitus pręnunciatur de valetudine fratris, qui diſſimulato merore eundem ad fratrem perducunt, quem vt mortuum conſpexit, humi proſtratus orationem ſimul & lachrimas fudit. Ex Guaguino lib. 7. fo. 118. Surgens Rex Carolus & temperans hortatur, vt confidentius agant, ne hoſtis vicinus efficeretur ferocior, nõ enim inimici diſtabant niſi ad 4. lapidem zabuloq; per aerem expenſo Francos inquietabant, & ſi nũquam prælii poteſtatem exhiberet. Carolus nihilominus cum ſuis eos proſperè inuaſit, & inuadere parabãt. Quod ſentientes Sarra

ceni,

Egidius de Roma prior generalis Auguſtinenſium,dehinc Bituricenſis archi epiſcopus, auditor beati Thomæ, multa docta opuſcula ſcripſit 1280. Ita & Iohannes de Parma frater minor,& Iohãnes Chriſtophori dominican⁹.

CAP. 80.

Henricus de Gandauo archidiaconus Tornacenſis doctor ſolemnis dictus, ſcolaſtica & ſubtilia cõpoſuit. Quæ & in aliquibus ſcotus contemporaneus ſubſtiliùs impugnauit.

Hambaldus Romanus docta quædam etiam edidit.

Hugolinus etiam patriarcha Conſtantinopolitanus Auguſtinenſis Arletus. 10. miniſter generalis ordinis minorum electus.1285.docta compoſuit,etiam(vt aiunt) concordãtias bibliorum.

CAP.

precibus obtinuit apud Fredericum vt cardinales incolumes dimitterentur. Quapropter Anagniæ habito concilio concluſerunt de nouo pontifice creando.

CAP. 68.

Innocentius 4.papa 186. Sinebaldus ante vocatus Genuenſes ex comitibus Agnaniæ, notus antea & familiaris Frederico, vndè nec ſuper electione eiuſdem fuit delectatus. Inſtituitur epiſcopus pontifex Agnanie circa 1242. Is ſtatim ſuſcepto pontificatu mentionem facit de pace ineũda cum Frederico, etiam Rege Balduino interueniente & res in longum protracta nil niſi fraudem Frederici detexit. Quibus agnitis Innocentius in franciam apud Lugdunum ſe tranſtulit, dumque intellixit poſtmodùm Fredericum ad voluptatem deflexum, animum ad liberationem terræ ſanctæ dedit nam eo

Frederico

ceni,pacta poſtulant & iniunt, vt omnem impenſam ipſi cumpenſent annuum tributum Regi Siciliȩ quotannis ſoluant captiuos dimitant, & fidem Chriſtianam per frarres Sãcti Dominici, & Sancti Franciſci permittant communicari.

CAP.70

Rudolphus imperator.III.Comes (ut aiũt) de Habiſbourg Prouincialis Halſatiæ, vacẽte aut diſſidente imperio eligitur circa annum domini.1237.ea(ait Platina) conditione vt ſequente anno Romam peteret cor onȩ aſſumendæ cauſa. Qui & ſi non iuerit, eius nihilominus electio fuit à Gregorio decimo probata in concilio Lugdunenſi. Qui & conuenerunt apud Lauſanum dumGregorius reuertetur in Italiam, & obuium tum habuit Alphõ

CAP. 81.

Iacobus de voragine epiſcopus Iauuenienſis dominicanus diuinis ſcripturis exercitatus, ob quarum alegationes crebras dictus fuit de voragine. Scripſit doctas epiſtolas & legendam auream ſanctorum circa. 1290.

Lucas quidã Italus profeſſione minorũ etiam doctus ſcripſit poſtilas: Ita etiam & dominus Conradus de haberſtat dominicanus: Nicolaus item de bibera teutonicus, Ioannes pariſienſis Dominicanus & Nicolaus Gallicus carmelita circa hæc tempora ſcripſerunt.

CAP. 82

Richardus de media villla anglicus ordinis minorum, in ſacris literis iure canonico & philoſophia peritiſſimus

Frederico abſcedente, Hieruſalem ſtatim fuit agreſſionibus arabicis reſumpta & eo facilius quo abſquè muris erat, & Soldano iubente fuit reſumpta, vndè & Innocentius Ludouicum Regem franciæ incitauit ad eam reſumendam qui ex voto id fuerat pollicitus. Veruntamen tartari ſuperuenientes eam ſanctã expeditionem impediuerunt, de quibus poſtmodũ agetur. Ludouicus nihilominus eam viam accelerat & primò proſperè, nam fugato Soldano, Damietam obſedit. Fredericus autem ad arma conuerſus quantò potuit impediuit ne noſtris ſuccurſus mitteretur & terras eccleſiæ ac ciuitates tumultu repleuit.

CAP. 69.

Placuit tandem altiſſimo, vt Fredericus finem flagitijs daret, ſuffocatus à ſuo ſpurio Manfredo vt ſuper eodem Frederico, vndè Inno-

ſum Regem Caſtellę cõquærentẽ quia imperium Rodolpho mandaſſet. Verum Aphonſus accæpta pontificis ſatiſfactione, ius omne Rodolpho conceſſit, qua forſam ex cauſa Caryo arguit, quia philoſophiæ deditus non curarit de imperio. Adrianus 5. papa Genuenſis hunc Rodolphum in Italia cõuocauit ad conuincendam Caroli Regis potẽtiam, vt ſuper eo Adriano. Nam bello Bohemico implicitus ire nequiuit. Initio enim ſui imperij acre bellum habuit aduerſus Bohemos & victis barbaris, etiam præualuit in Bohemos à quibus & Auſtriam conquiſiuit & Alberto filio dedit.

CAP.

ſimus & ſcolaſticꝰ quim & doctor in vtroquè iure, & in ſacra pagina, in qua dicitur doctor copioſus, aut ſolidus, egregia ſcripſit ſuper ſententias, & ſuper euãgelia, & Pauli epiſtolas, & ſuper diſtinctiones decreti, ac vtilia & profũda decreta de ordine iudiciorum de cóceptione beatæ virginis, & alia quàm plura. Claruit pariſiùs circa.1280.

CAP.83.

Matheus de aqua ſparta.12.miniſter generalis ordinis minorum electus 1287.& deinde Cardinalis epiſcopus Portuẽſis ſcripſit ſuper ſententias. Item & in Paulum, & ſermones, ac tabulas, ſuper magiſtro ſententiarum.

Guillemus paralſ dominicanus, ſcripſit ſummam vitiorum & virtutum, & alia nonnulla.

Giraldus

dè Innocentius cum prius inter ſanctos aſcripſiſſet Hedimundum epiſcopum Cantuarienſem, & Petrũ martirem ordinis prædicatorij, & Stanichlaum epiſcopum Cacrouiẽſem vocatus à proceribus Regni Siciliæ ſpe obtinẽdi Regnum in breui moritur & ſepelitur apud Neapolim ſui pontificatus anno 11. & dimidio inſtituit octauam natiuitatis beatæ virginis vir doctus, cõpoſuit enim apparatum decretaliũ autenticas, & apologeticum de iure imperij, Hugonem cardinalem, & Alexandrum Halenſem plurimum dilexit.

CAP. 70.

Poſt mortem Innocentij non concordantibus cardinalibus ſedes pontificia ferè biennio vacauit & Manfredus interim Regnum Siciliæ, & terras eccleſiæ detinuit, Tentauitquè nepotem Conradinum intoxicare, & maxi

mam

CAP.71

Et Rex Bohemus Othocarus bello etiã captiuatur à Rudolpho, ac detinetur ad tempus, vt ville mãcipium, at pòſt modùm ab eó liberatur, & Regno reſtituto ſuã etiam filiam illi dedit vxorem. Caryo, tamen ac Florentinus potius aiũt eundem in conflictu occiſum, & eam miſericordiam filio ſuo Vincelao (qui inter ſanctos fuit numeratus) fuiſſe præſtitam. Citat Florentinus Rudolphũ hunc in Lugdunenſi cõcilio cõfirmatum, & inſtitutum directorem militię eccleſiaſticæ in terram ſanctam, vt & Romam per tranſiẽs ſuſciperet coronam imperialem, vtquè acceleret iter depoſita fuit ſumma 200.milium florenorum illi pro ea expeditione ſoluendorum apud Lugdunum. Item & decimam beneficiorum

Giraldus Teutonicus, & Iohannes de ſancto Geminiano ordinis minorum docta ſcripſerunt.

CAP. 84.

Iohannes duns ſcotus ordinis minorum vir omni ſcientia profundus, & peritus, vndè & doctor ſubtilis nuncupatur compoſuit ſuper ſententias & quolibeta excellentia. Item de primo principio complexo & incomplexo, in methaphiſicam, de anima, vniuerſalia & alia innumera; & mirum cum re & nomine fuerit ſubtilis in nullo tamen fuit ab vniuerſitate taxatus, vt alii quamquàm doctiſſimi. Aiunt quòd etiam in Paulum ſcripſerit. Moritur tempore Alberti imperatoris. 1308. ſepultus in Colonia Agripina apud fratres minores.

Scripſit

mam tyrãnidem exercuit. Dum enim is Conradinus eſſet puer in Alemania cum matre, legatos miſit Manfredus, qui colore viſitationis eundem necaſſent, at prouida mater aliũ præclarè indutum loco eius oſtendit, cui confectiones venenatas dederunt, qui hinc ſtatim obijt ex quo reuerſi proclamarunt Conradinum mortuum, et Manfredum regem, qui hinc maiori tirãnidi intumuit.

CAP. 71.

Alexander 4. papa 187. Campanus eligitur circa 1254. Manfredum ſtatim monuit ne ita in ecclæſiam inſurgat qui in deterius ſemper proceſſit ſpretis etiam Cenſuris. Ludouicus Rex franciæ cum ſuis in terra ſancta oppreſſus peſte ac fame Damietam repetens incidit in manus inimicorum, & capitur cum ſuis fratribus, comite Pictauien. & comite Ande gauenſi,

ciorum eccleſię ordinarunt ad ſexennium pro ea expeditione ſoluendam. Qui & pollicitus fuit illuc Mediolanum die certa conuenire ſub pœna excommunicationis: quod bellis Alemanicis implicatus non adimpleuit. Ideò nec coronã accepit, ac potiùs fuit excommunicatus, & pro ſatisfactione Comitatum Romanidæ, eccleſiæ dedit.

CAP. 72.

Tempore huius Rudolphi, Siculi cæperunt machinari & inſurgere aduerſus Carolum Regem Siciliæ commoti à quodam Ioanne prochita, eo colore quia ab eo & ſuis gallis nimis grauarentur impoſitionibus & oppreſſionibus. Et quędam diſcordia orta eſt inter Nicolaum tertiũ & Carolum regem, cauſis citatis

alio

Scripſit & is doctor ſuper 4. euãgelia & ſuper Geneſim ad litteram. Item ſermones de tempore & de ſanctis & in ſententiarum curſum exouienſem qui cõmuniter legitur, & curſum parienſem qui dicitur reportata , vtile opus & compendioſum: Ac ſuper curſu exouienſi. Anthonius de fautis ſummaria, quotationes & plurima addidit , quæ non ſunt in ſcripto anglico.

CAP. 85.

Symõ monachus haffligenſis Benedictinus, moralia beati Gregorij abbreuiauit & recollegit alia quàm plura.

Rainerius Piſanus dominicanus , vir ſtudioſus, ſummam de caſibus ſcripſit quam prænotauit pantalogiam, claruit ſub Alberto circa annum. 1300.

Benedictus

gauenſi, attamen ſub altero Soldano pro accepta pecunia & reſtituta Damieta liberantur, & deducuntur ſalui vſque Ptolomaidam, at in ea terra adhuc per annum remanſit. Dum autem ſanctus Ludouicus franciæ Rex per ſexenniũ ſtetiſſet in ſancta expeditione conquirendæ terræ ſanctæ, Manfredus continuè impediuit eccleſiam tyrannicè opprimens. Item & Eccelinus tyrannus de quo ſub Gregorio 9. quod copias habuiſſet à Frederico 2. cum quibus impugnabat ecclæſiam, hoc etiam tempore eandem plurimũ turbabat, at domino volente, inflicto illi vulnere apud ſucinum moritur cum fratre & liberis.

Tum etiam oritur bellum inter Genuenſes & Venetos quod multo amplius deturbauit, vtquè inimicus nil turbationis omitteret. Balduinus imperator Conſtantinopolitanus quo

ſtante

alio cathologo , vbi de Regno Siciliȩ Vndè & is Nicolaus ab eo digni gnitatem ſenatoriam abſtulit & ſuaſit Regi Aragonum Regnum Siciliȩ ad eum ſpectare per vxorem filiam Manfredi. Martinus. 4. tamen eam dignitaiem eidem reſtituit. Sed & Paleologum imperatorem excommunicauit qui pacta cum eodem Rege non ſeruaret.

CAP. 73.

Verum ſuper his Paleologus & Petrus Aragoniæ Rex fœdere belli ſociantur aduerſus Carolum regem, & Petrus expectans noua ex concitatione Prochitæ in Affricam contendit cum claſſe, & populatus littora Hyponẽtium, Rediit in Sardiniam: & interim Siculi cõcitante Prochita conueniunt, vt ad primum ſonum cãpanæ pro veſ-

peris

Benedictus Caietanus qui poſtmodum Bonifacius. 8. compilauit. 6. decretalium, & alia nõnulla; ſed de ipſo in ordine pontificum initio. quinti libri.

CAP. 86.

Hubertinus de Caſſali ordinis minorum, vir deuotus & doctus, cum videret eum ordinem à prima inſtitutione (vt aiebat) deficere, nouas quaſdam ſeparationes ſub ſpecie reformationis incæpit, eidem annuente & adhærente Raymõdo Gauffridi, qui fuerat miniſter generalis euſdem ordinis, & obtinuit à ſummo pontifice Clemente quinto confirmationem, qui tamen auditis ſuperioribus ordinis, precipué Alexandro de Alexandria generali miniſtro, ea reuocauit, & ſuper ea re edidit eam Clementinam

ſtante ſpes aliqua conquirendæ terræ ſanctæ ſuper erat, auxilio Genuenſium à Michaele palleologo græco deuincitur et fugatur. Cum Galli 59. annis tenuiſſent imperium. Et in hijs diſturbijs, Claram inter ſanctas retulit põtifex Alexander. papa pro his diſturbijs ſedandis Vuiterbium proficiſcitur pacem inter Venetos & Genuenſes compoſiturus, qui & tædio animi illic moritur & ſepelitur cum ſediſſet annis 7. Viros doctos ſemper dilexit & pauperes pro chriſto, Vndè & Guillelmum de ſancto amore condemnauit cum ſuis erroribus aduerſus ſtatum mendicantium. Beatós Thomam & Bonauenturam iuſſit recipi ad doctoratum in pariſienſis Vniuerſitate renitente et obſiſtente eodem Guillelmo.

CAP.

peris conuenientes, Gallos nil meditantes abſq; ſexus vel ætatis diſcrimine cæderet, & adeò ſæuitum eſt vt etiam grauidæ mulieres cum fructu & prole necarētur, & hinc cum multorum exterminiũ optatur, in precantur eis veſperæ Siculæ. Et Carolus cõpulſus eſt Apuliam redire, & iurgium adeò ſuccreuit vt ad ſigulare certamen conueuerint, vt centum contra centũ qmod tamen fuit interruptum. Sed & Carolus Salernitanᵒ filius Caroli captiuus fuit in Aragonia, tandem liberatus datis filiis obſidibus, qui illic per ſeptennium fuerunt. Ex quibus fuit ſanctus Ludouicus epiſcopus vnᵒ & Philippus Rex

nam quę incipit Exiui de paradiſo, de verbo. ſignifi.
Vndè is Hubertinus trãſiit ad Cartuſianos. Scripſit quædam docta, vt aiunt, quamquàm non in omnibus conformia menti & opinioni eccleſię, maximè vbi aſſumit canticum Simeonis fuit circa 1300.

CAP. 87.

Alanus de inſulis Teutonicus, vir omni ſcientia clarus. vndè ab vniuerſitate pariſienſi dicitur doctus vniuerſalis multa docta opuſcula compoſuit ſuper ſententias & ſacram ſcripturã, Claruit etiam ſub Alberto circa 1300.
Albertus patauinus Auguſtinenſis ſermones de ſactis & 40. & alia quædam docta compoſuit.
Iacobus de Vviterberbio Archiepiſcopus Neapolitanus Auguſtinẽſis edidit præclara opera,

CAP. 72.

Vrbanus 4. Gallus, ex Vrbe Trecenſi, Patriarcha Hieroſolimitanus, creatus papa 188. circa annum domini 1261. hic inſtituit feſtum & ſolemnitatem ſacro ſanctæ Euchariſtiæ. milites ex gallia reuocauit qui Manfredo tyranno reſtitiſſent. Vndè & Iordanis dux copiarum Manfredi ad eum reuocatus: Guelphis fautoribus pontificis aliquam reſpirandi facultatem dedit. Iſquè Manfredus copijs comparatis ex Sarracenis ditionem eccleſiaſticam inuaſit, etſi non ſemper fœlici exitu pro ipſo. Vndè Vrbanus beatum Ludouicum franciæ Regem hortatur vt primo tempore Carolum fratrem ducem Andegauiæ, & Prouinciæ Comitem, vxorio iure cum armato milite mittat, quod què ſibi animo eſſet eundem Siciliæ, & Hieroſolimæ Regem (pulſo Manfredo) inſtituere,

Rex Franciæ cum filio Carolo valeſienſi pro Regno Arragoniæ dato prius illis in prædam cõcertarũt, ac Petrus Rex ex iflicto vulnere obijt. Ita & Philippus Rex Franciæ in his incommodis infirmitate grauatus apud Parpinianũ obijt. Pariter & eodem anno. 1285. Obijt papa Martinus. Et Rex Carolus primus dum copias & neceſſaria præpararet vt ante vernum tempus aduerſus Petrũ certaret, infirmitate grauatus apud Apuliam deuotiſſimè ſumptis eccleſiæ Sacramentis reddidit ſpiritum. 7. Ianuarii anni præcedentis, hoc eſt, 1284. honorificè ſepultus apud Neapolim. Carolo Regi Carolus. 2. filius eiuſdem ſucceſſit, adhuc (vt creditur) in Arragonia detẽtus. Vndè & poſt quadriennium ab eius detentione

ta, ad Clementem. 5. circa. 1310.

Alexander de Alexādria. 16. miniſter generalis ordinis minorum electus apud Barchinēſem. 1313. & ſequenti anno obiit Clemens. 5. & ſedes Romana penè biēnio vacauit, obiit & iſdem generalis, poſt quem ordo per. 17. mēſes fuit ſine generali.

Vndè quidam zelatores ex prouincia Narbone, videntes relaxationem ordinis, receſſerunt ab eius vnitate cum maximis commotionibus & defformitate habituū, quos pòſt modùm Iohannes 22. conpeſcuit vt in extrauaganti. Quorumdam. Hic compoſuit ſuper ſententias & in Methaphiſicam.

CAP.

inſtituere, & ſi non niſi tempore ſequentis pontificis ſit completum. Tempore huius Vrbani floruerunt, Albetus magnus, ſanctus Thomas de Aquino, & beatus Bonauentura. Qui & tandem Peruſij moritur ſui pōtificatus anno 3. & menſe. Ferunt Cometam per tres menſes priùs apparentem, in eius morte diſparuiſſe.

CAP. 73.

Clemens 4. papa 189. Guido Fulcodi antè nominatus patria Narbonenſis: qui meritò ob vitæ & doctrinæ ſanctitatem fuit creatus pontifex circa 1265. hic primus cauſas in curijs integerrimè agebat. Vxorem prius habuit, quæ duas filias illi genuit. Quarum vna fuit religioſa, cui 30. libras turonenſes: Alteræ quæ viro ſuæ conditionis nupſerat 300. libras dotis nomine dedit.

Nepoti

tentione Rex Anglię vtriq; affinis obtinuit vt tantem liberaretur datis tribus ex ſuis filiis obſidibus qui inibi per ſeptennium fuerunt. & is Carolus liberatus ſatis fœliciter cum Dongione Petri Regis ſucceſſore militauit, & initis cū eo Treugis duorum annorum filius eiuſdem Carolus Martellus à legato Papæ Rex Hūgariæ coronatus eſt.

CAP. 74

Carolus & Dongianus pòſt modum pacem inierunt cum certis pactis. Et Dongianus alteram Caroli filiam accepit vxorem. At Fredericus frater Dongiani regnū Siciliȩ detinuit fauētibus Siculis. Dum què à Carolo Rege & Dongiano, ac Carolo Valeuſi inuaderetur, cōpoſuit cum Rege Carolo vt etiam alteram filiam haberet, & regnū

Siciliȩ

CAP. 88.

Michael de Ceſena, ordinis minorum fuit miniſter generalis. 17. ſucceſſor dicti Alexandri electus circa 1316. dicitur etiam quædam docta ſcripſiſſe, de eodem, ac de Guillelmo Octrã per amplius ſub Ioanne 22.

Bertrandus etiam eiuſdem ordinis ſcripſit circa 1325. Iohannes de columna, dominicanus, archiepiſcopus Meſſanenſis, hiſtoriarum ſagaciſſimus ſcrutator, edidit volumen quod dicitur mare hiſtoriarum.

CAP. 89.

Martinus ordinis predicatorum papę pœnitentiarius, & pòſt modùm epiſcopus, excellẽs verbi dei declamator tabulam compoſuit decreti quę dicitur decreti Marguareta.

Item & Chronicam quę dicitur Martiniana, quam ſœpius in hoc opere

Nepoti clerico quem reperit tres habere præbendas iuſsit vnam tantum retinere, aiens ſe deo & non carni aquieturum. Omnes penè acclamant hunc ſanctum virum, qui nec carni & ſanguini acquieſcere voluit, egiſſe prout & nunc et ſemper fieri deberet pauci nihilominus aut nulli qui dicant ſat meis aut mihi. Clamant in alios vt omnia habere quæant & ſæpius ſub alieno titulo. Hic ſanctus pontifex Carolum Andegauenſem & Prouinciæ Comitem fratrem beati Ludouici, accitum à prædeceſſore Vrbano pro tuitione eccleſiæ aduerſus Manfredum tyrannum, recæpit collato illi ſenatorio munere, quem & Siciliæ ac Hieruſalem & pòſtmodùm Apuliæ Regem declarauit. Carolus igitur proficiſcens, Regno cum pace obtento, etiam dono pontificis ſenatoriam dignitatem circa 1268.

Siciliæ pro dote, ea ſolummodo viuente: Nihilominus vtrumquè retinuit, & ita ſemper remanſit bellum pro eo Regno. de his expreſſè in cathalogo. 4. ad leuam huius.

Hic Rudolphus, vt premiſſum eſt, Auſtriam cõquiſiuit, & eam pro futuro Alberto filio dedit titulo imperiali. Et ab eo Alberto Originati ſunt principes Auſtriæ. Itidem & Rudolphus filiam Vincelao Regi Bohemorum, dedit vxorem, qui quidem Vincelaus inter ſanctos eſt relatus. Tempore Honorii. 4. Rudolphus Cancellarium miſit in Hetruriam, qui populos pro precio ſumpto liberos faceret, & quanquam tanto pricipi eſſet indignum, papa Nihilominus non ægrè tulit, quia hinc ditio eccleſiaſtica ſecurior eſſet.

Circa

pere ſecutus ſum. Item ſermones & aliaquædam Sunt qui dicunt ipſum Benedictinum, à ſimilitudine nominis Mariani ſcoti, qui etiam chronica ſcripſit.

Claruit ſub Ludouico. 4. & circa. 1320.

CAP. 90.

Gerardus Odonis ordinis minorum. 18. miniſter generalis, electus poſt Michaelem de Ceſena in cap. pariſienſi 1329. vir in diuinis ſcripturis & ſcolaſticis doctus ac vita clarus. ſcripſit ſuper ſententias, & in libros Ethichorum. Item compoſuit officiũ de ſtigmatibus beati Frãciſci, quòd canitur in eccleſia, dicitur etiã quod edidit quædam cõmẽtaria in quoſdam libros bibliorum, rexit ordinem annis. 13. vt in memoriali ordinis..

Anno verò 1342. quo Benedictus. 12. ex hac luce migrauit, Clemens. 6

1268. *exercuit. Et tandem Clemens pontifex ſui pontificatus anno 3. die 21. moritur & ſepelitur Viterbij. Vbi primum Edinigem Poloniæ duciſſam inter ſanctas retulit: beatum Bonauenturam cum eius doctrina magna precio habuit. Mortuo itaquè pontifice, Carolus ditione eccleſiæ paccata, nauigio Piſanorum in Africam ad fratrem Ludouicum Regẽ tranſfretauit. Qui quidem fratrem repperit mortuũ, cum filio ſuo Iohanne, & domino papæ legato, & alijs plurimis, ex quo Treugis initis ad decennium cum Sarracenis, eis conditionibus quod tributum annuum Regi Siciliæ ſoluerent, captiuis dimißis cum libera facultate prædicandi fidem per fratres predicatores & minores, reuerſus eſt Carolus cum Philippo Rege Nepote, & Viterbium applicantes, cardinales adhuc de inſtituendo*

Circa hæc tempora obiit Michael Paleologus imperator Conſtãtinopolitanus, & ſacerdotes ac monachi Græci vetuerunt quominus loco ſacro inhumaretur quia in cõcilio Lugdunenſi conſenſiſſet cum eccleſia Romana & occidentali. Andronicus autem filius eiuſdem libẽter cum eccleſia ſenſiſſet ſi quid auxilii habuiſſet à noſtris, at cum ſedes vaccaret Romana, deſtitutus auxilio a fide catholica defecit. A morte enim Nicolai 4. Cardinales profecti Peruſium vt liberius eligerent ſucceſſorem, diſcordiis inteſtinis, biennio & 3. menſe in longum deduxerunt. Dumquè à Rege Carolo monerẽtur venire in concordiam advitanda incommoda Benedictus Caietanus, qui pòſtmodum Bonifacius.

ad pontificatum aſſumptus hũc Girardum patryarcham Anthiochenum, & epiſcopum Cathanēſem inſtituit. Claruit maximè ſub Ludouico Bauaro.

CAP. 92.

Nicolaus de Lyra ex ordine minorum, doctor pariſiēſis, in ſacris ſcripturis ſtudioſiſſimus & exercitatus plurimũ in Hebraica lingua, & in omni ſcientia diuina, & humana, vt conſtat ex ſcriptis eiuſdem, Ait Tritennius, quia qui ſui eloquij cõtemnũt ſimplicitatem eccleſiaſticã, verba & non res amplectuntur, prout & Hieronimus ad Panuchiũ ait, eccleſiaſtica interpratatio & ſi eloquii venuſtatem non habet diſſimulare debet, vt nõ otioſis philoſophorum pauciſq; diſcipulis, ſed vniuerſo loquatur hominum generi. Expoſitionem

do pontifice diſsidentes reperiunt. At tantorum Regum præſentia moti Theobaldum Archidiaconum elegerunt, qui fuit Gregorius 10.

CAP. 74.

Gregorius decimus papa 190. *Placentinus, Leodienſis Archidiaconus, dũ penè biēnio diſsidio quodã ſedes vaccaſſet, in aduentu illuſtrium Regum franciæ Siciliæ Nauarræ & Angliæ, &c. ex Africa remeantium, domini cardinales hunc qui tum ex deuotione in terram ſanctam adierat concorditer elegerunt circa* 1271. *& in ſuo reditu ab eiſdem honorifice ſuſcipitur & coronatur. Nec legitur alius Archidiaconus præter eũ promotus ad tantum munus. Occaſione deſumpta ex damnoſa & prolixa vaccatione eccleſiæ. Hic Gregorius ſtatuit in concilio Lugdunenſi, prout continetur in 6. de electione*

Bonifacius. 8. reſtitit aiens vota debere eſſe libera.

CAP. 75.

Inſigne miraculum accidit Pariſiis circa 1290 Cum quidã Iudęus mutuaſſet cum vſuris cuidam mulieri certam pecunię quantitatem ſuper pignus honeſtioris tunicæ ſuæ Quam in paſcate immò & totam ſummam Iudęus conceſſit liberam, modò ſacrã hoſtiam, quã reciperet ad eundem defferret, & eam miſerrima ore reſeruatam, ab eccleſia recedens Iudęo detulit. Et infideliſſimus hoſtiam ſuper ignem in aqua buliente poſuit, quæ & illęſa permanſit. At ipſa, ab eo, gladio percuſſa, emiſit ſãguinem, ita vt tota aqua eſſet ſãguinea, & tandem euolauit ſuper tabulam, & Chriſtiani ingreſſi ſacrilegium perpenderunt. Vndè

tionem litteralem ſuper totam bibliam compoſuit inter cũctas ſingularem & vtilem vt cunctis manifeſtum eſt, edidit & moralem ac miſticam. Item & ſingulare opus contra errorem Iudęorum, quod in fine bibliorum habetur. Itẽ & præceptorum ſuper decalogum. Item & ſuper ſententias & quoſdam ſermones. Quidã, vt Florentinus & faſciculator, eum dicunt, aut ex Iudæis conuerſum, aut Brabantium, vel quid eiuſmodi. In ſuo epitaphio ſuper tumulo ipſius in capitulo conuentus pariſienſis hæc habentur

Lira breuis vicus, Normania in gente celebris.

Prima mihi vitæ Ianua, ſorſquè fuit: Nullaquè me diu tenuit veſania natum. Protinus euaſi relligione minor.

Vernolium

ctione & electi poteſtate c. vbi periculum. Vt à morte ſummi pontificis cardinales aſsiſtentes decem tãtummodo diebus expectare teneantur abſentes, quibus elapſis formato conclaui debeant ad electionem procedere quod & Bonifacius approbauit & obſeruatur. Hic ſtatim animum dedit ad componendam pacem inter Italos, Genuenſes Venetos &c. & ad conquiſitionem terræ ſanctæ, ad quam in propria perſona ſperabat tranſfretare, eiſquè de cauſis concilium generale apud Lugdunum indidit. In quo affuerunt Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Primates Græcorum, qui ad fidem eccleſiæ conuerſi ſubſignarunt, qui etiam (prout Platina citat) 13. vice ab ea defecerant, & ita nec reuerſi curarunt. De his in 6. de ſum. tri. & fide cath. c. fideli.

CAP.

Vndè & captus Iudęus confeſſo ſcelere combuſtus eſt, & hoſtia reuerẽter & ſolemniter recepta à ſacerdotibus cum fidelium deuotione reportata eſt ad eccleſiam vbi & vſquè in preſens, vt aiunt conſeruatur, & in domo Iudæi facta eſt eccleſia, quę dicitur ſaluatoris bullientis. Florentinus hoc citat cum aliis. 3. parte tit. 20. ſ. 8. cap. 6.

CAP. 76

Rudolphus victorioſus princeps coronam imperialem non ſuſcepit, nam potius (vt Florentinus citat) cupiuit augere in Alemania potentiam pro filijs, nec plurimum videbatur curare de ſtatu Italiæ. Acquiſiuit enim ducatum Auſtrię, & magnam partem Sueuię.

Obiit

Vernolium admiſit currentem ad ſacra tyronem:
Et Chriſti docuit me domitare iugo.
Vt tamen ad mores legis doctrina beatæ,
Addita planaret ſinplicitatis iter.
Artibus ipſe pijs & Chriſti dogmatè fretus
Pariſij excæpi ſacra magiſterii.
Sequitur &c.
Omnipotens dominus quo ſumus, & morimur.
A cruce tu cuius numeres ſi mille trecentos.
Adiungẽs vnà quatuor & decades,
Ille me rapuit mors omnibus ęmula, ciclo,
Cum micat Octobris terna vigena dies.

Legi in alio quodam quod viam ſit ingreſſus vniuerſæ carnis anno. domini. 1349. Octobris. 14. & ab ingreſſu ordinis. 48. plenus annis. Ipſe pro

CAP. 75.

Beatus Bonauentura cardinalis & epiſcopus Albanenſis affuit vnus ex præſidentibus vice ſummi pontificis: affuerunt epiſcopi 560. abbates & alij mille, in eo recepti ſunt ſolemnes nunti Tartarorum, & baptiſati. quos Hieronimus de eſculo ad eoſdem miſſus conuertit ad fidem, & cum eodem frater bona gratia dalmata, qui fuit generalis miniſter poſt eundem fratrem Hieronimum. Et is Hieronimus tandem fuit Nicolaus papa 4. Gregorius Aretium perueniens illic moritur anno ſui pontificatus 4. & bino menſe ac die 10. relicto ſui magno deſiderio.

CAP. 76.

Innocentius 5. papa 191. Petrus Tarentaſienſis antea dictus, vir doctiſſimus ex ordine beati Dominici creatur Aretij poſt Gregorium 1275. qui & ad paccandas

Obiit tempore Nicolai 4. circa annum domini 1291. cum. 19. annis imperaſſet, temporibus Gregorii 10. Innocentii. 5. Adriani. 5. Ioannis. 21. Nicolai 3. Martini 4. Honorii 4. Nicolai etiam 4.

CAP. 77.

Adulphus Comes de Nanſau cum imperium anno vno vacaſſet poſt mortem Rudolphi, electus fuit primus huius nominis, &. 112. imperator circa annum domini. 1292. vt qui tempore precedentis Rudolphi magnæ fuit reputationis, ſed & frater eiuſdẽ tum epiſcopus Maienſis ſemper Rudolpho fauerat. hic Adulphus quia non ſatis potens, nec ęre, aut milite, pro tuitione Imperij per conſultationem & concordiam electorum deponitur: Cuius loco eligitur Albertus dux Auſtriæ filius

ſeprout citat ſuper gene. cap.1.ſcripſit in eundem librum, anno domini. 1322.tempore.Caroli.4. Regis franciæ.

De Regno Siciliæ ad Gallos

CAP. 93.

Iam in 4. cathalogo huius libri a 10.cap vſq; ad 25,actum eſt de hoc Regno Si ciliæ, qualiter Normani annis circiter 170.in eo Regnarunt,& non illaudabiliter,& dehinc à cap. 25. quomodo tranſlatum ſit ad Germanos ſub Celeſtino.3.& Henrico 6.ac Frederico, eius filio.qui in eodem regnarunt annis circiter.70. aut 80. & adeò eccleſiã vexarunt, vt ſummi põtifices compulſi fuerint conuocare Gallos in eorum axilium vt per ordinem ſequitur.

CAP.

paccandas res Italas, & ad conquiſitionem terræ ſanctæ animum dedit. Verum intempeſtè moritur 6. menſe ſui pontificatus ac die 19.

CAP. 77.

Adrianus 5. papa 192. Nepos Innocentij 4. Romæ eligitur & ſacratur 1276. Creatus Viterbium proficiſcitur ſtatim, ac Rudolphum vocat ad comminuendam Caroli poteſtatem, qui & implicitus bello bohemico tum ire nequiuit. Sed & Carolus dans locum iræ, in Achayam ſe tranſtulit, viam ſibi parans ad imperium Conſtantinopolitanum. Et Adrianus Viterbij moritur cum ſediſſet menſe vno ac diebus 19. & ſepelitur in eccleſia fratrum minorum ante ſuam coronationem. Vndè & Carolus ſtatim in Italiam eſt reuerſus.

CAP.

filius Rudolphi. aduerſus quem manu armata Adulphus inſurrexit. Verum non longè ab Vuormatia occiditur circa annum domini. 1298.cum.7.annis imperaſſet. Ab Alberto ita electo, qui & ſequitur, penè omnes ſub ſequentes imperatores vſq; ad modernum deſcenderunt. Id circo erit liber quintus de Imperatoribus Auſtriacis.

FINIS.

CAP. 94.

Fredericus.2.prefatum regnũ obtinuit, & poſtmodùm Conradus, & Conradinus, & poſtremò Manfredus ſpurius filius eiuſdem Henrici, qui inter ceteros eccleſiam & eius ditionem tiranicè conturbauit & vexauit. Et ſuper his vrbanus. 4. fuit electus circa .1261. pro ut Florentinus citat. 3. partis.tit.19.cap.13.is coacto concilio cardinalium & prelatorum ac ſapientum qui in Curia erant, Carolum Ducem Andegauię fratrem ſancti Ludouici Regis Frãcię, virum ſtrenuum & famoſum elegerunt in Apuliæ & Sicilię Regem qui tyranidē Manfredi reprimeret, & deſtinato ad id Symone Cardinali in franciam qui eam Regni Collationem pręſentaret . Ad quę Carolus habito cõcilio

CAP. 78.

Iohannes 21. Portugalenſis papa 193. Inſtitutus 1256. Vir doctus etiã ſcientijs humanis, minus nihilominus in rebus agendis prouidus, vt ſinguli proclamant. Platina & ſumma conciliorum hunc ſupputant 22. connumerantes Iohanniſſam quandam pro Iohanne 8. & eccleſia eam non numerat inter pontifices. Errauit ob hoc is qui vitam huius ex Platina deſumpſit, & impreſſit in fine extrauagantium Ioha. 22. quaſi iſte eas compoſuerit cum vltima ſit ex 9. ſui pontificatus, & hic non ſedit niſi menſibus 8.

CAP. 79.

Nicolaus 3. papa 194. dictus dominus Gyannos Cajetanus de gente Vrſina creatur, protracta per 6. menſes electione, in qua præfuit Carolus ſenator & Rex Siciliæ, qui inſtabat pro vno gallo anno domini

cilio à Rege & ſuis fratribus aſſenſit, & eiuſdē Regni titulum ſuſcæpit ea conditione (vt Platina citat) quod quadraginta milia nunmorum aureorum feudi nomine quotannis eccleſiæ perſolueret: nec ad imperii titulum, etſi oblatum aſpiraret, ad ſciſmata vitanda, inter Alphōſum & Ricardum.

Prę miſſus Carolus, vt premiſſum eſt, fuit frater ſancti Ludouici Regis franciæ, & ex paterna ſucceſſione dux Andegauenſis, qui &, vxorem habuit filiam Raymondi Beringerii nobiliſſimi, ex proſapia regum Arragonię & Comitum Tholoſanorum.

Hic Raymondus quatuor habuit filias, quarum priorem habuit ſanctus Ludouic⁹ vxorem cum magna dotis quantitate,

1278. *hic quemadmodum ex ardua proſapia ortus ita magna agreſſus eſt. fuit ſemper integræ famæ, honeſtus & caſtus, doctos dilexit, deuotus, & pauperum religioſorum amator, ita vt celebrans lachrimas funderet. Ordinem minorum, cuius erat protector ante papatum ſumma affectione zelabat, & Regulam eorum propter inſultus mordaces declarauit. Idquè 2. anno ſui pontificatus, qui & penè per duos menſes omiſſis alijs negotijs vacauit in ipſius declaratione, vt in minorica, & ipſa continetur in 6. de verborum ſignif. Exijt qui ſeminat. Vicariatum Hetruriæ à Carolo Siculo abſtulit, ob Rudolphum, qui alias non ſuccepiſſet expeditionem in terram ſanctam, quia eum vicariatum aſſerebat eſſe imperatoriæ ditionis ſicut & poſtmodùm eum vicariatum precio ſumpto ſubditis*

quantitate, ſecundā Rex Angliæ: tertiam Rex Aragoniæ quartam hic Carolus Dux. Iſq; Carolꝰ ex ſucceſſiōe vxoris preſatæ obtinuit Comitatū prouinciæ Auinionem ac Narbonem, & alia quàm plura. Papa tamē emulabatur, quia eius ſorores Reginæ eſſent & ipſa non. Vndè & omnia iocalia ſua impignorauit pro ſtipendiis ad conſecutionem nominis Regine prout platina citat. Florentiùs interim Vrbanus moritur, & Clemens. 4. in eius locum ſucceſſit, qui & maiori Zelo Carolū vocauit & confirmauit. Qui quidem Manftedū deuicit. Eo occiſo circa Beneuentum Conradinum etiam & Auſtriæ ducem cum eo, ac Henricum ſenatorem occidit: & Romam a diēs ſenatorium munus ānuēte pontifice exercuit, & cuncta

ſubditis liberam dimiſit. Sibi nihilominus ſenatoriam dignitatem retinuit pontifex, & ſtatuit vt nulli cuiuſcunquè dignitatis ea poteſtas competat, vt in 6. de elect. et elect. fundamenta & alia nonnulla ſtatuit, vt eorum reprimeret auctoritatem, qui eccleſiam vellent moleſtare. Dicitur plus debito ſuos dilexiſſe. Et hic quamuis abſtinentiſſimus eſſet, ſubita tamen morte obijt, cum ſediſſet annis tribus & menſibus octo cum dimidio apud ſurianum. Et ob diſſentionem inter familias Hannibalum et vrſinorum, electio fuit protenſa vſque ad 5. men ſes. Et tandem ſuper his cardinales Galli præualentes elegerunt Martinum 4. Gallum.

CAP

cuncta ad pacem compoſuit. Clemenſquè obiit non multò pòſt cum tribus ſediſſet annis.

CAP. 95.

Tumquè beatus Ludouicus frater eiuſdem Caroli non territus ex prȩcedentibus laboribus & expenſis pro conquiſitionȩ terre ſanctȩ, rurſus iter aſſumpſit cũ duobus filiis, & Theobaldo Nauarrȩ Rege ac Edoardo Angliæ & aliis, qui per Tuniſium ſunt agreſſi, vt eo obtento in via conſiſtente facilius reſiduum conquirerent. Qui & portum cum vrbe Carthagine conquiſierunt. At tanta infirmitas eo anno in eorum preualuit exercitu, vt obierint per eam filius Regis, & Dominus Legatus papȩ Cardinalis Albanenſis, & non multò pòſt iſdem Chriſtianiſſimus

Rex

CAP. 80.

Martinus 4. Symon antè vocatus, patria Turonenſis, papa 195. electus vt iam ſuper Nicolao 1281. noluit apud Viterbium ſacrari, ob interdictum propter detentos cardinales, ſed in Oruicto: etſi poſtmodum eam cum pace conciliarit. Dignitatem ſenatoriam Carolo reſtituit, aut ſaltem (ſecundum Martinum) in ſuum locum ſubſtituit. Conceſſit & Romanis, vt duos ciues eligerent qui gubernarent vrbem, qui Hannibalem & Andulphum elegerunt benè adminiſtrantes. Excommunicauit Palleologum pacta cum Carolo non obſeruantem. Petrum Regem arrogonum, qui Caroli Regnum iniuſtè inuadebat, notat anathemate, qui dum magis proteruiret ipſius Regnum dedit in prædam. Iuſque illius conceſſit Carolo Valeſtenſi. Comiti

Neellæ

Rex & alii plurimi.

CAP. 96.

Et Carolus obtenta inimicorum victoria, ſingulis ritè ordinatis, nauigio cum multa militia Tuniſium aduenit, ea penè die qua frater ſpiritum emiſerat, quo cõperto, proſtratus orationem ſimul & lachrimas fudit. Verum diſſimulato mœrore ob proximitatem inimicorum hortatur vt agant confidentius. qui & adeò ſtrenuè proſequntur vt inimici compulſi ſint cum Chriſtianis pactũ poſtulare & inire: ea cõditione vt Sarracenus inpenſas compenſaret, ãnuum tributum Regi Siciliæ ſolueret, captiuos Chriſtianos dimitteret liberos. Item fidẽ Chriſtianam paterentur annunciari in ſua gente per fratres predicatores & minores nec prohiberet ſuos. Et ita ſoluta

Neellæ 2. genito Philippi regis franciæ. Cui & Rex Carolus neptem ſuam, filiam principis ſalernitani dedit vxorem, & pro dote comitatum Andegauenſem. Sed Carolus tandem moritur: Ita & Martinus apud Peruſium cum ſediſſet annis 4. & menſe. Apud cuius ſepulchrum multi valetudinarij, cæci & Claudi perducti curantur.

CAP. 81.

Honorius 4. Romanus ex gente ſabella papa 196. ordinatur circa annum domini 1285. habuit fratrem Pandulphum ſenatorem virtuoſum & probum podagra tamen laborantem, vt & frater Honorius, adeò vt non niſi inſtrumentis fabrefactis ſubſtentatus celebraret, nihilominus plus propè videbat quam omnes ſimul ſpectantes: & ſi propoſuiſſet neminem lædere, at potiùs omnibus prodeſſe, attamen Petri

ſoluta parte auri decennes induciæ pactæ ſunt cum iuramento, & Chriſtiani ad propria remearunt, peſtilentia eoſdē inuadente, & opportunis deſtituti.

CAP. 97.

Tempore verò Rudolphi imperatoris Siculi cæperunt inſurgere & machinari aduerſus Carolum Regem, commoti à quodam Ioanne prochita: eo colore quòd à Carolo & ſuis Gallis nimis affligerentur impoſitionibus & oppreſſionibus. Contigit & quandam diſcordiam oriri inter eundem & Nicolaum 3. eo forſam (prout platina) quia Regi eidem (vt qui eccleſiam à tantis oppreſſionibus liberarat) Clemēs 4. ſenatoriam dignitatem conceſſerat & alia plurima. Vndé penè ſingula pro ſuo arbitrio in vrbe diſponebat.

Etiam

Petri Arragonenſis iniuria motus Martini interdicta in eum approbauit. Cùm Rudolphus imperator Lucenſes & Florentinos accepta pecunia libertati donauit, quod etſi ea venditio indigna eſſet tanto principi, Honorius nihilominus non ægretulit cum hinc ſecurior eſſet ecclæſia. Eo tempore Petrus Arrago ex inflicto vulnere moritur.

Tumultuantibuſque in Sicilia bellis ac in Italia Honorius pacem adhibere non valuit. Hic paſtor zelantiſſimus ordinem carmelitarum prius in ſacris concilijs non ſatis probatum, approbauit: mutatis chlamydibus varijs & difformibus in albas chlamides & habitu nigro. Item & ordinem hæremitarum beati Auguſtini apud pariſios improbatum, confirmauit & iam recepti erāt per Gregorium 10. in concilio Lugdunenſi, vt in

6. de

Etiam preſidens conclaui electionis eiuſdem Nicolai, & magis vni Gallo fauẽs. Super quo Nicolaus eius minuere poteſtatem cupiuit. Sicut & ante ipſum Vrbanus fuerat meditatus.

Nicolaus igitur inſtantia Rudolphi imperatoris vicariatum Hetruriæ ab eo abſtulit & ſenatoriam dignitatem, quam & ſibi duobus annis retinuit, Nepotem item Latinum in Hetruriam miſit legatum: & alium nepotem Bertholum in Romandiolam. Item & duos Reges in Lombardia & Hetruria meditabatur erigere ad reprimendos eccleſię aggreſſores.

CAP.

6. de religi. do. c. Religionem, expulſis quibuſdam religioſis ſaccinis reprobatis in concilio Lugdunenſi, vt Florentius citat, & loco eorundem ſaccinatorum, datus fuit conuentus qui nunc apud lutetiam dicitur Auguſtinenſium: fertur quod & conuentus Lanbaliæ in Britannia erat inhabitatus ab eiſdem ſaccinis. Anno autem 2. pontificatus ſui moritur Honorius, & contagione ſuperueniente ſeu cardinalium ægretudine alterius electio fuit dilatata vſquè ad menſem 10. vbi Nicolaus 4. fuit electus.

CAP.

CAP. 57.

Gibellini abſque dubio maximi ſciſmatici fuerunt & rebelles aduerſus eccleſiam vndè & meritò inter hereticos citantur. Platina & alij narrant Fredericum 2. quatenus illi conſtaret qui ſuas partes ſequerentur ciuitates Italiæ in duas diuiſiſſe factiones, in Guelphos nempè & Gebellinos. Ita dicti (aiunt) à duobus fratribus teutonicis, quorum alter Guelphus & alter Gibel dicebatur. At Guelphus partes papæ & eccleſiæ tuebatur. Gibel vero parres Imperatoris tyranni. Quæquidem factiones innumeram perniciem & diuiſionem genuerunt cum in eadem ciuitate de vtraque eſſent factione: & qui in alios præualebant oppreſſionibus exilij, deprædationibus et huiuſmodi eoſdem vexabant. Multoq; tempore hoc ſciſma viguit. At ſanctus Bernardinus

CAP. 98.

Item & is Nicolaus perſuaſit Petro Regi Arragonum ſibi licere repetere Regnum Siciliæ quod iure hereditario Conſtantię vxori ſuę, vt quæ filia fuit Mãfredi ſpectaret, qui cum ſpurius eſſet & illegitimus nullatenus ad eum ſpectabat. Id circo Martinus 4. ſucceſſor eam dignitatem illi reſtituit aut ſaltem eundem ſuo loco ſubſtituit.

Item Paleologum imperatorem, qui pacta cum eo non ſeruaret excommunicauit. Vndè & communibus expenſis cum Petro Arragono iure belli ſociauit. Vndè & Martinus Regnum Petri vt contumacis dedit in prædam Carolo Valeſienſi Comiti filio tertio Regis Francię.

CAP.

CAP. 82.

Nicolaus 4. papa 197. 10. menſe poſt mortem Honorij 4. eligitur & ordinatur circa 1287. hic nominabatur frater Hieronimus de eſculo, ordinis fratrum minorum miniſter generalis poſt beatum Bonauēturam, dehinc præſbiter cardinalis ſanctæ ſabinæ. Hicquè cum fratre bona gratia dalmata (qui poſt eundem fuit miniſter generalis) miſſus ad Tartaros, eiſdem verbum dei tanto zelo annunciauerunt vt etiam eorum Rex fidem & baptiſmum ſuſceperit, prout narrarunt in cōcilio Lugdunenſi vbi & multi Tartari baptiſati fuerunt.

CAP. 83.

Hic abſque acceptatione omnes dilexit & promouit, ſolaquè virtus aut vitium eum in aliquos inclinabat præ alijs. Studuit plurimum pro pace inter regem Siciliæ & arragoniæ,

Bernardinus ſuis ſanctiſſimis prædicationibus ipſum pœnè extinxit. Hicquè Gibellini ſeſe albos nūcupabant, & Guelphos nigros. Caryo ait Guelphos ex Alemania, & ſemper fuiſſe Frederici, & ſui ſanguinis inimicos: quapropter ita nuncupabantur alemanicè. Ait item Caryo: eundem Fredericum ex ipſis Gebellinis traxiſſe originem. qui & alemanicè dicuntur Guiblinges: & ita ſecundum eundem non fuiſſent fratres, vt alia opinio citat. Conſtat ſaltem Gibellinos partes Frederici tenuiſſe & Guelphos pontificis & ecclæſiæ.

CAP. 85.

Deſiderius Lombardus tempore Alexandri 4. circa 1254. aſſeruit paupertatem cum mendicitate eſſe illicitam, ſed benè licitam in religione poſſidentium, vel vbi ex proprio labore ſine mendicitate victus haberetur. Idquè

CAP. 99.

Paleologus igitur & rex Arrago ſunt aduerſus Carolum regem fœderati. Et is Petrus diſſimulans contendit in Africam cum claſſe, & de hinc in Sardiniam, expectans noua de concertatione Prochitæ, prout cõuenerant. Ex Platina. At interim Siculi ſuadente eodem Iohanne coniuratione ineunt, vt data die, cum primum Campana pro veſperis eſſet audita, Galli ſine diſcrimine ſexus vel ætatis cœderentur. Et adeò ſeuitum eſt, vt etiam mulieres grauidæ cũ fructu & prole necarẽtur. Et hinc adagio communi cum multorum optatur interitus, imprecantur veſperæ ſiculæ. Carolus igitur cum ſuis copiis compulſus fuit in Apuliam abire. Et petrus Arrago receptus & coronatus Rex Siciliæ.

niæ, In hiſque diſturbijs ſoldanus Trypolim, Sydonem, & Baruthum euertit nemine obſiſtante.

Cumque biennales Ptolomaida obtinuiſſet inducias Nicolaus ſummus pontifex proprio ære milites mille quingentos ſub vexillo chriſti eo mittit, quos ſecuti ſunt alieni quidem maiora damna fidelibus quam inimicis inferentes.

Oritur ſimul diſcordia inter chriſtianos de poſſeſſione Ptolomaidæ.

Guillelmus patramala epiſcopus Arretinus iuuante Carolo rege in Gibellinos præualuit cũ Florentinis, & ea cauſa feudatorius vtriuſquè Siciliæ a Nicolao confirmatur: & pax vtcunque ab ipſo inter reges conficitur.

Vtquè nil mali deeſſet ad turbationem chriſtianiſſimi, acre bellum inter franciæ regem & angliæ oritur, quod ita noſtros exterruit, vt poſtmodum effugerint

Idquè aſſeruit vt veriſimile eſt ne ab eodem eleemoſina poſtularetur aut ne minueretur fructus eius.

CAP. 59.

Guillelmus de ſancto amore doctor pariſienſis tempore eiuſdem Alexandri 4. dum auctoritate apoſtolica fratres prædicatores & minores (qui tum maximi exempli & ædificationis erant in eccleſia) fuerunt recepti ad promotionem graduum in eadem vniuerſitate, & duo primi fuerunt beatus Thomas & beatus Bonauentura viri preclariſſimæ ſanctitatis & doctrinæ, vt eorum opera teſtantur: vndè & ipſe potius lætari debuiſſet. Attamen ex hoc forte minorari metuens contabeſcere cæpit, & in eos & eorum ordinem inſultare, moleſtijs corporalibus eoſdem inquietando, & concitando aduerſus eos quos potuit

Siciliæ. Et reſpõdit quia miſericordia motus id fecerit ad populum. Et quia hereditario iure il li debebatur per vxorẽ.

CAP. 100.

Ex Martino.

Concreſcentibus tan dem iurgijs res deducta eſt ad ſingulare cer tamen, ea conditione, vt Rex vterq; 100. ſibi milites coaptaret, inter quos & eſſent. Itaquè bellum eſſet cẽtum contra centum, idquè in plano Burdegalenſi prima Iunii. 1282. & victus perpetuò eſſet infamis priuatus regio honore, ac periurus non veniens & ſubditus eiſdem pœnis. At Petrus non comparuit timore aiebat Regis Franciæ, aut (vt Platinæ placet) quia Rex Anglie vtriq; cõiunctus & Papa Martinus tantum certamen diſiemerunt.

Non

effugerint ex Ptolomaida, periclitati tandem in mari iuxta Cyprum vnde ſoldanus eam euertit repe riens deſertam anno 196. poſtquàm à Godifredo eſſet capta.

CAP. 84.

Vndè Cyprus tantum & Armenia minor (quæ & Silicia dicitur) in fide chriſtianorum permanſerunt. Inſtabat Nicolaus papa vt Rudolphus imperator eò ſuas mitteret copias, at non multo poſt moritur, & Adulphus eius ſucceſſor. Vndè & Nicolaus tædio animi (vt aiunt) Romæ apud ſanctam mariam Maiorem etiam moritur, anno ſui pontificatus 4. & menſe, & tum cardinales Peruſium profecti, diſcordijs inteſtinis, biennio & 3. menſe electionem protraxerunt.

CAP.

tuit, ac etiam libellos famoſos & pernitioſos componendo, & vnum ſignanter, cuius initium erat. Ecce videntes clamabant foris. In quo multos cõtexuit errores, & prior ex eis vt præcedens, quod paupertas propter chriſtũ emiſſa cum mendicitate eſſet illicita & imperfecta. Item quod ſinguli quantuncunque ſtudio, verbo dei, aut officio & miniſterio diuino eſſent intenti & incumberent, tenentur labore manuali ſibi victum acquirere, vndè & aiebat in eiſdem ordinibus nullum ſimpliciter poſſe ſaluari. Item aiebat ſummum pontificem non poſſe dare licentiam eiſdem audiendi confeſſiones aut prædicandi ſine conſenſu inferiorum prælatorum. Quemquidem libellum condemnauit iſdem pontifex cum ſuis erroribus, Iniungendo ſub pena latæ ſententiæ excommunicationis

De Regno Siciliæ.

Non multò pòſt Carolus primceps Salernitanus eiuſdem Caroli Regis vnicus filius, non lõgè à Neapoli incautè exiens in hoſtes, ducitur captiuus in Arragoniam. Et is fuit Carolus 2. poſt patrem, qui & habuit vxorem Mariam filiam & tandem heredem Regis Hungariæ, ex qua ſex habuit filios ſi quidem Carolũ Martellum Regem Hungariæ primum, Aloyſium ſeu Ludouicum epiſcopum Tholoſanum ſecũdum, ordinis minorum qui fuit relatus inter ſãctos, Robertum ducem Calabriæ tertium, qui fuit Rex Robertus. Philippum item Raymondum, Ioãnem & Petrũ. Itẽ & filias habuit, quarum prior data fuit Carolo valeſienſi. 2. filio Philippi. 3. Regis franciæ, diſpenſante Martino papa, & ex ea genuit Philipum

Summi pontifices.

CAP. 85.

Celeſtinus 5. Petrus Moroneus prius dictus, Anachorita papa 198. Inſtante potiſſimum Carolo rege, & cardinali Latino ordinatur circa annum domini 1293. cum omnium admiratione, ac præter ſpẽ ipſius. Coronationi eiuſdem feruntur affuiſſe vltra ducenta millia hominum ob nouitatem. Sanctus hic pater priorem ſimplicitatem non dimiſit, vndè & quidem contemptus & diminutio dignitatis oriebatur, quapropter mortuo cardinali Latino, cuius auxilio pondus aptius ſufferebat, orta eſt quæſtio de abrogatione eiuſdem. Inſtantibus cardinalibus, & maximè benedicto Cajetano, qui poſt modum fuit bonifacius 8. & ferunt nonnulli, quod fraude per cannam quandam, aut fiſtulam vt alter Eleurus, eidem ſugillauerit vt loco & dignitate

Imperatores.

Hæretici.

nicationis ne quis eum ſeruaſſet aut detineret ſed potius ſtatim igni daret, At Guillelmus remanſiſſet pertinax & rebellis chriſtianiſſimus Rex ſanctus Ludouicus ipſum exilio damnauit, & etiam idem pontifex ſub pena ſententiæ excommunicationis, & in ipſo exilio vitam pertinaciter finiuit.

CAP. 60.

Armachanus archiepiſcopus hybernus non multo poſt, nam ſub Innocentio 5. eadem ferme aſſeruit, vt Guillelmus de ſancto amore non tamen cum pertinacia ſed ſub correctione, et id propoſuit apud Auinionem coram eodem Innocentio, & ea inſeruit quodam libello quod deffenſorium curatorum nuncupauit. Cui & reſpondit magiſter Petrus minorita. Hic etiam aſſeruit ſimplicem ſacerdotem in abſentia epiſcopi poſſe conferre & excercere omnia officia

Philippũ valeſienſẽ 5o.
Regẽ Franciæ, à quo Re-
ges ſubſequentes habẽt
originem. Et Martinus
papa, vt habet Florenti
nus, Petrũ anathemate
damnauit, & Regnum
ſuum in prędam dedit
Carolo Valeſienſi, agẽs
vt contra periurum, &
vſurpatorem bonorum
eccleſiæ, qui deriſoriè
& irriſor cenſuræ ſe no
minauit Petrum de Ra
thona.

CAP. 101.

Et Rex Siciliæ Carolus
ſuper his commotioni-
bus, copias præparens
ante tẽpus veris in par
tibus Apuliæ infirmatus
ſacramentis eccleſiæ de
uotiſſimè ſuſceptis red-
didit ſpiritum. 11. Ia-
nuarij. 1284. honorificè
ſepultus apud Neapo-
lim. Cui Carolus 2. ſuc
ceſſit, adhuc tamen in
Aragonia detentus. Ve-
rum Edoardus Rex vt
affinis poſt quatuor an-
nos obtinuit vt libera-

*tate eidem ceſsiſſet. qui
vt ab angelo monitus illi-
co ceſsit. Vndè de iſpo Bo-
nifacio, aiunt, quia intra-
uit vt vulpes. Diſſuade-
bat nihilominus Carolus
Rex cum toto populo. At
tandem vt ſimplex reſ-
pondit ſe id velle modo
liceret, & diſcuſsione per
ipſum facta fuit declara-
tum id licere, & Bonifa-
cius id inſeruit in 6. de
renunciatione. c. primo.*

*Item & conceſſa per eun-
dem Celeſtinum reuoca-
uit, vt in extrauanganti:
ſancta Romana. de domi-
bus religioſis. Verũ quod
fraude premiſſa eidem Bo-
nifacio ſeu Cajetano reſi-
gnauit officium, nullum
habet colorem, cum Boni-
facius pura electione ſit
promotus.*

*Nec in ea conſtitutione
aliqua eſt mentio de reſi-
gnatione huiuſmodi quod
liceat ſed equidem de ab-
renunciatione ſola. Hic
ſanctus pater cum tantum
menſibus*

*cia ſacramentalia vt epiſ-
copus contra quem Tho-
mas valdenſis.*

CAP. 61.

*Vtquè materia ſimul cor
reſpondeat de erroribus cir
ca euangelicam pauperta-
tem ad aliud extremum,
alij ſunt locuti ſub ſequen
tibus & nominatis pon-
tificibus.*

*Guillelmus antuerpienſis
aſſerebat per paupertatem
omnia conſumi & deleri,
multoque meliorem eſſe
pauperem meretricem, quã
caſtam diuitem.*

CAP. 62.

*Apoſtolici de quibus
iam ſupra, aiebant non li-
cere alicui, quid proprium
habere fratricelli aut Pſeu
do apoſtoli quorum dux
fuit Gerardus ſagarellus
parmenſis circa 1260.*

*Item Dulcinus nouarien-
ſis cum vxore ſua qui
tempore Bonifacij 8. aſſe-
rebant apoſtolos nec ha-
buiſſe aut recepiſſe pecu-
niam aut aliquid ſeruaſſe
in*

retur, pollicens ſe procuraturũ, quatenꝰ Comes Valeſienſis ceſſiſſet regno Arragoniæ, aut Carolus ſub iuramento in eius carceres reuerteretur: ad quod tres ex filijs ſuis dedit obſides, Ludouicum ſiquidem, Robertum, & Raymundum, vbi & Ludouicus concepit ſpiritum, vt minorum ſumeret habitum.

CAP. 102.

Philippus tamen Rex Francię & eius filius nõ aquieuerunt, at potius pro Regno Arragonię maximis viribus contendunt, vbi & Philippus Rex infelici vulnere obijt. Ita & Philippus Rex his incommodis vexatus infirmitate obiit apud Parpinianum. Et eo anno. 1285. obijt & Martinus Papa, Cum iam obijſſet Carolꝰ primus. Et ita tranſit gloria mundi. Carolus vero

menſibus 5. aut circiter ſediſſet: & lætanter rediret ad heremitorium, retentus fuit ab eodem Bonifacio, & incluſus in arcem fumonis, ad ſciſmata vitanda vt aiebat Bonifacius, ne qui ſub eius colore vellent inſurgere in ipſum. In ea tamen detentione aut (aiunt) dolore animi, vel naturali morte moritur anno vno, & menſe 5. à ſua coronatione. Qui & à Clemente 5. relatus fuit inter ſanctos, ac colitur 19. Maij. ſub nomine Petri Celeſtini. Fuit fundator & inſtitutor Celeſtinorum.

FINIS.

in craſtinum, & conſequenter nec id eis aut alijs licuiſſe. Item aiebant decimas non debere dari ſacerdotibus, niſi eſſent pauperes vt apoſtoli. Item hi fratricelli aut apoſtolici pſeudo aiebant ſeipſos non ſubijci niſi chriſto more apoſtolorum. Item quod nulli licet vllo caſu iurare. Item negabanc eſſe præſtandam obedientiam prælatis eccleſiæ, nec etiam alijs ſi ſoli chriſto ſubderentur vt aiebant. Item quod papa non habet poteſtatem vel auctoritatem niſi ſit bonus & ſanctus, & eam iam per peccatum amiſit. Item aiebant eccleſiam conſecratam non plus valere ad orandum quam ſtabulam porcorum. Aiebant ea magis meritoria quæ ſine voto. Et hij tres nempè Sagarellus parmenſis & dulcinus nouarienſis cum vxore ſua, conuicti fuerunt & conbuſti.

Platina

verò ſecundus liberatus ſatis feliciter dimicauit aduerſus Dongianum Regem Arragoniæ Petri ſucceſſorem, & iniit trugas duorum annorũ cum eodem. At interim Carolus Martellus filius eiuſdem RexHungariç coronatut à legato ſummi pôtificis. Et Dõgianus egit pacem cum Carolo circa 1295. & cũ eccleſia approbante Bonifacio. 8. ea tamẽ cõditione pax inita eſt vt Carolus Valeſius cederet Regno Arragonie, pro quo Ducatum Andegauenſẽ poſſideret, & Dõgianus pariter dicto Regno Siciliç, & ipſe ſimul filiam Caroli haberet Vxorem, à quib⁹ fuit genitus Petrus infans beati Ludouici ex ſorore nepos, qui etiã in ordinem minorũ profeſſus laudabiliter in eo vixit, vt in minorica ſuper. 21. miniſtro generali Et ita

Platina eos ponit tempore Clementis 5. & dicit eos fuiſſe libidini deditos, & quia erant hi qui dicti ſunt fratricelli: Qui & in alpibus a legato inedia & armis fuerunt oppreſſi, & Dulcinus cum vxore conbuſti. Florentinus, titulo 21. 5. 1. ait, eos aſſeruiſſe omnia communia ex charitate, etiam vxores.

CAP. 63.

Flagellantes ſe tempore Gregorij 10. circa 1271. proceſſerunt per totam Italiam, Germaniam, & galliam 40. annis aut circa ſeſe cum flagellis & aculeis fuſtigantes, aſſerentes illud eſſe ſalubrius quam quæcunque confeſſio aut martyrium nõ ſic fatuum & voluntarium. Item aiebant aquam benedictam nil plus habere virtutis quam alia aqua. Item baptiſmum aquæ ceſſaſſe, & mutatum eſſe in baptiſmum ſanguinis per flagella. Item euangelium in aduentu

Et ita liberati ſunt obſides. Fredericus nihilominus frater Dongiani annuantibus Siculis, vi retinuit Siciliæ Regnũ, & ita fomes bellorum inter eos continuè manſit.

CAP. 103.

Tandem Carolus Apuliȩ Rex moritur 1307. Cui Robertus filius ſucceſſit annis triginta natus tribus, deuotus & catholicus, multa tamen ſuo tempore paſſus. Hic ſine virili prole moriens, filiam Ioannem Andreæ nepoti, filio Caroli Regis Hungariȩ dedit vxorem: iubens vt poſt eumdem regnaret, qui & tribus annis regnauit. Verum illa ſocordē peroſa, per inſidias eundem perimi & ſuſpendi fecit, ac Ludouico fratrueli, filio Tarentini principis nupſit. At Rex Hungarus fratris iniu-

riam

aduentu ſectæ illorum ceſſaſſe. Item aiebant periurium eſſe licitum.

CAP. 64.

Turelupini infames abſque verecundia nudi incedebant & vt canes coibant, vndè aut quando fuerint non legi. & forte idem ſunt cum ſequentibus Adamitis.

CAP. 65.

Adamitæ vt ait Aeneas ſiluius, qui pius 2. fuerunt ſub ſigiſmundo imperatore et ita poſt hæc. tempora. Hi in Regno Bohemiæ duce quodam infami picardi nudi promiſcuæ incedebant, vndè eos Adamitas vocabat, & ſeipſum filium dei & adam. Qui & connubia promiſcua eidem permiſit modo pro vſu ipſum adiſſent aſſerentes ſeſe concupiſcere, quibus aiebat.

Ite

riam vlturus oppugnare Italiam adoritur.

CAP. 104.

Et ſuper his ea Iohanna cum adultero prouinciam Narbonenſem ex timore aufugit, relicto Dirachino duce, etiam Roberti nepote pro cuſtodia Regni. quem Hũgarus ſuperatum & victum vltimo ſuplicio affecit: vt qui forſam in mortem fratris fuiſſet machinatus. At graſſantè peſte per Italiã, Rex in hungariam eſt reuerſus. Verum Clemens ſextus quieti Italiæ conſulturus pacem cum Hungaro inſtaurauit: & Ludouicum Tarentinum in Regem Neapolitanum inunxit. Vrbem in ſuper Auinionẽ, quę ex patrimonio

Ioannis

Ite creſcite &c. Vnde iſti alij erant ab Adamianis de quibus habet Auguſtinus vt ſupra, nam illi nuptias, & omnem copulam negabant licere.

Ioannis Reginę erat ab eiſdem emit, commutato pretio emptionis, pro feudo debito eccleſiæ ob regnum Neapolitanum: Et extunc Auinio eſt ſedes papalis. Hęcq; ſufficiant.

FINIS.

Anni Christi.

CAP. I

Albertus primus, Auſtriæ dux fili⁹ Rudolphi imperatoris, imperator 113. eligitur imperator cooperante Edoardo
1298. Rege Angliæ circa 1298 ferunt nonnulli ipſum fuiſſe monoculum. Cũ bis,aut ter confirmationem à Bonifacio poſtulaſſet non obtinuit, papa (vt aiunt) aſſerẽte, quia ipſe Cæſar ſolus eſſet. Aut alia ratione, per Florentium. Quia ipſe Carolo Valeſio pollicitus eſſer conferre imperium,& ſi hunc confirmaſſet,hinc conceptum
1298. eſſet odium.

CAP. 2.

Oritur tamen diſſentio inter eundem Bonifacium & Philippum Franciæ Regem, & ea cauſa Bonifacius hunc Albertum confirmauit vtq; eum in Regem, concitaret, ius Regni dicti Philippi eidem conceſſit,

CAP. I.

Valdenſes, qui & pauperes de Lugduno dicti, à quodam Valdone Lugdunenſi. prout citant Alphonſus, pius Æneas, & Guido carmelita. Hicquè Valdo epiſcopus diues omnia diſtribuit ſub colore euangelicæ pauperatis. Et cum eſſet ydiota fecit ſibi conſcribi quoſdam libros in lingua materna, cum quibuſdam teſtimonijs ſanctorum, quos nec intelligens officium arripuit prædicatoris, & innumeros ſeminauit errores.

CAP. 2.

Omnes enim benedictiones, exorciſmos cantus & ſolemnitates, ac ceremonias eccleſiæ deridebant. Item ieiunia, delectus ciborum, confeſſionem, & confirmationem negabant. Ac auctoritatem & obedientiam eccleſiæ, ac totius iuris canonici. Item & omnemſuperioritatem ac

LIBER QVINTVS CONPENDII HISTORIARVM ECCLESIASTICARVM A tempore imperatorum domus Auſtriæ.

Scriptores Eccleſiaſtici

CAP.I.

Ex Tritennio.

IOannes de Columna dominicanus Archiepiſcopus Meſſanenſis edidit volumen hiſtoriarum, quod dicitur mare magnum.

Martinus ex eodem ordine pœnitentiarius Papæ, compoſuit tabulam ſeu Margaretam decreti, & Chronicam quæ dicitur Martiniana quam & ſœpius ſecuti ſumus.

CAP.2.

Auguſtinus de Anchona Auguſtinenſis, Sigiſbertus

Summi pontifices.

CAP. I.

BOnifacius 8. Hernicus, Benedictus Cajetanus antè dictus, papa 199. creatur poſt abdicationem Celeſtini 1294. fuit vir doctrina & experientia inſignis, vt qui diu in curia verſatus. Eam declarationem Nicolai 3. ſuper regulam fratrum minorum dictauit exiſtens cardinalis, quam poſtmodùm inſeruit in 6. decret. ſub Rubrica de verbo. ſignif. Eũ ordinem minorum plurimis priuilegijs dotauit. Ludouicum Regem retulit inter ſanctos. Aiunt ipſum voluiſſe dominari arroganter. Gibellinos ſum-

m

ſit, ad Eccleſiam, prout aiebat, ob contumaciam deuoluti propter violatum iuſgentium, & omnes francos à præſtito iuramento abſoluit. Id nihilominus fuit in vanum. Nam Rex Philippus filiam ſuam primo genito Alberti dedit vxorem, atquè ita potius fuerunt confœderati nec inimici.

CAP. 3.

Albertus iſte prout citat Caryo domuit Bohemos, & filium ſuum conſtituit Bohemorum Regem. Vndè & imperatores de domo Auſtrie, Bohemiæ & Luxemburgi connumerãtur: in hoc lib. vt ex vna domo, quanquam duo Bauari ſint commixti.

CAP.4.

In eo anno Iubilei. 1300. opifices & Plebei infimæ conditionis apud Belgas- inſurgunt

ac poſſeſſiones eccleſiæ pariter negabant, aientes quia eccleſiaſtici ex ſola eleemoſina debeant viuere. Omnem autem carnus probabant in tentatione, culpabant tamen ſi abſquè tentatione committeretur. Aiebant item quod nullus peccator ſit epiſcopus. Item quia ſola die cenæ domini ſit communicandum & conſecrandum. Negabant omnem vſum imaginum, & indulgentias. Item & omnem iuſticiam ad pœnam vel mortem & omnia myracula negabant. Et religiones mendicantium. Item & purgatorium & omnia ſuffragia pro deffunctis. Guaguinus hæc habet ſuper Ludouico iuniore, filio Ludouici groſſi.

CAP. 3.

Turelupini nudè incedebant tanquam infames & inpudici, quando fuerunt non legi, verum reor eoſdem eſſe cum ſequentibus Adamitis.

Sigiſbertus de betra Carmelita, Petrus de Parpiniano, Odoricus Franciſcanus, & Guido Parpinianus epiſcopus maiorenſis etiam Carmelita, hi doctè ſcripſerunt circa. 1320.

Bonauentura Patauinus Auguſtinenſis Cardinalis, dum contra tyrannos eccleſiæ libertatem tueretur, à domino Carienſi ſagita confixus martirio coronatur an. 1320.

CAP. 3.

Guillelmus Octram incœptor viæ monialium, fuit ex ordine minorum, diſcipulus Scoti. Diſceſſit tamen vt cum què ab eius doctrina, ſcripſit in ſẽtentias plurima, & Mathematica. Gabriel viel in eis ſentẽtijs ſecutus eſt eundẽ. De contentione inter eundem & Ioannem 22. infrà ſub eodem Iohanne, & Ludouico Bauaro

CAP.

mo odio proſecutus eſt, & ſignanter Columnienſes cardinales Petrum & Iacobum, quòd aduerſus eum libellis famoſis principes commouiſſent. Eos enim cardinales cum familia Columenſium, ſchiſmaticos, rebelles, ac priuatos beneficijs, & patrimonijs per formam decreti retulit, vt in 6. de Sciſmat. c. ad ſuccindendos.

CAP. 2.

Iſquè Bonifacius præmiſſos Columnenſes bello cum cruce ſignatis inſequitur, & compulſi ſunt fugere velut exules, & quidam eorum patruus nomine Scarta maluit detineri a pyratis quam ab eodem. Qui & poſtmodùm à Rege Philippo agnitus apud Maſſiliam fuit redemptus. Qui & pòſtmodùm præbuit medium capiendi eundem Bonifaciũ. Hic Bonifacius feſta apoſtolorum & euangeliſtarum & doctorum inſtituit

inſurgunt in francos & preualuerunt: eoſdem etiam in anno ſequenti plurimum inquietantes. Et tempo-re huius belli cum Belgis & Flamingis Bonifacius meditabatur expeditionem Hieroſolimitanam. Vndè & epiſcopum Apenienſem miſit qui hortaretur Regem Philippũ ad eam expeditionem qui eo bello præpeditus nil promiſit. Legatus inſtat verbis accerbioribus, & ea cauſa incarceratur à Rege. Bonifacius ius Regni ſui iterum eidem Alberto conceſſit. Et ſi plurima antè eidem Regi conceſſiſſet, vt de vacantibus eccleſijs &c. Rex ſuper his inhibuit acceſſum ad Iubileum ex ſuo Regno.

CAP.

Adamitæ, vt citat Aeneas ſiluius fuerunt ſub Sigiſmundo imperatore et Rege Bohemiæ ſub duce quodã infami picardo, qui nudè promiſcuè incedebant. Vndè & eos Adamitas vocabat, & ſe filium dei & Adam.

CAP. 4.

Hic infamis picardus connubia promiſcuè permittebat modo pro vſu ipſum adiſſent, aſſerentes ſe ſe concupiſcere, quibus diebat, ite, Creſcite & multiplicamini &c. Hiquè Adamitæ, alij ſunt ab Adamianis, de quibus Auguſtinus loquitur, vt iam ſuprà. Nam alij nuptias, & omnem copulam negabant. Similes iſtis fuerunt infames Taboritæ in apocella, vt infra.

CAP.

CAP. 4.

Gerardus Adonis miniſter generalis ordinis minorum anno domini 1329. Vir in diuinis ſcripturis vita Clarus ſcripſit ſuper ſententias & librum æthicorum. Cōpoſuit officium de ſtigmatibus beati Frãciſci. Item & commentaria in bibliam. De contentione Otram & Ioannis 22. Non curauit, nec Frãciſcus Mayronis. Clemens. 6. eum in patriarcham Anthiochenum & epiſcopum Carthaginenſem inſtituit. 1342. Claruit ſub Ludouico Bauaro.

CAP. 5.

Franciſcus Mayronis ordinis minorum quondam Scoti auditor, doctor Pariſienſis ſcientiis humanis & diuinis doctus & eruditiſſimus, hic vt aiunt actum ſorbonicũ prior inſtituit. In cuius memoriam actus ipſe ſemper ab vno

tuit ſub ritu duplici celebranda, vt in 6. de Reliq. & ven. Glorioſus deus. Nec tamen ea primò inſtituit.

CAP. 3.

Is Bonifacius hæreſim Fratricellorum condemnauit, de qua in 4. cathologo. Recollegit 6. decretalium per tres præſtantiſſimos viros, ex conſtitutionibus ac decretis prædeceſſorum, & ſæpius ex proprijs. Is liber eſt cauſidicus. Hic in anno domini 1300. declarauit & conceſſit indulgentias anni Iubilei viſitantibus ecleſias beatorum Petri & Pauli quolibet anno centeſimo nullis caſibus reſeruatis, Romanis viſitantibus per 30, dies, peregrinis per 50, & confeſſis, eo ſaltem anno. Hæc clara ſunt de ipſo Iubileo per communem extrauagantem, Antiquorum, de pœnit. & remiſſione.

Clemens

CAP. 5

Tempore huius Alberti Paleologus Conſtantinopolitanus imperator moritur, cui ſucceſſit Andronicus. Angli Scotos ſubigunt: At ſequenti anno Regem eligentes defficiunt ab eiſdem. Nec communiter Angli cũ Scotis benè ſunt fortunati niſi forſam breui tempore.
1303. Et ſi hic fuit confirmatus à Bonifacio non tamen coronatus.

CAP. 6

Nepos huius Alberti prout citat Florentinus cõquerebatur, quia magnam partem Auſtriæ ad ſe iure hereditario ſpectantem retineret, cui plurimi ex Auſtria fauerunt ſuper ea re.

CAP.

CAP. 5.

Begardi & Beguinæ condemnati ſunt in concilio Vienenſi per Clementem 5. vt in Clementina ad noſtrum, de hæret. Hi fuerunt in Regno Alemaniæ, atquè Alphonſus à caſtro ſe quoſdam adhuc illic vidiſſe colegiat è viuentes, mulieres ſine voto & liberè, viros cum emiſſione trium votorum, in diſtinctis tamen cænobys: Licet enim condemnati per Clementem, Iohannes 22. tamen permiſit fide dignis, non culpabilibus, non ſuſpectis ſub eo habitu viuere.

Iohannes 22. cenſuit non culpabiles huius ſtatus, non debere moleſtari ab ordinarys, vt in extrauagantibus communibus de Religioſis domibus c. Ratio Recta. Errores eorundem eo capitulo condemnati fuerunt octo. Primus quia homo in vita præſenti poteſt talem gradum perfectionis

vno minorita inchoatur & clauditur à Dominicano. Cõpoſuit ſuper ſententias, precepta decalogi, Sermones de tempore, & alia plurima, floruit ſub Ludouico Bauaro circa 1320. & ſub Ioanne. 22. quanquã non contentiones cum eodem.

CAP. 6

Aluarus hiſpanus ordinis minorum etiam Scoti auditor, vir eruditiſſim⁹ deuotus & Zelator, ſcripſit cõtra præfatum Otram. Item cõpoſuit opus de planctu eccleſiæ, & plurima de vera religinonis obſeruantia. Item ſuper ſententias, & alia plurima circa. 1320.

Ioannes canonicus etiã eiuſdem ordinis & temporis, docta ſcripſit in ſententias, & Philoſophica.

CAP.

Clemens tamen & Paulus ac Sixtus alia de Iubileo ſtatuerunt, quæ & patebunt ſuis locis.

CAP. 4.

Tandem Rex Philippus Scartam Columnenſem, à pyratis vt ſuprà Agnaniam & Neogaretũ mittit aduerſus Bonifacium, ſub colore defferendæ appellatiouis, qui medio Gibellinorum Bonifacium in paterna domo capit & Romam deducit captiuum populo conſentiente. Eum Bonifacium nihilominus liberarunt non multò pòſt. At nimio dolore grauatus decidit in morbum, quo interyt anno 8. ſui pontificatus & menſe in anno 1303.

Ludebant de eodem dicentes, quia intrauit vt vulpes, regnauit vt Leo, moritur vt canis, in ſua tamen ſede moritur.

CAP.

CAP. 7.

Dum igitur ſuper ea queſtione contenderent & Albertus poſt deſcenſum ex fluuio Rheni die plena equitaret, ab eodem Ioanne eius ex fratre Nepote cum fauentibus occiditur, Aiunt quod forſam id Deus permiſerit, ob vindictam mortis Adulphi imperatoris, prout nec occiſores eius remanſerunt impuniti. Nam etſi Adulphus eſſet inuaſor, id tamen fuit pro ſui iuris protectione.

Albertus igitur cum decem annis imperaſſet
1308. moritur a nepote occiſus circa annum domini. 1308. tempore Clementis. 6. qui nec coronam imperialem recepit Imperauit temporibus Bonifacii. 8. Benedicti vndecimi, ac Clementis 5. ſaltem pro parte & laudabiliter.

CAP.

perfectionis acquirere, quod redderetur impeccabilis, & amplius non proficiens in gratia alioqui (aiebant) poſſet effici Chriſto perfectior. Secundus error Begardorum, non oportet hominem ieiunare aut orare, poſt quam eum gradum fuerit aſſecutus. Nam (aiebant) ſenſualitas eſt plenè rationi ſubdita. Tertius error hi qui ſunt in eo gradu perfectionis non ſunt ſubiecti humanæ obedientiæ, quia vbi Chriſtus, & libertas. Quartus poteſt homo finalem perfectionem & beatitudinem ita perfectè in preſenti aſſequi, vt in vita beata. Quintus error, quælibet intelectualis natura eſt, in ſe naturaliter beata, nec indiget lumine gloriæ eleuante ad deum videndum, vt eo beatè fruatur. Sextus ſe exercere in actu virtutis eſt hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat à

ſe

CAP. 7.

Durandus de portiano Dominicanus, pòſtmòdum epiſcopus Anicienſis primo defenſor beati Thomæ, & poſtea impugnator, ſcripſit ſuper ſententias, & ob facilitatem à multis diligitur, nec fuit Guillelmus Duranti ſpeculator.

Herenus ſeu Herueus de boyo, brito Carmelita, & Rupertus dominicanus (non abbas qui multò præceſſit) docta ſcripſerunt.

CAP. 8.

Aſteſanus aſt ordinis minorum ſummam de caſibus vtilem edidit circa 1330. Ioannes de Alreyo Tholoſanus generalis Carmelitarum. 13. & Ioannes de Regio eiuſdem ordinis præclara ſcripſerunt.

Ioannes

CAP. 5.

Benedictus 11. *papa* 200 *fuit electus concorditer paucis diebus poſt obitum Bonifacij, electus itaquè* 1303. *Hic patria tarniſinus, Nicolaus antè vocatus, ex parentibus pauperis conditionis ingreſſus ordinem prædicatorum, vita & doctrina ita claruit, vt per omnes gradus promotus ſit ad generalatum, & à Bonifacio inter cardinales promotus, fertur poſt mortem fulſiſſe myraculis, Nogaretium & Scartam in detentione Bonifacij fauentes nec ſatiſfacientes maiori notat anathemate.*

CAP. 6.

Regem franciæ cauſa diligenter agnita à cenſuris abſoluit, Cardinales Columnenſes priſtinæ dignitati reſtituit, dempta Laurea cardinalatus, Nicolaũ Pratenſem cardinalem & epiſcopum

CAP. 8.

Henricus. 8. Comes Luxemburgus imperator 114. eligitur circa 1308. fuit electus aſtutia & cõcilio domini Pracenſis Cardinalis hoſtienſis, vt & ipſe Clemens, vt Iam ſuper eo Clemente 5. Hic ab Italis dicitur henricus 6. qui Henricum primum non computant, nec Henricum 7. Lantgrauium, at communius dicitur 8. Poſt mortem Alberti electores diu fuerunt diſcordes, vt ſuper Clemente quinto. Moritut etiam Rex Carolus. 2. cui ſucceſſit Robertus eius filius frater ſancti Ludouici epiſcopi

CAP. 9.

Iam facta electione Clementis 5. in fauorem Regis ſub promiſſis conditionibus, vt ſuper eo Clemente.

Et

ſe virtutes. Septimus, mulieris oſculum quia ſine inclinatione naturæ eſt peccatum mortale, ſed actus carnalis natura inclinante & tentante non eſt peccatum. Octauus error, quòd in eleuatione Chriſti corporis non debeant aſſurgere aut deſcendere à contemplatione, vt miſterium paſſionis vel ſacræ Euchariſtiæ meditentur, quia (aiunt) id eſt, imperfectionis.

Hicquè glorioſi condemnati ſunt cum his erroribus, vt in ea Clementina, ad noſtrum, de hæreticis, nec tamen ſtatus eorum vt iam ſuprà, per extrauagantem, Ratio recta.

CAP.

Ioannes Andreas bononienſis, Iuiſconſultus & interpres ſuper iure canonico & decretalibus. Item & de laudibus beati Ihieronimi ſcripſit ſub Carolo. 4. & Clemẽte. 6. circa. 1345.

CAP. 9.

Monaldus franciſcanus Theologus & iuriſta, ſummam iuris canonici & ſuper ſententias compoſuit. Iohannes de plomenda teutonicus eiuſdem ordinis ſcripſit circa 1330.

Guido de monte rotherii eo tempore compoſuit manipulum curatorum, & quędam alia docta.

CAP. 10.

Petrus de palude gal' ordinis predicatorij cõpoſuit ſuper ſententias & alia quędam.

Guericus abbas Agnacenſis, & Henricus de vrinaria Anguſtinenſis circa 1340 ſcripſerunt.

Bartholomeus

epiſcopum hoſtienſem miſit legatum per Italiam ad componendum pacem. Florentinus narrat de eodem Benedicto, quia nobiles pauperem matrem ipſius ſericeis induunt, vt pro eius reuerentia ad ipſum introduceretur, qui eam noluit agnoſcere niſi in plebeio habitu. Dum hic ſanctus põtifex plura pro fide & eccleſia proponeret Peruſium fatis conceſſit cum menſibus ſolum 8. & diebus 17. ſediſſet.

CAP. 7.

Clemens 5. papa 201. antè Bertrandus aut Raymundus nuncupatus, Archiepiſcopus Burdegalenſis eligitur abſens in anno 1305. ſolicitudine & concilio domini Nicolai pratenſis cardinalis hoſtienſis ex ordine prædicatorum. Poſt mortem enim Benedicti dum cardinales penè per annum contendiſſent pro alterius inſtitutione alijs optantibus Italum

fauentem

Et poſt mortem Al-
1307. berti, electoribus per annum in alterius electione contendentibus, Rex in anno 1307, mutata petitione, qua inſtabat memoriam Bonifacii deleri, ſecreto concilio decreuit petendum à pontifice Clemente, vt diligentiam adhibeat, quatenus Carolus valeſius dux Andegauenſis eius conſanguineus Cęſar decerneretur, prout illi fuerat præmiſſum à Bonifacio.

CAP. 10

Et ſi ſecretiſſimo conſilio id fuiſſet concluſũ nihilominus reuelatum fuit ſummo pontiſici ab aliquo. Vndè conſilio adhuc eiuſdem domini Pratenſis preuenerunt eiuſdem Valeſij aduentum, ſecretiſſimè ſignificans Dominis electoribus, vt ſtatim vnum eligant, aut ſecus imperiũ ad Gallos reuerteretur

qui

CAP. 6.

Fratricelli citantur ſub Bonifacio condemnati, & Hermanus quidam (vt aiunt) à multo tempore inhumatus, & ab eis pro ſancto habitus, exhumatur tanquam hæreticus. Ac de his Fratricellis citas Platina, quia fuerunt ab hoc Clemente condemnati. Id nihilominus nequit dicit de Fratricelli condemnatis à Iohannes 22. vt in extrauaganti, ſancta Romana, de Religio. Domibus. At potius de Fratricellis à Dulcino & Margareta eius vxore inſtitutis. de quibus iam ſupra, prout ab eo Platina deducitur. Hi Fratricelli, etiam dicti ſunt Pſeudo apoſtolici, quorum dux fuit quidam Sagarellus Parmenſis, & Dulcinus Nouarienſis cum vxore. Qui & tempore Bonifacij 8. aſſerebant nec habuiſſet aut recepiſſe pecuniam, nec id etiam eis aut

alijs

Bartholomeus de oſa, Bartolomeus Piſanus, & Albertus Brixianus etiam Auguſtinenſes ſummas hiſtorias, & alia docta eo tempore ſcripſerunt.

CAP. 11.

Hermanus de ſchildis Auguſtinẽſis multa ſcripſit in geneſim & ſententias. Guillelmus brito dominican⁹, Petr⁹ de caſu Carmelita, Bernardus parentinus dominicanus, Olfredus Anglicus Carmelita, Ioannes eſtuidij pariter Anglicus, docta opuſcula eccleſiaſtica in ſententias, ſermones, ſummas hiſtoriales ediderunt circa 1340.

CAP. 60.

Bernardus abbas Caſſinneſis ordinis ſancti Benedicti, Symon de Cremonia auguſtinenſis Petrus Raymondi carmelita:

Symom

fauentem amicis Bonifacij, & alij amicum Regi franciæ. Et de aſtutia huius Pratenſis conueniunt, vt & Itali eligerent, tres Vltramontanos ex omnibus dignos eo munere.

Vltramontani intra 40. dies vnum ex eis tribus nominarent, qui haberetur pro electo ab omnibus. Eo igitur firmato Itali tres gallos eligunt quos ſciebant Regi infenſos, ex quibus primus fuit Archiepiſcopus Burdegalenſis, qui cum ſuis conſanguineis a Carolo valeſio plurimum fuerat grauatus. his igitur propoſitis, Pratenſis cum ſuis conuenit, & citiſſimè Regi ſignificat, vt cum Archiepiſcopo conueniat.

CAP.

qui ante dies. 8. cõgregati hunc Henricum elegerunt, etiam ex conſilio pontificis & publicatur electio etiam apud Regem, & ea cauſa nullũ deſtinauit pro ea petitione, Rex nihilominus in pontificem. Florentinus 3 hæc citat tit. 21. tertiæ partis.

CAP. II.

Henricus itaquè electus confirmatur à papa Clemente, ea lege vt inter biennium ingrediatur Italiam coronã ſuſcepturus. Eo animo, (vt aiũt Platina & Florentinus) quatenus Italicos motus & factiones Guelphorũ & Gibellinorum ac diſſidentium ciuitatum, cum innocentum oppreſſione ſedaſſet. Eſto quidã maligni id alio animo factum a Clemente aſſerant.

CAP.

alijs licuiſſe. Decimas etiã non deberi eis, qui non eſſent pauperes vt apoſtoli. Item aiebant non ſubijci niſi Chriſto. Item negabant omnem obedientiam prælatis eccleſiæ deberi, ſed ſoli Chriſto. Item aiebant papam nullam habere poteſtatem niſi & bonus ſit, & quia per peccatum omnem admittit poteſtatem. Item aiebant eccleſiam conſecratam in nullo amplius ad preces dignam quam ſtabulam porcorum, ac ſi dominus impertinenter dixiſſet, domus mea, dom⁹ orationis vocabitur, vt nec ſineret etiam vax aquæ quoquàm per eam transferri Mar. 11. Item aiebant ea magis meritoria quæ ſine voto fuerint, quàm quæ ex obedientia, ac ſi non ſit verum obedientia plus valet quã ſacrificium 1. Regum 15. Aiunt item hos omni libidini deditos ita vt Nicolaitæ. Et hi fuerunt in alpibus

Symon de Caſſia Auguſtinenſis, Symon de ſpira, Hi docta ſcripſerunt circa ea tempora 1340.

Ioannes ordinis minorum ſummã de caſibus edidit, & quædam alia.

Gerardus de ſenis carmelita ſcripſit ſuper ſententias & de contractibus.

CAP. 13.

Ioannes de Rupe ſciſſa Franciſcanus ſcripſit ſuper ſententias, & friuolas quaſdam reuelationes, ob quas à ſuis miniſtris fuit detentus, tempore tamen Innocẽtii. 5. circa 1370. Gerard⁹ epiſcopus, ſanonenſis Auguſtinenſis, Thomas garbo eiuſdem ordinis ſcripſerunt circa 1340.

Ioannes de Bacchone carmelita, Rupertus gallus eiuſdem ordinis docta quędam ſcripſerunt circa 1350.

CAP.

CAP. 8.

Rex igitur conuocato eo Archiepiſcopo cum eo conuenit ſub certis conditionibus Regi ſub iurerando promiſſis, dum eius medio eam obtinuiſſet dignitatem priori, quod reſtitueret Regem priori ſuæ dignitati, qua ante Bonifacium gaudebat. Secunda eidem conceſſit decimas ad quinquennium &c. Et tertiam petitionem pro tẽpore expreſſiſſet. Ac ſuper his promiſſis eligitur pontifex fauore & inſtantia Regis.

CAP. 9.

Electione nuntiata eidem, Lugdunum profectus, eò ad ſe mandat cardinales, qui ſuæ intereſſent coronationi. Qui & conuenerunt. Itali tamen ægrè, & cum deſiderio, præſertim dominus Matheus de Vrſinis primus inter cardinales, qui & eidem domino Pratenſi ait tu aſſecutus es tuum intentum

CAP. 11.

Henricus itaquè electus confirmatur à Papa Clemente, ea lege vt intra biennium ingrediatur Italiam coronam ſuſcepturus. Eo animo, (vt aiunt Platina & Florentinus) quatenus Italicos motus & factiones Guelphorum & Gibellinorum ac diſſidentium ciuitatum, cum Innocẽtum oppreſſione ſedaſſet. Eſto quidam maligni id alio animo factũ à Clemente aſſerant.

CAP. 12.

Henricus igitur rebus Alemaniæ primum compoſitis, primam coronã illic recepit à Domino Archiepiſcopo Colonienſi. Et cùm Rex Bohemiæ Vincelaus deceſſiſſet abſq; filio hic Henricus eiuſdem primogenitam filio ſuo dedi vxorem. Quẽ & coronari fecit in Bohemiæ Regem. Et eum ſuo loco

alpibus à legato inſecuti & oppreſſi: & Dulcinus cum vxore digna vltione conbuſti.

CAP. 7.

Templarij tempore eiuſdem Clementis feruntur defeciſſe ad ſaracenos. Ordo ipſe militum templariorum prout citat lyranus apoc. 2. aprobatus fuit in anno 1128. Quorum regulam beatus Bernardus ſcripſit ſub 13. capitulis prout fo. 95. operum ſuorum. Hi apud Hieroſolimam primum militiam ſunt profeſſi, ad fidei & peregrinorum protectionem. & ea contemplatione opulenta prædia per vniuerſum orbem conquiſierunt.

CAP. 8.

Citat Florentinus tit. 21. partis tertiæ quia quidam prior eiuſdem ordinis detentus in carcere, à magiſtro eiuſdem ordinis, ob crimina & hæreſim. Et quidam alius cum ipſo eoſdem

CAP.14

Fortenarius vaſſalli, aut ſertorius. 19. miniſter generalis ordinis minorum ſub Clemente. 6. compoſuit ſuper Auguſtino de ciuitate dei, & alia quędam. Cũquè eum ordinem per ſex annos rexiſſet, fuit per eum Clementem factus Archiepiſcopus Rauenenſis, & Cardinalis Romanæ eccleſiæ: Gregorius Ariminenſis generalis Auguſtinenſium ſcripſit etiam circa.1350.

CAP.15

Clemens. 6. Lemouicenſis, de quo in ordine pontificum, compoſuit varios ſermones. Item opuſculum de canoniſatione ſancti Yuonis, quem & aſcripſit ſanctorum cathologo, & alia nonnulla ſcripſit.

Franciſcus

tentum, curiam educendo vltra montes, tardè in Italiam reuerſuram. fuit igitur ſacratus & coronatus apud Lugdunum aſtante Rege franciæ, & Carolo Valeſio, ac Iohanne 2. duce Britanniæ patre Arturi, qui ruina muri fuit oppreſſus.

CAP. 10.

Clemens ita ſolemniter coronatus reuertitur Burdegalen. Et tandem reſedit apud Auinionem, vbi & curia per 14. annos permanſit. Is promiſſa Regi ſeruauit. Verum apud Pictauum conuenientes 1307. Rex vltimam expreßit petionem, inſtanter poſtulans, vt memoriam Bonifacij ex albo pontificum deleret, & iuberet corpus exhumari & comburi, quod vellet eum probare hereticum, etiam ſuorum teſtimonio.

CAP.

loco in Alemania vicarium reliquit. hęc Florentinus.

CAP 13

Diſpoſitis itaquè rebus Germaniæ, Henricus ſecundum promiſſa parauit ire in Italiã. Nam & Clemens à confirmatione ipſius ordinauerat legatos ex dominis cardinalibus, dominum de Fliſco epiſcopum Ianuenſem & pręfatum dominum Pratẽſem hoſtienſem, qui & commitarentur, & ipſius authorirate eundem recipi iuberent. Ciuitates Italiæ ab Alberti morte diſſidiis miris tumultuabãt. Nam & cũ moritur Carolus Rex Neapolitanus, qui & filiam Beatricem Azoni Marchioni Eſtenſi ac duci ferrarienſi dederat vxorem, filiuus patrem ob introductam nouercam necauit.

Et

eoſdem accuſarunt denunciantes officiarijs Philippi Regis, quia multis flagitijs & hæreſibus eſſent dediti ſperantes ipſi eo medio liberari. Quæ cum Regi eſſent nunciata, ipſe Clementi pontifici vt delerentur ſuggeßit. Qui & Regi annuens conceßit ſub bulla vt certa die detinerentur, & vbilibet deprehenſi die beatæ Magdalenæ concremati ſunt.

CAP. 9.

Accuſabantur de multis, quæ ſi vera erant nec dum ſolum hæretici ſed ydolatræ ac proditores merito eſſent iudicandi. Vt quod ſimulachrum aut ydolum colebant & cogebant eum ordinem profitentes ſacrificium eidem offerre abnegato chriſto, & eius calcata cruce, & alia plura horrenda, quæ dicebantur circa ipſum ydolum ab eiſdem exerceri, quæ vix ſunt credenda.

Item

Franciſcus Patriarcha hetruſcus plura compoſuit, etiam in poeſi & ſcientiis humanis, vixit ſolitarius circa hec tempora.

Richardus de Buri epiſcopus dimelmenſis cãcellarius Edoardi. 3. eo etiam tempore ſcripſit, & præfatus patriarcha ad eundem:

Ioannes valgram carmelita ſcripſit ſuper ſententias.

CAP. 16.

Ioannes de ſaxonia franciſcanus vtilem ſummã iuris & quoſdam ſermones edidit circa. 1380.

Thomas de Argentino generalis Auguſtinenſis pòſt de Arrimino: Ioannes bremart carmelita. Henricus de Herfodia Ioannes de Herfodia minor, Ioannes de tacephate Anglus, plurima ſcripſerunt in ſacra ſcriptura & ſententiis & Nicolaus dorchin carmelita.

CAP.

CAP. II.

Papa non immerito ex ea petitione conturbatur, cum & ex 6. decret. per eum Bonifacium edito conſtet eundem fuiſſe catholicum etſi alioquin imperfectum. Igitur conſilio adhuc eiuſdem domini pracenſis, diſsimulauit cum Rege vſque ad generale concilium quãprimum cogendum quatenus Res firmior eſſet. Quod ad triennium fuit aſsignatum apud Viennam extra territorium Regis. At interim moritur Albertus circa 1308. & Rex petitionem mutat vt iam ſupra Henrico.

CAP. 12.

De Fratricellis & Templarijs tempore huius pontificis iam in 4. cathalogo, ita & de interdicto & anathemate aduerſus Venetenſes pro Ferraria iam ſuper Henrico 8. & de irreuerentia Florentinorum. Clemens concilium iam

Et Venetorum auxilio detinuit Ferrariam. Ferrarienſes tamen potius optabant ditioni ſub eſſe eccleſiaſticæ. Vndè ſuper his Clemens, Cardinalem dictum Pelagura Bononiam mittit, qui & venetis ſub anathemate imperat vt obſtineant a Ferraria qui eam potiùs impugnarunt & cœperunt, & Friſcus maiorẽ partem incendit ob vindictam, ob quam iniuriam eo deiecto ſe ſe Venetis dederunt.

CAP. 14.

Tum legatus Pelagura cruce ſignatos conuocat in eos Venetos, & Clemens ſacra eis interdixit, ac eorum bona proſcripſit vbiq; locorum. Et hinc in multis Regnis magna incommoda in eorum mercinoniis receperunt. Mandauit inſuper Clemens alijs tumultuantibus vt abſtinuiſſent, qui paruerunt

Item & eis quædam infamia etiam contra naturam obijciebantur. Item quod eorum præceſſores prodiſſent terram ſanctã & Rex per eos fuiſſet captiuus S. Ludouicus.

CAP. 10.

Plurimi ex eiſdem fuerunt detenti & paulatim exuſti ac cruciati, vt ea confiterentur etiam quidam ſuperiores eiuſdem ordinis. Qui etſi aliqua inter tormenta ſint confeſsi maioribus nihilominus tormentis poſtmodum, & cruciatibus afflicti ſe & totum ordinem acclamarunt Innocentes ab impoſitis, & coacti ſunt falſum fateri & ita interierunt. Vndè pœnè omnes quas viderim dubitant an verè ſint accuſati.

CAP. 11.

Bona ac redditus Templariorum præmiſſorum fuerunt proſcripta fiſco. Tandem tamen collata militibus Hoſpitalarijs ſeu Rhodianis.

CAP.17.

Robertus halkot Angl⁹ ac Dominicanus ſcripſit ſuper ſententias, & in librum ſapientiæ circa 1349.

Paulus de Peruſio doctor in vtroquè iure prefectus bibliothecæ Roberti Regis Siciliæ vtilia ſcripſit circa 1350. Tilmanus aquenſis carmelita, Bartolomeus Franciſcanus Anglus ſcripſit librum de proprietatibus rerum, & ſermones varios circa hec tempora, Petrus etiam Boherius Benedictinus, & Iacobus de alta villa, Ioãnes Inienhuſem ſcripſerunt circa 1360.

CAP.18.

Petrus de Bartholomeo pictauienſis, prior ſancti Eligii pariſienſis, ordinis benedicti, vir ſtudioſiſſimus, omni ſcientia eruditus plurima

iam indictum & aßignatum apud Viennam celebrauit 1311. Cui affuerunt epiſcopi 300. & alij prælati quàmplures. Vtquè Regi ſatiſfaceret propoſuit articulum de obiectis contra Bonifacium. Concilium nihilominus eum catholicum & verum pontificem declarauit. Simul etiam eſt declaratum quia Rex & ſui in nullo eſſent culpandi de actis contra eundem Bonifacium. Item & cardinales Columnen. Nogaretus & Scarta qui eidem Bonifacio fuerant aduerſati, & ab eo deſtituti & priuati, reſtituti eſſent & abſoluti. Bona ac reditus Templariorum fuerunt aſſignata hoſpitalaribus Hieroſolimitanis, qui tum dicti ſunt milites Rhodiani ob Rhodum inſulam ab eis conquiſitam.

CAP.

runt omnes præter Florentinos, & Lucenſes Vndè & Clemens ſacra eiſdem interdixit: ipſi tamen & precipuè Lucenſes Legato parentes & fauentes pro Ferraria recepti in gratiam. Item Rex Robertus Bononiam miſſus à Clemente, præficitur Ferrarię à legato. Qui Reuerſus Neapolim, dignum virum reliquit in prȩſidio cum militibus.

Qui nec Ferrariam continere valens, miſſis militibus ex arce. 28. ex eiſdem necauit,

CAP. 15.

Henricus oratores ad principes & populos per Italiam deſtinauit mandãs vltra Aretinos vexarent, & Florentinis prȩſertim, vtquè hoſpitium eidem pararent.

Qui reſponſum proter uum, &

Rhodianis. Hiquè Rhodiani cum prius dicerentur milites Hoſpitalarij, quia fideles peregrinos reciperent & conducerent per ſanctam terram. Quia tamen circa ea tempora, Rhodum inſulam ab infidelibus conquiſierunt, dicti fuerunt Rhodiani ob priorem tamen confiſcationem pænè fuit neceſſe eos reditus redimere. Vt & is lyranus habet in eo 20. c. apoc. Hi hoſpitalarij præceſſerunt Templarios in hoſpitalitate ſola excercitati. At poſtmodùm artem militarem exemplo Templariorum didiſcerunt & exercuerunt, vt citat epiſcopus Acouen. c. 93. De his Templarijs continetur extra de pur. vulgari c. dilecti. quod compellerent chriſtianos ferri candentis ſubire iudicium, quod ab Honorio 3. interdicitur, & hic fuit circa 1216.

CAP.

plurima docta ſcripſit opera tempore Innocentii. 6. circa 1360. Alexadder de Alexandria generalis ordinis minorum ſcripſit ſuper ſententias & Methaphiſicam, & & hic fuit qui deffendebat ordinem coram Clemente papa contra Vbertinum caſſali & Raymundum. Leonardus de giffonibus etiam generalis eiuſdem ordinis multa ſcripſit. Et Iohannes de tambaco dominicanus. Ioannes baliſtarius prior generalis Carmelitarum ſcripſit ſuper ſententias, & alia quædam circa. 1370

CAP. 19.

Iaannes bocatius Italus hiſtoricus, Ioannes Huldeſhennenſis teutonicus carmelita plurima de hiſtoriis, chronicis, aliiſquè eccleſiaſticis & humanis ſcripturis, ſub Carolo. 4. ſcripſerunt circa. 1370.

Ioannes

CAP. 13.

In eo concilio condemnatus fuit error dicentium quod anima rationalis non ſit forma humani corporis. Item & declaratum quia in baptiſmo etiam paruulorum infunditur gratia & virtutes, vt Clementina de ſumma tri. & fid. catho. Item & facta fuit inſtitutio feſti ſacræ euchariſtiæ feria 5. pòſt octa. penthecoſtes. Itē & condemnati ſunt Begardi & beguinæ cum eorum erroribus, vt iam de ipſis eſt præmiſſum. Item & alius error quod vſura non ſit peccatum vt Clementina de vſuris.

CAP. 14.

Plurima de ſtatu monachorum ſunt in eo concilio ordinata. Vt de ſepulturis & prædicatione, quia fratribus prædicatoribus & minoribus liceat confeſſiones audire modo legittimè præſentati fuerint. Item & prædicare verbum

& inſulſum dederunt, quos tamen in cameran intēdebat extollere imperialem. At què interim Mediolanum applicuit, & intrauit victis, aut ſedatis factionibus & coronatus eſt ferrea corona ab Archiepiſcopo Mediolanenſi in vigilia Epiphaniæ.

Robertus Rex Siciliꝫ, Neapolitanis, florentinis, ac Lucenſibus fauet, vt iam lib. 4. precedenti.

AP. 16

Henricus Romam tendens Lucēſibus plurima fecit incommoda, & proceſſus aduerſus Florentinos. Qui & Romam perueniens benignè & cum honore ſuſcipitur, ac etiam coronatur à tribus Cardinalibus. Etſi in Laterano, non autem in beato Petro. Tamen omnes in eius verba iurarunt prꝫter Vrſinos. Qui & ſtatione

CAP. 12.

Dātes Florentinus, poëta inſignis fuit circa hæc tempora & vſque ad Iohannem 22. Hic edidit volumen tripartitum, de paradiſo purgatorio & inferno ydiomate vulgari in quo aſſeruit Pythagoram, Platonem, Ariſtotelem &c. eſſe in campis eliſeis ſecundum fictionem poëtarum, etſi non in gloria, ſaltem non in pœna Et Iohannes le mayre in illuſtrationibus galliæ ſimile finxit. Et hæc præſtant ſimplicibus occaſionem erroris. Hic notabat Celeſtinum papam de puſillanimitate in ceſſione papatus, vbi eccleſia eius humilitati attribuit.

Item & alio opere, aſſerit poteſtatem imperij in temporalibus non dependere ab auctoritate papæ. Iſquè qui in officiorum priorum & aliorum dominorum præfuerat propter partialitates mortuus eſt exul apud

Iohãnes Maronis Anglus carmelita ſcripſit aduerſus vvicleffitas ſui temporis, Iohannes goleim carmelita prior Rhotomagenſis, Henricus dolendorum eiuſdẽ ordinis, ſcripſerunt ſuper ſentias circa 1370.

Gallus ciſterſiẽſis abbas aulæ regiæ in Bohemia pariter ſcripſit.

CAP. 20.

Matheus de Cracouia polonus doctꝰ. ſcripſit de diuinis officiis, & rebus eccleſiaſticis in ſtudio Praganenſi, ex quo à Huſſitis pulſus apud Lutetiam docuit. Iohannes fuſt carmelita, Gerardus magnus, Guillelmus Califfordienſis anglus, eiuſdem ordinis ſcripſerunt circa 1390. Iacobus de Luſana dominicanus epiſcopus, Cõradus Altzei, Stephanus petrigonenſis Anglus ſcripſit contra Vvicleffum.

CAP.

verbum dei, ac ſepelire apud eoſdem eligentes, vt in Clementina, dudum. de ſepult. Item & Clementina, Religioſi de exceſ. priuil. ne Euchariſtiam aut extremam vnctionem miniſtrent, vel matrimonia ſolemniſent, ſub pœna excommunicationis.

CAP. 15.

Fratrer Vbertinus de Caſſali, & Raymundus Gauffridi antea miniſter generalis ordinis minorum cum quibuſdam complicibus accuſabant totum ordinem, quod puritas Regulæ non obſeruaretur in eo. Iſquè Raymundus exiſtens generalis, oblatum epiſcopatum Paduanum à Bonifacio recuſauit, vndè ab vtroquè, pontificatu (inquam) & generalatu fuit abſolutus per eundem Bonifacium.

CAP.

tione militum confiſus exegit tributum inaſſuetum à populo, vndè & ciues vtriuſquè factionis ad vrſinos confugerunt, & auxilio Ioannis, fratris Roberti Regis, iſdem Henricus cogitur Tybur adire. Et Ioannes ipſe ex vrbe diſcedens eam dimiſit paccatam.

CAP. 17.

Henricus verò Peruſium perueniens, Regẽ Robertum reum declarat leſę maieſtatis, & citatum nec comparentẽ, Regno & vita priuandum indicat. Id tamen Clemens papa meritò improbauit, quia tantã rem loco non competẽti, nec ad ſe pertinentẽ peregiſſet, cum propriũ ſit ſummi pontificis Regnum Siciliæ & dare

apud Rauennam. Hæc ex Florentino tit. 21. tertiæ partis.

CAP. 13.

Fratricelli ſeu bizochi, aut beguini, vel de paupere vita, ita nominati in extrauag. Sancta Romana. de Relig. domib. à Iohanne 22. qui nullius fuerunt approbatæ religionis hi enim, vt in ea extrauaganti confingebant ſe regulam beati Franciſci obſeruare ad litteram, nec tamen erant ſub obedientia prælatorum eiuſdem ordinis. Et quandoque aiebant ſe habuiſſe habitum ab epiſcopis quibus tamen in tali caſu per concilium id concedere non licebat.

Ac nonnumquam ſeſe affirmabant de tertio ordine beati Franciſci, ſed Regula eiuſdem ordinis eum modũm viuendi non concedit. Ij in Narbona, Tholoſa, & Italia habitum nouæ

CAP. 21

Bertranus epiſcopus Theſelicenſis dominicanus ſcripſit de demonũ illuſionibus & alia plurima circa. 1387. Thomas lombe ſcripſit in ſententias & aduerſus Lolardos & alia quædam. Philipus Riboti, Nicolaus ritzonis Tholozanus, Richardus Maideſconenſis carmelita, ſcripſerũt aduerſus vuicleffum, tẽpore quo in Anglia eius hereſis pululabat, Iohannes monachus benedictinus, Iohannes Ruſbrok canonicus regularis, docta ſcripſerunt.

CAP. 22.

Marcilius de Iugenſi Anglus aut Germanus fundator gymnaſij heldebergẽſis, queſtiones in ſententias, & cõmentaria in Ariſtotelẽ ędidit, & obiit circa. 1394. Michael Angrianus generalis ſui ordinis

CAP. 16.

At in eo concilio, conſiſtorio, & poſtmodum ſolemni in publica ceſſione fuit modus viuendi fratrum, quem accuſabant, licitus declaratus, & obſeruabilis, per æditam declarationem in eo concilio, quæ incipit Exiui de paradiſo. Cle. de verborum ſignif. Alexander de Alexandria pòſtmodùm generalis eiuſdem ordinis ipſum deffendebat ordinem. Et hinc venit quod in ea declaratione inſeritur quod quædam ſunt relata ad noſtrum examen quæ huic perfectioni videntur obuiare &c. Clemens, Celeſtinum papam, ſub nomine Petri Celeſtini, approbatis ipſius myraculis, inter ſanctos retulit. Clementinas in eo concilio ædidit quas Iohannes 22. approbauit. Philippus Rex ſub hoc Clemente, Iudæos ob maleficia & vſuras eiecit ex francia

dare & adimere, nec ſententia habuit locũ: Nã & Robertus multò ſuperuixit ipſi Henrico.

CAP. 18.

Henricus ex Aretio mouens in Florentinos & Lucenſes ſentientes cum Roberto Rege, copias duxit. Quos nec impugnare valens bellum Senenſibus indixit. At cum ęgrotare cæpiſſet, ad Macereti balnea ſe contulit. Vndè inbecilior redditus ad Boncouentum peruenit, vbi pòſt aliquot dies moritur cum ſex annis imperaſſet

CAP. 19

Platina author faſciculi temporũ, & alii quidam, citant ſuſpitionem exortam de morte Henrici, quod fuerit per venenum datum à Florentinis, cuidam dominicano predicatorii ordinis Benhardo de monte pelitano, qui ſub illita hoſtia

nouæ religionis, & congregationes atque conuentus fecerunt ſine approbatione. Nonnumquam etiam fingebant ſe ſub priuilegijs & approbatione Celeſtini papæ, cuius tamen acta fuerunt per Bonifacium reprobata, vt citat hic Iohannes in ea extrauaganti ſancta. At pro concluſione nullius erant approbatæ religionis.

CAP. 14.

Nec hi erant begardi aut beguinæ, aut pauperes de Lugduno, vel nouarienſes ſub Dulcino, de quibus iam ſuprà in eo Capitulo notantur ex relatione fide digna quia eccleſiæ ſacramenta deſpicerent & alios ſeminaſſent errores. At non exprimitur quos. Vnde & ſectam eorum pro futuro prohibet ſub pœna excommunicationis, abſquè alia pœna vt in eo capitulo, & id ſecundo anno ſui pontificatus.

CAP.

nis ſub Vrbano.6. circa 1381. docta ſcripſit in ſacris, iure canonico, & ſentẽtiis. Phillipus ferrarienſis Tholoſanus, atquè pacenſis in hiſpania epiſcopus carmelita. Iohannes de monte Gallerio Frãciſcanus vtiles ſcripſit ſermones.

CAP. 23.

Gualterus diſſè Anglus, carmelita, legatus Bonifacii.9. per Angliã hiſpaniam Aragoniam, & Vaſconiam, prædicaturus crucem cõtra infideles plura ſcripſit, claruit circa 1290.

Gerardus Zuphanienſis, Iohannes de hiſdinio, ex hoſpitalariis ſeu Rhodianis, multa commentaria de ſacris edidit, & ſermones circa 1390. Iohannes groſſus carmelita circa annum.1400.

CAP.

francia qui & à filio Ludouico Hutino fuerunt reuocati.

CAP. 17.

Gualterus quidam ex ordine minorum citatur à Florentino titu. 24. 3. partis. Qui ex obedientia compulſus fuit ſuſcipere epiſcopatum Pictauienſem Qui & pòſtmodùm pro iure eiuſdem eccleſiæ litem habuit, cum Clemente papa, qui in eum commotus ipſum depoſuit & remiſit ad clauſtrum. Iſquè in extremis fecit litteram qua, à ſententia papæ appellabat ad deum, & cũ ea littera dextra manu incluſa ſepultus eſt. Ac poſt biẽnium eam litteram Clemens voluit videre nec potuit manum aperire eiuſdem niſi facta promiſsione quod littera ipſa illi reſtitueretur. Clemens varijs ægritudinib⁹ afflictus moritur anno pœnè 10. ſui pontificatus, & vacauit

ſedes

hoſtia illud eidem dederit. Faſciculator tamen narrat ſe autenticas literas teſtimoniales vidiſſe quibus ipſe cum toto ſuo ordine eſſet excuſatus, & inter manus inimicorum imperatoris reponſurus obiectis.

1311. CAP. 20.

Ludouicus Bauarus imperator 115. in anno 1311. poſt mortem Henrici Luxemburgi per annũ vaccauit imperium. At domini electores conuenientes apud Franford iam fecerunt electionẽ in contentione. Epiſcopi enim Maienſis & Treuerenſis, ac Rex Bohemię cum marchione Brandeburgenſi, Ludouicum hunc Bauarum elegerunt, epiſcopus verò Colonienſis, Comes Palatinus, & dux Saxoniæ Fredericum ducem Auſtriæ elegerũt, cui & fauebant Reges Franciæ & Hungariæ. Ludouicus hic in ea conten-

CAP. 15.

Iohannes de polliaco doctor Pariſienſis, tempore huius Iohannis 22. errores quoſdam ſeruit, & defendit etiam coram ſummo pontifice, in conſiſtorio dominorum cardinalium. Qui quidem errores fuerunt condemnati, nec tamen ipſe, nam & eos adiurauit aiens eos falſos & quod nec poſſet obiectis ſatiſfacere: & ſe ac illos ecclæſiæ Romanæ ſubmiſit, ex quo non fuit hæreticus, vt nec abbas Ioachim aut Armachanus, ſed benè Guillelmus de ſancto amore ſemper pertinax.

CAP. 16.

Hi errores continentur in extrauaganti vas electionis, de hæreticis. Primus, confeſsi fratribus habentibus licentiam audiendi confeſsiones, tenentur ſemel in anno omnia ſua peccata, confiteri proprio ſacerdoti, imo nec deus (aiebat) poſſet, quia im-

plicat,

CAP. 24.

Nicolaus de goram miniſter prouincialis franciæ, ordinis fratrū minorum docta compoſuit ſuper ſacra ſcriptura & ſententijs. Hēricus de haſſia doctor pariſiēſis præclara ſcripſit docens in vniuerſitate viēnēſi circa 1400.

Iohannes broymart dominicanus. Ioannes Gluel Carmelita. Henricus de Andernaco: Blaſius Andernariꝰ carmelita. Henricus hoyta teutonicus eiſdem temporibus ſcripſerunt.

CAP. 25.

Ioannes abbas ſancti Bauonis. Richardus lamihenſis, ſcripſerunt tempore Vvicleff & lolardorum. Ioannes de verdena franciſcanus. Iacobus magnus carmelita. Iohannes campſenſis, Thomas gualēſis Dominicanus circa 1400. Floruerunt. Philippus

ſedes annis duobus, nec minor pro imperio fuit diſcordia. Florentinus citat quaſdam viſiones poſt mortem huius, & ſui nepotis.

CAP. 18.

Iohannes 22. papa 202. circa annum domini 1317. hic fuit gallus ex infima plebe ingenio tamen & ſcientia diues, ac magni animi, fuit inſtructor beati Ludouici epiſcopi, & poſt Arelatenſis Archiepiſcopi mortem, cancellarius Regis Caroli, dehinc epiſcopus Auinionen. ac Portuen. cardinalis, fuit vocatus Iacobus caturcen. & ſub hoc nomine quidam decepti crediderunt eum profeſſione carthuſianum. Poſt mortem domini Clementis 5. fuit longua contentio inter cardinales, & vacauit ſedes annis duobus, & menſibus tribus.

CAP.

tione fuit coronatus apud Aquiſgranum: & Fredericus apud Bonā recepit inſignia imperialia, & hinc ciuillis cōtentiō & bellū per annos 8. Tādem Ludouicus prę-ualuit, & detinuit Fredericum captiuum, qui & pro liberatione ceſſit imperio. Verum Ludouicus Auſtriæ Archiducatum eidem reſtituit, ſub fidei ſeruandę iuramento. Caryo hæc citās ait ipſum tamē non fuiſſe fidelem. Et hic Ludouicus continuè fuit eccleſię conturbator ſchiſmaticus tempore Ioannis. 22. Benedicti. 11 & Clementis. 6.

CAP. 21.

Ioannes Papa dum ſēſit hunc Bauarum eſſe initium turbationis eccleſiæ & Italiæ, quodquè abſquè ſufficienti auctoritate arripuiſſet imperium, ſacra illi ſolemniter interdixit. Et Carolum Valeſium

plicat, & ſolum curatum aſſerebat proprium ſacerdotem, ita confeſſus epiſcopo, per eum non ſatiſfeciſſet. Tertius error, quod nec papa, vel deus poſſet dare alicui licentiam generalem confitendi, ſeu audiendi confeſſiones, quin teneantur eadem peccata confiteri proprio curato. Et error huius & domini Armachani hinc erat, quia non niſi curatum tenebant proprium ſacerdotem, de quo adhuc clarè dicitur eo capitulo, omnis verus. Teneantur ſemel in anno proprio ſacerdoti confiteri, aut alteri de licentia eiuſdem, quanto magis de licentia papæ aut epiſcopi? cum magis ſint proprij ſacerdotes, & vbi eſſet caſus reſeruatus, vt quid curato confiterentur. Hic Polliacus ſecundum Gaguinum fuit picardus.

CAP.

pus abbas Otheburgenſis ciſtertienſis, Ioannes de durem, Titelmanus de hachenbeg, franciſcani, Hugo ſtelſtadt teuthonicus beati Bonauẽturę interpres, Paulus venetus auguſtinenſis circa 1400.

CAP. 26

Thomas de haſſelbach teutonicus, Thomaſinꝰ ferrarienſis dominicanus, Thomas de kẽpis canonicus regularis ſancti Auguſtini, Nicolaus monacus ſanctæ crucis in Auſtria, Bartholomeus de vrbino Auguſtinẽſis, Franciſcus de platea ordinis minorum, hi docta ſcripſerunt circa 1410.

Franciſcus de Baccone carmelita, Michael helbrand de

durem

CAP. 19.

Qui cardinales tandem conueniunt in eum, eo modo & ea conditione (vt ait Florentinus) quia vice omnium vnum elegiſſet, qui & concilio cardinalis de vrſinis ſeipſum præter ſpem aliorum elegit. Etſi in alijs electionibus non tenuiſſet in hac nihilominus tenet dum ſibi committitur electio, & duæ partes voluntariè aſſentiunt prout fuit declaratum.

CAP. 20.

Priori anno beatum Ludouicum epiſcopum ex ordine minorum, fratrem Roberti Regis retulit inter ſanctos. Vt qui exiſtens cancellarius eiuſdem Regis ſancti Bonifacius, Benedictus, & Clemens iam cauſam examinari fecerant, at morte præueniente ad effectum non deduxerant. Beatos item Thomam

de

Valeſium, ac alios in eum comouit. qui & nihilominus Mediolanũ proficiſcitur, & inſignitur ferrea corona. Ac indè Caſtrucio comitante 1500. milibus Romã peruenit, vbi apud Lateranum iuſſu cleri & populi coronatur à Stephano Columna.

CAP. 21.

Iſquè coronatus Petrum quendam Corbarienſem minoritam creauit pontificem & iterum ab eo fuit coronatus. Quin & Iohannem papam ſua ſententia priuauit. Et is Perrotus præſumpſit Cardinales & epiſcopos creare. At tandem à Bonifacio Piſano captus, ductus eſt in Auinionem, vbi & vitam finiuit incarceratus.

Ludouicus

CAP. 17.

Hugo ambriotus, tempore Caroli 6. Regis franciæ, & Clementis 6. papæ, aut Bonifacij 9. præfectus pariſiorum, conuictus quod eſſet iudeorum ſectator, & blaſphemus in ſacram Euchariſtiam, ac deriſor totius ecclæſiaſtici ſtatus Manifeſtata ipſius hæreſi cum ſolemni ſatiſfactione adiudicatur ad perpetuos carceres, à quibus tamen poſtmodum tumultu populi liberatur, rediens ad ſuos apud Di...nem. de quo in Gua... ſuper eo Carolo 6.

dure eiuſdem ordinis, Petrus de ſpina auguſtinenſis circa 1410.

CAP. 27.

Petrus de haliaco epiſcopus Cameracenſis & tandem cardinalis, ac quondem cancellarius vniuerſitatis pariſienſis & pręceptor magiſtri Ioannis gerſon, docta ſcripſit ſuper ſententias de ſacra ſcriptura, & rebus eccleſiaſticis, floruit tempore concilii conſtātienſis & affuit eidem circa 1416. Nicolaus Clemengis Diaconus baiocenſis, ſcripſit eidē domino cardinali. Ioannes Dominici Cardinalis ſancti Sixti Dominicanus, obiit in eo concilio.

CAP. 28

Ioannes epiſcopus Lōbarienſis, Ioannes Zacarias teutonici. Gabriel de ſpoleto Auguſtinenſis, compoſuerunt circa 1417.

Franciſcus

de aquino, & Thomam epiſcopum herfreden. albo ſanctorum aſcripſit. Hugonen Carthucen. vt qui in eum coniuraſſet, abdicare ſe epiſcopatu compulit, & vitam cum morte commutare.

CAP. 21.

Ioannes (vt aiunt) fuit amator nouitatum adeò vt ſimplices diocœſes dimiſerit, & epiſcopatus in abbatias, viciſſim tranſtulerit, ecclæſiam enim Tholoſanam in Archiepiſcopalem erexit. Ferunt quod & in ſancto Maclouio monachos ſeu canonicos regulares, in ſimplices cononicos tranſſformarit, & plurima ſimilia, Clementinas confirmauit.

CAP.

Ludouicus hic eccleſiaſticam iuriſdictionem plurimum conturbauit, etiam (vt aiūt) hereticis & rebellibus fauendo. Vndè & papa cenſuras in eum fulminauit, & continuauit.

CAP. 23.

Cario ait quod Ludouicus ſæpius petierit abſolutionē: Vndè nec Benedictus ſucceſſor proceſſum huius apꝓbauit. Certum tamen per Platinā & alios, quia Benedictus ſtatim a ſua creatione, cenſuras in eum a Io annē factas approbauit & confirmauit. Et ſub Clemente fuit depoſitus, & Carolus 4. ſuffectus in eius loco. Iſquè ita Romæ ſuſceptus pararabat cum Caſtruſio Roberti Regnū inuadere, at tandem deuictus in Alemaniam redire compellitur, & Romam dimittere liberam & moriuntur Caſtrucius

CAP. 18.

Secta quædam alborum quorundam tempore Bonifacij 9. circa 1398. citatur à Florentino, & Platina, exorta. Dum ciuitates bello tumultuarent atque ſchiſmate per Italiam. Factus fuit magnus concurſus populorum, incitante (ait Platina) quodam ſacerdote ex alpibus in Italiam deſcendente, qui albo indutus incedens, tantam modeſtiam vultus et verborum præferebat, vt ab omnibus haberetur ſanctus. eum ſacerdotem maxima multitudo virorum ac mulierum necnon & clericorum & religioſorum eſt ſecuta, incedebant induti albis Lyneis protenſis vſquè ad pedes, cum caputys quibus faciem velabant quibuſdam foraminibus aſpicientem tantum qui & incredibili deuotione proceſſionaliter per ciuitates commeantes, pacem ac miſericordiam acclamabant,

Franciſcus Zarabellis cardinalis, Petrus Maurocenus, Nicolaus dékelſputem, præclara ſcripſerunt, de iure canonico, de ſacris & eccleſiaſtici ſcripturis qui & in concilio Conſtantienſi cum laude affuerunt circa 1418. Ioannes de palummar Barchinonenſis archidiaconus.

CAP. 29.

Iohannes de tenera munda catthuſiẽſis, Anthonius Ianenſis, Antonius de parma prior generalis ordinis Camaldulenſis, Hermanus carthuſienſis, ſcripſerunt circa hec tempora.

Leonardus Aretinus hiſtoricus inſignis affuit concilio Conſtantienſi, Henricus de haſſia iunior

CAP. 22.

Nouum ordinem inſtituit militum in Portugalia, qui Saracenis in Bethica ſeu granata reſiſterent, & eam terram, Platina arbitratur dici Bethicam à cocco illic abundante. Hic pontifex initio ſui pontificatus plurimum dilexit ordinem minorum & quã plura illis conceſſit. Anno tamen 2. ſui pontificatus dum quidam ex eo ordine, qui ſe ſpiritales intitulabãt, contenderent pertinaciter pro eorum opinione, etiam appellantes ad ſedem Romanam. Pontifex commiſit fratrem Michaelem de monocho dominicanum. Qui eorum friuolæ appellationi non detulit ſed potius eos puniuit.

CAP.

cius & Galeacius.

CAP. 24.

Ioannes papa in anno 1322. attendens obſtinationem domini Maffei & filiorum eius de vice comitibus tiranidem apud Mediolanum exercentibus, & in Lombardia, qui & cenſuras ſpernebant. Iuſſit prædicare crucem aduerſus eoſdem, tanquam aduerſus hæreticos. Vnde & Fredericum Auſtriæ electũ in contentione cum Bauaro, cõuocauit, vt ſuis præſtaret auxilium, & confirmaret eundem. Qui acceptas miſit fratrem ſuum Henricum cum multis cruce ſignatis ex Alemania. Ita & Rex Robertus plurimos miſit.

CAP.

clamabant, ſimul & laudes diuinas, eam proſam ſignanter. Stabat mater doloroſa concinnentes.

CAP. 19.

In ea peregrinatione eiuſdem adiungebantur nobiles etiam & epiſcopi: præcedebant viri, & mulieres ſequebantur vt in proceſſione, ſicut & is Florentinus propris ait conſpexiſſe oculis, etſi platina ſolus eum nominet ſacerdotem. Vbi nox opprimebat, dormiebant & publicè in vicis epulabantur. Nam & apud piſtorium iuncta ſunt cum eis quattuor millia nec minus ex Florentia &c. Sacerdos ipſe crucifixum defferebat, quem aſſerebat propter hominum errata lachrymantem. Durauit is motus per tres aut duos menſes, quo tempore nullus erat concurſus aut tumultus bellorum, confitebantur, & communionem frequentabant.

Dumquè

iunior ordinis camaldulenſis circa 1420.

CAP. 30.

Iohannes de gerſon, cancellarius vniuerſitatis, pariſienſis quondã diſcipulus præfati magiſtri de Aliaco, vir diuinis & humanis ſcientiis eruditiſſimus, & deuota conuerſatione inſignis, innumera penè opera edidit, quæ non abs re magno habentur pretio. Claruit perſonaliter in concilio conſtãtienſi, pro extirpatione hæreſum plurimum laborans aduerſus potiſſimum errorem condẽnatum in 15. ſeſſione, quòd quilibet tiranus poſſit licitè occidi à quocunquè vaſſallo &c.

Et pro veritate tuenda, concilio abſoluto, domo, patria, & dignitatibus, atquè amicis priuatus, cõpulſus multis inſidiis Lugdunum confugit, vbi & moritur,

CAP. 23.

Eodem anno ſecundo ſuper his diſceptationibus, duos articulos Regulæ iniunxit obſeruandos, ſecundum declarationem Nicolai 3. & Clementis 5. Nempe vt vilitas veſtimentorum obſeruanda eſſet in forma, præcioſitate & colore, ſecundum iudicium ſuperiorum in conſcientia. Nam quidam, habitus adeò curtos, ſtrictos, & difformes defferebant, vt indecentes eſſent ſtatui clericali. Quoſdam habitus iuſſit deponi ſub pœna excommunicationis. Item dũ ſuperiorum iudicio & concilio diſcretorum antiquorum in ordine, conuentus non poſſet viuere ex quotidiana mendicatione, tum licitum eſſet eiſdem fratribus congregare modeſte in cellarijs & granarijs, & hæc in extrauaganti quorundam de verbo. ſignif. Eo etiam anno condemnauit errores quorundam

CAP. 25.

Super his Maffenus timens, aſtutè & calidè miſit ad legatum apud Valentiam ſub ſpecie cõcordiæ, & interim ſecretò ad Fredericum cum muneribus, ſuggerens quia ſi Eccleſia & Rex Robertus obtinerent Lombardiam id vergeret contra eundem. Vndè & eo concilio allectus, fratri Henrico ſcripſit, vt ſimulata & inuenta occaſione reuerteretur in Alemaniam quod & fecit. Dehinc Fredericus deſtinauit oratores ad dominũ legatũ, in pecatis querens excuſationẽ, Ex Florentino titulo.21,

CAP. 26.

Eo etiam anno. 1322. apertum fuit bellum atquè indictum inter eum Fredericum & Ludouicum Bauarum in quo præualuit Ludouicus, vt Iam ſuprà, & Ludouicus

Dumquè ex viterbio Romam tenderent ad ſacra viſenda loca, papa Bonifacius fraudem ſubeſſe veritus, præmiſit milites, qui ad ſe ſacerdotem deducant & aiunt fraudem quæſtione detectam & punitam. Alij tamen aiunt nil fraudis in eo ſacerdote deprahenſum. Tum ſaltem ea peregrinatio finem habuit, & poſtmodum ſubſecuta eſt maxima peſtilentia & furor bellorum.

CAP.

ritur, prout citat Tritẽnius. Qui nihilominus rem propenſiùs ſcire optat, videat propoſitionem & ſermones ab eodem editos coram concilio, qui ſunt in prima parte ſuorum operum. Similiter & Guaguinũ ſuper Carolo. 6. Rege franciæ. Nam is Carolus filius Caroli quinti habuit patruum Philippum ducem Burgundiæ pro vno gubernatore ex teſtamento patris, cum eſſet iunior annis. Habebat & fratrem Ludouicum ducem Aurelianum, qui habuit Valentinam filiã ducis Mediolanenſis vxorem & per eam fuit auus Ludouici 12. Regis. Vndè & per eam ducatũ mediolanenſem prætendũt in francia. Contigit & Iohannem filium præmiſſi Phillippi defuncti ducem etiam Burgundũ inuidiſſe eidem duci Aureliano ne forſam illi

dam fratricellorum. Vt in extrauag. Sancta Romana. de Relig. domib. Et de his iam in 4. cathalogo.

CAP. 24.

Horum autem atque aliorum occaſione Iohannes papa declarauit chriſtum cũ ſuis diſcipulis aliquid proprium habuiſſe, ſaltem in cõmuni, & quo ad vſum neceſſarium. Et condemnauit gloſulam cuiuſdam fratris Petri minoritæ, in oppoſitum. In alioque anno condemnauit errores magiſtri Iohannis de Polliaco de quo iam ſupra. Annoquè 6. ſui pontificatus reuocauit excommunicationem latam a Nicolao 3. aduerſus diſputantes aut gloſſantes declarationem: Exijt qui ſeminat & non contra detrahentes, vt in extrauag. quia nonnumquam.

CAP.

uicus ceſſit titulo imperii. Ex Florentino. Iſquè Ludouicus inſtantibus Bolonienſibus, Gibelinis, tres oratores deſtinauit ad dominum legatum apud Placẽtiam. Qui ex parte Ludouici exoraret, ne moleſtiam aut bellum indicerent domino Maffeo Mediolanenſi, cum ea ciuitas eſſet potiùs ex imperio quàm ex eccleſia.

CAP. 26.

Quibus reſpondit legatus, quia dum Ludouicus legitimus eſſet imperator, eccleſia potius vellet imperium conſeruare, quam ab eo auferre. Aitquè ſe mirari, quod dominus eorũ, & eccleſiæ rebelles deſfendere vellet. Requiſiuitquè ſimul vt mandatum eiuſdem ſub ſigillo ipſius exhiberent. Qui merito formidantes ne hinc eccleſiæ

indignationem

CAP. 20.

Manfredus per Florentinum tertia parte tit. 22. c. 7. Paulò poſt hæc tempora exſurrexit, nempe tempore Martini 5. circa 1420. Hic (ait) fuit prædicatorij ordinis Vercellenſis, vir peritus ac timens deum. Is prædicans per Lombardiam, ductus quodam ſpiritu nunciabat populis antichriſti aduentum eo tempore futurum, & id maximè inducebat ex apocalipſi beati Iohannis, vt antè ipſum quidam dictus Iudas in anno 200. à chriſto. Iſquè Manfredus ſimul narrabat horrenda quæ refferuntur à ſanctis, ab eo excercenda aduerſus fideles. Vndè & ex terrore, multi vtriuſquè ſexus iuuenes ac ſenes, contemnentes ſeculum eidem adhæſerunt, recipientes habitum tertij ordinis dominicanorum. Ita vt tranſcenderet munerum 400. mares 100. ac fœminæ 300.

Viuebant

præferretur vt propinquior in regimine. quodam enim caſu rex ſenſu & corpore, valetudinarius fuit, vt quanquàm maior, opus tamen illi eſſet gubernatore. Vndè & is Burgundus in ipſius Aureliani necē cruentam aſſenſit, & quidam ſatellites duce Radulpho autouilla, eumdem Aurelianum nil tale meditantem apud Lutetiam crudeliter trucidarunt reffugientes ad eumdem Burgundum. Qui & ipſe re agnita aufugit. Iſquè Burgundus quęrens excuſationem in peccatis, plurimas necis cauſas Aureliano impóſuit vt quod tirannus eſſet regnum affectans, magoſquè vocaret, & adhiberet, & alia quàm plura. Et quanquam hæc longè aliter quàm comperta, ea tamen publica concione pariſi per Ioānem

paruum

CAP. 25.

In anno autem 7. reuocauit, quod Nicolaus declararat dominium rerum neceſſariarum ad vſum fratrum minorum, ad Romanam ſpectare eccleſiam. Idquè potiſſimum de his quæ vſu conſumuntur vt vinum, panis &c. aiens quia illorum eſſent domini hæc in extrauag. Ad conditorem. At per eas reſtrictiones (aiebat) noluit vllomodo derogare Regulæ aut priuilegijs ordinis. niſi in illis articulis, nempe ne aſſerant Chriſtum cum ſuis diſcipulis nil proprij habuiſſe in communi, & ne ſub nomine eccleſiæ per procuratorem agerent.

CAP. 26.

Dumque hæc in curia agitarentur, fuit celebratum capitulum generale eiuſdem ordinis apud Peruſium ſub generali fratre Michaele de Caſena, in quo determinarunt iuxta Nicolaj declarationem Chri-

ſtum

indignationem incurriſſent, reſponderūt ſe non habuiſſe mandatū, veniam de mendatio poſtulātes. Ex Florentino, tit. 21.

CAP. 28.

Eo pariter anno. 1322. Soldanus Syriæ cum ſuis Sarracenis minorem Armeniam miſera clade deuaſtauit, qui Paulò antè fidem Chriſti ſuſceperat. Ea, ait Florētinus cauſa dicitur, auunculꝰ demortui Regis contraxerat cū relicta ſui Nepotis, vt Regnum facilius obtineret, eoq; potiretur, dūq; monetur, quia deberet habere diſpenſationem, reſpondit more ſtultorum, quia prius peccatum eſt committendum, vt venia petatur. Et ea cauſa procceres dedignabantur illi auxillium pręſtare.

CAP.

Viuebant in communi ſeparatim viri a mulieribus, labore manuum ſuarum, nec omiſſis diuinis frequentantes confeſſionē, & communionem, nil eiſdem fuit proprium, peregrinabantur vt albi, & victus illis dabatur ex deuotione vt ait Florentinus non tamen omnis, ſi viuebant ex labore.

CAP. 21.

Martinus papa, ne id, ſcandalum generaret conatus eſt eam congregationem diſſoluere, remittendo eos ad propria. Nec bonomodò potuit, ab eorum ſpecialem affectionem & populi deuotionem ad ipſos, ipſe enim Manfredus rigide puniebat delinquentes etiam ad cippos pro paruis contentionibus. Acceſſerunt Bononiam vbi papa aderat qui & examinari fecit eum Māfredum nec quid indignum in eo aut in ea congregatione fuit repertum, & ita pon-

tificem

parŭum doctorem habita, diſſeminauit. qui aſſerunt licuiſſe tirannum huiuſmodi occidere, ac propria auctoritate non obſtante iuramento, &c. Vniuerſitas autem pariſienſis cuius hic ſanctus doctor erat decanus reſtitit, & eum paruum cum ſua doctrina damnauit. Burgundus inſurgit, rex Carolus de nece fratris inquirit, & eam pariter condemnat iuſtificationem.

CAP. 31.

In cōcilio autem Cōſtantienſi hic Dominus Gerſon, orator regis, & vniuerſitatis hanc iuſtificationem proponit & proſequitur eundem Burgundum, cum præfato Iohanne paruo taxans nominatim.

Ita vt is articulus meritò fuerit condemnatus, vt hęreticus prout in

ſtum nec etiam in communi quid habuiſſe proprium, & eam determinationem voluit is Michael imprudenter opponere ac deffendere, vndè & ſummus pontifex commotus in eum & totum ordinem efferbuit. Ac multi aliarum religionum, continuis flatibus augebant incendium, forſam formidantes ne ſub eo nomine dicerentut perfectiores.

CAP. 27.

Eidem de Ceſena adheſit magiſter & frater Guillelmus Octram incœptor viæ nominalium qui ſimul cum fauore Ludouici Bauari, nixi ſunt ſuā tueri opinionem. Pontifex denuò commotus ædidit extrauagantem. Cum inter nonnullos, qua denuò declarauit eſſe hæreticum aſſerere chriſtum, ac eius diſcipulos nil in proprio habuiſſe, idq; nitebatur probare auctoritate ſcripturæ, & hi eadē authorictate reſpondere, & reſiſtere tentabant ex

CAP. 29

Tempore huius, Maffeus de vicecomitibus prætenſus dux Mediolanenſis obijt octogenarius, & excommunicatus. Cuius filiꝰ Galeaczius locum pro tempore obtinuit, & plurima commouit: & alia quàm plura in ea gente commota ſunt, Italica inquieta & rixoſa etiā apud Florentiam circa 1328. Sed & Papa Ioannes publico conſiſtorio iterum protulit ſententiā excommunicationis in Bauarum, vt qui miſiſſet copias in adiutorium prēmiſſi tyranni Galeazii, qui & plurimas detineret ciuitates contra eccleſiam. Deditquè terminum trium menſium eidem Ludouico, infraquē deberet renunciare electioni, & facere perſonaliter excuſationem de fauore preſtito hæreticis ac ſchiſmatibus

tificem eundem, vſquè Romam ſecuti ſunt, ſed maior Romæ obdormiuit, & quā plures à demonijs ſunt vexati, & iunioribus quibuſdam illuſorie vt timetur apparuerunt, viſiones angelorum, offerentes patriloquia, & Manfredus illis credulus ab eiſdem ſperabatur futurus papa, & Antichriſtus manifeſtandus. At ipſe prior mortuus eſt, & mulieres aliquæ quæ nec eum papam viderunt, nec Antichriſtum natum, beatus Bernardinus contra eundem & eius errores prædicabat, qui & ſuggillabat in eum.

CAP. 22.

Bohemi inter cæteros aſſeruerunt eſſe communicandum ſub vtraquè ſpeciè vniuerſaliter & ex præcepto, & id pertinaciter tenuerunt diuiſi ab ecclæſia, Petrus quidam drecen. germanus à ſuis pulſus quia Valdenſibus adhæreret,

in ſeſſione.15.Burgundꝰ
tum tremens Anglos
proditoriè in Francos
concitat.At quodã col-
loquio cum Delfino fi-
lio Caroli Regis,irreue
renter loquens , gladio
aut haſta percutitur ad
mortẽ & interiit.Idquè
(vt aiunt) per Tanqui-
dum du Chaſtel Brito-
nem, olim Aureliano fa
miliarem , & Delphino
veré fidelem.Philippus
tamẽ filius eiuſdem Bur
gundi maiora ad huc dã
na commouit, & preua
luit apud Lutetiam A-
deò vt hic ſanctus do-
ctor in vindictam fue-
rit expulſus , prout ſu-
pra:Nomen tamem ip-
ſius in æternum manet ,
& commendant ipſum
opera eius.

CAP.

*declaratione Nicolai ma-
xime , & euangelij au-
ctoritatibus , vt qui non
renunciaret omnibus quæ
poßidet &c. non poteſt
meus eſſe diſcipulus. Item
& vulpes foueas habent
&c. filius autem hominis
non habet vbi caput ſuum
reclinet dumquè ignis ita
ferueret,in anno ſui pon-
tificatus 9. alteram ædi-
dit,quæ incipit, quia quo-
rundam. Iterum condem-
nans eam opinionem &
ſatiſfaciens obiectis , eun-
demquè de Ceſena ab offi-
cio generalis abſoluit , qui
& friuole appellauit.*

CAP. 28.

*Iſquè dominus Octram,
impugnauit etiam ponti-
ficem notando & de hæ-
reſi culpando in quibus
valde mirandum de ipſo
& adherentibus, quia ita
reſtiterent & contentioſè
ac irreuerenter , vbi pote-
rant abſquè his Regulam
& ſtatum ſuum obſerua-
re.Sed & ſummus ponti-
fex*

matibus &c.Et priuauit
omnes clericos qui ei-
dem preſtarent auxiliũ
vel fauorem . At viſis
his madatis appellauit
cum concilio ad papam
benè informandum &
ad concilium gene-
ralle,quando Romæ a-
deſſet in ſede Petri. Mi-
ſit nihilominus orato-
res,promittens ſe ecle-
ſiæ pariturum.Vndè prę
rogatus fuit illi alius
terminus trium menſiũ.

CAP. 30.

Is tamem prout nec
perfectè paruit ita nec
reconciatus. Quin(vt ci
tat Cario)iuſſu eiuſdem
Ihoannis papæ coacto
multorum electorũ nu-
mero apud Luxembur-
gum, Carolum. 4. filiũ
Ioãnis Regis Bohemiæ
elegerũt imperatorem.
At prout nec ab omni-
bus electus fuit &rece-
ptus , ita nec commu-
ter imperauit ſaltẽ pro-
tunc.

*ret,hunc errorem apud eos
ſeruit.Vbi Iacobellum Mi
ſenen. in eum errorem con
ijcit,alioquin doctum.Item
Aiunt ſanctos non eſſe ve
nerando aut deprecandos,
& plurimis alijs errori-
bus detenti ſunt ſchyſma-
tici,inſequentes doctrinam
Iohannis hus.*

CAP. 23.

*De his Bohœmis infra ſub
Sigiſmundo. c. 49. &
ſub pio 2. ac pòſt concilium
conſtancien. Quomodo plu-
rima per germaniam con-
turbarunt , etſi vtcunquè
dicantur rediſſe in obœ-
dientiam ecclæſiæ, non ta-
men abſquè erroribus.*

*Aiuntquè ij qui ægiptij
dicuntur, quod ſint ex ip-
ſis & ita in pœnitentiam
peregrinantur, vt edocean
tur in fide qui potius diſ-
currunt latrocinantes etſi
ita ſub obœdientia papæ
mitterentur deberent igi-
tur in fide doceri & exa-
minari per dioceſes & ci-
uitates per quas tranſeũt,
&*

CAP. 32.

Vincentius Ferrarius de Valentia dominicanus, ad quem is Dominus Gerſor quaſdam ſcripſit epiſtolas, ſcripſit & ipſe ſermones elegantes. Sed & feruentius & celebrius eoſdem compoſuit. Ex dono enim linguarum, omni ydiomate intelligebatur, etiam Britannico. Affuit in concilio Conſtantienſi, & moritur ac ſepelitur in ciuitate Venetenſi Britanniæ minoris. De qua Iullius Cęſar cōmētariis ſuis multa citat, & qualiter illic pugnauerit. Is ſanctus Vincentius in vita, & poſt mortem claruit miraculis. Vndè & à Calixto. 3. relatus eſt inter ſanctos. 1455.

CAP.

ſex nimis emungere videbatur pro re non certa, aut ſaltem non damnoſa pro ſalute animarum, & qui ignem accēdebant, vtinam omnes tanto Zelo optaremus eſſe perfecti & veri pauperes, quanto dici aut apparere videbantur optare. Iſquè Ioahannes non à ſolo OKam notatus eſt de hæreſi, ſed & à Phi-lippo rege franciæ culpatus eſt, quod temerè ſenſerit de viſione diuina, quia à multis antè iudicium habeatur prout citat Guaguinus in fine libri 8. Florentinus tamen ait quia id reuocauit ante finem. In eo ordine tum erant viri percelebres qui de his non curarūt, Petrus aureli Frāciſcus mayronis, Franciſcus de marchia ac Girardus Odonis, qui abſoluto eo de Ceſena fuit electus miniſter generalis.

CAP.

CAP 31.

Tempore huius diſſidii inter Bauarum & Carolum 4. inſurrexit quidem glorioſus fatuus dictus Nicolaus Rance vrbis Romæ ſacretarius, qui eam vrbem cōtendit eſſe caput imperij, & quod hinc ſummam auctoritatem haberet tractandi omnes cauſas eiuſdem imperij. Qui & citauit coram ſe, Ludouicum ipſum, & etiam Carolum, Reges ac ciuitates, aiens ſe tribunum Auguſtum. Qui & tandem fugatus nocte fugit ad Carolum quem & miſi ad Clemētem tunc papam, & fuit incluſus apud Auinionē vſquè ad Innocentium Sextum.

CAP.

& ſi debitè recipiant ſacramenta, qualiterue frequentant diuina, ſimul & corrigi ac inſtrui, vbi delinqunt.

CAP. 24.

Thaboritæ, ex his Bohœmis fuerunt contemnentes templa dei, ac vi & armis deſtruentes, duce quodam Ziſcha, qui multos huius erroris congregauit, & ſe cum eiſdem muniuit in quodom loco quem nominauit thabor. & ſuos Thaboritas, ac ſi transfiguratos cum Chriſto, nuncupauit.

CAP. 25.

Iohannes Vvicleff, errorum fons & origo, hic ex Anglia natus circa 1380. eo tempore quo eccleſia erat ſchiſmate diuiſa ante concilium conſtancien. innumeros ſeminauit errores, qui & condemnantur. Citantur 8. ſeſſione eiuſdē concilij conſtancien. Et

CAP. 33.

Bonifacius fertarius, hiſpanus carthuſianus, & dicti Vincētii frater, vir diuinis ſcripturis, & iure canonico eruditus, ſancta conuerſatione fratris imitator, plurima docta etiam cumſcripſit. Claruit tempore Sigiſmundi, & Martini. 5. circa 1420.

Lupus de Oliueto etiam hiſpanus prior generalis ordinis ſancti Hieronimi, quædam præclara ſcripſit, regulam ſignanter ſui ordinis recollegit, à Martino. 5. confirmatam. Afſuit etiam cōcilio Conſtantienſi.

CAP. 34.

Iohannes Priæth, & Dieppurg de Frācofordia teutonici ſcripſerūt aduerſus Bohenos & Huſſitas circa 1430. Ambroſius Florentinus generalis gauldunēſis diuinis & humanis ſcientiis,

CAP. 29.

Tandem pontifex Innocentium ſupplicationibus flexus, pias ac conſolatorias deſtinauit ad generale capitulum, pariſijs celebratum 1329. in anno 13. ſui pontificatus, in quo fuit electus præmiſſus Girardus Odonis. & reuocauit acta aduerſus ordinem vt in minorica ſuper Nicolao 3 Noluit nihilominus, per Guaguinum, reconſiliari cum Bauaro aut condonare moritur apud Auinionem 1334. Cum ſediſſet annis 19. & 4. menſibus, ditior in theſauris quam de aliquo legatur.

CAP. 30.

Benedictus 12. Tholoſanus, ciſtercien. ordinis, antè dictus Iacobus, præbiter cardinalis ſanctæ priſcæ, inſtituitur ab obitu Iohannis die 17. papa 203. circa 1335. Cenſuras in Ludouicum Bauarum datas à Iohanne confirmauit, & ſuper ea confirmatione fuit turbati

CAP. 32.

Circa hæc tempora, nouæ ortæ ſunt diſcordiæ in Regno Neapolitano. Cum Regi Roberto vnica eſſet filia Ioanna abſquè virili prole, eam dedit vxorem Andreę illi nepoti ex fratre Rege Hungariæ: & ipſa pòſt modum eundem peroſa per agnatos necari & laqueo ſuſpendi iuſſit, ac procurauit. Atquè alteri fratrueli eiuſdem Andreę. Ludouico principis Tarentini filio nup ſit, qui quidem Tarentinus eiuſdem Roberti frater germanus. Vndè & Rex Hugariæ primogenitus frater eiuſdem Andreæ fratris iniuriam vlturus Italiam opugnat, dum pręmiſſus Reucius reboabat. Vndè adultera Ioenna cum adultero Narbonenſem prouinciam aufugit, que iure paterno ad eum ſpectabat, Didrachiumquè

Et probatur deceſſiſſe in hereſi, vndè & eius oſſa iubentur exhumari & comburi, computantur eius errores numero 45. Quos pòſtmodùm luther ab eo et eius doctrina reſumpſit.

Hoc caput continet errores Vvicleff 45. numero.

CAP. 26.

Subſtantia panis manet 1
in ſacramento altaris, Ac 2
cidentia non ſunt ibi ſine
ſubiecto; Chriſtus in eo nō
adeſt præſentia corporali. 3
Si epiſcopus eſt in peccato
mortali aut ſacerdos non 4
conſecrat, ordinat aut ba-
ptiſat. Non eſt fundatum 5
in euangelio quod chriſtus
miſſam ordinauerit. deus
debet obœdire diabolo. 6
Si homo fuerit debitè con- 7
tritus, omnis exterior con-
ſeſſio eſt illi ſuperflua, ſi 8
papa fuerit præſcitus &
malus ac membrum diaboli
non habet poteſtatem ſuper
fideles

tijs,græcoquè & latino eloquio eruditus multa compoſuit,& tranſtulit ex libris Dioniſij Areopagitæ, Chriſoſtomi Ephrem,& aliorum. Claruit in conciliis Conſtãtienſi & Baſilienſi,& in Baſilienſi fuit orator & nuncius Eugenij.4

CAP.35.

Rudolphus de Bruxella teutonicus , Hencus de Gauda, Henricus de ſuſato teutonici ſcripſerunt ſuper ſententias, tempore horum cõciliorum. Ioannes grith teutonicus ordinis minorũ, verbi dei celeberrimus declamator ſcripſit ſermones vtiles circa.1430

Ioannes nider dominicanus teutonicus excellens diuini verbi declamator, & inquiſitor fidei accerrimus, maleficarum mulieruncularum potiſſimè, quæ ſuo vigebant tempore, ſcripſit& edidit vtiliſſima opera

turbatio in italia, vt in Platina & Florentino. Bonos & ſufficientes ſemper dilexit, & præ ceteris promouit, nil omittens ad verum paſtorem, pacem dilexit. Moritur & ſepelitur cunctis collachrimantibus, cum ſediſſet annis 7.

CAP. 31.

Clemens 6. Lemouicen. monachus, dehinc Archiepiſcopus Rothomagen. papa 204. Coronatur circa 1342. apud Auinionem, vir compoſitæ eloquentiæ & perhumanus. Ludouicum Bauarum ob contumaciam inſequitur, & Carolum 4. eius loco deſignari fecit. Auinionẽm à Regina Iohanna emit & permutauit pro feudo Neapolitano & extunc eſt ciuitas papalis, prout Platina citat. Beatum Yuonen aſcripſit ſanctorum cathalogo, & opſculum edidit de canoniſatione ipſi⁹, eo enim tempore Lemouicen. erant de patrimonio ducis Britanniæ, Hic

Didrachiumquè dũcem etiam Roberti nepotem ex fratre, pro Regni cuſtodia reliquit. Quem Rex Hungarus ſuperatum & victum, vltimo ſupplicio affecit, vt qui fratris necem fuiſſet machinatus. graſſante tamen peſte per Italiam compellitur Rex in Hũgariam remeare.

CAP. 33.

Mortuoquè Ioanne 22. Benedictus ſucceſſor cenſuras in Bauarum confirmauit, & poſt eũdem Clemens. 6. & multo plus. Atquè Italiæ ſic tumultuanti Vicarios prefecit, qui eidem Bauaro reſtitiſſent. At Bauarus, vt par pari redderet

fideles, niſi à Ceſare poſt Vrbanum 6. ſeu ab initio
ſchiſmatis non eſt aliquis 9
recipiendus in papam, ſed viuendum eſt ſuis proprijs legibus more græcorum & hinc aliqui erant neutrales.

Eſt contra ſacram ſcriptu- 10
ram, quod ecclæſiaſtici habeant poſſeſſiones.

Nullus prælatus debet ali-
quem excommunicare, niſi 11
ſciat eum à domino excommunicatum, alias eſt hæreticus prælatus.

Excommunicans clericum 12
appellantem ad regem eſt proditor regis & regni.

Qui omittit prædicare, aut
audire ſermonem propter 13
excommunicationem hominum eſt excõmunicatus.

Licet diacono prædicare,
abſque auctoritate papæ 14
vel epiſcopi.

Nullus eſt dominus ciui-
lis, nullus eſt prælatus 15
dum eſt in peccato mortali.

Domini

Pro conſcientia præceptorum, de contractibus, ſermones & alia: Intuitu veritatis adhæſit doctoribus alterius ordinis, ita vt ſuis.

CAP. 37.

Poſt mortem ſancti paſtoris Gregorii. 11. eſt ortum ſchiſma peſſimũ & perplexum, etiam apud doctores in electione duorum ſummorum pontificum, & tandem trium, continuatum per annos 39. vſquè ad concilium Conſtantienſe.

Et hic fuit modus & cauſa, vt narrat Florentinus, inter eos quos viderim clarius. Is Gregorius Lemouicenſis, curiam pontificis ex Auinione Romam reduxerat, & Romani in eius obitu, formidabant, ne iterum reduceretur, ſi quis nõ Italus, aut Romanus eligeretur.

Ea propter præcipui ex

Hic ſupplicatione Romanorum iubilæum pro quoquè anno 50. ſtatuit, vbi per Bonifacium ſolum pro centeſimo cum vix ætas hominis 100. attingat, & id conformius legi Moſaicæ. Fertur in promotionibus conſanguineis fauiſſe habuit Gregorium 11. nepotem ex fratre.

CAP. 32.

Hic plurimum laborauit pro pace inter francos & Anglos, & ſi concludi nequiuerit. Nam & Angli vi detinuerunt Caleſium hic moritur & ſepelitur apud Auinionẽ cum ſediſſet annis 12. aut 10.

CAP. 33.

Innocentius etiam Lemouicen. antè dictus Stephanus Claromontanus, vtriuſquè iuris conſultiſſimus creatur papa 205. in anno 1352. fuit integerrinæ vitæ & ſanctitatis, beneficia non niſi doctis ac probatiſſimis conferens, ac eos compellens reſidere cum bo

no

redderet, multò plures inſtituit, qui eccleſiæ ditionẽ per totam Italiam conturbarunt.

CAP. 34.

Clemens papa conſulturus quieti Italiæ induxit Ludouicum Tarentinum ad pacem cum Bauaro, permutãs feudum Neapolitanum cum Auinione ciuitate. Componit pacem inter vicecomites & Florentinos, ad vitandum Caroli imperatoris furorem, Ludouicus, (vt citat faſciculator) contumacia vſquè in finem durus permanſit. Vndè iuſſu Clementis Carolus aduerſus eius electus fuit. Ludouicus ex equo cadẽs ſubito moritur, cum imperaſſet annis. 33. idquè anno 1345.

1345.

CAP.

Domini temporales poſ- 16
ſunt pro ſuo arbitrio auf-
ferre temporalia ab eccle-
ſijs poſſeſſionatis habitua-
liter delinquentibus.
Populares poſſunt pro ſuo 17
arbitrio dominos delin-
quentes corrigere.
Decimæ ſunt puræ elemo- 18
ſinæ, & propter peccata
prælatorum poſſunt paro-
chiani eas ad libitum auf-
ferre.
Speciales orationes nõ plus 19
proſunt quam generales.
Conferens eleemoſinas fra 20
tribus eſt excommunica-
tus.
Si quis ingreditur eliquã 21
religionem priuatam ine-
ptus fit ad mandata dei
ſeruanda.
Inſtituentes religiones pri 22
uatas peccauerunt, & re-
ligioſi in eiſdem viuentes
non ſunt de religione chri-
ſtiana.
Fratres tenentur per labo- 23
rem manuum victum quæ
rere & non per mendici-
tatem.

Omnes

ex Romanis, inſtanter obſecrarunt dominos Cardinales, & ſigilatim atquè coadunatos, vt quendam probum Romanum aut Italum eligerent in Chriſti vicarium, vt ratio & commoditas tẽporis expoſcebat. Quibus benignè reſponderunt terminis generalibus. Vndè & vulgus per vicos conclamabat: Romanum volumus. Cardinales percipientes furẽtis populi impetum, pauere cæperunt, & curam cõmiſerunt placandi populum cardinali Lemouienſi.

CAP. 38.

Qui quidem dominus Cardinalis, Bartholomeum Barenſem archiepiſcopũ Neapolitanũ ſibi notum conſulit, vt

aſtutum

no exemplo, paci ſtuduit potiſsimum inter diſsidentes Italos. Carolus 4. ex mandato ipſius coronatur Romæ. Ciuitates ditionis ecclæſiaſticæ redduntur, induſtria præſertim domini Aegidij Caroli legati.

CAP. 34.

Conſtituit 61. ſtudio parare Claſſem aduerſus infideles, ſed rem ad effectũ deducere non potuit, propter bellum inter francos & Anglos, qui & Regem franciæ detinuerunt captiuum. In Italia autem Romani, Piſani, Veneti & Hungari, bello ac diſsidijs contendebant. Nam & ægidio legato ſucceſſerat Arduinus Burgundus nõ paris animi & Idoneitatis, vndè in tantis conturbationibus, hic ſanctus pontifex anno 9. pontificatus & menſe 8. moritur.

CAP.

CAP. 35.

In morte Ludouici maior oritur diſcordia. Nam electores ſpreta Caroli electione, Edoardum Regem Angliæ elegerunt, qui non curauit. Item & Comitem quendam Miſnie, qui pro pace vicinorum Bohemorum non curauit: vt citat Caryo. Itẽ quatuor ex electoribus elegerunt quendam Gonterum Comitem Schamaburgenſem, qui magna vi contendit cum Carolo. Ait Nauclerus quod à proprio medico intoxicatur, quem tamẽ coegit preguſtare, & ita prior mortuus eſt.

CAP. 36.

Carolus. 4. ſuper præmiſſis ſolus potitur imperio, imperator .116 poſt deſtitutionem Bauari, circa annum Domini

1347

Omnes ſunt ſymoniaci ſe obligantes orare pro eis qui temporaliter illis ſubueniunt. 24

Oratio præſciti nulli valet Omnia de neceſsitate abſoluta eueninnt. 25

Confirmatio, ordinatio, conſecratio locorum reſeruantur &c. propter lucrum & honorem. 26

Vniuerſitates, ſtudia, graduationes &c. vana gentilitate ſunt introducta, & proſunt ecclæſiæ ſicut diabolus. 27

Excommunicatio papæ, timenda ſolum, vt cenſura Antichriſti. 28

Peccant fundantes clauſtra & ingredientes. 29

Ditare clerum eſt contra regulam Chriſti. 30

Silueſter & imperator errauerunt ecclæſiam ditando ac dotando. 31

Omnes de ordine mendicantium ſunt hæretici, & dantes eiſdem elemoſinas excommunicati. 23

Intrantes

aſtutum & prudetem, qui & ſuaſit ſingulare eſſe remedium vt vnúm nomine tantum eligant & pôſt modûm alterum re & facto, ſublato periculo. Et ſub eo conſilio, eum Bartholomeũ ingreſſi conclaue eligere diſponebant, vt tumultuantis populi euitarent furorem. At interim pro ſe ſperás populo nunciat vltramontanum electum eſſe. Qui hinc furiis conclaue fregerunt, minis & terroribus irruentes, at dum intellexerunt Barenſem electum, pro mouendũ quieuerunt, qui ex eo pacto fuit electus. At ceſſante metu eum vt pontificem ſalutarunt. Suiſquè litteris ad principes & cõmunitates denunciauerant electum Vrbanum. 6. nuncupantes ex 8. Aprilis. 1378.

Is

CAP. 35.

Vrbanus 5. Lemouicen. Guillelmus griſa antè dictus, abbas ſancti Victoris Maßilien. abſens omnium conſenſu electus & creatus papa 206. anno domini 1363. Dum apud Vicecomites legatione fungeretur, fuit ſingularis & innocentißimæ vitæ. libertatem ecclæſiæ & ditionem eiuſdem debita prouidentia protexit. & opera maximè ægidy Kali iam præmißi. Dumquè in Italiam iſſet anno 4. ſui pontificatus cauſa rerum componendarum. AEgidius ipſe fit ei obuiam, rationem miniſtratæ prouinciæ reddens, & ob ſenium liberatur eo onere. Tertio tamen, menſe moritur apud Viterbium cuius corpus cũ digna reuerentia & ſolennitate, deportatum fuit atquè inhumatum apud Aßiſium in ecclæſia beati Franciſci in ſepulchro à ſe condito dum viueret.

CAP.

1347. fuit filius Ioannis Regis Bohemię, filii Hẽrici Luxẽburgi. Tres recepit coronas, vt auus ipſius, aureã Romæ à duobus cardinalibus iuſſu Innocentij 6. fuit fidelis catholicꝰ, ſub Clemente. 6. Innocentio 6. Vrbano 5 & Gregorio. 11. Lemou icenſibus & Britannis. Hic ordinauit bulam auream, quę continetur in fine primi tomi conciliorum.

Ft in ea bulla' agitur de electione & ſtatu imperatorum ac Regis Romanorum: Dequé ſtatu & ordine electorum, quę & fuit probata in concilio Conſtantienſi.

CAP. 37.

Cum inter vicecomites & Florentinos ac eorum ſocios, Piſani metuentes familam gumbacurtorum Florentinis amicam, hunc Carolum in Italiam vocant.

Qua

intrantes eas religiones non ſunt in ſtatu ſalutis niſi ab eiſdem opoſtatauerint. 34

35 *Papa & habentes poſſeſſiones ſunt exbcommunicati & hæretici.*

36 *Eccleſia Romana eſt ſinagoga Sathanæ, nec papa eſt vicarius chriſti & apoſtolorum,*

37 *Decretales ſunt Apocripſæ. & ſeducunt à fide Chriſti, in eiſquè ſtudentes ſunt ſtulti.*

38 *ImPeratores & domini ſeducti ſunt à diabolo, vt in temporalibus eccleſiam dotarent.*

39 *Electio papæ per cardinales, introducta eſt per diabolum.*

40 *Non eſt de neceßieate ſalutis credere Romanam eccleſiam eſſe inter alios ſupremam: error ſi per eam intelligatur vniuerſalis ecclæſia, aut concilium generale, aut primatus papæ.*

Fatuùm

Is tamen vrbanus natura inquietus, omnibus ſtatin elatus & intolerabilis apparuit, minabundus & aſper: Ita vt timeri potiùs quàm diligi prælegeret,

CAP. 39.

Ea ex cauſa indignati poſt aliquot menſes ab eo abire cęperunt, cauſantes ſe metu fuiſſe cōpulſos, & electionem non fuiſſe canonicam. Dumquè abiiſſent 14. Cardinales vltramontani conuenerunt in ciuitatem Fundorum con finem Campaniæ.

Et Iohanna Regina Apuliæ metuens ne vrbanus Carolo potiùs faueret, in iure Regni eos ad ſe conuocat, at interim Florentini fidem præſtant Vrbano.

CAP.

CAP. 36.

Dumquè Vrbanus Romam adiret Carolus imperator eò etiam init, atquè in via quædam loca conquiſiuit, & iuſſu Innocentij fuit coronatus. Vrbanus capita apoſtolorum Petri & Pauli diu deſiderata repperit, & ad altare Lateranen. debita veneratione recondit.

CAP. 37.

Vrbanus in gallias reuerſurus inſtituit Iohannem hancut ducem copiarum quæ fuerant ſub Egidio, ſperans ſe in Italiam reuerſurum. Rediens tamē in gallias moritur Maſſiliæ ſui pontificatus anno 8. & menſe 4.

CAP. 38.

Gregorius 11. Lemouicen. antè dictus petrus belforth, pontifex 207. omnium conſenſu, annoq; domini 1371. Clemens 6. patruus eiuſdem, adhuc adoleſcentem 17. annorum creauerat cardinalem, &

Qua ex re veritus Clemens ne Italia flāma & ferro ab eo vaſtaretur, vt comminatur, quia iunior illuc à patre miſſus ſe ab eis offenſum aſſerebat. Idcircò pro pace cum vicecomitibus Bononiam eiſdem permiſit ea conditione, vt 12. millia nummorū auri quotannis eccleſiæ perſoluerent. fuit mira concertatio inter imperatorem Conſtantinopolitanum, Regem Aragonum & Venetenſes, ac Genuenſes. Et imperator Cathacuſinum imperij occupatorem deuicit. Innocentius Egidium rila deſtinauit legatum qui tirannos compeſcuit, & ditionem eccleſiaſticam redidit tutiorem.

AP.

Fatuum eſt credere indul-
gentias papæ & ſuperio- 41
rum epiſcoporum.
Iuramenta illicita ſunt,
quæ fiunt ad Roborandos 42
humanos contractus, &
commercia ciuilia.
Auguſtinus, Benedictus, 43
& Bernardus ſunt damnati, niſi pœnituerint quod habuerunt poſſeſſiones: & ingreſſi ſunt religionem.
Omnes itaque à domino pa
pa vſque ad infimum Reli 44
gioſum ſunt hæretici.
Omnes Religiones indiffe-
renter introductæ ſunt à 45
diabolo.
Hi omnes errores declarati ſunt in eo concilio, pro parte hæretici, & omnes erronei & ſcandaloſi, & blaſphami, temerarij aut ſeditioſi, vt in 8. ſeſſione & in bulla Martini 5. in fine eiuſdem concilij.

CAP.

CAP. 40.

Cardinales autem in Iullio receſſerunt ab Vrbano, & ſequenti ſeptẽbri elegerunt Cardinalem Gebenenſem, Clemenſem. 6. vocantes. Ac ſuis litteris eam electionem canonicam, & alterius coactã per totũ orbem nunciarunt. Et hinc ortũ habuit ſchiſma illud perplexum etiam apud doctiores. Italia enim, Alemania & Hungaria Vrbano adheſerunt. Clementi autem Francia, Hiſpania, Catholonia.

CAP. 41.

Itaquè electo Clemẽte, vterquè eorum nouos crearunt Cardinales, Clemens in Auinione, & Vrbanus Romæ, qui & ſex ex eis, qui ei dem fuerunt aduerſati, captis & ſaccis incluſis, in mari demergi iuſſit. Vndè Clemens non tutè ſe offerebat ſuis manibus

& ad Baldum legiſperitum apud Peruſium, miſerat inſtruẽdum. Qui & quouis genere doctrinæ excellenter profecit, fuit maxima Innocenciæ atquè humanus & pius ita vt à ſingulis vnicè diligeretur eoquè tempore omnes pœnè prouinciæ Italiæ commotæ erant ad bellum, & in parte aduerſus legatum hancut.

CAP. 39.

Pontifex in tanta permutatione Gebenen. cardinalem deſtinauit legatum per Italiam cum ſex millibus æquitum Britonum, & quatuor millibus peditum. Qui per Taurinos, vſquè ad Bononiam abſquè maleficio deſcenderunt. At legatus ob aduentum Florentinorum, Ceſenam conceſſit hiematum cum copijs, & arcem cum oppreſſionibus retinuerunt. Nec mirandum vndè venerit hic nonus ortus Britonum per Italias. Nam ex 4. libro,

CAP. 38.

Tum Romæ altera oritur turbatio, dum quidam Franciſcus Baroncellus Romanus ciuis potẽs admodum, pulſis ex ſenatoria dignitate Iohanne Vrſino, & Petro Columnienſi, tribunitiam dignitatem ſibi vſurpauit. Ob quòd Innocentius ad comprimendam viri audaciam, Nicolaũ Reucium præmiſſum, ex carcere liberauit, & Romam miſit, ac dominatum repeteret, qui & nobilibus & plebe adiuuãtibus, eum Barõcellum interfecit, & ſolus tribunatu potitur. At ſtatim in memor beneficii, eoſdem is Reucius perſequitur. Vndé & ab eis pulſus, & fugiendo agnitus obtrũcatur. Et eum finem habuit vtriuſquè præſumptio. Tum Guido Iordanus auctoritate eccleſię pręficitur ſe natot ad annum.

CAP. 27.

Iohannes hus Bohœmus, imitator & protector Iohannis Vvicleff, condemnatur etiam in concilio conſtantien ſeſſione 15. & pro vno generali articulo prædicabat Iohannem Vvicleff, virum catholicum & euangelicum, errores eiuſdem illic recitat.

1 *Aſſerebat non eſſe eccleſiam niſi ex prædeſtinatis, & ita incognitam.*

2 *Vndè petrus per eum nunquàm fuit membrum diaboli.*

3 *Nec aliquis præſcitus eſt pars eccelſiæ eſto ſit in gratia. Sed prædeſtinatus diebat ſemper eſt pars eccleſiæ eſto ſit in peccato.*

4 *Item duæ naturæ, diuinitas & humanitas ſunt vnus chriſtus, Caminus tamen, ſicut anima rationalis & caro vnus eſt homo, ita deus et homo vnus eſt Chriſtus ex ſymbolo Athanaſij. Vndè crediderim ideo hunc articulum condemnatum*

nibus tradendum, ſi pro pace decerneretur (vt ait platina) dumq; Vrbanus ſenſit Ioannem Reginam fauiſſe Cardinalibus, eam titulo Regni priuauit. Et Carolum ex Hungaria accitum Regem inunxit. Et ſi pòſt modùm fuerint diſcordes. Ludouicus item dux Andegauenſis ingreſſus eſt Italiam, vt Vrbanum deiiceret, Vrbano verò mortuo, electus fuit Bonifacius. 9. Neapolitanus, Petrus Tomãcellus antè dictus idq; anno. 1390. tempore adhuc Vincelai imperatoris. A quo Bonifacio Reges Fráciæ. Anglie, Hiſpaniæ, & Nauarrę, poſtularunt vt cederet, ſicut ad id ſe offerebat Benedictus, qui reſpondit ſe indubitatum pontificem,

bro chronicorum Britanniæ Arturus 2. dux contraxit cum beatricè vicecomitiſſa Lemonnicarum, & ex ea habuit Iohannem 3. qui iure hæreditario eidem ſucceſſit cum ſuis, & hic ſanctus pontifex cum tribus præcedentibus fuerunt Lemouicenſes, vndè & hinc auxilio Britonum vtebantur. Verum pauci ex eiſdem redierunt in Britanniam.

CAP. 40.

Gregorius verò timens ne ob ſuam abſentiam tanta mala in Italia cõmiterentur, prouidè cœpit de ſuo reditu meditari. Commotus potiſſimum ex collocutione cuiuſdam epiſcopi ſancti. Quem dum interrogaret, cur nõ ad ſuam rediret eccleſiam, reſpondit econtra cum humilitate et feruore. Cur & tu ſumme põtifex exemplum ceteris daturus, non repetis tuum epiſcopatum? & his verbis commo us, alio ire ſimulãs Romam

CAP. 39.

Carolus itaquè per Italias benignè ſuſcipitur, & coronatur apud Mediolanum.

Itidem & Romæ. Ea tamen conditione (ait Platina) vt nequè Romæ aut in Italia diu moraretur. Tempore huius Angli in pariſienſi agro Francos ſuperant, & Iohannem Regèm detinent captiuum. Quem Edoardus Rex cum cõditionibus liberat, quibus non obſeruatis magno exercitu Franciam graui clade affecit, & obſidet Pariſium.

CAP. 40.

Hic Carolus, dũ Vrbanus in Italiam pro rebus componendis iuiſſet, & ipſe etiam Italiam adiit cum vxore & liberis, Lucamquè & alia loca conquiſiuit à Florentinis, & tandẽ ad propria cũ pace reuerſus

condemnatum quia poneret eas naturas in Chriſto confuſas, & non diſtinctas, vt Apolinaris qui poſuit naturam verbi effectam carnem & ſuplere animam, & Eutichianus ad oppoſitum, quod in ſola verbi natura.

5 *Item aiebãt, præſcitus etſi aliquando ſit in gratia, ſecundum præſentem Iuſticiam, nunquam tamen eſt pars eccleſiæ & prædeſtinatus ſemper eſt, licet aliquãdo à gratia aduenticia.*

6 *Item is articulus credo eccleſiam catholicam ſolum intelligitur de congregatione prædeſtinatorum.*

7 *Petrus nunquam fuit neque eſt caput ſanctæ eccleſiæ catholicæ.*

8 *Sacerdotes, quomodolibet criminoſè viuentes, ſacerdotij polluunt poteſtatem, & ſicut filij infidelium ſentiunt infideliter de 7. ſacramentis eccleſiæ, clauibus & cenſuris.*

Papalis

pontificem, ideò neceſſurum.

CAP. 42.

In anno auté 1391. mortuo Clemēte, Petrus de luna Conſanguineus Regis Arragoniæ eligitur cum ſchiſmate Auinionenſi. Qui quandoquè finxit velle cedere pro pace modo Bonifacius pariter cederet. permanſit tamen pertinax vſquè in finem, nec voluit comparere in concilio.

CAP. 43.

Bonifacius duobus annis ſedens moritur, & Innocentius 7. qui Coſmas de Sulmona, in eius eligitur loco. 145. Benedicto ſedente apud Auinionem.

CAP. 44.

Iſdem Innocentius multo minus vouluit paci intendere, dum Benedictus. 13. concordiam offerret. Is potius præpotentes Romanos mittebat

Romam cum tota curia ſe tranſtulit anno domini 1376. à tranſmigratione in gallias anno 7. ac anno 7. ſui pontificatus.

Idquè cum exultatione Italorum & Romanorum in via tamen multa eſt perpeſſus Florentius.

Et Romæ conſiſtens nullam pœnè pacem habuit, maximè à Florentinis quātumcumquè pro pace loborauerit etiam per arma. Qui & tandem dolore veſicæ moritur anno 7. ſui pontificatus & menſe 5. Pace non concluſa, quod initium & fomentū ſchyſmatum, Sepultus fuit cum lachrymis, vt qui laudabiliter & ſanctè vixerat.

Poſt mortem huius ſancti paſtoris, ortum fuit ſchiſma perplexum in electione duorum pontificum & tādem, trium, quod continuatum fuit per annos 39. vſquè ad concilium conſtancienſe.

CAP.

ſus eſt. Isquè iam ætate grauis filium ſuum Vincelaum Cæſarem fecit, imperiiquè conſortem & ſucceſſorem circa 1371. Qui & obiit cū imperaſſet annis 32. ſemper fidelis & catolicus, circa annū domini. 1379.

CAP. 41.

Vincelaus filius pręfati
1379. Caroli, & frater Sigiſmundi imperator 117. octo annis cum patre imperauit, & ſolus à morte patris annis. 22. cœpit itaquè imperare circa. 1379. hic degenerauit à probitate patris, ſignitiei & laſciuiæ deditus, & ita inutilis fuit monitus & detentus, etiam (vt aiunt) a proprio fratre, & tandem
1379. ab electoribus depoſitus vt inutilis, & ita ab omnibus notus.

Vincelaus inſigniuit Iohannem Maria ſeu Galeatum vicecomitem Mediolanenſem titulo ducatus.

9 *Papalis dignitas à Cæſare inoleuit & præfectio atquè inſtitutio.*

10 *Nec ſine reuelatione quis poſſet dicere eſſe alicuius eccleſiæ caput, & maximè niſi ſciatur eſſe prædeſtinatus.*

11 *Et niſi Chriſtum & petrum ſequatur in moribus alioquin eſt potius vicarius Iudæ proditoris.*

12 *Ita & qui incorrigibilem per cenſuras tradit curiæ ſeculari, eſt ſcribarum & phiriſæorum vicarus.*

13 *Nec dici debent ſancti ex officio, aliàs diabolus ſanctus eſſet.*

14 *Obœdientia eccleſiæ eſt ſolùm per inuentionem ſacerdotum.*

15 *Quilibet ſacerdos debet et poteſt prædicare euangelium nonobſtante excommunicatione.*

16 *Nec conſtat quod vnum ſit caput eccleſiæ, & melius ſine illo regeretur.*

17 *Nullus eſt dominus prælatus aut epiſcopus dum eſt*

bat ad Nepotem,qui & ſtatim per feneſtram deiici & necari fecit. Ita vt vndecim ex præcipuis(aiens)non erit aliter finis ſciſmatis.Vndè & ipſi conuocato Rege Ladiſlao ,Viterbium confugere compulerũt, & moritur pariter anno.2 ſui pontificatus.

CAP.45.

In anno vero 1407. Gregoriꝰ 12.Venetus dictus Angelus cororarius eligitur,ea compromiſſa conditione,ſub fide & execratione,quod is,qui ex eis eligeretur ſtatim renunciaret,modò & pariter Benedictus,vt vnus paſtor ex omnibus eligeretur & hic ſub ea conditione ſignis & notariis firmata eligitur.

Poſt

CAP. 41.

Vrbanus 6. Bartholomeus barenſis, ſuo conſilio & aſtutia, & metu populi Romani fuit electus papa 20. anno 1378. vir aiunt malè gratus, vt iam ſatis cap. 38. prioris cathalogi. Obijt anno vndecimo & menſe 8. ſepultus ait Platina paucis flentibus.

CAP. 42.

Bonifacius 9. Neapolitanus, Petrus Thomacellus antè dictus, creatur Romæ poſt Vrbanum papa 209. anno domini 1390. Clemente in Auinione ſedente. hic ætate Florenti, teſtimonia videbatur commutaſſe iuuentam in ſenectam, fuit virilis & prudentis conſilij. Aiunt quia conſanguineis fauerit, quorum tamen proles decidit in paupertatem. Superſtitio dealbatorum ſuo fuit tempore, Reges franciæ, Angliæ, & Hyſpaniæ ac Nauarræ, poſtularunt ab eo, vt renunciaret

ipſe

ducatus. Et tempore ſchiſmatis fuerunt infinitæ turbationes & contentiones per Italiam. Quibus Vincelaus ob Laſciuiam, inertiam & auaritiam non prouidens, fuit ab electoribus depoſitus cum tenuiſſet imperium annis 22. Idquè anno domini.1410. & vacauit aiunt anno vno,& ita cum fomite con entionum, ſchiſmatis.

CAP.42

Robertꝰ Bauarꝰ, dux Palatinus Rheni ſuper deſtitutione Vincelai fuit electus imperator. 118. circa annum domini 1402.ſed non ab omnibus receptus. Hic,à Florentinis grandi pretio conuocatur preliaturus pro eiſdem aduerſus Galeazium ducem Mediolanenſem, & accepta parte pretii congrediens

ſuperatur

eſt in peccato mortali, & alios plures eiuſdem ſententiæ multiplicauit.

Item, Nulla aiebant, ſunt 18
opera indifferentia, quæ non ſint vitioſa, vel virtuoſa. Sanctus Thomas in aliquo ſenſu, hanc videtur deffendere 1. 2. q. 18. art. 9. Sco. 41. 2. ad oppoſitum.

Sed nihilominus de elicitibus operibus à voluntate, actu formali vel virtuali certum apud omnes, quia tales virtuoſi ſunt aut vitioſi actus. Si vero ſint quaſi non humani, aut ex quadam imaginatione vt fricare Barbam & huiuſmodi, & ij ex ſe ſunt indifferentes, etiam ſecundum beatum Thomam, & ſecundum Hieronimum tomo. 2. Auguſtino epiſcopo 6. indifferens ait ambulare, Reumatia, iacere &c. hoc nec bonum nec malum, nec iuſticiam habet aut iniuſticiam.

Huſſitæ.

Poſt tamē Piſanum cōcilium & electionem Alexandri. 6. ipſe ſe contulit in Apuliam, & Ariminum cum Carolo mala teſta, per quem tamen ſecundum promiſſa ceſſit in concilio.

CAP. 46.

Poſt mortem autem Innocētii, adhuc ante Gregorium, principes ac duces Galliæ, nempe Bituricenſis, & Burgundus Patrui Regis Caroli. 6. & dux Aurelianus frater eiuſdem Regis, & Regni adminiſtratores miſerati calamitatem eccleſiæ, conueniunt Auinionem, rogantes Benedictum vt labenti eccleſiæ ſuccurrat, pontificatu ſe abdicando, ſi opus ſit, vt vnus eligatur, & ita cederet eligēdus poſt Innocentium.

CAP.

ipſe ſicut Benedictus offerebat, & Clemens ante ipſum. Qui reſpondit ſe indubitatum eſſe pontificem id circo nec renūciaturum. Quandoquè calculo infirmus, dum ab infamibus medicis ſuaderetur mederi per coitum ſacrilegium illud abhorruit. Aiunt quia in anno 1405. *inſtituit primus vt qui beneficium conſequeretur, dimidium annui prouentus, fiſco apoſtolico perſolueret. Hic obijt cum annis* 14. *sediſſet, & menſibus* 9.

CAP. 43.

Innocentius 7. *Sulmonen: cardinalis ſanctæ crucis, dictus antè Coſmas de Sulmone fuit electus papa* 210. *anno* 1405. *Tum in Italia poſt mortem Galeaczij ducis Mediolanen. omnia à filijs ſuis conturbantur, & Innocentius qui ante pontificatum negligentes præceſſores ſuper ſchyſmatis ablatione taxabat, ægreſcrebat ſi quid*

ſuperatur, & fuga petit Tridentinum. Sequētiquè anno moritur Galeaczius.

CAP. 43.

Tamburlanus Tartarorum imperator moritur qui mira multitudine Turchas deuicerat, & eorum imperatorem cathenis aureis vinctum deducebat. Hic Robertus decennium tenuit imperium temporibus Bonifacii. 9. Innocentij 7. Gregorij. 12. & Alexādri. 5 & negligenter, nā nec virtuoſè egit pro ſchiſmatis ablatione, ea propter non fuit coronatus, moritur circa 1411. non tamen eccleſiam turbauit, aut fauit hæreticis, vt alius Ludo
1379. uicus Bauarus prædeceſſor.

CAP. 44.

Clemens. 7 Cardinalis Gebenenſis electus fuit à quibuſdam Cardinalibus cum ſchiſmate, in ſeptembri.

Huſſitæ, vero longè alio ſenſu tenebant, eo nempè quia omnia opera humana, ex ſe ſint virtuoſa, vel vitioſa. Si enim aiebant homo ſit vitioſus & in peccato, quicquid agit eſt vitioſum, & ſi ſit virtuoſus & in gratia, quicquid agit virtuoſum eſt. Vitiū enim mortale aiebant, ſicut inficit omnes actus hominis, ita virtus viuificat actus virtuoſi, vndè per eos etiam dare eleemoſinam in peccato eſſet peccatum, & quodcunque opus virtuoſi, quanquam nec directum formaliter, eſſet meritorium, aut virtualiter in finem.

CAP.

CAP. 47.

Vndè facta electione Gregorij 12. ſub eis conditionibus compromiſſis. Benedictus vtcumquè promiſit ſe ceſſurum. & ad id compromiſerunt in vrbe Saona conuenire: Sed non niſi cum fictione & illuſione maiorem diuiſionem concitantes. Allegante Benedicto quod non niſi pro pace & liberè id ageret. Vndè & principes aliquot menſium obſidione detinere & compellere eundem voluerunt· Vndè & ipſe aufugit in Cataloniam ex qua erat oriundus.

CAP 48.

Domini igitur Cardinales eas fugas & fictiones percipentes, clam ab vtroquè recedunt, & maturo examine vt ſuper tanto diſcrimine debeant cogere & congregare concilium.

quod

quid illi proponeretur. Quin proponentes per nepotem necabat. nec vllomodo voluit paci intendere, vt iam c. 44. prioris cathalogi. Moritur anno ſui pontificatus 2.

CAP. 44.

Alexander 5. qui Petrus de Candia, ordinis minorum, Archiepiſcopus Mediolanenſis, cardinalis 12. apoſtolorum, fuit in concilio Piſano electus papa 112. anno 1409. Vir doctrina & ſanctitate preclarus adeò liberalis, vt ſe meritò diceret diuitem epiſcopum fuiſſe, pauperem cardinalem & mendicum papam. Ladiſlaum Regem Apuliæ, qui in eo tumultu vrbem Romam vexarat Regno priuauit, id conferens duci Andegauenſi idquè in eo concilio, & hinc noua turbatio.

CAP.

ſeptembri 1379. & in cōtentione contra Vrbanū eiſdem allegantibus, quia Vrbani electio nō fuiſſet libera. Hic à Gallis fuit receptus Hiſpanis & Cathalonenſibus & ſedit apud Auinionem annis vndecim, nec numeratur inter pontifices, vt nec Benedictus 13. quia Romę non ſederunt Ait Florentinus titulo. 22, quia Clemens hic obtulit ac petiit per oratores vt generale celebraretur concilium. In quo ſi decerneretur pōtifex, Vrbanum Cardinalem decerneret, & ſi contra, ipſe in manibus Vrbani ſe daret, (neſcitur ſi tutè) & verè nihil Clementius.

Ac creditur quod ex obedientia & zelo eccleſię mouebaur.

Qui

CAP. 28.

Hic Iohannes hus fuit condemnatus cum ſuis erroribus in concilio conſtancienſi & tanquam rebellis ac fatuè & deriſorie ad deum appellans, traditus fuit curiæ ſeculari, & degradatus atquè combuſtus, vt in 15. ſeſſione eiuſdē concilij conſtancien.

CAP. 29.

Iohannes parui quidam doctor pariſienſis tenuit et proclamauit errorem condemnatum 15. ſeſſione concilij conſtancien. prout gerſon aptè citat Is fuit error quia quilibet tyrannus poteſt & debet licite occidi & meritoriè per quemcunquè etiam vaſſalum ſuum, vel ſubditum, ac per clanculares inſidias & blanditias vel adulationes, nō obſtante quodcūquè præſtito iuramento, ſeu confederatione factis cum eo nec expectata ſententia aut mādato cuiuſcunquè Iudicis.

Et

quod & Piſis conuocăt, & aſſignarunt pro anno 1407. vbi & vtrunquè, Gregorium & Benedictum, velut ſchiſmaticos & rebelles depoſuerunt, prohibentes nè qui eidem paruiſſent, ac elegerunt, Petrum de candia Frăciſcanum Alexandrum.5.nominantes.

CAP.49.

In eoquè concilio, ſecundum Florentinum tit.22. Cõuenerunt Cardinales 22. Patriarchæ tres Archiepiſcopi.180. cum epiſcopis.Item abbates.300.Doctores & oratores principum 280 Qui & eundem Alexandrum.5.elegerunt. Vndè clarum quòd ſolemne fuit & legitimum. Hiſpania tamen citerior, Rex Scotiæ, & Comes Arminiacus, Benedicto parebant. Et Gregorio Rex

CAP. 45.

Soluto Piſano concilio Bononiam proficiſcitur, et Romam adire diſtulit, quãquàm rogatus, cupiens premitere legatum Iohannem coſam qui fuit Iohannes 23. Verum ægrotare cœpit, & mortem agnoſcens proximam, cardinales ad pacem & tuitionem eccleſiæ exhortatur, Proteſtans quia in Piſano concilio nil fraudis fuerit, & obijt collachrymantibus cunctis, aiens pacem meam do vobis, pontificatus ſui menſe 8. Bononiæ ſepultus in eccleſia fratrum minorum.

CAP. 46.

Iohannes 23. qui de coſa Neapolitanus, creatur papa 213. circa 1410. Idquè aiunt ex optato, vel liberè vel largitione, hic ſtatim animum ſeu operam dedit vt Sigiſmundus imperator eligeretur, qui citatus ab eo imperatore electo ad tollendum ſchiſma per celebrationem concilij generalis,

1391. Qui & obijt circa .1391. Cardinales autem ab eo promoti, apud Auinionem, ad alterius electionem, proceſſerunt, intrantes & formantes conclaue, ſecundum formam, & elegerunt Petrum de Luna, nuncupătes eum Benedictum.13.

CAP. 45.

1391 Benedictus. à Cardinalibus Clementis éligitur in locum eiuſdem Clementis anno. 1391. Dicebatur antè Petrus de Luna Regis Arragonum conſanguineus. Et ſedit apud Auinionem. Finxit aliquando pro pace velle renunciare officio, modo Bonifacius pariter cederet. Pertinaci tamen animo in ſchiſmate permanſit, nec citatus comparuit in concilio Conſtantienſi.

CAP.

Et ita quilibet ad libitum & indifferenter iudicaretur tyrannus à quocunquè, & forſam pro vera Iuſticia. Vndè hæc propoſitio merito fuit condemnata vt hæretica & ſcandaloſa, & reprobatur. vt dans vias ad fraudes mendacia, proditiones, & periuria, de ipſa tamen ſuper magiſtro Iohanne Gerſon expreſſius.

CAP. 30.

Hieronimus de praga auditor & imitator Iohannis hus, magiſter artium laicus delatus & infamatus ſuper erroribus eiuſdem hus & Iohannis Vvicleff, per concilium correctus, liberè eorum adiurauit errores & anathematiſauit etiam in ſcriptis, vt in ſeſſione 29. eiuſdem concilij conſtancien. 1415. Verum ipſe ad vomitum rediens, in ſeſſione 21. penultima Maij anni ſequẽtis, poſt ſermonem petijt loquendi licentiam, & aſcendens

Rex Apuliæ, & Ariminum. Vndè loco duorum pontificum tres apparuerunt.

CAP. 50.

Mortuo Roberto imperatore & Alexandro quinto ac Ioanne. 23. in eius locum ſuffecto, ſolicitatione in parte eiuſdem Iohannis Sigiſmundus Luxemburgus, Hungarię & Bohemiæ Rex inſtitutus eſt imperator. Et cum ob vexationem Ladiſlai Regis Apuliæ è Roma Florentiam, Bononiam abiit & tandem Laudam: quò ſciebat imperatorem vẽturum. Vbi imperator cum principibus eundem obteſtantur de celebratione concilij, qui bus annuit.

Et deſtinauit duos cardinales legatos, qui de loco conuenirent. Aitquè Florentinus, quia aliqua

ralis, duos deſtinauit cardinales qui cum eodem imperatore elegerunt & aſſignauerunt Conſtanciam, cui papa tandem conuenit, & cum Honore ſuſcipitur, & ſacrum formauit concilium, vt hic ad lenam expreſſius de progreſſn cõcilij eiuſdem constancien.

CAP. 47.

Iohannes multum vexabatur à Ladiſlao rege Apuliæ, imo & tota vrbs Romana & ea cauſa ex Roma Bononiam profectus eſt. Et dehinc Laudam, vbi ſciebat imperatorem venturum. Vbi & apud Mantuam imperator & principes obteſtantur apud eundem pontificem, de celebratione concilij, qui conſenſit vt iam præmiſſum eſt & formauit conciliũ cum debita ſolennitate & proteſtatione & eidẽ præſedit per 4. menſes. Dum tamen prioribus ſeſſionibus, de præeminentia concilij ſuprà papam. metuens auffugit habitu diſſimulato,

CAP. 46.

Principes Franciæ, adminiſtratores Regni, duces ſiquidem Bituricenſis, Burgundus patrui Regis Caroli 6. & dux Aurelianus frater regis hunc coegerunt, vt pro pace eccleſiæ, cederet, vt & alius Italus eligendus. vt ita, labanti eccleſiæ conſuleret.

At pòſtmodùm eiſdẽ pariter dici potuiſſet, vt conſulerent toti Regnò Franciæ per eos diuiſo, hic, bono nihilominus zelo procedebãt, factaquè Gregorij. 12. electione, cum cõditione vt cederet, & hic Benedictus vt cumq; promiſit cum Gregorio cõuenire apud Saonam, ſed non niſi fictio & cauilatio. Quin potius reſpondit ſe grauiter offenſurum, ſi veræ eccleſiæ caput eam deſereret. Vltimum & a principibus obſeſſus compellitur

cendens quoddam Scamnũ ſuam præfatam adiurationem reuocauit, aiens ſe malè conſenſiſſe in eorum condemnationem, & fuiſſe mentitum, aſſerẽdo eorum doctrinam hæreticã, quod & reuocabat, demptis aiebat articulis de ſacramento altaris, & eius tranſſubſtantiatione, quos cum eccleſia tenebat, credens potius Auguſtino, & doctoribus eccleſiæ, quam ipſis Vvicleff & hus. Vndè & concilium ipſum, velut palmitem aridum, reſecans & declarans hæreticum relapſum & excommunicatum, tradidit curiæ ſeculari & fuit combuſtus.

CAP.

aliqua reſtrinxerat loca, in quibus non plus poſſet imperator. Diuina tamen diſpoſitione, eoſdem cum libera deſtinauit legatione, Vndè & pòſtmodùm doluit. Nã communi aſſenſu, Conſtantiam Moguntinæ Prouinciæ imperatori ſubiectam elegerunt.

Et Ioannes initio hyemis cum Cæſare apud Placentiam, & dehinc Laudam conuenit.

CAP. 51.

Ladiſlaus moritur, & hinc Ioannes animo eleuatur. Et ſi is locus eidem non placeret noluit nihilominus promiſſis deeſſe, ſuper aſſignato concilio. Vndè tranſmiſſis alpibus menſè octobri viam cępit ad Conſtantiam, quanquàm ſui diſſuaderent, formidãtes quod euenit Ipſe nihilominus firmior, ſperans ad ſedem Petri redire, Veronem & Tridentum

nec quanquam citatus vltra voluit comparere, vndè & captus, & detentus, ac depoſitus fuit completo tamen concilio, dum iam Martinus Romam tenderet, & hic Iohannes ſeu Balthaſar eſſet liberatus, in via cum legato pontificis conueniens, deo inſpirante ad Martinum pontificem ſe contulit apud Florentiam, & vt Chriſti vicarium, cum oſculo eum ſalutat. In qua re, lacbrymas ex gaudio ab omnibus excuſſit. Et pontifex eundem creauit cardinalem et epiſcopum tuſculanum, ac merito qui non multò pòſt moritur, cum iam ante concilium ſediſſet 4. annis.

CAP. 48.

Martinus 5. Romanus, Odo, Columna antè dictus cardinalis diaconus, concorditer electus in concilio conſtancien. papa 214. die beati Martini 1417. Vndè Martinus nuncupari voluit, & quanto ad altiora promotus,

tur fugere in Cathaloniam. Sed tamen vterquè a cardinalibus relinquitur, & conuocato concilio Piſano deponuntur ambo, & eligitur Alexander, 5. huic tamẽ hiſpania, rex Scoliæ & comes Arminiacus ſemper parebant, non tamen vniuerſitas pariſienſis.

CAP. 47.

Hic abſoluto concilio monebatur ſub cenſuris ſe abdicare iuxta cõcilii ſententiam, & etiã a ſuis cardinalibus, & ſemper ſubterfugit, & hinc ab omnibus relinquitur, & auffugit in quandam peninſulam, in qua ſub pręſidio moritur. 19. annis contendit, & iuſſu eiuſdem, frigidi quidam cardinales ipſius, quendam Gilletũ aut Egidium canonicum Barcinonenſem elegerunt poſt mortem ipſius, Clemẽtem nuncupantes.

CAP. 31.

Lothardi in Anglia, fuerunt diſcipuli Iohannis Vvicleff, & ſi non in omnibus. Hi negabant eccleſiæ benedictiones, & deridebant, vt infames Valdenſes, negabant etiam reliquias ſanctorum eſſe venerandas. Et quidam Guillelmus albus vnus ex eiſdem, id coram tribunali aſſeruit.

CAP. 32.

Auguſtinus de Roma epiſcopus nazarenus, refertur ſeſſione 22. Baſilien. quoſdam ædidiſſe libellos cum multis erroribus qui illic cõdemnantur. primus fuit chriſtus quotidie peccat, ex quo fuit chriſtus, non aiebat pro capite Chriſto, ſed ad membra refferens quæ vnum ſunt cum capite. Item non omnes iuſtificati fideles ſunt membra Chriſti, ſed ſoli prædeſtinati. Item humana natura in Chriſto verè eſt Chriſtus, et perſona

Tridentum acceſſit, & imperator cum decenti comitiua fit ei obuiam. 1414. & ſummo honore intro duxerunt Conſtãtiam.

CAP. 52.

Atquè ita concilium incredibili frequentia principum & prælatorum congregatur. Nominequè Gregorii. 12. affuit cardinalis Raguſinus, dominus Iohannes dominici ex ordine prædicatorum, qui & concilium confirmauit, & alii tres cardinales affuerunt etiam eius nomine, ſiquidem Gabriel, qui fuit Eugenius 4. & Cardinalis Bononienſis & alius quidam, & ita ex duabus obediẽtiis fit vnum ouille. Is inſuper Gregorius miſit Dominum Ariminenſem, qui eius nomine renunciaret, vt & factum eſt tandem. Acta verò eiuſdem Gregorii non abs

promotus, tanto humanior apparuit, & in concilio, cum plurimæ ad vtramq; partem eſſent contentiones ipſe medium quoddam tenuit, communi conſulens vtilitati, & eam ob rem fuit imperatori, atque cardinalibus gratus.

CAP. 49.

Martinus ſoluto concilio conſtancien. etſi à gallis & alemanis ſuppliciter exoraretur vt ſaltem ad tempus moraretur, apud eoſdem. Ob neceßitatem tamen eccleſiæ, ex conſtantia ad Romam directè tendit per Mediolanum, & Florentiam. Quam quidem Florentiam in metropolitanam erexit. Ac 4. cardinales Iohannis 23. recepit, ſed & eundem Iohannem 23. pariter recepit, & creauit cardinalem & epiſcopum tuſculanum vt iam ſuper eodem Iohanne 23.

Is

cupãtes. Martinus pòſtmodùm miſit legatum, qui hunc interdiceret, iubente tamen Alphonſo ipſe ceſſit, effectus epiſcopus Maioranus, & ita ſchiſma eſt ablatum.

CAP 48.

Sigiſmundus Luxemburgus, Hungariæ rex & Bohemiæ, frater Vincelai, & filius Caroli. 4. imperator. 119. an. 1412. electus etiam exhortatione Iohannis. 23. Hic laudabiliter imperauit an. 27. temporibus Iohãnis. 23. Martini. 5. & Eugenii. 4. affuit concilio Conſtantienſi, & Baſilienſi pro parte. Is cum magnis copiis alpes trãſiit coronam Romæ ſuſcepturus. Verum Venetis renitẽtibus (vt citat Platina) reuertitur in Alemaniam.

CAP.

ſona Chriſti & perſona verbi. Item eadem natura ex vnione perſonali eſt veraciter deus naturalis & proprius. Hiquè errores deducti ſunt ex erroribus Iohannis hus, vt illic citatur. Vndè & conſtat articulum condemnatum ſu per Iohanne hus quod duæ naturæ in Chriſto, diuinitas & humanitas ſunt vnus Chriſtus, ideò condemnatum, quia ponerent eas naturas confuſas & indiſtinctas, ſic quod homo nõ ſolum per vnionem & communicationẽ eſſet deus ſed etiam per cõuerſionem humanitatis in deum, aut diuinitatis in carnem. Item Chriſtus ſecundum voluntatem creatam, naturam humanam vnitam tantum diligit quantum diuinam, propter perſonam communem. Nec mirum ſi ita dixerit, quia ex præcedenti ponebat quod ea natura eſſet veraciter deus.

Item

abs re fuerunt accepta.

Benedictus autem 13. qui Petrus de Luna, fuit ſemper pertinax & cum infamia fuit repulſus. Iohannes. 23. ab initio canonicè & bono zelo proceſſit, declarans ſua auctoritate & Alexandri. 5. Concilium Piſanum eſſe illic continuādum, aſſignando primā ſeſſionem ad 16. Nouēbris 1414. anno. 5. ſui pōtificatus. Alexander enim conſtituerat ad triennium, concilium celebrandum, & ipſum indixerat Romæ. At non cōueniēte numero ſufficienti ad Conſtantiam tranſfertur.

CAP. 53.

Iohannes itaquè, concilium cum debita ſolēnitate aperuit & formauit. Sed & palam & ſolēniter iurauit atquè deuouit ſe liberè ceſſurum pro pace eccleſiæ, modo Gregorius, & Benedictus

Is Martinus recepit oratores græcorum ſeſe offerentium ob fidem & communionem latinorum ſuſcipiendam cum quibuſdam conditionibus, qui ad id cardinalem petrum Fonteſiccum creauit legatum à latere & eò præmiſit fratrem Anthonium maſſanum generalem miniſtrū ordinis minorum. Qui græcorum explorata ſententia ſi quid ſperandum eſſet, admoneret pontificē, prout citat Platina. Is tandem generalis de maſſana, fuit creatus maſſanus epiſcopus à Martino pontifice vt in minorica. Hic pōtifex ſummus à Romanis cum omni ſolēnitate ſuſcipitur 1421. Atquè vrbem dirutā & collabantem breui reparauit, & eam ob rem eum patriæ parentem appellarunt. Aloyſium filium Ludouici Andegauenſis à Iohanna Regina adoptum, titulo Regni Neapolitani inſigniuit. etſi Alphonſus Arrago

CAP. 49.

Sigiſmundus mortuo fratre Ladiſlao ipſe ſucceſſit eidem in Regno Bohemiæ. Et poſtulauit à Martino adhuc apud Conſtantiam, vt legatum illic deſtinaret ad conuertendos hæreticos. Qui & legauit dominum Cardinalem Raguſium, Ioannem dominicum ex ordine prædicatorum. Qui ad eas partes profectus, vidēs eoſdē duræ ceruicis, ac incorrigibiles, ſuaſit imperatori, vt vi armorum eoſdem corrigeret. Alioquin formidādum, ne effecti incorrigibiles cunctos inficiāt quod penè euenit. Nā pius imperator ſubditis compatiens ſperauit aliter poſſet prouideri, quod nequaquàm potuit miſſis legatis quibuſdam, aut ducibus: Nam ſemper in deterius prorumpunt, eccleſias &

Item anima chriſti, tam clarè & intentè videt deum quam deus ſemetipſum. Item ratio ſuppoſitalis determinans Chriſti naturam, non realiter diſtinguitur ab ipſa natura determinata. Scotus facilè concederet hoc eſſe erroneum. Sed nominales diſquirerent in quo ſenſu erroneū ſit. errores præmiſſi & contenti in ea 22. ſeſſione, prohibiti fuerunt & condemnati vt in fide erronei, non tamen Author eorum qui legitimam abſentiæ cauſam allegauit ſequè, ac ſuos libellos correctioni eccleſiæ ſubmiſit.

CAP.

ctus pariter cedant. Et imperator corona depoſita, & genu flexo deo ſculatis eiꝰ pedibus, gratias illi egit nomine concilii. Iſquè Ioannes formato concilio, eidem aſtitit per quatuor menſes. Tandem prioribus ſeſſionibꝰ declarauit cõcilium canonicum nec diſſoluendũ propter receſſum põtificis, nec ab eo mutandum, & quia auctoritatem habet immediatè à Chriſto, cui etiã & papa tenetur parere in his quæ ſpectant ad fidem, extirpationem ſchiſmatis & hereſum, reformationem eccleſiæ, in capite & in membris & alia plura huiuſmodi vt in ſeſſione 4. & 5. Atquè in 6. determinarunt de forma procuratorii ab eo dandi ad tollendũ ſchiſma. Vndè ſuper his metuens diſſi

mulato

Arrago ſit cõqueſtus & reſtiterit. Id tamen Martinus fecerat ex conſenſu & ſuaſione cardinalium. Vndè & Martinus facilè reſpondit Aloyſium adoptione Iohanne Reginæ, ab Alexandro 5. & Iohanne 23. fuiſſe hæredem confirmatũ. & non eſſe ipſius feudatorium tollere niſi ob grande ſcelus in eccleſiam Romanã, quod non aderat, ſed confirmare. At Brachinus iterũ inſurgens in ditionem eccleſiæ, a militibus martini perimitur, et ex ea victoria fuit pax & tranquilitas.

CAP. 50.

Cum verò in conſtancien. concilio fuiſſet decretũ, vt concilium ad quinquenniũ eſſet celebrandum. Inſtante eo tempore circa 1422. Martinus quoſdam apud papiam deſtinauit cardinales qui cõcilium inchoarẽt, at ex gallia et germania nõ conuenerant niſi duo abbates, ea propter diſtulerunt

&

& fideles peruadentes. Aiunt tamẽ quod multò pòſt redierũt ad gremium eccleſiæ, volentes tamen ſub vtraquè ſpecie ſemper [communicare, cum etiam aliis quibuſdam erroribus.]

CAP. 50.

Hi etenim Bohemi heretici, dum pòſtmodùm turbationibus [agitaretur Italia & etiam Alemania, & ipſi catholicos armis inquietabant etiam eccleſias & ſacra comburendo. Vndè & Martinus Papa legatos deſtinauit, qui eoſdem monitionibus corrigerent, & incitarẽt catholicos ad arma cõtra eos. Qui nihilominus ignauia militum, nil niſi incommodum conſecuti ſunt. Et ſi Bohemi dicãtur vt cumquè in obedientiam eccleſiæ rediſſe, non tamen ſine erroribus.

Aiunt

CAP. 33.

Iohannes de Rokſeſana, vt citat Eneas Siluius, in eo concilio Baſilienſi, aſtans & nolens obœdire, abceſſit a concilio, proteruè deffendens ſolos bonos pertinere ad eccleſiam dei. Nicolaus galecus, legatus Bohemorum in eo concilio obſtinatè tenuit, nullum hominem poſſe iuſtè occidi, etiam ſi præcepto iudicis.

CAP. 34.

Iohannes de veſtfalia, germanus aſſeruit tempore Frederici 3. Aquam benedictam non maioris eſſe virtutis, quã aquam aliam & idem de omnibus benedictionibus. Item, aiebat, eccleſiam in diffinitionibus indifferenter errare poſſe, & erraſſe, & apoſtolos & eorum ſucceſſores prælatos nullam à Chriſto habuiſſe poteſtatem condendi canones aut leges. Vndè ipſe apud Maguntiam fuit condemnatus & eius libri combuſti.

CAP.

mulato habitu & nocte auffugit fauore Archiepiſcopi Maguntini, & Frederici ducis Auſtrię, ſperans ad ducem Burgundum confugere, datus tamen fuit imperatori ab eodem Frederico, & detentus multis locis, cùm nec citatꝰ cōparuit, ac in 10. ſeſſione, factus fuit proceſſus, ſuper ſcandaloſo diſceſſu ipſius, & deponitur, vt nec vtra eſſet eligibilis.

CAP. 54.

In 14. autem ſeſſione ſequenti Carolus de mala teſta miridicè renunciauit nomine Gregorii. 12. Benedictus verò pertinax fuit depoſitus tanquam ſchiſmaticus & hæreticus, ac ineligibilis pro futuro. In 13. ſeſſione, inhibitum ſub pœna excommunicationis, ne qui communicēt populum ſub vtraquè ſpecie. Item cōdemnati ſūt errores Ioannis hus, & Hieronimi

& tandem ob peſtem, Senas migrarunt, vbi & maior multitudo conuenit Alphonſus autem Martino infenſus, cauſam Petri de lima, Benedicti 13. adhuc ſuperſtitis promouit vt concilium pertraharet. Vndè Martinus eiuſdem Alphonſi inſultus præcauens mandauit concilium diſſolui in anno 1424. & ſui pontificatus 7. approbatis illic decretis circa fidem, & ne videretur ſubterfugere conuentum chriſtianorum, adiudicauit concilium celebrandum in ſequens ſeptenniū apud Baſileam, & ita pia aſtucia ſemina ſchiſmatis ſubſtulit.

CAP. 51.

Martinus ardua, etiam aduerſus Bohemos, verum inſtituerat diſcordias Italorum ſedare, & interim moritur Petrus de Luna, Benedictus 13. & paccato Alphonſo. Clemens ſeu Egidius antipapa ceſſit iuſſu

Aiunt quod Egiptii diſcurentes quaſi in pœnitentiam, ſint ex eiſdem, ſed de his iam in 4. cathalogo. cap. 33.

CAP. 51.

Eugenij tempore circa 1433. cum inter eundem & Columnenſes fuiſſet concluſa pax, vt ſuper eo Eugenio videbitur dū intellexit Sigiſmundum venturum in Italiam, eam pacem citius publicari fecit. Oriturquè bellum Venetorum ac Florētinorū, aduerſus Philippum Mediolanenſem ducem.

Ideo potiſſimum animatis Venetis, quia Eugenius eſſet eorum conciuis. Philippus tamē claſſem eorum deuicit & fugauit. Qui quidem Philippus ſuis opibus & fauore, ingreſſum ſigiſmūdi in Italiam iuuit plurimum. Vndè & veriti ne ſuo aduentu Philippo faueret, etſi primo ad impenſas

CAP. 35.

Niuellenſes quidam hæretici etiam tempore eiuſdem Frederici & Innocentij 8. in dioceſi Leodienſi circa 1490. fuerunt. Aduerſus quos Humbertus Leonardus epiſcopus Darienſis carmelita & inquiſitor, per 28. propoſitiones, tot errores eorundem refutauit, vt narrat Tritennus, at non narrat, qui fuerint eorum errores.

CAP. 36.

Laurentius valla, fertur à Fontano & cæteris, ſcripſiſſe & docuiſſe plurima contra ſtatum, & auctoritatem ſummi pontificis, & à quo ait Fontanus Luther methodum ſuæ oblocutionis in ſummum pontificem pro parte decerpſit. Qui & correctus fuit à Nicolao 5. priori tamen epiſtola elegantiarum ſuarum miris laudibus eum Nicolaum effert. Nec in eis elegantijs vix reperiuntur aliqua contra fidem, ſed

Hieronimi de Praga & Ioãnis parui, vt in 4. ca halogo. Fuit facta quædam prouiſio pro fratribus de obſeruantia beati Frãciſci ſecundũ puritatẽ regulę ſeſſione. 19.

CAP. 55.

Ordinata etiam per preceſſores pontifices Ioannem, Gregorium & ſia nte eorum ceſſionem aut depoſitionem, approbata fuerunt & recepta, cenſuris tamẽ reuocatis, ſecundum Florentinum. In eo concilio facta fuit quædam coſtitutio pro ſecuritate cõſcientiarum bene notãda, eſto non contineatur in actis eiuſdem concilij, nemo tenetur aliquem vitare in communione ſacramentorũ, receptione ad diuina, aut quid huiuſmodi, prętextu cenſuræ eccleſiaſticæ, a iure vel ab homine ꝓmulgatæ, niſi ea ſẽtẽtia aut cẽſura fueri a iudice publicat a

ſu Alphonſi, effectus epiſcopus Maioranus. At duo cardinales ipſius incarcerantur, & ita finis ſchiſmatis per dei gratiam circa 1430.

CAP. 52.

Paccata itaquè dei eccleſia Martinus mira prudentia ſemper vſus eſt conferendo beneficia non niſi dignis & cum examine: ſuo tempore ſurrexit Manfredus, vt ſupra alia. Martinus fuit vir famæ integerrimæ. Qui & moritur apoplexia anno ſui pontificatus 14. *& menſe* 3. *ſepultus Romæ, cum omniũ deſiderio & fletu, ac ſuper optimo parente, circa* 1431.

CAP. 53.

Eugenius 4. *venetus, ante dictus Gabriel candelmarius, canonicus regularis ex ordine Celeſtinorum papa* 215. *creatus anno domini* 1431. *Gregorius* 12. *& Martinus in legationibus & rebus arduis opera ipſius ſepe vtebantur.*

impenſas cõmunes pro commeatu eiuſdem obtuliſſent ſe ſe, propoſitũ tamẽ mutarũt. Quin & Eugenio per quendam Nerium capponiũ aduentum Sigiſmundi in vrbem fore in exitiũ ſedis apoſtolicę perſuadent: Ac communibus & coniunctis copijs & expenſis nitũtur impedire, ne cum ſuis fluuiũ Arium tranſeat. At Senenſes dederunt facultatem traiiciũdi paccato itinere. qui & pacẽ Florentinis obtulit, quam noluerunt. Eis igitur ſpretis, inito foedere cum Eugenio Romã profectus perbenignè ſuſcipitur, & corona imperiali donatur ab eo Eugenio. At in ponte Adriani iens ad Lateranum, multos Italos atquè Germanos more imperatorum, in equeſtrem & ordinem militarem aſciuit.

CA P.

ſed in alijs ſuis libris condemnatis.

CAP. 37.

Vricus hutem etiam plurima proteruè & deriſoriè ſcripſit contra curiam Romanam, & ſtatum eius & à quo pariter Luther ſumpſit exordium & fulcimentum oblocutionis.

CAP. 38.

Petrus exouien. Hiſpanus doctor ſalmãticus multos aſſeruit errores, vt citatur in ſumma conciliorum, qui fuerunt condemdemnati auctoritate Sixti 4. *in quadam congregatione doctorum apud Complutum, per Archiepiſcopum Toletanum, & tandẽ per eundem Sixtum error eſt primus. Peccata mortalia quod ad culpam & pœnam æternam remituntur per ſolam contritionem, ſine ordine ad claues. Item confeſſio de peccatis in ſpecie non eſt de iure diuino, ſed ex ſtatuto eccleſiæ.*

Item

publicata vel denunciata ſpecialiter & expreſſè, dempto caſu de iniectiõne manuum violanta in clericum, quæ adeò patet, vt nequeat aliquo iure excuſari. Et in concilio Baſilienſi ſeſſione fuit expreſſè à Martino. 8. determinatum, & in concilio Tridentino. In 41. ſeſſione proceſſerunt ad electionem pontificis, & conſtituit pro ea ſola vice, vt ſex ex quaquè natione Italia Gallica Hiſpanica, Anglica, viri ꝓbati deligerẽtur, qui cũ Cardinalibꝰ cõclaue ingrederentur, & in ea electione vocem haberent. Imperator Sigiſmũdus iam cum labore iuerat vſquè Narbonem collocutuſus pro actibus concilii cum Regibus Franciæ Angliæ & Hiſpaniæ, ac cum Benedicto. 13. Vbi & concorditer cõuenerant, quod ſi

Reperit eccleſiam & quietam & habundantem poſt Martini deceſſum. At ſub eodem agitata fuit & conturbata, ac diminuta à multis tyrannis, deo permitente, et ſignanter à duce mediolanen. Philippo inſtantibus enim delatoribus qui dicerent Martinum infinitos theſauros cum nepotibus & familiaribus reliquiſſe hac re permotus Stephano columnæ ſuarum copiarum præfecto iniunxit vt pocium Martini vicecamerarium ad ſe adduceret, abſque tamen ignominia, quem econtra ſuis bonis direptis vt Latronem, vi traxit eundem, qua indignitate motus, eidem Stephano cum interminatione cenſuit, qui huic veritus, Præneſte ad principem Columnam confugit.

CAP.

CAP. 52.

1434. Deinde cum is Sigiſmundus per aliquot mẽſes Romæ pacificè ſtetiſſet abiit cum bona gratia Eugenii per Pincentes & Flaminiam, optauerat & per Florentinos ire, & quia diuiſi non aquieuerunt ita per Ariminum Rauenam & Ferrariã, Mantuam peruenit.

CAP. 53

Mantuæ autem Franciſcum dominum Mantuanum Marchionali dignitate cũ inſigniis imperialibus ornauit, ſpondens Ludouico ipſius filio, Barbarã Marchionis filiam vxorem dare, & mutata fortuna redit in Alemaniam, ortis inimicitijs inter eundẽ & Philippum ducem Mediolanenſem, quanquàm Philippus ſuis opibus plurimum fauiſſet, in eius ingreſſu per Italias.

CAP.

Item prauæ cogitationes non ſunt de neceſſario confitendæ ſed ſufficit diſplicencia. Item nec manifeſta peccata ſed ſola ſecreta. Item nec abſolutio danda niſi peracta pœnitencia iniuncta. Item papa non poteſt alicui viuo indulgere pœnam purgatorij, nec diſpenſare in ſtatutis eccleſiæ. Item eccleſia vrbis Romæ errare poteſt. Error maximè, vbi eccleſiam vniuerſalem quæ non poteſt congregari in cauſa fidei repreſentat. Item ſacramentum pœnitentiæ, quo ad gratiæ collationem eſt legis naturæ, & non inſtitutionis noui ac veteris teſtamenti. Omnes præmiſſi articuli, fuerunt condemnati hæretici, ſcandaloſi, & malè ſonantes. Et liber eiuſdem Petri fuit per ſententiam combuſtus. Quod & ipſe approbauit, & præmiſſos errores ſub iuramento anathematiſauit & abiurauit.

CAP

ſi is Benedictꝰ cum ſuis cardinalibꝰ cócilio debitè apareret, reciperetur aꝓbatis actis per eundé.

CAP. 56.

Is tamen Benedictus citatus cum ſuis, & per trimenſe expectatus nó comparuit. Vndè in eorum abſentia, concluſũ fuit, electionem debere fieri, vt 40. ſeſſione. Ingreſſi igitur cóclaue. 8. Nouembris. 1417. dominum Odonem columna elegerunt die .11. ab ingreſſu ac die B. Martini (vndè Martinus nuncupari voluit) & cum omnium exultatione. Nam & imperator conclaue ingreſſus exoſculatus eſt pedes eiuſdem, & pax diu deſiderata reddita eſt eccleſiæ.

CAP. 57.

Martinus ita electus ſtatim comcilium confirmauit & aprobauit. Et etiam condénationes hereſum hus, vuicleff de Praga &c. Et

CAP. 54.

Iſquè Pocius falſò ſuggeſſit eidem principi Columnen. quia certò percepiſſet, Eugeninm velle delere nomen Columnen. eaq; ex cauſa cum & ipſe Columnienſis eſſet auffugiſſet ſupplicans vt his communibus calamitatibus occurriſſent, Eugenium ab vrbe pellendo, & ad id ſuas opes pollicebatur. Vndè & ſuper his motus princeps Columnen. & familiares Martini, vrbem & pontificem aggreſſi ſunt & plura molliti.

CAP. 55.

Eugenius ſuper his decidit in infirmitatem, vndè cœpit de pace agere cum columnen. curante Angelo foſco ciue Romano, què pace concluſa creauit cardinalem cum nepote Franciſco Carrario, eamquè pacem ſtatim curauit diuulgare antè Sigiſmundi aduentũ vt iam ſuper eo. Atquè ſuper his præfatum nepotẽ Franciſcum

CAP. 54.

A diſceſſu imperatoris, omnia per Italiam bello feruebant, & maximè aduerſꝰ Eugeniũ papã. Philipꝰ dux Mediolanenſis agrum Roma nũ depredatus eſt. Vndè & Romani cóqueruntur. Pontifex expers concilii eos miſit ad Nepoté Camerarium, qui otio & voluptati deditus nó curauit. Vndè indignati confugiunt ad arma conclamantes libertatem, & pulſis magiſtratibus Eugenii ac Nepote capto nouos creant gubernatores. Eugenius vero fugit in habitu monachali ad Floréntiam. Cognita autem fuga ip ſius, Romani eundem ſagittis & lapidibus inſequntur, cupientes ipſum detinere, vt & ſimul caſtrũ ſancti Angeli

CAP. 39.

Hermanus Riſſuic. tempore Friderici 3. aut circa multos ſeminauit errores etiam cum reſidiuo poſt pœnitentiam, hic fuit Holandinus aut batanus. Primo aſſeruit Angelos aut bonos aut malos non fuiſſe à Deo creatos. Item cum ſaduceis aiebat animas mori cum corporibus & nunquam reſurgere. Item nullum prorſus eſſe infernum. Item cum Valdenſibus mundum fuiſſe ab æterno. Atquè Alphonſus à caſtro quia Hermanus recantauit malè aſſerta, & miſericordiam cum aliqua pœna obtinuit, qui tamen euadens in anno 1502. ad peiora relapſus, condemnatur datus curiæ ſeculari & fuit combuſtus.

CAP.

Et cuncta acta & concluſa pariter in eodem. At de non ſic concluſis non item, vt in vltima ceſſione eiuſdem concilii fuit ordinatũ vt pro futuro, proximum concilium a quinquennio celebraretur, & aliud ſubſequens a ſeptennio & dehinc quolibet decennio, in loco deſignãdo a ſummo pontifice, ante finem concilii precedentis.

CAP. 58.

Martinus igitur, in ſeſſione 44. aſſenſu totius cõcilii aſſignauit ciuitatem Pariſienſem pro loco futuri concilij: ad quinquenniũ. Et abſoluto concilio, imperatorem etiam abſoluit à cuſtodia Ioannis. 23. & eũ in ſe recepit. finis concilii Conſtantienſis in ſeſſione. 45. Aprilis. 22. anno domini 1417. Martinus abſolutionem plenariam conceſſit ijs qui cauſa

Franciſcum Carionem inſtituit Camerarium, adhibitis præſtantiſſimis & probis conſiliarijs.

CAP. 56.

Eoquè adueniente Sigiſmundo in pace conueniunt, & Sigiſmundus recepta corona ab Eugenio, receſſit in germaniam cum bona pace. Poſt cuius diſceſſum omnia per Italiam bello feruere cœperunt, & potiſſimum aduerſus Eugenium papam. Philippus dux Mediolanen. agrum Romanum eſt deprædatus. Vndè & Romani conqueruntur, ac tandem armis inſurgunt ita vt Eugenius ſit compulſus Florentium in habitu monachali fugere, vt iam ſuper Sigiſmundo. cap. 54.

CAP. 57.

Cumquè eſſent deriſi à Balthaſare de oſſida ſuper caſtro ſancti Angeli compulſi fuerunt commutare captiuos, & nepotem pontificis, & 5. poſt menſe ſeſe

geli detinerent, At triremibus deffertur Florẽtiam. Et tum Romani caſtrum obſiden t cum imcurſionibus.

Riſu dignũ, quidam miles Baltazar ex induſtria & concilio prefecti armis captus, eundem præfectum criminãs policetur ſub mercede arcem, & prefectum eidem traditurum. Eo autem regreſſo in arcem, ſimulachrum quoddam in habitu prefecti, ſuſpendit ad muros, clamans vt in certo numero accurriſſent cũ mercede, quos omnes detinuit captiuos, & tum in arce fit clamor exultãtium, & miſſilia ac bombardas emittunt in Romanos. Qui & ita deriſi, commutãt captiuos vt ſuos liberẽt &. 5. pòſt menſe, ſeſe in eius dederunt poteſtatem.

Et

CAP. 40.

Martinus Ludder, paterno cognomine mutato in Lutherium, ex gloria, aut potius ex vera ſignifficatione, quia infixus ſit Lutho & limo profundo. Fuit germanus ſaxo, ex comitatu de Manſfeld ordinis hæremitarum diui Auguſtini tempore Leonis papæ 10. & Maximiliani imperatoris, circa 1517. Hic nouus hæreſiarcha exortus ciſternas putridas & infectas errorum Iohannis Vvicleff, Iohannis hus, Hieronimi de praga, ac Vvaldenſium & aliorum hæreticorum iterum fodit, atquè diſſeminauit, contra ſtatum totius eccleſiæ, & leui cauſa, ea nempè Leo papa 10. circa 1517. dedit & publicare fecit per vniuerſum Chriſtianiſmum indulgentiãs pleniſſimas ſub nomine crutiatæ, in ſubſidium fiendi exercitus contra Turcas & infideles, ſub

cauſa concilii affuerant, ſemel quidem in vita, & mortis articulo, ac eorũ familiaribus. Sic tamen quodam die noticię, pro abſolutione in vita ieiunẽt per annum. 6. feria, & pro abſolutione in articulo mortis per aliũ annũ niſi legitime impediti. quo caſu habẽt alia pietatis opera peragere. Poſt ſecundum annum debeant etiam vſquè ad finem vitæ feria. 6. ieiunare, vel alia opera pietatis peragere.

Hæc in ea ſeſſione vltima, vbi conſtat quia maiori auſteritate, concedebantur tunc indulgentię. Fuit & conciliũ ad quinquennium apud Papiam & Senas, de quo iam ſuper martino.

De

ſeſe in poteſtatem dare Eugenij, etiam veniente Iohanne Viteleſco pro parte eiuſdem Eugenij, & maiori cum tremore. Hic omni conatu laborauit diſſoluere aut tranſmutare concilium Baſilien. etiam Alberto creato ad eundem et partes concilij, ſcribens vt propter græcos aduenientes apud Ferrariam, & tandem ad Florentiam conueniſſent. Vtraquè tamen perſiſtẽtes parte, apud Florentiam, & Baſilæam ſub nomine concilij contendunt & continuant, ac in Baſilæa, incitantibus maximè Alphonſo, & Philippo duce Mediolanen. Eugenium citatum nec comparentem deponunt, & Amadeum ducem Sabaudien. decanum militum in ſolitudine Ripaliæ, Gebenen. diœceſis deo in continentia famulantium, elegerunt in ſummum pontificem 1439.

Flelicem

Et adueniente viteleſco ex partte Eugeni qui nec hiare eſſent auſi, vel hiſcere. Florentinus citat, aliud iucundum de eodem Balthaſare offida. Is ab Eugenio miſſus fuit ad Regendam Boноniam, qui & Iuſtitiam adminiſtrabat ſecũdum ęquitatem, & non ad cautellas litium: gratia exẽpli. Quidam diues in quodam ſaculo amiſit 300. florenos aureos, quos quidam pauper reperit. Et audita querimonia, nec ſaculum apperiens; reſtituit. diues conqueritur quod deeſſet vnus Florenus, & pauperem trahit ad iudicium, Balthazar iudicat quia cum in ſaculo amiſſo eſſent floreni 300. & in reperto à paupere non eſſent niſi 299. relatione dicti diuitis, quia ille, quẽ repererat non eſſet huius

diuitis

ſub vexillo Chriſtianiſſimi Regis Franciſci, vt bulla in eo Regno publicata certum dat teſtimonium.

CAP. 41.

Archiepiſcopus Moguntius legatus apoſtolicus ad eas publicandas per Germaniam ſeu Alemaniam, ſubdelegauit, doctum ac probum virum Iohannem TetZet ordinis prædicatorij. Et is mos fuerat ab antiquo obſeruatus per Germaniam, quod huiuſmodi indulgentiæ annunciarentur populo per hæremitas Auguſtinenſes. Vndè hic Martinus, commotus quod ſibi ac ſuis dictus TetZet præferretur, omni via cæpit laborare vt dictus TetZet à præfato munere deſtitueretur aut deturbaretur, & multa commouit fauore ſui vicarij generalis Iohannis ſtanpit, qui acceptus & notus erat apud Fredericum ducem ſaxonum.

Qui

De Baſilienſi concilio.

CAP.59.

Certum per ea quæ infrà notantur ſuper Martino. 5. & ſigiſmundo cap.40. Quia per concilium Conſtantienſe aſſignatum fuit generale concilium celebrandum Papiæ.1421.& paucis illic conuenientibus Senas fuit tranſlatum, & tandem ſuperueniente cauſa diſſolutumanno 1424.anno.7.pontificatus eiuſdem Martini,& aſſignatum ad ſequens ſeptennium ad Baſilæá abſquè diſſolutione cócilii Senenſis interim.

CAP.60.

Martinus igitur anno 14.ſui pótificatus paulo ante mortem ſuam miſit Iulianum ſancti Angeli Cardinalem diacōnum ad correctionem & reductionem Bohemorum. Vt etiam cócilium apud Baſileam celebraret,

Felicem 5. nuncupantes, ægrè acquieſcentem nec optantem, vt ſeſſione 39. & 40.

CAP. 58.

Is Amadeus tandem paucos habuit obedientes vltra ſuos ſabaudien. Nam & fuerunt alij neutrales nec Eugenio aut parantes vt Vicleffitæ, & Huſſitæ, &c. Et ita nouum ſchiſma ortum eſt. Fælice tamen cedante tempore Nicolaij ſinem habuit. Greci in eo concilio Florentino recepti ſunt in obedientiã Romanæ eccleſiæ. Et Ioſeph durante concilio deceſſit, &c. At in eorum receſſu non fuit qui eis fidem annunciaret.

CAP. 59.

Armeni pariter in eo concilio Florentino aduenientes, ſeſe cum eccleſia vnierunt. At tandem à Mahumetis ſunt occupati. Eugenius, Nicolaum Tolentinum retulit inter ſanctos. Viros religioſos & doctos

diuitis ſaculus, at interim eſſet illius pauperis ſaculus ille,cùm mullus dominus illius compareret.

CAP. 55

Sigiſmundus cum laude imperauit annis. 27. miraquè prudentia ſuccurrit eccleſię deſolatæ & conturbatæ in celebratione cócilii Cóſtantienſis & Baſilienſis etiam pro parte.

Et mirum quod pro pace & vnione eiuſdem eccleſiæ iuerit in perſona per aliena Regna collocuturus cum Regibus Francię, Angliæ & Hiſpanię ac cum Benedicto 13 vſquè Narbonem (Nam tunc Rex Angliæ Burdegalenſibuss dominabatur) vt in actis eiuſdem Conſtantienſis cócilii conſtat de his.

CAP.

Qui & non valens obtentum obtinere, cœpit ſcribere & declamare contra Papæ indulgentias. At vbi pro ſe aut ſuis eam prouinciam habuiſſet, tenuiſſet & prædicaſſet eas ſaluberimas. Sicut & Donatus a quo donatiſtæ hæretici modò Cecilianus non fuiſſet illi prælatus, tenuiſſet fidẽ eccleſiæ optimam. At quia antè ipſum promotus fuit, proclamauit fidem inualidam, & opus conſtituere nouum, vt ex Auguſtino, & alijs. Patet ex his qua leui occaſione, hic Luther ſumpſerit initium erroris. Quod benè in diſceptatione lipſica contra doctorem. Eckium furore concitus euomuit diens, ſuum inſtitutum in dei nomine non fuiſſe ſuſceptum, nec in eo conſummari poſſe aut finiri, vt multi teſtati ſunt tum, ab eo audiuiſſe vt citat Fontanus.

CAP.

lebraret, inſtante fine ſeptennii aſſignati, dum ipſe ob decrepitã ætatem & valetudinem intereſſe non poſſet. Et hæc ſingula patent ex priori ſeſſione concilij Baſilienſis,& ex bula eiuſdem lecta & publicata,atq; interim Martinus moritur.

CAP. 61.

Mortuo Martino.5. Eugenius 4.ſucceſſor eiuſdem ſimilia mandata eidem legato iniunxit anno primo ſui pontificatus.1431. Vndè cum is legatus multo tempore cauſę Bohemorum incubuiſset,inſtanti tempore Baſilæam applicuit, vbi per tres menſes contulit cum patribus. Et priori ſeſſione,concluſerunt eum locum verè & canonicè deputatum pro celebratione concilii prioribuſquè ſeſſionibus,concilio ritè

doctos plurimum dilexit, & admiſit ſuis decretis, puta Leonardum Aretinum,blondum &c.minoris obſeruantinos priuilegijs dotauit, canonicos regulares ex laterano pulſos reſtituit, quos & Calixtus remiſit, & Paulus 2. reuocauit. Tumquè moritur Eugenius 16. anno ſui pontificatus 1446.

CAP. 60.

Nicolaus 5. Papa 216. Thomas ſarZanus antè dictus,agri lunenſis,vir non excellentis generis,ſed clariſſimæ virtutis & doctrinæ. Creatur papa circa 1447. & renitens. Nam ſupplicauit dominis cardinalibus vt maturius conſuluiſſent eccleſiæ, & dominus cardinalis Portugalen.fertur reſpondiſſe. Nos Nicolaum, ſed dominus pontificem deſignauit. Et ita dominus infirma elegit vt confunderet,fortia. Nã & anno ſequenti Fœlix dux Sabaudiæ,magni generis ceſſit eidem.

CAP. 56.

Iſte(vtcitat Faſciculator) nouen bella habuit cũ Turchis è quibus retulit triumphum.In vno nihilominꝰ exercitu Gallorum Italorum, Alemarum, ac Burgundorum orta diuiſione,non præualuit, At dux Burgundus captiuus fuit. Hic Sigiſmũdus nimis cõpaſſꝰ eſt ſuis Bohemis in hereſi obſtinatis,qui facillè potuiſſet in initio ſupprimi & diuelli,at pòſtmodùm nec bello,etiam cũ predicatione cruciatè po tuerunt plené diuerti, aut domari.

CAP 57.

Dum Sigiſmundus imperaſſet annis.27.moritur in anno domini 1438.ætatis ſuæ anno. 70.vir merito ex zelo fidei & eccleſiaſticæ pacis inter ſanctos enumerandus, obijt abſquè virili

CAP. 42.

Hæſitaretur tamen cur igitur dictus exercitus in Turcas erectus non fuit, & pecuniæ collectæ eo titulo non fuerunt expenſæ. Satis patet, quia deo permitente, Sathanas aliundè præualuit, bellum incitando inteſtinum, inter Carolum 5. imperatorem,poſt auum Maximilianum defunctum, & præfatum Chriſtianiſſimum Regem Franciſcum pro ducatu Mediolanen. & alijs terris Italiæ.

CAP. 43.

Dictus igitur Luther non valens præfatum TetZet perturbare aut deſtituere, à cura data pro indulgentijs,ſcripſit Alberto Archiepiſcopo Moguntinen. legato qui ſuprà, quia non deceret ſuæ maieſtati permitere,vt ſuo nomine diuulgarentur indulgentiæ repugnantes aiebat euangelio Chriſti dicentis arctam eſſe viam ad

ritè formato,ſtatuerunt vt in Cóſtantienſi:quia concilium immediatè auctoritatem habet à Chriſto. Cui quilibet cuiuſcunquè ſtatus tenetur obedire &c.etiam ſi authoritatis papalis. Item quod nec poſſit papa diſſoluere,aut trãſferre concilium, vel locum eiuſdem ſine aſſenſu eiuſdem concilii. At in.3.ſeſſione tranſmiſerunt venerabiles oratores ad Eugenium papã ſupplicantes, vt ſi poſſet commodè accedere ad cóciliũ cõueniſſet cũ dominis cardinalibus Ft ad eorum peruenit noticiam, quia dominus Papa ſiniſtra quadã relatione attemptaret diſſoluere concilium in ſcandalum & ruinam eccleſię ea propter quoſdam reuerendos patres epiſcopos & abbates ex parte cócilii,& ſeremiſſimi Sigiſmundi imperatoris

Quem quidem fœlicem aut Amadeum inſtituit cardinalem Sabinianum, & legatum & meritò. Nicolaus tumultuantem Italiã ſummo labore ad pacem incitauit publicis exhortationibus, & maximè per reuerendum patrem Robertum de Licio minoritam. Celebrauit Iubilæum cum magna exultatione & frequentia in anno 1450. Sequenti anno Fredericus imperator, aduenit, & deſponſatam vxorem hæleonoram, Regis Portugaliæ filiam, neptem Alphonſi, Senis adductam repperit, Qui & ſimul ingreſſi & honorificè recepti à Nicolao, benedictione nuptiali ſimul & corona imperiali donati ſunt ab eodem.

CAP.

virili prole, cũ vnica filia quam dederat Alberto Auſtriæ vxorem, & per quam ſucceſſit regnis Hungariæ, & Bohemię.

CAP. 58.

Deffuncto Sigiſmundo, tempore Eugenii Turcus quidam Amurates vt citat Florentinus trugas, inierat cũ Chriſtianis,quas (vt aiunt) nonus Rex Poloniæ & hũgariæ Vladiſlaus, concilio Iuliani præſidentis in concilio Baſilienſi fregit Turcũ inuadens, à quo tamẽ deuincitur & ociditur. Et premiſſus legatus fugiens agnitus etiam peremptus eſt.

CAP.

ad ſalutem. & præfatæ indulgentiæ ad oppoſitum. Item quia excludunt timorem contra dictum beati Petri, vix iuſtus ſaluabitur. Item quia ex hoc promittunt ſecuritatẽ vndè & populus efficitur deterior. Clarumquè eſt quãtum hæc pugnent aduerſus ea quæ poſtmodùm aſſeruit & ſcripſit.

Item & indifferenter omnes indulgentias condemnabat, & non ſolos abuſus ſi qui circa eas committebantur.

CAP. 44.

Statim innumeras alias propoſitiones atquè themata, in Vvitembergo, & per germaniam publicauit, & affixit proteruè contra præfatum tetzet, & cunctos alios, & is Tezet cum etiam ſpeciali commiſſione eſſet inquiſitor fidei agebat in eum. Iſquè Luther nonnumquàm fictè & cũ hypochriſi ſcribebat ad ſummum pontificem, & ſæpius

toris miſerunt, ſupplicantes, vt eam diſſolutionem reuocare dignaretur,& opportuno fauore concilio ſuffragari, at non optinuerunt optatum rẽſpõſum. Vndè auctoritate præmiſſorum, denuo eidem ſupplicãt & c. Quim & peremptoriè præfigunt, vt compareat intra ſpatium trium menſium,& bis ac ter monent &c. aliter ſe in eum acturos, vt in contumacem, & id ex parte imperatoris, & aliorum principum & prælatorum.

CAP. 62.

Eugenius cum his etiam bello vexabatur.

Vndè bullam reuocatoriam eiuſdem diſſolutionis, & approbatoriam ac confirmatoriam concilij conceſſit, quæ lecta, accepta,& inſerta in ſeſſione.16.

Quin

CAP. 61.

Quidam Stephanus porcarius proditor ſeditionem arte dicendi excitauit in pontificem Nicolaum. At conuictus ſuſpenditur ad muros ſancti Angeli.alijquè nonnulli ex ea coniuratione eo ſupplicio interierunt.

CAP. 62.

Sed & miſeranda captiuitas vrbis Conſtantinopolitanæ,eo anno 1452.per Mahumetum Regem Turcarum.Imperatore conſtantino obtruncato poſt mortem tamen in ea captiuitate,qui fuit filius Hælenæ, vt Conſtantinus primus. Erat frater Iohannis palleologi imperatoris qui affuerat concilio Florentino.Occiſa fuerunt innumera fidelium millia in ea expugnatione,& omnes incolæ occiſi vel venundati fuerunt eaquè ruina ita repentè euenit,vt nec vix licuerit de auxilio cogitare.

Solis

CAP.59.

Albertus dux Auſtriæ, ac Sigiſmundi gener,& per eum Rex Bohemiæ & Hungariæ imperator 120. poſt Sigiſmundum circa 1438. non recepit coronam imperialem,& ſolo biennio imperauit, cũ eo forſam dignus nõ eſſet mũdus. Vnicum etiam habuit filium, ex vxore Sigiſmundi filia, qui & vnicam filiam ſolam reliquit.

CAP.60.

Fredericus.3. Hermeſti ducis Auſtrię filius imperator.121.eligitur poſt Albertum tempore Eugenii circa 1440.Eugenius deſtinauit ad eundem & principes Alemaniæ dominum Thomã Epiſcopum Bononienſem, qui fuit Nicolaus ſucceſſor eiuſdem, ac dominum Ioannem hiſpanũ oratores peritiſſimos

qui

pius cum arrogantia & imprecatione vt huius naturæ erat.

CAP. 45.

Leo Papa cunctis erroribus eiuſdem Lutheri cum graui conſilio diſcuſsis & examinatis eos condemnauit 1520.17. Cal. Iunij. Iniungens ſub cenſuris vt quiſquis libros ipſius habuiſſet, eoſdem dediſſet igni. Quo verò ad perſonam ipſius eum paternè monebat, cum ſuis fautoribus,vt ab inceptis deſtitiſſent & ab omni eorum publicatione.Datiſquè peremptorijs terminis vt comparuiſſet cum ſaluo conductu, ſatiſfacturus, vel ſufficientem miſiſſet cautionem, cum ſatiſfactione. At vir reprobus ſemper ad deteriora procupit & in dicta, apud Vormatiam coram nouo Cæſare Carolo 1521. Et legato papæ Hieroſolimitano.

Alexandro

Quin & proteſtatus eſt 3. à ſe aut ex ſuo ſcitu nõ emanaſſe, nec ſimpliciter concilium diſſoluiſſe, ſed ex loco propter commotiones Bohemorum, & alias rationes, tranſtuliſſe Bononiam. Vndè & apoſtolicis litteris concilium confirmauit. & ita patet quia auctoritate ſufficienti ſit celebratum.

CAP. 63.

Eugenius etiam ſpeciales legatos ac præſidentes miſit ad concilium, qui recepti ſunt ſub premiſſis conditionibus, quod concilium ſit immediatè ſub Chriſto. Iamquè plura de electione pontificum & huiuſmodi ſtatuerant non Eugenio grata. Idque fuit in anno. domini mileſimo quadringenteſimo trigeſimo quarto.

Vndè

Solis enim 60. diebus fuit obſeſſa, circa annum 14. à reditu ex concilio Florentino. Pax quidem eſt ſecuta in Italia ſed tarde minus.

CAP. 43.

Ait faſciculator quia quidam Iohannes Iuſtinianus Ianuen. eam prodiderit ciuitatem ſpe & promiſſione quia inſtitueretur Rex in eadem. Quod ait per triduum obtinuit & 4. ſequenti fuit ex capitatus.

CAP. 44.

In viatorio tamen terræ ſanctæ dicitur quia hic Iohannes Iuſtinianus, virtuoſè ſe geſſeric ac fideliter, & tandem ſaluus exierit. Nicolaus retulit ſanctum Bernardinum inter ſanctos ſubquè eiuſdem auctoritate condita ſunt ſtatuta Barcinonenſia noſtri ordinis. hic tædio affectus maximo audita calamitate Conſtantinopolitana, podagra laborans, & Maiori crucia-

tu,

qui eoſdem ad plenam obedientiam reduxerũt. Teutonici enim ſe ſe neutrales prius gerebãt nec Fœlici aut Eugenio parentes, & ferè ſoli Sabaudienſes obediebant Fœlici.

CAP. 61.

In eorum dominorum reditu ſuper ea profeſſione, & obedientia, fuit ſolemnis miſſa celebrata apud Lateranum, in qua Florentinus affuit (prout citat) Eugenio tamen infirmante. Vndè & obiit circa annum Domini, 1445. Vndè & Fredericus ſuo tempore coronam imperii nõ ſuſcepit, cum toto ſuo tempore chiſma fuerit continuatum. Fredericus imperauit Catholicus annis. 53, cum dimidio, temporibus Eugenii, Nicolai. 5 quo fuit coronatus Calixti. 3. Pij 2. Sixti. 4. Innocentii. 8. & Alexandri 6. ſub. 8.

CAP.

Alexandro ſemper ſtetit pertinax cum arrogantia.

CAP. 46.

Super autem pertinacia ipſius Cæſar eum proſcripſit & damnauit exilio. Iubens vt expirato ſaluo conductu, à quocunquè detineretur & libri ipſius darentur igni. Vndè & iuſſu Frederici Saxonis adyt Alſtatam pertinatius ſcribens præſertim contra doctores theologos, Scolaſticos, ſanctum Thomam, &c. ac contra cerimonias miſſæ & eccleſiæ. Fuit & ſuper his declaratus excommunicatus à Leone 10. in proceſſu bullæ Cœnæ domini. Vndè maiori furia exarſit & intumuit

CAP.

Vndè & anno ſequenti, in publico conſiſtorio cenſuit concilium transferẽdum eſſe apud Ferrariam, quo loco dicebat Grecos cum eccleſia Romana conueniſſe.

CAP. 64.

At concilii præſides Grecos precibus & pollicitationibus hortabãtur, vt omiſſo Eugenio ad ſe proficiſcantur.

Quin & ſe Eugenium abrogaturos niſi & ipſe conueniat. Subſtitit aliquamdiu dubius quid decerneret miſſo legato qui eius cauſam tueretur. Atquè interin moritur Sigiſmundus imperator. Et creato Alberto Auſtriæ ad eundem & dominos Electores ſcripſit Eugenius.

CAP.

tu, moritur ſui pontificatus anno 1455.

CAP. 65.

Calixtus 3. *Hyſpanus, dictus Ælphonſus borius, cardinalis epiſcopus Valentinus creatur papa* 217. *concorditer & tanto munere dignus poſt Nicolaum* 5. 1455. *fuit ex ſecretis et concilio Ælphonſi Regis, qui ægidium antipapam, ad obedientiam veram adduxit ſub Martino pacem inter Ælphonſum Arragoniæ, & Iohannem caſtellæ Reges compoſuit, hinc creatus cardinalis ſanctorum* 4.

CAP. 66.

Calixtus cunctos principes incitauit ad bellum contra Turcos. deſtinans prædicatores per vniuerſam Europam. Suo tempore habita eſt inſignis & myraculoſa victoria contra eoſdem apud belgradum duce Iohanne vaiuoda. At per preces Iohannis Capiſtrani ordinis minorum obſeruantiſſimi vt ſuper eodem

CAP. 62.

Tota Italia tum bellis erat commota duxquè Mediolanenſis Philippus moritur. Franciſcus autem Sforcia ipſius gener preficitur dux exercitus Mediolanenſis, qui & Papiam per deditionem recepit, Placentiam vi detinuit ac diſrupit, habuitquè victoriam de Venetis. Et pòſt modùm etiam ducatum Mediolanenſem obtinuit 1449. aduerſãte Alphonſo Rege.

CAP. 63.

At anno domini. 1450. Iubileus tanta populi frequentia fuit celebratus, vt ruinę plurimæ euenerint, & oppreſſiones. Et ſequẽti anno Fredericus Italiam ingreſſus ſpõſam Regis Portugalię filiam & neptem Alphonſi Regis, ex Hiſpaniis Senas aduectam offendit, & cum ea Romã ingreſſus obuiantibus

CAP. 47.

Vniuerſitas pariſienſis poſt diſceptationem apud Lipſiam, cum magiſtro Ekio ſuos etiam taxauit articulos ſub cenſura. Eſto in initio voluiſſet acquieſcere voluntati & ſententiæ ipſorum cõſidens quod commoti eſſent in pontificem Leonem ob reuocatam pragmaticam ſanctionem, in deſtitutionem priuilegiorum eiuſdem vniuerſitatis, & ſperabat quia amore ſui ipſius potius affectionem propriam, quam veritatem inſequerentur. Similiter ſe ſubmitebat determinationi vniuerſitatis Erphodien. quia in ea fuiſſet promotus, & vniuerſitatum imperialium, quas nimirum exaltabat. At dum cenſuerunt contra ipſum multo profundius eaſdem deprimebat.

CAP.

CAP. 65.

Tumquè dominus Cardinalis ſanctæ crucis Eugenii nomine concilium inchoauit. Vbi & Eugenius ſe transferens imperatorem Paleologum cum Græcis ſummo cũ honore ſuſcepit. Baſilienſes libenter conueniſſent apud Auinionem, & Eugenius cum ſuis non acceptabat. Hæcq; fuit mira & occulta dei permiſſio, quòd in re tãti ponderis, vbi erant vnius fidei & ſuper ſola diſconuenientia loci nõ conuenerunt.

CAP. 66.

Eugenius mortuo Sigiſmundo conuocat concilium apud Ferrariam. 1438. in quo aſtiterunt imperator & patriarcha Græcorum.

Vbi

Capiſtrano ſuper ſanctos doctores c. & in gratiarum actionem inſtitutum fuit feſtum Transfigurationis domini cum indulgentijs & officio compoſito ab eodem. Item ordinatum fuit, vt in meridiè pulſaretur Campana tribus ternarijs ictuum pro ſigno orationis contra Turcos.

CAP. 47.

Calixtus pòſt Martinum conſtitutionem quandam edidit, quod licitus contractus ſit emendi cenſus annuos, cum pacto redimendi, certis conditionibus obſeruatis, vt in extrauagantibus communibus, de emptione & vendit. quæ conditiones in ſumma conciliorum exprimuntur; deſumptæ ex ea extrauaganti.

Calixtus Beatũ Vincentium, ex ordine prædicatorum, & Emũdum Anglicum retulit inter ſanctos; conſiliauit Regem per

ſarum

bus. 13. Cardinalibus, & omni magiſtratu vrbis honorato comitatu ſuſcipitur, & ad ſcalem beati Petri obuium habuit pontificem, à quo deſponſantur, benedicantur & coronantur 1452. Eoquè anno. 1452. aduenit ea lachrimoſa calamitas, & vaſtatio vrbis Conſtantinopolitanæ, & non multò pòſt Turci etiam imperium Trapeſuntium obtinerunt, fugatis aut captiuis vel occiſis cunctis fidelibus ex tota pœnè Græcia.

Is Fredericus ſolemniter coronatus, plurimos in ponte Adriano armatos equites creauit, & de hinc abiit Neapolim, viſendi Alphonſi Regis gratia.

CAP. 64.

Ars impreſſoria reperta eſt tempore huius Frerici, apud Maguntiã circa. 1440. à quodam Ioanne Eutemberg germano,

CAP. 48.

In anno 1521. faber ſtapulenſis etſi præcedenti tempore floruiſſet, potiſſimum in ſcientijs humanis: ipſe ſeductus, ſeduxit epiſcopum Meldenſem. Qui et ſeminarunt multos errores cum ſcandalo. At domini canonici, feruido zelo reſtiterunt & alij viri docti. Vt pòſtmodùm domini canonici Colonienſes aduerſus Archiepiſcopũ electorem. Tum etiam Henricus 8. Rex Angliæ doctiſſimè ſcripſit aduerſus eundem Lutherum, opere dedicato Leoni papæ. Quod quidem opus Hieronimus Empſer tranſtulit in linguam vulgarem. Luther pòſtmodùm librum impudentem & inuerecundum edidit contra eundem: ac bullam papæ, ſimul & contra imperatorem, aliaquè innumera euenerunt, ex ea peſtifera doctrina, & multi ſcripſerunt contra eandem.

CAP.

Vbi & diu diſputatum eſt de vnione eccleſiæ Grecorum cum Romana. Quæ tãdem per diffinitionem eſt concluſa. At ſuperueniente peſte conpulſi ſunt ſe apud Florentinos transferre.

Philippus dux Mediolanenſis commotus in Engenium, vt qui fauiſſet Sigiſmundo contra eũ, Venetos ac Florentinos acri bello conturbat duce Picennio, optans conatus Eugenii diſtubare, Eugenius Frãciſcum Sfortiam tranſmiſit, qui venetis opem feret. Vndè & Philippus indignatus agit cũ his, qui concilio Baſilienſi aderant, vt Eugenium bis atquè ter citarent. Quo non comparente, eo abrogato, Amadem ducem Sabaudiæ põtificem deſignarunt, Fœlicem nuncupantes. qui & Heremiticã, mũdo ſpreto ducebat

ſarum & Armeniæ in ſubſidium contra Turcos, Romæ moritur ſenex 8. idus Auguſti, cum omnium deſiderio, cui & Rodoricus Boreas vicecancellarius ex fratre nepos, ſepulchrum glorioſum conſtruxit ſuper eodem.

CAP. 68.

Pius 2. Æneas Siluius antè dictus ex patre Siluio Enea omnium conſenſu, poſt Calixtum creatur papa 218. in anno 1458. Hic ab ineunte ætate, cum magno labore litteras didiſcit Rethoricam ac ius ciuile, doctos ſemper ſecutus. Vndè & in concilio Baſilien. ſcriba fuit & abbreuiator litterarum apoſtolicarum & ſæpius præſidens in deputatione fidei pro Italica natione. Nam & ipſe Senenſis fuit. Nomine Baſilien. concilij multas legationes obijt, patet iam capitulo 45. ſuper Frederico, quod fuerit ipſius cancellarius, & à ſummo

mano, & hinc per omnes orbis partes eſt diffuſa. Ita citant Faſciculator, Palmerius, & alij, & id ante mortem Eugenii ac pro tempore 43. ſeſſionis cõcili Baſilieſis.

CAP. 65.

Siluius Æneas, qui poſt modũ pius. 2. fuit huius Frederici ſecretarius, ac cancellarius, & Laureatus poeta.

Qui ab eo miſsus fuit in Germaniam ad tollendam neutralitatem, & ad Bohemos conuertandos. Efficitur à Nicolao 5. epiſcopus Tergeſtinus, & poſt modum Senenſis. Mandato etiam huius Frederici, miſſus eſt ad Alphonſum Regem. Qui & affinitatem inter eos compoſuit, obuians ſponſæ Leonoræ apud Bononiã vice imperatoris, & eã ſpõſam Siluiꝰ recæpit, & Romã vſquè

CAP. 49.

Hi ſunt ſpeciales errores Lutheri, vt citantur in bulla Leonis papæ. Primo, de indulgentijs. Nam ab eiſdem ſumpſit exordium erroris. Theſauri eccleſiæ aiebat à quibus deſummuntur indulgentiæ, non ſunt merita Chriſti & ſanctorum. Indulgentiæ ſunt fraudes fidelium, & remiſsiones bonorum operum ac de numero eorum quæ licent & non expediunt. Nec valet ad remiſsionem pœnæ pro peccatis actualibus. Seducuntur credentes eas ſalutares, aut vtiles. Hæ aiebat ſunt neceſſariæ publicis criminibus, & conceduntur duris & impatientibus. Item ſex generibus hominum nec vtiles ſunt nec neceſſariæ. Mortuis aut morituris infirmis legitime impeditis, his qui publica crimina non commiſerunt, nec his qui meliora operantur.

Sed

bat vitam,& ita de nouo ſchiſma oritur.

CAP.67.

Eo concilio Baſilienſi,ſeſſione 16.fuit declaratus articulus de conceptione beatæ Virginis,quia abſquè originali peccato ſit concepta. Quod & pòſtmodùm Sixtus.4. declarauit, ſub interminatione excommunicationis ne oppoſitum aſſeratur, cõcedens indulgentias celebrantibus feſtum , de Reliq.& vene.ſanct.extrauagãtibus Graue nimis.& cum præcelſa.Idquè idem ſub eiſdem pænis eſt declaratum in cõcilio Tridentino ſeſſionè.4. Quanquã in ſumma conciliorum is articulus ſuppreſſus fuerit.

CAP.68.

Apud Baſilęam ſemper cõtinuarunt,quibus fauebat Rex Arragonũ ob contentionem ſuper Regno Apuliæ , & dux Mediolanenſis

à ſummo pontifice , & ab eodem Frederico ſæpe miſſus ad legationes pro rebus arduis.

CAP. 69.

Pius hic continuè hortabatur populum ad pacem & ad bellum in Turcos, docta multa ſcripſit. katherinam Senen. albo ſanctorum ſcripſit , dilexit plurimum beatum Bernardinum , & obſeruantiam beati Franciſci, vt eius ſpeciali epiſtola conſtat.

Pius hic pater primus licentiam conceſſit conſtruendi conuentum, in hac ciuitate Briocen. anno 1453.

Beſſarione cardinali niceno exiſtente datario eiuſdem vt conſtat ex autenticis litteris eorundem. Hic caput beati Andreæ ſumma cum ſolennitate recipit à Thoma palleologo, in ponte miluio, & ſacello ægregij operis conſtructo, apud beatum Petrum auro & argento ornatum collocauit. Vbi & is Beſſarion celebrem

vſqué deduxit. Item & ab eo Frederico miſſus eſt ad ciuitates Bohemiæ & Auſtriæ , ac etiã à pontifice,cauſa tollendæ controuerſæ pro adoleſcentulo Ladiſlao Rege,quem & ipſi poſtulabant . Et plurimas ſcripſit epiſtolas ꝑ adoleſcẽtulo, quæ in ſuis leguntur operibus. Multis etiam præfuit conuẽtibus principum Chriſtianorum,animans eos ad bellum in Turcos, vt ſtatim ſuper eodem in ordine pontificum .

CAP. 66.

Circa (aiunt) annum 1457.Is Ladiſlaus adoleſcens ſubſtractus eſt. Et Mathias Ioannis Humadis filius in Panonię, & Dalmatię Regem virtute clarꝰ accipitur:Palmerius. Carolus.7.Francorum Rex Genuam victo Perino Fregoſo obtinet , ac Ioannes dux Andegauenſis filius Renati

Sed heu quibus potius debent valere quam iſtis. Eſto quantum ad vltimos, certum quod perfectius eſſet ieiunare & adimplere pœnitentiam, quam ex theſauris eccleſiæ quid deſtinere,non tamen hinc ſequitur quod ſint inualidæ.

CAP. 50.

Super his Luther ſentiẽs ſe authoritate ſummi pontificis ac Cæſaris reprimi. Item & per ſcripturas et prædicationes doctorum & religioſorum .Ipſe tum velut aqua quæ vi retinetur , vbi poteſt frangit obſtaculum, vt ad decliuiora loca diffluat:eo modò Luther in præmiſſos irruit, proteruè debbachando & condemnando omnem authoritatem, & ſtatum religionis. Et primo contra ſummum pontificem aſſeruit. Romanus pontifex non eſt Chriſti vicarius ſuper eccleſias totius mundi, ſed potius debet dici Antichriſtus.Item quod chriſtus

Mediolanenſis. Ex cauſa iam pręmiſſa & alii quidam.

Ex eccleſiaſticis verò affuerunt dominus legatus Iulianus cardinalis ſancti Angeli Abbas Siculus ſeu Panormitanus, Item Cardinalis ſanctæ crucis, & alii notabiles Æneas Siluius, qui fuit pius. 2. ſcripſit de auctoritate eiuſdem concilii, & fuit abreuiator litterarum Apoſtolicarum, in eodem, & in multis præſidens.

CAP. 69.

Ex ferraria, vbi etiam Egenius conuenerat cũ Græcis compulſi fuerũt ob peſtem Florentiam tranſmigrare.

Apud Florentiam

Igitur concilium continuarunt: vbi diu diſputatum fuit inter Gręcos & latinos de proceſſione ſpiritusſãcti à patre & filio. De igne purgatorio, de primatu pa-

lebrem habuit orationem, & Pius poſtmodùm elegans volumen ſuper eò edidit.

CAP. 60.

Pius, quanquam febre oppreſſus, ne principes congregandos, quos animarat aduerſus Turcas ipſo ductore, falleret, lectica per fluuium vectus Anconam proficiſcitur atque illic itineris iactatione & febre fatigatus claſſem expectãs emiſit ſpiritum, Romam ſolẽni funere delatus 1464. anno 6. ſui pontificatus. Florentinus ſuper eo finit ſuam hiſtoriam.

CAP. 61.

Paulus 2. venetus, Petrus barbo antè dictus, Eugenij 4. ex ſorore nepos, papa 219. creatur in anno domini 1464. fuerat ab auunculo Eugenio promotus cardinalis cum Aloyſio Patauino, poſtmodùm Patriarcha inter quos tamen vt aiunt fuit ſimultas contentio &c.

nati Regis, eidem Genuæ præficitur. Alphonſus Rex Arragoniæ, apud Neapolin quam nuper conquiſierat febre extinguitur, cui Ferdinãdus filius nothus ſucceſſit Neapoli, & Ioannes frater ipſius, hiſpaniarum & Siculum Regnum obtinuit.

CAP. 67.

Eo tempore circa 1458. Mahumetus imperator Turcarum Corinthum expugnat, & tributa in ommi Peloponeſo imperat, diſcordantibus inter ſe de regionis imperio Thoma & demetrio fratribus Paleologi, tũc obiit Calixtus, pius. 2. illi ſuccedens, qui Ferdinandum, Apuliæ Regẽ declarat, & ſuo iuſſu per legatum diademate exornat.

ſtus promiſit Petro, quodcunque ligaueris &c. id de ſolo Petro dicitur, & non de aliquibus ſucceſſoribus ipſius. Item aiebat quod Petrus nunquam fuit Romæ. Item certum aiebat in manu eccleſiæ aut papæ, non eſt ſtatuere articulos fidei, imo nec leges morum, ſeu bonorum operum. Et de cenſuris eiuſdem ſummi pontificis.

Aiebat, excommunicationes eſſe tantum externas pœnas. Item docendi ſunt Chriſtiani eas potius optare, quam timere. Item omnia papæ decreta, & decretales nullius ſunt momenti, & fatui ſunt qui eiſdem incumbunt.

pæ,de azimo & fermen tato pane.

Dequè trāſmutato pane in Euchariſtia, in qui bus non conueniebant. At per diffinitionem cō uenientes profeſſi ſunt fidem eccleſię Romanę, & Reuerſi in patriam nil tenuerunt.

CAP.70.

In vltima ſeſſione Ioſeph patriarcha ſubita morte eſt deffunctus. Prius tamen (prout ſui ſunt teſtati) ingreſſus ex more ſtudium ſuum hæc ſcripſit, vt in actis eiuſdē concilii. Ioſeph miſeratione diuina archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, ac nouæ Romę, & œcumenicus patriarcha, Quia ad extremū vitę meę perueni, id circo pro meo munere dilectis filiis benignitate dei meam ſententiā his litteris palam facio. Nā quæ domini noſtri Ieſu Chriſti catholica & apoſtolica

Pij & ſuorum venetorum incurrit iram, dum epiſcopatum Vincentinum niteretur in Patauinum permutare.

CAP. 62.

Pio 2. deffuncto, Paulus illi ſuccedens abbreuiatores eiuſdē vt indoctos exoctorat & ſignanter noſtrum Platinā qui hæc per experientiam enarrare didicit. Qui nihilominus ſua epiſtola (quod verbis illi non donabatur) acerbius ſuam cauſam tutatus, conycitur in carcerem à Paulo & incriminabatur reus leſæ maieſtatis.

Et poſtmodùm ſuſpicione & ira feruente in tortura ſæpius attrectatur nec vſque poſt Pauli obitum, potuit pauper Platina plenè eſſe liber, experto credendum Roberto. Paulus hic pius fuit & miſericors ad pauperes & infirmos, vt etiam is Platina citat, plurimum laborauit exhortando Chriſtianos vt infidelibus

CAP.68

Mahumetus pręmiſſus Turcorum imperator expulſo Thoma Paleologo & fratre ſecum deducto, Peloponeſum occupat circa. 1460.

1460. Item & eo anno Trapeguntii Rege & imperatore capto, & interempto, Pontum obtinet. Genua iterū defecit à Gallis, cum magna cœde, proditione & turbatione etiam inter eoſdem Itallos.

CAP.69.

Margarita Anglię Regina Henrici vxor ex Regio genere Francię: Cum Rex maritus quadam commotione procerum in eum, ducis ſiquidem Eboracenſis, & Edoardi, captiuus eſſet & detemtus. Ipſa collectis copiis virilli animo, in vltionem captiui mariti, pręfatum ducem magno prelio victum, ſecuri percuſſit. nec longè

CAP. 51.

Liberum eſt cuiquè confiteri & iudicare, quicquid verum videtur: etiā contradicendo geſtis atquè decretis generalium conciliorum ſiue ab eis probatum vel reprobatum. Item poteſt concilium errare in articulis fidei, vt cōcilium conſtantienſe condemnando quoſdam articulos Iohannis hus, veriſſimos & euāgelicos. Item peccatum non eſt, nec hæreticum diſſentire à papa cum maiori parte eccleſiæ, vbi etiam vera doceret, præſertim de non neceſſarijs ad ſalutem. etſi nullo defferret concilio gernerali, nihilominus, pro ſubterfugio appellabat ad ipſum, vt in ea bulla Leonis papæ.

CAP.

apoſtolica eccleſia veteris Romæ ſentiat ac celebret, omnia me quoquè ſentire, credèreque profiteor, ac ipſis plurimum acquieſco. Beatiſſimum autem patrem patrum, ſummum pontificem, Romę què veteris papam, domini noſtri Ieſu Chriſti vicarium eſſe concedo:

At animarum purgatorium eſſe non inficior. Datum Florentiæ 8. Iunii. 1439. Dumquè concilium abſolueretur, legati patriarchæ Armeniorum aduenerunt, ſe ſe pariter vnientes in fidem Romanę eccleſiæ, qui prius hereſim Iacobinorum & Euthichianorum ſectaban tur vnam tantum naturam aut diuinam, vel cópoſitam in Chriſto ponentium.

Quibus data fuit diffinitio concilii Calcedonenſis, &c. 5. ſynodi. Item & formá ſacramentorú.

fidelibus occuriſſent, at bellis inteſtinis præpediti neglexerunt. Item & Georgium Bohemiæ Regem, publico conſiſtorio, de hæreſi damnat, & dignitate ac Regno priuat, ſaltem pro parte, quæ à Rege Mathia & alijs occupatur.

CAP. 63.

Paulus legatum deſtinauit in franciam cauſa abolendè pramaticæ ſanctionis cui procurator Regis viriliter reſiſtit, vt ex matre hyſtoriarum & annalibus. Hic ſtatuit caſus bullæ cenæ domini, qui nulli conceduntur niſi exprimatur, nec etiam virtute, cruciate, aut Iubilæi, vt in extrauaganti, etſi dominici, nec minus virtute confeſſionalium. Paulus hic apoplexia moritur, anno 7. ſui pontificatus 1471.

CAP.

gè pòſt, cum hoſtibus qui virum captiuum in caſtris ducebant, cógreſſa, multa hoſtium cęde regem recepit maritum liberum.

CAP. 70.

Henricus tamen Rex, atquè regina modeſtè victoria vſi, non longè ab Eboraco, cú Edoardo qui ſe Regé dicebat incéſis vtrinquè animis cóſligunt horis. 12. continuis. At tandem victus Rex & Regina fuga ſibi conſulunt, & Rex quodá monaſterio latitans capitur cóiect⁹ in vincula, & Regina in Narboná ad Renatum fratrem euaſit, ex Palmerio.

Mahumetus etiam Mitilenam ex pugnat & diripit.

Veneti magna claſſe & copiis terreſtribus Corintum obſident & in Peloponeſſo murum ac foſsas conantur reparare.

At

Errores Lutheri de ſacris ſcripturis.

CAP. 52.

Apocalipſis Iohannis, ait ipſe eſt ſomnium, epiſtola Iacobi ſtraminæa. Ad hæbræos notha. Secundus Machabeorum impius. Hæc aſſeruit Luther, primis editionibus ſuæ verſionis. Et quidam ex eis non niſi paulum recipere volebant & non euangeliſtas omnes. Et vniuerſaliter eos ſolos volunt, qui non militant aduerſus eoſdem. Item & aiebant, quia nulla tranſlatio qua vtatur eccleſia, certa eſt niſi tantum Lutheri & ſuorum & cuicunquè licet interprætari ſacras ſcripturas, quæ per ſe eſt clara vnicuique, & à quolibet poteſt intelligi abſque difficultate nec ſenſum habet niſi purum naturalem aut grammaticalem, & illa ſola debet eſſe omnium controuerſiarum iudex.

Vndè

Quiue libri de canone: Quæ omnia deuotè ſuſceperunt.

Et ita finit concilium Florentinum.

CAP. 71.

Apud verò Baſileam nomen & auctoritatem cōcilii continuarunt. Et vbi ſuperueniret impedimētum ipſum Lauzanū aſſignarunt. Dumq; Eugenius ex Florentia Romam rediſſet, Delphin⁹ Francie Ludouicus filius Caroli. 7. Regis, qui & fuit Rex Ludouicus vndecimus, vt ex Gagũino clarè conſtat, & ex Siluio Enea. Is Delphinus inductus ab Eugenio, vel ab imperatore Alberto cum magnis copiis Alemaniam, Baſileam & Alſatiam inuaſit. Eratquè quaſi profugus à pio patre (ait Gaguinus) qui, cùm ſuorũ rum iactura, concilium exturbauit, ac diſſoluit, cum per .17. annos fuiſſet

CAP. 64.

Sixtus 4. Ligur ex Vrbe Sauona, Franciſcus arue re nuncupatus, miniſter generalis ordinis minorum ac dehinc cardinalis ſancti Petri à Vincula ſub Paulo 2. Quo deffuncto, omnium cōſenſu creatur papa 220. anno domini 1471. *Hic Platinam liberauit à carcere Pauli 2. cum bona gratia eiuſdem & multo honore donauit, iniungens vt vitas ſummorum pontificum deſcriberet.*

CAP. 65.

Sixtus multa compoſuit, vt de ſanguine chriſti, & de Conceptione beate Virginis & approbauit officium de eadem Conceptione editum à Leonardo de Neogarellis, & miſſam inſtituit, eaſdem concedens indulgentias, vt pro feſto Euchariſtiæ, prout in extrauaganti. Cum precelſa, de Reli. & vener. ſanctorum. Item & ſequenti, quæ incipit, Grauè nimis, excommunicat

At Turcę per interuptas munitiones vi penetrāt & eoſdē ad naues confugere cogunt.

Pius verò initis fœderibus cum duce Burgundionum & Venetis aduocata principum cōcione, feruenti oratione in Chriſti hoſtes inuect⁹ bellũ Turcis publicè indicit, ductorem ſe fore declarat, miſſis litteris per orbem vniuerſũ.

CAP. 71.

Vt què cum pace procedatur. Sigiſmundus mala teſta, veniam ſuper agnita hæreſi poſtulat, & obtinuit etiā Venetis aduerſariis admitentibus permiſſo illi Arimino.

Stephanus ſuperioris Miſiæ Rex blanditiis à Mahumeto ex caſtro euocatur, & excoriatur, atquè ita vitam ſimul & regnum quod dolo à patre ſurripuerat, amiſit.

Franciſcus

Vndè & omnia decreta, concilia, traditiones eccleſiaſticæ, dicta ſanctorum, & ſcripta eorum, & expoſitiones, nullius aiebant ſunt momenti, preterquam ſuorum. Item ſacra ſcriptura in omnibus, maioris eſt authoritatis quam eccleſia, nec quid validè probatur niſi per ſcripturam. Item aiunt quia certa eſt ſcriptura apud eos, & verbum dei & ſpiritus dei, in omnibus eiſdem communia dicit. Contraria communiſſimè loquuntur & ſpiritus dei non eſt in illo eſt & non.

CAP. 53.

Errores de poteſtate Ciuili & legibus.

Inter chriſtianos ait Luther nulla ſuperioritas, aut ſecularis poteſtas & noſtri principes ait ſunt mendaces & obſtinati, ac beſtiæ, & de eiſdem aiebat, brat, trot Reuocandaquè libertas

ſet continuatum. Nam prima ſeſſio fuit. 1431.& vltima 1448. Errat igitur Cario qui ait ipſum fuiſſe quendem Armenũ principem nominis Delphini. Tandem tamen fœlix ſeu Amadeus ceſſit Nicolao.5.ſucceſſori Eugenii, effectus Cardinalis Sabaudianus,& legatus per Franciam ſecundum Faciculatorem vel per Germaniã.

CAP.72

Et tuncis Nicolaus acta concilii, etiam confirmauit & approbauit, prout in bulla eiuſdẽ in fine ipſius concilii inſerta. In qua quidem citat de eodem Delphino Viennẽ nſi.

CAP. 73.

Iſquè Carolus Rex fraude habito conuentu doctiorum apud Bituriges eo durante cõcilio, pragmaticã ſanctionem per diſtincta capita edidit, pro

excommunicat affirmantes aut prædicantes eam in originali conceptam, aut quod non liceat colere feſtum, aut diuinis vel ſermoni interreſſe. Item & qui libros id continentes legunt pro veris, & tenent a qua cenſura non niſi ab eo eſſent abſoluendi. Hæcque conſtitutio, innouatur ſub præmiſſis cenſuris, primo decreto 4. ſeſſionis concilij Tridentini.

CAP. 66.

Hic ſimiliter poſt Paulum ſtatuit indulgentias Iubilæi pro anno 1474. et eas reſtrinxit id quemcunquè annum 25. reuocatis quibuſcunque indulgẽtijs pro eo anno, vt in extrauaganti quemadmodum. Item & declarauit neminem poſſe abſolui virtute illarum, aut aliorum quorumcunque à caſibus bullæ cenæ domini, aut à 5. votis &c. & abſoluẽtes excommunicantur, extrauaganti, etſi dominici gregis 2.

CAP.

Franciſcus Sfortia dux Mediolanenſis Genuam à Ludouico Rege Francorum ſub fide data obtinuit.

CAP 72.

Cumquè inito fœdere cum duce Burgundo, & Venetis &c. pius multò expectaſset, cauſante potiſsimũm & protrahente duce Burgundo, ob ſuę prouintię motus, congregatis tandẽ Venetis apud Anconẽ, & ipſe Pius febre & labore grauatus fatis conceſſit.10.kalendas Septembris anno.1494.

CAP. 73.

Turci capta iam Epiro iter parabant ad Iliricũ & Paulus Papa Chriſtianos principes, exorat & monet, vt eiſdem occurrant, qui inteſtinis bellis in vna quaquè natione præpediti neplexerunt. Rex item Bohemię perfidia ſe à chriſtiano

libertas euangelij, extinctis omnibꝰ legibus eorum, quibus nec Chriaſtiani aſtringuntur. Idcirco nec principibus obſequendum in bello aut ſubſidio, nec ſubueniendum præcipue contra Turcham. Cui nec licet reſiſtere cum ſit flagellum dei, querebat tamen dominus vt quis ſe ſepem interponeret & bene volunt reſiſtere ſuperioribus contra præceptum diuinum, & non Turcæ aut infidelibus. Item nec pro illatis iniurijs licet litigare in iudicio: quanquam nec minimam pati vellent, quin centum atrocioribus repellerent. Item (aiunt) quia comburere hæreticos eſt contra voluntatem ſpiritus.

CAP.

pro tuitione & directione eiuſdem cõcili. Et penè ſecundũ eam proceſſũ eſt in omnibus in eodẽ concilio. Et in ea ſiquidem plurima de electionibus eccleſiaſticis ſunt concluſa, maximè in fauorem ſtudentiũ: Quæ & confirmata fuit in cõcilio, prout citatur ab eodem Guaguino lib. 10. ſuper eod. Carolo 7. Eſt ſub ſpeciali libro cũ cõmẽto redacta. Ipſa nihilominꝰ limitata & cõcordata fuit inter Leonem. 10. & Franciſcum primum.

CAP. 74.

In eo Baſilienſi concilio lõga fuit cõcertatio de præmitiua & auctoritate in conciliis genelibus. Quę quidem controuerſia ſecundum Faſciculatorem & Guaguinum fuit vſquè in præſens continuata.

An

CAP. 67.

Sanctus hic pater, pius fuit & munificus ad ſacra loca & religioſos. Principes ex proprio regno pulſos, vt filios palleologorum, & Reginam Boſne, ac alios à Turca infeſtatos plurimum iuuit. Vrbem maximè, inſtaurauit vt alter Romulus. Beatum Bonauenturam albo ſanctorum aſſcripſit. Feſta Conceptionis & præſentationis beatæ Virginis, ſanctæ Annæ, ac ſancti Ioſeph, & beati Franciſci iuſſit celebrari, & ſub ritu maiori, & feſtum 5. martirum ordinis minorum. Aiunt quia plurimum ſuos dilexerit & promouerit. Vigilantiſſimus tamen, vt ius vnicuique daret. Iubilæum 4. anno ſui pontificatus celebrauit.

CAP.

ſtiano nomine paulatin ſubſtrahebat, in quem Paulus Papa Mathiam Regem & Hugaros ac Germanos adeò in eum animarat, vt ſtatim eſſet reducendus, niſi eo bello in Turchos prępediente.

CAP. 74.

Item & imperator à morte Ladiſlai nepotis Regnum Hungariæ ad ſe ſpectare aiebat, quod quidem Regnum à Ioanne Vaiuodo erat occupatum. Item & Polloni aiebant dictum Regnum ad ſe pertinere. Rexquè Ferdinandus inſtabat, vt pro Apuliæ Regno eſſet à tributo liber. Et hinc contentio inter Paulum et eumdem. Genua quæ ſe vltro gallis dederat ab eiſdem defecit, occiſis ſex milibus Gallis ante oculos Renati Regis. Franciſcus Sfortia moritur, & Galeacius filius eiuſdem

CAP. 54.

Errores de ſacramentis eccleſiæ in generali.

Hæretica aiebat ſententia eſt, ſed vſitata, ſacramenta nouæ legis iuſtificantem gratiam illis dare qui non ponunt obicem. Item quia in nullo ſacramento imprimitur caracter. Item quod non ſunt Et quandoquè vnicum aſſerunt, & nonnumquam duo. Et quandoquè tria, & quidam ponunt quatuor, & in ſumma nullum ponunt. Nam ſi vt aiunt non conferunt gratiam, ſacramenta non ſunt. Non enim ſufficit quod ſint ſigna ſancta, vt agnus paſcalis, & huiuſmodi, alioquin eſſent ſine numero. Sed hæc explicabuntur infra, in tabula Coclei, de diuerſis ſectis. Aiebant etiam eccleſiam non eſſe niſi ex bonis. Nec eccleſiaſticos

An ne Eccleſia ſit ſupra papam aut in oppoſitione.

Occaſione potiſſimum deſūpta ſeu ratione, ex 4.&.5. ſeſſione concilii Conſtantienſis, quibus declaratur Eccleſiā ſeu concilium auctoritatem habere à Chriſto immediatè cui & quilibet cuiuſcunquè conditionis tenetur parere, in his quæ pertinent ad fidem extirpationem &c.

CAP. 75.

Super ea difficultate, ſub corectione, poſſent illę extendi maiores in virtute Conſtantienſis concilii.
Nam eo concilio in tribus ſolum notatur eccleſia ſupra Papam: Nempè caſibus fidei, ſciſmatis, & reformationis eccleſiæ in capite & in mē bris.

Vndè

CAP. 68.

Templum cultiſſimum extrui fecit apud ſanctum Petrum, inſtituens ibidem ſacerdotes, quos prouentibus annuis dotauit. Item Hoſpitale ſancti ſpiritus, & beatæ Mariæ templum hic tandem obijt ſui pontificatus anno 1484. *Bellum habuit cum Florentinis, &c. ut in alia Columna ſuper Fredericum.*

CAP. 70.

Innocentius 8. *Genuenſis Iohannes Baptiſta antè dictus, papa* 221. *omnium conſenſu creatur* 1484. *Hunc aiunt verè Innocentium dictum re ipſa, pacis & virtutis amatorem. Ferdinandum Apuliæ Regem, reddidit eccleſiæ obedientem, ita & Bucatium tyrannum expugnauit. Venetos abſoluit a cenſuris latis à Sixto in eoſdem. Helipodum Auſtriæ ducem retulit inter ſanctos.*

CAP.

eiuſdem annuente Rege Franciæ affine ipſius & Paulo exhortante recipitur dux Mediolanus.

CAP. 75.

Fredericus magna deuotione, & media hyeme Romam veniens, à Paulo papa magnificentiſſimè ſuſcipitur circa 1469.
Mahumetus. imperator turcarum maxima claſſe Euboeam expugnat & euertit cum magna cœde ſuorum.

Dictus Mahumetus Syrios atquè Ægiptios magno prælio ſuperat.
Beſſarió patriarcha Platonis apologiam reddidit latinam.
Claſſis eiuſdem Mahumeti nauium. 200. quæ Trapezontio auxilio mitebatur circa Helepontum turbine agitata maxima ex parte periit.

Nicolaus

cos quid poſſe poſſidere, quin ſingulis liceat ea rapere, ex argumento Iuliani apoſtatæ: deus veſter dicit, niſi quis renunciauerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.

De Baptiſmo.

CAP. 55.

Baptiſmus non eſt niſi externum ſignum, nec confert gratiam. Item aiebant quia in puero poſt Baptiſmum remanet peccatum. Item et fomes peccati, quæ etiam abſquè actuali peccato, animam exeuntem à corpore moratur ab ingreſſu cœli. Confirmationem omnino negant: extremam pariter vnctionem. Ita & matrimonium aiunt non eſſe ſacramentum. Et ita vniuerſaliter omnia negant ſacramenta.

CAP.

Vndè erroneum eſt aſſerere concilium abſq; aſſignatione Papæ & eius auctoritate poſſe celebrari, (maximè ſi ſit Catholicum) Nam & aliàs eſſet acephalum & etiam contra decreta eiuſdem concilii Conſtã tienſis. Vndè & Pelagius.2.& beatus Gregorius quoddam concilium Conſtantinopolitanum reprobarunt, quia abſquè eorum auctoritate fuiſſet, & non quia malè quid fuiſſet in eo deffinitum.

Item ſecundò quod nec ſit requirenda confirmatio à ſummo pontifice. Recte pugnat actus illius ſolemniſſimi concilii calcedonẽſis. In quo patres poſtularunt à S. Leone papa, vt ipſe qui ſpiritu preſens erat in ſuis vicaris ſuis decretis probaret & confirmaret eorum iudicium vt in ctione.3.& 8.

Item

CAP. 71.

Aiunt quia hic Innocentius permiſerit apud Nouergiam, vt ſub ſola ſpecie panis, ob defectum vini, poſſit conſecrari, in eo caſu neceſſitatis ea cauſa vt in additione ſuper Palmerio quia vinum illuc importatum, ob immenſa frigora ſtatim aceſcat, hæc mira philoſophia, cum potius ex vehementi ardore vinum aceſcat, & vix vnquam in frigido, at potius fieret aquoſum. Idcirco potior et verior datur ratio, quia ob mare glaciale in hyeme præſertim, cum 70. gradibus latitudinis à ſole diſtent vinum nequeat nauigio illuc transferri, nec minus tranſportari, ob nimiam, & imeabilem diſtantiam.

CAP. 72.

Vndè & conſtat, quia cum opinione ſcoti poſſit de facto conſecratio fieri ſub ſolo pane. Iudæi his temporibus expulſi ſunt ex Hyſpania, numero centum

&

Nicolaus prefectus claſſis Venetorum Eniam Traciæ vrbem diripit & incendit cum magna præda. Et in littore Peloponẽſi cœſis. 11.millibus opidũ Veſticium cõmunit.

CAP. 76.

Circa hæc tempora, nam anno 1471. Vrbs potentiſſima Nigropõtis, olim dicta Calcidi in inſula Eboya ditionis Venetorum omnibus bonis opulentiſſima, & à fideliſſimis & Catholicis inhabitata in eo anno à Mahumeto fuit obſeſſa, & quodam proditore Thoma liburtino ſigno dato loci expugnabilioris continuis bombardorum ictibus concuſſa. Is tamen pòſt modùm ante expugnationẽ vrbis conuictus digna morte plectitur. Aſtante quodam miſerrimo capitaneo Venetorum cum claſse armata, in

conſpectu

CAP. 56.

De Euchariſtia in ſpeciali.

In Euchariſtia remanet verus panis, ac verum vinum, ſed is panis ait eſt verè Chriſti corpus, cum verba Chriſti aſſerant hoc eſt corpus meum, & verè grammaticaliter ita ſonãt. Et Alphonſus ait, quod idem aſſerit de vino, quod ſanguis, certum ſaltem de pane. Vndè Luther non negauit realem præſentiam Chriſti corporis in Euchariſtia, vt Caluinus, & Oecolampadius. Item ait Luther, quod corpus Chriſti non ſit in Euchariſtia niſi coniunctum ſub vtraquè ſpecie. Ideò aiebat neceſſe vt ſub vtraquè ſpecie detur laicis, more Bohæmorum.

CAP.

Item.3. erroneum quod indiferenter liceat ap- apellaread concilium futurum & incertũ, quod ſorſam nunquam erit, aut neſcitur quando. Et id cum ſubterfugio iuſtitię & ĩpietate ſcelerũ, quod pariter prohibuit Pius ſecundus, vt in eius decretali epiſtola: Et Gregorius in ſuo proceſſu cenæ domini.

Ita & de cauſis beneficialibus, & huiuſmodi eo non continetur concilio, ſed de tribus præmiſſis expreſsè.

Quòd autem his tribus caſibus præualeat eccleſia conſentaneum eſt actibus apoſtolicis, & rationi. Alioqui Eccleſia iremediabiliter nunquã erraret, vt in caſu illorũ trium pontificum, dum quilibet ſe gerit pro ſũmo pontifice, nec verè tum ſcitur quis ſit papa. aut

& viginti millia familiarum.

CAP. 73.

Tempore Innocentij, Regnum Granuatæ ſeu Bethicæ eripitur à Sarracenis per Regem Hyſpaniæ, & per ipſius virilem vxorem hinc expulſis Sarracenis circa 1491. *Et in anno* 1505. *compulſi ſunt omnes infideles fidem recipere aut exire Regnum.*

CAP. 74.

Tempore adhuc Sixti 4. *& Frederici in anno* 1480. *Mahumetus magna vi Rhodum tribus menſibus obſidet, quæ liberatur operatione miraculoſa, & deffenſione fidelium fugatis Turcis infidelibus. At ipſi abeuntes, ciuitatem Ierontinam in Apulia, cum furore & ira ſunt deprædati, occiſis aut diſperſis habitatoribus, Atque epiſcopum Senen. indutum pontificalibus, & crucem manu geſtantem, ſerra lignea per medium ſecuerunt.*

CAP.

cõſpectu vrbis, qui etiſi à ſuis ſuaderetur, nec in minimo ſuccurrit deſperatis fidelibus obſeſſis. Qui tamẽ vt veri Chriſti Athletæ & pugilles continuè infidelibus reſiſtunt: ſumpto, ex vera fide, Euchariſtiæ ſacramento, proprium fundunt ſanguinem Chriſti martires, inclitę què domi, filię ac virgines, more Amazonum armis accinctæ furentibus ſe ſe obiiciunt & necantur: Et ita vrbs miſerando excidio deſtruitur, ſingulis crudeliter occiſis vel venudatis. filia autem prætoris illuſtriſſima virgo, ob ſingularem pulchretudinem ipſius Mahumeto præſentata pulchrior fide quàm facie, nec promiſſis, aut metu mortis eidem carnaliter acquieſcens

Item aiebat quia ad iudicium ſibi manducant & bibunt omnes huic innixi, quia confeſſi, quia non ſint ſibi conſcij alicuius criminis mortalis, quia præmiſerint orationes ſuas, & præparatoria, ſed ſola ait fides, quod credant ſe gratiam conſecuturos, facit eos puros & dignos.

Hæc clarè in bulla Leonis papæ. Ait item, quia confidens in preparatorijs peccat. Eoque aiebat dignius accedit quo peccatis onuſtior. Hoc horrendum eſt audire. Lyndanus tamen hoc illi tribuit, ex ſermone de præparatione ad Euchariſtiam. Item ait corpus Chriſti non eſſe in Euchariſtia adorandum. Alibi tamen ait quod illic poſſit adorari, prout adoratum fuit à Magis.

CAP.

Aut nonnunquam vbi & ipſe eſſet caput erroris vel ſcandali, vt de multis legitur, non enim ſunt ex officio ſanctiores beato Petro, qui ſiue vt Symon Ioannis, aut vt papa ſimpliciter negauit: Rediculum enim eſt dicere, quod non erat vt Papa, dum abſolutè erat.

CAP. 77.

Vndè beatus Petrus cũ aliis apoſtolis, quanquã iam indutis virtute ex alto, & gratia ſpiritusſancti, antè diuiſionem leguntur quatuor tenuiſſe ſynodos, & per magiſtrum hiſtoriarum act. 21.

Primam, pro ſubſtitutione Mathiæ pro Iuda. act. 1. ſecundã, pro electione. 7. diaconorum act. 6. tertiã de ceſsatione legalium act. 15.

Vbi de ipſo concilio aiunt, viſum eſt ſpiritui ſancto & nobis & c.

annuens

CAP. 75.

Innocentius multum inſudauit & laborauit, pro ſedandis bellis inteſtinis, & pro pace conficienda, etſi non ſingula pro voto complere potuerit, obiit 26. Iulij 1492. cum annis 8. ſediſſet.

CAP. 76.

Alexander 6. Hyſpanus, Rodericus antedictus, ex borgia gente nobiliſſima, inſignitur papa 222. cum omnium applauſu, 1492. Calixtus 3. patruus eiuſdem, eum educari & edoceri inter doctos & probatos fecerat, & ad cardinalatum primæua ætate promoueri. Qui & cum laudè officium vicecancellarij 40. annis exercuit. Initio ſui pontificatus principes Chriſtianos ad multam pacem hortatur, & ad bellum aduerſus infideles.

CAP.

acquiſcens, iuſsu ipſius decolatur Chriſti martir.

Hæc ex itinerario terræ ſanctę.

CAP. 77.

In anno. 1473. (prout citat Palmerius) & le maire illuſtrationibus Galliæ Veneti Regnum Cypri vſurparunt electo Rege Ludouico filio ducis Sabaudię, & vxore eiuſdem quæ erat filia regis Cypri. Idquè aiunt per quendem baſtardũ aut nothum Cyprinum. Cui & dederunt filiam cuiuſdem Marci Venetenſis vxorem, & eam in filiam adoptarunt. Et tã dem vtrunquè toxico quodam mori fecerunt, & ex tunc detinuerunt Regnum. hæc ex prefato Palmerio & Le maire.

CAP.

CAP. 57.

De Miſſa.

Aiebat, quia in Miſſa nec ſit ſacrificium, nec oblatio. Item quod non ſit oblatio pro peccatis: nec prodeſt (aiebat) viuis aut deffunctis, ſed ſoli ſacerdoti.

Errores de votis.

Hic ſimiliter condemnabat omnia vota, & ſtatum religionis ac obedientiæ, & eo colore liberius à ſua profeſſione, & ſuſcepto ordine apoſtatare poterat, vt Theodotius, de quo iam in priori libro qui Chriſtum timore negauerat, ne diceretur deum negaſſe, pertinaciter tenuit Chriſtum non niſi purum hominem eſſe.

CAP.

annuens quia ſpiritus-
ſanctus,in eo preſideret
Quartam, de eiſdem
licitè obſeruandis à iu-
dæis act.21.

Vndè nec apoſtoli in ſe
ipſis confidebant in ca-
ſibus fidei eccleſię,at po
tius mittebant ad apo-
ſtolos & conuocabant
multitudinem in Hieru-
ſalem eorum ſententiā
obſeruantes.

Hæc de Baſilienſi &
Florentino conciliis.

CAP. 78.

Nicolaus Siculus, qui
Panormitanus Archie-
piſcopus Romanæ ec-
cleſiæ cardinalis iuriſ-
conſultus celeberrimus
ægregia ſcripſit ſuper iu
re canonico, & pro con
cilio Baſilienſi,in quo af
fuit,& alia quàm plura.
Ludouicus Pontanus
de Roma tum etiam ſcri
pſit.

Ioannes

CAP. 77.

*Duos ex ſuis more pon-
tificum efficit cardinales,
Iohannem Gorgiam &
Valentinum. Eumque Io-
hannem legatum miſit,
Alphonſi Regis noui, co-
ronandi gratia. Quem Dya
demate inſigniuit, accepto
iuramento de fidelitate ec-
cleſiæ ſeruanda, & ſoluen
dis tributis. Verum Ale-
xander dum intellexit, Ca
rolum 8. Regem franciæ,
virtute bellica clarum, ad
conquiſitionem eiuſdē Re-
gni ſe parantem, potentiam
Caroli veritus non imme-
rito, fœdus iniuit cum Re-
ge Alphonſo, & milites,
imo & Ferdinādum Al-
phonſi filium, ad præſidia
Romæ aſciuit ne eoſdē gal
lus marte ferox opprime-
ret. Nam aiunt et Platina
ſignanter quia Italis ſit in
natum gloriæ gallorum in
uidere, & nomen habere
exoſum. Ac ſæpius Plati-
na, in additione iurata fœ-
dera cum eis violare, quod
deteſtandum eſſet.*

CAP.78.

Galeacius Maria dux
Mediolanus die beati
Stephani in eccleſia eiuſ
dem Sancti miſsam au-
diens proditoriè à quo-
dam Andrea ciue Me-
diolanenſi gladio per-
cuſſus occiditur.

Ea cauſa agebat quia in
iuſtè quandam eius poſ-
ſeſſionem, & alia in eū
iniuſtè ageret. Idquè cir
ca.1477.

CAP.79

Item & pari penè modo
citat Palmerius, quod
Ferdinandus Rex miſe-
rit Florentiam Raphae-
lem Cardinalem Sixti
Nepotem, & Franciſcum
Saluianum Archiepiſco
pum Piſanum cum aliis
300. Qui in diuę libera
tę templo, eo archiepiſ-
copo celebrante, hora
compoſita Iulianum Me
dicem confoderunt.

Laurentius autē frater
eiuſdem

CAP. 58.

*Errores Lutheri de ab-
ſtinentia & caſtimo-
nia.*

*Luther præ cæteris fuit
antiſignanus eorum de
quibus conqueritur B. P.
ad Philip. 3. Multi ambu-
lant quos ſæpe dicebam vo
bis, & nunc flens dico,
inimicos crucis Chriſti, quo
rum deus venter eſt, &
finis illorum mors. Et non
de his qui carnem ſuam
crucifixerunt cum vitijs
& concupiſcentijs Gal. 5.
Suis enim predicationibus
& ſcriptis, effrenatam li-
bertatem conceſſit & fir-
mauit in occaſionem carnis
heu, ad quam abſque præ-
dicatione homines nimis
prout ſunt, & inclinati.
Hic etenim prædicauit &
conceſſit omnem abrogatio
nem pœnitentiæ, ſatiſfa-
ctionis, confeſſionis, voti
caſtitatis, delectus cibo-
rum obedintiæ eccleſiaſti-
cæ, ſolutionis primitiarum*

Ioannes noblet carmelita gallus arte primùm medic⁹, pręclara ſcripſit in ſententias, epiſtolas canonicas, & alia quædam.

Ioannes raguſius dominicanus ſcripſit contra Huſſitas, & in concilio baſilienſi affuit.

CAP. 79.

Blondus Flauius fortinieſis hiſtoriographus, Nicolaus rocham minorita, Haymericus de campo,

Georgius Trapezontius ſecretarius apoſtolicus,

Ioannnes de ſchótonem canonicus regularis,

Petrus de colle franciſcanus, Hermanus ciſterſienſis,

Ioannes gauuer carmelita, hi ſcripſerunt de conciliis generalibus, in ſententias, ſermones, & alia plurima.

Geradus

CAP. 78.

Is tamen Carolus Rex victorioſus cunctis renitentibus inuitis, Inſubriam, Hetruriam, Romam vſquè traduxit, vbi & facilem repperit commeatum, dum ſua manſuetudine pollicetur nil detrimenti moliri, quod & continuè obſeruauit, aut ſi amore non daretur commeatus, armorum vbi progrederetur, vndè 3. aut 4. ex ſuis non obtemperantibus, erectis patibulis publicis, ſuſpendi iuſſit.

CAP. 79.

Item in aduentu eiuſdem Caroli Regis in vrbem, pars caſtri ſancti Angeli corruit, quod Romanos terruit velut portentum. Vndè & Alexander qui cum milite, in ipſum caſtrum auffugerat ſecurior factus, fœdus iniit cum Rege Carolo, remittens milites quos pro præſidio habuerat ab Alphonſo, qui & Rex Carolus cum deuotione

eiuſdem Iuliani cum prudentia impetus hoſtiles coercuit, et ſi atrociter vulneratus.

Vndè & eundem Archiepiſcopũ, habitu põtificali ſuſpendunt, & alios 300. cum eodem, & nepotẽ Sixti detinuerunt.

Vndè & Sixtus his auditis hortantibus Rege Ferdinando interdictum in igne & aqua in eum Laurentium fulminat, Bellum Florentinis indicens. hincquè diu per totam Italiã tumultuatum eſt, etiam ab infidelibus. Florentini Venetis ſociantur, qui & ſimul diu a pontifice ſupplicant, vt à bello deſiſtat, liberans Chriſtianos ab oppreſſione infidelium. Qui nec obtinentes, ad Ludouicum gallorum Regem mittunt oratorem, vt Italiæ tumultus comprimeret, qui ad id Renatum Lotharingię

& decimarum, & impunitatem peccatorum, in hoc mundo & in alio. De quibus per ordinem. Nec ſenſualitas aliud optat, & eo medio Mahumetus, ſenſualem ſuam legem & beſtialem inſtituit, & plantauit facillimè, quia concedens omnem carnis concupiſcentiam.

CAP. 76.

Nunc verò in particulari de eorum quolibet vt errores ipſius deſumpti ſunt ex bulla Leonis papæ. Et ex actis ſcriptis, atquè dictis eiuſdem Lutheri, prout à domino & magiſtro Iohanne Eckio, Cocleo Fontano Rouero, & aliis doctiſſimus inferuntur, de pœnitentia errores. Non eſt fundatum in ſcriptura ait ipſe, quod ſint partes tres pœnitiæ, contritio confeſſio, & ſatiſfactio, nec in antiquis ſanctis Chriſtianis doctoribus, ex bulla clarum, quia id aſſeruit.

Item

UNIVERSIT

Gerardus ſtredenſis car thuſianus ſcripſit tempore Eugenii.

CAP. 80.

Bernardinus de Ienis ordinis minorum reformator, ac feruentiſſimus declamator verbi domini. Vndè & ſchiſmata Guelphorum ac Gibellinorum penè extinxit per Italiam, prout Platina, & pius Eneas illi tribuit. Scripſit deuotiſſima opuſcula, ſermones plurimos, deuotiſſimũ officium de nomine Ieſu. Obiit ſub Eugenio 4. circa 1443. creberrimis claruit miraculis, etiam ante mortem & 7. anno ab eius obitu inſertus eſt cathalogo ſanctorum per Nicolaum quintum.

CAP.

uotione quodam tempore comoratus loca ſancta viſitauit. Item aiunt quia Alexander eum inſigniuit Conſtantinopolitanum imperatorem.

CAP. 80.

Hinc Carolus tendens Neapolim, ne via illi interciperetur, aut inſidias pontifex moliretur eidem Valentinum Borgiam Alexandri aut ſui fratris nepotem, cum quibuſdam caſtellis, accepit obſidem à pontifice. Item & Zizinũ Turcæ fratrem, ſub ſpe conductus per eum, aduerſus infideles & Turchos. At fuit illi datus intoxicatus, vndè & ſtatim moritur, & is nepos latenter aufugiens, reuerſus eſt ad pontificem.

CAP. 81.

Rex nihilominus Neapolim victorioſè peruenit. Et Alphonſus auffugit in Siciliam vbi & moritur, & Ferdinandus filius eiuſdem fuga pariter elapſus

ducem & Renati Andegauenſis ex filia nepotẽ Apuliã mittit Regnum auunculi inuaſurum. At tandem poſt multa Sixtus, precibus & minis Ludouicici Regis in die palmarum Florentinorum interdictum & bellum depoſuit.

CAP. 80.

Tum Rex Portugaliæ magna claſſe Regnum Gaditanum, tranſgreſſus magna Mauritaniæ oppida, Tinquam & Argillam expugnat. Et Turcæ in ſuperiori Panonia multa ſunt deprædati, & cum exercitu centum milium ſcutatorũ partes Illirici littoris, & Sanii Fluminis inuadunt.

Venetis animoſè ſe ſe deferentibus, ita vt illi fatigati compulſi ſint recedere.

CAP.

Item ait doctrina de contritionibus hactenus data, veriſſimum prouerbium, de cætero non facere.

Optima enim & ſumma pœnitentia noua vita. Optima ſiquidem, ſed ea non eſt noua vita, quia in veteri rebellione & inobedientia continua eſt. Contritio quæ cum amaritudine animæ recogitat peccatorum multitudinem, grauitatem, &c. Hæc ait contritio facit hypocritam & magis peccatorem. Pœnitentia, quæ eſt ex timore gehennæ noxia eſt. Quare igitur ait dominus: eum timete, qui poteſt corpus & animam perdere in gehennam Mat. 10. Item cur dominus inducit Phariſæos ad pœnitentiam timore gehennæ, aiens Mat. 23. quomodo fugietis à iudicio gehennæ. Item aiebat quiſquis credit iam abſolutus eſt, nec ſacerdos debet inquirere ſi quis ſit contritus.

CAP.

CAP.81.

Matheus palmerius Italus orator pręclarus fuit in concilio Florentino. Chronicam Euſebii compleuit & emendauit vſquè. 1484. Sed quendam librum de angelis edidit infinitis ſcatantem erroribus, prout citat Tritennius, quē pertinaciter deffendens condennatꝰ fuit vt hæreticus, & apud Cornā ciuitatē exuſtus. In ſupplemento ſuæ chronicæ ipſum in multis ſum ſecutꝰ, nec quid in ea mea opinione reperi peruerſum, nam & impreſſor ea tū retulit quę merito poſſunt deſiderari.

CAP.82.

Ioannes hermeſti teutonicus, Bartholomeus carthuſianus, Henricus de Vverth ordinis minorum, Andreas de Traiecto Benedictinus, hij omnes ſcripſerunt circa eiuſdem Eugenii tempora

elapſus eſt. Vndè & Rex Carolus, toto Regno potitus, & ſub debita fide ordinato, iter ad reditum in franciam parat. Alexander, proſperis ſucceßibus eiuſdem inuidens, coniurauit in eum, cum Maximiliano, Venetis, Hyſpanis & Sfortia. Idcirco aiebant quia non iuiſſet aduerſus infideles Turcos, ſecundum promiſſa. Nam mors Zizimi interueniens, impediuerat.

CAP. 83.

Et eidem Rege Romam redeunti, iußit Alexander Claudi portas, & aggeribus vallari, vt habet Guagui. Et Ornetum cum ſuis cardinalibus ſe contulit. Populus tamen Romanus eum benignè recepit. Ita & ipſe ciuitates quas pro obſide habuerat dimiſit liberas, præter hoſtiam. Et Senas hinc profectus, eam in ſuam ſuſcepit tutelam.

CAP.

CAP.81.

Iudæi apud, Tridentinū furtim arrepto quodam puero nomine Symon die dominicæ paſſionis, omnia miſteria eiuſdem paſſionis in eum ſunt operati. quo diuinitus cognito meritas pœnas luerunt. Et ob crebra miracula, baſilica illi erecta eſt.

Ex Palmerio & Faſciculatore

CAP.82.

Carolus dux Burgundionum, qui adhuc patre Philipo viuente pręualuit contra Ludouicū.11. in loco de Montlehery Diuannium & Leodium pōtentiſſimas ciuitates deſtruxit, Geldriam & Lotharingiam obtinuit inquietus. Iſquè Carolus Nuſciam ſuper Rheno, penè per annum obſedit. Et agreſſus fines Heluetiorum, ab eidem fugatur occiſis ex ſuis viginti millibus:

CAP. 60.

De confeßione.

Confeßio ait ipſe eſt ex conſtitutione humana & non neceſſaria. Nam ſuſſicit ſoli deo confiteri. Imo, ait & carnificina conſcienciarum. Item ipſa numquā debet eſſe venialium, nec omniū eſſe mortalium, niſi manifeſtorum, vt in primitiua eccleſia. Verum ſolennis aut publica, quæ adhuc fit de aliquibus, in feria 4. cinerum, ſed non niſi de manifeſtis aut ſcandaloſis, vt Theodoſius primus iuſſu B. Amb. per 8. menſes pœnituit, probibitus ab ingreſſu Templi, & communione, ob crudelem necem 7000. hominum apud Theſſaloniam 9. trip. c. 30. Item ait aliquid remittendum eſſe diuinæ miſericordiæ ignoſcendum, nec omnia confitenda. Item per confeßionem, non confertur gratia. Nec peccatum remittitur aut ab eo abſoluitur niſi quia ita credit

pora, Leonardus de vtino dominicanus præclaros ſcripſit ſermones & alia quædam, tẽpore huius frederici.

Iohannes de Capiſtrano, ordinis minorũ, reformator & obſeruator, diſcipulus beati Bernardini, vir fuit doctrina, eloquio, & ſecularitate clarus, miraculis fulgens, ſignanter aduerſus infideles, vt in victoria contra eoſdem apud Belgradum die beatæ mariæ magdalenes. 1450. vndè fuit inſtitutum feſtum transfigurationis. qui tum locum poſtmodùm conquiſierunt, vbi & Rex Ludouicus mortuus eſt.

Nicolaus de Chuſa epiſcopus Brixienſis, atquè preſbiter cardinalis beati Petri ad vincula, teutonicus,

CAP. 84.

Hiquè ita in eum coniurati viam illi intercipere apud fornoniũ conati ſunt cum tamen eorum ruina et opprobrio in anno. 1495. *Iſque Rex cum triumphis & victoria in franciam reuerſus, tandem apud Ambaſiam deffunctus eſt* 1497. *abſque prole. Cui ſucceſſit Ludouicus*, 12. *dux Aurelianus, vt proximus ſanguini.*

CAP. 85.

Alexander verò nouum fœdus cum nouo Rege Ludouico inijt. Ac filium Valentinum, ſui fratris nepotem, miſit fauentiam cum grandi exercitu aduerſus Catherinam dominam Sorotinij, quæ locum detinebat ex ditione eccleſiæ, & eam diu reſiſtentem captiuã duxit ad Alexandrũ. Hic Valentinus Borgia, in ſuo vexillo ſcripſerat, aut Cæſar aut nullo ſeu nihil, quaſi æquaturus eſſet Cæſarem aut nil foret.

Fauſtus

milibus: Et datis ſpoliis duci Lotharingiæ. Vndè indignatus ciuitatem de Nancy obſedit.

At fugatur à Lotharingo & fœderatis. In ea fuga à quodam plebeio, baculo trucidatur, vltra mortales plagas, velut is plebeius in morte (vt aiũt) detexit. corpus eiuſdem multis ſignis agnoſcitur idquè circa. 1487. ait Guaguinus 1476. Huius Caroli epitaphium fuit:

Te piguit pacis, teduitq; quietis, in vita,
Hic iaces Carole, iamquè requieſce tibi.

CAP. 83.

Vnicam filiã Reliquit is Carolus quæ Maximiliano Frederici filio fuit, coniuncta. Ex qua habuit Philippũ, patrẽ Caroli imperatoris, & filiam Margaretam. Atquè per eam vxorem ſucceſſit Burgundiæ Luxẽburgi, Holendæ, Flandrię &c. Ipſaquè

dit peccator. Item ſi abſoluatur à ſacerdote non propter contritionem remittitur peccatum, ſed quia credit peccatum ſibi remiti.

Nec ſufficit remiſſio peccati, & gratiæ donatio, ſed oportet credere remiſſum. Nec credendum quod remitatur, niſi propter verbum chriſti, quodcunquè ſolueritis &c. Vndè ſi obtinueris ſacerdotis abſolutionem, crede te abſolutum & veriſſimè eris abſolutus. Ecce quomodo ſibi contradicit, quia per eum ſacerdos ex verbo chriſti abſoluit. Item ait ſi ita credit quanquam non contritus, per impoſſibile & ſi ſacerdos ſolo ioco abſolueret, eſt vere abſolutus.

Item ait in ſacramento penitentiæ ac remiſſione culpæ, non plus facit papa, aut epiſcopus quam ſimplex ſacerdos, immo, ſacerdote defficiente, tantum poteſt quilibet

teutonicus , peritus in omni lingua plurima doctiſſima ſcripſit & moritur ſub Frederico. 1464.

CAP. 83.

Ioannes de Rhode abbas ſancti Mathiæ Treuerenſis doctus & zelator ſcripſit etiam ſub Eugenio. Guarinus veronẽſis multa compoſuit, & plurima ex græco vertit in Latinum iuſſu Nicolai. 5.

Iohannes Bertachinus de firmo ſcripſit ſingulare atquè vtile repertorium iuris & alia nonnulla.

Siluius Eneas, qui Pius 2. multa doctiſſima, de fide & ſtatu eccleſiæ ſcripſit. At de ipſo amplius in ordine Pontificum.

CAP. 84.

Henricus Goritrem teutonicus, Ioannes krauenam ordinis minorum ſcripſerunt tempore dicti Pii papæ.

Iacobus

Fauſtus Andrelinus ſorotinen. de ipſo luſit, aut nihil, aut Cæſar, vexillo pingis inani, pro magno ſies Cæſare ſtulte nihil. Ipſe enim relicto ordine Cardineo, effectus eſt dux Valentiniẽ. & Lucretiam Herculis Eſtenſis filiam cum magna dote duxit vxorem & tandem crudeli morte fuit præuentus. Obijt & ipſe Alexander cum ſediſſet annis penè 11. *circa* 1502. *plurimum dilexit religioſos.*

CAP. 86.

Regnante iam Ludouico 12. *in francia, ab obitu Caroli* 8. *Alexander vt nouo fœdere cum eo conuenit vt iam ſuper eo, etiam & Veneti confœderati ſunt, ita vt tandem Ludouicum Sfortiam detinuerit captiuum & Aſcanium fratrem eius cardinalem, ita & Fredericus Neapolitanus cum vxore & liberis ſeſe inter manus eiuſdem dederant. Tamen aduenien*

te

in venatione fuit præcipitio interempta. 1482.

CAP. 84.

Rex Frãciæ audita morte eiuſdem Caroli detinuit ciuitates de Perone, Aras, Hedin &c. Maximilianus filius Frederici iam fuerat receptus in imperio cum patre, & coronatus Rex Romanorum per electores in anno. 1486.

Philippus eiuſdem Maximiliani filius contraxit cum Ioanna filia Regis Caſtellæ & Hiſpaniarum, & per eãdem ſucceſſit Regnis. Et habuit ex ea Carolum quintũ imperatorem & Ferdinandum ac filias quatuor Leonoram Yſabellã Mariam & Catharinam. Philippus ante patrem Maximilianum moritur.

CAP.

quilibet Chriſtianus, etiam ſi mulier, aut puer eſſet.

Circa ſatiſfactionem.

CAP. 61.

Culpa dimiſſa nulla pœna pro peccato debetur aut requiritur. Nam Chriſtus ſatiſfecit pro noſtris peccatis ſi tamen compatimur & conregnabimus Ro. 8. *Item in ieiunio non eſt aliquod meritum, maximè ſi eſt ex iniuncto & inobedientia. Dei tamen præcepta iniunguntur ſeruanda, & eſt in cuſtodiendis illis retributio multa. Item nec in delectu ciborum eſt meritum.*

Vt quid igitur ex dicto ſaluatoris à tempore Iohannis, cœlorum Regnum vim patitur, & ſoli violenti rapiunt illud? Math. 11.

CAP.

Iacobus interbachk carthuſianus teutonicus edidit plurima ſub Paulo 2. & Frederico. Nicolaus dorbellis ordinis minorum claruit docendo ac ſcribendo in gymnaſio pictanienſi, ſcripſit vtile & compendioſum opus ſuper ſententias, de caſibus cõſciẽtiæ potiſſimũ. Et in libros Ariſtotelis tempore Calixti. 3. & Frederici circa. 1455.

CAP. 85.

Henricus herp, ordinis minorum prouinciæ Coloniæ ſcripſit vtile opus de preceptis decalogi, & alia quędã ſub Pio. 2. Ioãnes de turrecremata dominicani ordinis epiſcopus Sabinẽſis & prębiter Cardinalis plurima ſcripſit ſub Paulo & Pio. Ioãnes de Mathinia etiã ſcripſit ſuper ſentẽtias & quedã alia. Albertus de fibre canonicus Banbergẽſis cubicularii Pii Secundi plurima

te Alexandri morte, hic Rex Pius & chriſtianiſſimus, vt ſucceſſoris electio eſſet canonica, Aſcanium cardinalem inimicum, ex carcere liberat, & cæteros cardinales hortatur adire.

CAP. 87.

Pius 3. Senen. Pij 2. ex ſorore nepos, Alexandro ſucceſſit, papa 223. anno domini 1503. Vir aiunt ingenio clarus, exemplo auunculi, cœpit conſpirare in gallos habens tædio eorum dominium. At morte præuentus, non potuit rem ad integrum deducere, breui curriculo, magnã gloriam nactus eſt Obijt enim ſui pontificatus die 16. Romanis ægreferentibus. Mulier quædam nomine Aemilia ciui cuidam Ebulano nupta, poſt 12. matrimonij annum in Aemilium ſuum virum mutata eſt. ac deinceps viris conuerſa, iuſſu Ferdinandi.

Si cilia

CAP. 85.

Maximilianus iam Rex Romanorum ex quadã commotione fuit captiuus & detentus in ciuitate Brugenſi à ciuibus ſubditis occiſis ex ſuis precipuis in ſua preſentia cũ periculo propriæ vitæ circa 1487. Verum à patre Frederico manu potenti liberatur, cum iuſta vindicta de ſeditioſis. Multo tempore ortum eſt bellum inter maximilianum & Ludouicũ galliæ Regẽ.

CAP. 86.

Dumquè ipſe Ludouicus vndecimus iam valetudinari⁹ proximaret et ad mortem compoſita eſt pax inter eoſdem, ea conditione, vt Carolus delphinus Margaretam Maximiliani filiam acciperet vxorem, quę cũ maximis triumphis adducta eſt in Franciam, & non cũ minoribus recępta, & ſolẽniter deſpõſata. 1483. ex Guaguino.

CAP. 62.

De operibus.

In omni ait, opere iuſtus peccat. Item bonum factum opus etiam eſt veniale peccatum. Item opera noſtra non ſunt meritoria vitæ eternæ, ſed ſola fides. Si tamen vis ad vitam ingredi ſerua mandata. Et latro igitur aut homicida, æque ſaluabitur modo cedat, ita & periurus, & hinc patet quantum ſit in eis fidendum.

CAP. 63.

Circa ordines.

Ordo ait Luther nullomodo eſt ſacramentum, & omnes ſunt in eodem gradu ordinis etiam aiebat mulieres, ſed non valent ex equi, niſi ex conſenſu communitatis.

Item non licet monachis aut ſacerdotibus obſeruare cœlibatum. Idque à nullo vnquam fuerat aſſertum, Iouinianus, contra quem Hieronimus arguebat, benè

ſcripſit circa.1460.

Ioannes abbas Niuicellenſis, Iacobus de gruytrode carthuſianus, & Iacobus Zenus epiſcopus Patauinus, ſcripſerunt ſub Sixto.

CAP. 86.

Dioniſius Rikel cartuſianus omni ſcientia & conuerſatione clarus ac fulgens miraculis ſcripſit penè ſuper totam bibliam, & plurima deuota ac docta opuſcula, moritur ſuo Frederico, & &Paulo.2. 1471. fuit ex Ruremunda Geldriæ.

Ioannes hagem ſeu de indagine teutonic⁹ Carthuſianus, Iure canonico, ac diuinis ſcripturis eruditus ſcripſit aperto ſermone multa preclara & religioſa volumina, de fide & ſtatu Religionis, & locis eccleſiæ & ſuper plurimos bibliæ libros, obiit ſub Pio.2.circa.1460.

CAP.

Siciliæ Regis, reſtituta dote propriam vxorem duxit, vt ſupra Parmerio pro anno 1496. Pro tempore item quo Rex Carolus conquiſtuit Neapolim, Maximilianus, priore vxore, filia Burgundi ducis iam deſſuncta, filiam Galeaczy Mediolanen. deſponſauit.

CAP. 88.

Iulius 2. papa 224. Ligur ac Genuenſis omnium cõſenſu Pio ſucceßit 1503. dictus fuit Iulianus, cardinalis præbiter ſancti Petri ad vincula, obſcuris parentibus, ſed vir acri & verſuto Ingenio, patrimonium eccleſiæ inter cæteros tutatus eſt, aduerſus Venetos, Hyſpanos, & gallos, Res enim gallorum, Ludouico 12. regnante, impetu belli plurimum afflixit, gloria bellica clarus vltraquàm, forſam decuiſſet.

CAP.

Iſquè Ludouicus rex pater Caroli ſororem habuit Annam Petro Borbonienſi domino Beaieu matrimonio cõiunctam. Cui in extremis rex præfatus curam ac tutellam filii Caroli dimiſit, quod fuit, ſeminarium magni diſſidii inter principes ſanguinis. Ludouicus enim dux Aurelianus, qui pòſt modũ fuit Rex Ludouicus 12. ac Ioannes Dux Borbonius, Comes dunenſis, & alii quidem id ęgrè tulerũt, conuenerunt nihilominus in coronatione Regis, at pòſt modùm conſpirarunt.

CAP. 87.

Ita & in Britannia maxima inſurrexit contentio inter ducem & Barones propter quendam theſaurarium dictum Petrum le landois, & hæc omnia erant incendia belli

Vndè

benè aiebat, quia eis liceret contrahere, ſed tamen non tenerentur. Et Græci in prius contracto manent, non tamen eis permititur contrahere poſt ſuſceptum ordinem. Nec vnquam permiſſum fuit aliquibus monachis aut græcis vel latinis contrahere.

CAP. 64.

Contra Purgatorium errores.

Etſi ait Purgatorium ex ſacris non poſſet probari, tamen creditur eſſe. Per eum tamen nulla pœna peccato debetur. Vt quid igitur Purgatorium? Item animæ in Purgatorio nõ ſunt certæ de ſalute, ſaltem omnes. Nec probatum eſt eas eſſe extra ſtatum mœrendi. Item peccant cõtinuò dum horrent pœnas, vel querunt requiem.

CAP.

CAP. 87.

Guillelmus vorillon ordinis minorum conuentus Diuanni in hac Britãnia minori doctor pariſienſis ſcripſit ſubtiliter ſuper ſententias, & quędã alia, obiit Romæ ſub Paulo. 2.

Stephanns Burlifer etiam ordinis minorum ac eiuſdem conuentus Diuanni, oriundus ex ciuitate Maclouienſi, doctor pariſienſis nominatiſſimus atquè doctiſſimus, theologiam docuit in conuentu pariſienſi necdum reformato, expoſuit Scotum, & commentis explanauit, ac formalitatibus, & alijs doctis opuſculis. hinc ſe tranſtulit ad obſeruantiam, & multo tempore mãſit in cõuentu Maguntiaco, & Metenſi exponens beatum Bonauenturam &

CAP. 89.

Iulius in ſua electione, iurarat ſe celebraturum concilium, pro reformatione eccleſiæ, pace componenda. Requiſitus autem vt illud ſecundum conſtancien. concilij, in expleto decennio celebraret, differebat. Vndè ſolicitatione & inſtantia Maximiliani cæſaris, Regis franciæ, & quorundam cardinalium, quos dignitate priuarat, concilium apud Piſas, & dehinc Mediolanum congregabatur, quod vt præpediret, ipſum apud lateranum indixit, quod fuit ſub eodem et ſub Leone, vt hic ad leuam.

CAP. 90.

Iulius, vt aiunt aut Leo ſucceſſor, Franciſcũ de Paula, ſanctorum cathalogo aſcripſit. Concilium gallicanum Turonis celebratur et continuatur apud Lugdunum. Iulius Bononiam eiectis bentiuolis, ope & adiutorio chriſtianiſſimi Regis conquiſiuit. Item & Seriniam, Rauennam,

Vndè & quidã Germanº in aditione ſuper Palmerio, citat quod circa 1484. in initio horum bellorum Graculi & piccæ ad aliquot miliariorum ſpatia aduolantes, ac in aere confligentes, Britannis Belli portentum præbuêre. Idquè recentiſſima fama accepi a preceſſoribus contigiſſe in loco qui dicitur Malhala nõ lõge ab hac ciuitate Briocenſi. Nec ſuper his mirandum. nã & deus ex ore infantiũ perficit laudem, & lapides eius iuſſu cõclamãt. Et prout oſtendit ſigna in ſole & luna ac ſtellis, Ita poteſt in animantibus: Vnde & aiũt quia ſuper loco manſerint mortui inumeri ex vtraquè ſpecie. Quin domeſticę aues ex fiſcellis conuenerunt & re dierunt deplumatæ,

CAP.

CAP. 65.

Circa liberum arbitrium. Liberum arbitrium (ait) eſt res de ſolo titulo. Item faciens quod in ſe eſt, peccat mortaliter. Et poſt amiſſam gratiam, tanto plus peccat, quanto plus nititur. Item ait liberum arbitrium ſolum paſſiuè ſe habet, nec actiue.

Item omnia eueniunt ex neceſſitate. Vt quid igitur laborant pro eorum ſecta tuenda & plantanda? Item, & ſuperfluum eſſet orare pro aliqua re. Item aiunt quia omne peccatum eſt à deo effectiue. Nec eſt aliquod meritum hominis ſecundum eos. Atque ita ſi omnia eueniunt ex neceſſitate, & effectiuè à deo, nil eſſet imputandum peccantibus.

Errores

& commentaria docta edidit ſuper eodem. At tandē ſe trāſtulit in hāc prouinciam Britanniæ cum obedientia patris bonæ memoriæ fratris Oliuerii Maillardi vicarii generalis. Et plurimū laborauit pro edificatione huius conuentus Briocenſis, ac tandem obiit in conuentu Bernonis eiuſdem Prouinciæ ibidem ſepultus.

CAP. 88.

Oliuerius Maillardi eiuſdem ordidis & nationis Britannicæ & vicinus dicti patris vorillō, fuit feruentiſſimus predicator & nominatiſſimus & etiam apud Anglos & Hiſpanos. Multi ſermonis ſub eodem ſcripti ſunt, apud Lutetiam precipuè. fuit ter generalis fratrum de obſeruantia. Primò ſub Innocentio. 8. anno. 1487. ſecundò ſub Alexandro 6. anno. 1493. tertiò ſub eodem

ymolam, fauentiam, fortinum, & alia loca eccleſiæ, ope eiuſdem ex manibus Venetorum eripuit, & cum ingratitudine, Ferrarium ducem, Regis generum voluit opprimere, vndè mala infinita.

CAP. 91.

Dum dux Ferrarien. protegitur à ſocero Rege, pontifex in eum concitat Venetos, Maximilianum, Arragonos, & Anglos, ac cenſuras fulminat in eundem. Et concedit indulgentias militantibus aduerſus eum, & tandem Rex Arrago Ferdinandus in Regem Nauarrum inſurgit, ac Pampeluniam vi capit & detinet, vſque in præſens. Georgius legatus multos reformauit conuentus ad obſeruantiam.

CAP. 92.

Iulius ſtatuit armis, decretis concilij obuiare. Vndè ex Piſis Mediolanum, ſe transferunt partes concilij, exercitus pontificis, cum

CAP. 88.

Tamen ea commotione ex vtraquè parte excreſcente Dux Aurelianus, Comes Dunenſis & Comes de Cominge deſcenderunt in Britanniam, & pòſtmodùm dominus D'albret & iā ante principes aurigianus duci aſiſtebat, vt ex ſorore nepos. Itaquè in his commotionibus domina de Beaieu exercitum deſtinat in Britanniam, qui Filgerias vrbem detinuit: Et exercitus ducis illuc tendens ex inſperato alter alteri cum magno certamine obuiauit, non Longè à Sācto Albino du Cormier, vbi & Franci præualuerunt. Dux Aurelianus fuit captiuus & detentus, atquè alii nonnulli, idq; fuit an. domini. 1488. Et eo anno Dux Frācíſcus facta quadam compoſitione moritur. Et pòſt modū perfecta pax

Errores de ſanctis.

CAP. 66.

Sancti ait nullomodo ſunt venerandi aut inuocandi. Nec crux ait aut aliqua imago eſt habenda. Non proſunt ſanctorum ſuffragia viuis aut deffunctis. Nec etiam ſuffragia, aut ſacrificia viuorum.

Errores circa vota.

CAP. 67.

*Vota aiebat non ſunt niſi ad præſumptionem & iactantiam nec obligant. Vndè non licet monachis ſeruare cœlibatum. Id aiebat pro antecedente ſua apoſtaſiæ. Item & ſæpiſſimè dicebat quod actus carnis æquè eſt neceſſarius & naturalis, vt manducare bibere, aut excreare, quodquè non poſſet abſtinere amplius quam quod non ſit mas. O impudens: incluſus abſquè cibo & potu, moritur, & abſquè muliere, ſanus & longius viuit: quomodò igitur eſt æquè neceſſarium? Nunquid

eodem 1499. cum opinione ſanctitatis fulgẽs miraculis.

CAP. 89.

Rodericus epiſcopus zamorenſis, Ambroſius Cariolanus prior generalis Auguſtinenſium, Benedictus Standel de hallis opido Saxoniæ, Cifredus epiſcopus Cirenenſis dominicanus, hi præclara ſcripſerunt temporibus Pauli. 2. & Frederici. 3. circa 1470. Godeſcal⁹ de Melchede teutonic⁹ & Theodoricus eius frater floruerũt ſub eodem Frederico. 3. Stephanus hoeſt canonicus eccleſię Spirenſis eo etiam tempore, & Bernardus Iuſtinianus venetus, ac Henricus de Pyro cartuſianus ſub eodem Paulo. 20.

CAP. 90.

Nicolaus de donis ordinis ſancti Benedicti tabulas Ptolomei depinxit & correxit in fauorem Pauli,

cum Venetis, Brixianis, & Hyſpanis, castra ad Rauennam figunt, Valliſque & muniunt. Vbi die ſancto Paſchæ 1512. fuit mirabilis conflictus vbi galli mirabili triumpho præualuerunt, ductore duce Nemoren. fuxiano, qui & illic tamen eſt occiſus, & Rauenna à gallis expugnatur & destruitur.

CAP. 93.

Iulius autem audita gallorum victoria ſingulos pœnè, ſiquidem, Venetos, Heluetios, Italos, Hyſpanos &c. commouet in eoſdem, ita vt tandem compulſi ſint duce Palicio redire in galliam ex Mediolano & vniuerſa inſubria & Iulius tandem moritur 1512. anno ſui pontificatus 10. cum paucis gallorum lachrymis.

CAP.

pax interuenit, ea compoſitione, vt Rex Carolus dimiſſa Margareta Flandriæ (quia ſponſalia eiuſdem, vt aiebant, non fuerant patri Maximiliano gratia) Annam Franciſci ducis filiam & heredem ſimul cum ducatu, deſponſaret.

CAP. 89.

Et ea fuit concluſio conflictus graculorum & picarum.

Ea Margareta pòſt modùm coniuncta fuit Gilberto duci Sabaudienſi.

CAP. 90

Fredericus verò cum imperaſſet laudabiliter annis. 53. & dimidio moritur circa. 1473. Sepultus apud Viennam.

Maximilianus imperator. 122. imperauit cum patre an. 7. Rex Romanorum, & ab obitu patris, qui fuit 1493. ſolus annis penè. 26. Sub Alexandro. 6. Pio. 3. Iullio. 2. & Leone. 10. fidelis & catholicus.

quid æque poſſibile cum dei adiutorio, vt in Iob. 31. Pepigi fœdus cum oculis meis, vt nec cogitarem de virgine. Sciunt infiniti quod hylariter & publice poſſit caſtitas & virginitas obſeruari. Et quanto quis plus carnalibus deditus, tanto ſanguiſugæ inſatiabiles, dicunt plus affer prou. 30. Hi ſinguli articuli declarati ſunt à Leone papa hæretici, aut ſcandaloſi, falſi, piorum offenſiui, &c. & veritati catholicæ obuiantes, & prohibitum ſub pœna excommunicationis maioris, & alijs pœnis eoſdem aſſerere prædicare, deffẽdere &c. & libros eiuſdem legere, imprimere, tenere publicare &c. ſed ſtatim eos dare comburendos publicè, ex anno 1520. & pontificatus 8. Et pòſtmodùm id etiam in bulla cænæ domini, & ita à ſubſequentibus pontificibus & a concilio generali Tridentino.

Nunc

Georgius Pubarchius teuthonicus ſacris litteris eruditus, & aſtronomus egregius in monaſterio Viennenſi ſcripſit Theoricam planetarum & alia docta. Habuit Ioannem de monte Regio diſcipulum doctiſſimũ aſtronomum fuit circa 1460.

CAP. 91.

Ioãnes tinetoris colonienſis ſcripſit non contẽnenda opuſcula. vnum potiſſimũ quo diſſolutiones Sancti Thomę & & Scoti nixus eſt concordare. Item & queſtiones in ſententias.

Nicolaus perotus Saxo ferratenſis epiſcopus Sipontinus diuinis & humanis ſcientiis eruditus librum qui dicitur cornupia, & alia multa cõpoſuit opera. Nõnulla ex greco vertit in latinum floruerũt ambo ſub Paulo.2.circa 1470.

Iohannes

CAP. 94.

Leo 10. *papa* 225. *Iohannes de medicis antè dictus, cardinalis ſanctæ Mariæ in dominica, nutu quodam diuino, & præter expectationem creatur in locum demortui Iulij* 1513. *fuit animi manſueti nec militiæ deditus. Muſicos atque doctos in magno præcio habuit. Et ipſe doctus, & quietis amator. Multa aliorum arbitrio agi patiebatur. Ducem Vrbinatem ducatu priuauit, nepotem ex fratre illi ſubſtituens, & Ferrarienſem libenter deſtituiſſet niſi timens.*

CAP. 95.

Henricus Rex Angliæ: Picardiam deuaſtat, ſubſidio Maximiliani. At Iacobus, Scotiæ Rex Angliam victor percurrens ipſum ad reditum compellit.

CAP.

catholicus. Eo tempore Ludouicus Sfortia gubernator Mediolanenſis voluit deſtituere Ioannem Galeazium ex ſorore nepotẽ. & hinc ſuperuenit totius Lombardiæ deuaſtatio. Tẽpore Maximiliani Turcę vſquè Traciam percurrunt depredantes, quos victorioſè fugauit.

CAP. 91.

Rex Carolus.8. prout etiam eſt præmiſſum, dimiſſa Margareta filia Maximiliani, contraxit cum Anna Britãni ducis filia & hærede.

Is Carolus teſtamento patris ſatiſfaciens, & Rouſcilonem ferdinando Regi Arragonũ reſtituit contra multorũ opinionem, & accepi quòd ex concilio patris Oliuerii Maillardi, ob id nihilominus non fuit pax ſecuta, vt ſperabatur. Nam tum ſuadente Alexandre & Ludouico

Sfortia

Nunc de ſectis & ſequacibus eiuſdem.

CAP. 68.

Ex tot iactis & diſſeminatis peſtiferis erroribus, quibus frena carnalitatis laxabantur, & dabatur libertas peruertendi ſacras ſcripturas. Statim ex ſpiritu diuiſionis prodierunt diuerſæ ſectæ. Quæ velut aquæ fracto obſtaculo ſeſe vijs diuerſis, effuderunt ſuper terram, aut velut incarcerati, qui aperto hoſtio per diuerſa fugiunt, & qui obſtaculum fregit aperuit, eſto non ſimul curat, fugæ tamen author eſt ita nec in his ſectis vlla eſt quæ nõ ſumpſerit initium in hac doctrina. Et harum ſectarum alia eſt Anabaptiſtarum, alia Sacramentariorum, alia Confeſſioniſtarum.

CAP.

Ioannes beeth carmelita, Gerardus de Eltem dominicanns & inquiſitor fidei ſcripſerunt ſuper ſententias, tempore Frederici & Sixti. 4 Ioannes ſorhet carmelita vir angelicæ puritatis Theodorus Gaza græcus, Ioannes de Lutria, Alanus de Rupe dominicanus promotor Roſarii beatę virginis & confirmitatis eiuſdem. Conradus de Zabernia, & Laurentius calcauenus ſcripſerunt his temporibus.

CAP. 92.

Ioannes dorſum Auguſtinenſis, Angelus Saxo de Brumſuico. Franciſcus Phitelphus gener & auditor Criſoloræ Bizantini plurima ſcripſit ac docuit grecè & latinè.

Ita

CAP. 96.

Emanuel Rex Portugaliæ auream cherſoneſum, quæ dicitur Malchia, à Sarracenis eripuit, cum toto emporio. Leo conuenit cum Rege Franciſco, vt crederet pragmaticæ ſanctioni, ſub quodam concordato, cum magna commotione vniuerſitatum præcipuè.

CAP. 97.

In anno 5. huius pontificis circa 1517. Zelinus Turcha Alexandriam & Egiptum depopulatur, dehinc Cayrum & ſultanum cũ magna effuſione capit, dehincque Babilonem & Soriam ſuæ adiecit ditioni cũ Damaſco & extunc nomen ſultani eſt deletum. In additione Palmerij. Dux Vrbini Leonis nepos, filiam Burbonienſis ducis deſponſauit, & Delphinum, promogenitum Regis Franciſci, ex ſacro fonte, nomine pontificis leuauit, dato patris nomine.

CAP.

Sfortia grandi exercitu tranſiit alpes conquiſiturus Neapolitanum Regnum, vt iam ſuper Alexandro, idquè in anno, 1493. Eoquè Regno ab eo conquiſito, & rebus compoſitis, ac legibus latis ipſe cum triumpho in Franciam rediens maiori gloria triumphauit de occurentibus cõiuratis cum Maximiliano & Rege Arragonũ &c. apud Fornouium, cum 60. millibus pugnatorum. Vbi ipſe cum. 7. milib⁹ aſq; magno detrimẽto preualuit cũ triũpho. idquè anno .1495.

CAP. 92.

Qui quidẽ Carolus tandẽ moritur in an.. 1497. Ludouicus igitur Carolo ſucceſſit & ſacratus. Is prius contraxerat cum Ioanna Franciæ ſorore Ludouici Regis 11. Rege (aiunt) vt cumq; cõpellẽte Et a morte Caroli eam Ioannẽ vt ineptam matrmonio

CAP. 69.

Anabaptiſtæ, ſeu rebaptiſatores primogeniti Lutheri, ex eo potiſſimum, quo toties aſſeruit nullum poſſe iuſtificari, quàm per fidem actualem, quam aiebant paruuli habere nequeunt, igitur nec baptiſari. Horum primi authores fuerunt Bernardus Rotman. Muncer, & alij 1522. Alij etiam eiſdem adhæſerunt multiplicantes errores. Nec hæc ſectæ, ita ſunt diſtinctæ, quin commixtæ, ſint & in multis concidant.

CAP. 70.

Eo anno 1522. ſe cum iſtis erexit quædam ſecta Somniantium, fingentium habere in ſomnis à deo reuelationem conflandi nouum mundum, & exterminandi papam, pontifices, ac religioſos omnes. Item & magiſtratus ac diripiendi bona eorum: atquè habendi omnia in communi.

Vndè

Ita & filius eiuſdem Marius Phitelphus ſub eodem Sixto 4.

Theodoricus de Herptii viſitator fratrum ordinis communiter viuẽtium teutonicus.

Dominicanus de Dinel Venetus epiſcopus tourcelanus, & pôſt modùm Brixianus referendarius apoſtolicus & legatus ſępè.

CAP. 93.

Ludouicus Donatus Venetus epiſcopus pergomenſis,

Stephanus de Gayeta Neapolitanus in diuinis ſcripturis, & vtroquè iure peritus & profeſſor.

Georgius Molitoris mirenbergenſis, Conradus de Rodemberg Abbas Riuaugienſis ordinis ſancti Benedicti, hi docta ſcripſerunt ſub Frederico. 3.

Nicolaus de vacchemhiem ſub Sixto, 4. Ioannes conſobrinus Portugalenſis

CAP. 98.

Laurentius de Medicis, frater Leonis papæ moritur, qui Paulo antè contraxerat, cum ſorore ducis Sabaudiæ, & matris Franciſci Regis. Ferdinandus Arragoniæ Rex ſimiliter obyt, qui & cum vxore plurima conquiſierat ab infidelibus, & eidem Ferdinando ſucceſſit Carolus auſtriacus, eius nepos ex filia. Leo papa & Rex Frãciſcus, conquiſita iam Mediolano conueniunt apud Boloniam. Et facta pace cum quodam concordato ſuper pragmatica vt ſupra, & de alys quamplurimis, diſceſſerunt amici & concordes.

CAP. 99.

Turcæ per Hungariam cum magna ſtrage irruunt vndè ſummus pōtifex Leo 10. *conceſſit, & publicari fecit pleniſſimas indulgentias, ſub nomine cruciatæ, in ſubſidium fiendi exercitus contra Turcos, ſub vexillo*

matrimonio, eius conſenſu, & iudicio & diſpenſatione Alexandri & eccleſiæ dimiſit dato illi ducatu Bituri cenſi: & contraxit cum Anna Britanniæ relicta Caroli. 8.

Non multò pôſt Neapolitani defecerunt à Gallis Ferdinando Arragone ſtimulante ſe miſſurum exercitum ad uerſus infideles, ipſum in Neapolim retorſit, & gallos nil tale meditantes fudit illuſos ex periuro fœdere.

Vbi & dux Nemouſis occubuit. At pôſtmodũ Rex ille deſtinauit Latrimolium & Aubini acum illuſtriſſimos.

Et adiecit animum ad conquiſitionem Mediolanenſis ducatus iure hereditario ad eum ſpectantis.

CAP.

Vndè & infinita multitudo ruſticorum relicto labore, ſe ad prædam dederunt ſeu depredationem, duce quodam Thoma muncero præsbitero, cui & kloſtadius ſe adiunxit, et quidam dictus fiſtulator: cum eis ruſticanis eccleſias & monaſteria deuaſtantes. Hic tamẽ Muncer cum eo fiſtulatore deprehenſus eſt à bono duce Georgio, & per iuſtitiam deſtructi ſunt ambo: eo tamen Muncero pænitente ex Fontano libro 8. *& Rouero libro* 2. *At circa annum* 1525. *ex eis commotis ruſticanis occiſi ſunt multa millia à duce Lotharingo Anthonio, & eius fratre Guiſiano duce.*

CAP. 71.

De ſacramentarijs.

Sacramentariorum ſecta incœpit circa id tempus 1525. *Ducibus Oecolampadio monacho ſanctæ Brigidæ, & Vlrico Zuinglio canonico Tygurenſi: & ij negant*

galenſis carmelita, Henricus prudens Cartuſianus.

CAP.94.

Franciſcus diedus patricius Venetus, Baptiſta Platina cremonenſis abreuiator Rhetor celeberrimus atquè animo conſtans, multa ſuſtinuit à Paulo.2.ex falſa vt ait relatione, & facilè creditur. Vndè & ſub Sixto 4. liberatus, eiuſdē pauli mores per antipodoſim notauit, proutipſe refert, geſta pontificum Romanorū ſcripſit, & ea eidem Sixto 4. obtulit. quem ſuper eidem ſępius ſecuti ſumus. Plurima edidit opuſcula & moritur Romæ ſub eiſdem Sixto & Frederico.1481.

CAP.95.

Franciſcus de Sauona generalis miniſter ordinis minorum & tādem ſummus pōtifex 4.multa docta ſcripſit vt de Chriſti

vexillo Franciſci Regis circa 1516. Nam & acquiſierat nomen grande in conquiſitione Mediolani, vt bulla dat teſtimonium.

CAP. 100.

Hinc Martinus Luther infelix, cum pro ſe & ſuis, non habuit curam, & emolumenta, de his indulgentijs diuulgendis ſed potius Iohannes Tetzet prædicatorij ordinis, proteruè inſurrexit, vt ſuper eodem in 4. cathalogo. Et prout ſecta ſectam parit, ſtatim ſecta ipſius in ſpiritu diuiſionis, per varias ſectas partitur, vt capita Hydræ. Leo in bulla Cænæ domini pro anno 1520. eum declarauit hæreticum, prohibitis libris & actibus eiuſdem.

CAP.

CAP.93.

Ius verò quo Ludouicus 12. Franciæ Rex ducatum Mediolanenſem ad ſe pertinere contendabat, fuit. Quoniam Philippus vltimus dux ex vice cōmitibus, qui deceſſit anno.1447. abſquè liberis qui vixerint, & is ſororem habuit Valentinam, quam dedit Ludouico Duci aurelianenſi vxorem & ciuitatem daſt pro docte. Iſque Ludouicus fuit auus huius Ludouici Regis & frater Caroli 6. Regū franciæ, & ipſa auia. Iſquè duos habuit fratres Ioannem & Philippum qui obierūt abſquè prole ſaltem legitima. Philippus enim filiam illegitimam habuit ex nobili concubina de mayne. quam quidem Mariam dictam Blancā franciſcus Sfortia habuit vxorem (vt aiunt) à pontifice legitimatam, & hinc belli fomes.

negant veritatem preſentiæ corporis Chriſti in Euchariſtia: dicentes quod non adſit niſi figuratiuè in ea: & conſequenter quod non ſit adoranda. Item aiunt quod non licet chriſtianis bellare aduerſus infideles, vt Luther tenet. Non conueniunt cum Anabaptiſtis de Anabaptiſmo, ſed in alijs ſunt vtcunquè concordes. Sectæ difformes ex vtriſque ortæ ſunt, vt habet Fontanus libro 10. Iacobus kantuis ſeu bubo ex his Anabaptiſtis, cœpit prædicare publicè & proteruè contra principem Palatinum. Et deffendere errores nephandiſſimos contra ſacram Euchariſtiam: & commouere Plebeios ad commotionem & ſeditionem, fuit ipſe ex Vvormatia.

CAP.

Chriſti ſanguine, de cō
ceptione beatæ virgi-
nis, vt ſuper eodem in
ordine pontificum.
Michael de Mediolano
eiuſdem ordinis, magnꝰ
concionator verbi do-
mini vtiles ſermones e-
didit.

CAP. 96.

Dum Itaque Iulius dif
ferret celebrare conci-
lium, Bernadinus carna
jatus hiſpanus, & Seue
rinus Fredericus, Cardi
nales, cum quibuſdem
alijs cardinalibus Piſas
conuenerunt, & de hinc
Mediolanum, at contra
voluntatem pontificis,
vocarunt epiſcopos, &
& principes Chriſtia-
nos ad cōcilium eiſdem
locis indictum. At Iuli-
us pontifex vt id prope
diret ipſum concilium
indixit apud Lateranū.

CAP.

CAP. 101.

*Mortuo iam Maximilia-
no, & Carolo nepote effe-
cto Cæſare. Iſque Carolus
Cæſar indignatus in Ro-
bertum Marchionem, bel-
lum mouit in Picardia, vbi
non præualuit reſiſtente
duce Bayardo, & alia par
te Amiraldus, iuſſu Regis
Fontarabiam conquiſiuit,
vndè & vndique incita-
menta bellorum. Leo papa
quodam inſtinctu contra
promiſſa conſpirauit aduer
ſus Regem franciæ, & ip-
ſius opera, Cæſariani mili-
tes arcem & ciuitatem
Mediolanen. pulſis gallis
receperunt.*

CAP. 102.

*Aiunt eundem ponti-
ficem dum hæc reſciuit tan
to exultaſſe gaudio, vt in
vehementem febrem deci-
dens attonitus cito expi-
rauit aut potius toxico, vt
alij coniiciunt, cum ſediſſet
annis circiter 9. atque cir-
ca. 1522.*

CAP.

Nam hic Frāciſcus Sfor
tia vir bellicoſus, expul
ſis Venetis ex quibuſdā
vrbibus Ducatum obti-
nuit, cum adiutorio Re-
nati Andegauenſis eun-
tis in Siciliam. Hic Fran
ciſcus quatuor habuit fi
lios, Galeazium, Philip
pum, Ludouicum & Aſ
canium.

Qui quidem Geleazius
fuit occiſus in templo
ſancti Stephani, & Lu-
douicus Sfortia frater
Galeazij filium eiuſdem
intoxicauit, & detinuit
Ducatum.

Porrò Maximilianus cō
traxerat cum vxore ipſi
us.

Et Ludouicus bello in-
timato, vt aduerſum ty
rannum perſequitur, &
ab obſeſſa Alexandria
capitaneus per murum
auffugit ad Sfortiam: &
ſtatim Alexandria capi-
tur à Gallis & Papia.

Vndè

CAP. 72.

*Præmonſtratenſis quidam
apoſtata abominabiles erro
res ſuperaddit. Vt quod
non ſit infernus, nec in eo
fuerint ſancti patres. Nec
chriſtus ad ipſum deſcen-
dit. Item quod in cruce deſ
perabat clamans Hœly He
ly. Ex Morania à quibuſ-
dam Anabaptiſtis diceba-
tur quod chriſtus non ſit
deus ſed propheta. Item
quod nec eius euangelium
predicandum. Et quod non
ſit aliquis magiſtratus.
Nec quis maior alio. Aie-
bant quod omnia ſunt com
munia. Itē quod ante duos
annos eſſet iudicium.*

CAP. 73.

*Adamitæ quidam alij,
aut Turelupini etiam pro-
dierunt ex ea carnali ſecta
per Heluetiam aut Suæciā
vſque ad numerum Tre-
centorum, nudi promiſcuè
incedentes, & omni pudo
re poſtpoſito more canum
ſeſe copulantes. Qui & al
tum montem conſcende-
runt,*

CAP.97.

Quodquè concilium in an .1512. inchoatur: fuerunt ſex ſeſsiones ſub Iullio, & ſex ſub Leone. Priori ſeſſione, Iullius citauit, cauſas cōcilii nō celebrati apud Rauenā, de quo ſub Iullio c.99. Sex prioribus aut ſaltē quatuor primis præfuit Iullius, ipſum cōcilium aprobans & reprobanus primum,

In quinta ſeſſione maxime cōdēnarunt ſimoniā potiſsimum in electione Papæ quod vtinam ſemper obſeruetur.

BAP.98.

Etiam ſub Leone papa ſex ſuerunt ſeſsiones, priori ſub eodem quæ ſeptima. Cardinales Carnaiatus & de ſacto Seuerino ſatiſfacientes recepti ſunt ac reſtituti. In ſequenti determinatū fuit quantum ad fidem, animam rationalem eſſe formā corporis

&

CAP. 103.

Adrianus 6. Teutonicus exciuitate Traiecten. in inferiore germania, ſuſtituitur Leoni papa 226. conſenſu omnium cardinalium Carolo Cæſari congratulanſium 1522. fuerat enim inſtructor eiuſdē, & tunc vice eiuſdem Caroli tenebat gubernacula regnorum Hyſpaniæ. Fuit creatus et electus abſens vt Leo 10. & poſt menſe Romam veniens coronam recepit. Hic cardinalis fuit tituli ſanctorum Petri & Pauli.

CAP. 104.

Retinuit nomen quod antè habuerat. Vita huius fuit temperans, & magni zeli, vndè nec ſingulis placuit, aſſerentibus nonnullis quod inutilis eſſet in adminiſtratione rerum, alijs deridentibus & obloquentibus, quia, zelaret pro fide & reſſormatione eccleſiæ & reipſa aiebant,

ſecundum

Vndè Ludouicus ad Maximilianum auffugit, & & Rex toto ducatu potitur, conceſſa Cremona venetis.

CAP.94.

Sfortia colecto milite germano dum hoſtem inſequitur inter manus eiuſdem deuenit circa 1500. Et amiſſo dominio ducitur in Franciā captiuus. Vbi honeſte ſecundum ſtatum enutritꝰ naturali fato obiit. Et hinc venit commune prouerbium, captus eſt vt Maurus. fuerat dato cognomine dictus Maurus. Et Aſcanius frater Cardinalis, captus à Venetis Regi Ludouico datur captiuus. Arturus Angliæ Rex filiā Regis Arragoniæ Mariam duxit in vxorem circa 1504.

CAP.

runt inde confidentes ad cælum corpore & anima ſimul conuolari. Et circa fines Saxoniæ fuerunt infames huiuſmodi. Item quidam præsbiter in Suætia prædicabat euangelij finem aduenisse, & oportere habere aliam legem. Item quidam Michael Sellerus apoſtata, ſacramentarius & Anabaptiſta, ſeducebat populum circa Rotenburgum. Qui & per magiſtratus ac iuſticiam adiudicatus morti eſt, cum alijs multis. His itaque ſectis turbantur per Alemaniam necdum ſoli Chriſtiani, ſed etiam hæretici. Vt de his Fontanus libro 10. & Rouerus lib. 2.

De Zuinglianis:

CAP. 74.

Zuinglius de quo iam ſupra, direxit epiſtolas ad Heluetios vel Suitios contra ſacramentum ſacræ Eucharistiæ, & cœlibatum ſacerdotum, prout Fontanus libro 9. amplè citat.

Dumquè

& immortalem, diſtinctam nec vnicam in omnibus prout quidam errantes aſſerebant. quod etiam in concilio vienenſi fuerat determinatum.

Inhibitum fuit etiam nõ in ſacris conſtituti ſtudiorum Poetarum & Philoſophiæ incunbent vltra quinquennium, niſi ſimul in theologia, aut iure canonico.

In qua ſeſſione multa ſunt ordinata de reformatione curiæ, de pluralitate beneficiorum, & ſimona vitandis.

De magiſtris ſcolarum vt pueros edoceant de præceptis diuinis, articulis fidei, ſacris hymnis & pſalmis, ac de vita ſanctorum: nihilq; aliud doceant diebus feſtiuis. Compellant quẽ miſſas audire, & veſperas, & diuina officia, & ſermonem

Item

ſecundum dictum prophetæ, percutiamus eum lingua, quia contrarius eſt operibus noſtris. hæc ex appendice in Platinam.

CAP. 105.

Fuit conuentus principum apud Norinbergam, in cauſa Lutheri, & pro ſubſidio aduerſus Turcam, in Hungaria. Adquem dominus Adrianus per legatum Franciſcum cheregat doctiſſimè ſcripſit ſuper fienda refformatione. At Lutherus cum ſuis vertit in deriſionem nec quicquã obtentum fuit aduerſus infideles. Vndè Solimanus, Rhodum inſulam, poſt longuam obſidionem cum incredibili damno vicit & detinuit 1522. Is tamen Solimanus cum humanitate, permiſit chriſtianos, liberos abire cum ſuis facultatibus, aut in ſua lege remanere ſub ſua ditione qui voluiſſent.

CAP.

CAP. 95.

Philippus verò Archidux & pater Caroli quinti amicitiam confirmauit cum Ludouico Rege, ſub ſponſatione quod Carolus primogenitus eiuſdem Claudiã præmiſſi Regis & Reginæ Annę filiam deſponſaret: Quæ nihilominus concilio Regni data fuit Franciſco Valeſio vxor.

Et Philippus in Hiſpaniam ad ſocrum Reginam victorioſam Mauortiam tranſiit, vbi & moritur circa 1507.

Ita & Neapolis, miſſis coppijs à Rege, iterum venit in eius poteſtatẽ, Frederico Rege in Galliam honeſte deducto. & detento ſecundum ſtatum ſuum.

CAP.

Dumquè comitia tractarentur apud Spiram 1526. Indita fuit ſolennis diſceptatio Badennæ Heluetiorum, inter catholicos & Sacramentarios Zuingliũ, et Oecolampadium. Zuinglius tamen non comparuit. diu tamen diſceptatum eſt à magiſtro Iohanne Ekio, & alijs catholicis contra Oecolampadium & ſuos, & ita doctè & viriliter, vt ſuper his concluſum ſit à principibus Heluetijs, fidem eccleſiæ per omnia obſeruandam & tenendam. Et ſuper hoc facta fuit ſolennis confederatio inter eos. 1526.

CAP.

Itē &c. 9. priuātur beneficio & fructibus ipſius qui non perſoluerint officium diuinum, poſt ſex menſes à beneficio obtento.

In decima ſeſſione aprobantur montes pietatis, pro reuelatione pauperū fundati ex deuotione. In Italia ſunt multi huiuſmodi, vbi ſubuenitur pauperibus in mutuis neceſsariis pecuniæ, cum debita cautione ſolutionis: Et pro impenſis & indemnitate, quid modicum ſumitur vltra principale, duo forſam denarii, pro qualibet (vt aiunt) libra. Et declaratur meritorium, talia fundare & ordinare. eſto nonnulli tenuerint oppoſitum. Caietanus plurima ſuper his deducit. Quamquàm (aiunt) multo ſācti⁹ & perfectius eſſet, ſi gratuite cōſtituerentur, & ſermones vltra

CAP. 106.

Signa miranda apparuerunt, terræmotus, hyatus, cometes, &c. & ortus diuerſorum monſtrorū, in Alemania preſertim quoddam monſtrum cuculatum quoccocleus & alij in Lutherum excuculatum apoſtatam rerorquebant.

Adrianus cum anno vno ſolum ſediſſet & aliquot menſibus, fœliciter obijt in anno 1523. menſe Septembri.

CAP. 107.

Clemens 7. magno cardinalium applauſu eligitur poſt Adrianum, papa 227. ſub fine anni 1523. fuit Florētinus Leonis 12. ex fratre nepos, nomen illi fuit Iulius de Medicis, cardinalis ſancti Laurentij in Damaſco, hic in anno ſequenti dedit pleniſsimas indulgentias, ad modum Iubilæi, in toto Regno franciæ, inijt pacem cum Rege

CAP. 96.

Rex Portugaliæ Emanuel naues per Africam ad Indias miſit, & regiones incognitas cognitas reddidit, atquè habitatas, ad fidei exaltationē regnum Magnicongo vltra Affricā fœderatum Luſitanis fidem Chriſti ſuſcepit.

Genuenſes a Rege Ludouico ſuperantur & veniunt in eius dirionē, excapitato Paulo eorū duce.

Veneti pariter ab eo ſuperantur, & Dalmianus eorum dux ducitur captiuus.

Deducti ſunt homines quidam ſilueſtres apud Rothomagum cum grandi admiratione, & nunc ſunt nimis familiares, & nociui piſcantibus in terra noua.

Eliſabetha mauortia celebris Regina hiſpaniæ poſt triumphatos Sarracenos precipuè apud Granatam

CAP. 75.

In anno autem 1528. initio Ianuarij inſtinctu Zuinglij, Oecolopandij, atque Buceri apoſtatæ prædicatorij ordinis, & aſſeclarum, fuit inſtituta alia diſceptatio Bernis, cum comminatorijs ad catholicos, in qua nec niſi purum textum ſcripturæ vellent admitere, Font. lib. 11. cap. 5. Vndè & palam fuit eos non niſi ad partem affectatam velle procedere, & propterea pauci catholici conuenerunt, eiſque fuit ſupplicatum à confederatis Cantonibus catholicis, Lucernis, Vranijs. Sulicijs. Vnterualdijs, Tugianis, Clarenis, Friburgenſi & Soloturinis, & a carmera imperiali, & à 4. epiſcopis Heluetiorum Conſtantienſi Baſilienſi Curienſi, & Lauſanenſi ne quid contra fidem & fœdus initum concluderent.

CAP.

vltra frequentarentur. Item in ea decima, inhibitum eſt ne qui de nouo libros ĩpriment abſque examine Diocesani epiſcopi & approbatione in ſcripturis. Atquè vbi non corigantur, exempti deliquentes à ſuis ſuperioribus, poſſunt à ſuis ſuperioribus ordinariis corrigi. Nec à ſententia ordinarii valet appellatio ad Romanam curiam ante diffinitiuam. Item ex vndecima ſeſſione, inhibetur vt nullus ſcolaris aut religioſꝰ ad officium prædicatoris admittatur niſi debitè promotus, & examinatus & cum littera teſtimoniali. Nec ſacra exponat niſi ſecundum declaratione doctorum, quos ecclesia recepit aut recipiet. Item

Rege, & Venetis ac Elorentinis, quam ſamper obſeruauit, quæ fuit apud Lutætiam proclamata.

CAP. 108.

Rege iam captiuo in anno 1524, & tota pœne eccleſia commota, Satan coluber tortuoſas in aqua turbida ſuos commouit, & potiſſimum ex peſtifera doctrina Lutheri, quia cunctos commouerat aduerſus principes, ſuperiores & magiſtratus, & ita in omnes ſuggilarat, vt pœne cuncti eſſent ludibrio. Vndè Thomas quidam munſterus, ſe potiorem proclamauit Luthero, apud Turingos, dum Luther abedicto Vvormatien. eſſet exul. Luther tamen ſuis litteris egit vt de Saxonia expelleretur, & profugit ad Mulhuſum, vbi adeò vulgus & ruſticos commouit, in gladio aiebat Gedeonis. Et pariter quidam Chriſtophorus ſcla per apud Suenos, vt nelectis & ſpretis artibus mechanicis,

Granatã fatis con ceſſit. Sophi Perſiæ, & Turcha confligunt, & Perſa præualuit. Maximilianus rebelles Hungaros domat. Soror eiuſdem duce Bauariæ marito deffuncto cœnobium. 3. ordinis ingreditur. Claſſis quædam Anglica circa Aquitaniam duce eorum admiraldo fluctuat, & ſentiẽs Frãciſcum Valeſiũ & Borbonium fugit ad littora Britaniæ & terruit impremeditatos Britãnos. Aderant armatæ naues Franciæ quę nec confligere auſæ ſunt. At inclitus dominus Primogaius ſeu Pormogoet Brito magnanimus ductor Regię nauis quam Anna Regina à proprio inſignians torque preceſſorum ducum Britaniæ Cordigeram nuncuparat, Regiam nauem Angliæ regentem, cui admiraldus

CAP. 76.

Nihilominus Bernates contumaces, concluſerunt contra fidem, eximẽtes ſeſe ab obedientia eccleſiæ & à veritate ſacramentorum, necnon & à celibatu ſacerdotum, ac ſtatim eccleſias & altaria demoliti ſunt, diemquè huius ſubuerſionis imprimi fecerunt in Columna litteris aureis. Heu. Natio olim nec Cæſaribus in armis cedens, in colluctatione aduerſus carnem & ſanguinem, non eſt fortis in bello, ſed à viliſsimis ſuperatur apoſtatis.

CAP. 77.

Et non multo poſt Geneuenſes imitati ſunt eoſdem Bernates, ſeſe eiſdem ac eorum erroribus ſubdentes, abnegato domino duce eorum, & expulſo proprio epiſcopo: ſuam ciuitatem conſtituunt reffugium & ſpelumcam apoſtatarum. Ioannenquè Caluinum Nouinionen. ſibi prefecerunt quo

Item nec predicent tempus præfixum futurorũ malorum, aut aduentũ Antichriſt, vel iudicii, cum non ſit noſtrũ noſſe tempora vel momenta.

Nec reuelationes de incertis aſquè approbatione Romanæ ſedis, vel ordinarii cum tribus grauibus viris.

CAP. 99.

Rudolphus Agricola natione Friſo græco & latino ſermone peritus atquè hebraico, Pſalteriũ ex hebræo, & quædam opera Dionifii è greco in latinum vertit, & alia multa, moritur Hildeberge ſub Frederico. 3. & Innocentio 8.

Tilmanus Auguſtinenſis canonicus Regularis, Henricus Arnoldi cartuſienſis Saxo notarius in concilio Baſilienſi.

CAP.

mecanicis, & laboribus, ſeſe omni prædationi dederunt, in eccleſiaſticos præſertim, principes ac diuites aſſerentes omnia eſſe communia vt de his ſuper eo Luthero & Munſtero.

CAP. 109.

Et poſt eam tumultuationem, Regi chriſtianiſſimo Franciſco cum filijs in hyſpaniam præpedito, Turci Pannoniam inuadunt, & direpta Buda præda onuſti nemine inſequente Conſtãtinopolim reuertuntur.

Aiunt quia commune ſit infidelibus dum Regnum franciæ ab alijs inuaditur, & ipſi chriſtianos inuadunt, cum nouerint ſe ab eo Regno ſæpius reprimi.

CAP. 110.

Ita & Clemens papa, quanquam Rex eſſet captiuus, & francis eſſent res deplorate. Fideliter nihilo minus agebat pro Rege & init fœdus cum eodem, & Venetis, & Florentinis, vt

miraldus inſidebat pleno velo inuadit: Et diutiſſimo & terribili certamine, enchoriſquè atquè burinis connectũtur indiſſolubiliter, & quẽdam voracem ignẽ iniecit qui ambas naues aſlagrauit nemine ſaluo & Normani in alijs nauibus confugientes ad littora Angliæ. 28. parrœchias combuſſerũt nemini cuiuſcunquè ſexus aut ætatis parcentes.

Pòſtmodùm Rex Ludouicus Regina anna defuncta circa. 1413. cõtraxit cum Maria ſorore Regis Angliȩ.

Prius abſolutis nuptiis cum Franciſco valeſio & Claudia filia.

Ludouicus. 12. pius pater plebis obiit in anno 1514. Franſciſcus primus ſucceſſit eidem.

Sigiſmundus

quo ad religionem eo duce cum Beza. amplectuntur omnes errores Lutheri, Sacramentariorum, ac omniũ fermè Anabaptiſtarum negantes Turcis & infidelibus debere reſiſtere, aut bellare contra eos. At ipſi cum ſecacibus in diuerſis locis, aduerſus fideles eccleſiaſticos, proprios dominos Reges, epiſcopos, & huiuſmodi, maiora parant & exercuerunt bella & Maiori ſeditione quam Mucer bel, Kantius, etiam & tyrannides ſæpe. Omnem cantum & ceremonias eccleſiæ deteſtantur & condemnant, ſuiſque cõuenticulis garrulitatem promiſcuè, & cum prophanatione intermiſcent. Subſidia aut prouentus & decimas eccleſiæ dicunt auariciam, vbi eorum miniſtri in vna cœna aut baptiſmo maiores impenſas & grauamina extorquent ab excæcata plebe, quàm omnes curati diœceſis.

CAP.

CAP. 100

Nicaſius de Voerda Brabantinus captus oculis a 3. anuno ſuæ natiuitatis, nihilominus omni ſcientia diuina & humana ſapientia doctus euaſit. docuit in vniuerſitate Colonienſi, & Louanienſi.

Ordinatus ſacerdos apoſtolica diſpenſatione celebrabat & miniſtrabat miniſtrante illi alio ſacerdote.

Docta ſcripſit in ſententias & ſuper inſtitutiones.

Iudocus de calue, Nicolaus grumdemarch ſcripſerunt tempore Frederici.

Petrus ſcotus canonicus ſcripſit tempore Frerici tertii.

CAP.

Vt communibus copijs Regnum Neapolitanum feudatorium eſſet pro Rege, pro 75. millibus aureis, & ſuis litteris ad Cæſarem, ſua officia ad eundem enumerat vt quid Machinationẽ in ipſum detexiſſet, hoſtium. Ac dediſſet ſummam pecuniæ, & ſuper his Clemens conquerebatur de Cæſare, quod eo inſcio pepigiſſet cum Rege, & ſaluti Italiæ multum obueniſſet. Vndè & nouum pactum ſtatuere compellitur, etſi in pacem non conueniret, neceſſe illi eſſet, ad arma confugere pro tuitione eccleſiæ Romanæ, & Italiæ, hæc ex Rouero fol. 114.

CAP. III.

Cæſar autem ſuis litteris Clementi pontifici reſpondit ſe ſemper detuliſſe eccleſiæ Romanæ, nec curam ſuſcepiſſe Imperij ni prius Leo papa ſuam probaſſet electionem, nec aliter ſuſcepiſſe dominium Neapolitani

Sigiſmundus Polonię Rex aduerſus Moſcouitas plus minuſ-uè octingentis milibus occiſis triumphauit.

Frãciſcus Valeſius qui ſuprà, ſacratur Rex anno. 1515.

Iudęus quidam ob audaciſſima facinora contra ſacram Euchariſtiã hallis Saxonum viuus concrematur: vt quidã Chriſtianus paulò antè apud Hiſpaniam.

Maximiliannus Sfortia Brianſonem in ditione Mediolanenſium inpugnat, & hinc bellum renaſcitur.

CAP. 98.

Rex Franſciſcus audita Brianſoñis inuaſione à maximiliano Sfortia cum Heluetiis, Inſubribus & hiſpanis, alpes ſuperat cum innumeris Gallorum copiis, & in agrum hoſtium deſcendit, ac in vigilia exaltationis ſanctæ crucis ad

CAP. 78.

Et ſub eorum colore ſunt commixti de omnibus ſectis. Vt quidam diunt quandoquè fuerunt vt diebant charitatiui, quaſi ex charitate nocturnis conuenticulis impudice, & communiter commixti vt Nicolaite. Alij libertini, alij Atheiſte & huiuſmodi, qui omnes in caudis ſunt circumligati aduerſus eccleſiam, vt vulpecule Samſonis. Argentoratences etiam ſeducti fuerunt à Bucero. Baſilienſes pariter deffecerunt in anno 1529. Rouerus fo. 147.

De Confeßioniſtis.

CAP. 79.

Confeßioniſte fuerunt etiam dicti proteſtantes ea ratione ait Rouerus lib. 2. ſub anno 1529. quia in comitijs aut dieta Spirenſi fuit iniunctum obſeruare edictũ Cæſaris apud Vvormatiam, de rectitudine fidei ſeruanda. Tum principes Lutherani, dux elector Saxonie,

CAP.102.

Chriſtophorus porcena Romanus ordinis fratrum ſancti Guillelmi in græcia, ſub grecis ita eruditus vt videretur græcus natus, plurima in operibus Origenis, Chriſoſtomi, atquè Theophilacti, & Athanaſii.

Hermolaus Barbarus Venetus Archiepiſcopus & patriarcha Aquiquilienſis, & tandem epiſcopus cardinalis multa compoſuit, & Dominicanus volanus.

Iacobus de Straté Marſilius, Ficinus Italus plurima tranſtulit é greco tempore eiuſdem Frederici.

CAP.103.

Robertus de licio ordinis minorum diſertiſſim⁹ verbi dei cócionator ſub Frederico & Sixto.

Guillelmus de aquiſgrano, Ioánes de lapide carthuſienſes.

Angelus

tani Regni, & quia pacta cum Rege palam erant nec volebat ea latere, vnde nec vllam indignandi cauſam dederat ob quam pontifex debere vellet eum ab Italia expellere forſam & priuare imperio, vbi potius ipſi vt duo luminaria deberent à bello abſtinere & paci intendere, & eccleſiæ refformationi. Aut ſecus ea in generali concilio terminare, quod optabant quã primum deſignari. Scripſit etiam ad Cardinales vt etiam paci intenderent, & id perſuadeant ſummo pontifici, ſuper etiam diffinitis in dieta ſpireſi, & ſtrage à Turcis, per Hungariam, domini electores ſuis litteris obtinuerunt tranſitum ſecurum per franciam ad Ceſarem, pro tempore certo, vt eum ad pacem inuitent.

CAP.

ad karignam ſeu ſanctam Brigidam præliũ anceps commiſit, generoſis plurimis interemptis. At in craſtinum victorioſè præualuit.

Et mediolanum denuò capitur à gallis & eorum dux. qui & liber & decenti ſtatu nutritus eſt in Francia.

Franciſcus itaque ſalutato pontifice apud Bononiam reuertitur in Franciam victorioſus, relicto apud Mediolanum vice-rege.

CAP.100.

Maximilianus imperator nouo exercitu progreditur per Veronem aduerſus eundem Burbonium, qui & eundẽ vſquè ad obſidionẽ accedere paſſus eſt, nó cófidens in Mediolanenſibus. At pòſtmodũ virtuoſè ac victorioſè eũ repulit & inſecutus eſt.

Ita

Saxoniæ, Marchio Baugburgicus, Erneſtus & Franciſcus duces Limeburgenſes, Lantgrauius Haſciæ, ac princeps Lohaldius. Item ciuitates Argentina Noremberga, Vlma, Conſtantia, & Rutelinga reſponderunt ſe in ſua noua religione perſeueraturos vſque ad concilium, proteſtantes ſe interim nil dignum reprehenſione aggredi, ſed ſalua conſcientia non poſſe aliud conſentire. Confeſſioniſtæ vero dicti, quia in dieta Auguſtatia 1530. Iunij 20. confeſſionem ſuæ fidei in vulgari teutonico, & pòſtmodùm in latino Paulò modeſtiorem quàm Luther docuiſſet, per Philippum Melanctonem obtulerunt. Ea tamen confeſſio ad id tota tendebat, vt ſedes apoſtolica & vſus ac authoritas clauium omnino deleretur. Aiebant ſe miſſam non abrogaſſe, nec confeſſionem, cóſtabat tamen de oppoſito.

Et

Angelus de clauaſio Italus ex ordine minorum, vicarius generalis de obſeruantia, ſummam de caſibus conſcientiæ vtilem compoſuit ſub nomine Angelicæ. fuit contemporaneus eiuſdem patris Maillardi vſquè 1494.

CAP. 104.

Iacobus pergomenſis Auguſtinenſis compoſuit etiam quoddam complementum Chronicorum.

Marcus anthonius ſabellicus hiſtoricus tria volumina hiſtoriarum compoſuit, & quędam alia apud Venetos temporibus maximiliani & Alexãdri 6. circa. 1494.

Gabriel viel teutonicꝰ, ordinis fratrum in communi viuentium vtiliſſima compoſuit in canonem miſsæ, ſermones plurimos, epithomata ſententiarum, inſecutus Guillelmum ókam ſub

CAP. 112.

Clemens igitur cõmotus ſuper fœdere cum Ceſare, quia Regnum Neapolitanum eidem reſtitueretur, nil expreſſo de iure eccleſiæ Romanæ, & ſuper renaſcente bello ſuper difficultate conditionum, & ipſe fœdus init cum Rege, & coegit exercitum 30. millium pugnatorum duce principe Oruinen. conductorum, & ex alia parte erat exercitus Regis, duce domino de Lautrec. Item & venetorum.

CAP. 113.

Cæſariani igitur metu & neceſſitate accelerarũt, ciuitatem ſeu vrbem Romam improuiſam circumdantes, ſcaliſquè & aggeribus oppugnantes, aſcenderunt, & irruunt in anno 1527. Vbi & ſummus pontifex fuit captiuus, cum inſolentijs innumeris, & ductus ac detentus Neapolim à prorege, neſciente tamen Cæſare, vt

Ita vt ſoluta obſidione domum abierit ſuis relictis, ob mortem aiebat Regis Hungariæ.

Ludouicus nihilominus filius defuncti Regis Ladiſlai Regno Hungariæ & Bohemiæ ſucceſſit.

Carolus Auſtriæ in Regnis Hiſpaniarum & Siciliæ intronizatur. 1. februarii. 1518. Iulioquè ſequenti Maximilianus auus eiuſdem celebrat comitia quibus agitat de ſucceſſione Nepotis in imperio.

Et eiſdem comitiis negotium Lutheri coram legato Cajetano agitatur.

Iſquè Maximilianus dũ ſolus laudabiliter imperaſſet annis. 29 moritur 12. Iannuarii.

CAP.

Et voluerunt pertinaciter in confeſſione perſiſtere quanquam ſint diuiſi, & ipſa confeſſio ſit difformis. Reuerendus pater frater Iohanens à Dauentria miniſter Coloniæ circa 1535. compoſuit exegeſin errorum eiuſdem confeſſionis.

CAP. 80.

De victoria catholicorum Heluetiorum.

In anno 1529. Zuingliani agitati diuiſionibus, catholicos graui & damnoſo bello inquietant. Nam Bernales, Baſilienſes, Tigurini & Zuringi, catholicos Cãtores ſeu pagicos Heluetiorum bello acerbo inuadunt & tanta ſtrage ac demolitione inquietant, vt compulſi fuerint graui & damnoſa pace conuenire abſque reparatione & ſatiſfactione inflictorum in eo anno 1529. vt habet Fontanus fo. 145.

CAP.

ſub Alexandro. 6. circa 1494.

CAP. 105.

Vuandelinus ſtambach burbachen, auditor eiuſdem Gabrielis opus epithomatum ipſius in ſententias compleuit, & à 28. diſt. 4. & dicitur ſupplementum Gabrielis.

Humbertus Leonardus epiſcopus Darienſis carmelita, ingenio prꝰſtãs, & clarus eloquio, docuit in vniuerſitate Pariſienſi, & ſcripſit multa vtilia, ſignanter aduerſus errores Niuellenſium in diocœſi Leodienſi, quos confutauit epiſcopus inquiſitor fidei per Germaniam ſub Frederico tertio & Innocen. 8. circa 1490.

CAP.

re, vt ait Rouerus. At de his expreſſius, ſuper eo Carolo 5.

CAP. 114.

Eiſdem temporibus ſectæ variæ ex doctrina damnabili Lutheri pullularunt in tumultibus his. Siquidem Adamitarum, ſeu terrelupinorum. Michaelis ſalleri, ac aliorum de quibus ſuper Luthero. Atquè in anno ſequenti, 1528. inſtinctu Zuingly, Occolampady & aliorum, fuit ſecunda diſceptatio apud Bernates Heluetiorum. In qua ſeſe ab eccleſia ſegregarunt. Eſto Lucernates, & aly catholici ſuis litteris plurimum diſſuadere tentaſſent.

CAP. 115.

Summus itaquè pontifex detentus, deſtinauit Reuerendiſſimum patrem fratrem Franciſcum de Angelis, ſeu quignoium, generalem miniſtrum ordinis minorum ad Cæſaream maieſtatem, vt hæc

CAP. 101.

Carolus 5. Rex hiſpaniꝰ & Siciliæ Archidux Auſtriæ, eligitur poſt auũ Maximilianum imperator. 123. menſe Iullii anno. 1519. apud Francofordiam, multis pro Rege Franciæ contẽdentibus. Reges Frãciꝰ, & Angliæ cum coniugibus magno triumpho in fœdere pacis apud Ardonem conuenerunt. 1520.

Atquè in anno precedẽti conuenerant apud Luteriam, vt dominus Delphinus contraxiſſet cum Maria filia Angliꝰ, quod tamen non tenuit.

CAP. 102.

Iamquè Carolus antè cum vinculo pacis ſpoponderat accipere Ludouicam primogenitam Franciſci Regis, at ipſa obiit ãte ætatẽ legitimã. Carolus ipſe Rex & Cꝰſar Romanorum coronatur ab Archiepiſcopo Colonienſi cum maximo imperii applanſu 12.

CAP. 81.

De 2. conflictu.

Anno vero 1531. antiquiores pagici ſeu cantones catholici: ſiquidem, Lucernales, Suiciani, Zuigiani, Subſiluani & Vrſenſes: dum continuè impeterentur & grauarentur à Bernalibus, Tigurinis & alys miro feruore & zelo in eos inſurgunt, confidentes in domino & præcibus beatæ virginis, & bellum eis denunciant, aſſignatis rationibus inuaduntur ab eiſdem Zuinglianis, in quibus fideles ſemper præualuerunt. Priori enim conflictu ipſi catholici ita aggreſſi, primum fugam ſimulant, at ſtatim pedem refferentes coniunctis animis eos vertunt in fugam obtentis omnibus ſpolys, & intereptis ex eis 1400 ex quib⁹ Zuinglius læthali vulnere ſaucius cum nec pœnitere vellet occiditur, eiuſque

CAP. 106.

Ioannes Camerarius epiſcopus Vvormatienſis.

Ioannes Venetus Carthuſianus, Ioannes de millebat,

Ioannes de Arondine, epiſcopus Vvſbitenſis carmelita hi ſcripſerũt tempore Frederici.

Baptiſta Mantuanus carmelita doctor Theologus, ac pręclariſſimus poëta & orator, plurima ſcripſit, omnibus penè nota & quoddam inductorium in Scotum non ita notum floruit ſub Sixto. 4.

Ioannes Bertrand nemburgẽſis, floruit in gymnaſio Mogũtino, Theologiam publicè docens & vtilia multa compoſuit.

CAP.

hæc illi nunciaret, & pro eodem ſupplicaret. Qui quidem Cæſar ſuper his doluit, vt quæ preter ipſius intẽtionem fuiſſent facta, & curauit vt quamprimum priſtinæ libertati põtifex reſtitueretur, cum dominis cardinalib⁹, prout factum eſt. Vndè & ſummus pontifex eundem patrem, inſtituit cardinalem ſanctæ crucis premiſſa diſci ex litteris eiuſdem tranſmiſſis ad ſingulas prouincias pro inſtitutione alterius miniſtri generalis.

CAP. 116.

In anno autem 1528. fuit abſciſſum caput cuiuſdam ymaginis beatæ virginis ſuper via quadam publica apud Lutetiam inſolentia quorundam hereticorum, quod plurimum commouit totam ciuitatem & Regnum. Nam ea peſtis nec dum palam in Regno apparuerat, vniuerſitas per eum locum ſolenniſſimam fecit proceſſionem.

Ita

octobris an. 1520. apud Aquiſg:anum.

Luther condemnatur ab vniuerſitatibus Pariſienſi & Colonien: & à Leone Pontifice ſolẽni congregatione apud ſanctum Petrum declaratur pertinax hæretic⁹ cum adherentibus.

Chriſtiernus rex daciæ ciuitatem Holimenſem dolo & Fraude ac maxima tirannide depopulatur. At poſtmodùm Dei iudicio propellitur in exilium cum cõiuge, de qua demolitione eſt liber ſpecialis.

Carolus imperator comitia Vuormatię celebrat & audit cauſam Lutheri.

Item confirmatur Auguſtus à legato Leonis Papę an. 1521.

CAP.

eiuſque cadauer facto eius proceſſu comburitur per iuſtitiam, tanquam ſeditioſi & heretici & cum eodem Zuinglio, etiam occubuere precipui ſocij ſuæ factionis, & multi captiui. At non multo poſt Oecolampadius apoſtata reperitur mortuus in lecto à ſua concubina.

CAP. 82.

At quia dominus eſt qui pugnat pro nobis, & à quo primo depoſcenda eſt victoria, durante eo bello, catholici diuinum auxilium continuò implorabant, & ſuos ſecum duxerant ſacerdotes vt miſſam cotidie audiuiſſent & pro tempore confiterentur. Item & ſtatuerant vt fierent continue proceſſiones ab antiquioribus & vxoribus ac pueris, in ſacra ede deipare virginis multum deuota, & multis decorata myraculis, que dicebatur heremitorium. Item & ſtatuerant vt 18. probè & deuotè

CAP. 107.

Robertus Guaguinus gallus ordinis trinitatis, generalis miniſter, doctor decretorum, inſignis poeta & orator facundiſſimus, vita & conuerſatiōe deuotus: ſcripſit annales Regum Franciȩ, & de conceptione beatæ virginis. Claruit pariſiis reſidens apud ſactum Mathurinum ſub Alexandro. 6. & Maximiliano. 9.

Ioannes de Reyſerbertin eccleſiæ Argentinenſis concionator, ſermones & alia multa edidit & ſcripſit.

Item & opera Gerſonis in debitam collegit & redegit formam, & fecit pretodari.

Ioannes picus Comes Mirandulus, ingenioſus ſtudioſus ac ſingularis, qui & multa ſcripſit.

Fuit ob ſingularitatem taxatus ab vniuerſitate pariſienſi ſub Alexandro in aliquibus.

Ita & Chriſtianiſſimus Rex in craſtino ſanctiſſimi ſacramenti, ſolemniorem inſtituit proceſſionem, quàm vix vnquam viſa ſit, in qua pedeſter affuit, in dextera cereum ardentem deferens, & tota curia cum parlamento, in eo ordine toti affuit proceſſioni. Item Rex chriſtianiſſimus, ymaginem argēteam fecit Fabricari, & loco alterius reponi, & narratur quod quidam puer natus mortuus præcibus eiuſdem beatæ Mariæ commendatus, preſentatus eiſdem ymaginibus, reuixerit & ſuſceperit Baptiſmum in chronica Britanniæ fo. 259. fuit etiam iuſſu Regis exactiſſima inquiſitio & iuſticia de his infractoribus.

CAP. 117.

Eo tempore vt aiunt Iudei per totam Europam et Aphricam commoti ſunt ad portas caſpias vſque, quadam ſpe ſui meſsiæ citò venturi. Clemens pontifex ſuos Florentinos

CAP. 103.

Eoquè anno Ferdinādus infans hiſpaniȩ & Auſtriæ Archidux Caroli frater nuptias cum Anna ſorore Regis Hungariȩ menſe Maio apud Linceam celebrat. Rex item Hungariæ & Bohemiȩ Ludouicus frater eiuſdem Annæ pari ſolemnitate contrahit apud Budam cū Maria ſorore Ferdinandi, quȩ pòſt modū eo occiſo in bello Turcorū iurè dicta fuit Regina Hungariȩ. Quȩ & habuit regimē Flādriæ poſt amitā Margaretā, & viriliter Gallos inquietauit.

Iſquè Ludouicus Rex Hungarus, dum Turcæ obtinuiſſent Belgradum ex Buda in eos proſiliēs ex equo decidens interiit, cum perquiſitus à ſuis ſolemniter inhumatur apud Budam.

Hæc

deuotè viduæ, per ſenariū continuè & ſucceſsiuè, eandem edem adiſſent orantes, & ſuper his Tigurini & Bernales cum inſtructa acie 30. millium duplici via aggrediuntur Lucernales fideles. Qui coniunctis viribus cum ſolis 18. millibus Bernales inuadunt iuxta fluentum, & facto impetu proſternunt, ita vt 500. ſubmerſi fuerint, & 700. gladio cæſi ac multi in fuga cauernis ac dumis & vepribus latitantes, poſtmodum benignè ſuſcipiuntur.

CAP.

CAP. 108.

Beſſarion Græcus ſanctę Romanæ eccleſiæ cardinalis Nicenus vulgariter nuncupatus, patriatcha Coſtantinopolitanus, & ſanctæ Sabinæ epiſcopus. Hic pater prout citat Platina, ſpeciali & panegirico de eodem, fuit ex veteri græcia oriundus, loco dicto Synope iuxta Trapezū, vir doctiſſimus atquè eloquentiſſimus, ſæpius mittebatur ab imperatore Conſtentinopolitano ad Trapezuntinum pro componendis rebus arduis. Ipſe animauit grecos conuenire in fide eccleſię Romanę in concilio Florētino. In quo cōcilio diu fuit diſputatum de proceſſione ſpiritus-ſancti à patre & filio, reſiſtentibus maximè Marco Platone epiſcopo Epheſino, & Dioniſio Sardinienſi grecis. Et hic Beſ

ſarion

expugnauit, & cum iactura libertatis eorum, compulit enim eos ſuſcipere ducem ſub eodem, qui & ſuum nepotem illis prefecit. Eo etiam anno 1528. obijt Margareta Flandriæ amitta Cæſaris, cui in regimine Flandriæ, ſucceſſit Regina Hungarie eiuſdem Cæſaris ſoror. Obijt & eo anno mater Frāſcici Regis.

CAP. 118.

In anno 1530. Clemens papa Carolum imperatorem Dyademate imperiali inſigniuit apud Boloniam. Fuit ſolenniſſima dieta apud Auguſtam, vt hic propè ſuper Carolo, vbi & ſaxonæ, ſue fidei confeſſionem obtulerunt, poſcentes concilium pro ſubterfugio, Clemens ſub fine comitiorum Auguſtæ, ſe prima commoditate acceptare generalis concilij celebrationem ſcripſit.

CAP.

Hęc accepi à Religioſis qui affueranr. Vndè & ipſe deceſſit aſq; prole, & eidē ſucceſſit Rex cū vxore præmiſſa Quanquam Ioannes Vaiuoda aliquo tēpore regnū tenuerit ſub Turca. Dumquè iam tempore maximiliani Rex Portugaliæ miſiſſet ad partes Indiæ per Affricam, & ſui perluſtraſſent regiones incognitas. Ita ſub hoc tempore circa 1521. innumeræ prouincię ſub Carolo Cæſare ſunt ab Hiſpanis perluſtratæ ad partes orientales indorum & fides plantata eſt in eiſdem. prout altero cathalogo hic ad leuam narabitur.

CAP. 104.

Vtquè nihil turbationis deeſſet, & omnia bello feruerēt, poſt amiſſionem preclaræ Rhodienſis inſulæ, bellum ab Anglo Rege, Regi, Frāco

co

CAP. 83.

Die poſthac 24. eiuſdem menſis Octobris 1540. Tigurini & Bernales opem implorant Baſilienſium et Scaſchuſianorum, catholicoſquè ex inſperato ſub noctem obr uunt cum diſſitæ eſſent eorum copiæ. Et tum Lucernates catholtci aciem direxerunt in eoſdem, & reliqui 4. cantones catholici agnita inimicorum fraude arreptis armis albas ſuperinduunt camiſias, quo ſe in tenebris facilius dignoſcant. Qui etſi in congreſſu ſint grauati, nihilominus conglobati, ac ex ſigno ſeſe agnoſcentes, præualuerunt, ſex millibus ex inimicos peremptis 4. conflictus.

Et die poſtrema Octobris, Tigurini eos catholicos 8. millibus iterum aggrediuntur, atque ita ceduntur à catholicis vt non niſi duo millia ſuperfuerint ex eis.

CAP.

ſarion ſpecialem tractatum aduerſus eoſdem fecit, & ſuper ea re ſoluto concilio dum cum ſuis remeaſſet Conſtantinopolim, tum vt Creditur, patriarcha poſt Ioſeph, qui in eo concilio obierat, Eugenius qui eius ſufficientiam agnouerat, eum abſentē promouit cardinalem eccleſiæ Romanæ, & accerſit in ſuam curiam.

CAP. 109.

Nicolaus verò Eugenii ſucceſſor eum deſtinauit & præfecit legatum Bononiēſibus, inteſtinis ac exterioribus bellis oppreſſis, quos ſummo labore ad veram pacem reſtituit. Defuncto Nicolao Romam conuenit pro alterius electione. Vbi & in conclaui optimorū ſuffragiis eligitur pontifex ſummus. Verū ait Platina, nōnulli quodam ſpiritu moti dixerunt ſuffragia vitio inita, denuò eſſe

CAP. 119.

In anno 1531. Antiquiores pagici ſeu Cantones Heluetiorum catholici miro feruore inſurgunt aduerſus Tigurinos & alios deuios à fide, & dei ope præualuerunt. Zuinglius eo conflictu occiditur, & alia quamplura, quæ hic ad leuam enarrantur, moritur & Oecolampadius.

CAP. 120.

In anno autem 1532. Turcus animo ſe vlciſcendi ab ignominia ſuperiorum annorum, pœne infinitis copijs, vſquè caſtrum Taurinum non longè à Vienna peruenit, & ingreſſus die beati Iohannis, & dehinc decem millibus à Vienna caſtra metatus, cui Cæſar cum fratre Frederico papa exhortante occurrit animo prælij commitendi, at fuga Turci prohibuit. Qui etiam in oppugnatione arcis Cuſane diuinis ſignis territus fugatus eſt à Platino.

CAP.

co denunciatur & indicitur. Simulquè nunciatur quod Burbonius cō neſtabilis curam Regni gerens, & proximus ſanguini, deficeret ab ipſo ad imperatorem, occaſione accepta vt ferebatur quod mors illi intentaretur, ex peruerſa ſub geſtione. Eaq; circa annum domini. 1523.

Maxima inuaſio & turbatio, per Anglos, Flamingos, Cæſarianos Et hiſpanos, qui in Gallos coniurarunt, diſcurrentes per Picardiam Guinam & omnes partes Galliæ. Rex Francus ſub directione domini Trimoliēſis, & domini Vindictionenſis & aliorum, Atquè dum pararet grādi exercitu alpes tranſire, via illi fuit per Molinū vbi Burbonius infirmabatur.

Et

CAP. 84.

Surienſes autem Zuingliani, dum eam deuotionem & frequentationem einſdem edis beatæ virginis perceperunt, vt eam de nocte demolirentur, & ymaginem infringerent, ac per mille fruſtra ſpargerent conſpirarunt. Dum vero catholici id ſciuerunt ſtatim armati, & albis vt prius ſuperinduti, in eoſdem viriliter irruunt, occiſis ex eis quinque millibus, & conquiſitis tribus inſignijs, & ita dominus potens in prælio, ſuis ſemper aſtitit. Tandem poſt has cedes, interuentu quarumdam ciuitatum imperialium, pax compoſita eſt: ea conditione vt Zuingliani permiterentur in ſua ſecta modo pacificè ſe gererent non inquietantes catholicos. Fontanus hec poſtrema citat, & etiam præcedentia, vt & Rouerus &c.

CAP.

repetenda,& eo nō renitente electus fuit Calixtus.3.

Etiam ſub pio.2. ſæpius miſſus eſt in legationem & potiſſimum in Galliam.

Vbi & moritur ſub Sixto.4.anno.1473.

Cum Cōſtantinopolis iā capta fuiſſet.1453.

Vndè non bene conſtat quandò fuerit Patriarcha Conſtantinopolitanus.

Scripſit opera penè innumera,atquè doctiſſima,quæ,pro parte numerantur à Platina.

CAP. 110.

Anthonius Florentinus archiepiſcopus & oriundus, ordinis prædicatorum diuinis ſcripturis eruditiſſimus pręclara ſcripſit atquè vtilia:notabilem ſummam caſuum,Item & Chronicam ſingularem, in qua maximè pugnat pro patria ſua florentina:

Et

CAP. 121.

Summus hic pontifex antea cum Rege Chriſtianiſſimo apud Maßiliam menſe Octobri 1533. conuenit. Vbi & contulerunt de multis pro extirpatione hereſum et ſchiſmatum, quæ apud Lutetiam inſurgebant, vtque concilium in proximum eſſet celebrandum. Et tandem Henricus dux aurelianus, ſecundo genitus Regis, neptem pontificis, Vrbini duciſſam, duxit vxorem. Quæ & nūc ſupereſt Regina mater cæterarum decus Reginarum & lumen. Rumor increbuit inter quoſdam Lutheranos, diem Iudicij in proximo adeſſe ob diuulgationem, à quodam ex ſuis, cui plurimi ex eis tandem fidem abhibuerunt, vt nec ſerere aut arrare vellent, & cum eueniſſet, fameſcentes erubeſcebant. Ipſōquè anno 1533. Henricus 8. Angliæ Rex antea vere catholicus, illectus im-

probo

Et ilic de diſpoſitione Regni contulerunt. Nā Rex adhuc in eo confidebat.

CAP. 105.

A decimo, aut duodecimo die pòſtmodùm Burbonius de nocte cū magna comitiua ad electum imperatorem trāſijt, ex ſuo caſtro de Cātelles:

Fungens auctoritate Cęſaris per omnes Italias, qui & Mediolanum retinuit & alia loca. Vndè & Rex conſulte alios miſit pro tuitione Regni, qui cum periculis compulſi ſunt redire, & eos inſecutus eſt Burbonius, acin ea fuga læſ⁹ fuit dominus Almiraldus.

CAP. 106.

His temporibus quidam incendiarii ignem accendunt, in ciuitate Trecenſi cum magno diſpendio. Et alii quidam diuagabantur per Franciam ſub diſſimula-

tis

Speciales ſectæ, ſub Luthero, per modum tabulæ.

CAP. 85.

Cocleus, lib. qui dicitur ſepticeps, multiplicatas ſectas, ſub tribus præmißis ſectis generalibus depinxit. Vel ab altero docto addita eſt, & continetur in textu ſui operis.

Ex prole ait Lutheri prodierunt tres hereſiarchæ ab anno 1517.

Primus. Bernardus Rotm pater Anabaptiſtarum. ā *Secundus Caroloſtadius, pater ſacramentariorum 1521. Tertius Melancton pater confeßioniſtarum 1530. Sunt etirm ſectæ 12. Anabaptiſtarum ſiquidem.*

Adamitæ

Et finit ſuper pio.2. quē ſæpe ſecuti ſum⁹ in hoc opere. Scripſit & alia plurima, moritur cum opinione ſanctitatis ſub Frederico.3.1459. inſertus vt aiūt catalogo ſanctorum per Adrianum. 6.pro.2. Maii.

CAP. III.

Iohannes capinon ſeu Renchlin, teutonicus omni lingua peritus & diſertus, plurima ſecreta miſteria hebræorum penetrauit. Ea lingua hebrea, greca, atquè latina & Caldaica fuit peritiſſimus interpres. multa in latinum vertit, & nonnula edidit opera vtiliſſima, florens adhuc ſub Maximiliano. Iacobus etiam Vvimphelongus, præſbiter. Spireſis, Arnoldus boſtius carmelita, Rudolphus languius canonicus Monaſterienſis huius fuerunt temporis.

CAP.

probo amore Annæ cuiuſdam, Boullac, legitimam coniugem repulit, vndè mala innumera, & ruina totius Regni, vt per ſe narrabitur.

CAP. 122.

Pirrata quidam grecus barbaroſſa cum claſſe Turcarum, tuniſſi Regnum volens inuadere, hoſtiam primum crudeliter depopulatur, & detinet mare circa Genuam, etiam & Carthaginem, in anno 1534. ſed victus eſt ab imperatore Carolo, vt narrabitur in ſiniſtra. Vice-Rex Hyberniæ totam pœne inſulam Zelo fidei opera ſilueſtriū, ad deffectionem regis Anglorum redegit. Clemens cum ſediſſet annis 10. & tot menſibus, Rome moritur 1534. cum ſuſpitione Veneni.

CAP.

tis habitibus, ad id, vt formidabatur, deſtinati. Et tū obiit Adrianus. 6. & Clemens in eius locum ſuffectus eſt. Iulio què ſequenti 1524. Claudia Regina Ludouici. 12. & Annæ britanniæ filia cum omnium deſiderio, & ſanctitatis odore obiit in caſtro blezēſi ſulgens miraculis, & ex ea fuerunt tres filii & duæ filiæ ſuperſtites.

CAP. 107.

Burbonius magna vi Prouinciam ingrediens Maſſiliā obſedit. Et Rex duos Palicium & Trimolicum cum magnis, copiis miſit aduerſus eū dem. qui & detinuerunt Auinionem ob diſſimulationem domini legati, vbi & Rex ſe tranſtulit. Et id ſentiens Burbonius auffugit in Italiam.

Rex

Adamitæ. 1
Stebreri. 2
Sabathary. 3
Clanculary. 4
Manifeſtary. 5
Demoniaci. 6
Communiatici. 7
Condormientes. 8
Eiulantes. 9
Georgiani. 10
Mannonitæ. 11
Pobganiſtæ. 12

Adamitæ aut Turelupini in ſiluis & per mundum nudi vagantes. 1

Sabathary, ſabathum colentes & ſpernentes dominicam, ſolumquè patrem inuocantes, & cum Iudeis expectantes Meſſian futurum. 2 3

Clanculary, qui templa non intrant ſolo corde orantes, & id dicunt Anabaptiſmum cordis, vndè etiam dicuntur hortenſes. 4

Manifeſtary

CAP. 112.

Stephanus ticio ſeu brant, Argentinenſis, vtriuſquè iuris pfeſſor diuiniſquè & ecclaſiaſticis ſcripturis doctus plurima opera de vtriſquè conpoſuit.

Baptiſta de Salis ordinis minorum ſummã de caſibus edidit, quæ dicitur baptiſtiana.

Sebaſtianus murro, eis etiam ſcripſit temporibus.

Vernerus Roleniueck de laer, teutonicus carthuſianus vtilem ſcripſit librum, qui dicitur faciculus temporum, à quo multa deſũpſimus, de vita Pauli, valore miſſarum &c.

CAP. 113.

Carolus Phernandus Flauerenſis à parua ætate cœcus, peritus tamen in omni ſciẽtia, docuit in gymnaſio pariſienſi. Et plura laude digna compoſuit.

Ingreſſus

CAP. 123.

Paulus 3. papa 228. antè dictus Alexander farneſius Romanus, epiſcopus hoſtien. Iam ætate ſenex pura & liberrima electione concorditer eligitur 12. Octobris 1534. Hic inito magiſtratu concilium diu deſidereratum & diſſimulatum indixit, primũquè apud Mantuam, & ex cauſa pòſtmodùm apud Vincentiam, verum quia ſchiſmaticis cauſantibus atquè diſſimulantibus, quod ab eiſdem longius abeſſet, nouo medio inter Alemaniam & Italiam egit, vt apud Tridentum 10. pòſtmodum anno inchoaretur. Qui enim prius importune aut quaſi per appellationem ipſum concilium inuocarent oblata ipſius copia adeò nequiter & per ambages ac cauillationes ſe gerebant, vt clarè conſtaret nil minus optaſſe niſi nationale ex eis, modo namquè locum, modo preſidem

aut

Rex verò ſui dux exercitus inſequitur, timorquè a deò Mediolanẽſes inuaſit & Maximilianum Sfortiam ducem vt Papiam confugerint. Itaquè Rex Mediolanũ aſquè conflictu obtinuit, caſtra ad Papiam mouens, quo dux cum ſuis aufugerat, ciuitatemq; trimeſtri obſidione cinxit profunda hyeme.

Et quodam concilio ducum Albaniæ cum parte exercitus miſit Neapolim, inſuper infirmitas, Gallorum caſtra inuaſit. Hæc ſingula Cæſariani milites ſentientes nocte in eos irruerunt, & Galli in fugam diſperguntur. Rex ferui dus ſuis opem ferens cõ foſſo ipſius equo, pedeſter captus eſt.

Etiam & multi nobiles detenti ſunt cum eo, & alii multi nobiles perẽpti ac occiſi, in vigilia beati Mathię. 1524.

Imperator

Manifeſtarij oppoſitum aſſerunt vt appareant hominibus & aiunt impium orare, in Pruſſia. 5

Demoniaci, qui credunt demones ſaluari vt Origeniſtæ. 6

Communiatici, habentes omnia communia, etiam vxores, vt Nicolaitæ, & Monſterienſes. 7

Condormientes aut charitatiui, vel potius infames, qui omnes eodem lecto aut conclaui dorminnt. 8

Poliganiſtæ, habentes plures vxores ſimul, vel vxorem fratris viuentis vt Rex Munſterienſis. 9

Eiulantes, qui nil deo plus placere putant, quam eiulare aut flere. 10

Georgiani dauitici, negantes diabolum & omnes ſpiritus, carnis reſurrectionem, iudicium extremũ, & matrimonium. De eo dauide, ſtatim dicetur infra. 11

Mannonitæ

Ingreſſus & profeſſus ordinem ſancti Benedicti ordinatus eſt diaconus ac zeloſus predicator ſub Alexandro.6.

Iohannes etiam Phernãdus frater ipſius, docta ſcripſit & deuotè, officium maximè ſeu horas ſanctæ crucis, & cõpaſsionis beatæ Mariæ.

Hieronimus donatus Venetus multa ex Damaſceno & Dioniſio vertit in latinum.

Ludouicus badius gadenſis multa proſa, & carmine ſcripſit: Ruthgerus etiam veuray canonicus regularis. Iodocus viſſelius, Theodoricus de oſtenbruK ordinis minorum, Hieronimus de padua, dominicus Maurinus, ſcripſerunt de paſſione domini, & alia plura, tempore Alexandri.6.

Iacobus

aut quid aliud calumniabantur nec minus quidem prebendis dulciter onera ti inſtabant vt remoraretur. Hæc ex proemio, ſuper ipſo concilio.

CAP. 124.

Tandem domino aſpirante & inuocato, per preces, ieiunia, indulgentias, atquè ſupplicationes, ipſum concilium in fine anni eiuſdem 1545. cœptum eſt, et continuatum per ſeptem ſanctiſsimas ſeſsiones, ſub eodem paulo. At quadam ſuperueniente cauſa, in 8. ſeſsione Bononiam tranſlatum eſt & continuatum alijs ſeſsionibus, ſub eodem Paulo.

CAP. 125.

In anno 1536. Hermanus Archiepiſcopus, Colonien. elector celebrauit cõcilium prouinciale ſuorum ſuffraganeorum, in quo plurima de dogmatibus, & cerimonijs eccleſiæ determinarũt. Et librum ſuper his, per dominum

Imperatori autem apud hiſpanias ſignificata fuit victoria, & Regis captiuitas: qui & clementer indulſit vt ad eaſdẽ hiſpanias duceretur, & nõ ad Neapolim, quod plurimum formidabat.

Item & vt liberæ eſſent legationes ab vtraquè parte, & induciæ.

CAP. 108.

Iſquè Cęſar Carolus nuptias celebrat cum Yſabella inclita ſorore Regis Portugaliæ eis temporibus. Et anno. 1527. illi ex ea naſcitur philipꝰ. Ferdinandus frater eiuſdẽ recipitur rex Hungariæ & Bohemiæ. At iterũ renaſsitur bellũ inter Cæſarem & Franciæ regẽ ea cauſa, quia dum adhuc eſſet in hiſpania detentus, domina mater Regis eiuſdẽ, & ſoror ac

Mannonitæ ſeu Schunenfeldiani hi cum Manicheis negant Chriſtum carnem ſumpſiſſe ex Maria virgine, ſed fuiſſe iunctum alteri homini. 12

CAP. 86.

De infami Georgio.

Georgius iſte (vt citat Fontanus lib. 17.) fuit Holandinus, qui & per friſiam ſeminauit primes errores. Et vltra, aiebat, fatuum mori pro confeſsione fidei vt martyres. Item quod ſpiritus nõ peccat ſed ſola caro, que & ſola damnatur. Item aiebat ſe 3. eſſe dauidem immortalem. Imo & alium ſe eſſe Meſſyam aſſerebat, à patre in ſpiritu miſſum, & non in carne. Qui & Paulum liberaſſet Clementia & non in cruce & quod eſſet corrector legis & euangelij. Hic vt Surius narrat ſuper anno 1556. timens iuſtitiam Caroli imperatoris, fugit cum multis

Iacobus ſprenger do-
minicanus prouincialis
Coloniẽſis,inquiſitor ſi
dei per Germaniam, &
Henricus inſtitoris do-
ctor theologus eiuſdẽ
ordinis ſcripſerunt vo-
lumen quod dicitur ma
leus maleficarum ſub
Innocentio. 8.
Hartuanus ſcedel quan
dam hiſtoriam tempo-
rum reportauit.

CAP.114.

Ioannes Tritennius or
dinis S. Benedicti Ab-
bas Spautelnenſis diœ-
ceſis Maguntinæ, vir ſtu
dioſiſsimus & eloquens,
& religionis zelo ferui
dus. Vltra alia docta o-
pera eiuſdem catholo-
gum illuſtrium ſcripto-
rum eccleſiaſticorum
ſcripſit, Heronimum, So
phronium atquè Gen-
nadium imitatus. mul
to labore & ſtudio in e-
ius labores præſentium
deſcriptionum introiui
mus. Huius oculus ſim-
plex,

*dominum Iohannem gro-
perum iuriſperitum, prælo
& typis dederunt qui di
citur Canones concilÿ Co-
lumnienſis cum adiuncto
Euchyridione. At proh do
lor, ipſe dictus Archiepiſ-
copus, qui tanquam, Lu-
cerna manè oriebatur, la-
bitur poſtmodum in ſpelun
cam errorum: & Buccerũ
à fide & religione apoſta-
tam aduocauit eccleſiaſten
& concionatorem apud
Bonnam, & alios eiuſdem
farinæ ac per totam diœce-
ſim, qui innumeros errores
diſperſerunt, ſed & li-
brum quendam ſub titulo
reſformationis eccleſiæ, no
mine dicti Archiepiſcopi
prælo dederunt, erroribus
plenum, At domini cano-
nici Columnien. & vni-
uerſitas ſe oppoſuerunt, et
præſertim dominus grope
rus, ad ſummum pontifi-
cem appellantes, & Ceſa-
ream maieſtatem, qui &
pertinaciter inherens, tan-
dem depoſitus fuit à ſum-
mo*

ac alii ab vtraquè par
te cõueniſſent apud Ma
dericum hiſpaniæ. 14.
Ianuarii. 1525. cum con
ditionibus grauibus ex
parte Regis.

CAP.109.

Eis etenim conditioni-
bus quia Rex ducatui
& Comitatui Burgun
diæ, item & Flandriæ
cederet, ac omni do-
minio in eõdem.
Et dux Burgundiæ nun
quam ſub ea libertate
Flandriam aut Burgun-
gundiam poſſederat,
cum eſſet ex paribus frã
ciæ.
Item & toti Regno Nea
politano, ac toti inſu-
briẹ & Mediolano. quod
papa moleſtè tulit, vt
iã ſuper eo, quia ſine ip-
ſo fieri non poterat. Ac
ea libenter reſtitueret
imperatori, & ſuos du-
os primogenitos daret
obſides vſquè omnia cõ
pleſſet, aliaquè multa
grauia extorſerant à Re
ge

*multis ad Baſileam vbi ſub
ignoto nomine eſt receptus
cum familia, & multa ac-
quiſiuit. Tandem moritur,
& poſt mortem agnitus
cum ſua doctrina examina
ta, vbi iam fuerat ſepultus
cum honore, exhumatur,
& corpus ipſius adhuc ſe
ricis opertum, à tortore pu
blicè concrematur. Hæquè
ſectæ omnes in Anabap-
tiſmo conueniunt, ſed in
ſpeciali particulares habent
errores, & idem de Sacra-
mentariÿs, & Confeſſio-
niſtis.*

Sacramentariorum ſectæ.

CAP. 87.

*Hi Sacramentarÿ, à Ca-
roloſtadio, Zuinglio, &
imitatore Caluino edocti,
aiunt omnes, verum chriſti
corpus non eſſe ſub hoſtia
ſacra. At in modo pallian-
di. Alÿ ſunt*

Significatiui

plex, non liuidus, nec alieni laboris ſpretor. Fuit tempore Alexandri & Maximiliani circa.1464.

Ex prima apendice ſuper Tritennio.

CAP.115.

Martianus Romanus zizanenſis, prior generalis Auguſtinenſis, maximus predicator, ſermones & orationes eloquẽtes ſcripſit circa 1500.

Felinus ſandeus docta commentaria in iure & decretalibus compoſuit, & quædã theologa ſub Innnocentio.8.

Hieronimus Ferrarienſis dominicanus feruidus concionator, ſcripſit quadrageſimale, & ſuper ſeptem pſalmos circa.1499. ſub Alexãdro 6.

Bernardinus

mo pontifice & à Ceſare 1547. & dominus adolphus, ſuffraganeus ipſius eligitur & ſuſcipitur Archiepiſcopus, & domini canonici cum vniuerſitate Colonien. errores eiuſdem libri ſelegerunt, & impugnarunt, libro ab eis edito, qui dicitur antididagnia. Rouerus, fo. 374. Surius fo. 221. & Fontanus hæc & alia quàmplura citant.

CAP. 126.

In anno 1539. Georgius ſanctus & catholicus dux Saxoniæ, & ſocer Lantgrauij haſciæ diem clauſit extremum vir dignus qui inter catholicos, & fidei protectores annumeretur, ac inter beatos.

CAP. 127.

Citat Rouerus, quia in anno 1540. Rex Angliæ, cũ iam negaſſet obedientiã ſummo pontifici in ſuo Regno, Lutherani ex omni parte ad ipſum cõfluebant, et ex diuerſitate dogmatũ ſeditiones

ge, vt citatur à Rouero, Carione & aliis.

CAP.110.

Rex tamẽ deſiderio fruendæ libertatis aſſẽſit & promiſit datis obſidibus petitis, & ita in Regnũ reſtitus eſt 10. martiii.526. deſtinato cum eodem nomine Ceſaris pro Rege Neapolitano, qui reportaret confirmationẽ. Cui & nihilominus nomine ordinũ Regni eſt reſponſum, quia id violentum concordatum in nimium Regis & totius Regni vergeret detrimentum ac dedecus. Rogarentq; Ceſaream Maieſtatem, vt eas conditiones, in rationabilem commutaret redemptionem.

Item & ſua pignora reſtituerentur, & Alienora vxor præmiſſi Cæſaris ſoror cum pollicitis conditionibus. Cumquè hæc non concederentur,

Significatiui. 1
Tropici. 2
Euergici. 3
Arrabonarij. 4
Adeſſeuari. 5
Methamorphitæ. 6
Iſthariotæ. 7
Neutrales. 8
Yconoclaſtræ. 9

Significatiui dicti, quia
aiunt illud verbum eſt, in 1
eo loco, hoc eſt corpus meum, nil vltra dicere quam verbum ſignificat. Et ita nil pluſquam circulus ad vinum venale, qui non eſt vinum, ſed ſignificat illud.
Tropici, qui aiunt quod eſt 2
idem ſit quod figurat, & ita nil plus quam agnus paſchalis.
Energici, qui dum dicitur 3
corpus intelligunt, virtutem corporis. Et ita vult Caluinus contra Veſtphalum, vndè aiunt quod ſit vbique ſicut diuinitas.
Smidetinus, & Brencius id pariter aſſerunt, vt habet Surius fo. 363.

Sacra

Bernardin⁹ gadolus Brixianus abbas Camadulenſis commentaria in omnes bibliæ libros edidit & alia docta.

Philippus Beroaldus multa ſcripſit in gramatica potiſſimùm & Rhetorica, & etiam quædã theologa, obiit circa 1500.

Calepinus Auguſtinenſis Ambroſius nomine proprio ſcripſit vtile vocabularium.

Petrus Burus Belgicus canonicus Ambianus multa in ſcientiis diuinis & humanis ſcripſit ſub Carolo 8. circa 1507.

Iudocus Clitoneus doctor pariſienſis ſcripturis diuinis atquè humanis fulſit adhuc circa tẽpora franciſci Regis.

Guillermus

ſeditiones, & diſſentiones oriebantur. Ea propter Rex ipſe, conuentum ſeu parlamentum, epiſcoporum & doctorum, ſui regni conuocauit, ac eorum conſenſu ordinatum & decretum fuit de his quæ ad fidem, & religionem pertinent ſub interminatis magnis ſupplicijs.

CAP. 128.

Sequentia in eo concilio aut parlamento Regis Angliæ ſunt hæc. Primo, ſub ſpecie panis verum ac naturale chriſti corpus & ſanguinem contineri in altari. Secundo & à conſecratione non permanere panis & vini ſubſtanciam. Tertio nec ad ſalutem neceſſariam vtriuſque ſpeciei ſumptionem quodquè chriſtus, ſub vtralibet ſit præſens. Item & ſacerdotes non deberc contrahere matrimonium. Votum caſtitatis, & miſſæ retinendum ſacrum.

Item

rentur, hinc de nouo inſtauratur bellum.

CAP. III.

Exercitus igitur Cęſaris Romam tendit duce Burbonio, & Auriſcano ſiue Aurengiano principe cum magna copia eorum quos nuncupant Lanſquanets. Qui iam in ſectam Lutheri inſtructi & imbuti erãt, ſimul & nudi erant & mendici.

Qui diuertententes ab exercitu Regis atquè pontificis omiſſa Florencia Romam aplicuerũt, famemquè patientes vt canes, & circundantes ciuitatem Romanam.

Conſtituti intet medios cuneos hoſtium adeò agebant vt nec victualia poſſent habere.

Mane

Sacra tamen Euchariſtia non eſt vbique, ita nec corpus Chriſti ſub ea, quomodocunquè ſinuatur eſt, non enim figurat, aut ſignificat vbi non eſt.

Arrabonarij, aſſerentes quod detur Chriſti corpus tantum in Arrabone & inueſtitura, & non in veritate. 4

Stancarus ita docuit in Polonia & Tranſſiluana. 5

Adeſſenarij, quod corpus ſit cum pane in pane, aut circa panem, & ita pane manente.

Methamorphitæ, aiunt chriſti corpus in aſcentione mutatum in eſſentiam dei atquè ita non amplius corpus. 6

Iſcariotæ, qui negant Iudam verum chriſti corpus ſumpſiſſe, etſi veram ſumpſerit Euchariſtiam. 7

Neutrales, neutram ſpeciem Euchariſtiæ ſumentes ſolam vt reor niſi ambas ſimul, & quod nil ſit ſub vna ſola. 8

Iconoclaſtræ,

CAP. 116.

Guillelmus de quercu inſignis doctor eo etiam fulſit tempore. Guillelmus demarra canonicus Conſtantienſis in Normania docta ſcripſit.
Matheus ebroicenſis, & Guido ebroicenſis, Laurentius Geruaſii etiam Normani ex ordine prędicatorum feruntur docta ſcripſiſſe.
Silueſter de prierio dominicanus auditor palatii apoſtolici, ſcripſit ſūmam ſilueſtrinā ỿtilē & ſuper ſententias: Obiit 1512. Albertus Pighius ſcripſit de correctione kalendarii, & de celebratione paſchæ, & de componendis diſſidiis Ratiſponenſibus.
Alphonſus à Caſtro zamorēſis hiſpanus, ex ordine minorū, ſcripſit aduerſus omnes hereſes, à quo multa in hoc opere & de iuſta hereticorūpunitiōe, & de lege penali. Affuit in cōcilio Triden.

Item & ſecretam peccatorum confeſsionē cum primis vtilem et neceſſariam. Et ſi quis ab ita decretis diuerſum traderent, aut attemptarent, eos hæreticorum inſtar igne cremandos &c. Vndè & 7. ſacramentarios qui veritati Eucharistię nō credebāt iuſsit exuri teſtibus his qui affuerunt, idq́ in anno 1540.

CAP. 129.

Cumquè comitia apud ſpiram, Ratiſponā atque Vvormatiam coacta fuiſſent, nil à proteſtantibus, concluſum aut conceſſum fuit, niſi in ſubterſugium. Vndè & legatus Farneſius, & Marcellus ceruinus legati cenſuerunt nil vltra tentandum cum eiſdem, quia nil prætenderent niſi ruinam eccleſiæ. Idcirco opus eſſe vt cōcilium ſtatim ſit. Et anno 1540. Paulus papa approbauit ordinem ſocietatis de nomine Ieſu vt ample citat Surius, & de origine a fundatione eorū ſub ſol. 221.

Manè igitur ſequenti ſub diluculo & nebula denſiori vrbem circundant, ſcaliſquè & aggeribus aſcendunt & ingrediuntur, vbi & Burbonius quodam ſcoplo occiditur. Et hinc celerè furcibundi & famelici loca ſacra & totam ciuitatem maiori blaſphema, & tyrannide deprędati ſunt quàm vnquā infideles.
Papa verò in arcem ſancti Angeli fugiens cum cardinalibus tandem fuit captiuus inter manus Aurigiani principis & pro-Regis Neapolitani illuc deductus.

CAP. 112.

Dum verò Rex id reſciuit, grādem deſtinauit exercitum ad Italias duce domino de Lautreo, qui ciuitatem Alexandriam deuicit & cœpit, & Papiam, vbi Rex fuerat

Yconoclaſtræ, ymagines ſanctorum, etiam Chriſti frangentes, ſed non ſuas, aut vxorum in vanitatem aut voluptatem.

CAP. 88.

De Confeſsioniſtis.

Sunt ipſi in Triplici differentia, Rigidi, Molles, extrauagantes, qui & etiam ſunt in ſe diuiſi. Rigidi apud eos, qui omne quod ait Luther pium aut impium pro euangelio colunt. Et alij ex his ſunt.

Antinomi. 1
Trinitarij. 2
Samoſetani. 3
Infernales. 4
Infernales alij. 5
Antidemoniaci. 6
Amſdorffiani. 7
Antidiaphoritæ. 8
Antiſuencfeldiani. 9
Antoſiandrini. 10
Anticaluini. 1
Manus impoſitarij. 1
Biſacramentales. 1
Sacerdotales. 1
Inuiſibiles. 1

Antino

ſub Carolo. 5. opus eiuſdem cõtra hæreſes, primò fuit prelo datum in an. 1541.

CAP. 117.

Iohannes Ekius germanus, cõtẽporaneus Luthero, canonicus Ingolſtadii ſacræ theologiæ doctor peritiſſim⁹. hic ex primis qui zelãtiſſimè & doctiſſimè ſe oppoſuit erroribus Lutheri & ſecacium eiuſdem.

Is ſolemnem & famatiſſimam diſceptationem habuit cum Coroloſtadio, ſpatio decem dierum, & quatuor diebus cum Luthero ad id ſe ingerente. & alijs adhuc diebus cum eo Caroloſtadio, & ſemper mãſit inuictus cum ſancta victoria.

Luther ipſe certamini diſputatorio ſe inpatienter & toruo vultu offerens, hortatus à cõcilio ducis Georgii vt modeſtè

Et eo anno 1540. renaſcuntur ſeminaria belli ex cauſis non plenè expreſſis.

CAP. 130.

Vndè & eo anno Rex paſſim ad omnes epiſcopos ſuæ ditionis datis litteris, iuſſit vbiqne preces & orationes, proceſſioneſquè fieri, vt pax compoſita non inturbaretur, à qua firmiſſimè ſtatuiſſet non diſcedere, metus nihilominus imineret, ne pacis inimicus eam cuperet infringere, nihilominus vltra fœderatum ducem Clinien. alia ſe præbuit occaſio, dum Rex quoſdam nobiles deſignaſſet in legationem ad Turcum, deprehenſi à Cæſarianis, immaniter Trucidati ſunt. Et hinc Rex vehementer conqueritur, de violatis legatis, & atrocius exceptis, aiens id in ſui nominis & famæ fore detrimentum, ſi inultum relinquat. Et ad ſenatum pariſien. ex 2. Maij. 1541. ſuis præcipit litteris, per eccleſias

fuerat captus, obſedit, & deuictam penè deleuit.

Is etiã dominus de Lautrec obſedit vrbem Neapolitanam multo tempore, & tum liberatus fuit ſummus pontifex. At peſte ſup erueniente moriuntur ex ſuis vltra 400. & ipſe pariter moritur, corpore eiuſdem ſolemniter relato in Frãciam.

Vndè diſperſus fuit exercitus.

Iuuenis dux Ferrarienſis circa ea tempora contraxit cum domina Renata filia Ludouici Regis.

CAP. 113.

Eo tempore domina Regens mater regis conuenit Cameracũ cũ domina Margareta Flandriæ amita Cæſaris, eo vſquè, vt pax ſit ſecuta & concluſa inter principes Chriſtianos, & proclamata. 5. Auguſti ſequẽtis

1 *Antinoni qui omnem iuſtificationem & bona opera negant, vt Luther, qui ſæpe tamen aſſeruit oppoſitum. Item & Iohannes agricola.*

2 *Trinitarij, in ſelecia & Bohœmia negantes ſanctiſſimam Trinitatem, quam aiunt eſſe Triplicem cerberum vt quidam Mathias illiricus, in Bohœmia. Trinitarij alij ponentes tres deos.*

3 *Samoſetani aut Arriani, vel Alogiani, negantes filium patri conſubſtantialem, vt præfatus Mathias & ſcola Viterbergenſis.*

4 *Infernales, ponentes ſepulchrum pro inferno, & non alibi Chriſtum deſcendiſſe, ſunt in ciuitate Bremhanburgi, Lubece, &c.*

5 *Infernales alij, ponentes Chriſtum pertuliſſe æternos cruciatus inferni, vt Gallus Smidelinus, Caluinus, &c.*

Antidemoniaci

modeſtè agat, impatiẽs exclamauit inſtitutũ hoc minimè in dei nomine ſuſceptũ, propterea nec in ipſo nõie poſſe cõſũmari. ſcripſit hic doctor in initio Luthericæ doctrinæ, breue enchiridiõ doctiſſimũ & vtile. Itẽ ſermones de ſanctis a c de tẽpore. Itẽ & de ſacramẽtis. Itẽ apologiã aduerſus Bucerũ, & Replicã & expurgationẽ ſuã ſuper mendacijs eiuſdẽ. Tilman⁹ Sibergẽſis ſcripſit apendicẽ ſuper enchyridiõ ipſius & alia: fuit dominicanus.

CAP. 118.

Ioãnes Cocleus doctor theologus olim decan⁹ Frãcfordiæ zelantiſſim⁹ etiã fidei protector, & hæreſum impugnator Lutheranorũ maximè, qui & ab eis fugat⁹ tãto animoſior & cõſtãtior perſtitit, quã plura doctiſſima ſcripſit, & tres ſiquidem libros miſcelaneorũ, per diſtinctos

eccleſias fieri obſecrationes ſimul ac deum deprecari ita, vt pacem tribuat cum ſatiſſactione, aut ſi res bello conſummada ſit, victoriam donet, atque de contumacibus hæreticis, iniungit, vt publica & acerbiſſima fiat iuſticia, & interim coppias multas etiam per Cleuiam conflat & colligit.

CAP. 131.

Compoſita vero pace in anno 1544. vt in altera Columna ſuper Carolo, & in anno ſequenti etiam cum Rege Anglo, aſſenſu communi eccleſiæ chriſtianæ, inchoatum fuit concilium apud Tridentum. Præſidentibus in eodem nomine Pauli 3. Reuerendiſſimis, domino Iohanne Maria de monte, epiſcopo præneſtino qui fuit Iullius 3. Et Marcello ceruino cardinali preſbitero ſanctæ crucis, qui fuit Marcellus papa.

Et

quentis anno 1529. Et eo anno Rhodienſes milites, ſubſidio Cæſaris Melitam ab infidelibus eripiunt & conquirunt.

CAP. 114.

In anno verò. 1530. Domini filii Regis redempti ſunt duobus milionibus ſeu miriadibus aureorum. Et ita recepti ſunt & reſtituti, cũ ſumma totius Regni exultatione in anno 1530. Simul & domina Alienora ſoror Cæſaris, cum qua Rex ſolemniter cõtraxit, & fuit coronata apud ſanctũ Dioniſium 5. Martii an. premiſſi.

CAP. 115.

Solimanus Turchus ſolicitatione Ioannis Vaiuodæ Hungariam & Budã denuò inuaſit & obſedit Viennã 24. diebus

quam

Antidemoniaci, negantes
eſſe diabolũ aut aliqua eius 6
maleficia, vt Georgiani.
Amſdorffiani, aientes bo-
na opera homini potius eſſe 7
nociua, vt quidam Nico-
laus Amſdorff.
Antidiaphoritæ, negantes 8
omnes eccleſiæ cerimonias,
& iuridiſdictionem epiſ-
coporum.
Antiſuencfeldiani, contra
Suencfeldium ponentes om 9
nem viam ſalutis in ſolo
vocati verbo miſterij ec-
cleſiaſtici.
Antoſiandrini, negantes 10
hominem eſſe iuſtum, niſi
imputatiuè à ſolo verbo.
Et diuiſi circa iuſtificatio-
nem hominis. Alij enim
quod ſit in Chriſti ſangui-
ne, alij in paßione, alij in
ſatiſſactione, &c.
Anticaluini, negantes chri
ſti corpus eſſe in Euchari- 11
ſtia per ſolam tranſelemen
tationem, aut energiam vt
Caluinus, ſed verè illic a-
deſſe, in ſolo tamẽ vſu, nec
adorandum. Vreſpalus.

Manus

tractatus, vbi plurimũ ſatiſfecit obiectis et probat.

Item & librum qui dicitur ſepticeps in quo citat contrarietates Lutheri.

Citat fontanus quod etiam ſcripſerit librum de gratia ſacramentorum: & aliũ de baptiſmo paruulorum, vixit vſquè. 1546.

Hi duo probi & ſancti doctores fuerunt in dei eccleſia veræ columnæ & candelabra lucentia in domo dei.

CAP.116.

De Indiis de nouo luſtratis.

Iam ſuper Maximiliano imperatore præmiſſum eſt, quod Emanuel Rex portugaliæ deſtinaſſet naues per Affricam apud Indos, igitur circa Auſtrum,& plurimas regiones cognitas redidiſſet.

Item

Et Reginaldo polo, Anglo, cardinali diacono ſanctæ Mariæ in coſmedin legatis à latere, proteſtantes cum de eccleſia eſſent, ita nec voluerunt comparere.

CAP. 132.

In anno 1545. vt citant Rouerus, & Surius, ex ſcriptis & dictis ſtaphili, aliàs diſcipuli Lutheri & auditoris quia in miſnia quædam puella obſeſſa a demone adducta fuit ad eundem Lutherum, apud Vvitembergum, vt per eum liberaretur, quam ad ſe adductam in ſacrario parrochianæ eccleſiæ ſuis tentauit exorciſmis eam liberare, & demon ita clauſit hoſtium, vt nec poſſet aperiri, atque horrida voce ita terruit Lutherum vt tentaret per cratem ferream exire. At tandem data illi ſecuri, ab eo ſtaphylo, hoſtio confracto, exiuit, vt is ſtaphylus, pòſtmodùm conuerſus, dictis & ſcriptis recenſuit. Simile legimus actuum

quam, protegente Comite Palatino, compellitur deſerere & abire inglorius. cum maxima tamen tirannide per viam,& conſtituit eundẽ Vayuodam ſuper regno Hungariȩ.

Franciſcus Sfortia liberalitate Cæſaris reſtituitur Dux Mediolanẽſis,& pax vniuerſa concluditur apud Boloniam inter principes Chriſtianos.

CAP.116.

Illoquè anno. 1530. februarii.24. Carolus ĩperator celeberrima ſolẽnitate coronatur à Clemente.7. die qua fuerat natus,& habuerat victoriam apud Papiam: ac mox relicta Italia abiit in Germaniam. dietam què liberam ac ſolemniſſimam aſsignauit& tenuit apud Auguſtam, vbi omnes, dempto Luthero, conuenerunt. Imperator cum fratre Ferdinando,

12 *Manus impoſitarij, ponentes laicalem manuum impoſitionem eſſe ſacramentum in Saxonia & Pomeriana.*

13 *Biſacramentales, duo tantum ponentes ſacramenta, Baptiſmum & cœnam vt Caluinus. Triſacramentales qui abſolutionem vltra ponunt.*

14 *Sacerdotales, negantes ordines ſacros, & aſſerentes viros ac mulieres indifferenter eſſe ſacerdotes, vt Luther in captiuitate Babilonica.*

15 *Inuiſibiles, qui negant viſibilem ecclæſiam in mundo.*

Moles

Item & eo tempore apud eam Africam regnũ Magnicongo fidem recepit circa.1507.

Item ſub pio 4. 1565. & ſub pio. 5. 1571. quomodo illuc fides annũciata ſit per patres Ieſuitas. Et miſſi fuerint epiſcopi in inſulam de Iappam, nihilominus in illa priori luſtratiõe, non fuerat fides communiter annunciata aut recepta.

CAP. 120.

De Indijs ſub Cæſarea maieſtate.

Sub Cæſarea autem maieſtate Caroli. 5. circa annum domini. 1521. Aliæ per occeanum occidentis ad oriẽtem luſtratæ ſunt, & fides eiſdem annũciata per fratres minores. Multi deſcripſerunt, & modum huius luſtrationis & conditiones diſtinctas habituum

actuum 17. de adiurantibus in nomine Ieſu quem Paulus prædicat, & demonium inſiliuit, & intrauit in eos, aiens Ieſum noui, & Paulum ſcio, vos qui eſtis? Multo aliter demon fuit apud Laudunum in virtute ſacræ Euchariſtiæ in anno 1566. vt in fine 4. cathologi huius & in Anglia, coram imagine dei genitricis, vt citat Thomas Morus.

CAP. 133.

Cum apud Manfelden, Luther 17. Febru. hylariter eſſet cænatus, ea nocte eſt mortuus, & in ſuo lecto ita repertus, vt Fontanus & alij habent. Multa ridicula narrantur à Melanctone, Pomerano, Iona cocco, & cæteris, de morte eiuſdem, ac modis contrarijs, quæ à Cocleo & alijs impugnantur.

Et

Ferdinando & legato, Campegio, in vigilia ſacramenti die ſequenti fuit celeberrima proceſſio, cum ſacratiſſimæ Euchrariſtiæ deportatione, cui dux Saxo cũ ſuis Lutheranis adeſſe noluit. Sequenti die, quæ. 20. Iunii illius anni 1530. Luterani ſuam confeſsionem obtulerunt, vt ſuper Luthero, nec ad concordiam potuerunt adduci: At fideles ſub propriis ſignis fidẽ firmarũt, & ſũt profeſsi.

CAP. 117.

Imperator in anno 1531. in conuentu principum cauſas ex poſuit ob quas eſſet nec eſſe creare Regem Romanorum, & communibus ſuffragiis ferdinandus frater, fuit inſtitutus Rex Romanorum & futurus imperator reclamente tum Frederico Saxonie cum filio Ioanne, & pòſtmodùm fuit coronatus Aquiſgrani.

Moles confeſsioniſtæ.

CAP. 89.

Alij ſunt.

Bibliſtæ. 1
Andiaphoriſtæ. 2
Triſacramentales. 3
Semioſiandrini. 4
Maioriſtæ. 5
Pœnitentiarij. 6
Sincretiſantes. 7

Bibliſtæ, aiunt nil legendum in eccleſijs aut ſcolis præter nudum textũ, & vt omnes artem aliquam addiſcant, & excerceant, ſunt in multis Germaniæ partibus & apud Geneuã Melancton, Caluinus &c. 1

Adiaphoriſtæ, ſpernentes omnes conſtitutiones conciliorum & eccleſiæ, & id eſt omnibus commune. 2

Triſacramentales, ponentes Baptiſmum, Cœnam, & abſolutionem.

Quadriſacramentales, cum his ponentes ſacerdotium, etiam Sacerdotales vt in Rigidis, ponentes etiam mulieres. 3

Semoſiandriani,

habitãtium.ſed & fra-
tres noſtri qui fidem eiſ
dem anunciarunt, vt cũ
què ſuerunt negligen-
tes, nam non niſi paucíſ
ſima de his ſcripſerunt.

CAP. 121.

Qualiter primò hę par
tes luſtratę fuerint &
& repertæ, Reuerendus
dominus prothonotha-
rius Petrus martir, ad
Margaretã Auſtrię nar-
rat.

Quòd circa 1521. ex mã-
dato eiuſdem Cęſaris
ciues quidam hiſpani
ex inſula quadam dicta
Cuba, aut Fernandina
iuxta Hiſpaniolam, tres
inſtruerunt Carauellas
aut nauigia, quibus ex
plorarunt & luſtrarunt
inſulas plurimas. Aitq;
eam inſulam Cubam à
Cancro ſecari per me-
dium, & Hiſpaniolam
plus vergere ad equato
rem, vt in tabulis Horõ-
tii ſunt expeſsè notatæ.

Narrat

*Et tantr faſtu eum Lu-
therum ſui inhumarunt,
vt nec vix maiori poſſet,
princeps inhumari. Quas
tamen ſolennitates, taxant
apud catholicos.*

CAP. 134.

*Sub fine Ianuarij huius
animi 1546. Henricus 8.
Rex Anglorum, vita de-
ceßit, anno 40. Regni
ſui. Hic in extremis, de-
clarauit Eduardum illi na
tum ex 3. vxore filia du-
cis ſomerſet ſucceſſorem.
Ac poſt eundem Mariam,
filiam ktharniæ prioris
vxoris, & dehinc Eliza-
beth qua nunc regnat ea-
que præmiſſa ipſe Rex in
fine ordinauit, ex opinione
procerum & concilij ſui
regni.*

CAP. 135.

*Eo anno 1547. patris Tri
denti pro concilio incum-
bentes, ob intemperiem, &
infectionem æris alijſque
cauſis Bononiam ſuccedũt,
& quidam Tridenti ſe
continent 1547. Cæſar du-
cem*

Cęſar in anno. 1532. paci
Italiæ indendens operã
dabat ad concilii aſsigna
tionem.

Iohannes Crocus, &
Georgius vicellius do-
ctiſſimi à Luteriſmo de
ſciſcunt, cauſas doctis
ſcriptis differentes.

CAP. 118.

Iuanno. 1533. Clemens
papa & imperator lega-
tos in Alemaniam miſe-
runt, qui conciiium ge-
nerale liberum denun-
ciarent celebrandum.
Quibus Saxo elector. &
proteſtantes reſponde-
runt, ſe id velle, modo
in Germaniam, & non
pontificio iure aut con-
ſuetudine ſcolarum, ſed
ex ſola ſcriptura fiat.

CAP.

*Semoſiandriani, ponentes
hominem in futura vita* 4
*iuſtum, iuſticia qua deus
eſſentiabiliter iuſtus eſt,
ſed in hac vita tantum im
putatiuè. Brentius & Tu-
bigen. mediant inter Oſ-
ſiandrum & illiricos, co-
pulantes duos errores in
vno.*

*Maioriſtæ, à Georgio ma-
iori aſſerentes hominem nõ* 5
*poſſe ſaluari ſine bonis ope
ribus, etiam nec puerulum.*

Pænitentiarij quidam craſ 6
*ſiſsimis erroribus. Noui
pellagiani, aſſerentes ho-
minem poſſe ex puris na-
turalibus conſequi gra-
tiam dei.*

Snicretizantes, aiunt om- 7
*nes ſectas debere pacem
ſimulare domo & concor-
cordiam, vt more Creten.
populi, aptius poßint ho-
ſtes Papiſtas deuincere.*

Extrauagantes

Narrat inſuper is Petrus martir quòd perluſtrarunt, & explorarunt inſulas plurimas : nempè Luchatanã, Lampechiũ Cozumellam, Calluacam, inſulam ſacrificiorum, Canapá, & alias innumeras, in quibus nulla erat queſtio de fide, aut religione Chriſti, at de ydolatria, & horrendis ſacrificiis, prout ab eo Petro martire narratur in ſuo enchiridione.

CAP. 122.

Narrat etiam quibus periculis eas luſtrarint, & repererint ac de rebus precioſis earum partium.

Et quomodo quibuſdam locis cæperunt eoſdem inſtruere de fide catholica. Et iam cum eiſdem ad id eſſet frater Ioannes Caycedus franciſcanus concionator, aut pulpitarius.

Et

cem Mauricium loco ſaxonis iure electoris inueſtiuit, Saxonemque & Lantgrauium debitis multis, & conditionibus retinuit in pace. Paulus papa pollicetur Cæſari ſe, curatum, vt concilium apud Tridentum concludatur. Et in comitijs Auguſtinis, ſtatus imperij ſpondent ſe pariturós decretis, eiuſdem concilij, pro reſtitutione ſacræ religionis, propter ſaxonem detentum qui proterué reſpondit ſe non poſſe ſubſcribere, quia contra conſcientiam & in ſpiritum ſanctum.

CAP. 136.

Cæſar in anno 1545. timens ne ex prolongatione concilij, diſsidium aut turbatio enaſceretur, in ordinibus imperij, edictum quoddam aut diffinitionem, per probos quoſdam catholicos, edidit, quoquidem ſtatuto interim pacifice viuant & bucer initio affuit, clam tamen auffugit, nolens ſubſcribere.

Ea

CAP. 119.

Fertur Cacodemon preſtigio cuiuſdem ſagę, oppidum quoddam in Germania, die ſancto paraſceues funditus conbuſiſse. Et citat Rouerus, quod ipſa habuit commercium cum diabolo, ita vt ipſe audiretur cum tympano diſcurrens per oppidulum nec videretur: & ipſa deprehenſa crimen confeſſa combuſta eſt.

In an. 1534. Sophi Rex Perſarum Chriſtianus ſuo modo, Solimanum Turcham deuicit, & prope incluſit, qui & tandem fuga ſaluatur.

CAP. 120.

Anabaptiſtę apud Nũſterium ſub Ioanne Lindano, & Rhotmanno inſurgunt, & tandem iuſtè deſtruuntur, vt de eiſdem inter hereticos.

In

Extrauagantes Hæretici.

CAP. 90.

Hi quanquam impugnent confeſionem Auguſtanã, ſub prætextu tamen eiuſdem numerantur ſub Luthero. Sunt etiam inter ſe differentes, alij enim ſunt.

Suencfeldiani. 1
Oſiandriani. 2
Antiſtancariani. 3
Noui pellagiani. 4
Noui manichei. 5
Marcioniſtæ Caluiniani. 6

Scenfeldiani, aiunt humanam Chriſti naturam eſſe genituram ſpirituſſancti, & non creaturam dei, ſed mediam inter deum & creaturam. Item quod in quibuſdan ſacramentis ſolo ſpiritu debemus eſſe contenti ſine miniſterio verbi. Item eam naturam chriſti ab aſcentione mutatam in diuinam. Charitatem et fidem &c. eſſe particulas diuinæ naturæ. 1

Oſiandrini contra præmiſſos, aiunt fidem non eſſe dei particulam, ſed benè iuſti- 2

ciam

Et in eo initio multi re-
ligioſi Franciſcani illuc
miſſi ſunt cauſa fidei
annunciandæ, ex omni
eccleſia. Nam ex hac no
ſtra Britannia duos pa-
tres agnoui, qui ex de-
uotione viam cęperunt,
& vnus frater Michael
Gelim deceſſit in via:
Alius frater Ioannes
Vincentus illuc perue-
nit, & aliquo tempore
moratus, & ex cauſa re
uerſus eſt, cum aiebat,
iam haberent illic quin
què connentus, & re-
uerſus eſt circa .1527. nã
pene duobus annis com
moratus ſum cum eodẽ
& in anno .1530. deceſſit
in hoc conuentu Brio-
cenſi.
Surius citat quòd in an
no 1524. Martinus de
Valentia illuc miſſus ſit
vicarius ſummi pontifi-
cis, & cum eo 12. patres
eiuſdm ordinis, qui, dũ
Martinus Luther fidem
apud Alemanos euelle
ret,

*Ea ordinatione aut decreto
agebat de præcipuis fidei
chriſtianæ dogmatibus, ac
eccleſiæ cerimonijs cum va
lidis probationibus. In eo
mandato, permitebatur pro
teſtantibus gratia pacis,
& eorum ſacerdotibus,
vt cum ſuis mulierculis,
acſi cum vxoribus, vſque
in finem concilij perſtetiſ-
ſent. Item & laicis, vbi
mos eſſet inuectus, vt ſub
vtraque ſpecie communi-
caſſent. Et hanc conſtitu-
tionem catholici nuncupa-
runt interim, quia ad cer-
tum tempus ſolum eſſet.
At hos duos articulos vl-
timos reprobarunt, &
etiam Paulus papa.*

CAP. 137.

*In anno 1549. liber qui-
dam falſo imprimitur ſub
nomine Caroli Magni ad-
uerſus 7. ſynodum, quæ
fuit Nicena 2. in qua vſus
imaginum, validis ratio-
nibus, & authoritatibus
probatur, & eo libro, præ-
fatus vſus, reprobatur: ta-
cito*

In anno verò. 1535. a-
pud Maguntiã mira fuit
aeris intẽperies, glacea
inbribus & niuibus gla
cię intermixta, ſub aqua
multorum cadauera re-
perta ſunt, ſed hæc pau-
lo ſequenti.
Cæſar fugato Barba-
roſſa Regnum Tuniſſi
conquiſiuit, vt ſpeciali-
ter narrabitur. & ſingu-
lis ritè ordinatis, reuer-
ſus eſt Panormũ, tem-
pore tamen Pauli tertii.

CAP. 121.

Ante progreſſum Cæ-
ſaris in Africam ſecta
ſacramentariorum in-
ſurrexit per Franciam,
mirãdis blaſphemiis &
libellis affixis. Pro qui-
bus Rex Franciſcus, de-
uotis præmiſſis ſupplica
tionibus, & diligẽti in-
quiſitione multos pu-
niuit ſecundum iuſtitiã
in anno 1534.
Vndè Sathanas mul-
tos commouit per Ale-
maniam aduerſus eum,
quod

*ciam & charitatem. Item
aiunt, chriſtum ſecundum
ſolam naturam diuinam
iuſtificare impium. Item
quod homo ſit dei ymago
perfecta quæ eſt chriſtus
filius dei & Mariæ.
Antiſtancariani, aiunt ad
oppoſitum, chriſtum ſecun* 3
*dum ſolam humanam na-
turã iuſtificare. Item quod
corpus chriſti ſit tantum
pignus & Arrabo in Eu
chariſtia, vt Sacramentarij
Arrabones.
Noui pellagiani, qui aſſe-* 4
*runt paruulos non naſci in
originali, ſed eſſe quendam
morbum non morte dam-
nandum. Zuinglius.
Noui Manichei, ex quibus* 5
*Luther, Caluinus, &c.
aiunt omnia euenire abſo-
luta neceſſitate, & quod
deus ſit cauſa peccati effe-
ctiua, & ita bona & ma-
la æqualiter ſunt à deo per
eoſdem. Aiunt quod Me-
lancton vtcunquè retrecta
uerit, ad Romanos.
Marcionitæ*

leret, ille eam plantabat apud Indos.

CAP. 123.

Itaquè fides cæpit illic prædicari, & cũ feruore ſuſcipi. Vndè & ante generale capitulum eiuſdem ordinis minorum Tholoſæ celebratum, 1532. erat iam erecta prouincia ſanctæ crucis Indiarum. Item & cuſtodia ſancti euangelii in noua hiſpania.

Et in eo capitulo conuenerunt fratres miſsi eiſdem partibus, qui in toto conceſſu enarrarunt ea, quæ dominus eorũ miſterio fuiſſet operatꝰ, quodquè deo inſpirante cunctus populus illic conflueret ad baptiſmũ. Qui quidem fratres & voce & literis retulerũt quia cum ab initio ſimul deſtinati fuiſſent. 12. fratres cum præfato Reuerendo domino legato Martino, & nauigio Cæſarianæ

cito loco & authoritate impreſſoris, nilque falſius. Nam is princeps præ cæteris, Zeloſus fuit & deuotus, in erigendis crucibus maximè, & adhuc nunc patent, multis in locis, etiã in Britannia. Eo anno paulus 3. fatis conceſsit 10. Nouemb. cum annis 15. ſediſſet, ætatis ſue anno 82.

CAP. 138.

Iulius 3. Aretinus papa 229. Iohannes Maria nuncupatus, epiſcopus preneſtinus, vnus ex præſidentibus in concilio tridentino deffuncto Paulo 3. deſignatur pontifex an. 1550. pontifex factus Iubilæum celebrat cum incidiſſet annus 50. Eoque anno concilium inchoatum, & aliquo tempore, intermiſſum pro anno ſequenti indixit continuandum. A klendis Maij concilium de nouo reſumptum. eſt & ſub hoc pontifice per ſex ſeſsiones centinuatum.

Atque

quod eorũ nationi plurima moliretur, & multos detineret captiuos, malè eoſdem tractaret & alia multa: quibus doctiſsimis litteris impreſſis ſatisfecit. Audiens inſuper Rex Franciſcus quod vicini principes, Turcuſquè, & Barbaroſſa ſe ſe mari & terra ad arma munirent, & ipſe pari modo ſe muniuit ne præuentus eſſet, Cæſariquè fuit fidelis, quandiu fuit in Affrica, nec in minimo ſe aduerſus eum commouit. quin & ſolemnes ſupplicationes pro eo fiebant per totũ regnum. Adueniente autẽ morte Franciſci Sfortiæ dominantis apud Mediolanum, ſuas inſtruxit legiones, & eaſdem duce admiraldo deſtinauit in Italiam.

CAP.

Marcionitæ Caluiniani, aiunt cum premiſsis quod 6 *homo neceſſario peccat, deo volente & impellente. Item quod nullum malum eſt ab homine. Item quod lex dei & eius voluntas ſemper contrariantur. Item quod diabolus iubetur mentiri à deo, in cordibus hominum, & inſpiret malas cogitationes hominibus vt peccent. Caluinus & Beza has blaſpemias proterue deffendebant. Francfordienſes theologi aiunt diuinam naturam, ſimul cum humana, in crucem mortuam & paſſam, & aſſerunt quód in abſtracto natura diuina ſit paſſa. Nam ſi in concreto dicerent deum & hominem paſſum, quia is deus eſt & homo ſit, paſſus eſſet verè per communicationem ydiomatum, ſed non tenent eo ſenſu vt de præcedẽtibus multis in aliquo ſenſu*

Cæſarianæ Maieſtatis delati vnus ex eiſdē adhuc ſuperſtes erat, qui toti capitulo ſcribebat per eoſdem, cuius litteræ & alia per eos narrata, prelo ſunt data, & ad ſingulas prouincias trāſmiſſa. Quibus narrabāt quod in eorum aduentu quodam ſpiritu lenitatis & manſuetudinis pueros adoleſcentes conuocaſſent, domino volēte, vt paruuli ad ipſum veniſſēt. quos & inſtruere cęperunt in lingua latina, & etiam vulgari atquè edocere de articulis fidei, at ipſi viceuerſa idiomata paruulorū didiſcerunt.

Tumquè paruuli lectionem illis datam annunciabant parentibus. Et eo modo fuit fides publicata, & cordibus impreſſa.

Aiebant

Atque in vltima fuit ſuſpenſum, ad biennium & tandem vſque ad annum 1560. *intermiſſum. Et interim Iulius papa deceſſit. citat Rouerus quia eo anno* 1550. *In Carinthia, menſe aprili, per duas horas, bonum & electum frumentum pluit ex cœlo, idque in latitudine* 4. *leucarum prout etiam impreſſis literis tum diffuſum fuit, quo populus pro cibo vſus eſt.*

CAP. 139.

In anno 1551. *Bucer moritur in Anglia. Cæſar liberum commeatum ſingulis conceſſit, pro concilio generali, Rex chriſtianiſſimus Henricus neminem adhuc de ſuis ire permiſerat. Ex ea cauſa quia Rex ipſe in ſuam receperat protectionem, Octauium farneſium, quem Paulus* 3. *præfecerat ducem parmenſem. At Iulius papa aiebat Parmam eſſe ex patrimonio eccleſiæ eam tamen renitente papa Iulio valido præſidio munierunt*

CAP. 122.

Vbi & is dominus admiraldus de Brion per Sabaudiam tranſmigrās Turinum & alia caſtra coquiſiuit, & dux Sabaudienſis compulſus eſt fugere vltrà, & Rex ipſe progreditur ſpe cōquirendę inſubriæ ad ipſum iure hæreditario ſpectanctis. Verum Anthonius Leſtua partem Cæſaris tenens eam valido muniuit exercitu. Et Carolus imperator Romam ingreditur. 5. Aprilis 1533. cū magno triumpho, conquerens de fracta pace a rege. quem & viribus auctus ac munitus agreditur.

CAP. 123.

Dum igitur ferueret bellum inter Cæſarem & Regem ſequenti anno 1536. Franciſcus delphinus cum magno deſiderio moritur intoxicatus a Comite Sebaſtiano, vt faſſus eſt & cōuictus,

ſenſu poſſent eſſe vere & catholice at non ſequuntur illum ſenſum. Quod ſi in aliquo ſenſu aliqua præmiſſorum ſint vera, eo tamen ſenſu non tenent.

Item notandum quod præmiſſæ aſſertiones damnatæ ſint vt erroneę, non tamen omnes vt hereticæ, vt Leo papa 10. *in bulla ſua exprimit aiens. Auctoritate dei & beatorum petri & Pauli & noſtra, præfatos omnes & ſingulos articulos ſeu errores tanquam reſpectiuè hereticos, aut ſcādaloſos, falſos, aut piarum aurium offenſiuos, vel ſimplicium mentium deceptiuos, & veritati catholicæ obuiantes, damnamus & reprobamus &c.*

Inhibentes in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub maioris excomunicationis latæ ſententiæ pœna, necnon quo ad eccleſiaſticos &c. eam doctrinam deffendere, prædicare, aut publicè vel occultè fauere. Ita nec libros eoſdem

Aiebantquè quod in tã ta frequentia & affectu, vt quilibet eorum bap-tiſaſſet vltra 12. milia, & quotidie augeretur nu merus credẽtium in do-mino: & aliæ luſtraren-tur prouinciæ,

CAP. 124.

In ſubſequenti generali capitulo apud Niceam prouinciæ ſancti Ludo-uici, præmiſſa cuſtodia ſancti euangelii erecta eſt in prouinciam prop-ter ampliatum numerũ nouorum conuenturũ. Et in terra de Perou no ua cuſtodia, ſed propter numerum credentium & conuentuum, in ca pitulo generali Vatiſo-letani an. 1565. fuerunt illic erectę quinquè pro uincię. & in ſũma in eis partibus ſunt nunc 12. prouincię multiplicet dominus gentem ſimul & letitiam ſemper.

Vndè

nierunt. Et id fuit origo noui & calamitoſi belli. Cæſar enim diebat quia ex fide preſtita tenebatur tue-ri ſummum pontificem, & iura eccleſiæ, & ſuper his Rex ſua legatione ad con-cilium inſinuat ſe ob eam cauſam ſuos non permiſiſſe adire concilium. Sua tamen legatione, proteſtatus eſt, ſe ſemper futurum fidelem & catholicum, prout verè fuit. Nam & lege decre-uit, vt ſoli eccleſiaſtici de cauſa fidei iudicaſſent, & edictum edidit aduerſus hereticos, cum effectu, vt punirentur, etiam denun-ciãtibus premia largiendo.

CAP. 140.

Ea propter patres concilij Reuerendiſſimum cardina-lem Hieronimum verallo in legationem ad eundem Regem chriſtianiſſimum de ſtinarunt, ac eiuſdem maie ſtati cum inſigni modeſtia & conſtantia ſatiſfaciunt & reſpondent.

Quorum

uictus, & tractus ac diſcectus à 4. equis a-pud Lugdunum. Vbi & eo tẽpore moritur dux Albanus. Rexquè dum ſenſit eo anno Cæſarẽ apud Prouinciã & Maſ ſiliam aduenturum: Ma gnum Magiſtrum Mon morentium eò mittit cũ valido exercitu, & impe rator aufugit in hiſpani am defectu victualium. Alia tum parte Flamin-gi Guiſiã & Peronẽ ob ſederũt, & Rex hidinum pòſtmodùm expugna-uit & detinuit.

CAP. 124.

Cum his Rex Scotiæ ad ueniens in Frãciam Mag dalenam Regis filiam ſolemniter deſponſauit, & cum honore traduxit in ſcotiam, quæ non ta-men diu ſuperuixit.

Vndè & ſecundò ipſe cõtraxit cũ filia domini de Guyſe, relicta domi-

ni

eoſdem continentes legere, aſſerere, vel imprimere, aut retinere, ſed dare com-burendos ſub eadem pœna. Et ſubſequentes ſummi põ tifices eas cenſuras & con demnationes confirmarunt etiam concilium Tridenti-num eas confirmauit & inſtituit,

De Schiſmate Angliæ.

CAP. 91.

Iam ſupra multis locis & ſparſim eſt tactum de ſchiſ mate iſto, hic tamen per ordinem colligitur & enar ratur, prout ex Fontano, Rouero, Surio, & alijs ci-tatur, & etiam vt accepi ab illis qui fuerunt preſen-tes ab initio & fine. In an-no 1533. Rex Henricus 8. Angliæ, amore improbo illectus in quendam Au-nam Boulan, eo colore quod prolem virilem ex legiti-ma vxore non haberet.

Item

Vndè & in eo capitulo Toloſano ordinatũ fuit, vt ſinguli miniſtri prouinciales hiſpaniarum quolibet triennio tenerẽtur dare tres aut quatuor probos patres ydoneos iuxta regulam pro eis partibus Indianis, prout aliàs fuerat promiſſum Cæſareę maieſtati. Ita & apud terras & inſulas ſub Rege Portugaliæ, fides quotidie annunciatur. Nam & ex duabus prouinciis Portugaliæ à.4 annis miſſi ſunt illic ſimul.150. fratres franciſcani. Et in tãtam meſſem dominus miſit nouos operarios, de ſocietate Ieſu.

CAP. 108.

Ambroſius Catharinus Senenſis dominicani ordinis, multa doctiſsima & vtilia ſcripſit aduerſus Lutherum. precipuè affuit in concilio Tridẽtino ſub Paulo tertio.

Ambroſius

Quorum præclara oratio inſeritur à Rouero, fo. 403. Qua eum affectuoſiſſimè hortabantur, & rogabant, vt iuxta ſui & præceſſorum chriſtianiſſimi nomen epiſcopos ſuos accedere ſinat, ſimul & deſtinet legatos, ne ob priuatum negotium, intermitatur publicum eccleſiæ.

CAP. 141.

In anno 1552. patribus aſſiſtentibus in concilio fuit hyens temperatiſſima, ita vt in chriſti natalicio, flores vernales legerentur in admirationem incolarum, 1552. Patres diu expectarunt proteſtantes, qui ſe venturos fingebant, & obtemperaturos, ac Cæſari fideles, at contra tranſigunt cum gallis & Turca, vt concilium diſſipent & obruant imparatum, & ita excreſcente bello, concilium turbarunt, ex diſceſſibus patrum & intermittitur, vt in 6. ſeſſione ſub Iulio.

CAP.

ni de Longue ville. quæ ex eo Rege filiã habuit, quæ nupſit Frãciſco filio Henrici Regis, nec prolem habuit & tandem in Scotiam reuerſa alteri nupſit.

CAP. 125.

In anno. 1538. menſe Mayo Cæſar & Rex Chriſtianiſſimus cõuenerũt apud Niceã Pauli ſummi Pontificis interuentu, & inierũt treugas ad decẽnium, dumquè pontifex per mare abiret, & eum deduceret imperator, vale dicens Regi ait ſe iterum allocuturum eundem, quod & fecit rediens ad Vrbem d'Aguemorte.

Vbi & colloquentes aſtante etiam regina ſorore Cæſaris firmam & finitam pacem inierunt.

CAP.

Item præcipuè ex voto quorundam ſuaſus, quia eius legitima vxor Catherina, ſuo fratri deffuncto deſponſata fuiſſet, abſquè tamen conſummatione matrimonij propter ſubitam mortem eiuſdem, & papa Clemente 7. diſpenſante, eidem Henrico fuiſſet poſtmodùm coniuncta. Illi nihilominus ſuadebant inualidis rationibus, quod non eſſet ipſius vxor legitima. Priori ratione, ex dicto beati Iohannis Baptiſtæ, Marci 6. non licet tibi habere vxorem fratris tui. At clarum eſt quod loquebatur de fratre viuente, & de vxore rapta & abſquè vlla auctoritate detenta.

Hæc verò fuit legittima cum diſpenſatione, & ſolemnitate eccleſiæ, fratreque iam defuncto. Item altera ratione ex 18. Leuitici. Vxorem fratris ſui nullus accipiat, & turpitudinem fratris tui non reuelabis. At certum quod id

Ambroſiꝰ Pelargus ſeu ſtorek etiam dominicanus, ſcripſit aduerſus Sacramentarios Oecolampadianos, Anabaptiſtas, yconomachos, & alios huius farinę, fuit ad huc ſuperſtes in anno 1546. Auguſtinus Strencus. Eugubinus canonicus regularis ſcripſit aduerſus Luteranos ſub Carolo quinto.

CAP. 126.

Bartholomeus Latomus ſcripſit de diſpenſatione ſacræ Euchariſtiæ, & de cœlibatu ſacerdotũ & alla multa ſub Carolo 5.

Henricus. 5. Rex Angliæ ſcripſit aduerſus Lutherum ad Leonem papã & Luther cum furia pòſtmodùm reſpõdit, & Ekius pro eo Rege ſatiſfecit. At Luther quadã epiſtola ad eundem placare nitebatur, & ad ſuam alicere partem.

Cui

CAP. 142.

Eo anno 1552. Alemania mala pœnè infinita perpeſſa eſt, ab his qui gloriabantur ſe ipſius zelare reſtaurationem. Prædicantes ab eis reſtituuntur, Renouatur bellum Zuinglianorum, & Caluiniſtarum, & Lutheranorum, ex quodam libro Veſphalij, cui & Caluinus, mira contentione reſpondit. Tum tamẽ Methis, Galli libros hereticorum ex ſuis ſingulis domibus perquirunt, & palam per manum tortoris faciunt concremari. Item & apud Lugdunum iuſſu eiuſdem Regis cõbuſti ſunt 9. heretici, nonobſtante ſuplicatione Bernatum.

CAP. 143.

Rex Edoardus in Anglia moritur in anno 1542. Cui maria eiuſdem, & Catherinæ deffunctæ, filia ſucceſſit. Opere potius diuino quam humano.

Et

CAP. 126.

In anno 1539. obiit domina imperatrix, & eo an. imperator ex hiſpania ad Gaudãſes & Flamingos proficiſcẽs trãſiit per Frãciam, & Lutetiam vbiquè honorificè receptus, & deductus. tum ſperabatur in eo tranſitu & honneſta receptione, pacem eſſe perpetuò firmatam, ac ſecus euenit. Cæſarquè dum per Galliam ad ſuos Gaudanſes vt cumquè rebelles perueniſſet, eiſdem domitis, & magnis ſuppliciis cõſtitutis communi edixit decreto & inhibuit, nequis in ſuis ditionibus libros ſuſpectos habere, retinere, vendere, aut quouiſmodo vti auſus eſſet, preſertim Lutheri, hus, Oecolampadii, zuinglii, Melanthonis, Pomerani & huiuſmodi, qui aduerſũ Criſti eccleſiam, & ſanctos patres ſcripſiſſent.

id erat purum legale, ne vt tale obligatorium. Quin potius ex eo tanquam legali, fuiſſet aſtrictus eam accipere, vt ſuſcitaret ſemen fratri deffuncto ex deut. 25. Et quanquam hæc nil concluderant, in ea nihilominus materia complacente, facile fuit virum, alioquin doctum & zeloſum in ſcrupulũ inijcere, prout ſenſus & cogitatio hominis prona ſunt ad malum gen. 8. Quidam etiam legatus in eo Regno, huic rei plurimũ fauebat, & multa innouabat in deterius.

CAP. 92.

Rex tamen ex decentia & grauitate ſtatus voluit cum concilio & grauitate procedere expoſcens opinionem plurium vniuerſitatum, cum muneribus, vt aiebant, & etiam auctoritatem ſummi pontificis. Verum ipſe põtifex ſuper diſpenſatione iam

ab

Cui & Rex propria epiſtola ad eundem cum modeſtia & grauitate regia doctiſsimè reſpondit, ſuos impugnando errores.& hanc habeo doctiſſimam vtriquè.

Sed & ducibus Saxonię ſcripſit ſuper erroribus ipſius, ac preſumptione & irreuerentia, ad regalem majeſtatem. qui & ſuis ſcriptis ſatis fecerũt precipuè bonus dux Georgius. De his multa in Fontano.

CAP.127.

Ioannes ficher epiſcopus Ronfenſis, ſcripſit contra errores Lutheri ordine quo , in bulla Leonis Papæ condemnantur.

Item ſacri ſacerdotii defenſionem aduerſus eũdem,& equidem doctiſſimè.Item & cõtra Oecolempadium, de ſacra Euchariſtia: obiit martir pro fidei deffenſione,vt & Thomas Maurus

Et id in vltimis ordinarat, ex conſilio & aſſenſu procerum vt iam ſupra.

Quæ & in breui cultum diuinum reſtituit, profligatis & proſcriptis repugnantibus, ducemquè Nortembricum, ob tyrannidem iuſſit excapitari, qui deceſſit verus pœnitens & fidelis. Religioſoſquè & eccleſiaſticos antè expulſos reuocauit.

Liberauit etiam epiſcopos detentos, & dominum ducem de Nortfole. Recepit legatum apoſtolicum dominum cardinalem reginaldum pol. etiam communi voce Regni. A quo ſupplices fuerunt abſoluti omnes, & reconciliati eccleſiæ. Et ſectarij diuerſi ob zelum ſanctiſſimæ reginæ ad diuerſas partes auffugerunt ex Regno.

CAP.

CAP.127.

De Algerio.

Dum Cæſar ſenſit Turcam Hungariam & Auſtriam inuaſiſſe, vt ad Germaniam perueniret Comitia imperialia indixit apud Ratiſponam, vt tractaretur de concordia Religionis,at nil potuit cum pace concludi. Et cum à parte Hiſpaniarum querimoniæ ad ipſum perueniſſent, quod ex Algerio plurimum grauarentur à quodam apoſtata Chriſtiano magna extructa claſſe illuc nauigauit, tempore hyemali & contrario,& diſſuadente ſummo pontifice.

Vndè cum grandi periculo & naufragio ac ruina ſuorum compulſus eſt ad propria redire in anno 1541.

CAP.

ab eo data, & ſuper ſolicitatione Cæſaris nepotis eiuſdem, ex matre ſororis huius Reginæ, diuortium vetuit ſub anathemate.

Tum Rex excandeſcens in Pontificem ſummum, ſemetipſum propoſito edicto ſupremum eccleſiæ Anglicanæ caput declarauit vetans ſub interminatione mortis ne quis in ea authoritate papam agnoſceret. Benè tamen fatebatur papam eſſe pontificem diœceſis Romane, ſed non vniuerſalis eccleſiæ. Nec cum blaſphemia vt heretici, quod ſit ſedes ſathanæ aut huiuſmodi. Et eam annam traduxit ſolenniter vt Reginam, propria expulſa vxore, ex qua Mariam filiam iam nubilem habebat. Quã & compellere voluit vt iuri ac ſucceſſione Regni cederet.

CAP.

rus ſub eo Hērico 8.1535.

CAP. 128.

Thomas maurus cognominatus Roſee, cancellarius Angliæ, doctè pariter ſcripſit contra Lutherum, ipſius mandatia, furias, blaſphenias, arrogantias, & imprecationes manifeſtando & confutando.

Hic pariter patitur pro tuitione fidei. Et pia eſt compaſſio filiæ ipſius in morte eiuſdem, vt Fontanus, Surius, & alii enarrant.

CAP. 129.

Natalis Beda doctor pariſienſis, decanus vniuerſitatis multa compoſuit aduerſus Eraſmum, Fabrum & alios nõnulos. fuit magnus zelator pro fide, ſub Clemente .7. & Paulo.3. ac ſub Franciſco Rege primo, ſub quo obiit in monte Tũba. Magiſter Hieronim⁹ ab hangeſto doctor pareſienſis, multa docta ſcripſit

CAP. 144.

Legati imperatoris, concluſerunt matrimonium inter Philippum Regem & Mariam Reginam. Et Iulio ſequenti peruenit ipſe in Angliam, & nuptiæ cum triumpho celebrantur. In ſequenti octobri palam, eccleſiæ reconciliantur a domino legato, vt iam ſuper Carolo 5. Iulius autem papa cum ſediſſet annis quinque moritur 23. Martij 1555.

CAP. 145.

Marcellus, ceruinus cardinalis ſanctæ crucis in Hieruſalem, vnus ex præſidentibus in concilio Tridentino, omnium fere ſuffragijs eligitur papa 230. 5. Idus aprilis 1555. & poſtridiè coronatur, retento Marcello. At proh dolor 22. die ſequente deſerit præſens ſeculum, indignum forſam tanti viri regimine.

Et

CAP. 128.

In anno. 1540. cœpit bellum repululare inter Cæſarem & chriſtianiſſimum regem, nec reperitur cauſa plenè expreſſa. Rouerus ſuper anno ipſo, citat quod Dux Cleuienſis Geldriæ ducatum contra Cæſaris voluntatem ſibi vendicarat, & cum non poſſet cum eo, in pace recõciliari, fœderatur cum rege Frãco, neglecto Cæſare, etiam ſperans filiã Regis Nauarræ neptem ex ſorore obtinere ſpõſam pro duce Iuliacenſi : et ſuper his fuit fomes bellorum.

CAP. 129.

Rex Angliæ Annam coniugem, filiam ducis Cliuienſis iam defuncti repudiat, in eo an. 1541. aut præcedẽti. Et Thomam cromelium Lutheriſmi inprimis ſtudioſũ, quem ex in fimo loco ad ſummam euexerat dignitatẽ

Intruſio Lutheraniſmi.

CAP. 93.

In anno autem 1535. cum abiſſus in deterius inuoraret abyſſum: vt pontifici ſummo redderet talionem, ſectam Lutheri quam prius libris & ſcriptis doctiſſimè improbarat, ſubrepere permiſit per totum Regnũ. Et ſingulos catholicos fidei aſſertores, aut qui eius diuortio contradicerent cœpit proſequi Font. lib. 14. fo. 184. Rouerus fo. 265. Mandauit inſuper iſdem Rex ſub pœnis proſcriptionis, & mortis ne quis reclamet, vel obmurmuret de præmiſſis, aut ne aliud ab eo eccleſie Anglicane caput agnoſcat & tandem extorſit à ſingulis vt id ſub iureiurando firment & fateantur. Et in ea cauſa Thomas morus cancellarius & ſanctus Archiepiſcopus Roffenſis, Iohonnes ficher, & multi ſancti Carthuſiani, & minoritani de obſeruantia, paſſi ſunt

ſcripſit in ſententiis humanis, & in ſententias, eſto non omnia ſint prẹlo data.

CAP. 130.

Bernardinus Luxemburgus dominicanus, prior Colonienſis ſcripſit cathalogum hæreticorum in cuius calce Lutherũ annumerauit claruit ſub Carolo. 5. circa. 1531.

Brigida ſancta vidua aſſueta diuino colloquio, miraculis & ſpiritu prophetico, inſtituit religionem ſui nominis, & ſcripſit inſigne opus de prophetiis & reuelationibus. Claruit in Suida & Romę circa hæc tempora.

Calixtus Placentinus canonic⁹ regularis ſcripſit aduerſus Lutherũ de libero arbitrio, & de neceſſitate bonorum operum.

Et ita eodem anno mundus duobus clarus luminaribus deſtituitur, eo videlicet, & Iulio 3.

CAP. 146.

Paulus 4. antè dictus Petrus Carapha cardinalis Theatinus eligitur papa 231. in eo anno 1555. ingreſſus iam annum 79. initio ſuæ adminiſtrationis indixit vt ſupplicationes fierent triduanæ, cum ieiunio, & oratione, eleemoſinis, & ſacræ Euchariſtiæ preceptione, in dominica ſequenti, pro pace & reconciliatione principum christianorum. Sequutaquè eſt quædam fœderatio inter chriſtianiſsimum Regem, & Hyſpaniarum Regem, verum fuit vtcunquè diſſipata propter Marcum Columnam.

gnitatem iuſſit capite plecti. Catharinamquè Hauardiam ducis Nortũbrię ex fratre neptem deſponſauit,

CAP. 130.

Conquerente itaquè Chriſtianiſsimo Rege de ſuis legatis violatis, cum nec vlla fieret ſatiſfactio, ipſe in menſe Iunio accerbioribus verbis bellum denunciat Cæſari. Vndè ab anno 1544. duriſsimo & continuo bello concertarũt in Belgis, Picardia, Laudricio, Luxemburgo, & in Pedemotanis: cũctus popul⁹ bellis oppreſſus erat ſuis fortè demeritis. In anno. 1543. Cæſar Philippum filium vnicum conſtituit Hiſpaniarum Regem data illi Maria Pottugaliæ filia in coniugem, quę obijt in dolore partus 1545.

ſunt crudele martirium, & rapinam ac ſpoliationem omnium bonorum, premiſsi patres, Fontanus & Roucrus, ac Surius, hæc expreſsius narrant.

CAP. 94.

Cum igitur Henricus Rex eam Catherinam 20. annis aut circa legitimam habuiſſet vxorem, ipſa poſt repudium habitauit patienter, & cum paucis famulantibus in quodam caſtro betfort, malè ſano. Et in præmiſſo anno 1535. decidit in infirmitatem. Rex vero per quoſdam nobiles eam ſalutauit. Cui ipſa per famulam ſcripſit forma ſequenti. Domine ac chariſsimè coniunx, nunc inſtante morti hora, michi curæ fuit ex charitate, de ſalute animæ vos exhortari ſpreto corporis amore, ob quem in miſeriam me eieciſtis. Verũm id in Chriſto Ieſu, vobis remitto, exorans altiſſimum vt ipſe vobis remittere dignetur.

CAP.131.

Córadus colim dominicanus etiam prior conuentus colonienſis, ſcripſit aduerſus epitalaphium Lutheri, & alia quã plura obiit. 1536. Magiſter Ioannes maioris ſcotus, doctor pariſienſis, docte ſcripſit ſuper ſententias, in Matheum, & in ſcientiis humanis circa 1516

CAP.132.

Deſiderius Eraſmus ex opido Rotherodano Hollandiæ, rei litterariæ inſtauraror ſtudioſiſsimus & nominatiſsimus, plurima ſcripſit aduerſus Lutherum, & Luther in aliquibus reſpondit.

Efferebatur paſsionibus ſi quis eum nomine læſiſſet, volens nihilominus equanimiter ſufferri, quidquid in alium taxaſset. ſcripſit docta quædam & vtilia & alia minus. Ita (ait Fontanus) vt fuerit quaſi Ianus bifrons. Obiit Baſileæ 1536.

CAP. 147.

Eo etiam anno Theodozius beza pridem licentiatus apud Lutetiam, qui & Simoniacè venditis beneficijs tranſierat ad Caluinum, ſe tranſtulit ad Henricum Palatinum, iam Lutheraniſmum amplexantem, qui et plurima commouit, & mira fuit concertatio inter ſectarios, Lutheranos, ſacramentorios, Zuinglianos, & huiuſmodi. qui nec habent ſpiritum vnionis. Vndè Ferdinandus nullum potuit ab eis obtinere auxilium contra Turcam, niſi eorum ſectam permittat. Nec tamen is Carolus eiſdem acquieuit, iuſte ſperãs in domino. Et habuit victoriam.

CAP. 148.

Quedam reproba mulier in regno poloniæ, cupiditate cõmercij, ſacroſanctam Eucharistiam, quam inconfeſſa ſuſceperat in paſchate, ad quendam Iudeum detulit. Quam cum ſuis in eorum ſynagoga pugionibus confodiunt

CAP.131.

Tandem Cęſar cum exercitu in Gallias eſt profectus deuicto Caſtro Ligniaco, & ſancti deſiderii, Catalauno prętermiſso, & ſuperato Caſtrotheodorico, penè vſquè Meldunum peruenit. & Rex etiam ab Anglis apud boloniã oprimebatur At initio belli inumera cõquiſiein Luxemburgo, Belgis & aliis locis. Vndè & Varius euentus belli. Tendem nutu diuino pax illic concluſa eſt ſolicitãte plurimum quodam probo dominicani ordinis & proclamata fuit 24. ſeptembris. 1546.

CAP.132

Cum in coloquio apud Ratiſponam 1549. à Cæſare indito, proteſtantes nec comparere vellent nec minus parere niſi pro voto ſuo. Imperator facta iam pace cũ Rege Frãciſco ſimul & cũ Anglo, inducias etiã

Recommandãs vobis filiam noſtram in amore paterno, & famulas, proteſtanſquè nullum præter vos deſiderare in oculis meis, vale dico. Et his in verbis expirauit. Surius hæc citat fo. 169.

De infœlicitate in ſuis matrimonijs.

CAP. 95.

Dehinc Henricus ipſe in ſuis matrimonijs diuino nutu fuit infœlix. Ea enim Anna Boullan Regia dignitate exaltata, cum filiam tantum peperiſſet, cupiens prolem virilem obtinere, ſeipſam proſtituit, etiam cum proprio fratre & alijs. Vndè & conuicta, à proprio patre Bolennio, iuſſu Regis morti adiudicatur, relicta ex eodem Rege, vnica filia Elizabetha, quæ nunc regnat.

Tertiam

Obiit Baſileæ 1536.

Franciſc⁹ knaial⁹ minorita ſcripſit in eum Eraſmum, ſatisfaciens ſuis inuectionibus in religioſos: qui & ipſe Eraſmus, ſpreta religione canonicorum regularium, quã profeſſus fuerat, exiuerat ab eadem.

Eduardus leus Anglus etiam ſcripſit annotationes in eundem, vt Beda & alii nonnulli.

CAP. 123.

Franciſcus Titelmonus haſſelẽſis ordinis minorum obſeruantiſsimus quàm plura docta atq; deuota ſcripſit apud Louanum, In pſalterium, in Iob, in Paulum, in Matheum, & Ioannem. Similiter in Dialectica & philoſophia, cuius opera in magno precio habentur. fuit contemporaneus eiuſdem Eraſmi.

Franciſcus

confodiunt. At ex ea in horrorem blaſphemiæ, ſanguinem emiſit diſtillantem vt alias apud Lutetiam, & apparuit cruenta vndè ſanguinem in vitreum calicem colegerunt, & nutu diuino ſcelus patuit. Requè comperta & confeſſa, ex mandato Sigiſmundi Regis ipſa cum Iudæo & participibus exuritur. Factumquè huius improbæ mulieris plurimum contulit aduerſus eos qui illic contendebant ſub vtraquè ſpecie, ac ſi in chriſti corpore ſub hoſtia non ſit verus ſanguis, ea enim de cauſa lippomanus epiſcopus Veronen. erat tum illic deſtinatus legatus. Eo Anno Dauid Georgius tranſijt ad Baſileam & illic moritur, vt de ipſo ſuper Luthero.

CAP.

obtinuit à Turca. Et tũ ratus eſt eorũdem proteſtantium rebelliones & ſeditiones non vltrà ferendas, aut tollerendas eſſe. Eum etiã, ſummo pontifice, ad id, incitante.

CAP. 133.

Ea propter Saxonem & Lantgrauium reos læſæ maieſtatis ac ſedioſos proſcripſit. Qui indè furentes, bellum ſuis litteris eidem denunciant, putatiuum Cęſarem nũcupantes, & Romani Antichriſti fautorem. Qui & collectis vndiquaquè copiis, etiam vltra ſex milia pugnatorum ipſum aggrediuntur. Qui & confiſus in domino ac collectis viribus à ſummo pontifice, Italis & Hiſpanis, vertuoſè & magnanimiter reſtitit, & eoſdem proteſtantes fugauit, & deuicit ducem, quẽ vviterbergenſibus facultatibus

bus

Tertiam habuit vxorem, filiam ducis à Sommerſet, ex qua habuit Eduardum, qui poſt eum regnauit, & in partu eiuſdem ipſa deceſsit, fidelis ſemper & catholica, quæ & pœnè Regem conuerterat. Quartam habuit filiam ducis Iulliacen. quam & cum probro reiecit. Thomamquè cromelium magna gloria in Lutheraniſmo elatum, fauentem eidem qui & ſuo medio procurarat mortem domini Roffenſis, & domini Thomæ mori, iuſsit capite plecti. Quintam habuit vxorem Catherinam hauard, quàm deſponſauit repudiando ſororem ducis Cleuien. filiam Iulliacen. ducis. Et hanc hauardam accuſauit, de adulterio cum quibuſdam dominis de Culpen & durã: eamquè morti adiudicauit, fuerat neptis ex fratre ducis Nortumbriæ. Sextam habuit Catharinam pariæ viduam.

CAP.

Franciſcus vatalus, hæ-
braicæ linguæ profeſ-
ſor Regius apud Luthe
tiam, ſcripſit in Pantale
num Moiſis, & alia quę
dam circa hæc tempora,
nam & eum agnoui.
Fredericus Nanſea, epiſ
copus Viennæ Auſtrię,
hicquè ſcripſit Home-
lias ſermones, & alia
plura, etiam aduerſus
inimicos fidei huius tẽ-
poris. Franciſcus de Oſ
ſima bethicus exordine
minorum ſcripſit vtiles
ſermones ſuper euange
liis totius anni, ydioma
te latino, & etiam hiſ-
panico. 1532.
Gaſpar ſagerus minori-
ta, docta ſcripſit aduer-
ſus Lutheranos, vt de
matrimonii indiſſolubi
litate, & de ſacrifi cio
miſſæ. Vitus amerbachi
us ex Lutherano effectꝰ
fidelis, vt Vvicelius, ad
herens domino Ioanni
Ekio.

CAP. 149.

*Fuit colloquiũ opud Vvor
matiam inter fideles et con
feßioniſtas, & nil inde ni
ſi contentio inter Zuinglia
nos, Caluiniſtas, & Luthe
ranos quoque fuit. Zuin-
gliani fugitiui ex Anglia
ſcripſerunt librum ſub no-
mine Martirij ſuorum, qui
pro ſuis delictis paßi fue-
rãt in Anglia, nec mirum
cum quidam Cayniſtæ, co-
luerint Cain, datham &
Abiron, vt citant Epypha
nius, ireneus & Auguſti
nus. Occiſis & ſubmerſis
innumeris, captiuis atque
detentis 800. aut mille,
cæteri ſuis nauibus fuga
ſaluantur.*

CAP. 150.

*In anno 1558. Carolus ceſ-
ſit imperio, & ſequenti
Septembri moritur, & re
gina Angliæ, ac cardinalis
Polus. Moſcouitæ apud li-
coniam, & milites teuto-
nici, qui a militia christi et
fide deffecerant ad Luthe-
rum ſtragem & tyranni-
dem exercuerunt.*

Tunc

bus exuit. Ioannem Fre-
dericum Saxonẽ & Phi
lipum Lãtgrauium haſ-
cię detinuit captiuos,
& eoſdem cum ciuita-
tibus Argentoraten-
ſi, Vlmenſi & aliis mul
tauit, vt de iure.
Et ita permanſit victo-
rioſus triumphator. quã
quam in initio colectis
iam viribus multo eſſẽt
eo fortiores. Nec mirũ,
nã bellabat domini bel-
la & eo caſu dominus
ſemper ſuis affuit, vt cla
rè poteſt deduci.

CAP. 134.

Hi proteſtantes, eo bel-
lo ſubſidia à Rege fran-
co, & à Henrico multo-
ties poſtularunt, nec ob
tinuerunt. Verùm laudã
da Chriſtianiſſimi fide-
litas, qui nec memor prę
teritorum aut vlla ſpe,
conuenit præmiſſis.
Simul & in Anglo con-
ſtantia qui non adhæſit
eorum erroribus.

Eo

CAP. 96.

*De ſubſequentibus mi-
ſerijs eiuſdem Regis.*

*Rex ipſe a miſeria in mi-
ſeriam ſemper prolapſus
eſt. Sua enim permißione,
omnia pœnè loca ſacra pro-
phanata ſunt, & Regnum
illud florẽtißimum in ſum
mam miſeriam prolapſum.
Oſſa etiam beati Thomæ
martiris Archiepiſcopi Can
tuarien. mirifice ornata &
miraculis clara redegit in
cineres, eo colore quod Re-
gni fuiſſet proditor. Ronc-
rus fo. 294.
Qui quidem Rex, etſi ea
tolleraſſet & fœdus quod
dam inijſſet cum proteſtan
tibus, re tamen ipſa aduer-
ſæ erat opinionis.*

De

CAP. 134.

Georgius Vvicellius omni lingua peritiſſimꝰ, atquè doctus, Citat Fõtanus, quia primùm Luthero adheſit, ſed ex ſacris ſcriptis & doctoribus veritatem agnoſcẽs, deſipuit. qua ex cauſa diu fuit ab eo Luthero detentus apud Saxones ſemper in fide conſtans. Qui & liberatus plurima pro fidei defẽſione edidit & ſcripſit, ad finẽ vſquè ſemper orthodoxus.

Dominus ac magiſter Groperus, doctor canonicus eccleſiæ Coloniẽſis, ſanctum edidit apologeticum, (quod ſacræ Cæſareæ maieſtati dedicauit) aduerſus doctrinam Buceri, & eius vocationem ab Hermano archiepiſcopo Colonienſi. 1545. Vt Rouerus de his ample tractat. Quin & multa alia ſtrenuè fecit & docuit.

CAP.

Tunc per franciam inſurrexit bellum Caluiniſtarum, qui iam ſuas hereſes per ſecreta & nocturna conuenticula ſerebant. At Rex non conſternatus animo à bello exteriori vltra 300. apud Lutetiam de nocte pro ſuis cerimonijs concluſos, capi, & detineri fecit, e quibus multi debite puniuntur. CAP. 151.

At pro numere vt pie creditur dominus victoriam eidem Regi conceſſit, dum dux Guiſianus Caleſium victorioſe cepit ac detinuit initio anni 1558. Angli ſubſtituere Elizabetham Reginam Angliæ in locum demortuæ ſororis regis, in anno præcedenti. Hæcque ſtatim profligauit religionem catholicam ex regno. Zuinglianiſmum cum Caluiniſto confuſe ſerens. Ymagines tamen crucifixi & deipare virginis, in ſuo retinuit oratorio. idquè anno 1559. Et in Scotia eiſdem etiã erroribus à veritate

Eo anno. 1547. prefatus rex Chriſtianiſsimus franciſcus diem clauſit extremum anno. 33. ſui Regni, idquè vltima Martii. Is fidelis fuit & catholicus bonarum literarum amator & ſtudioſus. Iſquè Rex Franciſcus celebri põpa ſepelitur apud ſanctum Dioniſium 14. Maij cũ duobus filiis defunctis iã & aromatibus conditis.

Cui Henricus filius ſuccepta, ab eo in morte paterna benedictione & exhortatione ſucceſſit, Rex inunctus, ac 26. Iullii apud ſanctum dioniſium, cum exultatione coronatus.

CAP. 135.

Cæſar iterum coactis comitiis apud Auguſtã ſub finẽ Iulii conuenit illuc cum Saxone captiuo: & propoſuit conditiones pacis ac reconciliationis Laurgranij, pro quo inſtantiſſimè deprecatur,

De parlamento & ſanctis decretis ipſius.

CAP. 97.

Vndè & in anno 1540. cum Lutherani indies confluerent in Regnum ſuum, & eſſent in diſſentione dogmatum, ea cauſa conuentum ſeu parlamentum epiſcoporum & Regni præfectorum cõuocauit in quo omnium conſenſu hæc decreta ſunt, vt nec quiſquã ea niſi ſub commeritis ſupplicijs auſit dicto vel facto impugnare. Rouerus fol. 302. Primo ſub panis & vini ſpecie verum ac naturale corpus Chriſti & ſanguinem contineri. 2. Et à conſecratione non iam permanere panis viniquè ſubſtantiam. 3. Nec ad ſalutem eſſe neceſſarium vtriuſquè ſpecie ſumptionem. 4. Quod Chriſtus ſub vtraquè ſpecie ſit præſens. 5. Sacerdotes matrimonium non debere contrahere. 6. Votum caſtitatis & miſſæ ſacrum retinendum. 7. Secretam

CAPI. 135.

Ioannes ferus franciſcanus ſeu minorita doctor atquè concionator Maguntinus ſcripſit in Ioannem, Matheum, & priorem Iohannis epiſtolam circa. 1536. vſq; 1550. Ioannes hochſtratus, dominicanus, prior Colonienſis ſcripſit ad uerſus hęreticos, & obiit. 1527.

CAP. 136.

Ioãnes fabri germanus Epiſcopus Viennenſis ſcripſit aduerſus Lutherum, Anabaptiſtas, & hereticos ſui temporis, qui & recollegit infinitas penè contradictiones ex operibus Lutheri Gaſparus kmarus Valenſis in Saxonia laicus ſcripſit tabulam apenſiſilem de contradictionibus eiuſdem Lutheri, quas Cocleus appoſuit in fine libri qui dicitur ſepticeps.

Ioannes

veritate declinantes adheſerunt.

CAP. 152.

Paulus conſpiciens diſpendium imminens toti eccleſiæ, ob bellum inter chriſtianiſſimum regem & Philippum. Ter & quater, Iubilæum & ſolemnes ſupplicationes ordinauit fiendas, quatenus humili & contrito corde deprecaretur altiſsimus, pro bono pacis, anno tamen 1559. At ne forſam eidem potuiſſet obyci, vt regi Ioram, quid tibi & paci, cum ipſe belli initium præbuiſſet. Idcirco ipſe primum placans diuinam offenſam, quoſdã paci minus fauentes expulit ex curia ſua, etiam nepotes.

CAP. 153.

Ex quibus cardinales Carapha, dux palcamos, & marchio bellemontanus, et eos officio præfecturæ deſtituit. Vectigalia cenſus & alia grauamenta recenter impoſita, ſaccoſque ſordidos curtiſanorum tulit.

Symoniacos

deprecatur, nec plenam obtinuerunt libertatem ſed promiſsionem Sigiſmundus Rex Poloniæ moritur cum graui damno eccleſiæ. Nã ab ipſius obitu, ſectæ Neſtorianorum, & Arrianorũ illic repulularũt habuit filium etiam nonomine Sigiſmundum ſucceſſorem fidelem.

Is cum rogaretur de fide & nouo euangelico reſpondit more patrum non ipſius eſſe negotiũ ſed eccleſiæ.

CAP. 136

Carolus igitur id mandatum edi iuſſit quod dicitur interim vt iam ſuper Paulo. Et in Auguſtanis comitiis Mauricium ducem in electorem vice Saxonis creauit ciuitates proteſtantium compulit ad fidẽ, & de confeſſioniſtis.

CAP.

cretum illam, & quæ ad aurem exomolegeſtin peccatorum ſiue confeſsionem eſſe vtilem & neceſſariam in fine cuiuſlibet intelligendum diffinimus & credimus. Si qui vero his diuerſum traderent, vel attemptarẽt, omnes hereticorum inſtar igni cremandos, & omnes eorum facultates vt maieſtatis reorum in ius Regni fiſcatis conceſsiſſe. Et ab eo tempore Rex ipſe multos hereticos exuri fecit.

CAP. 96.

In anno 1547. ſub fine Ianuarÿ, Rex ipſe Henricus moritur anno 40. ſui Regni. Rex etiam chriſtianiſsimus Franciſcus, vltima Martÿ eiuſdem anni. Et Luther anno præcedenti. Iſquè Rex Henricus in extremis declarauit Eduardum ex 3. vxore filia ducis Sommerſet natũ, ſuum ſucceſſorem & vere legitimũ vti erat. Nam Catharina prima vxor erat iam defuncta dum contraxit cum matre ipſius.

Item

Ioãnes Dauentria mini
ſter prouincialis Colo
nienſis ordinis minorũ,
ſcripſit exegeſim abſo-
lutiſſimam errorũ & mã
daciorum , quæ ſunt in
confeſsione Lutherana,
& in apologia.1535.
Ioannes Huldaric baſi-
ſilienſis dominicanus,
Ioannes lanſpergius car
thuſian⁹ Ioannes Peſſe-
linus& Ioannes rauler⁹
etiã dominicani, his tem
pocibus ſcripſerunt.

CAP.137.

Matheus aulæ Regiæ ,
ſanctus monachus &
ſanctæ doctrinæ, qui &
ſæpius diſputauit cum
Ioanne hus, ſcripſit ſu-
per ſententias, in Mathe
um, & pſalterium.
Olimpus epiſcopus, hiſ
panus, ſcripſit de libero
arbitrio, quod culpa ab
eo ſit, nõ à creatore, vel
natura.

Petrus

*Symoniacos concubinarios,
effœminatos , & Iudeo-
rum commercia ex vrbe
profligauit, ac alia religio-
nis offendicula , vt citant
Rouerus, & tum commu-
ni fama fuit vulgatum.
Vndè & dominus pijs ſuo
rum fletibus flexus, conceſ
ſit vt ſub initio veris fue-
rint conuentus conſultiſſi-
morum principum , apud
Cambreſium 3. aprilis, pro
ineunda pace. Quæ & nu-
tu diuino, ſanctiſsimo fœ-
dere & equis conditioni-
bus eencluſa eſt, eo fœdere
quo vix maiori. Nam &
catholicus Rex Hyſpanns,
coniugium inijt cum primo
genita, Regis chriſtianiſsi-
mi EliZabeta. Item dux
ſabaudiæ , pedemontanus,
princeps, Margaretam Hẽ
rici Regis ſororem duxit
vxorem cum conditionibus
pacis quas citat Rouerus.*

CAP.

CAP.137.

In anno.1549. pro-
Rex Angliæ Bucero e-
uocato fidem à Regno
profligauit. Philippus
Hiſpaniarum Rex Bru-
xellam ac partes Flan-
driæ accedens recipitur
cum triumpho. Magde-
burgenſes qui primi Lu
theri errores amplexati
fuerant dum pertinaces
continuè, & in deterius
eſſent, proſcribuntur à
Cæſare. Stephanus epi-
ſcopus Vinctoniẽſis in
Anglia, vice-Regi pro-
fide ſe oponens carceri
mancipatur.

CAP.138.

Rex Franciæ Henri-
cus in ea commotione
quidquid Angli in agro
bolonienſi conquiſierãt
reſumpſit. Et miſſo mi-
lite in Scotiam Anglos
hic abegit. Et Iacobi re
gis Scotiæ vnica filia &
Regina, aducitur in Frã
ciam Delphino deſpon-
denda.

Dux

*Item declarauit , Mariam
filiam ipſius et Catharinæ
prioris vxoris, poſt Eduar
dum ſuccedere debere. Et
poſt EliZabetham , & id
aſſenſu & opinione proce-
rum ſui Regni atque conci
lij. Qui & omnes ſucceſſi-
uè regnarunt abſq; prole.
Eduardus igitur pupillus,
poſt mortem Henrici patris
ſucceſſit eidem ſub regimi-
ne & tutela domini de
Sommerſet auunculi eiuſ-
dem. bellum quadam ex
cauſa tum oritur cum Sco-
tis & Anglis. Vbi dux
ipſc præualuit, Scotis plu-
rimum afflictis. Qui & in
reditu cœpit ſanctorũ yma
gines per totam Angliam
proſternere & infringere,
prophanando ſacra loca.
Item & connubia permi-
tere ſacerdotibus. Item &
interdicere miſſæ ſacrifi-
cium, & vniuerſaliter ſe-
ctam Lutheri introdncere,
& ſæcacium . Dominus
Stephanus epiſcopus V vin
ctonien. Regni cancellarius*

his

Perrus broerwenna carthuſianus docta etiam ſcripſit. Fredericus Staphilus latina & græca lingua doctus, fuit multo tempore diſcipulus Lutheri, & Melanctonis. qui & illuminatus, & ad fidem conuerſus, eorum impoſturas ſuis ſcriptis detexit, & ſignãter cuiuſdã Smimdelini. Affuit Luthero dum cõiurauit demonẽ, in quadam obſeſſa. qui & in eum inſurrexit, & hic dedit illi ſecurim vt infringere poſſet oſtium, prout iam ſuper Paulo tertio.

CAP. 138.

Canones concilii prouincialis Colonienſis & Enchiridion Chriſtianę inſtitutionis ex eodẽ concilio, quo Hermanus archiepiſcopus præſedit adhuc catholicus. Item entididagniata ſeu propugnatio eorũdẽ dominorum canonicorum aduerſus

CAP. 154.

In eo anno 1559. ſuper tanta mutatione religionis, in Anglia apparuerunt ymagines ſanctæ crucis impreſſæ in corde trunci vnius, fagi effractæ à vento quarum vna erat quantitatis vnius pedis, quæ plurimũ ſplendebat, vt ait Surius fo 332. Eoque anno ſanctiſſimus dominus Paulus 4. moritur 18. Auguſt. cum ſediſſet annis pœnè 4. 1559. Rouerus in eo fuit.

CAP. 155.

Pius 4. Iohannes Angelus de medicis mediolanen. eligitur papa 232. Ianuarij 2. in anno 1560. hic ſtatim ſtuduit vt concilium ab anno 1552. ſub Iulio ſuſpenſum 3. denuo conuocaretur, & eo primo anno 1560. bullam ſolennem dedit, ſuper conuocatione eiuſdem concilij, ad ſacratiſſimam diem paſchæ anni ſequentis.

Quod

Dux Vindictonienſis filiam Regis Nauarræ duxit vxorem, quam Cliuienſis dux optarat. Pro-Rex Angliæ proprium fratrem capite plecti iuſſit.

CAP. 139.

Pro-Rex Siciliæ collectis copijs ac militibꝰ ex Sicilia & Neapoli, cum florẽtinis, Genuenſibus & Rhodianis Dragutiũ quẽdam Archipiratam oras maris tyreni, & inſulas balneares depopulantem inſequitur, atquè vrbem Africam ad quam confugerat obſedit, & cum magna præda captiuorum etiam Iudeorũ cœpit, & detinuit. Et ab ea forſam ea regio dicitur Africa. Is tamẽ ad Turcam refugiẽs ad nouum prælium ipſum incitauit.

CAP.

his ſe ingenue opponens carceri mancipatur, vbi & detentus fuit vſque ad tempus Mariæ Reginæ. Ipſe ſcripſit & edidit ſingulare opus de ſacramento Euchariſtiæ. In anno 1549. prorex Angliæ dux à Sommerſet, proprium fratrem Thomam ſemer admiraldum regni iuſſit capite plecti, quadam leui ſuſpitione, eidem imponẽs, quod ambiret regni gubernaculum. Item & Bucerum et alios eiuſdem farinæ conuocauit, vt fidem à regno exularet. Eo anno Regina franciæ Catherina de medicis ſacratur & coronatur. Et Angli quicquid nacti fuerant in agro Bolonien. amiſerunt. Et qui Boloniã proditorie dederat ſupplicio capitis plectitur. Rex item franciæ Henricus, miſſis claſſibus in Scotiam, Anglos hinc magna clade abegit: atque Mariam vnicam filiam Scotiæ regis defuncti, in Galliam delphino

aduerſus quandam li-
brum, ab eo Hermano
editum ſub nomine re
formationis, & eorum
ſententia ſuper vocatio
ne Buceri per eundem
cum à fide diceſſit. At
què pòſt modùm his do
minis canonicis inſtan-
tibus & maximè domi-
no Gropero, á ſede &
officio ac dignitate me-
ritò deſtituitur auctori
tate papali & Cæſarea.
Bartholomeus chaſſene
us heduenſis edidit inſi
gne opus, quod dici-
tur cathologus gloriæ
mundi circa annum
1527.
Ioannes Brunderius do
minicanus compendiũ
diſſidii hæreticorum, at
què Theologorum edi-
dit 1539. & compendium
rerum theologicarum,
1561. Guillot porcher,
opuſculum editum ab
innominato authore ad
uerſus errores Lutheri.
1559.

CAP.

*Quod fuit cõtinuatum ſub
eodem per ſex ſeſsiones,
& concluſum atque fini-
tum anno 1563. Proquè
anno 1561. Iurgia conti-
nuantur inter ſectarios &
continuè augebant blaſphe-
mias.*

CAP. 156.

*In anno 1562. Caluini-
ſtæ ſuper Iuuenili ætate
Regis Caroli, mirandis ſe-
ditionibus, ſeductis qui-
buſdam principibus apud
Lutetiam & per totum
regnum maximas tyran-
nides exercuerunt, præci-
puè pariſijs die beati Io-
hannis euangeliſtæ, per ec-
cleſias & loca ſingula diſ
currentes. Primum edi-
ctum. Vndè & Ianuario,
pro his ſedandis tumulti-
bus, latum fuit edictum,
vt permiterentur concio-
nari & baptiſare ſuo mo
do, extra vrbes tantum,
nec eiſdem liceret erigere
eccleſias. Idque non appro-
bando duas religiones, ſed
ad tempus permittendo.*

quin

CAP. 140.

Imperator tamen ob
præſidii difficultatẽ eã
vrbem vſquè ad ſolum
deleuit. At Surius quia
Cæſar in Comitiis Au-
guſtanis, tentauit etiam
cum fratre ferdinando,
etiam Romanorum Re-
ge, vt pro tuitione im-
perii, Philippus eius fi-
lius crearetur Rex Ro-
manorum, & id nõ ob-
tinuit, nec mirum cum
frater eſſet iam corona-
tus, vt iam in ſuperiori-
bus eſt expreſſum.

CAP. 141.

Eo anno dux Mauri-
cius, & Albertus Mar-
chio Brangdeburgẽſis,
legationem mittunt ad
Cæſarem exorantes vt
Lantgrauium ociùs li-
beret. Quibus & Cæſar
reſpondit ſe in aduentu
ducis Mauricii obtem-
peraturum.

Verũ Guillelmus Co-
mes Lantgrauii filius
impatiens Mauricio ſua

det

*no Franciſco deſponſandam
adduxit. Quæ & poſtmo-
dum fuit eidem deſponſa-
ta, & coronata Regina
franciæ.*

CAP. 99.

*In anno vero 1553. Rex
Eduardus moritur annos
natus 16. Iſque in vltima
voluntate ordinauit quan
tum poterat, vt Iohanna
de ſuffole, neptis ex ſorore
Henrici Regis deffuncti ei
dem in Regno ſuccederet.
At cum Henricus ex con
ſenſu procerum ordinaſſet
Mariam eius filiam ex pri
ma coniuge debere ſucce-
dere, ita dei munere, &
populi deſiderio, ipſa Ma-
ria ad ſolium Regni eſt eue
cta, renitente duce Nor-
tumbrigico & ea Iohanna
mancipata eſt ſub cuſtodia
tuta. Dux enim Nortum-
brigicus filium Guilfortũ
dederat maritum eidem
Iohannæ ſuffole, & pro-
curarat vt aiunt mortem
præſati ducis à Sommer-
ſet. Aiunt etiam eius me-*

dio,

CAP. 139.

Sanctes Paguinus, ordinis predicatorii, traduxit inſtitutiones ex hebraica lingua, & alia plura. claruit ſub Clemēte. 7.

Thomas de vio Caietanus cardinalis ſancti Sixti ordinis etiam predicatorii, multa ſcripſit aduerſus Lutheranos, & quædam ſcolaſtica, vbi non ſemper tenetur.

Bartholomeus carauzā mirandenſis dominicanus ſummam conciliorum collegit. 1550.

Stephanns epiſcopus Vinctonenſis, cancellarius Angliȩ compoſuit de ſacramento Euchariſtiæ.

Thomas Murner Argētinus ex ordinine minorum preclara ſcripſit aduerſus Lutheranos.

CAP.

quin & reprobando hanc nouam, vt erat expreſſum. Hi nihilominus initentes, & pro ſua parte ampliantes, mirabiliter inſurrexerunt, pariſienſes autem ope ac ſubſidio domini ducis Guiſiani eiſdem viriliter reſtiterunt ita & ipſi hinc abſcedentes, Aurelianum applicuerunt, & proditoriè occuparunt & detinuerunt ciuitatem. Ita & Cenomanum, Turonenſem, Andegauum, Pictauium. Item Rothomagum & Lugdunum. Et loca ſacra prophanabant, & ſacras comburebant reliquias maioraque grauamina intulerunt, quàm in omnibus bellis præcedentibus, & præteritis.

CAP.

det ne Cȩſari ſiſtat. Vndè & is Mauricius Hērico regi fœderatur, ſe nouo tempore parans ad bellum, ſuis hyemātibus circa Turingiam. Vndè & archiepiſcopi electores compelluntur ex concilio abire.

CAP. 142.

Super eo nouo bello, propter Farneſium, exorto, Rex ferdinandus omni via laborabat, vt dirimeretur,, nec præualuit. Nā & Dux Mauricius ſuſceptorum beneficiorum inmemor, & inſtabilis. Itē & Guillelmus Comes filius Lantgrauii, & Marchio Brandeburgēſis, quem Cæſar ex detentione Saxonis liberat, Auguſtam & alias ciuitates inuadunt, & Rex Henricus Lotharingiam, Tullum & Verdunum ciuitates detinens, item

&

dio, Regem Eduardum fuiſſe intoxicatum, & mortem ipſius diu per ipſum celatam. Atque dum cum ordinibus & poteſtate Regni glorioſus incederet ad filij & vxoris intronisationem, ab vno Regio præcone cum paucis intimatur ex parte Reginæ & conſilij, vt deſiſtat ac obediat: & ſtatim immutatum eſt cor totius populi, & eidem Mariæ adheſerunt vt iam ſupra. Et dux ipſe Nortūbrigicus detentus eſt, & pòſtmodùm cum plurimis ei fauentibus excapitatus, vere tamen pœnitens, & exhortans populum ad veram religionem & pacem. Item & qui fidem eccleſiæ tenere noluerunt, ab ea Regina conſtantiſſima fuerunt puniti. Ea propter Petrus martir & alij celerrimè auſſugerunt. Captiui fideles per eam liberantur.

Vvinctonien.

CAP. 140.

Magiſter ac frater Petrus de cornib⁹, doctor pariſienſis, ordinis minorum, zelantiſsimus, inſtructor meus.

Hic lectionibus continuis & concionibus, adeò erroribus Lutheranorum reſtitit, (vt teſte Fontano lib. 6. ſuæ hiſtoriæ) ſuo tempore radicare in francia & circa Lutetiam nequiuerint. Scripſit & docuit multa, nil tamen iuſſit prælo dari. Obiit cum omnium deſiderio an. 1555.

Magiſter item ac fra- frater Richardus Ceno mani, doctor pariſienſis eiuſdem ordinis, doctiſſimè compoſuit in pſalterium, & alia nõnulla. Magiſter

CAP. 156.

At fidelis & victorioſus dux Guiſianus, euocatus à Rege, & regina matre cũ domino ſancti Andreæ, conſtructa acie, Pictauiam, & biturciam ciuitates conquiſiuit. Item dominus de Montluc in Guiennia & circa toloſam victorioſe bella domini agebat.

CAP. 157.

Tandem vterque exercitus Lutetiam applicuit. At ipſi non præualuerunt nam inclitus dux Guiſianus, iam tenebat ciuitatem & firma militum cuſtodia vallarat, & ideo hinc abierunt verſus Normandiam iſque dux cum exercitu Regis inſequutus eſt eoſdem, & iuxta ciuitatem Druſienſem fuit mirabilis conflictus, initio præualuerunt inimici, vbi & virtuoſus dominus Mareſchalus de ſainct Andre fuit occiſus, & dominus coneſtabilis captiuus.

CAP

& ciuitatem Meteſem, & multa in Pedemontanis.

CAP. 143.

Fuit interpoſita quidem pax ipſius Mauricii cum imperatore. Et Rex chriſtianiſſimus ſe in Lotharingiam recepit. Brangdeburgenſis Noremburgum & alias ciuitates ſeuitia depredatur inenarrabili. Rex inſuper Luxenburgum detinet, Dauillam, & Yuodium cum Herneſte Comite de manfeld.

Cæſar reſumit Auguſtam & redegit in priorem ordinem.

Iohannem Saxonem & Lantgranium plena libertate donat.

CAP. 144.

Brandeburgenſis magno pugnatorum numero venit vſq, ad Lotaringiam nomine Regis, vbi non fuerũt cõcordes pro ſtipendiis. Et ea propter receſſit ab eo inſequitur

Vvinctouien. reſtituitur cancellarius. Clerici & exules religioſi læti reuertuntur, & eccleſiæ denuo ornantur & inſtaurantur in anno 1554 coniugium Philippi Regis & eiuſdem Mariæ Reginæ fuit concluſum. Seditioſi opponentes, viat & dux Suffold p'e-ctuntur capite. Pariter etiã Guilford filius Nortumbrigici, cum præmiſſa Iohanna coniuge deſignata Regina ab Eduardo, fuerũt excapitati. Et Elizabeth ſoror detenta, adueniente-què Rege Philippo nuptiæ celebratæ ſunt in Iulio.

CAP. 100.

In anno 1557. cum iam Carolus imperator ſuis Regnis ceſsiſſet, recollectus in Hyſpaniis, chriſtiana fides reintegratur in Anglia, zelo eiuſdem catholici regis, ſanctæ coniugis, & cardinalis poli. Cadauera Buceri, & Pauli fagij hæreticorum effodiuntur & concremantur, vt qui indigni

Magiſter ac frater Nicolaus grandis doctor etiam pariſienſis, & ordinis eiuſdem, compoſuit in Paulum & ad hebreos, & ad Romanos & alia doctiſſima. hiq; tres fuerunt inſtructores mei, quorum animæ quieſcant cum beatis amen.

Magiſter Franciſcus Picardi doctor etiam pariſienſis, eo tempore floruit apud Lutheтiam & in toto Regno, feruentiſſimis predicationibus & doctrinis quaſi in ſpiritu Heliæ veritatem nũcians: hic & pręfatus magiſter de cornibus, & ſi non mulra in ſcriptis reliquerint pluri ma tamẽ reportata ſũt ſub eiſdem & fuerunt duæ veræ columnæ, & candelabra lucentia in tota eccleſia. Obiit hic Picardus in

CAP. 158.

At non multo poſt dominus ſuis aſtitit duce eodem Guiſiano, qui pedeſter ex cauſa redintegrat conflictum, & eos vertit in fugam cum magnam ſtrage, & princeps Condenſis fuit captiuus cum eo. Verum illi iterum ad Aurelianum fugiunt, & in eo ſe muniunt ac includunt, & præmiſſus dux cum ſuis eos inſequitur & obſidet ciuitatem. At dum fortuito caſu is dux iuxta ligerim ambularet, à quodam proditore ſcoplo percutitur, & non multo poſt eo ictu, laudabili fine deceſſit cum maxima totius Regni & eccleſiæ iactura. proditor deprehenſus, debitas pœnas luit at pauca fuit conſolatio. Vndè pòſtmodùm fuit facta quædam pacificatio, & grauis permiſſio, reſtitutis ciuitatibus vtcunquè.

CAP.

inſequitur tamen à domino d'Aumalle frater Guyſiani ducis, qui tamen ab eo detentus eſt captiuus. Item, à domino Renato de Roham, quem iam detẽtum ictu ſcopuli peremerunt.

Et tum is Marchio Brãdeburgenſis reconciliatur Cæſari, & ſuis annumeratur. Marchio ipſe cum Cæſarianis longa obſidione cingunt ciuitatem Metenſem. Verũ à catholico duce Guiſiano compellumtur abire. qui & maxima vſus eſt humanitate in læſos. Vndè & Galli apud Metenſem victorioſi epiſcopum reſtituunt, & officiunt eccleſiaſticum exuſtis, libris hæreticorum. Marchio fugatus ex Metis ſuos nationales crudelli bello vexat,

digni eſſent loco ſancto inhumari. Et locus ipſe reconciliatur & luſtratur vt templũ à Neemia & Machabeo, vt & de Iohanne Vvicleff in concilio conſtancien. fuit ordinatum.

In anno ſequenti 1558. Carolus imperator ceſſit fratri Ferdinando in iure imperij: Iſque Ferdinandus fuit coronatus 11. Martij. Et ſequenti Septembri is Carolus ſatis conceſſit. Et non multò pòſt Maria eius ſoror Regina Hungariæ.

Item & hæc ſancta Regina Angliæ, contriſtata plurimum de amiſſione Caleſij, ac de morte conſobrini & ſoceris Caroli imperatoris, etiam obijt circa finem Nouembris eiuſdem anni 1558. Et interuallo 16. horarum tantum, deceſſit Reuerendiſſimus cardinalis Reginaldus Polus, ex regio ſanguine Angliæ, qui fuerat vnus ex præſidentibus in concilio Tridentino ſub Paulo 3.

Qui

in anno ſequenti poſt eundem. 1556.
Eo etiam tempore circa 1543. obiit reuerendiſſimus cardinalis Garſpar Contarenus, legatus in Germania & Colónia cum fructu & acceptatione. Fontanus libro. 6. Item etiam moriuntur dominus Ekius, & Albertus Pichius, quibus forſam nec dignus erat mũdus. Inclitus & pius dux Bauariæ poſt mortem eiuſdem Ekii ſpeciali nũcio petiit a patribus generalis capituli Aſſiſini 1547. vt fideles concionatores ex ordine, eidem miſiſſent.
Magiſter ac frater Iohannes concilii, doctor eiuſdem ordinis, multa etiam compoſuit, & fuit in concilio Tridentino ab initio.

CAP. 141.

Simon fontanus doctor patiſienſis eiuſdem ordinis, ſcripſit atquè edidit

CAP. 159.

Concilium Tridentinum concluſum fuit, & terminatum ſub iſto ſanctiſſimo papa Pio 1564. atque in anno 1564. Ferdinandus Cæſar fatis conceſſit, vt iam ſuper eo. In anno vero 1565. patriarcha Alexandrinus legatum ex thebayda deſtinauit ad ſummum pontificem, fidem & obedientiam deſpondendo. Rex Portugaliæ cum ſummum Pontificem exorat, vt in amplis terris & inſulis de giappam apud Indos, duos tranſmittat epiſcopos, vt iam hic propè ſuper Maximiliano. Item et præsbiter Ioan. Imperator Aethiopiæ quotidie fidem & cerimonias eccleſiæ amplectitur. Pius 4. eo anno 1595. deceſſit, cum ſediſſet pœne ſex annis 1565. Sub quo concilium Tridentinum reſumptum fuit atque concluſum.

CAP.

vexat, at tandem confœderati eum fugant ad hãnobrium. Mauricius ictu tormentario per ilia percuſſus poſtridie moritur: Marchio iterũ fugatur á Bruſienſi, & proſcribitur à Camera imperii.

CAP. 145.

Ceſar Flandrenſes ab incurſionibus gallorum liberaturus Ternanũ ſeu Teroanum valat, vi capit, & ſolo ęquat, Heſdinum etiam reſumit. Soliman us maritimas Siciliæ partes grauat ac inſulam Corſicã cõquirit, quę tamen pòſtmodùm medio Chriſtianiſſimi Regis cum quadã compoſitione reſtituitur.

Solimanus præmiſſus leui quadam ſuſpitione Muſtapha filium proprium proditoriè ſuffocari fecit.

CAP.

Qui & facilè obtinuiſſet ſedem papalem ſi cupiuiſſet.

CAP. 101.

In anno autem 1559. Ianuarij 15. Elizabetha ex ordinatione patris Henrici regis ſubſtituta fuit regina Angliæ, in locum demortuæ ſororis. Suoquè aduentu, Zuinglianiſmus & caluiniſmus ſeruntur per totum regnum. Eoque anno vt aiunt præcipuos regni incluſit, propter ſupplicationem minus gratam illi oblatam ab ipſis, prout citat Surius fo. 441. Pacem obtinuit & ſeruauit cum regnis vicinis vſque in annum 1574. cum magna prudentia.

Ad

dit hiſtoriam catholicã huius temporis ab an. 1546.vſq;.1550 . Item & dialecticam ac alia docta quedam Ioannes driendo apud Louanium, preclara de ſcripturis eccleſiaſticis edidit & ſcripſit,& aduerſus errores huius temporis 1534.

Anthonius du val edidit vtile opus in vulgari ,quod dicitur Miroer des Caluiniſtes,& armure des Chreſtiens.

Staniſlaus hoſius Vvarmienſis in Pruſſia, edidit opus de expreſſo dei verbo.1559.

Frater Emundus Auger Ieſuita ſcripſit in vulgari de ſacramentis eccleſiæ,& eorum vſu:& ſecundo lib.de vera & reali preſẽtia corporis chriſti in ſacra hoſtia, tertio lib.de vera miſſæ inſtitutione

CAP. 160.

Pius 5. cardinalis Alexandrinus ex ordine prædicatorum , nutu diuino eligitur papa 232. poſt Pium. 4. & ſacratus in Ianuario 1566. Prius dicebatur Michael Giſler, & nomen ac veri pij elegit. Dignitates & beneficia non niſi dignis cõferre voluit, nec muneribus aut fauore flexus eſt a vero. Hic iuſsit cathechiſmum, breuiarium & miſſale imprimi ex inſtitutione concilij Tridentini. Sua ſancta exhortatione, & vita exemplari , multos iudæos conuertit ad fidem , & in publica proceſsione eiecit demonia. Liberalis fuit & pius ad pauperes, infirmos, & cathecumenos. Proſtibula eiecit ex ciuitate, paucis tantum permiſsis in locis abiectiſsimis. Conſanguineos noluit exaltare niſi ex conditione ſui ſtatus.

Vnum

CAP.146.

In anno.1554 celebratæ ſunt nuptiæ inter Philippum Regem hiſpaniarũ & præfatam Mariam Reginam , & fides tum refloruit.

Vxor ducis Saxonis deceſsit eo anno & etiam 11.dieſequẽti dux Sabaudienſis fatis conceſsit. bellum inter chriſtianiſſimum Regem & Cæſaram continuatur, Mirandula atrita capitur. Segduinum reſumitur a Ferdinando.

CAP.147.

In an.1555. Carolus ſub fine octobris conuocatis legatis prouinciarũ, dominiorum ac ciuitatum Burgundiæ domus coram eiſdem perorans in Curia Bruxellenſi , & eorum obſequium ac fidelitatem, ſuam imbecilitatem ex precedentibꝰ laboribus, manifeſtãs filio ſuo Regi Philippo poteſtatem

Ad Pium lectorem.

Precor (pie lector) vt ab initio , quatenus præmiſſa ſuſcipias ea ſimplicitate cordis , & zelo,ac charitate qua tibi offeruntur , prout & in templo dei, non ſola vaſa aurea, argentea, & lapides prætioſi offerebantur,ſed etiam Enea & fictilia neceſſaria erant, & nonnumquam commodiora. Et ſi quid forſan acerbum aut pungitiuum inſeruerim , ad vitia & errores (precor) refferatur non ad perſonas. Et ora pro paupere ſene , iam ad 70. die & nocte velociter currente.

Vale.

tutione, & vtilitate. ac de erroribus Caluinæ cænæ.

Iohannes d'Albin de valzer dictus ſeres Archidiaconus Tholoſæ, edidit ſex libros de ſacramento altaris. anno 1568.

Frater Claudius de xeintes ſcripſit in vulgari, declarati onem Atheiſmi ex doctrina Caluini & Bezæ aduerſus prima fundamenta chriſtianiſmi. 1568. Franciſcus ſonnius epiſcopus Buſtodunenſis, ſcripſit tres libros demonſtrationũ Chriſtianæ religionis: De erroribus confeſsionis caluiniticæ. 1563.

Frater thomas beauxanus carmelita, plurima vtilia ſcripſit in vulgari ſignanter:

Enqueſte & grief ſus le ſac & pieces des depoſitions des teſmoins, par tes fauoris, produicts cõtre le Pape & prelatz.

Item

Vnum nepotem inſtantia inſtituit cardinalem.

CAP. 161.

Pro eo anno 1566. & ſequenti anno, prætenſi reſformati per franciam irrequieti & pacis oſores, quã quam pax à prima commotione fuiſſet inita, hij nihilominus clam molliebantur conſpirationes & noui tumultus per franciam oriuntur: & maiora in Flandria, & ab hac parte tumultus franciæ, & Flãdriæ in oppoſita citantur.

CAP. 162.

In anno 1568. dum Rex cum domino d'Aumalle frater deffuncti Guiſiani ducis, & cum alijs proceribus iſſet vſque Meldunum, præfati prætenſi in inſidijs cum magnis copijs explorabant modum & horam aggrediendi Regem ſimulato colore. quod vellent eidem litteras offerre, cum armis tamen. Quod Rex ſentiens nocte diſceſſit profecturus Lutetiam. At magno

poteſtatem regendi, atquè gubernandi terras illi ſubiectas vltro didit obteſtans vt parem fidelitatem præſtant filio. Simul ac in ea religione, quam a maioribus habuerunt perſeuerent & eos ad lachrimas cõmouit.

CAP. 148.

Cum in anno 1556. Cæſar iam traditis ſuis Regnis ac dominiis hæreditariis filio ſuo, traiecit in hiſpaniam, datis litteris fratri Regi Romanorum vt ſuo nomine ſacro præſit imperio. Simul ac legatione mãdat dominis electoribus, vt eidem planè pareant.

Et eo anno obierunt viri per celebres ex imperio, quatuor ſiquidem electores imperii, Fredericus, Palatinus, Archiepiſcopi treuerenſis, & Colonienſis, cum ſuffraganeo. Et Cometes ſeui

motus

Item reſolution ſus les articles contre le Clergé,au nom de la marmite 1571.

Item, hiſtoire des ſectes contre le ſacrement.

Item ſermones quadrageſimales.

CAP. 142.

Gabriel du preau,ſcripſit in vulgari, Arreſt de condẽnatiom pour les Catholicques, par les teſmoignages & ſentences meſmes des predicãs & miniſtres de la nouuelle doctrine.

Gentianus Heruet aurelianus,multa docta ſcripſit,& tranſtulit, Acta ſiquidem generalis. 6. ſynodi ex græco, & concilii Tridentini ex latino Sed & plurima alia de his temporibus conſcripſit. Martinus pereſius, Aiala epiſcopus Grũdienſis, ſcripſit inſigne opus,de diuinis, apoſtolicis & eccleſiaſticis traditionibus, & virtute earum

magno congreſſu ipſum inuadunt, etiam per viam. Vndè & grandi difficultate vſque Lutetiam peruenit ſaluus: & alij apud ſanctum Dyoniſium ſe recipiunt & muniunt. Prætendentes pœnè omnes commeatus ad vrbem pariſien. qui & molendinos circum uicinos conbuſſerunt, & aggreſſibus plurimis ciuitatem in metum & ægeſtatem iniiciunt. Item & ciuitatem Aurelianam de nuo occupant cum inſolentijs. Tandem Rex ſuos nobiles propoſitos, & armorum præfectos ac duces conuocat, qui fideliter ac celeriter ad ipſum conueniunt. Et in vigilia beati Martini ſuas copias, cum fideliſſimis ciuibus ciuitatis Pariſien. miſit contra inimicos. Qui etiam ægreſſi ex ſancto Dyoniſio, via pœnè media occurrentes concertarunt, & domino cooperante fideles pro parte Regis præualuerunt.

In

motus & coloris diu apparuit.

CAP. 149.

Tũq; noua denuò oritur belli occaſio inter Regẽ Chriſtianiſimum,& Hiſpaniarum Regem. Dum Paulus. 4. ſuos clientes ac ſubditos more ſolito Romæ euocaſſet, vt fidẽ præſtarent. At marcus colunanus, non ſatisfidens, noluit comparere. Ideo pontifex omnem illi dominatum eripit, & Frederico Caraphæ ſuo nepoti tradidit. Marcus hinc Philippi Regis hiſpaniarum opẽ implorat, qui pontificẽ admonet, vt reſtituat ei qui patri fuiſſet fidelis, & cum non acquieuiſſet, bellum inter vtrumquè exarſit. Albanꝰ pro-Rex Neapolitanus cõſcripta militia romam omnibus viribus cõtendit, Viletraſquè & Hoſtiam ciuitates expugnat ac detinet paucis miliaribus

earum lib.10.1548.
Hieronimus Torthenſis,ex ſocietate Ieſuitarum, recollegit ſummo ſtudio confeſſionem Auguſtinianam.

CAP.143.

Lymdanus multa docta edidit,& ſcripſit cõtra errores huius temporis.Rouerus Pontanus Carmelita , hiſtoriam collegit rerum memorabilium,ab anno 1500. vſq; 1560.ex actis ſui tẽporis,& ex Fõtano , & alijſquẽ inſecuti ſumus. Surius Carthuſianus ſimilem & ampliorẽ collegit hiſtoriam , quam protendit vſquè ad annum.1571. & hæc tranſlata eſt ex vulgari à Iacobo l'eſtornea , quam quoquè inſecutiſumus . Chronica cronicorum , opus verèinſigne,catholicum & conpendioſum in ſacris hiſtoriis,eccleſiaſticis, ac de temporalibus

In eo tamen conflictu, Mõtmorancius conneſtabilis læditur , vndè & moritur paulò poſt. Alij vero, nocte ſuperueniente & iminente,denuo apud ſanctum Dyoniſium ſe recipiunt.

CAP. 163.

Poſt vero aliquot dies exeuntes ex ſancto Dyoniſio, verſus Alemaniam tendunt, & ad ciuitatem Senenſem auxilium ex ea ſperantes fruſtra tamen. Nam & à domino duce Andegauen. fratre Regis inſecuti,ſunt conpulſi abire et fugere. Et non multo poſt, quidam numerus Reiſtorum in eorum aduenit auxilium. Vndè & ſimul ſe conferunt apud Aurelianum vbi & ſe recipiunt. Item & ciuitatem Carnoten. obſident, quæ viriliter repulit eoſdem. Vndè & in ſequenti quadrageſima pax concluſa fuit.

CAP.

miliaribus à Roma diſtantes. Paulus ſuppetias & auxilia poſtulat à Rege chriſtianiſſimo. Qui & Philippo Regi ſcribit, vt occupata reſtituantur põtifici,alioquin ipſius inimicitias expectaret , & interin ne Roma à Cæſarianis detineretur,aliquot vaſcorum milia pontifici in ſubſcidium mittit.

CAP.150.

Dumquè bellum ferueret,Rex chriſtianiſſimus ducem Guiſianum cum copioſo exercitu in auxilium pontificis tranſmiſit,qui in exordio ſequentis anni Valentiam commeatum ſecurum negantem capit & detinet. Dein per Ferrariã & Bononiam Romam peruenit,& ita ope Chriſtianiſſimi Roma liberatur.

Carolus imperator venit cũ ſororibus in hiſpaniam, & ſe in quodã ameno

libus regnis, à creatione mundi, vſquè ad Leonem.10, papam, & Carolum.5. Cæſarem, ac Frãciſcum primum Franciȩ & Henricũ.8. Angliæ reges. Qua pro faciliori memoria & inuentione, proceditur per figuras, lineas, & rotulos, vt in faſciculo temporũ. A quo fuerit id opus, compoſitum & collectũ non exprimit, niſi quia impenſis bibliopolarum Ioannis parui, ac Franciſci Regnaud, 1521. impreſſum eo anno per fer rebouc. det illis dominus pro mercede vitam ȩternam.

CAP. 144.

Ornutius finei Delphinas Regius mathematicus, eo tempore ſcriptis ac lecturis claruit, libriſquè, tabulis, ac mathematicis inſtrumentis eas artes, & ſpeculatiuè & praticè plurimum enodauit, prout ſũt veræ &

CAP. 164.

Quinto pòſt menſe ſequenti ſuſcitatur ab eiſdem 3. commotio fracta pace, ſub fictis rationibus & ſimulationibus. Cum adhuc detinerent vrbes Montiſalbani, Rupellæ, & Xanſerre. Princeps Condẽſis illuc ſe tranſſert, cum domino Amiraldo, & alijs capitaneis. Dandelotus vero diſſimulans, circuibat per hãc Britanniam caſtra & loca iure vxoris ad eum ſpectantia: cupiens capere dominum de Martigues ex improuiſo, quem præ cæteris formidabant. Ipſe autem id ſentiens, & cum vicerex & gubernator eſſet in Britannia, ſuis clam conuocatis, finxit ſe venatum ire. At in via diſperſis & remiſſis canibus, ſe in Dinanum recepit, & Redonenſem, quos & muniuit. Et Dandelotus ipſe apud Vitrium ad eum iure vxoris ſpectans.

Qui

ameno cõuentu Hieronimitarum ab eo conſtructo recollegit deo ſeruiens, omni cura filio data.

CAP. 151.

Otho Henricus, & elector Palatin⁹ & Marchio Badenſis, religione eccleſiaſtica profligata, nouam carnis ſectã introducunt.

Sleidanus eo anno moritur.

Cuius hiſtoriam (prout narrat Surius) Carolus.5. & Iullius pſlug epiſcopus Veran⁹ ſepius geminantes exclamabãt eſſe mendoſam.

CAP. 152.

Et quanquam eſſet bellum proclamatũ inter Regem Philippum ſpõſum Reginæ Angliȩ, non tamen fuit inter Anglos & Francos declaratum, At tandem fauore Regis ſponſi fuit commune bellum.

Et claſſem cum magno

& demonſtratiuæ ſcientiæ: & non ſecundum ſuperſtitioſam & diuinatoriã matheſim. Qua multi nec abutuntur, vt ſuperſtitioſi Egiptii, pluri mos illudentes & decipientes. Quæ & vix abſquè hæreſi, & quadam ſpecie ydolatriæ queãt exerceri. Sacra ſcriptura & canones vetant cum cẽſuris, eoſdem diuinos Phitones, nigromãticos Ariolos, & huiuſmodi adire, vel audire. Nonnulli tamen magis eiſdẽ credũt, quã ſacris litteris Et ſi vera aliqua predicant, quid inde? nunquid & antichriſtus faciet miracula? demon multa poteſt reuelare, vt nos decipiat, & ad ſe attrahat.

De conflictu & victoriis Caroli imperatoris contra infideles

CAP.

Qui dehinc conſcendens per rippam ligeris querebat tranſitum vt cum alijs ſe coniungere poſſet, quieuitquè in vico quodam des Roſeliers citra ſarmurium. Iſque dominus de Martigues id ſentiens, ſuis clam conuocatis, die ac nocte, viiſque diuerſis, cum armis & tuba ipſum aggreditur. Qui & malens priuari cœna quam vita incœnatus per vadum inexploratum fuga euaſit, pro parte ſuorum, velut Pharao per mare Rubrum.

CAP. 165.

Qui tamen poſt fugam coadunati in anno 1569. breui detinuerunt omnes Xantoniæ, & Pictaniæ ciuitates, etiam Angoliſmenſem. Reginaque Nauarræ cum filio ſe coniunxit eiſdem. Super his apud Lutetiam factæ ſunt ſolennes ſupplicationes, & inclytus dominus dux Andegauen. magna inſtructa acie eo contendit, & plurimis

guo exercitu flendrenſium & Anglorũ biennio paratam deſtinarunt ad inferiorem Britaniam, quæ iniecit ignẽ in domibus du cõguet & circumuicinis: At. 2. die à ſolis plebeis à paucis directis nobilibus verſa eſt in fugam.

Albertus Brandeburgenſis Comes palatinus deceſſit, qui potuit dici flagellum germaniæ, vt aliàs Attila, idquè in anno. 1557.

Galli percurrunt confinia picardiæ trucidatis hiſpanis per pręſidia. Rex Philippus deſtinato duce Sabaudienſi, eoſdem deuicit & fugauit, captiuis quàm plurimis, ex quibus Montinorécius cum filio, & admiraldus, & Iarnacus. Dux Guiſianus fœlicius agebat in Italia pro tuitione pontificis, & ſuper his reuocatur a Rege.

CAP.

CAP. 145.

Illi etiam inter funda tores & doctores eccleſiæ numerantur meritò, qui pro fidei defentione vitam & vires expen dunt, vt eam vbi opus ſit plantent ſãguine ſuo vt victorioſus Carolus 5. Cęſar & imperator, qui ſe & ſuos apud Tuniſſum, & Africam pro fidei tuitione expoſuit.

CAP. 146.

Is carolus in anno. 1535. Regnum Tuniſſi ex manibus Barberoſſæ eripuit, reſtituto Muleaſſeo Rege ſpoliato, vt Surius citat fo. 157. in hunc modum.

De Muleaſſeo Rege.

Hic Muleaſſeus filiꝰ Regis Tunitani, & ſororis cuiuſdẽ Regulidicti D o raç habuit. 22. fratres paternos

rimis in locis, de inimicis obtinuit triumphum apud Iarnacum ſignanter mirando conflictu præualuit. Vbi & princeps condenſis 13. Martij occiditur, & quamplures ex ſuis etiam apud caſtrum de nuciam, inclitus tamen dominus de Briſſac vere fidelis & catholicus illic decidit. Dandelotus vero decidit in infirmitatem apud Xantonas vbi & moritur. Dux bipons ex Alemania veniẽs cum copijs opem eiſdem laturus moritur cica Lemouicas. Verum princeps Auriſcanus etiam adueniens, cum fratre Ludouico Comite de Nanſau, ſeſe cum eiſdem adiunxerunt. Sanctiſſimus Pius papa validum numerum commilitonum deſtinauit in auxilium Regis duce Comite ſanctæ floræ qui tum opportunè aduenerunt.

CAP.

CAP. 154.

In anno 1558. iam bello indicto cum Anglis dux Guiſianus Sancto quintinum adire ſimulans in profunda hyeme Caleſium, præter omnium expectationem, properat, & obſidet, ac die 7. ſui aduẽtus capit, & tandem totum Comitatum Guinenſem.

Cum ab Anglis perducentos annos fuiſſet ea ciuitas detenta, ſiquidẽ ab an. 1346. ac non multo poſt etiam ciuitatem Thion-ville, & alias quaſdam conquiſiuit.

Et eo anno Carolus imperator inſigni legatione ceſſit imperio fratri Ferdinando illud reſignans.

Iſquè Ferdinandus etiam procerum electione in ea dignitate inſignitur, & 11. Martij.

Moritur

paternos, & exhortatione, & fauore matris eiuſdem quoſdam ex eis occidit, & alios calido ferro excæcauit, & ipſum Regnum Tunitanum ſibi arripuit, vbi nihilominus pene odium omniū incurrit & meritò. habuit & quendem fratrem primo genitum dictum Roſcet. qui ad Barbaroſſam refugiens, preſentatus eſt Solimano Turcæ apud Cōſtantinopolim, vbi & detinetur. Diffuſa tamem fama quod fauore Turcæ eſſet in Regnum reſtituendus. Et ſub eo colore is Barbaroſſa pyrata græcus magna claſſe premiſſum Regnum odijs exulceratū, mare conſcendens inuaſit. Et Hoſtiam primò depopulatur, & mare circa Genuam obſidebat. dein occupata minori Aphrica, & eo Regno Tunitano, ſperantibus Regnicolis quod in ea claſ
ſe

CAP. 166.

Hi pretenſi reſſormati detinuerunt quædam loca, ac ciuitatem Pictauienſem prius deuictis & detentis circumuicinis caſtris, lōga obſidione cingunt. Quæ victorioſe à domino Guiſiano filio deffuncti & inclitis alijs protegitur, adeò vt quanquam muri locis diſtinctis, ex continua ſcopulorum concutione eſſent confracti in nullo tamen præualuerunt. Cumque, quinq; hebdomatibus eam obſediſſent, ſentientes aduentum domini ducis Andegauen. abierunt. Princeps Auriſcanus etiam receſſit ab eiſdem quadam ex cauſa. Ea durante obſidione, dominus Terridanus, Beardum, & alia loca Reginæ Nauarræ detinuit pro Rege. Verum præuenitur à Mongommerio, & detinetur captiuus, cum domino ſanctæ Columbæ, vbi & moriuntur.

CAP.

Moritur etiam Alienora ſoror, & relicta Franciſci Regis.
Tum nuptię Delphini Regis cum Regina Scotię celebrantur, & pòſtmodùm fuit Franciſcus 2. Rex Franciæ.
Carolus verò triumphator ac zelantiſsimus imperator obdormiuit in domino in ciuitate Puſto Caſtiliæ. 21 Septembris, eiuſdem anni. 1558. cum fęliciter imperaſſet annis 39. temporibus Leonis, Adriani, Clementis, Pauli. 3. Iulii, Marcelli, ac Pauli. 4.

CAP. 155.

Ferdinandus Bohemiæ & Hungarię Rex Frater Caroli, per liberam ceſſionem eiuſdem, eligitur imperator. 24. Martii. 1558.

Hic

ſe premiſſus Roſcel adeſſet reſtituendus in Regnum. Vnde & tanta vi & arte is Barbaroſsa breui egit, vt omnes principes & ciuitates Solimano Turcæ fide data ſubderentut. Et Muleaſſeus fuga ad auunculum Regulum ſaluatur.

CAP. 147.

Carolus īperator ſuper his nouis eminentibus periculis toti ecclesiæ & Chriſtianiſmo, ex ea noua Turcarum inhabitatione, mare cum nauium maxima multitudine conſcendit, & potiſsimum cum nauibus triremis Pauli.3. ſummi pontificis, & Portugaliæ Regis ſororii eiuſdé imperatoris, qui etiam & in perſona affuit. Ité & Andreę ab auria, cum expertis militib⁹ Italis, Germanis & Gallis. Ego ſæpe contuli

cum

CAP. 167.

Dominus vero dux Andegauen. frater & vicerex, victoriam & belli finem (etſi aquas pœnè inimici vires agnoſceret) propoſuit tamen confligere cũ eiſdem, ex concilio domini de Tauannes, & domini de Martiques, et aliorum. Vndè & 3. Octobris eoſdem aggreditur, in quodam plano iuxta Moncotorium in Pictauia: tantoquè & aſpero conflictu concertatum eſt, vt dux ipſe fuerit in periculo, Domino tamen iuuante, fideles obtinuerunt victoriam fugatis inimicis & mortuis ex eiſdem decem milibus.

Dominiquè daſsier & de la Noë fuerunt captiui, reliqui vero fugiunt ad Nyord. Vbi & dominus de Moy vnus ex eis læditur ad mortem.

Itaquè

hic fuit fidelis & catholicus. Et proteſtatus eſt coram ordinibus imperij ſemper ſe fore eiuſdem fidei, in qua fuit baptiſatus & educatus, vt citat Rouerus.

Ipſe ſemper zelauit pro pace, Vndè & in ſuo aduentu ad imperium ſumma pax fuit cócluſa, vt ſtatim ſuper Paulo. 4. Eoquè anno. 1559. celebrata ſunt obſequia Caroli. 5. apud Auguſtam, cum conuentu principũ imperii & Europæ, ea ſolemnitate & triumpho, qua decebat eius maieſtatem. Obiit & dux Ferrarienſis, & Regina hungarię. Item Romę pariter deceſsit Ioannes vir excellentiſsimæ doctrinę & virtutis. 14. Martii.

CAP.

cum vno nobili, qui eidem expeditioni affuit, dño de la Bourdõnaye, Iulii. 12. eiuſdem anni 1535. Littora Aphricæ ac Tuniſſi aplicuerunt, & eo menſe Caſtrum de la Goulette, & ciuitatẽ Tuniſſum ſeu Carthaginem conquiſierunt, fugato Barbaroſa. Qui & fugiens inſulam minoricam, vnam ex balnearijs depopulatus eſt. At pòſtmodùm in anno 1530. tantum fecit naufragium, vt ex ſuis perierint vltra. 20. milia, prout citat Rouerus. 294.

CAP. 148.

Conquiſitaquè ciuitate & liberatis captiuis Chriſtianis detentis vltra 20. milia Carolus regem Mulcaſſeum (qui ſupplex ad eum refugerat) reſtituit, retento tamem Caſtro Gouletein ſua manu cum tributo. 25. millium ducatorum pro ſtipendo militum

Itaque omnes pænè Pictauiæ & Xantongiæ ciuitates rediguntur in obedientiam Regis.

CAP. 168.

Vndè illi ita deſtituti, ſeſe in ciuitatem ſancti Iohannis D'angeli incluſerunt viriliter reſiſtentes. Vbi victorioſus & inclitus Sebaſtianus à Luxemburgo, Comes de Martigues, & de Penteurio, in hac Britannia, dum machinas viſitaret ictu ſcopoli cuiuſdam ſerpentinæ ex muro læditur, & heu, non multo poſt cum damno, & deſiderio totius Regni, & Britanniæ ſignanter deceſſit, qui & linea materna erat ex ſanguine ducum eiuſdem Britanniæ. Tandem abierunt ex ea ciuitate ſancti Iohannis incolumes, ſeſe iungentes cum vicecomitibus, & Montgommerio plurima demolientes ac deprædantes per Vaſconiam.

Turci

CAP. 156.

Et quid ſuper tanta pace & ſancto fœdere (de quo iam in altera parte ſuper Paulo) niſi ſumma exultatio? Extrema nihilominus gaudii luctus occupuit: Dum Rex Hẽricus renouans gaudia, ĩſtituẽdo haſtitudio, ſeu torneamẽto cũ cœtu nobilium. Et ipſe in arenã deſcendens, vnum ex ſuis hortatur, & compellit, vt in ipſum lanceam obiiciat. qui & tanto impetu contorguet, vt fruſtra fractæ lanceæ ſpargerẽtur, & ab vno Rex lœthaliter vulneratur in fronte. Vndè & condito teſtamento filium ſucceſſorem monet, vt in fide perſiſtat, & reuerentia ad ſororium regem Philippum, & data eidem benedictione, cũ omnium fletu & deſiderio vitam morte commutauit.

CAP.

militum preſidii eiuſdem Goulette. quodquè valido preſidio muniuit, & turrim Canallã: & Reuerſus eſt panormum cum triumphis.

CAP. 149.

Rex autem Muleaſseus circa annum domini 1543. timens reditum Barbaroſſæ, qui ingenti claſſe, circa Italiã fluctuabat & multo tẽpore obſedit ciuitatem & caſtrum Niciæ Sabaudiæ. Is Muleaſſeus conſtelationi & ſuperſtitionibus innitens Mahumetorum, coniicit ex aſtris, ſe ſtatim Regno priuandum, & infeliciter, periturum. Ea propter aufugit in Siciliam ad imperatorem, Neapolim miſſus, iuſsu eiuſdem Cæſaris, & receptus ac nutrirus.

CAP.

Turci eo anno 1569. Vincuntur à ſaracenis Arabiæ, & amittunt ciuitatem de la Melque, in ea reor ſepultus fuit Mahometus. Item & ipſi Turci ad Septentrionem aliquot prelijs deuicti ſunt à Moſchouitis.

CAP. 169.

In anno ſequenti, prætenſi reſformati multa commouebant, per Vaſcouiam ſignanter, etſi non cum tanta ſæuitia qua prius. Vndè Rex Christianißimus vna cum fratre, Andegauum conueniunt, vbi & pax cœpit tractari, & tandem concluditur.

Atque

CAP. 157.

In anno 1560. Ioannes Laſco in Polonia deceſſit: Et Philippus Melacton cùm multa contra fidem ſcripſiſſent.

Franciſcus ſecundus poſt obitum patris Regis Hẽrici ſacratur Rex Franciæ. Et non multò pòſt fuit maxima ſeditio aduerſus eũ apud Ambaſiũ ſeu Anbianũ. Et ſeditioſi conuicti debitas luêre pœnas.

Item & in ſcotia fuit maxima conturbatio ſuper Caluiniſmo. Et eis temporibus deceſsit Regina filia ducis Guiſiani. Ita & Rex Franciſcus ſecundus, dum in ſuo Regno errores, & commotiones quotidiæ augerẽtur, vt his tumultibus obuiaret voluit conuocare ſtatus ſui Regni at morbo preuentus moritur quarta decembris.

Cui

CAP. 150.

Amydas verò filius eiuſdem Muleaſſei Regis, occiſis precipuis, quos pater regimini vrbis ſubmiſerat, eam vrbem cũ caſtro detinet. Quod dũ ſenſit Muleaſſeus, collectis, prout potuit. 1918. commilitonibus, reuertitur Tuniſſum, ſperans filium facile deuincere. Atquè ſuper his fama per eas partes ſpargitur quia Muleaſſius obiiſſet & ſuſcepiſſet in fine baptiſmum. Vnde amidas totum regnum facilimè occupauit & detinuit.

CAP. 151.

Muleaſſeus ſuper his inconſultè progrediens, deuincitur, & ferro calido excœcatur à proprio filio, ſicut & proprios fratres excecauerat. Et hinc populus indignatus Obdamele patruum eiuſdem ſuſcipiunt, qui & breui deceſſit, ſuccedente tamen eius filio.

Muleaſseus

Atque vtinam ſit pax domini, quam non dat mundus, Mirabile monſtrum apud Lutetiam naſcitur, dum ea pax tractabatur, de duobus gemellis natis & coniunctis per partes inferiores, vſque ad Renes, & vnus ante alium deceßit quod fuit notum omnibus ſide oculata. Similequè monſtrum citatur à de lyragen. 1. contigiſſe in partibus & confinibus Normandiæ & Britanniæ, tempore Philippi Regis 1322.

CAP.

Cui frater Carolus nonus ſucceſsit, ætatis ſolum decẽ annorũ. Vndè ſuper ipſius iuuenili ætate, fuere innumeræ cõmotiones caluiniſtarũ, vt in altero cathalogo ſuper Pio quarto. Et mira portenta tum apparuerunt.

CAP. 158.

In anno vero mileſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo menſe nouembri Maximilianus Rex Bohemiæ filius Ferdinandi, fuit vnanimiter electus Rex Romanorum. Tumquè imperator Ferdinandus legationẽ à Turca recepit cũ honeſto munere, eo nempè munere, quod cunctos Chriſtianos captiuos liberos abire permitebat, expoſcens vt in pari de ſuis ageretur.

In

UNIVERSITÀ

Muleaſseus pòſtmodùm ereptus ex carcere iuſsu Cæſaris ductus eſt in Siciliam. Vbi pro reſiduo vitæn utritus eſt ab eodem Cæſare. aliàs illuc venerat in ſtatu regio,& in condimentis pro ſalſa vnius Pauonis. 100. expendebat aureos.

Et denuo Amydas receptus fuit in Regno.

Hæc Surius ſuper anno 1543.& 1545. & Rouer⁹ etiam plura citat, nec nō & ex litteris tum impreſſis& publicatis ſuper his.

De proceſsu eiuſdem Cæſaris ad Argerium

CAP. 152.

Cum etiam in an.1541. quærimonię ad eundem Cæſarem perueniſſent ex hiſpania quod ex Argerio plurimum grauarentur à quodam apoſtata

CAP. 70.

Hic ſanctiſſimus pontifex continue hortabatur princepes Christianos ad bellum in Turcos, qui Cyprum & alias inſulas impugnabant, & eoſdem animauit, ita vt ipſe, cum Rege catholico, & dominatione venetorum, fœdus inierint, quam dixerunt ſanctam ligam, vt expenſis communibus, quaſi triplici funiculo reſiſtant, de quo bello hic ad læuam expreſſius. Et tum Rex chriſtianiſſimus, ex præcedentibus, pro tuitione fidei erat oppreſſus. Et imperator ab eiſdem Turcis per Hungriam, vndè non mirum ſi in eodem fœdere non eſſent coniuncti. Fuerunt mirabiles inundationes apud Antuerpiam, & terræmotus apud Ferrariam. Celebratum fuit eo anno capitulum generaliſſimum in Arracœli, in quo electus fuit Reuerendiſſimus pater frater Chriſtophorus,

In anno mileſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecūdo continuæ & conſuetæ contentiones fuerunt inter Bilingerum, Brentium, Zinglianos, Lutheranos &c.

CAP.159.

In anno 1563. fuit miraculum apud Auguſtam in eiectione diaboli ex quadam obſeſsa à ſancto doctore concionatore theologo, cōfuſis Lutheranis, qui id attemptarunt, & in vanum, vt Surius refert prout ſimile fuit in virtute ſacræ Euchariſtiæ in diocœſi Laudunenſi, quod fuit iuridicè probatum,& auctenticis inſtrumentis redactum in anno mileſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, de quo expreſsius in fine quarti cathologi.

Et

ſtata Chriſtiano. ea cauſa coacta ingenti claſſe Illuc progreditur hyemali tempore & incommodo, etiam diſſuadente Paulo. 3. & penè omnibus. Vndè cum grãdi periculo, & naufragio, ſuorumquè ruina compulſus eſt ad propria redire, vt iam ſuper eo Carolo.

De proteſtantibus & victoria Cæſaris contra eoſdem.

CAP. 153.

A reditu autem Cæſaris ex Argerio, dux Cliuienſis & Geldriæ iniit fœdus cum Rege Franciæ, neglecto Cæſare, ſub ſpe obtinendi Regis neptẽ filiam Regis Nauarræ in vxortem. Et ſuper his ortum eſt bellum intet eundem Cæſarem & Regem & cõtinuatum ab an.. 1542. vſquè 1544. Pax tamen optata concluſa fuit inter eos circa Caſtrotheodoricum,

ſtophorus A Capite fontium in Miniſtrum generalem totius ordinis minorum. Fides ſparſa & annunciata fuit in partibus orientis per patres Ieſuitas, in inſulis de Goa, de Cocin, Iappon, & alijs multis.

CAP.

Et eo an. Maximilianus Rex Romanornm ſacratur & coronatur Rex Hungariæ.

CAP. 160.

In anno mileſimo quingenteſimo ¦ ſexageſimo quarto die feſto beati Iacobi catholicus imperator Ferdinandus deceſſit ex viuis cum imperaſſet laudabiliter annos ſex. Et Rex Philippus claſſem tranſmiſit in Africam duce Barſia toletano vt expugnaret cãſtrum quodam dictum el penol dilelez, vt narrat Surius, via humana penè inexpugnabile, quod plurimum grauabat mare hiſpanicnm. Chriſtiani facta deuota confeſsione illud obtinuerunt diuino potius opere quam humano, fugatis Turcis & Sarracenis.

CAP.

doricum, & Meldunum vt iam ſuprà. Is etiã treugas obtinuit cum Turca, & pacem cum Anglo. Vndè & ratus eſt, inſtante ſummo pontifice, rebelliones & ſeditiones Proteſtantium vltrà nõ ferendas aut tollerãdas. Et ducem Saxonem & Lantgrauium haſciæ, tãquam rebelles & reos læſæ maieſtatis proſcipſit. Et hinc proteſtantes furentes bellum eidem Cæſari ſuis litteris denũciarunt, eum putatiuum Cæſarem fautorem Romani Antichriſti nuncupantes, & piſcem natatilem. quia aiebant ipſum in via ad Argerium nataſſe cum piſcibus.

Et eum magnis collectis viribus aggrediuntur. At inprouiſus opere poti⁹ diuino, ac ſub ſidis ſummi

CAP. 72.

Pius hic cum laudabiliter & deuote rexiſſet eccleſiam annis 5. & aliquot menſibus ex humanis ſublatus eſt 1572. Statuit & legauit cuncta quæ habebat, non conſanguineis, ſed ſanctæ ligæ, pro defenſione eccleſiæ ab infidelibus, & fœdus illius ligæ continuatum eſt à dominis cardinalibus, tota ſede vacante.

CAP.

CAP. 161.

Maximilianus ſecundus Rex Romanorũ, & Bohemię ac Hungariæ, filius Ferdinandi inſtituitur imperator poſt patrem 125. eo anno. 1564. Apud Indos in regionibus de Iappã & Sina cõuertuntur ad fidem inſtructione patrum Ieſuitarum, Rouerus ſub finẽ anni 1551. Ita habet. Iſdẽ feré temporibus Iappa inſula verſus ſeptentrionem, in paralelo Germaniæ, Galliæ què apud antipodes ſita de recipienda fide catholica à Ieſuitanis pertantata fuit, quæ, niſi Chiuenſes, ſiue Simarum populi, à quibus leucis ſexcẽtis diſtãt, vnà recipere cõſentiant, renuit.

Poſt

ſummi pontificis, Italorum atquè hiſpanorum, in eos præualuit: ducem enim Vvitēbergenſem facultatibus exuit, Iohannem Saxonē, fredericum electorē, & Lātgrauiū Haſciæ detinuit. Quos pòſtmodùm multauit vt de iure, & ciuitatem argentoranēſem, & Vlmenſem. Et permanſit victorioſus triūphator, vt iam ſuper eo dem: quanquam ab initio eſſent fortiores. At manus domini erat cum eo. Illi proteſtātes, ſupliciter & inſtāter ſubſidium poſtularūt a chriſtianiſſimo Rege Franciſco, & à Henrico. 8. Anglico Rege nec obtinuerunt. Vndè & laudanda chriſtianiſſimi fidelitas, qui nec memor præteritorum aut vlla ſpe promiſſis contrauenit. Simul & patuit in Anglo, quia eorum nō adhæſit erroribus, vt de

CAP. 72.

Gregorius 13. cardinalis, concorditer eligitur poſt Pium 5. papa 233. in eo anno 1572. Priori anno dedit pleniſſimas indulgentias orantibus pro diſpoſitione Regni, ac Regis franciæ, & pro tota eccleſia. Item & ſimiles conceſſit in anno 2. poſt mortem Regis ex ſimili cauſa, declarans in vtriſque, quod valeant in ſolo foro conſcientiæ, & non in exteriori aut litigioſo. Concedebatur etiam in eiſdem auctoritas abſoluendi à caſibus bullæ cænæ domini, demptis hæreticis.

CAP.

Poſt modum tamen vtriquè aſſentiunt, & ad eos deſtinantur epiſcopi vt infrà. hęc ex Rouero.

Verum ſi ſuppoſiti ſint germanis & gallis (vt ait conſtat quòd ſunt alii ab habitatoribus terræ du Breſil, multò antè etiam à Luſitatis luſtrati, cū illi ſint ad Auſtrum iuxta Capricornum.

CAP. 162.

In anno 1566. Cæſar intellexit Turcā Solimanum, ingenti agmine ſtatim venturum in Hungariam & Alemaniam. Vnde coacto exercitu ſe parat aduerſus eundem.

Iſquè Solimanus munitiſsimam vrbem de Siget horrendo conflictu per dies 29. inuaſit. at dominus Comes de Serim vice Ceſar, cum fidelibus chriſtianis, reſtitit, ſpretis quibuſcunquè oblatis & policitis à Solimano,

de his Rouer[9] āplè citat ſuper anno. 1546. à fo. 362. & Surius eo anno, vt iam amplius ſuper eo Carolo.

De victoria eiuſdem Caroli apud vrbem Africam.

CAP. 154.

In anno 1550. vice rex eiuſdem Ceſaris Caroli apud Siciliam, cum Cæſarianis militibus, Florentinis, Genuenſibus, & Rhodianis Dragutiū quendam Atchipiratam inſequitur vſquè in vrbem Africam, à qua forſam ea regio denominatur Africa, eamquè ciuitatem obſedit, vicit, cæpit, & detinuit cū magna preda, & liberatis captiuis Chrianis innumeris, ac Iudeis captiuis. Nihilominus

CAP. 73.

In anno 1573. excommunicauit in bulla cænæ domini quoſcunquè hæreticos, Huſsitas Vicleffiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Hugalnotos, Anabaptiſtas, Trinitarios, ac omnes & ſingulos cuiuſcunq; nominis exiſtant. Item & credentes, fautores, receptatores, ac eorum libros ſine auctoritate legentes ſcienter aut tenentes, imprimentes, aut deffendentes publicè vel occulte. Necnon & ſchiſmaticos ab obedientia Romani pontificis ſeſe ſubtrahentes pertinaciter. Item excommunicauit ſingulas perſonas ad futurum concilium ex eius ſententia appellantes, & communitates pariter appellantes interdixit. Nam nec communitas propriè excommunicatur ſed benè interdicitur. Vel etiā ad id, dantes conſilium aut fauorem prout Pius 2. antè eundem ſub paribus pœnis, &

à Solimano, & maluit glorioſè pro fide mori, quàm cum proditione exaltari. Vndè & domino permitente Turcæ crudeli exitio detinerūt ciuitatem. At tandem dominus ſui miſeratus, voluit vt is tyrannus Solimanus ſuis locum daret, nam in ea expiditione mortuus eſt.

Vt in ſimili domin[9] per Eyechielem. c. 21. aiebat mucro, mucro euaginate, ad occidendum vſq; ad tempus iniquitatis prefinitæ. At tandem ſub iungit, reuertere in vaginam tuam, ibi te iudicabo, & effundam ſuper te meam indignationē.

CAP. 163.

In eo anno 1566. cæperunt deplorandæ tragediæ & calamitates per Flandriam, Brabantiam & alias inferiores partes

Nihilominus imperator propter preſidii difficultatem eam vſquè ad ſolum deleuit. De eadem victoria, habet Rouerus ſuper eo anno. 1550. fo. 397. & Surius fo. 284. & ſuper eo Carolo iã. Ita & de obitu Grauellani, de obſidione Magdeburgenſi, à Duce Mauricio & fuga Langrauii.

CAP. 155

Chriſtianiſſimiquè Reges Franciæ, Franciſcus primus, Henricus. 2. filius eiuſdem, huiuſquè filius Franciſcus ſecundus, Carolus nonus, & Henricus qui nunc tertius præ ceteris inter Chriſtianę fidei protectores debent annumerari. Qui inconcuſſè armis & iuſticia, nec carni aut ſanguini parcẽtes vel propriis ſtipendiis eam tutati ſunt ſemper, potiſſimum his turbatis temporibus.

& cenſuris inhibuerat, vt in epiſtola eiuſdem in fine primi tomi conciliorum. Cætera etiam quæ conſueta ſunt in proceſſu cœnæ domini, inhibuit, vt in extrauaganti, etſi dominici gregis de pœnit. & remiſſ. & in ſequenti. Hic pater ſanctiſsimus ſanctam ligam aduerſus infideles etiam continuauit, & contribuit pro eadem.

Eiuſdem beatiſsimi papæ ac ſummi pontificis, & ſanctæ matris eccleſiæ, me, & omnia mea, correctioni ſubmitto, ſi quæ (præter intentionem) in hoc opere aut aliàs quid aſſeruerim minus rectum, aut quod male ſonet, ſuplico vt pro non aſſerto habeatur paratus reuocare.

partes ſubditas Regi hiſpaniarum, ea occaſione quia precedenti anno, menſe octobri litteræ & edicta Regiæ maieſtatis, ad duciſſam ſororem Regis, & moderatricem earum partium vice eiuſdem. quibus ſignanter erat iniunctum vt obſeruarentur omnia edicta per Carolum. 5. aduerſus hereticos, quæ ab eo Rege erant ratificata. Item & canones concilii Tridentini circa clericorum reformationem obſeruarentur. Item vt à curatis diſquireretur qui eſſent parochiani, ſi confiteantur, qua forma deſponſati, qua baptiſati paruuli, & epiſcopi à Magiſtris & puerorum inſtructoribus diſquirerent cuius patriæ & relgionis, quid legerent diſcipulis, nec permiterentur niſi fideles, aut admitterentur, vel alerentur in hoſ-

pitalibus

Regaliſquè eorum ciuitas Pariſienſis inconſtantiſſima, & imperterta fidei tuitione, gloriã & nomen æternum promeruit.

CAP. 156.

Eſt & nũc, & ab ĩmemorabili tempore fuit in hac birtannia minori, hiſtoria, his tẽporibus plurimum accõmodata pro veneratione in vrbe ſeu caſtro Montifortis. Iuxta enim eandem vrbem eſt quædam deuota eccleſia dedicata in honore dei & beati Nicolai, magna deuotione populi ab antiquo frequẽtata tempore. Eſtq; magnum ſtagnum non longe ab ea mediãte parte vnius vici, cum quibuſdam hortis inter ipſum & eccleſiã in eoquè ſtagno quędam auetha auis aquatilis habitat. quę dũ in Mayo ſuos alit pullos, circa feſtum tranſlationis eiuſdem ſancti Nicolai aliquo die non

pitalibus niſi catholici: Quæ omnia facta erant & poſt modùm à comitiis & ſtatibus prouinciarum conuocatis fuerũt approbata.

CAP. 164.

Super præmiſſis mandatis & iniũctis à Rege hiſpaniarum, publicatis & proclamatis, iuſſu dominę Regentis in eis Flandrię partibus: ſeditioſi plurimi, proclamarunt, quod Rex vellet inſtituere inquiſitionẽ vt in hiſpania, quãquàm id non pretenderet. Super his tamen ſectarii quidam colligas conſpirunt in eum Regem Catholicũ cum magnis opprobriis.

Rex nihilominus perſtitit, vt ea cuſtodiantur edicta. Qui omni via qua potuerunt cœperunt in eum conſpirare.

CAP.

nonnumquam feſtum precedente, & quandoquè ſequente, ad eam eccleſiam per modum proceſſionis accedit cũ pullis ſuis, progrediturquè ipſa, via illi a populo parata circumſtante ad altare eiuſdem beati Nicolai, ac ſi ad oblationem. viſitato vero altari cum pullis in Stagnum, nullo directore reuertitur. Et aiũt quod relinquat vnum ex pullis, nec ſcitur vbi, quanquam non ſit certum. Et cum exit ex Stagno, vt veniat vocem emittit, qua cognoſcitur ſtatim ventura. Tumquè omnia oſtia mediarum domorum illi aperiuntur, & per poſticum alterius earum ingrediens pertranſit ad eccleſiam. Et tum ſingulari ſonitu campanarum populus conueniens & congregatus illi obuiat vt aduenieniti proceſſioni. Et à ſuo

CAP. 165.

Dumquè eam dominã regẽtem conueniſſent, & ſuper his inquietarẽt quidam miles ex ſuis, ait eidem, domina ne formides aut timeas hos trutanos ſeu gueux vt vulgò dicitur. Qui hinc deſpectiuè, formam & habitum talium deſumpſerunt, lancem ad cingulum geſtantes. Atquè infinitis ſeditionibus inſurrexerunt, affigentes libellos, & cõuocantes miniſtros qui proclamarunt predicantes cum blaſphemia, & ſacrorũ prophanatione, etſi domina regens etiam armis reſtiterit, ita vt plurimi occiſi ſint & incarcerati. Eo tamen anno toto ſemper in deterius tumultuatum eſt. Ciuitates interim quædam viriliter reſtiterunt.

CAP.

ſuo reditu, in nullo ab aliis indomeſticis diſcernitur. Nec ſingulis annis, aut certo die venit ipſa, ſed ſecundum tempus, vt Angelus in probaticam piſcinam.
At frequentiùs & maiori reuerentia venit à tempore currentium errorum contra ſanctorũ reuerentiam. Et in preſentia domini D'andelot & eius vxoris dominæ eiuſdem loci, venit cum maiori reueraantia qua vnquàm.

CAP. 157.

Deridebunt forſam atquè ſigillabunt malignantes quòd ſit fabula, & vndè id fieret, & qua ex cauſa. At de re ipſa aliundè querant impugnationem. Nam teſtimonio infinitorum id conſtat qui penè quolibet anno id conſpiciũt, & ſignanter adhuc hoc anno 1574. & precedenti, quod ex parte me mouit eam hic inſerere

CAP. 166.

Princeps Auriſcanus fecit quandam laudabilẽ pacificationem apud vltrec, cum eis conditionibus quòd nulli impediuiſſent punitionem Yconoclaſtarum qui appoſuiſſent libellos, aut prouocatoria cantaſsẽt, vel quid tendens ad ſeditioninem, & quod nulli predicantes ab aliqua parte quid predicarent prouocatorium. Is tamen dominus neſsio quo ſpiritu aliò diuertit de his plenius exprimi. Surius.

CAP. 167.

In anno 1567. quædam ciuitates eripiũtur è manibus ſectariorum. Domina Regens predicantes ex Melcheneis exulare iubet. Et cum Martinus ſiuet Caluiniſta nolet acquieſcere, capitur & ſuſpenditur relinquens tamen

Veram

inſerere hiſtoriã. Vndè verò id fieri queat cum auis ipſa ſit ſine intellectu quibus & reſpondemus quod inſtinctu illius qui iuſſit coruis vt paſcerent Heliã. 3. Reg. 17 qui & eidem afferebant panem, & carnes veſpere & mane. Vndè autẽ deſumerent eos cibos aptos vſui humano & decoctos, aut quomodo corui non ſibi potius retinebant ſecundum naturam, dominus dat rationem, cum ait, precepi coruis vt paſcant te, igitur quia ita iuſſit, factũ eſt. Et ita nunc poteſt eſſe, non eſt enim abreuiata manus domini. Vndè & cunctis animantibus in vna quaquè ſpecie iuſſit, vt etiam ex deſertis & incognitis locis cõuenirent ad Noe & ingrederentur arcam gen. 7. & ex ore infantiũ & lactentium (qui ſine vſu rationis) perficit & ſi

Veram fidei profeſſionẽ ſub proprio Regno. multi Trutani occiſi ſunt apud Antuerpiam. Caluiniſtæ autem intra vrbẽ Antuerpienſem multas exercebant inſolentias, conantes totam vrbem depredari, & repreſſi fuerunt à cathoilicis & Lutheranis & confeſſionariis. Item Valẽtia ciuitas reducitur ĩter man⁹ Regis & in mẽſe Aprilli Antuerpienſes legatos ad ad dominam regentem deſtinant, quos ſuſcepit receptis promiſſis quod deo & Regi eſſẽt fideles. Ac de multis fuit facta iuſticia. Et ea domina ſolemni apparatu ingreditur & recipitur 28. Aprilis. Et multi hinc fugientes, pauperes carthuſianos apud Ainſterdam ſunt depredari, & monachos apud aiguemont. Verum ſtatim fuerunt inſecuti & deprehenſi

ſi tacuiſſent, aiebat, lapides clamaſſent.

CAP. 158.

Cauſam vero non legi ab aliquo ſcriptam, verum patres noſtri annunciauerunt nobis ex communi fama predeceſſorum. Quod quedã deuota & honeſta puella rapta eſſet pro ſtupro à violatoribus, & deducta ſecus ſtagnum, aſpiciens ſimiles aues, ipſa vt altera ſancta Sicillia, lachrimis interpellabat ſancta agmina beatorũ, & ſignanter beatum Nicolaum ob vicinam eiꝰ eccleſiam, vt ſuam pudicitiam domino commẽdarent, optans & ſupplicans, ſe ipſam potius in ſimilem auem conuerti, quàm ſtuprari ab eiſdem violatoribus, & ſtatim in auem conuerſa in ſtagnum euolauit. Et in miraculi atteſtationem ipſa aut alia eiꝰ ex prole ſuccedens viſitat locũ.

Nec

hẽſi cum debitis pœnis.

CAP. 168.

Eaquè domina Regens edicta regis circa religionem iuſſit publicari, & quod ſingulare euenit apud Cambreſium de quodam heretico predicante, qui conuictus appenſus fuit patibulo, & à cõſodalibꝰ inhumatur non longè à loco. Et publicatur ab eiſdem quia verè ſurrexit & apparuit prædicãs per frãciam. Verum Catholici perquiſitum corpus exhumarunt, & rurſus apenderunt in patibulũ, vbi & remãſit coruis & auibus prędicans. Eoquè anno 1567. comes à Helfeſtem vir illuſtriſſimus apud omnes, Lutherano & Auguſtanæ cõfeſſioni prius deditus dum (aiebat) meditatus eſſet, quod in ea doctrina, & miniſtris nil ſtabile reperiſſet, at potiꝰ abſurdas

Nec plus incōuenit quā de vxore Loh, cuius corpus conuerſum fuit in ſtatuam ſalis, aut de viſitatione piſcinæ per Angelum & de receſſu maris in ſolemnitate beati Clemētis, vbi in eo mari non eſt fluxus, aut refluxus, vt in Occeano: Credendum tamē quòd omnia fuerunt ſeparata & corpus ita conuerſū. Hæc de ipſa hiſtoria ſatisfaciant.

CAP. 159.

De Regno Cypri & ſancta liga ex Surio pro parte.

Ceſſantibus vt cùm què cōmotionibus per Franciam (& ſi non in Flandria) ecce ſubito aliud veh, dum in anno 1570. Sultanus Selinus imperator Turcarū bellum Venetis indicit pro Regno Cipri. Quæ quidem inſula (Rhodo iam amiſsa(ſola tenebatur

ſurdas cōtrarietates quibus nec ſatisfacere potuiſsent, ad gremium eccleſiæ reuertitur, & fugatis hæreticis & prędicātibus ex ſuis terris & ditionibus, præſbiteros & catholicos reuocat. Cuius exēplo, multi excircumuicinis conuertūtur ad fidem, ex quibus Glaber medicus.

CAP. 169.

Philippus Rex Catholicus, conſpiciens dominam Regētem, ac ſororem ex patre duciſsam de parme, non poſſe cōmodè, & ex deſiderio partes Flandrenſes moderari, obſiſtētibus dominis quibuſdam, communi decreto, & plena auctoritate, illuc deſtinauit dominum ducem Dalbanum dominum Ferrandum Aluaretz de Toleto cum duobus filiis, & numeroſo exercitu, qui & 30. annis ſub Carolo patre militarat. At

tur à Chriſtianis, ex eis orientalibus aut Cycladibus, quę ſæpiùs fuerũt irrigatæ ex ſãguine martyrum. Iſquè Selinus poteſtate ſua, & ea commoditate, dominos Venetos in eam Inſulam præuenit, vt propinquior, & detinuit eam cum maxima crudelitate in pauperes chriſtianos. In anno vero ſequenti 1571. etiam ciuitatem famageſte, quę viriliter reſtiterat, detinuit, & reſiduum inſulæ cum multa tyrannide. Vndè vt eiſdem reſiſteretur, exhortatione Pii. 5. pontificis ſummi, Rex catholicus Hyſpaniarum, & dominatio Venetorum, ſancta liga confederati ſunt cum eodem, vt cõmunibus viribus & expẽſis reſiſtant duce domino Iohanne Auſtriæ, fratre naturali eiuſdẽ catholici regis. Turcis, multis depopulatis inſulis, ſiſtunt

At hic in aduentu ipſius domini ducis, princeps auriſcanus in Alemaniã auffugit, ſe merito ſuſpectum demonſtrans, quod prius diſſimularat.

CAP. 157.

Albanus autem in ſuo aduentu dedit animum ad deuincendos & eruendos tumultus ac ſeditiones, ordinatis militibus, per ſtationes congruas. Et detinendo authores ſeditionum ac proſcribẽdo eorum prouẽtus ad reparationem demolitarũ eccleſiarũ.

Vndè & multi ſibi formidantes etiam aufugerũt. Princeps vero mœſtus cum fratre de proſcriptis facultatibus, obtinuit a fratribus alemanis ſuæ religionis tria millia commilitonũ pro eiſdem facultatibus recuperandis. Vltra fidẽs in ſuæ nationis coadiutores.

Quod

ſiſtunt in ſinu de Lepantho expectantes exercitū chriſtianorum. Quiquidem chriſtiani, & ſi viribus eſſent impares confidentes in domino, vela vento commitunt formidantes tamen ſinum ingredi leuem claſſem tranſmittunt, qua eoſdem Turcos exire tentarent: Et reſiduus exercitus noſtrorum ſequebatur parat⁹. 17. Octobris, dum infideles, noſtros aſpiciunt in aperto mari, in ſua multitudine cōfidentes aggrediuntur eoſdem ſine debito ordine: Et tantus fuit conflictus ab. 8. de mane, vſquè ad veſperam, vt vix vnquā ſimilis. A. 2. verò à meridie ex miſericordia diuina, victoria ceſſit chriſtianis, ita vt non niſi. 18. triremes infidelium, famulantibus tenebris euaſerint, vt ex litteris impreſſis.

Citat tamē Surius quod pro-rex

Quod perpendens Albanus, Citadelam fortiſſimam conſtruxit apud Antuerpiam. Et iniunxit vt ſinguli fidem catholicam & eccleſiaſticam amplecterentur. Et arma ſingulorum iuſſit dari gubernatoribus ciuitatum atque caſtrorū. Et tum domina regens obtinuit à Rege cum bona gratia, & dignis muneribus, vt libera & abſoluta eſſet a tanto onere. Et cum annis 5. rexiſſet laudabiliter, eſt reuerſa ad dominū ducem & ſponſum apud Parmam.

CAP. 158.

Tum d'Albanus auctoritatem ſuam plenariam prouulgauit, & claues Bruxellæ ciuitatis, alteri dedit. Gaudentes ad eundem cum domino comite D'aiguemōt importune conquerūtur, quos nec vult audire. At potius conuocato concilio

pro-rex Argerii fuga euaſit cũ 40. triremibus. Et alia duo capita illic interierunt, Et in ea victoria remanſerunt inter manus fidelium. 180 triremes. Et liberati ſunt ex catenis circiter 20. millia chriſtianorum, & cum pauca ruina noſtrorum reſpectiue. Benedictus deus qui tradidit impios. Hæc ex Surio quit fuit, ſuper eo anno. Et ex litteris ſuper ea re impreſſis, & diuulgatis. Frater Mathias feliſius ex ordine beati franciſci, guardianus Mechliuien. perdoctum elucidatorium edidit ſuper præceptis decalogi, circa 1573.

CAP. 165.

Petrus boyſtuau, cognomine ſeu agnomine Launay, brito, huiꝰ armoricæ Britãniæ, docta & deuota cõpoſuit opuſcula de teatro mũdi, de rebus prodigioſis,

concilio, ipſum Comitem, & dominũ de Horne incarcerari fecit apud Gandauum, & forti detineri præſidio. Et cum his magnam acien æqueſtrium & peditum habuit in ſubſidium à Rege franciæ, duce Guiſiano.

CAP. 159.

Tum. 2. commotiones per Franciam inſurrexerunt, ſed de eiſdem iam ſuper Pio. 5. Albanus ſe apud Bruxellam ex Antuepia contulit. Vbi informatur certiùs de cõmotionibus Auriſcani principis. Item & de cõfederationibus factis a præmiſſis dominis d'ayguemõt & dehorne. Vndè ſequenti anno. 1568. magna præſidia Hyſpanorum poſuit in locis & dominijs eorumdem, & eorũ liberos miſit apud Louanium detinendos. Et filium Principis miſit in Hyſpaniam debitè inſtruendum,

prodigioſis,& alia nõnulla, qui & continuè ſtudẽs & laborans pro repu. & gloria noſtræ Britãniæ obijt hoc tempore omnium deſiderio. Nicolaus Angelicus, vtriuſquè iuris doctor, Regens peritiſſimus,& vigilantiſſimus Epiſcopus noſtræ ciuitatis, & diocęſis ſancti Brioci, in verbo dei & ſancta doctrina continuè laborat. Plurima doctiſſima ſcripſit & recolegit quanquàm nulla in lucẽ emiſerit, niſi per ſanctã & continuam exhortationem. Is ſua gratia plurimũ inſudauit & laborauit pro examine & correctione huius operis. Dominus eundem nobis conſeruet ad multos annos.

Chriſtophorus a capitè fontium ſeu penſeutenio Reuerendiſſimus generalis miniſter totius ordinis minorum & aliàs miniſter prouincialis & cuſtos ad generale capitulũ huius noſtræ prouinciæ Britãniæ, & alumnus egregia ſcripſit opera in vulgari pro deffenſione fidei noſtrorum predeceſſorũ diſtinctis voluminibus, & ſecundo ſignanter de reali pręſentia corporis chriſti in ſacra Euſcariſtia, & altero de libero arbitrio : Et alijs ſpecialibus. Simul & continua exortatione laborat in meſſe domini cũ fructu & gloria. Quem dominus cũ toto ſuo grege conſeruet atquè dirigat Amen.

inſtruendũ, Et interim dux ipſe intendebat proceſſui domini Dayguemont, iubens examinare ſuos domeſticos, ſuper fœdere & colligatione cũ principe & fiebat iuſtitia de ſęditioſis, Prĩcepſquè citatur compariturus pro ſua iuſtificatione nec comparuit. Et tandem Comes Daygmont conuictus crimine Læſę maieſtatis excapitatur cum magno multorum deſiderio Simul & Comes Hornenſis, qui tamen obierunr viri fideles, deuote ſuſceptis eccleſiæ ſacramentis, Et quidem alii magnates pariter excapitati fuerunt.

CAP. 160.

Fuerunt & aliæ multæ cõſpirationes in eum Albanum ducem & Hiſpanos, Ludouicus Comes, frater Principis cum Alemanis multis ipſum inſecuntur

inſecuntur, Qui occidit ex eis 1500. Hi tamen in aliquibus preualuerunt Eundem etiam inſecuntur per Phriſiam quos & mirabili cõflictu vertit in fugam, cum multa eorum ſtrage, occiſis ex eis vltra 7000. Vbi ex ſuis ſolum.12. occiſi ſunt Comes vero frater Auriſcani, fuga elapſus cũ eodem Auriſcano fratre iungitur, Qui & grandi exercitu tendunt in Flandriam. Tũquè dux Albanus diſpoſita & inſtructa acie eidem occurrit & cõpulit flumẽ Muſiani vado pertranſire cũ grandi ſuorũ iactura, & eũ taliter ininſequitur, vt ex ſuis hæreticis fuerint occiſi 7000. Pluribus igitur in cõmodis princeps iſte preſſus, cõpulſus eſt adire Franciam leuiter tranſiens per infimans partes Frãdriæ non ex deuotione aut propter Iudeorum metum,

tũ, ſed ipſius ducis. Qui & iungitur cum duce Bipontium euntes ad Franciæ reſſormatos, vt ſuper Pio 5. & tum fuerunt tertiæ commotiones. Princeps igitur cũ fratre Comite de manſam, & duce Viſpontiã, ex Flandria tranſierunt ad pretenſos reformatos tumultuantes Franciam in anno. 1569. Et non multò pòſt moritur dux Bipons circa lemouicas. Et princeps ipſe cum fratre diſceſſit ab eiſdem nec nota fuit cauſa.

CAP. 161.

Contractum eſt matrimonium Regis catholici Hiſpaniarum, cum primogenita huius domini Imperatoris Maximiliani. Quæ pòſtmodùm traducta fuit contriumphis in Hiſpaniam. Et nunc cum ſancta benedictione & fælici prole permanent coniuncti. Fuit pariter concluſum matrimonium

matrimoniũ inter chriſtianũ Regem Carolum & dominam Elizabetã filiam eiuſdem Imperatoris & nuptiæ cælebratæ eo anno 1571.

CAP. 162.

Et quanquam pax præcedenti anno fuiſſet concluſa in Francia: quædã nihilominus occulta conſpiratione ab eiſdem pretenſis refformatis texebantur.

Tractabatur pariter matrimonium Regis Nauaræ, cum ſorore chriſtianiſſimi regis. Quem illi prætenſi poſt mortem principis condẽſem patrui ſui ſibi præfecerant.

CAP. 163.

In anno 1572. Dux Albanus præclaram victoriã habuit in Flandria. Cumquè nuptię, concluſo matrimonio inter Regẽ Nauarræ, & ſororem chriſtianiſſimi Regis celebrarentur apud Luthetiam cum magno procerum conuentu in men-

ſe auguſto. Rex Chriſtianiſſim⁹ ĩformat⁹ de cõpoſita conſpiratione aduerſus eundem pręuenit. Nam mandato ipſius (vt pòſtmodùm ſuis patentibus declarauit) occiſi fuerunt ex præcipuis conſpiratoribus in numeri, à 24. Auguſti vſquè 28. Ex quib⁹ precipuis fuit Admiraldus Chaſtillom author precipuus. Item dominus de Rochefoucaut, & alii quam plurimi.

Et id de ſolis conſpiratoribus nolens contrauenire mandato ſuæ pacificationis, dummodo quiete & pacifice viuere voluiſſent. Montgonmerius autem fuga ſaluatus tranſit in Angliam. Et ita nuptię verſæ ſunt in ſiculas veſperas. Tandem is Montgonmerius captus in Normandia, excapitatus eſt apud Lutetiam. 1574. Summus pontifex elargitus

elargitus eſt, pleniſſimas indulgentias debite orantibus pro diſpoſitione horum temporum ex 11. Septembris. 1572. Et mirum cum hæc euenerint a 24. Auguſti, quod arbores multis locis cõtra naturam temporis tũ reffloruerint, etiam quę prius videbãtur ſiccę & aridæ.

CAP. 163.

Poſt mortem vero Admiraldi & complicum illius, conſortes dictæ factionis, ſeſe in ciuitatem Rupellæ incluſerũt cum forti præſidio, Et iubente Rege ea ciuitas magna obſidione vallatur, ductore inclito duce Andegauenſi fratre Regis, Quæ & multo tempore reſtitit. Et is dux eligitur, & aduocatur Rex Poloniæ.

Vndè cum quadã cõpoſitione diſceſſit ab eis profectus ad ipſum Regnum: Quem dominus conſeruet

conſeruet atquè dirigat. In anno vero, 1574. initio 40. Dum curia erat apud ſanctum Germanum, fuit facta comotio aduerſus eundem Regem Chriſtianiſſimum. Et in Paſchate inſidiati ſunt vitæ ipſius. At deprehenſi ſunt & detenti quidam & nonnulli puniti, multaque detecta, Et tandem, chriſtianiſſimus Rex Carolus decidens in infirmitatẽ, die ſancto pontecoſtes emiſit ſpiritum, & timetur ne toxico. Cui ſuccedit modo inclytus Rex Poloniæ Henricus. 3. cũ multis optẽtis victoriis & inimicis ſuperatis etiam eodem anno. 1571 Dominus eum cõſeruet Amen.

FINIS.

TABVLA SEV INDEX RE-rum memorabilium quæ in hoc libro continentur.

Sacri Doctores.

CHriſtus legiſlator euãgelicus. fo. 1. verſo. Cap. 1:

Petrus vicarius eiuſdẽ fo. & c. eo.

Is Romam venit expugnaturus Symonem Magum. Ibidem.

Annis. 25. illic ſedem epiſcopalem tenuit. Ibidem.

Sub quo imperatore Romam venerit Petrus fo. 2 verſo. c. 2.

Quo tempore Paulus Romã venerit. fo. 3. verſo. c. 3.

Eodem die & in eadẽ ciuitate Petrus & Paulus martirij coronam ſuſceperunt ſub Nerone fo. & cap. eo.

Lucas euangeliſta comes peregrinationis Pauli fo: 4. verſo. c. 4

In Bithinia Lucas patitur. ibidem.

Qua ratione Iacobus dicatur frater Domini. fol. 5. verſo. cap. 5.

Iacobus primus epiſcopus Hieroſolimitanus d. f. & cap. eo.

Marcus Euangeliſta, dictus Iohannes B. Petri interpres, primam in Alexãdria fundauit eccleſiam. fol. 6. verſo. cap. 6.

Octauo Neronis an. martirio coronatur. fo. & c. eo.

Matheus primus Euangeliũ ſcripſit Hebraico ſermone, patitur martirium circa 34. annum a Chriſto paſſo. fo. 7. verſo. cap. 7.

Andreas frater Petri crucifigitur apud patras fol. eodem. cap. 8.

Iacobus filius Zebedei in Iudea decolatur iuſſu Herodis Agripæ fo 8. ver c. 9.

Corpus eiuſdem naui impoſitum ductu Angeli in Hiſpaniam defertur. fo. eo.

Philippus predicans Euangelium gentibus in Gerapoli crucifigitur. fol. 9.

verſo. cap.10.

Bartholomeus excoriatur in Albanopoli maioris Armeniæ fo.eo. cap.11.

Thomas poſt prædicatum Indianis euangelium in Calamina moritur fo.10.verſo. cap.12.

Bernabas qui & Ioſeph Cyprus officium prædicatoris exercuit Romæ ante Petri aduentum fol.14.verſo. cap. eodem.

Per eum Clemens fuit conuerſus. fol & cap. eo.

Dioniſius Ariopagita Pauli diſcipulus a. B. Clemente in Gallias miſſus apud Luthetiam martirio coronatur fo.16.verſo.cap.17.

Iohannes vltimus apoſtolorum anno ætatis ſue, 99. moritur poſt deſtructionem Hieruſalem fol. 16.verſo cap. 18.

Policarpus epiſcopus Smirenſis Martioni interroganti an eum agnoſceret, reſpondit agnoſco te filium ſatanæ, fol.18.verſo.ca.22.

Fabuloſa opinio Papiæ epiſcopi de temporali Chriſti Regno poſt reſurrectionem fol.19.verſo.cap.23.

Athanaſius epiſcopus Alexandriæ Arrianorum odio in exilium relegatur, fol. 38.verſo. cap. 46.

Mors eiuſdem fol.46. verſo ſub finem. cap.4.

Ab initio morbo laborantibus dabatur hoſtia fol.49.verſo cap.7.

De Mercurio milite Virginis fo.55.verſo.c.13.

Imperatori Valenti Baſilium deprecanti, vt filio ſuo ſuccurrat, Reſpondit, baptiſetur à fideli & ſanabitur fol. & cap. vt ſuprà.

De eodem Baſilio, & ferculorũ præfecto ipſius Valentis. fol. 56. verſo cap. 14.

B.Chriſoſtomus epiſcopus Conſtantinopolitanus ſtrenuè ſe gerens in officio odio inimicorum in longinqum exilium relegatur.fol.65.verſo.cap.19.

In tali vexatione & exilio, obiit re ipſa verus martir fo. 66. verſo. cap.21.

Notabilis hiſtoria de ſacro tumulo ipſius, de litteris imperatoris ad eum miſſis, & ſacris reliquijs tranſlatis Conſtantinopolim & in eadem reconditis fol.67. verſo.d. cap.21.

Nomen.B.Chriſoſtomi in ſacro albo repoſitum fo.705. cap.26. ſed in priori numero, 705, 0, tollendum eſt, vt remaneat numerus 75.

Sanctus Auguſtinus ante baptiſmum ſucceptum in errorem Manicheorum incidit, ſed precibus matris Monicæ & .ſ.Ambroſij conuertitur & ab eo baptiſatur. fol.707. cap.28.

In priori numero 707.0, tollendum, vt ſuperius eſt dictum vt remaneat.77.

S.Ambroſius & Auguſtinus cõpoſuerunt & cecinerunt canticum, Te Deum laudamus fo.ſequenti verſo. cap. eodem.

Matre ſuper hoc exulante, lege exultãte. ibidem.

Tot libros. B. Auguſtinus conpoſuit vt vix ab aliquo in vita legi queant.fol.80.verſo.cap.17.

In concilio Toletano. 3. fuit ordinatum vt caneretur in omni eccleſia ſinbolum fidei fol.127. verſo.cap.83.circa finem.

Pharamundus Dux Franconiæ Rex franciæ inſtituitur, & hinc franciæ nomen florere cœpit. fo.136.verſo cap.95.

Pharamundus legem ſalicam tulit, quæ filiam ad Regni ſucceſſionem non admittit.fo. & cap.eodem.

Clodoueus in bello ab hoſtibus oppreſſus vouit deo, ſi daretur victoria, ſe legem Chriſti ſuſcepturum: quod & fecit fol. 138.verſo.cap.96.

De oleo diuinitus miſſo, quo ſacratus eſt, & tribus floribus lilii: ibidẽ.

Item de vexillo auriflameo fo.139.ver.d. cap.96.

Pariſienſis ciuitas fundata à Paride gallorum Rege. fo. 141.ver. cap.98.

Turonenſis ciuitas à Turno Bruti nepote illic ſepulto, nũcupata fo.147.ver. c.101

Albeon inſula à Bruto deuicta ab eodem Britannia nuncupata eſt.fo. vt ſupra. cap. eodem.

Fidem Chriſti Britannia, ſiue Anglia ſuccepit. 300. annis ante baptiſmum Clodouei.fo.149. ver. d.c.101.

Saxones prioribus incolis occiſis Britanniam occupant, & hinc Britannia Anglia dicta eſt.fo.155.verſ.c. 103. circa finem.

Beda venerabilis natione Anglus vir admirãdæ doctrinæ, de quo & lapides ipſi teſtimonium prebuerũt fol.168.ver.c.109.

De imagine Chriſti in Berytho. fol. 179. verſo. cap.115.

Cur depinguntur Angeli facie humana. fol. 180. ver.d. cap.115. per imaginem Deum agnoſcimus.fol.181. verſo. d.cap. eodem.

Euſebii inſtantia martirum geſta deſcribũtur. fol.185.verſo. cap,119.

De vniuerſitate parienſi & de 4. fundatoribus eiuſdẽ ſub Carolo magno fo.192.verſo. cap.89.

Bulgaria fidem Chriſti ſuſcepit tempore Nicolai. 1.papæ fo.196 verſo. c.6.

Theodulphus epiſcopus Aurelianenſis canticum, Gloria laus et honor &c. compoſuit, quod cũ cecinißet incarceratus, imperatore tranſeunte iuxta carcerem, liberatur. fol. 205.verſo. cap. 14.

Et extunc in eccleſia canitur. ibidem.

Robertus franciæ Rex multa etiam cantica compoſuit quæ in eccleſia canuntur.fo.216.verſo.c.3.

Guido abbas de cruce ſancti Eufredini compoſuit tria reſponſoria in honorẽ

B. Virginis quæ etiam in eccleſia canuntur. fol.222. verſo. cap.2.

Henricus monachus compoſuit antiphonas Maria dulciſsima, Salue Regina & Alma redemptoris mater.fo.223.verſo. cap.3.

Guido Aretinus philoſophus cõpoſuit Regulam muſices, quæ gamma dicitur. fo. & c. vt ſupra.

De exercitu parato ad ſanctæ terræ conquiſitionẽ, & directione illius exercitus. fo.224. verſo.cap. 16. & ſequenti.

De Anthiochia, quæ fuit Petri prima ſedes fol. 239. verſo. cap. 9. cui numero 9.debet præponi. 1, vt ſit numerus.19.

De Godifredo primo Rege Hieroſolimitano qui auream coronam ferre recuſauit, vbi Rex Regum ſpineam geſtaſſet.fol.141. verſo. d. cap.9.

De valido ictu ipſius Godifredi qui vnum turcum vno ictu per medium ſecuit. fol. 242. verſo, cap. vt ſuprà circa finem.

Beatus Bernardus Abbas Clareualẽſis multum inſudauit pro tollendo ſchiſmate quod erat inter Innocencium 2. & Petrum Leonis antipapam fol.244.verſo.cap.21.& ſequenti.

De quadam muliere obſeſſa ab incubo demone quæ liberata eſt medio ipſius ſancti Bernardi, fol.253. verſo. cap.27.

De eodem Bernardo ad ducẽ Aquitanum profecto fol.256.verſo. cap.30.

Sola lotura manuum ſancti viri egrotum ſanauit fol.264.verſo.cap.33 circa finem.

De malicia Aleonoræ vxoris Ludouici Regis quæ illecta à Raymondo Anthiochiæ principe, à marito ſeparata eſt. folio 269.verſo. cap.36.

Ipſa Leonora poſtea nupſit Henrico duci Nor-

maniæ, & hinc belli fomes inter Anglos & Gallos fo.270.verſo. c. vt ſupra.

Mors beati Bernardi, qui fuit 160.cœnobiorum pater fol.271.verſo. cap.37.

Petrus Lombardus epiſcopus pariſienſis opus ſententiarum edidit.fol.323. verſo. cap.44.

Franciſcus Aſſiſinas pater & inſtitutor ordinis minorum.fo.331 verſo.cap.56.

Obijt anno domini 1226. fol.332. cap. vt ſupra.

Gregorius 9.eum cathologo ſanctorum aſcripſit Ibidem.

Siculi dato ſigno ſonitus campanæ pro veſperis omnes gallos ſine diſcrimine ſexus interimerunt fo. 332. verſo. cap.99.

Hinc adagium naſcitur, cum multorum optatur interitus ſiculæ veſperæ illis imprecantur Ibidem.

Mors Caroli Regis Neapolitani.fo.375.cap.103.

Iohanna hæres Roberti Regis Siciliæ mortuo priori marito Ludouico fratrueli nupſit.fol.175.verſo. cap.103.

Clemens.6, Auinionem quæ erat ex patrimonio dictæ Ioannæ, pro feudo debito eccleſiæ ob regnum Neapolitan. accepit.f.379 & 380.verſis.cap. 104.

Extunc Auinio eſt ſedes papalis d. folio. 380. verſo. cap.eo.

Iohannes de Columna dominicanus, author voluminis hiſtoriarum quod dicitur mare magnum fo. 383.verſo. cap.1.

Martinus ex eodem ordine compoſuit tabulam, quæ dicitur Margareta decreti, & Chronicam quæ dicitur Martiniana. Ibidem.

Franciſcus Mayronis ordinis minorum prior actum ſorbonicum inſtituit. hinc ſemper ab vno minorita inchoatur & clauditur à dominicano fo.385, verſ.cap.5.

Iohannes gerſon doctor & cancellarius pariſienſis claruit perſonaliter in conſilio Conſtantienſi, Et pro veritate tuenda, compulſus aufugit.fo.402.verſ.c.30.

Valentina filia ducis Mediolanẽſis vxor ducis Aurealiani & per eam auus Ludouici.12.hinc Franci ducatum illum pretendunt fo. 403 verſo.cap.30.

Vnio eccleſiæ grecorum cum Romana concluditur in Ferrarienſi concilio folio. 439.verſo.cap.66.

In concilio baſilienſi declaratur articulus de conceptione virginis quia abſque peccato concepta ſit fol. 440.verſo. cap.67

Contra dictum concilium ſentientes excommunicantur. Ibidem.

Item celebrantibus feſtum conceptionis Virginis conceduntur indulgentiæ. ibidem.

Idem declaratum eſt in concilio Tridentino, ibidem.

De diſputatione inter Græcos & Latinos de proceſſione ſpiritus-ſancti a patre & filio, & aliis rebus fol.441, verſo, cap.69.

Ioſephi patriarchæ grecorum fidei proteſtatio fo. 442.verſo. cap.70.

Sub finem Concilii florentini Armeni aduenerunt, & ſeſe in fidem Romanæ eccleſiæ vnierunt. fo.443.verſo.d.cap. 70.

In tribus caſibus concilium eſt ſupra papam fo.447.verſo. cap.75.

erroneū eſt aſſerere conciliū poſſe celebrari ſine authoritate papæ fo.448. verſo. c.75.

Erroneum eſt, quod indifferenter liceat appellare ad concilium futurum & incertum fo.449. verſo. d.cap. 75.

Apoſtoli ante diuiſionem 4. ſynodos habuerunt fo. 450. verſo. c.77.

Ioannes de capiſtrano multis miraculis fulſit contra infidel[illegible] fo. 4[illegible]5. ver.c. 8[illegible].

Ioannes Ekius egregius doctor mu[illegible]tis [illegible] cum Luthero diſputauit, & conſtantiſſimè ipſius erroribus ſe oppoſuit fo. 488. ver.c.117.

Luther monitus vt in diſputatiōib⁹ ſuis ſe modeſte gereret, reſpondit negotiū in dei nomine non eſſe ſuſceptum, nec in eo poſſe conſummari fo. & c.eo.

De Indiis de nouo luſtratis fo.490.ver. 116.

Henricus. 5. Rex Angliæ ſcripſit aduerſus Lutherum fo.499.ver.c.126.

Deſiderius Eraſmus ex oppido Rotherodano Flandriæ etiam ſcripſit aduerſus Lutherum, & plurima alia opera fo.503.ver.c.131.

De Carolo 5. & victoriis ipſius in conquiſitione Regni Tunitani.fo.523.ver.c.147.

De proteſtantibus & victoria Cæſaris contra eoſdem fo.528.c.153.

de victoria eiuſdem apud vrbem Africam ibidem.

Pariſienſis ciuitas conſtās in fide permanſit fo.533. ver.c.155.circa finem.

Hiſtoria memorabilis de quadam auetha, iuxta vrbem ſeu caſtrum Montiſſortis f. vt ſuprà c. 156.

De Regno Cypri & Sancta Liga fo.538.c.159.

De victoria Chriſtianorum contra Turcas. fo.550. d. c. ver.c.159.

FINIS

Summi pontifices.

Chriſtus pontifex ſecūdum ordinem Melchiſedech. Fo.1. verſo. c.1.

Chriſtus Petro dedit claues Regni cœlorū fo.eo.

Eccleſia fundata ſuper petram Ibidem.

Pontifices in conſecratione nomina ſua mutant exemplo petri fo.eo.

Quòd Petrus ſit vicarius Chriſti, & totius eccleſiæ capud, quodquè in Romana ſede ſteterit, fuit ſemper eccleſiæ totius cōſenſus. fo.2.verſo.c.2.

Item & lex imperialis C. de ſum. tr. ibidem.

Sixtus 1. papa ordinauit vt ſanctus caneretur in miſſa, & ne ſacra tangerē turà laicis.fo.8.verſo c.9.

Referunt antiqui ſcriptores quod Petrus inſtituit ieiunium quadrageſimale & aduentus fo. & c. vt ſupra.

Pius 1. & vndecimus à Chriſto ordinauit paſca celebrari in dominica fo.9. verſo. cap.11.

Eleutherus papa grecus 14. à Chriſto ſubquo Britannia quæ nunc Anglia dicitur fidem ſuccepit fo.10.verſo c.13.

Orta eſt difficultas inter orientales & occidentales ſuper celebratione paſcatis fo.10.ver. c.14.

Zepherinus papa ordinauit omnes Chriſtianos debere communicare in paſcate fo.11.ver.c.15. Calixtus papa ordinauit ieiunia 4. temporum ſecundum quatuor anni tempora fo. 12.ver.c.vt ſupra.

Item ordinationes ſuper gradibus affinitatis & matrimonio fo. & c. eo.

Sub Pontiano papa præsbiteri Romanæ eccleſiæ primùm dicti ſunt Cardinaſo.13.ver.c. 17.

Item iuſſit pſalmos in eccleſia decātari, & confiteor in miſſa dici.fo. & cap. eo.

De concilio Romæ congregato in quo hæreſis Nouatianorum condemnata

fuit fo.15.verſo.c.19.
Concilium particulare poteſt errare generalle non item. fo.vt ſupra c.20.vt de prima ſinodo in Africa.
Baptiſati ab hereticis nō ſunt iterum rebaptiſandi fo. 16. c.22.
Euſebii papæ tempore ſancta crux inuenta eſt à beata Helena fo. 22.verſo.c. 30.
Feſtum inuentionis ſanctæ Crucis ab Euſebio ordinatur fo.&.c.eodem.
Conſtantinus imperator papæ & ſedi Romanæ occidentale imperium dedit, ſuam ſedem Biſantium transferēs quam de ſuo nomine Conſtātinopolim nūcupauit.fo.24. ver.c.31.
Tempore Leonis.3.papæ imperium occidentale tranſlatum eſt ad Carolum magnū & eius ſucceſſores fo. 28. ver.c.14.
Marcus primus papa ordinauit vt Nicenum ſymbolum in miſſa cantaretur fo.38. verſo.c.1.
Concilium vniuerſale celebratur Conſtantinopoli cōtra Macedonium negantem ſpiritum ſanctum deum eſſe fo.48.ver.c.8.
Anaſtaſius papa conſtituit ſtandum dum euangelium caneretur fo.56. ver. cap.10.
Innocens primus iuſſit in miſſa oſculum pacis dari fo. 52. ver.cap.10.
Zozinus papa cerei paſcalis benedictionem inſtituit.fo.54.ver.c.13.
Celeſtinus papa inſtituit pſalmos cum antiphonis ante ſacrificium decantari, vbi prius ſola epiſtola cum euāgelio dicebatur. fo.55. ver. cap.7.
Concilium Epheſinum cōtra Neſtorii doctrinam inſtitutum ſub dicto celeſtino quod fuit. 3.generalle fo.56.ver.c.7.
Beatus Lupus altidiodorenſis epiſcopus Attillam tyrannum audacter alloquitur fo.59.ver.c.22.
In concilio Calcedonenſi decernitur duas in Chriſto voluntates fuiſſe vt idem

credatur deus & homo.fo. 62.ver.c.19.
In concilio Valentinienſi conſtituitur vt canatur in miſſa kyrie elei zon & ſanctu fo.64.ver.c .vt ſuprà.
Sub hoc tēpore Lethaniæ inſtitutæ fuere à Mamerto epiſcopo Viennenſi fo.eo.c. 21.
Sedes Romana apoſtolica & papa vniuerſalis epiſcopus & immediatus iudex poſt deum fo.80.verſo. cap. 26. circa finem
Archiepiſcopo Antiquæ Romæ honor & precipuus primatus ſecundum canones cō ſeruari debet: Cōſtantinopolitano poſt eum in Aſia, ponto & c.fo.54.c.28.
Symachus papa iuſſit, vt die dominico & martirū feſtis cantaretur gloria in excelſis. fo.105.verſo.cap.39.
Agapeti papæ conſtantia aduerſus Iuſtinianum fo.114. ver.c.46.ſub finem.
Conſtantinopolitana ſedes Romanæ ſubiecta fo.116. ver. cap.47.
Male promiſſis non eſt ſtādum fo.120.ver.c. 49.
Gregorius papa ſe primus ſeruum ſeruorum conſcripſit.fo.135.ver.c 59.
Quadrageſimæ dies quatuor adiūxit f.& c.eo.
Vetuit etia oigamos ordinari fo.1m b ver.c.60.
Bonifacius templum pantheon ab antiquis ſordibus purgatum in honorem. b. Virginis & omnium ſanctorum dedicauit fo.143. verſo c.63.
Sequenti die feſtum commemorationis defunctorū inſtituit celebrandum fo. 144.ver.c.eo.
Deuſdedit pa. inhibuit ne patruini è ſacro fonte leuatam haberet vxorem. fo. 145.ver.c.64.
Leo pa. inſtituit vt pax poſt agnus dei in miſſa daretur fo.160.ver.c. 77.
Ipſius laudabili opera Grrmani fidem receperunt ſācti Bonifacii miniſterio fo. 174.ver.cap. 88.

Pipinum Franciæ Regem inſtituit Childerico attonſo, & monaſterio deputato fo.182.verſo.c.91.

De monachis. b. Martini interfectis ab angelo fol. 188.ver.c.9.Hic poſt. 9. deſideratur 5. vt fiat numerus 95. vt facilè patet ex ſeq.cap.

Laicus ad pontificatum nō poteſt aſcendere niſi per gradus eccleſiaſticos fo. 192.ver.c.96.

Synodus accephala ſub Cōſtantino.5.reiicitur fo.193 ver.d.c.96.

Tres fuerunt Caroli dicti magni fo. 203 .ver.c. 99.

Papa à nemine Laico debet iudicari fo. 208. ver. cap. 1.

Venetorū origo ex Venetiis oriūdi è ciuitate Venetenſi in minore Britannia.f.223.ver.c.10.

Feſtum omnium ſanctorum in Gallia inſtituitur quod prius Romæ fuerat inſtitutum fo. vt ſuprà. cap.11.

Veneti corpus b.Marci ex Alexandria in ſuam patriam transferut fo.224 ver. c. vt ſuprà.

Sergius papa ob nominis turpitudinem primus nomen ſuum mutauit.fo. 225.ver.c.12.

Ioannes 8. papa Flandris, qui tum ex Franciæ ſaltuariis, ad Comitatum erecti erant,primum epiſcopum dedit fo.238.verſo. c.20.circa finem.

Dux Aquitanniæ Cluniacenſe monaſterium fundauit,cui præfecit Bernonē ſanctum abbatem.fo.241. ver.c.2.

De Gregorio 6.Pa.& vltimis verbis ipſius ad Cardinales ſuos fo.271. ver. c.6.

Gregorius.7.papa à clerò & populo Romano vnanimiter electus abſquè cōſenſu imperatoris. à nonnullis taxatur propter contentiones cū imperatore fo.284.ver.c.18.

Is cum legatus eſſet aduerſus ſymoniacos epiſcopum obredunenſem ſymoniæ conuictum virtute diuina coarguit fo.285. verſo.c. eodem.

Petrus diaconus Rom .eccleſiæ cuidam græco inferenti eccleſiam Romanam errare quæ concilio Niceno, vti de ſancto ſpiritu, ait,perperam adidit filioque, doctè replicat immo grecos errare, qui addiderunt quod ex ſolo patre fo.307.verſo.c. 33.

De Eugenio 3. pa. & eius vita laudabili fo.313. ver.c.37.

De ſolemni concilio Lateranenſi in quo fuerunt patriarchæ Conſtantinopolitanus & Hieroſolimitanus & alii inumeri fo. 340 verſo.c. 58.

S.Ludouicus Franciæ Rex cum ſuis fratribus ab hoſtibus capitur Damietam repetens fo.353.ver. c.71.

Beati thomas de Aquino & Bonauētura recipiūtur ad doctoratus ordinem in vniuerſitate pariſienſi fo. 355.verſo cap 61

Honorius 4.papa ordininem, Carmelitarum approbauit eorum mutatis chlamidibus variis & deformibus in albas veſtes & nigras fo. 369, verſo.cap.81.

Item & Heremitarum b.Auguſtini ibidem

De Celeſtino papa & modo quo peruenit ad pontificatū fo.374.verſo.c.85.

Bonifacius papa Regem Ludouicum retulit inter ſanctos fo.383.ver cap 1.

Iocus Romanorum de Bonifacio papa fo.386.ver .cap. 4.

Benedictus papa matrem ſuam ſericeis indutam noluit cognoſcere, nec eam reſpicere donec priorem habitum reſumpſiſſet fo.388. ver c.6.

Rodhiani, ob Rhodum inſulam ab eis conquiſitam, ſunt nuncupati: quibus templariorum bona aſſignata ſunt fo. 393.ver.c.12.

De his, quæ ordinata ſunt in concilio vienneſi fo. 394. verſo.c.13.& ſequenti.
De Gualtero epiſcopo Pictauienſi, de appellatione eiuſdem ad deum, & littera cũ qua ſepultus eſt fo.397.ver c.17.
Ioannes.22.beatum Ludouicum epiſcopum ex ordine minorum fratrem Renati Regis retulit inter ſanctos fo. 399.ver.c.20.
Hic etiam Ioannes eccleſiam Tholoſanam in Archiepiſcopatum erexit.fo.400.ver. c.21.
Poſt mortem Gregorij papæ ortum eſt chiſma in electione duorum pontificum & tãdem trium quod durauit 39. annis vſquè ad Conſtantienſe concilium.fo. 416. verſo. c.40.
Victoria Heluetiorum catholicorum contra Tugurinos & alios deuios à fide fo. 479.verſo.cap.119.
Zuinglius in eo conflictu occiditur .ibidem.
Vienna obſeſſa à Turcis, & dei gratia ab eiſdem liberatur fo.eo.c.120.
Colloquium Regis franciſci & ſummi pontificis apud Maſsiliã fo.480.ver. c.121.
Henricus Dux Aurelianus neptem dicti Pontificis duciſſam Vrbini duxit vxorem, ibidem.
De his quæ in quodam Angliæ concilio ſeu parlamẽto acta ſũt ſuper his quæ ad fidem pertinent. fo . 486.verſo.c.128.
Eo anno Paulus pappa approbauit ordinem ſocietatis Ieſu.fo.487.verſo.c. 129.
De quadam puella obſeſſa à demone quam Luther ſanare tẽtauit fo.490.ver. c.132.
De quadam mala muliere Polonica quæ ſacroſanctã Euchariſtiam Iudeo tradidit, quæ multis pugionibus confoſſa ſanguinem emiſit, re cognita, Iudæus ſupplicio afficitur. fo. 503.& 504.verſis. cap. 148.
fides ſparſa & annunciata fuit in partibus orientis per patres Ieſuitas fo.528.verſo. cap.70.circa finem.
Gregorius papa excommunicauit omnes à ſua ſentẽtia ad futurum concilium appellantes fo.531.c.73.
Item ligam continuauit aduerſus infideles & contribuit pro ea. fol 532. verſo. d.c.73.

FINIS.

Imperatores.

Cæſar vſurpauit imperium Romanum ante Chriſti incarnationẽ circiter 46. annos fo. 2. cap.1.

Dolo Bruti & Caſſii occiditur. fol.eo.

Octauius Auguſtus. 2. imperator, Ibidem.

Huius imperii anno. 42. Chriſtus naſcitur. fo.3.c.2.

Tiberius.3.imperator fol. 3. cap.3.

Chriſtus pro omnium ſalute patitur ſub Tiberio anno.18.imperij illius ibidem.

B.Petrus Romam venit regnante Claudio,anno.2.imperij illius.fol.5. cap. 6.

Nero imperator primam perſecutionem exercuit in Chriſtianos. fol.6.cap.eo.

Sub eo paſſi ſunt Petrus & Paulus. ibidem.

Nero fugiens ſe ipſum interfecit. fol.eo.

Domitianus imperator exercuit 2.perſecutionem in Chriſtianos, fol.8.c.12.

Iohannem Euangeliſtam iuſſit mergi in dolium olei feruentis fol.eo.

Is tandem à ſuis occiditur, ibidem.

Traianus 14.imperator. 3.perſecutionem mouit in Chriſtianos fol.9 ca.13.

Adrianus Helius imperator Hieruſalem reedificauit Iudeis expulſis fol.10. cap.17.

Sepulchrum Chriſti incluſit in vrbe. Ibidem.

Anthonius imperator dicebat ſe male vnum ciuem ſeruare, quam mille hoſtes perdere fo. 11.c.18.

Marcus Anthonius imperator ne ſuos grauaret exactionibus monilia vxoris vendidit. fol.12.c.19.

Hic tamen.4.perſecutionem in Chriſtianos exerceri permiſit. Ibidem.

Quinta perſecutio in Chriſtianos facta eſt ſub Seuero.fo.14. cap.18.

Ireneus & alij ſub ipſo paſſi ſunt. Ibidem.

Hic notabit lector numeros capitum plerumquè variari,

variari, ſed in exemplari manu ſcripto ita reperiuntur.

Sexta perſecutio facta eſt ſub Maximino fo.17.c.25.

Septima & vniuerſalis perſecutio facta eſt ſub Decio Campano.fo 19.c.28.

Octaua perſecutio in Chriſtianos ſub Lucinio Valeriano fo.20.c. 30.

Aurelianus imperator Aurelianam ciuitatem, prius Gẽnabum dictam, ſuo nomini dicauit fo.23.c.34.

Sub ipſo.9.perſecutio facta eſt in Chriſtianos ibidem.

decima perſecutio in Chriſtianos facta eſt ſub Diocletiano & Maximiliano imperatoribus.fo.26.c.38.

Intra 30.dies.17.milia.Chriſtianorũ ſub eiſdem martirio coronãtur,ibidem.

Subtili inuento Conſtantinus Chriſtianos, qui in ſuo palatio erant,cognouit.f.32. c.43.

Hic aiebat non fore ſibi fideles,qui deo ſuo infideles, eſſent ,ibidem.

Conſtantino ſignum crucis ab Angelo reuelatur, in cuius virtute victoria ſibi eſſet quærenda fo.34.c.45.

Armis ſuis militaribus ſignum crucis depingi iuſſit,& victoria potitur. fo.eo.c.46.

Vndecima perſecutio in Chriſtianos fo.40.c. 2.

Iulianus à fide apoſtatauit à magis deceptus fo. & c. vt ſupra.

De vinea iam collecta,quæ de nouo vuas protulit, & de ſignaculo crucis fo.41. c.2.

Duodecima perſecutio in Chriſtianos ſub dicto Iuliano.fo. 42.c.37. & fo. 46.c.4.

Mors Iuliani & extrema eius verba fo.46.d.c.4.

13.perſecutio in Chriſtianos ſub valẽte fo.52.c. 9.

Non eſt religioſum eum iuuare, qui deo rebellis exiſtat fo.54.d.cap.9.

Theodoſius imperator volens eccleſiam ingredi repellitur ab Ambroſio fo.61. cap.15.

Penitentiam ſolemnem iniunxit eidem. Ibidem.

Sub quibus conditionibus abſoluitur. fo.62.d.c. 15.

Macedonias heremita grani ſua oratione Theodoſij iram mitigat, ſuis à morte liberatis fol.63.cap. vt ſup.

Honorius imperator interrogatus cur rebelles non puniret, reſpondit vtinam potius poſſem mortuos reuocare fol.67.cap.18.

De tribus templis à Pulcheria dicatis cum precioſis reliquiis eiſdem colatis fol. 80.ca.26.

Quàm improbè Thimoteus Eleurus ad epiſcopatum ſit euectus. fol.82. cap.27.

Zeno epilepſiæ morbo laborans, viuus tumulo, ab vxore includitur, & ita moritur fo.96.cap.38.

Tempore Anaſtaſij imperatoris corpus beati Barnabæ repertum fuit, & ſuper eius pectore euangelium Mathei fol.103.cap. 41.circa finem.

Iuſtinus imperator ad ſedandos terræ motus grauiſſimos nomen Chriſti præ foribus omnium aſcribi iuſſit, fo.106.cap.43.

Iuſtinianus catholicus imperator leges Romanorum confuſas ſub diſtinctis libris coaceruauit fo.108. ca.44.

Theodora eius vxor hereticorum parti adicta erat.fo 109.cap.eodem.

Romani ſacerdotes, Roma a Vvandalis & Arrianis obſeſſa, nihilhominus ſacra celebrant in eccleſijs B. Petri & Pauli extra vrbem fo. 114. cap.47.

Apamea ciuitas, populo cum epiſcopo ad Deum reclamante, & crucem deferente, ab hoſtibus liberatur fo.115.cap.48.

Miraculum inſigne de ſacra Euchariſtia, & de puero cuiuſdem Iudei qui eam ſumpſerat. fol.116. cap. 49.

Quadrageſima etiā tempore dicti Iuſtini obſeruabatur fol. 118. cap, 50.

Iohannes ieiunator epiſcopus Conſtantinopolitanus vniuerſalem ſe intitulauit epiſcopum. fol.121. cap.55,

Iuſtinianus canticum cōpoſuit, quod incipit, vnigenitus filius dei &c. quod eccleſiæ canendum tradidit fol. & cap. vt ſuprà.

Tiberius imperator, crucem, quam in pauimēto cuiuſdem palatii reperit, iuſſit eam offerri, ne conculcaretur, ſub qua theſaurus reperitur.fo.129 c.57.

Gentilis dei matrem blaſphemans ab ea punitur fol. 135.cap.59.circa finem.

pubblicis negotiis implicatus ad officia eccleſiæ venire non debet fol.136. cap. 61.

Heraclius volens intrare cum triumpho per eam portam, qua Chriſtus ad locum pœnarum exiuerat, vterquè murus coniunctus eſt quam tamē humiliatus nudis pedibus ingreſſus eſt. fo. 145.cap.66.

Super his feſtum exaltationis ſanctæ crucis inſtituitur, fo.146.d.c.66.

De Richardo Rege Friſonum baptiſmum recuſante fol.174.cap.87.

Conſtantinopolitani obſeſſi imaginem beatæ Virginis deferentes ieiuni cum fletibus dominum deprecantes liberantur.fo.175.ca.87.

Mors Sancti Ludouici Regis Franciæ in terra ſancta. fol. & cap. vt ſupra.

Aduentus Regis Siciliæ in terram ſanctam ſtatin poſt mortem Ludouici Regis fratris ſui. fol. 350. d. cap. 69.

Pacta cum Sarracenis concluſa ſub conditione tributi ſoluendi Regi Siciliæ, & aliis conditionibus. fol. 351. cap. eo. circa finem.

Clerus Conſtantinopolitanus ſepulturam Paleologo imperatori denegat quòd conſenſerit cum eccleſia Romana. fo. 360. c. 74.

Hiſtoria de Iudeo ſacram euchariſtiam perſequente, punitione eiuſdem, & inſtitutione & fundatione monaſterij des billeites, fol. 361. cap. 75.

Albertus. I. imperator ex Auſtriacis. fo. 383. cap. I.

Proprium eſt ſummi pontificis & dare ; & adimere Regnum Siciliæ. fol. 396. cap. 17.

Ferunt Henricum ſub illita hoſtia intoxicatum. fo. 397. cap. 19.

De ſtulto reſponſo Auunculi Regis Armeniæ. fo. 405. cap. 28.

Iohannes Maria ſeu Galeatus primus inſignitus titulo ducatus Mediolanenſis. fo. 417. ca. 41.

De milite Baltazare qui ſubtili inuento hoſtes Romanos deluſit. fol. 431. cap. 54.

Sed in linea. 18. capitis. ibi, & prefectum eidem tradíturum, lege, eiſdem.

De eodem milite Baltazare iudicium ſuper ſaeculo. 299. florenorum. fo. 432. cap. 54.

Vrbs Conſtantinopolitana capitur a Turcis. fol. 439. cap. 63.

Ars impreſſoria reperta apud Maguntiam. fol. eo. cap. 64.

Vrbs Nigropontis potentiſſima ditionis Venetorũ à Turcis capitur, Chriſtianis miſerabiliter occiſis & captiuis. fol. 449. cap. 6.

Veneti Regnum Cypri occupant. fo. 451. cap. 77.

Iudei apud Tridentum quendam iuuenem crucifixerunt, re cognita, debitis penis puniuntur. fol. 455. cap. 81.

Carolus dux Burgundiæ apud Nanceum ſuis fugatis occiditur fo. 456. c. 82.

Margareta Maximiliani filia delphino deſponſatur fo. 458.

Domina de Beauieu, Caroli. 8. tutella ſuſcepta, multorum bellorum inter principes ſanguinis, prebuit occaſionem. fo. 459. cap. 86.

Graculorum & picarum certamen futuri belli in Britannia, augurium dedit. fo. 460. c. 87.

Pax finalis inter francos & Britannos, cuius medio Carolus relicta Margareta Flandriæ deſponſauit Annam heredem Britaniæ. fol. 462. cap. 88.

Ludouicus. 12. dimiſſa vxore, cum relicta Caroli 8. contraxit. fo. 495. c. 92.

Declaratio iuris pretenſi à Rege Ludouico in ducatu Mediolanenſi. fo. 466. c. 93.

Ludouicus. 12. Ducatu Mediolanenſi potitur. fol. 468. d. cap. 93. circa finẽ.

Sfortia capitur à Gallis fol. eodem. cap. 94.

Genuenſes à Ludouico Rege ſuperantur fol. 470. cap. 96.

Bellum nauale inter Anglos & Francos fol. 472. cap. 96.

Inſignis victoria Franciſci Regis contra Heluetios. fo. 474. ca. 98.

Burbonius à Rege deficiens ad imperatorem trãſijt, leui occaſione inpulſus. fo. 480. cap. 104.

Rex Papiam obſidens, ſuis profligatis capitur à Cæſarianis fo. 483. c. 107.

Burbonius cum ſuis Romam obſidet, & ſcopulo quodam occiditur. fol. 487. cap. 111.
Roma capitur, & pontifex captus Neapolim deducitur. fol. 488. cap. eodem.
Rex exercitum deſtinat ad liberandum pontificem fol. eo. cap. 112.
Franci Papiam capiunt & pene delent deuictam fol. 489. cap. eodem.
Pontifex liberatur. ibid.
Dominus de Lautrec dux exercitus moritur. ibidem.
Dux ferrarienſis contraxit cum Domina Renata filia Ludouici Regis. ibidem.
Pax inter Imperatorem & Regem proclamatur. fo. vt ſupra. cap. 113.
Rhodienſes ab infidelibus. Melitã eripiũt. fo. 490. c. eo.
Rex cum Leonora ſorore Caroli ſolemniter contraxit. fol. eodem. cap. 114.
Turcus a Vienna cogitur recedere fol. 491. cap. 115.
Sfortia liberalitate Cæſaris reſtituitur dux Mediolanenſis. ibidem.
Pax vniuerſa apud Boloniam concluditur. ibid.
Carolus dietam apud germaniam liberam & ſolemnem inſtituit. fol. 491. cap. 116.
Lutherani ſuam confeſſionem obtulerunt. fol. 492. cap. eodem.
De quadam muliere quæ cum demone habuit commercium. fol. 494. cap. 119.
Secta ſacramentariorum in francia fol. 495. ca. 121.
Cæſar ſuos bello perſequitur, & fugat, Saxone & Lantgrauio captiuis. fol. 505. cap. 133.
Mors francisci Chriſtianiſſimi Regis. fol. 507. cap. 134.
Sapiens & Chriſtianũ Regis Poloniæ reſponſum fo. 508. cap. 135.
Ciuitas Metenſis a Cæſare obſidetur, verum a Catholico duce Guiſiano abire compelitur. fol. 514. cap. 144.

INDEX.

Vrbem Teroanam Carolus obſidet, capit, & eam ſolo æquat. fol. 515. cap. 145.
Nuptiæ celebrantur inter Philippum & Mariam Angliæ Reginam, fol. 516. cap. 146.
Bellum oritur inter Regem & Philippum. fol. 518. cap. 149.
Rex exercitum in auxiliũ pontificis parat. fol. 519. cap. 150.
Sleidani hiſtoria mendoſa. fo. 520. cap. 151.
Caleſium a Duce Guiſiano obſidetur & 7. die capitur fol. 522. c. 154.
Carolus cedit imperio, fo. & cap. eodem.
Celebrantur Nuptiæ delphini cum Regina Scotiæ fo. 523. d. cap. 154.
Carolus imperator moritur. ibidem.
Tumultus apud Ambaſium, fol. 526. cap. 157.
Status Regni conuocantur. Ibidem.
De quadam muliere a qua demon eijcitur ab vno doctore theologo, quod Luther facere non potuit, cum eſſet illi oblata. fol. 528. cap. 159.
Vrbs de Siget à Turca capitur Chriſtianis miſerabiliter occiſis. fo. 531, cap. 162.
Solimanus in ea expeditione moritur. fo. 532. c. eo.
Eo anno magni tumultus in flandria. fo. 533. c. 163.
Comites D'ayguemont & de horne excapitantur fol. 543. c. 159.
Celebrantur nuptiæ inter Carolum, 9. & Elizabetã filiam imperatoris. fo. 544. verſo. cap. 61.
Seditioſus Mongomerius excapitatur apud Luthetiam, fol. 545. cap. 161.
Tumultus apud Sanctum Germanum fol. 546. c. eo.
Carolus Rex moritur. ib.

FINIS.

Heretici.

Hereteci ex nobis prodierunt fo.2.c.1.
Capharnaitæ primi dubitarunt de preſentia Chriſti in Euchariſtia.ibidem.
Symoniani heretici,à Symone mago dicti fo.eo.cap. 2.
Errores Symonis magi.fo.3. c.eodem.
Menandriani à Menandro diſcipulo Symonis.fo.eo.c. 3.
Saturniani hæretici, & corũ errores fo.eo.c.4.
Baſilidiani heretici fo.4.c.5.
Nicolaitæ,à Nicolao, dicti. fo.eo.c 6
Gnoſtici heretici, & eorum doctrina.fo.5.c.7.
Carpocratiani heretici fo. 6. c.8.
Cherintiani fo.7.c.9.
Nazarei heretici fo.eo.c.10.
Ebionei,à Ebione,cum Cherintis eadem aſſerentes fo. & c. vt ſupra.
Valentinianorũ hæreſis fo.8. c.12.
Orpheitæ,fo.9.c. 13.
Himeneus & Philetus hereteci fo.10.c.13.
Sethiani & Archontici fo.eo.c.14.
Cerdoniani, & eorum errores fo.11.c.16.
Martioniſtæ,fo.eo.c. 17.
Martio eorum hæreſiarcha tria poſuit principia.f. 12.c. vt ſupra.
Marcitæ,à Marco Mago, fo.14.c.18.
Hi duo principia ponebant ibidem.
Seueriani heretici & eorum errores. fo.15 c.20.
Aiunt ipſi vitem ex Satana genitam fo.& c. eo.
Totianorum hæreſis.fo.15. c.21.
Cathafriges aut montani f.16.c.22.
Pepuziani Euchariſtiam de ſanguine pueri faciunt fo.18.c. 23.
Arthateritæ panem & caſeum offerũt fo.eo.c.24.
Aquarii ſolam aquam offerebant in calice ibidem.
Adamiani & eorum errores fo.19. c. 25.
Tertuliani, à Tertuliano,

qui ſacrã doctrinã profeſſus, decidit in errores.fo.21.28.
Originiani,ab Origine.fo.22 c.29. Nouatiani,ſeu Cathari fo.24.c.30.
Sabelliani,à Sabelliano.fol. eo. c.31.
Angelici heretici,angelos colentes fo.25.c.eo.
Pauliniamiſtæ à Paulo Samoſetano.fo.eo.c. 32.
Manichei heretici infames. fo.26.c.33.
Arrianorum hæreſis fo.29. c.36.
Horum hæreſiarcha Arrius in hæreſim incidit ob Alexandrum ſibi prelatum in ſede epiſcopali. fo.31.c. 36. circa finem.
Filius dei declaratur homouſium in concilio Niceno contra Arrii doctrinam fo. 32.c.38.
Arrii blaſpheni & heretici mors deteſtãda fo.36. c.43.
Nouem aut decẽ concilia prophana celebrata ſunt ab hæreticis contra fidem Niceni concilii.f.38.cap.1
Macedoniani hæretici & eorum errores fo.44.c.4.
Quot annos durauit Arrinorum ſecta fo.47.c.7.
Patriciani herererici humanæ carnis ſuſtantiam à diabolo conditam aſſerebant fo.51.c.11
Donatiſtarum hæreſis fo. 52.c.14.
Circuncelliones hæretici fo.54.c.15.
Priſcilianorum hereſis fo. 55.c.16.
Abellioni hæretici fo.60. c.23.
Pelagiani,à Pelagio monacho,ibidem.
Vigilatiani heretici & eorum errores fo.62.c. 25.
Neſtoriani heretici. f.64.
Eorum hereſiarcha Neſtorius moritur lingua à vermibus coroſa.fo.65.c.26.
Euthichiani ab Euthiche, nuncupati. fo. 65. c.27.
Contra hunc Euthichem & dioſcorum fuit celebratum concilium Calcedonenſe, ibidem.
Concilium hoc celeberrimum & in numero patrũ exceſſit in duplo Nicenum fo.705.c.39.

Inpriori mumero, 705. debet tolli, o, ut remaneat. 75.
Catholicorum doctrina approbatur, & hereticorũ dogma reprobatur fo. & c. ut ſupra.
Armeni ab eccleſia ſe ſepararunt fo.52.c.44.
Armeni tria concilia generalia recipiũt fo.84.d.c.44
Alamundarus fabula à ſe conficta hereticos reddidit confuſos fo.89.c.47.
Flauitas ad epiſcopum ſua aſtutia promouetur.
Honoricus Chriſtianorũ perſecutor ſcaturientibus conſumitur vermibus fo. 112. c.62. circa finem.
Triſagii, ratio, & eius īſtitutio fo.121.c.70.
Gnapheus triſagio addidit, qui paſſus es pro nobis, quaſi diuinitas ſit paſſa. fo. 122.c. eo.
Quare dicatur triſagium ibidem.
Sixtus multo antè ordinarat decantari in miſſa canticum illud, ſanctus, ſanctus & c. fo.123.c.7.
De Iohanne ieiunatore, & bonis poſt mortem eius repertis f.124.c.62.
Mors eiuſdem Ioannis repentina. fo. 126. cap. ut ſupra.
Theopachitæ heretici fo. 134.c.69.
ChaZinZari alii heretici fo.eo.c. 71.
Mahumetus, & eius doctrina fo.136. c. 74. cum ſeq. cap.
Turcæ, à græcis, Agareni & Iſmaelitæ dicuntur fo.144.c.87.
Monothelitarum ſecta fo.145.c.80.
Sedes Conſtantinopolitana ab antiquo fæcunda parens in hereſiarchis. fo. 146. d. c.80.
Impudens præſumptio Policronii hæretici ſuper ſua doctrina in ſuſcitando mortuo fo.149.c.84.
Vſus imaginũ aprobatur in ſynodo habita apud Frãfordiam ſub Carolo magno fo.176.c.86.

Item & in concilio lateranenſi imagines approbantur fo.184.c.87.
De imagine faciei Chriſti impreſſa veſti pictoris fo. 185.c.eo.
Græci à multo tempore diuiſi ab eccleſia Romana. fo. 186.c.88.
Priores græci ut Alexander Baſilius & alii conſentiebant cum latinis, ibidem.
In concilio Niceno primatus eccleſiæ Romanæ defertur fo.187.d.c.88.
Sedes Conſtantinopolitana ad primatum erecta eſt in concilio Conſtantinopolita. fo.188.d. c. 88.
De concilo Epheſino contra Neſtorium, qui negabat Mariam debere dici Dei matrẽ fo.189.c. ut ſuprà.
De concilio Aquiſgrani celebrato contra errorem græcorum, qui negabant ſpiritũ ſanctum procedere à patre & filio fo.207.c.1
De fauno, qui aparuit. Beato Anthonio fo.209.c.2.
In quo capite diſputatur de faunis, Incubis, & ſimilibus.
De Berẽgario: eius errore, & ab iurarione eiuſdem. fo.263.c.1. cum ſeq. cap.
De Petro Abaillardo, & eius erroribus fo.268.c.5
Regnum Apuliæ tranſiit ad Normanos. fo. 279. c. 12.
In eo Regnarunt annis. 170. fo.291.c.23.
Rex Apuliæ vaſſalus Romanæ eccleſiæ, ibidem.
Dictum Regnum ſub Celeſtino translatum fuit ad Germanos. fo. 292. c. 25.
Sub Vrbano. 4. & Clemẽte idem Regnum colatum fuit Carolo Duci Andegauenſi fo.293.d.c. 25.
Sub qua conditione Carolus dictum Regnum ſuccepit fo.294.c.26.
Franci, venetorum auxilio Cõſtantinopoli. imperiũ cõquirunt & Comitẽ Flandriæ imperatorem conſtituunt fo.303.c.36.

Hoc imperium Galli annis. 56. tenuerunt vſquè ad Michaelem Paleologum à quo pulſi ſunt. fo. 305. c. 39.
Albigenſes heretici, & errores eorumdem fo. 313. cap. 47. cum ſeq. cap.
Probatur veritas fidei Chriſtianæ eorũ libello ab igne remanẽte illæſo. & hereticorũ cõbuſto libro fo. 318. c. 49
Inſignis victoria Comitis de Monfort aduerſus Albigenſes fo. 319. c. eo.
Mors dicti Comitis. ibidem.
Gibellinorum & Guelphorum factiones fo. 371. c. 57.
Gibellini partes imperatoris, & Guelphi Pontificis ſequebantur. fo. eo. & 372. c. eo.
Guillelmi de ſancto amore heretica doctrina fo. 373. cap. 59.
Apoſtolicorum hereticorum doctrina fo. 376. cap. 62.
Begardorum & Beguinorũ errores fo. 386. c. 5
Fratricelli heretici. fo. 389. c. 6.
Templari milites diuerſis vitiis accuſati diuerſis tormentis affecti ſunt. fo. 392. c. 9. cum ſeq.
Templariorum bona hoſpitalariis ſeu Rhodianis colata ſunt. fo. 393. c. 11.
Alborum hereticorum ſecta fo. 401. c. 18.
Manfredi & ſuorum errores ſo. 404. cum ſeq. c. 20.
Bohemi heretici fo. 406. c. 22.
Ioannes Vviclef hereſiarcha mortuus exhumatur & comburitur fo. 408. c. 25.
Errores ipſius numero. 45 fo. eodem. c. 26.
Iohannes hus Bohemus imitator dicti Vviclef. errores. 18. aſſeruit fo. 415. c. 27.
Hic Iohannes hus condemnatur in concilio Conſtantienſi, & fatuè ad Deum appellans combuſtus eſt. fo. 420. c. 28.
Hieronimus de praga etiam hereticus imitator dicti Ioannis ſimili ſupplicio affectus eſt. fo. 421. c. 30.
Lothardi heretici in Anglia f. 423. c. 31.
Auguſtinus de Roma, & eius errores fo. 428. c. 32.
Petrus exouienſis hiſpanus, & eius errores fo. 428. c. 38
Hermanus Riſſuic hereticus fo. 430. c. 39.
Martinus Luther & eius errores. fo. 421. c. 40
De Reſponſo ipſius Lutheri diſputantis cum Ekio f. 433.
Speciales errores Lutheri fo. 440. c. 49.
Errores Lutheri de ſacris ſcripturis fo. 444. cap. 52.
Errores ipſius Lutheri de poteſtate ciuilli & legibus fo. 445. cap. 53.
Errores Lutheri de ſacramentis eccleſiæ in generali fo. 447. c. 54. cum aliis ſeq. cap.
De ſectis & ſequacibus Lutheri fo. 463. c. 68. cum ſeq.
De victoria Catholicorum Heluetiorum. fo. 475. c. 80.
ſpeciales ſectæ ſub Luthero per modum tabulæ. fo. 481. c. 85. cum ſeq. cap.
Extrauagantes heretici fo. 494. c. 90.
De ſchiſmate in Anglia fo. 498. cap. 91.

FINIS.